
BİNBİR GECE
MASALLARI
(Resimli Ay Çevirisi)
Hazırlayan: N. Ahmet Özalp
BİNBİR GECE MASALLARI

BİNBİR GECE MASALLARI

(Resimli Ay Çevirisi)

Hazırlayan
N. Ahmet ÖZALP

ÇAĞRI YAYINLARI

ÇAĞRI YAYINLARI

Çağrı Yayınları: 148
Dünya Klasikleri Dizisi: 1

Kapak Tasarımı: Rümeysa ARSLAN
Sayfa Tasarımı: Sevim Kurt
ÇAĞRI YAYINLARI
Divanyolu Cad. Işık Sok. No: 10
34122 Sultanahmet İstanbul - Türkiye
Tel: (0212) 516 20 80 Fax: (0212) 516 20 82
e-mail: cagri@cagri.com.tr
www.cagri.com.tr

SUNUŞ

Binbir Gece Masalları, son biçimini İslâm kültürü içinde alsa da, eski Çin'den Hint'e, Mısır'dan İran'a uzanan ve her kültür çevresi içinde biraz daha zenginleşen bir anlatı geleneğinden, bir birikimden oluşmuştur. bütün bir Doğu kültürünün ortak ürünüdür. Eşsiz görkemi de buradan gelmektedir.

Bu görkemi nedeniyledir ki, Binbir Gece Masalları, bütün dünyada, en çok okunan, en çok sevilen kitapların başında gelmektedir. Öyle ki, ondan etkilenmeyen, esinlenmeyen büyük bir yazar yoktur. Üstelik etkisi yalnız edebiyatçılarla da sınırlı değildir. Düşünürler de ondan yazarlar kadar etkilenmiş, yararlanmışlardır. Bir adı da İbretnüma olan Binbir Gece Masalları'nın, aynı zamanda bütün bir Doğu bilgeliğini yansıtmasının doğal bir sonucudur bu.

Neredeyse dünyanın bütün dillerine çevrilen Binbir Gece Masalları, çevrildiği her dilde zengin bir literatüre kaynaklık etmiştir. Bu açıdan dilimizdeki çalışmaların durumu, ne yazık ki, hiç de iç açıcı değildir. Henüz eksiksiz ve kusursuz bir çevirisine bile sahip olamayışımız, tek başına, içinde bulunduğumuz durumu açıklamaya yeter. Sultan Abdülaziz döneminde (1861-1976) yayımlanan Ahmed Nazif çevirisinden başlayarak yapılan çeviri çalışmalarının tümü, çeşitli eksiklik ve kusurlarla malüldür.

Ahmed Nazif'ten sonra yapılan Binbir Gece çevirileri, bir elin parmakları sayısına bile ulaşmaz. Bunlar yayım sırasıyla Vedat Örfi Bengü (üç kitap, 1922), Selami Münir Yurdatap (dört cilt, 1949-54), Raif Karadağ (dört cilt, 1959-61) ve Alim Şerif Onaran (Mardrus'ün Fransızca çevirisinden, on altı kitap, 1992-93) çevirileridir. Bu çevirilerin en kapsamlısı, en eksiksiz görüneni Onaran çevirisidir. Ne ki, bunda da kaynak metinden kaynaklanan eksiklikler görülmektedir. Sözgelimi yedi vezirin, anlattıkları hikâyelerle iftiraya uğrayan şehzadenin idamını yedi gün süreyle engellemelerini anlatan ve yirmi beş masal içeren bölüm, bu yayında yer almamaktadır.

Bu çevirilerin dışında, döneminde kitaplaşmamakla birlikte, dikkate değer bir çalışma daha vardır: Resimli Ay dergisinin küçük cep kitapları hâlinde yayımladığı Binbir Gece Masalları. Çevirmeni belirtilmeyen ve yirmi ikisi eski yazıyla, on beşi Latin harfleriyle olmak üzere toplam otuz yedi kitapçıktan oluşan çeviri, ne yazık ki, tamamlanamamıştır. Türkçenin

klasikleştiği dönemde yapılan bu çeviri, dili ve anlatımı açısından diğerleriyle karşılaştırılamayacak ölçüde özgün ve başarılıdır.

Sözlerimizi abartılı bulanlar olabilir. Ancak, doğruluğunu test etmek hiç de zor değildir. Diğer çevirilerin en yenisi ve özenlisi olan Onaran metniyle küçük bir karşılaştırma, onların da abartmadığımızı görmelerine yetecektir.

Onaran çevirisinin ilk sayfasından şu birkaç cümleyi okuyalım:

"Durumları böyleyken büyük kardeş, küçüğünü görmek için şiddetli bir özlemin pençesine düşmüş; vezirine gidip kardeşiyle birlikte dönmesini emretmiş. Vezir, 'Duyduk ve itaat ettik!' yanıtını vermiş. Sonra da yola koyulmuş…"[1]

Aynı satırları bir de Resimli Ay çevirisinden okuyalım:

"Yirmi sene geçtikten sonra Şah Şehriyar'ın, küçük biraderini çok göreceği gelmiş. Şehriyar, büyük Vezirini huzura çağırarak gidip biraderini getirmesini emretmiş.

"Büyük Vezir yola çıkmadan evvel toplanan vezirler divanı, Şahüzzaman'a götürülecek hediyeler hakkında reylerini bildirmişler. Üzerlerinden şelâleler gibi altın sırmalar ve mücevherat akan cins küheylanlar hazırlanmış, câriyeler seçilmiş ve daha nice nice kıymetli şeyler tedârik edilmiş.

"Şehriyar, biraderine bir mektup yazarak onu kendi payitahtına dâvet etmiş. Mektubu hediyelerle beraber Vezire teslim etmiş ve ona hemen eteklerini toplayıp yola çıkmasını ve acele gidip acele geri gelmesini tembih etmiş.

"Vezir, "Baş üstüne!" diyerek huzurdan çıkmış ve hemen yola revan olmuş."

Yeterli bulmayanlar için bir okuma daha yapalım. Önce Onaran metni:

"Buna kardeşi de olumlu yanıt vermiş. Sonra birlikte sarayın gizli bir kapısından dışarı çıkmışlar; ve bir deniz kıyısındaki çayırda tek başına duran bir ağaca ulaşıncaya kadar gece gündüz demeden yol almışlar. Bu çayırda, bir tatlı su kaynağı varmış; bu sudan içmişler ve dinlenmek üzere oturmuşlar.

Günün bir saati geçmiş geçmemiş ki, deniz kaynamaya başlamış ve birdenbire, siyah bir duman sütunu oradan göğe doğru yükselmiş; ve bulundukları çayıra doğru yönelmiş." (s. 22)

Şimdi de Resimli Ay metnini okuyalım:

"Şahüzzaman, kardeşinin söylediklerini kabul etmiş. İki kardeş, hemen sarayın unutulmuş bir arka kapısından gurbet asalarına dayanarak yola çıkmışlar ve kalplerinden vurulan âhûlar gibi, kanayan ve yanan ciğerlerinin sızısını, seyahat etmekle gidereceklerini zannederek, gece gündüz, kuş uçmaz kervan geçmez yollarda yürümüşler.

"Devlet ve dârâtı arkalarında bırakan bu iki tenha yolcu, gide gide bir gün, zümrüt çimenlerle örtülü bir yere varmışlar. Zümrüt çimenler üzerinden şeffaf ve serin bir ırmak şırıldayarak akıyor, biraz ötede beyaz, temiz köpükleriyle güzel sahili öpen denizin mavi dalgalarına kavuşuyormuş. Meltem rüzgârı tatlı tatlı esiyor ve çimenlerin arasında yükselen büyük bir çınarın saçtığı gölgeyi titretiyormuş.

"İki yorgun yolcu, avuç ayasıyla ırmağın billur gibi sularından kana kana içmişler; sonra, yorulmuş ve yıpranmış vücutlarını çimenlerin üzerine atıvermişler. Onlar, bir acı düşünceden öbürüne geçe geçe, düşüncelerini hülyâ ve rüyâya kalbederken, zaman da geçmiş, akşam olmuş. Sular kararmış, deniz kararmış.

"Garipler uyanınca, artık gece, yıldızları, ayı ile etrâfa hâkim olmuş. Yolcular etrâflarına bakınırlarken, denizin ortasında, göklere doğru iri ve kapkara bir sütunun yükselmekte olduğunu görmüşler."

Gerek olayın ayrıntıları, gerekse dil ve anlatımdaki zenginlik ve renklilik açısından iki metin arasındaki fark, o kadar açık ki, yapılabilecek her tür değerlendirmeyi gereksiz kılıyor[2]. İşte bu özelliğini gördükten sonra, Resimli Ay çevirisini, günümüz okuruna ulaştırmayı bir görev kabul ettik ve ortaya elinizdeki kitap çıktı.

Kitabı hazırlarken, özgün metne, noktalama işaretleri, kimi kelimelerin yazım biçimleri dışında, hiç dokunmadık. Sözlük gerektirecek kimi kelime ve kalıplaşmış sözlerin anlamlarını dipnotlarla gösterdik. Zorunlu olarak eklediğimiz başlıkları, yaptığımız düzeltmeleri de aynı yöntemle belirttik. Yayımın kesintiye uğradığı dönemlerde eksik kalan hikâyeleri de Ahmed

Nazif çevirisinden yararlanarak tamamladık. Buna karşılık yeni harflerle basılan kitapçıklarda yer alan ve Vala Nurettin tarafından çevrildiği belirtilen bir masalı, çevirideki sorunlar nedeniyle almadık. Daha önce zaten yayımlanan bu masalı[3], eğer çevirisi tutarlı ve güzel olsaydı, tekrara düşmek pahasına, gözden çıkarmayacaktık.

Resimli Ay çevirisinin bu yeni yayımı, kuşkusuz tarihsel bir görevin yerine getirilmesinden çok daha fazla anlamlar taşıyor. Her şeyden önce, Binbir Gece Masalları'nı, görkemine yakışır bir dil ve anlatımla okuma olanağı sunuyor okura. Ama daha önemlisi, dil bilincinin neredeyse kaybolduğu günümüzde, dilimizin güç ve zenginliğini görme ve kavrama imkânını vermesi bize. Klasik kültürümüzün eserlerini, dilimize nasıl kazandıracağımız konusunda yol göstermesi, ışık tutması da cabası.

Burada şunu da belirtmek zorundayız: Resimli Ay çevirisinin yeniden okurla buluşturulması düşüncesi bize ait değildir. Bu çevirinin farkını ve önemini gören, bizim de dikkatimizi çeken, son zamanlarda yoğun biçimde dil okumaları ve çalışmaları yapan Çağrı Yayınları'nın sahibi Şaban Kurt olmuştur. Sayın Kurt, yalnız dikkatimizi çekmekle kalmamış, çevirinin hazırlanması ve yeniden yayımlanması gereğini, bizi pes ettirene kadar bıkıp usanmadan anlatmıştır. Bu nedenle, bu kitabın yeniden gün ışığına çıkarılması, okurla buluşturulması onuru, öncelikle ona aittir.

N. Ahmet ÖZALP

MUKADDİME

Binlerce seneden beri bütün şark medeniyetlerinin büyüklerini küçüklerini eğlendiren, milyonlarca insana tatlı kış geceleri geçirten bin bir gece efsanelerinin tarihi henüz meçhuldür. Bunu şarkta, bir padişahın sarayında geçmiş bir vaka olarak kaydederler. Fakat hangi devirde, hangi memlekette geçmiş bir vaka olduğu meçhuldür. İhtimal ki Hintliler bu hikâyeleri Çinlilerden almışlar, biraz daha süsleyerek, ilâveler yaparak İran'a nakletmişler. Oradan da Arabistan'a ve İslâmlara geçmiş, her millet ona biraz daha ilâveler yaparak nihayet bugün bütün dünyaca meşhur olan "Binbir Gece Masalları" vücuda gelmiştir. Bu efsanelerin ne muharriri bellidir, ne de menşei. Fakat ihtiva ettiği edebî kıymet ve hayâlî kuvvet, bütün dünyanın itiraf ve teslim ettiği bir hakikattir.

Bu masallar, bütün dünya lisanlarına tercüme edilmiş, bütün dünya çocukları bu hikâyeleri okuyarak hoş vakitler geçirmişlerdir. Yalnız Türkçede bu masallar bir küll hâlinde mevcut değildir. Bu noksanı nazar-ı dikkate alan müessesemiz, bu eseri lisanımıza nakletmeye karar vermiştir. Eser küçük kitaplar hâlinde neşredilecektir. Bu, birinci kitaptır. Her on günde bir kitap neşrolunacak ve umumî bir küll teşkil edecektir.

BİNBİR GECE MASALLARI

Rivayet ederler ki, eski zamanlarda, Hint ve Çin diyarında hüküm süren büyük bir padişah varmış. Bu padişahın sayısız hademeleri, muhafızları, askerleri ve tebaası varmış. Padişahın biri büyük ve yetişkin, diğeri çocuk denilecek kadar genç iki oğlu, iki şehzâdesi varmış.

Babasının taç ve tahtına oturan büyük şehzâde, memleketi o kadar dirayet ve o kadar adaletle idare ediyormuş ki, tekmil tebaası onu candan severler ve ona samimi sûrette hürmet ederlermiş. Bu büyük şehzâdenin ismi Şah Şehriyar imiş.

Semerkant diyarının padişahı olan küçük kardeşinin ismi ise Şahüzzaman imiş. Bu iki padişah da yirmi sene devlet sürmüşler, ikisinin de memleketleri, bu yirmi sene zarfında, sıkıntı nedir görmemişler, o kadar mesutmuşlar.

Yirmi sene geçtikten sonra Şah Şehriyar'ın[4], küçük biraderini çok göreceği gelmiş. Şehriyar, büyük Vezirini huzura çağırarak gidip biraderini getirmesini emretmiş.

Büyük Vezir yola çıkmadan evvel toplanan vezirler divanı, Şahüzzaman'a götürülecek hediyeler hakkında reylerini bildirmişler. Üzerlerinden şelâleler gibi altın sırmalar ve mücevherat akan cins küheylanlar hazırlanmış, câriyeler seçilmiş ve daha nice nice kıymetli şeyler tedârik edilmiş.

Şehriyar, biraderine bir mektup yazarak onu kendi payitahtına dâvet etmiş. Mektubu hediyelerle beraber Vezire teslim etmiş ve ona hemen eteklerini toplayıp yola çıkmasını ve acele gidip acele geri gelmesini tembih etmiş.

Vezir, "Baş üstüne!" diyerek huzurdan çıkmış ve hemen yola revan olmuş. Her vardığı şehrin, her vardığı memleketin padişahları, Şah Şehriyar'a hürmeten, Veziri karşılar[5] ve onu üç gün, üç gece misafir olarak alıkoyar, onu güçleri yettiği kadar ikrâm ve izâz[6] ederlermiş. Vezir tekrar yola çıkacağı zaman, Vezire paha biçilmez hediyeler verirler, Veziri üç günlük yola kadar teşyî'[7] ederlermiş.

Böylece, gece gündüz gide gide, nihayet Semerkant şehrine yaklaşmış. Vezirin ileri gönderdiği müjdeciler, Şahüzzaman'a giderek biraderinin göndermekte olduğu Vezirin şehre yaklaştığını bildirmişler. Şahüzzaman, biraderinin gönderdiği Vezirin gelmekte olduğunu öğrenince, kendi vezirlerini ve büyüklerini toplayarak, kardeşinin Vezirini bir günlük yoldan karşılamalarını emretmiş. Vezirler de aldıkları emir mucibince gidip yolcuyu karşılamışlar ve hürmet olsun diye, yayan olarak atının iki tarafından yürümüşler, atlarının dizginlerini tutmuşlar. Bütün cemaat bu heyetle Semerkant'a varmış.

Vezir, Şahüzzaman'ın huzuruna getirilince, yeri yedi defa öptükten sonra, Şahüzzaman'ın saadet, devlet ve sıhhati için dua etmiş. Büyük kardeşinin onu görmek arzusunda bulunduğunu bildirmiş. Sonra, koynundan biraderinin yazdığı nâmeyi çıkarıp öperek Şahüzzaman'a teslim etmiş. Şahüzzaman mektubu almış, tekmil muhteviyâtını okuyup anladıktan sonra, kardeşinin arzusunu memnuniyetle yerine getireceğini cevaben bildirmiş. Şahüzzaman:

— "Mamafih" demiş, "sizi misafirim olarak üç gün ikrâm ve izâz ettikten sonra yola çıkacağım."

Vezirin yüksek mevki ve rütbesine yakışacak bir saray tefrik edilmiş. Vezirle beraber gelen hademe ve askerler ise, ayrıca büyük çadırlara ve otağlara yerleştirilmişler. Yiyecek ve içecek hususundaki arzuları, onların en güzel rüyâlarında bile göremeyecekleri veçhile yerine getirilmiş. Gerek Vezir, gerek onunla beraber gelen heyet, üç gün, üç gece Semerkant'da böylece misafir kaldıktan sonra, dördüncü günü, sabah erkenden Şahüzzaman ile birlikte, Şehriyar'ın payitahtına gitmek üzere, yola çıkmışlar.

Şahüzzaman, bütün gün seyahat etmiş. Öğle olmuş, akşam olmuş, güneş batmış. Gece ortası olunca, kendisine son derece lüzumlu olan bir şeyi sarayda unuttuğunun farkına varmış. Tekrar Semerkant'a dönmüş. Daha karanlık iken sarayına girmiş. Sarayda, Şahüzzaman, en sevdiği güzel karısının kendi yatağında uyumakta olduğunu ve onun yanı başında ise bir erkek zenci kölesinin uyuyakaldığını görmüş.

Bu manzarayı görünce, bütün dünya, Şahüzzaman'a zindan kesilmiş. Şahüzzaman, "Ben saraydan ayrılalı pek az zaman olduğu hâlde, bu alçak

kadın böyle hareket ederse, ben uzaklaşıp da günlerce kardeşimin yanında misafir kalınca, acaba neler yapmaz!” diye düşünerek hiddetle kılıcını çekmiş, hem karısını, hem de köleyi, oldukları yerde, uyurlarken kılıçtan geçirmiş. Bu iki kişiyi öldürdükten sonra, hemen geri dönerek kardeşinin payitahtına doğru yola çıkmış.

Küçük kardeşinin gelmekte olduğunu müjdeciler vasıtasıyla haber alan Şehriyar’ın memnuniyetine pâyân yokmuş. Gidip biraderini karşılamış. Onunla beraber payitahtına dönmüş. Küçük kardeşinin şerefine şehirde şenlikler yapılmasını emretmiş. Şehir bir uçtan öbür ucuna kadar donanmış.

Lâkin Şehriyar, küçük kardeşini memnun etmek için ne yapmışsa, beyhude olmuş; Şahüzzaman’ın hiç neş’esi yokmuş. Benzi solmuş; yüzü, vücudu zayıflamış. Karısının hıyaneti, Şahüzzaman’ı çok müteessir ediyormuş. Şehriyar, biraderinin hâlini görüyormuş; lâkin onu rahatsız etmemek için, derdinin ne olduğunu ona sormamış. Böylelikle üç gün geçtikten sonra, bir sabah, Şehriyar biraderine:

— “Kardeşim, yüzünü zayıf, benzini de çok uçuk görüyorum.” demiş.

Şahüzzaman da:

— “İçimi yiyen bir keder var...” diye cevap vermiş; lâkin kederinin sebebini bildirmemiş.

Kardeşini eğlendirip kederini gidermek için Şehriyar, bir sürgün avı tertip etmiş. Lâkin Şahüzzaman, ava gitmek istememiş. Onun üzerine Şehriyar, yalnız olarak ava çıkmağa mecbur olmuş.

Sarayın bazı pencereleri varmış ki, bu pencerelerden sarayın bahçeleri boylu boyunca görülebilirmiş. Şahüzzaman, bu pencerelerin birisine dayanarak acı düşüncelere dalmış. Böyle düşünüp dururken, sarayın bir kapısının açıldığını ve bu kapıdan yirmi kadar câriyenin çıktıklarını görmüş. Şehriyar’ın sevgili zevcesi de bunlar arasındaymış. Bu kadın güzelliği ve inceliğiyle meşhurmuş.

Yirmi câriye, Şehriyar’ın zevcesiyle birlikte bahçeye girdikten sonra, onların ardı sıra, yirmi tane de erkek zenci köle çıkmışlar. Şehriyar’ın karısıyla diğer kadınlar, güzel bir mermer havuzun kenarına oturarak soyunmuşlar. Öte taraftan erkek köleler de soyunmuşlar. Şehriyar’ın güzel

zevcesi, son tül örtüsünü vücudunun kar gibi beyaz kıvrıntılarından aşağıya bırakıverince, tatlı bir sesle:

— “Mesut neredesin?” diye çağırmış.

İri bir erkek zenci kölesi, kadının tatlı sesini işitince, koşmuş. Şehriyar’ın zevcesi, süt gibi beyaz ve pürüzsüz uzun kollarıyla siyah köleyi kucağına çekmiş. Zenci köle de siyah kollarını Şehriyar’ın zevcesinin beyaz vücuduna sarmış. Öbür câriyeler de hanımlarını taklit etmişler, öbür köleler de sarılmışlar. Şahüzzaman, bu manzarayı görünce:

— “Benim başıma gelen felâket, vallâhi bundan hafiftir!” demiş.

Birdenbire Şahüzzaman’ın kederi azalmış. O saatten itibaren Şahüzzaman’ın iştihası, uykusu avdet etmiş.

Şehriyar avlanıp da saraya dönünce, kardeşinin yüzündeki değişikliğe şaşmış; benzindeki uçukluk yerine sıhhatli bir pembelik geldiğini görmüş:

— “Kardeşim, ben avlanmağa giderken benzin kül gibiydi, hâlbuki şimdi, o kül gibi benzinin pembeleştiğini görüyorum. Değişikliğinin sebebini bilebilir miyim?” demiş.

Şahüzzaman da:

— “Size kederimin sebebini bildireceğim; lâkin teessürümün neden zeval bulduğunu ifşa edemeyeceğim.” diye cevap verdikten sonra, nasıl Semerkant’tan yola çıktığını ve nasıl yoldan sarayına geri döndüğünü, sarayda gördüklerini ve bu gördükleri üzerine ne yaptığını uzun uzadıya anlatmış.

Şehriyar, bunları dinledikten sonra, şimdi de renginin tekrar geri gelmesinin sebeplerini öğrenmek istemiş. Ve Şahüzzaman’a o kadar ısrarla rica etmiş ki, Şahüzzaman da, Şehriyar’ın ricalarına daha fazla mukavemet edemeyerek burada gördüklerini de sırasıyla anlatmış.

Şehriyar’ın canı pek sıkılmış ve küçük biraderinin naklettiklerini bir defa da gözleriyle görmek istemiş; onun için, şöyle bir oyun yapmaya karar vermişler. Şehriyar’ın yine avlanmağa çıkacağını ilân edecek; lâkin ava gideceği yerde, sarayda saklanarak olup biteni seyredecekmiş.

Hemen Şehriyar, birkaç gün sonra yine sürgün avına çıkacağını ilân etmiş. Askerler, Şehriyar'ın çadırlarıyla av yerine kadar gitmişler. Şehriyar da askerlerinin ardı sıra av mahalline varıp çadırına kapanmış. Biraz istirahat ettikten sonra, en sâdık kölesini çağırarak, hiç kimseyi, her ne için olursa olsun, çadıra sokmamasını tembih etmiş. Çadırda tanınmayacak sûrette kıyâfetini değiştirmiş ve gizlice çadırdan çıkarak saraya, küçük biraderinin yanına dönmüş.

İki kardeş, saray bahçesine bakan pencerelerin kafesleri arkasına gizlenmişler. Onların pencereye gelişlerinden biraz sonra, Şahüzzaman'ın anlattığı gibi, yine saray kapısı açılmış. Başta Şehriyar'ın sevgili zevcesi olduğu hâlde, yirmi kadar güzel endamlı câriye bahçeye çıkmışlar. Onların arkasından da yirmi tane zenci erkek kölesi görünmüş. Bir kaç gün evvel, Şahüzzaman'ın aynı pencereden gördüğü hâllerin hepsi de, bu defa Şehriyar'ın gözleri önünde cereyan etmiş.

Şehriyar bunu görünce, aklı başından gitmiş, adeta delirmiş gibi gözlerinin bakışları vahşileşmiş, kardeşine acıklı bir lisanla:

— “Kardeşim” demiş, “devlet ve dârâtı[8] terk edelim, garipler gibi yollara düşerek uzak gurbet illerinde dolaşalım, dolaşalım ve duçar olduğumuz bu felâketin bir mislinin başka insanların da başlarına gelip gelmediğini araştıralım. Eğer böyle bir felâket, herhangi başka bir kulun nasibi olmamışsa, lüzumsuz yere hayatımızı sürükleyeceğimize ölelim ve bu kara dünyadan ayrılalım; çünkü ölüm, hayatın böylesine bin defa müreccahtır.”

Şahüzzaman, kardeşinin söylediklerini kabul etmiş. İki kardeş, hemen sarayın unutulmuş bir arka kapısından gurbet asalarına dayanarak yola çıkmışlar ve kalplerinden vurulan âhûlar gibi, kanayan ve yanan ciğerlerinin sızısını, seyahat etmekle gidereceklerini zannederek, gece gündüz, kuş uçmaz kervan geçmez yollarda yürümüşler.

Devlet ve dârâtı arkalarında bırakan bu iki tenha yolcu, gide gide bir gün, zümrüt çimenlerle örtülü bir yere varmışlar. Zümrüt çimenler üzerinden şeffaf ve serin bir ırmak şırıldayarak akıyor, biraz ötede beyaz, temiz köpükleriyle güzel sahili öpen denizin mavi dalgalarına kavuşuyormuş. Meltem rüzgârı tatlı tatlı esiyor ve çimenlerin arasında yükselen büyük bir çınarın saçtığı gölgeyi titretiyormuş.

İki yorgun yolcu, avuç ayasıyla ırmağın billur gibi sularından kana kana içmişler; sonra, yorulmuş ve yıpranmış vücutlarını çimenlerin üzerine atıvermişler. Onlar, bir acı düşünceden öbürüne geçe geçe, düşüncelerini hülyâ ve rüyâya kalbederken[9], zaman da geçmiş, akşam olmuş. Sular kararmış, deniz kararmış.

Garipler uyanınca, artık gece, yıldızları, ayı ile etrâfa hâkim olmuş. Yolcular etrâflarına bakınırlarken, denizin ortasında, göklere doğru iri ve kapkara bir sütunun yükselmekte olduğunu görmüşler.

Şehriyar ile Şahüzzaman'ı müthiş bir korku almış, koşamamışlar, kaçamamışlar. Kurtuluş çâresini, büyük ağaca tırmanarak geniş dallar ve sık yapraklar arasında gizlenmekte bulmuşlar.

Ağacın yaprakları arasından, biraz evvel denizden yükselen şeyin bir cin olduğunu anlamışlar. Cin, geniş alnı ve başı üzerinde büyük ve ağır bir sandık taşıyormuş.

Cin denizden çıktıktan sonra, gelip gariplerin üzerinde bulundukları ağacın altına oturmuş. Cin, rahatça yerleştikten sonra, sandığın kapağını açmış. Bu sandığın içinden bir sandık daha çıkmış. Cin bu ikinci ve daha küçük sandığı da açmış. Sandığın içinde ipek tüller varmış. Nasıl ki parlak sabah çoban yıldızı, ufukta köpüklenen deniz dalgalarının arasından doğarsa, tüllerin arasından da gözleri kamaştıracak kadar güzel ve mâsum bakışlı bir kız çıkmış. Cin kadına ateşli bakışlarıyla baktıktan sonra:

— "Ey ince damarlarında, beyaz teninde asil bir kan akan kadın, seni ben düğün gecesi kaçırmıştım. Bu gece uyku gözlerimin kapaklarını ağırlaştırıyor. Çimenlerin üzerine şöyle bir yan gel ki, yorgun başımı dizlerinin üzerine yaslayayım." demiş.

Cin başını, genç kızın dizine dayayarak uyuyakalmış.

Cin böyle uykuya varınca, genç kız, başını yukarıya kaldırarak ağacın üzerinde duran iki padişahı görmüş. Hemen cinin başını yavaşça dizinin üzerinden kaldırarak çimenlerin üzerine yatırmış. Sonra ayağa kalkarak iki kardeşe aşağı inmeleri için işaretler etmeye başlamış.

İki kardeş, cinden korktuklarını ve inemeyeceklerini işaretlerle bildirmişler. Fakat kız ısrar etmiş ve cinin âdetini bildiği için

uyanmayacağını temin etmiş. İki kardeş, inmemekte inat edince, kız, cini uyandıracağını ve ikisini de birden cine parçalatacağını söyleyerek onları korkutmuş.

Bunun üzerine iki kardeş de korkudan titreye titreye inmişler ve kızın istediği gibi ve istediği müddet onunla beraber kalmışlar. Kız, cinin uyanması mutat olan zaman yaklaşınca, cebinden tespih gibi bir ip halka çıkarmış. Bu ipin üzerine doksan sekiz tane mühür takılıymış. Kız, iki padişaha:

— “Bunların ne olduğunu bilir misiniz?” diye sormuş, onlar da:

— “Hayır, bilmeyiz.” diye cevap vermişler.

O da:

— “Öyleyse, ben size bunların ne olduğunu anlatayım.” demiş. “Burada gördüğünüz mühürlerin her birisinin sahibi, sizin ikiniz gibi benimle görüşmüşlerdir. Görüşmelerin hiçbirisinden, şurada uyumakta olan ahmak cin haberdar değildir. Şimdi siz de mühürlerinizi bana veriniz. Ben sizin de mühürlerinizi, diğer doksan sekiz mühre ilâve edeceğim.”

İki padişah, hemen parmaklarından mühürlü yüzüklerini çıkartarak, görünüşte bu kadar mâsum duran bu fettan kıza vermişler. Kız da padişahlara, neden cinin onu sandıklar içine kapattığını şöylece anlatmış:

— “Burada uyumakta olduğunu gördüğünüz bu cin, beni düğün gecesi sarayımdan çaldı. Vücudumu bir tahta sandığa kapattı. Tahta sandığı da gördüğünüz kalın demir sandığın içine koydu. Demir sandığa da yedi tane kocaman demir kilit vurdu. Cin, muhafazama bu kadar itinadan sonra, aldığı tertibattan yine emin olamadı. Sandığı götürüp derin denizlerin karanlık diplerine sakladı. Cin böyle hareket etmekle, benim cinsimin yapmakta çok usta olduğu hilelerin icrasına mâni olabileceğini zannetti. Hâlbuki bilmiyordu ki, kadın bir kere hile etmeye karar vermesin; çünkü karar verdikten sonra, ne demir sandık, ne yedi kat kilit, ne de derin denizler, aklına koyduğu işi yapmaktan onu menedemez.”

İki padişah, bütün bu şeyleri, mâsum bakışlı kızın kendi dudaklarından işitince, hayretten dona kalmışlar. Gözlerine, kulaklarına inanmak istememişler. Bayağı cine acımışlar. Sonra yekdiğerine dönerek:

— “Herhâlde” demişler, “felâketimiz, bu cinin başına gelenlerden kat kat ehvendir. Bu hâl bizi müteselli etmelidir.”

Ve hemen tekrar yola çıkarak, geldikleri yoldan gerisin geriye dönmüşler.

Şehriyar ve kardeşi, geceleyin gizlice saraya girmişler. Şehriyar, sarayda ne kadar câriye ve kız varsa, onların hepsini, erkek zenci köleler de dâhil olduğu hâlde idam ettirmiş. Ve o günden sonra, hiçbir kadına itimat câiz olmayacağını düşünerek, her akşam koynuna aldığı câriyeyi, o gecenin şafak vakti idam ettirmiş.

Şehriyar, bu sûretle hareket ederek, kadınların kendisine bir hile yapmalarına mâni olduğuna zâhip olmuş[10]. Bu hâl, üç sene devam etmiş. Üç sene, her akşam bir câriye ile evlenir ve ertesi sabah, o gece beraber yattığı câriyeyi de idam ettirirmiş.

Kadınlar böylelikle idam edile edile, memleket içinde kızlar azalmaya başlamış. Zaten babalar da kızlarının idamından endişeye düşerek, bütün aileleriyle beraber şehirden kaçmaya başlamışlar.

Nihayet bir akşam, şehirde Şehriyar’a götürülecek bir câriye bile kalmamış. Padişah, hemen Vezirini huzuruna çağırtarak, gidip kendisine o akşama mahsus bir kız bulmasını emretmiş.

Vezir her tarafı, her köşeyi, her bucağı aramış, çalmadığı kapı, uğramadığı oba kalmamış. Fakat hiçbir tarafta bir kız bile bulamamış. Bu netice üzerine Vezirin canı sıkılmış ve kendi evine dönmüş.

Vezir, kız bulamadığı için Şehriyar’ın ona fena hâlde kızacağından korkuyormuş. Vezir, bu korku ile düşünüp dururken, Şehrazat adlı büyük kızı ile küçük kızı, babalarının yüzünden akan kederi görmüşler. Şehrazat, genç ve güzel olduğu kadar da çok okumuş ve mâlumatlı bir kızmış. Hem memleketin, hem komşu devletlerin tarihlerine, gelip geçmiş padişahların hayat ve menakıbına kâmilen vâkıfmış. Babasının hâline çok acımış. Ona yavaşçacık sokularak kederinin sebebini sormuş ve onu teselli etmek için, eski şâirlerden birinin şiirini okumuş.

Vezir, Şehrazat’ın taze dudaklarından bu sözleri duyunca, kızına, içinde bulunduğu vaziyeti uzun uzadıya anlatmış. Kız cevaben:

— “Yemin ederim ki, ya bir Müslüman’ın kızı yerine ben kurban gideceğim veyahut ki, Müslüman hemşirelerimi kurtarmaya muvaffak olacağım!” diyerek babasına, Şehriyar’a kendisinin götürülmesini rica etmiş.

Babası kızına bu niyetinden vazgeçmesini, zira kendisini boşu boşuna telef ettireceğini yalvara yalvara anlatmak istemiş. Fakat Şehrazat ısrar etmiş. O zaman Vezir Şehrazat’a:

— “Korkarım ki kızım, ‘tüccar, öküz ve eşek’ hikâyesinde olan hâlin aynı da senin başına gelir!” demiş.

Şehrazat da bu “tüccar, öküz ve eşek” hikâyesinin ne olduğunu anlatmasını babasından rica etmiş.

TÜCCAR, ÖKÜZ VE EŞEK HİKÂYESİ

Bunun üzerine Vezir, kızına şu hikâyeyi anlatmış:

Bir zamanlar, kızım, zengin bir tüccar varmış. Bu tüccarın o kadar çok malı varmış ki, koyun sürülerinin haddi hesabı yokmuş. Bu tüccarın bir karısı ve bir kaç da çocuğu varmış. Allah bu adama hayvanların ve kuşların lisanından anlamak iktidarını da vermiş.

Bu tüccarın evinin ahırında bir öküzle bir eşek bağlıymış. Tüccar eşeğe ara sıra bindiği hâlde, ona en iyi nevi'den arpa ve kepek verirmiş. Hâlbuki öküz, her gün tarla sürmekte ve araba çekmekte kullanıldığı hâlde, ona yalnız kuru saman yedirirmiş. Öküz, bir gün, tembel tembel uyuklamakta olan eşeğe dönerek:

— "Sen ne mesutsun yahu" demiş, "bizim efendi, haftadan haftaya bir defa sırtına bindiği hâlde, sana ot, kepek ve arpa verir; bana ise, her gün saban çekmekten canım çıkıp sırtım bozulduğu hâlde, yalnız kuru saman veriyor."

Eşek de uyukladığı yerden hiç kalkmadan ve yalnız bir gözünü yarı açarak, demiş ki:

— "Hâlinden yalnız sen mesulsün. Sen de benim gibi yap, tarlaya gidince yere yatıver. Sırtında bir orman dolduracak kadar değnek kırsalar bile, hiç aldırıp yerinden kalkma. Seni zorla yularından tutarak kaldıracak olsalar bile, iki adım atmadan yine yere çöküver. Artık dövmekten usanınca, seni ahıra getirirler. O zaman, hastaymışsın gibi yere çök, sana ne verirlerse yeme. Böylece bir gün, iki gün, hatta icap ederse üç gün devam et, üçüncü gün, sana hem arpanın âlâsını vereceklerini, hem her gün seni işe götürmeyip ahırda kendi keyfine bırakacaklarını görürsün."

Tüccar, ahır kapısının aralığından, eşekle öküz arasında geçen bu konuşmanın hepsini işitmiş.

Ertesi gün, rençperlerin[11] birisi, saban çektirmek üzere öküzü almak için ahıra gelince, öküzü hasta bulmuş. Gidip ustasına, yani tüccara öküzün hastalandığını haber vermiş. Tüccar da o zaman köylüye, öküzün yerine eşeği sabana koşmasını emretmiş. Köylü eşeği sabana koşmuş. Öküz ise,

bütün gün, rahat rahat ahırda geviş getirmiş. Akşam olunca, köylü eşeği ahıra götürerek yerine bağlamış ve savuşup işine gitmiş.

Öküzle eşek ahırda yalnız kalınca, öküz bir gün evvelki nasihatten dolayı, eşeğe teşekkürler etmiş. Eşeğin canı da çok sıkılmış; fakat öküze dönüp cevap bile vermemiş.

Ertesi gün, öküz yine hastaymış gibi yattığı için, köylü yine eşeği sabana koşmuş. Akşama kadar saban çekmekten eşeğin sırtı lime lime yüzülmüş. O akşam eşek, yine ahıra getirilip bağlanınca, öküz yine eşeğe iki nasihati için teşekkürler etmiş. Bu sefer eşek:

— “Sana şimdi daha iyi bir nasihat vereyim mi?” demiş. “Ben sabanı çekerken ustamız yanıma geldi ve sabanı kullanan köylüye ‘Yarın da öküz hasta olursa, onu doğrudan doğruya kasaba götür de kesiversin, derisini de kurutup kösele yapsın.’ dediğini işittim.” diye ilâve etmiş.

Bu sözden öküz pek ürkmüş. Ertesi gün, çiftçi ahıra geldiği zaman, öküz onu ayakta karşılamış. Köylü de o gün, sabana çekmek üzere, öküzü ahırdan dışarı çıkarmış. Öküz, ahırın dışında ustasını görmüş. Dinç ve sağlam olduğunu ustasına ispat etmek için, hoplayarak, çifteler savurup kuyruğunu kamçı gibi sallayarak tarlaya doğru yol almış. Bu hâli gören tüccar gülmekten katılmış. Tam o sıralarda, tüccarın karısı gelerek tüccara neden bu kadar güldüğünü sormuş. Tüccar da:

— “Tuhaf bir şey gördüm, ona gülüyorum; fakat gördüğümü sana anlatırsam ölürüm. Onun için onu sana ifşa edemeyeceğim!” diye cevap vermiş.

Bu cevap üzerine tüccarın karısı:

— “Sen tuhaf bir şeye gülmüyorsun. Benimle eğleniyorsun!” diye küsmüş, kaşlarını çatmış ve günler geçtiği hâlde kocasına bir söz bile söylememiş. Zavallı tüccarın bu hâle canı çok sıkılmış.

Tüccar bir gün, artık tahammül edemeyerek, kadı ile beraber birkaç şahidi evine çağırmış. Niyeti, karısına sırrını ifşa etmek, vasiyetnâmesini kadı ve şahitler huzurunda yaparak ölmekmiş. Biçare tüccar, karısını son derece severmiş; çünkü karısı, amcasının kızı olmaktan maada, onunla birlikte yüz yirmi seneden beri mesut bir hayat sürmüş bulunuyormuş.

Tüccarın sırrı ifşa edeceği saatte, kadıdan maada gerek karısının, gerek kendisinin akraba ve taallukatı hep tüccarın evinde toplanmışlar. Yakında tüccarın öleceğini anlayan akraba, kadına tüccarın sırrını öğrenmekten vazgeçmesini, çünkü hem kendisinin dul, hem de çocuklarının öksüz kalacaklarını söylemişler. Fakat kadın ısrar etmiş:

— “Hayır” demiş, “ölse bile muhakkak bu sırrı bana bildirecektir!” diye ayak diremiş.

Hem tüccar, hem de akrabası bakmışlar ki, sırrı ifşadan başka çâre yok. Tüccar, imanıyla terk-i hayat etmek üzere, gidip ahırda abdest almış.

Ahırda öküz ile eşekten maada horoz ile elli tavuk ve bir de köpek varmış. Tüccar abdest alırken köpek horoza:

— “Nasıl, hoşuna gidiyor mu? Zavallı kırk yıllık efendimiz, bugün ölecek...” demiş.

Horoz bunu duyunca epeyce gülmüş. Ve köpeğe cevaben:

— “Eğer efendimiz ölürse, ben ahmaklığına hükmederim. Çünkü benim başımda onun gibi bir değil, elli tane karım var, icabına göre birisini azarlar, ötekini okşar ve böylelikle topunu birden idare ederim. O nasıl olur da biricik karısını idare edemez. İşte ben buna şaşarım. Cancağızını uğruna feda edeceğine, gidip güzel bir kızılcık dalı kessin ve karısına ölünceye kadar temiz bir dayak atsın. Ondan sonra karısı, bir daha ona olur olmaz sualler sorar mı hiç, bir görsün!” demiş.

Tüccar, horozun bu sözlerini işitince, aklını başına toplamış. Bir kadının olur olmaz arzusunu yerine getirmek için, kendini boşu boşuna öldüreceğine, karısına adam akıllı bir dayak atmaya karar vermiş.

Vezir, hikâyeyi buraya kadar anlattıktan sonra Şehrazat’a dönerek:

— “İşte ben de sana, tüccarın karısına yaptığını yapmalıyım.” demiş.

O zaman Şehrazat da merakla:

— “Aman, tüccar ne yaptı?” diye sormuş. Vezir demiş ki:

— “Karısını, ona sırrı ifşa edecek diye yalnızca bir odaya çekmiş ve arkasından kapıyı kapadıktan sonra, onu öyle bir dövmüş, öyle bir dövmüş

ki, karısı sırrı öğrenmekten bin kere vazgeçtiğini yeminlerle temin etmiş ve kocasının ayaklarına kapanarak, onun ayaklarını öpmüş. Kocası, karısının artık hakikaten pişman olduğunu görünce affetmiş. İşin bu sûretle bitmesinden herkes memnun olmuş, tüccar da karısıyla daha uzun seneler mesut olarak beraber yaşamış.”

Vezirin bu hikâyesini işittikten sonra Şehrazat, saraya gitmekten vazgeçmemiş. Kızının bu ısrarına dayanamayan babası, nihayet onun saraya götürülmek üzere hazırlanmasını emretmiş. Şehrazat süslenip hazırlanırken küçük hemşiresini yanına çağırmış:

— “Ben saraya gittikten sonra, seni oraya çağırtacağım ve sabaha kadar seni yanımda alıkoyacağım. Sabaha kadar geçecek zamanı, güya hoşça geçirmek için, sen bana bir hikâye anlatmamı rica et. Ben de sana bir hikâye nakline başlayacağım. İnşallah anlatacağım hikâye, hepimizin kurtulmasına bir vesile teşkil eder.” dedi.

Şehrazat’ın hazırlıkları bittikten sonra babası, onu saraya götürdü. Şehriyar, Veziri görünce yüzü gülerek:

— “Senden rica ettiğim şeyi buldun mu?” diye sordu.

Vezir de bulduğunu söyledi. Ve kendi kızını Şehriyar’a takdim etti. Takdim merasimi bittiktin sonra, Vezir meyus meyus çekilip gitti.

Şehrazat da Şehriyar ile yalnız kalınca, ağlamaya başladı. Şehriyar kıza, niçin ağladığını sordu. Şehrazat, ömrünün bu son gecesinde hemşiresine veda edemediğine müteessir olduğunu bildirdi. O zaman Şehriyar da Şehrazat’ın kız kardeşini hemen saraya getirtti.

Kız, Şehrazat’ın Şehriyar ile oturdukları hücreye getirildi. Odaya girdikten biraz sonra kız, ablasının tembihi veçhile, sabaha kadar kalan saatleri hoşça geçirmesi için, Şehrazat’a bir hikâye anlatmasını rica etti.

Şehrazat, Şehriyar’ın müsaadesini alarak, güya kardeşinin dinlemek istediği hikâyeyi nakle başladı.

Şahın o gece canı biraz sıkılmıştı. Şehrazat’ın naklettiği hikâyeye memnuniyetle kulak misafiri oldu. İşte bu sûretledir ki Şehrazat, bin bir gecenin birinci gecesine başladı.

TÜCCAR VE CİN

Şehrazat “Ey saadetli Padişahım, bana nakledilmişti ki” diye söze başlayarak şöylece hikâyesini anlatmıştır:

Bir gün, zengin bir tüccar, komşu memleketlerle ticaret etmek için, atına binip yola çıkmış. Günlerce at sırtında gezip tozduktan sonra, bir gün öğleyin, yorgun argın atından inmiş, güneşin yakıcı ışığından korunmak ve biraz da Allah ne verdiyse ondan yemek üzere, bir ağacın dibine oturmuş. Tüccarın heybesinde ekmekle on-on beş tane hurma kalmış. Hurmaları ekmeğe katık ederek yemeye başlamış. Hurma çekirdeklerini cebine koyup saklayacak değilmiş ya! Ormanda bulunduğu için, çekirdekleri gelişi güzel sağa sola atarmış. Hurmanın birini yiyip de çekirdeğini atınca, çekirdeğin düştüğü yerden, birdenbire kapkara bir dev, korkunç bir ifrit yükselip önüne dikilmiş. İfritin elinde kapkalın ve upuzun bir pala varmış. İfrit, gök gürler gibi tüccara:

— “Kalk bakalım ey tüccar, sen nasıl benim evlâdımı öldürdünse, ben de seni öylece öldüreceğim.” diye bir nara atmış.

Yerler gökler titremiş, korkudan tüccarın diz bağları çözülüp başının saçları dimdik olmuş. Tüccar kekeleyerek:

— “Yahu ben ne zaman senin evlâdını öldürdüm?” diyebilmiş.

İfrit de:

— “Demincek hurmayı yiyip de çekirdeğini atınca, çekirdek evlâdımın göğsüne düştü, evlâdım da kaderin bu yoldaki hükmü mucibince, ölüverdi!” diye cevap vermiş.

Tüccar üşüyormuş gibi titreye titreye:

— “Hepimiz Allah’ın kuluyuz, onun için hepimiz Allah’a aidiz. Canlarımızı bizlere o verdiği gibi, o canları da, istediği zaman, bizden alır. Eğer ben senin evlâdını öldürdümse, istemeyerek ve bilmeyerek öldürdüm. Bundan dolayı beni affedeceğinden eminim!” diye yalvarmış.

İfrit tüccara cevap olarak:

— “Ben şunu bunu bilmem, oğlumu sen öldürdün, onun için de şimdi sen öleceksin vesselâm!” demiş ve kapkara, koskoca eli ile tüccarın ensesinden kavrayınca, onu boğazlamak üzere ormanın bir açıklık yerine sürüklemiş.

Tüccar acı acı yaşlar dökmüş, bağırmış, çağırmış, lâkin para etmemiş. Nihayet affedilmeyeceğini anlayınca, ifrite son bir ricada bulunmuş:

— “Ben Allah’a sığınırım.” demiş. “Allah ne isterse, o olacak. Ne de istesem, artık ecelimin geldiğini anlıyorum. Lâkin temiz ve doğru bir Müslüman gibi ölebilmekliğim için, bana bir mühlet ver. Gideyim, kime borcum varsa, borçlarımı ödeyim. Bende hakları olanlara, o haklarını helâl ettireyim. Ben de başkalarındaki hakkımı helâl edeyim. Çoluk ve çocuklarımı, son bir defa, dünya gözüyle görüp okşayım, onlara veda edeyim. Mühlet bitince, Allah şahidim olsun ki, ben yine buraya gelirim, sen de o zaman, bana ne istersen yaparsın.”

İfrit tüccarın teklifini kabul etmiş ve tüccara tam bir sene mühlet vermiş.

Tüccar, kendi memleketine ve evine dönmüş. Başına gelenleri ailesine ve arkadaşlarına anlatmış. Zavallı adama herkes acımış, ailesi de ağlamış. Çocuklarına bir vasi tayin etmiş. Bu iş bitince, mühletin sonuna kadar ailesi ocağında kalmış.

Senenin nihayetine doğru herkes, “Gitme, etme!” falan demişler, lâkin tüccar sözüne sâdık, doğru bir Müslüman’mış. Herkesle ağlayarak, helâlleşerek vedalaşmış. Kefeni koltuğu altına sıkıştırarak, muayyen yerde ifriti bulmak üzere, yola çıkmış.

Tüccar, bir sene evvel hurma çekirdeğini atmış bulunduğu yere varmış. İfritin apansızın meydana çıkmasını beklerken, nerdeyse başına gelecek felâketi düşünerek acıklı acıklı ağlamaya başlamış. Zavallı tüccar, böyle âh ü vâh ederken, karşısına, önünde güzel bir gazâlı sürükleyip getiren, beyaz sakallı, tatlı bakışlı, ihtiyar bir şeyh çıkmış.

Şeyh, tüccara selâm verip uzun ömür temenni ettikten sonra, ona, burada yapayalnız oturup neden ağladığını sormuş. Tüccar da orada oturuşunun sebebini anlatmış.

Tüccarı dinledikçe, şeyh şaştıkça şaşmış. İfritin ne yapacağını görmek üzere, tüccarın yanına çömelip beklemeye karar vermiş. Dakikalar geçip

ölüm dakikası yaklaştıkça, zavallı tüccarın kederi büyüdükçe büyümüş. Bir taraftan korku, bir taraftan da ümitsiz bir teessür, biçare adamda akıl ve fikir bırakmaz, yüreğini de kabartarak parça parça edermiş.

Tüccar ile şeyh, böyle bekleşip dururken, yedeğinde iki kara köpek sürükleyen ikinci bir şeyh gelmiş. Tüccarla şeyhten orada niçin oturup beklediklerini öğrenince, o da yanlarına oturmuş. İkinci şeyhin gelişinden biraz sonra, bu defa yedeğinde bir katır sürükleyen üçüncü bir şeyh gelerek bu üç kişiye iltihak etmiş.

Bu cemaat dört kişi olunca, yeri göğü kara dumanlar bürümüş. Dağları, taşları zelzeleler sarsmış. Haykırışlar, inleyişler, çığırışlar etrâfı çınlatmış. Nihayet tozun arasından, elinde koca palasını sallayan ifritin kapkara heybeti belirmiş. İfritin gözlerinden kıvılcımlar, ağzından da dumanlarla beraber alevler çıkıyormuş. İfrit taşları, toprakları sendeleten adımlarla bekleyen bu dört kişiye yaklaşmış. Aralarından tüccarı kavrayınca:

— “Oğlumu öldürdüğün gibi, ben de senin canını alayım.” diyerek tüccarı biraz öteye sürüklemiş.

Tüccar ağlamış, şeyhler ağlamışlar, lâkin yedeğinde gazâlı sürüyüp gelen şeyh, herkesten evvel aklını başına toplayarak, ifritin gidip elini öpmüş ve ifrite:

— “Ey cinlerin, devlerin padişahı ifrit, eğer ben sana, bu gazâl ile başıma gelenleri anlatırsam ve anlattıklarımı, buradaki tüccarın başına gelenlerden daha acıklı bulursan, bu tüccarın kanı üzerindeki hakkının üçte birisini bana bağışlar mısın?” diye sormuş.

İfrit de “Evet” diye cevap vermiş.

ŞEYH İLE GAZÂL HİKÂYESİ

Birinci şeyh, hikâyesine şöyle başlamış:

Ey ifrit bil ki, bu gördüğün gazâl, benim amcamın genç kızıydı. Ben gençliğimde onunla evlendim, otuz sene beraberce yaşadık. Her şeyimiz, Allah'a şükürler olsun, yerindeydi. Yalnız bir derdim vardı. Çocuğum olmuyordu. Onun için, kara gözlü bir câriye ile evlendim.

Evlendikten dokuz ay sonra, dünyaya nur topu gibi bir erkek evlâdım doğdu. Oğlum, yüzüne bakılamayacak kadar güzeldi. Oğlum doğduktan on dört sene sonra, kara gözlü, sıcak bakışlı, tatlı sesli, güzel endamlı bir civan oldu. Tam o sıralarda, alışveriş için, birdenbire evimden ayrılarak uzak bir memlekete gitmek mecburiyetinde kaldım.

İşte burada gazâl sûretinde gördüğün amcamın kızı ve karım, zorlu büyü yapmakta, efsun okumakta çok usta idiler. Ben evde yokken, bu kadın oğlumu buzağıya, annesini de ineğe kalbetti[12]. Sonra, o inekle o buzağıyı götürüp köyümüzün sığırtmacına teslim etti.

Ben ırak memleketlerde hasretini çektiğim evlât ve ayâlime kavuşacağımı zannederek eve döndüğüm zaman, burada gördüğünüz gazâl, câriyenin öldüğünü ve oğlumun kaçtığını, fakat nereye gittiğini bilmediğini söyleyerek beni avutmaya kalkıştı. Yüreğimi mâtem, gözlerimi de kanlı yaşlar bürüdü.

Evlâdımın ve annesinin yoksulluğunu çekeli bir sene olunca, Kurban Bayramı oldu. Köy sığırtmacına haber gönderdik. Bayram günü kurban etmek üzere bana, semiz bir inek göndermesini tembih ettim.

Sığırtmacın gönderdiği inek, benim oğlumun annesiydi. Eteklerimi sıvadım, kollarımı sıvadım, elime keskin bir bıçak alarak ineği kurban etmek üzere bağlayıp yatırdım. Lâkin inek bana o kadar yalvarıcı ve acıklı gözlerle baktı, o kadar yürekler eritici bir hüzün ile inledi ki, onu kendim kesmeye bir türlü kıyamadım.

Onu sığırtmaç kessin ve derisini yüzsün diye, kaldırtıp sığırtmaca gönderdim. Sığırtmaç ineği kesti, lâkin derisini yüzünce, onda ne et, ne de yağ bulunmadığını, hayvanın yalnız deri ve kemikten ibaret olduğunu

görerek, onu kurban ettiğime bin kere pişman oldum. Ama sonradan pişmanlık neye yarar?

İnekten kurban eti çıkmadığını görünce sığırtmaca, bir buzağı getirmesini emrettim. Sığırtmaç da üvey annesi tarafından buzağıya döndürülmüş kendi öz evlâdımı getirdi. Buzağı beni görünce şahlandı, ipini kopardı, sevinerek yanıma koştu, beni kokladı, etrâfımda oynadı. Hayvanın bu hâlini görünce, yüreğim onu kesmeye bir türlü razı olmadı. Ne kadar olsa baba yüreği değil mi? Evlâdı buzağı da olsa, o buzağı evlâdını da duyar. Sığırtmaca döndüm ve buzağıyı kesmeyeceğimi, buzağının yerine bana başka bir inek getirmesini söyledim.

*
* *

Şehrazat, hikâyenin burasına kadar gelince, şafak sökmeye ve horozlar uzaklardan ötüşmeye başlamışlardı. Göğün şark tarafı ağarıyordu. Güneşin neredeyse doğacağını gören Şehrazat, birdenbire susuvermişti. Ablasının sustuğunu gören kız kardeşi:

— “Şehrazat abla, aman, hikâyen ne güzel, niye devam etmiyorsun?” diye sormuştu.

Şehrazat da:

— “Bu hikâyem, gelecek akşam anlatacağım hikâyeye kıyasen hiçtir; ama acaba şanlı Padişahımız, yarın akşamki hikâyeyi dinlemek üzere, canımı yarın sabaha kadar bana bağışlar mı?” diye cevap vermişti.

Şehriyar da, Şehrazat’a “Hikâyenin sonunu dinleyinceye kadar seni öldürmeyeceğim.” diye vaat etmişti.

Sabah olunca Şehriyar, harem tarafından dışarı çıkıp selâmlık sarayına geçti. Tebaasının şikâyetlerini orada dinler ve muhakeme edip bir kimseyi bir cezaya mahkum edecek olursa, cezası hemen orada verilirdi.

Şehrazat’ın babası da, kendi konağında kızı için hazırlattığı kefen ile beraber Şehriyar’ın selâmlık sarayına geldi. Ve kızının o gün idam edilmediğini görünce hem şaşırdı, hem de sevindi. Lâkin korkusundan kızının neden idam edilmediğini soramadı.

Selâmlık saraydaki işler bitince Şehriyar, yine harem tarafına ve Şehrazat'ın yanına döndü. Şehrazat da masala bıraktığı yerden başlayarak ötesini yine anlatmaya başladı:

Lâkin sığırtmaç, buzağıyı gerisin geriye ağıla götürmeye kalkışınca, ey ifrit, burada gördüğün şu gazâl, yani oğlumun katı yürekli üvey annesi, ileri atılarak, "Aman bu buzağıyı ağıla götürmeyiniz, baksanıza ne kadar şişman, ne kadar semiz. Bunu kurban ediniz!" diye haykırdı. Lâkin ben ısrar ettim:

— "Bu buzağıyı dünyada kurban ettiremem, onu yerine götürünüz." dedim.

Ertesi sabah bahçemde otururken, sığırtmaç yanıma yavaşçacık sokuldu:

— "Size gizlice çok sevineceğiniz bir müjde vereceğim. Lâkin müjdemin mükâfatını isterim." dedi.

Ben de istediği mükâfatı ona vaat edince, kulağıma eğilerek:

— "Benim efsun okumasını bilen ve büyücülükte usta olan bir kızım vardır. Dün kurban etmeye kıyamadığınız buzağıyı ağıla doğru götürürken bizim evden geçtim. Kızım güzel buzağıyı sevdi, okşadı. Sonra kendi kulağını buzağının başına dayadı. Kızım buzağının başına dayanınca, birdenbire gülmekten katıldı, sonra da acı acı ağladı. Ben kızıma neden evvelâ o kadar güldüğünü ve sonra da neden bu kadar ağladığını sordum. Kızım da:

— "Baba, bu insanı buzağı diye ağıla götürdüğüne gülüyorum. Bu bir buzağı değil, bir civandır. Hem de bizim efendimizin, bir kaç sene evvel ortadan kaybolan oğludur. Onu üvey annesi bu hâle sokmuş. Annesini de ineğe kalbetmiş. Niçin ağladığıma gelince, ağlıyorum, çünkü kurban olarak kestiğiniz inek, bu oğlanın annesiydi!" dedi.

Bu sabah uyanır uyanmaz, acele size koştum. Ve işte size bu güzel havâdisi veriyorum." dedi.

Bu havâdisi duyunca sevinçten adeta sarhoş oldum. Evlâdımın bir buzağı şeklinde olsa bile sağ oluşunu düşündükçe, saadetten çıldıracağım geliyordu. Hemen sığırtmaçla beraber evvelâ sığırtmacın evine uğradık. Sığırtmacın kızını alarak doğru ağıla koştuk. Memnuniyetimden yerde değil, cennette uçuyorum zannediyordum.

Buzağı beni görünce, neş’esinden perendeler atarak yanıma geldi. Ellerimi, yüzümü yaladı. Ben sığırtmacın kızına, evlâdımı yine eski hâline getirmesini rica ettim. Bu hizmetine mukabil evimi de, mallarımı da, koyunlarımı, ineklerimi de, velhâsıl nem var, nem yoksa hepsini, hepsini kendisine vereceğimi vaat ettim.

Kız, vaat ettiğim şeylerin hiçbirini kabul etmedi. Oğlumu ancak iki şartla eski hâline koyacağını söyledi. Bu şartların birisi şu idi. Oğlum eski hâline gelince, bu kız ile evlendirilecekti. İkincisi de üvey annesine büyü yapacak ve onu gazâl şekline sokacaktı, tâ ki üvey anne, sonraları gerek oğlana, gerek oğlanla evlenecek kıza bir fenalık edemesin...

Ben kızın teklifini memnuniyetle kabul ettim. Kız bir çanak temiz su aldı. Suyun üzerine bir dua okudu. Sonra buzağıya dönerek:

— “Eğer seni Allah buzağı olarak yarattıysa, sen buzağı olarak kal, yok Allah seni başka bir şekilde yarattıysa, Allah’ın izniyle yine eski kıyâfetine gir!” diye söylendi.

Okunmuş suyu, buzağının üzerine serpti. Buzağı silkindi. Ve birdenbire ne oldu bilmem, karşımda buzağı yerine kendi oğlumu gördüm; hemen oğluma sarıldım ve kurtulduğundan dolayı hem ben, hem de o Allah’a bin şükürler ettik.

Yavrum çektiği sıkıntıları bana anlattıkça, gözlerim yaşlarla perdelendi. Biraz sonra eve dönünce, yavrumun üvey annesinin gazâle döndüğünü gördüm. İşte bu gazâl, o gazâldir. Demincek buradan geçerken bu tüccarın ağlamakta olduğunu gördüm. Tüccar bana derdini anlattı. Ben de acaba ne olacak, ne bitecek diye onunla beraber bekledim. Biz böyle beklerken, ey ifrit, sen görünüverdin.

İfrit bu hikâyeye şaşmış ve tüccarın kanı üzerindeki hakkının üçte birini, bu birinci şeyhe bağışlamış.

O zaman, iki kara köpeği sürüyen ikinci şeyh ileri gelerek, onun da başından çok şeyler gelip geçmiş bulunduğunu, onları anlattıklarını ifrit beğendiği takdirde, tüccarın kanı üzerindeki hakkının üçte birini de ona bağışlayıp bağışlamayacağını sormuş. İfrit razı olunca, ikinci şeyh de şöylece hikâyesine başlamış:

ŞEYH VE KARA KÖPEKLER HİKÂYESİ

Biz üç kardeştik. Babamız ölünce, bize üç bin parça altın bıraktı. Ben bu parayı, üç müsâvi kısma ayırarak kardeşlerim arasında taksim ettim. Ben, kendi paramla bir dükkân açarak ticarete koyuldum. Bir müddet sonra, kardeşlerimin birisi, başka memleketlere gidip uzaklarda seyahat edeceğini söyleyerek seyahate çıktı. Bir sene sonra, on parasız geri döndü. Ona çok acıdım. Onu hamama götürüp yıkattırdım, en güzel elbiselerimi giydirdim. Evimde ikrâm ettim, izâz ettim. Sonra dükkânıma geldik. Her sene ne kâr edersek, aramızda bölüşeceğimizi kendisine vaat ettim.

Aradan bir sene geçince, ikinci kardeşim de ticaret için ırak memleketlere gitti. O da birincisi gibi parasız, pulsuz, çıplak ve fakir olarak döndü. Birinci kardeşime yaptığım yardımı, ona da yaptım. Ve kârı, her sene, üç kardeş arasında taksime karar verdik. Ticaretimiz yolundaydı, ettiğimiz kâr ise, ümitlerimizden fazlaydı. Lâkin kardeşlerimin ikisi de rahat etmediler. Üçümüzün birden seyahate çıkmamızı istiyorlardı. Ben de onlara cevaben:

— “Siz seyahatlerinizden ne kazandınız ki, tekrar seyahate çıkmaya kalkışıyor ve üstelik bir de beni de beraber sürüklemek istiyorsunuz!” dedim.

Dükkândan ayrılmamaya karar verdim. Onlar mütemadiyen, birlikte gitmemiz için ısrar ediyorlardı. Aradan altı sene geçince, kardeşlerimin yalvarmasına daha ziyade dayanamayarak, onlarla birlikte seyahate çıkmaya karar verdim.

Seyahate çıkmazdan evvel, elimizdeki paraları saydık. Tam altı bin altın paramız vardı. Ben kardeşlerime, bu paranın üç binini ayırıp yere gömmeyi teklif ettim. “Çünkü” dedim, “geriye parasız dönersek, o zaman gömülü bıraktığımız paralar işimize yarar.”

Onlar fikrimi kabul ettiler. Altı bin altının yarısını, yani üç binini ayırıp kimsenin bulamayacağı bir yere gömdük. Elimizde üç bin altın kalmıştı. Bu üç bin altını da üçe bölerek, her birimiz biner altın aldık.

Üç kardeş, bu biner lira ile, ayrı ayrı eşya satın aldık. Yüklerimizi bir gemiye bindirdik, denize açıldık. Varacağımız yere varınca, beraberimizde

getirdiğimiz mallar, çok para etti. Bir altınlık malı on altına satabildik. Mallarımızın hepsi satılınca, yine vatana dönmek üzere gemiye döndük.

Deniz kıyısında fakir, üstü başı yırtık pırtık bir kadına rast geldim. Kadın bana, sadaka vermeyi ve iyilik etmeyi âdet edinip edinmediğimi sordu. Ben de cevaben, âdet edindiğimi sandığımı söyledim. O zaman, elimi öptü ve kendisini zevce olarak kabul etmemi istedi:

— “Bana iyilikle muamele ediniz. Çünkü ben, iyilikle muamele edilmeye lâyığım. Bana yapacağınız iyilikten dolayı mükâfat göreceğinize emin olunuz. Benim şimdiki hâlime bakıp aldanmayınız. Ben bu dakikada göründüğüm gibi değilim!” diyordu.

Kadına acıdım. O kadar ki, yüreğimde ona karşı muhabbet uyandı. Yüreğim oynadı. Kadını karım olarak yanıma aldım. Ona en güzel elbiseler giydirerek, gemide en iyi odaları onun için kiraladım. Ona elimden geldiği kadar hürmet ettim.

Gemi denize açıldıktan sonra, kardeşlerim, mesut olduğumu görerek nedense beni kıskanmaya başladılar. Bu kıskançlık, sebepsiz yere, yavaş yavaş bir kin hâlini aldı. Bir gece, beni öldürmeyi ve malımla karımı almayı tasarlayıp kurmuşlar. Şeytan, bu işleyecekleri cinâyeti, onlara yapılması câiz bir hareket gibi gösterdi.

Ben gece, karımın yanında mâsum mâsum uyurken beni aldılar, denize fırlattılar. Karım bağırmaya kalkıştığı için, onu da arkamdan denize attılar. Evvelâ yemyeşil, sonra kapkara derinliğe doğru, ağır bir taş hızıyla batarken, karım üstümden geldi, beni kaldırınca, havalara uçtu. Beni götürüp bir adanın üzerine çıkardı. Beni adaya çıkarır çıkarmaz, kendisi gözden kayboldu.

Ada, denizin üzerine atılmış bir çiçek demeti gibi güzeldi. Orada, sabaha kadar yalnız kaldım. Şafak olup da yıldızlar birer birer kaybolmaya başlarken, karım önümde göründü. Karım bir periymiş. Kendisini evvelâ tanıyamadım. Onun için gülerek yanıma geldi. Karım olduğunu, Allah’ın izniyle beni bir gece evvel kardeşlerimin şerrinden ve acıklı bir ölümden kurtardığını söyledi. Lâkin işinin daha elân bitmediğini, zira bana fenalık etmek isteyen iki kardeşimi gidip öldüreceğini ilâve etti.

O böyle deyince, kalbimi bir kara keder bürüdü. Çünkü kardeşlerim, ne de olsa kardeşlerimdiler. Karımdan, kardeşlerimi bana bağışlamasını rica ettim. Herkesin fenalığı kendisine ait olduğunu ve fenalık işleyen adamın, işlediği fenalığın onun için bir ceza olduğunu anlattım.

Ne söyledimse fayda vermedi, karımı, bir türlü, gidip kardeşlerimi taşıyan gemiyi batırarak onları boğmak istemesinden vazgeçiremedim. Nihayet karım beni kollarıyla sardı, tâ göklere kadar yükselterek, uça uça beni yavaşça kendi evimin eşiği üzerine bıraktı ve yine rüzgâr olarak gözümden kayboldu.

Ben evimin kapısını açıp da içeri girince, içerde iki kara köpeğin bağlı olduğunu gördüm. Köpekler beni görünce ağlayarak kunduralarımı ve ellerimi yaladılar.

Ben şaşkın şaşkın onlara bakarken bir sesin “Bu köpekler senin kardeşlerindir, onlar on sene müddet köpek olarak uluyacaklardır.” diye bağırdığını işittim. Etrâfta kimse yoktu. Onları yanıma aldım. “Acaba bu iki kardeşime, eski insan kıyâfetlerini verecek birisini bulabilir miyim?” diye etrâfı araştırmaya başladım.

Bu maksatla yola çıktım ve işte buracıkta, bu tüccara rast geldim. Derdinin ne olduğunu sordum, o bana derdini anlattı. Ben de onunla beraber beklemeye karar verdim.

İfrit bu ikinci hikâyeye de şaşmış. Tüccarın kanı üzerindeki hakkından üçte birini de bu ikinci şeyhe bağışlamış.

O zaman üçüncü şeyh, “Ey ifritlerin en cesuru, benim de hikâyemi dinle. Öbür iki arkadaşımı dinledin, benim yüreğimi kırma” demiş.

İfrit, üçüncü şeyhin hikâyesinden de memnun olduğu takdirde, tüccarın hayatı üzerindeki hakkından son kalan üçte birini de bu üçüncü şeyhe bağışlayacağına yemin etmiş.

Üçüncü şeyh de başından geçenleri şöylece anlatmış:

ÜÇÜNCÜ ŞEYH VE KATIR HİKÂYESİ

Bu yedeğimde sürükleyerek gezdirdiğim katır, benim karımdır. Gençken onu sevdim, onunla evlendim. Varımı, yoğumu, kendimi onun saadetine hasrettim.

Bir gün bu kadını, çirkin bir erkek köleyle bana hıyanet ederken yakaladım. Kadın, hemen yataktan fırlayarak yatağın yanı başında duran su dolu bir çanağı kaptı. Çanaktaki suya bir efsun üfürdü. Suyu ağzına alıp duman gibi üzerime püskürdü.

Müthiş bir ağrı, tepemden tırnağıma kadar vücudumu sardı. Yavaş yavaş değiştiğimi gördüm. Biraz sonra köpeğe dönmüştüm. Söz söylemek için ağzımı açınca, ağzımdan insan sözleri yerine köpek havlayışları[13] çıkıyordu. Acı acı havlaya havlaya bir kasap dükkânına koştum. Kasabın kızı, bana acıdı. Bir efsun da o okuyunca, ben yine eskisi gibi adam oldum ve iki ayaklarım üzerine kalktım. O zaman anladım ki, bir kadının yaptığını ancak başka bir kadın bozabilir.

Kasabın kızı, bana afsun okumasını öğretti. Ben de gidip hain karımı efsunladım. Karım işte şurada otlayan şu binek katırı kıyâfetine girdi.

Üçüncü şeyh de hikâyesini böylece anlatmış. Tüccarın kanı üzerinde artık ifritin hiçbir hakkı kalmadığı için, ifrit tüccarı âzât etmiş.

Tüccar, şeyhlere teşekkür ettikten sonra, yolcuların hepsi, hafif yürük ve serbest adımlarla ayrı ayrı yollarından uzaklaşmışlar.

*

* *

Şehrazat bu hikâyeleri bitirince, Şehriyar'a dönerek:

— "Lâkin Padişahım" demiş, "bu söylediğim hikâyeler, balıkçı hikâyesine kıyasen hiçtir!"[14]

Şehriyar:

— "O masal, nasıl masaldır?" diye sorunca, Şehrazat da şöylece hikâyeye başlamış:

BALIKÇI VE İFRİT HİKÂYESİ

İhtiyar bir balıkçı varmış. Bu balıkçının bir ihtiyar karısı ve üç tane de küçük çocuğu varmış. Bu adam, çok fakir olduğu hâlde, ağını denize, her gün, dört defadan fazla atmamayı âdet edinmiş.

Bir gün, kayığını ve ağını alarak denize gitmiş. “Bugün bakalım Hazreti Allah, kısmetimize ne gönderir?” diyerek, ağını denize atmış.

Ağı bir müddet denizde bıraktıktan sonra, kaldırmaya kalkışmış. Lâkin ağ o kadar ağırlaşmış ki, kaldıramamış. “Galiba kısmetim açıldı.” diye sevinmiş, denize dalmış, ağın bir kısmını denizin dibinden kurtardıktan sonra, kayığa dönmüş. Ve ağı çekmekte devam etmiş.

Bir de ağın içinde ne görsün? Koca bir eşek leşi... “Suphanallah[15] kısmetim bugün ne tuhafmış!” diye düşünmüş.

Zavallı balıkçı, “Kısmet Allah’tan!” diyerek ağı, bir ikinci defa denize atmış. Yine ağı çekilemeyecek kadar ağır gelmiş. Balıkçı, ağın ilk atışında yaptığı gibi dalmış, ağı kurtarmış. Kayığa dönmüş ve ağı çekmiş, denizden çıkarmış.

Bu sefer de, içi kum ve taş dolu çatlak bir küp çıkmış.

Balıkçı, “Tevekkeltü alâllah”[16] diyerek ağı üçüncü defa atmış. Üçüncü defa da ağ ağırlaşınca, evvelki iki defaları gibi, ağı kurtarmak için yaptıklarının hepsini, yine baştan yapmış. Bu sefer de denizden, koca koca kaya parçaları çıkarmış. Balıkçı başını göğe doğru kaldırarak:

— “Allah’ım, ağı günde yalnız dört defa attığımı bilirsin. Ağı üç defa attım. Şimdi bir defa daha atacağım, rızık sendendir. Çocuklarımı ve beni aç bırakma!” diye dua ettikten sonra, ağı denize sermiş.

Ağı çekerken, ağ yine ağırlaşmış. Balıkçı, dördüncü defa dalıp çıkmış. Nihayet ağı yukarı getirince, ağın içinde kalın bir bakır şişe bulmuş. Bakır şişenin ağzı, kurşunla kapalıymış. Kurşunun üzerinde, Hazreti Süleyman’ın mührü okunabiliyormuş.

Balıkçı kendi kendine, “Neyse, hiç olmazsa şişeyi bakır pazarına götürür de çoluk çocuğa ekmek alacak kadar para bulurum.” demiş.

Bir müddet sonra balıkçı, “Şu şişeyi satmazdan evvel, içinde ne var bir baksam da şişeyi sonra satsam!” diye düşünmüş. Cebinden bıçağını çekip şişenin kurşun kapağını çıkarmış.

Şişe açılınca, içinden yavaş yavaş kara dumanlar çıkmaya başlamış. Simsiyah duman çıka çıka havaya doğru yükselmiş, gökler dumanla kararmış. Duman döne döne, toplana toplana koca bir ifrit kıyâfetine girmiş. Bu ifritin başı göklere, ayakları denizin dibine değiyormuş. Başı câmi kubbesi, kolları değirmen kolları, bacakları ise iri bir gemi direkleri kadar varmış. Ağzı derin bir mağaraya, dişleri kocaman kayalara, burun delikleri boruya, gözleri de kazan kapaklarına benziyormuş.

Balıkçı ifriti görünce, korkudan bayılıp kayığın dibine yuvarlanmış. Yavaş yavaş kendine gelince, ifriti yine başı ucunda bekler görmüş ve devin, “Ey Süleyman beni öldürme!” diye inlediğini işitmiş.

Balıkçı ifrite, “Ey ifrit, sen ne diyorsun? Süleyman’a yalvarıyorsun, hâlbuki Hazreti Süleyman öleli bin sekiz yüz sene var. Sen nasıl olup da bu şişeye hapsedildin?” diye sormuş.

İfrit de “Sana bir havâdis vereceğim. Fakat sonra seni hemen öldüreceğim.” diye cevap vermiş.

Zavallı balıkçının yine yüreği hızlı hızlı çarpmaya başlamış, korkudan başı dönmüş. “Neden?... Neden beni öldüreceksin? Beni öldürmeye ne lüzum var? Ben seni denizin dibinden çıkardım, mahpus olduğun şişeden âzât ettim!” diye kekelemiş.

İfrit cevap olarak, “Sen yalnız ölümlerden ölüm beğen, nasıl öleceğini düşünüp seç ki, seni öyle öldüreceğim.” diye bağırmış.

Balıkçı, “Ne suçum var ki beni öldüreceksin?” diye sormuş.

İfrit, “Öyleyse dinle” demiş.

Balıkçı da “Aman kısa anlat, çünkü canımın yarısı vücudumdan uçtu!” diye cevap vermiş.

İfrit de şöyle anlatmış:

— “Ben Hazreti Davut’un oğlu Hazreti Süleyman’a isyan etmiştim. Onun için Hazreti Süleyman, vezirini bana göndermişti. Vezir beni imana dâvet etmişti. Ben imanı kabul etmeyince, beni bu gördüğün şişeye hapsetmişti. Şişeden çıkmayayım diye, şişenin ağzındaki kurşunu Hazreti Süleyman’ın mührüyle mühürlemişti. Sonra şişeyi denize atmışlardı. Denizin dibinde yüz sene kalmıştım. Bu yüz sene zarfında “Beni kim kurtarırsa, onu zengin edeceğim.” diye niyetlenirdim. Lâkin bu yüz sene içinde beni kimse kurtarmadı. Aradan bir ikinci yüz sene geçti. Bu ikinci yüz sene esnasında, “Kim beni kurtarırsa, topraklar içinde gömülü ne kadar altın varsa, onları eşip eşip beni kurtarana götüreceğim.” diye düşündüm. Lâkin kimse imdadıma koşmadı. Üçüncü yüz sene zarfında beni kurtaran adamı ise, dünyanın en mesut adamı etmeye niyetlendim. Yine beni mahbesimden kurtaran olmadı. Bir yüz sene daha, bir daha, bir daha geçti. Yine şişe içinde kapalı kaldım. Şişenin içinde artık o kadar kızmaya başlamıştım ki, dört beş gün evvel, “Beni buradan kim kurtarırsa, onu hemen öldüreceğim!” diye niyetlendim. Yalnız öldüreceğim adam, ölümlerin hangi türlüsünü beğenirse, onu o türlü öldürmeyi aklıma kurmuştum. İşte sen beni kurtardın, onun için seni öldüreceğim. Şimdi, ölümler içinde ölüm beğen bakalım!”

Bu sözleri işittikten sonra balıkçı, ifrite yine öldürülmemesi için yalvarmış:

— “Seni kurtardığım için mükâfatım ölüm mü olacak?” demiş.

İfrit de cevaben:

— “Evet, ölüm olacak!” demiş.

İfritin taş gibi yüreğini yumuşatamayacağını anlayan balıkçı, ifritten kurtulabilmek için, ona bir oyun etmek lâzım geldiğini düşünmüş ve ifrite:

— “Pekâlâ, beni öldür, lâkin evvelce soracağım bir suale cevap ver.” demiş.

İfrit de:

— “Çabuk sor!” diye mırıldanmış.

Balıkçı:

— “Senin bir elinin sırça parmağı bile bu küçük şişeye sığmaz, nasıl olur da, yeri göğü tutan koca gövdeni bunun içine sıkıştırdın?” demiş.

İfrit:

— “İnanmıyor musun? Yalan mı söylüyorum sanıyorsun?” diye gürlemiş.

Balıkçı da:

— “Hayır, şişenin içine sığdığını gözlerimle görmeseydim, inanmazdım!” demiş.

İfrit de durduğu yerde duman olup yavaş yavaş şişenin içine geçmiş. O zaman balıkçı, “Aman yine dışarı kaçıp başıma belâ olmasın!” diye, Hazreti Süleyman’ın mührüyle mühürlenmiş kurşunu, şişenin ağzına takıvermiş.

Bu sefer ifrit, şişenin içinden yalvarmaya başlamış. Balıkçıya:

— “Beni âzât et de seni zengin ederim; beni salıver de seni mesut ederim, seni şöyle memnun ederim, sana böyle iyilikler ederim!” diye diller dökmüş.

Balıkçı da, “Seni bir defa salıverdim de mükâfat olarak az kaldı beni öldürecektin. Ben seni şimdi salıverirsem, Yunan Padişah[17] ile Doban Hekim’in[18] vaziyetlerine gireriz!” diye cevap vermiş.

İfrit, “Yunan Padişah ile Doban Hekim hikâyesi nedir?” diye sormuş, balıkçı da anlatmağa başlamış:

YUNAN PADİŞAH İLE DOBAN HEKİM

Bir varmış, bir yokmuş, İran'ın Yunan adlı büyük bir padişahı varmış. Bu Padişahın hazinesindeki zümrütlerin, yakutların, elmasların, incilerin had ve hesabı yokmuş. Geniş buğday tarlalarındaki başaklar kadar çok askerleri varmış. Yüz binlerce süvarisi ve bir o kadar da fili varmış. Padişahın saadetine yalnız bir engel varmış. Padişah, miskinlik illetine duçarmış. Memleketin bütün hekimleri, hem ayrı ayrı, hem de bir arada toplanarak Padişahı bu illetten kurtarmaya uğraşmışlar. Başvurmadık çâre bırakmamışlar. Neler de neler yapmışlar. Ne ilaçlar, ne merhemler hiçbir fayda vermemiş.

Zavallı Padişah, komşu memleketin de hekimlerini çağırtmış; lâkin onlar da Padişahın derdine bir devâ bulamamışlar. Artık Padişah, ne de yapsa, bir gün bu çirkin illetten öleceğini anlamış.

Bir gün, o Padişahın payitahtına Doban adlı ihtiyar bir hekim uğramış. Bu hekim, yetmiş yedi lisanda okuyup yazma bilirmiş. O zamanda ilm-i nücûm[19], ilm-i kimya[20], riyaziyât[21] ve tıpta neler biliniyorsa, hepsine vâkıfmış.

Bu hekim, şehre geldikten biraz sonra, memleket Padişahının hâlinden haberdar olmuş. Hemen o gece, sabahlara kadar kitaplarını karıştırmış. Odasında birçok ilaçlarla birçok tecrübeler yapmış. Nihayet Padişahı iyi edebileceğine emin olmuş.

Ertesi gün, ale's-sabah[22] saraya giderek Padişahın karşısına çıkmış ve ne merhem, ne de içilecek ilaç vermeden Padişahı illetinden kurtarabileceğini söylemiş.

Padişah son derece memnun olmuş. Hekime:

— "Eğer beni iyi edebilirsen, dünyada ne istersen senindir. Tahtımı bile istersen, onu sana veririm, beni de ölünceye kadar kendine arkadaş edersin." demiş.

Doban, Padişahın huzurundan çıkınca, koşup evine kapanmış. Geceyi gündüze katarak çalışmış, çabalamış ve çarçabuk, ortası boş bir değnekle

ortası boş bir top yapmış. Gerek değneğin, gerek topun boşluğunu yağlı ilaçlarla doldurmuş. Sonra bunların ikisini alarak, doğruca Padişaha gitmiş. Padişaha boş değnekle boş topu vermiş ve:

— “Sultanım, bu değnekle bu topu alınız. Hemen en oynak atınıza binerek bu topu, bu değnekle vura vura eğlenip vaktinizi hoşça geçiriniz. Böyle oynarken terli sıcak ellerinizle top ile değneği tutacaksınız, o zaman, bunların içindeki yağlı ilaçlar eriyecek ve ilaçlardan çıkacak ruh, vücudunuza geçecektir. Yorulunca, hamama gidip yıkanınız. Yıkandıktan sonra, hastalıktan kurtulduğunuzu ve artık bir şeyiniz kalmadığını göreceksiniz.” demiş.

Padişah da hekimin tarif ettiği gibi hareket etmiş. Yorulunca, sarayın hamamına girmiş. Padişah yıkanınca, üzerine bakmış ve derisinin hiç bir yerinde miskinlerin kırmızı yaralarından eser kalmadığını görmüş. O zaman o kadar sevinmiş, o kadar sevinmiş ki, “Hekim Doban’a ne ihsan etsem, ne kadar büyük iyilikler etsem, onun bana yaptığı hizmeti ödeyemeyeceğim.” demiş.

Ertesi gün Padişah, tahtında oturarak Hekim Doban’ı çağırtmış. Hekim gelince Padişah, yerinden kalkıp Hekim’e kendi oturduğu taht üzerinde yer göstermiş. Hekim’e hazinesinin en büyük mücevheratından hediyeler vermiş, keseler, torbalar dolusu altınlar ihsan etmiş.

Saraylar, köşkler bahşetmiş. Lâkin ne bahşetmişse, Padişahın gözüne az görünmüş; çünkü Padişah, Hekim’e son derecede minnettar kalmış.

Hekim Doban’ın ne kadar sevilip göze girdiğini gören hasut[23] bir Vezirin kıskançlığından çatlayacağı geliyormuş. Sabah akşam, “Ne yapsam, ah ne yapsam da şu Hekim’i Padişahın gözünden düşürsem, mahvetsem, öldürtsem!” diye düşünüyormuş. Arı gibi ağzından ballar akıtarak, hem Hekim Doban’ı, hem Yunan Padişahı sokmaya hazırlanmış.

Bir gün, Padişahı sarayın bahçesinde yalnız olarak bulmuş. Yılan gibi sinsi sinsi yanına sokulmuş ve:

— “Ey Padişahım, hepimiz senin ekmeğini yiyoruz, hepimiz senin nimetlerine müstağrakız[24], uzak veyahut yakın bir tehlikenin seni tehdit ettiğini görürsek, o tehlikeyi gelip sana haber vermek mecburiyetindeyiz. Ama tavsiyemiz, belki sizi kızdırır, belki de kızınca bizi azar edersiniz, bizi

kovar veyahut cellâda verirsiniz. Lâkin biz, sâdık kullarınız değil miyiz? Siz sağ olunuz, var olunuz. Biz ister kovulalım, ister idam olunalım. Padişahımızın uğruna canımız bin kere feda olsun.” diye dil dökmüş.

Vezirinin bu sûretle söze başlayışından Padişah çok kuşkulanmış, kendisini tehdit eden tehlikenin ne olduğunu öğrenmek için, meraktan yanmaya başlamış ve:

— “Ey sâdık Vezirim, tehlike nedir? Korkma, hemen söyle!” diye bağırmış.

Vezir de:

— “Ey Padişahım! Senin canının kaybolmasından nasıl korkmayayım ki, Padişahım, cezaya müstahak olan düşmanına ihsan eder, kovulmaya lâyık olan hasmını, kendine arkadaş edersin. Bu hâlin sonu korkunç olduğunu görüp anlayıp Padişahıma söylememek, sadakatsizliğin en büyüğü olmaz mı?” diye cevap vermiş.

Padişah kaşlarını çatarak:

— “Ceza görmeye müstahak olup da ihsan ettiğimiz adam kimdir?” diye sormuş.

Vezir de:

— “Hekim Doban’dır!” diye cevap verince, Padişah:

— “A... Yoook!...” demiş[25]. “Beni en büyük derdimden kurtardı... Ve bana en büyük iyiliği etti. Yeryüzünde ne kadar hekim varsa, hiçbirisinin bin türlü iğrenç yağlar ve ilaçlarla iyi edemediği dertten beni, bir kaç saatte kurtarıverdi. Ona şimdiye kadar ettiğim ihsanlar bile azdır. Sen galiba onu kıskanıyorsun da, kıskançlığından dolayı gelip bana şikâyet ediyorsun. Eğer senin sözlerine inanarak ona bir fenalık edersem, ben, sâdık papağanını öldüren adamın yaptığı hatayı yapmış olurum!” diye ilâve etmiş[26].

SÂDIK PAPAĞANINI ÖLDÜREN ADAM

Bir varmış, bir yokmuş, eski zamanda zengin, fakat zengin olduğu kadar da kıskanç bir tüccar varmış. Bu tüccar, ticaret için ara sıra komşu memleketlere gittiği zaman, “Acaba karım ne yapıyor!” diye kıskana kıskana içini yermiş.

Bir defa yine böyle uzunca bir seyahate çıkmazdan evvel, evde bir gözcü bırakmayı düşünmüş. Lâkin tüccarın hiç kimseye emniyeti olmadığı için, bu gözcüyü insanlardan seçeceğine, kuşlardan seçmeyi aklına koymuş. Gidip pazardan bir papağan satın alıp evine getirmiş. Maksadı, seyahatinden geri dönünce, kendisi bulunmadığı zamanlarda evde olup biten işleri papağana söyletmekmiş.

Tüccar seyahate çıkıp evine dönünce, doğru papağana gitmiş ve o seyahatteyken papağanın ne gördüğünü ve ne işittiğini papağana sormuş. Papağan da:

— “Siz efendim buradan gittikten sonra, her akşam hanımınızın bir sevgilisi buraya gelirdi ve hanımınız, size her akşam hıyanet ederdi.” demiş.

Tüccar bunu işitince, doğru karısına gidip ona güzel bir dayak atmış.

Kadın, kocası yokken yaptığı hıyaneti, birisinin gidip ona haber verdiğini anlamış. Hizmetçilerini birer birer yoklamış, isticvap[27] etmiş. Ve hıyanetinin kocasına, papağan tarafından haber verildiğini öğrenince, papağanı öldürtmeye karar vermiş.

Bir gece, kocası çarşıdan bir şey satın almak üzere dışarı çıkınca, kadın üç hizmetçisini çağırmış. Birisinin eline bir kova su, öbürünün eline bir değirmen, üçüncüsünün eline de bir ayna vermiş. Kovayı tutan hizmetçi, papağanın kafesi üzerinden suyu dökerken, diğer hizmetçi de kafesin altında değirmeni çevirecek, üçüncü hizmetçi de ara sıra aynayı papağanın gözünün önünde çevirecekmiş.

Hizmetçiler, hanımları ne emretmişse, gidip yapmışlar. Evin efendisi geri gelince, doğru papağana gitmiş ve çarşıdayken evde neler olup bittiğini sormuş. O da cevaben:

— “Vallâhi efendim, gök o kadar gürlüyor, şimşek o kadar çakıyor ve yağmur o kadar çok yağıyordu ki, ne bir şey görebildim, ne de bir şey işitebildim. Gece de çok karanlıktı.” demiş.

Tüccar şaşmış:

— “Yahu sen ne diyorsun? Ben şurada, çarşıda, dört adım ötedeydim. Hava açıktı, sıcaktı, hem de güzel bir ay ışığı vardı. Hâlbuki sen “yağmur yağıyordu, gök gürleyip şimşek çakıyordu.” diyorsun.

Papağan da söylediğinin doğru olduğunu yeminle te’kid[28] edince, tüccar kızmış, “Ben sana gösteririm, yalancı kuş!” diyerek papağanı tuttuğu gibi yere çarpmış. Biçare papağan da oracıkta ölüvermiş.

Aradan birkaç gün geçince, tüccarın sâdık bir kölesi, karısının hıyanet ettiğini efendisine bildirmiş. Tüccar da evde saklanarak kölenin sözlerinin ne dereceye kadar doğru olduğunu gözüyle görmüş. Kamasını sıyırarak gidip hem karısını, hem sevgilisini oracıkta öldürüvermiş. O zaman, papağanın yalan söylemediğini anlamış; ama ne fayda ki, papağanı öldürmüş bulunuyormuş.

Vezir, Padişahın bu hikâyesini duyunca:

— “Ey Padişahım, Hekim Doban bana ne fenalık etti ki, onu size çekiştireyim ve onun mahvını isteyeyim? Sizi çok sevdiğim içindir ki, size bunları söyledim. Düşüncem, Allah esirgesin, başınıza bir felâket gelmemesi içindir. Eğer benim söylediklerim doğru çıkmazsa, beni Sidbad’ın vezirinin idam edildiği gibi idam ettirin!” demiş.

Padişah da:

— “O vezir nasıl idam edildiydi?” diye sorunca, Vezir hikâyeyi şöylece anlatmış:

KISKANÇ VEZİR, ŞEHZÂDE VE KADIN GULYABANİ

Bir padişahın civan gibi bir oğlu varmış. Bu genç, ava pek meraklıymış. Padişah, oğluna avda bir kaza geleceğinden çok korktuğu için, en emin olduğu bir Vezire, oğlunun yanından hiç ayrılmamasını tembih etmiş.

Bir gün Şehzâde, at sırtında, ormanlar içinde avlanırken, vahşi bir hayvana rast gelmiş ve merak saikasıyla, bu hayvanın peşine düşmüş. Vezir, Şehzâdeyi bu hayvanın arkası sıra gitmekten menedeceği yerde, hayvanı kışkırtmış.

Şehzâde, av heyecanıyla atını dörtnala ileri sürmüş. Vahşi hayvan koşmuş, arkasından Şehzâde koşmuş. Böylelikle dağları, dereleri, tepeleri aşmışlar. Nihayet vahşi hayvan ormanın sık bir yerine girerek gözden kaybolmuş.

Şehzâde, arkasına dönünce, yalnız olduğunu görmüş. Etrâfına bakınınca, yolunu da şaşırarak ormanda kaybolduğunu anlamış.

Şehzâde, sağa sola bakınırken, biraz ötede ağlamakta olan bir kız görmüş. Kıza gidip neden ağladığını sormuş. Kız da Hint Padişahının kızı olduğunu, at üstündeyken uykuya dalarak attan düştüğünü, hizmetçileri düştüğünün farkına varmayarak onu bu yabani yerde yapayalnız bıraktıklarını, gözünden inci gibi yaşlar döke döke anlatmış.

Şehzâde, kızın hâline acıdığı için, onu atına, kendi yanına bindirmiş, ormandan çıkabilmek için, bir yol aramaya koyulmuş. Şehzâde öteye beriye gidip gelirken, büyük bir harabenin yanına varmış.

Kız, yorulduğundan bahisle, attan inip oracıkta biraz dinlenmek istemiş. Şehzâde kızı atından indirip kendisi atının yanı başında kalmış. Kız da biraz ilerideki bir duvarın arkasına gitmiş.

Şehzâde kızın geri gelmekte geciktiğini görünce, meraka düşmüş ve kızı aramak üzere duvara doğru yürümüş. Duvarın arkasında, koskocaman bir kara delik görmüş. Kız bu deliğin içinde bulunan çocuklarına:

— “Hiç üzülmeyiniz yavrularım, bugün size akşam yemeği olarak şişman bir Şehzâde getireceğim.” diyormuş.

Çocuklar da:

— "Aman anneciğim, Şehzâdeyi çabuk getir de karınlarımızı, onun tatlı etleriyle doyuralım." diye cevap veriyorlarmış.

Şehzâde bu sözleri işitince, kızın bir kız değil, lâkin kız kıyâfetinde bir dişi gulyabanis[29] olduğunu anlamış. Korkudan yaprak gibi tir tir titremiş. Atının yanına gidip beklemiş.

Biraz sonra, gulyabani yanına gelip Şehzâdenin titrediğini görünce, neden böyle titrediğini sormuş. Şehzâde de:

— "Büyük ve korkunç bir düşmanım var da, ondan çok korktuğum için titriyorum!" diye cevap vermiş.

O zaman dişi gulyabanisi:

— "A Şehzâdem, korktuğun şeye bak. Niye düşmanına biraz para verip de onu kendine minnettar etmiyorsun?" demiş.

Şehzâde de:

— "O para ile memnun olmaz; çünkü onun gözü benim canımdadır." demiş.

— "Eğer düşmanının şerrinden ve zulmünden bu kadar korkuyorsan, en büyük zalimlerin düşmanı olan Allah'a yalvar. Allah seni, düşmanının zulmünden kurtarır."

Şehzâdenin gözlerinden o zaman yaşlar akmış; Şehzâde, nemli gözlerini ve ellerini havaya kaldırarak:

— "Ey Allah'ım! Sen ki, kederde olanların âhını duyunca, hemen onlara yardıma ve onları kurtarmaya gelirsin. Beni şu hâlimde yalnız bırakma. Ben yalnız sana yalvarırım ve her iyiliği, yalnız senden beklerim. Beni tehlikeden koru ve beni düşmanımdan kurtar!" diyerek Hâlik'ına yalvarmaya başlamış.

Şehzâdenin duasını işiten dişi gulyabani, birdenbire ortadan kaybolmuş. Şehzâde de ormandan çıkan yolu bularak saraya ve babasına kavuşmuş.

Padişah, oğlunun başına neler geldiğini duyunca, Veziri cellâda teslim ettirmiş.

YUNAN PADİŞAH VE HEKİM DOBAN

HİKÂYESİNİN SONU

Vezir hikâyesini bitirince, sözünü hiç kesmeyerek:

— “Görmüyor musun ey Padişahım ki, bu Hekim, sizin illetinizi, size bir ilaç içirmeden iyi edebildi. Düşünmüyorsunuz ki, ilaç içirmeden sizi iyi edebilen bu adam, istediği zaman, zehir içirmeden de sizi öldürebilir. Bu adamın sizin emniyetinizi kazanmak istemesi, acaba sizi daha kolaylıkla öldürmek için değil midir?”

Bu sual, Padişahı düşünceye sevk etti. Evvelâ, Vezirine “Yalan söylüyorsun!” diyen Padişah, şimdi ona hak vermeye başlamıştı. Nihayet son söz üzerine:

— “Aferin” dedi, “çok doğru söylüyorsun! Öyle ya, yalnız bir değnek tutturarak beni iyi eden adam, yarın meselâ bana bir şey koklatarak beni öldürebilir. Bu Hekim’in bir hafiye de olması ihtimali vardır. Beni daha kolaylıkla mahvedebilmek için, beni şimdilik iyi edebilmiş olabilir. Pekâlâ, senin fikrin nedir, şimdi biz bu adama ne edelim?”

Vezir Padişahın bu sözlerini duyunca, sevincinden çıldıracaktı. Fakat sevincini hiç belli etmedi:

— “Padişahım” dedi, “sen bu adamı öldürmezsen, sana fenalık etmesi ihtimali vardır. Hâlbuki idam ettirirsen, artık sana hiç bir fenalık edemez. Tehlikede mi kalmak iyidir, yoksa selâmette bulunmak mı evlâdır? Bu ciheti siz tayin buyurunuz. Bence bu adamı hemen idam ettirmeli, ona hıyanet için fırsat vermemelidir.”

Ertesi sabah Padişah, Hekim Doban’ı acele saraya çağırtmış. Hekim sevine sevine, Padişaha dualar okuya okuya saraya koşmuş. Hekim Padişahın önüne gelince, Padişah, “Seni neden çağırdığımı biliyor musun?” diye sormuş.

Hekim de, “Gizli bir şeyi Allah’tan başka kimse bilmez!” diye cevap vermiş.

O zaman Padişah, “Seni cellâda verip idam ettireceğim!” diye gürlemiş.

Hekim, durduğu yerde şaşakalmış. Neden sonra aklını başına toplayarak:

— “Padişahım beni neden idam ettireceksiniz, kabahatim nedir ki beni idam ettiriyorsunuz?” diye sormuş.

Padişah da:

— “Senin bir hafiye olarak buraya geldiğini öğrendim. Sen beni öldürmeden, ben seni öldüreceğim.” demiş.

Zavallı hekim ricaya başlamış, Sultana, “Beni telef etme ki, Allah da seni telef etmesin!” demiş. Lâkin bir türlü Padişahı, onu idam ettirmekten vazgeçirememiş.

Hekim, canını kurtaramayacağını anlayınca, Padişahtan gerek aile ve akrabasına, gerek arkadaşlarına karşı bazı vazifelerini ikmâl etmek için, ona birkaç günlük mühlet verilmesini istemiş. Sonra, “Çok kıymetli kitaplarım da vardır. Bunları size bırakacağım ki, saray kütüphânesine koyarsınız. Hele kitaplarım arasında bir tanesi vardır ki, dünyada misli yoktur.” diye ilâve etmiş.

Padişah merakla, o kitabın neye dair olduğunu sormuş. Hekim:

— “O kitabın içinde birçok şeyler vardır. Onları birer birer saymak güç olur. Yalnız onun paha biçilmez kıymeti hakkında bir fikir vermiş olmak için, onun bir meziyetinden bahsedeceğim. Mesela cellât, benim başımı kesip vücudumdan ayırdıktan sonra, Padişahım, siz o kitabı elinize alır ve üç sayfa çevirdikten sonra, dördüncü sayfanın başından üç satır okursanız, benim kesilip vücudumdan ayrılmış olan başım lisana gelir ve ne sorarsanız, başım size doğru cevap verir.” demiş.

Padişah çok sevinmiş, Hekim’e:

— “Aman deme! Demek senin başını kestirdikten sonra, senin başın konuşacak ha! Ne tuhaf şey!” demiş.

Hekim yalnız, “Evet efendim” demekle iktifa etmiş.

Bunun üzerine Padişah Hekim’i birçok muhafızlarla beraber kendi evine göndermiş. Hekim, orada yazacağı mektupları ve vasiyetnâmesini yazmış,

işlerini düzeltmiş. Sonra, bir geniş tepsinin içine beyaz bir toz yaymış, eski bir kitabı da koltuğu altına alarak saraya dönmüş.

Padişah, etrâfında bütün koca sarıklı, uzun sakallı vezirleri olduğu hâlde tahtının üzerine kurulmuş. Hekim yeri öptükten sonra, üzeri beyaz toz örtülü tepsiyi Padişaha göstermiş.

— “Başım kesildikten sonra, boğazımın kesilen tarafını bu tepsinin üzerine koyarsınız. Bütün başımdan inip de boğazımdan akacak olan kanı, bu toz durduracaktır. Sonra, tarif ettiğim gibi siz kitabın yapraklarını çevirerek okursunuz. Ve soracağınız sualleri sorarsınız.”

Padişah cellâda işaret etmiş. Cellât, zavallı Hekim’i yere çarparak bir pala vuruşunda başını gövdesinden ayırmış.

Hemen Hekim’in başını tepsiye koymuşlar. Padişah da tahtının üzerinden, kitabın yapraklarını açmaya başlamış. Lâkin kitap eski olduğu için, yaprakları birbirine yapışıkmış. Bu yaprakları birbirinden ayırmak için, Sultan ikide birde şahadet parmağını ağzına götürerek ıslatır, sonra yaprakları çevirirmiş. Hâlbuki Hekim, kitabın yaprakları üzerine pek müthiş bir zehir yapmış.

Padişah yapraklara dokunup da elini ağzına götürdüğü zaman, zehir ağzına yayılmış ve bütün vücudunu sarmış. Padişah “Aman zehirlendim. Aman ölüyorum!” diye haykırmış.

O zaman Hekim’in başı konuşmaya başlayarak her tarafı çınlatan bir sesle şunları söylemiş:

— “Ey Padişah, senin kuvvetin, şânın vardı. Lâkin bu kuvvet ve şân ile başkalarını ezdin. İşte şimdi, kuvvetin tükendi, şânın da kalmadı. Eğer âdil olaydın, kader de sana âdil olurdu; lâkin zulmettin, kader de sana zulmetti. Şimdi zulmünün mükâfatını görüyorsun. Bu âkibetten yalnız kendin mesulsün.”

Hekim Doban bu sözleri söyleyip bitirince, Padişahın tacı başından yere devrilerek parça parça olmuş, Padişah da cansız olarak tahtının üzerine yıkılıp kalmış.

BALIKÇI VE İFRİT HİKÂYESİNİN DEVAMI

Balıkçı bu hikâyesini bitirince ifrite demiş ki:

— “Eğer Yunan Padişah, Hekim Doban’ın canını bağışlamış olsaydı, kader de Padişahın canını bağışlamış olacaktı. Hâlbuki Padişah, Hekim’in canına kıydığı için, kader de Padişahın canına kıydı. Benim canımı bağışlamış olsaydın, kader de senin hayatını bağışlardı. Fakat sen beni öldürmekte inat ettin. Onun için, ben de seni tekrar şişeye tıktım. Şimdi seni yine denizin dibine atacağım. Sonra şehre gidip bu taraflarda, denizin dibinde bir şişe bulunduğunu ve içinde bir ifrit yaşadığını, her kim bu ifriti kurtaracak olursa, onu oracıkta öldüreceğini ilân edeceğim. Hiç kimse bu taraflara uğramayacak, sen de zamanın sonuna kadar, mahşer gününe kadar koca boyun ve posunla bu daracık şişenin içinde tıkılı kalacaksın.”

İfrit yine balıkçıya yalvarmaya yakarmaya başlamış:

— “Aman balıkçı” demiş, “beni affet! Ben ettim, sen etme! Herkesin gördüğü[30] fenalık, yaptığı fenalığın cezasıdır. Ben bir fenalıktır etmeye kalkıştım, sen etme, beni affet, ne kadar merhametli olduğunu göstermen için, Allah sana bu fırsatı verdi. Beni salıver ve merhametli olduğunu ispat et. Yemin ederim ki, beni salıverirsen, sana bir fenalık etmeyeceğim; bilakis, sana elimden gelen yardımı yaparak seni dünyanın en zengin adamı yapacağım.”

Balıkçı, ifrite yüz kere yemin ettirdikten sonra, şişenin kapağını açmış. İfrit, yanardağı ağzından püskürülen kara dumanlar gibi göklere kadar fırlamış. Sonra ayağı ile şişeye bir tekme vurarak şişeyi denize fırlatmış.

Balıkçı, ifritin bu hareketini görünce, “Bu hiç de iyi bir işaret değil!” diye düşünerek yine korkmaya başlamış. İfrite dönmüş:

— “Sen bana fenalık değil, iyilik etmeyi vaat ettin.” demiş. “Ahdini yerine getir. Çünkü bana fenalık edersen, Allah da sana fenalık eder, o zaman da sen, Yunan Padişahın uğradığı âkibete uğrarsın.”

İfrit, hiç cevap vermeden, öyle bir kahkaha salıvermiş ki, her gülüşünden, sivri dağlar, görmüş geçirmiş denizler bile tâ diplerinden sarsılarak oynamışlar.

Sonra balıkçıya dönmüş, “Arkamdan gel!” diye bağırmış. İfrit yürümüş, balıkçı da düşüne düşüne ifritin arkasından gitmiş.

İfrit önde, balıkçı arkada saatlerce yürümüşler, yüksek dağları aşmışlar, geniş ovaya varmışlar. Ovanın ortasında, cam gibi durgun bir göl görmüşler. Bu göl, o kadar güzelmiş ki, seyrine doyum olmazmış.

Gölün kenarına varınca ifrit balıkçıya, “Ağını at bakalım.” diye emretmiş. Balıkçı ağını atmış ve her biri başka bir renkte, dört tane balık tutmuş. Balıkçı, balıkları görünce sevinmiş. Kaç gündür ağlarını atar dururmuş da bir tane balık çıkaramazmış. İfrit:

— “Bu balıkları al da” demiş, “memleketin Padişahına götür. Bu balıklar için o, sana o kadar çok para verecektir ki, sen dünyanın en zengin adamı olacaksın. Yalnız bu gölde, günde bir kereden fazla balık avlama. Ben, bin sekiz yüz sene denizin dibinde kaldığım için, yeryüzünde olup bitenleri unuttum. Onun için, sana şimdilik edebileceğim iyilik bundan ibarettir.”

İfrit sözünü bitirince, koca ayağıyla yere vurmuş. Kıyametler kopuyormuş gibi bir gürültü olmuş. Yer yarılmış, zindan gibi karanlık bir çukur peyda olmuş. İfrit çukurun içine dalıp kaybolunca, yer yine eskisi gibi kapanıp örtülmüş.

Balıkçı, balıkları evine götürmüş, yıkadıktan sonra, onları bir toprak çanağın içine yerleştirmiş. Toprak çanağı başına koyarak doğru saraya gitmiş. Padişah bu balıkları görünce şaşmış, memnun olmuş. Çünkü ömründe bu kadar güzel renkli balık görmemişmiş.

Padişah Vezirini çağırıp “Bu balıkları al ve yeni gelen aşçı câriyeye götür, pişirsin.” demiş.

Aşçı câriyeyi komşu memleketinin bir padişahı hediye olarak göndermişmiş. İşte tam o gün, o câriye, ilk defa olarak yemek pişirecekmiş. Vezir balıkları câriyeye götürmüş. Ve:

— “Bu balıkları Padişah gönderdi. Bugün ilk defa yemek pişireceksin, seni bir göreyim. Bunları öyle bir güzel pişir ki, Padişah senden memnun kalsın, sen de Padişahımızın gözüne girmiş olasın.” demiş[31].

Cariye çok genç, çok güzel ve çok uysal bir kızmış. “Baş üstüne” diyerek balıkları almış. Vezir tekrar Padişahın yanına dönünce, Padişah:

— “Hazinemden dört yüz parça altın al ve altınlarımı bu balıkları getiren balıkçıya ver!” diye emretmiş.

Balıkçı, paraları alınca, doğru çoluğunun çocuğunun yanına koşmuş. Fukara balıkçı ailesi, bu paraları görünce çok sevinmişler. Hemen çarşıya giderek kendilerine lâzım olan birçok şeyler satın almışlar.

Aşçı câriyeye gelince: Balıkları pişirmek üzere tavaya koyarak ateşin üzerine yerleştirmiş. Balıkların bir yanları pişince, öteki yanlarını çevirmek üzereyken, birdenbire mutfağın duvarı çatlamış. Buradan uzun boylu, güzel bir kız çıkmış. Bu kız, iri sürmeli gözlü, gamzeli yanaklı, küçük burunlu, küçük dudaklıymış. Başında mavi ipekten örülmüş ince bir kefiye varmış. Mini mini kulaklarından uzun küpeler sarkıyormuş. Bileklerinde elmaslı bilezikler, parmaklarında yakutlu, zümrütlü yüzükler varmış. Elinde ince bir değnek tutuyormuş. Kız, içinde balık kızaran tavanın yanına yanaşmış. Değneğinin bir ucunu tavanın içine dokundurduktan sonra:

— “Balıklar, vaadinize sâdık kalıyor musunuz?” diye sormuş.

Balıklar da başlarını tavadan çıkartarak:

— “Evet!... Evet!...” diye bağırışmışlar.

O zaman uzun boylu kız, tavayı devirivermiş. Balıklar tavadan düşer düşmez, o da tekrar duvarın çatlağına girmiş. Duvar yine eskisi gibi kapanmış. Aşçı kız korkusundan bayılmış.

Aşçı câriye kendine gelince, gidip balıklara bakmış. Fakat bir de ne görsün, balıklar kömür gibi simsiyah olmuş. “Şimdi Padişaha ne cevap vereceğim?” diye ağlamaya başlamış. Tam o sırada, mutfağa Vezir girmiş. Aşçı câriye, Vezire olup biteni haber vermiş. Vezir, aşçı kızının söylediklerini duyunca şaşırmış, dona kalmış.

Vezir, hemen balıkçıyı buldurup saraya getirmiş. O günkü balıklar gibi dört balık daha getirmesini emretmiş. Balıkçı dört balık daha tutup getirmiş. Vezir, ne olup neler biteceğini gözüyle görmek için, mutfakta gizlenmiş.

Aşçı kız, yine balıkları temizleyip tavaya koymuş. Balıklar pişerken, yine, uzun boylu güzel kız duvarın çatlağından çıkarak balıklarla biraz evvel konuştuğu gibi konuşmuş. Yine tavayı devirmiş ve sonra geldiği yerden yine savuşup gitmiş. Gözüne inanamayacak kadar şaşıran Vezir:

— “Bu öyle bir şey ki, bunu Padişahımızdan gizli tutmak câiz değildir.” diyerek gidip gördüklerini sırasıyla Padişaha anlatmış.

Yine balıkçıya, dört balık daha getirtilmiş. Bu sefer, Padişahın kendisi de mutfağa inmiş ve balıkları Vezire pişirtmiş. Balıklar pişerken yine duvar çatlamış. Lâkin bu sefer, çatlaktan güzel kız yerine cehennem zebanisi gibi bir zenci çıkmış. Evvelce kız balıklara neler söylemişse, zenci de balıklara aynı sualleri sorup aynı cevapları almış. Ondan sonra zenci de tavayı elinde tuttuğu bir ağaç dalı ile devirerek geldiği yerden kaybolmuş.

Padişah gördüklerine çok şaşmış. “Bu balıklarda bir iş var ama bakalım nedir?” diye balıkçıyı çağırtmış. Balıkçı gelince, bu balıkları nereden tuttuğunu anlatınca, Padişah askerlerini toplattırmış ve askerlerinin önüne düşmüş. Balıkçıya, “Beni ve askerlerimi, o gölün kenarına kadar götür.” diye emretmiş.

Balıkçı önde, Padişah ile askerler, arkadan yürüyerek göl yolunu tutmuşlar.

İyice yürüdükten sonra, balıkçı, Padişah ile askerlerini gölün kenarına getirmiş. Padişah ve askerleri gölün sakin ve berrak sularına ve bu durgun suların içinde oynaşan balıkların güzelliklerine şaşmışlar.

Padişah, vezirlerine ve askerlerine, bu güzel gölün mevcudiyetinden neden evvelce kendisini haberdar etmediklerini sormuş. Fakat o yerleri en iyi tanıyanlar bile, birkaç gün evvel, orada böyle bir gölün bulunmadığını söylemişler. Padişah askerlerinin çadırlarını gölün etrâfına çepeçevre kurdurmuş. Akşam olunca, büyük Vezirini otağına çağırarak:

— “Bu gölde ve bu balıklarda, bizim bilmediğimiz bir iş var. Bunun ne olduğunu ben araştırıp öğreneceğim. Onun için, buralarda yalnız seyahat etmek istiyorum. Sen şimdi çadırımın kapısına otur, çadırıma kim girmek isterse, ‘Padişah çok hastadır. Kimseyi görmek istemiyor’ der, kimseyi içeriye bırakmazsın.” demiş.

Padişah, tebdil-i kıyâfet ederek[32] çadırın arka kapısından gizlice çıkmış.

Tekmil gece yürümüş, şafak sökmüş, yine durmamış, ertesi gün öğle olunca, artık sıcaktan ve yorgunluktan bir adım daha atamayacak hâle gelmiş. O gün öğleyin, bir tepenin tâ üstünde büyüyen koca bir çınarın

gölgesinde uyumuş. Bir kaç saat sonra uyanıp yine yoluna devam etmiş. İkindi yürümüş, akşam yürümüş, gece dememiş yürümüş, ertesi gün öğleye doğru, uzaklarda simsiyah bir bina görmüş. “Bilmek istediğimi, belki oradan öğrenirim.” diye sevinmiş.

Siyah bina, siyah taşlardan yapılmış koca bir saraymış. Sarayın kapısının iki kocaman kanadından bir tanesi kapalı, bir tanesi açıkmış. Bu koskoca ve kapkara sarayın içinde çıt bile yokmuş.

Padişah, kapının koca halkasını dört kere yavaşçacık vurmuş. Kapının iniltisi, sarayın boşlukları içinde korkunç korkunç akisler yapmış. Fakat kapının vuruluşuna hiç kimse cevap vermemiş.

Padişah, bu sefer biraz daha kuvvetle vurmuş, yine cevap veren olmamış. Üçüncü ve dördüncü defa, daha kuvvetle vurmuş. Yine saraydan bir ses seda çıkmamış. Onun üzerine, kapının açık kanadından ürkek adımlarla içeri girmiş. Uzun geçitlerden geçmiş. Hiçbir yerde kimseyi görmeyince:

— “Ey bu sarayın sessiz sükkânı!...[33] Ben bir garip yolcuyum, yorgunum, açım, susuzum, garip yolcuya yedirecek yemeğiniz, içirecek suyunuz, rahat ettirecek bir postunuz yok mu?” diye bağırmış.

Padişahın sesi, sarayın boşluğunda homurdanarak aksetmiş; lâkin hiçbir taraftan bir cevap veren olmamış. Padişah, yine bağırmış. Lâkin aldığı cevap, yine kendi sesinin aksinden ibaret kalmış.

Padişah birkaç defa çağırıp da cevap alamayınca, sarayı boylu boyuna gezmeğe karar vermiş. Yine birçok geçitlerden geçerek sarayın ortasına varmış. Burada bir mermer avlu görmüş. Mermer avlunun ortasında, geniş bir havuz varmış. Havuzun dört yanında, dört altın aslan çömelmiş duruyorlarmış. Bu altın aslanların ağızlarından havuzun içine inci ve elmas gibi berrak bir su akıyormuş. Etrâfta türlü türlü kuşlar uçuşuyorlarmış. Avlunun ötesinde gerili duran bir ağ, bu kuşların buradan çıkıp gitmelerine mâni oluyormuş.

Padişah, bu güzel şeylere şaşmış. Ama sarayda, göl ile balıklar hakkında mâlumat verecek hiç kimse bulamadığı için, canı sıkılmış. Havuzun kenarına dayanarak düşünceye dalmış.

Böyle düşünüp dururken, nereden geldiğini, ilk önce fark edemediği hafif bir inilti, titrek bir şikâyet duymuş. Ayağa sıçrayarak dört tarafı araştırmaya başlamış. Nihayet avlunun bir köşesinde, tavandan yere kadar inen geniş büklümlü ağır bir perdenin sarkmakta olduğunu görmüş. Perdeyi telaşlı ellerle yana atıverince, Padişah, ne görsün beğenirsiniz? Yüksek bir mermer duvar üzerinde oturan civan gibi bir genç.

Bu civan o kadar güzelmiş ki, insan yüzüne bir bakınca, artık gözlerini ondan ayırmaya bir türlü razı olamazmış. Alnı fildişi gibi safmış. Düşünceli ince kaşları altında, iki tane kara gözü varmış. Bu kara gözlerden hüzünlü bir bakış, o gözlere bakanların yüreklerinden uzun bir âh koparırmış. Civanın sesi düzgün, mûnis ve tatlıymış.

Sultan bu genci görünce memnun olmuş. Gence selâm vermiş, genç yalnız başıyla Padişahın selâmına mukabele ederken:

— "Padişahım" demiş, "ayağa kalkamadığım için beni affet, çünkü benim için ayağa kalkmak mümkün değildir."

Padişah da:

— "Yüzünden asalet akan civan, buradan iki gün ötede bir mahalde rast gelmiş olduğum güzel göl ve güzel balıklar hakkında bana mâlumat verebilir misin?" diye sormuş.

Genç adam, güzel göl ve güzel balıklar lafını işitince, gözlerinden yaşlar akmış. Göğsünü yakarak çıkan bir âh, orada uçuşan kuşları bile hüzne daldırtmış.

Padişah, "Seni üzen keder nedir?" diye sormuş.

Civan, "Nasıl üzülmeyim! Hâlime bakın!" demiş. Ve bunları söylerken omuzlarından inip ayaklarına kadar vücudunu örten geniş altın örtüyü eliyle açmış. O zaman Padişah, bu civanın başından beline kadar insan, belinden ayaklarının uçlarına kadar mermerden taş olduğunu görmüş ve şaşırmış.

Oğlan inleyici sesiyle:

— "Padişahım o gölün ve balıkların hikâyesi, çok acıklıdır. Kıssadan hisse almasını bilenler için, o hikâyeden alınacak çok ibret dersleri vardır." diyerek şöylece anlatmağa başlamış:

HAMAL İLE BAĞDAT'IN HANIMLARI

Vaktiyle Bağdat'ta genç bir hamal varmış. Sıcak bir yaz günü, hamal, küfesine dayanarak uyuklarken, önüne genç ve güzel bir kadın çıkmış. Başını örten ipekli bir yaşmağın kenarlarından sarkan altın sırma işlemelerin altında, uzun kirpikli kara gözleri, yıldızlar gibi parıldarmış. Kadının boyu, endamı, yüzü, o kadar güzel, o kadar güzelmiş ki, onu Allah'ın özene özene yarattığı belliymiş. İnsanın ta kalbine işleyen tatlı, sevimli bir sesle hamala, "Kalk arkamdan gel" emrini vermiş.

Kadın sokakların arasından giderken, hamal da küfesiyle arkasından yürümüş. Yolda bir parça altına mukabil, bir Hıristiyan'ın evinden, birçok zeytin, iki binlik yakut gibi kızıl şarap, sabun almış.

Hamal, kadının parayı vermesinden ne kadar zengin ve cömert olduğunu anlayarak "Bugün kısmetim çok açık galiba!..." diye düşünmüş.

Biraz ilerledikten sonra kadın, bir meyveciden kırmızı kırmızı Suriye elmaları, iri Osmaniye ayvaları, sulu Halep şeftalileri, körpe hıyarlar, limonlar, armutlar, portakallar almış, hepsini küfecinin sırtındaki küfeye yerleştirmiş. Sonra gidip kasaptan et almış ve eti bir muz yaprağına sardırmış. Çiçekçiden demet demet zambaklar, güller, menekşeler, narçiçekleri, yasemin ve karanfiller almış. Aktardan gülsuyu, yasemin ruhu, misk, amber, öd ağacı satın almış.

Sonra eve doğru yollanmış. Dolambaçlı sokaklardan yürüye yürüye hanım ile hamal, saray gibi yüksek ve debdebeli büyük bir binanın karşısına gelmişler. Binanın iki kanatlı abanoz kapısı, baştan aşağıya kadar altın kakmalarla süslüymüş. Kadın uzun ve beyaz eliyle kapının tokmağını vurunca, kapının iki kanadı birden açılmış.

Kapıyı yüksek endamlı, yüksek göğüslü, yüksek bakışlı, melek simalı bir genç kız açmış. Hamal kızı görünce, bakışları kıza takılı kalmış ve gözlerini bu güzellikten ayıramaz olmuş.

Gözleri âhû gözü gibi mor ve hâleli, kaşları ramazanın ilk günü görülen ay kadar ince ve kıvrık, yanakları kaymaklar gibi beyaz, bu beyazlık içinde dudakları, beyaz kağıt üzerine kırmızı balmumundan yapıştırılan mühürler

gibi kırmızıymış. Göğsünde aynı boyda, aynı pembelikte iki çıkıntı varmış ki, onları kelebekler görse, gül goncaları sanarak muhakkak üzerlerine konarmış.

Bunları gören hamalın aklı başından gitmiş, kalbine güneş gibi doğan sevdâ, nurlarını vücuduna saçmış. Kendi kendine “Ben bu kadar güzel bir insan görmedim.” diye kekelemiş.

Kapıyı açan kız, gelenlere yol vermiş. Kadın ile hamal içeri girmişler. Birçok geçitlerden geçtikten sonra, geniş bir avluya varmışlar.

Avlunun her tarafı işlenmiş ve oyulmuş taşlarla bezenmişmiş. Avlunun ortasında yuvarlak bir havuz varmış. Gümüş bir fıskiye, havaya incili gibi su taneleri saçıyormuş. Havuzun etrâfında, üzerine renk renk ipekli yastıklar atılmış minderler ve sedirler varmış. Bir yanda da bir fildişi büyük bir taht kuruluymuş. Fildişi tahtın üzerine, tavandan, ipekli ince tüller sarkıyormuş.

Tahtın içinde de güneşi bile utandıracak kadar parlak ve güzel, bembeyaz bir kız yatmaktaymış. Bu kız, hamal ile diğer iki kızı görünce yerinden kalkmış, hamalın yükünü boşaltmışlar. Ve kendisine yol vermişler.

Hamal, gördüklerine şaşkın şaşkın bakakalmış. Bir türlü dönüp çıkamamış. Nihayet hanımlara demiş ki:

— “Bir bina bile dört duvar yahut dört direk üzerinde durur; hâlbuki siz burada yalnız üç kişisiniz. Onun için, izin veriniz de, ben de sizinle kalayım. Ben çok görmüş, epeyce okumuş bir adamım. Sizin sırrınız neyse, onu kimseye söylemeyeceğime söz veririm. Burada bulundukça gözlerim kör, kulaklarım sağırmış gibi kalacağım. Dışarıya çıkınca, hiçbir şey görmemiş, hiçbir şey işitmemiş gibi hareket edeceğim.”

Kadınlar, hamalın yüzünden, uslu ve iyi bir adam olduğunu anlamışlar. O gün de hiç şikâyet etmeden işlerini görmüş olduğunu düşünerek, yanlarında kalmasına izin vermişler.

Altın kaselerden şaraplar içilmiş, yemişler yenilmiş, çiçekler koklanmış. Böylelikle vaktin geçtiği hiç duyulmamış. Nihayet batan güneş, etrâfa kızıl bir ışık salınca, neredeyse gecenin gökleri yıldızlarla donatacağı anlaşılmış. Üç kız hamala:

— “Artık vakit gecikti. Akşam oldu, senin de aramızdan çıkıp gitmen zamanı geldi.” demişler.

Hamal yine yalvarmış, yakarmış:

— “Aman beni aranızdan ayırmayınız!” diye rica etmiş.

Kızlar hamala, git de kapıdaki yazıyı oku demişler. Hamal kapının üzerinde altın harflerle yazılı şu kelimeleri görmüş:

“Hoşuna gitmeyecek şeyler duymamak için,

Sana ait olmayan şeylerden bahsetme!”

Hamal bunu okuyunca, kızlara dönerek, kendisine ait olmayan bir şey hakkında, bir söz bile söylemeyeceğini vaat etmiş. Kızlar da hamalın gece yanlarında kalmasına rıza göstermişler.

Tam bu sırada kapı çalınmış. Kapıya giden kızın birisi, kapıda üç tuhaf dilencinin beklemekte olduğunu, üçünün de sol gözleri kör ve yabancı kimseler olduğunu haber vermiş.

Kızlar, bunları da gece alıkoyup koymamayı düşünmüşler, nihayet bu tuhaf dilencilerle alay etmek için, üçünü de o gece misafir etmeye karar vermişler. Dilencilere de, hamala yaptıkları gibi, kapıdaki yazıyı okutup kendilerine ait olmayan bir şeyden bahsetmeyeceklerine dair vaat almışlar.

Dilencilerin her biri, musikîden anlar insanlarmış. Birisi ut, öbürü kanun, üçüncüsü de ney almış. Udun, kanunun, neyin âhengine, üç kız da tatlı sesleriyle iştirak etmişler. Onlar, çalgı çalıp eğlenirken, yine kapının vurulduğunu duymuşlar.

O gece Halife Harun Reşid, halkın kendisi hakkında düşündüklerini, söylediklerini öğrenmek üzere, kıyâfetini değiştirerek ve yanına akıllı veziri Cafer’i alarak etrâfı dolaşmaya çıkmış. Kahvelere uğraya uğraya, birçok yerler dolaşmış.

Nihayet saraya dönerken, kızların evi önünden geçiyormuş. Evde çalgı çalındığını işitince, veziri Cafer’e “Güzel bir vesile uydur da, şu eve gidip biz de, şu güzel ahengi dinleyelim.” demiş.

Cafer de kapıyı çalmış. Kapıyı açan kıza, “Biz bu şehrin yabancısı üç tüccarız, şehrin hanında oturmaktayız. Bu akşam buralı bir tüccar arkadaşımız, bizi evine yemeğe dâvet etmişti. Yemekten sonra, hana gitmek üzere sokağa çıktık, lâkin yolu şaşırdık. Artık vakit gecikti. Onun için, bu akşamlık, Tanrı misafiri olarak kabul eder misiniz?” demiş.

Kız, arkadaşlarıyla konuştuktan sonra, Harun Reşid ile iki arkadaşını da meclislerine kabul etmeye karar vermişler ve onlara da öteki misafirlere yaptıkları gibi, kendilerine ait olmayan şeylerden bahsetmeyecekleri hakkında yemin ettirmişler.

Bir hamal, üç dilenci, bir Padişah, bir Vezir ve bir köleden ibaret bulunan misafirler tamam olunca, evin asıl hanımı olan Zübeyde, hamala, avlunun bir tarafındaki perdeyi kaldırarak orada zincirlerle bağlı duran iki kara tazıyı avlunun ortasına getirmesini emretmiş.

Köpekler gelince kız, bir kamçı alarak tazının birisini dövmüş; tazı ağlamış, inlemiş. Sonra kız, kamçıyı elinden atmış, tazının başını yumuşak göğsüne çekerek okşamış ve başını köpeğin başı üzerine dayayarak onu bir taraftan öpmüş ve bir taraftan da onunla birlikte acı acı ağlamış.

Sonra, birinci tazıya yaptığının aynını da ikinci tazıya tekrar etmiş. Sonra köpeklerin ikisini de geldikleri yere iade ederek bağlatmış.

Halife bunu görünce şaşırmış, derin bir meraka düşmüş. Fakat eve girerken yaptığı vaat hatırına gelince, ses çıkarmaya cesaret edememiş.

Derken Zübeyde, hamalla birlikte çarşıdan gelen kıza dönerek, birdenbire “Vazifeni yap” emrini vermiş. Kız derhâl kalkarak perdelerle örtülü bir raf üzerinden yeşil ipekten bir torba almış. Torbanın içinden güzel bir ut çıkarmış. Hanımının yanına oturarak udu hazin hazin çalmaya ve yanık bir sesle şarkı okumaya başlamış.

Bu şarkı kapıcı kızı o kadar müteessir etmiş, o kadar heyecana kapılmış ki, teessüründen deli gibi elbiselerini, üstünü başını yırtmış, sonra bayılıp yere düşmüş.

Kızın açık kalan göğsünde Harun Reşid kara kamçı izleri ve çürükler görmüş, bu izlerin sebebini yanında oturan Vezirine sormak istemiş. Fakat

soracağı zaman Cafer, Padişaha vaadini hatırlatarak onu susturmuş. Kız, yine udu alarak şarkısına devam etmiş.

Henüz ayılmaya başlayan kapıcı kız, yine ağlayarak saçlarını, elbiselerini yolup yırtmış, bayılarak yere düşmüş. Udu çalan kız, hemşiresinin üzerine çiçek suları serperek onu ayıltmış.

Bunları gören hamal, dilenciler, Padişah, Vezir ve köle, bu garip hâllerin sebeplerini öğrenmek için çıldırıyor, birbirlerine “Acaba soralım mı, sormayalım mı?” diye söyleşiyorlarmış.

Kızlar, misafirlerin kendi aralarında fiskos ettiklerini görünce, ne konuştuklarını sormuşlar. Hamal, “Seyrettiğimiz hâllere merak ettik de onların sebeplerini sizlere sormak istiyorduk.” diye cevap vermiş.

Bunun üzerine Zübeyde kızmış. Ellerini üç defa birbirine çarpmış. Bu işarete, bir perdenin arkasından, ellerinde kılıçlarla yedi zenci kölesi çıkmış. Zübeyde zencilere, vaatlerini tutmayan misafirlerin başlarını kesmelerini emretmiş.

Padişah şaşırmış. Hamallar şaşırmış. Hepsini bir korku almış. Padişah buraya geldiğine pişman olmuş. Ertesi gün buradan cenazesinin çıkarılacağını düşündükçe, yerlerin dibine geçiyormuş. Hamal ağlamaya başlamış:

— “Ben mâsumum, hanımefendi” diyormuş, “başkalarının kabahati uğruna beni öldürme. Benim gibi bir zavallıyı affetmek, öldürmekten evlâdır, bana acı.”

Zübeyde hiddetine rağmen, onların bu hâlini görünce, gülmekten kendisini alamamış. Hamala ehemmiyet vermemiş. Ötekilere dönerek:

— “Sizi öldürmeden evvel, soracağım suallere doğru cevap verin.” demiş. “Siz kimlersiniz? Doğruyu söylemezseniz, sizi derhâl öldürteceğim. Siz namuslu temiz insanlara benzemiyorsunuz. Yoksa sözünüzü tutardınız.”

İçlerinde en ziyade üzülen Padişahtı. Bir kadının elinde ölmekten korkuyordu. Fakat kadının misafirlerin kimler olduğunu öğrenmek istemesinden ümide düşmüştü. Onun Padişah olduğunu öğrenince, elbette onu öldürmekten vazgeçecekti. Onun için, yanındaki Vezirin kulağına eğilmiş ve ona hüviyetlerini söylemelerini emretmiş. Fakat Vezir,

Padişahının şeref ve namusunu korumak istediği için, buna razı olmamış. Kadının sorduğu suale sadece:

— “Biz neye lâyıksak oyuz!” diye cevap vermiş.

Zaten Zübeyde, dilencilere[34] dönerek onları istintaka[35] başlamış. Üçünün de sefil ve perişan olduğunu gördüğü için, kardeş olup olmadıklarını sormuş, içlerinden biri:

— “Hayır, hanımefendi” demiş, “biz kardeş değiliz. Aramızda dilencilikten başka bir yakınlık yok.”

Zübeyde sormuş:

— “Sen ne vakitten beri dilencilik ediyorsun?”

— “Ah hanımefendi, başımdan öyle bir macera geçti ki, bunu yazmış olsam, ağlamayan kimse kalmazdı. Bu felâketten sonra, saçımı sakalımı kestirdim. Üzerime bu viran elbiseyi geçirdim. Ve dilenciliğe başladım.”

Zübeyde, aynı suali öteki dilencilere sormuş. Onlar da buna yakın cevaplar vermişler. Yalnız sonuncusu:

— “Hanımefendi” demiş, “bizi tanımaklığınız için size şu kadarını söyleyeyim ki, biz üçümüz de padişah oğullarıyız. Birbirimizi ilk defa burada gördük. Fakat burada tanıştık.”

Zübeyde bunu işitince, kölelerine, “Şimdilik bu adamları serbest bırakınız. Bunlar bize başlarından geçen felâketleri anlatsınlar. Sonra icabına bakarız.” demiş.

Bunun üzerine hamal ortaya atılmış, “Evvelâ beni dinleyiniz.” demiş ve hikâyesini anlatmaya başlamış. Zübeyde onu affetmiş… “Haydi defol, seni bir daha görmeyim!” demiş.

Sonra dilencilerden biri hikâyesine başlamış:

BİRİNCİ DİLENCİ HİKÂYESİ

Bir gözümün kör ve çenemin de tıraşlı olduğuna hepiniz merak etmişsinizdir. Şimdi, neden gözümün kör ve çenemin tıraşlı olduğunu anlatayım.

Benim babam, büyük bir padişahtı. Babamın bir erkek kardeşi de başka bir memlekete padişahlık ediyordu. Ben dünyaya geldiğim gün, amcamın da bir erkek evlâdı doğmuş. Amcamın oğluyla beraber büyüye büyüye, ikimiz de etli canlı birer delikanlı olmuşuz.

Bir müddet amcamın oğluna misafir gitmiştim. Bir gün, yapacağı işte kendisine yardım etmemi rica etti. Ben muvafakat ettim. Vakit geceydi. Amcazâdemin tarif ettiği veçhile, mahalle arasındaki bir karanlık evin kapısını çaldım. Evden, yüzü gözü örtülü bir kadın çıktı. Kadını peşime takarak mezarlığa gittim. Kabristanın taşları arasından gidiyor ve amcazâdemin tarif ettiği taşı arıyordum.

Nihayet taşı buldum. Kadınla beraber taşın bir kenarına ilişerek amcazâdemin de oraya gelmesini bekledik. Aradan çok zaman geçmeden, amcazâdem de çıkageldi. Elinde bir çekiç, bir demir mak’ab[36] ve sırtında bir torba alçı vardı.

Amcazâdem mak’ab ve çekiçle mezar taşını söküp çıkardı. Mezarın altında, derinlere doğru giden bir merdiven göründü. Kadını yanına alarak merdivenlerden aşağıya indi ve bana mezarın taşlarını yine yerli yerine koyarak, alçıyla kapatmamı emretti.

Ben, her ne derse yapacağımı vaat etmiş bulunduğum için, istemeye istemeye mezar taşını kaldırdım, yerine diktim, üzerlerini alçıladım. İşimi bitirdikten sonra evime döndüm. Fakat beni müthiş bir merak sardı.

Ertesi sabah erkenden mezarlığa giderek gece kapattığım mezarı aramaya başladım. Fakat saatlerce aradığım ve mezarlığın her tarafını dolaştığım hâlde, geceki mezarı bulamadım. Fevkâlâde canım sıkıldı. meyus ve müteessir evime döndüm.

Ertesi gün ve daha ertesi gün, yine kabristanda dolaştım. Aramadığım yer kalmadı. Fakat aradığım taşı bir türlü bulamadım. O kadar müteessir oldum

ki, artık amcamın yanında duramaz oldum. Başımı alarak babamın payitahtına doğru yola çıktım.

Babamın payitahtının kapısına vardığım zaman, üzerime birçok haydutlar atıldılar. Ben o memleketin şehzâdesi olduğum hâlde, bu adamların[37] böyle bana hücum etmelerine, evvelâ şaştım. Fakat sonradan öğrendim ki, ben amcamda misafir bulunduğum sıralarda, vezirlerinden biri babama isyan ederek hem onu, hem annemi öldürmüş. Kendisini de padişah ilân ettirmiş. Haydutlar beni bu Vezirin karşısına sürüklediler.

Bu Vezir, çocukluğumdan beri, bana karşı büyük bir kin beslerdi. Çünkü bir gün, elimde yay ve okla kuş avlarken, bir ağacın dalı üzerine konan bir kuşa attığım ok, her nedense ağacın altında oturmakta olan bu Vezirin gözünü çıkarmıştı. Ben vakıa oku Vezire atmamıştım. Hatta onun ağacın altında bulunduğunu bile görmemiştim. Lâkin bu kara yürekli adam, bunları hiç düşünmedi, bana o günden beri düşman kesildi.

İşte bu Vezir, beni görünce, gözlerimin bir tanesini hemen oracıkta oyuverdi. Sonra cellâda, beni biraz öteye sürükleyerek başımı kesmesini emretti. Cellât, babamın kullandığı cellâttı. Adamcağız beni sürüklerken o kadar acı acı yalvarmışım ki, cellâdın bile taş gibi yüreğini yumuşatmışım. Cellât beni, bir daha oralarda görünmemek şartıyla salıverdi. Çünkü Vezir, benim idam edilmediğimi öğrenirse, muhakkak benim yerime cellâdı idam ettirirdi.

Amcamdan başka dünyada gidecek bir yerim yoktu. Zavallı babacığıma, anneciğime ağlaya ağlaya ve kendi hâlimi, ne olduğumu ve ne olacağımı düşüne düşüne, tekrar amcamın payitahtı yolunu tuttum. Mevsim kıştı. Soğuk rüzgârlar, kara ormanlar içinden, ıslıklar çala çala, ölen insanlar gibi inleye inleye geçiyordu. Günlerce yapayalnız yürüdüm, nihayet amcamın payitahtına vardım.

Amcam bu kara haberleri duyunca, bana sarıldı, ağladı, onun yüreği de kederden parça parça olduğu hâlde, beni teselliye bile kalkıştı.

— “Sen müteessir olma yavrum” dedi. “Sen hiç olmazsa bir gözünü kaybetmişsin, fakat canın yerinde duruyor. Ya ben ne yapayım ki, biricik oğlumu kaybettim. Nerede olduğunu, cesedinin nerede kaldığını bile

öğrenemedim. Bugün oğlumun mezarı başında ihtiyar gözlerimin yaşlarını akıtmaktan bile mahrumum.”

Amcama, amcazâdemin nerede kaybolduğunu gördüğümü, lâkin o yeri sonradan aradığım hâlde bulamadığımı söyledim. Amcam, “Zararı yok, bir daha arayalım, belki buluruz.” dedi.

Kalktık, beraberce mezarlığa gittik, uzun uzadıya etrâfı araştırdıktan sonra, nihayet amcazâdemin örtülü kadınla girdiği mezarı bulduk. Derhâl ellerimizle, tırnaklarımızla alçıları parçalayıp sökerek taşları kaldırdık. Meydana çıkan merdivenden aşağıya indik. Meraklı bir seda ile sesleniyor, amcazâdemi çağırıyorduk. Fakat mezarın karanlık derinliklerinden, yalnız kendi seslerimizin akisleri geliyordu.

Merdiveni indikten sonra, karanlık bir meydancığa vardık. Bu meydanın zemini otla, su testileriyle ve yiyeceğe, içeceğe ait ne varsa, onlarla örtülüydü. Anlaşılan amcazâdemle örtülü kadın, mezarın içinde bulundukça, burada bulunan şeyleri yiyor ve onlarla yaşıyorlardı. Fakat biraz ötede, tavandan yere sarkan perdeleri ayırınca, gözlerimiz müthiş bir manzara gördü. Yatağın üzerinde, kapkara kömür olmuş iki insan vücudu vardı. Bu iki vücut, kızgın bir fırında kavrulmuşlardı. Bunların birisi amcazâdem, ötekisi ise örtülü kadındı.

Amcam, bu iki cesedi görünce, fena hâlde kızdı, korktu, ikisini de tekmeledi. Amcamın bu hareketine mânâ veremedim. “Niçin cesetleri tekmeliyorsunuz?” dedim.

Amcam, “Bu gördüğün kavrulmuş cesetlerin biri oğlumun, öbürü de kızımındır. Bunlar birbirlerini sevdiklerini ve birbirleriyle evlenmek istediklerini söylemişlerdi. Fakat ben inanmadım. İki kardeşin böyle fena bir sevdâya tutulacaklarına ihtimal vermemiştim. Hatta oğluma da bu işittiklerimden bahsederek, onun bu kadar fena bir insan olabileceğine inanmadığımı söylemiştim. Demek duyduklarım doğruymuş. Fakat yeryüzünde buluşmaktan korkmuşlar, bu mezarın içine saklanmışlar. Bu gördüğün hâl, bu dünyada yaptıkları fenalığın cezasıdır. İki kardeşin evlenmesinin öteki dünyadaki cezası ise, şu gördüğün hâlden kat kat beterdir. Onlar ettiler ve Allah’larından buldular. Artık benim ne oğlum, ne de kızım vardır! Ölümlerinden ziyade, işledikleri fenalık yüreğime ağır geliyor. Ben yeryüzünde senden başka evlât tanımıyorum.” dedi.

Zavallı amcam, bir taraftan derdini döküyor, bir taraftan bana sarılarak yaşlı ve yorgun gözlerinden, gönlünde toplanan zehri damla damla akıtıyordu. Ben de dayanamayarak ağlamaya başladım.

Böylece ağlaya ağlaya saraya döndük. Aradan henüz birkaç saat geçmişti ki, dışarıda müthiş bir gürültü koptu. Davullar, kösler, nakkâreler çalınıyor, binlerce insanlar “Hey, hey!” diye naralar atıyorlar, atların nalları, yeri göğü titretiyordu.

Amcamla pencereye koştuk, her taraftan toz duman, şehri bürüyordu. Bu dumanın içinden, ara sıra, atların başları, palaların parıltısı görülüyordu. Babamı öldüren Vezir, amcamın payitahtını da apansızın basmış, şehrin içine girmişti.

Bizi her taraftan sardılar. Ak saçlarına acımayarak, zavallı amcamı gözlerimin önünde öldürdüler. Ben, güç belâ ellerinden kurtuldum. Beni tanımasınlar diye, sakalımı tıraş ettirdim. Gece gündüz yürüye yürüye buraya geldim. Maksadım, başıma gelenleri adaletli hâlifemiz Harun Reşid’e anlatmaktı. Fakat saray yolunu araştırırken, benim gibi gözü kör ve sakalı tıraşlı bir adama rast geldim. Ben ona, o da bana yabancı bulunduğumuzu söylerken, yanımıza gözü kör, sakalı tıraşlı üçüncü arkadaşımız geldi. Kapınız yanı başımızdaydı. Biz de çalıp içeri kabul edilmemizi rica ettik.

Zübeyde[38], hikâyeden pek memnun olmuş, “Seni âzât ettim, sen çekilebilirsin...” demiş. Lâkin bu ilk dilenci, öbürlerinin anlatacakları hikâyeleri dinlemek için izin istemiş. Zübeyde, onun da, hikâyeler[39] bitinceye kadar, orada kalmasına izin vermiş.

Artık başından geçenleri anlatmak sırası ikinci dilenciye gelmiş. O da şöylece söze başlayarak hikâyesini anlatmış:

İKİNCİ DİLENCİNİN HİKÂYESİ

Bu evin güzel sahibeleri, kumru bakışlı, merhametli, yürekli kızlar, bizleri misafir olarak kabul etmek lütfunda bulundunuz. Biz vaatlerimizi tutamayarak kendimize ait olmayan şeyleri sizlerden sormak istedik. Bunu başlarımıza gelen büyük felâketler neticesinde sersemleyip bunaldığımıza hamlediniz.

Ey yumuşak yürekli kızlar! Biliniz ki, dünyaya geldiğim zaman, bir gözüm, şimdi gördüğünüz gibi, kör değildi. Şanlı bir padişahın, şanlı bir şehzâdesiydim. Memleketimin allâmeleri bulunan birçok bilgili insanlar, bana bildiklerini okutmuşlardı. Bu insanlardan yıldızlara ait ilmi öğrendiğim gibi, şâirlerin eserlerini de okumuştum. Benim el yazıma, memleketimin hattatları şaşarlar ve şimdiye kadar insan elinin bu kadar güzel yazı yazmadığını söylerlerdi.

Gerek ilimde, gerek yazıda o kadar yüksek bir mertebeye erişmiştim ki, şöhretim dört tarafa yayıldı ve tâ Hint Padişahının kulağına vardı. Hint Padişahı, babama gönderdiği bir mektupla, beni sarayına dâvet ediyordu.

Babam, bir adam yetiştirmiş olanların duyduğu sevinçle memnun, yol hazırlıklarımı yaptırdı; ben, yanıma bir kaç kişi alarak bir yelkenliye bindik ve engin denizlere açıldık. Nihayet varacağımız limana vardıktan sonra, Hint Padişahına götürülecek hediyeleri taşımak üzere, on tane deve satın aldık, çöl ortasından Hindistan yolunu tuttuk.

Şehirden ayrılalı bir gün olmuştu. Issız bir yerde, yüz cins ata binmiş, yüz Arap haydudu yolumuzu kestiler. Maiyetimde bulunan on kişinin bir kısmını öldürdüler, bir kısmı kaçmaya muvaffak oldular. Haydutlar, develerin üzerindeki hediyeleri yağma ederken, ben de kaçmaya muvaffak oldum.

Uzun müddet gittikten sonra, çölden kurtuldum. Zaten kış geçmiş, ilkbahar başlamıştı. Ağaçlar, çayırlar, çimenler çiçeklerle bezenmişti. Her tarafta kuşlar ötüşüyor, kelebekler uçuşuyor ve vâdilerde serin ırmaklar, tatlı sesler çıkararak akıyordu. Bir tepeden öbür tepeye, bir ırmak kenarından öbürüne vara vara, nihayet bilmediğim bir şehre geldim.

Yorgundum, açtım, susuzdum. Soluk benzimle sokaklarda dolaşırken, artık dizlerimin takati kesildi. Bir terzi dükkânının önünde sendeledim ve durakladım.

Sıkıntı çekmiş bir yolcu olduğumu hâlimden gören terzi, kim olduğumu ve bu şehirde ne aradığımı sordu. Ben de terziye başımdan geçenleri anlattım. Terzi bana acıdı. Fakat bu hikâyemi kimseye anlatmamaklığımı tembih etti. O memleketin padişahı, babamın pek büyük bir düşmanıydı. Orada bulunduğumu duyacak olursa, beni öldürteceği muhakkaktı.

Terzi beni evine götürdü, yedirdi, içirdi, yatırdı. Biraz kuvvet toplayıp kendime gelince, orada iaşemi[40] temin için, ne yapmak istediğimi sordu. Çünkü terzi pek fakirdi. Beni mütemadiyen besleyemezdi.

Terziye bildiklerimi, düşündüklerimi anlattım. Kanun-ı riyaziyât[41] ve ilm-i nücûm[42] hakkındaki mâlumatımı, başka ilimlerdeki bilgimin de pek geniş bulunduğunu, bundan maada el yazımın dünyanın en güzel yazısı olduğunu saydım döktüm.

İhtiyar terzi, başını yeisle bir yandan bir yana sallayarak, “Bu ilim ve fenlerin hiç biri, bu cehalet yuvasında on para etmez.” dedi. Ve dolaptan bir balta ile bir ip çıkararak:

— “Bunları beraberinde alır, oduna giden oduncülara katılırsın. Kestiğin odunları ve kütükleri, bu ipe bağlayıp getirir, burada satarsın, aldığın para ile yer, içer ve yaşarsın.” diye ilâve etti.

Ben de öyle yaptım. Her gün dağa gidip odun keser, kestiğim odunları şehre getirip satardım. Paranın bir kısmını yiyeceğe sarf eder, bir kısmını da bir köşeye biriktirirdim. Böylelikle bir sene geçti.

Bir gün, yine dağda, balta ile bir ağacı kesmiştim. Köklerini toprakların arasından sökmeye çalışıyordum. Toprakları karıştırırken, elim düz bir şeye rast geldi. Bunun bir kapak olduğunu anladım. Araya araya kapağın kolunu da buldum. Kapağı kaldırınca, derin ve büyük bir delik açıldı. Deliğin ağzından bir merdivenle aşağıya iniliyordu. Derhâl bu merdivenden aşağı indim.

Kendimi, bir meydanda buldum. Meydanın ortasında bir saray vardı. Fakat ne sarayda, ne de etrâfta ses seda yoktu. Sarayın açık kapısından içeri

daldım. Gerek tavanı, gerek duvarları, binlerce taşlar, elmaslar, yakutlar, zümrütlerle süslü büyük bir daireye girdim.

Bu dairenin ortasında, yüksek bir taht üzerinde, bir kadın yatıyordu. Bu kadın, o kadar güzeldi ki, onun seyri bile insan yüreğinden en korkunç felâketin, en yakıcı, en acı mihnetin izlerini silip yok etmeye kâfi gelirdi.

Onu görünce, yeryüzünde bu kadar güzel, bu kadar ince ve zarif bir mahluk yaratan Hâlik'ın önünde diz çöktüm ve yeri öptüm.

Kadın beni görünce, melekler gibi yavaş ve sıcak bir sesle, kim olduğumu, bir cin olup olmadığımı sordu. Kendisine cin değil, lâkin adam oğlu adam olduğumu söyledim.

O da "Sizi kim buraya getirdi? Ben yirmi seneden beri buradayım, bu müddet zarfında bir adam bile görmedim!" dedi.

Ben de, gözlerim onun güzelliğini görünceye kadar neler çektiğimi, kendisine yana yakıla anlattım. Ben anlattıkça, o ağladı. Hikâyem bitince, uzun ve hasretli bir âh beyaz göğsünü kabarttı ve o da bana kendi başına gelenleri anlatmaya koyuldu:

İFRİTİN SEVGİLİSİ

“Ben, Abanoz Adaları’nın şanlı sultanının biricik kızıyım. Babam beni, amcamın oğluyla evlendirdi. Lâkin düğün gecesi, iblisin oğlu, cinlerin en kana susamışlarından bulunanı, beni gelin döşeğinden kaptı, havalara uçtu, bulutların üzerinden gitti, sonra bu saraya indi ve beni buraya hapsetti. Bana yiyecek, içecek, giyecek için ne lâzımsa getirdi. Bu sarayı da, işte gördüğün gibi, benim için donattı.

“Cin, her on günde bir gelir, bir geceyi benimle birlikte sabahlar, sonra on gün ortadan kaybolur. Eğer bu on gün esnasında, bana bir şey lâzım olursa, şu kubbenin duvarındaki yazıların üzerine parmağımı sürerim. Elimi yazılardan kaldırınca, cini kendi önümde görürüm. Cin son defa yanıma geleli, tam dört gün oldu. Tekrar gelmesine daha altı gün kaldı. Burada ancak beş gün kalabilirsiniz. Cin gelmezden bir gün evvel, buradan çıkıp gidiniz, tâ ki cin, size bir fenalık etmesin.”

Ben, kızın söylediklerine sevinçle razı oldum. Beni büyük daireye bitişik bulunan bir hamama götürdü, orada soyunup yıkandım. Bana misk kokulu şerbetler ikrâm etti, yemişler yedirdi. Sonra, yorgun olduğumdan, şöyle bir yana yatıp dinlenmemi teklif etti. Ben yatarken bana tatlı tatlı ninni söyledi. Yavaş yavaş uyudum, her şeyi unuttum.

Uyanınca, güzel kadının ayaklarımı ovmakta olduğunu gördüm. Oturup konuştuk. Yirmi beş seneden beri orada yapayalnız kalıp kimseyle görüşmemiş bulunduğu için, benimle konuşmaktan çok lezzet duyuyor ve beni oraya gönderdiği için Allah’a şükrediyordu. Onun sevdâsı, tekmil gönlümü sarmıştı.

Gece oldu, yan yana rüyâlarımıza daldık. Sabah olunca, ikimizin de yürekleri sevinçle dolu olarak uyandık. Ben ona, “Bu yerde daha fazla ne duracaksın, gel de seni cinin şerrinden kurtarayım.” dedim.

Kadın gülerek, “Elindeki nimete şükret; çünkü on gecenin biri cinin olacaksa, dokuzu senin olacak, daha ne istiyorsun?” dedi.

Lâkin aşk gözlerimi kör etmişti. Ben ısrar ettim. Hatta o reddettikçe, ben kızdım. Nihayet, cinin çağırılmasına mahsus bulunan bu yazıyı, kubbeyi

yıkayım da, cin gelsin, ben de şunu öldürüvereyim, diye bağırarak yazıya tekme vurdum. Kadın acıklı bir sesle:

— “İşte cin geldi, başıma bir felâket getirdin. Hiç olmazsa seni görmeden, şuradan kaçıver.” dedi.

Ben kaçarken, acele ile pabuçlarımla baltamı yukarıda unutmuştum. Arkama baktım. Yerlerin açıldığını ve yerin dibinden korkunç bir devin yukarı doğru yükselmekte olduğunu gördüm. Cin kadına bağırıyordu:

— “Beni ne için rahatsız ettin, sana ne oldu ki beni çağırdın?”

— “Bana bir şey olmadı, şarap içmeye giderken ayağım kaydı, omuzum kubbe duvarındaki yazıya sürtündü.” diye cevap verdi.

Fakat cin, yerde bıraktığım pabuçlarımla baltayı görmüştü:

— “Hain kadın” diye gürledi, “yalan söylüyorsun! Buraya bir âdemoğlu uğramış da niye gizliyorsun? Buraya gelen kimdir?”

Kadın:

— “Ben bu balta ile pabuçları hiç görmediydim. Belki acele ile gelirken bunlar, ötene berine takılmıştır da haberin yok.” dedi.

Lâkin artık cin dinlemiyordu. Kadının iki kolunu ve iki bacağını gererek dört direğe bağladı. “Bana bu herifin ismini ver!” diye bağıra kükreye, kadını dövmeye başladı.

Kadının yürek yırtan feryatları, kubbeyi çınlatmaya başladı. Bu acı feryadı, işkence edilirken yürekler acısı çığırışlarını işitmemek için, kulaklarımı tıkayarak kaçtım. Nihayet geçidin ağzından çıkarak, doğru terzinin yanına gittim.

Terzi, o gece eve dönmediğim için, çok merak etmiş. Kendisine bir şey anlatmadan odama gittim.

Odama henüz girmiştim, içeri terzi geldi. Dışarıda bir yabancının beni beklediğini, sabah namazı için câmiye giderken, yolun üzerinde baltamla pabuçlarımı bulduğunu ve bunların kime ait olduğunu oduncülardan öğrenerek buraya getirdiğini söyledi.

Ben, bu yabancının cin olduğunu anladım. Yüreğim fena hâlde çarpmaya başladı. Birdenbire odamın zemini çatlayıp açıldı, peyda olan korkunç çukurdan müthiş bir cin çıktı. Beni tutunca göklere yükseldi, bulutlar üzerinde uçtu, sonra yine kadının yanına[43] getirdi. Kadını çok dövmüştü... Kadın baygın bir hâlde yerde yatıyordu.

Kadın, o kadar işkence edildiği hâlde ismimi cine vermemişti. Cin benim ismimi, odunculardan öğrenmişti.

Kadının o hâlini görünce, kalbimin acıdan donduğunu duydum. Onu o hâlde görmektense, bin defa ölmeyi tercih ederdim. İfrit beni boynumdan tuttu, kadına döndü:

— “İşte sevgilini getirdim. Al bakalım!” diye bağırdı.

Kadının söz söyleyecek hâli kalmamıştı, baygın ve zayıf bir sesle ancak, “Ben bu adamı ömrümde görmedim.” diyebildi.

Cin kudurdu, “Bu kadar işkenceden sonra da doğruyu söylemeyecek misin?” diye haykırdı.

Kadın, “Doğruyu söylüyorum.” diye cevap verdi.

Cin kılıcını çekerek, “Mademki bu adamı tanımıyorsun, o hâlde şu kılıcı al, bu adamın başını kes bakalım!” dedi.

Kadın kılıcı eline alarak başucuma sürüklendi, eli yorgunluktan, cinin istediğini yapmak istemediğinden dolayı titriyordu. Bana hem acıyan, hem acıtan bir bakışla baktı. Bu bakış, yüreğimin tâ en gizli yerine işledi, gözlerimden kanlı yaşlar akmaya başladı.

Bir şey söylemiyorduk. Fakat bakışlarımızla konuşuyorduk. Onun gözlerinde “Ettiğini gördün mü?” diyen bir mânâ vardı. Titrek eli, ancak kılıcı kaldırıp bir yana fırlatabilecek kuvveti bulabildi.

Cin kılıcını aldı, elime uzattı, “Öyleyse sen bu kadının başını kes. Yoksa seni ben öldüreceğim!” dedi.

Kadının bakışlarındaki yalvarmak gönlüme sindi. Hüngür hüngür ağlamaya başladım. İfrite döndüm ve “Ey şânı dünyayı kaplayan kahraman, aklı kısa bir kadın, durup dururken beni öldürmeyi hakka ve adalete

mugâyir görür de, ben, nasıl olur da benim gibi dünya görmüş, dert çekmiş bir adam, ona kıyabilir. Eğer ecel şerbetini son damlasına kadar içireceğini bilsem, hiçbir zaman elim, böyle bir cinâyete varmaz.” dedim.

Cin bu sözlerimi duyunca, evvelâ kadının bir elini, sonra öteki elini bileğinden kesti. Bu manzara karşısında çıldıracağım geliyordu. Yerlerde sürünerek:

— “Şu mâsuma ne dokunursun. Onun yerine benim kafamı kes!” dedim.

Cin, yalvarışlarıma hiç kulak asmadı. Kadının evvelâ bir ayağını sonra da öteki ayağını bileklerinden kesti. O zaman kadın, beni teselli etmek için, bana tebessüm etti.

Kadının tebessümünü gören cin, büsbütün kudurdu. Bir hamlede kadının başını da kesti. Teessürümden, ben de cansız olarak yere yıkıldım.

Biraz sonra, cinin beni de sarstığını duydum. Sarayda kadının izi bile kalmamıştı. Cin bana döndü:

— “Seni öldürmeyeceğim.” dedi. “Yalnız sana bir fenalık edeceğim. Şimdi fenalıklardan fenalık beğen.”

Ben de cevap olarak:

— “Siz bana haset edilen adamın haset eden adama ettiği muameleyi yapınız.” dedim.

Cin de bana cevap olarak:

— “Haset edilen adam, haset edene ne yaptı?” diye sordu.

Ben de ona şu hikâyeyi anlattım:

HASET EDENLE HASET EDİLENİN HİKÂYESİ

Bir varmış, bir yokmuş. Bir şehrin bir mahallesinde iki komşu varmış. Bu komşuların birisinin işi çok iyi gidiyormuş; öyle ki, bu adam eline ne alsa, derhâl para oluyormuş.

Bu adamın komşusu, kıskanç bir adammış. Öteki adam kazandıkça kazandığını görür ve kıskançlıktan çatlayacak hâle gelirmiş. Fakat o kıskandıkça, öteki git gide daha zenginleşirmiş.

Kıskanılan adam, şehirde duramayarak, ıssız bir çölde, ıssız bir kuyunun yanına bir kulübe yaparak orada yerleşmiş. Bu adam, bu tenha yere çekildikten sonra, gelip geçen yolculara o kadar yardımlar, o kadar iyilikler edermiş ki, bu adamın iyiliğinden, her yerde bahsedilir olmuş.

Kıskanç adam, kıskandığı adamın çölde bile şöhretinin artmakta olduğunu görünce, dayanamamış ve atına binerek gidip onu çölde bulmuş, “Biraz öteye gel, sana çok iyi bir havâdis vereceğim.” demiş.

Kıskanılan adam, komşusunun bu sözüne inanarak onunla beraber tenha kuyunun yanına gitmiş. Orada, kıskanan arkadaşı, birdenbire bir tekmede onu[44] kuyunun içine atmış.

Kıskanılan adam, kuyuya düşünce, suya batmamış. Kuyunun dibinde iyi cinler yuva kurmuşlarmış. Kıskanılan adam, kuyunun dibine varınca, oradaki iyi cinler altına yumuşak bir minder koyuvermişler. Kıskanılan adam, minderin üzerine korkudan yarı ölü ve yarı diri bir hâlde uzanıvermiş.

Onu baygın ve kendinden geçmiş sanan cinler, saklamaya lüzum görmeden, aralarında şöylece konuşuyorlarmış:

— “İyi ki bu adamı kuyu içinde boğulmaktan kurtardık. Bu adamın yaptığı iyilikler o kadar çok ki, komşu memleketin Sultanı bile bunun ismini duymuş ve deli olan kızını iyi etmek için, bu adama getirecekmiş.”

— “Ya öyle mi? Acaba padişahın kızını hangi fena cin deli etmiş?”

— “Hangi cin olacak. Cinlerden İblis’in oğlu Demdem’in oğlu Me’mun, o kıza âşık olmuş, onun için de kızın aklını başından almış. Hâlbuki bu adam için o kızı iyi etmek, işten bile değildir. Çok kolaydır.”

— “Nasıl kolaydır?”

— “Kolaydır ya! Bu adamın kulübesinde kara bir kedi vardır. Bu kara kedinin kuyruğunun ucunda beyaz bir leke vardır. Bu adam, bu beyaz lekenin beyaz kıllarından yedi tanesini yolup ateşte yakarak dumanıyla tütsülese, kızı iyi edebilir.”

İyi adam, cinlerin bu konuşmalarına kulak misafiri olmuş, fakat ses çıkarmamış. Cinler, konuşmaları bitince, adamı yavaşça kuyudan çıkarmışlar, kulübesine götürüp yatağına yatırmışlar.

Ertesi gün, komşu memleketin Sultanı, bu adamı, kızıyla, vezirleriyle birlikte ziyarete gelmiş. İyi adam, cinlerin tarif ettiği gibi yaparak kızı iyi etmiş. Padişah, o kadar memnun olmuş ki, kızı, adama tezvic etmiş.[45] Bir sene sonra, padişah ölmüş. İyi adam da kayınbabasının yerine padişah olmuş.

Gel zaman, git zaman, bir gün padişah evdeyken, tek ve tenha gezen bir dilenciye rast gelmiş. Dilenciye yaklaşınca, bu dilencinin, onu evvelce kıskanan adam olduğunu anlamış, hâline acımış, onu sırmalı takımlı bir küheylana oturtmuş, kıskanç adamın fenalıklarına karşılık, onu Vezir yapmış, ona saraylar vermiş. Allah da bu padişahtan memnun olarak ona, kıskanç adama verdiklerinden bin kere fazlası bolluk vermiş.

İKİNCİ DİLENCİ HİKÂYESİNİN DEVAMI

İfrit bu sözleri dinlerken “Boşuna sözlerini uzatma, ne desen faydasızdır, benden merhamet umma” diye bangır bangır bağırdı. Bir eliyle belimden kavradığı gibi göklere kadar uçtu. Sonra birdenbire yüksek bir dağın tepesine indi. Eliyle yerden toprak aldı. Sonra anlamadığım bir şeyler söyleyerek, toprakları üzerime attı. Birden bire derimin rengi karardı. Kemiklerimin iliğine kadar bütün vücudumu bir sızı sardı. Bütün vücudumun âni sûrette değiştiğini duydum. Derimin üzerinde âni kıllar büyüdü. Cin de gözümden kayboldu.

Oracıktaki gölceğizin kenarına doğru yürüdüm. Gölün durgun suları üzerine akseden hayâlimi görünce, hem korkum, hem de kederimden donakaldım. Gölde gördüğüm hayâl koca bir maymunun hayâliydi.

Allah’a dua etmek üzere ağzımı açtığım zaman, ağzımdan çıkan kelimelerin insan sözü olmadığını gördüm. Her şeyi insan gibi duyuyordum. Fakat ağzımı açınca, ağzımdan korkunç bir iniltiden başka bir şey çıkamıyordu.

Bir taşa yaslanarak kendi hâlime acı acı ağladım. Böylece günler, aylar, seneler geçti. Fakat sevinçleri, saadetleri yavaş yavaş gideren zaman, benim de kederlerimi dindirdi.

Nihayet ormanlarda dolaşa dolaşa, bir deniz kıyısına varmıştım. Bir gün çalılar çırpılar arasında saklı dururken, sahile bir gemiden bir kayık geldi. Kayıktaki gemiciler oradan pek uzakta olmayan bir ırmaktan su aldılar. Kayık sahilden ayrılırken koşup kayığa atladım.

Gemiciler beni öldürmek istediler, fakat haricen maymuna benzemekle beraber yine insandım. Gözlerimde insani bir bakış vardı. Beni öldürmeye kalkışan gemicilere, yalvarıcı ve yaşlı gözlerle öyle bir bakış baktım ki, kaptan beni öldürtmeye kıyamadı. “Kimse bu maymuna dokunmasın.” dedi. Gemiye gittik. Gemide kaptanın her söylediğini anlıyor, fakat cevap veremiyordum. Mamafih her istediğini hemen yapıveriyordum. Onun için hem kaptan, hem de gemiciler beni çok sevmeye başladılar.

Rüzgâr çok müsait esti. Mavi dalgalar üzerinde[46] gemimiz, beyaz kanatlarını açmış martılar gibi, süzüle süzüle varacağımız limana vardık.

O memleketin Sultanı gemimize memurlar gönderdi. Geminin denizlerde seyahati kazasız geçtiği için memurlar kaptanı tebrik ettiler, sonra beraberlerinde getirdikleri bir kağıdı kaptana vererek, hem kendisinin hem de gemicilerin o kağıda birer yazı yazmalarını, o memleketin padişahı nâmına rica ettiler.

Meğer Sultanın çok iyi yazı yazan bir veziri bir müddet evvel ölmüş. Sultan da kendi memleketinde en iyi yazı yazan adamı sevgili vezirin yerine tayin edeceğini ilân etmiş.

Ben bunları duyunca ve kağıdı görünce fırlayıp kağıdı yakaladım. Kaptan ve gemiciler kağıdı yırtacağımdan korktular. Fakat ben, bir elimle kâğıdı tutarken, öbür elimle bir hokka ve kalem getirmelerini işaret ettim. Benim bu işaretlerimi görünce bana bir hokka ile bir kalem getirdiler. Kağıdın üzerine bazısını talik, bazısını sülüs yazı ile bir kaç şiir yazdım.

Bu yazı o kadar güzel düştü ki, ben bile yazdıklarıma şaştım. Etrâfımda benim ne yazacağımı seyre gelenler şaşırıp kaldılar. Hatta geminin kaptanı, beni hemen orada evlâtlığına kabul etti.

Memurlar gidip yazımı Padişaha göstermişler, Padişah yazımın güzelliğine bayılmış. Memurlar, bu yazının bir insan tarafından değil bir maymun tarafından yazıldığını söyleyince, Padişah inanmamış. Fakat vezirler ısrar edince, Padişah, “Öyleyse şu maymunu getiriniz de bir göreyim.” demiş.

Bunun üzerine beni gelip gemiden aldılar ve Padişahın sarayına götürdüler. Huzura çıkınca, yüksek terbiyeli bir insan gibi eğilip Padişahı etekledim. Sonra ayağa kalkarak bir köşeye çekildim ve Padişah “Oturunuz!” emrini verinceye kadar ayakta kaldım. Padişah beni yemeğe dâvet etti. Birlikte yemek yedik. Sonra kalkıp sülüs yazıyla şu cümleyi yazdım:

“İyi baklava masamdan hiç eksik olmasın.”

Padişah bu yazımı da görünce, büsbütün şaşırdı. Bütün memurların, vezirlerin oradan çekilmelerini emretti. Vezirler, çekildikten sonra

kölelerden birine kızını odaya getirmesini emretti. Biraz sonra, Padişahın nur topu gibi güzel kızı odaya girdi. Evvelâ hayretle bana baktı, sonra babasına dönerek:

— “Baba” dedi. “bu odada yabancı bir erkek var. Benim yüzü açık odaya gelmeme nasıl müsaade ediyorsun?” dedi.

Padişah:

— “Kızım” dedi, “bu odada, senden benden ve bu maymundan başka kimse yok.”

— “Nasıl yok, babacığım, bu gördüğün maymun, bir padişahın oğludur. Babasının ismi Ömer’dir. Bu genç delikanlıyı iblisin oğullarından Carcâri denilen bir cin çarpmış ve onu maymun kıyâfetine sokmuştur. Bu maymun değil, lâkin insanların en bilgili, en akıllılarından birisidir.”

Kız bunları söyleyince, Padişah başını bana çevirdi ve istifhamkâr[47] bir bakışla bana baktı. Ben de başımın bir işaretiyle kızının çok doğru söylediğini tasdik ettim. O zaman Padişah kızına: “Maymunun bir adam olduğunu nasıl bildin?” diye sordu.

Kız da “Ben çocukken bana sütninelik eden kadın sihir yapmakta çok usta bir şeydi. O kadın bana yüz yetmiş türlü sihir yapmasını öğretti. İşte bu sayede bu maymunun da bir adam olduğunu anladım.” diye cevap verdi.

Kızın babası şaştı:

—“Senin bu kadar mârifetlerin olsun da ben bilmeyeyim? Nasıl olur!” dedi, sonra ilâve etti: “Şu maymunu da eski insan kıyâfetine sok da, onu kendime vezir yapayım.”

Kız babasının bu ricasını kabul etti ve hemen beni eskisi gibi insana çevirmek için bazı şeyler, bazı dualar okumaya başladı.

Yavaş yavaş hava karardı. Git gide sarayı karanlıklar bürüyüp basmaya başladı. Gökler, dağlar, ovalar, şehirdeki evler gözlerimizden kayboldu. Derken müthiş cinin göklere yükselen endamı gözlerimizin önünde belirdi. Gözleri meşaleler gibi kızıl alevler saçıyor ve bizleri korkudan yapraklar gibi titretiyordu. İfrit sıkıntılı havada göklerin homurdanışını andıran bir sesle, “Hoş geldik” diye gürledi.

O zaman Padişahın kızı “Sana ‘Safa Geldin!’ diyen olmadı ki!” dedi. Cin kızdı. Aslan kıyâfetine girdi. Kükreyerek, kızı parçalamak üzere üzerine atıldı.

Kız saçlarının bir kılını bükerek, bir şeyler okudu ve kıla üfledi. Kıl iki tarafı keskin bir kılıç oldu. Kız bu kılıç ile aslana vurunca, aslan iki parça oldu. Fakat bu iki parça, birer akrep şeklini aldı, kuyruklarını havaya kaldırarak kızın üzerine saldırdılar.

Kız birdenbire, gözümüzün önünde koca bir yılan oldu. Üzerine gelen akreplere hücum etti. Arada müthiş bir çarpışma oldu. Lâkin akreplerin ikisi birleştiler, koca bir kartal oldular.

O zaman yılan, kartaldan da büyük bir akbaba kuşu kıyâfetine girdi. Akbaba ile kartal, geniş kanatlarıyla havaları karıştırarak göğün kubbesine yükseldiler ve gagalarıyla, pençeleriyle birbirlerini öldürmeye çalıştılar. Birdenbire havada sarmaş dolaş olarak yere düştüler.

O zaman kartal, vahşi bir kedi şekline girdi, Padişahın kızı da kudurmuş bir kurt kıyâfetini alarak kediyi kovaladı.

Kedi bir köşede sıkışıp kaldı. Artık kurtuluş çâresini bulamayınca, koca bir nar oldu. Kurt, narı dişleriyle tutup yere çarptı. Nar yarıldı, narın taneleri kan damlaları gibi serpildiler.

Kurt o zaman horoza döndü ve gagasıyla nar tanelerini birer birer yerden toplayıp yutmaya başladı.

Nar tanelerinin birisi, kilimin altına yuvarlanmıştı. Horoz onu göremedi. Bağıra bağıra ve kanatlarını çırpa çırpa dönmeye başladı. Kilim altına gizlenen nar tanesini bulamayınca, öyle acıklı bir feryat salıverdi ki, saray yerinden oynadı sandık.

Zavallı horoz, bize gagasıyla işaret ediyor, fakat biz, saklı kalan bu biricik nar tanesini aradığını bir türlü anlayamıyorduk. Nihayet horoz gizli taneyi de buldu. Fakat gagasına alır almaz, nar tanesi, havuza düşerek balık oldu.

Horoz, hemen o balıktan daha büyük bir balık olarak havuzun içine atıldı. Küçük balığın üzerine, bir yıldırım hızıyla saldırdı. Küçük balığı takibe başladı. İki balık da havuzun dibine daldılar.

Biz helecandan yerimizde duramıyorduk. Onları suyun dibinde gözden kaybedince, geçen müddet, bize asırlar kadar uzun geldi.

Nihayet havuzun dibinden müthiş bir çığlık işittik. Sonra gökler, dağlar yıkılıyormuş gibi bir tarraka hâsıl oldu ki, ikimiz de yerlere çarpıldık.

Havuzun ortasından müthiş bir ateş sütunu yükseldi. Ağzından, burnundan, gözlerinden alevler fışkıran bir dev çıktı. Cin havuzdan çıkar çıkmaz, kız da bir yanardağ gibi şimşekler, kıvılcımlar, ateşler savurarak havalara kadar yükseldi. Onlardan çıkan kıvılcımlar üzerimize yağıyordu. Kızdan gelen kıvılcımlar, kondukları yerleri yakmıyordu. Fakat cinin püskürdüğü kıvılcımlardan biri gözüme girdi. Gözüm eridi, yandı ve aktı. Cinin uçurduğu bir başka kıvılcım da Padişahın sakalını yakarak çenesini ve ağzını berbat etti. Padişahın dişleri yerlere döküldü.

Hepimiz artık mahvolduğumuza karar verdik. Korku ve telaş içinde ne olup ne bittiğinden bî-haber bir halde iken kulaklarımıza bir "Allâhu ekber, Allâhu ekber" sedâsı geldi. Bunu söyleyen Padişahın kızı idi. Gözlerimiz duman içinde kızı arayıp buldu. Kız dimdik duruyordu. Cin ise yanıp kül olmuş, kızın ayakları ucunda yerlere serilmişti.

Kız babasına dönerek su istedi. Su getirildi. Kız bir şeyler okuyup suya üfledi. Sonra parmaklarını suya batırıp üzerime serpti. Birdenbire eski kıyâfetime girdim. Lakin maymun şeklinde iken kör olan gözüm yine kör kaldı.

Ben gözüme acıyıp dururken kız, "Aman, yüreğimde ateş kaldı, ölüyorum!" diye müthiş bir çığlık salıverdi. Kıza bakınca, ne görelim beğenirsiniz? Kızın göğsünden yukarıya gerdanına doğru bir ateş yükseliyordu.

Kız ağlayarak "Babacığım, artık öleceğim, dünyada hiçbir şey, hiçbir kimse beni kurtaramaz; eğer cin, cin olmayıp da bir insan olsaydı, üzerine ilk defa olarak püskürdüğüm ateş onu kül etmeye kâfi gelirdi. Cin ile boğuşurken cin nar oluncaya kadar hiç güçlük çekmedim. Lakin nar yere düşüp parça parça olduktan sonra, nar tanesinin bir tanesini bulamayınca iş fenalaştı. Çünkü cinin canı o saklanan nar tanesindeydi. Eğer o taneyi çabuk bulup yutabilseydim, cini de öldürmüş olacaktım. Ne çâre ki taneyi bulamadım ve cin üzerime ateş püskürmek için fırsat buldu. Ben onu

öldürdüm; lakin o da göğsüme bir alev sokmaya muvaffak oldu. Artık öleceğim!” dedi.

Bu sırada alev de yüzüne doğru ilerlemiş olduğu için, kız yere düştü ve kısa bir zaman içinde kül olup gitti.

Padişah kederinden yüzünü gözünü yoluyor, teessüründen ağlıyordu. Ben de o kadar mükedderdim ki, ne yaptığımı bilmiyordum. Aklım başımdan gitmişti. Olup bitenden saray haberdar olunca göklere doğru acı bir vâveylâ yükseldi. Padişah kederinden hastalandı ve bir ay yataktan kalkamadı.

Bir ay sonra beni yatağının başına çağırdı.

“Oğlum” dedi, “biliyorum ki başıma gelen felâketlerden sen hiç mesul değilsin. Lâkin akıllı bir adamsın ve her hâlde anlarsın ki, seni burada daha fazla görmek bizim kederimizi artırıyor. Onun için, buradan bir an evvel selâmetle uzaklaş.”

Ben saraydan çıkar çıkmaz Bağdat yolunu tutturdum. Buraya gelmekte maksadım, sevgili Halifemiz Harun Reşid’e başıma gelenleri anlatmaktı.

İkinci dilenci hikâyesini bitirince, hemen üçüncü dilenci hikâyesini anlatmaya başladı:

ÜÇÜNCÜ DİLENCİ HİKÂYESİ

SULTAN ACİB

Ben padişah oğlu bir padişahtım. Tebaama adalet ile muamele ederdim. Mülkümün dört başı mamurdu. Çocukluktan beri deniz seyahatleri çok hoşuma giderdi. Arada sırada denize çıkmaktan kendimi alıkoyamadım.

Bir defasında on gemi hazırlattım. Gemilere bir ay yetecek kadar su ve erzak aldım. Denize açıldık. Rüzgâr çok güzel esiyordu. Biz de bir adadan öbür adaya gidip geldik. Hoş vakit geçiriyorduk.

Nihayet bir gün öyle bir fırtına koptu ki, bir türlü gemileri istediğimiz istikamete götüremedik. Fırtına bizi önüne kattı ve günlerce sürdü götürdü. Gemimiz öteki gemilerden ayrıldı.

Fırtına başladıktan yirmi gün sonra rüzgâr dindi. Cam gibi durgun denizin yüzünde, sanki çakılıymışız gibi hareketsiz kaldık. Gemideki âletlerden nerede olduğumuzu anlayamıyorduk.

İki gün sonra, serin serin esmeye başlayan bir meltem rüzgârı, gemiyi yavaş yavaş harekete getirdi. Bir hafta kadar da böyle gittik.

Bir gün, öğleye doğru, geminin direğindeki nöbetçi, tâ uzaklarda ağarıp kararan bir şeyler gördüğünü haber verdi.

Kaptan bunu duyunca, “Mahvolduk! Artık kurtuluş yok!” diye bağırdı. Şaşkınlığından sarığını kaldırıp güverteye çarpıverdi. Biçare adam, biraz kendine gelince, uzakta görülen şeyin Mıknatıs Adası olduğunu anlattı.

Bu ada, mıknatıs demirinden ibaret sarp ve uçurum bir tepeymiş. Yanına gelen gemileri, kuvvetle kendine çekermiş. O kadar ki, gemi müthiş bir akıntıya kapılmış gibi adaya gider, uçurumlarına çarpar, parça parça olur ve gemide ne var ne yoksa denize dökülerek, o dipsiz denecek kadar derin sularda boğulur ölürmüş.

Bu adaya şimdiye kadar çarpan gemiler binden fazlaymış. Adanın tepesinde on tane mermer sütun, bu sütunların üzerinde koca bir tunç kubbe, kubbenin tepesinde de yine tunçtan bir süvari heykeli varmış. Bu süvari heykeli o kubbenin üzerinde durdukça, bu mıknatıslı adanın yanından geçecek her gemi, muhakkak ona çarpıp parçalanacakmış.

Kaptan bunları anlattıkça, benim de korkum, derece derece artıyordu.

Gemi alabildiğine adaya doğru gidiyordu. Ada, gözümüzün önünde şişip büyüyormuş gibi oluyordu.

Gemi adaya bin adım kadar yaklaşınca, gemide bir çatırtı oldu, gemi bin parçaya ayrıldı. Gemide demir nâmına ne varsa, çivi, halka çengel, hepsi yerlerinden fırlayarak gidip adaya yapıştılar. Biz hepimiz denize döküldük.

Allah tarafından elime bir koca tahta parçası geçti. Ben ona tutundum ve güç belâ adanın sarp kayasına çıkabildim.

Etrâfıma bakındım, kimseyi göremedim. Olanca kuvvetimle sağa sola bağırdım. Hiç kimse cevap vermedi. O zaman adada insan olmadığı ve gemideki arkadaşlarımın da hiçbirisinin kurtulmadığını anladım.

Hemen adanın sarp yamaçlarından, ötemi berimi yaralaya yaralaya, adanın sivri tepesine doğru çıkmaya başladım. Adanın tepesine varınca, tam da kaptanın tarif ettiği gibi sütunları, kubbeyi, heykeli buldum.

Yorgun olduğumdan kubbenin altına girip uyudum. Uykudayken, rüyâda şöyle bir ses duydum: “Ey Hasib’in oğlu Kral Acib, yattığın yeri, bir karış kaz, orada bir yayla üç ok bulacaksın, bu okları kubbedeki heykele at. Heykel kırılıp denize düşecektir, o zaman denizde büyük bir fırtına kopacak, dalgalar kükreyerek sular ta adanın tepesine kadar çıkacaktır. O zaman rüzgâr kesilecek, deniz dinecek ve denizin üzerinden sana doğru bir kayık gelecek, kayıkta bir kayıkçı bulunacak, lâkin bu kayıkçı hiç de kırdığın tunç heykele benzemeyecek. Sen kayığa gireceksin, kayıkçı da kürek çeke çeke seni bir sahile götürecek. İşte kurtuluş oradadır, oradan yayan olarak az zahmetle şehre varacaksın. Lâkin sen bunları yaparken Allah’ın ismini anmayacaksın. Yoksa başına büyük bir felâket gelebilir!”

Uykudan uyanınca, rüyâmda duyduğum ses bana ne dediyse hepsini yaptım. Yay ile okları buldum. Süvariye attım, heykel kırıldı, denize düştü, fırtına koptu. Deniz coştu. Sular yükseldi. Sonra dalgalar durdu. Deniz düzeldi, kayık belirip geldi. Ben de içine bindim. Kayıkçı kayığı götürmeye başladı.

Deniz yüzünde gittik gittik, nihayet karşımda yeşil bir adanın sahilini görmeye başladım. Sevincimden dayanamayarak bir “Oh” dedim, sonra da

kendimi kaybederek “Allah’a çok şükür!” diye ilâve ettim. Kayıkçı bu sözleri duyunca, beni kayıktan denize attı. Kendisi de kayığıyla beraber denizin dibine gömüldü gitti.

Küçüklüğümden beri iyi yüzmek biliyordum. Yüze yüze adanın sâhiline çıktım. Ben sâhile çıktıktan az zaman sonra, adaya koca bir gemi yanaştı. Bir felaketten kurtulunca her zaman başıma daha büyük bir felaket geldiği için, bu gemiyi görünce korktum, bir ağaca çıkarak gizlendim.

Gemiden kazmalarla birçok köleler çıktılar. Bir vâdiye vardılar. Orasını derince kazdılar. Gemiden ihtiyar bir adam, bir genci elinden tutarak o çukurun yanına getirdi. Gencin yanına ekmek, bal, tereyağı koydular. Sonra çukurun üzerine tahtalar dizdiler. Tahtaları da toprakla örttüler. Genç, bir oda içinde imiş gibi yerin dibinde kapalı kaldı. Yalnız girip çıkabilmesi için küçük bir delik bıraktılar. Sonra ihtiyar ve köleler gemiye döndüler. Gemi yelken açtı ve biraz sonra gözden kayboldu.

Ben gencin kim olduğunu ve neden buraya getirildiğini öğrenmek merakına düştüm. Ağaçtan indim. Delikten çukura girip çocuğa kim olduğunu ve neden buraya getirildiğini sordum. Meğer bu genç bir şehzade imiş. Dünyaya geldiği zaman annesi bir rüyâ görmüş. Bu rüyâda annesine Mıknatıs Adası’nın tepesindeki heykel kırılıp denize atılınca, o heykeli kıran adamın, heykeli kırdıktan yirmi gün sonra oğlunu öldüreceğini bildirmiş. On sekiz gün evvel de annesi rüyâsında Hasib’in oğlu Sultan Acib’in heykeli kırdığını görmüş. Oğlunu Sultan Acib bulamasın diye, onu bir ıssız adaya götürüp yerin dibine saklatmış.

Ben bunları duyunca, gence Sultan Acib’in ben olduğumu söylemedim. Çocuğun benden korkmasını istemiyordum. Kendi kendime de, “Ben her hâlde bu çocuğu öldürmeyeceğim. Aradan yirmi gün geçince gelip çocuğu alacaklar. O zaman ben de çocuğun gemisiyle beraber memleketime dönerim. Yolda kim olduğumu bildiririm ve gencin annesi tarafından görülen rüyânın yalan olduğunu ispat ederim.” diyordum.

Heykelin kırıldığının yirminci günü idi. Çocukla konuşuyorduk. Çocuk kavun yemek istedi. Orada duran kavunlardan birisini çocuğa götürdüm. Çocuğun başı üzerindeki rafta bir bıçak vardı. Çocuk kavunu kesmek için bıçağı istedi. Bu bıçağı çocuğa vermekten ne çıkar? Ben de parmak uçlarıma basarak yüksekçe olan rafa doğru elimi uzattım, bıçağı sapından

kavradım. Tam o saniyede ayağım kaydı, çocuğun üzerine düştüm. Elimdeki bıçak çocuğun tam yüreğine saplandı. Çocuk al kanlar içinde kaldı. Ve ağzını açamadan öldü. Bu hâli görünce kederimden çıldırır gibi oldum. Hem çocuğa, hem de kendi hâlime acıyordum.

Adada şaşkın şaşkın geziyordum. Bir gün sahilde dolaşırken, suların yavaş yavaş çekildiğini gördüm. Medd-ü-cezr [48] neticesinde suların çekildiğini zannettim. Lâkin sular çekildikçe çekildi, nihayet denizin dibi yol oldu.

Yüreğimde sevinç parladı, sular çekildikçe yürüye yürüye, tam denizin en çukur yerine kadar geldim. Sonra artık yokuş yukarı gitmeye başladım. Epeyce ilerleyip yükseldikten sonra, artık denizden korkmaz oldum; çünkü şimdi vardığım yer, evvelden beri kara olan yerlerdi.

Böyle gide gide nihayet büyük bir saraya rast geldim. Bu sarayda ihtiyar bir şeyh ile beraber on tane genç gördüm. Bu gençlerin her birinin gözü kördü. Şeyh ve gençler bana çok ikrâmlar ettiler, fakat bir gözlerinin neden kör olduğunu kendilerine sormamaklığımı rica ettiler. Ben de onlara böyle bir suâl sormadım.

Bu on gencin her biri, yemeğe oturmazdan evvel veyahut yemekten sonra birer defa kendi yanaklarına birer tokat atarlar ve bağırarak şu sözleri söylerlerdi: “Merhametimiz yerindeyken bize ait olmayan şeyleri öğrenmek merakımız, bizi bu hâle getirdi.”

Bu insanların ikide birde böyle bağırmaları, bende onların sırrını öğrenmek merakı uyandırdı. Nihayet ben de ikide birde neden böyle hareket ettiklerini sormaya başladım. Ben sordukça, onlar da cevap olarak “Öğrenmeye çalışma, yoksa sonra bizim gibi senin de gözünün birisi kör olur!” dediler. Lâkin bende o kadar merak uyandı ki, bunların sırrını öğrenmek için iki gözümün de kör olmasına razıydım. Nihayet gençler benim ısrarıma dayanamadılar.

— “Öğrenmek mi istiyorsun?” dediler. “Pekâlâ! Seni yeni kurban edilmiş bir koyunun postu içine dikeceğiz. Gece, Ruh denilen bir kuş gelecek, seni pençelerine alıp bir yere götürecek. Sen koyun derisinden çıkınca, önünde bir saray göreceksin. O saraya girersin.”

Ben hemen onların dediği gibi yaptım. Kuş gelip beni uzak bir yere götürdü. Kuş beni bırakınca, koyun derisinden çıktım ve önümde gördüğüm sarayın içine girdim.

Burada beni, birbirinden güzel kırk kız karşıladılar. Hep bir ağızdan “Efendimize hoş geldin!” diye bağırıyorlardı.

Bir sene, bu sarayda bu kızlarla kaldım. Senenin nihayetine doğru, kızların hepsi ağlaşmaya başladılar. Ben de neye ağladıklarını sordum. Bana “Her birimiz bir padişahın kızıyız. Her sene buraya geliriz ve bu sarayda seneyi geçiririz. Yalnız senenin sonuna kırk gün kala, hepimiz ayrı ayrı memleketlerimizdeki saraylarımıza giderek, son kırk günü orada geçiririz. Sonra yine buraya döneriz. Şimdi o kırk gün yaklaştı. Birkaç gün sonra, hepimiz kırk gün için kendi saraylarımıza çekileceğiz. Ağlamamızın sebebi şudur ki, biz geri gelince, seni burada bulamayacağımızdan korkuyoruz. Sen bizden belki usanmış bulunuyorsun, biz gidince sen de gidersin, o zaman biz ne yaparız?”

Ben de onlara, kırk gün sarayda bekleyeceğimi ve bu kırk gün zarfında saraydan hiç çıkmayacağımı vaat ettim. Yalnız bu kırk gün zarfında canımın sıkılmaması için, kızlar bana bütün sarayın odalarının anahtarlarını verdiler. Ve hepsini, açıp seyretmemi tavsiye ettiler, yalnız odaların içinde bir küçük odayı açmamaklığımı tembih ettiler.

Ayrılık günleri geldi. Kırk kız, kırk gün sonra geri dönmek üzere, saraydan çıkıp gittiler.

Onlar gittikten sonra, dört beş gün canım sıkılmadı. Lâkin kırk günü de bahçede tembel tembel gezerek geçiremezdim ya, onun için, her gün iki odayı açıp içlerinde neler varsa seyrediyordum. Bu odaların her birisinin içindeki eşya, on sultanın on hazinesine bedeldi.

Böylece odaları geze geze, nihayet bana açmamaklığımı tembih ettikleri odanın karşısına geldim. Burada bir müddet düşündüm. Açıp açmamak arasında tereddüt ettim. Böylece düşünür dururken “Canım açsam sanki ne olacak?” dedim. Ve anahtarı deliğine sokarak kapıyı açtım.

Odadan o kadar güzel, o kadar baş döndürücü bir koku çıkıyordu ki, ilk evvelâ başım ağırlaştı, kendimden geçerek yere yuvarlandım. Fakat sonra

yavaş yavaş kendimi topladım, uykudan uyanır gibi şaşkın gözlerimi etrâfıma döndürdüm.

Odadaki eşyayı görünce, büsbütün şaşırdım. Odanın zemini safranla örtülüydü. Odayı altın kandiller aydınlatıyordu. Yalnız kandillerde yağ, amber ile misk yakıyorlardı. Bu odadaki güzel koku da, işte bu yanan amber ile miskten geliyordu.

Odanın ortasında bir kara at bağlı duruyordu. Kara atın önündeki yemlik billurdan ve bu billur yemlik içinde gül, lale, karanfil çiçekleri vardı. Bu güzel atı görünce üzerine binmek istedim. Hayvanı geminden tutarak dışarı çıkardım. Ve üstüne bindim. Fakat at yerinden kımıldamıyordu. Mahmuzlarımı iki böğrüne çarptım. Yine oynamadı.

Ben de arkasına bir kamçı indirdim. Hemen at, iki siyah kanat açtı ve havaya yükseldi. O kadar yükseklere uçtu ki, sırtından aşağı bakınca, hiçbir şey göremiyordum.

At beni bir sarayın kubbesine indirdi. Kuyruğunu yana sallayarak ucunu o kadar kuvvetle yüzüme çarptı ki, gözüm çıktı. “Acaba neredeyim? Bu kubbe hangi sarayın kubbesidir?” diye merak ettim.

Aşağıya bakınca, aşağıda birer gözleri kör on genç adamı görmeyim mi? Demek at beni yine onların sarayına getirmişti. Ben kubbenin üzerinden onlara geldiğimi haber verdim. Fakat onlar beni aralarına kabul etmediler. “Çünkü” diyorlardı ki “başına geleceklerden biz seni haberdar ettik, sen bile bile inat ettin, gidip bir gözünü çıkarttın.”

Ben de kubbeden indim, sakalımı tıraş ettirdim ve günlerce yürüdükten sonra Halife Harun Reşid’e hikâyemi anlatmak için Bağdat’a geldim.

Üçüncü dilenci de hikâyesini bitirince, hanımlar Halifeye dönerek ondan da hayatını anlatmasını istemişler. Bu sırada Vezir Cafer ileri atılmış, onların hayatlarında anlatılmaya lâyık olacak kadar meraklı şeyler olmadığını, bu sebeple dinleyenlerin başlarını ağrıtmak istemediklerini ileri sürmüş. Kadınlar da bunları, hikâyelerini anlatmaktan affetmişler.

Bunun üzerine kadınlar, oradakilerin hepsine “Sizleri artık affettik, gidebilirsiniz.” demişler ve orada misafir bulunan erkeklerin hepsini dışarı

çıkarmışlar. Halife Harun Reşid, veziri Cafer’e, üç dilenciyi alarak saraya getirmesini tembih etmiş.

Halife, bu kadınların kim olduklarını ve o gece neden böyle hareket ettiklerini anlamak için, o kadar merak etmiş ki, o gece gözüne uyku girmemiş. Sabah erkenden veziri Cafer’i çağırtarak gidip hemen Bağdatlı üç hanımı saraya getirmesini emretmiş.

Vezir Cafer gitmiş, geceyi beraber geçirdikleri Bağdatlı hanımların üçünü de alıp getirmiş. Ve onlara “Şimdi siz Halife Harun Reşid’in huzuruna çıkacaksınız. O ne sorarsa, doğru cevap veriniz.”

Üç dilenci de üç Bağdatlı hanım ile birlikte Harun Reşid’in huzuruna getirilmiş. Harun Reşid, tahtının üzerinde oturuyormuş.

Hanımların en büyüğü, Halifeden müsaade alarak hikâyesini şöylece anlatmaya başlamış.

BAĞDATLI ZÜBEYDE’NİN HİKÂYESİ[49]

Ey Padişahım, benim başıma gelenler belki dünyada başkasının başına gelmemiştir. Ben bunları size anlatırsam, siz de şaşar kalırsınız.

Yanımda gördüğünüz şu iki kara köpek, benim üvey kız kardeşlerimdir. Babamız bir, annelerimiz ayrıydı. İçlerinde en genci bendim. Babamız öldükten sonra, üçümüze beş bin altın miras bıraktı. Bu parayı aramızda bölüştük.

Kız kardeşlerimin ikisi de evlendiler. Ve kocalarıyla beraber ticaret etmek üzere Bağdat’tan ayrılarak uzak memleketlere gittiler, beni burada yalnız bıraktılar.

Dört beş sene sonra, yapayalnız ve dilenci kıyâfetinde döndüler. Çünkü kocaları ticaret edemeyerek ellerinde avuçlarında ne varsa, bitirip mahvetmişler. Ben ikisini de evime kabul ettim. Onları yedirdim, içirdim, fazla olarak elimdeki paranın bir kısmını da verdim.

Böylelikle bir sene beraber yaşadık. Lâkin bir sene sonra, kardeşlerim yine evlenmeye kalkıştılar. Ve sözlerimi dinlemeyerek yine evlendiler. Beni bırakıp kocalarının yanlarına gittiler.

Fakat bir iki sene sonra, kocaları tarafından kovularak yine çırçıplak olarak bana döndüler. Ben yine onları kabul ettim ve elimden geldiği kadar ikrâm ve izâz ettim. En küçükleri olduğum hâlde, artık o günden sonra benim sözlerimi dinleyeceklerini vaat ettiler.

Böylelikle bir sene geçti. Nihayet üç kız kardeş, bir gemiyi eşya ile doldurup deniz aşırı memleketlere götürerek satmaya karar verdik. Gemiyi kiraladık, ambarlarını eşya ile doldurduk. Üç kız kardeş de gemiye bindik, sonra denize açıldık.

Sahilden ayrılalı altı ay olmuştu ki, müthiş bir fırtına koptu. Fırtına çok devam etmedi, gemiye bir zarar vermedi, fakat yolundan şaşırttı.

Kaptan gemiyi yürütüyordu, fakat nereye gittiğini bilmiyordu. On gün kadar dalgaların üzerinden kayıp ilerledikten sonra, nihayet uzakta, kıyıda koca bir şehir göründü. Kaptana “Burası neresi?” diye sorduk. O da bu

denizlere ilk defa olarak geldiğini, onun için bu şehrin neresi olduğunu bilmediğini, lâkin görünüşe göre şehir büyücek bir yer olduğu için, bizi oraya götürebileceğini ve orada eşyamızı satamazsak bile, hiç olmazsa oradan su ve erzak alıp yola devam edileceğini anlattı.

Biz kaptanla görüşürken, gemi de limana girmiş bulunuyordu. Kaptan bir kayığa binerek birkaç gemici ile karaya çıktı.

Bir saat sonra yine gemiye döndü. Kaptanın gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmıştı. Gemidekilere “Kızınca Allah’ın kullarına ne yapabileceğini görmek istiyorsanız, şehre gidiniz de bir seyrediniz.” diye bağırıyordu.

Kaptanı bu kadar korkutan bu şeyi görmek için merakımızdan kayıklara atlayıp şehre gittik. Bir de ne görelim, şehrin bütün ahâlisi kapkara taş kesilmemiş mi? Herkes durduğu yerde ve işi gücü başında taş olup kalmıştı.

Şehirdeki eşyaya, dükkânlardaki kumaşlara, sarrafların önündeki altınlara hiç kimse el sürmemişti. Her şey olduğu gibi duruyordu.

Bunları görünce, para edecek eşyayı almak üzere, kimimiz şehrin sağına, kimimiz şehrin soluna dağıldık.

Ben kendi hesabıma, şehrin yüksek bir tepesine doğru tırmandım. Orada o memleketin padişahının sarayını buldum. Büyük bir dairenin ortasında, bir tahtın üzerinde padişah taş olmuştu. İki yanında vezirleri, hizmetçiler ve başka adamları el pençe divan duruyorlardı. Üzerlerinde pahalı kumaşlardan yapılmış sırmalı elbiseler vardı. Padişahın tahtının arkasında, ellerinde kılıç tutan, altmış kadar asker duruyordu.

Padişahın dairesinden harem tarafına geçtim. Yerler hep mermerdi, mermerlerin üzerine altın işlemeli kilimler, halılar serilmişti.

Uzun bir geçitten geçtim. Yedi basamaklı bir merdivenden çıktım. Karşıma beyaz tahtının üzerine yaslanmış ve incili ipeklere bürünmüş padişahın karısı çıktı. Bu da şehrin bütün halkı gibi taş olmuştu. Sultanın iki yanında taş olmuş köleler sıralanmış bulunuyordu.

Sultanın tahtının arkasında küçük bir oda vardı. Bu odadan bir ışık geliyordu. Merak edip içeri girdim. Odanın arkasında, bir sandalye üzerine konan büyük bir elmastan çıkan ışık, kandil gibi etrâfı aydınlatıyordu.

Biraz ötede bir odaya daha girdim. Bu odada hakikaten kandil yakmışlardı. Bu yanan kandillerden, sarayın içinde taş olmaktan kurtulmuş birisinin bulunduğuna hükmettim.

Ben böyle boş sarayın içinde, daha doğrusu bir sürü kara heykellerle dolu koca sarayın içinde, sağa sola dolaşırken artık akşam olmuş, hatta ortalığı karanlık bile basmıştı. Gecenin gelişini, kandilleri yanık odadan pencereden dışarı bakınca fark ettim.

Kendimi gemiden, limandan uzak bir yerde yapayalnız bulunca, öyle bir ürktüm ki, saçlarım başımda diken diken oldu. Kapıyı bulup dışarı çıkmak için sağa koştum, sola koştum, bir kapıdan çıkıyorum, başka bir odaya giriyordum. Lâkin bir türlü dışarı çıkamıyordum.

Döne dolaşa, yine kandillerle aydınlanan odaya döndüm. Bir köşeye sindim. Kuran-ı Kerim'den birkaç âyet okudum, halıların birisini üzerime çekerek uyumaya çalıştım, lâkin bir türlü gözlerime uyku girmiyordu.

Böyle saatlerce uyanık kaldım. Gece ortasına doğru, odaların birisinden, uzaktan uzağa bir Kur'an sesinin geldiğini duydum. Hemen sesin geldiği tarafa yürüdüm. Nihayet sesin geldiği odayı buldum. Yavaşça kapıyı açtım. Odanın ortasında, nur gibi bir genç diz üstü oturmuş, pek tatlı bir sesle Kur'an okuyordu.

Bu genç adama, bu şehrin neresi olduğunu ve nasıl olup da bütün halkın taş kesildiklerini sordum.

Genç dedi ki: "Bu memleketin padişahı benim babamdı. Onu odaya gelirken tahtın üstünde görmüşsündür. Gerek babam, gerek halk ateşe taparlardı. Her sene nihayetinde, gökten bir ses, onlara artık ateşe tapmaktan vazgeçmelerini tembih ederdi. Bu sese hiç kimse aldırmazdı.

"Nihayet yedinci sene, şehrin üzerinden kapkara bir yel esti ve herkes gördüğün gibi taş oldu. Yalnız benim sütninem İslâm'dı. Beni babamdan saklı olarak İslâm dininde büyütmüştü. Onun için ben taş olmaktan kurtuldum." dedi.

Genç adam, bu şehirde yalnız kalmaktan çok usanmış olduğu için, onu Bağdat'a dâvet ettim. O gece sarayda kaldık. Ertesi günü gençle birlikte

sarayın hazinesine girdik. Orada yükte hafif, pahada ağır ne varsa, hepsini topladık ve gemiye döndük.

Gemidekiler beni görünce çok sevindiler. Çünkü benim kaybolduğuma hükmetmişlerdi. Ben onlara, beraberimde gelen gencin bana anlattıklarını anlattım. İşittiklerine şaştılar.

İki kız kardeşim ise, o dakikadan sonra, beni kıskanmaya başladılar. Hele Şehzâdeyle evleneceğimi duyunca, hasetlerinden ne yapacaklarını bilemez oldular.

Gemimiz dalgaların üzerinden seke seke yol aldı. Bir gün, akşama doğru, uzaklarda Basra şehrini gördük. Varacağımız yere varıyoruz diye hepimiz sevindik.

Biz Basra'ya ancak sabah varacağımız için, hepimiz uyumak üzere yataklarımıza çekildik. Biz uyurken, kız kardeşlerim beni ve Şehzâdeyi ansızın denize attılar. Bereket versin denizde elime bir tahta parçası geçti. Yüze yüze kurtularak karaya çıktım.

Sahilde ne yapacağımı bilmeyerek aşağı yukarı dolaşırken, biri büyük diğeri küçücük iki yılan gördüm. Büyük yılan, yorulduğu hâlinden belli olan yavru yılanı öldürmek istiyordu. Küçük yılana acıdım. Ve bir taş atarak büyük yılanı öldürdüm. Küçük yılan birdenbire kanatlanıp uçtu. Ben de olduğum yerde bayılıp düşüvermişim.

Uyandığım zaman kendimi saray gibi bir bina içinde buldum. Genç ve güzel bir kız ayaklarımı öpüyordu. Kıza kim olduğunu sordum.

Kız, “Beni tanımadınız mı?” dedi. “Ben biraz evvel kurtardığınız yılan yavrusuyum. Ben bir cinim. O büyük yılan da benim düşmanım olan bir cindi. Siz beni düşmanımın elinden kurtardınız. Onun için geminizde ne kadar eşya varsa hepsini evinize taşıdım. Gemiyi de batırdım. İki kız kardeşinizi iki kara köpek şekline soktum. Onları da evinize götürdüm. Yalnız nişanlınızı yani Şehzâdeyi kurtaramadım. Çünkü o boğulmuş bulunuyordu. Şimdi sizi evinize götüreceğim. Kız kardeşleriniz olan iki kara tazıya her gün üçer yüz kamçı vurmazsanız, sizi de onlar gibi kara tazıya döndürürüm.”

Kız bu sözleri söyler söylemez beni havaya kaldırıp gözkapağı kırpacak kadar kısa bir zamanda, evime bıraktı.

İşte onun için ey Harun Reşid, her gün, bu iki kara tazıyı kamçılayarak döver, sonra öpüp severdim. Çünkü ne de olsa bunlar benim kız kardeşlerimdir.

Bağdatlı hanımlardan birisi hikâyesini bitirince, Harun Reşid, göğsü yaralı olan hanıma dönerek onun da başından geçenleri anlatmasını emretmiş.

İkinci hanım da şöyle hikâyesini anlatmaya başlamış:

İKİNCİ HANIMIN HİKÂYESİ

Babam pek zengin bir adamdı, öldüğü zaman bana büyük bir servet bırakmıştı. Biraz sonra zengin bir adamla evlendim. Fakat kocam ömürsüz çıktı. Evlendikten birkaç ay sonra öldü.

Kocamdan da ayrıca birçok miras kaldı. Genç yaşımda hem öksüz, hem dul kalmıştım, fakat çok zengin olmuştum. Elli kat elbise yaptırdım, birçok mücevherat satın aldım. Hayatta başka eğlencem kalmamıştı. Bütün vaktimi süse, ziynete vermiştim.

Bir gün, evime yırtık ve perişan kıyâfetli, ihtiyar ve fakir bir kadın geldi. Ağlayarak çok fakir olduğunu, genç kızını evlendirmekte olduğunu, fakat kimseleri tanımadığı için, düğünde pek az kimseler bulunacağını, böyle şenliksiz düğünün kızını pek mahzun ettiğini söyledi. Sonra benim ne kadar iyi kalpli olduğumu işitmiş bulunduğunu ilâve ederek bu düğünde bulunmaklığımı yana yakıla rica etti.

Ben de düğüne gideceğime söz verdim. İhtiyar kadın, o akşam evime uğrayarak beni alacak ve beni kızının evine götürecekti. Derhal oturup süslendim. Geline riayet ve hürmet olsun diye en güzel elbiselerimi giydim, en iri taşlı küpe, bilezik ve gerdanlıklarımı taktım. En güzel mantomu bürünerek ihtiyar kadınla beraber yola çıktık.

Karanlık ve dolambaçlı sokaklardan yürüye yürüye, yüksek ve mermer merdivenli bir kapının önüne vardık. Bu kapıyı geçince, kuleleri ta bulutlara dokunan koca bir sarayın önünde durduk.

İhtiyar kadın sarayın kapısını çaldı. Kapı kanatları gökler gibi gürüldeyerek açıldı, önde o, arkada ben, kilimlerle örtülü bir geçide girdik. Geçidin iki tarafında renkli renkli kandiller etrâfa kırmızı, mavi, yeşil, turuncu, pembe ışıklar saçıyorlardı.

Bu uzun geçitten büyük bir salona girdik. Salon, ipeklerle döşenmişti. İnsanın gözleri kamaşıyordu. İnsan kendini cennete girmiş sanıyordu. Bu salonun her tarafı ipeklerle döşenmişti. Birçok minderlerin işlemelerinde benim yüzüklerimde, bileziklerimde bulunan elmas taşlarından daha iri taşlar vardı. Yıldızlar gibi pırıl pırıl parlıyorlardı.

Ben şaşkın şaşkın etrâfıma bakınıp dururken, güzel bir kadın sesi işittim. Sesin geldiği tarafa bakınca, karşımda sesinden de daha güzel bir kadının bana hitap ettiğini gördüm. Genç kadın:

— “Kız kardeşim” diyordu, “seni buraya getirmek için bir hile yaptık. Bu hareketimizden dolayı bizi affet. Benden de daha güzel bir erkek kardeşim vardır. Erkek kardeşim sizi görmüş ve o kadar beğenmiş, o kadar sevmiş ki, sizinle evlenmeye karar vermiş. Bu ihtiyar kadına müracaat ederek sizi buraya getirtmek için bir hile düşünmesini rica ettik. Şimdi sizden kardeşimle evlenmenizi rica ediyoruz. Onunla evlenince bu saray da sizin olacak. Meşru olan bir şeyde ayıp olamaz. Onun için ricamızı reddetmeyiniz.”

Ben artık burada mahpus gibiydim, kaçamazdım. Bağırıp imdat isteyemezdim. Zaten kadın da bana fena bir şey teklif etmiyordu. Onun için genç adamla evlenmeyi kabul ettim. Kadın sevincinden ellerini çırptı ve yan odalardan birinin kapısını açtı. Oradan ayın on beşi kadar güzel bir genç erkek çıktı. Genci görür görmez sevdim ve onunla evlenmeye razı olduğuma memnun oldum.

Genç yanıma geldi. Elinde bir Kur’ân-ı Kerim vardı. Onunla evlendikten sonra dünyada başka bir erkekle konuşmayacağıma ve başka bir erkeğe gönül vermeyeceğime dair Kuran-ı Kerim’e el basarak yemin etmemi istedi. Ben de memnuniyetle yemin ettim. Odaya kadı ile dört şahit girdiler. Nikahımız kıyıldı. O benim kocam oldu, ben de onun karısı oldum. İkimiz de çok memnun ve çok mesuttuk.

Evlendikten altı ay sonra, bir gün, çarşıya giderek pazardan bir şey almak istediğimi söyledim. Kocam, ihtiyar kadınla beraber çıkmaya izin verdi.

İhtiyar kadınla beraber kumaşçı dükkânına girdik. Dükkân sahibi genç bir adamdı. Bana çok güzel, lâkin çok pahalı kumaşlar gösteriyordu. Ben bu kumaşlardan beğendiklerimi ayırdım. Fakat ben kumaş beğenmekle meşgulken, ihtiyar kadın mütemadiyen bana dükkân sahibini methediyordu. O kadar ki, ihtiyar kadını bundan men’e mecbur oldum. İhtiyar kadın sustu.

Kumaşları beğenip ayırttıktan sonra, parasını verecek oldum, dükkân sahibi para almak istemedi. “Sizin vereceğiniz bir bûse için size bu kumaşları değil, canımı bile fedaya razıyım.” diye yalvarıyordu.

Araya ihtiyar kadın da karıştı. “Bir bûseden ne çıkar!” diyordu. “Kabahatin bu kadar küçüğüne kabahat bile denmez, zavallı gence bir öpücük ver, bir daha da buraya uğramayız, olur biter.”

Bu sözleri dinlemekten o kadar bıktım ki, yanağımın üzerine ince tülden cârımı[50] örttüm, genç adama da cârımın üzerinden yanağımı öpmesine müsaade ettim. Fakat bu genç adam öpeceğine, yanağımı o kadar şiddetli ısırdı ki, acısından derhal orada bayılmışım.

Ayıldığım zaman, kendimi ihtiyar kadının kucağında buldum. Dükkânda da ihtiyar kadından başka kimse kalmamıştı. İhtiyar kadın merak etmememi, kendisinde pek müessir bir merhem bulunduğunu, eve varınca kısa bir zamanda iyi olacağımı söyledi.

Eve dönünce hastaymışım gibi yatağa yattım. Akşam kocam eve dönüp da beni yatakta görünce, “Ne oldun karıcığım?” diye sordu. Ben de hasta olduğumu söyledim. Fakat yanıma yaklaşınca yanağımdaki yarayı gördü. Vak’ayı sordu.

— “Yanağında bu yara ne arar?”

— “Bu şehrin sokakları bilirsiniz ki dardır.” dedim, “Bugün sokakta giderken çalı çırpı yüklü develer yanımızdan geçti. Çalılardan kendimi koruyamadım. Yanağım zedelendi.”

Kocam kızdı, “Şimdi vezire gideceğim ve ne kadar deveci varsa hepsini idam ettireceğim.” diye bağırdı.

Ben de:

— “Bir devecinin istemeyerek yaptığı bir kabahat için, bu kadar insanın canını almak reva mıdır?” dedim ve “Zaten yanağımı develer yaralamadı. Ben bugün eşeğe binmiştim, eşekten düştüm yanağım bir taşa çarparak yaralandı.” diye ilâve ettim.

O zaman kocam büsbütün kızdı, “Şimdi vezire gidip bütün eşekçileri idam ettireceğim.” diye haykırdı.

Ben yine, “Aman etmeyin, yapmayın!” diye yalvarmaya başladım.

Derken birdenbire kapı açıldı, odaya ellerinde kılıçlar bulunan bir sürü zenci kölesi girdi. Kölelerin bir kısmı ayaklarımı, bir kısmı da kollarımı tuttular. En vahşi zenci başucuma dikildi. “Emir veriniz efendim” dedi, “Sözünde durmayan bu kadını şu kılıç ile iki parçaya bölüvereyim. Bir parçasını Fırat nehrine, bir parçasını da Dicle’ye attırayım.”

Kocam derhal emir verdi. Zenci bana dönerek “Vasiyetnâmeni yap!” diye gürledi. Ben gözlerimi kocama çevirdim. Yalvarmaya başladım:

“Sana beslediğim sevgi hakkı için beni affet! Genç yaşıma acımıyor musun? Muhabbetle sana bakmış olan gözlerime, muhabbetimi söylemiş olan dudaklarıma merhamet etmiyor musun? Eğer bana kıyacaksan, beni öldürt. Lâkin mezar taşıma şunu yazdır:

“Burada yatan kadın, bana karşı beslediği aşkın kurbanı oldu. Eğer bu mezar taşının yanından geçen yolcular arasında aşk denilen hissi tatmış olanlar varsa, bu zavallı kadının ruhuna bir Fatiha okusun.”

Fakat ben rica ettikçe kocam kızdı. Bereket versin ihtiyar kadın araya girdi. “Oğlum sende çok sütninelik hakkım vardır. Sana yemin ederim ki, kadına vermek istediğin ceza ona reva değildir. Sen onu affet, bunu emzirdiğim süt hakkı için dilerim.” diye yalvardı.

Kocam beni idam ettirmekten vazgeçti. Lâkin kızılcık sopalarıyla göğsümden ve yanlarımdan kanlar akıncaya kadar dövdürttü. Sonra kölelere teslim edip eski evimin içine attırdı.

Ayıldığım zaman, kendimi evimde yapyalnız buldum. Ağladım. Göğsüme merhemler sürdüm. Yaralar kapandı, fakat izleri kaldı.

Benden evvel hikâyesini anlatan kız ablamdı ve bu kara iki tazı da üvey kardeşlerimdir. Ablama gidip başımdan geçenleri anlattım. Ve o günden itibaren ablamla beraber oturdum.

Ben ablamın evine geldikten biraz sonra, üçüncü kız kardeşim de oraya geldi. Eski kocamın evine uğrayıp ondan af dilemek istedim. Fakat eski evim yıkılmıştı. Koca sarayın durduğu yerde şimdi yeller esiyordu.

Halife Harun Reşid, bu hikâyeleri merakla dinlemiş ve bunların kitap hâlinde toplanarak kütüphanesine konmasını emretmiş, sonra ilk hikâyesini

anlatan kadına dönerek “Kardeşlerinizi tazıya çeviren cini çağırabilir misiniz!” demiş.

Kadın da “Evet çağırabilirim. Çünkü o gitmezden evvel “Bir gün sana lâzım olursam, bu saçlarımı yak ben gelirim.” diyerek başından bir tutam saç vermişti.”

Harun Reşid, cinin saçlarından bir iki telini alıp yakmış. Derken, birdenbire yer gök titremiş ve padişahın önünde cin dikilmiş.

Bu cin Müslüman olduğu için, Padişaha selâm vermiş ve Padişah da evvelâ iki köpeğin eski hâllerine döndürülmelerini istemiş. Cin de tazıları yine iki genç ve güzel kadın kıyâfetine sokmuş.

Bu iş bittikten sonra Padişah, cine, hikâyesini ikinci olarak anlatan kadının kocasının kim olduğunu sormuş. Cin de “Bu kadını döven adam, senin öz oğlun el-Emin’dir.” diye cevap vermiş. Padişah şaşırmış ve:

— “İyi ki bu meseleyi vaktinde öğrendim de oğlumun yaptığı kabahati tamire vakit buldum.” diye söylenmiş.

Harun Reşid, derhal oğlunu çağırtıp o kadınla nikahlarını kıymış, oğluna eski sarayını yeni baştan yaptırıp karısını o sarayda oturtmasını emretmiş.

Sonra, üç kız kardeşi, birer gözlerinden kör bulunan üç padişah oğlu dilenciyle evlendirmiş. Bu üç kör şehzâdenin gözleri iyileşmiş ve onların her birini Harun Reşid, kendine vezir yapmış.

ÜÇ ELMA HİKÂYESİ

Bir gün, Padişah Harun Reşid veziri Cafer'i çağırmış:

— "Kalk Vezirim!" demiş. "Kıyâfetlerimizi değiştirelim ve güyâ fukaraymışız gibi şehrin sokaklarında dolaşarak halkın nelerden şikâyet ettiklerini öğrenelim."[51]

Padişah ve Veziri kıyâfetlerini değiştirmişler ve yanlarına köleleri Mesrur'u alarak sokağa çıkmışlar. Sokakta sendeleye sendeleye ağlayarak giden bir ihtiyar balıkçı görmüşler. Padişah balıkçıya neden ağladığını sormuş. Balıkçı da dört beş evlâdı olduğunu, fakat o gün hiç balık avlayamadığı için çoluk çocuğunun evde aç kalacaklarını düşünerek ağladığını söylemiş. Padişah ihtiyar adama acımış:

— "Ağını al gel, nehrin kenarına gidelim; ağını suya atarsın, ne çıkarsa yüz altına satın alacağım." demiş.

Balıkçı sevinmiş. Hep birden Fırat nehrinin kıyısına gitmişler. Balıkçı ağını atmış, fakat ağı sudan çıkarınca, içinde kalın bir demir sandık bulmuşlar. Padişah, balıkçıya yüz altın vermiş.

Vezir güçlükle sandığın kapağını açmış. Sandığın içinde bir[52] kilim görmüşler. Kilimi açmışlar, içinden ipekli cârlar örtülmüş bohça gibi bir şey çıkmış. İpek cârı açmışlar, içinde ne görsünler beğenirsiniz:

Billur gibi beyaz, paluze tenli, püskürme benli bir kız. Yalnız bu kız canlı değilmiş, öldürülmüş, parçalanmış ve bezlere sarılarak sandığın içine konmuş.

Padişah bu nur topu gibi kızı görünce, acımış, ağlamış. Cafer de, Mesrur da, ihtiyar balıkçı da dayanamamışlar, onlar da acı acı yaşlar dökmüşler. Sonra Padişah birdenbire Vezirine dönerek çıkışmış:

— "Sen ne biçim vezirsin!" demiş, "Mâsum insanları öldürüp parça parça ediyorlar da, hâlâ hiç bir şeyden haberiniz yok. Bu kızı öldüren adamı, üç gün içinde bulup bana getirmezsen, seni çarmıha gerdirip öldürteceğim."

Vezirin canı pek sıkılmış, müteessiren[53] evine dönmüş, başını iki avucuna alarak, kızı öldüren adamı nasıl bulacağını düşünmeye koyulmuş. Vezir düşünüp taşınmış, arayıp taramış, her önüne gelene danışıp sormuş, fakat bir türlü cinâyeti işleyen adamı bulmaya muvaffak olamamış. Nihayet üç günlük mühlet de bitmiş.

Bir gün sabah, şehrin en büyük meydanına bir haç dikmişler. Bu haçın üzerine kimin çakılacağını soran şehir halkına, Cafer'in çakılacağı cevabı verilirmiş.

Nihayet Veziri eli kolu bağlı olarak haçın önüne getirmişler. Cellâtlar çivilerle, çekiçlerle kanlı işlerine başlayacakları sırada, kalabalığın içinden hem güzel, hem de genç bir adam çıkarak "O kadını öldüren benim." diye bağırmış.

Vezir Cafer, son dakikada kurtulduğuna sevinmiş; fakat bir taraftan da genç delikanlının başına gelecekleri düşünerek müteessir olmuş.

Vezir böyle düşünüp dururken, ortaya birden ak saçlı, ak sakallı bir ihtiyar çıkmış. "Aman Vezirim, bu gence kıymayınız, o mâsumdur. Kızı öldüren o değil benim." demiş.

"Ben öldürdüm, başkası öldürmedi" diyen bu iki davacının karşısında Cafer şaşırmış. Hem genci, hem ihtiyarı alıp Harun Reşid'in huzuruna götürmüş. Bunların ikisi de "Ben öldürdüm, başkası öldürmedi." demekte ısrar etmişler.

Padişah evvelâ ihtiyara nasıl öldürüp sonra ne yaptığını sormuş.

İhtiyar, kadını nasıl öldürdüğünü, sonra suya nasıl attığını anlatmış ve sandığa koymadığını söylemiş.

Hâlbuki genç, kadını nasıl öldürdüğünü tarif etmekle kalmayarak kızı öldürdükten sonra nasıl ipeğe, sonra kilimlere sararak sandığa koyduğunu ve sandığı nasıl nehre attığını anlatmış.

Padişah kızı öldürenin bu genç delikanlı olduğuna kanaat getirmiş. Lâkin delikanlının hem kızı öldürdüğüne, hem de sonradan meydana çıkıp "Kızı ben öldürdüm beni öldürünüz." deyişine şaşmış. Bunların sebebini genç adamdan sormuş. Genç adam da hikâyesini şöylece anlatmış:

Padişahım bu kız benim karım ve burada gördüğünüz ihtiyarın kızıydı. Bu ihtiyar da benim amcamdır. Karımla mesut bir yuva kurmuştuk. O beni seviyordu, ben onu seviyordum. Hatta üç erkek evlâdım da dünyaya gelmişti.

Bundan bir ay evvel, karım fena hâlde hastalandı. Hastalığı esnasında benden bir elma istedi. Bir elma bulmak için dünyayı alt üst ettim, aramadığım yer kalmadı. Bir elma için bin gümüş bile verecek oldum, fakat ilaç için olsun, bir elma bile bulamadım.

Böylece elma arayıp dururken, bir gün, ihtiyar bir bahçıvana rast geldim. Bahçıvan istediğimi yalnız Basra şehrinde, Padişahın bahçesinde bulabileceğimi söyledi. Ben de Basra'ya gittim ve Padişahın bahçesinden her biri birer altına üç elma satın aldım. Elmaları karıma verdim, fakat artık karımda elma için iştah kalmamıştı. Elmaları aldı, yanı başına bıraktı.

O günden sonra karımın hastalığı fenalaştı, fakat aradan on gün geçince yeniden iyileşmeye başladı. Ben de artık her gün dükkânıma gidiyor ve alışverişime bakıyordum. Bir gün dükkânımın önünden geçen kapkara bir erkek kölesinin elinde bir elma gördüm. Zenciyi durdurdum ve:

— "Ayol, dedim, ben bir aydan beri böyle bir elma arıyorum da bulamıyorum. Bu elmayı bana satmaz mısın?"

Köle güldü güldü, sonra:

— "Bu elmayı veremem." dedi. "Bunu bana bir kadın verdi. Bu elma için kadının ahmak kocası ta Basra'ya kadar gitmiş, oradan her birini birer atına üç elma alıp karısına getirmiş. Karısı da o üç elmanın birini bana verdi."

Bunu duyunca, dünya gözlerime zindan kesildi, başım döndü. Hiddetimden ne yapacağımı bilemiyordum. Bir bıçak aldım, alelacele dükkânımı kapattım, evime döndüm. Karım yatıyordu. Elmanın birisinin ne olduğunu sordum.

— "Biraz evvel uyuyuvermişim." dedi, "uyandığım zaman elmanın bir tanesinin eksik olduğunu gördüm, ben de merak ettim."

Hemen bıçağımı çektim, "Alçak yalan söylüyorsun." diye bağırarak, bıçağı ta sapına kadar birkaç kere göğsüne sapladım. Başını, kollarını kestim. Hepsini oracıkta elime geçirdiğim bir ipeğin içine, ipeği de bir

kilime sardım. Kilimi sandığa koydum. Sandığı da bir eşeğe yükleterek doğru nehrin kenarına götürdüm ve kendi elimle nehre attım.

Bu iş bittikten sonra, tekrar evime döndüm. Evimin kapısı önünde, ortanca oğlumu ağlar gördüm. Evvelâ annesi için ağlıyor zannettim. Sebebini sordum.

Oğlan hıçkıra hıçkıra, “Babacığım, eve girmeye cesaret edemiyorum. Çünkü annemin beni döveceğinden korkuyorum. Annem uyurken başı ucundaki üç elmanın bir tanesini yavaşçacık almış ve sokağa çıkmıştım. Sokakta elma ile oynarken uzun boylu bir siyah köle üzerime yürüdü, ‘Elmayı bana ver.’ dedi. Ben elmayı ona veremeyeceğimi, çünkü annem için bütün dünyayı aradığınız hâlde ancak üç elma bulduğunuzu ve bunların her birisi için birer altın vererek ta Basra’dan satın aldığınızı söyledim. Fakat köle elmayı zorla elimden alarak savuştu, gitti.”

Oğlumun bu sözlerini duyunca, karımı haksız olarak öldürdüğümü anladım ve çok müteessir oldum. Evime girip ağlamaya başladım. Tam o sırada amcam, yani karımın babası da geldi. Olup bitenleri ona da anlattım. O da benimle beraber ağlamaya başladı.

İşte Padişahım, sana her şeyi olduğu gibi anlattım. Artık cezamı geciktirme, beni ister as, ister kes, ister parçalat, ben hepsine de müstahak, her cezaya razıyım.

Genç adam sözünü bitirince, Harun Reşid veziri Cafer’e dönmüş ve “Bu genç oğlanı bu cinâyetten dolayı öldürtmek doğru olmaz, kadının öldürülmesine sebep olan çocuğun elinden elmayı kapan zenci köledir. Eğer o köleyi üç gün zarfında bulup bana getirmezsen, onun yerine seni darağacına astıracağım.” demiş.

Cafer yine pek müteessir olmuş. Köleyi şehrin her tarafında arattırmış. Bir gün geçmiş, iki gün geçmiş, üçüncü gün gelmiş. Aranılan köle hiç bir tarafta bulunmamış.

Cafer artık kölenin yerine kendisinin asılacağını anlamış. Ve evine gidip çoluk çocuğuna veda etmeye başlamış. Cafer en küçük kızını öpmek üzere dizine alıp göğsüne bastığı zaman, çocuğun göğsünde katı bir şey duymuş. Çocuğa bunun ne olduğunu sormuş, çocuk göğsünden bir elma çıkarmış.

Vezir elmayı görünce hem şaşırmış, hem sevinmiş. “Kızım bu elmayı sana kim verdi?...” diye sormuş.

Çocuk da “Lalam Reyhan verdi.” demiş.

Cafer derhal Reyhan’ı çağırtmış. Ona da elmayı nerede bulduğunu sormuş. O da sokakta bir çocuğun elinden kaptığını anlatmış. O zaman Vezir, aradığı kölenin kendi kölesi Reyhan olduğunu anlamış. Ve Reyhanı doğru Harun Reşid’in huzuruna götürmüş.

Harun Reşid Reyhan’ın dediklerini duyunca, “Hakikaten bu çok tuhaf bir vak’a” demiş ve hikâyenin bir kitaba yazılıp kütüphanesine konmasını emretmiş.

O zaman Cafer de “Padişahım” demiş, “bu da vak’a mı? Asıl Vezir Nureddin ile kardeşi Şemseddin’in hikâyesi çok meraklıdır.” demiş.

Harun Reşid de vezirine o hikâyeyi anlatmasını emretmiş ve hikâyesi hakikaten iddia ettiği gibi meraklıysa, kölesi Reyhan’ı affedeceğini de vaat etmiş.

Cafer de hikâyeyi şöyle anlatmaya başlamış.

SİTTÜLHÜSN İLE HASAN HİKÂYESİ

Bir varmış, bir yokmuş, eski zamanda bir büyük Sultan varmış. Bu Sultanın çok iyi, fakat çok ihtiyar bir veziri varmış. Vezirin biri Nureddin, öbürü Şemseddin adlı iki oğlu varmış. Bunların ikisi de birbirinden güzel delikanlılarmış.

Vezir bir gün hastalanmış, öleceğini anlamış. Sultana haber göndererek kendisi öldükten sonra, yerine, oğullarının ikisini de vezir tayin etmesini rica etmiş. Vezir öldükten sonra Sultan, iki oğlu vezir yapmış. Her hafta biri vezirlik ederlermiş. Sultan bir yere gideceği zaman, iki vezirin birisini beraberinde alırmış.

Bir gün Sultan seyahate çıkacak olmuş. İki kardeş vezirlerin birisi, âdetleri olduğu veçhile, Sultan ile beraber gidecekmiş.

Yola çıkmazdan bir akşam evvel, iki kardeş konuşmuşlar. İkimiz de aynı gece evlensek, ikimizin de aynı günde birer evlâdımız dünyaya gelse ve evlâtlarımızın birisi erkek ve birisi de kız olsa, bu iki çocuk birbirinin amcazâdeleri olacağından, onları birbirleriyle evlendirirdik, demişler. Bu fikri çok beğenmişler. Sonra teferruata geçmişler. Nureddin sormuş:

— “Şemseddin” demiş, “benim oğlum olur da senin kızın olursa, o vakit kızın için oğlumdan ne yüz görümlüğü istersin?”

Şemseddin de:

— “Üç bin altın, üç bahçe ve üç çiftlik isterim.” diye cevap vermiş.

O zaman Nureddin:

— “Kardeşim” demiş, “ikimiz de veziriz, ikimizin de rütbesi birdir, böyle olunca neden oğlum senin kızına bu kadar ağır yüz görümlüğü versin, sen yüksek fiyat isteyerek müşteriyi kaçıran esnafa benziyorsun.”

Şemseddin kızmış.

— “Ben seni yanıma aldımsa, sana acıdığımdan dolayı aldım.” demiş. “Sen mademki bana karşı bu lisanı kullanıyorsun, artık yüz görümlüğü olarak ağırlığınca altın versen, yine kızımı oğluna vermem.”

Nureddin’in kan başına sıçramış, “Acaba ben oğlumu kızına verir miyim sanki?” diye bağırmış.

İki kardeş, hiç yoktan birbirlerine ağır laflar söylemişler, birbirlerinin gönüllerini kırmışlar ve kırgın olarak ayrılmışlar.

Ertesi sabah Vezir Şemseddin, Sultan ile beraber seyahate çıkmış. Nureddin de şehirde kalmış.

Nureddin, kardeşinin sözlerine o kadar sıkılmış ki, o gece uyku uyuyamamış. Ertesi sabah sâdık kölesine hayvanını hazırlamasını emretmiş. Nureddin’in en sevdiği beygirin sırtına İsfahan kadifesinden bir eyer koymuşlar. Beygir yeni geline dönmüş. Nureddin atına binmiş, “Hiç kimse arkamdan gelmesin!” demiş. “Kendim gezineceğim, bir kaç gün sonra geri dönerim.” Atını sürüp tozu dumana katarak yola çıkmış.

Nureddin evvelâ Kudüs’e uğramış. Orada birkaç gün kaldıktan sonra, Halep’e doğru hayvanını sürmüş. Halep’te de birkaç gün kaldıktan sonra, Basra yolunu tutmuş. Ve akşam üzeri Basra’ya varmış, hana gitmiş. Han kapıcısına yorgun atını hanın önünde yukarı aşağı gezdirmesini emretmiş.

Kapıcı, beygirin geminden tutarak hayvanı yukarı aşağı gezdirmeye başlamış. Basra memleketinin ihtiyar veziri, evinin penceresinden bakarken, bu güzel hayvanı görmüş. “Bu hayvan her hâlde ya bir sultan ya bir vezir hayvanı olmalıdır.” diye düşünerek, hayvanı gezdiren kapıcıyı çağırmış ve beygirin sahibinin kim olduğunu ve nerede bulunduğunu sormuş.

Kapıcı da beygir sahibinin, güzel bir delikanlı olduğunu ve handa misafir bulunduğunu anlatmış.

İhtiyar Vezir doğru hana gitmiş. Orada Nureddin’i bulmuş. Nureddin ihtiyar Veziri ayakta karşılamış. Biri ihtiyar, öbürü genç iki vezir kucaklaşmışlar.

İhtiyar Vezir Nureddin’e kim olduğunu, nereden geldiğini, hangi iş için nereye gittiğini sormuş. Nureddin de başına gelenlerin hepsini anlatmış. Ve “Artık niyetim dünyada ne kadar memleket varsa, hepsini birer birer gezmek ve hiçbir yerde durmayarak dolaşmaktır.” demiş.

Basra’nın ihtiyar Veziri, “Oğlum, bu fikirden vazgeç. Çünkü memleketler bildiğin gibi değildir. Birçok yerler haraptır, birçok yerlerde de kıtlık vardır. Onun için kendini boşu boşuna telef etme.” diye nasihat etmiş ve Nureddin’i evine götürerek misafir etmiş.

Aradan üç gün geçmiş. İhtiyar Vezir, bir gün Nureddin’e, “Benim erkek evlâdım yoktur. Yalnız bir kız evlâdım vardır. Seni gördüğüm günden beri yüreğime bir sevgi girdi, seni bayağı oğlum sanıyorum, kızım senin kadar güzeldir. Onu benden birçok kimseler istediler, fakat bir türlü kızımı vermeye razı olmadım. Eğer kabul edersen, kızımı sana veririm. Benim yaşım çok ilerledi. Artık iş görecek kuvvetim geçti. Seni saraya götürürüm, Padişaha burada çoktan beri bulunmayan kardeşimin oğlu olarak takdim ederim. Benim yerime seni vezir yapmasını rica ederim. Benim bir dediğimi iki etmez, elbette ricamı kabul eder, sen de mesut olursun.” demiş.

Basra Vezirinin bu sözlerini dinleyen Nureddin, başını bir yana bükerek biraz düşünmüş, sonra ihtiyar Vezire muvafakat cevabı vermiş.

İhtiyar Vezir, bu cevaba çok sevinmiş. Sonra bir gün Basra’daki arkadaşlarını evine dâvet etmiş, delikanlıyı tanıtmış.

— “Bilirsiniz ki,” demiş, “babamın iki oğlu vardı. Bana Allah bir kız çocuğu verdi. Biraderimin de bir erkek çocuğu oldu. Evvelce çocuklarımız büyüyünce birbirleriyle evlendirmeye karar vermiştik. Kardeşimin oğlu büyüyüp delikanlı olmuş. Şimdi birkaç günden beri misafirimiz bulunuyor.” Sözünü bitirmeden misafirlerine Nureddin’i ayrı ayrı tanıtmış. Misafirler kızını iyi bir damada vereceğinden dolayı Veziri tebrik etmişler, sonra şerbetler içmişler, dualar ederek çıkıp gitmişler.

Ertesi günü Nureddin hamama gitmiş, kayınpederinin gönderdiği güzel elbiseleri giydikten sonra, yine ihtiyar Vezirin evine dönmüş. İhtiyar Vezir, bir kadı mârifetiyle nişanlıları birbirlerine nikahlamış ve iki genç o geceden itibaren evlenmişler.

*
* *

Nureddin böyle evlenirken, kardeşi Şemseddin’in neler yaptığına gelelim:

Sultanın seyahati bittikten sonra, Şemseddin Kâhire’ye dönmüş. Kardeşinin, arkasından çıkıp gittiğini ve bir daha dönmediğini duyunca,

kardeşinin kalbini kırdığını ve artık Nureddin'in kolay kolay Kahire'ye dönmeyeceğini anlamış. Gerek Nureddin'e ettiği muamele, gerek ona söylediği fena sözlerden dolayı, bin kere pişman olmuş, fakat ne fayda ki, iş işten geçmiş bulunuyormuş.

Şemseddin kardeşini aratmış, bulduramamış. Günlerce uzun uzun ağlamış. Gel zaman, git zaman Şemseddin'in kederi yatışmış. Ve o da bir gün Kahireli zengin bir tüccarın kızıyla evlenmiş. Şemseddin'in Kahire'de güveyi girdiği gece, tam Nureddin'in Basra'da güveyi girdiği geceymiş.

O geceden tam dokuz ay sonra, Nureddin'in Basra'da nur topu gibi bir oğlu dünyaya gelmiş. Bu oğlana Hasan Bedreddin ismi verilmiş. Şemseddin'in de Kahire'de melek gibi bir kızı doğmuş.

Basra'nın ihtiyar Veziri, o gün damadını saraya götürüp Padişaha takdim etmiş. Padişah, Nureddin'in akıllı bir genç olduğunu anlamakta gecikmemiş.

İhtiyar Vezir, kendi yerine Nureddin'in vezir olmasını rica edince, Padişah tereddüt etmeksizin kabul etmiş ve o günden itibaren Nureddin vezir olmuş.

Nureddin, sabahtan akşama kadar sarayda işiyle gücüyle uğraşıp dururken, Nureddin'in oğlu mini mini Hasan da evde büyürmüş. Hasan dört yaşına varınca, ona hocalar tutulmuş. Hasan çok zeki çocukmuş. Her şeyi çabuk öğrenirmiş. Hasan on beş yaşına gelince, her gün babasıyla beraber saraya gitmeye başlamış.

Tam bu sıralarda Hasan'ın dedesi hastalanarak ölmüş. Ev halkı, ihtiyar Vezirin ölümüne ağlarken, bir taraftan da Hasan'ın babası Nureddin, fena hâlde hastalanıp yatağa düşmüş.

Bir gün Vezir Nureddin, oğlu Hasan'ı yatağı başına çağırarak, "Oğlum" demiş, "bu dünyada hiçbir kimse bâki kalmaz, ben de yakında öleceğimi anlıyorum. Beni öbür dünyada memnun etmek istersen, çalış, uğraş, namusunla yaşa. Kahire'de bir kardeşim vardır ki, Mısır Padişahının baş veziridir. Eğer bir gün sıkıntıda kalacak olursan, oraya var ve kardeşime oğlum olduğunu anlat[54], şu kağıdı da kendisine ver. O, sana yardımdan çekinmez."

Bu kağıtta, Vezir Nureddin hayatını yazmış, ne zaman Basra’ya geldiğini, hangi gün evlendiğini ve hangi gün oğlunun dünyaya geldiğini kaydetmiş. Bu kağıdı kendi gözü önünde, balmumlu bir beze sardırtarak oğlu Hasan Bedreddin’in başlığının astarı içine diktirmiş.

Zavallı hasta Vezir, oğluna daha birçok nasihatlerde bulunduktan sonra, yavaş yavaş gözlerini kapatarak vefat etmiş. Hasan Bedreddin babasının üzerine yıkılarak acı acı ağlamış.

Vezir Nureddin öldükten sonra, Sultan, onun yerine başka bir vezir tayin etmiş. Yeni vezir Nureddin’in düşmanı olduğu için, Sultana Nureddin hakkında birçok yalanlar söylemiş. Nihayet Sultan, Nureddin’in nesi var, nesi yoksa, hepsinin zapt edilmesini ve oğlu Hasan Bedreddin’in de saraya getirilerek idam edilmesini emretmiş.

Merhum Vezir Nureddin’in[55] sâdık bir askeri varmış. Sarayda çevrilen bu entrikaları haber alınca, koşa koşa Hasan Bedreddin’e gitmiş ve ona hayatının tehlikede olduğunu, bir an evvel buradan kaçıp uzaklaşması lâzım geldiğini haber vermiş.

Hasan Bedreddin, tehlikeyi hisseder etmez hiçbir şey almaya lüzum görmeden, evinin arka kapısından acele acele çıkıp gitmiş. Nereye gittiğini bilmeksizin yürümüş, yürümüş. Şehrin dışına çıkmış. Dere tepe düz gitmiş, nihayet yorulup bir kere gözlerini etrâfında gezdirince, bir mezaristanda[56] bulunduğunu ve tam babasının mezar taşı önünde durduğunu görmüş.

Mezarın yanına yıkılır gibi oturmuş, başını elleri arasına alarak hazin hazin düşünceye koyulmuş. Tenhada babasının kabrinden sanki “Ah oğlum!” diyen sesini işitir gibi olmuş. Tüyleri ürpermiş.

Hasan böyle düşünüp dururken, yanına bir Basralı Yahudi gelmiş. Hasan’ı derhal tanımış ve “Oğlum” demiş, “baban birçok gemilerle öteye beriye mallar göndermişti. Gemiler gittikleri yerlerde o malları başka mallarla değiştirerek geri döndüler. İstersen o malları bana bin altına sat.”

Hasan, bu havadan gelen paraya memnun olmuş, derhal orada Yahudi’den bin altın almış ve ona malları sattığına dair bir kağıt vermiş. Yalnız bu kağıdın bir de kopyasını alıp paralarla beraber kesesine koymuş. Yahudi kağıdı alıp gitmiş. Hasan Bedreddin de olduğu yerde uyuya kalmış.

Gece olmuş, yıldızlar parıldamaya başlamış, ufkun kenarından gecenin sultanı ay, serin ve soluk ışığıyla cihanı yıkamaya başlamış.

Uyurken birdenbire Hasan'ın eli, başından kaymış ve mezar taşının üzerine düşmüş. Göklere doğru yükselen ay, yüzünü aydınlatmış.

O mezarlıkta cinler gezerlermiş. Bunlardan biri, Hasan'ın nur hâleli yüzünü görmüş ve hayran hayran bakakalmış. Hasan'ın yüzü nur gibi parlıyor, uzun kirpikleri uykuda titriyor, yarı açık küçük dudaklarının aralığından nefesi girip çıktıkça, göğsü de hafif hafif kalkıp iniyormuş. Ay ışığında kabir üzerinde rüyâ diyarına dalıp gitmiş bulunan bu insan güzelini seyreden cin, Müslüman bir cinmiş.

Fakat o gece, göklerde dolaşması icap ettiğinden, göklere doğru süzülüp gitmiş. Göğün ta derinliğinde, kendi gibi uçan bir ifrite rast gelmiş. selâmlaşmışlar. Cin ifrite nereden geldiğini sormuş. O da Kahire'den geldiğini söylemiş. Cin ona[57] mezarlıkta gördüğü güzel gençten bahsetmiş. Cin ile ifrit yine mezarlığa dönmüşler.

İfrit Hasan'ı görünce şaşırmış. O da ömründe bu kadar güzel bir genç görmediğini itiraf etmiş. Sonra cine dönmüş:

— "Ben de sana bu akşam Kahire'de gördüklerimi anlatayım da, şaşarsın!" demiş. Ve o gece gördüklerini şöylece anlatmaya başlamış:

Bir kaç günden beri Mısır'da, Kahire'deydim. Mısır vezirinin tıpkı bu oğlana benzeyen bir kızı var. Kızın güzelliğini gören Mısır Sultanı, onu babası Vezir Şemseddin'den karılığa istemiş.

Şemseddin de Sultana:

— "Biliyorsunuz ki," demiş, "kardeşim Nureddin'in buradan ayrılıp gitmesine, birbirimize söylediğimiz ağır sözler sebep olmuştu. Bu niza da, onun oğlu ile benim kızımın evlenmeleri hakkında açtığımız mübahaseden çıkmıştı. Kardeşimi kaybettikten sonra, yemin etmiştim ki, eğer bir gün ben evlenir de, dünyaya bir kız çocuğum gelirse, o kız çocuğumu, muhakkak Nureddin'in oğluna vereceğim. Eğer Nureddin'in oğlu olmazsa, o zaman hiç evlendirmeyeceğim. Epeyce zaman oluyor ki, Nureddin'in Basra'da evlenmiş olduğunu ve bir erkek evlât sahibi olduğunu işittim. Şimdi kızım o oğlanın nişanlısı sayılır. Onun için beni mazur görünüz."

Sultan bu sözleri işitince, Vezirinin kendi arzusuna muhalefet etmesine kızmış. Vezirinin bu cevabını tahkir mânâsına almış. Sarayda kambur, cüce, çirkin bir soytarı varmış. Derhal orada, Vezirinin kızının bu soytarı ile evlendirilmesini emretmiş.

Sultan emrettikten sonra kim hayır diyebilir? Düğün hazırlıklarına başlanmış. İşte ben Kâhire'yi dolaşırken askerler bu soytarı ile eğleniyorlardı. Kıza da gelinlik elbisesi giydiriliyor ve parmaklarına kına konuyordu. Babasını görmeyi bile yasak etmişlerdi. Kız görülecek bir şeydi. Bu oğlana benzemekle beraber, bundan da güzeldi. Belki de bunlar kardeş evlâtlarıdır. Kızın güzelliğini düşündükçe, onun o çirkin soytarıya verilmesine doğrusu müteessir oldum.

İfritin bu sözlerini dinleyen cinin aklına bir fikir gelmiş. İfrite:

— "Kardeşim" demiş, "sen bu oğlanı uyandırmadan göklere kaldır, Kahire'ye götür bırak. Kızla oğlanı yan yana kor ve hangisinin daha güzel olduğunu anlarız."

İfrit cinin bu ricasını yerine getirmiş. Cinle birlikte Hasan Bedreddin'i kaldırarak havaya uçurmuşlar ve Kâhire'ye getirmişler. İfrit Hasan Bedreddin'i, düğün alayının geçeceği sokakta uykudan uyandırmış.

Hasan Bedreddin, uykudan uyanıp da kendisini tanımadığı insanlar arasında ve bilmediği bir memlekette görünce şaşırmış. Lâkin ifrit kolundan çekmiş:

— "Ses çıkarma" demiş, "biz seni buraya senin hayrın için getirdik. Bu kalabalıkla düğün evine gidersin, güveyi sıska, kambur, cüce bir soytarıdır. Hiç korkmadan onun sağ tarafından yürürsün. Onunla beraber gelinin karşısına çık, gelinin iki tarafındaki çalgıcı ve kınacı kadınlar sana geldikleri vakit, ellerini ceplerine sok ve ceplerinde bulacağın altını onlara avuç avuç saç." demiş.

Hasan Bedreddin, ifritin söylediği gibi, kalabalığa katılarak, çirkin güveyinin yanında gelin evine yollanmış. Çalgıcı kadınlar, ahâliden para toplamak için şuna buna deflerini uzattıkça, Hasan elini cebine götürür, defe avuç avuç lira atarmış.

Düğünde bulunanlar da bu meçhul ve güzel delikanlının güzelliğine hayran olmuşlar. Düğün cemaati, yürüye yürüye düğün konağının kapısına varmış.

Kapıcılar Hasan'ın girmesine müsaade etmek istememişler; fakat çalgıcı kadınlarla halk, onun da içeri girmesinde ısrar etmişler. Kapıcılar da Hasan'ı içeri almak mecburiyetinde kalmışlar. Hasan gidip soytarının sağ tarafında oturmuş.

Dairenin tam ortasında, gelin bir tahta oturtulmuşmuş. Gelinin saçları taranmış, yüzü gözü süslenmiş, kulaklarında küpeler, gül gibi gerdanında gerdanlıklar komuşlar. Elbisesi beyaz ipektenmiş. Bu beyaz ipek üzerine ne Roma kayserlerinin, ne de İran şahlarının hazinelerinde bulunmayacak kadar iri ve büyük inci taneleri dikiliymiş. Onu melekler görse, muhakkak, cennetten inmiş bir huri sanırlarmış. İnsanlar görse, gökten inmiş bir melektir zannına düşerlermiş. Gelin o kadar güzelmiş. Tahtında otururken, insan ayın on beşi yıldızların arasından ayrılıp sedire yan geldi sanıyormuş.

Gelinin sağında solunda büyük vezirlerin, memurların kadınları ile çalgıcı kadınlar bir halka şeklinde oturmuşlar. Bu güzel kadınlardan her birinin elinde birer şamdan varmış. Gelinin tam karşısında da cüce güveyi ile Hasan Bedreddin oturuyormuş. Onların etrâfında da saray adamları halka olmuşlarmış.

Hasan Bedreddin'i gören kadınların yürekleri, hep ona doğru akıvermiş. Birçok göğüslerden yanık yanık âhlar çıkmış. Hele çalgıcı kadınlar Hasan Bedreddin'i bol para veriyor diye methedince, kadınlar onun dört tarafını sarmışlar. Kadınların her biri bir sene, bir ay, bir gün yahut hiç olmazsa bir saat için Hasan'a gelin olmasını istemişler, hepsi al yanaklarını örten şeffaf tül peçelerini bir yana atmışlar, birbirlerine:

— "Bu erkeğe varacak mesut kıza ne mutlu!.." diye söylenirlermiş.

Kadınların gözleri Hasan'dan kalkınca, yanı başındaki cüceye ilişiyormuş. O zaman kadınların hepsi cüceye lânetler okuyorlarmış.

Derken, gelinin sağ ve solundaki kadınlar, onu elinden tutarak tahtından kaldırmışlar ve güveyiyi öpmek üzere, cüceye doğru getirmeye başlamışlar.

Gelin şahane adımlarla dairenin ortasını geçince cüce, “Seke seke ben geldim, çıngırağım hoş geldin.” oyununu oynayanlar gibi topallaya topallaya geline doğru yuvarlanmış. Hâlbuki gelin, cüceyi görmemezlikten gelerek doğru Hasan Bedreddin’in karşısına geçmiş.

Gelinin bu hareketini gören kadınlar ve erkekler sevinmişler, herkes ellerini çırparak Hasan’a, “İnşallah bu gelin sana kısmet olsun!” diye bağrışıp alkışlamışlar.

Hasan Bedreddin ile gelini öyle sıkı fıkı sarmışlar ki, cüce, bir karış boyu ile öbür insanların arasında, kuyu içinde kalmış kurbağa gibi, gözden kaybolmuş.

Bu sırada kadınlar, gelini, güveyinin ziyaretine hazırlamak için, gelin odasına götürmüşler. Düğün eğlencesi bitmiş. Herkes yavaş yavaş çekilmiş. Dairede yalnız Hasan Bedreddin ile cüce kalmış.

Cüce bu hâle kızmış, müteessir olmuş. Hasan Bedreddin’in de gitmediğini görünce, “Kardeşim” demiş, “düğünümde bulunduğunuzdan dolayı memnun oldum. Fakat şimdi artık misafirlerin çekilip gitmeleri sırası gelmiştir. Zorla kapı dışarı edilmeden, güzel güzel çıkıp gidiver.”

Hasan da kendi kendine cüceye hak vermiş ve kapı yolunu tutmuş.

Bu sırada ifrit, Hasan Bedreddin’in önüne dikilmiş ve:

— “Gitme!” demiş. “Sakın buradan çıkma, geri dön, güveyi ile gelin odasına gir. Gelin sana burada ne aradığını sorarsa, geline, ‘Ben sizin kocanızım, şunun bunun nazarı değmesin diye, cüceyi size güveyi olarak gösterdiler. Hâlbuki kocanız asıl benim.’ dersin.”

Fakat ifrit bu sözleri söyleyinceye kadar cüce, gelin odasına girmiş; bunun için ifrit de cücenin arkasından gelin odasına girmiş.

Orada bir bardak su varmış. İfrit bir fare kıyâfetine girerek suyun içinden çıkmış ve ciyak ciyak bağırmaya başlamış.

Cüce hayretle fareye bakınca, fare, kedi olmuş.

Cüce yine söylenince, bu sefer kedi, köpek olup havlamış. Köpek de sonra eşek olmuş anırmış, sonra öküz olarak cücenin üstüne saldırmış.

Cüce korkmuş, ifrit onu bacaklarından yakalayıp bir yan odaya götürüp baş aşağı asmış ve “Sabaha kadar burada sesini çıkarmayacaksın!” diye tembih etmiş.

Sittülhüsn ile Hasan Bedreddin odaya girdikten sonra, ifrit ile cin, oda kapısının önüne gelmişler ve orada gelin ve güveyiye bekçilik etmişler.

Şafak sökmeye başlayınca cin, ifrite dönmüş:

— “Kardeşim” demiş, “artık gündüz oluyor. Şimdi herkes uyanacak. Sultan, cüce kambur yerine bu güzel delikanlıyı güveyi yaptığımızı öğrenince, kıyameti koparacak. Onun için, şu delikanlıyı al da eski yerine götürelim.”

İfrit de hemen Hasan Bedreddin’i alınca, havaya yükselmiş. Cin de ifritin biraz aşağısında uçuyormuş.

İfritin göklerde uçtuğunu gören meleklerin biri, ifrite bir şihab[58] savurmuş. Şihab gökyüzünde nurdan izler saçarak ifritin üzerine düşünce, ifrit bir duman oluvermiş. Lâkin şihab, Hasan Bedreddin’in kılını bile yakmadığı için, delikanlı ifritin elinden kurtulunca, diri diri yeryüzüne doğru düşmeye başlamış.

Onun düştüğünü gören ve ifritin altında uçan cin, derhal eteğini açarak, Bedreddin’in yere düşüp parçalanmasına mani olmuş. Cinin bulunduğu yer, Şam şehrinin üstüymüş. Cin, Hasan Bedreddin’i eski yerine götürmekten korkarak indirip Şam şehrinin kapısı önüne bırakmış. Ve güvercin gibi kanatlarını çırpa çırpa göklerde kaybolmuş.

Güneş doğunca, şehrin kapıcıları kapıyı açmışlar. Kapının önünde Hasan Bedreddin’i görmüşler. Başında bir külah varmış, fakat sarığı yokmuş. Sırtında da yalnız bir gömlek varmış. Hasan bütün gece uykusuz kaldığı için, kapının önünde derin bir uykuya dalmış bulunuyormuş. Kapılardan çıkan insanlar onu görünce:

— “Hele şuna bakın, hiç olmazsa elbiselerini giyip de öyle dışarı çıkaymış.” demişler.

Bazıları:

— “Zengin insanların evlâtları adam olmuyorlar. Bak şu mirasyediye, gece içmiş içmiş sarhoş olmuş, sonra gelip burada uyuya kalmış!” demişler.

Güneş artık adam akıllı yükselip de uykuya dalmış olan Hasan Bedreddin’i uyandırınca, Hasan, şaşkın şaşkın etrâfına bakınmış. Gece Vezirin[59] kızı ile yattığı zifaf odasında uykuya dalmış, şimdi uyanmıştı. Burada, kendisini tanımadığı bir yerde, tanımadığı insanlar arasında görünce şaşırmış, etrâfını alan meraklı insanlara, “Ben neredeyim?” diye sormuş.

Ahâli de “Sabah namazından biraz evvel biz seni burada uyurken gördük, hakkında başka bir şey bilmiyoruz, sen dün gece nerede uyuyordun?” diye cevap vermişler.

Zavallı Hasan o zaman, “Ben dün gece Kahire’deydim.” demiş. Hasan’ın bu sözünü işitenlerin bazısı gülmüş, bazısı hâline acımış, birisi, “Muhakkak hâlâ sarhoş olacak.” demiş, ötekisi “Ne kadar yazık ki, bu kadar güzel bir genç olsun da, sonra deli olsun!” diye izhar-ı teessür etmiş.

Hasan “Ben deli değilim, sarhoş değilim. Dün gece Kahire’deydim. Evvelsi gece de Basra’daydım.[60]” deyince, ahâli Hasan’ın deliliğine büsbütün inanmışlar.

Hasan ayağa kalkıp şehir kapısı içerisine girince, ahâli de peşine takılmış. Hasan nereye gitmişse, onlar da arkasından gitmişler. Nihayet Hasan, bir aşçı dükkânına gelmiş ve dükkâna girmiş.

O aşçı dükkânının sahibi, evvelce büyük bir şakiymiş. Sonradan eşkıyalıktan vazgeçmiş, bir daha eşkıyalık etmeyeceğine bin kere tövbe etmiş. Sultan da onu affetmiş. Onun için şehre gelip aşçıbaşılık ederek namusuyla para kazanmaya başlamış. Ama şehir ahâlisi bu adamın evvelce şaki olduğunu bildikleri için, ondan hayli korkarlarmış.

Hasan Bedreddin bu adamın dükkânına girince, ahâli de artık Hasan’ın arkası sıra gitmekten vazgeçmiş.

Bu aşçıbaşının hiç evlâdı yokmuş. Hasan’ın genç ve güzel olduğunu görünce, “Âh keşke bu delikanlı benim oğlum olaydı!” diye içini çekmiş. Hasan’a kim olduğunu sormuş. Hasan da başına gelip geçenleri, elif’inden ye’sine[61] kadar, olduğu gibi, birer birer anlatmış.

Aşçı, Hasan'ın söylediklerine inanmış. "Başına gelen şeyleri hiç kimseye söyleme, inşallah bir gün gelir, bu sıkıntıların hepsini geçirmiş bulunursun. O zamana kadar benim evlâtlığım olmayı kabul eder misin?" demiş.

Hasan da muvafakat etmiş. Aşçı kadıyı çağırtmış ve kadı ile şahitlerin huzurunda, Hasan'ın evlâtlığı olduğunu ilan etmiş. O günden sonra, artık Hasan dükkânda kalarak babalığıyla beraber aşçı dükkânının işlerini yaparmış.

*
* *

Şimdi gelin Sittülhüsn'e gelelim.

Sabah olup da Sittülhüsn uykudan gözlerini açınca, gece odasına giren delikanlının yanında olmadığını görmüş. Kendi kendine, "Muhakkak bir iş için azıcık dışarı çıkmış olacak." demiş ve düşünerek Hasan'ı beklemiş, beklemiş, fakat ne gelen var, ne giden.

Nihayet babası Vezir Şemseddin gelmiş. Vezir, o gece merakından hiç uyuyamamış. Kambur cüce ile evlendiğinden dolayı kızının hâline ağlamış durmuş. Bütün gece, kızım ha şimdi bağıracak, ha şimdi isyan edecek diye sabahlamış.

Lâkin sabah olup da kızının hiç sesini çıkartmadığını görünce, Vezir şaşırmış. "Acaba o iğrenç kambur cüce kızımın hoşuna mı gitti?" diye düşünmüş, artık daha ziyade beklemeye dayanamayarak kızının dairesine doğru yürümüş.

Yürürken kendi kendine, "Eğer kızım bu kadar iğrenç bir soytarıyı beğenirse, muhakkak bu kızı öldürmeli" diye söylenirmiş. Gelin odasının kapısı önüne gelince, kızını ismiyle çağırmış.

Kız derhal içerden cevap vermiş ve saadetten, sevinçten kızaran yüzü, titreyen endamıyla babasının karşısına çıkmış. Babası kızının böyle mesut olduğunu görünce, kızmış ve şaşırmış.

— "Bu ne hâl kızım" demiş, "öyle çirkin bir adamla evlendiğin için mi bu kadar mesut görünüyorsun?"

Kız utana utana cevap vermiş:

— “Babacığım, bana yaptığınız şaka artık yeter. Herkes kambur cüceyi hakikaten benim kocam sanıyor da benimle alay ediyor. Hâlbuki o kambur cüce, serçe parmağımın tırnağı kadar bile olamaz. Hâlbuki ben, ömrümde kocam kadar güzel, onun kadar nazik bir adam görmedim.”

Vezir bu sözleri işitince hayretten dona kalmış.

— “Yazık sana” demiş, “demek düğün odasına girince soytarı, sana ömründe bir eşini görmediğin kadar güzel bir adam göründü haa!”

— “Bana kambur cüceden bahsetmeyiniz. Benim kocam genç ve güzel bir delikanlıdır. O soytarıyı nazar değmesin diye, para ile buraya getirmişler. Ben hakiki kocamı gelin odasında buldum ve onu görünce sevdim. Bütün geceyi keman kaşlı, çekik kara gözlü kocamın göğsüne dayanarak geçirdim. Biraz evvel dışarı çıkmıştı. İhtimal şimdi belki iş odasına çekilmiştir.”

Vezir bu hikâyeye inanmamış. İşin içinde bir muamma olduğunu anlamış. Merakla hemen iş odasına giderek kapıyı açmış. Bir de içeride ne görsün beğenirsiniz. Cüce iki ayağından tavana baş aşağı asılı durmuyor mu?

Vezir cüceye bu hâlin sebebini sormuş. Fakat cüce, Veziri ifrit zannederek hiç cevap vermemiş. Nihayet Vezir kızarak cüceye “Söyle, yoksa kafanı keserim!” diye bağırdığı zaman cüce, “Aman ifrit, canım ifrit, bana acı, bana kıyma!” diye yalvarmaya başlamış.

Vezir cüceye kendisini tanıtmış. Bu sefer cüce:

— “Aman” demiş, “burada hiç durma, kaç. Çünkü ifrit buraya gelir de seni görürse, ikimizi de öldürür. Kızınla evlenmeye kalkıştım, başıma ummadığım bir belâ açtım.”

Vezir cücenin iplerini kesmiş, cüce yere düşer düşmez sıçramış, bağıra bağıra doğru saraya gidip Sultana başına gelenleri anlatmış.

Vezir cüceden bir şey anlamak mümkün olmadığını görünce, tekrar kızının yanına dönmüş ve her şeyi olduğu gibi birer birer kendisine anlatmasını rica etmiş.

Kız da her şeyi olduğu gibi anlatmış. Kocasını nasıl gördüğünü ve nasıl gece beraber kaldıklarını, sabah uykudan uyanınca kocasını odada

görmediğini, onun bir iş için yanı başlarındaki odaya çekilmiş olacağını zannettiğini, hatta kocasının elbiselerinin hâlâ o odada bulunduğunu saymış, durmuş.

Babası hemen yanı başındaki odaya giderek Hasan Bedreddin'in sarığını ve elbiselerini görmüş. Sarığın içinde dikili muskayı bulmuş. Elbiselerinin cebinde de bir akşam evvel Hasan Bedreddin'in mezarlıkta Yahudi'ye sattığı malların parası ile bir kağıt bulmuş.

Kağıtta Hasan Bedreddin'in Kahireli Vezir Nureddin'in oğlu olduğunu okuyunca, Vezir şaşırmış. Çünkü Hasan Bedreddin'in kendi öz kardeşinin oğlu olduğunu anlamış. Sonra muskayı açmış. Bunun da içinden bir kağıt çıkmış. Kağıtta Vezir Nureddin'in eliyle Hasan Bedreddin'in annesiyle hangi sene ve hangi gün evlendiğini ve Hasan Bedreddin'in ne zaman dünyaya geldiği yazılıymış.

Şemseddin biraderinin evlendiği tarihle kendisinin evlendiği tarihi ve kızı Sittülhüsn'ün doğduğu tarih ile kardeşinin oğlu Hasan Bedreddin'in doğduğu tarihi karşılaştırarak kardeşi ile aynı günde evlendikleri gibi, birer evlâtlarının aynı tarihte doğduklarını anlamış.

Hemen kağıdı alarak Sultanın yanına gitmiş ve ona her şeyi anlatmış. Vezir anlattıkça Sultan şaşmış ve Vezirine bu hikâyenin de bir kitaba yazılarak kendi kütüphânesine konmasını emretmiş.

Aradan epeyce zaman geçtikten sonra, Sittülhüsn nur topu gibi bir oğlan çocuğu doğurmuş. Adını da Acib koymuşlar. Çocuk büyümüş. Nihayet mektebe gitmiş. Mektepteki çocuklar, bir gün, babasının ismini bilmiyor diye Acib ile eğlenmek istemişler.

Buna Acib'in o kadar canı sıkılmış ki, ağlaya ağlaya annesi Sittülhüsn'e koşmuş. Fakat hıçkırıklar içinde boğuluyor, söz söyleyemiyormuş, ağlıyormuş.

Sittülhüsn, evlâdını bağrına basarak telaşlı telaşlı niçin ağladığını, bir tarafından incinip incinmediğini sormuş. Çocuk ağlamasının sebebini anlatmış. Bir gecelik kocası Hasan Bedreddin, Sittülhüsn'ün hatırasında canlanmış. Ne kadar nazik, ne kadar güzel bir adam olduğunu düşünerek Sittülhüsn de oğlu ile beraber hüngür hüngür ağlamaya başlamış.

Tam o sırada, birdenbire odanın kapısı açılmış, Vezir içeri girmiş. Kızı ile torununu ağlar görünce, onlara ağlamalarının sebebini sormuş. Onları dinledikten sonra, artık ihtiyarlamış olan Vezir de kendi acı yaşlarını tutamamış. O da onlarla beraber ağlamış. Uzun uzun ağladıktan sonra, nihayet ihtiyar Vezir kalkıp Sultanın huzuruna çıkmış. Ve kardeşinin oğlunu arayıp bulmak için seyahate çıkmak üzere müsaade etmesini rica etmiş. Sultan izin vermiş. Hatta kardeşinin oğlunu bulacağı yerin padişahına verilmek üzere, birçok da tavsiye mektupları vermiş.

İhtiyar Vezir kızını, torununu ve birçok hizmetçilerini yanına alarak, derhal yola çıkmış. Ne kızgın ova, ne sarp vâdi dinlemiş, dere tepe aşa aşa bir kaç gün içinde Şam'a varmış. Meydanü'l-Hâsiyye denilen yere varınca, çadırlarını açtırmış. Hizmetçilerine burada iki gün kalarak dinleneceklerini söylemiş.

Hizmetçilerin bazısı Şam şehrini gezmeye, bazısı hamama, bazıları da câmiye namaz kılmaya gitmişler. Mini mini Acib de, lalasıyla beraber sokakları dolaşıp sağı solu görmek üzere şehre girmiş. Şehir halkı Acib'in sevimli yüzünü görünce, bu insan mı melek mi diye şaşırmışlar. Çocuğun hâli, sabah rüzgârından daha mûnis, berrak su kadar tatlıymış.

Acib, lalasıyla dolaşa dolaşa, nihayet bir aşçı dükkânının önüne gelmiş. Bu dükkân, Acib'in babası Hasan Bedreddin'in bulunduğu dükkândı. Çünkü Hasan Bedreddin'i evlâtlığa kabul eden aşçı ölmüş. Ve dükkân Hasan Bedreddin'e kalmıştı.

Acib lalasıyla dükkânın önünde durunca, Hasan Bedreddin içerden Acib'i görmüş. Bu güzel çocuğun kendi oğlu olduğunu bilmediği hâlde, ona karşı yüreğinde büyük bir sevgi duymuş. Acib'i dükkâna dâvet etmiş. Lalası, bir vezir torunu, bir aşçı dükkânına giremez diye, çocuğu dükkâna sokmak istememiş. Fakat çocuk da, aşçının babası olduğunu bilmediği hâlde, bu adama karşı garip bir meyil hissetmiş.

Sebebini bilmediği hâlde Hasan Bedreddin'in gözleri yaşarmış. Acib'e kendi eliyle badem ve şekerle pişirdiği reçelden ikrâm etmiş, çocuk bir taraftan reçel yerken, bir taraftan da aşçıya, neden böyle gurbet illerine geldiklerini anlatmış. İhtiyar Vezirin oğlunu bulmak için böyle diyar diyar süründüklerini duyunca, Hasan Bedreddin'in de babası anası hatırına gelmiş, gözlerinde toplanan yaş damlaları yanaklarından akıvermiş. Derin

bir âh çekerek, “İnşallah yakında hepimiz hasretlilerimize kavuşuruz!” demiş.

Acib ile lalası, reçellerini yiyip bitirdikten sonra, aşçıya teşekkür ederek dükkândan çıkmışlar. Lâkin Acib dükkândan çıkınca, Hasan Bedreddin yüreğinin de göğsünden çıkıp gittiğini zannedecek kadar bir acı duymuş. Dayanamamış. Dükkânını kapamış, çocuk ile lalasının peşine düşmüş.

Lala, Hasan Bedreddin’e neden arkaları sıra geldiğini sormuş. Hasan Bedreddin de o taraflarda işi olduğu için, onlara refakat etmek istediğini söylemiş.

Acib söze karışmış.

— “Ses çıkarma lala!” demiş. “Bakalım bu adam bizi çadıra kadar takip edecek mi? Sokakta giden bir adama bir şey diyemeyiz. Fakat sokağı bırakıp da arkamızdan çadıra kadar gelmek isterse, o vakit bu adamın bir hayırsızlık niyeti beslediğini anlar ve kendisini kovarız.”

Çocuk ile lalası çadıra yaklaşınca arkalarına dönüp bakmışlar. Hasan Bedreddin’i arkalarında görmüşler. Acib hemen yerden koca bir taş kapıp Hasan’a doğru atmış. Taş Hasan’ın alnına çarpmış, yüzü gözü kan içinde kalmış. Hasan kanı silmiş ve sarığından yırttığı bir parçayla yarasını bağlamış, dönmüş. Dükkâna gelmiş.

İki gün sonra ihtiyar Vezir, yine kızı, torunu ve hizmetçileriyle birlikte burasını terk ederek yola düzülmüş. Şam’dan Mardin’e, Mardin’den Musul’a varmış. Orada da duramamış, Basra’ya kadar gitmiş. Basra’da Sultanın karşısına çıkmış. Kim olduğunu ve neden dolayı Basra’ya kadar geldiğini anlatmış. Sultan Vezir Nureddin’in ismini duyunca, Nureddin’in ruhuna Fatiha okumuş ve Şemseddin’e,

— “Allah rahmet eylesin, kardeşiniz öleli çok zaman oldu, onun Hasan Bedreddin adlı bir oğlu vardı. Babası öldükten sonra, o da ortadan kayboldu. Ve bir daha ne kendi göründü, ne ismi işitildi. Mamafih kardeşinizin karısı, yani Hasan Bedreddin’in annesi daha hâlâ buradadır. Kendi evlerinde oturmaktadır. İsterseniz gidip görebilirsiniz.” demiş.

Şemseddin, hemen yengesinin evine gitmiş. Kapıdan girince, evin duvarlarında altın harflerle kardeşinin isminin yazılı olduğunu görmüş.

Gidip yaşlı gözlerini o sevgili isme sürmüş. Sonra yengesinin, yani Nureddin'in karısı ve Hasan Bedreddin'in annesinin karşısına çıkmış.

Bu zavallı kadın, oğlu Hasan Bedreddin'i kaybettikten sonra, köşkünün ortasına büyük bir mermer makbere[62] yaptırmış. Bu makberenin üzerinde, kara yazılarla makberenin Hasan Bedreddin'e ait olduğu yazılıymış. Zavallı kadın her gün makberenin yanına gelir, onun üzerinde saatlerce ağlarmış.

Vezir Şemseddin onun karşısına çıktığı zaman, kadını mezarın başında ağlar bulmuş. Kadın karşısında kocasının kardeşi bulunduğunu öğrenince gözyaşlarını silmiş ve sevinmiş. Yerlere kapanarak Şemseddin'in ayaklarını öpmüş. Hele oğlu Hasan Bedreddin'in bir gece Sittülhüsn ile beraber kaldığını ve Hasan Bedreddin'in Sittülhüsn'den Acib adlı bir erkek evlâdı olduğunu duyunca, sevincinden ne yapacağını şaşırmış, Şemseddin'e şaşkın şaşkın "İnşallah oğlum sağdır, belki oğlum sağdır." diye kekelemiş durmuş.

Şemseddin ne onun, ne de kendisinin kaybedecekleri vakitleri olmadığını, hemen hazırlanıp oğlunu aramak üzere kendisiyle beraber seyahate çıkmasını rica etmiş. Hazırlıklar yapılmış, Basra Padişahından izin alınmış. Vezir Şemseddin yine maiyeti ile birlikte Mısır yolunu tutmuş.

Gece gitmişler, gündüz gitmişler, nihayet yine Şam'a varmışlar, yine aynı meydanda çadırlarını kurmuşlar. Vezir bu defa Şam'da bir hafta kalarak yol yorgunluğunu gidermeye karar vermiş. Yine hizmetçiler şehrin içine dağılmışlar. Acib lalasını çağırmış.

— "Gidelim de şu aşçıyı bir görelim." demiş. "Adamcağız bize birçok ikrâm ve iltifat ettiği hâlde, biz onun başını yaraladık ve ona fenalık ettik."

Aşçıbaşı bu güzel çocuğu görünce, yine müteessir olmuş, yine gözleri yaşarmış. Onlara bu defa eskisinden ziyade ikrâm etmiş. Yine nar taneleri, badem ve şeker ile yapılma reçelden yedirmiş. Sonra gül suyu ile yapılmış şerbetler getirmiş. Acib ile lalası o kadar iştah ile yemişler ki, artık bir küçük lokma bile yiyemeyecek bir hâle gelmişler.

Aşçıya teşekkürler ederek çadırlarına dönmüşler. Acib'in ninesi, çocuğun belki karnı acıkmıştır, diye ona reçel getirmiş. Bu reçel nar taneleriyle badem ve şekerden yapılmış bir reçelmiş. Acib ninesine çarşıda yemek yediği için karnının tok olduğunu ve çarşıda da bu reçelden yediklerini söylemiş.

Acib’in ninesi bu sözleri duyunca, çocuğun lalasına kızmış.

— “Sen nasıl olur da utanmadan benim torunumu çarşı aşçılarına götürürsün?” diye çıkışmış. Acib’in lalası evvelâ inkâr etmiş. O sırada odaya giren Vezir Şemseddin torununun çarşı aşçılarına götürüldüğünü öğrenince o da kızmış ve lalayı döverek doğruyu söylemesini istemiş.

Acib’in lalası, dayaktan kurtulmak için doğru söyleyeceğine söz vermiş. Ve olan biteni şöylece anlatmış:

— “Efendim mademki doğrusunu istiyorsunuz, şunu da ilâve edeyim ki” demiş, “çarşıda yediğimiz tatlı, burada Acib’in annesinin verdiği tatlıdan bin kat daha güzeldi.”

Acib’in ninesi bunu duyunca, daha ziyade kızmış ve “Çarşıdaki reçel nasıl olur da benim yaptığım reçelden daha güzel olabilir. Bu reçeli yapmasını bir ben, bir de oğlum Hasan Bedreddin bilir.” diye ısrar etmiş.

Bunun üzerine Şemseddin, lalanın eline bir altın vermiş ve “Çarşıya git, şu aşçıdan, bir altınlık reçel al da getir.” demiş. Lala çanağı alınca doğru aşçı dükkânına gitmiş.

— “Aşçıbaşı” demiş, “senin reçelin yüzünden pek fena bir dayak yedim. Evde, sizde yediğimiz reçelin evdeki reçelden daha iyi olduğunu söyledim. Reçelin en iyi tarafından bana bir altınlık reçel ver de eve götüreyim, görsünler.” demiş.

Hasan Bedreddin gülmüş ve:

— “Korkma, utanmazsın!” demiş. “Çünkü dünyada bu reçeli benim kadar iyi yapabilecek birisi yoktur. Ben de bu reçeli annemden öğrendim.”

Sonra kâseye bir kaç kepçe reçel koymuş ve lalanın verdiği altını almamış.

Lala, reçel ile beraber çadıra dönmüş. Vezir, reçelden tadınca, ömründe bu kadar leziz ve nefis bir şey yemediğini itirafa mecbur olmuş.

O zaman, Hasan Bedreddin’in annesi de merak ederek, bir küçük kaşığın ucuyla ağzına biraz reçel götürmüş ve tadar tatmaz bu reçelin kimin tarafından yapıldığını anlamakta gecikmemiş. Bayılıp yere yıkılmış.

Hemen gül suları, misk ve amber ruhlarıyla zavallıyı ayıltmışlar. Ayılır ayılmaz, “Aman hemen koşunuz, bu reçeli kim yaptıysa bulunuz. Çünkü bu reçeli yapan adam muhakkak oğlum Hasan Bedreddin’den başkası değildir.” diye yalvarmaya başlamış.

Şemseddin, bunu duyunca çok sevinmiş, en güçlü, en kuvvetli uşaklarından yirmi tanesini aşçı dükkânına göndermiş. Onlara, “Orada bu reçeli yapan aşçıyı bulunuz. Elini ayağını sımsıkı bağlayınız. Dükkânını da parça parça ediniz, kendisini eli kolu bağlı olarak bana getiriniz.” diye emir vermiş.

Onlar da aldıkları emir neyse, onu yapmışlar. Hasan Bedreddin’i eli kolu bağlı olarak Vezir Şemseddin’in karşısına çıkarmışlar. Zavallı Hasan Bedreddin, kendisine neden böyle cefa ettiklerini düşünür düşünür, lâkin bir türlü bulamazmış. Nihayet Vezirin karşısına gelince titreyerek sormuş:

— “Benim kabahatim nedir ki, bana böyle muamele ediyorsunuz?”

Şemseddin:

— “Kabahatiniz bir değil bindir. Bunların en hafifi bile, sizi idam ettirmeye kâfidir. Niçin reçele biber koymadınız?” diye bağırmış. Aynı zamanda, güyâ deliymiş gibi veya çok kızgınmış gibi, yüzünü, kaşlarını çatmış, gözlerini açmış ve aşçıyı korkutmuş.

Şemseddin, o gece kocaman bir sandık yaptırtmış. Ve aşçıyı, eli kolu bağlı olarak sandığa sokturmuş. Sandığı da bir devenin sırtına yükleterek akrabasıyla, adamlarıyla birlikte Mısır yoluna tutmuş.

Yemek zamanı gelince Bedreddin’i sandıktan çıkartıp karnını doyurtmuş, sonra yine sandığa koydurtmuş. Gerek Hasan Bedreddin’in annesine, gerek karısı Sittülhüsn’e, bir kaç gün için Hasan Bedreddin’e görünmemelerini tembih etmiş.

Nihayet bir gün kafile Mısır’a, yani Kâhire’ye pek yaklaşmışlar, vakit akşammış. Şemseddin, Bedreddin’e yemek yedirmek için yine sandıktan çıkartmış.

— “Bugün artık son günündür. Yarın seni haça çaktıracağım. Bu gece sandığın içinde uyuma, duayla vakit geçir ki, ölmezden evvel Allah kabahatlerini affetmiş olsun.” demiş.

Hasan Bedreddin kendisini tutamamış:

— “Siz ne ahmakmışsınız meğer” demiş. “Hiç bir insan, reçele az biber koydu diye çarmıha gerilir mi? Aklınıza şaşayım!”

Fakat Şemseddin boyuna, “Mademki reçele biber koymadın, ben seni çarmıha gerdireyim de gör.” der dururmuş.

Sabah olunca, Şemseddin, Bedreddin’i yine sandıktan çıkarmış. O gece hiç uyumamış olan zavallı Bedreddin’in artık ayakta duracak hâli yokmuş. Benzi solmuş, rengi kalmamış. Şemseddin onun bu hâlini görünce, “Bu adamı tekrar sandığa koyunuz. Daha bir hafta orada kalsın, sonra çarmıha gereceğiz.” diye bağırmış.

Hizmetçiler Bedreddin’i götürüp yine sandığa kapamışlar. Bedreddin sandığın içinde yorgunluğun tesiriyle derin bir uykuya dalıvermiş.

Bedreddin böyle uyurken, kâfile de Kâhire’ye gelmiş, şehre girmiş, develer Şemseddin’in sarayı önünde durmuş.

Bedreddin’i uykudan uyandırmaksızın yavaş yavaş sandıktan çıkarmışlar, on iki [63] sene evvel, bir gece için güveyi girdiği zifaf odasına götürüp minderin üzerine yatırmışlar. Odada düğün gecesi ne eşya varsa, yine aynı eşyalar yerlerinde duruyormuş. Hatta Bedreddin’in sarığıyla elbiseleri bile, o gece nerede bırakılmışsa, yine orada duruyormuş.

Şemseddin kızı Sittülhüsn’ü çağırmış:

— “Kızım” demiş, “düğün gecesi üzerinde hangi elbise ve ne mücevherat varsa derhal onları giyin, takın, tıpkı o günkü gibi süslen, yatağa gir, cibinliği çek, otur bekle. Bedreddin uyanınca, ona ‘Ne için dışarıda istirahat ediyorsunuz. Yatağınıza gelseniz!’ de. Ona, düğün gecesinden bugüne kadar on iki senelik bir zaman geçtiğini ihsas etmeyelim. O, sanki biraz evvel yataktan çıkmış da minder üzerinde uyuyakalmış, orada uyurken birçok rüyâlar gördükten sonra uyanıvermiş zannetsin.”

Kız babasının dediklerini bir bir yapmış. Düğün gecesi süslendiği gibi süslenmiş, gidip yatağa girmiş, cibinliğini çekmiş ve beklemiş.

Derken Hasan Bedreddin, yavaş yavaş, gerinerek uyanmış, gözlerini aralayınca, yüzlerce kandil ve mumların etrâfa saldıkları renk renk ışık

gözlerini kamaştırmış, gözlerini açmış, ayağa kalkmış. Etrâfına bakmış. Odayı tanımış, yatağı görmüş. Onu da tanımış. O vakit elini başına götürmüş. “Ne oluyorum ya Rabbi, gördüklerim rüyâ mı, yoksa sayıklıyor muyum?” diye söylenmiş.

İleri bir adım atıp durmuş. Eliyle alnında incilenen ter damlalarını silmiş. Bir türlü gördüklerine inanamamış. Kendi kendine, “Burası, bu benim güveyi girdiğim oda, şu eşya o odadaki eşya, fakat beş dakika evvel ben bir sandık içinde kapalı değil miydim?” diye söylenmiş.

O böyle söylenip dururken, cibinliğin bir ucu oynamış, evvelâ güzel bir el, sonra kuğu kuşu boynu gibi beyaz ve uzun bir kol, nihayet Sittülhüsn’ün melek gibi yüzü görünmüş.

Sittülhüsn, Hasan Bedreddin’e, “Ne oldunuz, hâlâ yatağa gelmeyecek misiniz?” diye seslenmiş.

Hasan Bedreddin şaşırmış. Kendisini cennette zannetmiş. Bu manzara, bu tatlı ses, bu güzel kadın onu gaşyetmiş[64].

Gördüklerine inanmak istemeyen bir "sâir fi’l-menam"[65] gibi, bir söz söylemeden cibinliğin altından gelen sese doğru gitmiş ve yatağa girmiş.

Yatakta, büyük bir tehlikeyi atlatanların yaptıkları gibi, dört tarafına hayretle bakına bakına, derin bir “Ohhh!” çekmiş ve sonra yine düşünceye dalmış.

Kafasını, halledemediği bir muamma burkuyor gibi oluyormuş. Sarığını, elbiselerini de görünce, “Allah bilir ama, ben çok derin bir kâbusa dalmış olacağım.” demiş.

Sittülhüsn, Hasan Bedreddin’in şaşkınlığını görerek,

— “Sizi niçin bu kadar mütereddit, bu kadar şaşırmış görüyorum?” demiş. “Uykuya dalmadan evvel bu kadar düşünceli değildiniz.”

Hasan Bedreddin tatlı tatlı gülmüş:

— “Sizden uzak düşeli kaç sene geçti?” diye sormuş.

Sittülhüsn:

— “Allah sizi kazadan esirgesin, ne diyorsunuz? Daha biraz evvel yataktan kalkıp mindere yaslanmış, uyuya kalmıştınız, fakat yatağa gelmekte geciktiğinizi görerek, sizi dâvete lüzum görmüştüm. Yoksa...”

Hasan Bedreddin, başını bir tarafa eğerek şöyle bir düşündükten sonra, yine içini çekmiş.

— “Söylediğiniz doğru olmalı, ben şurada uykuya dalmış olacağım. Zahir uyurken çok uzun bir rüyâ görmüşüm. Güyâ Şam’da bir aşçıydım, güyâ orada on iki sene yaşadım. Güyâ büyük bir adamın oğlu, lalasıyla dükkânıma gelerek ona reçel yedirdim.” diye rüyâ sandığı hayatını anlatmaya başlamış.

Sittülhüsn’e, güzel çocuğun nasıl ona kızdığını ve nasıl bir taş atarak alnını yaraladığını anlatırken, elini alnına götürmüş. Orada yaranın yerini bulunca, “Vallâhi galiba rüyâ değil, bu bir hakikat olacak.” diyerek[66] tekrar tereddüde düşmüş. Fakat yine Sittülhüsn’e ve odaya göz gezdirmiş, düşünmüş.

— “Dur bakayım, ben kendimi birden bire bir sabah Şam şehri kapısının dışarısında buldum. Hem de nasıl bilir misiniz, sarıksız ve cübbesiz. Sonra orada yerleştim. Aşçılık ettim. Nar taneleriyle reçel yapıyordum. Bir gün biberi az bir reçel yaptım. Allah Allah, insan rüyâda ne de tuhaf şeyler görürmüş!” deyip duraklayınca, Sittülhüsn “Aman başka neler gördünüz[67], anlatınız” diye çırpınmış,

Hasan Bedreddin de rüyâ sandığı hayatının öteki taraflarını da olduğu gibi anlatmış. Ve nihayet, “Eğer rüyâdan uyanmayaydım, az daha çarmıha gerilecektim.” diye hikâyesini bitirmiş.

Sittülhüsn:

— “Sizi ne için tahtalara çakarak öldüreceklerdi?”

Hasan :

— “Reçele az biber koydum diye.”

Sittülhüsn gülerek Hasan’ı koynuna almış ve okşamış. Hasan bu garip hâl karşısında düşüne düşüne uykuya dalmış.

Ertesi gün, uykudan uyanıp da odaya amcası Vezir Şemseddin’in girdiğini görünce, şaşırmış ve gayri ihtiyârî:

— “Birkaç günden beri beni sandığa kapatarak işkence eden, çarmıha gerdirmeye kalkışan siz değil miydiniz?” diye bağırmış.

O vakit Vezir, Hasan’ı teskin etmiş:

— “Oğlum” demiş, “artık sana hakikati anlatmak sırası geldi. Sen benim kardeşim Nureddin’in oğlusun. Sana yapmış olduğum eziyete gelince, kızım Sittülhüsn ile bir gece evlenmiş olan adamın sen olup olmadığını anlamak istedim. Onun için bu oyunu tertip ettim. Ve seni buraya getirdim. Sen evvelce odada bıraktığın sarığı ve elbiseyi tanıyınca, düğün gecesi kızımla evlenen adamın senden başka birisi olmadığına kanaat getirdim. Aradan çok seneler geçmiş olduğu için, annen seni tanıyamayabilirdi. Annen seni tanımış olsa bile, düğün gecesi evlenen adamın sen olup olmadığını bilemezdi. Ben seni bulmak için tâ Basra’ya kadar gittim. Anneni oradan alarak buraya getirdim. Şimdi annen de buradadır.”

Hasan, amcasının bu izahatını hayret içinde dinlemiş. Sevinçten gözleri yaşarmış. Sarmaşıp öpüşmüşler. Şemseddin, kardeşi Nureddin ile nasıl kavga ederek ayrıldıklarını ve birbirlerine yaptıkları vaatleri anlatmış. Tam bu sırada, odaya Bedreddin’in annesi de girmiş. Derhal oğlunu kucaklamış, ana oğul sevişmişler, koklaşmışlar.

Derken Sittülhüsn’le Acib de odaya girmişler. Artık sevinç ve saadet o dereceyi bulmuş ki, oradakiler sevinçten ne yapacaklarını şaşırmışlar.

Sultan, veziri Şemseddin’in nihayet yeğenini bulduğunu duyunca, bunun da bir kitaba yazılarak, başkalarına ibret olsun diye, kütüphânesine konmasını emretmiş.

Kırk gün, kırk gece kandiller yakılarak düğün yapılmış; tabl[68], kös[69], nakkâre[70] çalınmış. Vezir Şemseddin, yeğeni Bedreddin, annesi, karısı, hülâsa hepsi yüz sene, yüz ay, yüz hafta mesut mesut yaşamışlar.

Harun Reşid, bu hikâyeyi veziri Cafer’in ağzından dinledikten sonra pek beğenmiş ve karısını yanlışlıkla öldüren zavallı genci affederek onu güzel bir kadınla evlendirmiş.

CÜCE VE CÜCENİN CÂNİLERİ

Bir varmış, bir yokmuş, Basra şehrinde çok tuhaf bir terzi varmış. Bu terzinin bir âdeti varmış. Birisine elbise dikip de paraları aldığı gün, muhakkak karısıyla şehirdeki eğlence yerlerinden birine gider, eğlenirmiş.

Bir gün bu terzi, zengin bir adama bir cübbe dikerek hayli para almış. O gece eve dönerken, sokakta, tuhaf bir cüceye rast gelmiş. Kendi kendine, “Bu cüceyi evime yemeğe dâvet edeyim. Sonra karımı alır ve cüceyle birlikte eğlence yerlerinden birine giderek hoş bir vakit geçiririz.” diye düşünmüş.

Derhal cücenin yanına yanaşarak onu evine dâvet etmiş. Cücenin karnı aç olduğu için, bu dâveti memnuniyetle kabul etmiş.

Terziyle cüce eve gitmişler. Yemek vakti gelmiş, hepsi sofra etrâfına sıralanmışlar. Et gelmiş, yenmiş; sebze gelmiş, tabak süpürülüp temizlenmiş; sıra balığa gelmiş. O gece evin hanımı, çarşıdan kelepir, büyükçe, güzel bir balık satın almışmış. Balık yenilirken şakacı olan evin hanımı, cücenin ağzına koca bir lokma tıkmış. Sonra elleriyle cücenin dudaklarını sımsıkı tutarak “Bu balığı size çiğnetmeden yutturacağım.” diye tutturmuş ve zorla cüceye balığı yutturmuş. Hâlbuki lokmanın içinde büyük bir kılçık varmış. Kılçık cücenin boğazına batmış. Cüce hemen oracıkta ölüvermiş.

İstemeyerek yaptıkları bu fenalıktan dolayı gerek terzi, gerek karısı pek müteessir olmuşlar. Düşünmüşler, taşınmışlar, sonra karının aklına bir fikir gelmiş.

— “Cüceyi burada bulurlarsa, ne desek inanmazlar, onu isteyerek öldürdüğümüzü zannederek ikimizin de başını keserler. Onun için cüceyi koynuna al, üzerine bir mendil ört, ben önde, sen arkada sokağa çıkalım. Çocuğumuz birdenbire hastalandı, onu hekime götürüyoruz diye buradan uzaklaşırız.” demiş.

Terzi cüceyi koynuna almış. Karı önde, o arkada yola çıkmışlar.

Sokakta giderlerken kadın boyuna “Âhh yavrum, vâh yavrum, sen hasta olacağına keşke ben olaydım!” diye dövünüp dururmuş. Onları görenler de

bunlara acırmış.

Nihayet karı koca, bir Yahudi hekimin kapısını çalmışlar. Kapıyı bir Arap[71] kölesi açmış. “Ne istiyorsunuz?” diye sormuş.

Kadın, “Evlâdımız hasta, şu altını al da ustana ver, çabuk gelsin çocuğumuza baksın.” diye cevap vermiş.

Arap köle, kapıyı açık bırakarak ustasını çağırmak üzere yukarı çıkarken, terzi cüceyi kapının iç tarafa bırakmış. Sonra süratle sıvışıp kaçmışlar.

Biraz sonra, güya kapıda bekleyen hasta çocuğu muayene etmek üzere Yahudi hekim aşağı inmiş. Fakat yağlı müşteriye çattığı ümidiyle karanlıkta o kadar acele koşmuş ki, ayağı, duvara dayalı olan cüceye dokunur dokunmaz boylu boyuna yüzüstü yere düşmüş.

Yahudi küfürler ederek ve üstünü başını silerek ayağa kalkmış. Bir de bakmış ki, ayaklarının dibinde ufacık tefecik bir ölü cüce yatıyor! Korkudan aklı başından uçacak gibi olmuş. Cüceyi alınca doğru karısının yanına koşmuş. “Aman başıma gelene bir bak” demiş. “Kapıya giderken, bir kenarda beklemekte olan hastayı yere düşürdüm, üstüne de ben düştüm. Kalkınca hastayı ölü buldum. Şimdi ne yapacağız?” Ağlayıp saçını, sakalını yolmaya başlamış. Karısı evvelâ şaşırmış. Sonra kendini toplamış.

— “Ne oluyorsun yahu!” demiş. “Müşkülün kolay tarafı vardır. Biz şimdi bu cüceyi alır, yavaşça komşumuzun avlusuna bırakırız. Komşumuz sarayın aşçısı zengin bir Müslüman olduğu için, evinden fareler, kedi ve köpekler eksik olmaz. Bu kedi ve köpekler sabaha kadar cüceyi yerler ve biz de başımıza gelen bu belâdan bu sûretle kurtuluruz.”

Yahudi karısının bu fikrini beğenmiş ve onun söylediği gibi yapmış. Hâlbuki o sırada, birkaç günden beri saray aşçısının erzakı çalınmaktaymış. Aşçı bu hayırsızlığın farelerle kediler tarafından yapıldığını sanıyormuş. Onun için ikide birde eline bir değnek alarak avludaki kedi ve köpekleri kovmaya çıkarmış.

Yine böyle bir gece, kedileri kovmak üzere yavaşça avluya çıktığı sırada, bir karaltı görmüş. İçinden “Hah şimdi anlaşıldı” demiş. “Hırsızlığı yapanlar bizim kediler değil, iki ayaklı adam evlâtlarıymış. Şu herifin arkasından yanaşarak tepesine şöyle bir tokmak indireyim de, erzak

çalmanın ne demek olduğunu anlasın!” Ve yavaş yavaş, ayaklarının ucuna basarak, duvara dayalı duran cücenin arkasından, cücenin başına tokmağı indirmiş. Zaten ölü olan zavallı cüce yere yıkılıvermiş.

Aşçı cüceyi öldürdüğünü görünce, müteessir olmuş. Çünkü merâmı hırsızı öldürmek değil, sade canını yakmak ve korkutmakmış. Fakat karşısında ölü bir adam görünce, kendisi korkmuş ve düşünmeye başlamış.

Nihayet cüceyi sırtlamış, gece olmasından bil-istifade[72] tenha bulunan çarşı sokağının başına, duvara dayamış, bırakmış.

Sultanın bir Hıristiyan sarrafı varmış. Bu sarraf, o gece içmiş içmiş, zil zurna sarhoş olmuş. Nihayet ayılmak üzere hamama gitmeye karar vermiş. Düşe kalka giderken, sokak köşelerinde saklanan çocuklar, sarhoşun kulağını çeker yahut yanağına vururmuş. Sarhoş bu şakalara pek fena kızar, kendi kendine, “Hele biriniz elime geçerseniz, size Hanya ile Konya’yı gösteririm.” diye söylenirmiş.

Tam çarşı sokağına dönerken bir de ne görsün, çocukların bir tanesi duvara yamyassı dayanmış, onun köşeden geçmesini beklemiyor mu?

Sarhoş sarraf, bu fırsattan istifade etmek üzere çocuk sandığı ölü cüceye yavaşça yanaşmış. Olanca kuvvetiyle, cücenin yanağına bir yumruk indirince, cüce yere yuvarlanmış. Sarraf cücenin yere yuvarlanmasından cesaret alarak tekmelemeye başlamış. Ayağıyla beline bir tekme indirmiş.

O sırada bekçi de oradan geçiyormuş. Bir adamın başka birisini dövmekte olduğunu görünce, hemen sarrafın yanına yanaşmış. Dayak yiyen adamın yerde ölü olarak yattığını görünce, sarrafı yakalamış. Ellerini arkasına bağlayarak ve ölü cüceyi de omzuna alarak ikisini de doğru valiye götürmüş.

Vali, hemen oracıkta sarrafı muhakeme etmiş ve ertesi sabah asılmak üzere idama mahkum etmiş.

Ertesi sabah, şehrin en geniş meydanlığına darağacı kurmuşlar. Sarrafı darağacının altına getirmişler, ipi boynuna geçirmişler, cellâtlar tam ipi çekip de sarrafı asacakları zaman, Sultanın aşçıbaşısı kalabalığı yara yara, darağacının önüne gelmiş. “Bu adamı asmayınız, o mâsumdur, cüceyi o değil ben öldürdüm.” diye bağırmış.

Aşçıyı valiye götürmüşler. Vali aşçıya cüceyi nasıl öldürdüğünü sormuş, aşçı da kedileri kovmak için avluya çıktığı zaman cüceyi avluda gördüğünü ve başına bir tokmak vurarak cüceyi öldürdüğünü anlatmış.

Vali zâbitlere, “Sarrafı salıveriniz, onun yerine götürüp bunu asınız!” demiş.

Aşçıyı asmak üzere darağacının altına getirmişler. Tam ipi çekecekleri anda, kalabalık arasında, “Onu asmayınız, o bî-günahtır![73] ” diye birisinin haykırdığı duyulmuş. Herkes o tarafa doğru bakınca, Yahudi doktorun soluya soluya ilerlediği görülmüş.

Yahudi’yi alıp valiye götürmüşler. O da akşam, merdivenden inerken ayağıyla çarparak onu nasıl öldürdüğünü ve sonra cesedini nasıl komşusunun avlusuna attığını anlatmış.

Vali, “Aşçıyı bırakınız, bu hekimi götürüp hemen ipe çekiniz!” emrini vermiş.

Derken, meydana terzi çıkmasın mı? Terzi, “Ben valiye gidip söyleyeceklerimi söyleyinceye kadar bu adamı asmayınız.” demiş.

Terziyi valiye götürmüşler. Terzi valiye, nasıl cüceyi evine dâvet ettiğini ve karısının şaka olsun diye nasıl ağzına bir lokma ekmekle biraz balık koyduğunu ve balık kılçığının cüceyi nasıl boğduğunu anlatmış.

Vali, onun üzerine zâbitlere emir vermiş. “Hekimi asmayınız. Onun yerine bu terziyi götürüp asınız!” demiş.

Cellâtlar Yahudi hekimin boğazından ilmeği çözmüşler. Terzinin boğazına geçirmişler, herifi asmaya hazırlatmışlar.

Cüce, Sultanın en sevdiği soytarısıymış. Vezirler, soytarının öldürüldüğü havâdisini vermeye korkmuşlar. Yutkunmuşlar, ezilmişler, büzülmüşler, nihayet Sultana hakikati söylemeye mecbur olmuşlar. Sultan cüceyi öldüren caninin hemen karşısına getirilmesini emretmiş.

O sırada terziyi de asmak üzereymişler. Terziyi, alıp Sultana getirmişler. Terzi Sultana cüceyi nasıl istemeyerek öldürdüğünü söylemiş. Sultan hem Yahudi hekimi, hem Hıristiyan sarrafı, hem de kendi aşçısını çağırtmış. “Ve

bu cücenin başına gelen vak’a kadar tuhaf bir şey başkasının başına gelmiş midir?” diye sormuş.

O zaman sarraf atılmış ve eli kesilen adamın hikâyesini şöylece anlatmaya başlamış:

HIRİSTİYAN TÜCCARIN PADİŞAHA ANLATTIKLARI

Hikâyeye başlamazdan evvel, yerli olmadığımı ve yabancı bulunduğumu zât-ı devletinize bildirmeyi bir borç bilirim. Ben aslen Mısırlı ve Kâhireliyim. Kıpti milletine mensup bir Hıristiyan'ım. Babam sarraftı ve mesleği sayesinde birçok paralar toplamıştı. Babam öldükten sonra, ben de babamın işini devam ettirdim.

Bir gün, birçok meslektaşlarımla beraber Kâhire çarşısında oturup konuşurken, güzel ve iyi giyinmiş bir genç delikanlı, eşeğini bana doğru sürdü. Yanıma yanaşınca eşeğinden indi, selâm verdi. Sonra cebinden, içi numûnelik susamla dolu bir mendil çıkardı. Susamı bana gösterdikten sonra, "Burada gördüğünüz susamın kilesine kaç paradan müşteri bulabiliriz?" diye sordu.

Ben susamı elledim, kokladım ve "Bu susamın her kilesine yüz parça gümüşe müşteri bulabiliriz." diye cevap verdim.

— "Öyleyse" dedi, "kantarcılarla hamalları bulunuz ve hep birlikte Bâbü'n-Nasr'da Cavalı Hanı'na geliniz. Beni orada bulursunuz."

Sonra eşeğine bindi ve uzaklaştı. Ben numûneyi alarak tüccarlara gittim. Numûneyi gösterdiğim tüccarların hepsi, o cins susamın kilesine yüz yirmi parça gümüşten alıcı çıktılar. Ben kile başına yirmi parça gümüş kazanacağımdan sevindim. Onun için kantarcılarla hamalları yanıma alarak, doğru Bâbü'n-Nasr'daki Cavalı Hanı'na gittim.

Genç delikanlı beni handa bekliyormuş. Ben hana varınca, hanın mahzeni açıldı. Mahzende yığılı duran susamları çuvallara doldurarak tarttı, susam elli kileydi. Genç delikanlı bana döndü:

— "Size kile başına on parça gümüş komisyon vereceğim." dedi. "Elli kile susam yüzer gümüşten beş bin parça gümüş eder. Bu beş bin parçanın, beş yüzü, size vaat ettiğim komisyondur. Mütebaki dört bin beş yüz parça gümüş ise bana aittir. Bana ait olan bu dört bin beş yüz parça gümüşü şimdilik siz yanınızda saklayınız. Benim başka yerde biraz işim vardır.

Oradaki işlerimi bitirince, yine buraya döneceğim, bu parayı da o zaman sizden alırım.”

Delikanlının bu muamelesi beni çok mütehassis etti[74]. Derhal teşekkür ederek elini öptüm. Ve “İstediğin gibi olsun.” dedim. Çünkü o gün, bana hayli para kazandırmıştı.

Bu tarihten bir ay kadar sonra, bir gün, delikanlı dükkânıma çıkageldi. Benden parasını istedi. Ben de her zaman yanımda saklı bulundurduğum parasını çıkarıp saymaya başladım. Delikanlı:

— “Şuracıkta ufak bir işim var, siz parayı sayıncaya kadar, ben şu işimi bitireyim, dönerim.” deyip acele dışarıya çıktı.

Delikanlıyı o gün ve ertesi günü bekledim. Lâkin delikanlı hiç görünmedi. Aradan ancak bir ay geçtikten sonra, onu tekrar gördüm. Yine acele geldi ve parasını istedi.

Onu görünce yerimden kalktım, dükkânıma dâvet ettim. Hatta beraberce yemek yememizi teklif ettim. Lâkin delikanlı dâvetimi ve teklifimi kabul etmedi. “Aman çok acelem var, dükkâna girmeyeceğimden dolayı beri affediniz. Siz parayı hazırlayınız, ben şimdi geri gelip alırım.” dedi; eşeğini kamçılayınca gözden kayboldu.

Parayı hazırladım. Delikanlıyı gece geç vakte kadar bekledim. Lâkin delikanlı, o gün de dükkâna uğramadı.

Aradan bir ay daha geçti. Kendi kendime “Bu delikanlı amma da hovarda şey ha! Beni tanımadığı hâlde, birçok parasını bana emanet ederek günlerce, aylarca semtime uğramıyor. Ya ben paraları alıp kaçsam ne yapacak?” diye düşünüyordum.

Derken, yine günün birinde, delikanlı çıkageldi. Bu sefer üstü başı, bundan evvelki seferlerden daha güzeldi. Sanki taze hamamdan çıkmış, gül gibi yanakları pembe, alnı bembeyazdı. O kadar güzel olmuştu ki, onu o hâliyle görenler muhakkak, “Maşallah, ne güzel, ne yakışıklı genç, Allah özene özene yaratmış.” derlerdi. Parasını almak üzere tenezzülen dükkânıma teşrif buyurmasını rica ettim. Cevaben:

— “Bugün de parayı almak için vaktim yok. Yakında bir daha gelirim, o zaman alırım.” diyerek savuştu.

Delikanlının parasını ticarette kullanıyordum ve susam alım satımından elde ettiğim kazançtan maada, hayli kâr da elde etmiştim. Artık zengin olmuştum. Bu servetten dolayı delikanlıya minnettardım. Delikanlı bir daha bana uğradığı takdirde kendi evimde alıkoyarak, ona elimden geldiği kadar ikrâmlar, iltifatlar etmeye karar verdim. Lâkin birbiri ardı sıra aylar geçti durdu, delikanlı dükkâna hiç ayak basmadı.

Neden sonra, yani aradan bir seneden fazla bir zaman geçtikten sonra, bir sabah delikanlıyı yine dükkânımın eşiğinde görmeyim mi? Vallâhi Sultanım, sevinmedim dersem yalan söylemiş olurum. Onu bu sefer artık kaçırmamaya karar vermiştim. Öyle ısrarlarla, öyle inatla dâvet ettim ki, bu sefer dâvetimi kabul etti. “Lâkin benim için büyük masrafa girmemek şartıyla!...” diye ilâve etti. Ben de cevaben istediği gibi hareket edeceğimi vaat ettim. Delikanlı eşeğinden inip eve girdi.

Yemekler pişti. Şerbetlere buz kondu. Nihayet misafirimle beraber tablanın karşılıklı iki tarafına bağdaş kurduk. ”Bismillâh” diyerek yemeğe başladık. Delikanlının yalnız sol eliyle yemek yediği nazar-ı dikkatimi celp etti.

Bu çocuğu birkaç seneden beri birçok defalar görmüş ve kendisiyle uzun boylu görüşmüştüm. Hiçbir zaman edep ve nezakete mugâyir bir hâl ve hareketini görmemiştim. Onun için, sol eliyle yemek yediğine şaştım. “Acaba sol eliyle yemek sûretiyle bana küçüklüğümü anlatmak mı istiyor?” diye şüphelendim. Bu fikir zihnimi gıcıkladı durdu. Yemek bitti. Ellerimizi yıkadık. Köşelerde kurularak kahvelerimizi içerken, artık merakımı daha fazla zapta muktedir olamadım:

— “Affedersiniz” dedim. “Size bir şey soracağım, yemekte mütemadiyen sol elinizi kullandığınızı gördüm, sağ elinizin incinmiş olduğunu tahmin ediyorum. Acaba sağ elinize bir ilaç yapamaz mıyız?”

Delikanlı cevap olarak derin bir âh çekti. Cepkeninin uzun kolunu yukarı doğru sıvadı. Bir de ne göreyim beğenirsiniz? Sağlam bir el yerine elsiz, kesik bir kol. Hiç de beklemediğim bu manzarayla karşılaşınca, ne diyeceğimi bilemedim.

Delikanlı bana:

— “Sol elimle yemek yediğimi gördüğünüz zaman, bu hâle çok şaşmışsınızdır. Lâkin benim için başka türlü yemek yemek imkânı olmadığını, şimdi siz de takdir edersiniz. Asıl şaşılacak şey, bu elimin nasıl kesildiğidir” dedi.

Beni bin merak sardı. Delikanlıya, “Aman anlatınız, başınıza bu kaza nasıl geldi?” diye sordum. O da anlatmaya başladı:

Ben an-asıl Bağdatlıyım. Babam o şehrin en ileri gelen eşrâfından olduğu gibi, aynı zamanda da en zenginlerindendi. Çocukluk çağından çıkıp delikanlı olduktan sonra, dünyayı gezmiş dolaşmış, bin bir seyahat yapmış adamların ötede beride gördükleri tuhaf tuhaf şeylerin hikâyelerini dinlemeye doyamazdım. Hele Mısır’a ait hikâyelere bayılırdım. Mısır’a gitmek, Mısır’ı görmek, benim en büyük emelim olmuştu. Ama böyle bir seyahate çıkmanın imkânı mı vardı?

Allah rahmet eylesin, babam sağlığında, evimizden bir iki mahalle öteye bile uzaklaşmamı çok görürdü. Beni o kadar severdi ki, bir an için ayrılığıma tahammül edemezdi.

Seneler geldi geçti. Nihayet bir gün, babam öldü. Dünyada yapayalnız kalmıştım. Beni dünyanın bir köşesine veya bir bucağına bağlayan bir bağ yoktu. Paramla o güzel Bağdat’ımızın kumaşlarından, Musul’un rüyâlar gibi, hülyâlar gibi ince esirî tüllerinden satın alarak şimdi bulunduğumuz şehrin, yani Kâhire’nin yolunu tuttum. Hâlbuki ne ümitle çıktık, sonra da nelere uğradık?

Hikâyesinin burasında delikanlı, gözlerinden şıpır şıpır akan yaşları sildi ve devam etti:

İnsanın tedbiri, takdir-i ilâhiye karşı gelemiyor vesselam. Geniş yürek, geniş gönül ve geniş adımlarla bu şehre girdim. Eşyam ile beraber Mesrur’un hanına indim. Vakit öğleden biraz evveldi.

Handa karnımı doyurdum. Yemekten sonra yatağa yan gelerek bir-iki saat kadar uyudum. Yol yorgunluğundan eser kalmamıştı. Beyne’l-Kasreyn’e kadar etrâfıma bakına bakına gezindim. Ötede beride dolaşıp duruyor ve kendimi cennette sanıyordum.

Ertesi günü, beraberimde getirmiş olduğum kumaşlardan numûnelik birkaç top alarak hizmetçilerimle beraber Çerkezler Çarşısı'na gittim. Hemen tellâllar başıma üşüştüler. Her birisinin eline numûnelik birer top tutuşturdum. Tellâlların bazısı müşteri bulmak için, malların güzelliğini bağıra bağıra ilan ederek uzaklaştılar; bazılarıysa dört tarafa dağılarak şunun bunun dükkânlarına uğradılar.

Aradan bir saat kadar geçtikten sonra, tellâllar tekrar yanıma döndüler. Buldukları alıcılar, malların sermayesi kadar bile para vermiyorlardı. Tellâlların hepsi dönüp kaça müşteri bulduklarını söyleyince, ben bu sûretle yapacağım satıştan bir dinar bile kazanamayacağımı anladım. Tellâl başı ak sakallı, doğru sözlü, doğru özlü, iyi bir adamcağızdı... Bana yanaştı:

— "A oğul" dedi, "sen bu malları böyle satmaya kalkışırsan çok ziyan edersin. Bin bilirsen bile, bir bilene danış derler, neden? Çünkü onun bildiği biricik şeyi, sen bin bildiğin hâlde bilmemekliğin ihtimali vardır. Gel sen şu malları buradaki dükkân sahibi tüccarlara veresiye ver. Yanına bir muhasip, iki de şahit alırsın. Malları tüccarlara bırakırsın. Her hafta sonunda gelir, satabildikleri malların paralarını toplarsın. Böyle yaparsan, ziyan etmek şöyle dursun, bilakis çok kâr edersin."

Doğru söze "Hay hay!" denir. Ben de öyle diyerek ihtiyar tellâl kethüdasının nasihatini dinledim. Malları dağıttım. Her pazartesi ve perşembe günleri gider, dükkânın birisine otururdum. Muhasibim öbür dükkânları birer birer dolaşır, oralarda biriken paraları toplar, bana getirirdi.

Yine para toplayacağımız günlerden bir sabahtı. Kalktım, hamama gittim. Hanıma döndüm, iki bardak yakut gibi kırmızı şerbet içtim. Hava sıcaktı. Çiçekler kokuyor ve sinekler uykulu uykulu vızırdıyordu. Yatağımın üzerinde koluma yaslanarak uykuya dalıvermişim.

Uyandıktan sonra öğle yemeğini yedim. Üstüme başıma biraz misk ve amber sürdükten sonra, çarşı yolunu tuttum. Gidip Bahçıvan Bedreddin adlı tüccarın dükkânına oturdum.

Ben dükkâna geleli az olmuştu ki, içeriye uzun endamlı bir kadın girdi. Elbisesini güzel vücuduna o kadar güzel yakıştırmıştı ki, ona bakanların gözlerini bir daha üzerinden ayırmaları ihtimali olamazdı. Başına ince bir mendil sarmış[75], mendilin bir ucunu rengârenk bir şelâle gibi başının

yanından, kulağının üzerinden, saçlarıyla beraber aşağı akıtıvermişti. Pembe yanakları üzerine çektiği peçeyi biraz yukarı kaldırıverince, altından iki büyük ve kara gözler, yıldız gibi parıldaştılar.

Kadının manzarası, bakışı, tatlı sesi, üstünden, başından intişar eden ince koku, gönlümde bir girdap yarattı. Başım döndü, aklım fikrim altüst oldu. Kız Bedreddin'i selâmladı. Bedreddin'le şundan bundan konuştuktan sonra, altın tellerle dokunmuş bir kumaşın onda bulunup bulunmadığını sordu.

Benim Musul'dan getirip de dağıttığım kumaşların çoğu, bu kızın istemiş olduğu cinstendi. Zaten Bedreddin de kıza, benim getirdiğim kumaşlardan çıkardı. Kız kumaşı görür görmez beğendi ve kumaşı alıp parasını sonra göndermek istedi. Bu teklifi işitince, Bedreddin yüzünü gözünü buruşturdu:

— "Hanımefendi, mal benim olsaydı maal-memnuniye[76] size bırakırdım, lâkin bu mal benim değil, işte şurada oturan gencindir. Bu malların parasını da ona bugün vermeye mecburum. Onun için veresiye veremeyeceğime hakikaten müteessirim." dedi.

Kıza karşı hissettiğim aşk, büyük yangınlar gibi aleviyle birdenbire gönlümü sarmıştı. Kızın tüccarın bu cevabından çok sıkıldığı, sesinin değişip titremesinden belliydi. Kız Bedreddin'e "Cevabınız beni pek mahcup etti, göstermiş olduğunuz hürmetsizlik ve nezaketsizliğe teessüf ederim!" diyerek kapıya doğru yürüdü.

Uğruna canımı, rûhumu bile feda etmeyi az göreceğim bir melekten bir bez parçasının esirgendiğini görünce, yüreğim cızladı, hemen elimle kızın yolunu kestim:

— "Hanımcığım" dedim, "lütfediniz, kerem ediniz de geri teşrif buyurunuz."

Kız başını döndürdü, bana öyle bir tebessüm etti ki, tekmil varlığımı tatlı, kudsî bir zevk ve neş'e sardı:

— "Hatırınız için geri dönüyorum." dedi. Ve dediği gibi de yaptı. Ben Bedreddin'e döndüm. "Bu kumaşın fiyatı nedir arkadaş?" diye sordum.

Bedreddin deftere baktıktan sonra, "Bin yüz parça gümüş" diye cevap verdi. Bu miktar parayı ona borçlu olduğuma dair bir kağıt yazıp Bedreddin'e verdim. Kumaşı alıp kıza uzattım:

— “Bu kumaşı götürebilirsiniz hanımefendi, parasını istediğiniz zaman gönderirsiniz. Hatta bu kumaşı küçük bir hediyem olarak kabul buyurursanız, beni ziyadesiyle memnun etmiş olursunuz.” diyerek hürmeten eğildim.

Kız cevaben:

— “Bana karşı o kadar nezaket ve o kadar dürüstî[77] ile hareket ettiniz ki, size karşı minnettar kalmamak için, yüreğimin taştan daha sert ve katı olması icap eder. Allah servetinizi çoğaltsın, ömrünüzü uzun etsin ve bir arada yaşamamızı nasip etsin, pek ihtiyarladıktan sonra, ecel gelip de ölürseniz, Allah sizi cennete kabul buyursun.” dedi.

Bunları duyunca, ben kulaklarıma inanamadım. Gözlerimin önünde cennet kapılarının açıldığını zannettim. Bu sözlerden cesaret alarak:

— “Yüzünüzü bir kerecik olsun görmeyi ümit edebilir miyim?” dedim. Kız şuh ve şen bir edâ ile peçesini yana çekti.

Sevgilimin yüzünü gördüm. Kendisi hayâl ettiğimden de bin kere daha güzeldi. Simâsı tâ kalbimin derininden bana bir kaç âh çektirdi. Kıza karşı hissettiğim aşk iliklerime kadar işledi.

Kız peçesini indirdi. Kız kumaşı alıp çıktı, gözlerim arkasında bakakaldı. Zihnim perişan olmuştu. Ben ikindi ezanı okununcaya kadar Bedreddin’in dükkânında kaldım. Böyle saatlerce düşündükten sonra, yine düşüne düşüne kalktım ve nereye gittiğimin farkına varmadan, düşünceli düşünceli yürüdüm.

Sanki bu dünyada değildim. Başka bir diyarda, sevimli ve tatlı bir memlekette geziniyor gibiydim. Biraz yürüdükten sonra, kendimi hanın kapısı önünde buldum. Alışkanlık dolayısıyla adımlarım beni hana doğru götürmüştü. Akşam yemeği önüme kondu. Lâkin bütün düşüncelerim o kadar kızın hayâli üzerine toplanmıştı ki, ağzıma yemek koyup koymadığımın, bir şey yiyip yemediğimin hiç farkında olmadım.

Uyumak üzere yatağa uzandım. Lâkin bütün gece, uyku gözlerime yabancı kaldı. Şafak söküp de sabah rüzgârı serin serin esince, giyinip dışarı çıktım. Doğruca Bedreddin’in dükkânına gittim. Dükkânın bir köşesine oturdum. Bir gün evvelki kız hakkında konuşmaya başladım.

Kız hakkında Bedreddin'e sorduğum suallerin hepsine, kızın lehinde cevaplar alıyordum. Biz böyle konuşup dururken, kapıdan içeri kim girse beğenirsiniz? Kızın ta kendisi. Kız bu sefer bir gün evvelkisinden daha güzel giyinmişti. Yanında bir de hizmetçi kadın vardı. Dükkâna girince, Bedreddin'in yüzüne bakmadan bana selâm verdi. Yanıma oturdu. Başka bir kadında işitmediğim tatlı bir sesle:

— "Görüyorsunuz ki, dün vermiş olduğum söze sâdığım. Beni tanımadığınız hâlde, bana itimat ederek verdiğiniz kumaşın parasını getirdim." dedi.

— "Bu kadar aceleye ne lüzum vardı?" dedim. "Para hakkında zerrece endişem yoktu. Parayı vermek için kendinizi bu kadar sıkıntıya koymak revâ değildi."

— "Hayır" dedi, "lütfunuza hıyanetle mukabele olamazdı."

Ve bir gün evvel aldığı kumaşın parasını önüme koydu. Kızla şundan bundan görüştüm. Görüşürken yüreğimin kıza doğru aktığını duyar gibi oluyordum. Git gide cesaret alıyordum.

Nihayet kendisine, "Sizi görmek ve evinizde ziyaret etmek istiyorum." mânâsında olan bir işaret yaptım. Kız işareti anladı. Canı fena hâlde sıkıldı, meyus oldu, kızdı, acele kaktı ve dükkândan çıktı gitti.

O çıkıp gidince, yüreğim de göğsümden koptu, yırtıldı, ayrıldı sandım. Ne yaptığımı, ne ettiğimi bilmeyerek dükkândan ayrıldım. Hem serseri, hem meyus, sokaklarda gezerken, birisinin cübbemi arkadan çektiğini duydum. Başımı arkama dönünce biraz evvel sevdiğim kadınla dükkâna gelmiş hizmetçi kadını tanıdım. Kadın kendisini takip etmemi söyledi. Peşinden yürüdüm.

Nihayet çarşının çok kalabalık bir yerine geldik. Burada kadınlı erkekli bir sürü insanlar, bağıra bağıra gürültülü bir pazarlık ve bir alışveriş ile meşguldüler ki, kimin kime ne söylediği belli olmuyordu. Bu curcunalı, kıyametli yerde kızı gördüm. Birbirimizle konuştuğumuzun farkına varılmaması için kız, bu mahalli intihap etmişti. Kız beni bir yana çekti, yaşlı gözlerle ve titrek sesle:

— “Kalbimi demincek yaptığınız işaretle yaraladınız, ama ne çâre ki, sizi seviyorum. Sizi gördüğüm dakikadan beri ne uyku uyudum, ne su içtim, ne yemek yedim.” dedi.

— “Ya beni hiç sormuyorsunuz” dedim. “Sizin şikâyet ettiğinizin daha fenasına asıl ben müptelâ oldum. Sözlerimin doğruluğuna yüzümün hâli şahadet etmiyor mu?”

Kız gözlerini gözlerime dikti.

— “Öyleyse siz mi bana gelirsiniz, yoksa ben mi size geleceğim?” diye sordu ve “Birbirimizle evlendiğimiz, bir müddet için saklı kalmalı.” diye ilâve etti.

— “Ben buranın yabancısıyım.” dedim. “Burada kendime ait ayrı bir evim, bir yerim yok. Handa oturuyorum, eğer sizin evinize gitmekliğime müsaade ederseniz, saadetimiz tamam olur.”

— “Bugün çarşambadır, birbirimize bugün kavuşmamız uğurlu olmayabilir. Yarın perşembedir. Öğle namazını cemaatle beraber kıldıktan sonra eşeğinize bininiz ve Hubbâniyye mahallesinin nerede olduğunu sora sora oraya varınız. Oraya varınca ‘Nakib Bereket Ebu’ş-Şâmme’nin köşkünün nerede olduğunu bulunuz. İşte o köşk benimdir. Ben de sizi orada sabırsızlıkla beklerim.”

Ben bu sözleri duyunca, sevinç ve neş’eden çıldıracağım geldi. Sevgilimden ayrıldım. Dünyada mı yürüyordum, cennette miydim, farkında değildim. Geceyi sabırsızlıkla bekledim. Gece olunca, şafağı sabırsızlıkla bekledim. Horozlar ötmeye başlayıp da şafağın ilk ağartıları göklerden yıldızları kaçırınca, son derece itina ile giyinmeye başladım. Ortalık alaca karanlık olunca ben de giyinmiş bulunuyordum.

İpek mendilime elli parça altın koyarak cebime indirdim. Handan çıkıp doğru Bâbü’z-Zübelâ’ya gittim. Orada bir eşekçi buldum. Eşeğe binerek eşekçiye beni Hubbâniyye’ye götürmesini tembih ettim. Sürücü beni istediğim yere götürdü.

Oraya varınca, Nakib Bereket’in köşkünün nerede bulunduğunu sorup bana cevap getirmesini emrettim. Sürücü gidip sormuş soruşturmuş ve köşkün nerede olduğunu öğrenmiş. Beni alıp köşkün önüne getirdi. İnince

eşekçiye yarım altın verdim ve ertesi günü aynı saatte oraya gelip beni almasını tembih ettim. Sürücü bana binlerce teşekkürler ederek uzaklaştı.

Kapının tokmağını vurur vurmaz, kar gibi beyaz iki kız kapıyı açtılar. Bunlar aynı ufuktan birden doğan iki bedr-i tam[78], aynı daldan sarkan iki şeftali gibiydiler. Bana "Hanımımız size karşı hissettiği şiddetli aşk ve iştiyaktan dolayı, bütün gece gözlerini kapayamadı." dediler.

Hizmetçiler, beni büyük bir bahçeye götürdüler. Bahçenin ortasında sarmaşıklarla, ağaçlarla örtülü bir kameriye vardı. Bahçe çiçeklerle, kuşlarla, kelebeklerle, yemişlerle doluydu.

Büyük bir ağacın üzerinde rengarenk tüylü büyücek bir kuş, sanki bir aşk ilâhisi söylüyormuş gibi vızıldıyor ve diller döküyordu. Bütün kuşlar, kumrular, çiçekler ve ağaçlar onu dinliyormuş gibi sâmit[79] ve sâkin duruyorlardı.

Bahçenin dört köşesindeki havuzların fıskiyelerinden göklere kadar sular fışkırıyor, bembeyaz su sütunu, beyaz tüllere bürünmüş, nazlı gelinler gibi sağa sola sallana sallana yükselince, yükseklerde, güneşin ışığında çeşit çeşit alâim-i semâlar[80] yaparak başını bir yana eğiyor, dağılıyor, binlerce inci tanesi gibi taneleniyor, binlerce yıldızlar gibi pırıldayarak ufalanıyor, nihayet yorgun argın şarıldayarak cam gibi su sathının üzerine yıkılıyor, çimenlerin üzerine konarak çiy tanesi oluyordu.

Bu manzara gözlerimi kamaştırdı. Hizmetçi kızların birisi, hanımı çağırmak için ayrılmıştı. Ötekisi beni kameriyeye götürerek oraya oturttu.

Ben kameriyeye girdikten biraz sonra, sevgilim güneşler gibi gözümün önünde tulû' etti. Uzun örgülerini incilerle örmüştü. Hüsnüne halel getirmemek için, beyaz gerdanının lekesiz beyazlığını incilerle, elmaslarla örtmemişti. Beni görünce sevinçle tebessüm etti, kollarıma girdi:

— "Geldiğiniz hakikat midir? Yoksa bu gördüğüm, acaba bir rüyâ mıdır?" dedi.

— "Kölenizim." dedim.

— "Estağfurullah..." dedi, "Hoş geldiniz! Sizi göreliden beri hayâlimden ayrılmadınız, gözümden her şey silindi, indimde âlem, cihan yalnız sizden

ibaret kaldı.”

Benim söyleyecek şeylerim o kadar çoktu ki, nereden söze başlayacağımı şaşırmıştım. Kameriyenin altında ne kadar konuştuk, ne kadar zaman kaldık bilemiyorum. Hizmetçilerin bize yemek getirmesinden akşam olduğunu anladık.

Yemek yedikten sonra, altın ibriklerden dökülen çiçek sularıyla ellerimizi yıkadık. Birbirimizi ne kadar sevdiğimizi, birbirimize tekrar etmekten bir türlü usanmıyorduk.

Nihayet gece oldu, ay yükseldi, şafak söktü, lâkin biz hiç farkında değildik. Nihayet ayrılık saati yaklaştı, sevgilimin belki parası yoktur diye, içinde elli altın bulunan kesemi bir kenara bırakarak kapıya doğru yürüdüm.

Sevgilim ağlayarak bana, “Seni bir daha ne zaman göreceğim?” diye sordu.

Ben de cevaben, “Canın sıkılmasın, bu akşam yine buradayım.” dedim.

Eşekçi, tembih ettiğim gibi kapının dışında bekliyordu. Eşeğe binerek hemen hana gittim. Eşekçiye parayı verirken, o akşam yine gelip beni handan almasını emrettim.

Handan çarşıya gittim. İşlerimi gördüm. Alacaklı olduğum paraları toplattırdım. Bir kuzu doldurttum, fırına gönderttim. Küfeler dolusu envâî yemişler satın aldım. Küfelerin üstlerine de birçok çiçekler koydurttum, birkaç hamalla beraber küfeleri karıma gönderdim.

Akşam ezanı okunmazdan biraz evvel hana döndüm. Eşekçinin getirdiği eşeğe binerek Hubbâniyye Mahallesi yolunu tuttum.

Evde mermerleri silmişler, bakır takımlarını parlatmışlar, kandillere yağ koymuşlar yemekleri tabaklara ayırmışlar, şerbetleri de süzmüşlerdi. Karım beni görünce kollarını boynuma sardı:

— “Senin bir kaç saatlik ayrılığın, bana çok ağır geldi.” diye şikâyet etti.

Yemek yedik. Sonra şerbetleri içtik. Gece yarısına kadar konuştuk, görüştük. Ondan sonra uyuduk. Sabah olunca, odanın bir köşesine, ikinci bir mendile yine elli altın bağlayarak, mendili odanın bir köşesine bıraktım.

Bu hayat günlerce devam etti. Eve her gidişimde elli altın bıraka bıraka, bir gün para olarak bir altın veyahut bir gümüş parçası değil, lâkin bir bakır parçasına bile mâlik olmadığımı gördüm. Korku ve keder aklımı istila etti. O zaman fukaralığın ne büyük bir işkence olduğunu anladım.

En candan telâkki ettiğim dostlar yüzüme bakmaz, beni anlamaz olmuşlardı. Mesut olanlarla beraber bulunamaz, onların neş'e ve saadetlerine iştirak edemez olmuştum. Hatta akrabamın yanında bile yabancı telâkki ediliyordum.

İşte o gün, böyle acı acı düşüne düşüne muayyen bir hedefim olmayarak Beyne'l-Kasreyn caddesinde yürüyüp gidiyordum. Bir müddet yürüdükten sonra, kendimi Bâb-ı Ruveylâ'da buldum.

Burası mahşer gibi kalabalıktı. Kaynaşan, itişen, yürüyen insanların arasına ben de sıkıştım. Elim sağ yanımda duran bir askerin cebi üzerinde sıkışmıştı. Bu cepte keseye benzer bir katılık hissettim. Yavaşça elimi sıyırarak askerin cebine soktum ve keseyi onun cebinden kendi cebime geçirdim. Lâkin cebinin birdenbire hafifleyişinden şüphelenerek asker elini cebine götürdü. Cebini boş bulunca, hemen bana dönerek bir eliyle yakamdan tuttu, öbür elindeki ok ile de başıma fena bir darbe indirdi. Askerin bu muamelesini gören ahâli benden taraf olarak:

— "Bu delikanlıya ne vuruyorsun?" diye askere hücum ettiler.

Asker:

— "Bu adam bir hırsızdır, paramı çaldı!" diye haykırıyordu.

Tam bu sırada kalabalıkta bir kaynaşma, bir yol verme vâki oldu. Öteden beriden:

— "Vali geliyor!" sözleri işitildi.

Filvâki arkasında cellâdıyla, hâkimleriyle beraber vali göründü. Vali patırtımızı işitmişti. Onun için yanımıza gelerek derdimizin ne olduğunu sordu. Asker hemen atılarak:

— "Vallâhi vali efendi, cebimde bir mavi kesem vardı, kesenin içinde de yirmi altınım vardı. Kalabalık arasında giderken bu adam yanıma sokuldu ve kesemi cebimden çaldı." diye bağırdı.

Valinin emriyle üstüm başım arandı. Askerin kesesi koynumdan çıktı.

Vali keseyi aldı. Kese askerin tarif ettiği gibi maviydi. Vali keseyi açtı, kesenin içindeki altınları saydı. Altınlar da yirmi taneydi. Vali ateş saçan gözlerle bana bakarak:

— “Ey genç doğrusunu söyle, bu keseyi sen çaldın mı?” diye gürledi.

Başımı önüme eğdim. Utancımdan ne edeceğimi bilmiyordum. Orada o vaziyette bulunduğuma, yedi kat yerin dibinde gömülü bulunmayı bin kere tercih ederdim. inkâr etsem, inkâr faydasız olurdu, çünkü kese üzerimden çıkmıştı. Valiye:

— “Evet efendim, keseyi ben çaldım.” dedim.

Vali etrâfındaki ahâliye dönerek:

— “Ey ahâli, itiraf ettiğine siz şahit oldunuz ya!...” dedi. Sonra cellâda dönerek:

— “Kabahatini itiraf etti, kabahati tebeyyün etti. Onun için sağ elini kes...” diye emir verdi. Cellât bir pala vuruşuyla sağ elimi düşürdü.

Ahâli ve asker bana acıdılar. Hatta askerin gözlerine yaşlar geldi. O bile hem yaşlarını siliyor, hem de bana “Nasıl gençliğine kıymadan hırsızlık ettin, yazık değil mi sana oğlum!” diyordu. Çaldığım keseyi bana uzattı ve onu bana hediye etti.

Orada biriken halkın bazısı su getiriyor, bazısı da kesik elime ilaç sürüyorlardı.

Ben kesilen elimi bir beze sararak, onu koynuma koydum. Benzim soluktu. Yüzümden teessür akıyordu. Ahâliye teşekkürler ederek kalabalığın arasından ayrıldım. Karımın evine gittim. Yukarı çıkıp yorgun argın vücudumu minderin üzerine attım. Karım beni görür görmez, bin bir endişeyle titreyen bir sesle:

— “Seni neden bu kadar müteessir ve bitkin görüyorum. Rûhunu ezen keder nedir?” diye derdimi anlamak istedi.

Ben ona cevap olarak başımın ağrıdığını söyledim. Lâkin inanmadı. Biz o kadar çok sevişiyorduk ki, ikimizin kalpleri arasında gizli bir yol hâsıl

olmuştu. Benim düşündüklerimi, ben söylemeden o anlar, onun fikirlerini de ben anlardım. Karım:

— “Kocacığım, başını kaldır ve başına gelenleri bana anlat, çünkü senin yüzünün üzerinde çok vahim bir hikâyenin yazısını okur gibi oluyorum, beni meraktan öldürme! Halini bana bildir. Belki derdine derman, kederine bir teselli bulurum” diye yalvardı.

Uzun kirpikleri üzerinde iri elmas taneleri gibi yaşlar titreşiyordu. Ona, “Üzülme bir şey yok!” diye cevap verdim. Karımın artık yaşları yanaklarını ıslatıyordu:

— “Senin hem bir kederin var, hem de bana yaptığın muamelede bir değişiklik görüyorum.” diyordu.

Akşama kadar karıcığım yalvardı, yakardı. Akşama kadar kederimi, başıma gelenleri ondan gizledim. Karım başıma bir felâket geldiği şüphesiyle o kadar müteessir olursa, felâketin bir vakıa olduğunu işitince, ne duymazdı? Biçarenin hâli yürekler acısıydı.

Akşamüzeri yemek getirdiler. Sol elimle yemek yediğimi karım görmesin diye iştahsız olduğumu ileri sürdüm. Karım hem ağlıyor, hem yalvarıyordu.

Nihayet bardağı kendi eliyle dudaklarıma götürdüğü takdirde, birkaç yudum şerbet içeceğimi kendisine vaat ettim. Gözlerimden yaşlar boşandı, yüreğim sakladığı sır ile şişmiş gibiydi. Ağladığımı gören karıcığım, müthiş bir çığlık salıvererek:

— “Aman yüreğimi yaktın!...” diye bağırdı.

Onun kederi beni büsbütün altüst etti. Şerbetin dertlerimi unutturacağını umarak şerbet kasesini sol elimle ağzıma götürdüm ve şerbetin hepsini içtim.

Karım “Niye sol elinle içiyorsun?” diye sordu.

“Sağ elimin parmakları biraz yandı da onun için.” dedim.

Karım:

“Elini göster kocacığım da merhem sürelim, ilaç yapalım.” dedi.

Ben, “Yaram ehemmiyetsizdir, şimdi yaramı açtırma, sonra sana gösteririm.” dedim.

Karım bana şerbet vermekte devam etti. Bir taraftan zaaf, bir taraftan sıcak bana uyku verdi. Başım bir yana düşerek kendimden geçmiştim.

Ben uyurken, beni uyandırmadan karım yavaşça elimi çözmüş, elimin kesik olduğunu görmüş. İçinde yirmi altın bulunan para kesesini de cebimde bulmuş. O dakikadan sonra, vakıa eli kesilen bendim, lâkin bu kesik dolayısıyla yüreği kanayan karımdı.

Bütün gece gaflet uykusundan uyanamadım. Karım ise hiç gözünü yummamıştı. Sabah olunca kahvaltım önüme getirildi. Biraz kahvaltı ettikten sonra, para kesesini âdetim veçhile yine bir kenara bırakarak sokağa çıkmaya hazırlandım.

Karım, gitmek üzere kalktığımı görünce:

— “Nereye gidiyorsun? Bugün bir yere çıkma, biraz yat istirahat et, bana karşı duyduğun sevgi, seni bütün mal, mülk ve parandan, hatta sağ elinden edecek kadar mı büyük?” diye sordu.

Dışarı çıkmaktan vazgeçip oturdum. Karım hem ağlıyor, hem de:

— “Bana kederini niye açmadın? Bana derdini niye söylemedin? Seni senden ziyade sevdiğimi bilmiyor musun? Şimdi de neye mükeddersin? Paran tükenince senden kaçan vefasız dostların gibi, benim de artık senden yüz çevireceğimi mi sandın.? Onun için mi üzüldün? Merak etme, ölünceye kadar beraberiz...” diyerek beni teselli ediyordu.

Kendisi birkaç saat beni böyle teselli ettikten sonra, bu teselliyi de kâfi görmeyerek kâtipler, şahitler çağırdı, ne kadar malı mülkü varsa şahitlerin, kâtiplerin huzurunda hepsini üstüme yazdırdı. Şahitler, kâtipler işlerini gördükten sonra, ücretlerini alıp çıktılar.

Yine yalnız kalınca, karıcığım sol elimi tutarak beni büyük bir dolabın önüne getirdi. Dolabı açtı. Ve bana “Bak!” dedi. Dolabın rafında ona ne kadar kese bırakmışsam, hepsini yan yana sıralı gördüm.

Karım, “Sen para bıraktıkça, bıraktığın para bir gün sana yine lâzım olur diye buraya saklamıştım.” diyordu. Ve “Ben sana karşı ne yapsam, sana ne

versem, sana karşı şükran borcumu ödeyemeyeceğim kocacığım.” diye ilâve ediyordu.

Karımın bu halini ve yeni baştan zengin olduğumu görünce, kederim hafifledi. O akşam ruhuma biraz neş’e geldi. Karım ile beraber yedik, içtik. Lâkin karımı teselli etmek mümkün olamıyordu. İkide birde hazin hazin yüzüme bakıyor, sonra düşünceye dalarak, düşüncesinin arasında, “Ben sana karşı ne yapsam, hatta uğruna hayatımı bile feda etsem, yine senin aşkına kıyasen hiçtir.” diye söyleniyordu.

Artık teselli etmek sırası bana gelmişti. Lakin karıma ne desem fayda vermiyordu.

Bu hâl bir ay kadar devam etti. Gün geçtikçe keder karımın yüreğini yiyor, göz göre göre eriyor, zayıflıyordu. Başıma gelen felaketten sonra bî-çâre kadın elli günden fazla yaşamadı. Elli gün sonra karıcığım Allah’ın cennetine kabul ettiği kulları meyanında idi. Değil elimi, keşke başımı kaybetseydim de onu kaybetmeseydim. İşte vasıtanızla satmış bulunduğum susam, karımın mahzenlerinde saklı olan susamlardan idi. Ey tüccar, işte ben sağ elimi böyle kaybettim. Masanızın başında sol elimle yemek yiyişimin hikmetini artık öğrenmiş bulunuyorsunuz. Şimdi size bir ricam var. Birkaç gün sonra ticaret etmek üzere bir ecnebi memleketine gideceğim. Sizin namuslu bir adam olduğunuzu anladım. Gideceğim yere benimle beraber gelir misiniz?

İşte Sultanım, ben gencin bu teklifini kabul ettim. Nem var, nem yoksa hepsini satıp alış-veriş ederek biraz daha para kazanmak için o genç ile beraber buralara geldim. Buraya geldikten biraz sonra genç delikanlı işini bitirip geri döndü. Ben de işimi bitirmiştim ve yarın memleketime doğru yola çıkacaktım. Lakin başıma bu kambur cüce felaketi geldi.

Hıristiyan sarraf hikâyesini bitirince, bu hikâyenin Sultanın hoşuna gidip gitmediğini anlamak için Sultanın yüzüne bakmış. Sultan yüzünü buruşturmuş:

— “Bu anlattığın şeyler” demiş, “kambur cücenin başına gelenlere kıyasen hiçtir! Onun için hemen şimdi hepinizin kellesini kestireceğim!” diye ilave etmiş.

Hıristiyan sarraf ve diğerleri[81] böylece birbirlerinin yüzüne bakmışlar.

İslâm kethüda yerden yedi kere selâm verdikten sonra Padişaha, “Kambur cüce dolayısıyla buraya getirilmezden biraz evvel misafirlikte bulunduğum bir evde çok tuhaf bir hikâye işitmiştim. Müsaadeniz olursa, o hikâyeyi şimdi size anlatayım. Eğer anlatacağım hikâyeyi, kambur cücenin başına gelenlerden daha tuhaf bulursanız, hepimizin hayatlarımızı bizlere bağışlayacak mısınız?” diye sormuş.

Padişah “Pekâlâ, anlat bakalım. Eğer masalın güzel ise, hepiniz hayatlarınızı kurtardınız demektir.” diye cevap vermiş.

Kethüda da şöyle anlatmaya başlamış:

BAŞPARMAKLARI KESİLEN

ADAMIN HİKÂYESİ

Dün akşam, tanıdıklarımın birisinin evinde hatim indiriliyor ve ben de oraya dâvetli bulunuyordum.

Hatim indirildikten sonra, ev sahibi, hepimizi yemeğe alıkoydu. Yemekler hakikaten çok iyi pişirilmişlerdi. Balığa, böreğe, baklavaya diyecek yoktu. Hele soğanla sarımsakla pişirilmiş bir köfte vardı ki, onun gibisini ömrümde yememiştim. Daha el-an tadı damağımdadır.

Masanın başına bütün misafirler toplanmıştık. Hepimiz atıştırmakla meşguldük. Yalnız misafirlerin birisi, bu nefis köfteyi yemek değil, üzerine elini bile sürmeyeceğini söyleyince, hepimiz şaşırmıştık. Kendisine:

— “Aman efendim, hiç olmazsa bir tane alınız, ne kadar güzel olduğunu göreceksiniz.” diyerek onu köfte yemeye teşvik ettik. Fakat o köfteyi ağzına almamakta inat ediyor ve:

— “Bu köfteyi yediğim için başıma birçok belâlar geldi.” deyip duruyordu.

Biz de ısrardan vazgeçmiyorduk. Nihayet misafir:

— “Efendim, ben ellerimi kırk defa kil ile, kırk defa sabun ile ve kırk defa çiçek suyu ile yani cem’an yekun[82] yüz yirmi defa yıkamayınca, bu köfteye dokunmayacağıma yemin ettim. Onun için bu köfteden yiyemem.” dedi.

Ev sahibi ellerini çırptı. Hizmetçiler koşuştular. Evin efendisi hizmetçilere ibriklerle, güğümlerle sular, sepetlerle sabunlar ve killer getirmelerini emretti.

Sular, killer, sabunlar, çiçeksuları getirildi. Misafir yemini veçhile evvelâ kırk defa kil ile, sonra kırk defa sabun ile ellerini yıkadı ve yine eski yerine oturarak korka korka elini uzatıp köfteden yemeye başladı.

Bizlerse bu yıkamaların, bu korkuların mânâsını anlamayarak misafire şaşkın şaşkın bakıyorduk. Biz misafire böyle hayretle bakarken, sağ elinin başparmağının eksik olduğunu gördük. İçimizden en cesur olanlar,

dayanamayarak ondan başparmağını nasıl kaybettiğini anlatmasını rica ettiler.

Misafir, “Ey kardeşlerim” dedi, “eksik olan yalnız sağ elimin başparmağı değildir. Sol elimin de başparmağı yoktur; hatta ayaklarımın da başparmakları eksiktir!” diye ilâve etti. Bize sol elini gösterdi. Hakikaten sol elinin de başparmağı yoktu. Her ne kadar ayaklarında çorapları varsa da, ayaklarında başparmak bulunmadığı, çorapların üzerinden belli oluyordu.

Misafir hikâyesine şöylece devam etti:

Babam Bağdatlıydı. O zaman Harun Reşid, Bağdat’ta halifeydi. Babam şehrin en ileri gelen tüccarlarından biriydi. Kendisini Bağdat’ta tanımayan yoktu. Allah rahmet eylesin, çok para kazanırdı, ama kazandığı kadar da çok sarf ederdi, çünkü kendisi içkiye müptelaydı.

Onun için öldüğü zaman, babamdan bana bir mangır bile miras kalmadı. Kemâl-i ihtiram ile cenazesini kaldırdım. Hâfızlara Kur’an okutarak babamın nâmına hatimler indirttim. Onu çok severdim. Onun için, onu kaybetmekle çok müteessir oldum.

Aradan birkaç hafta geçtikten sonra, babamın çarşıdaki dükkânına gidip açtım. Dükkânda pek az mal vardı. Hâlbuki babamın borçluları pek çoktu. Borçluların hepsi üzerime hücum ederek alacaklarını istediler.

Ben onlara sabretmelerini, çalışacağımı, para kazanacağımı ve para kazandıkça babamın borçlarını ödeyeceğimi kendilerine söyledim. Onlar da beklemeye razı oldular.

O dakikadan sonra, geceyi gündüze katarak çalıştım, çabaladım. Çok para kazanmak çâresini, çok uğraşıp çok alışveriş etmekte buldum. Her ay borçlulara para vere vere, hemen hemen borçların hepsini ödemiş bulunuyordum.

Aradan bir sene geçti. Artık hiç borcum kalmadıktan başka, birçok da para ve mal biriktirmiştim. Dükkânım çarşıda parmakla gösteriliyordu. Bende bulunmayan bir kumaşı başka yerde aramak abesti.

Bir gün, dükkânımın kapısı önünde, tembel tembel oturarak güneşleniyordum. Bir-iki saatten beri dükkânıma hiçbir müşteri uğramamıştı. Derken bir de ne göreyim? Ömrümde o ana kadar başka

kadında görmediğim bir güzellikte, bir zarâfette bir kız uzaktan göründü. Kız güzel olduğu kadar da elbisesini endamına yakıştırmıştı. Zaten güzele ne yakışmaz?...

Bu kız bir eşeğe binmişti, eşeğinin önünden bir hizmetçi ona yol açıyor, bir hizmetçi de, eşeğinin arkasından geliyordu. Kız çarşı kapısına varınca eşekten indi. Hizmetçinin bir tanesini eşekle beraber bıraktıktan sonra, ötekisini yanına alarak çarşıya girdi. Yanındaki köle ürkek ürkek dört tarafına bakınarak:

— “Aman hanımcığım, kim olduğunuzu haber vermeyiniz. Çünkü sonra hâlimiz yaman olur.” diyordu.

Kız çarşıdaki dükkânlara baka baka, benim dükkânımın önüne geldi. Size demincek söylediğim gibi, çarşıda en büyük ve en zengin dükkân benim dükkânımdı. Onun için kız dükkânıma girdi. Bana selâm vererek dükkânın peykesine ilişti.

Ömrümde daha bu kadar tatlı, bu kadar lâtif bir ses işitmemiştim. Derken efendim, yüzünü nim[83]örten yaşmağı yan tarafa çekivermez mi?

Yaşmağın altından çıkan güzellikten gözlerim kamaştı. Farkına varmayarak, yüreğimin en gizli, en derin bir köşesinden uzun bir “Âhh!” kopmuş. Ne duyduğumu gözlerim, onun gözlerine anlatmıştı. Çünkü dudaklar belki yalan söylerler; ama ruhlara birer pencere, birer menfez[84] teşkil eden gözler, hiç yalan söyleyebilirler mi?

Onu görmezden evvelki ben ile, onu gören ben arasında dağlar kadar fark vardı. Evvelkisi tüccardı, sonrakisi ise şâirdi. O kumaşları, hatta kırpıntılarını bile toplayabilmek için geceli gündüzlü uğraşmış olan ben, o dakikada, top top kumaşlarla dükkânımı bile kaybetmiş olaydım, umurumda olmazdı.

Kız benden ipekli kumaşlar istedi. Aksi olarak kızın benden istediği o gün dükkânımda yoktu. Kıza hakikati anlattım. “Lütfediniz de biraz bekleyiniz, istediğiniz kumaşları gidip başka dükkâncılardan bulup size getireyim” dedim.

Gidip kumaşları getirdim, kıza gösterdim. Her birisinin meziyetlerini, her birisinin noksanlarını da saydım döktüm. Arada sırada kumaşlarla hiç

münasebeti olmayan şeyler de söyledim. Artık aşk deryasına dalmış, boğulmuş, bitmiştim.

Kız birçok kumaşlar intihap etti[85]. Seçtiği kumaşların fiyatı, beş yüz[86] parça gümüş ediyordu. Kumaşları ayırdıktan sonra kız, onları yanındaki köleye verdi. Köle ile beraber dükkândan çıktılar, kız eşeğe binerek iki kölesiyle gözden kayboldu, gitti.

Ben kızın nereye gittiğini ve kim olduğunu sormamıştım. Parayı da istemek hatır ve hayâlimden bile geçmemişti. Bundan dolayı kızın aldığı kumaşlar için, o kumaşlar nerelerden alınmışsa, oralara borçlu kaldım.

Kıza karşı hissettiğim aşktan sarhoş gibiydim.

Ertesi gün çarşıya gidince, tüccarlar, kumaşların paralarını benden istediler. Ben onlara, kızı tanıdığımı ve bir hafta sonra kızın parayı getireceğini ve o zaman kendilerine paralarını vereceğimi söyledim.

Tüccarlar bir hafta beklemeye razı oldular. Fakat bu bir hafta zarfında kız hiç görünmedi. Tüccarlar paraları için yine başıma üşüştüler. Kendilerinden bir hafta daha mühlet[87] aldım.

İşte tam o günün ertesi günü ale’s-sabah[88] kız, yine ilk sefer geldiği gibi, yani eşeğine binmiş olarak ve yanında iki köle bulundurarak, çarşıya geldi. Vakit o kadar erkendi ki, dükkânlar daha açılmamıştı.

O gece benim gözüme uyku girmediği için, yatakta fırıl fırıl döneceğime, çarşıya gelerek dükkânımı erkenden açmıştım. Kız dükkânıma girdi. Bana selâm verdikten sonra, borçlu bulunduğu beş yüz gümüşü getirdiğini söyledi. Hizmetçisi de parayı verdi.

Kız yine peykeye ilişerek birçok kumaşlar ve birçok da ufak tefek şeyler daha istedi. Yine aksi gibi, istedikleri bende yoktu. Onun için kendisine bir lâhza dükkânımda beklemesini, diğer tüccarlar dükkânlarını açınca, onun istediklerini gidip onlarda bulacağımı söyledim. Kız muvafakat etti.

Kızla beraber şundan bundan konuştuk. Dükkânlar açılınca, gidip kızın istediklerini bularak, getirdim. Kız, yine bana bir şey söylemeden çıkıp gitti. Kızın bu ikinci defa götürdüğü eşya, ilk götürdüğü kumaşlar gibi, beş yüz gümüş değil, lâkin tam bin altın kıymetindeydi.

Kız gittikten sonra, ettiğime pişman olmadım, dersem yalan söylemiş olurum. Kendi kendime “Bu ne biçim aşktır? Bana beş yüz gümüş getirdi, ama bin altınlık mal kaldırdı. Bu iş böyle giderse, yakında iflas borusunu öttürmek lâzım gelecek. Sakın bu kadın bir dolandırıcı olmasın? Acaba güzelliğiyle beni teshir ettikten[89] sonra, beni soyup soğana mı çevirmek istiyor? Rahat rahat oturup da işimle gücümle uğraşırken, bu Allah’ın belâsına da nereden uğradım! Artık aklım fikrim ne işte, ne güçte. Gözümde ne uyku, karnımda ne de iştah kaldı…” diye söylenip duruyordum.

Asıl, eğer bu kadın bir dolandırıcıysa, beni ne kadar kolay dolandırdı diye arkamdan eğleneceğini düşünerek çok canım sıkılıyordu.

Kız bir ay dükkâna hiç uğramadı. Dükkâncılar kız için aldığım eşyadan dolayı beni o kadar fena sıkıştırıyorlardı ki, nihayet dükkânımı satıp borçları ödemeye ve “Sen sağ ben de selâmet” diyerek bir köşeye çekilmeye karar verdim.

Bir sabah, eşyamı mezada çıkarmakla meşguldüm ki, kız yine o melek simasıyla karşıma çıktı. Onu görünce, ondan şüphelendiğim için, kendimi hain ve alçak telâkki ettim. Onun için çektiğim zahmetleri de, sıkıntıları da hep unuttum.

Tatlı sesiyle bana selâm verdi ve paramı getirdiğini ve vereceği paranın tam olup olmadığının anlaşılması için, onları tartmaklığımı tembih etti. Onu görüp sesini duyunca, sevincimden bayılacağım geldi.

Onun hile ederek bana az para vermesinden şüphelendiğim için değil, lâkin onun sözlerini yerine getirmek için teraziye koydum. Tartarken kız, evli olup olmadığımı sordu. Bekâr olduğumu söyledim.

Bunu söylerken de yaşlar gözlerime gelerek ağlamaya başladım. Kız neden ağladığımı sordu. Ben de “Aklıma acıklı bir fikir geldi de, onun için!...” diye cevap verdim.

Parayı tarttıktan sonra, öteberi getirip götürürken hizmetçiyi dükkânın arka tarafına çektim. Ve ona bir avuç altın vererek hanımını çıldırasıya sevdiğimi, hanımın yüreğinde yer edinebilmek için bana yardım etmesini rica ettim. Hizmetçi sözlerimi işitince, gülmekten katılacaktı:

— “O sizi, sizin onu sevdiğinizden bin kat daha fazla seviyor. Hanımımızın kumaşa ihtiyacı var da onun için mi buraya geliyor, zannediyorsunuz. Onun dünyada hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Ona her ne lâzım olursa, o şey ona hemen getirilir. Kumaş almak, şunu bunu satın almak, hep buraya gelip sizi görmek için birer vesileydi. Siz ona ilân-ı aşk ediniz, onun nasıl mukabele edeceğini görür ve bana hak verirsiniz.” dedi.

Hemen gidip kızara kızara, sıkıla sıkıla onu ne kadar sevdiğimi kendisine söyledim. O da göğsüne kadar kızardı, bana bakan gözleri aşağı düştü. Göz kapaklarının uzun kirpikleri yanaklarını okşadı. Yerinden kalktı, her tarafı titriyordu:

— “Kölem, tarafımdan size bir mektup getirecek, mektupta ne rica ediyorsam onları harfiyen yapınız.” dedi ve yüreğimi de beraberinde götürüp gözden kayboldu, gitti.

Sarhoş gibi yürüyerek, gidip tüccarlara borçlarımı verdim. Artık olacak olmuştu. Bana, kızın mektubunu beklemekten başka bir şey düşmezdi.

Ertesi gün oldu, kızdan bir havâdis çıkmadı. Aradan bir gün daha geçti. Merak beynimi oyuyordu. Ancak beşinci günü, sabah vakti, kız tarafından gönderilen bir hizmetçi, merakıma ve intizarıma[90] nihayet verdi.

Hizmetçiyi görünce, kız hakkında mâlumat istedim. Cevaben bana, hanımının hasta olduğunu söyledi. Kızın hastalığının ehemmiyetsiz olduğunu anlattıktan sonra, onun adının ne olduğunu ve kimin nesi olduğunu sordum.

Hizmetçi, “Bu kız, Harun Reşid’in karısı Zübeyde Hanımın en sevgili evlâtlığıdır. Zübeyde Hanım, hanımımızı göz bebeği gibi sever. Bir iki aydan beri, Zübeyde Hanım, evlâtlığına çarşıya çıkmaya ve istediğini dükkânlara gidip satın almaya izin vermişti. Kız çarşıya uğrarken sizi gördü, sizi sevdi ve sizinle evlenmek için Zübeyde Hanımdan izin istedi. Zübeyde Hanımefendi izin vermezden evvel sizi görmek istediğini ve sizinle görüşüp kim olduğunuzu ve nasıl bir adam olduğunuzu anlamak arzusunda bulundu. Onun için, kimse görmeden saraya girmeniz icap eder. Sarayda Zübeyde Hanımefendi ile görüşeceksiniz. Eğer kimse görmeden saraya girebilirseniz, kendinizi şimdiden hanımımızla evlenmiş telâkki edebilirsiniz. Eğer saraya girerken yakalanırsanız, başınızın kesilmesi

tehlikesi vardır. Bu hanım için, bu tehlikeleri göze aldırabiliyor musunuz?" diye sordu.

Ben sevinçle, "Hay hay!" diye bağırdım. Sarayda muhakkak bir ölümle yüz yüze geleceğime emin olsaydım, yine oraya girmekte tereddüt etmezdim. Hizmetçi kât'i kararımı hissedince:

— "Öyleyse beni dinleyiniz." dedi. "Yarın akşam namazını, Zübeyde Hanımefendinin Fırat nehri kenarında inşâ ettirdikleri câmii-i şerifte kılarsınız. Akşam namazından sonra Kur'an okunacaktır. Kur'an'ı dinlersiniz. Yatsı namazından sonra, herkes câmiden çıkarken, siz câmide saklanırsınız. Ve bizi beklersiniz." diye ilâve etti.

Ben de, noktası noktasına tembihi veçhile hareket edeceğimi, hizmetçiye vaat ettim. Hizmetçi kalktı ve dükkândan çıktı.

Ertesi gün, hizmetçinin verdiği talimat dairesinde hareket ettim. Yatsı oldu. Cemaat câmiden çıktı. Ben bir köşede gizli kaldım.

Gecenin siyah saatleri, birbirinin ardı sıra geçip mâzi oldular. Karanlık câmide bir çıt bile duyulmuyordu. Göğün şark tarafında bir ağartı belirdi. Sabah rüzgârı da serin serin esmeye başladı. Bazı erkenci bülbüller, dallar arasından doğan yeni günü şarkılarıyla karşılamaya koyuldular.

Tam o sırada, Fırat nehri üzerinden bir kayığın gelmekte olduğunu, kayıkta birkaç köle ile beraber birkaç da kocaman sandığın bulunduğunu fark edebildim. Kayık yaklaşınca, kölenin bir tanesinin, bir gün evvel dükkânıma uğrayan köle olduğunu tanıdım.

Onlar kıyıya yanaştılar, kayıktan yalnız köleler değil, lâkin sevgilim de çıktı. Bana gelip kendini kucağıma attı. Ben onu öptüm. O da sevincinden ağladı.

Sonra, hepimiz birden kayığa gittik. Kayıktaki boş sandıkların birisinin içine beni koydular ve sandığı çaktılar. Öbür sandıklara da beraberlerinde getirmiş bulundukları kumaşları yerleştirdiler.

Sandığın içinde, küreklerin suya girip hâsıl ettiği şapırtıyı duyuyor ve bu şapırtıdan kayığın nehir üzerinde gittiğinin farkına varıyordum. Ben sandık içinde, gizli olarak Harun Reşid'in sarayına getirilecektim.

Sandıkta beni bir korkudur aldı. Doğrusu, yakalanmaktan ürkmeye başlamıştım. Kürek çeke çeke bir yere geldik ve orada durduk. İşittiğim insan seslerinden Halifenin sarayı karşısına gelerek orada durduğumuzu anladım.

Kız kölelere:

— “Sandıkları kaldırın ve içeri götürünüz!” diye emretti.

Hemen benim sandık allak bullak olarak bir buçuk arşın kadar havaya kalktı. Bu kalkıştan, benim sandığı kölenin birisinin yüklendiğini anladım. Artık sandık gidiyordu. Ama nereye? Orasını Allah bilir.

Derken iri bir erkek sesi duydum. Ses:

— “O sandıkları nereye götürüyorsunuz? Sandıkları saraya sokmazdan evvel muayene etmek lâzım gelir, onları buraya, önüme getiriniz, açınız. İçlerinde neler var, bir görelim, sonra saraya sokarsınız!” diye bağırıyordu.

Bu sesi duyunca, yüreğim ağzıma geldi. Korkudan vücudum, saraya tutulmuş gibi, bir kaç kere sarsıldı.

Kızın tatlı sesi, evvelce işitmiş olduğum iri kaba sese, “Ey kapıcı başı, bu sandıkların içinde Zübeyde Hanımefendi Hazretlerine ait elbiseler vardır. Yalnız o elinizle dokunduğunuz sandıkta, elbiselerden başka zemzem suyu da vardır. Eğer sandığı açarken zemzem su şişeleri kırılacak ve zemzem suyu dökülüp elbiseleri lekeleyecek olursa, Hanımefendi fena hâlde kızacaktır. Belki de hepimiz bu işte kellelerimizi kaybederiz. Hakikat bundan ibarettir. Sen artık bildiğin gibi yap, ister aç, ister açma...” diye cevap verdi.

Kapıcı başı bu sözleri duyunca, kölelere, “Sandıkları açmayacağım, onları içeri alınız.” dedi.

İçinde tıkalı bulunduğum sandık, yine fırtınaya yakalanmış gemi gibi sarsıldı. Bu sarsıntıdan kölenin beni kaldırıp götürmekte olduğunu anladım. “Amma da büyük tehlike atlattık ha!” diye düşünerek genişçe nefes almaya başlamıştım ki, etrâftan “Halife hazretleri! Sultan hazretleri geliyor!” diye bir velvele koptu.

Aynı zamanda da, beni götüren kölenin koşmaya başladığını, sandığın göbek atar gibi sarsılmasından anladım. Kendi kendime, “Eyvah, işte asıl şimdi belânın daniskasına çattık!” dedim.

Karnımı, ishal olacakmışım gibi bir sancı sardı. Sıtmaya tutulmuş gibi, elim kolum zangır zangır titredi.

Derken Halifenin kıza, “Bu sandıklar nedir?” dediğini duyunca, Azrail’in önüme dikildiğini görür gibi oldum.

Kız, “Bu sandıklarda, Zübeyde Hanımefendimize ait elbiseler vardır efendim.” diye cevap verdi.

Halife, “Sandıkları aç da elbiseleri göreyim.” dedi.

Ben tıkalı bulunduğum yerde artık mahvolduğuma hükmettim. Kız, ağlar gibi bir sesle, “Ey Emirülmü’minîn, sandıklarda Zübeyde Hanımefendimize ait elbiselerden başka bir şey yoktur. Kendisi, sandıkları hiç açtırmamamı emretmişti!” diye yalvardı.

Halife, “Hayır, sandıklar açılacaktır.” diye bağırdı. Aynı zamanda, sandıkları önüne getirmeleri için, kölelere emir verdi.

Sandıklar, Halifenin gözü önünde, çatır çutur açılmaya başladı.

Derken sıra, benim sandığa geldi. Ben, hayata elveda ettim. Benim sandığa ilk çekici vurmuşlardı ki, kızın sesini yine duydum. Kız Halifeye, “Efendim hazretleri bu sandığı açmamanızı rica ederim. Bilhassa bu sandıkta sırf kadınlara ait bazı şeyler vardır. Onun için bu sandığı, Zübeyde Hanımefendinin huzurunda açtırmanızı rica ederim.” dedi.

Cevaben Halifenin sesi:

— “Sandıkları alıp götürünüz!” diye gürledi.

Artık kurtulmuştum. Nihayet bir odaya vardık. Benim sandığımı sevgilim açtı. Sandıktan çıktım. Sevgilim beni, geniş bir yatak yüküne soktu ve yükün kapısını üzerime kilitledi. Odadan çıkıp gitti.

Aradan bir saat kadar geçince, sevgilim yine geldi, yükün kapısını açtı. Bana:

— “Artık hiçbir şeyden korkmayınız. Elhamdülillâh bütün tehlikeleri atlattık. Şimdi sizi Zübeyde Hanımefendinin huzuruna çıkartacağım. Sizi kendisine çok methetmiştim. Aman beni utandırmayınız!” dedi.

Önüme düşerek bana yol gösterdi. Birçok geçitlerden geçtikten sonra, geniş bir daireye geldik. Burada, birbirinden daha güzel yirmi kadar câriye arasında, Zübeyde Hanımefendinin bir minder üzerine yaslanmış olarak oturduğunu gördük.

Yedi defa yeri öptük ve yanına vardık. Zübeyde Hanımefendi, oturmamı işaret etti. Ben oturunca, birçok sualler sordu. İsmimi, ecdâdımın isimlerini, neyle meşgul olduğumu öğrenmek istedi.

Kendisine vermiş olduğum cevaplardan memnun olmuştu. Bana, “Bu kıza sarf ettiğimiz emeklerin boşuna gitmediğini görüyorum.” dedi. Yani kızın beni iyi intihap ettiğini bana anlatmak istiyordu. Ve “Bu kızı biz kendi evlâdımız gibi büyüttük ve kendi evlâdımız gibi severiz, kendisini size zevce olarak vereceğiz, onu üzmez ve hırpalamazsınız değil mi evlâdım? Düşününüz ki, bu kız size Allah’ın bir emaneti olacaktır oğlum!” diye de ilâve etti.

Zübeyde Hanımefendi Hazretleri bana şundan bundan birçok sualler daha sorduktan sonra, huzurundan ayrıldım.

Sevgilimle teehhülümüz[91] için Halife Harun Reşid’den izin alınmış, ertesi günü bir kadı ve iki şahit önünde nikahımız kıyıldı.

O gece ziyafetler hazırlandı. Yirmi gün sonra, kendisine koca olarak takdim edileceğim gün geldi. Sevgilimi sarayın hamamına götürdüler.

O gün bana çıkan tablada[92] bu şimdi yemekte yediğimiz soğanlı, sarımsaklı köfteden bir tabak vardı. Ben sarımsaklı köfteyi çok sevdiğim için, ondan doya doya yemiş ve yedikten sonra da, elimi yıkamayı[93] unutarak ellerimi yalnız havluya silmekle iktifa etmiştim.

Akşam oldu, sarayın renkli renkli kandilleri yandı. Hânende[94] kızlar ilâhilerle şarkılar söyleyerek gelinlik elbisesine bürünmüş olan sevgilimi önüme getirdiler.

Başından aşağı yerlere kadar kat kat inen tülleri, birer birer kaldırıyorlardı. Son tül sevgilimin yüzünden kalkınca, sevgilim güzelliğinin şaşaasıyla seyredenleri hayretlere düşürdü.

Nihayet seyirciler, dâvetliler birer birer çekildiler. Sevgilimle yalnız kaldık. Bu kadar talihe, gözlerim inanmıyordu. Sevgilimi âguşuma[95] almak üzere, ona doğru yürüdüm. Henüz onu kollarıma almıştım ki, sevgilim bütün sarayı çınlatan bir feryat salıverdi.

Ben, neye uğradığımızı bilmeyerek korku ve heyecandan bayılıp yere düşecektim. Her taraftan câriyeler, köleler koşuştular. Karıma telaşlı telaşlı, “Kardeşim size ne oldu?” diye soruyorlardı.

Karım, orada biriken kadınlara kızlara beni göstererek, “Bu deli adamı yanımdan çıkarınız!” diye bağırdı.

Bayağı kulağıma inanmayacağım geliyordu. Sevgilime, “Bende ne gibi delilik gördünüz?” diye sordum.

Bana, “Ey deli adam, sarımsaklı köfte yersin de, elini yıkamadan nasıl bana güveyi girmeye cesaret edersin. Ben seni terbiyeli bir adam sanıyordum, hâlbuki zannımda çok yanılmışım.” dedi.

Oracıkta asılı duran bir kamçıyı alarak beni bayılıncaya kadar kamçıyla dövdü. Sanki bu kifayet etmiyormuş gibi, yanındaki hizmetçilere, “Bunu mahkemeye götürünüz, pis pis kokan elini cellât kessin!” diye bağırdı.

Ben ağlıyordum. “Ey sevgilim, bu kadar küçük bir kabahat için, nasıl elimi kestirmeye kıyacaksın?” diye yalvardım.

Oradaki câriyeler de hep affedilmem için ricada bulundular. Nihayet sevgilimi elimi kesmekten vazgeçirdiler. Lâkin sevgilim, bu feragatine mukabil başparmaklarımı kesmeye karar verdi. Orada bulunanların hiçbirisi, sevgilime itiraz edecek cesareti kendinde bulamadılar.

Sevgilim bir keskin ustura getirtti ve orada, hem iki ellerimin, hem de iki ayağımın başparmaklarını kesiverdi. câriyeler, kesilen başparmaklarıma merhem sürüyorlardı. O merhem de kanımı dindiriyordu. Lâkin parmaklarım kesilirken canım o kadar yandı ki, hissettiğim ıstıraptan bayılıp yere düşüvermişim.

Ne kadar zaman sonra bilmem, ayılınca, karım ile beraber câriyelerin etrâfıma toplanmış olduklarını gördüm. Hepsinin bakışlarında, hatta karımın bakışlarında bile, bana karşı derin bir merhamet okunuyordu.

Ben ayılınca, bana şerbet verdiler. Gözlerimden yaşlar boşanıyordu. Bana bu kadar acı çektirmesine rağmen çıldırasıya sevdiğim karıma döndüm, fi-mâba'd[96] sarımsaklı ve fena kokulu bir yemek yiyince, ellerimi kırk defa kil, kırk defa sabun ve kırk defa zemzemle yıkayacağıma yemin ettim.

Karım, "Bu şartla sizinle beraber yaşamaya razı olurum." dedi. Düğün merasimi hangi noktada inkıtâ'a[97] uğradıysa, merasime yine o noktada devam edildi.

Parmakları kesik adam, hikâyesinin bu noktasına gelince, hepimize dönerek:

— "İşte bundan dolayı" dedi, "sarımsaklı köfte yemezden evvel, muhakkak ellerimi yeminim veçhile yüz yirmi defa yıkarım."

Parmakları kesik adam evlendikten sonra, altı ay kadar Harun Reşid'in sarayında kalmış. Lâkin ondan sonra, saray haricinde bir ev satın alarak, karısıyla çok mesut bir hayat sürmüş.

Saray kethüdası, hikâyesini bitirdikten sonra, "İşte Sultanım, başıma bu kambur cüce belâsı gelmezden evvel işittiğim hikâye buydu." demiş.

Sultan cevaben:

— "Evet, inkâr etmem, bu anlattığınız hikâyenin meraklı yerleri var, fakat bu hikâye tuhaflık itibariyle, hiçbir zaman kambur cücenin sergüzeştiyle[98] kıyas[99] edilemez. Onun için, sizi idam ettireceğim!" demiş.

O zaman, Yahudi hekim titreye titreye ilerlemiş:

— "Ey âdil ve merhametli Padişahım, bir de benim anlatacaklarımı dinle..." demiş:

YAHUDİ HEKİMİN HİKÂYESİ

Küçük yaşımdan beri başımdan birçok şeyler geçti. Başkalarının da başından geçen birçok şeyler gördüm. Bu görmüş olduğum tuhaf şeyler arasında en garibi şimdi Padişahıma anlatacağım vak'adır.

Ben hekimliği Şam'da öğrenmiştim. Orada hekimlik ederek yaşıyordum. Bir gün, evimde işsiz güçsüz, tembel tembel uyuklarken kapı çalındı. Odama valinin kölesi girdi, valinin beni çağırdığını söyledi.

Köleyle beraber valinin evine gittim. Orada bir sedirin üzerinde hasta bir delikanlı yatıyordu. Ben ömrümde bu kadar güzel bir adam görmemiştim. Nabzını dinlemek için bileğini tutmak istedim. Bana sağ elini uzatacağına, sol bileğini uzattı.

İçimden, "Amma da kibirli ve mağrur çocuk" diye düşündüm. Lâkin hiç ses çıkarmadım. Nabzını dinledim. İlaç verdim ve evime döndüm.

O günden sonra, dokuz gün, valinin sarayına gidip delikanlının hastalığını tedavi ettim. Nihayet delikanlının bir şeyi kalmadı. Hamama gitti, yıkandı, hasta olmazdan evvel nasıl sıhhatli ve gürbüz idiyse, hamamdan öylece sapa sağlam çıktı.

Vali hekimliğimi çok beğendi. Hatta beni o gün, oracıkta, Şam hastahâneleri kethüdası[100] yaptı. Bu yeni memuriyetime çok sevindim. Valiye teşekkür ettikten sonra delikanlıya da gittim ve ona da minnettarlığımı bildirdim.

Delikanlı daha tamamen giyinmemişti. Onun için kolları çıplaktı. O zaman, delikanlının sağ elinin kesik olduğunu ve vücudunun ötesinde berisinde kamçı darbeleri izleri bulunduğunu gördüm.

Bu hâle şaşırdım. Şaştığımı da delikanlı anladı. Hatta bana, "Bu acınacak hâli görüp hayret etme, şimdi hamamdan çıkalım da sana hikâyemi anlatırım." dedi.

Hamamdan çıktık ve beraberce valinin evine gittik. Delikanlı orada, kölelere, kuzu dolması, buzlu şerbetler ve buzlu yemişler getirmelerini

emretti. Karşı karşıya geçip kölelerin getirdikleri bu güzel şeyleri yedikten sonra, delikanlı:

— “Hekimbaşı, başıma gelenleri bir dinle de sonra, benim biçare başıma gelenlerin başkalarının da başlarına gelip gelmediğini bana söyle.” diye söze başladı ve bana şu hikâyeyi anlattı:

Ben buralı değilim, Musulluyum. Benim dedemin on erkek evlâdı varmış ki, bunların bir tanesi babammış. Babam kardeşlerinin en büyüğüymüş. Babam evlenir evlenmez ben dünyaya gelmişim. Lâkin benden sonra babamın başka evlâdı olmamış.

Dokuz amcalarımın ise hiçbirisinin bir evlâdı bile olmamış. Onun için dokuz amcamın dokuzu da bana karşı pek büyük bir muhabbet duyarlardı. Bana nasıl bakacaklarını, bana nasıl iyilik edeceklerini bilemezlerdi. Bana pek yüz verirler ve beni çok şımartırlardı.

Bir gün, Cuma namazı kılınıp herkes câmiden çekildikten sonra, babamla amcalarım câmide bir halka teşkil ederek öteden beriden konuşmaya başladılar. Yavaş yavaş seyahat bahsi açıldı. Amcalarım sırayla gezdikleri yerlerde rast geldikleri tuhaf tuhaf şeyleri anlatıyorlardı.

İçlerinden birkaçı Kahire’ye kadar gitmişlerdi. Bunlar Kahire’yi allandıra ballandıra öyle methediyorlardı ki, insan Kahire’yi yeryüzünde bir şehir değil, lâkin göklerdeki cennetin bir parçası sanırdı. Hele babam, “Kahire’yi görmemiş olan adam, dünyada hiç bir şey görmemiş sayılır. Orasının toprağı altındır, Nil nehri suların en berrağı, en tatlısı, en safı ve en cana yakınıdır. Kahire’nin kadınları cennetin kara gözlü hurilerinden farksızdır. Oranın evleri, başka yerlerin saraylarından daha büyük ve daha güzeldir. Havası cana can katar. Zaten Kahire nasıl böyle olmasın ki, orası dünyanın en güzel yeri, dünyanın göbeğidir.” diyerek Kahire’yi göklere çıkarıyordu.

Kahire’nin böyle methedildiğini işitince, aklımı fikrimi Kahire’nin güzellikleri sardı. Artık Kahire’den başka bir şey düşündüğüm yoktu. Geceleri bile Kahire rüyâma girerdi.

Bir kaç gün sonra, amcalarımın birkaçı Kahire’ye gidecek oldular. Ben ağladım, sızladım, beni de amcalarımla beraber Kahire’ye göndermesi için babama yalvardım, yakardım. Zavallı adam, gözyaşlarıma dayanamadı,

bana birçok eşya satın aldı. Bu eşyalarla gittiğim yerde ticaret etmemi tembih etti.

Lâkin yola çıkmazdan bir gün evvel babamın amcalarıma, “Oğlumu Kahire’ye kadar götürmeyiniz, onu Şam’da bırakınız da orada ticaret yapsın.” dediğini işitmiştim. Ben bunu duyduktan sonra, yine hiç ses çıkarmadım. Benim arzum bir kere yola çıkmaktı. Şam’a kadar vardıktan sonra Şam’dan öteye gitmenin nasıl olsa çâresi bulunurdu.

Seyahat gününün sabahı erkenden babamın elini öptüm, onun hayır duasıyla yola çıktım. Musul’dan kalktıktan sonra Halep’e vardık. Orada iki gün dinlendikten sonra yine atlarımıza, develerimize binerek Şam’a geldik.

Şam çok hoşuma gitti. Ağaçları, çiçekleri, kuşları, yemişleriyle cennete benziyordu. Amcalarım beraberlerinde getirdikleri eşyayı sattılar. Hatta benim eşyamı bile üç, dört misli kârla sattılar. Bana paraları verdiler. Amcalarım Kahire’ye doğru uzaklaşıp gittiler. Beni Şam’da yalnız başıma bıraktılar.

Yalnız kalınca, şehrin en güzel bir yerinde, koca bir konak kiraladım. Bu konakta yiyor, içiyor, vur patlasın, çal oynasın parayı avuç avuç sarf ediyordum. Adeta nâmım şehrin dört bucağına erişmişti.

Bir gün konağımın kapısının önünde dururken, sokaktan geçen bir kadın bana yaklaştı. Elbiseleri hem zarif, hem de en güzel, pahalı kumaşlardan biçilmişti. Kadını konağıma dâvet ettim. Kadın iki yanına ürkek ürkek bakındıktan sonra, kuş gibi hafif adımlarla içeriye hoplayıverdi. Ben de onun girmesiyle beraber kapıyı gürültüsüzce kapatıverdim.

Kadın içeriye girip yaşmağını açınca, onun güzelliği karşısında güneş görmüş baykuş gibi gözlerim kamaştı. Bu kadın, Allah’ın özene bezene yarattığı kullarından biriydi. O gözlerde, o kaşlarda, o bakışta, o simada, o endamda ufacık bir kusur bile bulmak imkânsızdı. Aşk alevleri birdenbire tepemden tırnağıma kadar beni sardı. Daha ilk bakışta vurulmuş, yanmış, bitmiştim artık.

Kızı başköşeye oturttuktan sonra, hemen çarşıya koştum. Dükkânlarda yiyeceğe, içeceğe ait ne kadar nefais[101] varsa, hepsinden satın alıp, onları konağa götürdüm.

Kızla beraber karşı karşıya geçtik. Yedik, içtik, şarkı söyledik. Biz böyle eğlenirken ikindi oldu, akşam oldu, nihayet sular kararıp ay doğdu. Lâkin biz vaktin yürüyüşünden haberdar değildik.

Nihayet içtiğimiz yakut gibi şaraplar beynimize uyuşukluk verdi. Yan yana yatıp yan yana rüyâlar gördük. Sabah olunca uyandık. Kıza on parça altın verecek oldum. Lâkin para teklifine karşı kız, pembe parmak uçlarıyla dudaklarımı kapadı. Ve bilakis kesesinden on lira çıkartarak, “Üç gün sonra yine geleceğim. Bana yine bu geceki gibi bir ziyafet çekersin.” dedi ve parayı iade etti. Onu gücendirmemek için ısrar etmedim.

Kız konaktan ayrıldı, ama benim yüreğim de bağrımdan yırtılıp onunla beraber çıkıp gitti sandım.

Üç gün, bana üç asır kadar uzun geldi. Neyse, beklediğim gün, saat gelip çattı. İşte o dakikada da beklediğim kız göründü. O kadar sevindim ki, beni gören, bana dünyaların bahşedildiğini sanırdı.

Ben her şeyi hazırlamıştım. Kuzu dolması tam kıvamında pişmişti. Sevgilimin dudakları gibi kırmızı, gülüşü gibi hoş olan şaraplar da buzla donmak derecesine getirilmişti. Yine yedik, içtik, güldük oynadık. Ertesi sabah olunca, ayrılık saati geldi. Kız ayrılırken bu sefer bana yirmi altın verdi.

Ve bana, “Ben üç gün sonra yine geleceğim. Yine benim için bir ziyafet hazırlarsınız. Lâkin bu sefer yalnız gelmeyeceğim. Benim çok sevdiğim bir kız ahbâbım vardır. O benden de genç ve güzeldir. Buraya benimle beraber gelmek için çok yalvardı, ben de dayanamadım, onu da beraberimde buraya getirmeyi vaat ettim. Eğer müsaade ederseniz getireyim.” dedi.

O ne isterdi de ben onun istediğine “Hayır!” diyebilirdim?

Bu sefer yine üç gün geçti, üçüncü günü akşamı, sevgilim arkadaşıyla beraber geldi. Sevincimden kabıma sığamıyordum. Koşa koşa mumları yaktım. Sevgilim yaşmağını çıkardı, ayın on dördü gibi parlayan yüzü meydana çıktı.

Lâkin sevgilimin ahbabı yaşmağını yanakları üzerinden kaldırınca, bu sefer karşımda güneş doğdu sandım. Onun simasının saçtığı nurdan

sevgilimin güzelliği görünmez oldu. Ömrümde güzelin böylesini hiç görmemiştim.

Önlerine yemekleri, içkileri dizdim. Yedik, içtik. Ara sıra benim gözlerim yana kayıyor ve göz ucuyla yeni gelen misafiri seyrediyordum. Benim bu kaçamaklı bakışlarımın farkına varan ilk kız birdenbire:

— “Ne dersiniz, arkadaşım benden daha güzel değil mi?” diye sordu.

Ben kendimi toplamaya vakit bulamadan, gayri ihtiyârî, “Hakikaten öyle!” diye cevap verdim.

Büyük bir pot kırmıştım, ama artık onu tamir mümkün değildi. Gece vakit gecikince, uyku gözlerimizi mahmurlaştırdı. Üçümüz de oturmuş bulunduğumuz minderlerin üzerlerinde uyuya kalmışız.

Gözlerimi açınca, çoktan güneşin yükseldiğini gördüm. Gözlerimi ovuşturmak için ellerimi yüzüme doğru götürürken, sağ elimin kana bulanmış olduğunu gördüm. Şaşırdım. Etrâfıma bakındım. Eski sevgilim ortada gözükmüyordu. Ben, yeni gelen kızı uyandırmak için yavaşça dürttüm. Dürtülünce, kızın başı yere yuvarlandı. Başsız gövdesiyse yerli yerinde kaldı.

Bu hâli görünce hem korku, hem merhamet, hem endişe, hem de şaşkınlık gibi mütehalif[102] hislerin taht-ı tesirinde[103] gözlerim dışarıya fırlayacak zannettim. Her hâlde sevgilim, bu kızı kıskandığı için öldürmüş ve ben uyurken kızın kanını elime bulaştırmış, sonra sıvışıp gitmişti.

Ben hemen aşağıya koştum. Avlunun dört köşe mermerlerinden bir tanesini güç belâ kırmadan yerinden söktüm. Oraya derin bir çukur kazdım. Kızın cesedini o çukura gömdüm. Mermeri yine eskisi gibi yerine yerleştirdim. Ellerimi yıkadım. Elbiselerimin neresinde kan lekesi varsa, onu çıkardım.

Sonra dışarıya fırladım. Gidip evin sahibini buldum. Ev sahibine evin bir senelik kirasını peşin verdim. Ve ona, “Ben bugün yarın Mısır’a gidip orada bir sene kalacağım. Evde bazı eşya bıraktım. Bu eşya evde kalsın, evi kimseye kiralamayınız.” dedim.

Ertesi gün, şafakla beraber, Mısır yolunu tuttum. Mısır’a varınca, amcalarımı arayıp buldum. Beni görünce sevindiler. Neden Mısır’a kadar

geldiğimi sordular. Cevaben onları çok göreceğim geldiğini, paramın da tükenmek üzere olduğunu, hem Şam'da parasız kalmamak, hem de onları görmüş bulunmak için Mısır'a kadar geldiğimi söyledim.

Bir sene amcalarımla beraber Kahire'de kaldım. Nerede cümbüş, çenk ve çığane varsa, ben de oradaydım. Parayı tam bir mirasyedi gibi israf ediyordum.

Amcalarımın yanından kaçarak, şehrin bir bucağında saklandım. Amcalarım, onlardan evvel Musul yolunu tuttuğumu sanarak, Kahire'den ayrılmaları günü gelince, endişesiz yola düzülmüşler.

Üç sene daha Kahire'de kalarak bol bol para sarf ettim. Her sene başında, Şam'da kiralamış olduğum konağın, bir senelik kirasını gönderiyor ve ev sahibine, evini başkasına kiralamamasını yazıyordum. Lâkin üçüncü sene, artık evin kirasını gönderecek kadar bile param kalmamıştı.

Artık Kahire'de daha fazla kalamazdım. Şam'a döndüm. Şam'da senelerden beri kiralamış olduğum konağın sahibi beni görünce çok sevindi.

Konakta birkaç gün istirahat ettim. O birkaç gün esnasında, paramdan artakalan son bir kaç mangırı da sarf ettim. Artık hiç mi hiç param kalmamıştı.

Kızın öldürülmüş bulunduğu odada acı acı düşüncelere dalmış olarak mindere uzanmıştım. Sıkıntıdan minderin üzerinde bir sağa, bir sola dönerken, sağ elim, minderin altında katı bir şeye dokundu. Minderi kaldırdım, altında bir altın gerdanlık duruyordu. Biçare kızın başı kesildiği gece, bu gerdanlık boğazından kayarak buraya düşmüş olacaktı. Hemen gerdanlığı alarak çarşıya koştum.

Gerdanlığı bir tellâla götürdüm. Tellâl beni dükkânına oturttu. Gerdanlığı bir arkadaşına gösterip geri döneceğini söyleyerek dışarıya çıktı.

Hâlbuki herif bana yalan söylemiş. Gerdanlığı bir arkadaşına göstermemiş, bağıra bağıra ve herkese göstere göstere mezada çıkarmış. Gerdanlığa iki bin parça altın vermişler.

Yalancı tellâl o zaman bana geldi. Gerdanlığın altın değil, lâkin altına benzer pirinç madeninden olduğunu ve ona iki bin parça gümüş verdiklerini söyledi.

Ben gülerek, “Evet! Söylediğiniz doğrudur. Bu gerdanlık altın değil, lâkin pirinçtir. Bu gerdanlığı deli bir kadınla alay etmek için yaptırmıştık. O kadın şimdi öldüğü için gerdanlığı satılığa çıkarıyoruz. Mademki buna iki bin parça gümüş vermişler, hiç durmayınız, gidip iki bin parça gümüşü veren adama gerdanlığı satınız.” dedim.

Bu sözlerimden, gerdanlığın hakiki altından mamul olduğunu bilmediğimi anlayan tellâl, gidip tellâlların kethüdasını bulmuş. Ve ona her şeyi olduğu gibi anlatmış.

Tellâllar kethüdası, gerdanlığı alınca doğru valiye koşmuş. Valiye gerdanlığı göstermiş. Gerdanlığın kendisinin malı olduğunu ve onu kendisinden benim çalmış bulunduğumu söylemiş.

Ben dükkânda tellâlın iki bin parça gümüş getirip bana vermesini beklerken, polisler etrâfımı sardılar, beni yakaladılar, vura vura beni valinin önüne sürüklediler.

Vali beni istintak etti[104]. Gerdanlık hakkında tellâla uydurduğum yalanın aynını da valiye söyledim.

Vali kahkahalar salıvererek, “Bana da yalan söylüyorsun.” diye bağırdı. Hemen sırtımdaki elbiseleri çıkardılar. Değneklerle vurmaya başladılar. Vücudum kan içinde kaldı. Acıya dayanamıyordum. Gerdanlığın evimde öldürülen bir kıza ait olduğunu söyleyemezdim. Çünkü o zaman beni idam ederlerdi. Onun için, “Gerdanlığı çaldım.” dedim.

Hemen dayak kesildi. Bir kaç kişi sağ bileğimi tuttular, vahşi bakışlı, katı yürekli bir cellât geldi. Bir vuruşta elimi kesti. Kesik elim yerlerde sürüklenirken, bileğimin güdük kalmış olan kesik yerine kaynar zeytinyağları döktüler. Acıdan başım döndü, gözlerim karardı. Bayılarak yere düştüm.

Şarap içirerek beni ayılttılar. Kesik elimi alarak konağa döndüm. Konağın sahibi, beni konakta, kapının önünde bekliyordu. Kaşlarını çatarak, “Artık bu dakikadan sonra sizin gibi bir hırsızın konağımda kalmasına izin veremem.” dedi.

Bana üç gün müsaade etmesini, bu üç gün zarfında kendime bir ev arayacağımı ve o zaman konaktan çıkacağımı söyledim. O gece koskoca

konakta yapayalnız geçirmiş olduğum saatleri hiç unutamayacağım. Kendimi yere atarak hıçkıra hıçkıra ağlıyordum. Artık kimse mâsum olduğuma inanmazdı. Hırsızlıktan dolayı kesilmiş bir kol ile ailemin karşısına nasıl çıkacaktım.

Ertesi günü hasta olmuştum. Kımıldayacak hâlim kalmamıştı. İki gün yerimden oynamadım, üçüncü günü sabahı, konağın kapısı büyük bir gürültüyle açıldı. Birçok insanların zincirlerle yukarı çıktıklarını duyuyordum. Oda oda gezdiler nihayet gelip beni yatağımın üzerinde buldular. Kaldırdılar, kollarımı, ayaklarımı kıs kıvrak zincirlerle bağladılar.

Zabitin[105] biri bana, “Sizde bulunan gerdanlığı valinin kadınları tanıdılar. O gerdanlık, valinin kızının gerdanlığıymış, gerdanlık ile beraber üç seneden beri valinin kızı da kayıp olmuşmuş!” dedi.

Korkudan tir tir titriyordum. Kendi kendime, “Valiye hakikati olduğu gibi anlatırım. Eğer inanırsa, beni affeder, kurtulurum. Eğer inanmazsa beni öldürtür, zaten sürdüğüm hayat hayat mıdır ki, ölümden çekineyim?” diyordum.

Valinin sarayına varınca, vali herkesin odadan çıkarak kendisini ve beni yalnız bırakmalarını emretti. Yalnız kalınca elifinden besine kadar her şeyi olduğu gibi valiye anlattım. Doğru söz saf altın gibidir, çınlayışından safiyeti anlaşılır. Vali bütün söylediklerime inandı. Hemen tellâl kethüdasını getirtti. Haksız olarak kesilen elimin diyetini ona ödettikten maada onu hapse attırdı. Yine valiyle yalnız kaldık.

Vali hem yüzüme bakıyor, hem ağlıyordu. Bana, “Oğlum! Sana ilk gelen kadın benim kızımdı. O burada evimde büyüdü. Evlenmek çağına varınca, onu amcasının oğluna vererek Mısır’a gönderdim. Mısır’da kocası ölmüş. Kız orada baştan çıkarıldıktan sonra buraya gelmişti. Bu kızın “Ahbabımızdır” diye sana getirdiği daha genç ve daha güzel kız ise, kendi küçük kız kardeşidir. Onların ikisi de aynı anneden doğma iki kız kardeştiler ve birbirlerini çok severlerdi.

“Bir gün iki kız kardeş beraberce çıkmışlardı. Lâkin kızların büyüğü eve yalnız döndüydü. Büyük kız, günlerce ağladı. Küçük kardeşinin ne olduğunu ona çok sorduk. O yalnız ağlaya ağlaya “Bilmem!” diyordu. Nihayet bir gün bize bütün hakikati anlattı. Aradan çok vakit geçmeden,

vicdan azabından öldü, gitti. Oğlum, senin bana anlattıklarını, görüyorsun ya, sen anlatmadan evvel de biliyordum. Sözlerinin ne kadar doğru olduğunu takdir ettim. Şimdi senden büyük bir ricam var. İkinci karımdan doğma bir küçük kızım daha vardır. Bu kızcağız, öbür kardeşlerinden ayrı büyüdüğü için, ahlâkı hiç de onlarınkine benzemez. Onunla evlenmeye razı mısın? Evlendikten sonra sana bir aylık bağlayacağım. Benden alacağın parayla mesut yaşarsın. Bana da hayırlı bir erkek evlât olursun.” dedi.

Ben de valiye cevaben, “Bana yaptığınız teklifi sevinçle kabul ederim. Bu benim için bir şereftir. Hatta kendimi bu kadar saadete lâyık bile görmem.” dedim.

Hemen vali bir hekim çağırdı. Çektiğim sıkıntılardan ve acılardan hastaydım. İşte çağrılan hekim sizdiniz.” dedi.

Delikanlı sözünü bitirince, kendisini tedavi ettiğim için, bana bir kese dolusu altın verdi. Ben de Padişahım, birkaç günlük bir seyahate çıkarak buralara kadar geldim. Buraya varır varmaz, bildiğiniz gibi, başıma kambur cüce felâketi geldi.

Sultan bu hikâyeyi de güzel bulmamış. Gerek Yahudi hekimi, gerek Hıristiyan sarrafı, gerek Müslüman kethüdayı ve gerek terziyi hemen oracıkta astırmaya kalkışmış.

O sırada terzi ilerleyerek:

— “Padişahım” demiş, “arkadaşlarımın hepsini dinledin, bir de beni dinle de eğer hikâyemi beğenirsen, hem siz bu hikâyeyi dinleyerek eğlenmiş olursunuz, hem de biz zavallılar belki hayatlarımızı kurtarmış oluruz.” demiş.

Padişah da “Söyle bakalım!” diye gürlemiş.

TERZİNİN MERAKLI BERBER HİKÂYESİ

Kambur cüceye rast gelmezden evvel tanıdığım bazı arkadaşlar tarafından verilen bir ziyafete dâvetli olarak bulunuyordum. Orada bulunanların hepsi terzi, marangoz, dokumacı gibi esnaf takımından kimselerdi.

İçimizde hem elbisesinin zarâfetinden ve hâl ü tavrından esnaf olmadığı belli olan yalnız güzel bir delikanlı vardı. Ev sahibi bu delikanlının Bağdatlı olduğunu söyledi. Bu delikanlının zarâfetine diyecek yoktu. Onun yalnız bir kusuru vardı, o da topallığıydı.

Nihayet hepimiz sofranın etrâfına sıralandık. Delikanlı, sofraya oturacak olanlar arasında bir de berber bulunduğunu görünce, yanımıza gelmekten vazgeçti. Hatta evden çıkıp gitmeye kalkıştı.

Gerek ev sahibi, gerek bizler gencin etrâfını sardık, ısrar ettik, inat ettik, yalvardık, yakardık ve genci, zorla sofraya oturttuk. Delikanlı sofrada oturduktan sonra, kendisine, berberi görür görmez ne için evden çıkıp gitmeye kalkıştığını sorduk.

Delikanlı bize şu hikâyeyi anlattı:

Bu karşımda oturduğunu gördüğünüz berberden dolayı, vatanım olan Bağdat'ta başıma misli görülmemiş ve duyulmamış belâlar geldi. Ayağımın kırılmasına bu adam sebep oldu. Onun yüzünden topal kaldım. İşte bu hadiseden sonra, bu berberin bulunduğu evde, bulunduğu şehirde bulunmamaya bin kere yemin ettim.

Bugün, bu adamı yine karşımda görünce şaşırdım ve yarın sabah erkenden bu şehri terk etmeye karar verdim. Şimdi size, bu meselenin iç yüzünü anlatayım.

Babam Bağdat'ın en zengin tüccarlarından biriydi. Ben ise babamın yegâne evlâdıydım. Onun için babam beni çok severdi. Böylece naz içinde büyüdüm.

Seneler geçti, ufak bir çocukken dinç bir erkek oldum. Tam o sırada Hazreti Allah, cennete dâvet ettiği ruhlar arasına, babamı da çağırdı. Babamdan bana birçok paralar, mallar, mülkler kaldı.

Bağdat’ta benden başka, benim kadar iyi giyinen, benim kadar iyi yiyip içen tek bir insan daha yoktu. Her güzel şeyi severdim. Güzel manzaraları, güzel yazıları, güzel evleri, güzel eşyayı, güzel elbiseleri hep severdim. Beğenmediğim, istikrah[106] ve nefret ettiğim bir şey vardıysa, o da kadın kısmıydı.

Bilmem neden, öz annemden başka hiçbir kadınla yıldızlarımız bir türlü barışmamıştı. Bir gün Bağdat’ta, sokak sokak gezerken, bir evin penceresinde bir kız gördüm. Kız, pencerenin altında, raf gibi bir tahtanın üzerine dizilmiş çiçek saksılarını pencereden suluyordu.

Kadınlara karşı ne kadar derin bir nefret duyuyorsam, bu kıza karşı da birdenbire o kadar muhabbet duydum. Kız hakikaten güzel, hakikaten Allah’ın cana yakın yarattığı mahlûklardan birisiydi. Kızı görünce, gözlerimle beraber bütün ruhum, kıza doğru öyle bir akış aktı ki, yüreğim hızlı hızlı çarpmaya başladı. Hatta az kaldı düşüp bayılacaktım.

Sokağın o noktasında çakılı gibi kaldım. Kızın evinin önünden bir türlü ayrılıp gidemiyordum. Öğle oldu, akşam oldu, güneş battı, alaca karanlık oldu, lâkin el’an[107] sevgilinin kapısı önündeydim.

Nihayet önünde ve arkasında birçok köle ve hademelerle gezen şehir kadısının o sokağa geldiğini ve o eve girdiğini gördüm. O vakit, pencerede gördüğüm kızın kadı’nın kızı olduğunu anladım.

Artık evin önünde daha fazla kalmak, şüpheyi dâvet edeceği için, istemeye istemeye evime döndüm. Kendimi yatağın üzerine atıverdim. Çok mükedder[108], çok düşünceliydim.

Kölelerim etrâfımı aldılar. Bana hüznümün sebebi hakkında bin bir sual sordular. Onlar sordukça ben, “Bir şeyim yok!” diye cevap veriyordum. Lâkin sırrımı gönlüme saklamakla, hâlim büsbütün fenalaşıyordu.

Ağırca hasta oldum. Hastalığımı işiten konu komşu, yatak ucuma toplandılar. Her bir ağızdan hastalığım hakkında bir fikir çıkıyordu. Sanki kendi derdim yetişmiyormuş gibi, bu insanların gürültüsü de, büsbütün başımı şişiriyordu.

Derdime, güya derman bulmak için, evime uğrayan erkekli kadınlı kalabalık arasında, bir gün, eski tanıdıklardan bir ihtiyar kadın da geldi.

Yüzüme dikkatli dikkatli baktıktan sonra, gözlerini gözlerime dikti ve birçok mânâlar ifade eden bir tesirle gözlerime baktı. Sonra sanki ben bütün sırrımı olduğu gibi kendisine anlatmışım gibi kulağıma eğildi, derdimin ne olduğunu, yavaşçacık kulağıma fısıldadı.

Ben artık bu ihtiyar kadından, kızı ne zaman ve nerede gördüğümü gizleyemezdim, onun için her şeyi mine’l-bâb ile’l-mihrâb[109] anlattım.

Söylediklerimi dinledikten sonra kadın, “Oğlum senin görüp de sevdiğin kız, kadı’nın kızıdır. Kadı onun hiçbir zaman evden dışarı çıkmasına müsaade etmez. Kız evin üst katında oturur, babasıysa evin alt katında yatar kalkar. Ben ara sıra gider kızı ziyaret ederim ve onunla görüşürüm[110]. Biraz cesaret ve kuvvet topla. Böyle yatakta yatmakla muradına eremezsin. Cesaretini toplamalı, muvaffak olmak için mücadele etmelisin. Kızla muhabere[111] etmek istiyorsan, ben aranızda vasıta olmaya söz veririm.” dedi.

İhtiyar kadının bu sözlerini duyunca, yüreğime ümit doğdu. Kadının sözlerinden cesaret aldım. İştahım açıldı, yanaklarıma biraz renk geldi, yataktan kalktım. Akrabam, iyileştiğimi görünce sevindiler.

Aradan birkaç gün geçti. Nihayet bir gün, koca karı yine geldi. Yüzünden bir derdi olduğu anlaşılıyordu. Merakla ne havâdis getirdiğini sordum.

Kadın, “Oğlum kızın evine uğradım, kızı istediğim gibi yalnız buldum. Sana dair epeyce konuştuk ve senin ona karşı duyduğun muhabbet ve hisler hakkında da bazı şeyler çıtlattım. Kız o sözlerimi duyar duymaz, yüzü hiddetten soldu. Parmağını makam-ı tehditte asabi asabi yüzüme sallayarak:

— “Senin bir daha böyle şeyden bahsettiğini duymayayım, yoksa sonra sana lâyık olduğun muameleyi yaparım!” dedi.

“Ben de ağzımı kapattım. Sudan havadan bahsederek kendimi sokağa attım. “Bunları anlatmakla artık kızdan ümidini kes!” demek istemiyorum. Her hâlde sen muradına ereceksin, yalnız bu iş, sandığım kadar kolaycacık olup bitivereceğe benzemiyor!” dedi.

Kadının bu sözlerini duyunca, sanki cehennem azabıyla kahrolmuş gibi oldum. Bazen korkudan yüreğim titriyordu, bazen merakımdan bir saniye

bile yerde oturamaz oluyordum. Bazen de kederden bayılacak gibi oluyordum.

Ben bu hâlde çırpınıp dururken, ihtiyar kadın, bir gün yine karşıma çıkageldi. Bu sefer yüzü, müjde getirenlere has bir neş'eyle şenlenmişti.

Kadın beni görünce, güle güle:

— "Oğlum, sana müjdem var!" dedi. "Çok hayırlı havâdisler getirdim. Bu sabah yine kızın evine uğradım, onu yine yalnız buldum. Geçen defa kızın söylediği sözlerden dolayı canım çok sıkılmıştı. İçimin acısı yüzümde, bakışımda apâşikâr okunuyordu. Kız bu hâlimi görünce, sebebini sordu. Cevap vermek üzere dudaklarımı aralayınca, gözlerimden yaşlar boşandı.

— "Kızım" dedim. "Geçen gün kalbimi kırdın. El'ân mahzun ve müteessirim. Ben sana o zaman, kızacak fena bir şey söylememiştim. O hareketinle, hem benim kalbimi kırdın, hem de seni çıldırasıya sevmekten başka bir kabahati olmayan biçâre bir delikanlıya ölüm azabı çektirdin!"

"Bu söz kızı merhamete getirdi. 'Bahsettiğiniz delikanlı kimdir?' diye sordu. O zaman sizin kim olduğunuzu, onu ilk defa pencereden, çiçekleri sularken nasıl görüp sevmeye başladığınızı ve ondan dolayı hasta olduğunuzu, derdinizi bana nasıl anlattığınızı, ben de gidip kendisine haber verince, hem benim, hem de sizin yüreğinizi kırmış olduğunu ve bundan dolayı sizin şimdi ölümle hayat arasında çırpındığınızı anlattım. Ben sözlerimi bitirince kız:

— "Bu anlattıklarınızın hepsi benim için mi oldu?" diye sordu.

Kızın rengi uçmuş, yüreğinin titreyişi, sesine bile intikal etmişti.

— "Elbette sizin için ve yalnız sizin için." dedim. Şimdi bana ne emredersiniz kızım, ne yapayım, söyleyiniz."

— "Gidiniz ve selâmımı o genç adama götürünüz tarafımdan. Cuma gününü beklemesini kendisine tembih ediniz. Cuma günü, herkes câmiye gider. O zaman, bizim eve gelip kapıyı çalsın. Ben kölelerime kapıyı açmaları için emirler vereceğim. Onlar kapıyı açıp delikanlıyı bana getirirler. Cuma namazı bitip cemaat dağılmaya başlayıncaya kadar, onunla biraz görüşürüz. Böylece görüştükten sonra, o çıkar gider ve onun eve geldiğini babam da görmemiş olur."

İhtiyar kadının bu sözlerini işitince, dünyayı ve gökleriyle beraber cenneti de bana bağışladılar sandım. Sanki kuşlar, kurtlar, ağaçlar, yapraklar, çiçekler, sanki bütün kâinat ne kadar sevindiğimi anlamıştı ve sevincime iştirak ederek, hep birden bana gülüyorlardı.

O dakikada anladım ki, hiç bir his, hiç bir duygu, hiç bir doğuş, hiç bir tulû[112] insanın gönlündeki aşkın doğuşu ve tulûu gibi, muazzam ve nurlu olamaz.

İhtiyar kadına bahşiş olarak ne verdiğimi, onun bana nasıl teşekkür ederek ne zaman çıkıp gittiğini hiç hatırlamıyorum. Çünkü benim gözlerim parlak bir hayâl üzerine dikili kalmış ve o hayâlden başka hiçbir şey göremez olmuştu.

Cuma gününe[113] yetişebilmek için, günleri, hatta saatleri sayıyordum. Nihayet perşembe oldu. Onun ardı sıra cuma da geldi. O gün giyindim kuşandım.

Lâkin ihtiyar kadın, “Cuma namazına daha dört beş saat var, günlerce çekmiş olduğunuz işkencelerin izleri daha el’an yüzünüzde belli, gidip hamama girseniz, çok münasip olacak.” dedi.

Kadın doğru söylüyordu. Hamama gitmeye karar verdim. Lâkin ondan evvel başımı bir tıraş ettireyim dedim. Uşağı çarşıya göndererek, gidip bana bir berber getirmesini tembih ettim. Hatta uşağa, “Aman dikkat et oğlum, berber lafazan adamın birisi olmasın, çünkü saçma dinleyecek hâlde değilim.” dedim.

Uşak çarşıya gidip eve, şu şimdi karşımda oturan berberi getirdi. Bu şeyh efendi içeri girer girmez, bana selâm vererek “Allah kederinizi gidersin, endişelerinizi yok etsin, gözünüzün yaşlarını silsin, yüreğinizin teessürünü dindirsin, ömrünüzü çoğaltsın, sıhhatinize sıhhat katsın ve neş’enizi artırsın!” diye söze başladı.

Bu kadar uzun duayı ben kısa kestirmek için “Eyvallah eyvallah berberbaşı, Allah da senin ettiğin ve edeceğin hayır duaları kabul eylesin, âmin.” dedim.

Herif, “Bi-hürmeti Resul-i Rabbi’l-Âlemîn”[114] diye tekrar başladı. Belânın sunturlusuna çattığımı anladım, ama bu adamı savamazdım, çünkü

saçlarımı kesmeye başlamış bulunuyordu.

İki de bir, “Saçlarınızı tıraş ettirdiğinize çok iyi ettiniz. Çünkü İbnü’l-Abbas’ın şahadetiyle sabittir ki, Hazreti Resul-i Rabbi’l-Âlemin, ‘Her kim cuma günü başının saçlarını kısaltırsa, Hazreti Allah da onun başından yedi yüz yetmiş yedi türlü derdi ırak eder’, demiştir.” dedi.

— “Siz yalnız elinizi biraz çabuk tutunuz da, şu tıraşı biraz evvel bitiriniz, çünkü çok acele işim vardır.” dedim.

Berber, sözlerim üzerine usturayı bir yana bıraktı, cebinden bir mendil çıkarıp açtı. Avluya koşarak gökyüzünü uzun uzadıya seyretti. Sonra koşa koşa dönerek, “Biliniz ki bugün cumadır, cuma günü müdür, ama hangi cuma günüdür? Hicret-i Nebevi’nin iki yüz altmışıncı senesi Saferü’l-hayrının[115] onuncu cuma günüdür. Bugün, tam Merih burcuna girdik. İşte herhangi bir ayın onuncu günü, Merih burcuna girerken insan, kellesini tıraş ederse çok uğurlu, çok hayırlı bir iş yapmış olur. Sizin hakikaten bahtınız açıkmış ki, başınızın tıraşı size bugün nasip olmuş.”

Bu tıraş artık fazla gelmişti.

— “Allah ve Resulüllah hakkı için susunuz. Beni artık yordunuz!” dedim. “Ben sizden keramet, nücûm ve remil[116] beklemedim, başımın tıraş edilmesini istedim. Artık lafı bu kadar uzatıp durmayınız, geliniz de başımı tıraş edip işinizi bitiriniz!” diye bağırdım.

— “A!... A!... A!... Şaşarım size... Ben size iyi bir nasihat veriyorum da siz bana fena mukabelede bulunuyorsunuz. Size söylediklerim, zannettiğiniz gibi boş laflardan ibaret değildir. Keşke bir sene hizmetinizde bulunsaydım da, bir sene zarfında size nasihatler edeydim. O zaman nasihatlerimin ne kadar doğru olduğunu görür ve işte o zaman, benim kıymetimi takdir ederdiniz.” dedi.

Artık herif beni o kadar sıkıyordu ki, canıma tak dedi:

— “Rica ederim, susunuz da beni tıraş ediniz. Beni öldürüyorsunuz!” dedim.

Fakat o, yine yılışık yılışık gevezeliğine devam etti.

Artık o kadar sıkıyordu ki, hiddetten kan tepeme hücum ediyor, neredeyse yüreğim çatlayacak sanıyordum. Uşağı bir işaretle yanıma çağırdım?

— “Şu berbere bir altın ver de hemen buradan gitsin.” dedim.

Fakat berber söze karıştı:

— “Aman efendim” dedi, “hiç böyle lakırdı olur mu? Nasıl olur da ben işimi bitirmeden, vazifemi tamamlamadan para alabilirim? Öyle para bana haramdır. Mademki buraya gelip işe başladım, işimi bitirmeliyim. Hatta sizden para almayacak olsam dahi, vazifem işimi bitirmektir. Vakıa siz beni takdir etmiyorsunuz. Fakat ben sizin kıymetinizi takdir ederim. Hatta babanızı da tanırım, takdir ederim. Allah ona gani gani rahmet eylesin, o bana sizin gibi muamele etmezdi. Makberi cennet olsun, çok cömert, çok nazik adamdı. Bir gün babanız beni buraya eve çağırttırdı. Ve sırtından biraz kan almaklığımı emretti. Ben hemen demincek yaptığım gibi yıldızları muayene ettim. Ve babanızın o gün ve o saatte kan aldırmasının hayırlı ve uğurlu bir iş olmadığını gördüm. Gördüklerimi kendisine söyledim. O da sözlerimi dinleyerek o gün kan aldırmadı, iki gün sonra aldırdı. Kanı kazasız, belâsız aldım. Babanız bana hem teşekkür etti. Hem de nasihatim için, bana yüz parça altın verdi.”

Artık dayanamadım:

— “Sizin gibi bir adamı tanıdığı için Allah babama rahmet etmesin!” dedim.

Berber gevrek gevrek güldü:

— “Ben sizi aklı başında, başı da yerinde bir delikanlı sanırdım. Galiba hastalığınızdan dolayı aklınız biraz oynamış olacak ki, saçmalıyorsunuz. Mamafih sizi mazur görmeli! Çünkü hastasınız. Yalnız bu kadar aceleye ne lüzum var a beyim. Allah ruhuna gani gani rahmet eylesin, babanız bana sormadan hiçbir şey yapmazdı. Siz dünya işlerini benden daha iyi bilen bir adam daha bulamazsınız. Geliniz de her ne yapacaksanız, evvelâ yapacağınız şey hakkında benim fikrimi alınız. Ben sizden çok memnunum, siz hakikaten hoşuma gidiyorsunuz. Mademki öyledir siz nasıl olur da benden hoşlanmazsınız? Babanızdan gördüğüm iyilikler hürmetine size karşı sabırlı davranacağım!”

— “Aman aman aman!” diye bağırmaya başladım. “Ne laf anlamaz insanmışsınız yahu? Size yalvarıyorum, çabuk başımı tıraş edip beni kendi hâlime bırakınız, çekilip gidiniz, artık sabrımı tükettiniz! Ayaklarınızı öpeyim, artık susunuz!” dedim.

Eğer başım ıslak ve sabunlu olmasaydı, ayağa kalkarak, herife bir tokat indirecektim. Berber, güya beni okşayıp teskin etmek istiyormuş gibi, eliyle sırtımı okşadı:

— “Bana karşı ruhunuzu bürüyen nefretin gözlerinizi de kör ettiğini görüyorum. Lâkin ben sizin söylediklerinize kızmayacağım. Çünkü hastalıktan sinirleriniz zayıflamış. Yedi-sekiz sene evvel, ben sizi bazen kucağıma alır ve mektebe kadar götürürdüm.”

Artık bu herif çok oluyordu. Hiddetle yerimden kalktım, göğsüme açtığı havluyu parça parça yırttım:

— “Defol git buradan!” diye bağırdım.

Ömrümde belânın böyle püsküllüsüne, çam sakızı gibi yapışkanlısına tesadüf etmemiştim. Bütün vücudum tir tir titriyordu. Berber hiç ses çıkarmadı, sadece usturasını kayışın üzerine birçok sürttükten sonra, başımın bir kaç kılını daha tıraş etti. Lâkin yine dayanamadı ve söylenmeye başladı.

— “Acele işe şeytan karışır, hatta ‘el-aceletü mine’ş-şeytan, et-teenni mine’r-Rahman’[117] derler. Tiz-reftâr olanın pâyine dâmen dolaşır.”[118]

“Siz beni ehemmiyetsiz bir adam sanıyorsunuz. Hâlbuki benim bildiğimi kimse bilmez. Gün geçmez ki, bir padişahın veyahut bir vezirin başıyla oynamayayım. Hiddetle kalkan ziyanla oturur. Siz böyle düşünmeden taşınmadan bir işe atılırsanız, neticede o işten pişman olursunuz. Pişmanlık nasip olur.”

Ben yutkundum, yutkundum. Dişlerimi sıktım. Ne yerimden oynadım, ne de ses çıkardım. Lâkin herif durmadı:

— “Sizin şu acele acele yapmak istediğiniz iş, her ne olursa olsun, uğurlu görünmüyor, onun için benden gizlemeyiniz, bana maksadınızın ne olduğunu anlatınız ki, size doğru yol göstereyim.” dedi.

Cuma namazına üç saat kalmıştı. Bu herif, bu gevezelikte devam ederse, akşama kadar bile başımın tıraşını bitiremeyecekti. Bir an evvel başımın tıraşını bitirmesini rica ettim.

O yine usturayı bir çeyrek kadar biledi, biledi, sonra gelip başımın küçük bir yerini daha tıraş etti, “Aceleniz hakkında endişeye düştüm. Eğer acelenizin esbâbını[119]bana bildirirseniz, sizin için çok hayırlı olacak. Babanız bana sormadan hiçbir şey yapmazdı.” diye ilâve etti.

Artık bu herifin elinden kolay kolay kurtulamayacağımı anladım. Bir defa da işi tatlılığa dökerek halletmeyi tecrübeye kalkıştım. Çünkü vakit geçiyordu. Kızı görmek fırsatını kaçırırım diye yüreğim tıp tıp atıyordu:

— “Rica ederim” dedim, “elinizi biraz tez tutunuz. Size acele işimin esbâbını söyleyeyim. Çok sevdiğim arkadaşlarım beni yemeğe dâvet ettiler, onlarla yemek yiyip sonra kıra gezmeye gideceğiz. Arkadaşlarımın arasında senelerce görmediğim bazı dostlarım vardır. Ziyafete yetişmek için acele ediyordum. Çünkü gecikirsem onlar ziyafeti bitirmiş ve yola çıkmış olacaklar.”

— “Ne iyi ki hatırıma getirdiniz. Ben de bugün için, birçok arkadaşlarımı ziyafete dâvet etmiştim. Hâlbuki ben onları bugün için dâvet ettiğimi unuttum. Ziyafet için hiç bir hazırlık yapmadım. Biraz sonra hepsi kalkıp gelecekler, beni rezil edecekler.” dedi.

Berberin bu laflarını duyunca, içimden çok sevindim:

— “Merak etme” dedim, “Ben bugün dâvetli olduğum için, evde bugün hazırlanan yemekleri yiyecek kimse yoktur. Onları sen alırsın, götürüp arkadaşlarına peşkeş çekersin. Yalnız şu başımın tıraşını çabucak bitiriver de...”

Bunun üzerine berber bana teşekkür etti.

— “Uşaklara emir veriniz de” dedi, “yemekleri buraya getirsinler. Onları bir defa da gözlerimle göreyim.”

Uşaklara emir verdim. Hemen yemekler getirildi. Berber yemekleri görünce:

— “Hakikaten aşçı başınız çok usta adammış, yalnız bir şey eksik. Misafirlerime yakmak için buhur ile öd ağacı yok.”

Uşağın bir tanesini acele çarşıya koşturdum. Bir okka öd ağacı, bir okka aselbent[120], bir okka amber, bir okka misk aldırdım. Tek başımın tıraşı çabuk bitsin, ben çarşıyı takımıyla satın alıp herife bağışlamaya çoktan razıydım.

Artık bekleyecek vakit kalmamıştı. Uşaklar kokuları getirdiler. Berber oturup kokuları birer birer açtı. Öd ağacı parçalarını birer birer muayene ediyor, şurası fena, burası çok iyi diye tenkit ediyordu. Berber muayenesini uzattıkça, benim içimin yağları eriyordu. Berber öd ağacı ve amberin muayenesini de bitirdikten sonra, gelip başımın küçük bir tarafını daha tıraş etti ve yine durdu.

O durunca, benim yüreğim de durdu sandım. Bu sefer bana şunları anlatmaya başladı:

“Bugün dâvet ettiğim arkadaşlarımı ancak sizin sayenizde ağırlayarak izzet ve ikrâm edebileceğim. Ama şimdi ne düşünüyorum biliyor musunuz? Dâvetlilerimin hiç birisi, sizin bana ihsan buyurduğunuz iyi şeyleri yiyip koklamaya lâyık değildirler. Dâvetlilerim hamamcı Zeytun Ağa, fındıkçı Salih, katırcı Ömer, turşucu İshak, çöpçü Hasan ve sütçü Mazlum’dan ibarettir. Bunların sözünden, sohbetinden istifade edilmez. Bunların yegâne mârifetleri, iyi raks[121] etmesini bilmeleridir. Yalnız her birisi başka başka türlü oynar. Bunları oynarken seyretmek, çok eğlencelidir. Hatta siz arkadaşlarınıza gitmekten vazgeçseniz de benimle birlikte gelseniz, bunların oyunlarını seyreder, eğlenirdiniz.”

— “Ben arkadaşlarıma muhakkak gitmeliyim.” dedim. “Sizin arkadaşlarınızı inşallah başka bir gün seyrederim.”

Hâlbuki berber laf anlar takımından değildi. Kendisiyle beraber arkadaşlarına gitmekliğim için boyuna ısrara başladı.

— “Efendim” diyordu, “biliyorsunuz ya! Meşhur bir laf vardır. Bir insana Allah sevinmek fırsatını verdimiydi, o fırsatı kaçırmamalıdır. Çünkü insan, oraya sonra gider de eğlenirim diye, Allah’ın ona bahşettiği sevincin fırsatını kaçırırsa, sonra o insan ne tedbir yapsa, tedbirini takdir bozar, o fırsatı bir daha elde edemez. Onun için siz, bu fırsatı kaçırmayınız. Geliniz,

sözümü dinleyiniz de beraber gidelim. Pişman olmayacağınıza söz veriyorum.”

Herifin bu sözlerine ben kahkahayla güldüm. Lâkin kahkaha, neş’e kahkahası değil, hiddet kahkahasıydı. Ona:

— “Demincek vazife telâkki ettiğiniz şu başımın tıraşı işini bir an evvel bitiriniz de” dedim, “ondan sonra ben yoluma gideyim, siz de sizi bekleyen arkadaşlarınıza gidiniz, çünkü artık öğle yaklaşıyor. Benim arkadaşlarım beni bekledikleri gibi, sizinkiler de sizi bekliyorlardır.”

— “Evet, tıraşı artık hemen bitirmeliyim, lâkin tıraşınızı bitirdikten sonra niyetim, sizi arkadaşlarıma götürmektir. Çünkü siz onları bir defacık bile görseniz, artık her gün, her saat onları görmek isteyeceksiniz. Hatta bunlara o kadar muhabbet bağlarsınız ki, şimdiki arkadaşlarınızı unutur, onların yüzüne bir daha bakmazsınız.” dedi.

— “Allah sizi arkadaşlarınızdan, arkadaşlarınızı da sizden hiç ayırmasın. İnşallah onları bir gün bu eve dâvet eder, burada hep beraber eğleniriz. Lâkin bugün, muhakkak arkadaşlarıma gitmek mecburiyetindeyim.” dedim.

Fakat karşımdaki adam, kurduğu niyetten kolay kolay vazgeçer takımından değildi.

— “Biliyor musunuz, ne düşündüm?” dedi. “Ben arkadaşlarımla çok laubaliyimdir. Sizin bana ihsan ettiğiniz yemekleri gidip şimdi onların önüne koyarım. Sonra buraya geri koşar tıraşınızı bitiririm. Tıraşınızı bitirdikten sonra, siz nereye giderseniz, ben de sizinle beraber gelirim.” diye ilâve etti.

— “Allah size sağlık versin, Allah size neş’e versin, siz arkadaşlarınıza gidiniz. Ben de arkadaşlarıma gideyim. Siz benimle beraber gelemezsiniz. Çünkü ben gideceğim yere, yapayalnız gitmek mecburiyetindeyim.”

— “Hâşâ! Sizin yalnız gitmeniz katiyen câiz değildir.”

— “Yahu gideceğim yere benden başka kimse gidemez!” diye bağırdım.

Herif:

— “Öyleyse siz bir kadının yanına gidiyorsunuz. Çünkü öyle olmasaydı, beni de beraber alırdınız. Hâlbuki gideceğiniz kadının kim olduğunu iyice tahkik ettirdiniz mi? Ben Bağdat’ın bütün kadınlarını bilirim. Beni beraber götürürseniz, gideceğiniz kadının tehlikeli olup olmadığını anlar ve size söylerim. Siz tek başınıza gitmekle, belki kendinizi ölüm tehlikesine atıyorsunuz. Sonra ziyaret edeceğiniz kadın meselâ, tehlikesizse bile, o tehlikesiz kadının bir erkek akrabası olur. Haydi diyelim ki, kadının erkek akrabası bulunmasın. O takdirde, hiç olmazsa, kadın akrabası veyahut ahbabı olur ya! İşte o ahbap, kadının evine girdiğinizi görür de gidip valiye haber verirse, vali pek yaman adamdır, genç boynunuz cellâdın kılıcı altında düşer ha!”

— “Be adam, şu ağzının söylediği lafları kulağın işitiyor mu acaba? Ben seni buraya ne için çağırdım? Sense şimdi ne yapıyorsun!” diye haykırdım.

Haykırışım üzerine berber, ağzını bir müddet kapadı ve başımı daha çabuk tıraşa başladı.

Tam bu sırada, şehrin her tarafından ezan sesleri yükseldi. Sokaklarda bir kaynayış başladı. Halk avuç avuç câmilere doğru gidiyordu. Elhamdülillâh, başımın tıraşı da bitti. Berberi başımdan savmak için, “Mademki tıraş bitti. Size verdiğim yemekleri alınız, onları koşa koşa arkadaşlarınıza götürünüz, sonra yine koşa koşa geri dönünüz. Ben sizi burada bekleyeceğim. Gideceğim yere beraber gitmeye karar verdim.” dedim.

Maksadım, berber evden ayrılır ayrılmaz, kadının evinin yolunu tutmaktı. Berber:

— “Pekâlâ, ben çabuk gidip geleceğim.” dedi, “Fakat siz, beni aldatıp evden kaçmayınız. Çünkü başınızı büyük bir belâya uğratmış olursunuz, muhakkak burada bekleyiniz!” dedi ve yemekleri alınca sokağa çıktı.

Lâkin herif misafirlerine gitmemiş, evimin biraz ötesindeki sokağın köşesinde duvarı siper ederek kendini gizlemiş.

Herifin artık epeyce uzaklaştığını tahmin edince, ben de sokağa çıktım. Acele adımlarla kadı’nın evinin önüne vardım. Kapıyı çaldım. Kapı açıldı, içeri daldım. Hâlbuki bu berber arkamdan gelmiş. Herifin ardım sıra geldiğinden benim hiç haberim yoktu. Ben eve girer girmez, o gün

herkesten evvel Cuma namazının sünnetlerini kılıp bitiren kadı efendi de câmiden dönerek eve girmez mi?

Kadı’nın kadın kölelerinden biri, bir kabahat işlemiş, kadı eve girince, bir sopa alarak kadını eşek sudan gelinceye kadar dövdü. Kadın ciyak ciyak bağıra bağıra kıyametleri kopardı. Kadını kadı efendinin elinden kurtarmaya koşan bir erkek köleyi de adam akıllı patakladı. O da başka bir makamdan feryadı tutturdu.

Erkek kölenin feryadını sokaktan işiten bu berber, kadı’nın beni dövdüğünü sanmış. Olanca sesiyle, “İmdat! İmdat! Efendimi öldürüyorlar” diye bağırmaya başlamış. Birden başına toz toprak dökmüş, elbiselerini yırtmış, doğru bizim eve koşmuş, ne kadar akrabam, ahbabım varsa, hepsini ayaklandırmış. Onlarla beraber kadı’nın evine dönmüş.

Berber, kadı’nın evine gelince, sanki mahşeri beraber getirmiş sanırdınız. Kadı, evinin önünde bağrışan, çırpışan, bu kalabalığı görünce şaşırmış. Evinin kapısını açmış, berbere ne istediğini ve bu kıyametin ne olduğunu sormuş.

Berber ile kölelerim kadıya, “Efendimizi öldürdünüz!” diye haykırdılar. Çünkü duyuyordum.

Kadı, “Sizin efendinizi tanımıyorum, sonra onu neden öldüreyim?” dedi.

Berber, “Siz onu içerde boğazlarken, biz dışarıdan onun feryadını işittik!” diye bağırdı.

Kadı da, “Sizin efendiniz evimin içinde ne arar?” diye sordu.

Berber kadıya, “Artık çok uzun ediyorsun. Efendimiz senin kızını seviyordu. Buraya geldi. Girdi, sen de onu evde yakalayıp orada öldürüverdin. Haydi bakalım. Efendimizi meydana çıkar! Yoksa, bu cem-i gafirle[122] doğru Halifeye gider, yaptıklarını ona anlatırız. Haydi! Haydi! Bekleyecek bir dakikamız bile yok!” diye bangır bangır bağırıyordu.

Kadı bu sözleri işitince şaşkınlıktan dona kaldı. “Sen yalan söylüyorsun, buyurun evime girin ve eğer efendiniz evimdeyse, çıkarıp alınız!” dedi.

Bulunduğum odanın içinde hiç de saklanacak yer yoktu. Yalnız bir köşede bir küçük sandık vardı. Güç belâ sandığa girerek gizlendim.

Başta berber olarak halk, odaları araya araya benim odama geldi. Berber sandığı görünce sandığın kapağının kıpraştığından, benim içinde olduğumu anladı. Sandığı sırtlayınca aşağıya koştu. Sandığı ahâlinin gözü önünde yere çarptı. Sandık yere düşünce kırıldı. Sandıkla beraber ayağım da kırıldı.

Kırık ayağımla, kalabalığın arasına dalıp izimi kaybettirdim. Bütün ümitlerim, bütün hayâllerim mahvolmuştu. Ertesi günü, nem var nem yoksa sattım. Bu berberin bulunduğu yerde yaşamamaya yeminler ettim. Bağdat'tan çıkıp buraya geldim. Onun şerrinden kurtulduğumu zannediyordum. Hâlbuki işte bu menhus herifi burada da buldum.

Bu hikâyeyi anlatan genç, geveze berber çıkıp gitmedikçe, masaya oturmamakta inat ediyordu. Bidayette hiç sesini çıkarmamış ve hikâyeyi sükûn içinde dinleyen berber, birdenbire kendisini müdafaaya koyuldu:

Ey cemaat, diye başladı. Ben olmasaydım, bu delikanlının hâli yamandı. Zekâm sayesinde, bu genci ölümden kurtardım. Ayağı kırıldı, fakat hayatı kurtuldu. Eğer onun iddia ettiği gibi, boşboğaz bir adam olsaydım, ona yaptığım bu iyilikleri yapar mıydım? Zaten hangi adam, dünyada iyilik etmiştir de, iyiliğine karşı fenalık görmemiştir? Ben de bu gence ettiğim iyiliğin mükâfatını, işte demincek gördüm. Kendimin geveze değil, lâkin sükûtî[123] olduğumu ispat için, müsaadenizle sizlere başımdan geçen bir vak'ayı anlatayım. Ondan sonra da kardeşlerimin başlarından geçen vakaları anlatacağım ki, içlerinde hangimizin daha akıllı olduğunu anlamakta müşkülat[124] çekeceksiniz.

BERBERİN HİKÂYESİ

Halife Muntazır Billâh zamanında Bağdat'ta yaşıyordum. O Padişah, fukaraya sadaka vermeyi ve görgülü, bilgili adamlarla konuşmayı çok severdi.

Bir gün Bağdat'ta büyük bir cinâyet ikâ edildi[125]. Padişahın adamları, cinâyetin kimler tarafından işlendiğini araştırıp buldular. Câniler on kişiydiler.

Padişah, bu on kişinin yakalanarak huzuruna getirilmesini emretti. Bu on câni, Bağdat'tan bir saat mesafede, nehir kenarında eğlenceyle vakit geçirirken, vezirler ve memurlar koştular, cânileri yakaladılar. Ve bir kayığa koyarak saraya doğru kürek çekmeye başladılar.

Ben o gün, nehir kenarında gezerken bu on câniye rast gelmiştim. Bu adamları orada görmüş, fakat eğlenmek ve hoşça vakit geçirmek için oraya gelmiş namuslu, aklı başında insanlar sanmıştım.

Yanlarına yanaştım. "Ben de sizin gibi, biraz temiz hava almak ve biraz kendimi dinlendirmek için şehirden çıkıp buralara kadar geldim. Beni de aranıza alır mısınız?" dedim.

Onlar kabul ettiler, ben de aralarına katıldım. Lâkin tam o sırada, Padişahın gönderdiği adamlar yetiştiler, hepimizin boynuna bir zincir vurdular.

Bana zincir vurmak isteyen memurlara karşı gelmem, kendilerine mâsum olduğumu söylemem icap ederdi değil mi? Hâlbuki, ne kadar laf düşmanı ve sükûtî olduğuma bakınız ki, onlara hiçbir şey sormadım, sesimi bile çıkarmadım.

Memurlar bizi alıp kayığa bindirdiler. Nehrin öbür kıyısına geçtik, oradan Padişahın sarayına götürüldük.

Muntazır Billâh, bizi görünce, cellâda, "Onunun da kellesini vur!" diye gürledi. Bunu söylerken, kızgınlığından, kuzgûnî siyah sakalının telleri ayrı ayrı titriyordu.

Cellât derhal kollarını sıvayarak işe başladı. Kolunun her havaya kalkışında, yere bir insan başı yuvarlanıyordu. Ayakta yalnız ben kalmıştım. Bense hiç ses çıkarmıyordum.

Sıra bana gelince, cellât durakladı ve Halifeye doğru baktı.

Halife, “Neden bu câninin de başını kesmiyorsun?” diye sordu.

Cellât, “Siz on kişinin başını kesmekliğimi emrettiniz de onun için.” diye cevap verdi.

Padişah, “Pekâlâ işte, onuncusu da önünde duruyor, onun da başını kes de, hepsi tamam olsun!” dedi.

Cellât, “Efendim, zaten on tanesinin başını kestim.” dedi.

Padişah şaşırdı. Yerde yatan kelleleri saydı. Filvâki cellâdın iddia ettiği gibi, kesilen başların on tane olduğunu anladı.

O zaman Halife bana baktı, “Sen neden şimdiye kadar ses çıkarmadın?” diye sordu. Ben de:

— “Padişahım” dedim, “benim adım Şeyh Samet’tir. Ben dünyanın en âlim, en zeki adamlarından biriyim. İlmim ne kadar çoksa, sözüm de o kadar kısadır. Sanatım berberliktir. Hava almak için, biraz evvel şehrin dışarılarına çıkmıştım. Su kenarında bu on câniye rast geldim. Ben de aralarına katıldım. Gönderdiğiniz memurlar gelip hepimizi zincirlerle bağlayınca, ses çıkaramadım. Hatta hepimizin idam emrini cellâda verdiğiniz zaman bile ağzımı açmadım. Böyle davranmakla ne kadar sessiz bir adam ve ne büyük bir laf düşmanı olduğumu ispat etmek istiyordum.”

Halife bana kardeşlerim olup olmadığını sordu. Ben de altı kardeşim bulunduğunu söyledim.

Halife, öbür kardeşlerimin de benim gibi akıllı ve bilgili olup olmadıklarını anlamak istedi. Ben de:

— “Padişahım, beni onlara kıyas etmekle büyük bir haksızlık etmiş oluyorsunuz, çünkü kardeşlerimin hiçbirisi akıllı ve mâlumatlı sayılmaz. Bu cehalet ve ahmaklıklarından maada, hepsinin vücudunda birer türlü sakatlık vardır. Birinci kardeşim topaldır. İkincisinin dişleri kırıktır. Üçüncüsünün

gözleri kördür. Dördüncüsünün bir gözü eksiktir. Beşincisinin iki kulağı kesiktir. Altıncısının da iki dudağı kesiktir. Kardeşlerimin hepsi, akılsızlıklarından dolayı sakat olmuşlardır. Mesela, en büyük biraderim Bakbuk şöyle topal oldu:

BAKBUK NASIL TOPAL OLDU?

Kardeşim Bakbuk, Bağdat'ta terzilik ediyordu. Oturduğu dükkân kendisinin değildi. Orada kira ile oturuyordu.

Dükkân sahibinin, dükkânın karşısında bir de evi vardı. Evin alt katında bir değirmen vardı. Değirmene bir öküz koşulur ve öküz dolap beygiri gibi döndükçe, değirmeni çevirirdi.

Bir gün Bakbuk, dükkânına giderken, ev sahibinin evinin penceresinde, güzel bir kadın gördü. Kadın ayın on dördü kadar güzeldi. Gözleri kara, teni kaymak gibi beyaz, dudakları kiraz gibi kırmızıydı.

Bakbuk, dükkâna girdikten sonra da, gözlerini pencereden ayıramadı. O gün hiçbir iş yapmadı. Ertesi günü de hiç dikiş dikmedi. Yalnız gözlerini karşıki pencereye dikti ve bütün gün, ümit içinde bekledi.

Böylece Bakbuk, kadına bakarak vakti geçire geçire, evvelce kazanıp biriktirdiği paraları sarf etti. Nihayet bir gün, Bakbuk'un kuru ekmek bile alacak parası kalmadı.

İşte o gün, kadın pencereden Bakbuk'a bakarak güldü. Bakbuk da kadına güldü. Fettan kadın, Bakbuk'un kendisini çıldırasıya sevdiğini çoktan anlamıştı.

Kadın, Bakbuk'a güldükten sonra, perdelerin arkasına saklandı. Kölesini çağırarak çiçekli bir ipek kumaş verip Bakbuk'a gönderdi. Köle kız, Bakbuk'u selâmladıktan sonra:

— "Hanımım size çok çok selâmlar yolluyor, size bir parça kumaş gönderiyor. Hünerli ellerinizle bu kumaşı biçip bir gömlek dikmenizi rica ediyor." dedi.

Bakbuk, hemen kumaşı biçti ve gömleği dikmeye koyuldu. Kadının hoşuna gitmek için o kadar çabuk dikiyordu ki, o gün gömleği bitirdi ve sahibine gönderdi.

Ertesi günü, köle kızı yine Bakbuk'un dükkânına uğradı.

— “Hanımım keyfinizi soruyor, geceyi nasıl geçirdiğinizi bilmek istiyor, çünkü dün gece size karşı beslediği aşk o kadar yüreğini yakmış ki, sabaha kadar göz yummadı, uyku uyumadı!” dedi.

Fakat kız sorduğu şeylere cevaben Bakbuk’un söylediklerine pek kulak vermedi. Hemen koltuğu altından bir bohça çıkarıp açtı. Bohçada bir sarı kumaş vardı:

— “Hanımım bu kumaştan kendisine bir çift şalvar dikmenizi rica ediyor. Lâkin bu şalvarı acele istiyor ve ‘Şalvarı bugün bitirebilirse, beni çok memnun etmiş olur.’ diyor.” dedi.

Bakbuk:

— “Dünya kumaş olup da, iki parçaya yırtılsa, bu iki parçadan da hanıma bir şalvar dikmek lâzım gelse, ne yapar yapar, güneş iki kere doğmadan evvel, şalvarı diker bitiririm!” dedi.

Hemen makası alıp işe başladı. Bakbuk bir taraftan diker dururken, diğer taraftan gözlerini arada sırada pencereye çeviriyordu. Her pencereye bakışında, güzel kadını muhakkak orada görüyordu. Fakat gözleri ona ilişince, güzel kadın bazen kızarıyor, bazen gülümsüyor, bazen gözlerini sanki utanıyormuş gibi aşağı alıyordu. Güzel kadın kızarıp, gülümseyip, göz süzdükten sonra, bulutların arkasına gizlenen ay gibi, perdelerin arkasına saklanıyordu. İşte bu oyun Bakbuk’un ciğerini dağlıyor, yüreğinin yağlarını eritiyordu.

Bakbuk bu güzel kadının neredeyse kolları arasına düşüvereceğini sanıyordu. Bu düşünceyle dikişini dikedururken ağzı sulanıyor ve dikişini bir an evvel bitirmek için azami gayretini sarf ediyordu.

Akşam olunca, dikip bitirdiği şalvarı, köle kızı ile hanıma gönderdi. O gece, yatağı sanki kübabmış[126] gibi Bakbuk, sabaha kadar hiç uyumadı. Yatağı içinde çırpınıp durdu.

Ertesi gün Bakbuk’un dükkânına evin efendisi uğradı. Beraberinde getirdiği koca bir top kumaşı Bakbuk’a göstererek “Bana bundan gömlekler yap!” dedi.

Bakbuk hemen işe koyularak, akşam ezanından biraz evvel, yirmi kadar gömlek dikmiş bulundu. O gün, o kadar çalışmış ve kendisini o kadar

zorlamıştı ki, akşam olunca, ayakta duracak hâli kalmamıştı. Dikmiş olduğu gömlekleri ev sahibine götürdü.

Bakbuk böyle ayılıp bayılırken, öte tarafta genç kadın Bakbuk’un kendisini nasıl sevdiğini kocası olan ev sahibine anlatmıştı. Hatta karı koca birlik olmuşlar ve Bakbuk’la alay etmeye, ona hiç para vermeden elbiseler diktirmeye karar vermişlerdi.

Diktirecek başka bir şeyler kalmayınca, Bakbuk’la başka türlü alay etmeyi kurdular. Bakbuk’u güyâ köle kızla evlendirdiler. Bakbuk’un güveyi gireceği akşam, onu evin alt katındaki değirmene götürdüler.

Ona, “Bu geceyi burada geçir. Yarın sabah seni karınla birleştiririz ve bu sûretle muradına ermiş olursun!” dediler. Bakbuk da razı oldu.

Hâlbuki evin sahibi, değirmenciye tembih etmişmiş. Vakit gecikip de sokaklardan el ayak çekildikten sonra, değirmenci Bakbuk’a, “Arkadaş” demiş, “Bu değirmeni her gece öküz çeviriyordu. Bu gece öküz hastalandı, değirmeni çevirecek başka öküzüm de yok. Eğer değirmen bir gece işlemezse, ailemle aç kalırız. Sen yarın muradına ereceksin, gel de bu gece için bana iyilik et, şu değirmeni döndürüver.” demiş.

Bakbuk da boş durmaktan sıkılmış, değirmeni döndürmeye başlamış. Lâkin bu işi öküz kadar iyi becerememiş. Onun için Bakbuk’un boynuna boyunduruk geçirmiş. Sonra kamçısını almış ve Bakbuk’a, kamçılaya kamçılaya, sabaha kadar değirmeni çevirtmiş.

Sabah olunca, köle kızı değirmene uğramış. Bakbuk’u bağlı görünce, gidip ellerini çözmüş. Ve güyâ müteessirmiş gibi, yüzünü gözünü büze büze Bakbuk’un başına gelenlerden dolayı hem kendisinin, hem de hanımının son derece üzüldüklerini söylemiş.

Bakbuk’un yediği dayak ve çektiği zahmetten söz söyleyecek hâli kalmamıştı. Çözülüverince bayılıp yere yıkıldı. Yavaş yavaş ayıldı ve doğru dükkânına koştu. Bakbuk dükkâna henüz girmişti ki, bir gün evvel onu köle kız ile nikahlayan imam dükkâna geldi. Bakbuk’u o gece güveyi girdiği için, tebrik etti. İmamın tebrikatını duyunca, Bakbuk’un kan tepesine fırladı:

— “Sen ne diyorsun imam efendi, hangi düğünden, hangi zifaf gecesinden, hangi gelinden bahsediyorsun? Ben dün gece, ta sabaha kadar, koca kara öküzün yerine değirmeni çevirdim. İnsafsız değirmenci de ellerimi, kollarımı bağladıktan sonra beni kamçıyla dövdü durdu.”

İmam kaşlarını çatıp derin derin düşündükten sonra:

— “Anlaşılan o kızın yıldızı senin yıldızınla barışık değil; sana, yıldızlarınızın barışık olduğu başka bir karı bulacağım!” dedi.

İmam Bakbuk’un dükkânından ayrılalı çok olmamıştı ki, dükkâna fettan köle kızı geldi.

— “Aman, hanımım senin için yanıp ölüyor, ağlamaktan gözlerinde yaş kalmadı, sana bir defa pencereye bakmanı rica ediyor.” dedi.

Bakbuk da dayanamayarak başını kaldırdı ve pencereye baktı. Kadın pencereden hem ağlıyor, hem de:

— “Hain, yüreğimde aşk ateşini tutuşturduktan sonra, niye benden yüz çevirdin?” diyordu.

Bakbuk, evvelemirde[127] hiç sesini çıkarmadı. Lâkin kadın o kadar güzeldi ki, gönlü ona küsmeye razı olmadı. Onun yüzüne bakarak çektiği bütün zahmetleri unuttu. Fakat hanım da birdenbire gözünün önünden kayboldu. Derken köle kızı koşa koşa dükkâna uğradı:

— “Efendi bugün uzak bir yere gidecek, birkaç gün için eve dönmeyecek, hanımım seni bu gece eve dâvet ediyor.” dedi.

Hâlbuki köle kız yalan söylüyordu. Hakikat hâlde ev sahibi karısıyla konuşmuş, Bakbuk’u eve getirecek, orada cürm-i meşhut[128] hâlinde yakalatmayı ve onu herkesin karısına göz atmakla itham etmeyi ve cezalandırmayı düşünmüştü. Kadının Bakbuk’u kocam yok diye eve dâvet etmesinin hakiki sebebi buydu.

Akşam olunca, kadın hilelerinden haberi olmayan Bakbuk, köle kızın arkasına takılarak kadının evine girdi.

Kadın Bakbuk’u görünce, “Aman ciğerimin köşesi, niye bu kadar naz edip beni o kadar üzdün, beklettin!...” diye sevinçle bağırdı.

Gözlerine inanamayan Bakbuk’un ağzı sevinçten kulaklarına kadar açıldı. Tam o sırada bir gürültü, bir patırtı oldu. Yan odanın kapısı paldır küldür yere yuvarlandı, kadının kocası içeri girdi.

Herif Bakbuk’un kulağına yapışınca, onu valinin önüne sürükledi. Vali ev sahibinin şikâyetini dinledikten sonra, Bakbuk’a yüz değnek vurdurdu. Sonra Bakbuk’u bir deveye ters bindirerek, sokak sokak gezdirtti. Ahâli Bakbuk’un yüzüne çamur, pislik, limon kabuğu atıyordu.

Derken Bakbuk, devenin üzerinden devrildi, ayağı kırıldı. Ben gidip kardeşimi ahâlinin arasından aldım. Onu evime götürüp ayağını sardım, sarmaladım. Ayağı iyi oldu, ama kendisi topal kaldı.

Halife, en büyük kardeşimin bu hikâyesini duyunca öyle bir kahkaha kopardı ki, etrâfındakiler de dayanamayarak gülmeye başladılar.

Sonra Halife, bana ikinci kardeşimin başına gelenleri de anlatmamı emretti.

Ben de şöyle anlattım:

HIDIR SAKALINI NASIL KAYBETTİ?

İkinci kardeşimin ismi Hıdır’dır. Bir gün kardeşim Hıdır, çarşıda alışverişle uğraşırken, yanına bir ihtiyar karı yanaşmış.

— “Senin iyi yürekli bir adam olduğun yüzünden belli. Biraz dur, sana çok hoşuna gidecek bir teklifte bulunacağım. Yalnız bir şartla. O da bana hiç sorgu sual sormayacaksın... Ya ‘Hayır’ deyip teklifi reddedeceksin, yahut ‘Evet’ deyip kabul edeceksin! Bu pazarlık işine gelir mi?” diye sormuş.

Kardeşim hiç sorgu sual sormamaya razı olmuş. Kadın da şöyle bir teklifte bulunmuş:

— “İçinde oturacak güzel bir eve, içecek tatlı şaraba, seyredecek güzel bir kadın yüzüne, sarılacak zarif bir vücuda mâlik olmak istiyor musun?”

Kardeşim Hıdır hemen, “Hay hay!” diye cevap vermiş.

Kocakarı, “Ama sorgu sual yok değil mi?” demiş.

Kardeşim “O şarta evvelden razı olmuştuk. Yalnız neden bunca insanlar arasında başkasını değil de yalnız beni bu nimetlere lâyık gördün, onu bilmek isterdim?” demiş.

Kadın, “Hani ya hiçbir şey sormamaya söz vermiştin?” diye mırıldanmış.

O zaman Hıdır, “Pekâlâ, pekâlâ! Sen ne yapacağımı söyle, ben sual sormadan itaat edeceğim.” demiş.

Koca karı yürümüş. Hıdır da ardı sıra gitmiş. Nihayet büyük bir sarayın önüne varmışlar. Hıdır kocakarı ile beraber saraya girmiş. Yukarı çıkmışlar.

Yukarıda çok güzel dört tane kız varmış. Bu dört kız, ellerindeki udları çalıyorlar ve tatlı sesleriyle şarkılar söylüyorlarmış.

Bir aralık kızın bir tanesi, bir köşede duran bir sırça küpten bir bardak şarap doldurarak içmiş.

Hıdır kıza, “Sıhhat ve âfiyet olsun efendim!” demiş ve dudaklarını silsin diye bir yanda asılı duran havluyu alıp kıza götürmüş.

Kız, “Estağfurullah efendim, rahatsız olmayınız. Bizim size hizmet etmekliğimiz lâzım gelirken sizin rahatsız olmanız nasıl câiz olur?...” diye kırıtmış. Küpten bir bardak dolusu şarap alıp Hıdır’a sunmuş. Hıdır, şarabı dikip boş bardağı kıza uzatırken, kız elini kaldırmış, “İşte ensen budur!” diye Hıdır’ın ensesine bir tokat yapıştırmış.

Hıdır bu muameleye çok kızmış. “Evleri de, sarayları da başlarına geçsin.” diye mırıldana mırıldana kapı yolunu tutmuş. Lâkin koca karı önüne geçerek elleriyle gözleriyle işaretler etmeye başlamış.

Hıdır “Tevekkeltü alâllah!”[129] diyerek geri dönmüş. Bir köşeye çekilerek oturmuş. Lâkin oturur oturmaz, kızların birinden bir tokat daha yemiş. Tokatlar birbirini velî etmiş[130].

Hıdır’ın kuvveti kesilmiş, bayılır gibi olmuş, oturduğu yerde yıkıla kalmış. O zaman tokatların arkası kesilmiş. Hıdır ayılır gibi olmuş, yerinden kalkmış, evden çıkmak üzere odanın kapısına doğru yürümüş. Yine ihtiyar kadın karşısına geçmiş:

— “Aman nereye gidiyorsun? Ölünceye kadar süreceğin bunca safâ, tadacağın bunca nimet ve saadetler için birazcık sıkıntıya katlanamıyor musun?” demiş. Hıdır’ı geri döndürmeye ikna etmiş.

Hıdır yerine oturur oturmaz, bu sefer dört kız birden kalkmışlar. Elbiselerini soymuşlar. İç çamaşırlarıyla kalan Hıdır’ın üzerine çiçek ve gül suyu dökmüşler. O zaman dört kızın en güzeli, yani Hıdır’ın ense köküne ilk tokadı indiren kız ona:

— “İnşallah yakında Allah sizi muradınıza erdirir.” demiş. “Evime misafir geldiniz. Benim bazı ufak tefek huysuzluklarıma katlanırsanız, yakında istediğinize nâil olacaksınız.”

O zaman Hıdır:

— “İstediğime nâil olmak için, cehennem azabına katlanmaya razıyım... Ben senin kölen, senin uşağın olayım. Sen ne emredersen onu yaparım.” diye cevap vermiş.

Kadın da:

— “Dünyada benim en çok hoşuma giden şey, şaka yapmaktır. Benim şakalarımı hoş görecek olursanız, sizi pek çok seveceğimi vaat ederim.” demiş.

Sonra üç kıza dönerek çalgı çalıp şarkı söylemelerini emretmiş, hemen üç kız şarkıya başlamışlar. Sesler yükselmiş, udlar çınlamış. Musikî faslı bitince, evin sahibesi kızlara:

— “Efendiyi alınız da vazifenizi görünüz, kendisini sonra geri getiriniz!” diye emir vermiş.

Hıdır, kızların vazifelerinin[131] ne olduğunu ve kendisine ne yapacaklarını bilmediği hâlde, kızların peşine düşmüş. Koca karı da Hıdır’la beraber gidiyormuş.

Tam bu sırada koca karı, Hıdır’ın kulağına eğilerek, “Biraz daha sabrediniz, neredeyse cefalarınız sefa olacak. Artık yapılacak yalnız bir şey kaldı. O da sakalınızı tıraş etmektir.” demiş.

Bu sözü işiten Hıdır’ın gözleri fal taşı gibi açılmış:

— “Ben sakalımı nasıl tıraş ettiririm? Sonra halkın karşısına nasıl çıkarım?” demiş.

İhtiyar kadın onun sırtını okşayarak:

— “Aman ses çıkarma sus, tilkinin derisini yüzüp tam burnuna getirince, kendi işini kendin berbat edeceksin!” demiş.

Hıdır, sakalını üç kızın ellerine vermiş. Kızlar Hıdır’ın yüzünü gözünü güzelce sabunladıktan sonra, sakalını tıraş etmişler. Bıyıklarını da, hatta kaşlarını da kesmişler. Yüzünü gözünü kırmızı boyayla boyamışlar. Sonra Hıdır’ı alıp yine evin sahibesinin önüne getirmişler.

Kız, Hıdır’ı bu hâlde görünce evvelâ ürkmüş ve bağırmış, fakat tanıyınca gülmekten katılmış, gözlerinden yaşlar akmış.

— “Nezaketinizle, uysallığınızla yüreğimi feth ve teshir[132] ettiniz.” dedikten sonra, kalkıp raks etmesini rica etmiş.

Hıdır içinden, “Oldu olacak, kırıldı nacak!” diyerek oyun bilmediği hâlde odanın ortasında hoplayıp zıplamaya başlamış.

Hıdır oynarken kızlar, ellerine geçirdikleri yastıkları, sonra portakal, limon gibi ne bulmuşlarsa üzerine atmışlar. Tam o sırada ihtiyar kadın yine Hıdır’a yanaşmış:

— “Artık yapacak az şey kaldı. Şimdi neredeyse, ev sahibi kız yerinden kalkıp koşa koşa kaçmaya başlayacak. Onun bu kaçışı yapmacıktır. Sen onun arkasından kovalayacaksın. Yetişip onu tutacaksın. Onu bir kere tuttun muydu, artık muradına erdin demektir!” demiş.

Hıdır bu sözleri duyunca, cefa arasında bayağı sevinmiş. İhtiyar kadının söylediği gibi, biraz sonra ev sahibesi kız kalkmış, koşa koşa odadan kaçmaya başlamış. Hıdır da yerinden fırlamış, bütün hızıyla kızın peşine düşmüş, kız kaçmış, Hıdır kovalamış, bir odadan öbür odaya, bir geçitten öbür geçide geçmişler.

Kız geyiklerden, âhûlardan daha çabuk gidiyormuş. Onu gören, ayaklarında kanat var sanırmış.

Hıdır’ın bacakları fena hâlde yorulmuş, gözleri kararmaya başlamış. Lâkin “Ha şimdi yakalayacağım, ha işte yakaladım.” diyerek koşmakta devam etmiş. Hıdır böyle koşar dururken, kapının önüne varmış. Kapıyı geçince, kendisini sokakta bulmuş.

Fakat Hıdır’ın çıktığı sokak dar ve kısa bir sokakmış. Hıdır nerede olduğunun farkına varmadan, sokağın öteki ucuna kadar koşmuş.

Meğer Tulumcular çarşısına varmış bulunuyormuş. O gün tulumcular çarşısı pek kalabalıkmış. Tulumcular, aralarında nereden çıktığı ve nereden geldiği belirsiz, yarı çıplak, sakalsız, bıyıksız, kaşsız ve saçsız kıpkızıl bir delikanlının koştuğunu görünce, kahkahaları koparmışlar. Hıdır’ın başına, omzuna, ötesine berisine tulumlarıyla vurmaya başlamışlar. Nihayet Hıdır yorgunluktan yere yıkılmış.

Tulumcular onu bir eşeğe bindirerek doğru valiye götürmüşler. Vali emir vermiş. Hemen oracıkta Hıdır’a üç yüz değnek vurmuşlar.

Ben gidip kendisini buldum. Dayaktan hem ensesi, hem kaba etleri, koşmaktansa tabanları şişmişti. Şişkin yerlerine yağlar sürdüm. Ona hem para verdim, hem de, sakalı büyüyünceye kadar kendisini evimde alıkoydum.

BAKBAK SERVETİ NASIL ÇALDIRDI?

Üçüncü kardeşim Bakbak'ın iki gözü de kördür. Körlüğünden dolayı hiçbir iş yapamaz. Ekmeğini sağdan soldan dilene dilene elde eder.

Bir gün Bakbak, sokaklarda dolaşıyor ve dileniyormuş. Eliyle duvarları yoklaya yoklaya giderken, eli kocaman bir kapının tokmağına rast gelmiş. Tokmağın iriliğinden ve üzerindeki işlemelerin güzelliğinden, bu tokmağın büyük bir konak kapısı tokmağı olduğunu anlamış.

İçinden, "Böyle zengin yerden bana herhalde bir sadaka çıkar!" ümidiyle kapıyı çalmış. Konağın ta yukarıki katlarından "Kim o?" diye soran bir ses işitmiş.

Kardeşim hiç ses çıkarmamış. Biraz bekledikten sonra, kapıyı yine çalmış. Yine evvelce işittiği ses, ona aynı suali sormuş. Lâkin kardeşim yine cevap vermemiş.

Biraz bekledikten sonra kapıyı çalmış. Bu sefer yukarıdan birisinin indiğini işitmiş. Adımlar kapıya yanaşmış, kapı açılmış. Bir ses:

— "Ne istiyorsun?" diye sormuş.

— "Allah rızası için bana biraz sadaka veriniz!"

— "Sen kör müsün?"

— "Evet efendim!" demiş.

Ev sahibi, "Öyleyse elini ver" demiş.

Bakbak elini vermiş. Adam Bakbak'ı merdivenlerden yukarı çıkarmaya başlamış. Tırmandıkça tırmanmışlar, yüzlerce basamak çıkmışlar. Bakbak yorulmuş, lâkin bolca sadaka umduğu için ses çıkarmamış.

Nihayet Bakbak, rüzgârın yüzüne vuruşundan yüksek evin damına çıktığını anlamış. Adam Bakbak'a tekrar, "Ne istiyorsun?" diye sormuş.

Bakbak da yine "Allah rızası için biraz sadaka istiyorum." demiş.

Adam da, "Allah versin!" diye cevap vermiş.

Bakbak şaşırmış:

— “Bu ne demektir? Mademki sadaka vermeyecektiniz, neden aşağıda söylemediniz de beni bu kule gibi evin damına çıkardınız?” diye söylenmiş.

Adam da:

— “Behey kör ahmak, sen de neden sesimi ilk işittiğin zaman, benden sadaka istemedin de beni ta yukarı kattan aşağıya indirttin?” diye cevap vermiş.

Bakbak:

— “Pekâlâ efendim, siz sağ olunuz. Yalnız benim gözlerim görmediği için bana yolu gösteriniz de aşağı ineyim gidiyim.” demiş.

Adam:

— “Ben artık yerimden kımıldamam. Yol önündedir. Dosdoğru yürür ve kendi kendine inip defolursun!” karşılığını vermiş.[133]

Bakbak, orada bekleyip durmaktan bir şey çıkmayacağını anladığı için, elleriyle etrâfı yoklaya yoklaya, yavaş yavaş aşağıya inmeye başlamış. Böylelikle ine ine, evin ilk katına varmış. Lâkin orada, merdivenin başında ayağı kaymış. Yirmi basamaklık merdivenin ta tepesinden aşağı taşlığa düşmüş. Başı yarılmış, inleye inleye kapıyı bulup sokağa çıkmış.

Bakbak sokakta kendisi gibi kör ve kendisi gibi dilencilik eden iki arkadaşına rast gelmiş. Onlara başına gelenleri anlattıktan sonra:

— “Aman kardeşler” demiş, “kulübemize gidelim de orada sakladığımız paradan ben kendi hissemi alayım. Çünkü ben bayağı hasta oldum. İlaç için, hekim için bana para lâzım.”

Bakbak’ın dilenci arkadaşları, “Haydi gidelim.” demişler. Üç kör dilenci kulübelerine doğru yollanmışlar.

Hâlbuki kardeşimi evinden kovan adam, onun ne yapacağını görmek için, gizli gizli arkasından gidiyormuş. Üç dilencinin arkasından, o da kulübeye kadar gelmiş.

Kardeşim:

— “Kapıyı kapayınız ve kulübenin içinde yabancı bulunup bulunmadığını anlamak için etrâfı yoklayınız!” demiş.

Dilenciler elleriyle kulübenin içini yoklarken, yabancı adam, tavandan sarkan bir ipe asılarak, vücudunu yukarı kaldırmış. Dilenciler onun kulübe içinde bulunduğunun farkına varamamışlar.

Kulübenin zemininde, toprak içine gömmüş oldukları paraları çıkarıp saymışlar. Saydıkları para, tam on bir bin parça gümüşmüş.

Dilenciler, aralarında bin parça gümüşü bölüştükten sonra, on bin parçasını yine toprağın altına gömmüşler. Yemek dolabını açıp dolaptan yemek çıkarmışlar ve sofranın etrâfına toplanmışlar.

Tam o sırada yabancı adam, bir gürültü yapmış. Kardeşim kulübenin içinde bir yabancı bulunduğunu anlar anlamaz, feryadı basmış:

— “Arkadaşlar, aramızda bir yabancı var, bu yabancı muhakkak bir hayırsızdır!” diye bağırmış.

Dilenciler elleriyle yabancıyı araştırmaya başlamışlar. Yabancı bu sefer tavanda asılı duran ipten uzaktaymış. Dilenciler onu yakalamışlar ve adamakıllı bir dövmüşler. Sonra kapıyı açarak:

— “Ey ümmet-i Muhammed, kulübemize bir hırsız girdi!” diye haykırmaya başlamışlar. Ahâli kulübenin etrâfına toplanmış.

İşte o zaman, adam da körmüş gibi, iki gözünü de sımsıkı yummuş. Ve dilencilerden daha ziyade bağırarak, “Ey Müslümanlar, evvel Allah’tan sonra, Halifeden evvel Allah’tan sonra, emirden evvel Allah’tan sonra, validen imdat isterim. Bizi valinin önüne götürünüz de davamızı o halletsin!” diye bağırmaya başlamış.

Kalabalık arasına karışmış bulunan valinin bir kaç zâbiti, yabancının bu feryadını duymuşlar. Hem kardeşimi, hem de kardeşimin arkadaşı bulunan iki dilenciyi alıp valinin önüne götürmüşler.

Vali bu dört körü görünce:

— “Sizin bu davanız nedir?” diye sormuş.

Yabancı hemen ileri atılarak:

— “Davamızın hakikatini meydana çıkarmak için, evvelâ bizleri bir defa dövdürmeniz icap eder. Hatta dayağa evvelâ benden başlayın!” demiş.

Vali emir vermiş. Yabancıyı falakaya yatırmışlar. Yabancı, tabanlarına elli kadar sopa vurulduktan sonra bir gözünü, elli sopa daha yiyince, öteki gözünü açmış. Vali şaşırmış:

— “Bu yaptığının mânâsı nedir?” diye sormuş.

Yabancı:

— “Efendim, beni affedeceğinize söz veriniz de size söyleyeyim.” demiş.

Vali söz vermiş. Yabancı:

— “Dördümüz de dilenciyiz, fakat hiç birimiz kör değiliz. Hepimizin gözleri, sağlam gözlü insanların gözleri kadar görür. Maksadımız herkesi aldatmak ve herkesi kör olduğumuza inandırarak evlerine girmek, harem dairelerindeki kadınlarını seyretmek, onları baştan çıkarmak, sağdan soldan para sızdırmaktır. Böylelikle on bin gümüş para topladık, bugün, bu parayı aramızda taksim ediyorduk. Arkadaşlarıma ‘Benim payım olan iki bin beş yüz parça gümüşü veriniz.’ dedim. Bana paramı vermedikten başka, beni dövdüler. İşte hakikat bundan ibarettir. Onları da birer birer dövünüz, dövüldükçe gözlerini açacaklarını göreceksiniz!”

Vali hemen emir vermiş. Bakbak’ı yere yatırmışlar. Bir dayak faslıdır başlamış. Bakbak’ın yediği kötekten kımıldanacak hâli kalmamış. Kaba etleri, tabanları, butları, sırtı şişmiş. Memurlar hiç durmadan vurup dövmüşler.

Öteden de vali, “Ey nankör kâfir, Allah’ın sana verdiği görmek kabiliyetini inkâr edersin de körüm diye gözünü yumar, şunun bunun kadınlarına göz koyarsın ha! Seni gidi hınzır... Vurun şu kâfirin boynuzuna!...” diye gürlüyormuş.

Bakbak nihayet dayaktan bayılıp bir yığın cansız et hâlinde ortaya yığılmış. Vali “Durun! Onu bırakınız ayılsın, o ayılıncaya kadar ötekilerini dövünüz.” demiş.

Üç kör sıra ile dayak yerken, yabancı da mütemadiyen “Arkadaşlar, niye inat edip gözlerinizi açmıyorsunuz, gözünüzü açınız ki, dayaktan

kurtulasınız, yoksa eşek sudan gelinceye kadar dayak yer durursunuz!” diye söyleniyormuş.

Gerek kardeşim, gerek öteki dilenciler, adam başına bin kadar sopa yedikten sonra, yabancı adam valiye dönmüş.

— “Efendim, demiş, bunları dövdüredurunuz, bendenize bir kaç adam veriniz de, kulübemizde gömülmüş bulunan paraları alıp buraya getireyim.” demiş.

Vali yabancının yanına iki zâbit vermiş. Yabancı kulübedeki parayı alıp geri dönmüş. Vali, bu paranın iki bin beş yüz parça gümüşünü, yabancıya vermiş, öte tarafını kendine alı koymuş.

Valinin asıl derdi, paraları almakmış. Yoksa dilenciler gözlerini açmış veya açmamış, bu valinin umurunda değilmiş. Onun için, parayı alınca, dayağı durdurmuş. Hem kardeşim Bakbak’ı, hem de iki arkadaşını, şehirden dışarı sürgün ettirmiş.

Kardeşimin Bağdat’tan sürüldüğünü, şehirden çıktığını duyunca, hemen arkasından yetiştim. Gece gizli gizli onu şehre ve evime getirdim. Ona ilaç verdim, para verdim. Evimde ona mahsus olmak üzere iki oda ayırdım. Bakbak el’an evimde oturmaktadır.

Bu hikâyeyi işitince, Halife ve tekmil etrâfındakiler, öyle bir gülüş güldüler ki, saray temellerinden sarsıldı. Ben ne kadar az konuştuğumu ve ne kadar sükûtî olduğumu Halifeye ispat etmiş olmak için, dördüncü kardeşimin başına gelenleri de anlatmaya başladım:

KUS’A SİHİRBAZ NASIL SİHİR OYNADI?

Dördüncü kardeşim Kus Esvatî, Bağdat’ta kasaplık ederdi. Etlerini sattığı koyunları kendi büyütürdü. Herkes eti ondan satın alırdı. Onun için Kus’un sürü sürü koyunları, sayısız tarlaları, bahçeleri ve evleri vardı.

Bir gün, kardeşimin dükkânına yeni bir müşteri geldi. Bu yeni müşteri, sivri sakallı, ihtiyar, kambur bir adamdı. İhtiyar adam Kus’tan et almış ve parasını vermiş.

Kardeşim, ihtiyarın verdiği paranın parlak, yeni ve çil olduğunu görünce, onu öbür paraların arasına atmamış, dolabının ayrı bir köşesine koymuş.

Sivri sakallı müşteri, ertesi günü, daha ertesi günü ve ondan sonra da birçok gün daha Kus’tan et satın almış. İhtiyarın verdiği paraların hepsi yeni olduğu için, Kus onları hep ayrı bir yere kor dururmuş.

Bir gün, koyun satın almak için, Kus’a para lâzım olmuş. Çekmeceyi açmış ve ihtiyardan aldığı parayı, koyduğu yerden almak istemiş. Fakat çekmecede para yerine para şeklinde toparlak toparlak kesilmiş birçok kağıt parçaları bulmuş. Kendisine bir oyun oynandığını anlamış ve sivri sakallı müşteriden intikam almaya karar vermiş.

Kus, hemen bir dana kesip dükkânına asmış. Sivri sakallı ihtiyar, biraz sonra et almak üzere dükkâna gelmiş, yine satın aldığı etin bedelini çil ve yeni paralarla ödemiş. O zaman Kus onun yakasına yapışarak:

— “Yetişin ey Müslümanlar, geliniz de şu zımba sakallı dolandırıcının insanları nasıl dolandırdığını görünüz!” diye bağırmış.

Dört taraftan adamlar koşuşurken ihtiyar:

— “Beni bırak, sonra seni rezil ederim, pişman olursun!” demiş.

Kus, “Seni gidi dolandırıcı hokkabaz, ben ne yaptım ki beni rezil edebilesin?” diye cevap vermiş.

İhtiyar:

— “Nasıl ne yaptın? Sen insanları kesip etlerini koyun eti diye satmıyor musun?” demiş.

Kus:

— “Benim bir insan kestiğimi ispat et, ben kendi elimle kendimi idam ederim.” diye cevap vermiş.

Kus ile yakaladığı ihtiyarın etrâfında ahâli toplanmış. Kus’un kendisini salıvermeyeceğini anlayan ihtiyar, ahâliye dönerek:

— “Ey ahâli beni yakamdan tutan bu kasap, sizi senelerce aldatan, senelerce gizli gizli katlettiği insanların etlerini size koyun eti diye satan bir cânidir. Sözlerime inanmıyorsanız, dükkânına giriniz ve et dolabını açıp onun içinde asılan insan etine bakınız!” diye haykırmış.

Hemen ahâli dükkânın içine dalmışlar, dolabı açmışlar. Dolabın içinde boğazından asılı bir adam görmüşler.

Orada bulunanların hepsi, hatta Kus’un en eski tanıdıkları, en candan arkadaşları bile şaşırmışlar ve güçleri yettiği kadar, sopa ile tokatla, yumrukla Kus’un yüzünü, gözünü kan içinde bırakmışlar. Hatta gözünün bir tanesini patlatmışlar. Zavallı kardeşimi alıp valinin karşısına sürüklemişler.

Vali ahâliyi dinledikten sonra, Kus’a bin değnek vurdurmuş. Fakat Kus zengin olduğu için, onu idam ettirmedi. Kus’un malını mülkünü zapt ederek onu memleketten sürdürdü.

Kus başka bir memlekete gitti. Orada kunduracılık ederek ekmek parasını çıkardı.

Bir gün, sokakta, dükkânının önünde büyük bir kalabalığın toplandığını görmüş. Bu insanlar neye toplanıyorlar diye o da sokağa koşmuş. Meğer sokaktan alay ile o memleketin Sultanı geçiyormuş.

Sultan Kus’u görünce, elleriyle gözlerini örtmüş. Sultan o gün, avlanmak için saraydan çıkmış bulunduğu hâlde, uğursuz bir yüz gördüm, avda muhakkak başıma bir kaza gelir, diyerek yine gerisin geriye, sarayına dönmüş. Zâbitlerine Kus’u tarif etmiş, zâbitler gelip Kus’u yakalamışlar ve Sultanın emri mucibince, ona müthiş bir dayak atmışlar. Kus hasta düşmüş, güç belâ odasına sürüklenmiş.

Bir gün, yatakta yatarken, bir ahbabı gelmiş. Kus, başına gelenleri ahbabına anlatınca, ahbabı:

— “İyi ki yalnız bir kuru dayak yedin de kelleni ve canını kurtardın!” demiş. “Bizim Sultan bir nevi delidir. Ne zaman sokakta senin gibi sol gözü kör bir insanı görürse, bütün işlerinin ters gideceğini sanır. Tek gözlü adama kızar, onu ya idam ettirir yahut o nispette ağır bir ceza verir. Sen yine ucuz kurtulmuşsun!”

Kus, çâresiz o memleketten de kaçmış. Sultansız bir yer aramış. Yürüye yürüye bir şehre varmış, şehir sokaklarına ancak gece yarısı girebilmiş.

O gece nerede yatacağını düşünerek yürürken, arkasından birçok süvarilerin gürültü ederek geldiğini duymuş. Başını döndürüp onlara bakmış. Önde meşalelerle giden birçok süvarilerin arkasından, kıyâfetinden Sultan olduğu belli olan birisinin geldiğini görmüş. Kendi kendine:

— “Bir Sultan gördüm, başıma bir belâ geldi. Şimdi bu Sultan da yüzüme bakarsa, kim bilir başıma ne gelmez? Bana yine bir dayak nasip olur. Olursa artık bu sefer ölürüm.” diye düşünmüş.

Sokakta görülmemek için, hemen koşa koşa kaçmaya başlamış. Karanlıkta nereye gittiğini bilmiyormuş. Birdenbire açık bir kapıdan bir evin karanlık taşlığına dalmış. Geriye dönmek istemiş, fakat ızbandut gibi iki zenci onu iki omzundan tutmuşlar:

— “Üç gecedir kümese giren tilki gibi, sinsi sinsi harem dairesine girersin, senin yüzünden üç gündür ne uyku, ne rahat yüzü gördük. Seni valinin önüne götürelim de müstahak olduğun cezayı gör!” diye bağırmışlar.

Tekmeyle silleyle dürte kaka, yerden yere çarpa çarpa valinin önüne götürmüşler. Zaten böyle çirkin bir tarzda başlayan sergüzeştin sonu güzel olmaz ya. Vali zencilerin şikâyetini duyunca:

— “Alın aşağı şu herifi, ayaklarına bin değnek vurun!” diye bağırmış.

Zabitler hemen Kus’u yere yıkarak öyle bir dayak atmışlar ki, Kus’un ölüden farkı kalmamış.

O şehirden Bağdat’a gelen bir ahbabım, bana Kus’un başına gelenleri anlattı. Ben de o şehre gidip Kus’u aldım, evime getirdim. Ona bir oda verdim. Kus el’an sıhhat ve âfiyettedir ve evimde yatıp kalkar. Gelelim beşinci Feşar’a:

FEŞAR DÜZENBAZLARA NASIL DÜZEN ETTİ?

Ey Sultanım, Feşar'ın iki kulağı da kesiktir. Onun kulaklarını dört-beş sene evvel kesmişlerdi.

Babamız fukara bir adamdı, evlâtlarına, yani bizlere pek iyi bakmıyordu. Onun için ta genç yaşımızdan beri, her birimiz ekmek parası çıkarmak kaygısına düşmüştük. Fakat Feşar'ın elinden hiçbir iş gelmiyordu. Onun için, kör olan ağabeyimiz gibi, o da dilenciliğe saptı.

Babamızdan bize yedi yüz parça gümüş kalmıştı. Her birimiz hissesi olan yüz parçayı aldı. Feşar kendi payına düşen parayla bardak, çanak gibi birçok evani[134] satın almıştı.

Bir gün Feşar, bu evaniyi geniş bir tepsiye dizmiş. Tepsiyi sokakta, ayak kaldırımının üzerine koymuş, kendi de ayakta durarak sırtını duvara dayamış. Bu vaziyette derin bir hülyaya dalmış.

Kendi kendine şöyle düşünmeye başlamış:

Meselâ bu camları ben iki yüz gümüşe satsam ve o iki yüz parça gümüşle yine bunlar gibi birçok camlar satın alsam, onları da dört yüze satsam, o zaman bir-iki sene içinde dünyanın en zengin adamı olurum.

Haydi, farz edelim ki, dünyanın en zengin adamı oldum. Hemen gidip saray gibi bir ev satın alır, konağımı bir sürü köleyle, hizmetçiyle doldururum. Ahırlarımda yedi yüz küheylan bulundururum. Padişahların bile yemediği tatlı ve pahalı yemeklerden yer, padişahların bile içemediği şaraplardan içerim. Dünyada ne kadar tatlı sesli kızlar, rakkaseler[135] varsa hepsini sarayıma toplayarak onlara şarkı söyletir, raks yaptırırım. Gece gündüz sarayımda musikî sesi eksik olmayacak.

Sonra, evimdeki yaşlı başlı karıları görücülüğe gönderirim. Baş Vezirin kızının ne kadar güzel, ne kadar zarif olduğunu duyuyorum. Görücülerimi baş Vezirin evine gönderir, onun kızını istetirim.

Kıza hediye olarak on bin altınlık bir yüzük gönderirim. Eğer Vezir kızını iyilikle bana verirse ne âlâ, olmazsa adamlarımı gönderir, Vezirin sarayını

bastırır, kızı zorla kaçırtırım.

Her gün sokakta, at üzerinde gezerim. Eğeri incili, elmaslı, yakutlu, zümrütlü, atımın önünde on, arkasında yirmi seyis yürütür, ahâliyi hayretlere düşürürüm. Ben atımın üzerinde bir sultan gibi kurularak ve sağıma soluma bakmaya tenezzül etmeyerek doğru Vezirin konağına giderim.

Vezir beni görünce, yerinden kalkarak bana yerini verecek ve kendisi hürmeten yere çömelecek. O zaman ellerimi birbirine çırpacağım, kölelerimden sekseni, önüme gelip yerlere kadar eğilecekler, onların ellerinde tuttukları keselerle altınları Vezirin önüne koymalarını emredeceğim. Bu sûretle Vezir ne kadar cömert olduğumu anlayarak şaşıracak, parmaklarını ısıracak.

Sonra kalkıp geldiğim heyetle konağıma döneceğim. Vezirin bana göndereceği her adamı, sırtına ipekli elbiseler giydirerek ve beline para dolu bir kese bağlayarak geri göndereceğim. Vezir bana bir hediye gönderirse kabul etmeyeceğim!

Güveyi gireceğim gece, elbiselerimin en güzelini giyeceğim. Mücevheratla kaplı büyük bir sedire kurulacağım. Gelini giydirip kuşatacaklar, ayın on dördü gibi güzel ve nurlu yüzünü tüllerle örtecekler, topuklarına kadar inen saçlarıyla beraber, sırma, tel, elmas ve inci şelâleleri akacak.

Nihayet her şey hazır olunca, utancından kızaran ve titreyen gelini yavaş yavaş önüme getirecekler. Büyük ve kuvvetli insanların karşısında fukara, zayıf ve küçük olanlar nasıl üzüle büzüle el pençe divan dururlarsa, ben de gelini ayakta durdurtacağım.

O karşımda titreyecek, ama ilmimin genişliğine, aklımın büyüklüğüne kıyasen hakir olan onun şahsiyetine bakmaya tenezzül etmeyeceğim.

Etrâfımdaki kadınlar bana, “Aman efendim, tenezzül buyurup câriyenize bir defa bakınız!” diye yalvaracaklar. Ben geline bakacağım. Fakat hakir bir nazar atıp yüzümü yine başka tarafa çevireceğim.

Gelini karşımda saatlerce ayakta durdurduktan sonra, onu yatak odasına göndereceğim. Ben başka bir odaya giderek gecelik elbiselerimi giyeceğim,

sonra gelinin bulunduğu odaya giderek sedirin üzerine oturacağım ve küskün küskün, mağrur mağrur tavana bakacağım.

Kadınlar yine geline bakmaklığımı isteyecekler. Fakat ben onlara cevap vermeden bir köle çağırıp bin altınlık bir kese getirteceğim. Keseyi oradaki kadınlara vererek çekilip gitmelerini emredeceğim.

Onlar gidince, gelinin yanına oturacağım. Fakat ona arkamı döneceğim. İşte o zaman gelin içinden, “Kocam amma da mağrur, amma da kibirli, amma da büyük adam…” diye düşünecek, kapı aralığından tavrımı seyreden gelinin annesi, o zaman içeri girecek, ellerimi öpecek ve önümde eğilerek, ağlaya ağlaya:

— “Ey Sultanım tenezzül buyurunuz da, câriyenizin yüzüne bakınız!” diyecek.

Lâkin ben cevap vermeyeceğim. O zaman kaynanam ayaklarımı öpecek. Ben ses çıkarmayınca, ayaklarımı bir defa daha öpecek. Öptükçe ben kabaracağım. Kaynanam bana yine:

— “Ey şerefli, azametli Sultanım, siz kızımın gördüğü ilk erkeksiniz. Eğer siz ona karşı nefret izhar ederseniz, onun yüreğini kırmış olursunuz, onun için câriyenizle konuşup onu teskin buyurunuz!” diye yalvaracak.

Ben bu kadar yalvarmaya tekabül geline yalnız gözümün ucuyla bakacağım. Kaynanam yine:

— “Cariyenize acıyınız, o sizin câriyenizdir, esirinizdir, ona merhamet ediniz!” diyecek ve kızına dönerek bana bir bardak şarap getirmesini emredecek.

Kız altın bir bardak içinde bana şarap getirecek:

— “Ey zamanın Sultanı, ben sizin câriyenizim, ayağınızın tozuyum. câriyenizin getirdiği şu şarabı reddetmeyiniz!” diyecek.

Ben ona cevap vermeyeceğim. O zaman o, ağlamaya başlayarak bu sefer gözyaşlarıyla yalvaracak. Ben ses çıkarmayacağım. Yalnız elimle bardağı iterken, sanki bir köpeğe tekme atıyormuşum gibi, ona şöyle bir tekme atacağım!...

Düşüncesinin burasında, Feşar geline bir tekme atıyorum sanarak, önünde duran cam dolusu tepsiye öyle bir tekme vurmuş ki, tepside kırılmadık ne bir bardak, ne bir şişe, ne de bir çanak kalmış.

Feşar, bütün varının yoğunun parça parça olduğunu görünce, “Ah işte gururumun cezasını gördüm. Yeryüzünde on param kalmadı. Şimdi ne edeceğim? Ne yapacağım?” diye ağlamış. Teessüründen üstünü başını yolup yırtmış.

Tam o sırada minarelerde müezzinler cuma ezanını okuyorlarmış. Çarşıdan, evlerden kadın erkek câmilere doğru akın etmişler. Ahâli Feşar’ın hâlini görünce etrâfına toplanmışlar. Câmiye gidenler arasında beyaz bir eşeğe binmiş bir kadın varmış. Kadının eşeğinin eğeri bile altın işlemeliymiş. Bu zengin kadın, Feşar’ın teessürünün sebebini anlamak istemiş. Orada biriken insanlara:

— “Bu adam neden bu kadar dövünüyor?” diye sormuş.

Ahâli de,

— “Bu adam fakir bir adamdır. Cam, bardak, çanak satar da ekmek parasını öyle çıkarır, hâlbuki demincek camdan ibaret olan bütün sermayesi kırıldı. Onun için ağlıyor.” diye cevap vermişler.

Kadın Feşar’a acımış. Arkasından gelen hizmetçilerin birisine:

— “Bu fukara adama bir kese veriniz!” diye emretmiş.

Hizmetçi keseyi götürüp Feşar’a vermiş. Feşar keseyi açınca içinde beş yüz parça altın bulmuş. Gözlerine inanamamış. Ona bu kadar büyük bir sadaka vermiş olan kadına saatlerce dualar etmiş.

O gün, Feşar zengin bir adam olarak evine dönmüş. Evine girdikten az vakit sonra, kapısı çalınmış. Kapıyı gidip açmış. İçeriye ihtiyar bir kadın girmiş. İhtiyar kadın:

— “Oğlum” demiş, “namaz vaktinin geçmesine pek az zaman kaldı, hâlbuki abdestim yoktur. Evime kadar gidersem, namaz vakti geçecek. Onun için müsaade et de burada abdest alıp namaza yetişeyim.”

Feşar kadına izin vermiş. Kadın abdest alıp Feşar’ın oturduğu odada öğle namazının on rekâtını kılmış. Tespih çektikten sonra, ellerini kaldırarak kardeşim Feşar’a dualar etmiş. Dua bitince, kardeşim kocakarıya teşekkürler etmiş. Kesesini açarak kesedeki o gün aldığı altınlardan iki parçasını kadına vermiş. Kadın altın dolusu keseyi görünce şaşırmış:

— “Oğlum senin fukaralığına şaşmam, lâkin şu fukaralığına rağmen seni seven kadının aklına şaşarım. Sen bu bana verdiğin iki altını geri al, keseyi götür de sana sevdâ bağlayıp keseyi veren hanıma geri ver.” demiş.

Feşar bu sözleri duyunca, hemen kadına yaklaşarak:

— “Aman hanımanne, ben o kadınla nasıl görüşebilirim?” diye yalvarmış.

İhtiyar kadın cevaben:

— “Oğlum o kadın seni görür görmez sevdi. Şimdi ben seni onun yanına götüreceğim, sen bütün paranı yanına al. Onun yanında para sarf etmekten sakınma ki kadın senin onu sevdiğine inansın ve sen de istediğine nâil olasın!”[136] demiş.

Bunun üzerine Feşar, altın kesesini yanına alarak ihtiyar kadının arkasına düşmüş. İkisi beraber yürümüşler, yürümüşler, nihayet büyük bir konağın kapısına varmışlar.

İhtiyar kadın kapıyı çalınca melek yüzlü, oynak bir kız kapıyı açmış. İhtiyar kadın içeri girmiş, Feşar’a da girmesini işaret etmiş.

Feşar’ı mükellef bir daireye götürmüşler, yüksek tavanlardan som altın telden işlenmiş perdeler, kumaşlar yerlere kadar sürünüyormuş. Kardeşim yumuşak bir minderin üzerine kurulmuş, altın kesesini önüne, başından da külahını çıkararak dizine koymuş.

Birdenbire dairenin bir yanındaki perdeler iki yana ayrılmış. Perdelerin arasından, mayıs sabahı doğan güneş gibi, güzel bir kadın içeriye girmiş.

Feşar’ın gözleri kamaşmış, başı dönmüş, dizleri titremiş. Ömründe bu kadar güzel bir insan görmemişmiş. Feşar ayağa kalkmış, kadın ona gülmüş, o kadına sırıtmış. Kadın onun yanına gelmiş, onu o daireden alıp küçücük bir odaya götürmüş. Feşar’ın yanına oturarak elini tutmuş.

Beraberce konuşmuşlar, görüşmüşler. Zavallı Feşar, vaktin ne çabuk geçip gittiğinin farkına bile varmamış.

Üç dört saat böyle baş başa kaldıktan sonra kadın:

— “Siz beni burada bekleyiniz, ben şimdi geleceğim.” diyerek dışarı çıkmış.

Feşar kadını bir kaç saat beklemiş. Nihayet birdenbire kapı açılmış, dev cüsseli bir zenci, elinde koca bir pala sallaya sallaya içeriye dalmış, Feşar’ın ödü kopmuş. Dizleri korkudan tir tir titremiş, dişleri birbirine vurmuş. Zenci:

— “Hey gidi soytarı suratlı kâfir hey, seni buraya kim getirdi?” diye öyle bir bağırmış ki, Feşar’ın korkudan dili, bacakları elleri birbirine düğümlenmiş. Hiç cevap veremeyerek olduğu yerde donmuş kalmış.

Zenci Feşar’ın kulağından tutunca, palanın yassı tarafıyla sırtına yüz defa vurmuş. Feşar kan içinde kalmış, yere yıkılmış. Zenci Feşar’ı öldü sanmış.

— “Meliha neredadir?” diye bir nara atmış.

Odaya hızlı adımlarla bir genç kız girmiş. Kızın elinde bir tepsi ve tepsinin içinde toz varmış. Zenci o tozdan tutam tutam alıp Feşar’ın yaraları üzerine serpmiş. Yaralar zencinin dudakları gibi yarılıp açılmış

Feşar’ın canı yanıyormuş, ama zenci kendinin diri olduğunun farkına varmasın diye sesini çıkarmıyor, dişlerini kısıyormuş.

Bu iş de bittikten sonra zenci, bir nara daha atmış. Tozu getiren kız ortadan kaybolmuş. Onun yerine Feşar’ı biraz evvel oraya getiren ihtiyar kadın çıkmış. İhtiyar kadın Feşar’ın topuklarından tutunca, onu sürüye sürüye derin bir kuyunun kenarına götürmüş. Orda ona bir tekme atmış. Feşar kuyunun içine düşmüş. Meğer bu kuyunun içi, ölü insan cesetleriyle doluymuş.

Feşar bu kuyunun dibinde, tam iki gün kalmış. Çabuk ölsün diye, zencinin Feşar’ın yaralarına serptiği tozlar kanı durdurmuş, Feşar’ın hayatını kurtarmış. Allah Feşar’ı sıyanet etmiş[137].

İki gün sonra, ayakta duracak, yürüyecek kadar kuvvet toplamış. Kuyunun duvarlarını eliyle yoklarken, duvarın bir tarafı, elinin teması üzerine açılmış, Feşar kendini, bir geçidin ağzında bulmuş. İçeri dalmış. Karanlıkta yürürken gözleri bir aydınlık görmüş. Derken, şehrin kenarında bir dağın eteğindeki bir mağaraya çıkıvermesin mi? Mağaradan dışarı çıkmak, Feşar için bittabi işten bile değilmiş.

Feşar, dışarı çıkar çıkmaz, parasını çalan, kendisini öldüresiye kadar döven insanlardan nasıl intikam alacağını düşünmeye koyulmuş.

Aradan birkaç gün geçip de yaraları büsbütün kapandıktan sonra, bir sürü kırık cam parçaları toplamış. Bu cam parçalarını, bir ipek kesenin içine doldurmuş. Yüzünü Bağdat'a gelen yabancılar gibi örtmüş, elbiselerinin altına bir kılıç saklamış ve doğru çarşıya gitmiş.

Çünkü kurtulduktan sonra, çarşıya uğradıkça, kendisini aldatıp o menhus[138] eve götüren ihtiyar kadının ara sıra çarşıya uğrayarak başka erkekleri de peşine taktığını ve onları da o menhus eve götürdüğünü görmüş.

Feşar ihtiyar kadına yanaşmış. Yüzü örtülü olduğu için, yüzünden tanınması ihtimali yokmuş. Sesini de değiştirmiş ve kadına:

— "Hanım nine, ben buranın yabancısıyım, yanımda birkaç bin altın vardır. Bu altınların ayarının eksik olup olmadığını anlamak için tarttırmak istiyorum. Senin buralarda bildiğin bir sarraf var mı?" diye sormuş.

Sorarken de cam dolu keseyi çıngırdatmış. İhtiyar kadının sevinçten gözleri parlamış:

— "Tanıdığım çok namuslu ve çok doğru bir sarraf vardır, arkama düş de seni onun evine götüreyim!" demiş.

Feşar, ihtiyar kadının arkasına düşmüş. İhtiyar kadın, onu yine evvelce götürdüğü eve götürmüş. Tıpkı evvelce olduğu gibi, yine güzel kadın meydana çıkmış ve Feşar'la oynaşmış. Yine evvelce olduğu gibi, güzel kadın güya biraz sonra dönmek üzere dışarı çıkmış.

Kadın dışarı çıkınca, Feşar elbiseleri altında sakladığı kılıcı çekmiş, zenci kölenin gireceği kapının yanına gizlenmiş.

Kapı açılıp da zenci köle, başını odanın içine sokar sokmaz, Feşar, tekmil kuvvetiyle öyle bir kılıç çalmış ki, zencinin temel direği gibi boynu kesilivermiş. Başı ve gövdesi cansız olarak ayrı ayrı yerlere düşmüş.

O zaman Feşar zencinin sesini taklit ederek:

— “el Meliha nerede?” diye bir nara atmış.

Evvelce toz tepsisini getirmiş bulunan kız, içeri dalmış. Feşar bir pala çalışında, onun da canını cehenneme göndermiş.

O zaman ikinci narayı salmış. Bu sefer ihtiyar kadın, hemen koşmuş gelmiş. Feşar onun da tepesine bir kılıç vurmuş ve gövdesini tepeden tırnağa kadar iki parçaya bölmüş.

Hemen konağın ötesini berisini yoklamış. Konakta birçok eşya ve mücevherat bulmuş. Lâkin güzel kadın kaçmışmış. Eşyayı kendi evine nakletmiş, o akşam evinde zengin olarak rahat rahat uyumuş.

Ertesi günü sabah uyanınca evinin dört taraftan valinin zâbitleri tarafından sarıldığını görmüş. Zâbitler Feşar’ı alıp valiye götürmüşler.

Vali evindeki malları nereden bulduğunu sormuş. Feşar olup biteni tekmiliyle valiye anlatmış. Vali, bu mallar senin değil diyerek, bütün malları zapt etmiş. Vali, bu muamelesini[139] başkasına anlatmasın diye, Feşar’ı sürgün etmiş.

Feşar şehir dışarısında dolaşıp dururken onu hırsızlar yakalamışlar. Üzerini aramışlar, lâkin üzerinde bir şey bulamayınca kızmışlar ve kulaklarını kesmişler.

Ben Feşar’ın başına gelenleri duydum. Onu aradım taradım, buldum ve gizlice evime getirdim.

Gelelim altıncı kardeşim Şakalık’a…

ŞAKALIK ALAYCI İLE NASIL ALAY ETTİ?

Altıncı kardeşim Şakalık'ın iki dudağı da kesiktir. Şakalık pek züğürt bir adamdı. Bazen ekmek parasını bile çıkartamaz, günlerce aç ve bî-ilaç[140] gezerdi.

Bir gün, yine böyle parasız pulsuz gezip dururken, büyük bir konağın önüne gelmiş. Kapının iki kanadı da açıkmış. Burada geniş bir geçide giriliyormuş. Gerek kapıda, gerek geçidin içinde dizili duran nöbetçiler, konağa girmek isteyen insanların bazılarını içeri girmekten men ediyorlar, bazılarını da hürmetle istikbal[141] ediyorlarmış.

Kardeşim, bu koca konağın kime ait olduğunu sormuş. Konak önünde bekleyenlerin birkaçı, burasının "Bermekî"[142] ailesine mensup bir adamın konağı olduğunu söylemişler.

"Bermekî" ailesinin ne kadar zengin, ne kadar cömert ve fukaraperver olduğunu bilirsiniz. Ailenin bu yoldaki şöhretine güvenerek kardeşim de kapıya yanaşmış, nöbetçilerin birisinden bir dilim ekmek dilenmiş.

Nöbetçi:

— "İçeriye giriniz ve dileğinizi konak sahibine bildiriniz!" demiş.

Bu cevap üzerine kardeşim kapıdan içeri girerek geçidi geçmiş, kendisini büyük bir bahçede bulmuş. Bu güzel bahçenin ortasında, güneş ışığında pırıl pırıl parıldayan bir köşk görmüş.

Kardeşim bu köşke doğru ilerlemiş. Köşkün kapısında, orta yaşlı, tatlı yüzlü, uzunca sakallı bir adam duruyormuş. Bu adam kardeşimi görünce, selâm verip ondan ne istediğini sormuş.

Kardeşim, birkaç günden beri hiçbir iş bulamadığını ve bundan dolayı hem parasız, hem de aç kaldığını söylemiş.

Ev sahibi, kardeşimin bu sözlerinden çok müteessir olmuş.

— "Ben bu şehirde karnım tok olarak keyif ve safâ sürdüğüm sırada, aynı şehirde bazıları aç gezsin dursun ha?... Bana yazıklar olsun! İşte ben bu hâle dayanamam, aç olduğunuzu bana söyledikten sonra benim tokluğum, sizin

açlığınızdan ziyade bana azap veriyor!” diye bağırmış ve cübbesinin yakalarını elleriyle tutarak ellerini ayırınca elbisesini cart diye ikiye ayırıvermiş.

Kardeşime bin türlü güzel şeyler vaat etmiş.

— “Burada kalınız, yemek zamanı gelince, beraber yeriz.” demiş.

Kardeşim:

— “Kulunuzun açlığı o derecededir ki, bekleyecek hâlim kalmadı.” demiş.

Bunun üzerine ev sahibi, hemen ellerini çırparak hizmetçiyi çağırmış. Leğenle ibriği getirmesini emretmiş.

Hizmetçi istenilen şeyleri derhal getirmiş. Ev sahibi leğenin başına eğilmiş. Hizmetçi ibrikte sanki su varmış da suyu döküyormuş gibi, ibriği eğmiş. Ev sahibi de sanki ibrikten akan suyla ellerini yıkıyormuş gibi, ellerinin ayalarını çukurlatır, avucuna güya su doldurduktan sonra ellerini ovuştururmuş. Ev sahibi ellerini yıkarken kardeşime:

— “Buyurunuz, ellerinizi çabuk yıkayınız ki, masa başına geçerek karınlarımızı şöyle bir âlâ doyuralım.” diyerek o hayâli su ile ellerini yıkamaya dâvet edermiş.

İnsan elini yıkarken ne gibi hareketler yaparsa, kardeşim de ellerini, boş ibriğin altına tutarak, o hareketlerin hepsini tamamı tamamına taklit etmiş.

Bunun üzerine ev sahibi, yüksek sesle hizmetçilere sofrayı kurmalarını emretmiş.

Hizmetçiler sanki sofra kuruyor, tabak kaşık getiriyormuş gibi, telaşlı telaşlı içeri dışarı girip çıkmışlar. Güya sofranın kurulması da tamam olmuş.

Ev sahibi hayâlî masanın önünde oturmuş. Kardeşime de karşısında yer göstermiş. Bu sefer hizmetçiler, tabaklar içerisinde sanki yemek getiriyorlarmış gibi hareketler yapmışlar. Hizmetçiler ev sahibiyle kardeşimin önüne hayâli yemekleri koyduktan sonra, ev sahibi sanki tabaktan yemek alıyor ve ağzına koyarak çiğneyip yutuyormuş gibi hareketler yapmış, ağzını şapırdata şapırdata:

— “Aman efendim, çekinmeyiniz, yiyiniz, karnınızı doyurunuz. Açlıktan bitkin olduğunuz yüzünüzden belli oluyor!” der dururmuş.

Kardeşim hemen ev sahibini taklide koyulmuş. O da hakikaten yemek yiyormuş gibi hayâlî lokmaları, hayâlî tabaklardan alıp ağzına götürür, ısırır, çiğner, yutar dururmuş. Biraderimin de yer gibi yaptığını gören ev sahibi:

— “Dikkat ediyor musunuz efendim, bu ekmeğin buğdayları, kendi tarlalarımızda biter, evimizde öğütülür, kendi fırınımızda pişer. Meselâ çarşıda bu ekmek kadar beyaz, yumuşak ve taze ekmek bulmak mümkün değildir. Ağzınızda çiğneyiniz, çiğnedikçe lokmanın git gide tatlılaşacağını duyacaksınız. Başka bir yerde bu ekmeğin bir misli daha bulunmaz. İnsan kendi malını methetmez, ama ben sahte mahviyetten[143] nefret ederim.” diye söylenmiş.

Kardeşim bu sözlere evvelâ cevap vermemiş. Lâkin sonra kendi kendine, “Karşımdaki adam eğer deli değilse, muhakkak çok şakacı ve alaycı bir şey olacak. Mademki bu adam benimle alay ediyor, ben de alayı hiç bozmamakla onunla alay etmiş olurum.” diye düşünmüş ve ev sahibinin sözlerine cevaben:

— “Hakikaten çok doğru söylüyorsunuz, ben ömrümde ekmeğin bu kadar beyaz, bu kadar yumuşak ve tatlısını ne gördüm, ne de tattım!” demiş.

Ev sahibi:

— “Öyledir efendim. Bu ekmeğin hamurunu on beş bin altına satın aldığım bir câriye yoğurur, beyaz hamuru beyaz kollarıyla yoğururken, insan ortada gördüğü beyazlıkların hamura mı, câriyenin göğsüne mi, yoksa kollarına mı ait olduğunu tayin edemez, şaşırır. Haspanın misli bulunmaz hakikaten!” diye söylenmiş.

Bunun üzerine ev sahibi yine ellerini çırpmış:

— “Şu padişah ağızlarına lâyık olan çullama köftelerden getiriniz!” diye emretmiş.

Hizmetçiler yine koşmuşlar, birbirlerine geçmişler, güya tabaklar dolusu köfteler getirmişler. Ev sahibi yine kardeşime dönmüş:

— “Aman efendim, beklemeyiniz, neden böyle yavaş yavaş yiyorsunuz. Gıdaya muhtaç olduğunuz gözlerinizden belli. Aramızda teklif mi var? Kendi evinizdeymişsiniz gibi, sıkılmadan ve çekinmeden yiyiniz, karnınızı doyurmaya bakınız!” demiş.

Hemen kardeşim, sanki ağzına koca lokmalar sokuyormuş gibi, avurtlarını şişirmiş, salyalarını akıta akıta hayâlî köfteleri yemeye başlamış.

Et ile kaç türlü nefis yemek yapılırsa, ev sahibi hizmetçilere o nefis etli yemeklerden getirmelerini emreder dururmuş. Hizmetçiler de, yemekleri güyâ getirdikçe, ev sahibi, kardeşimi onlardan yemeye dâvet edermiş. Ev sahibi bu sefer fıstıklı pilav ile doldurulmuş, tavuk dolmasının getirilmesini emretmiş:

— “Eminim ki tavuk dolmasının böyle iyi pişmişini ömrünüzde yememişsinizdir!” demiş, kardeşim de:

— “Hakikaten isabet buyuruyorsunuz, ne mutlu ki, tavuk dolmasının böylesini yemek bizlere nasip oldu. Tavuğu besleyene de, doldurana da, pişirene de bin kere maşallah!” demiş.

Ev sahibi, ne kadar nefis yemekler varsa, hepsinin ismini sayıp dururken kardeşim içinden:

— “Âhhh, ben kupkuru arpa ekmeğine de razıyım ama nerde?” diye düşünürmüş.

Nihayet et, av ve kuş aşlarına dair sayıp dökecek bir yemek kalmamış. Ev sahibi ellerini çırpmış, hizmetçilere tatlıları getirmelerini söylemiş. Ev sahibi:

— “Efendim şu kadayıftan buyurunuz, üzerindeki kaymak da pek tazedir. Ağzınızı çabuk açınız da şu parça şerbeti akmazdan evvel, lokmayı ağzınıza koyayım. Nasıl efendim? Hoş değil mi? Evet öyledir, ben yemeğe çok dikkat eder ve çok da dikkat ettiririm!” diyerek söylenmeye başlamış.

Kardeşim:

— “Hakikaten öyle, yalnız acaba neden kadayıfa bu kadar koku koyuyorlar?” diye sormuş.

Ev sahibi de:

— “Efendim eskiden beri âdetimdir. Kadayıfa ve cevizli, kaymaklı baklavaya bir miskal gül yağı, bir miskal de misk ve amber koydururum.” diye cevap vermiş.

Kardeşim baklavanın, kadayıfın tadından sanki damağını emiyormuş gibi ağzını şapırdatıp dudaklarına bulanan şuruplu kaymakları da dili ile güya dudaklarından yalarmış.

Derken hizmetçiler, güyâ boş kadayıf ve baklava tabaklarını kaldırmışlar ve ev sahibinin emri üzerine, hayâlî tabaklarda hayâlî yemişler taşımaya başlamışlar. Kardeşim yemişlerin isimlerini işitince:

— “Aman efendim, kerem ediniz, lütfediniz. Karnım o kadar doydu ki, artık bir lokma daha yersem patlayacağım!” demiş.

Lâkin hizmetçiler, boş ellerini havada sallaya sallaya, sanki bir şey getiriyorlarmış gibi, gidip geldikçe ev sahibi:

— “Hiç itiraz dinlemem, şu sütbeyaz bademlere bakınız. Onlardan insan hiç yemez olur mu? Hele şu cevizli, susamlı kuru incirlere bakınız, güneşte ola ola hakiki rengini almışlar da balları diplerinden akmış. Şunlardan da hiç olmazsa birer tane mideye atınız. Bakınız, şu kuru üzümleri mahsus Suriye’den getirttim, çekirdeksizdir. Renkleri tıpkı kehribar gibi değil mi? Allah için bunlardan yiyiniz!” diye öter dururmuş.

Kardeşim kendi kendine :

— “Ey ev sahibi efendi, sana böyle misafir ağırlamanın ve fukara karnı doyurmanın hesabını ben sonra sorarım, ama dur bakalım sırası gelsin. Sen benimle böyle alay ettin. Bir de ben alay edeyim de sen de gör!” diye düşünürmüş.

Bu hayâlî yemek bittikten sonra, ev sahibi hizmetçilerine şarap getirmelerini tembih etmiş. Hizmetçiler, sanki şarap dolu testiler taşıyorlarmış gibi, ellerini havada oynattıktan sonra, ev sahibinin önüne güya bardak koymuşlar ve bardağına şarap akıtmışlar. Ev sahibi hayâlî şarap dolu hayâlî bardağı kardeşime uzatmış ve:

— “Mahsus[144] Bahr-i Sefid[145] adalarından getirdim. İçiniz ve tadına bakınız, göreceksiniz ki, şarap canınıza can, sıhhatinize sıhhat katacaktır!” demiş.

Hizmetçilerin önüne koyduğu ikinci bir hayâlî bardaktan da kendisi içer gibi yapmış. Ev sahibi ağzını açmazdan evvel kardeşim:

— “Vallâhi doğru söylüyorsunuz. Şu içtiğim şarap mıdır, yoksa âb-ı hayat mıdır, belli olmuyor. Ben ömrümde çok şarap içtim, fakat şarabın bu kadar eskisine ve bu kadar nefisine hiç tesadüf etmedim!” demiş.

Kardeşimle ev sahibi, beş-on bardak içince, kardeşim sanki sarhoş olmuş gibi yapmış. Ev sahibi, hayâlî bardağa şarap akıtmak için tam boynunu eğdiği zaman, kardeşim de elini kaldırmış ve ev sahibinin çıplak ensesine bir tokat indirmiş. Tokat o kadar sertmiş ki, oda çın çın ötmüş. Ev sahibi şaşırmış, kardeşim herifin aklını başına toplamasına fırsat vermeyerek bir daha indirmiş.

Ev sahibi:

— “Be herif, bu yaptığın nedir?” diye sormuş.

Kardeşim:

— “Aman efendim, beni affediniz, şarap o kadar keskindi ki, sarhoş oldum. Aklım başımdan gitti. Ne yaptığımı bilmiyorum. Kusur ettiysem, kusurumun affını büyüklüğünüzden, merhametinizden beklerim!” diye yalvarmış.

Ev sahibi, kardeşimin yüzüne dikkatli dikkatli baktıktan sonra, uzun boylu bir kahkaha salıvermiş.

— “Vallâhi şimdiye kadar senin gibisine hiç rast gelmedim. Ben şaka ve alayı çok severim ve belki şakada da, alayda da pek ileri giderim. Lâkin sen beni de geçtin. Bu sana yaptıklarımı, senden evvel başka birçok insanlara yapmıştım, lâkin hiçbirisi, bu şakaya senin gibi dayanamadı. Hele benim hareketlerimi taklit etmeyi, şimdiye kadar senden başka hiç kimse düşünemedi. Onun için seni affediyorum. Bundan sonra yanımdan hiç ayrılma, beraber yaşayalım. Çünkü ben alay ve şaka etmesini bildiğim kadar, sen de şaka kaldırmasını, alaya alayla mukabele etmesini biliyorsun.” demiş.

Ellerini çırpmış. Hizmetçiler gelince, evvelce hayâlî olarak istediği yemeklerin bu sefer hakikilerini getirmelerini emretmiş.

Kardeşimle karşı karşıya geçmişler, evvelce hayâlî olarak yedikleri yemeklerden, bu sefer hakiki olarak karınlarını doyurmuşlar. Güzel güzel yemekler yenip de müstesna şaraplar içildikten sonra, kardeşimle alaycı adam, başka bir odaya geçmişler. Şehrin ötesinden berisinden beğenilip seçilip oraya getirilen çalgıcı kadınları, yanık sesleriyle, parlak gözleriyle iki erkeği saatlerce eğlendirmişler.

Hem kardeşim, hem alaycı adam, senelerce beraber yaşamışlar. Alaycı pek zenginmiş. Git gide de daha ziyade zenginleşiyormuş. Nihayet onun zenginliği, şunun bunun gözüne batmış, Sultana gidip alaycıyı çekiştirmeden bir gün geçmezmiş.

Nihayet Sultan emir vermiş, alaycının para, ev, mülk, arazi, eşya, nesi var nesi yoksa hepsini zapt ettirmiş. Alaycının korkudan ödü patlamış ve ölmüş, kardeşim de kendi kendine, “Ne olur ne olmaz, ben de buradan çıkıp bir kenara saklanayım. Gelecek bir belâ varsa, onu savmış olayım.” diyerek, gece gizli gizli şehirden çıkıp kaçmış.

Dere tepe gider dururken, bir eşkıya sürüsünün tuzağına düşmüş. Bedeviler kardeşimi yakalamışlar. Reislerinin önüne sürüklemişler. Eşkıya reisi:

— “Bana para ver de canını benden satın al, yoksa seni öldüreceğiz!” diye bağırmış.

Kardeşim, fukara bir adam olduğunu, dünyada on parasının bile olmadığı gibi, on para bulmasının da imkânı mevcut olmadığını ağlaya ağlaya söylemiş. Eşkıya başı kardeşimin yalan söylediğini sanarak, belinden koca bir kama çekmiş, kardeşimin üzerine yürüyerek onun iki dudağını kesmiş. Reis mütemadiyen:

— “Söyle, söyle kâfir! Yoksa şimdi kamayı yüreğine saplar, canını cehenneme gönderirim!” diye bangır bangır bağırırmış.

Eşkıya başının karısı, çok güzel bir bedevi kadınıymış. Kadın kardeşime yan gözle bakar ve böyle baktıkça derin derin içini çekermiş. Anlaşılan aşk ateşinin kıvılcımı, kara gözlü bedevi güzelinin yüreğini tutuşturmuş.

Eşkıya reisi, karısındaki değişikliğin farkına varmış. Kardeşimi bir devenin sırtına bağlayarak bir çölün ortasına götürmüş. Onu ikinci defa ağırca yaraladıktan sonra, orada bırakıp gitmiş.

Bir taraftan kızgın gün, bir taraftan kızgın kumlar, zavallı yaralı kardeşimi yakmış durmuş. Nihayet bir gün, yolları kardeşimin bırakıldığı yerden geçen bir kervan, kardeşimi görmüş. Kervanla beraber gelen bazı berberler kardeşimi almışlar.

Şehre varınca, koşup bana kardeşimi getirdiklerini haber verdiler. Ben kardeşimi kervancılardan alarak evime getirdim. Kardeşime evimde, bir annenin evlâdına baktığı gibi baktım. Kardeşim iyi oldu. Kendisi el'an evimdedir." dedim.

Halife sözlerimi duyduktan sonra, beni kaldırıp başka bir şehre sürgün etti. O Halife ölünceye kadar, ben yabancı bir şehirde garip bir sürgün olarak sürttüm durdum. Nihayet o Halife ölünce, hemen Bağdat'a döndüm.

Bağdat'a döndüğüm gün, işte burada mukim[146], aleyhimde söylemedik laf bırakmayan genç adama rast geldim. Ona elimden geldiği kadar iyilik ettim. Vakıa ayağı kırıldı, lâkin canı kurtuldu ya! Nankör adam ayağının kırıldığı için bana kızıyor da, canını kurtardığım için bana minnettar olduğunu düşünmüyor.

Ey ahâli, artık ne kadar boş laf düşmanı olduğumu anlamışsınızdır. Bilakis ben, bu genç adamı hıyanetle, yalancılıkla, nankörlükle itham ederim, dedi.

Bu lafları dinledikten sonra, bu berberin ne mal olduğunu orada toplanmış bulunanların hepsi anladılar. Elbirliği ederek berberi yakalayınca, herifi yaka paça evden dışarı çıkardık ve sokağa atıverdik. Berber sokağa atılınca, delikanlı bizimle beraber masaya oturarak yemek yemeye razı oldu. Orada yemeği yedim. Hatta ikindi namazını bile orada kıldım.

Ondan sonra eve döndüm. Sabahtan beri yalnız kalan karımın canı çok sıkılmıştı. Biraz hava almak ve eğlenmek için kendisini dışarı çıkarmaklığımı rica etti. Sular kararınca, karımla beraber sokağa çıktık. Gezdik, tozduk. Eve dönerken, bu kambur cüceye rast geldik. Kendini evimize akşam yemeğine dâvet ettik. Maksadım cücenin tuhaf tuhaf vaziyetlerini karıma seyrettirerek onu eğlendirmekti.

Karım, şaka olsun diye, cücenin ağzına koca bir lokma yemek soktu. Ecel başa gelince, ölüm, böyle ufak tefek bahaneler ararmış. İşte karımın ona soktuğu lokma bahane oldu, ne herif, ne de biz istemediğimiz hâlde, zavallı cüce, bu dünyadan gürledi gitti.

Halife terzinin bu hikâyesini işitince, şehre zâbitler göndererek, geveze berberi arattı. Zâbitler herifi dükkânında buldular. Onu alınca, dosdoğru saraya getirdiler.

Halife kara sakallı, upuzun burunlu, davul kadar büyük kavuklu, koca göbekli berberi görünce gülmekten katıldı.

Padişah gülüyor diye, orada bulunanların hepsi kahkahalar kopardılar. Halife berbere hikâyesini anlatmasını emretti. Berber şaşkın şaşkın dört tarafına bakındıktan sonra, gözü yerde yatan kambur cüceye ilişti. Halifeye dönerek:

— “Ey zamanın Sultanı, hikâyemi anlatmaklığımı emir buyurdunuz, pekâlâ… Lâkin ben laf düşmanı bir adam olduğum için ve başkasının işlerine karışmak âdetim olmadığı için, hikâye başlamazdan evvel, şurada yatan bu cücenin kim olduğunu ve neden böyle ölü gibi yattığını bilmek isterim!” diyerek mânâsız bir sual sordu.

Berbere cücenin kim olduğunu ve başına neler geldiğini, o dakikada neden orada bulunduğunu kısaca anlattılar. Berber cücenin yanına gitti. Onun yüzüne dikkatle bakıp göğsünü yokladı. Sonra kalkıp kahkahalarla güldü. Padişah berbere neden güldüğünü sordu. Berber de:

— “Hepinizin bu cüceyi ölmüş sandığınıza gülerim. Yalnız balık kılçığı boğazına fena hâlde saplandığı için kılçığın yaptığı acıdan bayılmıştır. Şimdi kılçığı onun boğazından çıkaracağım ve o zaman cücenin sapasağlam ayağa kalktığını göreceksiniz.” dedi.

Berber cebinden uzun bir cımbız çıkardı. Cücenin ağzını açarak cımbızla cücenin gırtlağında saplı olan balık kılçığını çıkardı. Cüce gözlerini açtı, ayağa kalktı. Bu neticeden herkes memnun oldu. Çünkü sevgili cücesi kurtulduktan sonra Padişah, hem terziyi, hem kethüdasını, hem sarrafı, hem de hekimi idam ettirmekten vazgeçti. Onların her birisine büyük büyük memuriyetler verdi. Berberin gevezeliğine rağmen, onu hususî berberliğine tayin etti.

ALİ NUREDDİN İLE ENİSÜLCELİS

Basra'da fukara ve garip olanları himaye eden, tebaasına iyilikle, şefkatle ve doğrulukla muamele eden büyük bir padişah vardı. Bu padişahın ismi Muhammed'di.

Bu Padişahın iki veziri vardı. Birinin ismi Muin'di ve Sâvi adlı bir adamın oğluydu. Öbürüsüyse Hakan adlı bir adamın oğlu Vezir Fazl diye tanınırdı.

Vezir Fazl, o memleketin en doğru adamıydı. Âlim ve akıllı insanlar onun yaptıklarına hak verir, ahâliyse onu candan severdi. Velhâsıl onun ömrünün uzamasına, Allah'a dua etmeyen kimse yoktu.

Lâkin Sâvi oğlu Vezir Muin'i seven bir adam bile bulunamazdı. Bu Vezir herkesten nefret ettiği gibi, herkes de ondan nefret ederdi.

Bir gün, Padişah Muhammed Zeynî, tahtına oturarak bütün vezir vüzerasını etrâfına toplamış, büyük kurultay olmuş. Padişah başına yedi tuğu takılı olarak oturduğu som altın tahtının önüne veziri Hakan oğlu Fazl'ı çağırmış:

— "Ben bir güzel câriye isterim, ama öyle bir câriye isterim ki" demiş, "bütün memlekette, ondan akıllı, ondan namuslu bir kadın daha bulunmasın!"

Padişahın bu sözlerini duyan dalkavuklar, hep bir ağızdan:

— "Öyle kız bulunur efendim, ama" demişler, "on bin kese altından aşağıya satın alınamaz."

Sultan hemen hazine memurunu çağırmış:

— "Şimdi hazineme gir, on bin kese altın al. O keseleri vezirim Fazl'a ver!" diye emretmiş.

Hazine memuru, Sultanın emrini hemen yerine getirivermiş.

Hakan oğlu Vezir Fazl, on bin[147] kese altını adamlarına taşıtarak sarayına götürmüş. Padişahın emrini yerine getirmek için, her gün esir

pazarlarına gider ve satılan ne kadar esir kızları varsa. hepsini gözden geçirirmiş. Bundan başka esir pazarının bütün tellâl ve satıcılarına, ellerine ne kadar güzel kız geçerse, bir defa kendisine göstermeden başkasına satmamalarını tembih etmiş.

Günler ve haftalar geçmiş, bu zaman zarfında gördüğü yüz binlerce dilberin arasında Vezirin hoşuna giden veyahut Sultana verilmeye lâyık olan bir kız bile çıkmamış.

Vakıa Vezirin gördüğü bu binlerce kızın her birisi, hakikaten dünyalar güzeli sayılacak kadar güzelmiş. Fakat ahlâkları, terbiyeleri, edepleri tetkik edilince, muhakkak bir veya birkaç kusurları bulunduğu görülürmüş. Düzgün sima ve endamları dikkatlice muayene edilince, muhakkak düzgün görünen sima ve endamlarında çirkin bir nokta keşfedilirmiş. Satılık bir kızda böyle bir kusur veya böyle bir çirkinlik meydana çıkınca tellallar:

— “Efendim dikensiz gül olmaz.” veyahut:

— “Az çirkinlik, çok defa güzelliği daha ziyade meydana çıkarır!” gibi laflarla mallarını Vezir Fazl’a kabul ettirmeye çalışırlarmış. Lâkin Vezir Fazl, böyle boş laflara kulak verecek takımdan değilmiş. Vezir tam Padişahın aradığı gibi bir kız bulmaya karar vermiş.

Bir gün Vezir Fazl, Padişahın sarayına gitmek üzere kendi konağından çıkarken esir pazarının tellâlbaşısı gelmiş:

— “Bunca zamandır arayıp bulamadığın câriyeyi nihayet buldum. Emredin! câriyeyi pazarda mı görmek istersiniz, yoksa buraya mı getireyim?” demiş.

Vezir câriyenin kendi konağına getirilmesini emretmiş. Emri hemen yerine getirilmiş. Vezir kızı görmüş, kız zarif endamlı, küçük ve kabarık memeli, kara gözlü, uzun kirpikli, ipek gibi parlak düzgün yanaklı, ince belli, dolgun ve geniş kalçalı bir şâheser, Allah’ın bir şâheseriymiş. Dudaklarının nemi şuruptan daha tatlı, kolları ve bacakları incelik itibariyle şarkın o inceliği ve zarâfetiyle meşhur yaseminlerini bile utandıracak şekildeymiş. Bu kızla göz göze gelen herkes, şarap içmiş gibi sarhoş olup kendinden geçermiş. Alnının üzerine sarkan akrep perçemler, geceler gibi zifiri siyah, alnıysa siyah gecelerin, gümüşi mehtapları gibi parlakmış.

Vezir kızı görünce:

— “Tam aradığımı buldum!” diye mırıldanmış. Sonra tellâla dönerek:

— “Bu hanım kızın fiyatı nedir?” diye sormuş, tellâl:

— “Vallâhi efendim, kız müzayedeye konmuştur. Fiyatı artırıla artırıla on bin kese altına vardı. Fakat kızın sahibi, onu on bin keseye değil, on bin yük altına bile satmayacağına yemin ederek:

— “Bu kıza Kur’an, sarf, nahiv[148], tefsir, fen ve edebiyat öğretmek için, yalnız ücret olarak hocalara, âlimlere verdiğim paralar on bin kese altını aşmıştır. Nasıl olur da bu kadar masrafla yetiştirilen bu kızı, ben yalnız on bin kese altına satarım?” diyor, diye cevap vermiş.

Vezir Fazl:

— “Öyleyse kızın sahibini bana çağırınız!” demiş.

Tellâl hemen koşmuş ve kızın sahibini oraya getirmiş. Kızın sahibi çok ihtiyar bir adammış. Bu ihtiyar pir, o memleketin yabancısıymış. Vezir ihtiyar adama:

— “Bu kız için Süleyman Zeynî’nin oğlu Sultan Muhammed’den on bin kese altın almaya razı mısın?” diye sormuş.

İhtiyar da:

— “Mademki bu kızı Sultan istiyor, bana düşen şey, para almamak ve kızı Sultana hediye etmektir. Çok fukara düşmemiş olsaydım, bunu memnuniyetle yapardım. Fakat paraya ihtiyacım olduğu için, teklif ettiğiniz on bin kese altını kabul etmek mecburiyetindeyim. Bu sûretle şu ihtiyar yaşımda namerde muhtaç olmamış olurum.” cevabını vermiş.

Vezir hizmetçilerini çağırmış. On bin kese altını getirip ihtiyara teslim etmişler, ihtiyar dualar ede ede kalkıp gitmiş.

İhtiyar gittikten sonra, tellâl başı Vezire dönerek:

— “Müsaadenizle size bir şey söylemek istiyorum.” diye izin istemiş. Vezir Fazl, “Söyle, korkma!” diye cevap vermiş.

O zaman tellâl başı:

— “Fikrime kalırsa, bu hanım kızı, hemen bugün saraya götürmeseniz daha iyi etmiş olursunuz. Çünkü hanım kızımız uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra, daha henüz bugün buraya vardı. Bir taraftan yol yorgunluğu, bir taraftan da alışmadığı yeni bir muhit ve havaya girişi, pek fena tesir etmiştir. Kendisini on gün burada, kendi konağınızda alıkoyar da, istirahat ettikten sonra, giydirip kuşatarak saraya götürürseniz, her hâlde sizden daha ziyade memnun olur.”

Vezir başını eğmiş ve tellâl başının söylediklerinin doğruluğunu kabul etmiş, kızı konağında ayrı bir dairede alıkoymuş.

Vezir Fazl’ın yetişkin delikanlı bir oğlu varmış. Bu genç, cesur, mert ve âlim bir çocukmuş. Mert ve cesur olduğu kadar da güzelmiş. Vezir Sultan için satın aldığı câriyeyi konaktaki dairesine götürürken:

— “Sizi ben Süleyman Zeynî oğlu Sultan Muhammed’in emriyle ve onun için aldım. Benim pek afacan bir oğlum vardır, mahallede ve etrâfta görüp de ilân-ı aşk etmediği tek bir kız kalmadı. Onun için kendinizi ondan gizleyiniz. Sakın ona yüzünüzü göstermeyiniz, sesinizi işittirmeyiniz!” demiş.

Kız da utanarak gözlerini önüne eğmiş ve:

— “Emrettiğiniz gibi yaparım efendim.” diye cevap vermiş.

Sultan için alınan kız, bir gün, konaktaki hamamda yıkanmış. Yeni elbiselerini giyerek gidip Vezirin karısının elini öpmüş. Vezirin karısı kıza hayli iltifat etmiş. Sonra o da hamama gitmek üzere dışarı çıkmış ve hizmetçilerine kızı, kendisi gelinceye kadar dışarı bırakmamalarını tembih etmiş.

Kızın adı Enisülcelis’miş. Hanım hamama gittikten bir müddet sonra, vezirin oğlu Nureddin gelmiş. Annesini görmek istemiş. Hanımın hamama gittiğini haber vermişler.

Odanın içinden Nureddin’in sesini duyan Enisülcelis, kendi kendine, “Herkesin methede ede bitiremediği ve babasının da herkese ilân-ı aşk ettiğini söylediği bu Nureddin, acaba ne biçim bir gençtir?” diye meraka düşmüş.

Kapının perdelerini aralayarak başını ve gerdanını uzatmış. Ali Nureddin perde arasından uzanan ve ay gibi doğan bu güzel başı görünce, okla vurulmuşa dönmüş, gayri ihtiyârî kapıya doğru yürümüş.

Enisülcelis utanarak odanın içine kaçmış. Hizmetçi kızlar kapıyı açmak istememişler, fakat Nureddin, kaşlarını çatarak onlara öyle bir hiddetle bakmış ki, kızlar korkarak kapı önünden çekilmişler ve yirmi-otuz adım geride durarak Ali Nureddin'in ne yapacağını görmek istemişler.

Genç, kapıyı açarak odanın içerisine girmiş. Enisülcelis'e

— "Babamın benim için aldığı kız siz misiniz?" diye sormuş.

Enisülcelis söyleyeceğini şaşırmış.

— "Evet!" demiş.

Ali Nureddin, hemen Enisülcelis'in yanına koşarak onu kollarının arasına almış. Enisülcelis de kollarını onun boğazına dolamış. Birbirini dudaklarından uzun uzun öpmüşler.

Lâkin Ali Nureddin'in odaya girdikten sonra, çıkmakta geciktiğini gören hizmetçi kızlar, dışarıda bağırıp çağırmaya başlamışlar.

Ali Nureddin kızların feryadını işitince, fena hâlde korkmuş, hemen odadan dışarı fırlayarak koca konağın dolambaçlı geçitleri arasında kaybolmuş.

Hamamın soğukluğunda dinlenen Vezirin hanımı, hizmetçilerin feryadını işitince ürkmüş, yarı giyinmiş, yarı çıplak bir hâlde odasına koşmuş. Hizmetçi kızlara niçin böyle bağrışıp çağrıştıklarını sormuş. Onlar da bir ağızdan:

— "Efendim biraz evvel, Ali Nureddin buraya geldi, sizi aradı, hamamda olduğunuzu söyledik, lâkin bizi dinlemedi, Enisülcelis'in bulunduğu odaya girdi, biz de o zaman bağırmaya mecbur kaldık. Biz bağırınca Ali Nureddin odadan dışarı fırlayıp kaçtı." demişler.

Bu sözleri duyunca Vezirin karısının endişesi artmış, telaşlı telaşlı odaya girerek orada ayakta duran Enisülcelis'e:

— "A kızım ne oldu?" diye sormuş.

Enisülcelis de alnına kadar kızararak:

— “Vallâhi valide hanım, içeriye genç bir adam girdi, ve bana ‘Babamın benim için aldığı kız siz misiniz?’ diye sordu, ben de şaşırdım, ne cevap vereceğimi bilemedim, ‘Evet’ dedim. Hemen yanıma geldi, beni kollarının arasını aldı, üç kere öptü. Yüreğimi, ruhumu aşkıyla doldurduktan sonra, odadan çıktı, gitti.” diye cevap vermiş.

Kızın bu cevabı üzerine Vezirin karısı, ağlamaya, saçlarını yolmaya başlamış. “Âhhh, şimdi ne yapacağız?” diye dövünmüş.

Konak içinde vak’ayı duyan herkes müteessir olmuş. Çünkü Vezir pek doğru ve namuslu bir adammış. Bu kabahati işleyen kim olursa olsun, tecziyeden[149] geri kalmayacağı muhakkakmış.

Akşam olunca Vezir Fazl konağına dönmüş. Konak halkının yüzlerinden, o gün konakta büyük bir felâketin vâki olduğunu sezmiş. Ve karısına:

— “Bugün galiba burada pek fena bir şey oldu. Nedir, şunu söyler misiniz?” demiş.

Karısı:

— “Olan biteni söyleyeceğim, fakat vak’ayı öğrendikten sonra, kendiliğinden hiçbir şey yapmayacağına, bilakis ben ne dersem onu yapacağına söz verir misin?” diye sormuş.

Vezir karısının şartını kabul etmiş. O zaman karısı, ona Ali Nureddin’in yaptığı mârifetleri anlatmış. Biçare adam, sakalını yolmuş, elbiselerini yırtmış. Vezirin pek fena müteessir olduğunu gören karısı:

— “Bu kadar müteessir olup kendinizi üzmeyiniz. Babamdan bana kalan malları satınız, o mallar her hâlde on bin kese altından ziyade eder. O parayla bir kız daha buluruz ve onu Sultana götürürsünüz!” demiş.

Fazl meyus ve müteessir başını salladıktan sonra:

— “İşin bu sûretle kapanıp biteceğini sanıyorsan, çok aldanıyorsun. Ben malımı kaybettikten sonra, canımı da kaybetmekten korkuyorum. Sultanın öbür veziri Muin’in beni ne kadar kıskandığını, ayağıma karpuz kabuğu koyarak beni mevkiimden düşürmek için neler yaptığını biliyorsun. Muin

konağımda bugün nelerin olup bittiğini duyar duymaz, bir dakika kaçırmadan saraya koşacak, Sultanın karşısına çıkacak, vak'ayı anlatacak. Sultan, Muin'in bu sözlerini duyunca, şaşıracak, kızacak, oturduğu yerden ayağa kalkarak Muin'e, 'Sen yalan söylüyorsun!' diye gürleyecek. O zaman Muin de:

— "Ey Padişahım ferman buyur, şimdi gideyim, Fazl'ın konağını basayım, kızı yakalayıp önünüze getireyim ve yalan söylemediğimi ispat edeyim." diye yalvaracak. Sultan da Muin'in konağımı basıp Enisülcelis'i alıp götürmesine müsaade edecek. Muin'in ne yaman düşmanım olduğunu bilirsin. Evimi basarken, kim bilir bana ne hakaretlerde bulunacak, kızı Sultana kadar sürükleyecek, Sultan kıza, kimin câriyesi olduğunu soracak, kız da oğlumun câriyesi olduğunu söyleyince, Sultan, Muin'in iftirasına inanacak. O zaman Muin Sultana:

— "Ben size, her zaman, her şeyin hakikatini söyledim, size her zaman nasihatin en iyisini verdim, lâkin siz bana her zaman istihfaf[150] ile baktınız, size ihanet eden Fazl'ı ise nice nimetlere boğdunuz." diyecek. Sultan da başkalarına ders ve ibret olsun diye, beni bir eşeğe ters bindirerek sokak sokak gezdirtecek ve herkesin nazarında terzil[151] ettikten sonra idam ettirecek." demiş.

Fazl'ın karısı kocasını dinlemiş, sonra kocasının kolundan tutarak "O kadar bedbin[152] olma, bugün konakta olup bitenlerden kimsenin haberi yok, olmasına da imkân yoktur. Sen mütevekkil ol, Allah'tan başka kimseye dua, rica ve minnet etme! Belki bu işten felâket yerine saadet çıkar." demiş.

Kadının bu sözleri Fazl'ın sıkıntısını epeyce gidermiş, zavallı babanın yüreğine biraz su serpilmiş.

*
* *

Gelelim Ali Nureddin'e...

Ali Nureddin, kabahatinin cezasını görmekten korkarak, sabahtan akşama kadar yapayalnız bahçelerde gezer ve herkesi görmekten çekinirmiş.

Gece geç vakit, kimseyi uyandırmadan, konağın arka kapısından içeri girer ve kimsenin bulamayacağı, göremeyeceği bir köşede biraz uyuduktan

sonra, sabah erken, yine daha kimse uyanmadan, yavaşça konaktan çıkıp gidermiş. Ali Nureddin tam bir ay böylece insanlardan kaçmış. Bu zaman zarfında ne annesini, ne de babasını görmüş.

Zavallı annesinin artık onu göreceği gelmiş. Bir gün Fazl'ı bir köşeye çekerek:

— "Kocacığım, olacak oldu. Sultan artık Enisülcelis'i kaybetti. Hiç olmazsa oğlumuzu kaybetmeyelim. Çünkü bu hâl, bir müddet daha böyle devam ederse, oğlanın memleketten kaçıp gitmesi de mümkündür. Oğlan kızı seviyor, kız da oğlanı seviyor. Artık iki tarafı da birleştirelim, varsınlar mesut olsunlar." demiş.

Oğlu Ali Nureddin'i çıldırasıya sevdiği için Fazl, karısının bu sözlerini dinlemeye razı olmuş.

Herkes ayrı ayrı odalarına çekilip de uyuduktan sonra, oğlanın gizli gizli konağa dönmesini beklemiş. Gece yarısından çok sonra, yavaş yavaş konağa girerken, oğlunu yakalamış. Fazl oğlunu görür görmez, yaptığı kabahati hatırlamış. Namuslu babanın gözlerini kıpkızıl kan bürümüş. Hemen eliyle belinde takılı duran kılıcın sapını aramış.

Kocasının fena niyetini anlayan Fazl'ın karısı, birdenbire üzerine atılarak, Fazl'ın kollarını tutmuş.

O zaman Ali Nureddin:

— "Babacığım" demiş, "meğer senin gözünde kıymetim ne kadar azmış. Beni yetiştirdin, bana can verdin, akıl verdin, güzellik verdin. Şimdi de nasıl oluyor da canıma kıyıyorsun?"

Oğlunun sesini duyunca, Fazl'ın gözlerini dolduran yaşları yanaklarından aşağıya akmış, oğluna:

— "Oğlum malım ve canım senin indinde bu kadar kıymetsiz midir ki, bu kabahati işlemekte bir beis[153] görmedin?" diye sormuş.

Ali Nureddin:

— "Dinle babacığım.." diyerek başlamış ve babasının onu affetmesi için o kadar acıklı sözlerle ve acıklı sesle yalvarmış ki, Fazl'ın hiddeti geçmiş.

İhtiyar adam genç oğlunun göğsüne düşerek, ufak bir çocuk gibi hüngür hüngür ağlamış. Ali Nureddin babasının ellerini öpmüş. Bu sûretle baba oğul barışmışlar.

Sabah olmak üzereymiş. Fazl oğluna dönerek:

— “Eğer Enisülcelis’e tatlılıkla muamele edeceğine, evlendikten sonra, başka bir kadınla evlenmeyeceğine söz verirsen, bu kızı sana vereceğim.” demiş.

Ali Nureddin’in gözleri parlamış, hemen babasının ayaklarına kapanarak Enisülcelis’le evlendikten sonra, başkasıyla evlenmeyeceğine ve Enisülcelis’e daima tatlılıkla muamele edeceğine bin kere yeminler etmiş. Fazl da izin vermiş. İki genç o gece gelin güveyi olmuşlar. O geceden bir sene sonraya kadar, konakta memnun ve mesut yaşamışlar.

Sultan Muhammed, veziri Fazl’dan bir câriye istediğini unutmuş. Fakat öbür vezir Muin, hafiyeleri sayesinde, Fazl’ın konağında olup bitenlerin hepsini öğrenmiş. Yalnız Padişah Fazl’ı o kadar seviyor ve onun her söylediğine o kadar inanıyormuş ki, Muin, Fazl’a iftira etmekten korkmuş.

Aradan bir sene geçtikten sonra, bir gün Vezir Fazl konağında yaşarken, bir fenalık hissetmiş, bayılır gibi olmuş. Derhal oğlunu çağırtmış. Ona son söz olarak:

— “Oğlum” demiş, “insan, her nefis, vakti gelince ecel şerbetini tadar. Benim dünyadan göçerken sana vereceğim en büyük nasihat, Allah’tan korkmak ve yapacağın işin sonunu düşünmektir. Karın Enisülcelis’e de fena muamele etme.”

Nureddin’in gözleri yaşlarla dolmuş. Vezir gitgide zayıflayan bir sesle kelime-i şahadet getirdikten sonra, içini derin derin üç kere çekmiş ve ölmüş.

Fazl teslim-i ruh edince, konaktan göklere doğru bir vaveyla[154] yükselmiş. Şehirde Hakan oğlu Fazl’ın öldüğü duyulmuş. Çocuklar bile, bu iyi yürekli Vezir için gözyaşları dökmüşler.

Ali Nureddin, o koca kederi arasında kalkıp babasının cenaze merasimi hazırlıklarını bitirmiş. Vezir vüzera, paşalar, ağalar hep Fazl’ın cenazesine

gelmişler. Gelenler arasında Fazl'ın büyük düşmanı Sâvi oğlu Muin de varmış. Şehir halkı sevgili Vezirin cenazesine koşmuş.

Fazl mezarına bırakıldıktan sonra, bütün halk ağlaya ağlaya evlerine dönmüşler. Ali Nureddin de konağa çekilmiş, ne yemiş, ne uyumuş, günlerce gözyaşları dökerek âh ü vâh etmiş.

Nihayet bir gün, babasının pek candan dostu olan adamlardan birisi konağa uğrayarak Ali Nureddin'e bu kadar müteessir olmamasını tavsiye etmiş.

Bu sözler Ali Nureddin'e tesir etmiş, yerinden kalkıp konağın selâmlık tarafına geçmiş, babasının zıyaından dolayı kendisini taziyeye[155] gelenleri kabul etmiş.

Günler geçtikçe kederine alışmış, arada sırada ahbaplarıyla eğlentiler tertibine başlamış. Git gide bu eğlentiler sıklaşmış. Nihayet bir zaman gelmiş ki, bu eğlentiler için sarf edilen paraların çokluğu, vekil harcı ürkütmeye başlamış.

Nihayet vekilharç Ali Nureddin'i ikâza lüzum görmüş. Bir gün huzuruna çıkmış:

— "Efendim" demiş, "gerek babanıza, gerek size karşı beslediğim hürmete güvenerek size bazı şeyler söylemek mecburiyetini hissettim. Epeyce zamandan beri, sarfiyatınızı karşılamak için, emlâkinizin büyük bir kısmını satmaya mecbur olduk. Eğer bu ziyafetler, bundan sonra da devam edecek olursa, az zaman zarfında, yeryüzünde sahibi bulunduğunuz bir karış toprak bile kalmayacaktır!"

Vekilharcın bu haklı laflarına karşı Ali Nureddin:

— "Vallâhi yiyecek bir kuru ekmek, altında barınacak bir kuru damım kaldıkça, parayı şimdiye kadar nasıl sarf ettimse, şimdiden sonra da öyle sarf etmek niyetindeyim." diye cevap vermiş.

Şehirde Nureddin'in cömertliğinden başka laf işitilmez olmuş. Kim ona gider de "Efendim şu halı ne kadar güzel!" dese, Nureddin derhal halıyı ona verirmiş. Kim ona "Efendim köydeki köşkünüzün ne güzel manzarası var!" dese, köşkü bağıyla bahçesiyle ona bağışlarmış.

Bu kadar ateşe hangi kar dayanır? Vakıa şuna buna çektiği ziyafetler dillere destan olmuştu. Lâkin Nureddin’in hazinesi de tam takır kalmıştı.

Nureddin, bir gün, yine mükellef bir ziyafet verirken, vekilharcı yavaşçacık yanına gelerek kulağına bir şeyler fısıldamış. Nureddin ile vekilharç dışarı çıkmışlar.

Nureddin’in arkadaşlarının biri de Nureddin’in arkasından dışarı çıkmış.

Dışarıda vekilharç Nureddin’e, “Efendim size bir sene evvel haber verdiğim felâket baş gösterdi. Şu kâğıtta borçlarınız yazılı. Bu kâğıtta da mallarınızın değerleri. Bu iki kâğıdı kıyas ederseniz, mal ve mülkünüzden ziyade borcunuz olduğunu anlarsınız.”

Ali Nureddin’in dâr-ı dünyada artık bir mangır parası bile kalmamıştı. Yüreğini ve aklını kapkara bir keder bürüdü. Başını önüne eğerek yavaş yavaş, gerisin geriye misafirlerinin bulunduğu odaya doğru yürüdü.

Misafirlerden biri, Ali Nureddin’e görünmeden arkasından gitmiş ve onun vekilharcıyla olan muhaveresini[156] işitmiş. Ondan evvel içeri girmiş. Ali Nureddin’den evvel arkadaşlarına haber vermiş:

— “Biliyor musunuz arkadaşlar” demiş, “artık Ali Nureddin’in on parası kalmamış. Bunu vekilharcı kendisine söylerken, kendi kulağımla işittim. Bundan sonra Ali Nureddin bizlere ne ziyafet çekebilir, ne de hediyeler verebilir.”

Ali Nureddin odaya girince, orada bulunanların hepsi suratlarını asmışlar. Bu iyi gün dostlarının hepsi, Ali Nureddin’den yüz çevirmeye karar vermişler. Bunlardan bir tanesi Ali Nureddin’e yanaşarak damdan düşercesine:

— “Kardeşim, müsaadenle ben evime döneceğim.” demiş.

Ali Nureddin:

— “Yahu bu acelen ne?” diye sormuş. Ve o arkadaşının o zamana kadar âdeti olduğu gibi, geceyi konakta geçirmesi için yalvarmış. Lâkin arkadaşı:

— “Bugün başka günlere benzemez!” demiş. “Mâlum ya câriyeniz, yani refikam hamiledir ve neredeyse doğurmak üzeredir. Dünya hâli bu! Belki

çocuğu doğururken refikaya bir şeyler olur, onun için muhakkak gidip refikanın yanında bulunmalıyım!”

Ali Nureddin arkadaşına izin vermiş. Onun arkasından ikinci bir misafir ayağa kalkarak:

— “Kardeşim bana da müsaade et de gideyim.” demiş. “Bizim biraderin büyük oğlu bugün sünnet olacak. Eğer sünnet düğününde bulunmazsam, birader fena hâlde gücenecek.”

O da izin almış, çıkıp gitmiş. Derken bir üçüncü misafir de ayağa kalkmış, baş ağrısı yahut mide sancısı gibi bir bahane uydurmuş.

Velhâsıl, ayağa kalkan izin istemiş, izin alan kapı yolunu tutmuş. Nihayet odada Ali Nureddin’le Allah’tan başka kimse kalmamış.

Ali Nureddin, yalnız kalınca, sıkıntıdan minderlerden birisinin üzerine yıkılmış. Yanına Enisülcelis’i çağırmış:

— “Başımıza gelenleri görüyor musun?” demiş. Sonra vekilharcın söylediklerini elifinden besine kadar birer birer anlatmış. Enisülcelis’in alnında soğuk ter damlaları toplanmış:

— “Günün birinde başımıza bu hâlin geleceğini ben çoktan biliyordum. Ve hatta bir kaç gün evvel, bu gidişle işin nereye varacağını size söylemek istedim. Fakat ben şikâyet etmek üzereyken, siz derin derin içinizi çektiniz ve, ‘Talih sana güler yüz gösterip de üzerine nimetler yağdırdığı zaman, fırsatı ganimet bil ve o nimetlerden istifade etmeye çalış. Çünkü talih bir defa yüz çevirdi miydi, o zaman çâre ve tedbir hiç para etmez’ diye bir şarkı söylediniz. Yanık yanık, yavaş yavaş ve gülümseye gülümseye söylediğiniz bu sözler, benim söz söylememe imkân bırakmadı. Dudaklarımı yumdum ve ses çıkarmadım. Siz o gündüzün, hiç gecesi olmayacağını sanıyordunuz.”

Ali Nureddin:

— “Enisülcelis paralarımı delice saçıp savurduğumu iddia etmekte haklısın. Parayı ben denize atmadım, toprağa savurmadım; dostlarımla, ahbaplarımla birlikte yedim. Ben onlar için bu hâle düştüm. Şimdi de onların bana muavenet[157] edeceklerine iki kere iki dört ettiği kadar eminim.”

Enisülcelis meyus meyus başını sallayarak:

— “Onlar gibi iyi gün dostlarından kara günde hayır umulmaz!” demiş.

Nureddin:

— “Hayır Enisülcelis, aldanıyorsun. Ben şimdi dosdoğru onların evlerine gider, yardım dilerim. Onların bana yardım edeceklerine eminim. Onlardan alacağım parayı sermaye ittihaz ederim. Bir taraftan alış veriş eder para kazanırım, öbür taraftan da artık hediyelerin, ziyafetlerin arkasını keser, masarifi azaltırım. Bu sûretle nâmerde muhtaç olmaksızın, şu dâr-ı dünyada geçinir giderim.”

Sonra, arkadaşlarına itimat etmekte ne kadar haklı olduğunu ispat etmek için, bu sözleri söyler söylemez ayağa kalkarak sokağa çıkmış, arkadaşlarından birinin evine giderek kapısını çalmış. Kapıyı küçük bir hizmetçi kızı açmış. Nureddin’e kim olduğunu ve ne istediğini sormuş.

Nureddin de:

— “Efendine git de kapı önünde bekleyen Ali Nureddin’in kendisinden bir sadaka istediğini söyle!” demiş.

Hizmetçi kız koşa koşa yukarı gitmiş. Ali Nureddin’in dediklerini efendisine anlatmış. Efendisi de “Aman şu baş ağrısı herife git, efendim evde değildir, de” diye tembih etmiş.

Hizmetçi kız da efendisinin tembihi veçhile hareket etmiş ve kapıyı Ali Nureddin’in yüzüne kapamış.

Ali Nureddin, “Dostlarımın hepsi bunun gibi nankör ve yalancı çıkmaz. Elbette içlerinde bana el uzatacak birisi bulunur.” diye düşünerek, gidip başka bir arkadaşının kapısını çalmış.

İlk kapısını çaldığı arkadaşına ne söyleyip de ondan ne cevap almışsa, bu ikinci kapıda da aynı şeyleri ve aynı cevabı almış.

Ali Nureddin’in yüreğine şüphe kurdu düşmüş, kendi kendine, “Artık anlaşıldı, hepsini birer birer denemeliyim, içlerinden inşallah hiç olmazsa bir tanesi minnettar çıkarsa, bana ötekilerinin nankörlüğünü unutturur.” diye düşüne düşüne bir diğer arkadaşının evine doğru yollanmış. On arkadaşının

onu da aynı sokakta oturduklarından, sokağın bir başından girip öbür başına varmakla, bütün arkadaşlarının kapılarını çalmış bulunmuş.

On arkadaşının içinde hiçbirisi ona acımamış, hiçbirisi ona bir dilim ekmek[158] veya bir mangır para olsun vermemiş. Hepsi de hizmetçilerine evde bulunmadıklarını söyletmişler.

Zavallı Ali Nureddin ümitsiz, meyus ve yorgun argın bir hâlde konağa dönmüş. Arkadaşlarının ona yaptıkları muameleyi Enisülcelis'e anlatmış.

Enisülcelis:

— "Böyle dalkavuklardan hayır gelmeyeceğini ben size söylememiş miydim?" demiş.

İkisi de baş başa vermişler, düşünmüşler, taşınmışlar, nihayet konaktaki eşyayı azar azar satmaya ve bu satışlardan hâsıl olan parayı ancak iktisada fevkalade riayet ederek sarf etmeyi kararlaştırmışlar.

Denize düşenlerin yılana sarılmaları gibi, bunlar da, hiç yoktan zuhur edecek bir hâdisenin onları servetlere boğmasını beklemeye koyulmuşlar. Eşyayı yavaş yavaş satmışlar. Zaman olmuş gülmüşler, zaman olmuş ağlamışlar. Bir taraftan günler geçiyor ve bir taraftan da konak boşalıyormuş.

Nihayet kış geldiği zaman, bütün yazlık elbiselerini topraklara iade eden ağaç dalları gibi, koca konağın içi tam takır kuru bakır kalmış. İn ve cinnin top oynadığı ıssız dairelerden birisinin ortasında Ali Nureddin, Enisülcelis'e uzun uzun ve hazin hazin bakmış:

— "Şimdi ne yapacağız?" diye sormuş.

Enisülcelis'in gözleri yaşlarla dolmuş, fazla çekildiği içi kırılan bir yaydan atılan okun, havada yavaş yavaş uçması gibi Enisülcelis de ruh sıkıntısından yavaş yavaş çıkan sesiyle şu acı şeyleri söylemiş:

— "Artık boşu boşuna beklemekle kaybedecek bir dakikamız kalmadı. Doğru çarşıya koşunuz, beni esirler pazarında satılığa çıkarınız. Babanızın beni on bin kese altına satın aldığını hatırlarsınız. Beni satın almak için bu paranın yarısını veya yarısından fazlasını verirler. Eğer Allah istikbalde yine kavuşmamızı takdir etmişse, bizlere ne mutlu."

Kederden Ali Nureddin’in gözleri fal taşı gibi açılmış:

— “Ben senden bir saat bile ayrı yaşayamam. Nasıl olur da seni kendi elimle çarşıya götürüp satabilirim?” demiş.

Enisülcelis’in gözlerinde toplanan yaşlar yanaklarından akmış:

— “Sizden ayrılmak, benim için bir eğlence mi olacak sanıyorsunuz! Ne yapalım kader böyleymiş.”

İki sevdâlı, birbirine dayana dayana, iki çift gözlerden süzülen acı yaşları birbirine karıştıra karıştıra esir pazarı yolunu tutmuşlar.

Ali Nureddin evvelce Enisülcelis’i babasına satmış olan esir tellâlını bulmuş. Ona:

— “Bu kadının kim olduğunu biliyor musun?” diye sormuş. Tellâl:

— “Kıymetli şeyler öyle çarçabuk unutulur mu? Bu hanım merhum pederinizin benim vasıtamla on bin kese altına satın aldığı Enisülcelis değil midir?” diye cevap vermiş.

Ali Nureddin, Enisülcelis’i ne maksatla oraya getirdiğini anlatmış. Vakit daha erkenmiş.

Tellâl müşterilerin çarşıda toplanmalarına intizaren Enisülcelis’i ve Ali Nureddin’i kendi dükkânına oturtmuş. Saatler geçtikçe çarşı kalabalıklaşmış. Bir taraftan müşteriler akın ederlerken, öbür taraftan da tellâllar ve satılmaya çıkartılacak olan erkek ve kadın esirler toplanıyorlarmış.

Esir kızlar arasında birçok Yunanlı, Çerkez, Gürcü, Habeş, Acem dilberleri varmış.

Nihayet Enisülcelis’i satacak olan tellâl dışarı çıkarak, öbür esir tellâllarının hepsini yanına toplamış, “Bir kaç sene evvel bu çarşıda on bin kese altına satılan Enisülcelis’i bugün yine satılığa çıkarıyorum. Bu hanım müzayedeye konulacaktır. Onun kıymetine paha biçmek imkânsızdır. Lâkin ne dersiniz? Ona ne fiyat tayin edersiniz? Ve kaç paradan artırmaya başlayalım?” diye sormuş.

Orada toplanmış bulunan tellâllar Ali Nureddin'i ve babasını çok sevdikleri için, dört bin beş yüz kese altından artırmaya başlamayı münasip bulmuşlar.

Fakat tellâl meslektaşlarıyla böyle konuşup dururken Sâvi oğlu Vezir Muin de çarşıya gelmiş, uzaktan tellâl dükkânı önünde Ali Nureddin'i görünce, kendi kendine, “Bu mirasyedi, babasından kalan varını yoğunu yiyip bitirdi, şimdi nasıl olur da herkesin mâlumu olan züğürtlüğüne bakmadan esir satın almaya kalkışır? Fesuphanallah, her hâlde bu işin içinde bir oyun vardır!” diye söylenmiş.

Hem Ali Nureddin'e, hem de bağırmaya başlayan tellâllara dikkatli dikkatli göz gezdirmiş. Sonra yine kendi kendine: “Hah şimdi anladım! Meğer herif satın almaya değil satmaya gelmiş. Galiba artık satacak savacak bir şeyi kalmadı, mâhud câriyeyi satılığa çıkardı. Beklediğim fırsat geldi demek. İçimi çeke çeke uzaklardan seyrettiğim koca armut, nihayet ağzıma düşecek demek!” diye sevinmiş.

Vezir tellâl başını çağırtmış. Satılmakta olan câriyeyi satın almak istediğini söylemiş. Tellâl da koşup Enisülcelis'i Muin'in karşısına getirmiş. Muin, Enisülcelis'i görünce, onun güzelliğine bayılmış. Enisülcelis'in kara gözleri, beyaz teni, ince siması, tatlı sesi ve zarif endamı, katı yürekli Veziri teshir etmiş. Muin:

— “Bu hanım kızın fiyatı kaça çıktı?” demiş.

Tellâl başı:

— “Dört bin beş yüz kese altına” diye cevap vermiş.

O dakikaya kadar, kızın fiyatını arttırıp duran tüccarların sesleri boğazlarına tıkanmış. Artık kimsenin “gık” diyecek hâli kalmamış, çünkü Muin'in ne habis, ne kara yürekli, deve hınçlı bir alçak olduğunu herkes biliyormuş. Onun satın almaya kalkıştığı bir malın fiyatını artıranların encâm-ı kârda[159] nelere uğradıklarını da kerrat ile[160] görmüşlermiş. Onların nesine gerek, durdukları yerde başlarını belâya sokacak değiller ya... Artıranlar kenara çekilince, Sâvi oğlu Vezir Muin, tellâlbaşıya dönerek:

— “Anlaşıldı” demiş, “artık bu kızı artıran kalmadı, kız dört bin beş yüz keseye benim üzerimde kaldı. Bu paranın dört bin kesesi kızın sahibinindir. Beş yüz kesesi de senin bahşişin olsun. Haydi ne durup suratıma aptal aptal bakıyorsun. Defol git, söylediklerimi kızın sahibine bildir!” diye ilâve etmiş.

Tellâl cübbesini toplayarak Ali Nureddin’e koşmuş:

— “Başımıza gelenleri görüyor musun? Vallâhi sana geçmiş olsun mu diyeyim, yoksa seni taziye mi edeyim bilmiyorum. Artık sen Enisülcelis’e elveda et. Ve Enisülcelis’ten dolayı cebine on para umma? Çünkü Vezir Sâvi oğlu Muin ona iyiden iyiye kancayı taktı. Zavallı kızın fiyatı müzayedede epeyce artacaktı. Lâkin Muin’in göz koyduğu mala hangi babayiğit pey sürebilir? İşte ondan dolayı kız dört bin beş yüz kese altına herifin üzerinde kaldı. Hem de kızın kim olduğunu ve kimin malı olduğunu bildiğine eminim. Eğer sen bu parayı heriften kopartabilirsen, Allah’ın çok talihli bir kuluymuşum diye, binlerce şükret. Onun ne biçim adam olduğunu bizim kadar bilmezsin. O şimdi para olarak eline on para bile vermez. Lâkin köylerdeki adamlarına, sana dört bin kese altın vermeleri için bir kâğıt yazar. O kâğıdı sana verir. Sen köydeki adamlarına gidersin, kâğıdı gösterir ve parayı istersin, hâlbuki onların hepsi para vermemek için ayrı ayrı tembihlidirler, kâğıdı okurlar:

— “Pekâlâ, verelim ama bugün paramız yok, yarın gel!” derler.

“Sen ertesi günü gidersin, yine paranı alamazsın, daha ertesi ve daha ertesi günü gidersin. Seni yine bir kaç yalanla başlarından savarlar. Tanrının günü gider gelir durursun, yalvarırsın, ağlarsın, kızarsın ve köpürür küfür edersin. Sen kızdıkça onlar da kızarlar. Artık illallah der, yaka silkersin. Lâkin nihayet bir gün, bir daha okumak bahanesiyle kâğıdı senden isterler. Kâğıdı ellerine alırlar, onu bin parça yırtarak, parçalarını yüzüne çalarlar. Sen hem Enisülcelis’i elinden çıkarmış, hem de bu zıyaa mukabil on paralık bir kâr temin etmemiş olursun!”

Tellâl anlattıkça Ali Nureddin’in beti benzi ölü benzi gibi atıp sararmış. Tellâl şahadet parmağını kaldırarak:

— “Sana bir tavsiyede bulunacağım, eğer söylediklerimi harfiyen tatbik edebilirsen, belki kızı kurtarabilirsin. Ben şimdi kızı alıp yine Muin’in

önüne götüreceğim. Ben önde, kız arkamda, çarşının ortasından geçerken sen koşup kıza yanaşır ve ona bir tokat atarsın. Sonra herkesle beraber Muin’in de duyabileceği bir sesle:

— “İtaatsiz kâfir, sana her şeyi bin kere tembih ederim, sen yine gider, tam onun aksini yaparak sabrımı tüketir, seni satılığa çıkartacağıma dair bana yeminler ettirirsin. İşte yeminimi yerine getirmek için seni satılığa çıkarttım ve cezan tamam olsun diye de sana bir de tokat attım. Artık bundan sonra sana ne emredersem onu yap, sözümü dinlememezlikte inat edersen, seni bu sefer hakikaten satılığa çıkarır ve satarım…” diye bağırırsın. Sonra kızı peşine takar, konağın yolunu tutarsın. O zaman gerek Muin’i, gerek ahâliyi kızı satmak için değil, belki bir yemine sâdık kalmak için buraya getirdiğine inandırmış olursun…”

Ali Nureddin, tellâlın bu tavsiyesini dinlemiş ve öyle harekete karar vermiş.

Tellâl Ali Nureddin’in yanından ayrılarak Enisülcelis’i Muin’e doğru götürmeye başlamış.

Tellâl, Muin’e iyiden iyeye yaklaşınca, Ali Nureddin arkasından yetişerek, Enisülcelis’in sırtından tutmuş, tellâlın elinden çekivermiş ve yüzüne de bir tokat aşk etmiş. Sonra, “İtaatsizliğin cezası işte budur!” diye başlayarak, tellâlin ona tembih ettiği sözleri bağıra bağıra sayıp dökmüş. Muin, çirkin çirkin gülmüş:

— “Senin satacak başka bir şeyin kaldı mı ki, bu kızı satmaktan vazgeçiyorsun?” diyerek Ali Nureddin’in üzerine yürümüş. Elini Ali Nureddin’in omzuna dayamış.

Muin’in bu hareketine Ali Nureddin mukabele etmemiş, yalnız etrâfındaki tâcirlere dönerek onlara mâsum mâsum bakmış.

Muin, kaçanın ardından kurt gibi kuduran, lâkin kaş çatıp diş gösterene karşı kedi gibi yaltaklanan bir adammış. Ali Nureddin’in ses çıkarmadığını gördükçe, kabardıkça kabarmış. Ahâliye karşı da “Siz burada olmasanız, şu rezil soytarıyı ayaklarımın altına alır ve onu kilim çiğnermiş gibi çiğnerdim, lâkin size hürmet ediyorum da, onun için, onu yalnız tekdir ile iktifa ediyorum!” diye bağırmış.

Ali Nureddin cevap vermemekte devam ettikçe, Muin, işi azıtmış, nihayet sövüp saymaya ve dile ağza alınmayacak kadar çirkin küfürler savurmaya başlamış.

Ali Nureddin'in sabrı tükenmiş. Kaşları yavaş yavaş çatılmış. Alnındaki kırmızı damar kabarmış. Gözlerini kan bürümüş.

O sırada Muin, elindeki kamçı ile Ali Nureddin'in sırtına öyle bir darbe indirmiş ki, delikanlının aklı başından gitmiş. Vezirin atının üzerine atılarak onu sakalından kavramış ve attan aşağıya çekmiş. Vezir çamurun içine yuvarlanmış, kendi askerlerinden imdat istemiş, lâkin ahâli askerlerin etrâfını sarmış. Askerlere, "Sizin nenize lâzım? Bunların biri vezirse, öbürüsü de bir vezir oğludur. Bunlar bugün kavga ederler. Yarın barışırlar. Bunların barışmasıyla beraber kabağın başınızda patlaması bir olur. Çünkü ihtiyara yardım etmişseniz, gencin hışmına uğrarsınız. İhtiyarsa seyirci kalır. Genci kollamışsanız, ihtiyarın hışmına uğrarsınız, gençse sizi hiç müdafaa etmez!" demişler. Askerler de ahâlinin sözlerini dinlemişler.

Nureddin Vezirin üzerine yumruk, tokat, tekme yağdırıyormuş. Muin'in dayak yemekten kımıldayacak hâli kalmayınca, Ali Nureddin, Enisülcelis'i yanına alarak konağa dönmüş.

Ali Nureddin, Enisülcelis ile sahneden uzaklaşınca, Vezir Muin ayağa kalkmış.

Vezir Muin'in beyaz elbiseleri çamur ve kana bulanmış. Vezir üst ve başına bir göz gezdirmiş. Ne hâle girdiğini görünce, oracıkta bir köşede yığılı duran çöplerin arasından bir eski hasır alarak hasırı boğazına geçirmiş, doğru Sultanın sarayının kapısı önüne koşmuş. Orada:

— "Ey zamanın Sultanı, yine zulüm gördüm. Adalet isterim. Ben hakaret gördüm. Siyanet[161] isterim!" diye bağırarak ortalığı inim inim inletmeye başlamış.

Sultan bağıranın kim olduğunu bilmemekle beraber, huzuruna getirilmesini emretmiş. Muin'i Sultanın önüne getirmişler. Sultan Muin'in yüzüne dikkatli dikkatli bakınca, karşısında duran adamın kendi veziri Sâvi oğlu Muin olduğunu tanımış.

— "Seni kim bu hâle getirdi?" diye sormuş.

Muin ağlaya ağlaya,

— "Ey zamanın Sultanı, senin gibi bir aslan, bu memleketlerde kükreyip dururken, alçak köpekler benim gibi bir sâdık kulunu dalamak küstahlığında bulunursa, sen bu hâle göz mü yumarsın? Senin sâyende herkes rahmetinin şerbetinden kana kana içerken kabahati, ayaklarının tozuna bir an için yüz sürmekten ibaret olan bir kölen susuzluktan kuruyacak bir hâle gelirse, sen onun üzerine rahmet yerine taş mı yağdırırsın? Ey Sultanım, size hizmet edenlerin, size hürmet edenlerin ve sizi sevenlerin âkıbeti böyle mi olacak?" demiş.

Sultan, Muin'in sözünü kesmiş:

— "Seni bu hâle kim koydu? Onu soruyorum, çabuk cevap ver!" diye bağırmış.

Muin, cübbesinin yeniyle gözlerini sildikten sonra:

— "Ey zamanın Sultanı, bir aşçı kadın satın almak için, odalık ve câriyeler pazarına uğramıştım. Satılan câriyeler arasında öyle birisine rast geldim ki, ömrümde değil onun gibisini, hatta ona câriyelik etmeye lâyık olacak kadar güzel bir kadına bile tesadüf etmemiştim. Kızı görünce, kim olduğunu ve kime ait olduğunu sordum. Tellâllar bana, bu nur parçasının Ali Nureddin'in câriyesi bulunduğunu söylediler. Siz ey Sultanım, belki hatırlarsınız, vaktiyle Ali Nureddin'in babasına, güzel bir câriye almak için on bin kese altın vermiştiniz. İşte Fazl, on bin kese altınla bu kızı satın almıştı. Lâkin kız o kadar güzeldi ki, onu size getirip teslim edeceğine konağında alıkoydu ve onu oğluna hediye etti. Fazl öldükten sonra, Ali Nureddin müsrif bir hayata daldı. Para, ev, çiftlik nesi var, nesi yoksa, vur patlasın çal oynasın diyerek harman savurdu, sattı savdı. Bu kadar ateşe kar mı dayanır? Nihayet topu attı. Satacak bir şeyi kalmadığı için, babasının hediyesi olan câriye kızını pazara çıkardı. Pazarda bulunanlar fiyatını artırıyorlardı. Ben de arttıranların arasına karıştım ve arttırmaya başladım. Nihayet kız dört bin beş yüz kese altına üzerimde kaldı. Maksadım kızı satın alıp onu size getirmekti, çünkü kızın parasını evvelce siz vermiştiniz. Ali Nureddin'i çağırdım. Ona:

— "Oğlum, kızın pahası olan şu dört bin beş yüz kese altını al, bu para sana bereketli olsun, kız da kime gidecekse, ona hayırlı olsun." dedim. Ali

Nureddin yüzünü ekşitti:

— “Ey baykuş suratlı teres, kızı sana satmaktansa, onu Hıristiyanlara, Yahudilere satarım, hatta parça parça ederek etlerini kedilere köpeklere yediririm!” diye bağırdı. Şaşırdım, kulaklarıma inanamadım.

— “Oğlum bu kızı kendim için değil, lâkin senin de benim de padişahımız bulunan ulu hakanımız için satın alıyorum.” dedim. Vay efendim, sen misin bunu söyleyen, kudurmuş kurt gibi üzerime atıldı. Şu ihtiyar başımda beni atımdan aşağı sürükledi. Şu şimdi gördüğünüz hâle sokuncaya kadar uğraştı. Az kaldı canım çıkıyordu!”

Sultanın gözlerinde kızgınlık şimşekleri çakmış, sesi de göklerin gürlemesi gibi gürlemiş. Sultanın emri üzerine yüz atlı, kara yağız atlarına binmişler, yüz kılıç çekmişler, dörtnala Ali Nureddin’in konağına yollanmışlar. Bunlar oraya varacak, Ali Nureddin’in konağını yıkacak, Ali Nureddin ile Enisülcelis’i atların kuyruğuna bağlayarak, sürükleye sürükleye sarayına getireceklermiş.

Bu yüz atlı arasında İlmüddin Sençer adlı bir süvari varmış ki, bu adam vaktiyle Ali Nureddin’in babası Fazl’a hizmet etmişmiş. Ali Nureddin’i ta küçüklüğünden beri tanıdığı için, onu çok severmiş. İlmüddin’in atı, öbür atlardan daha kuvvetli, daha süratliymiş. Onun için İlmüddin, arkadaşlarını fersah fersah geçerek, herkesten evvel, Ali Nureddin’in konağına yetişmiş. Kapıyı çalmış. Bizzat Ali Nureddin gelip kapıyı açmış ve İlmüddin’i görünce, onu tanıyarak ona selâm vermek ve hâl hatırını sormak üzere dudaklarını aralamış.

Fakat İlmüddin:

— “Şimdi selâm ve sabah sırası değildir. Kaybedecek bir dakikanız bile yoktur. Muin, Sultana gidip aleyhinizde söylemedik laf bırakmadı, Sultan da kızdı, beni ve birçok atlıyı seni öldürmek ve konağı yıkmak üzere buraya gönderdi. Ben buraya herkesten evvel yetiştim. Başına gelmek üzere olan felâketten seni haberdar etmek istedim.”

Bunun üzerine İlmüddin, acele acele kesesini çıkartıp ne kadar altın parası varsa, hepsini Ali Nureddin’in eline saymış. Para topu topu kırk parça altından ibaretmiş. İlmüddin başka parası bulunmadığından ancak bu kadar verebilmiş.

Ali Nureddin içeri koşarak duyduklarının hepsini Enisülcelis’e anlatmış. Enisülcelis korkudan ve şaşkınlıktan taş gibi dona kalmış.

Allah bu iki bî-çare kulunu tehlikelerden muhafaza etmiş. Ali Nureddin ve Enisülcelis gizli gizli konaktan çıkmışlar. Koşa koşa bir nehrin kenarına varmışlar. Nehir kenarında harekete müheyya bir yelkenli duruyormuş. Ali Nureddin gemi kaptanına yaklaşarak:

— “Nereye gidiyorsunuz?” diye sormuş.

Geminin kaptanı:

— “Her türlü saadet ve selâmetin makarrı[162] olan Bağdat’a gidiyoruz!” diye cevap vermiş.

Bağdat’a gidileceğini duyunca, Ali Nureddin ile Enisülcelis gemiye binmişler. Emir verilmiş, birçok gürültü ve birçok patırtıyla geminin demiri kaldırılmış. Kürekler mavi suların üzerine atılmış. Hava püfür püfür meltem esiyormuş. Yelkenler açılmış. Bağrında Ali Nureddin ve Enisülcelis’i taşıyan güzel gemi, suların üzerinde beyaz bir kuş gibi süzüle süzüle, kayıp gitmiş.

Bu esnada Sultanın gönderdiği yüz atlı, Ali Nureddin’in konağı önüne gelmişler. Paldır küldür devirdikleri konak kapısından kuduran bir sel gibi içeri dalmışlar, konağın altını üstüne getirmişler, Ali Nureddin ile Enisülcelis’i bulmak için konakta uğramadıkları oda, aramadıkları delik kalmamış.

Aradıklarını hiç bir yerde bulamayınca, konağı yıkmışlar ve tutuşturmuşlar. Konağı yerle bir yaptıktan sonra, atlarını yine dörtnala sürerek saraya dönmüşler, Ali Nureddin’i bulamadıklarını, lâkin evini yıktıklarını Sultana haber vermişler.

Sultan kızmış, şehrin her tarafına tellâllar göndermiş. O gün, kim Ali Nureddin’i görür ve gelip Sultana haber verirse, Sultanın ona bin kese altın bahşiş vereceğini, Ali Nureddin’i saklayanlar veyahut nerede saklandığını bilip de haber vermeyenlerinse saray kapısı önünde asılacağını” ilan etmişler.

Ali Nureddin’le Enisülcelis sağ sâlim Bağdat’a varmışlar. Şehre yaklaşırken kaptan iki sevdâlıyı yanına çağırarak, parmağıyla uzakta bir

hülyâ diyarı gibi ağaran güzel şehri göstererek:

“İşte burası Bağdat’tır. Kış, can sıkıcı rengi, dondurucu soğuğu ile buraya hiç uğramaz. Burada güllerle, goncalarla, kokulu kokulu çiçeklerle, cıvıldaşan kuşlarla ebedî bahar hüküm sürer. Bana sorduğunuz suallerden, sizlerin ilk defa olarak gurbete çıktığınızı anladım. Sizlere ne mutlu ki, böyle cennet gibi bir yerde garip olacaksınız!” demiş.

Ali Nureddin, gemi ücreti olmak üzere kaptana beş altın verdikten sonra, Enisülcelis’le beraber karaya çıkmış. İki sevdâlı, yürüye yürüye şehrin bahçelerinin bulunduğu yere varmışlar. Bu bahçeler, Dicle nehrinin kenarında bulunuyormuş.

Ali Nureddin’le Enisülcelis, bahçelerle Dicle arasındaki dar sahil üzerinde epeyce yürüdükten sonra, nihayet büyüklüğü ve güzelliğiyle diğerlerinden temayüz eden[163] bir bahçeye varmışlar.

Bu bahçe dairen medar[164] duvar ile çevrilmişmiş. Yalnız duvarın Dicle’ye bakan tarafının tam ortasında, toparlak bir selsebil[165], selsebilin etrâfında da mermer sedirler varmış. Kâh kâh fevvareler[166] nazlı ve telli gelinler gibi mavi göklere fışkırıyor, sonra çağlayarak, şarıldayarak, köpürerek düşüyor ve akıyormuş.

Nureddin, Enisülcelis’e, “Aman burası ne güzel yer!” demiş.

Enisülcelis de ellerini sevinçten birbirine çarparak, “Hakikaten öyle, ne olur biraz burada oturarak dinlensek” diye cevap vermiş.

İkisi de sedirlere uzanmışlar, biraz dinlendikten sonra, kana kana berrak sulardan içmişler, ellerini yüzlerini yıkamışlar, yine sedirlere çıkıp yaslanmışlar.

Serin bir rüzgâr esiyormuş. Suların şırıltısı, kuşların cıvıltısı, arıların vızıltısı, iki sevdâlıyı hep uykuya dâvet ediyormuş. Telaş içinde geçirilen bu kadar gecelerden sonra iki genç, birbirine dayanarak derin ve tatlı bir uykuya dalmışlar ve o uykuda dünyayı da, kederlerini de, Padişahı da Vezir Muin’i de, velhâsıl her şeyi unutmuşlar.

Bu bahçenin adı “Ferahlık Bahçesi” imiş. Bahçenin ortasında bir saray varmış. Ona da “Saadet Sarayı” denirmiş. Gerek saray, gerek bahçe,

Padişah Harun Reşid'e aitmiş. Padişah canı sıkıldığı zaman buraya gelir, ya bahçede veyahut sarayda dinlenir ve dünya gamını unuturmuş.

Sarayın seksen penceresi varmış. Sarayın içinde seksen tane de renkli kandil varmış. En büyük dairenin ortasındaki som altın şamdan, o kadar güzelmiş ki, bir eşi daha dünyanın hiçbir tarafında bulunmazmış.

Harun Reşid bu saraya varınca, halâyıklar koşuşurlar ve seksen pencereyi açarlarmış. Akşam da oldu muydu, sarayın seksen renkli kandili, gökte yumulup açılan gözler gibi titreşen yıldızlarla rekabete kalkışırlarmış.

İşte o zaman oraya hânendeler, sâzendeler toplanırlar, kandillerden etrâfa nur tufanları saçılırken, hânendelerin de sesleri gökleri dolaşa dolaşa tâ görmüş geçirmiş Dicle'nin derin bağrına sinermiş.

Bahçenin Şeyh İbrahim adlı ihtiyar bir bekçisi varmış. Bu bekçi, birkaç ay evvel çarşıdaki bazı işlerini görmek için, sabah vakti, bahçeden çıkarken bahçe kapısında bazı kimselerin kadınlarla eğlendiklerini görmüş. Bu hâle çok kızmış. Koşup Padişah Harun Reşid'e şikâyet etmiş. O zaman Harun Reşid:

— "Bir daha öyle edepsiz insanları orada eğlenirken yakalayacak olursan, onlara münasip gördüğün cezayı verirsin. Sana işte bol bol izin veriyorum!" demiş.

Ali Nureddin'le Enisülcelis'in bahçe kapısı altında uyuya kaldıkları gün de, Şeyh İbrahim'in çarşıda görülecek bir işi çıkmış. Şeyh İbrahim bahçe kapısından çıkarken, aynı örtü altında yatan bu genç erkekle bu genç kadını görünce, aklı başından gitmiş, bütün kan tepesine sıçramış. Kendi kendine, "Vay utanmazlar vay! Burada bu hâlde yakalayacağım bir kimseye, dilediğim cezayı verebileceğimi, bu iki utanmaz bilmiyorlar galiba! Neyse ben bunlara temiz bir dayak atayım da, geceyi burada geçirmenin insana kaça mal olduğunu bir anlasınlar!" demiş.

Gidip bir kızılcık ağacından düzgün bir dal kesmiş. Çakısıyla dalın üzerindeki dikenleri yontmuş. Uyuyan iki sevdâlının başucuna gelerek, değneği vurmak üzere havaya o kadar kaldırmış ki, cübbesinden sarkan kolunun içinden bileği ile beraber dirseği de gözükmüş.

Lâkin Şeyh İbrahim’in eli, o hâliyle havada kalmış. Çünkü tam değneğini indireceği zaman, ihtiyar adam, uyuyan iki gence acımış. İçinden, “Ey İbrahim, bunların kim olduğunu ve ne maksatla buraya geldiklerini bilmeden, nasıl kıyar da bunları dövebilirsin? Ya bunlar iki garip, iki yabancıysalar! Bunlara zulüm etmek günah değil mi? Yazık değil mi?” diyen bir ses işitmiş.

Şeyh İbrahim değneği bir yana atarak Ali Nureddin’in ayağına yaklaşmış ve Ali Nureddin’i uyandırmak maksadıyla ayağına yavaşça dokunmuş. Ali Nureddin uyanmış, gözlerini açınca, karşısında bir ihtiyar adamın durmakta olduğunu görmüş. Utanmış, yüzü kızarmış. Kalkmış, Şeyh İbrahim’in elini öpmüş.

Şeyh İbrahim:

— “Sen nerelisin? Ve nereden geldin?” diye sormuş.

Ali Nureddin:

— “Biz yabancıyız.” demiş ve yanağından, inci tanesi gibi koca bir gözyaşı akmış.

Şeyh İbrahim:

— “Yabancılara ve gariplere iyi muamele etmekliğimizi Peygamberimiz bize emreder. Neden burada kapıda oturuyorsunuz? Bahçeye giriniz, geziniz ve kederli yüreklerinizi şenlendiriniz!” diyerek onu bahçeye dâvet etmiş.

Ali Nureddin de Şeyh İbrahim’e “Bu bahçe acaba kime aittir?” diye sormuş.

Bahçenin kime ait olduğunu gençlere söylerse, gençlerin utanarak bahçeye girmemeye kalkışacaklarını tahmin ettiği için, Şeyh İbrahim, kendi malı olduğunu söylemiş. Ve iki misafirinin önüne geçerek onlara çiçekler ve ağaçlıklar arasında yol göstermiş.

Bahçenin kapısının üstünde arkvari bir kemer varmış. Gerek bu kemerin üzeri, gerek bahçede ötede beride serpilmiş olan çardakların üzerleri, sık asmalarla örtülüymüş. Bu asmalardan beyaz ve kara üzüm salkımları

sarkıyormuş. Beyaz üzümler kehribarlara, kırmızı üzümler yakutlara, kara üzümler de kara gözlü dilberlerin göz bebeklerine benziyormuş.

Şeyh İbrahim misafirlerini bir kameriyenin içine götürmüş. Kameriyenin etrâfı çiçeklerle süslüymüş. Türlü türlü kuşlar, türlü türlü cıvıldayışlarıyla, feryatlarıyla etrâfı çınlatıyorlarmış. Bir taraftan bülbüller, yekdiğerine tiz sesten şarkılar söylerken, öbür taraftan kumrular, munis sesleriyle birbirlerine ilân-ı aşk ediyorlarmış.

Hele yemişlerin her nevine ancak burada rast gelinebilirmiş. Horasan kayısıları, zerdalileri, taze gelin yanakları gibi tatlı şeftaliler, kirazın kırmızısı, beyazı, sarısı, incirin akı ve karası, mercan renkli, yakut, zümrüt, inci renkli çiçekler, katmerli ve hâleli güller, yanan kükürt renkli menekşeler, uzanarak bûseye intizar eden kırmızı dudaklar gibi açılan lâleler, nazlı ve baygın kırıtan zambaklar, çiğ taneleriyle bezenmiş karanfiller, şebboylar, zerrinler, yaseminler, sümbüller, nergisler, altıntoplar gibi sarkan limonlar, narlar, turunçlar, portakallar, velhâsıl yemiş, çiçek ve kuş olarak dünyada güzel ne varsa, hepsini insan orada toplu olarak görebilirmiş.

Kuşlar türlü türlü ötüşürken Dicle nehri de hoş mırıltılarla kayıp akıyormuş. Nehir akıp giderken, ilkbahar rüzgârı yaprakların arasında fısıltılar uyandırıyormuş.

Hava o gün çok güzelmiş. Şeyh İbrahim misafirlerini bahçede gezdirip kameriyede biraz oturttuktan sonra, onları sarayın içine götürmüş. Üçü de birden yukarı kata çıkarak pencere önünde oturmuşlar.

Şeyh İbrahim misafirlerinin önüne yiyecek komuş. Üçü de oturup karınlarını doyurmuşlar. Sonra kalkıp ellerini yıkamışlar. Ali Nureddin yine pencerenin yanındaki baş sedire geçmiş.

Aradan bir kaç dakika geçmiş:

— “Efendim” demiş, “yemek bittikten sonra, bir şeyler içmek âdettir. Biz hâlbuki yemeği yedik, lâkin hiçbir şey içmedik, içecek bir şey istesek ayıp olmaz ya!”

Şeyh İbrahim de:

— “Ah oğlum yaşım ilerledi de biraz bunaldım, yoksa ben bu gibi şeyleri hiç unutur muydum?” diyerek koşup tatlı ve berrak bir su getirmiş.

Ali Nureddin bu yağmur suyunu görünce:

— “Efendim, içecek istemekten maksadımız bu su değildi. Biz başka türlü su istedikti.”

— “İstediğin şarap mıdır? Otuz seneden beri ağzıma bir damla bile şarap almadım. Çünkü vaktiyle yemin etmiştim. Hem de biliyor musun, Peygamberimiz onu içene de, satın alana da, yapana da taşıyana da lânet eder.”

— “Pekâlâ söylediniz. Ne içen, ne satın alan, ne yapan, ne de taşıyan siz olmazsanız, bu şarap meselesinden dolayı siz bir günah işlemiş olur musunuz?”

— “Elbette hayır!”

Bunun üzerine Ali Nureddin cebinden iki parça gümüş çıkartarak:

— “O takdirde bu iki parça gümüşü cebinize koyarsınız, yanınıza bir de eşek alırsınız, doğru çarşıya gidersiniz. Çarşıda boş gezen adamların birisini yanınıza çağırarak iki parça gümüşü ona verirsiniz. Ve şarapçıdan bir testi dolusu şarap almasını tembih edersiniz. O adam şarapçıdan şarabı alır ve talimatınız mucibince testiyi eşeğin üzerine bağlar, siz eşeği sürer ve buraya getirirsiniz. Ben de iner testiyi eşeğin üzerinden alırım. Bu sûretle hem beni memnun etmiş olursunuz, hem de şarabı ne içmiş, ne yapmış, ne satın almış ve ne de taşımış ve bil-netice de günaha girmemiş olursunuz!”

— “Vallâhi şimdiye kadar sizin gibi cin fikirli ve tatlı sohbetli bir adama hiç rast gelmemiştim.”

— “Ey iyi yürekli babacığım, biz burada garip yabancılarız ve senin lütfuna muhtacız, onun için ricalarımıza cevab-ı ret verme!”

Şeyh İbrahim de:

— “A oğul doğru söylüyorsun, senin istediğini bulmak için çarşıya kadar gitmeye hâcet yoktur. Bu sarayın aşağıda büyük bir kileri vardır. Sana kilerin anahtarını vereyim, orada istediğinden âlâsını bulursun.”

Şeyh İbrahim belinden anahtarı çözmüş ve Ali Nureddin'e uzatmış. Bu kiler de Padişah ve Halife Harun Reşid'in kileriymiş.

Ali Nureddin anahtarı alınca, doğru kilere gitmiş. Kilerin kapısını açıp da içinde saklı duran şeylere bir göz gezdirince, acaba rüyâ mı görüyorum diye, gözlerine inanamayacağı gelmiş.

Billurdan, gümüşten, altın şişeler, testiler, kâseler, üzeri elmaslı, yakutlu, zümrüt ve incili bardaklar, selâm duran askerler gibi, rafların üzerinde dizili duruyorlarmış.

Ali Nureddin, kilerin bir köşesine konmuş olan koca bir küpün içinde, misk kokulu bir şarap bulmuş. Billur sürahileri bu şarapla doldurmuş ve dolu sürahilerle bardakları yukarı kata, yani Enisülcelis'le Şeyh İbrahim'in bulundukları kata götürmüş. Orada Ali Nureddin ile Enisülcelis bardakların güzelliğine şaşa şaşa, o güzelim şaraptan içmeye başlamışlar.

Şeyh İbrahim, iki gencin keyiflerine halel gelmesin diye, biraz dışarı çıkmış ve bahçeden birçok güzel kokulu çiçekler toplayarak iki sevdâlıya getirmiş. Kendisi de biraz uzakta bir yana çömelerek gençleri seyre başlamış.

Ali Nureddin'le Enisülcelis o misk gibi şaraptan birkaç bardak içince, şarap tesirini göstermiş. Birinin de, ötekisinin de gözleri, ahu gözleri gibi mahmurlaşmış, yanaklarını bir kırmızılık bürümüş. Perişan saçları büklüm büklüm alınları ve kulakları üzerine sarkmış.

İki sevdâlıyı uzaktan seyreden Şeyh İbrahim, kendi kendine, "Yahu neden ben böyle uzakta oturuyorum da şu iki gencin sohbetine iştirak etmiyorum, böyle ayın on dördü gibi insanları ben bir daha nerede bulurum?" demiş. Ve yerinden kalkıp, Ali Nureddin ve Enisülcelis'in yanına oturmuş.

Şeyh İbrahim'in kendi yanlarına oturduğunu gören Ali Nureddin, Şeyh İbrahim'e şarap içmesi için yalvarmaya başlamış. Lâkin Şeyh İbrahim, otuz sene evvel ağzına bir damla şarap almamaya yemin ettiğini, o zamandan beri şarabı hiç ağzına almadığını söyleyerek Ali Nureddin'in bütün yalvarmalarına yakarmalarına rağmen şarabı içmemekte inat etmiş.

O zaman Ali Nureddin aşağıdan getirmiş olduğu bardakların içinden en büyüğünü alarak şarapla doldurmuş. Koca bardağı kaldırınca, bir yudum su

içivermiş gibi, boş bardağı yere bırakarak, “Aman bayıldım!” diye inlemiş ve minderin üzerine arka üstü yuvarlanmış. Onu o hâliyle gören muhakkak, çok şarap içmekle artık sızmış bulunduğuna hükmedermiş.

İşte o zaman Enisülcelis, Şeyh İbrahim’e dönerek:

— “Bana nasıl muamele ettiğini görüyorsunuz ya!” demiş.

Şeyh İbrahim de:

— “Size ne yaptı?” diye sormuş.

Enisülcelis de:

— “Bana daha ne yapacak? Her sefer bana kadeh arkadaşlığı edeceğini vaat eder ve beraber şarap içmeye başlarız, hâlbuki daha ilk bardaklarda başı dönerek bir kenara yıkılır uyur ve beni yapayalnız bırakır, bana böyle muamele etmek revâ mıdır? O uyuyunca, bana kadeh arkadaşlığı eden kimse kalmaz, eğer içecek olursam, bana kim içki verir? Eğer şarkı söyleyecek olursam, beni kim dinler?”

Kızın acı acı şikâyeti, Şeyh İbrahim’in yüreğini yumuşatmış. Şeyh İbrahim’in bakışlarından onun kendisine acıdığını anlayan Enisülcelis, fırsatı ganimet bilerek, bir bardak şarap doldurmuş ve bardağı Şeyh İbrahim’e uzatarak ona, “Ey iyi yürekli babacığım, sana ikrâm ettiğim şu şarabı reddetme, çünkü eğer reddedersen, yüreğimi mahzun edersin!” diye yalvarmaya koyulmuş.

Şeyh İbrahim, daha fazla inat edemeyerek kendisine uzatılan kırmızı şarabı alıp içmiş. O zaman Enisülcelis, bir ikinci bardak daha doldurarak:

— “Bu da sizindir efendim, Allah için bunu da içiniz!” diye yalvarmış.

Şeyh İbrahim:

— “Aman kızım etme eyleme, ben bunu otuz seneden beri ağzıma koymadım, beni zil zurna sarhoş etmek için bunun yarım bardağı bile yetişir, hâlbuki seni kırmamak için, ben daha şimdi bir bardak dolusu içtim.” demiş.

Lâkin bir türlü Enisülcelis’in ısrarını yenememiş. İkinci bardağı da alıp içmiş.

Enisülcelis ikinci bardaktan sonra, üçüncüyü de Şeyh İbrahim'e uzatmış. Şeyh İbrahim ne kadar aman zaman demişse de para etmemiş. Tam üçüncü bardağı da içmek üzereyken, Ali Nureddin, yatmış olduğu yerden kalkmış, Şeyh İbrahim'e güle güle:

— "Hani ya şarabı otuz seneden beri içmemiştin?" diye sormuş.

Şeyh İbrahim de:

— "Vallâhi oğlum yalan söylemiyorum. Bunu tam otuz senedir ağzıma komadım ve niyetim de bundan sonra ağzıma komamaktı. Lâkin arkadaşın o kadar yürek yakıcı şeyler söyledi, öyle yalvardı, öyle inat etti ki, şarabı içmekten başka çâre bulamadım!" diye cevap vermiş.

Bu laflar üzerine, orada bulunanların üçü de gülmüşler ve yan yana sokularak artık üçü birden kadeh arkadaşlığı etmeye karar vermişler. Ali Nureddin doldurur doldurur Enisülcelis'e ikrâm edermiş. Enisülcelis de doldurur doldurur kocasına ikrâm edermiş. İki sevdâlı birkaç kere birbirlerine karşılıklı ikrâmda bulununca, Şeyh İbrahim artık dayanamayarak:

— "Yahu kavlimiz böyle miydi? Hani ya üçümüz birlik olacak ve kadeh arkadaşlığı edecektik! Siz durmadan içiyor, bana bir yudum bile içirmiyorsunuz. Kadeh arkadaşlığı böyle mi olur?" demiş.[167]

İhtiyar böyle şikâyet ettikçe, Ali Nureddin'le Enisülcelis gülmekten katılmışlar. Ondan sonra hem kendileri içmişler ve hem de Şeyh İbrahim'e içirmişler.

Akşam olmuş, güneş batmış, vakit yarasa kuşu gibi sessiz sessiz uçup geçmiş durmuş. Sevdâlılar vaktin çabuk çabuk geçtiğinin farkına bile varamamışlar. Ortalık kararınca Enisülcelis, Şeyh İbrahim'e:

— "Buradaki kandillerin bir tanesini yakabilir miyim?" diye izin istemiş.

Şeyh İbrahim de:

— "Yak kızım, lâkin yalnız bir tanesini yak!" diye cevap vermiş.

Enisülcelis yerinden kalkmış, birinci kandili yaktıktan sonra ikincisini, ikincisinden sonra üçüncüsünü yaka yaka, az zaman zarfında, seksen

kandilin hepsini de yakmış.

Şarap Şeyh İbrahim'e de dokunmaya başlamış. O da ayağa kalkıp sarayın seksen penceresini de açmış. Üç kadeh arkadaşı yekdiğerine şiirler söyleyerek koca sarayın boş dairelerini neş'eleriyle çın çın öttürmüşler.

O akşam Halife Harun Reşid, sarayının mehtaba karşı açılan bir penceresine oturarak Dicle'nin mehtapta ışıldayarak akan sularını seyrediyormuş. Harun Reşid gözlerini nehrin cilalı sathında gezdirirken, biraz ötede Dicle'nin sarı, kırmızı ve mavi ışıklarla titrediğini görmüş. Gözlerini biraz kaldırınca, Saadet Sarayı'nın seksen penceresinden dışarı akan beyaz, kırmızı, yeşil, mavi, sarı renkli nurları görmüş.

Saadet Sarayı'nın kandillerini yalnız Halife o saraya uğradığı zaman yakmak âdetmiş. Kendi Saadet Kasrı'na uğramadığı hâlde, kandillerin hilâf-ı mutat[168] yandığını görünce, pek fena kızmış. Hemen veziri Cafer Bermekî'yi çağırtmış.

Vezir Cafer'i hemen bulmuşlar. Vezir hiç vakit fevt etmeden[169] doğru Harun Reşid'in karşısına giderek el pençe divan durmuş.

Halife Veziri görünce, fena hâlde tekdir[170] etmiş:

— "Sen güyâ benim Vezirim olacak ve beni her şeyden haberdar edecektin. Hâlbuki Bağdat şehrini benden alıyorlar, beni halifelikten çıkarıyorlar da senin haberin bile olmuyor."

Vezir:

— "Ey Sultanım, sizden Bağdat'ı veya halifeliği almaya kalkışan birisi mi var ki, bana bu sözleri söylüyorsunuz?"

— "Nasıl yok?... Baksana, Saadet Sarayı'nın seksen kandili birden yanmış ve seksen penceresi birden açılmış. Elimden halifelik alınmamış olsaydı, o kandilleri yakmaya ve o pencereleri açmaya kim cesaret edebilirdi?"

Vezir Cafer'in korkudan çenesi çarpmaya başlamış. Lâkin kekeleye kekeleye:

— “Saadet Sarayı’nın bütün kandillerinin yanmış ve bütün pencerelerinin açılmış bulunduğunu size kim söyledi?” diye sormuş.

O zaman Halife:

— “Başkalarının söylemesine ne hâcet, yanıma gel, şuradan eğil de Saadet Sarayı’na bir bak!” diye cevap vermiş.

Vezir Cafer, Halifenin yanına sokularak pencereden dışarı bakmış. Bir de ne görsün? Saadet Sarayı’nda sanki yangın varmış gibi, saray parıl parıl parlıyor, hatta ayın ışığını bile küsufa[171] uğratıyormuş.

Şeyh İbrahim’in, haberi ve muvafakati olmayınca, hiç kimsenin Saadet Sarayı’na gidip ışıkları yakamayacağını Vezir Cafer pekâlâ biliyormuş. Sultanı teskin için şöyle bir yalan uydurmuş:

— “Sultanım birkaç gün evvel, Şeyh İbrahim kulunuz bendehâneye uğramış ve benden oğlunun sünnet düğününü Saadet Sarayı’nda yapmak için izin istemişti. Bu müsaadeyi zat-ı şahâneden istihsal için de tavassut etmemi rica etmişti. Şeyh İbrahim’e ne kadar itimat ettiğinizi ve onu ne kadar sevdiğinizi bildiğim için, ‘Haydi git, düğün hazırlıklarını yap, ya bugün, ya yarın ben zat-ı şahâneyi göreceğim, o zaman kendilerinden muhakkak izin alırım’ demiştim. İzin istemeyi unuttum. Kusur bendedir, affediniz!”

O zaman Halife:

— “Ey Vezir, ben senin yalnız bir kabahatin var zannediyordum. Hâlbuki sözlerinden anladığıma göre, senin kabahatin bir değil ikiymiş. Kabahatinin birincisi, bana gelip Şeyh İbrahim’in Saadet Sarayı’nda sünnet düğünü yapmak istediğini bildirmemendir. İkinci kabahatin de Şeyh İbrahim Saadet Sarayı’nda sünnet düğünü yaptıracağını bildirmekle, bizden para istediğini ihsas etmek istiyordu. Sen bana bunu bildirmemekle, Şeyh İbrahim gibi namuslu bir ihtiyara ufak bir muavenette bulunmama mâni oldun!” demiş.

Cafer Bermekî başını önüne eğerek, “Unutmuştum efendim!” diye cevap vermiş.

Halife oturduğu sedirin üzerinde bir müddet düşünmüş taşınmış, sonra Vezire dönmüş:

— “Vallâhi Cafer burada bir dakika bile duramam. Kalk doğru Saadet Sarayı’na gidelim. Şeyh İbrahim, hem namuslu, hem ihtiyar ve hem sâdık bir adamdır. Onun kırk yılda bir defa verdiği bir mecliste bizim de bulunmaklığımız lâzımdır. Bu akşam Şeyh İbrahim’in akraba ve taallukatı orada toplanmışlardır. Verdiği ziyafete benim de geldiğimi görürse çok memnun olur.”

Cafer:

— “Rahatsız olmayınız efendim, artık vakit geç oldu. Düğün dâvetlileri ya dağılıyorlardır yahut da dağılmak üzerelerdir. Oraya kadar boşu boşuna yorulmuş olacaksınız!” diye Halifeyi gitmek fikrinden vazgeçirmeye çabalamış.

Lâkin Halife, Cafer’in bütün bu sözlerine karşı kat’î bir ifadeyle yalnız “Gideceğiz!” demiş. Çar naçar Cafer, Halifenin peşinden yürümeye başlamış. Cafer’in ardı sıra da Halifenin sâdık kölesi Mesrur geliyormuş.

Gerek Halife ve Cafer, gerek Mesrur birer tüccar elbisesi giymişler. Yolda giderken her biri bir düşünceye dalmış. Yürüye yürüye bahçenin kapısına varmışlar. Halife bahçenin kapısını açık bulunca Cafer’e dönerek:

— “Görüyor musun Cafer? Şeyh İbrahim gecenin bu geç vaktine kadar bu kapıyı açık bırakmış. Herhalde gayri tabii bir şey var. Yoksa Şeyh İbrahim ne yapar yapar, gelip bu kapıyı kapardı.” demiş.

Halife ve onu takip edenler, açık kapıdan bahçeye girmişler ve patırtısız gürültüsüz yürüye yürüye Saadet Kasrı’nın yanına varmışlar. Oraya varınca Halife:

— “Cafer, kapıdan içeri ve merdivenlerden yukarı yavaş yavaş yürüyelim ki, Şeyh İbrahim ile akraba ve ahbapları bizim geldiğimizi görmesinler. Onları bir müddet gizlice seyredelim de sonra meydana çıkalım. Bu şeyhlerin duaları, zikirleri, tespihleri de vardır. Yukarıdan hiç ses gelmediğine bakılırsa, onlar şimdi duayla meşguldürler. Gidip nasıl dua ettiklerini de görürüz.” demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra Halife etrâfına bakınmış, sarayının ta ilerisinde koca bir ceviz ağacı yükseliyormuş. Halife o ağacı görünce:

— “Hah! Cafer şimdi aklıma daha güzel bir fikir geldi. Yukarı çıkmaktan vazgeçelim. Çünkü yukarı çıkınca, gözükmeden onları seyretmek pek güç olacak. Onun yerine şu yüksek ceviz ağacının üzerine çıkalım. Ağacın yüksek dallarından sarayın üst dairesi tamamen gözükür.” demiş.

Ve söylediği gibi, ağacın bir dalından öbür dalına tırmana tırmana, nihayet sarayın üst kat pencerelerinin birisine doğru uzanan bir dalın ta ucuna varmış ve orda oturmuş. Oradan dairenin içine bakınca, bir de ne görsün? Her birisi göklerin biricik ayı gibi birbirinden parlak iki ay yan yana oturmuşlar. Karşılarında da elinde bir bardak dolusu şarap tutan Şeyh İbrahim.

Halife onları seyrederken, Şeyh İbrahim:

— “Ey güzellik ilâhesi, ey letâfet melikesi, bu kadar içkinin bu kadar neş’eli, bu kadar sâkit ve sâmit[172] içildiğini sen nerede gördün? Şâirin, ‘mehrûların[173] beyaz ellerinden yakut renkli bâdeyi alırken tarab ve ahenksiz[174] içmeyiniz, çünkü beygir bile, ona ıslık çalınmayınca içmez!’ dediğini hiç duymadın mı?”

Şeyh İbrahim’in hâlini gören ve sözlerini duyan Halife fena hâlde kızmış. Kaşları göklerde birbirine çarpışan iki fırtına bulutu gibi çatılmış, gözleri de şimşekler saçmaya başlamış. Telaşlı telaşlı ağaçtan inmiş:

— “Ey Cafer yukarı çık da namuslu insanların vakitlerini nasıl dua ve zikirle geçirdiklerini gör! Şeyh İbrahim’in kerametlerini bir seyret. Ne duruyorsun acele ol...”

O da Ali Nureddin’i, Enisülcelis’i ve el’an şarap içmekte olan Şeyh İbrahim’i görmüş. Aklı başından kaçmış, çarçabuk ağaçtan inerek, gidip Halifenin önünde el pençe divan durmuş. Bir söz bile söyleyecek mecali kalmamış.

Harun Reşid :

— “Cafer Allah’a çok şükür ki, biz bir günah bile işlesek, o günahı riya perdesiyle örtmek sûretiyle daha büyük ikinci bir günah işlemeyiz.” demiş.

Cafer, Halifenin bu sözlerine hiç cevap vermemiş.

Halife:

— “Bu iki genci acaba buraya kim getirdi? Doğrusunu söylemek icap ederse, bunlar kadar güzel yüzlü, tatlı sözlü, endamı tenasüplü iki gence daha bu dünyada hiç rast gelmemiştim.” diye sözüne devam etmiş.

Cafer iki gencin güzelliklerine Halifenin meftun kaldığını görünce, Şeyh İbrahim ile iki misafirinin hayatlarını kurtarmak ümidine düşmüş:

— “Hakikaten çok doğru buyuruyorsunuz!” diye cevap vermiş.

Halife:

— “Cafer gel de şu ağaca ikimiz beraber tırmanalım ve onları oradan seyrederek eğlenelim.”

Bunun üzerine Halifeyle Cafer ağaca tırmanmışlar. O esnada Şeyh İbrahim:

— “Ey efendilerim şarap içmekle aklım altüst oldu. Mademki bunu bir defa içtik, bari bu içkiye ud ve tamburun âhengini de ilâve etsek daha âlâ olmaz mı?” diyormuş.

Enisülcelis de:

— “Şeyhim, söylediğin çok doğrudur. Burada bir udumuz, bir tamburumuz bulunsaydı, saadetimiz tamam olurdu.” diye cevap vermiş.

Onun üzerine Şeyh İbrahim ayağa kalkarak odadan çıkmış. Bir müddet sonra Şeyh İbrahim, güzel bir tamburla geri dönmüş.

Halife bu tamburu tanımış. Tambur Harun Reşid’in kadeh arkadaşı İshak’ın tamburuymuş. Halife tamburu görünce Cafer’e:

— “Dur bakalım, bu kız nasıl şarkı söyleyecek ve nasıl çalgı çalacak? Eğer fena çalar ve fena söylerse, hepinizi çarmıha gerdireceğim. Eğer iyi çalar ve iyi söylerse, o zaman onları affedeceğim, yalnız seni çarmıha gerdireceğim!” demiş.

Cafer:

— “İnşallah fena çalarlar!” diye cevap vermiş.

— “Neden” diye sormuş.

— “Çarmıha giderken, hiç olmazsa birkaç kişi gider, beraber birbirimize cesaret veririz!”

Bu cevap Halifenin hoşuna gitmiş. Harun Reşid epeyce gülmüş. Ve az daha saraydakiler onları ağacın üzerinde bulunduğunu anlayacaklarmış.

Enisülcelis tamburu alıp bir taksime başlamış. Ve sonra nihaventten bir fasıl yapmış. Tamburdan çıkan âhenk, değil Halifenin yüreğini, bir taş, hatta bir demir parçasını bile yumuşatacak kadar güzelmiş.

Fasıl bitince Enisülcelis’in sesi de yükselmeye başlamış. O yanık sesin titreye titreye, halkalana halkalana tâ gecenin derin karanlıklarına dalıp gitmiş. Halifenin yüreğinde artık kızgınlıktan eser kalmamış:

— “Cafer sen ömründe sesin bu kadar güzelini duydun mu?” diye sormuş.

Halifedeki değişikliğin farkına varan Cafer, içinden çok sevinmiş:

— “Vallâhi ben ilk defa bu kadar güzel bir ses duyuyorum. İnsanlarda kin ve buğz bırakmayacak bir ses...” diye cevap vermiş.

Halife de:

— “Çok doğru söylüyorsun!” diye onu tasdik etmiş.

Onun üzerine Halifeyle Vezir Cafer ağaçtan inmişler. Harun Reşid:

— “Haydi Cafer, yukarı çıkalım da, biz de onlarla beraber oturup eğlencelerine iştirak edelim.” demiş.

Cafer:

— “Aman efendim nasıl olur? Evvel emirde kız sizin Halife olduğunuzu tanıyınca, sıkılır ve tamburu şimdi çaldığı kadar iyi çalamaz, sonra da Şeyh İbrahim, size bu hâlde göründüğü için hem utanmaktan, hem de korkusundan bayılıp ölür!” diye cevap vermiş.

Cafer’in itirazını Harun Reşid haklı bulmuş:

— “Pekâlâ, doğru söylüyorsun, ama ben hem onların yanına giderek beraber eğlenmek, hem nasıl olup da bunların burada toplandıklarını öğrenmek, aynı zamanda kendimin kim olduğunu onlara hissettirmemek istiyorum. Bunu nasıl yapabilirim?”

Cafer bir taraftan Halifenin arzularını yerine getirmek için bir çâre düşünüyor, bir taraftan da Dicle kenarında yavaş yavaş yürüyen Halifenin arkasından gidiyormuş.

Onlar öyle gidip dururken, biraz ileride Dicle'ye ağ atmakla meşgul bir balıkçıya rast gelmişler. Hâlbuki Halife, takriben bir ay evvel, hiç kimsenin bahçe önünde Dicle'ye ağ atmamasını emretmiş.

Orada ağ atmakta olan balıkçının adı Kerim'miş. Halife onu pek iyi tanıyormuş. Kerim ağı nehre attıktan sonra, kendi kendine şöyle söyleniyormuş:

— "Ey Allah'ım, bir şu benim hâlime, bir de benim gibi bir kulun olan şu sarayların sahibinin hâline bak. Ben gece ortaları uykumu feda ederek buralarda ekmek parası çıkarmak için akla karayı seçerim. Hâlbuki sarayların sahibi sabahleyin kuş tüyü yataklar içinde uyanınca, benim bu kadar zahmetle yakaladığım balığı, tabak içinde pişmiş ve hazır bulur."

Balıkçı böyle söylenirken başını bir yana çevirerek yanı başında Halifeyle Vezir Cafer Bermekî'yi görünce şaşırmış.

Halife:

— "Kerim burada ne yapıyorsun?" diye sormuş.

Kerim de:

— "Vallâhi Padişahım" demiş, "balıkçıların buralara gelmesini men ettiğinizi biliyordum. Lâkin buraya emirlerinize itaat etmemek için değil, lâkin açlıktan ölmek üzere bulunan çoluk çocuğuma biraz yiyecek götürmek için geldim."

Halife:

— "Ağı sudan[175] çıkar da, onu bir defa da benim talihimi denemek için suya at!" demiş.

Halifenin kızmamış olduğunu gören fukara balıkçı, sevine sevine sudan ağı çekmiş ve onu Halifenin talihine yine suya atmış. Balıkçı ağı bir kaç dakika suda bıraktıktan sonra çekince, ağın içinde kırmızı, mavi, gümüşi birçok güzel güzel balıkların şıpır şıpır şıpırdadığını görmüş.

Halife o gün kısmetinin açık olmasına çok sevinmiş:

— “Kerim” demiş, “şu üzerindeki elbiselerini çıkar.”

Kerim soyunmuş. Başından sarığını çıkarmış. Kerim cübbesiyle sarığını çıkardıktan sonra Halife de üstündeki İskenderiye ve Baalbek ipeklerinden örülü şal, sarık, cübbesini çıkarıp Kerim’e vermiş. Halife balıkçı Kerim’in, balıkçı Halifenin çıkardıklarını giymiş.

Halife, yüzünün görülmemesi için, sarığının bir kenarını çözerek alnından aşağı sarkıtmış, cübbenin de yakasını kaldırmış. Bu hâliyle Halifeyi tanımak ihtimali yokmuş.

Halife balıkçı Kerim’e birkaç parça da altın verdikten sonra, “Haydi artık git!” demiş. Balıkçı dualar ede ede uzaklaşırken Halife, kızgın kızgın onu geri çağırmış. Ona:

— “Yahu bu nasıl cübbe? Her tarafım bit içinde kaldı... Sen bu kadar bite nasıl dayanırsın?” diye bağırmış.

Balıkçı da:

— “Efendim onların ısırdığını şimdi duyarsınız, lâkin aradan birkaç saat geçince alışır ve onlarla arkadaş olursunuz. Bizim gibi balıkçılara lâyık olan cübbenin öylesidir. Bizleri çalışmaya teşvik ederler.” diye cevap vermiş. Halife bu cevaba çok gülmüş.

Balıkçı Kerim uzaklaşıp gecenin karanlıklarında kaybolduktan sonra Halife, balık dolu sepeti balıkçılar gibi başına kaldırmış. O hâliyle o kadar Kerim’e benziyormuş ki, Cafer bile biran için balıkçı zannetmiş.

Halife Cafer’le Mesrur’a oracıkta beklemelerini emrettikten sonra gidip Saadet Sarayı’nın kapısını çalmış. Şeyh İbrahim yukarıdan “Kimdir o?” diye sorunca, Halife:

— “Şeyh İbrahim, yahu yabancı değil, balıkçı Kerim. Senin yukarıda eğlendiğini gördüm de belki balık hoşuna gider diye, sana bir sepet dolusu balık getirdim.” diye seslenmiş.

Gerek Nureddin, gerek Enisülcelis kızarmış balığı severlermiş. Onun için balık sözünü işitince, ikisi de sevinçle kulak kabartmışlar ve Şeyh

İbrahim’e:

— “Aman balıkçıya çabuk kapıyı açınız da buraya gelsin.” diye yalvarmışlar.

Şeyh İbrahim aşağı inerek kapıyı açmış. Halife de balıkçı Kerim kıyâfetinde içeriye girmiş. Halife balıkları yukarı kata çıkararak Enisülcelis’le Nureddin’e göstermiş. Balıklar hâlâ canlıymışlar, ağızlarını aça kapaya şıpır şıpır oynuyorlarmış. Enisülcelis sevinçle ellerini çırpmış:

— “Aman bunlar ne güzel balıklar, kuzum bunları alalım da kızartma yapalım!” demiş.

Şeyh İbrahim balıkları almış. Sonra balıkçı Kerim sandığı Halifeye dönerek:

— “Keşke bu balıkları bize kızartılmış getireydin! Haydi, git bunları güzelce bir kızartıp da getir!” demiş.

Halife içinden “Şimdi ne halt etmeliyim!” diye düşünerek merdivenden aşağı inerken Şeyh İbrahim de arkasından:

— “Çabuk ol ha, çünkü vallâhi açlıktan gözlerimiz kararıyor!” diye seslenmiş.

Halife ömründe yemek pişirmemişmiş. Onun için gidip Vezir Cafer’i bulmuş, ona vaziyeti anlatmış.

Vezir:

— “Ondan kolay ne var? Balıkları bana veriniz, hemencecik kızartıvereyim! Yalnız sarayın mutfağına gitmek lâzım.” demiş.

Halife:

— “Hayır olmaz! Geri gelmekte gecikiriz, sen bana nasıl kızartılacağını bir tarif et, ben gider Saadet Kasrı mutfağında onları pişiririm.

Onun üzerine Vezir, hakiki Halifeye balığın nasıl kızartılacağını üç kere tarif ve tekrar etmiş.

Halife balıkları alarak Saadet Kasrı’nın mutfağına girmiş. Orada kömür, tava, yağ, biber, tuz, nane, kekik varmış. Padişah ateşi yakmış, balıkları

tavanın içine kızgın yağa batırmış, balıkların iki tarafını da akik gibi kızartmış. Bahçeden büyük bir muz yaprağı koparmış, iki tane de turunç kesmiş. Pişmiş balıkları muz yaprağının üzerine sıralamış. Turuncu da üzerlerine sıkmış.

Balıklar o kadar güzel olmuş ki Halifenin bile canı çekmiş. Halife balıkları Şeyhle misafirlerinin önüne götürmüş. Onlar da afiyetle yiyip bitirmişler. Yemekten sonra Nureddin, balıkçı kıyâfetindeki Halifeye dönerek:

— “Vallâhi balıkçı baba, bu akşam öyle güzel bir yemek pişirdin ki, Allah ömrüne bin bir bereket versin!” diyerek, cebindeki altınlardan üç tanesini çıkarıp Harun Reşid’e uzatmış. Harun Reşid, bir paraya bir de Nureddin’in yüzüne bakmış. Nureddin, balıkçının verilen parayı az gördüğünü zannederek:

— “Feleğin çilesine uğramadan rast gelmiş olsaydım” demiş, “seni şu fukaralıktan kurtarırdım, ama ne çâre ki, şimdi sana yardım edecek hâlde değilim. Sana verdiğim şu para, şimdiki hâlimle verebileceğim paranın azamisidir hemşerim. Sen onu hatırım için kabul et!”

Halife:

— “Allah bin bereket versin!” diyerek paraları öpmüş ve cebine atmış.

Yemekten sonra sıra bit-tab’ saz, tambur ve âhenge gelmiş. Zaten de Halife ancak kızın sesini şöyle bir yakından duymak için bu kadar zahmete katlanmamış mıydı? Onun için herkes yerli yerine oturduktan sonra Halife, balıkçı Kerim’e yakışacak bir tavır ve edayla:

— “Efendim, bu akşam balıklarıma uğurlu bir müşteri oldunuz. Senelerden beri altın nedir görmemiş olan cebim, bu akşam sayenizde birkaç altın taşımaktadır. Vallâhi efendilerime nasıl teşekkür edeceğimi şaşırdım. Sizin gibi büyüklerin cömertliğine pâyân olmazmış, artık oldu olacak, bir de şu hanım kızımız bir şarkı söylese de ihsanlarınız tamam olsa!” demiş.

Nureddin, “Enisülcelis!..” diye seslenmiş. Kız “Efendim!” diye cevap verince:

— “Yahu ne duruyorsun, bir hava söyle de hem bizim, hem de şu balıkçı babanın gamlı, kasvetli gönlünü aydınlat!” diye yalvarmış.

Enisülcelis hemen tamburu ele almış, uzun parmaklarını tellerin üzerinde bir gezdirdikten sonra, bir nevâya başlamış. Kızın ince parmakları telleri titretirken, tatlı bir dolanışla ruhlara dolanan sesi yürekleri titretmiş, gözleri yaşartmış.

Halife bayağı vecde gelmiş, mest olmuş; cânı da, cihânı da unutmuş. Oturduğu yerde sallana sallana, “Aman kızım Allah seni mesut etsin! Aman kızım Allah seni mesut etsin!” der dururmuş.

Nihayet şarkı itmiş. Nureddin Halifeye:

— “Kızın mızrap vuruşu hoşuna gitti galiba?” demiş.

Halife makam-ı tasdikte başını sallayınca Nureddin:

— “Öyleyse al, onu sana bağışladım!” diyerek ayağa kalkmış, kendi maşlahını Halifenin sırtına atarak:

— “Efendim saadetle teşrif buyurunuz!” demiş ve balıkçıyla Enisülcelis’i kapıya doğru teşyî’ için yürümüş.

Enisülcelis ona öyle kederli bir bakışla bakmış ki, Nureddin şaşırarak yarı yolda duraklamış. Enisülcelis:

— “Veda bile etmeden benden ayrılmaya gönlünüz nasıl razı olur?” demiş. “Madem ki sizden ayrılmak bana mukadder oldu, bari o kadar acele etmeyiniz de câriyenizin size bir kerecik olsun ‘Allah’a ısmarladık!’ demesine fırsat veriniz.” diye yalvarmış.

Nureddin ona, ondan daha hazin bir bakışla bakmış ve dudaklarının ucuyla:

— “Ayrılık günü gelip çattı” demiş. Ve ağlamaya başlamış.

Halife, Nureddin ile Enisülcelis’in böyle birbirlerinden yürekler paralayan bir sûretle ayrılışlarını görünce, onları ayırmaya kıyamamış. Nureddin’e dönmüş:

— “Birisine borcunuz mu var? Yoksa bir can düşmanınızdan korkunuz mu var ki, böyle müteessir oluyorsunuz?” diye sormuş.

— “Balıkçı baba benim ve şu sana verdiğim kızın başından öyle acıklı şeyler geçti ki, kıssadan hisse kapmakta mârifetli olanlar, şu bizim sergüzeştlerimizden büyük bir ders-i ibret alabilir.”

— “A oğul şunu bana anlatıver, insan ummadığı yerden nice hayır görür, belki anlatışın Allah’ın merhametine dokunur da, ileride göreceğin işlerde Hazreti Allah sana muin olur.”

Nureddin, “Anlatacaklarımı nazmen mi, nesren mi anlatayım?” diye sormuş.

“Nesre bakma, onda âhenk olmaz. Lâkin nazma giren her söz, diziye geçen inciye benzer. Nazmen anlat.” diye cevap vermiş.

Bu sefer Nureddin, tamburu ele alarak yanık sesle başından geçenleri birer birer anlatıp bitirmiş. Ondan sonra, Halifenin arzusu üzerine, bir de düpedüz nesirle sayıp dökmüş.

Halife, Nureddin ve Enisülcelis’in bütün sergüzeştlerine âgâh olunca:

— “Pekâlâ, ama şimdi niyetin nedir? Ne yapacak ve nereye gideceksin?” diye sormuş.

Nureddin ellerini sanki uzak ufukları gösteriyormuş gibi havada çepeçevre çevirmiş, “Arzullâhul vâsia”[176] dedikten sonra:

— “Felek bizi nereye atarsa, orası vatanımız olur. Ve bize daha ne çile çektirirse, o da bize hayat olur!” diye ilâve etmiş.

O zaman Halife:

— “Öyleyse sana Muhammed Zeynî’ye hitaben bir mektup vereyim. O mektubu Muhammed Zeynî’ye götürürsün. Muhammed Zeynî mektubu okuyunca, artık sana hiçbir fenalık etmez!” demiş.

Nureddin ile Şeyh İbrahim gülmüşler, Halifenin yüzüne, “Acaba deli mi oldu?” diye tuhaf tuhaf bakmışlar. Nihayet Nureddin dayanamamış:

— “Yahu, alelâde bir balıkçının bir padişaha nâme[177] yazdığı, şimdiye kadar görülmüş ve işitilmiş şeylerden değildir!” diye mırıldanmış.

Halife, kırdığı potun farkına vararak hatasını tamire yeltenmiş:

— “Evet oğlum doğru söylüyorsun, padişahlar nerede, bizler neredeyiz? Lâkin benimle Sultan Muhammed Zeynî yaşıtız. İkimiz de ufacık tefecik birer yumurcakken aynı mektebe gider, aynı sırada yan yana otururduk. Hatta bazen hocamızdan beraberce dayak yediğimiz de olurdu. O zamandan bu zamana kadar, birçok seneler geçti. Onu Padişah yapan kader, beni balıkçı etti, mamafih beraberce geçirdiğimiz mesut çocukluk çağı hatırı için ondan ne dilersem esirgemez.”

Nureddin bu sözleri duyunca:

— “Öyleyse balıkçı baba ne duruyorsun, otur da şu mektubunu yazıver!” demiş.

Halifeye bir kalemle bir hokka getirmişler. Halife eline aldığı kâğıdın başına “Bismillâhirrahmanirrahim” yazmış. Biraz aşağısına da:

“el-Mehdi oğlu Harun Reşid’in Basra’daki vekili Süleyman Zeynî oğlu Sultan Muhammed Hazretlerine nâmesidir.” diye ilâve etmiş.

Kâğıdın altına da şunu yazmış:

“Şu irademi size getiren zat, Vezir Hakan’ın oğlu Fazl’ın oğlu Nureddin’dir. Bu zat size varır varmaz, alâ-melei’n-nâs[178] hükümdarlık rütbe ve sıfatınızı terk eder ve o rütbe ile sıfatı, yine alâ-melei’n-nâs Nureddin’e tefviz edersiniz[179]. Tahtınızdan kalkıp o tahta Nureddin’i iclas edersiniz[180]. Zira ki sâbıkan[181] sizi tayin etmiş olduğum o makama, lâhikan[182] Nureddin’i tayin etmiş bulunuyorum. Pes bu kadar vesselâm.”

Halife, mektubunun altına imzasını atarak Nureddin’e vermiş. Nureddin mektubu alıp öpmüş ve hemen Basra’ya doğru yola çıkmış.

Nureddin gider gitmez Şeyh İbrahim, balıkçı Kerim sandığı Halifeye istihfafkâr[183] bir nazar atarak:

— “Ey balıkçıların en sefili, durup dururken üç altını cebe attığın yetişmiyormuş gibi, şimdi de utanmadan babanın has malıymış gibi, şu

hatuncağızı sürüyüp kulübene götürüyorsun ha!” diye bağırmış.

Şeyh İbrahim’in bu divânece tecavüzü karşısında Halife, eliyle bir işaret yapmış. Koca yalın kılıcıyla köle Mesrur, kükremiş bir aslan gibi meydana fırlamış. Halifeye dönerek:

— “Padişahım sen ferman eyle, kellesi kesilecek adam kimdir? Bir pala çalışında onun başını vuralım!” demiş.

Halife yukarıda şarkı dinler ve mektup yazarken Vezir Cafer de aşağıda boş durmuyormuş. Sarayına bir adam göndererek Halife için temiz elbise ve ipekli bir sarık istemiş.

İşte tam Mesrur, Halifenin bir işareti üzerine meydana atıldığı sırada, saraydan elbiseleri getiren köleyi de Vezir Cafer yukarıya, yani Halifenin yanına göndermiş. Köle, elbiseleri tepsi tutarmış gibi, iki elleri ve dirsekleriyle tutarak, Halifenin önünde baş kırmış.

Halife, kölenin elbise tuttuğunu görünce, Kerim’in cübbesini sırtından sıyırıp yere bırakıvermiş ve has sof[184] hil’atine bürünmüş.

İşte tam o dakika Şeyh İbrahim, balıkçı Kerim sandığı adamın hakikatte kim olduğunun farkına varır gibi olmuş. Gözlerine inanamamış, “Acaba rüyâ mı görüyorum?” diyerek birkaç defa gözlerini ovuşturmuş. Nihayet karşısında duran zâtın bir hayâl olmayıp da Halifenin ta kendisi olduğu hakikati başına tak edince, aklında içki sersemliğinden, dumanından, tütsüsünden eser kalmamış. Şimşeğin tepeden vurduğu çınar ağacı gibi, “Eyvah mahvoldum!” diye bağırarak, yerlere Halifenin ayağına kapanmış. Halifenin kızgınlığı geçmiş:

— “Yahu Şeyh İbrahim, seni bu hâlde görecek miydim?” dedikten sonra, onu affetmiş.

Hep bunlar olup biterken zavallı Enisülcelis, bir köşede ayakta tiril tiril titreyip duruyormuş. Harun Reşid sarayın en büyük ve mutantan[185] dairelerinden birini Enisülcelis’e tahsis etmiş, hizmetine de birçok köleler tayin etmiş. Lâkin bu lütuflarına rağmen Enisülcelis’in meyus ve boynu bükük durduğunu görünce, yanına çağırtarak onu teselli etmiş:

— “Evlâdım, hiç korkma, üzülme. Ali Nureddin’i Basra’ya sultan yaptım, birkaç güne kadar ona hil’at-ı fâhire[186] göndereceğim. İşte seni de o zaman, hediyelerle ona yollayacağım. Sen şimdi sarayda kaldıkça öz evlâdımmışsın gibi gez, toz ve eğlen. Yüreğine gam ve gussa[187] uğratma!...” diye her taraftan koşuşup oraya biriken ümera ve vüzeraya kızı göstererek, onun kemal-i hürmetle saraya götürülmesini emretmiş.

*

* *

Gelelim Ali Nureddin’e.

Gündüz demiş durmamış, gece demiş durmamış, yürümüş, yürümüş, nihayet Basra şehri kapısına varmış. Dosdoğru Sultanın sarayına koşmuş. Sarayın önünde avazı yettiği kadar bağırmış.

Sultan bu sesi duyunca, bağıranın çarçabuk huzuruna getirilmesini emretmiş. Nureddin’i ayağının tozuyla Sultanın önüne getirmişler.

Nureddin koynundan Harun Reşid’in mektubunu çıkararak Sultan Muhammed Zeynî’ye uzatmış. Sultan mektubu açmış. Halifenin el yazısını tanımış. “Semi’nâ ve ata’nâ!”[188] diyerek hürmeten ayağa kalkmış. Mektubu kâimen[189] okuyunca, müteessir olmuş. Lâkin aldığı emri harfiyen tatbike karar vermiş.

Yalnız taç ve tahtı Ali Nureddin’e terk ederken o memleketin bütün büyük adamlarının merasime şahit olmalarını istemiş. Ne kadar emirler, vezirler varsa, hepsinin de sarayda toplanmaları için, dört tarafa haber salmış.

Lâkin, işte aksi şeytanın işi olacak, tam o sırada Sâvi oğlu Muin saraya uğrayarak Sultanın yanına çıkmış. Sultan, biraz evvel aldığı mektubu Muin’e uzatmış. Muin mektubu baştan aşağı okuduktan sonra yırtmış, parçaları ağzına atarak güzelce çiğnedikten sonra yere tükürmüş.

Sultan şaşırmış:

— “Be adam ne yapıyorsun?” diye bağırarak ellerini başına götürmüş.

Muin istifini hiç bozmadan:

— “Sultanım, ne telaş edip duruyorsun? Bu düzenbaz şeytan, bu yezit ne Halife, ne de başkası tarafından gönderilmiş değildir. Bu mektup olsa olsa sahte bir paçavra parçasından ibarettir. Kim bilir nasıl ve kim bilir nerede şu elleri kırılasıcanın eline Halifenin bir el yazısı geçmiştir de, işte getirdiği mektubun yazısını da imzasını da o el yazısından taklit etmiştir. Siz nasıl oldu da bu kadar aşikâr, bu kadar göze batan bir hileye aldandınız, taç ve tahtınızdan vazgeçmeye kalkıştınız. Eğer o mektup hakikaten Harun Reşid’in mektubu olsaydı, Halife o mektuba ve bu soytarıya bir vezir, hiç olmazsa bir emir olsun terfik etmez miydi?”

Sultan:

— “Pekâlâ! Şimdi ne yapmalı?” diye sormuş.

Muin:

— “Ne mi yapacağız? Siz bu herzevekili[190] bana teslim ediniz. Ben onu büyük bir memurumun taht-ı nezaretinde[191] Bağdat’a gönderirim. Eğer getirdiği mektup sahte değilse, o zaman Halife emrini tekrar eder, buna, ‘Seni sultan yaptım.’ diye de ayrı bir ferman verir. Yok, eğer mektup sahteyse, o zaman memurum herifi gerisin geriye bana getirir, ondan sonra da ona ne yapacağımı ben bilirim!”

Bu çıkmaza Vezirin bulduğu çâre Sultanın pek hoşuna gitmiş. Ali Nureddin’i hemen orada Muin’e teslim etmiş.

Muin de uşaklarını, kölelerini çağırmış. Uşağı, kölesi hep Nureddin’in başına üşüşmüşler. Zavallıyı yaka paça Muin’in konağına götürmüşler. Orada onu yere vurmuşlar, Allah yarattı dememişler, vermişler dayağı, vermişler dayağı...

Ali Nureddin kendinden geçmiş, bir külçe kemik olarak yere yığılıvermiş. Muin, Ali Nureddin’i bu hâlde görünce memnun olmuş.

Bu manzaradan o kadar haz etmiş ki, gevrek gevrek gülerek, iri göbeğini su tulumu gibi oynatmış. “Cellâdı çağırın!” diye bağırmış. Cellâdı bulup Vezire götürmüşler, Vezir:

— “Soytarıyı görüyor musun? Onu hapishanenin en karanlık zindanına kapa, ona tanrının günü öyle işkenceler et ki, yaşamasın, fakat büsbütün de

ölmesin, sürünüp dursun!” diye emirler vermiş.

Cellât yerleri öperek, Ali Nureddin ile beraber dışarı çıkmış. Ali Nureddin’i götürüp en karanlık, en korkunç zindana kapamış. Lâkin akşam olunca ve etrâftan el ayak çekilince, Nureddin’i başka bir zindana nakletmiş. Burada, yatak, yastık, minder, insanoğluna bu dünyada ne lâzımsa hepsi varmış. Hain Vezir her gün cellâda:

— “Nasıl yezidin pastırmasını çıkarıyor musun?” diye sorarmış, cellât da:

— “Efendim sormaya ne hâcet? Vazifemi nasıl yaptığımı siz pekâlâ bilirsiniz!...” diye cevap verirmiş. Hâlbuki Nureddin’in işkence mişkence çektiği yokmuş, zindanda rahatı yerindeymiş.

Bu hâl kırk gün, kırk gece devam etmiş. Kırk birinci günü Harun Reşid’den Muhammed Zeynî’ye birçok hediyeler gelmiş. Hediyeler Sultanın çok hoşuna gitmiş. Vezirlerini, emirlerini çağırarak hediyeleri onlara göstermiş. Bu hediyeler için Halifeye nasıl teşekkür edileceği müzakere edilirken, emirlerin tez canlısından birisi:

— “Biz burada müzakere ve mükâleme edip duruyoruz. Ya bu hediyeler Halifenin yeni tayin ettiği Sultana aitse!...” diye itiraz etmiş.

Bu itiraz, ortalıkta bir soğuk duş tesiri yapmış. Meclistekilerin ağzını bıçak açmaz olmuş. Lâkin Muin, sinsi sinsi Sultanın yanına yanaşmış:

— “Şu soytarının kafasını gelir gelmez uçuraydık çok iyi etmiş olacaktı!” diye fısıldamış.

Sultan, “Sanki şimdi yapsak fena mı etmiş oluruz?” deyip biraz düşünceye vardıktan sonra, “Onu şimdi hemen buraya getir de herkesin önünde başını kendi elimle keseyim!” diye ilâve etmiş.

Muin bu sözleri duyunca, neş’esine pâyân olmamış:

— “Aman efendim, çok isabet etmiş olursunuz. Yalnız sizden bir ricam var. Bu soytarıdan öcümü kana kana almak istiyorum. İzin verin de şehirde tellâllar gezdirteyim ve onlara ‘Kim Hakan oğlu Fazl oğlu Nureddin’in kellesinin kesildiğini seyretmek istiyorsa, saray meydanına gitsin!...’ diye ilan ettireyim. Nureddin’in kanlarının nasıl aktığını gözlerim doya doya

seyrederken, aynı manzarayı gören düşmanlarımın da akıllarının başlarından uçacağını bileyim!” diye yalvarmış.

Sultan muvafakat etmiş. Muin hemen tabanları kaldırarak, soluğu doğru konakta almış.

Derken şehrin her köşesinden, her bucağından tellâlların sesleri yükselmeye başlamış. Ali Nureddin’in idam edileceğini duyan genç, ihtiyar herkes, acı acı göz yaşları dökmüş.

Basra’da onu sevmeyen, ona hürmet etmeyen bir adam bile yokmuş. Dükkânlarını kapatan dükkâncılar, evlerini kilitleyen ev kadınları, sürücüler, satıcılar, hamallar, çakkallar, velhâsıl o gün Bağdat’ta kim varsa, saray meydanına toplanmış.

Muin tellâlları dört tarafa saldıktan sonra cellâdı yanına çağırtmış. Ali Nureddin’i getirmelerini emretmiş. Cellât:

— “Efendim ona o kadar işkence ettim ki, artık yürüyecek hâli kalmadı, onun neresini idam edeceksiniz?” diye itiraz etmiş.

Lâkin Muin:

— “Hayır, Nureddin’i şimdi getireceksin!” diye inat etmiş.

Cellât, Nureddin’i getirmekten başka çâre olmadığını görünce, aşağıya koşmuş. Ali Nureddin’in sırtına eski püskü bir cübbe geçirmiş, başına da yırtık pırtık bir sarık dolamış, onu götürüp Muin’e vermiş.

Ali Nureddin, Muin’i görür görmez, yaşayacağı saatlerin ve dakikaların artık sayılı olduğunu anlamış. Gözlerinden oluk gibi yaşlar boşanmış. Muin’e dönerek:

— “Kaderin sizden yüz çevirmeyeceğine emin misiniz? Şu çâresiz, şu zayıf hâlimden istifade ederek beni mahva uğraşıyorsunuz?” diye yalvarmış.

Muin başını sert sert sallayarak:

— “Boş lafla beyhude yere kendini yorma!” demiş. “Böyle saçma sözlerle beni ne korkutabilirsin, ne de merhamete getirebilirsin. Bu sözlerinle beni yumuşatacağını mı zannediyorsun? Hah! Hah! Hah! Aklına

şaşarım. Değil sen, bütün dünya bir araya toplanıp da, ‘Şu adama kıyma, onu bize bağışla!’ diye yalvarsa, ben başını kıtır kıtır kestirmekten vazgeçmeyeceğim. Ben seni bir defa öteki dünyaya yollayım da, sonra istersen, arkandan ruhuna her yarım saatte bir Fatiha okurum. Hah hah hah!...”

Sonra da etrâfında titreşen kölelere ve hizmetçilere dönerek “Şunu bir katırın sırtına bindirip şehrin bütün sokaklarında dolaştırın, sonra saray meydanına götürün!” demiş.

Köleler Vezir Muin’in dediği gibi yapmışlar. Nureddin’i sokak sokak gezdirmişler. Sonra saray meydanına getirmişler.

Saray meydanının ortasında bir tahtaboş varmış. Cellât o tahtaboşun üzerinde bekliyormuş. Nureddin’i cellâdın yanına götürmüşler. Cellât dönmüş Nureddin’e:

— “Efendim” demiş, “ben seni idama memurum, bunu yapmaya gönlüm razı olmuyor. Ne çâre ki, emir kuluyum, idam etsem bir türlü, etmesem bir türlü. Sana iyilik etmesini çok isterim, bir vasiyetin, arkanda akraba ve ehibbaya[192] bir diyeceğin varsa, söyle. Çünkü ecelin artık geldi, günün tamam oldu demektir.” diye mırıldanmış.

Nureddin yaşlı gözlerini göklere doğru çevirmiş. Halk onu o vaziyette görünce ağlaşmaya, bağrışmaya başlamış. Binlerce ağızdan çıkan kara bir feryat, meydanda dolana dolana göklere kadar çıkmış.

Ahâlinin galeyana gelerek, Nureddin’i kurtarmaya kalkışmasından ürkmeye başlayan Vezir yerinden fırlayarak, gidip cellâdı yere fırlatmış ve “Çabuk vur şunun kellesini!” diye emretmiş.

Ahâliden bazısı, “Vay gidi hain!”; bazısı “Asıl onun kafasını koparmalı!” filan diye söylenmeye başlamışlar.

Tek tük söylenilen bu sözler, bütün halka cesaret vermiş. Ahâli Muin’e demedik laf bırakmamış. Bir taraftan ahâli Muin’e, bir taraftan Muin ahâliye sövüp dururken meydanın ta ortasından bir gürültü işitilmiş. Ortalık toz dumana karışmış.

Sultan sarayın kafesinden bu kabaran dumanı görmüş ve yanaşan gürültüyü duymuş. Yanındakilere:

— “Aman acele ediniz, bu tozun, bu patırtının sebebini öğreniniz. Eğer bu tozu dumana katan şey şehre yaklaşan bir kafile, bir kervansa, seyyahların ne havâdis getirdiklerini öğrenip atlarınızı çatlatasıya dört nala sürerek geri dönünüz. Çünkü sabrım kalmadı, neredeyse meraktan çatlayacağım!” demiş.

Sultan, Ali Nureddin’in getirdiği mektubun Halife tarafından gönderildiğini pekâlâ anlamış. Vezirinin tavsiyesine, ancak o tavsiye işine geldiği için kulak vermiş. Şimdi toz dumanı görüp de uzaktan birçok süvarilerin gök gürültüsü gibi gürültü kopartarak yaklaştıklarını duyunca, bunların böyle gelişinden bir hayır çıkmayacağını sezmiş.

Sultan böyle korkuyla merak arasında çalkanıp dururken, Vezir Muin yerleri öperek içeriye dalmış, “Ali Nureddin’in idamı için emrinizi bekliyoruz, efendim!” demiş. Sultan bu tehlikeli anlarda bile hâlâ kinden başka bir şey görmeyen şu Vezire öyle bir kızmış ki, dudaklarından köpükler akmış, saçları başında dimdik dikilmiş:

— “Defol be herif! Amma belâya çattık! Şu uzaktan gelenler buraya gelinceye kadar onun kılına bile dokunulmasın!” diye haykırmış.

Muin’in telaştan ayakları birbirine dolaşarak düğümlenmiş, yere yıkıla yıkıla, yuvarlana yuvarlana odadan çıkmış.

Gelelim ortalığı tozu dumana katanlara... Bunlar tam maiyetiyle şehre yaklaşmakta olan Vezir Cafer ile memlûkleriydiler.

Ali Nureddin, Bağdat’tan ayrıldıktan sonra Halife, bir gece sarayda ötede beride gezinirken, dairelerin birinde bir kadın sesinin inlediğini ve ağladığını duymuş. Halifenin sarayına girmeye muvafık olanlar, kendilerini dünyanın en mesut insanları telâkki ederek memnun olurlarken, bunların içinde birisinin ağlayarak şikâyet edecek kadar bir istisna teşkil edişi, Halifenin tuhafına ve garibine gitmiş. Merak etmiş. O dairenin yavaşça kapısını vurarak içeri girmiş. İçeride kimi görsün beğenirsiniz? Enisülcelis’in ta kendisi. Hemen Ali Nureddin işi Halifenin hatırına gelmiş.

Zaten Halifenin neye ağladığı sualine karşı Enisülcelis de:

— “Efendim, beni birkaç gün sonra Ali Nureddin’e göndereceğinizi vaat ettinizdi. Hâlbuki aradan otuz bir gün geçtiği hâlde, el’an buradayım. Bu

zaman zarfında ağzıma bir lokma ekmek alamadım, gözlerimi bir saat için bile yumup uyuyamadım. Size vaadinizi hatırlatabilir miyim?" diye yalvarmış.

Halife o anda veziri Cafer'i buldurup çağırtmış:

— "Cafer, bir saniye kaybetmeden bütün maiyetinle beraber Basra yolunu tut. Otuz bir gün oluyor ki, bize Ali Nureddin'den bir haber gelmedi. Sabık Sultanın bî-çare delikanlıyı öldürtmüş olmasından korkuyorum. Eğer şüphelerim doğru çıkarsa, ecdâdımın mezarları üzerine yemin ediyorum ki, Ali Nureddin'i öldüren veyahut öldürmesi için teşvikâtta bulunan kim varsa, hepsini kılıçtan geçireceğim. Haydi sen doğru Basra'ya git, orada ne olup ne bitmişse bana süratle bildir."

Cafer acele yol tedârikatı yaparak ve ne olur ne olmaz diye yanına bol asker alarak yola düzülmüş. Bu heybetli kafile, tozu dumana katarak Basra şehrine yanaşınca, şehrin en geniş meydanında iğne atılsa yere düşmeyecek kadar bir kalabalığın çalkandığını görmüş.

Vezir Cafer, halkın orada niçin toplandığını sormuş. Etrâftakiler olanı biteni anlatmışlar. Vezir Cafer doğru saraya gitmiş. Süleyman Zeynî oğlu Sultan Muhammed'i, Vezir Muin'i tevkif etmiş. Ali Nureddin'i cellâdın elinden alarak Basra tahtına oturtmuş ve onu sultan ilan etmiş.

Üç gün, üç gece şehirde şenlik yapılmış. Üçüncü günü sabahı, Vezir Cafer Bağdat'a dönmek üzere yola çıkacağı sırada Ali Nureddin:

— "Halifeyi çok göreceğim geldiği için, sizinle beraber gideceğim!" diye Vezir Cafer'in yanına katılmış. Gündüz istirahat ede ede ve gece yol ala ala, nihayet her saadet makarrı olan Bağdat şehrine varmışlar.

Vezir Cafer, Basra'da cereyan etmiş olan hadisâtın hepsini sırasıyla Halifeye anlatmış. Halife belindeki kılıcı kınından çekerek Ali Nureddin'e uzatmış:

— "Şunu al da oğlum, şu senin iki alçak düşmanının başlarını kendi elinle kes!" diye bağırmış.

Ali Nureddin kılıcı kavrayarak Vezir Muin'in yanı başına yürümüş.

Vezir Muin yalvarıp yakarmaya başlamış: “Ey Ali Nureddin sen merhametli, büyük kalpli bir adamsın, ben ettiysem sen etme, ben kendi hilkatim[193] iktizası sana karşı gaddarâne hareket ettiysem, sen kendi hilkatin ve tatlı tabiatına göre hareket et!..” demiş. Daha da birçok diller dökmüş.

Nureddin’in eli titremiş. Hain düşmanının başını kesmeye eli varamamış. Ali Nureddin’in hâlini anlayan Halife, Mesrur’u çağırmış:

— “Şu hainin icabına bak” demiş.

Mesrur bir defa “Ya Fettah!” diye koca palasını havada sallayarak indirmiş, Muin’in başı bir tarafa, gövdesi bir tarafa uçmuş.

Halife o zaman Nureddin’e dönerek:

— “Dile benden ne dilersen?” diye sormuş.

Nureddin:

— “Ah Emirülmü’minîn benim saltanatta, hükümdarlıkta gözüm yok!” demiş.

— “Pekâlâ, arzun nedir?”

— “Arzum yalnız size hizmet etmekten ibarettir.”

Harun Reşid, hemen oracıkta Enisülcelis’i getirtmiş, onu yine Ali Nureddin’e vermiş. Onlara Bağdat’ın en güzel saraylarından bir tanesini hediye etmiş, ikisine de bol bol maaş bağlamış. Ali Nureddin’i yemek ve zevk arkadaşı ittihaz etmiş.

Gerek Harun Reşid, gerek Ali Nureddin ile Enisülcelis, ölünceye kadar mesut yaşamışlar.

GANEM: AŞKIN DALGIN ESİRİ

Şehrazat:

— “Ey saadetli Şehriyar Sultan işitmiştim ki…” diye başlamış ve canını gelecek birkaç gece zarfında, Şehriyar Sultanın cellâtlarının elinden kurtaracak olan yeni masalına şöyle devam etmiş:

Eski zamanlarda, Şam’da zengin bir tüccar varmış. Tüccarın parası o kadar çok, malları o kadar kıymetliymiş ki, bunlar yedi bin züğürde laf sermayesi teşkil ederlermiş.

Bu mesut tüccarın bir de ayın on dördü gibi güzel bir oğlu varmış. Bu delikanlının adı Ganem, babasının adı da Eyyub’muş.

Gencin dili gibi bakışı da mûnis ve tatlıymış. Hatta eş dost ona, “Aşkın dalgın esiri!” derlermiş. Onun güzel bir de kız kardeşi varmış ki, tanıyanlar ona ittifakla “Fitne” ismini koymuşlar. Onun yüzüne bakan büyükler birbirlerine, “Muhakkak bu kızın yüzünde şeytan tüyü vardır!” der ve gülüşürlermiş.

Günün birinde, bu iki kardeşin babası, yani tüccar Eyyub ölüvermiş. İki öksüz yavrucağa babalarından miras olarak kese kese altınlar, denk denk ipekli, sırmalı ve işlemeli bezler, torba torba miskler, amberler kalmış.

Ganem, bu denkleri ve torbaları muayene ederken, bunların birçoğunun üzerinde “Bağdat’a gidecektir” ibaresinin yazılı olduğunu görmüş. Anlaşılan babaları ölmezden evvel bu denkleri ve torbaları Bağdat’a götürmek üzere hazırlatmışmış.

Ganem, babasının ölmezden evvel beslemiş olduğu son arzuyu yerine getirmek için, üzerlerinde “Bağdat’a gidecektir” yazısı bulunan denkleri alarak Bağdat’a gitmiş.

Ganem Şam’dan ayrılmazdan evvel, anasına uzun boylu veda etmiş, anası ağlaya ağlaya onu bağrına basmış, evlâdı merdivenden inerken, ona hayır dualar etmiş, kapıdan çıkarken de, çabuk geri dönsün diye arkasından sular döktürmüş.

Ganem Bağdat yolu üzerinde kendi gibi Bağdat'a giden birçok tüccarlara rast gelmiş. Kalabalık bir cemaat hâlinde Bağdat'a vâsıl olmuşlar. Ganem orada büyük bir saray kadar muhteşem bir konak kiralamış. Konağı halılarla, yastıklarla ve perdelerle döşetmiş. Denk denk eşyaları, konağın geniş yüklerine yerleştirmiş, yük develerini ve katırlarını da konağın vâsi ahırlarına çektirmiş.

Konağında birkaç gün yan gelerek yolculuk yorgunluğunu gidermiş.

Ganem'in nice nice eşyalarla Bağdat'a vardığı, şehrin her tarafında duyulunca sarraflar, tüccarlar teker teker sökün etmeye başlamışlar. Hep gelip "Sefa geldiniz!" diye arz-ı ihtiram ederler ve icâb-ı hâlinde[194] ona hizmet edebileceklerini söyleyerek isimlerini bildirir, çıkar giderlermiş.

Şöylece bir istirahat edip aklını başına topladıktan sonra Ganem, getirdiği eşyanın bazılarını seçerek onları çarşıya götürtmüş. Çarşı şeyhi onu odasına dâvet etmiş. Çok karlı bir alışveriş olmuş. Bir parça altın kıymetindeki her eşya için Ganem iki parça altın almış. Ganem Bağdat'ta bir sene kadar kalmış. Zaten mâlik olduğu servete daha nice servetler ilâve etmiş.

Ertesi sene Ganem, dört-beş misli daha fazla eşya alarak tekrar Bağdat'a gitmiş. Bir sene evvel oturduğu konağın zaten birkaç senelik kirasını vermiş olduğu için, bütün eşyasıyla yük hayvanlarıyla yine konağına gitmiş.

Ertesi günü yataktan kalkar kalkmaz, doğru çarşı yolunu tutmuş. Lâkin çarşının kapısını kapalı bulmuş. Kendi kendine: "Acayip, bu saatte acaba çarşı neden daha açılmamış?" diye söylenerek etrâftakilerden sebebini anlamaya çalışmış. Çarşı kapısının ta dibinde, ufak bir dükkâncıkta oturan bir tüccar şu izahatı vermiş:

— "Dün akşam ikindi üzeri, hepimizin çok sevdiği ve çok da saydığı candan bir arkadaşımız, sizlere ömür, birdenbire ölüverdi. Bugün cenazesini kaldırdılar, çarşıda tüccar, tellâl, sarraf kim var kim yoksa, tabutunun arkasına takılarak upuzun bir cenaze alayı teşkil ettiler. Çarşıda kimse kalmadı, çarşı bekçileri de kapıları kapayıp cenaze alayına katıldılar, yürüyebilseydim ben de giderdim."

Ganem:

— "Acaba ben de cenaze alayına takılsam mı?" diye sormuş.

İhtiyar tüccar:

— “Hay hay oğlum, elbette. Ölüyü teşyi etmek çok sevaptır.”

Ganem alayın hangi sokaklardan geçerek hangi mezarlığa doğru yürüdüğünü sormuş. Tüccar da ona sağlık vermiş. Ganem acele oracıktaki bir câmi-i şerifin serin serin şırıldayan şadırvanından abdest almış. Sonra alaya yetişebilmek için koşmaya başlamış. Epeyce terledikten sonra alaya yetişmiş. Kalabalıkla beraber mezarlığa girmiş.

Mezarlık şehrin dışındaymış. Alay oraya varınca, cenazenin gömüleceği yerin üzerine tüccarın ailesi tarafından bir çadır kurdurulmuş olduğunu görmüşler. Çadırın içinde birçok kandiller ve mumlar yanıyormuş.

Cenaze gömüldükten sonra, hocalar, Kur’an okumaya başlamışlar. Cenaze alayına iştirak edenler de geniş çadırda bağdaş oturarak Kur’an tilavetini dinlemeye koyulmuşlar.

Ganem utangaç bir delikanlıymış. Zaten utangaç da olmasa, Kur’an okunurken arkadaşlarını orada bırakıp sıvışamazmış ya! Oldu olacak demiş, o da dostlarının yanına çömelmiş.

Tilavet akşama kadar sürmüş. Akşam olunca, ölünün akrabaları çadıra sofralar getirmişler. Lokma yenmiş, eller yıkanmış, derken efendim, hocalar yine tilavete başlamışlar. Oradakiler de yine çömelip dinlemeye koyulmuşlar.

Hâlbuki artık vakit hayli geciktiği için, Ganem adamakıllı korkmaya başlamış. Koca konağında kendisinden başka ne bir dostu, ne de bir bekçisi bulunurmuş. Her gün çeşit çeşit cinâyetlerin, hırsızlıkların yapıldığı duyulmuyor muymuş?

Ganem kendi kendine, “Ben burada yapayalnız bir yabancıyım. Herkes de beni pek zengin bilir. Eğer hırsızlar, geceyi konaktan uzaklarda geçirdiğimi çakarlarsa, Allah esirgesin, konakta ne para, ne de eşya bırakırlar, tam takır kuru bakır kalırım!” diye düşünüyormuş.

Meraktan, korkusundan artık yerinde oturamaz olmuş. Nihayet sabrı tükenerek, bir vesile, bir mecburiyet uydurmuş, tilaveti dinleyen arkadaşlarından ayrılarak şehir yolunu tutuvermiş. Aysız bir gecenin zifiri karanlığı, her tarafı örtüyormuş.

Ganem şehre giden yolun ortasından ne biraz sağa, ne de biraz sola sapmayarak yürümüş, yürümüş, tam gece yarısı, şehrin kapısına varmış. Bir de ne görsün? Şehrin kapısı kapalı değil mi? Etrâfta da ne bir ses, ne bir seda varmış.

İşte oracıkta, Ganem'in az kalsın çıldıracağı gelmiş. Kendi kendine, "Yahu malımı kaybetmekten korkarak buraya geldim, burada kapıyı kapalı bulunca, mal kaygısından can kaygısına düştüm. Gördün mü şimdi belânın büyüğünü?" diye söylenmiş.

Söylenmiş ama böyle ilâ-nihaye[195] söylenmekle, mırıldanmakla hâline bir çâre bulamayacağını da pekâlâ takdir edecek yaştaymış. Artık geceyi orada geçireceği iki kere iki dört eder gibi belli olduktan sonra, yapılacak iş, muhafazalı ve kuytu bir yeri bulup orada kıvrılıvermek, uyuyabilirse uyumak, uyuyamazsa şafağı orada beklemekten ibaretmiş.

O da öyle yapmış. Sağı araştırmış, solu araştırmış, nihayet bir mezarlık ortasında, etrâfı duvarla çevrili bir aile kabristanı bulmuş. Geceyi o dört duvarın içine barınarak geçirmeye karar vermiş.

Aile kabristanının kapısını itiverince kapı açılmış. İçerde bir kaç mezar varmış. O mezarların arasından da ayrıca bir hurma ağacı yükseliyormuş. Ganem hurma ağacına yaslanarak, uyumaya uğraşmış. Lâkin bir türlü gözlerine uyku girmiyormuş. Uyuyamayınca da ister istemez tuhaf tuhaf düşüncelere dalmış.

Böyle gece ortası, mezarlar arasında yatıp sabahı beklemek, pek hoşa gider şey değilmiş. Onun için Ganem düşündükçe, düşünceleri de korkunç bir mahiyet kesp etmeye başlamış. Delikanlı ürkmüş, tepesinden tırnağına kadara titremiş.

Bir iş yapmış olmak için, kabristanın kapısına kadar varıp kapı aralığından dışarı bakmış. Ta uzakta, şehrin kapısı tarafında küçücük bir ışığın titrediğini görmüş. Işık o kadar küçükmüş ki kâh sönüyor, kâh açılıyormuş.

Ganem gözlerini aydınlığa dikmiş, o zaman, ışığın git gide büyüdüğünü, yani yaklaştığını görmüş. Hem de ışık, dosdoğru onun içinde barındığı kabristana geliyormuş.

Ganem’in korkusu artmış, alelacele kapıyı kapatmış, arkasından da sürgüyü sürmüş. Kabristanın içindeki hurma ağacı kütüğünü kavrayınca, soluğu hurmanın ta tepesinde almış.

Hurmanın dalları onu örttüğü hâlde, dalların arasından, o hem etrâfı, hem aşağısını pekâlâ görebiliyormuş. Işık sağa sola sallana sallana o kadar yaklaşmış ki, onun artık ne olduğunu Ganem kolaylıkla seçebiliyormuş.

Işık bir fenerden ibaretmiş. Feneri bir zenci köle tutuyormuş. Kölenin arkasından gelen iki zenci köle daha varmış. Bunlar sırtlarında büyükçe bir sandık taşıyorlarmış.

Üç zenciden ibaret olan bu kafile, bir taş atımı mesafeye yaklaşınca, söyledikleri sözler de duyulmaya başlamış. Sandığı taşıyan kuzguni zencilerin birisi, ötekisine, “Ey Savap!” diye seslenmiş.

Ötekisi de arkadan, “Ne o Kâfur” diye cevap vermiş.

O zaman Kâfur adlısı, arkadaşına:

— “Yahu” demiş, “biz akşam üzeri buraya geldiğimiz zaman şu kabristanın kapısını açık ve aralık bırakmamış mıydık?” diye sormuş.

Savap:

— “Evet, açık bıraktıydık!” demiş.

Kâfur da:

— “Pekâlâ, kapıya bir de şimdi bak, hem kapalı, hem de arkadan sürgülü!” diye bağırmış.

Feneri taşıyan ve Baht adlı üçüncü zenci de o zaman lafa karışmış:

— “Yahu ne aklı kıt adamlarsınız” demiş. “Surlar haricinde bahçeleri bulunan Bağdatlıların bazen şehre geri dönmekten çekindiklerini pekâlâ bilirsiniz! Bu mezarlığın onların yol uğrağı olduğunu da görüyorsunuz! Şehir kapısını bulunca, gecikenler kapağı doğru bu aile mezarlıklarına atarlar. Bu mezarlıkların etrâfını çeviren dört duvar içine sığınırlar. İşte o zaman kapıyı da güzelce kapayıp, üstelik sürgüyü de sürerler. Bunları bilmeyecek ne var? Hem de bu heriflerin neden korktuklarını ben size söyleyivereyim mi? Bizlerden! Bilirler ki onları bir defa Allah’ın mevcut

olup kulun mevcut olmadığı böyle bir yerde yakalarsak, yatırıp güzelce boğazlarız, sonra güzelce tuzlayıp bir âlâ kebap ederiz, sonra da oturup kemâl-i âfiyetle karınlarımızı doyururuz. İşte bunun için bizden ödleri patlar...”

Sandığı taşıyan iki zenci, Baht’ın sözlerine gülmüşler ve bir ağızdan:

— “Aferin be Baht! Galiba sen babanın en sivri akıllı oğlusun!” diye alay etmişler.

Baht kendisiyle böyle alay edildiğine kızmış:

— “Bir içeri girelim de doğru mu söylüyorum, yalan mı söylüyorum görürsünüz, hatta içeride adamın birisi saklanmışsa, bizim buraya doğru geldiğimizi görerek yüreği atmaya başlamıştır. Nereye kaçacağını şaşırmıştır. Eğer sözlerime inanır da şu hurma ağacını ararsanız, herifi belki orada bulursunuz, çünkü ağaçtan başka kaçacak yer görmüyorum.” diye ahmak olmadığını ispata kalkışmış.

Ganem bu sözleri duyunca, aklı başından gitmiş. Kendi kendine, “Habise bak, ben şimdi ne yapacağım? Kendimi Allah’a emanet ederim. Allah bunların gözlerini kör etsin, inşallah beni görmezler de ellerinden kurtulurum!” diye düşünmüş.

Artık zencilerin üçü de kapının önüne varmış bulunuyorlarmış. Sandığı taşıyan zenciler bir fener ve bir de sepet taşıyan zenciye:

— “Haydi Baht, çabuk ol, duvarın üzerinden içeriye atla da kapının sürgüsünü aç, bizler de içeri girelim. Sırtımızdaki yükü yere koyalım, vallâhi canımız çıktı, ne arka, ne de ense kaldı. Ne duruyorsun yahu? Yükün altında ezildiğimizi görmüyor musun? Eğer kapıyı açarsan, içeride bulduğumuz beyaz etlilerin en tazesini, ağzına lâyık bir sûrette kızartırız, oturur herifi tıka basa ziftlenirsin?”

Bu sûretle kapıyı Baht’a açtırmaya uğraşmışlar. Fakat nedense Baht, hiç oralı olmamış:

— “Arkadaşlar, ben sizin kadar akıllı değilim, ama bütün akılsızlığımla beraber yüreğime bir şüphe girdi. Buralardan hırsızlar hiç eksik olmaz. Olur a, çetenin birisi bir soygun yapar, çarptıkları malları aralarında bölüşmek için şu dört duvarın içine girmiş bulunurlar. Ben duvarın üzerinden

cumburdak ortalarına düşünce, beni tepemden tırnağıma kadar ikiye bölüverirler. Neme lâzım, hiç bana bakmayınız, maksat sandığı içeri koymak değil mi? Kaldırın içeri atıverin!...”

Arkadaşları her ne kadar, “Etme, eyleme, sandık kum torbası değil ki, yallah kaldırıp duvarın üzerinden fırlatalım, onu senin dediğin gibi kaldırıp atsak, duvarın içine düşünce tuzla buz olur. Sen delirdin mi?” demişlerse de, hiç fayda etmemiş.

Baht’ı kandıramayacaklarını anlayınca, iki zenci çömelip sandığı yere bırakıvermişler. Bir tanesi duvarın üzerine tırmanmış, içeri atlamış, gidip kapıyı içerden açmış, o zaman üçü de el birliğiyle, sandığı duvarların içine çekmişler.

Baht taşıdığı feneriyle alçı dolu sepeti yere bırakmış. Üç zenci, sebilhane bardağı gibi yan yana oturmuşlar. Savap:

— “Arkadaşlar” demiş, “akşamdan beri yol yürüdük, yük taşıdık, uğraştık, çabaladık, adam akıllı yorulduk. Şimdi durmadan dinlenmeden kalkıp mezar taşını açamayız, hem işimiz açmakla da bitmez, sandığı mezara indirmek, taşı yerli yerine koymak, etrâfını güzelce alçılamak lâzım. Geliniz beni dinleyiniz de, şurada birkaç saat oturalım, dinlenelim, sonra kalkar çarçabuk işimizi görür bitirir, yerlerimize döneriz.”

Arkadaşları kabul etmişler. Yalnız Baht:

— “Pekâlâ dinlenelim, dinlenelim.” demiş. “Ama üç saat kolay kolay geçmez, geliniz de her birimiz birer birer kendi hikâyesini ve başından gelip geçenleri anlatsın. Bu sûretle vakit geçirmiş oluruz.

Baht’ın teklifi öbürleri tarafından kabul edilmiş. En evvelâ Baht hikâyesini söylemiş. Lâkin Baht’ın hikâyesinde hiçbir garabet, hiç bir fevkaladelik olmadığı için onu nakletmeden geçiyorum.

Baht’tan sonra sıra Kâfur’a gelmiş. Kâfur hikâyeye şöyle başlamış:

YALANCI KÂFUR’UN HİKÂYESİ

Ben, ancak sekiz yaşıma bastıktan sonradır ki, dünyada yaşadığımın farkına vardım. İki, üç veya beş yaşlarıma ait hiçbir şey hatırlamıyorum. Esircilerin ellerine düşerek satılmaya çıkarıldığım zaman, tam dokuz yaşındaydım.

Bana sahip olan esirciye, her sene, bir tane yalan söylemeyi âdet etmiştim. Evet, yalanı vakıa bir tane söylerdim, ama pir söylerdim ha!... Öyle ki, yalanım üzerine bizim esirci efendiyle öteki esirciler birbirlerine geçerler, bıçak bıçağa, diş dişe gelerek kıyametler koparırlardı.

Nihayet sahibim, benden el aman diyerek yaka silker oldu. Beni başından def etmek için, üstelik para bile vermeye razıydı. Hâlbuki bana ne müşteri, ne alıcı çıkıyordu.

Nihayet bir gün, efendim beni kulağımdan tuttu ve esir pazarına sürükledi. Tellâlbaşıyı çağırarak:

— “Bu piçten beni kurtar, kaça satarsan satıver, yalnız müşterileri aldatmış olmayalım, bu Allah’ın belâsının bir fena âdeti vardır ki, her sene bir yalan söyler, bunun bu kusurunu da ilân et ki, alıcı olan, sonra arkamızdan küfür ve beddua etmesin.” dedi.

Tellal başı, kendisine verilen talimat mucibince, beni satılığa çıkardı:

— “İşte efendiler, bakınız, görünüz, bu zenci çocuk satılıktır. Ne hastalığı, ne de bir sakatlığı vardır. Yalnız bir suçu vardır. Her sene bir defa için işlediği biricik suçuyla bu köleye kim müşteri çıkar? Para peşin, sarı meşin!...” diye bangır bangır bağırdı. Beni kalabalık arasında dolaştırdı durdu. Nihayet tüccarın birisi, bana alıcı gözüyle bakmaya başladı:

— “Bunun kusuru nedir?” diye sordu.

Tellal da:

— “Her sene bir tane yalan uydurur!” diye cevap verdi.

Tüccar:

— “A canım o kadar ehemmiyetli bir şey değil. Fiyatı ne kadar, altı yüz gümüş mü dedin? Pekala, benden de yirmi parça gümüş daha!” dedi.

Altı yüz yirmi parça gümüşe, o tüccarın üzerinde kaldım.

Tüccar beni evine götürdü, eski püskü üst başımı süprüntü küfesine attırdı. Beni giydirdi, kuşattı. O sene bolluk senesiydi. Yağmur vakti zamanında yağmış, güneş de tam lâzım olduğu zaman açmıştı. Tarlaya, koyuna, sürüye mâlik olanlar yekten zengin oluvermişlerdi.

Efendim de böyle birden zengin olanlardandı. Arkadaşlarıyla sözleştiler. Her gün arkadaşların birisi, şehir haricindeki bahçelerde, ötekilere bir ziyafet verecekti.

Bir gün ziyafet vermek sırası, efendime geldi. Yeşil ağaçların gölgelerinde nefis nefis yemekleri gövdeye atıyorlardı. Ben ise uzaktan seyrediyor, yalnız yutkunuyordum. İçimden kızmıyor da değildim ha! Kendi kendime, ‘Yalanı uydurmak sırası artık geldi!’ diyordum.

Derken efendim beni çağırdı:

— “Kâfur!..”

Ben uykudan uyanmış gibi yerimde hoplayarak:

— “Efendim!” dedim.

— Haydi çabuk, kara katıra bin de eve git. Bizim hanıma söyle. Bana büyük ibrikteki gül suyunu göndersin. Gül suyunu al, çabuk geri dön. Yolda oyalanayım falan deme, gecikirsen kulaklarını kopartırım!”

Ben itaat ettim. Ev yolunu tutturdum. Eve yaklaşırken, “Aman, of, eyvah!...” diye avazım çıktığı kadar bağırmaya başladım, gözlerimden de iki musluktan su boşalırmış gibi, yaşlar akıtıyordum.

Konu komşu başıma üşüştüler. Genci ihtiyarı beni bin bir sualle sıkıştırmaya başladılar. Evin tam önüne gelince, kapının iki kanadı birden açıldı. Efendimin karısı, çoluğu çocuğu hep sokağa dökülerek üzerime atıldılar.

— “Aman ne oldu? Çabuk söyle, gizleme..” diye sormaya koyuldular.

— “ Bahçedeki duvar yok mu?” dedim.

Onlar:

— “Evet ne oldu ? Çabuk söyle!” dediler.

Ben:

— “Nur topu gibi efendiciğim, bütün arkadaşları ile o duvarın dibine oturmuşlardı!!!”

— “Sonra?...”

— “Duvar paldır küldür yıkılıvermesin mi?... Hiçbirisi kurtulamadı. Hepsi de oracıkta ölüverdiler. Ben de hemen katıra binerek buraya geldim.” dedim.

Ben sözlerimi bitirince, kıyametler koptu. Efendimin karısının, çocuklarının hâllerini bir görmeliydiniz, saçını başını, elbiselerini yırtan mı istersiniz? Bağıran çağıran mı istersiniz? Bazısı başına topraklar atıyor, ötekiler yanaklarını tokatlıyorlardı. Sonra hepsi birden eve daldılar, evin eşyalarını yıkmaya koyuldular. Rafları söküp yerlere attılar, raflarda ne varsa, hep yerlere döküldü, kırıldı, parçalandı. Evin hanımı böyle yaparken kızları, bahçeden avuç avuç çamur getirerek çamuru duvarlara kapılara sürüyorlardı. Hatta hanımım:

— “Ey Kâfur ne boş duruyorsun? Teessürümüzü görmüyor musun? Bize yardım etsene! Tabakları, çatalları, fağfurları beraber parçalayalım!” diye bağırdı.

Ben de hemen yanı başına koştum, öyle çalıştım, öyle gayret ettim ki, evde sağlam bir şey kalmadı. Ne varsa, kırıp geçirdik. Bir taraftan böyle uğraşırken, öbür taraftan da boyuna “Ah! Vah! Güzel efendimize yazık oldu!” diye bağırıyorduk.

Bu iş olup bittikten sonra hanım da, çoluk çocuk da başı açık sokaklara atıldılar.

— “Ey Kâfur önümüze düş de, bizi en kısa yoldan, babamızın öldüğü yere götür. Ah babacığımız, onun naaşını alalım, güzel bir tabuta koyarak merasimle mezara götürelim.” diye ağlaşıyorlardı.

Ben:

— “ Ah efendim, vah efendim!” diye haykıra haykıra ta başta yürürken, onlar da:

— “Ah başımıza gelen felâket nedir?” diye dövünerek bağıra bağıra arkamdan geliyorlardı.

Feryatlarımızı duyanlar bize takılıyorlardı. Erkeği kadını, büyüğü küçüğü, irisi sıskası, hepsi bize iltihak etti. Biz bağırdıkça, onlar da bizim bağrışmalarımıza iştirak ediyorlardı.

Biz doğru efendimin bulunduğu bahçeye gidecektik, ama ahâli evvelâ valiye gidip onu olan bitenden haberdar etmeyi daha münasip gördü. Biz de kıyametler kopara kopara, valinin konağı önüne geldik. Valiye gidip haber verdiler. Vali de yanına birçok asker, kürekli, baltalı birçok amele alarak aramıza takıldı.

Ben ta başta yürüyerek alaya yol gösteriyordum. Lâkin efendimin bulunduğu bahçeye doğru yaklaştıkça, git gide adımları hızlaştırıyordum. Nihayet kâfileyi ta gerilerde bırakmaya muvaffak oldum.

Ben de herkes gibi yüzümü yoluyor, başıma toz toprak atıyor ve üst başımı yırtıyordum. Aramızda bir fark varsa, onlar “Ah efendimiz!...” diye bağırırken, ben şimdi, “Ah hanımcığım, ah yavrular! Keşke onlar öleceğine ben kurban gideydim!...” diye haykırıyorum.

Nihayet efendimin karşısına vardım. Kâfile arkada, epeyce uzakta kalmıştı. Yalnız hayâl meyâl kalabalığın uğultusu duyuluyordu.

Efendim hâlimi görüp sözlerimi duyunca, rengi attı. Şaşırdı. Telaşlı telaşlı:

— “Kâfur, çabuk söyle ne oldu? Çabuk havâdis ver!” diye sormaya başladı.

Ben de:

— “Beni eve gönderdiniz, ben de oraya vardım. Bir de ne göreyim? Büyük dairenin duvarı, o dairede oturmakta olan hanım ile çocukların üzerine yıkılmamış mı?” dedim.

Efendimin gözleri fırlayıp çıkacak gibi oldu.

— “Ne diyorsun?.. Hanım kurtulmadı mı?” diye sordu.

— “Hayır! Kurtulmadı efendim.”

— “Büyük kızım?”

— “Hayır! O da kurtulmadı.”

— “Küçük kızım?”

— “İlk evvelâ ezilmiş olanlardan biri oydu.”

— “Hani ya benim her zaman bindiğim katır vardı, ahırda bağlıydı, o kurtuldu mu?”

— “Hayır efendim, o da kurtulmadı. Çünkü büyük dairenin duvarıyla beraber bütün evin duvarları, hatta ahırın da duvarı yıkılmış. Evde ne var ne yoksa, ezip öldürmüş. Hatta koyunlar, kazlar, tavuklar bile birer külçe et ve kemik gibi olmuş.”

— “Büyük oğlum kurtulmuştur. Çünkü evde değildi...”

— “O da kurtulmadı, onun da ezilmiş yüzünü gördüm. Sabah evin bulunduğu yerde, şimdi bir harabeden başka bir şey yok. Orada ne ev, ne insan var. Çünkü ben oradayken kediler, köpekler her taraftan koşuşuyorlar ve ezik insan ve koyun etlerini yiyorlardı.”

Bunları duyunca, efendimin gözünde gündüzün ziyası karanlığa kayboldu. Aklı başından gitmiş, muhakemesi falan kalmamıştı. Ayakta bile güçlükle duruyordu.

Derken efendim, müthiş bir feryat salıverdi. Sakalını yolmaya, elbiselerini paralamaya, başını yumruklamaya koyuldu. Üstü başı parça parça oldu, yüzü gözü kan içinde kaldı. “Ah evlâtlarım!..” diye inim inim inliyordu. Efendimin arkadaşları da ona iştirak ettiler. Bir vaveyla da bahçede koptu.

Efendim ve arkadaşları haykıra haykıra bahçeden çıktılar. Derken öteki kafile de tozu dumana karıştırarak karşımızdan gözüktü. Başta vali ve amelesi, sonra hanım ile çoluk çocuk ve daha sonra da meraklılar, ahbablar, konu komşu geliyorlardı. Efendimi ilk evvelâ gören karısı oldu, karısı

efendime bağırdı. Efendim karısını ve çoluğunu çocuğunu sapasağlam görünce deli deli kahkahalar kopardı. Onlara:

— “Nasılsınız yahu, başınıza ne geldi, ev ne oldu?”

Onlar da:

— “Allah’a çok şükür ki, sizi diri bulduk, geçmiş olsun!...” diyerek üzerine atıldılar.

Çocuklar, “Baba, baba!” diye bağırarak, babalarının cübbesine, üstüne, ötesine berisine takıldılar. Babaları şaşkın şaşkın:

— “Sizi kurtaran Allah’a çok şükür! Nasıl kurtuldunuz yahu?” diye soruyor, karısı da:

— “Neden nasıl kurtulduk? Hiç bir kazaya, tehlikeye uğramadık ki, kurtulmuş olalım. Sapa sağlam kemâl-i safâ ile evde oturuyorduk. Kâfur, “Aman, vah, of efendim öldü!” diye bağıra bağıra içeri girdi. Aklımızı başımızdan aldı. Burada duvar yıkılmış, sen de altında kalmışsın dedi. Neyse sapa sağlam kurtuldun ya!”

— “Vallâhi burada ne duvar yıkıldı, ne muvar. Arkadaşlarımla rahat rahat yemek yiyordum, bu habis “Aman hanımım, aman çocuklar!..” diye ağlaya ağlaya geldi ve duvar yıkılarak sizin duvar altında kaldığınızı anlattı.”

O zaman efendim:

— “O habis nerede?” diye sağına soluna bakındı.

El’ân ağlamakta devam ediyor ve üstüme başıma toz toprak atıyordum. Efendim yanı başında beni görünce çağırdı. Yanına gittim. Efendim:

— “Ey Allah’ın belâsı, ey habis şeytan, yaptığın işi beğendin mi? Fakat ahdim olsun, eve varır varmaz senin derini yüzeceğim, etini lime lime didikleyeceğim.” diye haykırdı.

Ben hiç istifimi bozmadım:

— “Hiçbir şey yapamazsınız!” dedim.

— “Neden?”

— “Çünkü beni aldığınız zaman, size bir kusurum olduğunu ve bu kusurumun da her sene bir tane yalan uydurmak olduğunu söyledilerdi. Siz bu kusurumu bile bile beni satın aldınız. Hâlbuki ben, bir sene zarfında söyleyebileceğim yalanı söylemiş değildim. Şimdiye kadar uydurduğum, yarım yalandır. Durun bakalım daha sene nihayeti yaklaşsın, o zaman yalanın tamamını görürsünüz.”

Ben söyledikçe efendimin çıldıracağı geliyor, hiddetinden dişlerini sıkıyor, gözlerini fıldır fıldır döndürüyordu.

— “Yediği halta bak! Mel’unun bu söylediği ve yaptığı daha yarım yalanmış. Sen ne yaptığının farkında değilsin galiba, defol git karşımdan, seni bu dakikadan itibaren âzât ettim.”

— “Hâşa, siz beni istemeseniz de âzât edemezsiniz, çünkü benim sizde daha yarım yalan hakkım var, siz beni âzât etseniz bile, bakalım ben sizi âzât ediyor muyum? Sizinle bir pazarlık edelim. Beni çarşıya götürünüz ve beni nasıl kabahatimle satın aldınızsa, öylece kabahatimle satınız! Bu meşru bir muamele olur.”

Efendimle aramızda geçen sözleri bütün halk duyuyordu. Hele vali, kulaklarına inanamayacak kadar şaşırmıştı. Nihayet orada bulunanların hepsi öyle bir coştular ki, deme gitsin. Yumdular gözlerini, açtılar ağızlarını, bastılar bana kantarlıyı. Ama ben hiç oralık olmadım, onlar sövüp saydıkça, içim gıcıklanıyor, makaraları salıvererek, kahkahalar koparıyordum:

— “Ne etseniz, ne söyleseniz nafile! Efendim beni öldüremez, çünkü beni bilerek bu suçla satın aldı.” diyordum.

Onlar bu lafları duydukça büsbütün kuduruyorlardı.

Neyse lafı uzatmayalım, eve döndük. Efendim evin ne hâle girdiğini görünce, az kaldı bayılacaktı. Hâlbuki evin yıkılmasına herkesten ziyade benim hizmetim dokunmuştu.

Kabahati üzerinden atmak için, bizim hanım, her şeyi nasıl kırıp geçirdiğimi, bire bin katarak ve habbeyi kubbe yaparak anlatıverince, kabahat büsbütün benim oldu. Öfkesi kabardı.

Beni kulağımdan tuttuğu gibi, doğru valiye götürdü. Orada beni yere yatırdılar. Tabanlarıma vurdular, vurdular, vurdular! Sopalar kırıldıkça, yeni sopalar getiriyorlar, tabanlarımda kırıyorlardı.

Vallâhi kardeşlerim, şu gördüğünüz tabanlarımın altında bir ormanlık sopa kırılmıştır. Mamafih bu kadar küfre, bu kadar dayağa rağmen, herkes yalan uydurmaktaki mârifetime gizli gizli hayran oluyordu.

Efendim beni satılığa çıkarınca, fiyatım sanki dünyanın en yürekler yakıcı câriyesiymişim gibi arttı. Beni bir emir aldı. Ondan başka bir emirin eline geçtim. Bir emirden bir vezire, bir vezirden bir emire geçe geçe, nihayet Halifenin sarayına girdim. Ama oraya girinceye kadar ihtiyarladım. Yalan söylemekte eskisi kadar mârifetim kalmadı. Yalanın iyisini uyduramayacak kadar olduktan sonra, fenasını uydurmaktan vazgeçtim. Benim hikâyem bu kadardır.

AŞKIN DALGIN ESİRİ GANEM'İN HİKÂYESİ

Bu hikâyeyi dinleyen öteki zenciler, hikâye bitince gülmüşler:

— "Yalancı olduğunu ispat ettin, bu anlattıkların baştan aşağıya yalan..." diye Kâfur ile eğlenmişler.

Hikâye anlatmak sırası, üçüncü ve sonuncu köleye gelmiş, o ise:

— "Ey amcam oğulları, sizlerin anlattıklarınız hep saçma sapan şeyler. Bir de benim başıma gelenleri dinlemelisiniz ki, feleğin insanı kaç çemberden geçireceğini anlayasınız. Lâkin artık sabah olmak üzeredir. Burada göreceğimiz iş de epeyce uzun sürecek. İşimiz fena olur, geliniz de evvelâ işimizi bitirelim, yerlerimize dönelim, orada ben size masalı rahat rahat anlatırım." demiş.

Bu sözleri, iki zenci doğru bulmuşlar. Hemen sepetin içindeki kazmayı, küreği çıkararak dört mezar arasında derince bir çukur açmışlar. Sandığı kaldırıp çukura yatırmışlar, üzerini güzelce toprakla örttükten sonra feneri, sepeti, toplayarak savuşmuşlar.

Zenciler karanlıklar içine dalıp kaybolurken, şafak henüz sökmemişmiş. Ağacın tepesinde bekleyen Eyyub oğlu Ganem, gerek mezarlıkta, gerek etrâfta kimsenin kalmadığına emniyet kesbedince soyulmak yahut öldürülmek kaygısından kurtulmuş. Fakat bu sefer de zihnini başka bir merak kurcalamaya başlamış.

Kendi kendine, "Ah bir şafak sökse de, aşağıya inerek şu sandığın içindeki şeyin ne olduğunu görebilsem!" der dururmuş.

Derken efendim, göğün şark tarafı aydınlanmaya başlamış. Ganem şafağın büsbütün sökmesini bekleyememiş.

Daha alaca karanlık iken, ağaçtan aşağı sıyrılıvermiş. Elleriyle, parmaklarıyla, tırnaklarıyla toprağı eşerek sandığı meydana çıkarmaya muvaffak olmuş. Lâkin sandığın üzerinde koca bir kilit varmış. İşgüzar olanın elinden ne gelmez? Oracıkta ağırca bir kaya parçası bulmuş. Vura vura kilidi kırmış, sandığın kapağını iki elleriyle kavramış, tekmil kuvvetiyle asılıverince, kapak takkadak açılıvermiş.

Ganem sandığın içinde ne görse beğenirsiniz? Nur topu gibi bir genç kız! Yalnız genç kızı haşhaş ile uyutmuşlarmış. Ganem evvelâ kızı ölü zannetmiş ve “Eyvah!..” diye bağırmış. Lâkin göğsüne, dudaklarına dikkat edince, el’an nefes almakta olduğunu görmüş. Kızın gerdanında, kulaklarında, parmaklarında o kadar mücevherat varmış ki, onların değerine paha biçilemezmiş. Hele güzelliği, hele güzelliği!...

Ganem kızcağızın bir suikasta uğradığını anlamış. Onu yavaşçacık sandıktan dışarı çıkararak, arkası üstü yere yatırmış. Sabahın serin ve saf havası yüzüne vurup ağzına ve boğazına girince kız “Hapşu!!!” diye haykırmış. Derken boğulur gibi olmuş. Bir biri arkasına öksürmüş, öksürmüş… O kadar öksürmüş ki, ağzından iri bir ceviz kadar büyük bir haşhaş parçası fırlamış.

Ganem koca haşhaş parçasını yerden kaldırıp muayene etmiş. Kendi kendine “Vay gidi insafsızlar vay! Bu haşhaşı, değil şu melek yüzlü ince kıza, lâkin koca bir file yuttursalardı, o kadar güç ve kuvvetine rağmen, onu bile öteki dünyaya yollarlardı!” diye söylenmiş.

Derken kızın uzun kirpikleri titremeye, gözleri aralıklaşmaya başlamış. Biraz sonra kız gözlerini adam akıllı açmış. Lâkin zavallıyı haşhaş sersemletmiş olduğu için, sağa sola bakındığı hâlde, etrâftakileri ve Ganem’i görememiş. Yalnız rüzgârın alnını okşadığını duymuş. Tatlı bir sesle, “Ey rüzgâr! Serin serin esersin, fakat susamış olanların susuzluğunu gideremezsin!” diye söylenmiş.

Biraz sonra, derin bir “Off!..” çekmiş ve “Sabiha neredesin?” diye çağırmış.

Kimse cevap vermeyince “Şeceretüddürra, Nurülhüda, Necmetüssubh daha uyanmadınız mı?” diye sormuş.

Yine cevap alamayınca “Nüzhet, Helvâ, Zarife cevap versenize yahu, sizi çağırıyorum, işitmiyor musunuz?...” diye inlemiş.

Etrâfta bir çıt bile yokmuş. Kızın yavaş yavaş aklı başına geliyormuş. Ürkek ürkek etrâfına bakınmaya başlamış. Yanındaki mezar taşlarını görünce:

— “Eyvah, beni mezarlığa taşımışlar! Ey Allah’ım senden saklı, senden gizli bir şey olmaz. Sırmalı ipekli saraylardan alarak bu dört mezar arasına getireni bilmek isterdim. Bunu muhakkak bana bildir ey Allah’ım!” diye yalvarmış.

Ganem, o dakikaya kadar bir köşede sessiz sedasız duruyor ve kızı seyrediyormuş. Lâkin artık dayanamamış:

— “Hanımcığım, burada ne sırmalı ipekli döşemeler, ne de öyle döşenmiş saraylar vardır. Şu gördüğünüz mezarlarsa size ait değil, ölmüş vatandaşlara aittir. Burada size ait olarak mevcut olan yalnız bir can vardır ki, o da kulunuz Eyyub oğlu Ganem’dir. Her şeyin vukuundan evvel haberdar olan Hazreti Allah, bugün başınıza bir felâket geleceğini de evvelce görüp takdir etmiş ve kurtuluşunuza da kulunuzu âlet tayin etmiş olacak ki, buralarda hiç işim gücüm olmadığı hâlde, tekmil geceyi bu mezaristanda geçirdim.” demiş.

Kız Ganem’e bakmış ve Ganem’in doğru söylediğine inanmış. Kurtulduğuna şükrederek kelime-i şahadet getirmiş. Elini göğsüne koyup gözlerini Ganem’den ayırmayarak:

— “Elhamdülillâh, artık tamamen kendime geldim. Beni buraya kimin getirdiğini biliyor musunuz?” diye sormuş.

— “Evet efendim, şuracıktaki tahta sandığı görüyor musunuz, sizi onun içinde üç zenci buraya getirdiler.” demiş. Ve bütün başından geçenleri, orada gördüklerini, nasıl şehre girmekte gecikerek şehir kapısı dışarısında kaldığını, nasıl gömülü olduğu yerden onu dışarı çıkardığını ve topraklar altında boğulmaktan onu nasıl kurtardığını, elhâsıl hepsini, hepsini baştan aşağıya kadar anlatmış.

Kız:

— “Sizin gibi bir insanı benim muavenetime koşturduğu için Allah’a bin şükürler ederim. Şimdi burada kaybedecek vaktimiz yoktur. Beni yine sandığın içine kapayınız, şehir kapısından girip çıkan katırların, yük hayvanlarının arasında bir boşunu bulup hemen kiralayınız. Sandığı sırtına koyunuz ve beni evinize götürünüz. Bundan dolayı hatır ve hayâle sığmayacak kadar büyük ihsanlara mazhar olacaksınız. Hele bir defa evinize varalım. Size orada rahat rahat hikâyemi anlatabilirim.” demiş.

Ganem, çok memnun olmuş. Hemen mezarlıktan çıkarak şehir kapısına doğru yürümüş.

Artık şafak çoktan sökmüş ve güneş şarktan gözleri kamaştırmaya başlamış. Gece ıssız olan şehir kapısı, şimdi bağıran çağıran, giden gelenlerle doluymuş.

Ganem istediği hayvanı çarçabuk bulmuş, mezarlığa getirmiş. Kızı sandığa yatırıp üstünü kapadıktan sonra, sandığı hayvanın üzerine yüklemiş.

Ganem’in yüreği, çoktan kızın aşkıyla dolmuş, kız o kadar güzelmiş ki, hakikaten sevilmeye lâyıkmış. O gün kız, çarşıya çıkarılıp esir diye satılacak olsaymış, binlerce parça altına değermiş.

Hayvan tıkır tıkır yürürken, zavallı Ganem’in yüreği de pat pat çarpıyormuş. Ya sandık düşüp de Ganem’e nazaran dünyanın herhangi bir hazinesinden, bir definesinden bin kere daha kıymettar olan yükün bir tarafı incinirse?...

Hayvan onun avlusuna girer girmez, Ganem sandığı yere indirerek kızı içinden çıkarmış. Kız dışarı çıkınca, dört tarafına şöyle bir göz gezdirmiş. Kendisini bin bir türlü şallarla, kilimlerle döşeli güzel bir konakta bulmuş. Yerlerde bazısı açılmış, bazısı daha açılmamış birçok yükler sürünüyormuş.

Bu yüklerden kız, Ganem’in zengin bir tüccar olduğunu anlamış. Yüzünün örtüsünü çıkarmış. Ganem’i ilk gördüğü zaman, yüreğinde ona karşı bir sıcaklık duymuş. Lâkin ne kadar da olsa, daha o zaman haşhaşın tesiri büsbütün zâil olmamışmış.

Kız tamamen kendine geldikten sonra, Ganem’i bir de evde görünce, artık ona öyle tutulmuş ki, gözünde Ganem’den başka hiçbir şeyin ehemmiyeti kalmamış. Tatlı bir sevgi, kızın bütün ruhunu, yüreğini kaplamış, kavurmuş. Kız kızara kızara:

— “Acaba efendim bir şey yesek mi?” diye sormuş.

Ganem:

— “Baş üstüne! Ben çarşıya gidip dönünceye kadar siz burada bir dakikacık bekleyiniz!” diyerek çarşıya fırlamış.

Orada gözüne ne kestirdiyse satın almış. Fırında pişmiş kuzu dolması, bal, kaymak, meyve, şarap, mum, sonra güzel koklanması ve görülmesi hoş neye rast gelmişse, hepsini eve taşımış.

Kız, Ganem'in telaşını görünce, gülmüş. Delikanlıya sarılmış, öpmüş ve koklamış. O kadar ki, gencin kıza karşı duyduğu aşk, yüz binlerce kere artmış.

Sonra oturmuşlar, akşama kadar yemişler, içmişler, ikisinin de muhabbeti karşılıklıymış. Nasıl karşılıklı olmasın ki, kız da, oğlan da nur topu gibiymiş. İkisi de akranmış.

Suların kararmasıyla beraber, aşkın dalgın esiri Ganem ayağa kalkarak, renkli kandilleri yakmış. Odanın içi, gündüz gibi aydın olmuş.

Bu sefer Ganem, mahir ustaların ellerinden çıkma ince elmastıraş şarap sürahileriyle bardakları çıkarıp ortaya koymuş. Bardağı Ganem doldurur kıza verir, kız içer; bardağı doldurur Ganem'e verir ve içirirmiş. Bardak birisinin dudağından ötekinin dudağına birçok kereler geçmiş.

Elverir ki câm dolsun, yar elinden alınıp içilsin, yine doldurulup yar dudağına sunulsun. Onun sayısının ne ehemmiyeti olabilirmiş? Bardaklar epeyce defa dolup boşaldıktan sonra, iki genç, şiirler söylemeye, gülüşmeye ve oynaşmaya başlamışlar. neş'eleri o kadar artmış ki, dünyayı unutmuşlar.

Lâkin saatler gelip geçmekte devam ediyormuş. Gece olmuş, mehtap olmuş, nihayet, şafak yaklaşmış. İki genç ayrı ayrı yerlerde uykuya varmışlar, şafak söküp güneş doğduktan sonra uyanmışlar.

Eyyub oğlu Ganem, yine çarşıya koşmuş, sebze, et, şarap vesaire gibi birçok şeyler satın alarak eve getirmiş. İki genç, karınlarını doyurmuşlar ve yine bardağı dudaktan dudağa geçirmeye başlamışlar. Birbirleriyle şaka etmişler, gülüşmüşler.

Şarap içmekten ikisinin de yanakları kıpkırmızı, gözleri kapkara olmuş. Ganem, yüreğinde gizli sakladığı duygularını, daha fazla zapt edememiş:

— "Aşkının esiriyim, gözlerin beni kul etti, yüreğim harap oldu, seni gördüğüm günden beri aklım, fikrim, yüreğim, duygularım hep senden ve yalnız senden ibaret oldu. Kaygısız hayatım, sana baktığım dakikada hitama

erdi. Beni böyle viran bırakma, bana acı... Dünyada senden başka bir şey görmez oldum…” diye şikâyet etmiş.

Gözleri sıcak yaşlarla dolmuş, bir müddet ağlamış. Onu böyle müteessir görünce, kızın da yüreği fena hâlde sızlamış:

— “Vallâhi seni bütün ruhumla, aklımla, yüreğimle seviyorum. Efkârımın, duygularımın, evveli de âhiri de sensin. Benim için de senden başka her şey boş, her şey mânâsız ve kıymetsizdir. Fakat bu kadar sevgimize rağmen, ilelebet birleşemeyeceğimizi biliyorum!” demiş.

Ganem boynunu bükmüş:

— “Aman ne diyorsun? Cihânda kim kavuşmamıza mâni olabilir?”

— “Size bu akşam hikâyemi anlatacağım, sözlerimin ne kadar doğru olduğunu, o zaman göreceksiniz.”

Lâkin aradan bir gün, iki gün, iki hafta, hatta bir ay geçmiş, kız vaat ettiği hikâyeyi bir türlü söyleyememiş.

Bir gece Ganem, o kadar acı acı yalvarmış ki, kız dayanamamış, derin bir âh çekerek:

— “Sana vaat ederim, şimdi anlatmaya başlayacağım. Benim kim olduğumu, mevkiimin, sarayımın ne olduğunu, şimdi öğreneceksin, kat’iyyen birleşemeyeceğimiz hakkındaki kanaatimin de doğruluğunu tasdik edeceksin!” demiş.

Eliyle elbiselerini örten ve omuzlarından saçlarıyla beraber topuklarına kadar inen bir tülün altın işlemeli kenarını Ganem’e göstermiş. Bu altın işleme üzerinde bazı yazılar varmış. Ganem eğilip yazıları okumuş. Orada “Ey Peygamberimizin amcasının torunu, sen ebediyyen benimsin, ben de ebediyyen seninim!...” diye yazılıymış.

Peygamber’in amcası el-Abbas olduğuna göre, onun torununun Harun Reşid olacağını bulmak, işten bile değilmiş. Hâlbuki Harun Reşid, o zamanın padişahı, halifesi, kodamanıymış.

Yazıyı okur okumaz Ganem’in eli ayağı kesilmiş, minderin üzerine düşüvermiş. Kız da hikâyesini şöylece anlatmaya başlamış:

Benim adım Kûtulkulûb'dur. Ben Halife Harun Reşid'in en sevgili, en gözde câriyesiyim. Padişah beni, tâ küçük yaşımdayken saraya aldırdı. Sarayda kalacak olan her kız çocuğu gibi, ben de bin naz ve bin nimet içinde büyütüldüm.

Aradan birkaç sene geçti. Sülün gibi serpildim, güzelleştim. Çok geçmeden Sultan bu meziyetlerimin farkına vardı. Ve beni candan sevdi. Bana ayrı bir daire verildi. Hizmetime yirmi câriye tayin edildi. Üzerimde gördüğün mücevheratı, işte hep Sultan hediye etti.

Bir gün Harun Reşid'in bir işi çıktı. Vilayetlerin birisine seyahat etmesi lâzım geldi. Saraydan ayrıldı, gitti. Halifenin karısı Zübeyde, beni çok kıskanırdı. Padişahın az zaman için bile olsa, saraydan ayrılmasını, büyük bir fırsat bildi.

Bana hizmet eden câriyelerden birisini gizlice yanına çağırarak ona "Şu haşhaş parçasını görüyor musun? Bunu elbisenin arasında sakla, hanımın uykuya dalar dalmaz bunu ya burnuna, ya ağzına tık! Sana öyle bir bahşiş vereceğim ki, hem sen, hem evlâtların, hem de torunların parayı avuç avuç saçsanız, servetinizi bir türlü tüketemeyeceksiniz." demiş.

Cariyenin sevinçten çıldıracağı gelmiş. Zaten câriye, evvelce Zübeyde'nin hizmetçisiymiş. Bundan dolayı, bu işi yapmayı cana minnet bilmiş!

Bir gün, minderin üzerine yaslanarak uykuya dalmıştım. Kız haşhaşı usulcacık burnuma tıkadı. Kulaklarım çınlamaya ve vızır vızır ötmeye, başım da fırıl fırıl dönmeye başladı. Uykudan uyandım. Fakat üzerime bir ağırlık çökmüştü. Başımı kaldıramıyordum. Kendimi başka bir dünyada sanıyordum.

Cariye, Zübeyde'ye koşarak emrettiği işi, istediğinden daha âlâ becerdiğini müjdeledi. Zübeyde, emin olduğu zencileri çağırarak onlara bol bol paralar vererek beni ortadan kaybetmelerini emretti.

Herifler beni sandığa tıkınca, doğru mezarlığa götürdüler. Ben kendimde değildim. Elimi ayağımı, hatta gözlerimi kıpırdatamıyordum. Lâkin olan biten her şeyi duyuyor, işitiyor ve biliyordum.

Artık hikâyemin ötesini anlatmaya lüzum yok. Çünkü ötesini, sen kendi gözlerinle gördün. Sen olmasaydın, kara topraklar içinde diri diri kalacak ve

kim bilir, nasıl ölecektim.

Ben saraydan çıkarıldıktan sonra, Halife geri döndü mü, yoksa o gittiği vilayette kaldı mı bilmiyorum. Artık kim olduğumu öğrendin ya? Ona göre davran ve benim burada olduğumu kimseye belli etme.”

Kûtulkulûb hikâyesini bitirince, zavallı Ganem’i bir korkudur almış. Kûtulkulûb, Halife Harun Reşid’in gözdesi olduktan sonra, kimse ona göz atmaya değil, yanına gitmeye bile cesaret edemezmiş.

Ganem korka korka, tâ odanın öteki ucuna çekilerek, orada yapayalnız oturmuş. Hâlinden şikâyet etmiş. Hem sevmek, hem sevilmek, hem de sevdiğinden ilelebet ayrı ve uzak düşeceğini bilmek acısını tattıkça, deli divâne oluyormuş. Kara bahtına bir türlü razı olamıyor, felâketine dayanamıyormuş.

Onu bu hâlde gördükçe, Kûtulkulûb o kadar üzülüyormuş, o kadar üzülüyormuş ki, içinden, “Bu kadar üzüntü altında ezileceğime, keşke kara topraklar içinde gömülüp kalaydım da, ne şu çektiklerimi çekeydim, ne de şu gencin bu yürekler acısı hâlini göreydim!” diye söyleniyormuş.

Zavallı Kûtulkulûb, böyle düşüne düşüne, kendisinden uzağa çekilmiş olan Ganem’in yanına yanaşmış. Onu öpmüş, kollarının arasına alarak çocuk okşar gibi okşamış. Ganem’e karşı duyduğu sevgi, bütün benliğini birdenbire öyle bir sarış sarmış ki, onu artık gizlemek imkânı kalmamış. Aşkını bütün büyüklüğüyle Ganem’e itiraf edivermiş! Onu öpmüş, öpmüş!

Lâkin Halife korkusu Ganem’i kör ve sağır etmiş. Kûtulkulûb onu kollarına aldıkça, o öteye çekiliyormuş.

Neden sonra iki âşık yan yana oturmuşlar. Yalnız ve yalnız kendilerini görerek uzun uzun konuşmuşlar, dertleşmişler. Üzgün yüreklerine biraz su serpilmiş. Kederli ruhları, biraz rahat bulmuş.

Yemek vakti gelip çatınca, Ganem yine eskisi gibi çarşıya çıkmış, eve ne lâzımsa hepsini satın alarak konağa dönmüş.

Bir de ne görsün, sakin ve durgun bıraktığı Kûtulkulûb yaşlar, helecanlar, telaşlar içinde... Mamafih kızın yaşları çok devam etmemiş. Kız Ganem’i görür görmez, gözyaşları birdenbire dinivermiş. Yaşlı bakışlarıyla Ganem’e gülümseyerek:

— “Sevgilim, çarşıya çıktın, beni burada yalnız bıraktın, bana pek acı bir hicran çektirdin!” diye boynuna atılıvermiş.

Ganem ona şaşkın şaşkın bakmakta devam edince, o duygularını daha ziyade tafsil etmek mecburiyetini hissetmiş:

— “Çarşıda bir saat kaldın, ama gel de bir bana sor. Bana o küçücük saat, upuzun bir asır gibi geldi. Sana anlattıklarıma hiç aldırış etme, artık olacak oldu! Seni ne kadar sevdiğimi görmüyor musun? Dünya yerinden oynasa, kıyametler kopsa, hiç umurumda değil. Senden ayrı kalmaya hiç dayanamam, artık evlenelim.” demiş.

Lâkin Ganem:

— “Aman hanımcığım, söylediğin hiç yapılır şey mi? Hiç kedi gidip arslanın postuna oturur mu? Padişaha ait olan bir şeye ben nasıl el uzatabilirim?” dermiş.

Sonra Kûtulkulûb’un kolları arasından kurtularak uzağa kaçarmış. Ganem’in bu hâli, kızın aşkını daha ziyade ateşlemekten başka bir şeye yaramamış.

Aşkın dalgın esiri Eyyub oğlu Ganem’in hâli işte böyleymiş.

*
* *

Gelelim Zübeyde’ye...

Kûtulkulûb işini kendi istediği gibi halletmiş, ama bu sefer başka bir dert, başka bir kaygı baş göstermiş.

Neredeyse Halife gittiği yerden geri dönecekmiş. Halife gelip de Kûtulkulûb’u sorunca, Zübeyde Halifeye ne cevap verecekmiş?

Zübeyde aklını başına devşirmiş. Başını iki eline almış, arpacı kumrusu gibi düşünmüş taşınmış. Sağa komuş olmamış, sola komuş olmamış, nihayet bu işin içinden çıkamayacağına aklı kesince, eskiden beri tanıdığı bir ihtiyar fettan karıdan akıl danışmaya kalkışmış.

O kadını çağırmış, bir odaya çekip kapıyı sıkı fıkı kapadıktan sonra, ihtiyar kadına derdini sayıp dökmüş ve ondan akıl fikir istemiş. Kadın

gözlerini yumup bir düşündükten sonra:

— “Kûtulkulûb’u diriltmek mümkün değildir. Halife hazretleri de neredeyse geri dönecektir. Ben size acele bir marangoz göndereyim. Marangoz öyle bir ustadır ki, her ne isterseniz, size onun tıpkısını tahtadan yapabilir. Kûtulkulûb’un burnu şöyleydi, dudağı böyleydi diye bu marangoza tarif edersiniz. Marangoz Kûtulkulûb’un tahtadan heykelini yapar. O heykeli kefenlere sararsınız ve güzel bir tabuta koyarsınız. Tabutu da kendi dairenizin yanında kazdıracağınız bir mezara yatırırsınız. Mezarın etrâfına mumlar, kandiller yaktırırsınız. Kölelerinize, hizmetçilerinize mâtem elbiseleri giydirirsiniz. Halife saraya yaklaşırken hepsi ağlaşsınlar, bağrışsınlar ve dövünsünler.

“Halife:

— “Hayrola bu kıyamet ne, ne oldu?” falan diye sordukça,

— “Âh, sizlere ömür, zavallı Kûtulkulûb gençliğine doymadan öldü gitti!” desinler. Halife bu havâdisi duyunca ağlayacak. Hâfızları çağırtacak, onları Kûtulkulûb’un mezarına göndererek ruhuna hatimler indirtecek. Eğer aklına, “Sakın amcamın kızı Kûtulkulûb’a kıskançlıktan bir fenalık etmiş olmasın?” gibi bir şüphe girer veyahut Kûtulkulûb’a duyduğu aşkın şiddetinden dolayı onu son bir defa görmeye kalkışır da mezarın açılmasını emrederse, hiç korkma ve ses çıkarma. Mezarı açtıkları zaman, Halife tabutu görecek. Tabutun içinden kefenlenmiş olan Kûtulkulûb’un heykeli çıkacak. İşte asıl kefeni açmaya kalkıştıkları zaman, sen araya gir, ölen bir kadının yüzü gözü nâmahrem olduğunu hatırına getir. O zaman, âhiret korkusu, daha ziyade inat ederek Halifeyi Kûtulkulûb’u görmekten vazgeçirir. Hoş inat edip de kefeni yırttırsa da, marangozun heykeline aldanacağına eminim ya. Fakat ümit ederim, iş oraya varmaz. Halife Kûtulkulûb’un öldüğüne kanar. Kefenli heykeli tabuta ve tabutu da yerine koydurur. Siz de Allah’ın izniyle, bu işin içinden sıyrılıp çıkmış olursunuz.”

Zübeyde, bu nasihati dikkatle dinledikten sonra, ihtiyar kadına hak vermiş. Yalnız marangoza heykelin tarifini, mezar, tabut ve câriyelere mâtem elbiseleri yaptırılması işlerini hep ihtiyar kadına terk etmiş.

İhtiyar kadın işe başlamış. Marangoza heykeli yaptırmış, mezarı hazırlatmış, tabutu mezara koydurduktan sonra, kandilleri yaktırmış, mezarı

bir evliya türbesine döndürmüş. Kölelere kara kara elbiseler biçtirip diktirmiş. Bütün bu işleri o kadar ustalıkla yapmış ki, bütün saray halkı Kûtulkulûb'un sahiden öldüğüne inanmış.

Derken, Halifenin saraya dönmesi günü gelip çatmış. Halife saraya girerken, Kûtulkulûb'u biraz sonra göreceğini düşünerek seviniyormuş. Lâkin halâyıkların feryadını, saray halkının da mâtem elbiselerini görünce, ruhunu korkulu bir merak sarmış. Sarayın geçitlerinden acele acele geçerek doğru Zübeyde'ye gitmiş. Zübeyde kadını da baştan aşağı siyahlara bürünmüş görünce, yüreği duracak gibi olmuş, telaşlı telaşlı:

— "Ne var? Ne oldunuz yahu?.." diye sormuş.

Zübeyde kadın ağlıyormuş gibi yüzünü buruştura buruştura Kûtulkulûb'un öldüğünü bildirmiş. Bunu duyunca, Halifenin ayağına inme inmiş, bayılıp yere devrilmiş.

Gül suları, miskler, amberler getirmişler. Halife ayılıp da gözünü açar açmaz, Kûtulkulûb'un mezarının nerede olduğunu sormuş.

O zaman Zübeyde:

— "Kendisini çok sevdiğimi bilirsiniz, onun için zavallıcığı kendi dairemin yanına gömdürdüm!" diye cevap vermiş.

Halife, seyahat elbisesini sırtından çıkarmadan, çizmelerinin tozuyla, doğru Kûtulkulûb'un mezarına gitmiş. Orada kilimleri serili ve kandilleri yanmış görünce, Zübeyde kadına teşekkür etmiş.

Aradan bir-iki saat geçince, aklına bir şüphe kurdu girmiş. Bazen Zübeyde'nin sözlerine inanır, bazen de inanmaz olmuş. Şüphe üzüntüsünü başından atmak için, doğruca mezarın bulunduğu yere gitmiş. Kızın açılması için emir vermiş. Kız açılmış, tabut çıkarılmış, kapağı kaldırılmış, kefen gözükmüş.

İşte tam o vakit ihtiyar kadın[196], "Durunuz!" demiş.

İhtiyar kadın müdahale sırasının geldiğini anlamış:

— "Sultanım Allah'tan kork, kefeni açma!" demiş.

Halife biraz düşünmüş, sonra hepsine:

— “Her şeyi yerli yerine koyunuz!” diye emir vermiş.

Anlaşılan kefeni açtırmasına Allah korkusu mâni olmuş. Halife mezara başını dayayarak uzun uzun ağlamış.

O günden sonra Halife, boş vakti oldukça, muhakkak Kûtulkulûb’un mezarını ziyaret edermiş. Hâfızlar mezar başında nöbetle Kur’an okurlarmış. Birisinin nöbeti bitmezden evvel, öteki okumaya başlarmış, orada Kur’an sesi eksik olmazmış.

Bir sabah Harun Reşid, bütün vezir vüzerasını çağırarak, onlarla devlet işlerini görüşüp konuşmuş. İşlerin hepsi yoluna konduktan sonra, vezirler hep ayrı ayrı evlerine gitmişler.

Kendi de biraz başını dinlendirmek için, harem tarafına çekilerek bir mindere uzanmış. Yorgun gözlerini, sanki uyuyormuş gibi yummuş.

Biri baş, biri de ayak ucunda duran iki câriyeler, Halifenin uyuduğunu zannederek kendi aralarında şöyle konuşuyorlarmış:

— “Görüyor musun Ayşe?”

— “Neyi görüyor muyum?

— “Efendimizin sabah akşam Kûtulkulûb’un mezarını ziyaret ettiğini görmüyor musun?”

— “Görüyorum, ondan ne çıkar? Elbette ziyaret eder ya!”

— “Hakikaten çok ahmakmışsın! Mezarın içinde, meşe odunundan yontulmuş bir heykelden başka bir şey olmadığını[197] bilmiyor musun? Bunu bütün dünya duydu, yalnız Halife bilmiyor sanıyordum. Demek senin de dönen dolaplardan hiç haberin yok?”

— “Aman deme? Demek o mezarın içinde Kûtulkulûb’un yerine tahtadan bir put var ha? Öyleyse Kûtulkulûb acaba nerede dersin?”

— “Nerede olacak, Eyyub oğlu Ganem adlı bir tüccarın yanındaymış. Hem de ne zamandan beri, biliyor musun? Buradan gideliden beri... Bir hesap et bakalım, tam dört ay değil mi? Ben bunları, kapı aralığında kulak kabarta kabarta duydum. Hem de Zübeyde kadının kendi ağzından duydum. O bunları ihtiyar kadına anlatırken işittim. Efendimiz seyahate çıktıktan

sonra, Zübeyde kadın, bir halayığa koca bir haşhaş parçası vermiş. Kûtulkulûb uyurken halâyık haşhaşı burnuna mı ağzına mı, bir yerine tıkamış. Kûtulkulûb bayılıp kendinden geçmiş. O zaman Zübeyde kadın, şu maymun suratlı Kâfur yok mu, işte onunla Savab'ı ve bir de başkasını, ama kim olduğu hatırımda değil, çağırmış. Kûtulkulûb'u bir sandığa koymuşlar, kaldırınca yallah mezarlığa götürmüşler, onun oraya gömmüşler. Ama her nasılsa Ganem adlı bir tüccar Kûtulkulûb'un gömüldüğünü görmüş, onu topraktan çıkararak evine götürmüş. Kûtulkulûb da işte o evde kalmış."

Halife bu muhavereyi hayret içinde dinlemiş. Kız sözlerini bitirince, yaralanmış kaplan gibi, yerinden irkilip dışarı fırlamış.

— "Bana Cafer Bermekî'yi çağırınız!..." diye bağırmış.

Yedi yerden temennalar ede ede ve yedi yerde kilimleri öpe öpe Cafer Bermekî, Halifenin huzuruna girmiş. Gözünün ucuyla Halifeyi bir süzünce, içinden, "Bu çağırışta bir hayır yok, ama bakalım ne çıkacak?" diye düşünmüş.

Öfkesinden Halifenin sakalı dimdik olmuş:

— "Cafer! Yanına birçok asker al, Eyyub oğlu tüccar Ganem'in evi neredeyse sor, soruştur ve bul. Evi sar, apansızın içeri gir. Kûtulkulûb ile onu tut, hemen buraya getir.

Vezir Cafer, "Semi'nâ ve ata'nâ!." diyerek dışarı çıkmış.

Askerleri başına toplamış. Valiyi de yanına almış, Ganem'in evini bulmuşlar. Dört taraftan sarmışlar.

Ganem henüz çarşıdan gelmiş ve Kûtulkulûb ile birlikte sofraya oturup yemek yemek üzereymiş.

Kûtulkulûb pencereden evin sarılmakta olduğunu görmüş. Bu hareketin mânâsını derhal anlamış. Yüzünde renk kalmamış. Soğuk terler dökmeye başlamış:

— "Aman Ganemciğim, burada bir saniye bile durma, hemen kaç git, çünkü hayatın tehlikededir. Halife evi sardırıyor, seni bir yakalarsa, hâlin yamandır!" demiş.

Ganem:

— "A ruhum, ben buradan nasıl kaçabilirim? Evvel emirde bütün param, eşyam, mallarım bu evdedir. Onları kaybedersem, dilencilik etmekliğim lâzım. Sonra nasıl kaçarım? Madem ki ev sarılmış, bu kadar kalabalığın arasından çıkıp sıvışmayı sen kolay bir şey mi sanıyorsun?" diye cevap vermiş.

Kûtulkulûb birden:

— "Hay, buldum!" diye yerinden fırlamış.

Ganem'in başındaki sarığı, sırtındaki cübbeyi acele çekip çıkarmış. Ona yırtık bir cübbe, kirli bir sarık giydirmiş. Yemek tepsisini başına vermiş. Tepsinin içine bir dilim ekmek, içinde bir iki et parçası bulunan bir çanak koymuş. Sonra karşısına geçerek yukarıdan aşağıya bir süzmüş.

— "Bu kıyâfetle seni annen bile tanıyamaz. Şimdi artık korkma, kapıyı aç, sağına solunu bakmadan dosdoğru yürü. Allah sana selâmet versin. Benim için hiç merak etme. Bana Halife bir fenalık edemez, onu nasıl kullanacağımı ben iyi bilirim." demiş.

Ganem, Kûtulkulûb'un dediği gibi yapmış. O kıyâfetle aşağı inmiş, savuşup gitmiş.

Kûtulkulûb yükte hafif, pahada ağır ne bulduysa, hepsini sandığına doldurup kapamış, odayı derlemiş, toplamış, üstüne başına çeki düzen vermiş ve beklemiş.

Aradan çok geçmeden Cafer Bermekî konağa girmiş. Konağı oda oda araştıra araştıra yukarı kata çıkmış, orada Kûtulkulûb'a rast gelmiş.

Kûtulkulûb, Cafer Bermekî'yi görünce, ihtiramen[198] yeri öpmüş, ayağa kalkmış ve Vezire, "Aleyhimde verilen hükmü infaz ediniz!" diyerek[199] gözlerini yere eğmiş.

Vezir Cafer de Kûtulkulûb'a hürmet etmiş:

— "Eyyub oğlu Ganem'in tevkifinden başka bir emir almadım." diye cevap vermiş.

Kûtulkulûb:

— “O çoktan beri burada yoktur, bir-iki ay evvel, birçok eşya ile Şam’a gitti. Ondan sonra, ondan ne bir haber, ne bir mektup geldi. Size bir ricam var, şuradaki sandığı görüyor musunuz? Adamlarınıza söyleyiniz de, işte onu benimle beraber saraya götürsünler!” diye yalvarmış.

Vezir Cafer ellerini çırpmış, birçok askerler koşuşup gelmişler. Sandığı onlara taşıtmış, Kûtulkulûb’u da yanına alarak saraya götürmüş.

Vezir, Kûtulkulûb ile görüşürken, askerler Ganem’in konağını tâ tavan arasından bodrumuna kadar soyup soğana çevirmişler.

Saraya varır varmaz Vezir Cafer, Harun Reşid’in huzuruna çıkarak, aldığı emri harfi harfine ifâ ettiğini, lâkin Ganem, çok zaman evvel Şam’a gittiği için, tevkif edemediklerini anlatmış.

Harun Reşid, Kûtulkulûb’un karanlık bir odaya kapanmasını emretmiş, hizmetine ihtiyar bir câriye tayin edilmiş. Çünkü Harun Reşid, Eyyub oğlu Ganem’in namussuzca hareket ettiğine eminmiş.

Bu işler olup bittikten sonra Halife, kalemi kağıdı eline almış, ona Şam’da vekalet eden Emin Süleyman el Zeynî oğlu Sultan Muhammed’e uzun bir mektup döşetmiş. Bu mektup ile, Ganem’in Şam’da yakalattırılarak Bağdat’a gönderilmesini emrediyormuş.

Ferman Sultan Muhammed’e varır varmaz, Sultan Muhammed onu öpüp başına koymuş, fermanı okumuş, dört tarafa tellallar saldırılmış. Soluğu Ganem’in evinde almışlar.

Ganem’in annesiyle kız kardeşi, evdeki bahçelerinde oturuyorlarmış. Ahâli onları tutup doğru Sultan Muhammed’in karşısına götürmüş.

İhtiyar kadınla genç kız, neye uğradıklarını bilememişler. Padişahın avaz avaz bağırarak sorduğu suallere cevaben Ganem’in çoktan beri seyahate çıkmış olduğunu ve o zamandan beri, kendisinden hiçbir haber almadıklarını söylemişler.

Sultan, bu suçsuz insanlara bir ceza veremezmiş ya! Onun için onları serbest bırakmış. İki kadın feryat ederek tam takır kuru bakır kalan evlerine dönmüşler.

*

* *

Gelelim aşkın dalgın kölesine...

Biraz evvel, kendi konağında zengin ve mesut kurulan Ganem, kendisini birdenbire üstsüz başsız, parasız pulsuz, evsiz barksız sokak ortasında bulunca, kederden yüreği çatlayacak gibi olmuş.

Hem ıssız sokaklardan yapayalnız gidiyor, hem de çocuk gibi, hüngür hüngür ağlıyormuş. Yürüdüğü yolun nereye vardığını düşünmeden dere dememiş, tepe dememiş, yürümüş yürümüş, nihayet küçücük bir köye varmış. Hem çok acıkmış, hem de çok susamış. Lâkin kimseden ne yiyecek, ne içecek istemeye cesaret edememiş, köyün mescidine girerek orada kuru hasırların üzerine çömelmiş.

Namaz vakti olmadığı için, câmide hiç kimse yokmuş. Yorgunluktan Ganem hatta oturacak hâlde bile değilmiş. Derin bir âh çekerek sızlayan bacaklarını hasırların üzerine uzatmış. Açlıktan nefesi kokuyormuş.

“Uyuyayım da açlığımı unutayım!” demiş. Lâkin uyku gözüne girmemiş. Şafak sökmeye başlamış. Ortalık alaca karanlık olmuş.

Müezzin minareye çıkarak sabah ezanını okumuş. Teker tüker cemaat mescitte toplanmaya başlamış. Ganem’i o acınacak hâlde bulmuşlar.

Biçare artık hastalanmış. Hem aç, hem de susuz olduğu yüzünden okunuyormuş. Köylülerin görgülü olanları, Ganem’in hâl ve tavrında soyu sopu belirsiz bir dilenciden ibaret olmadığını anlamışlar. Cicili bicili olmamakla beraber, tertemiz bir cübbe, bembeyaz bir sarık bulmuşlar:

— “Ey garip, nereden geliyor, nereye gidiyorsun, derdin nedir?” diye sormuşlar.

Ganem’in dudak kıpırdatacak hâli yokmuş. Köylülere uzun uzun bakmış, suallerine cevap verememiş. Lâkin acı acı yaşlar dökmüş.

Nihayet Ganem’in açlıktan ölmek derecesine geldiğini sezen birisi, evine koşarak bir çanak bal, bir çanak süt, koca bir parça ekmek getirmiş.

Ganem süt ve balı yerken etrâfına toplanmış olan köylülerle konuşmuş.

Ganem, tam bir ay câmide misafir kalmış. Gün geçtikçe, eriye eriye nihayet yataklık hasta olmuş. Köylüler ona acımışlar, aralarında, “Bu evlâda ne yapsak?...” diye danışa danışa, nihayet ittifak-ı ârâ[200] ile Bağdat’taki hastaneye götürmeye karar vermişler.

Aynı günün akşamı, güya iki dilenci kadın çıkagelmiş. Bunların birisi genç, öbürü de ihtiyarmış. İhtiyar kadın, genç kızın annesiymiş. Bunlar kimmişler biliyor musunuz? Ganem’in kız kardeşiyle annesi.

Üçü de hastalıktan, yoksulluktan, o kadar bozulmuş imişler ki, Ganem’i annesi ve kız kardeşi tanımadıkları gibi, Ganem de onları tanımamış.

İki dilenci kadın, geceyi câmide, Ganem’in yanı başında geçirmişler.

Sabah Ganem’i Bağdat’a götürecek olan deveci gelmiş. Ganem’in hastalığı o kadar artmış ki, kendini artık hiç bilmiyormuş.

Zavallıyı altındaki hasırla beraber kaldırıp devenin üzerine bindirmişler. Köyden üşüşüp gelen seyircilere Ganem’in annesi de, kardeşi de katılmışlar ve Ganem’in deveye yüklenişini seyretmişler. Ana kız çok acımışlar, ağlamışlar, fakat onu bir türlü tanımamışlar.

Bu sırada Ganem’in annesi Ganem’e dikkatle bakarken onu tanır gibi olmuş. Hatta kızına:

— “A kızım bu dilenciyi gözüm ısırıyor! Dur bakalım bu adamı ben nerede gördüm?” diye söylenmiş.

Ne kadar olsa, iki kadını kan birliği çekmiş, deveci deveyi sürünce, onlar da devenin yanı başında Bağdat’a doğru yürümeye başlamışlar.

Ganem yolda hiç uyanmamış. Nihayet Bağdat’a varılmış. Deveci Ganem’i hastanenin kapısı eşiğine indirip, orada sokak ortasında bırakmış. Ganem’i hastaneye kadar getirmiş ya! Artık ötesini kim düşünürse düşünsün. Onun uğraştığı, deveci kirasını hak etmekmiş. Ücreti hak ettikten sonra, ötesi ona vız gelirmiş. Onun için boş devesine tırmanınca, şarkı söyleye söyleye köy yolunu tutmuş.

Ganem ta sabaha kadar sokak ortasında kalmış. Nihayet sabah olmuş, sokaktan gelip geçenler, onu görünce hayretle bakar, sonra işlerine güçlerine gitmek üzere yollarına devam ederlermiş.

Zavallı Ganem, o kadar zayıflamış, o kadar zayıflamış ki, bir deri, bir kemik kalmış, gözleri göz çukurlarına batmış, göz çukurları da elması düşmüş yüzük gibi kararmış.

Sürü sürü gelip geçen, duraklayıp onu seyreden insanların arasında, pazar yeri kahya başı da varmış. Kahya Ganem'i görünce, toplanan halkı, "Çekiliniz!" diye kovmuş.

Ganem'e uzun uzun bakmış ve içinden, "Bu sabah işe başlamadan evvel bir hayır işleyerek büyük bir sevap kazanayım. Hem dünyama, hem de âhiretime faydası dokunur. Bu adam hasta, onun için onu buraya, hastahâne kapısına bırakıp gidivermişler. Hastahâne açılınca, onu burada görecekler, kaldırıp içeri alacaklar, güyâ tedaviye kalkışacaklar! Ama, bu hastahâne hekimlerinin ne metâ olduklarını bilirim. Herifin yaşayabileceği bile varsa, ona bir iki günde cavlağı çektirmek usulünü bilirler. Gel be kahya başı! Şu biçareyi sen evine al da şuna bak, sevap kazan!..." diye düşünmüş.

Arkasında bekleşen kölelerine emretmiş. Ganem'i kaldırınca, evine taşıtmış. Karısını çağırmış:

— "Bu fukara gence kendi evlâdın gibi bakacaksın!" demiş.

İhtiyar kadın:

— "Baş üstüne!" diyerek kollarını sıyırmış. Evvelâ Ganem'i tertemiz yıkatmış, onu buz gibi yatakların içine yatırmış. Alnına gülsuyu serpmiş, ilaçlar içirmiş, tütsüler yapmış.

Ganem yavaş yavaş gözlerini aralamış. Kendine biraz gelir gibi olurken, hatırına Kûtulkulûb gelmiş. Gördüğü gündüz aydınlığı, gözlerine zindan olmuş. Zavallı Ganem işte bu hâldeymiş.

*

* *

Karanlık oda içinde mahpus bıraktığımız Kûtulkulûb'a gelelim.

O zavallının hâli de Ganem'inkinden farksızmış. Seksen gün, o mezar gibi odada inim inim inlemiş. Onu ne arayan, ne soran olmuş.

Bir gün Halife, sarayın alt tarafını gezerken, yolu Kûtulkulûb'un mahpus bulunduğu odanın yanına düşmüş. Tam odanın önündeyken, içeride kendi

kendine şikâyetler eden Kûtulkulûb'un sesini duymuş ve tanımış. Kûtulkulûb kendi kendine söyleniyormuş:

— "Ey gözümün nuru Ganemciğim, sen ne doğru, ne dürüst, ne namuslu bir yavrucak imişsin! Sana gadir, sana zulüm edene karşı, ne kadar nezaketle hareket etmiştin. Seni taştan taşa çarpanın, haysiyetine, şerefine tecavüz edenin namusunu korumuştun. Seni ve aileni sürüm sürüm süründürenin, sen haremini siyanet etmiştin. Lâkin bir gün gelecektir ki, Halifeyle beraber âdil hâkimin karşısına çıkacaksınız ve Halife ile yan yana durarak o âdil hâkim tarafından muhakeme edileceksiniz. İşte o günkü muhakemede, hâkimlik edenin ismine Allah diyecekler. O Allah, haklıyı haksızdan ayıracak. Melekler de senin şahitlerin olacaklar."

Halife bu sözleri duyunca, Kûtulkulûb'a karşı haksız davrandığını anlamış, kendi dairesine dönmüş. Kûtulkulûb'a bir köle göndererek onu dairesine getirtmiş.

Kûtulkulûb Halifenin huzuruna fazla ağlamaktan gözleri kızarmış ve teessürden boynu bükük olarak çıkmış.

Harun Reşid:

— "Ey Kûtulkulûb" demiş, "demincek odanda, beni zulmetmiş olmakla, bana karşı nezaketle davranana fena muamele etmekle ve nâmusumu muhafaza edenin şerefine tecavüz etmekle itham ediyordun. Bana nazikane davranan, benim namusumu muhafaza eden adam kimdir?"

— "Eyyub oğlu Ganem'dir Sultanım, çünkü sizin şüphelendiğiniz şeylerin hiç birisini yapmış değildir."

— "Ey ulu Allah'ım, senin kuvvetin üzerine kuvvet, senin kudretin üzerine kudret yoktur! Kûtulkulûb, dile benden ne dilersen?"

— "Sizden ey Padişahım, bütün ruhumla sevdiğim Eyyub oğlu Ganem'i dilerim."

— "Onu arattırıp buldururum ve kemal-i debdebeyle buraya getiririm Kûtulkulûb!..."

— "Pekala Padişahım, onu buldurup getirince, beni ona verecek misiniz?"

— “Elbette... İnsan verdiği sözden hiç geri döner mi?”

— “Öyleyse izin veriniz de, gideyim, onu ben de arayım bulayım!”

— “Canın nasıl isterse öyle yap, sana bol bol izin veriyorum.”

Kûtulkulûb hemen başına örtüsünü komuş, yanına da bir hizmetçi almış. İçine bin altın koyduğu para kesesini hizmetçinin eline tutuşturmuş. Doğru şeyhlerin yanına götürmüş. Ganem’in nâmına onlara bin altın dağıtmış. Ertesi günü, yine bin altınlık bir kese daha almış. Bu sefer çarşıyı boylamış. Çarşı kahyasını bulmuş.

— “Sen bu şehre gelen yabancıları, garipleri iyi tanırsın, bu bin altını al da onlara dağıt!” demiş ve bin altını kahyaya vermiş.

Çarşı kahyası:

— “Çok isabet ettin ve büyük sevap işledin. Çünkü evimde bir garip yatmaktadır. Onu, birkaç gün evvel, hemen hemen ölmek üzereyken, sokakta bulup evime getirmiştim. Vakıa hasta garibi iyi etmek için, sandıktaki paralarımı sarf ettim, lâkin mâlum ya, ben de o kadar zengin değilim. Param bitmişti. Ben de o garibe ne edeceğim diye düşünüp duruyordum. Allah’a şükür sen Hızır gibi yetiştin.”

— “Aman kahya efendi, o garip dediğiniz adam nasıl bir adammış, genç midir, nerelidir? Sakın aradığım Eyyub oğlu Ganem olmasın?”

— “İsmini bilmiyorum. Çünkü biçarenin laf söyleyecek hâli yok. Lâkin yüzünden soyu sopu yerinde bir adam evlâdı olduğu anlaşılıyor. Yaşına gelince; gençtir, hasta olmadan evvel çok güzel bir delikanlı olduğu da görünüyor. İsterseniz sizi evime götüreyim. Garibi görürsünüz ve Ganem olup olmadığını anlarsınız.”

Kûtulkulûb kahyayla, kahyanın evine gitmiş. Yolda, “Acaba Ganem mi, acaba Ganem değil mi?” diye Kûtulkulûb’un yüreği tıp tıp atıyormuş.

Kahyanın karısı, Kûtulkulûb’un eski bir tanıdığıymış. Kadın kapıyı açınca:

— “Ah Kûtulkulûb siz misiniz? Nasıl oldu da burayı teşrif buyurdunuz?” diye hürmetle karşılamış.

Selâmdan sabahtan sonra, ev sahibi kadın, hasta garibi Kûtulkulûb’a göstermiş. Kûtulkulûb hastayı görünce derhal tanımış, fakat bir müddet tereddüt etmiş.

Ev sahibi kadın hastayı Kûtulkulûb’a gösterirken, çarşı kahyası, çarşıya dönmüş. Tam o sırada da Ganem’in annesiyle kız kardeşi çarşıya gelmişler.

Gerçi bu iki kadın da çok yorgun, çok hasta ve çok fakirmişler, lâkin bunların da vaktiyle hâli vakti yerinde insanlar oldukları, söz ve sohbetlerinden seziliyormuş.

Kahya içinden, “Hah yahu bunlar da garip, bunlar da hasta, bunlar da dilenci, benim evdeki hasta genç, Kûtulkulûb’un sadakasına ne kadar muhtaçsa, bunlar da o kadar muhtaç. Öyleyse ne duruyorum, hazır Kûtulkulûb bizim evdeyken, bunları da oraya götüreyim.” demiş ve iki kadını alıp götürmüş.

Onlara Kûtulkulûb’u göstermiş. Kûtulkulûb bunların acınılacak hâllerini görünce ağlamış.

Kendi kendine, “Ana vatanlarında birer hükümdar dahi olsalar, gurbet ellere düşen yabancıların hâli yürekler acısı oluyor vesselâm.” diye düşünmüş.

İki kadına kim olduklarını ve nereden geldiklerini sormuş. Ganem’in annesi:

— “Kim olacağız! Feleğin durup dururken haksız yere taştan çarptığı zavallılarız. Memleketimizde, biz şimdi gördüğün gibi değildik, her şeyimiz yerindeydi. Mesuttuk. Lâkin birdenbire bir yaman rüzgâr esti. Oğlumuz Eyyub oğlu Ganem’i dünyanın bir köşesine attı. Bizi de başka bir bucağına savurdu. Şimdi kızgın çölleri, yabancı sokakları gözyaşlarımızla sulaya sulaya, iki gözümüzün bebeği, biricik oğlumuz Eyyub oğlu Ganem’i arar dururuz.” demiş. Ve “Âh!” diye oturduğu yere yığılıvermiş.

Kûtulkulûb ihtiyar kadının Ganem’in annesi ve genç kızın da kız kardeşi “Fitne” olduğunu anlamış. Boğazında düğümlenen keder, birdenbire boşanmış, erimiş, göz yaşları olmuş, iki gözleri çeşmeler gibi akmış. “Âh!” diyerek o da bayılıp bir köşeye kıvrılıvermiş.

Hemen serin sular getirmişler, hem Ganem'in annesinin, hem de Kûtulkulûb'un yüzlerine serpmişler. Kadınların ikisi de uyanmışlar. Kûtulkulûb, Ganem'in annesine:

— Bugün sizin felâketinizin sonu, saadetinizin de başlangıcı olacaktır. Ben de sizin gibi Ganem'i arıyorum. İnşallah onu bulacağız. Onun için artık kederi başınızdan atınız. Kendinizi toplayınız, dinlenip kuvvet bulunuz. Elbirliğiyle işe koyulalım, Ganem'i her yerde arayalım!"

Sonra kahyanın karısına dönmüş:

— "Bunun yaşlısı benim annem gibi, genci de kız kardeşim gibidir. Bunlara bana bakarmışşsın gibi bakınız, hamama koyunuz, üst başlarını düzeltmek, sıhhatlerini yerine getirmek için ne para, ne zahmet, hiçbir şey esirgemeyiniz!" diye yalvarmış.

Kûtulkulûb o gün saraya döndükten sonra, kahyanın karısı Ganem'in annesini ve kız kardeşini hamama götürmüş. Onları yıkamış, yıkattırmış, giydirmiş kuşatmış. İki zavallı biraz rahat yüzü görünce, kendilerine gelmişler, gelişmişler.

Ertesi günü, Kûtulkulûb yine kahyanın evine gitmiş. Ganem'in annesiyle kız kardeşini bir gün evvelsinden çok daha iyi bulmuş.

Bî-çare garip genci de görmek istemiş ve kahyanın karısına kendisini ve öbür iki kadını hastanın odasına götürmesini rica etmiş. Kadınlar Ganem'in odasına girmişler.

Ganem, Kûtulkulûb'un ismini duyunca, gözlerini açmış ve mecalsizliğine rağmen, bayağı yerinde irkilmiş.

Kadınlar bu mucizeyi görünce şaşırmışlar.

Derken efendim, Ganem'in açık gözlerinden yaşlar akmaya başlamış "Ah Kûtulkulûb!.." diye inledikten sonra bayılıp yine yastıkların üzerine düşmüş.

Kadınlar genci ayıltmışlar. Artık Kûtulkulûb Ganem'i tanımış. Ganem gözlerini açar açmaz annesi, "Sen kimsin oğlum?" diye sormuş.

Ganem ona uzun uzun baktıktan sonra:

— “Senin öz evlâdın, aşkın dalgın kölesi Eyyub oğlu Ganem’im!” diye cevap vermiş.

Kûtulkulûb’u, annesini ve kız kardeşini bulan Ganem, gün geçtikçe kendini toplamış, gelmiş, gelişmiş. Nihayet eskisi kadar gürbüz ve dinç bir delikanlı olmuş.

Kûtulkulûb hem onu, hem de annesiyle kız kardeşini Halifenin huzuruna çıkarmış. Ganem, Halifenin o kadar hoşuna gitmiş ki, ona bir saray, birçok da maaş bağlamış.

Ganem’in konağında tutulduğu sırada, Kûtulkulûb’un oradan saraya taşıtmış olduğu sandık, Ganem’in en kıymetli eşyalarıyla doluymuş. Kûtulkulûb da o sandığı Ganem’e vermiş.

Harun Reşid, Fitne’yi görünce, Fitne’ye aşık olmuş. Hem Ganem, hem Harun Reşid aynı günde güveyi girmişler. Bağdat’ta büyük şenlikler olmuş ve ondan sonra mesut yaşamışlar.

TÂCÜLMÜLÛK VE DÜNYA HATUN MASALI

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, İsfahan dağlarının ardında, “Gökil” diye anılan büyük bir ülke varmış.

O ülkede, Sultan Süleyman adlı bir padişah devlet sürermiş. Bu Padişah çok namuslu, çok âdil, çok iyi yürekli, özü sözü bir padişahmış. Aç olanlar, yoksullar, garipler hep ona koşarlarmış. Adı sanı dünyanın dört bucağına erişmiş.

O da her padişah ve her erkek gibi, evlenmek çağına gelince evlenmiş. Ama bu ilk karısından çocuğu olmayınca, bir ikinci karı daha almış. Ondan da bir evlâdı olmayınca, bir üçüncü kere daha evlenmiş. Yine çocuk olmamış. O da yine ve yine evlenmiş. Lâkin bir türlü baba olamamış gitmiş.

Bu iyi Padişahın kendi gibi, iyi bir Veziri varmış. Bir gün Vezirini çağırtmış, sonra onu bir arkadaş gibi teklifsizce karşısına oturtmuş. Dereden tepeden, havadan sudan[201] bahsettikten sonra, sözü evlâdı olmaması bahsine dökmüş:

— “Yahu” demiş, “bu çocuksuzlukla hâlim ne olacak? Evet, şimdi sıhhatim yerinde, burada devlet sürerek memleketimi idare ediyorum. Lâkin bir gün gelecek, Azrail bana da ecel şerbetini içirecek. Âhirete göç ettikten sonra, benim tacımı kim giyecek, tahtıma kim oturacak? İşte bunları bir düşününce, hayat bana zehir kesiliyor, tepem atıyor. Yahu sen akıllı adamsın, bak şu koca memleketin bir Veziri olmuşsun, gel de derdime bir çâre bul, bana bir akıl öğret de, artık şu evlâtsızlıktan kurtulayım. Vallâhi sana yalan söylemiyorum. Dünyada hiçbir şeyden şikâyet etmeye hakkım yok. Fakat doğrusu, şu hayat, vallâhi hayat değil. Bu evlâtsızlık kaygısı yok mu, şu dünyayı bana zindan ediyor vesselâm!”

Bunu söylerken Padişahın gözlerinden yaşlar akmaya başlamış. Veziri cevap vermeyince:

— “Ne dersin, yarın bir câriye daha alayım mı?” diye sormuş.

Vezir de:

— “Efendim” demiş, “ben Allah’tan korkar bir adamım. Size câriye almayı tavsiye etmem. Çünkü câriye dediğiniz nedir? Soyu sopu belirsiz bir kadın parçası değil mi? Olur ki iyi çıkar, o zaman dünyaya getireceği çocuğu da iyi olur. Fakat ya sütü bozuk bir kadınsa? O zaman, doğuracağı çocuğun riyakâr, zâlim, bir hunhar[202] çıkması ihtimali vardır. Onun için size câriye tavsiye etmek, benden uzak olsun. Siz soyu sopu belli, yedi ceddi şah ve padişah olan bir kız almalısınız. Yoksa çorak tarlaya hâlis buğday bile ekseniz, alacağınız cılız burçaktan ibarettir.”

— “Ah senin ağzını öpeyim, alnını öpeyim, isteyince nasıl bülbüller gibi öter, inciler saçarsın! Söylediğin çok doğru. Bir kişizâde kızı almalıyım ki, doğacak şehzâde de haza şehzâde olsun, kepaze olmasın. Gelgelelim öyle tarif ettiğin gibi kızlar, Hint kumaşı gibi nâdir şeylerdir, onu nereden buluruz?”

— “İş ona kalsın, onu bulmaktan kolay ne olur? Elini sallasan ellisi, belini sallasan bellisi… Mesela Akyurt memleketi padişahı Zâhir Şahın bir kızı var. O kızın hüsn-i hâli, dünyanın her tarafında duyulmuş. O boy, o bos, o göz, o kaş, Havva kızlarının başkalarında bulunmazmış. Gözleri kapkaraymış, saçları topuklarına kadar dökülürmüş. Kalıbı incecik, kalçaları ise hem geniş, hem kuvvetliymiş. Onu gören meftun kalırmış. İşte Sultanım, karı diye alacak kadını gördün mü? Manzarası gözüne safâ, sesi kulağına safâ, düşünüşü yüreğine safâ. Hem de eminim ki, sana nur topu gibi evlâtlar doğurur. Ne dersiniz fikrime?”

— “Doğru söze ne denir? Hemen şimdiden tezi yok, alayını malayını hazırlattır, doğru bu kızın padişah babasına git ve kızı benim nâmıma zevce olarak iste. Bu işte sen muvaffak olamazsan, kimse muvaffak olamaz. Allah sana selâmetli bir seyahat ve muvaffakiyetli bir avdet[203] mukadder etsin. Ha seni göreyim, hakkında beslediğim itimadın beyhude olmadığını, bir kere daha ispat et.”

Vezir yol hazırlıklarını bitirmiş, bir sürü asker, kılavuz ve hizmetçiyle çıkmış. Vezirin hem önünden, hem arkasından yüzlerce atlılar sancaklarını havada uçurarak gidiyorlarmış.

Akyurt Sultanına hediye olarak birçok has Arap atı, altın kakmalı zırh takımları, daha dilin sayıp kalemin yazamayacağı neler de neler götürülüyormuş.

Bu seyahat günlerce, haftalarca devam etmiş. Nihayet yorgun yolcular, menzil-i maksûda[204] varmışlar.

Gökil Sarayı'nda bekleyen Gökil Sultanının görmediği ve tanımadığı zevcesine karşı beslediği aşk ise, gün geçtikçe kuvvet buluyormuş. O kadar ki, artık Sultanda ne yemek iştihası, ne de uyku arzusu kalmış. İri yarı Sultan aşk altında yana kavrula çöp gibi kalmış.

Akyurt Padişahı Zâhir Şah, Veziri karşılamış, ikrâm, izaz etmiş. Birkaç gün geçip de Vezir sebeb-i ziyaretini Zâhir Şaha anlatınca, müşkülat çıkarmak şöyle dursun, Zâhir Şah, kızını sevine sevine vermeye muvafakat etmiş ve hemen hazırlık yapılması için emirler vermiş.

Nihayet kızın hazırlanması bitmiş. Vezir, Süleyman Şahın vekili olmuş. Güveyi ile gelinin nikâhları kıyılmış. Akyurt'ta kırk gün, kırk gece şenlikler, kandiller yakılarak donanmalar yapılmış. Ondan sonra Zâhir Şah Vezirle beraber kızını yola çıkarmış.

Kâfile Gökil'e yaklaşınca, orda da şehir donanmış. Bütün ahâli bayramlık elbiselerini giyerek sokaklara dökülmüş. Zurnalar, borular öttürülmüş. Davullar, dümbelekler çalınmış. Bayraklar çekilmiş, tütsüler yakılmış, gelini halk, şehrin dışında karşılamış.

Gelini çepeçevre ipek perdelerle örtülü bir araba içinde getiriyorlarmış. Araba sarayın harem tarafı kapısı önüne gelince, bir alkış tufanıdır kopmuş. Bütün harem dairesi sırmalı, ipekli halılarla, renk renk kandillerle donatılmış. Gelin nihayet bin nazla arabadan inmiş. Hemen câriyeler etrâfını sarmışlar. Gelin, câriyeleri arasında, parlayan aya benziyormuş. Onu gören, "Tüh! Tüh! Kırk bin kere maşallah, Yaradan'a kurban olsunlar!" diye parmak ısırıyorlarmış.

Sultan harem dairesinin içinde bekliyormuş. Hayâlinde gelini çok güzel bir kız olarak tasavvur etmiş; hâlbuki hakiki gelinin, hayâlinin yarattığı gelinden bin kat daha güzel olduğunu görünce, bayağı aşktan deli divâne gibi olmuş. Bir ay harem dairesinden dışarı çıkmamış.

Aradan bir ay geçince, tebaasının şikâyetlerini dinlemek üzere, selâmlık tarafına geçmiş ve altın tahtına oturmuş. O gün birçok davaları dinlemiş, devlet işlerini görmüş ve gece yine harem dairesine dönmüş. Böylelikle

dokuz ay geçmiş ve Sultan Süleyman'ın nur topu gibi bir oğlu dünyaya gelmiş. Bu şehzâdenin adını Tâcülmülûk koymuşlar.

Yıllar geçmiş, mini mini Tâcülmülûk, boylu boslu, anlı şanlı bir delikanlı olmuş. Zamanın en büyük âlimleri, Şehzâdeye hocalık etmişler, Gökil'in en usta binicileri ona süvarilik öğretmişler. Şehzâde o kadar güzel, o kadar güzelmiş ki, geçeceği sokaklarda bütün evlerin kafes arkaları, onu seyreden kızlarla dolarmış.

Şehzâdenin en büyük eğlencesi avlanmakmış. Aslandan ürkmez, rüzgâr gibi uçan âhûyu kovalamaktan hele hiç bıkmazmış. Bir kuş veya kurt yokmuş ki, Şehzâdenin okundan kaçabilsin.

Bir gün, yine Tâcülmülûk ava çıkmış. O gün o kadar av yakalamış, o kadar av yakalamış ki, Şehzâdenin yanında bulunan süvariler, "Bu kadar gazâlleri, sülünleri, geyikleri, tavşanları hangi hayvanlarla taşıyacağız?" diye birbirlerine sormaya başlamışlar.

Tâcülmülûk aslan payını babasına ayırmış, sonra herkese, rütbesine göre bir hisse ayırmış. Zaten artık akşam olup sular kararıyormuş. Onun için Tâcülmülûk çadırların oracıkta kurulmasını emretmiş.

O gece orada konaklamışlar. Sabaha karşı Tâcülmülûk'ün çadırlarının kurulu olduğu yere yakın bir noktada, kalabalık bir kervan da gelerek konaklamış. Kervandaki insanların hâl ve ahvâllerini öğrenmek için, Tâcülmülûk zâbitlerden birisini kervanın yanına göndermiş. Kervandakiler tüccarmışlar ve eşyalarıyla beraber Gökil'e gidiyorlarmış.

Şehzâde bunu duyunca, tüccarların eşyaları getirip kendisine göstermelerini emretmiş. Tüccarlar da denk denk eşyaları çözerek kıymetli mallarını Şehzâdenin önüne sermişler. Ne Musul dokumaları, ne Hint, ne Mekke kumaşları, neler varmış?

Velhâsıl kumaştan, halıdan, bezden, dokumadan dünyada güzel ne varsa, hepsi de o tüccarlarda bulunurmuş. Şehzâde beğendiklerinin hepsini ayırtıp bir köşeye yığdırmış. Tüccarlar Şehzâde'ye beğendiklerini hediye etmeye kalkışmışlar, lâkin Şehzâde kabul etmemiş, aldığı malların pahasını peşin para olarak sayıvermiş.

Alacağını alıp vereceğini verdikten sonra, Şehzâde yerinden kalkmış, vakit öğleye yaklaşıyormuş. Şehzâde'nin bulunduğu yer de Gökil'den epeyce uzaktaymış.

Şehzâde, "Yolcu yolunda gerek" diyerek yola çıkmaya hazırlanırken, tüccarların arasında duran genç bir delikanlı nazar-ı dikkatini celbetmiş. Delikanlı, güzel bir adammış. Yalnız bu gencin, büyük bir acı içinde kavrulup inlediği, yüzünden belli oluyormuş. Şehzâde merak etmiş:

— "Ey garip yolcu, senin derdin acep ne ola?" diye sormuş.

Hemen gencin gözlerinden yaşlar akmış, tâ yüreğinin derinliğinden yakıcı bir ah kopup gelmiş:

— "Dertlerimi sormakla ey Şehzâdem, onu tazelemiş oldun. Ben gözlerinin ateşinden ne innin, ne de cinnin kurtulamadığı bir hatunun esiri oldum, işte bu hâle geldim. Allah korudu da kuzuyu da onun güzelliği şerrinden mâsun eylesin!"[205] diye cevap vermiş.

— "Siz de tüccarlar arasında bulunuyorsunuz. Sizin de satacak bir malınız olmalıdır. Neden mallarınızı öbür tüccarlarla beraber getirip bana göstermediniz?"

— "Evet, mallarım var; lâkin bu mallarımın hiçbirisi size lâyık olmadığından, göstermeye cesaret edemedim."

Şehzâde eşyayı görmek için o kadar ısrar, o kadar inat etmiş ki, delikanlı tüccar kendisine ait dengi Şehzâdenin önüne getirip çözmüş. Dengin içindekileri birer birer Tâcülmülûk'ün önüne sermeye başlamış.

Üçüncü parçayı çıkarır çıkarmaz, seyirciler hayret içinde kalmışlar. Çünkü karşılarında örümcek ağı gibi ince işlenmiş, altın sırmalı bir elbise görmüşler. Bu elbise o kadar güzelmiş, o kadar güzelmiş ki, bunu birisi, iki bin altına alacak olsa bile, bedava almış addedilebilirmiş.

Hasta genç, elbisenin enini boyunu bütün seyirciler lâyıkıyla seyrettirmek için elbisenin büklümlerini açarken, aradan bir keten parçası çıkmış. Genç, bu keten parçasını aceleyle kaparak üzerinde bağdaş kurduğu minderin altına saklamış. Sonra derin bir ah çekerek "Ey nazeninim, işkenceye ne zaman nihayet vereceksin, kutup yıldızı bile sana nazaran daha yakındır!"

demekten kendini alamamış. Onun bu hareketi Tâcülmülûk’ün gözünden kaçmamış.

— “O sakladığın bez nedir? Bize göster!” demiş.

Genç:

— “Efendim, tarafınızdan temaşa edilmeye lâyık bir şey değildir de onun için sakladım, müsaadenizle onu size göstermeyim.”

Şehzâde:

— “Hayır, göstereceksin!” diye inat etmiş. Kızmış, öfkelenmiş, köpürmüş.

Hasta genç, “Aman göstermeyim!” diye ağlamış, sızlamış, yalvarmış, yakarmış; lâkin ne gözyaşı, ne rica para etmemiş. Hasta gencin bu kadar ağlaması da Şehzâde’nin merakını celbetmiş. Gence:

— “Bu tarz hareketiniz doğru değildir. Bana hem bezi göstereceksiniz, hem neden bu kadar ağladığınızı ve yalvardığınızı bildireceksiniz, her hâlde bu gizli işi anlamak isterim.”

Şehzâde artık böyle irade üstüne irade bastıktan sonra, bu kadar inada akan sular bile durur. Hasta genç, yürek yakıcı âhlar, vâhlar ederek:

— “Ey Şehzâdem” demiş, “bu keten parçasına ait bir hikâye vardır. Bu bezin üzerindeki işlemeler, bir kadın tarafından işlenmişti. Bezin sahibi olan kadınla aramızdaki münasebet, pek acı bir macera teşkil eder…” Sonra bezi Şehzâdenin önüne sürmüş.

Bu keten parçası, ilk zannedildiği gibi alelâde bir bez parçasından ibaret değilmiş. Bezin tam ortasında, renkli ipekle ve altın sırmayla işlenmiş bir gazâl resmi varmış. Bu gazâlin karşısında da, ipekten ve gümüş sırmadan işlenmiş ikinci bir gazâl resmi varmış. Bu ikinci gazâlin boynunda da bir altın halka takılıymış. Bu halkadan armudi şeklinde üç tane zebercet taşı sarkıyormuş.

Tâcülmülûk, bu işlemenin dört tarafına bir göz gezdirince, güzelliğine hayran olmuş:

— “Bu gazâllerin sahibi olan kadınla senin hikâyeni anlat bakalım!” diye emretmiş.

Genç de Delile’nin düzenbaz kızı tarafından kendisine büyü edilen Aziz’in ve onun nişanlısı Azize’nin masalını anlatmış:

AZİZ'İN VE NİŞANLISININ MASALI

Biliniz ey Şehzâdem ki, ben enikonu zengin bir tüccarın oğluyum. Babamın biricik evlâdıyım. Bir de amcam vardı. Amcam genç ölmüş ve son nefesinde, öksüz kalan kızını babama emanet etmiş. Babam da, kız büyür büyümez, onu benimle evlendireceğini vaat etmiş.

Amcamın bu kızı da babamın evindeydi. İkimiz de aynı evde büyüdük. O benim karım, ben onun kocası olacağımızı bildiğimiz için, aramızda ayrı gayrı yoktu. Ama neye inkâr edeyim, amcamın kızı benden çok daha akıllı, benden çok daha zeki idi.

Nihayet babam, nikâhımızı kıymaya karar verdi. Düğün hazırlıklarının yapılması için emir verdi.

Nikâhımız bir cuma günü kıyılacaktı. Babam gidip cuma günü için bütün erkek arkadaşlarını evimize dâvet etti. Annem de çıktı, bütün kadın tanıdıklarını, aynı gün için evimize çağırdı. Misafirlerin toplanacakları büyük daire silindi, süpürüldü. Halılar dövüldü, perdeler yıkanıp asıldı. Velhâsıl misafirleri ikrâm ve izâz etmek, lâyıkıyla ağırlamak için, her ne lâzımsa yapıldı, yakıştırıldı.

Cuma günü dâvetliler, cuma namazından çıktıktan sonra eve geleceklerdi. Annem beni hamama göndermişti. Ben hamama girdikten biraz sonra, annem arkamdan bir bohçayla hizmetçiyi göndermiş.

Hamamdan çıktıktan sonra bohçayı açtım. İçinden çok güzel, yepyeni bir elbise çıktı. Elbiseye güzel güzel kokular sürmüşlerdi. Yeni elbiseyi sırtıma geçirdim. Sokakta câmi yolunu tutturdum.

İşte tam o sırada, aklıma bir şey geldi. İçtiğimiz su, yediğimiz yemek bile ayrı gitmeyecek kadar candan ahbabımın birisini, düğüne dâvet etmeyi unutmuştum. Hazır cuma namazına epeyce vakit varken, gideyim de onu dâvet edeyim, dedim.

Hemen soldan geri döndüm. Yolumu kısaltmak için, yan sokakların birisine daldım. Daldım, ama vakit öğleye yakındı, güneş pek kızgındı. Ben de pek az evvel hamamın halvetinden çıkarak yeni, lâkin kalınca bir elbise giymiştim. Kan ter içinde kaldım. Sıcaktan bunalacak gibi oldum.

Yan sokağın öteki ucuna gelince, kendimi küçük bir meydancık gibi bir yerde buldum. Bu meydancığın kenarındaki çimenlerin üzerine ipek mendilimi serdim, biraz nefes almak için uzanıverdim. Kaşlarımdan, burnumdan, çenemden şıpır şıpır ter damlaları dökülüyordu. Hâlbuki mendilimi altıma sermiş bulunduğum için yüzümü gözümü de silemiyordum.

İçimden, “Ah ne edeyim, ah ne edeyim?” diye düşünürken, alnımı kolumun yeniyle silmek istedim. Tam kolumun yenini tutmak üzereyken, yukarıdan tertemiz, kokulu beyaz bir mendilin üzerime düştüğünü gördüm.

Bu mendil acaba nereden düştü yahut bunu kim attı, diye başımı yukarı kaldırdım. Tunç bir pencerenin ipekli perdeleri arasından mendili atan kadın, yani işte şurada gördüğünüz gazâllerin sahibesi, kara gözleriyle bana bakıyordu.

Ömrümde bu kadar güzel bir kadın görmemiştim. Onu tarife bile yeltenemiyorum. Çünkü o güzelliği tarife dilimin kudreti yetemeyeceğini bilirim.

Kadın kendisine baktığımı görünce, bir parmağını dudaklarının üzerine götürdü, sonra başparmağıyla orta parmağını yan yana koyarak elini göğsüne koydu ve perdeleri örterek gözümden kayboldu.

Onu görür görmez, sanki birdenbire yüreğime bir kıvılcım düşmüştü. O kıvılcımın yaktığı ateş, büyük bir alev oldu. O alev, bir lahzâda bütün benliğimi sardı.

Kadın bana bir laf bile söylememişti. Fakat yaptığı işaretlerin mânâsını tahmin etmek için düşündüm taşındım, kafa patlattım, bin bir âh ve bin bir vâh çektim. O işaretlere hiçbir mânâ veremedim.

Arada sırada kadını görmek ümidiyle pencereye baktım; lâkin bir kere kapanan perdeler, bir daha açılmadı. Evde ses seda yoktu. Saatler gelip geçmiş. Nihayet güneş batıp da her tarafı karanlık basarken, oturmuş olduğum yerden kalktım ve kadının attığı mendili koynuma saklayarak ev yolunu tuttum.

Düşüne düşüne eve vardım. Aşağı yukarı gece olmuştu. Amcamın kızı oturmuş beni bekliyor ve ağlıyordu. Lâkin kız beni görür görmez yaşlarını

sildi, bana güler yüz gösterdi. Gelip elbisemi üzerimden aldı:

— "Ne oldun, merak ettik! Bütün dâvetliler sabah toplandılar. Emirler, kadılar, tüccarlar ve şahitler, kadın takımı, hep, hep geldiler. Yemekler yediler ve nikâhın kıyılması için senin gelmeni beklediler. Sen bir türlü gelmedin. Vakit de geç olmuştu. Onun için hepsi dağılıp yerli yerlerine gittiler. Babanızın çok canı sıkıldı, düğün için birçok masârif yapmış, bundan dolayı aradan bir sene geçmeyince düğün merasimini tekrar etmeyeceğine yeminler etti. Neye bu saate kadar geciktiniz? Başınıza bir kaza gelmiş olmasından korktum. Çok merak ettim. Çabuk söyleyiniz." dedi.

Ben ondan hiçbir şeyi gizlemedim. Her şeyi olduğu gibi anlattım. Hatta koynumdan mendili çıkararak ona gösterdim. Mendilin kokusunu ve üzerindeki işlemeleri görünce, amcamın kızının iki yanağı üzerinden yaşlar aktı. Bana titrek sesiyle:

— "Peki" dedi, "bu mendili size verirken hiçbir şey söylemedi mi? Yahut sonra hiçbir işaret yapmadı mı?"

— "Hayır, hiçbir söz söylemedi; yalnız başparmağını dudaklarının üzerine götürdü. Sonra, başparmağıyla orta parmağını yan yana getirerek elini göğsüne dokundurdu, sonra perdeleri indirdi, gözden kayboldu. Onu görür görmez yüreğim cayır cayır yanmıştı. Onu bir daha görmek ümidiyle, gece karanlığı basıncaya kadar orada bekledim. Lâkin kadın bir daha gözükmedi. Onu görmek ümidini kaybedince, kalktım ve işte görüyorsun ya, dosdoğru eve geldim." dedim.

Hatta şu müşkül vaziyetimde, bana yardım etmesini amcamın kızına da rica etmeyi unutmadım.

Zavallı amcamın kızı, uzun uzun gözlerime baktı. Gözlerinin yaşla dolduğunu görüyordum.

— "Bilirsin ki, gözlerinin ikisini de kopar at diye emretsen, onları ellerimle çıkararak atar, emrini yerine getiririm. Dünyada beni en ziyade üzen ve en ziyade müteessir eden şey, seni üzgün ve müteessir görmektir. Sen mesut ol. Saadetinle ben de mesut olurum. Sana yardım etmiş olmak için, elimden ne gelirse yapacağım. Anlaşılan sen, kadına ne kadar yanmış, âşık olmuşsan, kadın da sana o kadar âşık olmuş."

— “Peki, kadının işaretlerinden ne mânâ çıkarıyorsun?”

— “Başparmağını dudağına götürmesi, onun için bir ruh mesabesinde olduğunu ve senden ayrı yaşayamayacağını ifade eder. Mendil, yalnız bir selâm mahiyetindedir. Yani sevenin sevilene gönderdiği bir hatıradan ibarettir. İki parmağını göğsüne götürmesine gelince, iki parmak, iki gün demektir. Yani iki gün sonra, yine buraya geliniz ki, ruhumda, gönlümde hissettiğim keder, sizi görerek kaybolsun, demek istemiştir. Bu işaretlerden kadının sizi çok sevdiği anlaşılıyor. Tek senin arzun yerine gelsin diye, ben kendimi kurban etmeye razıyım.”

Amcamın kızının bu sözlerini duyunca, kendisine çok çok teşekkür ettim ve sevdiğim kızı görebilmek için, iki gün sabretmeye karar verdim. Hoş, sabretmesem de, kız pencereye çıkmadıktan sonra, onu görmekliğim mümkün değildi ya! Neyse, işte o iki gün beklemenin ismini sabır koyup geçelim.

O iki upuzun günü nasıl geçirdiğimi bir ben, bir de Allah’ım bilir. Asırlardan beri âdeti çarçabuk akıp gitmekten ibaret olan zaman, sanki duraklayıvermiş ve olduğu yerde mıhlanıp kalmıştı. Efendim, ne saatler, ne dakikalar, ne de saniyeler geçiyordu. Başa gelen belâ çar-naçar çekilir, ben de evde bir aşağı bir yukarı geze geze, iki günü geçirdim.

Canım fazla sıkıldıkça, yanan başımı amcamın kızının dizine koyuyor, öylelikle hem biraz dinleniyor, hem de amcamın kızının söylediği yumuşak sözlerle biraz teselli buluyordum.

Nihayet iki gün bitti, üçüncü günü güneş doğdu. Amcamın kızı:

— “Artık bu kadar sabırsızlıkla beklediğin an gelip çattı. Tereddüdü, korkaklığı bir yana at, kalk, giyin ve sevgiline git!” dedi.

Bana temiz elbiselerimi getirdi, elbiselerimin üzerine kokular sürdü, beni giydirdi, kuşattı. “Allah’a ısmarladık!” diyerek kapı dışarı fırladım.

Evvelce bahsetmiş olduğum yan sokağı boyladım. Evvelce uzandığım çimenin üzerine oturdum. Gözlerimi pencereye diktim.

Aradan pek az zaman geçmişti ki, pencerenin perdeleri aralandı. Perdenin arasından sevdiğim kızın yüzünü görünce, başım döndü, gözlerim karardı, bayılıp yere düştüm.

Bir müddet cansız bir yığın et gibi, yerde serili kaldıktan sonra, kendimi toplayarak ayılmaya başladım, yavaş yavaş kalktım. Başımı pencereye, gözlerimi de perdenin aralığına doğru çevirdim. Kızı yine gördüm, yine sanki bir girdap imiş gibi dünya etrâfımda fırıl fırıl döndü, kulaklarım ziller çaldı. Gündüzün ziyası gözlerimden silindi, yine şuursuz olarak yere yuvarlandım.

Yine ayıldım. Üçüncü bakışta sevgiliyi, bir elinde bir ayna ile bir kırmızı mendil tutar gördüm. Kız kendisine baktığımı görünce, kolunun yenini yavaş yavaş sıvadı, kolunu sıvadıkça ipek kumaşlar arasında buzlar gibi, kaymaklar gibi, billurlar gibi berrak bileği ve kolu meydana çıkıyordu. Sonra elinin beş parmağını son haddine kadar açtı. Parmakları açık olarak elinin ayasını göğsünün üzerine koydu. Ellerini yanına düşürdü, aynayı kavradı. Ellerini yukarı kaldırdı, aynayı gözümün önünde parlattı. Sonra geri çekildi.

Yine pencerenin önüne geldi. Mendili üç kere, pencereden aşağı indirmek sûretiyle salladı. Sonra iki eliyle mendilin iki tarafından tutarak burdu, büktü, sıktı, yine geri çekildi ve bu sefer geri çekildikten sonra, perdeleri de indirdi.

Ben oralarda saatlerce kaldım, lâkin daha gözükmedi. Bu işaretlerden hiçbir mânâ çıkaramadım. Düşüne düşüne beynimi çatlatacak oldum. Lâkin çe-faide?[206]

Bekledim, bekledim, gece oldu. Artık değil pencereyi, karanlıkta burnumun ucunu bile göremez oldum. Orada daha fazla beklemek, kendimi gülünç bir vaziyete sokmaktı. İstemeye istemeye oradan ayrıldım.

Eve vardığım zaman, tam gece ortasıydı. Amcamın kızını odanın bir köşesine çömelmiş, başını iki avucuna alarak hıçkıra hıçkıra ağlar buldum.

Onun bu hâli kederimi büsbütün artırdı. Odaya girince, kendimi bir minderin üzerine bırakıverdim.

Amcamın kızı hemen gözlerini sildi, yaşlı gözleriyle gülümsedi ve sanki hiç müteessir değilmiş gibi, yanı başıma koştu. Üzerimden elbiselerimi soydu, kendi mendili ile yüzümü sildi ve başıma ne geldiğini bana sordu. Ben gördüklerimin hepsini sırasıyla kendisine anlattım. Amcamın kızı:

— “Kızın beş parmağı gerili olarak eliyle yaptığı işaret, beş gün sonra geliniz, demektir. Kırmızı mendili ile yaptığı işaret, beni boyacı dükkânında bekleyiniz demektir. Bilirsiniz ya, boyacılar bir bezi boyamak istedikleri zaman bezi boyaya batırırlar, sonra boyadan çıkarıp bükerler, sıkarlar ve asarlar. Kızın mendili ile yaptığı işaretlerin hepsi boyacı demektir. Gelelim aynaya, ayna ile yüzünüze ışık göndermesi, boyacı dükkânında beklerken size müjdeli bir haber getireceği mânâsına gelir.” dedi.

Bu sözleri duyunca, yüreğimde ümit canlandı. Amcamın kızına sevinçle, “Çok doğru söylüyorsun! Çünkü ben, onu orada bekler dururken, bazen de etrâfıma bakınmıştım. Benim oturduğum yerden biraz ötede bir boyacı dükkânı görmüştüm!” diye bağırdım.

Yarı sevinçten, yarı kederden, biraz da sinirden hıçkıra hıçkıra ağladım. Amcamın kızı, beni uzun uzun süzdü. Sonra:

— “Biraz sabırlı, metanetli ol, dur bakalım, daha bu bir şey değil. Sen sevdâ duyalı bir hafta oldu. Hâlbuki nice kara sevdâlı âşıklar var ki, yıllarca kahrolurlar, ölür ölür yine dirilirler de, yine işkencelerine metanetle göğüs gererler.” dedi.

Bana ümit vermek, teselli vermek için, tatlı sesiyle bülbül gibi öte öte ne diller dökmedi, ne derelerden sular getirmedi… Ama derdim büyüktü. Ve onun tesellisini kabul edecek hâlde değildim.

O gece, uyku nedir tatmadım. Bir yudum su bile içemedim. Rengim uçtu, güzelliğim soldu. Evvelce aşkı hiç duymamıştım. Aşk birdenbire bütün ateşiyle, bütün şiddetiyle ruhumu kavurup sarıverince, hummaya yakalanmış gibi sarsılmıştım.

Gün geçtikçe eriyor ve hastalanıyordum. Halime acıyan amcamın kızı da teessüründen zayıfladıkça zayıflıyor ve benden daha fena bir hâle giriyordu. Zavallı, bana bir yudum teselli, bir yudum rahat için ne zahmetlere, ne ezalara katlanmıyordu. Âşıkların çektikleri dertleri bana uzun uzun anlatıyor ve beni uyutuncaya kadar uğraşıyordu.

Ben uyku mu, kâbus mu, ne olduğunun farkında olmadığım bir dalgınlıkla dalıyordum. Üzerime çöken gaflet kalktıkça, gözlerim de yavaş yavaş aralanıyordu. O zaman amcamın kızının süzgün ve mor hâleli gözlerinden, saçlarıma yaşlar damladığını görüyordum.

Beş günü böylelikle geçirdik. Sevdiğim kızı göreceğim gün gelince, amcamın kızı su ısıttı, beni güzelce bir yıkadı, tertemiz iç ve dış çamaşırlar giydirdi. Kapıya kadar götürdü ve:

— “Allah seni muradına nâil etsin!” diye dualar etti.

Kapıdan dışarı çıkar çıkmaz, eski yolu tutturdum.

O gün, günlerden cumartesi günüydü. Yan sokaktan geçtikten sonra, eski oturduğum yere geldim.

Sevgilimin penceresi daha kapalıydı. İçimden, “Kapalı olup olmamasının ehemmiyeti yok, çünkü bugün boyacı dükkânına gitmek icap edecek ve orada bekleyeceğiz!” diye boyacı dükkânına kadar yürüdüm.

Meğerse boyacı dükkânı kapalı değil miymiş? Dünya tepeme devrilerek altında ezildim sandım. Aklım fikrim başımdan uçtu. Sendeleye sendeleye eski yere geldim. Orada oturdum.

Ne kadar beklediğimin farkında değilim. Hatta yaşadığımın bile farkında değilim. Kendimden geçkin bir hâlde pencereye gözlerimi dikmiş ve düşünceye dalmıştım. Nihayet pencereyi göremez oldum. Yüreğime bir korku geldi, sarhoşmuşum gibi sallana sallana yerimden kalktım. Ayak alışkanlığı yok mu ya? İşte o alışkanlık sayesinde evi buldum.

Evde amcamın kızı Azize’yi –çünkü onun adı Azize’ydi- ayakta ve duvara dayalı olarak buldum. Bir eliyle duvara çakılı bir çiviyi tutuyordu. Müthiş bir cefanın sıkleti altında ruhunun, yüreğinin ezim ezim ezildiği yüzünden anlaşılıyordu.

Beni görünce yanaklarını ıslatan yaşları sildi. Bana şen gibi göstermek istediği bir sesle:

— “Ey Aziz” dedi, “-çünkü benim de ismim Aziz olduğunu size söylemeyi unutmuştum Şehzâdem- neden acele edip döndün de, sevgilinle beraber kalmadın?”

Sevdâ uykumu körletmiş, gözlerimi kara bir perdeyle örtmüştü. Azize’nin o hâli taşları bile ağlatacak kadar acıklıyken, onun bu sualine ve kuş gibi çırpınarak bana koşmasına karşı ne yaptım bilir misin? Göğsüne bir tekme indirdim. Zavallı kız bir paçavra parçası gibi yere düştü. Yerde her nedense

yarı çıkmış bir çivi varmış, o çivi Azize'nin alnına battı. Yüzü kan içinde kaldı. Bir bez parçasını mangaldaki ateşe tutarak yaktı. Yanık parçayı alnına tuttu. Kan dindi. Sonra başına bir sargı sardı, kanı yüzünden sildi ve sanki ona karşı ben hiç hoyratlık etmemişim gibi, gülerek yanıma geldi.

— "Sorduğum suali seninle veya sevdiğin kızla eğlenmek için sormadım. Seninle veyahut senin sevdiğinle alay etmek, benden ne kadar ıraktır. Neyse, başım çatlayacak gibi ağrıyordu da ağlıyordum. Bu küçük kaza, alnımdan biraz kan akıtmakla, başımın ağrısını giderdi. Şimdi başımda artık ağrıdan eser kalmadı. Sana ne oldu? Bana anlatmaz mısın?" dedi.

Ben ona, yine minel-evvel ü âhir[207] her şeyi anlattım. Sabahtan beri içimde toplanan gözyaşları, oluktan boşanırcasına gözlerimden aktı.

Azize ellerini çırptı:

— "Hiç merak etme, hiç korkma, artık neredeyse muradına ereceksin. Tilkinin derisini yüzdün, burnuna getirdin. Bu kadar cefa çektikten sonra, tam cefanın safâsını çekeceğin zaman böyle ürkeklik, korkaklık etmek reva mıdır? Cesaretli ol bakalım."

— "Azize, ben bu nakaratı dinleye dinleye bıktım. Bana olacak oldu. Bu kızdan merhamet ummak, ölüden can ummaya benzer. Ben sana kızın hiç mi hiç gözükmediğini söylüyorum, sense bana artık muradıma erişmek üzere olduğumu söylüyorsun!"

Azize sözlerimden hiç alınmadı, yine yüzüme güle güle:

— "Amma da tuhaf söylüyorsun Aziz! Kız çıkmadıysa, seni denemek için çıkmadı. Şimdi seni istediği gibi denemiş bulundu ya, işte onun için muradına yakınsın diyorum. Artık senin sabırlı ve aşkında sâdık olduğunu anladı. Bana inanmıyor musun yahu? Bağdat uzaksa, arşın burada. Yarın gider, yine aynı yerde oturursun. Eğer sana gözükerek işaret etmezse, buraya gelir ve bana münasip gördüğün cezayı verirsin. Ben her cezaya razıyım. Yarın git, bak da gör! Yalan mı, yoksa doğru mu söylüyorum!"

Sonra kendi önüne yemek tepsisini getirdi. Ben canımdan, başımdan usanmış bir hâldeydim. Âh ve of dedikçe ağzımdan ateşler, kara dumanlar çıkarmış gibi oluyordu. Yemek tepsisine bir tekme indirdim. Tencereler, tabaklar yuvarlanarak yerlere serpildi.

— “Âşık olanın deli olduğunu, ne yemek yediğini, ne de uyku uyuduğunu bilmiyor musun ki, önüme şu şeyleri yığıyorsun da canımı burnumdan getiriyorsun?” diye haykırdım.

Zavallı Azize, bu hâllerimi hasta evlâtlarının çılgınlıklarını seyreden bir anne gibi seyrediyor ve yine bana güle güle:

— “Hakikaten bu yaptıklarının hepsi, aşk alâmetleridir!” diyordu.

Ama sözleri boğazında tıkıla kaldı. Kırık tabak parçalarını yerden toplamak için eğildiği zaman, yere koca koca gözyaşları damlıyordu.

Azize kırık döküğü topladı. Odayı temizledi, derledi, topladı, yanıma gelip oturdu ve sabaha kadar hiç uyumadı. Uykusuz saatlere biraz teselli suyu serpmek için vıcır vıcır etti durdu. Benimse yegâne kaygım, sabah olmasıydı. Bütün geceyi, şafağı söktürmesi için Allah’a dua ile geçirdim.

Nihayet şafak söktü, karanlıklar zâil olmaya ve her tarafa gündüzün nuru serpilmeye başladı.

Ben güneşin kalkmasını beklemeden, doğru âşık olduğum kızın evinin karşısına vardım. Eve bakınca bir de ne göreyim? Pencere açık değil miymiş? Pencereyi açınca yüreğimin hopladığını duyar gibi oldum.

Oraya geleli ve pencereye bakalı henüz biraz müddet olmuştu ki, pencerede sevgilimin yüzünü gördüm. Bana bakıyor, gülüyordu. Kendisini gördüğümü görünce, geri çekildi. Biraz sonra yine pencereye döndü. Ellerinde bir ayna, bir çiçek saksısı, bir torba ve bir de lamba vardı.

İlk önce aynayı aldı, torbanın ağzını açtı, aynayı torbaya koydu ve torbayı içindeki aynayla beraber odanın iç tarafına bir yere attı. Sonra başındaki saçları çözdü, siyah perçemlerini, yüzünü kısmen örtmek sûretiyle alnından aşağıya sarkıttı. Sonra saçlarını kaldırıp eskisi gibi düzeltti. Bu sefer lambayı kaldırdı ve onu saksının içindeki çiçekler ve yeşillikler üzerine tuttu. Bu işaret de bitince, lambayı, saksıyı falan alınca yine pencereden çekildi ve kalın perdeleri indirerek pencereyi örttü.

Orada epeyce bekledim. Bir daha kızın yüzünü görmek nasip olmadı. Kız bana bir laf söylememişti. Bana ne anlatmak istediyse, onu işaretlerle anlatmaya uğraştı. Lâkin gel de sen o işaretleri anla bakalım! Ona karşı

duyduğum aşk, git gide öyle büyümüştü ki, öyle aklımda, yüreğimde kızla münasebettar olmayan bir fikir ve duygu kalmamıştı.

Ne yalan söyleyeyim, sokağı yaşlarımla sulaya sulaya ve etrâfı ahlarımla inlete inlete evime döndüm.

Azize yüzünü duvara çevirmiş oturuyordu. Yüreğinin endişe gibi, kıskançlık gibi, keder gibi acı duyguların taht-ı tesirinde[208] ezilmekte olduğu, yüzüne bakınca apâşikâr görünüyordu. Lâkin bana karşı beslediği büyük sevgi ve benim ne kadar üzüldüğümü görüşü, onu duygularını ifşadan men ediyordu. Zavallı Azize'nin yüreği ağzına geliyor, lâkin azmediyor, cehdediyor, dişini sıkıyor, dudaklarının ucuna varan çığlığı zabtediyor ve ses çıkarmıyordu.

Evden çıkarken başındaki yarayı bir sargı ile sarmıştı. Eve döndüğüm zaman bu sargıların ikileştiğini gördüm. Sargının birisi, kendisini tekmelemekle, alnında açmış olduğum yaraya aitti; ikincisi ise gözlerini gölgeliyordu. Fazla ağlamaktan kızın gözleri kıpkırmızı olmuş ve kabarmıştı. Ben odaya girerken Azize, kendi kendine söyleniyordu:

— "Nerede ise ey sevgilim, selâmette ol! Vakıa sen evden uzağa gittin, fakat yüreğimde her zaman hazırsın, Allah seni tuzaklardan, tehlikelerden korusun, güçlüğe rast gelirsen güçlüğü Tanrı sana kolay kılsın, sen buradan ayrılınca seninle beraber buranın şenliği de gitti. Sen yanımda olmayınca, kala kala bana bir baş dövmek kaldı. Ey gözümün bebeği, ruhumun özü!"

Azize, beni görür görmez, yaşlarını sildi ve bana doğru koştu. Kara sevdâ ve yürek sızısı onu o kadar sarsmıştı ki, sözler dudaklarına gelemiyor ve tıkanacak gibi oluyordu. Neyse, gayret etti, kendini topladı ve toparladı:

— "Ey amcamın oğlu, bu seferki gidişinde ne gördüğünü bana anlatmaz mısın?" diye sordu.

Azize'den gizli kapaklı bir işim olmadığından, ona gördüklerimin hepsini anlattım. Azize kısa bir müddet başını eğip düşünceye vardıktan sonra, başını kaldırdı:

— "Artık merak etme, üzülme!" dedi. "Muradına erdin, ümidine nâil oldun demektir. Aynayı size gösterdikten sonra onu torbaya koyması, güneş batıncaya kadar bekle, demektir. Siyah saçlarını yüzünün üzerine dökmesi,

gecenin gölgesi yeryüzünü kaplar kaplamaz buraya gel, mânâsınadır. Çiçek saksısı, bahçe demektir. Yani seni karanlıkta bahçeye çağırıyor. Ama bahçenin neresine gideceksin biliyor musun? Bahçenin aydınlanmış olan tarafına. Çünkü çiçek ve yeşillik gösterdikten sonra lambayı göstermiş ve lambayı yeşilliklerin üzerinde tutması, olsa olsa bu mânâyı ifade eder!” dedi.

Azize’nin bu sözleri, cesaret vereceğine, beni fena hâlde öfkelendirdi.

— “Ha şimdi oldu, ha şimdi olacak dediğin kaç kere oldu? Yok muradına erdin, yok muradına eriyorsun, diye söyleye söyleye, beni şu kadar zamandır avutuyorsun ve benimle alay ediyorsun. Senin bu işaretlere koyduğun mânâlar, baştan aşağıya yanlıştır!” diye bağırdım.

Azize güldü:

— “Amma da sabırsız çocukmuşsun yahu! Söylediklerini kulakların işitmiyor galiba. Şurada bekleyeceğin topu topu birkaç saatten ibaret. Akşam oldu muydu, doğru bahçeyi boylar ve ümidinin husûl olduğunu görürsün. Eğer sözlerim doğru çıkmazsa, gel benden öç al.”

Bana o gün hiç yemek getirmedi; çünkü bir gün evvelsi gibi yemeği görünce kızacağımdan korkuyordu. Yalnız rahat edeyim diye elbiselerimi üzerimden aldı.

— “Ey Aziz, müsaade et de yanında oturayım, seninle sohbet edeyim. Akşam oluncaya kadar seni eğlendireyim. Emin ol, bugün güneş batıp gündüzün ışığı çekilince, sen de hasretliğe kavuşacaksın.” dedi.

Yanıma sokuldu, bana daha ne tatlı, ne sevimli, ne okşayıcı şeyler söylemedi? Lâkin benim aklım fikrim, onun söylediklerinde değildi. Akşam olmasına can atıyordum. Azize’nin sözleri ise bir kulağımdan giriyor, öbüründen çıkıyordu.

Güneş artık ufka dokunup dünyayı kızıl bir renge boyayınca, Azize yerinden kalktı. Ne çâre hem işimi görüyor, hem de hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Bana bir buğday has misk verdi.

— “Gözümün nuru, ruhum Aziz bu miski al, sevdiğin kız karşına çıkınca, bu miski ağzına al ve kıza: ‘Ey âşıklar, âşık kara sevdâya müptelâ olunca ne yapmalı, bana öğretsenize!’ de.” dedi.

Ben Azize’den çabuk kurtulmak için bir şeyler söyledim. Lâkin Azize beni öptü ve sözleri birkaç kere tekrarlattı ve o sözleri sevgilime söylemekliğimi temin için, onları söyleyeceğime dair bana yemin verdirdi.

Ben sokağa çıkınca, göğün şurasında burasında yıldızlar göz kırparmış gibi pırıldamaya başlamışlardı.

Üzerinden birkaç gündür geri-ileri mekik dokumuş olduğum o dar sokağın üzerinden, yine taban teperek sevdiğimin evine vardım, korka korka, usullacık kapıyı ittim. Kapı kilitli, sürgülü değildi. Ben ittikçe menteşeleri üzerinde cızırtısız-vıcırtısız kaya kaya açılıyordu.

Hafif hafif basarak bahçeye girdim. Etrâfıma şöyle bir göz gezdirdim. Bahçenin tâ öteki köşesinde bir ışık gördüm. Oraya doğru ilerledim.

Orada oturulacak bir yer gördüm. Üzerine fildişinden, abanozdan fevkalade güzel bir kubbe, bir kameriye inşa edilmişti. Yere gümüş ve altın sırmalarla işlenmiş çeşit çeşit yastıklar serpilmişti. Kubbenin en yüksek yerine, yani tavanının ortasına, koca bir lamba asılı duruyordu. Kubbenin tam altında, renk renk mermerle işlenmiş bir havuz vardı. Havuzun bir yanına büyücek bir masa kurulmuştu. Masanın üzerine bir ipek örtü örtülmüştü.

Aman efendim, masanın üzerinde neler de neler vardı? Yahut neler yoktu? Fağfurdan uzun ve narin bir testinin içine şarabın en alasından konmuştu. Bu testinin etrâfına altın işlemeli, berrak billur bardaklar sıralanmıştı. Bunların yanı başında üzeri örtülü bir tepsi konmuştu.

Tepsinin örtüsünü, köşesinden tutarak şöyle bir kaldırıverip tepsidekilere göz ucuyla bir göz gezdirdim. Dünyada ne biçim yemiş varsa, hepsinin en güzel numûneleri, o tepsinin üzerine toplanmıştı. İncir, nar, üzüm, portakal, tatlı limon, şeftali, zerdali, armut, çilek, muz hepsi vardı.

Masanın üzerine yemeklerin ve tatlıların arasına çiçekler de dağılmıştı. Mavi, beyaz, pembe sümbüller, şakayıklar, yaseminler, karanfiller, güller, zambaklar, nergisler, laleler, kim bilir nerelerde araştırılarak, buldurularak oraya getirtilmişti.

Bahçeye mi, havuza mı, kubbeli kameriyeye mi, yemişlere mi, çiçeklere mi, velhâsıl hangi şeyden evvelâ haz alacağımı, hangisine evvelâ

şaşacağımı şaşırdım, desem vallâhi mübalağa etmemiş olurum. Bu türlü türlü güzellikleri ve güzel şeyleri seyretmekle, günlerden beri duymakta olduğumuz keder biraz hafifledi.

Çok zamandan beri, ilk defa olarak ferah-fahur nefes alabildim. Neredeyse sevdiğim kızın veyahut câriyesinin çıkageleceğini sanıyordum. Hâlbuki kimse gelmedi. Etrâfta bir çıt bile yoktu.

Gecenin birinci saati geçti. İkinci, hattâ üçüncü saati geçti. Lâkin kimse gelmedi.

Yüreğim biraz ferahlanınca iştahım açıldı. Ağzıma yemek koymayalı günler olmuştu. İçimden, “Demek Azize’nin işaretlere verdiği mânâlar doğruymuş, kız amma da şeytan, amma da akıllıymış ha! Azize o işaretlerin hepsinden sevdiğim kızın bana, ‘Sana yanıyorum, yakılıyorum!’ demek istediği mânâsını çıkarmıştı. Mademki Azize’nin bütün işaretlere verdiği mânâ doğru çıktı, bu tefsiri de doğrudur. Yaşadın be Aziz! Artık gam ve gussayı gönlünden at, kederi unut! Şimdi muradına ereceksin. Şu tatlı intizar dakikalarının lâyıkıyla tadına var. Onların lezzetini duya duya tat. Gel keyfim gel!...” diye söyleniyordum.

İşte bu düşüncelerin, kederin, hatta en ince izlerini bile yüreğimden silip atmıştım. Artık daha fazla dayanamadım. Kendi kendime, “Şimdi neredeyse muradına ereceksin! Pekâlâ, ahmak gibi aç acına ne bekliyorsun? Bari bir-iki lokmacık al da sevgilinin gelişini daha rahat bekle!” dedim.

Masaya yanaştım. Masanın ortasında akik gibi kızartılmış dört bıldırcın dolması vardı. Onun etrâfına baklava ve kaymaklı kadayıf koymuşlardı. Yahu turşuların bir tanesini bile unutmamışlardı.

“Bıldırcınlardan birinin ufacık butcağızını yiyeyim!” dedim. Bir budu yedikten sonra o butcağızın yanına bir de kanatcağız gönderdim. Birkaç kaşık da içindeki pirinçten yesem, hani ya pek fena olmaz diyerek, birkaç kaşık da dolmanın pirincinden yedim.

“Eh! Artık bıldırcın yetişir!” diyerek bir parça patlıcan, bir parça üzüm turşusu yedim. Lâkin bıldırcının birisinin sırtı bana doğru dönmüş ve sanki bana, “Ne duruyorsun, beni de gövdene atsana!” diyordu.

Efendim, o bıldırcının sırtını yedim. Bir başkasının da göğsündeki beyaz eti sıyırdım. Derken, dört-beş baklava yuttum. Baklavanın balı, şurubu yaktı. Bastım turşuyu. Turşunun sirkesi kesti. Bastım kaymaklı kadayıfı. Susadım. İçtim şarabı.

Ha şundan, ha bundan derken, karnım tıka basa doldu. Ben de yan gelip beklemeye devamdan başka yapacak şey kalmadı.

Gelgelelim, bana öyle tatlı, öyle tatlı bir uyku musallat oldu ki, ne ettiysem kendimi dalmaktan alıkoyamıyordum. Gözlerimi fal taşı gibi açtım. Ayağa kalkıp yerimde zıp zıp hopladım. Sabaha kadar hoplayacak değildim ya, bir kenara ilişince, bütün vücudum gevşiyor, hamur kesiliyor, yine dalmaya başlıyordum.

Sözü uzatmayalım, olacak oldu. Nihayet öyle bir uykuya daldım ki, çekiçle tepemde ceviz kırsalardı, büyük laf söylemeyeyim amma, uyanamazdım. Böyle uykunun kendine uygun uyanması da oldu.

Gözlerimi açınca, güneşi tâ göğün ortasında buldum. Bunu görünce tepem attı. Kendi kendime, “Eyvah, ne yaptım?” diye dövündüm. Ben uyurken karnımın ortasına tuz ekmişler, birkaç parça da kömür koymuşlar.

Kalktım. Kömürü attım. Tuzu silktim. “Acaba bir kimseyi görebilir miyim?” diyerek bir sağıma, bir soluma bakındım. Bahçede in-cin top oynuyorlardı.

Bahçede insan bulunmaması, haydi neyse, zaten bir gece evvel de kimse yoktu. Asıl tuhafıma giden kubbenin, kameriyenin, minderin, havuzun bulunduğu yerde şimdi yeller esmekte olmasıydı.

Ben uyanınca, kendimi bir gece evvel üzerinde dalmış bulunduğum minderin üzerinde bulmamıştım ha! Lâkin kupkuru toprak üzerinde bulmuştum. Hatta ondan dolayı sağrım, budum sızlayıp duruyordu. Koca bir fırsat kaçırmıştım! Ne kadar acınsam, ne kadar dövünsem yeriydi. Yanaklarımdan aşağıya yaşlar damlaya damlaya eve vardım.

Azize’yi göğsünü yumruklarken ve kederden kıvrım kıvrım kıvrılarak ağlarken buldum. Kendisi bir gece içinde sanki ihtiyarlayıvermiş, eriyip saman çöpü gibi kalmıştı. Benim yaşlarımı görünce, kendi tasasını[209] unuttu. Koştu gözlerimi sildi:

— “Ey Aziz, sen sahiden Allah’ın sevgili kuluymuşsun. Çünkü sen aşkıyla yandığın kızın aşkına nâil oldun. Hâlbuki ben, senin için bittiğim hâlde, senden yalnız azar görürüm. Ama ulu Tanrı’dan büyük dileğim, benden dolayı sana bir ceza vermemesidir.” dedi.

Kendi gözlerini de sildi. Yine o tatlı gülüşüyle yüzüme, gözlerime bakarak güldü. Beni okşadı, sokak elbiselerimi sırtımdan aldı. Onları rüzgâra sererken kokladı ve bana dönerek:

— “Aziz! Bu elbiselerde mâşukunun vuslatına nâil olanlara has kokuyu bulamıyorum. Yoksa bir kaza mı oldu?” diye sordu.

Ben yine olanı biteni, açık açık anlattım. Azize bu sefer tuhaf bir sûrette gülümsedi:

— “Aziz! Yüreğim sıkıntıyla dolu. İnşallah bu işin sonu hayır olur. Ben bu kızda iyi niyetler sezmiyorum. Sana bu kadar cefa ettiği için, canı çıksın inşallah! Bu kadın mahsus kendini naza çekiyor. Ondan ben ürkmeye başladım. Karnının üzerine serptiği tuz, ‘Sen uyku içinde burkula kalmışsın behey budala! Ruh senin gibi pisboğazdan nefret eder. Tatsız tuzsuz bir adamsın. İşte onun için seni tuzluyorum!’ demektir. Bu kadının seni sevmediğine şimdi eminim. Çünkü seni sevseydi, dayanamaz, muhakkak gelir seni uyandırırdı. Gelelim kömüre, o da ‘Allah senin yüzünü kara etsin. Sen kendini yetişmiş bir insan sayıyorsun; hâlbuki şekere, şekerlemeye can atan bir çocuktan başka bir şey değilsin!’ demektir. İşte bu iki işaretin başı da, sonu da bundan ibarettir. Ben Allah’tan yalnız seni şu kadının şerrinden kurtarmasını dilerim!” dedi.

Azize’nin bu sözlerini duyunca, göğsümü yumrukladım, başımı taştan taşa çarpmaya kalkıştım:

— “Evet, doğrudur, ben onu ilk defa görmek için oraya gitmiştim. Eğer ona karşı duyduğum sevgi kuvvetli olsaydı, heyecan duyar, imkânı yok uyumazdım. Hâlbuki ne yaptım? Oraya gittim, kıtlıktan kurtulmuş gibi tıkındım, sonra başımı yere vurup yaralı domuz gibi zıbardım. Kızın bana dedikleri azdır. Eyvah, şimdi ne yapmalı, ne etmeli? Sen bana yardım edersin, susma, bana bir akıl ver.”

Azize:

— “Ruhum, canım, ciğer köşem Aziz! Sana kaç kere söyledim, eğer sizi birbirinize kavuşturmak elimde olsaydı, hiç tereddüt etmeden eteğimi size siper ederdim. Ben bunu yaparak kahr da olacağımı bilsem, yine seve seve, güle güle yapardım. Çünkü benim için bahtiyarlık, ancak seni memnun görmektedir. Şimdi ise sana yapabileceğim yardım, kuru sözlerden ibarettir. Bana yine kulak ver ve söylediklerimi birer birer yap. Dinle, bu gece de, dün gece yaptığın gibi, doğru bahçeye git. Kubbeli kameriyeyi bulursan, yine eski yerine otur, bekle. Yalnız dikkat et de ağzına bir şey koyma. Çünkü yemek insana uyku getirir. Kız sana gelirse, ancak gecenin bir rub’u[210] geçtikten sonra gelecektir. Ah bilmem, yüreğimde bir üzüntü, bir endişe var. Allah seni şu katı yürekli kızın şerrinden kurtarsın!”

Azize’nin ne kadar isabetli düşündüğünü, şimdiye kadar birçok defa tecrübe ettiğimden, sevine sevine akşam olmasını bekledim. Elbette akşam da oldu.

Tam sokağa çıkmak üzereyken, Azize boynuma takıldı. Kız eğer gece bana çıkacak olursa, Azize’nin bana evvelce öğretmiş olduğu sözleri kendisine tekrar edeceğime dair ant verdirdi.

Sokağa çıktım. Bahçeye gittim. Bahçeyi, bir gece evvel nasıl bulduysam, o gece de yine aynen öyle buldum. Kubbeli kameriye, havuz, yemiş, yiyecek ve içecek, dolu masa… Hepsi yine yerli yerinde duruyordu. Yine minderin üzerine gidip oturdum. Yemeklerin kokuları bir gece evvelsi gibi burnuma geliyor ve beni yutkunduruyordu. Ağzıma bir lokma atasım gelince, kendimi başka düşünce, başka iştihaya verebilmek üzere, başımı başka tarafa döndürüyordum.

Ne demiştik? Ha evet, uyumamaya gayret ediyor ve gözlerimi fal taşı gibi açıyordum. Minderin üzerine yaslanmıştım. Yemeklerin kokusu burnuma öyle tatlı tatlı geliyordu ki, ağzım birkaç defa su doldu. Masaya şöyle bir göz ucuyla bir daha baktım. Efendim, orada neler yoktu? Çerezinden, mezesinden tutunuz da eti, avı, dolması, hindisi, turşusu, baklavası, hep oradaydı. “Tevekkeltü alâllah”[211] diyerek sağ kolumu sıvadım.

Evvelâ kızarmış hindiden başladım ve her şeyden tada tada, karnım doyuncaya kadar yedim.

Yemeği bitirince, evvelâ göz kapaklarımın biri ağırlaştı. Onu açayım derken öbürü çöktü. Minderin üzerindeki dik vaziyetim de bana sıkıntı vermeye başladı. Başımın altına bir yastık çektim. Kendi kendime, “Şuraya uzanmakla hemen uyuyuverecek değilim ya, hem dinlenir, hem etrâfı seyrederim!” dedim.

Başımı yastığın üzerine bırakıverdim. Bu vaziyette de ne kadar kaldığımı bilmiyorum. Yalnız kör-kütük sarhoş olup sızanlar gibi, hemen oracıkta derin bir uykuya dalıvermişim.

Bir daha gözümü açtığım zaman, güneşin çoktan beri ufukta yükselmiş olduğunu gördüm. Ayağa kalkmak için başımı öne alınca, göbeğimin üzerinde bir de ne göreyim? Bir aşık kemiği, bir hurma çekirdeği ve çelik-çomak oyununda kullanılan bir çelik.

Önüme arkama, sağıma soluma alık alık bakındım. Bir gece evvel, şurada duran masaların, dolapların, kandillerin şimdi yerinde yeller esiyordu.

Yattığım yerden fırladım. Göbeğimin üzerine konulan çekirdek, tahta parçası gibi şeyleri sağa sola savurdum, öfkeli öfkeli eve yollandım.

Azize’yi evde inliyor buldum. Zaten annemden emdiğim süt burnumdan fitil fitil çıkıyordu. Üstelik bir de onun inim inim inlediğini görünce, aklım zıvanasından fırlayıverdi. Büsbütün çileden çıktım. Yumdum gözümü, açtım ağzımı. Bağırdım, çağırdım, köpürdüm durdum.

Ben kızıp ve ona ağız dolusu küfürler savurdukça, sanki onu seviyor ve okşayıcı tatlı şeyler söylüyormuşum gibi, zavallı amcamın kızı bir taraftan ağlıyor, bir taraftan da:

— “Zavallı Aziz!” diyerek beni bağrına basıyor ve yüzümü öpüyordu. Azize beni uzun uzun süzdü:

— “Galiba bu akşam da uyumuşsun Aziz!” dedi.

Sert sert:

— “Evet!” dedim.

Göbeğimin üzerinde ne bulduğumu sordu. Ben de orada bulduğum tuhaf şeyleri tarif ettim.

Öfkem biraz yatışmıştı. Bu sefer de ona bu kadar fena muamele ettiğimden dolayı kendime karşı kızıyordum. Usullacık Azize’ye yanaştım:

— “Ey amcamın kızı” dedim, “ben yalnız bu çetin işin üstesinden gelemeyeceğim. Vakıa seni boyuna gücendirip incitiyorum; fakat bu kabahatlerimi sinirlerimin bozukluğuna bağışla!”

Ben söyledikçe Azize canlandı. Gözlerinden teessür buğusu silindi. Uzun uzadıya düşündü taşındı.

— “Tahta çelikle aşık kemiğinin mânâsı şudur” dedi, “Ağzı süt kokar bir çocuksun. Sen nerede, aşk ve muhabbet nerede? Sana sevdâ değil, aşık atmak veya çelik-çomak oynamak yaraşır. Gelgelelim hurma çekirdeğine, hurma çekirdeği ekseriya atılır. Sana çekirdeği göndermekle, artık seni yüreğinden ve hatırından silip attığını anlatmak istiyor. Bu işaretlere başka mânâ vermenin imkânı yoktur.”

İşaretlerin bu tefsirini duyunca, neye döndüğümü artık bir tasavvur ediniz. Sanki sırtıma birdenbire ateşten bir gömlek kondu sandım. Vallâhi, kan ağladım dersem, yalan söylememiş olurum. Şaka değil bu! Kara sevdâya tutulmuşum.

Kendi kendime, “Hay bunak! Hay salak! Hay avanak! Uyumadın, uyumadın da tam gidip zıbaracak yeri mi buldun? Gençliğine de, boyuna posuna da binlerce kere lânet olsun!” diye mırıldandım.

Hırsımdan başımı yumruklayıp dişlerimi kırarcasına gıcırdattım. Hey gidi koca Mevla’m hey! Olur şey miydi bu?

Fırsat kaç kere ta ayağımın uççağızına yanaşıvermişti de ben, budalalığımdan onu tepivermiştim.

Amcamın kızı bana acıyan gözlerle baktı.

— “Dinle Aziz!” dedi, “Böyle boş âh ü vâhı bırak. İyi dikkat et ve ayağını denk at. Çünkü bu işte ya muradına ermek var, ya ölüm! Bana iyi bak, bu gece de uykuya daldın mıydı, mahvolduğunun resmidir ha! Sevdiğin kız, anlaşılan kurnazların kurnazı bir fettanmış. Böylesiyle aşk işleri ya pek âlâ olur, ya olmazsa pek fena olur. Eğer sana bu gece de uyuyacakmışsın gibi geliyorsa, daha vakti varken gel bu işten sağ-salim olarak elini eteğini çek.

Yok, kendine güveniyorsan atıl, atıl ama uyuma, amcamın oğlu, gözümün bebeği!”

— “Hayır, sana söz veriyorum, artık yağma yok! Papaz pilavı bir kere yer! Bu gece ne uyurum, ne uyuşurum. Sabaha kadar dimdik, dipdiri, upuyanık beklerim. Merak etme!”

Bunun üzerine Azize, bana yemek getirdi. Onun niyeti karnımı evde doyurmaktı. Tâ ki, sonra da bahçede yemek yiyerek uykuya dalmayayım.

Ben de onun sözünü dinledim. Oruca hazırlanan sahurcular gibi, biraz sonra acıkmamak için, şimdiden isteksiz isteksiz yedim.

Tam kapıdan dışarı fırlayacağım sırada, Azize boynuma sarıldı. Bana ezberletmiş olduğu beyitleri okuyacağıma bana antlar verdi.

Ben Azize’den ayrılınca dosdoğru bahçeye koştum.

Orası yine eskisi gibi döşenmiş ve donanmış.

İçimden, “Bunlar acaba cin mi, peri mi ki, göz açıp kapayacak kadar kısa bir zaman içinde buraya bu sofrayı, kandilli kameriyeleri kuruyorlar ve o kurdukları şeyleri de kurdukları kadar çabuk çabuk kaldırıyorlar. Amma da el çabukluğu mârifet ha!” diye geçirdim.

Yine minderin üzerine, eski yerime gidip bağdaş kurdum.

Gece ilerliyordu. Gece ilerledikçe, göz kapaklarımla başım ağırlaşıyordu. Ben uykuya kapılmamak için kâh başımı sert sert sallıyor, kâh parmaklarımla göz kapaklarımı ovuşturup yukarı kaldırıyordum. Hem aksiliğe bak ki, evde inadına tıkanık duran iştahım burada inadına açılıvermesin mi? Gece rüzgârı da sanki benimle alay ediyormuş gibi, yemeklerin kokusunu alıp tâ burnumun içine sokuyordu. Artık bunun bu kadarına dayan olmazdı.

Eteklerimi toplayınca, yallah masanın yanına yanaştım. Ha şundan, ha bundan dedim yedim, biraz ondan içelim diyerek içtim. Ama bu içiş, bu birazla kalmadı. Bir bardak, arkasından bir daha, bir daha ve bir daha içtim. Zaten sevdâdan bitkin olduğumdan mest oldum, yere çam bölmesi gibi, boylu boyunca uzandım.

Gözümü açtım, lâkin yine kapadım. Çünkü tâ göğün kubbesinden ortasına tırmanmış olan güneş, gözlerimi fena hâlde kamaştırdı.

Gözlerimi başka tarafa çevirerek yine açtım. Bu sefer kendimi sokak ortasına atılmış buldum. Hem de göbeğimin üzerine artık biber tohumu, hurma çekirdeği gibi baharat ve süprüntü kabilinden şeyler değil, kınından taze sıyrılmış bir hançer, bir de demir dirhem konmuştu.

Vallâhi gözüm korktu, yıldım. Hançeri de, dirhemi de kapınca soluğu evde aldım.

Hızlı adımlarla yürüyerek bir gölge gibi sessiz, Azize'nin odasına daldım. O,[212] arkasını kapıya dönmüş olduğu için, odaya girdiğimin farkına varmadı. Dönüyor, saçını başını yoluyor:

— "Ah bu işkence daha ne kadar devam edecek? Halimi bildirecek, derdimi açacak, teselli bulacak kimsem yok!" diye şikâyetler ediyordu.

Odaya girer girmez, dirhemle hançer elimden düştü. Oda fırıl fırıl döndü. Gözlerim karardı, yere yuvarlandım. Bayılmışım.

Kendime gelince, ona olanı biteni anlattım. Derdimin büyüklüğüne o da iştirak etti. Baş başa acı yaşlarımızı birbirine karıştırdık. Ben kendi hâlime yanıyordum, bî-çare Azize ise hem kendisi, hem de benim için üzülüyor, mum gibi eriyip gidiyordu.

— "A Aziz, ben sana zinhar gözünü yumma, diye kaç kere tembih ettim. Sen, sözü kulağına küpe edeceksin diye söz veriyorsun, ama söz bir kulağından girip öbür kulağından çıkıyor!"

— "Aman Azize, şu acıklı hâlime acı da, bir de beni azar ederek yanık yüreğimi büsbütün yakma! Sen gel de bu hançerle demir dirheme bir mânâ ver!"

— "Bunu anlamayacak ne var? Dirhem insanın gözlerine delâlet eder. Yani dirhemi üzerine koymakla bu kız, gözleri üzerine bir şeyler yemin etmiş. Ne yapmaya yemin etmiş biliyor musun? Eğer bir daha gelir de yine uykuya dalarsan, karnının üzerine bıraktığı hançerin eşi bir hançerle seni öldürmeye yemin etmiş. Ah amcamın oğlu, ben bu kurnaz kızdan çok ürküyorum. Bunun niyeti pek hayırlı olmasa gerek. Yüreğime bin türlü korkunç şüpheler geliyor. Bu kızın sana bir yaman tuzak hazırladığını sezer

gibi oluyorum. Üzülüyorum, eziliyorum, bitiyorum. Bu kadının bahçesine bir daha gittiğin takdirde, orada uykuya dalmayacağına, iki kere iki dört ettiği kadar emin isen, o zaman diyeceğim yok. Canın nasıl isterse öyle yap. Yok, eğer orada uyuyacağını zannediyorsan, başına bir belâ gelmeden, gel de bu sevdâdan vazgeç. Unutma ki bu kız, seni bir kere daha uyur vaziyette görürse, öldürür mü öldürür.”

— “Peki amcamın kızı, bu işin oluru nedir ya? Ben sana sığınıyorum, senin aklın keskindir. Hem kadın değil misin, onun için kızın fikirlerini benden kat kat daha iyi seziyorsun.”

— “Ben sana canla başla yardım ettim ve ediyorum da. Yalnız sözlerimi dinlemen lâzımdır. Sana kaç kere uyuma dedim. Sen ne diye yine uyudun?”

— “Sana yemin ederim ki, bundan sonra özlediğim murada ermek uğruna, bana ne nasihat edersen, noktası noktasına yerli yerine getireceğim.”

— “Peki, bahçeye gidecek zaman gelsin, sana o vakit ne yapacağını söylerim.”

Sonra beni okşadı, yatağıma yatırdı. Sanki hâşâ, bir çocukmuşum gibi bana ninniler söyledi. Ayaklarımı ovdu, başımı kaşıdı, nihayet beni uyutmaya muvaffak oldu.

Uyandığım zaman, güneş hemen hemen batmak üzereydi. Zavallı Azize’yi başımın ucunda yüzümü yelpaze ile rüzgârlar buldum. Ben saatlerce uyumuşum. Hâlbuki o benim yanı başımdan bir lahzâ bile ayrılmamış. Gözlerini kırpmadan bana bekçilik etmiş. Beni rahatsız etmesin diye, üzerime bir sinek bile kondurmamıştı. Yalnız ağlamaktan gözlerinin kızarmış olduğunu gördüm.

Azize uyandığımı görünce, yüzüme güldü. Koşup bana yemek getirdi. O dakikada hiç ihtiyacım yoktu. İsteksiz yemek yemek de dayak yemekten farksızdır. Onun için tepsiyi ittim.

— “Aman şu yemekleri yanımdan uzaklaştır, çok tokum, yemeklerin kokusu adeta içimi bulandırıyor!” dedim.

— “Hani ya her söylediğimi dinleyeceğine dair bana söz vermiştin? Daha şimdiden itaatsizlik etmeye başlıyorsun!”

Hakkı vardı. Tepsinin başına geçtim. Midem almıyordu. Ama ben tıka basa yiyerek vaadimi yerine getiriyordum. Mideme öyle bir rıhtım kurdum ki, deme gitsin!

Azize, yemekten sonra, bana bardak bardak şerbet sundu. Onları da birbiri arkasına devirdim.

Artık öyle bir hâle gelmiştim ki, değil o gece, lâkin ertesi gün de ağzıma bir lokma yemek veya bir yudum su koymanın ihtimali yoktu.

Yemek bittikten sonra, yine beni Azize minderin üzerine uzandırdı. Ellerimi yıkadı. Üstüme başıma gülsuyu serpti. Yanı başıma oturdu, vıcır vıcır kuşlar gibi öterek intizar saatlerini kısaltmaya çabaladı. "Küllü âti karîb"[213] derler ya, işte beklediğimiz akşam da nihayet gelip çattı. Azize beni giydirdi, kuşattı:

— "Aman amcam oğlu, sakın gözlerini yumayım deme; çünkü yandığın gündür. Kız yanına gelse gelse, gece ortasından çok sonra, şafağa yakın gelir. Bunu söylemekten maksadım, çok bekleyeceğini sana anlatmaktır. Ona göre davran!"

Bî-çare, bunları söyledikten sonra dayanamadı, dolu gözlerinden acı yaşlar boşandı. Tam dışarı çıkacağım zaman:

— "Sakın sana ezberletmiş olduğum mısraları okumayı unutma!" dedi.

— "Hiç unutur muyum? Bu da söz mü?" diyerek dışarı fırladım.

Ortalık alaca karanlıktı. Bahçeye gidip gelmeye ayaklarım o kadar alışmıştı ki, oraya gözüm kapalı bile olsa, yine kolay kolay varabilirdim.

Neyse, sözü uzatmayalım. Bahçeye girdim. Minder, sofra, kameriye yine yerli yerinde idiler. Ben de eskisi gibi, minderin üzerine çıkıp kuruldum. Karnım toktu. Uykudan, mahmurluktan da eser yoktu. Hiç ömrümde o saat kadar keyifli olduğumu hatırlamadım.

Ben bahçeye vardıktan biraz sonra, alaca karanlık, gecenin zifirî karanlığına yol verdi. Yıldızlar kırpışan gözler gibi belirmeye başladılar. Ay doğdu. El-ayak patırtısı kesildi. Ortalıkta bir çıt bile yoktu. Ay göklere tırmandı, sonra ufka doğru düşmeye başladı. Lâkin sevdiğim kız, bir türlü görünmüyordu.

Yavaş yavaş keyfim bozulmaya, sinirlerim gerilmeye başladı.

Derken horozlar ötmeye koyuldular. Göğün bir tarafı ağarır gibi oldu. Şaka değil, koskoca geceyi beklemekle geçirmiştim.

Bir gün evvel, karnımı doldururken, bana sanki ebediyyen yemek yemeyeceğim gibi gelmişti. Hâlbuki karnım acıkmaya başlamasın mı? Kendi kendime de kızmadım değil. Lâkin ne ettimse, fayda vermedi. Yine sofranın başına geçtim.

“Şunun çeşnisine bakalım, bunun tadı tuzu yerinde mi acaba? Onun şerbeti nasıl ki?” derken midemi yine ıskarça[214] istif etmiş bulundum.

Gözlerim ağırlaştı. Beni tatlı tatlı bir mahmurluk sardı. Esnedim, habire esnedim. Tam dalacağım sırada, uzaktan bir gürültü işittim. Kulak kabarttım. İşittiğim hayâl falan değildi. İnsan yürüyüşünün ta kendisi…

Bende artık ne mahmurluk, ne ağırlık kaldı. Hemen çarçabuk ellerimi, ağzımı, yüzümü yıkadım. Yüzümü ellerimi silmeyi henüz bitirmiştim ki, sevdiğim kızı bana doğru gelir gördüm.

Onu görünce, bütün çektiğim sıkıntıları, zahmetleri unuttum. Ona değil ben, lâkin benim gibi binlerce delikanlı feda olsa lâyıktı.

Sevgilimin yanında, on tane kadar câriye vardı. câriyeleri arasında ilerleyen sevgilim, yıldızlar arasında yükselen mehtaba benziyordu. Üzerinde altın sırmalarla işlenmiş bir ferace vardı. Kız beni görünce, şen ve şakrak bir kahkaha salıverdi:

— “Acayip!” dedi, “Bu sefer nasıl oldu da uyumadınız? Neyse uyanıklığınız bana âşık olduğunuzu ispat etti. Çünkü sevdâlılığın bir şânı, göz yummadan sevgiliyi sabahlara kadar bekleyebilmektir.”

Sevgilim bunun üzerine câriyelere bir işaret yaptı. câriyeler yanımızdan çekilip gittiler. Yan yana, baş başa yalnız kaldık. Sevgilim beni göğsüne sıktı, öptü. Vakit gündüz oluncaya kadar, tatlı tatlı muhabbet ve sohbet ettik.

Artık neredeyse öğle ezanı okunacaktı. Bahçede artık daha fazla kalamazdım. Sevgilime gideceğimi söyledim. Elimi tutarak gitmekten beni alıkoydu. Cebinden bir mendil çıkardı. Mendili minderin üzerine açtı.

Mendilde iki gazâl sûreti işlenmişti. İşte gördüğünüz mendil, bu bahsi geçen mendildir. Kız onu bana bir hatıra olarak bıraktı.

Ertesi gece ve her gece, bahçeye geleceğimi vaat ederek oradan çıktım. Yalnız sevinçle Azize'nin bana ezberlettiği mısraları okumayı unutmuştum.

Bir kere eve girince, doğru Azize'nin odasına koştum. Amcamın kızı cansız bir külçe gibi minderin berisine yığılmış kalmıştı. Gözlerinden oluktan boşanırmış gibi yaş akıyordu ve vâhları ise hakikaten yürek yakıcı idi.

Beni görünce gözlerini sildi, koştu, gerdanımı öptü ve:

— "Sana tembih ettiğim gibi o mısraları kıza okudun mu?" diye sordu.

— "Hayır, okumadım." dedim. "Vallâhi unutmazdım, ama şu mendilin üzerine işlenmiş iki gazâli görüyor musun, işte hayran hayran onların seyrine dalmıştım, o esnada mısralar da aklımdan çıkıverdi."

Bunu söylerken gazâl resimli mendili Azize'nin önüne seriverdim. Bu cevabım Azize'nin kederini yatıştırmak şöyle dursun, onu büsbütün mükedder etti, çileden çıkardı. Zavallı kız, yay gibi yerinden fırladı. Lâkin hemen kendini toplayarak yerine oturdu. Güç belâ içine akıttığı acı yaşları, artık yanaklarından aşağı salıverdi. Yalvarışlı bir tavırla omzumu tuttu:

— "Ey amcamın oğlu, senden büyük bir ricam var. Beni kırma, bu mendili bana hediye et." dedi.

— "Hay hay, canla, başla! Senin olsun, bu senden iyi mi Azizeciğim!"

O gün evde, döşeğimsi bir minderin üzerine yan geldim. Açık pencereden tatlı meltem rüzgârı püfür püfür esiyordu. Güzel bir şekerleme kestirmişim. Akşam olunca, yine sevdâ yolu üzerine yollanacağım sırada, Azize eteğimden tuttu:

— "Aziz, bana bak!" dedi, "Bu kızdan ben bir fenalık umuyorum. Sakın bu gece ondan ayrılırken sana ezberletmiş olduğum sözleri ona tekrar etmeyi unutma ha!"

Unutmayacağımı vaat ederek Azize'den ayrıldım.

Bahçeye girdim. Minderin üzerine çıkarak oturdum. Kız beni bekliyordu. Hemen kameriyeye koştu, boynuma sarıldı ve yanaklarımı öptü. Yedik, içtik, görüştük, konuştuk.

Enikonu geç olunca, ayrılmak üzere ayağa kalktım. İşte tam o dakikada Azize'nin bana ezberletmiş bulunduğu mısralar hatırıma geldi. Doğrusu o mısralarda ben derin bir mânâ yahut başkaca bir sanat eseri görmüyordum. Mamafih Azize'nin de onları bana derin mânâları veya bedîî[215] kıymetleri için öğretmediğini biliyordum.

Bu şiir, ancak şerrin veyahut belânın def'i için okunup üflenen tılsımlı laflar kabilindendi. O mısraları size tekrar edeyim:

"Ey âşıklar, aşktan yanan bir gencin nasıl hareket etmesi icap ettiğini bana öğretiniz!"

Zâhiren mânâsız olan bu sözleri duyar duymaz, kız hüngür hüngür ağlamaya başladı ve âh çekerek cevaben şu sözleri söyledi:

"Aşkı gizlemeli, sabretmeli!"

Kızın söylediği bu birkaç lafı kolaylıkla ezberledim. Bahçeden çıkınca, dosdoğru eve vardım. Azize'yi yerde yatar buldum. Başının ucuna annem çökmüş, kızın acınacak hâline gözyaşları döküyordu. Annem beni görür görmez kaşlarını çattı:

— "Senin gibi amcazâdelerin Allah müstahakkını versin!" dedi. "Biçare kızı bu hâlde bırakarak nereye gittin? Senin yüreğinde duygu denilen şey yok mudur?"

Lâkin Azize, odaya girenin ben olduğumu anlayınca, yay gibi yerinden fırladı:

— "Ey Aziz, öğrettiğim mısraları kıza okudun mu?" diye sordu.

— "Evet" dedim.

Bu cevabım Azize'yi hıçkıra hıçkıra ağlattı. Bana bir mısra daha ezberletti. Ezberlettiği mısraı bana okuttuktan sonra, şu mısraları da öğretti:

"O sabretmeye çabaladı, tahammül etti; lâkin sabırda yalnız acı buldu."

Ezberlemiş olduğum bu iki mısra da, evvelce öğrenmiş olduğum mısra gibi sevdiğim kıza söylenecekti.

Vakit ve saati gelince, ben yine bahçeye gittim. Orada güzel bir vakit geçirdim. Tam döneceğim sırada, mısralar hatırıma geldi, onları kıza okudum. Tuhaf şey! Kız bu mısraları duyunca bir ağlamaktır tutturdu.

Bense bu bomboş laflarda ne ağlanacak, ne de gülünecek bir şey görmüyordum. Kız epeyce ağladıktan sonra, kendisini toplayabildi ve cevaben şu mısraları söyledi:

“Mademki sabır ona yalnız acı veriyor, onun acısını yalnız ölüm unutturur!”

“Fesuphanallah” diyerek bu kelimeleri de birer birer ezberledim.

Eve dönünce, Azize’yi bayılmış ve yerde serili buldum. Annem yine Azize’nin başı ucuna oturmuş, ona yardım ediyordu.

Azize adımlarımın gürültüsünü işitince, yattığı yerden irkildi, fal taşları gibi açılan gözleri tuhaf bir ateşle yanıyordu. Helecanlı bir sesle:

— “Mısraları okudun mu?” diye sordu.

— “Evet” dedim.

O da bir ağlamaktır tutturdu.

Ben ne yapacağımı, ne edeceğimi şaşırdım. Elimden alık alık bakıp beklemekten başka bir şey gelmiyordu.

Biraz sonra Azize, bazı mısralar daha okudu ve kızı görmeye gittiğim zamanlar bunları ona tekrar etmekliğimi rica etti. O mısralar şunlardı:

“Duydum, anladım, artık genç yaşımda ölüyorum. Yâr ile kavuşmamıza engel olan insana selâmlarımızı bildiriniz!”

Azize’nin yanına çömelerek ezberledim.

Akşam vakti olunca, bahçe yolunu tuttum.

Sevdiğim kız beni kapıda bekliyordu. Yan yana oturup muhabbet ettik. Öpüştük, koklaştık, yedik, içtik…

Derken yine gök ağarmaya başladı. Artık ayrılmak saati gelip çatmıştı.

Kıza “Allah’a ısmarladık!” derken, Azize’nin son olarak öğrettiği sözler hatırıma geliverdi. Onları giderayak kıza tekrarladım. Kız öyle bir bağırış bağırdı ki, işiten onu birdenbire şimşek çarptı sanırdı. Ben ne kızın, ne kendimin neye uğradığımızı bilemediğim için, şaşkın şaşkın, “Ne var, ne oluyoruz?” diye etrâfıma bakınıyordum.

Kız iki elleriyle başını tutuyor:

— “Ah gitti, biçareceğiz öldü!...” diye inliyordu.

— “Yahu ölen kim, nerede öldü?” diye soruyordum.

— “Bu mısraları kim söylemişse, bu saatte o çoktan ölmüştür!” diye cevap verdi ve yine başını önüne eğerek acı acı ağlamaya devam etti. Bir müddet böyle kaldıktan sonra başını kaldırdı:

— “Yazıklar olsun sana! Bu sözleri sana söyleten kızla bir hısımlığınız, akrabalığınız var mıdır?” dedi.

— “Evet, akrabamdır. Hem de yakın akrabamdır, amcamın kızıdır!” diye cevap verdim.

— “Yalan söylüyorsun!” diye haykırdı. “O senin amcanın kızı olamaz; çünkü insan öz amcasının kızına bu kadar fenalık yapamaz! Anlaşılan kız seni çıldırasıya seviyordu. İnsan, amcasının kızı, ona karşı bu kadar büyük bir muhabbet duyar da, o insan, o kıza karşı hiçbir şey duymaz olur mu? Yazık ettin zavallı kıza, o biçare bu dakikada senin yüzünden diriler arasında sayılı değildir. O çoktan bu kara sevdâyı ruhuyla beraber kara topraklara sürükleyerek bu dünyadan göçüp gitmiştir. Senin gibi adamın Allah vücudunu yeryüzünden eksik etsin. Seni böyle seven bir amca kızının olduğunu evvelce bilseydim, sana yüz vermek değil, seni yanıma bile yaklaştırmazdım!” dedi.

— “Vallâhi yalan söylemiyorum, bu mısraları bana öğreten amcamın kızının ta kendisidir. Sana yalan söylemeye borçlu değilim a! Sonra seni ne kadar sevdiğimi bilirsin. Sana yalan söylemeye dilim varamaz. Yaptığın işaretlerin mânâlarını bana anlatan da yine bu kızdır. O, doğrusu bana canla, başla yardım etti. İşaretlerinin mânâlarını söylemekle de kalmadı, buraya gelişimin her dakikasında ne yapacağımı birer birer öğretirdi. Eğer o

olmasaydı, bu dakikada ben burada bulunamazdım. Muradıma ben onun sayesinde erdim.”

— “Ne söylüyorsun? Demek aramızda olan biten her şeyi biliyordu ha?”

— “Biliyordu ya, hem biliyordu laf mı? Sana karşı nasıl davranacağımı, bana öğreten oydu.”

— “Sen gençliğini ona nasıl zehir ettinse, Allah da senin gençliğini sana zehir etsin, dünyayı sana zindan etsin, gençliğinin hayrını görme emi!” dedi.

Biraz düşündükten sonra:

— “Burada ne duruyorsun, biçare kızın yanına koşsana!” diye bağırdı.

Ben inat edip orada beklemezdim ya! İster istemez ayağa kalkarak evin yolunu tutturdum. Bizim evin sokağına varınca, uzaktan bir vâveylânın yükseldiğini işittim. Tüylerim ürpermedi desem yalan söylemiş olurum.

Korkak adımlarla kapımızın önüne vardım. Titrek ellerle kapının tokmağını çaldım. Kapıyı annem açtı. Biraz evvel Azize’yi o kapının arkasında ölü olarak bulmuşlarmış. Annem beni görür görmez üzerime atıldı. Bana demedik laf bırakmadı:

— “Bu kızın ölümünün günahı senin boynundadır. Genç kızın kanının öcünü Allah senden alsın! Seni Allâhu zü’l-celâl sürüm sürüm süründürsün, inim inim inletsin. Biçareyi nasıl kahrederek yüreğini çatlattınsa, Allah da seni kahhar ismiyle kahretsin! Keşke seni doğurmaz olaydım. Senin yanında kurt, yılan, akrep melek sayılır. Ah başı kopasıca, şu kızı kim bilir nasıl işkencelerle öldürmüşsündür? Onu bir bilmek isterdim.”

Annem daha söyleyeceklerini bitirmemişti ki, meydana bir de babam çıktı. O da ağzına geleni söyledi. Onların sövüp saymalarına ne hacet vardı? Azize’nin ölümüne zaten canım sıkılmıştı. Babamla beraber kızın cenaze merasimini hazırladık. Onun ruhuna hatimler indirttik. Üç gün üç gece, Azize’nin mezarı başında kaldım. Üç gün sonra eve döndüm. Evde annem beni sıkıştırmaya başladı:

— “Kızın yüreğini nasıl kırdın? Ne ettin de onu öldürttün?” diye bir düzüye sorardı.

Anlaşılan kızın büyük bir gönül işkencesi içinde kıvranıp çırpındığının annem farkına varmıştı. Kıza her vakit:

— “Kızım nen var? Derdin nedir? Bana anlatsana?” diye sual sorar, onun ağzını ararmış. Kız:

— “Hiçbir şeyim yok!” der dururmuş.

Evirmişler, çevirmişler, lâkin kızın ağzından bir söz bile kapamamışlar. Kız ölüverince, annem onu nasıl öldürdüğümü merak etmiş. Nihayet bir gün, beni yine fena hâlde sıkıştırdı. Yerinde tepiniyor ve mütemadiyen:

— “İllâ da illâ… Bu taze kıza ne ettin de ölümüne sebebiyet verdin?” diye soruyordu.

Ardı arası kesilmeyen bu sorgu sual artık canıma tak demişti. Somurtkan bir suratla:

— “Ne yapacağım, ne edeceğim, hiçbir şey yapmadım!” diye cevap verdim.

— “Tazenin ölümünün intikamını Allah senden beş kat fazla alsın emi! Zavallı kız, son nefesine kadar hiç ses çıkarmadı. Bî-çareye değme işkenceyi reva gördüğün hâlde, o yine sırrını yüreğine hapsediyor, gık bile demiyordu. Seni yine çıldırasıya sevmekte devam ediyordu. Artık son nefesi yaklaşmıştı. Onu hıçkırık tutmuştu. Kapalı gözlerini açtı ve bana üzgün üzgün bir bakış saldı. İnce sesiyle:

— “Anneciğim” dedi, “-bilirsin ya bî-çare öksüz beni her zaman anne diye çağırırdı- neredeyse öleceğim, bana hakkını helâl et! Ölümümün cezasını Allah oğluna çektirmesin!” dedi. Ben sözünü kestim:

— “A, başıma gelenler! Bu laflar nedir? Dur bakalım daha hayatına yeni giriyorsun. Hâlbuki ölümden bahsediyorsun. Bu kadar korkak olma. Daha ihtiyarlayıncaya kadar kim bilir kaç seneler yaşayacaksın!” dedim.

“Ama bu kuru teselliye kendim de inanmadım. Kızcağız göz göre göre can çekişiyordu. Onu böyle gördükçe, yüreğimin yağı eriyor, kanı sızıyordu. Kolay mı? Dağ gibi evlâdı yetiştir de tam:

— “Oh! Elhamdülillâh! Zahmetini çektim, amma şu yavruyu da yetiştirdim!” diyeceğin zaman yavru da gözünün önünde yıkılıp gidiversin! Azize teselli sözlerime kulak asmadı bile:

— “Anneciğim üzülme, yorulma!” dedi. “Yakında ben ölüler arasına kavuşacağım. Yalnız senden bir dileğim var. Bu öz dileğimi yerine getirirsen, gözlerim ardımda açık kalmaz, rahat rahat ruhumu teslim ederim. Senin artık bu dâr-ı dünyada bana yapabileceğin iyilik bundan ibarettir. Eğer Aziz bu akşam da, onun her akşam gitmek âdeti olduğu yere giderse ve orada her akşam rast geldiği insana rastlarsa, o insana şu birkaç sözü söylemesini unutmasın:

— “Sadakat iyidir, hıyanet fenadır!”

“İşte bu kadar. Kendisini sevdiğim için, onu birçok kazalardan, belâlardan korudum. Onu öldükten sonra da korumak istiyorum. İşte bundan dolayı sana bu sözleri öğretiyorum.”

Ondan sonra yastığının altından küçük bir çıkın çıkardı.

— “Ne zaman onun ölümünden dolayı seni ağlar görürsem, o zaman bu çıkını sana vermekliğimi tembih etti. Çıkının içinde bağlı duran şeyin ne olduğunu ona ısrarla sordum. Lâkin bir türlü söylemedi. Hem de çıkını açmayacağıma dair bana yemin ettirdi. Şimdi çıkın yanımda saklıdır. Kızın vasiyet ettiği gibi, ne zaman seni ona acıyarak ağlar görürsem, çıkını o zaman sana teslim edeceğim!” dedi.

Adam sen de! Dertli dünyada dertsiz başıma dert arayacak değilim ya! Azize ölmüşse, elimden ne gelebilirdi? “Allah ona gani gani rahmet etsin!” diyerek geçtim.

Benim kaygım bambaşkaydı. O günden sonra, kendimi büsbütün eğlenceye ve zevk ü safâya verdim. Sevgilimle buluşarak bütün geceyi beraber geçiriyorduk. Lâkin artık bu da beni doyurmamaya başladı.

İçimden, “Âh ne etsem de gündüzleri de sevgilimle beraber geçirsem!” deyip duruyordum. Akşam olunca Aziz nereye gider? Elbette bahçeye gider. Sevgilimi merak içinde beni bekler buldum. Beni görür görmez, kuş gibi çırpına çırpına bana doğru koştu ve boğazıma sarılarak amcamın kızı hakkında bir yeni havâdisim olup olmadığını sordu:

— “O çoktan öldü!” dedim. “Cenaze namazını kılalı tam dört gün oldu. Allah rahmet eylesin. İstirahat-i ruhu için hatimler indirdik ve mevlitler okuttuk.”

Sevgilim bu sözlerimi duyunca, az kalsın ağlamaktan bayılacaktı. Hıçkırıkları arasında:

— “Âh hain! Onun ölümüne sebep olacağını, ben sana söylememiş miydim? Sen bir amcanın kızı bulunduğunu bana iş işten geçtikten sonra haber verdin. Eğer vaktiyle haber vermiş olsaydın, belki ben onu ölümden kurtarabilirdim. Bî-çare kızın bana iyilikleri çoktur. Ancak onun sayesindedir ki, bu dakikada ikimiz birbirimize kavuşmuş bulunuyoruz. Ben ona çok medyûn-ı şükranım[216] ve eğer sağ olaydı, borcumu öderdim. Ne çâre ki, kuş uçtu, kafes boş kaldı. Bu kızın ölümüne sebep olduğun için, korkarım ki, senin başına büyük bir felâket gelecektir.”

— “Yahu sen ne diyorsun? O ölmezden evvel bana hakkını helâl etti. Allâhu a’lem[217] amma onun ölümünden dolayı bana hiçbir şeyler olmaz.”

Sonra Azize ölürken anneme söylediği lafları sevgilime naklettim[218]. Bunları duyunca sevgilim:

— “Aman, annene gittiğin zaman, kızın son nefeste bana söyleyesin diye annene öğrettiği sözleri ondan sor da gel, bana söyle emi!” dedi.

— “Eve gidip anneme sormaya ne hâcet? Annem bana onları çoktan söyledi. İşte: “Sadakat iyi, hıyanet fenadır!”

Sevgilim bu sözleri duyunca şaşırdı. Hem başını sallıyor, hem:

— “Allah kıza çok rahmet etsin, hakikaten temiz kalpli, güzel bir kızmış. Değil yalnız bu dünyada, bak öteki dünyada bile seni koruyor. Ben sana bir fenalık etmeyi[219] tasarlıyordum. Öyle bir fenalık ki, onun acısını ölünceye kadar unutmayasın. Hâlbuki kızın bu sözleri, sana o fenalığı yapmaktan beni alıkoydu. Sen yine o bî-çare mâsuma teşekkür et.”

Ne yalan söyleyim, sevgilimin ağzından bu sözleri duyunca şaşırdım:

— “Yahu birbirimizi bu kadar sevdik, bu kadar zamandır da sevişiyoruz; buna rağmen sen bana karşı nasıl fena bir niyet besleyebilirsin? Demek

bunca gündür, ben koynumda bir zehirli yılan besliyormuşum da haberim yokmuş!”

— “Daha ağzının süt koktuğunu görüyorum. A koca bebek, sen kadınların ne fettan, ne afacan şeyler olduğunu bilmiyorsun galiba! Bu işte acemiliğin besbelli… Sakın herhangi bir kadınla görüşeyim, konuşayım deme; çünkü kadın kısmının hilesi çoktur. Sen de bu beceriksizliğinle muhakkak onların tuzağına düşersin. Seni şimdiye kadar benim şerrimden bile kurtaran o amcanın bî-çare kızıydı. Lâkin öldükten sonra artık seni koruyacak, seni muhafaza edecek kimse kalmadı. Onun için gözünü dört aç, kadın dendi miydi, hemen kırk fersah uzağa kaç. Şaka değil bu, kadın oyunu derler. Bir kere kündeye bastın mıydı, kırk yıl belini doğrultamazsın ha!”

Bu sözü duyunca, doğrusu gözüm korktu. Kendi kendime, “Bir bakındı! Ne kadar tehlikede imişim de hiç haberim yokmuş!…” diyordum.

Sevgilim şöyle bir uzunca düşünceye vardıktan sonra, derin bir âh çekti ve yine bana dönerek:

— “Senden bir ricam var!” dedi.

— “Rican ne ise, onu işitmeden yerine getirmeye söz veririm.” diye cevap verdim.

— “Amcanın kızının mezarına gitmek istiyorum. Mezar taşına birkaç söz yazacağım…”

— “Baş üstüne, gideriz; ama hemen şimdi gitmeyelim. Baksana gece zifiri karanlık. İnsan nereye bastığını göremez. Sabret, sabah olsun, ilk işim seni oraya götürmek olur.”

— “Peki, öyle olsun. Ah avanak ah! Amcanın seni seven bir kızı olduğunu, neden bana evvelce bildirmedin?”

— “Yahu, şimdi oldu olacak, artık âh ve vâhların ne faydası var? Yalnız son olarak söylememi rica ettiği sözlerin gizli mânâları nedir? Onu bana söylesene! Bu ‘Sadakat iyidir, ama hıyanet fena!’ ne demek?”

Sevgilim sualime hiç cevap vermedi. O sırada, kim bilir aklından ne geçiyordu.

Tanyeri ağarır ağarmaz, sevgilim yanımdan ayrıldı, gitti, bir kese dolusu altın aldı, geri gelerek mezarlığı ziyarete hazır olduğunu söyledi. Hemen kalktım. Ben önde, o arkada mezarlık yolunu tuttuk.

Sevgilim hem yürüyor, hem de konuşuyor:

— “Bu parayla bî-çarenin istirahat-i ruhu için dervişlere zikrettireceğim, mezarı üzerine güzel bir türbe yaptıracağım, fukaraya onun nâmına sadakalar dağıtacağım!” diyordu.

Hakikaten söylediği gibi de yapıyordu. Her rast geldiğimiz dilenciye mirasyedicesine sadakalar veriyor ve sadakayı kimin nâmına verdiğini de bildiriyordu.

— “Bu sadakayı görüyorsunuz ya, bunun için bana teşekkür etmeyin. Lâkin ölünceye kadar sırrını tutan, aşkını bildirmeyen, nihayet kapıldığı kara sevdâdan kurtulamayarak ecel şerbetini içen Azize Hanıma şükürler edin, dualar edin; çünkü bu sadaka size onun nâmına veriliyor!” diyordu.

Nihayet mezarlığa geldik ve Azize’nin mezarı başına vardık.

Sevgilim, Azize’nin mezarını görünce, kaldırdı kendini mezarın üzerine attı. Hıçkıra hıçkıra, hüngür hüngür ağladı. Sonra cebinden ufacık bir çekiç ile ufacık bir demir kalem çıkardı, mezar taşına şu sözleri oydu:

“Mezarlıkta meçhul bir mezarın önünden geçtim. Esen rüzgâra, ‘Bu mezar kimin mezarıdır?’ diye sordum. Rüzgâr bana, ‘Ey zâir[220], bu mezar taşının önünde hürmetle eğil, burada bir âşık yatıyor!’ diye fısıldadı. Ey aşkın mâsum kurbanı! Sana Fatihalar gönderirim ve sidretü’l-müntehâda[221] makar tutmanı Kibriyâ’dan dilerim!”

Bu kelimeleri hakkettikten[222] sonra sevgilim, mezar üzerinde yine haylice ağladı. Vakit epeyce geçmişti. Nihayet eve dönmek üzere ayağa kalktık. Oraya nasıl gelmişsek, yine aynı minval üzere sevgilimin evine döndük.

Evde sevgilim ellerime sarıldı, gözlerini gözlerime dikti:

— “Yemin et! Çabuk yemin et ki, benden ebediyyen ayrılmayacaksın!” dedi.

Ben istediğinden daha âlâ yemin ettim, ant koştum.

Her gün akşam olunca sevgilime gider, sabaha kadar yer, içer, eğlenir ve gündüz eve dönerdim. Gam, gussa nedir bilmezdim.

Sevgilim, ara sıra, Azize'nin son olarak bana öğrettiği sözleri ağzımdan duymak isterdi. O istedikçe, ben de tekrar ederdim.

Bu kaygısız hayat ne kadar sürdü, farkına varmadım. Çünkü zamanı saymak zahmetine bile katlanmak istemiyordum. Rahattan yanaklarım şişti, göbeğim kabardı, baldırlarım kalınlaştı. Azize'yi çoktan unutmuştum.

Günler, aylar, seneler geçti.

Sıcak bir yaz günüydü. Şöyle bir hamama gideyim de kendimi ovdurayım dedim. Hamamdan çıktıktan sonra, bir-iki bardak da şarap içtim. Akşam olduğu hâlde hâlâ sarhoşluktan ayılmamıştım.

Mâlum ya! Her akşam gidip sevgiliyi görmek âdetimdi. Yine mâhut bahçeye doğru yürürken, sarhoşluk hâliyle, yanlış sokağa sapmışım. Acaba yol şuradan mıydı, veyahut buradan mıydı derken, sokağın öteki ucundan bir eliyle bir kandil tutan, öbür elinde de bir mektup taşıyan bir ihtiyar kadın sökün etti. Dosdoğru bana geldi, ağlar bir sesle:

— "Oğlum, okumak bilir misin?" diye sordu.

— "Hay hay!" diye cevap verdim.

— "Aman oğlum, seni yolundan biraz alıkoyacağım, ama şu mektubu bana okumakla kazanacağın sevap, her ne işin varsa, o işe biraz geç gitmekle edeceğin ziyandan kat kat fazla olacaktır."

— "Nine mektubu çabuk ver de okuyayım. Ha… Pek uzun değilmiş yahu!"

— "Evet oğlum, ne yazıyor?"

— "Sıhhat ve âfiyette olduğunu ve kendisini merak etmemenizi yazıyor."

— "Allah seni mesut etsin oğlum, ölünceye kadar keder yüzü nedir görme!..."

İhtiyar kadın dualar ede ede benden ayrıldı. Yan sokaklardan birine daldı; lâkin biraz sonra mektubuyla, feneriyle yine önüme çıktı. Bana:

— “Âh oğlum, sana bir angaryam daha var. Bu şimdicek okuduğun mektup oğlumdan geliyor. Oğlum senelerce evvel aramızdan ayrıldı, bize ne mektup, ne haber gönderdi. Kendisini öldü sanıyorduk. Derken bu akşam, bu mektubu aldık. Onun evde bir de kız kardeşi vardır. Sen bana demincek mektubu okudun ya! Sen ne okumuşsan gidip kız kardeşine tekrarladım. Lâkin kardeşi sözlerime inanmıyor, onu aldattığımı sanıyor. Ne kadar zahmetse, evimiz ta şuracıkta, yanı başımızdadır. Oraya kadar geliveriniz de, sokak kapısının önünde şu mektubu okuyunuz. Kızım da kapı ardından mektubu dinleyiversin!” dedi.

Ben, hayır diyemezdim ya… İhtiyar kadın önde, ben arkada ihtiyarın evine doğru yollandık.

AZİZ VE FETTAN DELİLE’NİN KIZI

Neyse, sözü çok uzatmayalım Şehzâdem, ben ihtiyar kadının arkasına düştüm. Nihayet üstü pirinç kaplamalı kocaman bir kapının önüne vardık.

Kadın, kapıyı çalmadan acele bir şeyler söyleyerek içeriye seslendi. İçeriden birisinin ayak sesleri işitildi, kapı açıldı.

Göz ucuyla kapı aralığından gördüklerim beni şaşırttı. Kapıyı açan genç bir kadındı. Şalvarlarını ta dizlerine kadar sıvamıştı. Beyaz bacakları ve baldırları meydandaydı.

Ey Allah’ım, o bir çift bacağı görünce, aklım başımdan gitti. Ben o zamana kadar bacağın öylesini hiçbir yerde, hiçbir kadında görmedim desem yeridir. Onlara baldır demek günahtır. Onlar bir çift şaheserdi. O bacaklara ister mermer sütun deyiniz, ister kaymak sütun deyiniz. Bu iki sütuna istinat eden vücut, endam ve simâ da o sütunlara lâyık olacak güzellikteydi. Üst entarisinin eteklerini ters çevirerek kaldırmış ve belindeki kuşağa geçirmişti. Kollarını da tâ omuzlarına yakın bir yere kadar sıvamıştı. Pürüzsüz, beyaz, kuğu boğazı gibi iki kol, insanı kendinden geçirecek kadar mevzun ve güzeldi. Gerek el, gerek ayak bileklerinde zümrütlü, elmaslı, yakutlu bilezikler, halkalar vardı. Mini mini kulaklarından büyük, iri inciler sarkıyordu. Kaymak gibi süt beyaz gerdanı da renk renk mücevherlerle bezenmişti. Başına renkli bir sargı sarmıştı. Anlaşılan ağır bir ev işi yapmakla meşguldü. Kadın beni görünce, yüreğe dolanan tatlı sesiyle yavaş yavaş:

— “Anneciğim, mektubu okuyacak adam bu mudur?” diye sordu.

İhtiyar, “Evet!” diye cevap verdi.

Sonra güzel kadın mektubu bana uzattı. Aramızda aşağı yukarı bir kulaç kadar mesafe vardı. Heyecandan, şaşkınlıktan allak bullak olmuş, ne söyleyeceğimi bilmeyerek ağzımı açmış, kadının kaymak gerdanına bakakalmıştım.

Farkına varmadan başımı ve omuzlarımı kapıdan içeriye doğru eğmişim. Ardımdaki cadaloz, Yaradan’ına sığınarak arkamdan bir itiş itti ki, neye

uğradığımın farkına varmadan, kendimi evin avlusunun tâ ortasında buldum.

Göz açıp kapayacak kadar bir zaman geçmeden, koca karı arkamdan çarçabuk içeri girmiş ve evin kapısını sürgülemiş ve kilitlemişti.

Güzel kadın üzerime atıldı, beni kollarıyla sardı ve bağrına bastı. Sonra elimden tutarak beni evin içine doğru sürüklemeye başladı. Elime o kadar sıkı sarılmıştı ki, kurtulup kaçmak için bütün uğraştıklarım boşa gitti.

İsteyerek veya istemeyerek kadının peşinden yürüdüm. Koca karı da ardımdan yürüyordu. Gide gide, yedi tane uzun geçit geçtik. Nihayet geniş bir odaya girdik.

Bu odanın dört tarafında dört tane geniş minder vardı. Lâkin geniş oda deyip geçmeyelim. Hani ya içinde bir alay süvari at oynatabilirdi. Aman Şehzâdem, o ne odaydı! Bütün eşya zebercet ve mercan süslüydü. Minderlerin üzerinde incili, yakutlu, zümrütlü işlemeler vardı. Orası benden ziyade sizin gibi anlı şanlı bir Şehzâdeye yakışır bir daireydi.

Odanın etrâfına göz gezdirirken, güzel kadın bana:

— “Ey Aziz!” dedi. “Sen ölümü mü, yoksa yaşamayı mı, hangisini istersin?”

— “Tabiî yaşamayı!” dedim.

— “Mademki yaşamak istiyorsun, o hâlde benimle evlenmelisin!” dedi.

Ben böyle bir kadınla nasıl evlenebilirdim?

— “İşte bak bunu istemem!” dedim.

— “Eğer benimle evlenirsen, Fettan Delile’nin kurnaz kızının efsunundan kurtulursun, yoksa!...”

— “Fettan Delile’nin kurnaz kızı dediğin kimdir?”

Kadın güldü, güldü:

— “Bak şeytana, kızı bir sene dört aydan beri, her gece gidip görür de, sonra hiç tanımamazlıktan gelir. Allah o kız gibi efsuncuların, büyücülerin vücutlarını yeryüzünden kaldırsın! Bu kocaman şehrin içinde, ondan daha

düzenbaz, ondan daha tehlikeli biricik kadın daha yoktur. Onun öldürdüğü erkeklerin sayısı bini de, iki bini de aştı. Vakıa öldürmediği erkekler de oldu; ama onların da ölüden hiç farkları kalmadı. Doğrusunu söylemek lâzımsa, bu kadar zaman onun yanında kaldığınız hâlde, daha hâlâ yaşamanız şaşılacak şeydir. Lâkin mademki bunca zamandır sizi öldürmedi, artık neredeyse sizi öbür dünyaya gönderecek demektir."

Bu sözleri duyunca şaşırdım. Bir müddet kadına alık alık baktım. Olur şey miydi bu?

— "Yahu" dedim, "siz bu şeyleri nereden biliyorsunuz?"

— "Onu bana sormayınız, çünkü söylemem. Lâkin kaç zamandır nereye gittiğinizi adım adım takip ediyorum. Her şeyi öğrendim, her şeyi anladım. Yalnız öğrenemediğim ve anlayamadığım bir nokta vardır, o da, Delile'nin kızının sizi şimdiye kadar niçin öldürmediğidir. Siz bunun sebebini biliyor musunuz?"

Ben de o zaman kızı evvelâ nasıl tanıdığımı ve amcamın kızı Azize'nin bana nasıl yardım ettiğini anlattım. Güzel kadın, Azize hikâyesini işitince, gözleri yaşardı ve acı acı ağladı:

— "Yazık olmuş gence!" dedi. "Siz ona yerden göğe kadar müteşekkir olmalısınız. Eğer o biçare olmasaymış, hâliniz yaman olurdu, hayatınızı kurtaran odur. Hem de ne pahasına biliyor musunuz? Kendi canı pahasına…"

Bunun üzerine güzel kadın ellerini çırptı. İçeri giren ihtiyar kadına:

— "Haydi, ne duruyorsun? Çabuk koş, beraberinde getirdiğin iki kişiyi hemen buraya gönder!" dedi.

İhtiyar, "Baş üstüne efendim!" diyerek dışarı çıktı. Biraz sonra kocakarı dört şahitle döndü.

Ben, "Ne oluyoruz?" diye merak ediyor, lâkin sesimi çıkarmadan bekliyordum. Dairenin kandilleri yandı. Şahitler içeri girince, güzel kadın dışarı fırladı. Fakat dışarı fırlamasıyla bir câra[223] bürünüp yine gerisin geriye içeri dalması bir oldu.

Şahitlerin bir tanesini kendine vekil tayin etti. Ben başıma gelecek belânın ne olacağını anladım. Fakat artık iş işten geçmişti. Yakamı sıyırabilmek için, evlenmekten başka çâre yoktu. Hemen oracıkta nikahımız kıyıldı.

Güzel kadın mihr-i müecceli[224] de, mihr-i muacceli[225] de benden ber-vech-i peşin[226] aldığına dair bir senet yazıp verdi. Hatta senette, üstelik bir de on bin gümüş borçlu olduğu yazılıydı. Kadın nikahımı kıyanlara, şahitlere, vekillere paralarını verdi. Hepsi dağılıp gitti. Biz yalnız kaldık.

O akşam orada kaldım. Sabah olup kahvaltı edince, şöyle bir sokağa çıkayım, dedim. Lâkin karım -artık ona karım demek mecburiyetindeyim- gülerek yanıma yanaştı:

— “Yağma mı var!” dedi. “Siz buradan çıkmayı, buraya girmek gibi kolay mı sanıyorsunuz? Yoksa beni Delile’nin kızı mı zannediyorsunuz? Siz sünnet-i seniyye mucibince[227] benim kocamsınız. Bu ev, senede yalnız bir gün açılır. Bana inanmıyorsanız, sokak kapısına gidiniz de bir bakınız.”

Bu söz üzerine eteklerim tutuştu. Bu olur rezalet miydi? Bir evin içinde uzun bir sene mahpus kalmak, yenilir yutulur değildi.

Dosdoğru kapıya koştum. Bir de ne göreyim? Koca tunç kapıyı kilitlemişler, sürgülemişler, çakmışlar, velhâsıl açılmaması için ne lâzımsa, hepsini yapmışlar. Bunu görünce az kalsın sarığım tepemden uçacaktı. Eyvah, kapanın pek fenasına düşmüştüm. Aklım zıvanadan çıktı. Gerisin geriye karıma koştum:

— “Yahu bu ne hâl?...” diye başladım.

Elini dudaklarıma dayadı:

— “Korkma!” dedi. “Bir sene için ne lâzımsa, hepsi fazlasıyla evde mevcuttur. Evin hububat, kuru yemişler, taze meyveler, narlar, portakallar, şeker, koyun, tavuk, her şeyimiz tamam. Ambarlarımız, kilerlerimiz tepeleme doludur. Ahırlarımız, kümeslerimiz de o kadar kalabalıktır ki, iğne atsan yere düşmez. A, ne tuhafsın, burada her şey var. Hiçbir şeye muhtaç değilsin de yüzünü gören seni idam olmaya gidiyor sanır. Nen eksik ki, bu kadar müteessir oluyorsun? İç, ye, eğlen, keyfine bak!... Dün akşamdan itibaren, aradan bir sene geçince dışarı çıkar, hava alırsın.”

Bu sözleri duyunca, başım yanıma düştü. Olacak olmuş, başıma gelecek gelmişti. İşi şakaya boğmaktan başka çâre yoktu. Kahkahalarla gülmeye başladım. Güldüğümü gören karım da, karşıda makaraları salıverdi. Kapının açılması günü yaklaşınca, karım da dünyaya bir oğlan çocuğu getirdi.

Derken efendim, kapının açılacağı gün geldi. O sabah koca kapı, menteşeleri üzerinde gıcırdaya gıcırdaya açıldı. Fakat açılır açılmaz, sırtlarında çuval çuval un, şeker ve birçok zahire taşıyan bir sürü hamal içeri girdi. Ben dışarı çıkmak üzere hazırlandım.

Karım:

— "Acelen ne?" dedi. "Bu eve bir akşamüzeri girdin. Akşamüzeri olunca çıkar, dolaşır ve geri dönersin."

İstemeye istemeye karımın sözünü dinledim. Nihayet akşam oldu. Ben korka korka kapı yolunu tuttum. Karım yine bırakmadı:

— "Vallâhi bırakmam, billâhi bırakmam, kapı kapanmadan evvel geri döneceğine yemin etmedikçe, evden bir adım ayrılmana izin vermem!" diyordu.

Yemin ettim, ant verdim ve dışarı çıktım. Kendimi bir kere dışarıda bulunca, ilk göz ağrısının bahçesi yolunu tuttum. Bahçe kapısını açık buldum. Buna kızdım doğrusu. Kendi kendime:

— "Şu hâle bak, ben buraya uğramayalı tam bir sene oluyor da, bahçe kapısını her geçen içeri dalsın diye mi açık bırakıyorlar?" diye söylendim.

Hemen hemen akşam olmak üzereydi. Bahçede çardağın bulunduğu noktaya doğru yürüdüm. Fettan Delile'nin kızını minderin üzerine oturmuş, beni bekliyor buldum. Kız yanağını avucuna dayamış, derin derin ve hazin hazin düşünceye dalmıştı. Aman efendim, ne değişiklikti o?... Gül beyaz rengi uçmuş, sararıp solmuştu. Parlak gözleri sönmüş, göz çukurlarının karanlık derinliklerine çökmüştü. Beni görür görmez:

— "Allah'a şükür ki, seni sağ sâlim görüyorum!" diye bağırdı.

Ayağa kalkmak istedi; lâkin beni gördüğü için, o kadar sevinmişti ki, ayağı, eli tutmaz olmuştu. Yerli yerine yıkıldı.

Onun o hâline ben sebebiyet vermiştim. Vakıa istemeden sebebiyet vermiştim; ama ne de olsa öyle bir utandım ki, o anda orada olmaktansa, yedi kat yerin dibine geçmek ve gömülmek isterdim.

Kızın bana doğru sürüklenmeye çabaladığını görünce, ben ona doğru koştum. Sarılarak yanaklarını öptüm:

— “Bu akşam, bu saatte geleceğimi nereden anladınız?” diye sordum.

— “Bugün geleceğinizi bilmiyordum” dedi. “Bir seneden beri gece gündüz burada seni bekliyorum. Seni son gördüğüm dakikadan beri, bu çardağın altından çıkmadım. Hani ya size bir elbise vermiştim, siz de sabah olunca, geri geleceğinizi vaat etmiştiniz, hatırlıyor musunuz? İşte tâ o saatten beri, sanki beni buraya çakmışlar gibi, burada oturuyorum. Sizi bir gece bekledim, iki gece bekledim, gelmediniz. Geceler hafta oldu, haftalar ay oldu, neden sonra yanıma geldiniz. Aşkın işte hâli böyledir. Fakat neden bu kadar geciktiniz? Benim nasıl merak edeceğimi, nasıl bekleyeceğimi bilmiyor muydunuz?”

Ben de başıma gelenleri, başından nihayetine kadar, birer birer anlattım. Evlendiğimi duyar duymaz, kızın rengi büsbütün attı. Gözlerini fal taşı gibi açtı.

O akşam karıma dönmek mecburiyetinde olduğumu da söyleyince, büsbütün çileden çıktı, çılgın bir sesle:

— “Nasıl, nasıl? Bu gece de oraya dönmek için sana yemin mi verdirdi? Sanki seninle evlendiği ve bir sene seni evinde hapis ettiği yetişmiyormuş gibi, geri döneceğine dair sana yeminler veriyor ha? Uzun bir sene, seni evden dışarı bırakmadıktan sonra, şimdi de seni öz annenden ve bir senedir gece gündüz seni bekleyen benden kıskanıyor ha? O öyle düşünürse, ya ben ne düşünmem ve ne duymam? O bir gece için ayrılığına dayanamıyor da, ben bir sene nasıl dayanırım? Ya zavallı annen bir senelik hasretten sonra oğlunu hiç olmazsa birkaç saat için görmek istemez mi? Bunları düşündükçe hatırıma zavallı Azize geliyor! Ya hepimiz böyle düşünürsek, onun ne düşünmeye hakkı olmaz? Çünkü o bî-çare ne benim, ne de annenin çekmediklerini ve çekmeyeceklerini hiç gık demeden çekti ve nihayet senin zulmünden öldü gitti. Seni benden koruyan, yine o zavallıdır. Pekâlâ seni hapsedebilir ve kolaylıkla öldürebilirdim. Lâkin onun hatırını saydım. Sana

bir fenalık etmedim. Seni sevdim. Fakat iyiliğime sen, fenalıkla mukabele ettin. Eski hâlimi düşün, bir de şimdiki hâlime bak…”

Anlattıkça kızıyor, hem teessür, hem de hiddet yaşları gözlerinden akıyordu.

Onun bu hâlini görünce apıştım, sindim, yıldım vesselam. Neredeyse üzerime saldıracak diye tir tir titriyordum.

O harıl harıl anlattıktan sonra, bir çığlık bastı. Bulunduğumuz yere on kadar köle koşa koşa geldiler. Beni ötemden berimden kavrayınca yere çarptılar. Ellerimi, ayaklarımı sıkı fıkı tuttular.

Kız, elbiseleri arasından koskoca, keskin bir kama çıkardı. Yalın kamayla başucuma dikildi.

— “Amcanın kızına yaptıklarını hatırlıyorsun ya? Şimdi seni ta şuracıkta koyun boğazlar gibi boğazlayacağım. Bu ceza senin amcan kızına ettiklerine kıyasen hiçtir.”

Kendimi birçok insanların ayakları altında, toz toprak içinde çiğnenir gördükçe, ba-husus tâ burnumun ucunda pırıl pırıl parlayan çıplak kamaya baktıkça, aklım başımdan gitti.

Artık ne etsem, ne söylesem fayda etmeyeceğine aklım yattı. Ölüme muhakkak nazarıyla bakıyordum. Yalvarıp yakardıkça, kız, köpürüp kükrüyordu.

Derken kölelere ellerimi bağlamalarını emretti. Ellerimi arkama bağladılar. Yüz üstü çevirdikten sonra üzerime oturdular. Kölelerin her biri, gücü yettiği kadar yumrukluyor, tokatlıyordu. Birkaç kere bayıldım.

Biraz evvel, ölümden korktuğum hâlde, çektiğim işkence o kadar büyüktü ki, şimdi ölümü nimet gibi arıyordum.

İşte tam o sırada, hatırıma amcazâdem Azize geldi. Beni oracıkta öldürmeye teşebbüs eden bu kadın için Azize, bana “Allah seni onun şerrinden kurtarsın!” dememiş miydi? Meğer zavallı Azize ne kadar haklıymış!...

Yalvardım, bağırdım, ağladım, sesim kısıldı, gözlerim kızarıp şişti. Fakat ne fayda ki, yüreği taş kesilmiş bu kadının merhametini uyandırmak mümkün olmuyordu. O boyuna bıçağını biliyordu. Nihayet bir parmak ucuyla kamanın keskin tarafını elleyerek denedi. Sonra kölelere dönerek:

— “Yakasını çözünüz ve boğazını meydana çıkarınız!” diye bağırdı.

O sırada da amcazâdem Azize gözümün önünden gitmiyordu. Azize’yi hatırlayınca, bana son olarak öğrettiği sözler aklıma geliyordu. Olanca kuvvetimle, “Sadakat iyi, hıyanet fenadır!” diye bağırdım.

Elinde bıçakla hazır duran benim ilk göz ağrım, direği kırılınca yere yığılıveren gemi yelkenine benzedi:

— “Ah Azize, dünyada tadına doyum olmayan ve intikam denilen bu şeyden beni mahrum ediyorsun!” diye inledi.

Bu büyülü sözlerin tesiri altında apıştı, fakat yine hırsı büsbütün dinmemişti. Beni artık öldürmekten vazgeçmişti. Fakat hiç olmazsa, yaralamamak elinden gelmiyordu.

— “Bu izi ebediyyen vücudunda taşı!” diye bağırarak kamayı vücuduma sapladı.

Canım yandı, bayılıp yıkıldım. Ayıldığım zaman kan artık dinmişti. Eski yâr bana bir bardak şarap verdi. Şarabı içtim, bu sefer de beni ayağıyla tekmeledi.

Sendeleye sendeleye ayağa kalktım. İlk önce adım atamıyordum. Sonra yavaş yavaş kuvvetim yerine geliyor ve sağa sola yaslana yaslana yürüyebiliyordum.

Nihayet güç belâ karımın evine varabildim. Kapıyı açık bulunca, geniş bir nefes aldım. İçeri daldım. Yukarı çıktım. Geniş odaya varınca, gözlerim yine kararmaya, başım dönmeye başlamıştı. Bir söz söyleyemeyerek yere yığıldım.

Neden sonra, ayıldığım zaman, kendimi sokakta, bahçe kapısı dışarısında buldum.

Ezgin, üzgün evimin yolunu tuttum. Usulcacık annemin odasının kapısını açtım.

Annem, başını avuçlarına almış ağlıyordu. Arada sırada:

— "Âh oğlum, şimdi nerelerde olduğunu bir bilseydim! Dünyanın öbür ucunda olsan bile, elime bir asa alır, hemen yola çıkardım. Âh yavrucuğum neredesin?" diye inliyordu.

Yanına yaklaştım. Birdenbire kollarımın arasına aldım. Annem bana baktı. Hasta olduğumu anladı. Zaten hasta olduğumu anlamak için, bir annenin ince duygusuna da lüzum yoktu ya!... Soluk benzim, çökük yanaklarım, başımın felâketini apâşikâr anlatıyorlardı.

Evimi ve annemi görünce Azize'min, zavallı amcamın kızının hatırası zihnimde öyle bir canlandı ki, artık aklım fikrim Azize ile doldu taştı. Bana ne iyi muamele ettiği, beni nasıl kendisini kurban edercesine sevdiği, gözümün önünden geçti de, onun derdi kara duman gibi bütün gönlümü sardı. Gözlerim yaşardı, uzun uzun ağladım.

Annem, ben evden gideli, burada olan bitenleri anlattı. Babam çoktan ölmüş, ölünce saadetimin kurulu bulunduğu bu evin içinde, şimdi o saadetimin yerinde yeller esmekteydi. Acı acı havâdisleri duydukça, ağlamaktan bayılacağım geliyordu.

Azize'nin her zaman oturduğu minderin üzerine baktım. Minderi boş görünce, yüreğimi bir demir pençe sıkar gibi oldu, bayılıp düştüm.

Ayıldım. Lâkin benimle beraber teessürüm de ayıldı. Yine ağladım. Gece ortası oldu. Ben hâlâ ağlıyordum. Annem babamdan bahsetti.

— "Babam haydi neyse!" dedim. "O zaten ihtiyardı, bir gün olmazsa ertesi gün bu dünyadan ayrılacaktı. Elbette onun da derdini çekerim. Lâkin bana asıl ağır gelen şey, Azize'nin yokluğudur. O beni seviyordu. Hâlbuki ben onu, o sevdâ dolayısıyla öldürdüm. İşte bu hatırıma gelmiyor mu, yüreğim kopuyor, ciğerlerim parçalanıyor sanıyorum."

O zaman annem, evden gideli beri ne yaptığımı sordu. Ben de hem anlattım, hem ağladım.

Annem bahçedeki kızın elinden yalnız bir yara ile kurtulduğum için, Allah’a şükürler, hamdlar ediyordu. Kalkıp yarama merhemler sürdü.

Günler geçti. Yara kapandı. Hastalığım geçti. Hasta döşeğinden dinç ve gürbüz olarak kalktım.

Bir gün annem beni karşısına aldı, ciddi ciddi:

— “Oğlum” dedi, “biliyorsun ya amcanın kızı Azize’ye ben bazı vaatlerde bulunmuş ve yeminler etmiştim. Sana teslim edilmek üzere bana bıraktığı bir emanet vardır. O son nefesinde bana vasiyet ederek demişti ki:

— “Anne, bir gün gelir de Aziz bana acır, benim için teessür gösterirse ve şimdi sevdiği kadından ayrılır da onu unutursa, o zaman şu sana verdiğim emaneti ona verirsin…”

“Dün geceden beri Azize’yi hatırlıyor ve onun için ağlıyorsun. Aynı zamanda sevdiğin kadından da ayrıldın. Onun için artık emaneti sana vermek sırası geldiğini zannediyorum. Hem vaadimi, hem de Azize’nin son dileğini yerine getirmek istiyorum.” dedi.

Onun üzerine yerinden kalktı ve biraz evvel üzerinde âhû resimlerine hayran olduğunuz o mendili getirip önüme serdi. O mendili, hatırlayacağınız gibi, evvelce ona ben vermiştim. Azize mendile yalnız birkaç acıklı mısra daha ilâve etmişti. Mendilin içinde bir de kağıt vardı ki, ona Azize birçok nasihatler, tavsiyeler ve bazı teselli sözleri yazmıştı.

Mektubu ve mendilin üzerindeki yazıları okuyunca, hıçkıra hıçkıra ağladım. O gün gözlerimin yaşları dinmedi. Ertesi gün, daha ertesi gün, hatta ertesi ay nasibim ancak sabahtan akşama kadar ağlamak oldu. Dünya gözlerime zindan oldu.

Toplanmışken git gide zayıfladım. Gözünün önünde eriyip gittiğimi gören anneciğim, bana seyahate çıkmamı tavsiye etti. Yeni yeni yerler göre göre kederimin azalacağını ve gönlüme başka bir eğlence bulacağımı sanıyordu. Birkaç gün sonra ticaret için yola çıkacak olan birçok tüccarların yanına takıldım, seyahate çıktım.

Kuru ve ıssız çöllerden geçtik, orada çektiğimiz sıkıntılar, bana eski kaygılarımı unutturmadı.

Vâdilerinde, ormanlarında serin serin sular şırıldayan yerlerden geçtik. Bunların güzelliği de yüreğimin yasasını silemedi.

Her gün, her saat, her saniye Azize'nin gözümden hayâli, kulağımdan sesi, yüreğimden sevgi ve acısı eksik olmuyordu.

İşte gördüğünüz gibi, hâlâ bu tüccarlarla seyahat etmekteyim. Onlar memleketlerine dönerken, ben de onlarla beraber döneceğim. Bu seyahat teessürümü dindirmek şöyle dursun, bilakis onu artırdı. Kâfur Adaları'yla, Billur Kuleye de uğradık. Bu iki yerin kederimi artırmakta çok dahli[228] oldu.

Kâfur Adaları dedikleri adalar, yedi tanedir. Buradaki halkın hükümdarı, Şahüzzaman adlı büyük bir padişahtır. Onun Dünya Hatun adlı güzel bir kızı vardır. Bu mendilin üzerine işlenmiş bulunan iki gazâlin resmini onun çizip onun diktiğini işitmiştim. Onu görmek istedim.

Kervanımız onun memleketine varınca, onu görmek ümidiyle sarayın civarındaki bahçelerde gezdim. Bu bahçelerin içinde pek güzel bir tanesi vardı ki, asıl sarayın has bahçesi orası olduğunu bana söylemişlerdi. O bahçenin kapısı, her zaman kapalı bulunurdu.

Bir gün, yine o kapının önünde gezip dururken bahçenin bekçisi geldi. Herife bin rica, bin minnet ettim. Nihayet adamcağız bahçeye girmeme izin verdi. Kapıyı açtı ve:

— "Oğlum bu bahçe Padişahın kızı Dünya Hatun'un bahçesidir. Onun sarayı da bu bahçenin ortasındadır. Orada çok eğlenme, şöyle bir dolaş, üstün körü bir bak, sonra çıkıp git. Yoksa hem kendi başına, hem de benim başıma bir belâ çıkarırsın!" dedi.

Bahçede sağa sola dolaştım. Lâkin bahçeye gireli çok zaman geçmeden, yemyeşil bir geçidin öteki ucundan Dünya Hatun sökün etmesin mi?

Ama siz, "Dünya Hatun'u nereden tanıyordun ki, gelen kızın o olduğunu anladın?" diye sorsanız, ben de size, "Evet, filvâki tanımıyordum; lâkin bana onu dünyanın en güzel kızı olarak tarif etmişlerdi. Önüme çıkan kız da öyle güzeldi ki, içimden dünyada bundan daha güzel bir kız bulunamaz diye düşündüm. Gördüğüm kızın Dünya Hatun'un ta kendisi olduğunu anladım.

Ama yüreğimi de bir korku aldı. Çünkü Dünya Hatun’un etrâfında kuvvetli birçok köleler de vardı.

Acele bir çalılığın arkasına gizlendim. Oradan Dünya Hatun’u görülmeden pekâlâ seyredebiliyordum. Süzüle süzüle ilerledikçe, gökten yere ay inmiş de bahçede gezmeye çıkmış sanırdınız. Onun manzarası aklımı fikrimi aldı. Dünya Hatun, bahçede birkaç adım gezdikten sonra, yine sarayına döndü.

Onunla değil görüşmek, hatta onu bir daha görebilmek çok güçtü. Mahzun mahzun bahçeden savuştum. Tüccarlarla beraber inmiş bulunduğumuz hana döndüm.

Arkadaşlarım şehrinize seyahat etmek üzere hazırlıklar yapıyorlardı. Ertesi günü sabah erken oradan ayrıldık. Şehrinize doğru giderken yolda size rast geldik. İşte büyük yürekli Şehzâdem, hikâyem bundan ibarettir.

TÂCÜLMÜLÛK VE DÜNYA HATUN

HİKÂYESİNİN DEVAMI

Bu sözleri duyar duymaz, Tâcülmülûk'ün yüreği Dünya Hatun'un aşkıyla öyle bir yandı ki, Şehzâde âh dedikçe, ağzından ateş çıkıyor sanırdınız. Şehzâde hiç durup beklemeden atının sırtına sıçradı.

Aziz'e de takip etmesini emrettikten sonra, atını babasının payitahtına doğru dörtnala sürdü. At köpürüyor ve nallarından bulutlar ve şimşekler çıkarıyordu.

Padişah babasının şehrine varınca Şehzâde, Aziz'e büyük bir ev hediye etti. Evde döşeme ve takım itibariyle insana ne lâzımsa, iğnesinden ipliğine kadar hepsi vardı.

Şehzâde, Aziz'i bu dört başı mamur evde bırakınca, hemen babasının sarayına koştu. Babasının önüne çıktı, gözlerinden oluktan akarmış gibi yaşlar akıtarak derdini söyledi. Artık Dünya Hatun'un aşkı, Şehzâde'nin bütün gönlünü sarmıştı. Oğlunu bu hâlde gören Padişah çok merak etti, acele acele ve telaşlı telaşlı:

— "Aman oğlum, çabuk söyle ne oldun, yoksa başına bir kaza mı geldi?" diye sordu.

Şehzâde Dünya Hatun'a nasıl gönül verdiğini anlattı. Padişah oğlunu dinledikten sonra:

— "Oğlum, o Kâfur Adaları Padişahının memleketi bize çok uzak düşer. Oraya varmak pek güç. Gel sen bu fikrinden vazgeç. Annenin dairesine git, orada her birisi ayın on beşi gibi, beş yüz tane kadar câriye vardır. Onların hangisi hoşuna giderse, senin olsun. Farz edelim ki, onların bir tanesini bile beğenmedin. Sana komşu padişahlardan birinin kızını isteriz. Hele şu merakına bak! Dünyada kız kıtlığı mı var sanıyorsun? İlâhi oğlum, at şu kaygını bir tarafa, elini sallasan ellisi, belini sallasan bellisi!...!" demiş.

Şehzâde babasına mahzun mahzun bakmış:

— "Babacığım, ben başkasını istemem; onu, yalnız onu isterim. Eğer o olmazsa, vallâhi çöle kaçar ve orada Dünya Hatun uğruna kendi canıma kıyarım!"

Padişah sakalını eline almış, uzun uzun düşünmüş taşınmış, sonra oğluna dönerek:

— “Yavrucuğum” demiş, “mademki bu aşkı gönlünden söküp atamayacaksın, bari biraz sabret. Bu iş, bir-iki günde biter işlerden değildir. Şimdi evvelâ o padişaha vezirimin bir tanesini gönderir ve padişahtan senin için kızını isterim. Verirse ne âlâ, iş olur biter; yok eğer aksiliği tutar da ‘Hayır vermem!’ falan demeye kalkışırsa, bütün ordularımla üzerine yürürüm. Memleketini alt-üst eder, yakar yıkarım. Alimallah taş üzerinde taş bırakmam. Mademki bu Aziz dediğin genç buralara oradan gelmiştir; o her hâlde bu memleketin yolunu bilir. Onu bir çağıralım da öğrenelim.”

Aziz’i çağırmışlar, yolu bilip bilmediğini sormuşlar. Aziz, yolu bildiğini söyleyince, Padişah Kâfur Adaları Sultanına göndereceği Vezire kılavuzluk etmesini emretmiş. Padişah sonra Vezirini çağırmış:

— “Bu işi muhakkak bitir, git tarafımızdan Kâfur Adaları Sultanını gör ve kızı Dünya Hatun’u tarafımızdan oğlum için iste. Gönülle verirse ne âlâ; vermezse üzerine öyle bir ordu gönderirim ki, pişdarları[229]onun memleketine vardığı zaman, dümdarları[230] daha burada olur.”

Vezir “Baş üstüne!” diyerek Sultanın huzurundan çıkmış.

Tâcülmülûk kendi dairesine dönmüş. Hastalığı, sabırsızlığı fena hâlde artmış. Odasına girince düşüp bayılmış. Ertesi günü sabah oluncaya kadar ayılmamış. Sabah olunca Padişah, Tâcülmülûk’ü görmek üzere odasına girince oğlunu büsbütün bozulmuş bulmuş:

— “A oğlum kendine yazık ediyorsun. Sabret, biraz bekle, ben sana vaat ediyorum, reddederse, dünyanın altını üstüne getiririm, istediğin Dünya Hatun’u sana getiririm. Sen de muradına erer, mesut olursun!” demiş.

Vezir ile Aziz yol hazırlıklarını yapmışlar. Kâfur Adaları Padişahı’na gidecek çeşit çeşit hediyeler denklemişler. Gece gündüz seyahat etmişler.

Nihayet bir gün uzaklarda Kâfur Adaları’nı görebilmişler. Bu Kâfur Adaları, denizde değil, lâkin geniş bir nehrin üzerinde imiş.

Bir Sultan tarafından kendisine bir Vezir gönderildiğini duyan Kâfur Adaları Padişahı, memleketinin büyüklerini, gelen Veziri karşılamak üzere,

üç-dört konaklık bir yere göndermiş.

Vezir payitahta varınca, şenlikler yapılmış, hem Vezire, hem Aziz'e ikrâm etmişler.

Vezir dört gün beklemiş. Beşinci günü, yedi yerden temennalar ederek Sultanın huzuruna çıkmış. Kendisini niçin ziyarete geldiğini bildirmiş.

Kızının istendiğini duyunca, Sultan şaşırmış, yutkunmuş, ne cevap vereceğini bilememiş. Bir müddet başını bir yana eğdikten sonra kaldırmış, oradaki kölelerden birini çağırmış. Köle yerleri öperek gelip el-pençe divan durmuş. Sultan:

— "Vezir hazretlerinin bana ne söylediğini işittin değil mi?"

— "Evet efendim, işittim."

— "Peki, dosdoğru kızım Dünya Hatun'un yanına git, Vezir efendi hazretlerinin söylediklerini ona bildir, bize onun cevabını getir!" demiş.

Köle dışarıya çıkmış. Kısa bir müddet sonra, yine Sultanın karşısında yeri öpmüş:

— "Efendimiz, ferman buyurduğunuz gibi Dünya Hatun'a gittim, Vezir hazretlerinin sebeb-i teşriflerini[231] kendisine bildirdim. Dünya Hatun, sözlerimi duyunca, müthiş sûrette kızdılar. 'Git babama söyle' dediler, 'eğer beni birisine varmaya mecbur ederse, yapacağım ilk iş, kocamı öldürmek olacaktır.'

Köle sözünü bitirince, Dünya Hatun'un babası Vezire dönmüş:

— "Duydunuz ya efendim!" demiş. "Ben kızımı Şehzâde'yle evlendirmeyi bir nimet sayarım. Fakat kızım, her nedense evlenmekten nefret ediyor. Sultanınız kardeşim beni mâzur görsün."

Vezir meyus olmuş. Hiç vakit geçirmeden yola çıkmışlar. Epeyce seyahat ettikten sonra, Tâcülmülûk'ün babasının payitahtına varmışlar.

Vezirin getirdiği fena havâdisi duyunca, Sultanın tepesi atmış. Öfkesinden köpürmüş, hemen ordularının toplanmasını emretmiş. Lâkin Vezir müdahale etmiş:

— “Efendim, zannıma kalırsa, o hükümdara karşı muharebe etmek haksızlık olur. Çünkü onun elinden bir şey gelmiyor. Kızı istemedikten ve hem kocasını, hem de kendisini öldüreceğini söyledikten sonra, babası ısrar bile etse ve zorla evlendirse, kaç para eder?” demiş.

Sultan Vezirine hak vermiş:

— “Öyleyse ne yapacağız?” diye sormuş.

Vezir meselenin Tâcülmülûk’e bildirilmesini tavsiye etmiş. Sultan, oğluna giderek her şeyi minel-evvel vel-âhir[232] anlatmış.

Tâcülmülûk, babasını dikkatle dinledikten sonra:

— “Babacığım, imkânı yok, ben onsuz yaşayamam. Bu sefer oraya, ben bizzat gideceğim, onunla görüşmeye çalışacağım. Taş çatlasa, yine oraya gideceğim. Ama beni yolda öldüreceklermiş, varsın öldürsünler. Ama oraya varır varmaz, beni orada asacaklarmış, varsın assınlar. Tek onu bir kere göreyim, ben öldürülmeye de, asılmaya da bin kere razıyım!” demiş.

— “Peki, oraya nasıl gideceksin?”

— “Kıyâfet değiştirerek, tâcir kıyâfetine gireceğim.”

— “Oğlum, sen öyle yapayalnız gidemezsin. Yola yalnız çıkmak, göz göre göre ölüme koşmak demektir. Yanına Vezirimi, bir de Aziz’i al. Onlar da senin gibi tüccar kıyâfetine girsinler.”

Tâcülmülûk, babasının sözünü dinlemiş.

Sultan, hazinesinden birçok kıymetine paha biçilmez mallar çıkartmış. Köleler bunları denk yapmışlar, bağlayıp sarmışlar.

Sultan, bu mallardan başka, oğluna yüz bin parça altın bağışlamış.

O günün akşamı Tâcülmülûk, geceyi Aziz’in evinde geçirmiş. İki âşık karşı karşıya geçmişler, birisi Dünya Hatun için, öbürü de Azize için, sabaha kadar ağlayıp durmuşlar, âh u vâh etmişler. Çifte kumrular gibi, baş başa verip düşünüp taşınmışlar.

Sabah olunca, Tâcülmülûk gidip annesinin elini öpmüş ve yola çıkmak için ondan izin istemiş. Tâcülmülûk’ün üstünde yol elbiseleri varmış.

Annesi ağlamış. Elli bin altın da annesi vermiş. Şehzâde'nin zavallı annesi, ellerini açarak oğlunun kazasız ve belâsız bir seyahat yaptıktan sonra sağ sâlim dönmesi için dualar etmiş.

Neyse, sözü uzatmayalım, ana-oğul vedalaşmışlar, Tâcülmülûk annesinin yanından çıktıktan sonra, babasının yanına geçmiş. Onun da elini öpmüş, babası ona tekrar elli bin parça altın vermiş. Oğlu için şehrin dışarısında büyük bir otağ kurulmasını emretmiş.

Sultanın emri mucibince otağ kurulmuş, Şehzâde ile Aziz otağa geçmişler. On gün otağda kaldıktan sonra yola düzülmüşler.

Şehzâde Aziz'i candan sevdiği için, ona bir arkadaş, bir dost muamelesi edermiş. Yol devam ettikçe gerek Aziz, gerek Vezir, Tâcülmülûk'e şiirler okuyarak, masallar söyleyerek onu eğlendirmeye çalışmış, iki ay gece gündüz durmadan, dinlenmeden yol almışlar.

Dünya Hatun'un bulunduğu şehre yaklaştıkça, Şehzâde'nin sabrı artacağına tükeniyor ve kendisi daha ziyade müteessir oluyormuş.

Üç garip tüccar, sırtlarında tüccar elbiseleri olarak şehre dalmışlar. Şehirde tüccarların bir hanı varmış. Yolcular doğru o hana gitmişler.

Şehzâde Aziz'e:

— "Bu şehirde bulunduğunuz sırada bu handa mı kaldınız?" diye sormuş.

Aziz:

— "Hayır efendim, bu han, bizim inmiş bulunduğumuz handan daha güzeldir." diye cevap vermiş.

Üç yolcu develerini hanın avlusuna bırakmışlar. Sırtlarına bağlı yükleri yere indirmişler. Malları hanın mahzenlerine yerleştirmişler.

Yolcuların üçü de pek yorgun olduklarından, yol yorgunluğunu gidermek için dört gün handan dışarı çıkmayarak orada dinlenmeye karar vermişler.

Dört gün sonra Vezir, Şehzâde ile Aziz'i karşısına alarak:

— "Oğullarım, biz bu handa oturup durursak hiçbir iş göremeyeceğiz. Geliniz de büyük bir ev kiralayalım ve eşyalarımızı oraya taşıtalım." demiş.

İki genç, ihtiyar Vezire hak vermişler. Büyük bir konak kiralamışlar. Orada baş başa vererek, Dünya Hatun'u kandırmak için nasıl bir oyun yapacaklarını düşünmeye koyulmuşlar.

Düşünceden başını ilk kaldıran ihtiyar Vezir olmuş. Demiş ki:

— "İkiniz de gençsiniz. Hâlbuki ben, dünyada sakal ağartıp tecrübe görmüş bir adamım. Bizim yapabileceğimiz bir şey var. Gidip çarşının en geniş, en güzel dükkânını kiralarız. Getirdiğimiz Hint ve Mekke ipeklilerini ve işlemelerini orada teşhir ederiz. Kimse bizim burada satacağımız kumaşları satamayacağı için, ne zaman olsa saraydan kumaşlarımıza alıcı çıkar. Hatta belki Dünya Hatun'un kendisi, dükkânımıza uğrar. Burada yabancı olduktan ve kimseyi bilmedikten sonra, bizim için bundan başka yapılacak iş yoktur. Geliniz de sözümü dinleyiniz."

Tâcülmülûk ile Aziz bir ağızdan:

— "Çok doğru söylüyorsun vezir babamız, sen nasıl münasip görürsen, öyle yapalım!" diye cevap vermişler.

Tâcülmülûk, hemen tüccar cübbesini sırtına geçirmiş, Aziz'i ve genç memurlarını alarak dışarı çıkmış.

Yürümüşler, yürümüşler, nihayet çarşıyı bulmuşlar. Tâcülmülûk'ü gören tüccarlar parmak ısırır ve "Acaba gökten melekler mi indi?" diye birbirlerine sorarlarmış.

Tâcülmülûk ile arkadaşları, çarşı kâhyasını aramışlar. Tüccarlar yabancıları çarşı kâhyasının yanına götürmüşler. Bunları her gören veziri baba, Tâcülmülûk ile Aziz'i de onun oğulları sanıyorlarmış.

Çarşı kâhyası ihtiyar, kelli felli, sözü sohbeti ağır bir adammış. Vezir ile iki genci ayağa kalkarak kabul etmiş. Onlara iltifat etmiş, kendi yanında yer göstermiş. Oturup kahve içtikten sonra:

— "Size acaba ne gibi bir hizmette bulunabilirim?" diye sormuş.

İhtiyar Vezir demiş ki:

— "Görmüş geçirmiş, dünyayı yer yer gezmiş ihtiyar bir adamım. Bu gördüğünüz iki genç de oğullarımdır. Onlara da dünyayı göstermek için

memleket memleket gezmekteyiz. Her memlekette bir sene kalıyoruz. Biz birkaç gün evvel buraya geldik. Burada bir sene kalıp bura halkının âdetlerini öğrenmek istiyoruz. Bu gençler vakitlerini boş geçirmesinler diye, burada bir dükkân kiralayıp alış-veriş etmelerini istiyorum. Hem ticaret öğrenirler, hem eğlenirler, hem de ahbap edinmiş olurlar.”

Çarşı kâhyası:

— “Hay hay! Hay hay!” diye cevap vermiş. İki gence bakmış, gençlerin mâsum ve mahcup hâlleri hoşuna gitmiş.

Hemen yerinden kalkmış, gidip Vezirin istediğinden âlâ bir dükkân bulmuş. Bu dükkân tam çarşının ortasında ve en civcivli yerindeymiş. Hakikaten de bütün çarşıda bu dükkândan daha büyüğünü, daha güzelini bulmak imkânsızmış.

İhtiyar Vezir dükkânın anahtarlarını almış. Konakta istif edilen eşyayı dükkâna taşımışlar. Eşyalar hazineler değerindeymiş.

O gün Tâcülmülûk ile Aziz, hamama girmişler, yıkanmışlar. Sonra eve giderek öğle yemeğini yemişler. Yemekten sonra biraz yatıp uyumuşlar. O gün hiç dışarı çıkmamışlar, geceye kadar evde kalmışlar.

Ertesi gün, sabah olunca, iki genç abdest alarak namaz kıldıktan sonra, çarşı yolunu tutmuşlar. Dükkânın kapısını besmeleyle açmışlar. Hizmetçiler ve köleler bir gün evvelisinden dükkânı derleyip toplamışlar, her tarafı ipek halılarla döşemişler. Dükkânın iki tarafına karşılıklı birer minder konmuş. Yalnız minderlerin üzerindeki örtü, yüz altın kıymetindeymiş. Hele örtünün üzerine atılmış bulunan kenarı altın sırmalı deriye paha biçmek imkânsızmış. Bu deri o kadar güzel, o kadar güzelmiş ki, ancak sultanlara, padişahlara postluk vazifesi görebilirmiş.

Bu karşılıklı minderlerin bir tanesine Tâcülmülûk, öbürüne ise Aziz kurulmuş. Dükkânın ortasına da ihtiyar Vezir oturmuş. Köleler, hizmetçiler saf saf olarak el-pençe divan duruyorlarmış.

Artık bütün şehir, bu yeni açılan dükkânla dükkândaki iki güzel tüccarın dedikodusuyla meşgul olmaya başlamış. Hele kumaşları satan iki genç tüccara yürekten vurulmadık kadın kalmamış.

Sabahtan akşama kadar dükkânın dört bucağı karıncalar gibi kaynaşan insanlarla dolup boşalıyormuş.

Doğrusu Şehzâde burada dört başı mamur bir ticaret yapıyormuş. Ama gelgelelim onun gözü, gönlü ticarette değilmiş. Bütün derdi, “Ah şu Dünya Hatun dükkâna bir gelse, şunu hiç olmazsa göz ucuyla bir görebilsem!...” diye âh u vâh etmekten ibaretmiş.

Genç Şehzâde, günler geçtikçe, kızgın güneşte eriyen balmumu gibi eriyor, sararıp soluyormuş. Ağzına yemek koymadığı gibi, gözlerine ta sabahlara kadar uyku uğramaz olmuş.

Onun ezgin, üzgün hâline baktıkça, Vezirin yüreği cız edermiş; ama ne yapsın ki, elinden bir şey gelmezmiş. Sevdâ illetinin hekimi olmaz. Fakat bu kadar zayıflamasına, bu kadar solmasına rağmen Tâcülmülûk, yine ayın on beşi gibi parlak ve güzelmiş.

Bir gün, Tâcülmülûk yine dükkânında başını iki avucuna alarak düşünmekle meşgulken, biri ötekinden daha hüsna[233]ve müstesna iki câriye ile beraber bir ihtiyar kadın girmiş.

İhtiyar kadın, Tâcülmülûk’ü görünce, afallamış, alıklaşmış, “Acaba gördüğüm rüyâ mıdır? Yoksa önümde duran bu delikanlı etten kemikten sahiden bir insan mıdır?” diye şaşkınlığından parmağını ısırmış.

Tâcülmülûk, gelenleri ağırlamak için ayağa kalkmış, ihtiyarı minderin üzerine oturtmuş. Kendisi de yanına ilişerek, hava sıcak ve ağır olduğu için, kadının yanaklarından sızan teri bir yelpaze ile yellemek istemiş. Koca karı:

— “Oğlum sen buralı mısın?” diye sormuş.

— “Hayır anneciğim, ben buranın yabancısıyım. Buraya ilk defa olarak geliyorum. Maksadım eğlenip bir müddet şöyle hoşça bir vakit geçirmekti.”

İhtiyar kadın Tâcülmülûk’e, “Memleketimize hoş geldiniz, safâ buldunuz!” dedikten sonra, birkaç top ipekli kumaş istemiş ve ipeklilerinin en güzellerini çıkarıp göstermesini rica etmiş.

— “Çünkü” demiş, “güzele güzel, en güzele de en güzel yakışır!”

Bu sözleri duyunca Tâcülmülûk’ün yüreği atmış:

— “Ne arzu ederseniz, bende bulabilirsiniz. Bizde yalnız padişahlara ve padişah kızlarına yakışacak kumaşlar vardır. Kumaşı kimin için istediğinizi söylerseniz, ona göre mal çıkarabiliriz!” diye cevap vermiş.

Koca karı:

— “Sultan Şahüzzaman’ın kızı Dünya Hatun için birkaç kumaş almak istiyordum!” demiş.

Bu ismi duyunca, Tâcülmülûk’ün gözleri kararmış, az kalsın bayılıp düşüverecekmiş. Aklını şöyle bir başına alarak Aziz’e dönmüş ve:

— “Aziz, şu senin yanındaki raflarda kumaşların en fevkalâdeleri vardır. Şunları çıkarıver!” diye emretmiş.

Aziz koca karının önüne büyük bir bohça çıkarmış, bohçayı çözerken:

— “Buyurun, beğenin beğendiğinizi… Kumaşların boyası, burada benden başka kimsede yoktur. Her hâlde aradığınızı burada bulursunuz!” demiş.

İhtiyar kadın, bin altınlık kumaş seçip bir tarafa ayırttıktan sonra Tâcülmülûk’ten bu kumaşların fiyatını sormuş. Tâcülmülûk:

— “Böyle ufak tefek şeyler için sizden ne isteyeyim? Sizi tanımış olmak saadeti, bu kumaşların pahasını kat kat öder!” diye cevap vermiş.

Kadın:

“Allah, oğlum seni, kazadan belâdan korusun. Yüzün, endâmın güzel, lâkin yüreğinle endâmın kadar da huyun ve terbiyen de güzel. Sana varacak kıza ne mutlu! Hele o kız, senin gibi güzel olursa…” demiş.

Tâcülmülûk neş’elenmiş. Kahkahalarla gülmüş. İçinden, “Ey hikmetine kurban olduğum Allah’ım, en güzel işleri bazen de ne çirkin insanlara gördürürsün!” diye düşünmüş. İhtiyar kadın:

— “Oğlum, adın nedir senin?” diye sormuş.

— “Adım Tâcülmülûk’tür.”

— “A… Tuhaf, bu isim sultan ve şehzâdelere yaraşır bir isimdir. Sense bir tüccarsın!”

Bu sefer Aziz cevap vermiş:

— “O annesinin babasının biricik oğludur hanımanne… Onu çok severler de onun için ona o ismi vermişler.”

Koca karı da:

— “Doğrusu böyle ismi ona lâyık görmekte de hakları varmış. Vakıa yüzün çok canlar yakıyor, ama Allah seni nazardan, belâdan saklasın!” demiş.

Onun üzerine koca karı kumaşları almış ve Tâcülmülûk’ün güzelliğine şaşa şaşa Dünya Hatun’un yanına varmış.

— “İstediğiniz kumaşları getirdim efendim” demiş.

— “Göster şunları bakalım!”

— “Buyurun efendim…”

— “A, dadıcığım ne güzel şeyler bunlar! Bunları nereden buldun? Ben şimdiye kadar burada böyle güzel kumaşa hiç rast gelmemiştim.”

— “Bu kumaşlar bir şey değil, asıl siz bu kumaşları satanı görmeliydiniz! Sanki cennet kapısında bekçilik eden Rıdvan, vazifesini ihmal ettiği için, oradan kaçarak yeryüzüne inmiş. Doğrusu onu gören parmak ısırır ve güzelliğine cayır cayır yanar. Ah burada olsa da onu bir seyredeydiniz. Allah annesine babasına bağışlasın. Ben insanın bu kadar güzelini daha ömrümde görmedim. Kendisi bir yabancıymış, buraya yalnız eğlence için gelmiş.”

Dünya Hatun ihtiyar dadısının bu sözlerine gülmüş:

— “Dadıcığım artık sen ihtiyarlaya ihtiyarlaya bunadın galiba! Şu ağzınla söylediklerini kulakların duymuyor. Bana durup durup deli saçması anlatıyorsun. Şu kumaşları bir daha iyice yakından muayene edeyim.” diye ilâve etmiş.

İhtiyar dadı kumaşları yine Dünya Hatun’a vermiş. Dünya Hatun bunları evire çevire bir daha muayene etmiş.

— “Evet, sahiden bunların güzelliğine diyecek yok!” demiş.

Dadı yine dayanamamış:

— “Kızım bu kumaşları satan gencin dünyada bir misli daha bulunmaz!” diye ısrar etmiş.

— “Ona bir dileği olup olmadığını sordun mu?”

— “A kızım, dünyada dileksiz insan olur mu hiç? Elbette onun da bir dileği vardır.”

— “Öyle ise acele koş, ona söyle, dilediği neyse onu yaparız.”

— “Baş üstüne aslanım!...” diyerek dışarı çıkmış.

İhtiyar kadın, dosdoğru Tâcülmülûk’e gitmiş. Tâcülmülûk koca karıyı görünce sevincinden çarpıntısı tutmuş. Ayağa kalkmış, ihtiyarı elinden tutarak götürüp içerdeki sedirinin yanı başına oturtmuş.

Kadın acele geldiğinden hızlı hızlı soluyormuş. Biraz oturup da rahat nefes almaya başlayınca, kendisini ne için ziyarete geldiğini bildirmiş. Tâcülmülûk sevincinden yerinde duramaz, kendi kulaklarına inanamaz olmuş. İhtiyar dadıya:

— “Ben şimdi kısa bir mektup yazacağım. Onu Dünya Hatun Efendi Hazretlerine verirsiniz, olur mu?” demiş.

İhtiyar kadın, “Hay hay!” diye cevap verince Tâcülmülûk kalem, hokka ve kâğıt getirtmiş. Oturup apâşikâre bir sevdâ mektubu yazmış ve Dünya Hatun’a ilân-ı aşk etmiş. Mektubu mühürlemiş, kapamış, bal mumlamış ve ihtiyara uzatarak:

— “Bunu Dünya Hatun’un eline ver!” demiş.

Kesesini çıkarıp içindeki bin parça altınla beraber keseyi ihtiyar kadına vermiş. İhtiyar kadın Tâcülmülûk’e dualar ede ede ayrılmış. Soluğu Dünya Hatun’un dairesinde almış. Dünya Hatun onu görür görmez:

— “Ne haber dadı, bizden ne istedi?” diye sormuş.

İhtiyar:

— “Vallâhi hanımcığım bizden bir şey istemedi. Yalnız size verilmek üzere bir mektup verdi.” diye cevap vermiş.

Dünya Hatun, “Getir bakalım, ne yazmış?” diyerek mektubu istemiş. Mektubu açıp içinde yazılı şeyleri okuyunca, kan tepesine sıçramış. Birdenbire yaralanmış kaplan gibi yerinden fırlamış. Elleriyle dizlerini dövmüş:

— “Bu tüccar parçası kim oluyor ve kendini kim sanıyor ki, bana mektup yazmak saygısızlığında bulunuyor? Eğer Allah’tan korkmasaydım, şimdi emreder, herifin dükkânı kepengi üzerine dört çivi ile çiviletirdim.” diye bağırmış.

Dünya Hatun’un kızdığını gören ihtiyar kadın, “Acaba mektupta ne var?” diye merak etmiş, Dünya Hatun’a:

— “Mektupta ne vardı ki, sizi bu kadar gücendirdi? Sizden kumaşların fiyatını mı istiyor, yoksa bir düşmanın idam edilmesini mi?” diye sordu.

Dünya Hatun:

— “Ne gezer! Ne bunu, ne onu istiyor. Mektubunu yukarıdan aşağı sevdâ ile, aşk ile doldurmuş. Güya beni çok seviyormuş. Ah dadı ah, sen vasıta oldun, burada böyle bir adam bulunduğunu bildirdin de, işte başıma bir belâ açtın. Muhakkak herife bir şey söylemişsindir. Çünkü durup durduğu yerde, bu herif bana mektup yazmaya nasıl cesaret edebilirdi?”

— “A şu düşündüğünüze bakınız! Bu herif size mektup yazdı diye dedikodu olacağından korkuyorsunuz galiba! Ben bu adama size mektup yazmaya cesaret verecek bir şey söylemedim. Öyle bir şeyi benden nasıl umarsınız? Siz yüksek saraylarda oturuyorsunuz. Değil o, lâkin gökte uçan kuşlar bile sizin yanınıza yanaşamaz. Varsın köpekler ulusun, size ne? Sonra bu mektubu getirdiğim için bana darılıyorsunuz. Hâlbuki mektubun içinde ne yazılı olduğunu ben ne bileyim? Lâkin ona lâyık olan cevabı vermeniz icap eder. Onu asılmakla korkutunuz ve size böyle saçma sapan mektuplar yazıp göndermesini men’ ediniz.”

Dünya Hatun kâğıt kalem istemiş. Tâcülmülûk’e zehirli bir cevap döşenmiş. Mektubu kapayıp ihtiyar kadına verdikten sonra:

— “Bunu hemen şimdi, o deli herife götür ve bundan sonra bana mektup göndermek gibi deliliklerden sakınmasını ona tembih et!” demiş.

İhtiyar kadın mektubu koynuna koymuş. Akşam geç vakit olduğu için kendi evine dönmüş.

Ertesi günü sabah olunca, Tâcülmülûk'ün dükkânına uğramış. Tâcülmülûk onun görür görmez sevinçle yerinden sıçramış:

— "Aman ne cevap getirdin, çabuk söyle, yoksa bayılacağım!" demiş.

Kadın koynundan Dünya Hatun'un mektubunu çıkararak Tâcülmülûk'e uzatmış.

Tâcülmülûk, zarfı titreyen ellerle yırtmış. Mektubu okuyunca, gözlerinden yaşlar boşanmış. İhtiyar kadın, sanki mektubun içinde olanları hiç bilmiyormuş gibi, yüzüne şaşkın bir ifade vererek:

— "A oğlum ne ağlıyorsun? Merak ettim vallâhi! Yoksa mektupta fena bir şey mi yazılı? Benden gizleme, söyle canım!" demiş.

Tâcülmülûk de:

— "Ne olacak" demiş, "kendisine bir daha yazarsam, beni astıracağını söylüyor. Hâlbuki ona mektup yazmamak cefasına katlanamam. Benim için ona mektup yazmamaktansa ölmek evlâdır. Ben ona yine yazacağım, o ne isterse yapsın!" diye cevap vermiş.

Oturup uzun uzadıya bir mektup yazarak ihtiyara vermiş. Kadına bin parça altın verilmesini de Aziz'e tembih etmiş.

Kadın parayı alınca, gücü yettiği kadar Tâcülmülûk'e yardım edeceğini vaat ede ede dükkândan ayrılmış.

Doğru Dünya Hatun'un yanına varmış. Birinci mektuptan öfkelenen Dünya Hatun'un el'an yüzü somurtkanmış. Dadısına dik dik bakmış. Kadın Tâcülmülûk'ün ikinci mektubunu da Dünya Hatun'un eline tutuşturunca, Dünya Hatun, evvelki mektuba kızdığından on misli daha fazla kızmış. Dadısına:

— "Şu adama mektup yazmayalım; çünkü yüz bulur da şımarır, bize yine mektup gönderir dememiş miydim? Bak sözüm nasıl doğru çıktı!..." demiş.

— "Bu soyu sopu belirsiz adam kimdir ki, kendinde size göz atabilmek salâhiyetini görebiliyor?"

— “Ona hemen şimdi git, bir daha bir mektup yazarsa, cellâda başını kestireceğimi söyle!...”

— “A canım kızım, bunu ben söylersem belki bana inanmaz da, bu sözleri kendim uydurdum sanır. Daha iyisi, bana söyleteceğiniz sözleri, bir kâğıda yazıp bana veriniz, götüreyim. Ta ki onların doğru olduğuna inansın ve korksun!”

Dünya Hatun dadısına hak vermiş. Kalem kâğıdı alarak sert sert bir şeyler yazmış. Mektubu dadısına vermiş.

İhtiyar kadın onu Tâcülmülûk’e götürmüş. Tâcülmülûk, mektubu okur okumaz az kalsın olduğu yerde bayılarak yığılıverecekmiş. İhtiyar kadına:

— “Vallâhi bu çektiğim azabı çekmektense, ölmek bin kere daha iyidir!” diyerek yaşlarını akıta akıta bir cevap yazmış.

İhtiyar kadın, genç delikanlıyı teselli ederek avutmuş. Kederini tatlı sözlerle uyuşturup uyutmuş. Delikanlı oturup Dünya Hatun’a üçüncü mektubu yazmış.

Bu mektubu da ihtiyar dadı Dünya Hatun’a götürmüş. Dünya Hatun mektubu okumuş. Dadısına dönerek:

— “Bana küçük yaşımda dadılık etmiş olmasaydın ve şu ihtiyarlığına hürmet etmemiş olsaydım, bu dakikada sana haddini bildirirdim. Bana mektup yazmaya onu kışkırtanın hep sen olduğunu iki kere iki dört eder gibi biliyorum. Ey Allah’ım, kabahatim nedir ki, şu müflis tüccarı bana musallat ettin! Amma da yapışkan adammış ha! Bu mektuplaşma duyulursa, şu ciğeri bir para etmez herif dolayısıyla ismim şunun bunun pis ağzında gezecek.” diye patlamış.

İhtiyar dadı, Dünya Hatun’un sözlerine hiç aldırış etmemiş. O bu yaşına kadar kaç kere böyle laflar işitmişmiş. Dünya Hatun’a:

— “A kızım, boşu boşuna üzülüyorsun. Baban bu koca memleketin padişahıdır. Sana kim dil uzatabilir? Emin ol senin ismini ağzına almak, hiçbir kimsenin haddi değildir. Herkesin babandan ödü kopar. Sen korkma, o korksun. Ona sonuncu bir kere yaz da, artık mektup göndermekten vazgeçsin.” demiş.

Sözü çok uzatmayalım. Dünya Hatun kızdıkça kızmış, yazdıkça yazmış. Tâcülmülûk'e göndermiş. Tâcülmülûk de Dünya Hatun'a göndermiş. Lâkin bu muhabereden ne Dünya Hatun'un arzusu hâsıl olmuş, ne de Tâcülmülûk'ün arzusu!...

Bir gün Tâcülmülûk ihtiyar dadıya:

— "Acaba neden Dünya Hatun erkeklerden bu kadar nefret ediyor? Onun bana yaptığı muameleye bakılırsa, o erkeklere adeta şiddetli bir kin besliyor." diye sormuş.

İhtiyar dadı:

— "Dünya Hatun'un bu hâline sebep, çok evvel görmüş olduğu bir rüyâdır." diye cevap vermiş.

— "Nasıl rüyâ?"

— "Bir gece Dünya Hatun derin bir uykuya dalmış. Uykusunda şu rüyâyı görmüş: Güya bir kuşçu, kuş tutmak için bir kapan kurmuş, kuşları kapanın yanına toplamak için etrâfına darı serpmiş. Derken birçok kuşlar gelmişler, teker teker, bazen de üçer üçer tutulmuşlar. Bu gelen kuşların arasında iki tane de güvercin varmış. Bunların birisi erkek ve birisi dişiymiş. Birdenbire erkek güvercin, ayağını kapana kaptırmış. Zavallı kuş da çırpınmaya başlayınca, öteki kuşlar ürkmüşler ve sağa sola kaçışmışlar. Erkeğinin yakalandığını gören dişi güvercin, havada fırıl fırıl dolaşmış. İnip erkek güvercinin yanına konmuş. Onun ayağını tutan sicimi gagasıyla vura vura ezmiş, inceltmiş ve nihayet koparmış. Çifte güvercinler yan yana havalanıp kaçmışlar. Kuşçu gelip de kapanın boş olduğunu görünce, kapanı yine kurmuş ve biraz öteye gidip beklemeye başlamış. Biraz evvel kapanda yemlenmiş olan kuşlar, yine oraya toplanmışlar. Bunların arasında o iki güvercin de varmış. Bu sefer aynı kapana dişi güvercin tutulmuş. Yine bütün kuşlar ürkerek etrâfa dağılmışlar. Erkek güvercin de onlarla beraber kaçmış. Kaçmış ama bir daha geri dönmemiş. Kuşçu, dişi güvercini yakalayıp öldürmüş.

"Bu rüyâyı görünce, Dünya Hatun korkmuş. Uykusundan sıçrayarak uyanmış. 'Aman hanımımız ne oldunuz?' diye telaşlı telaşlı ona koşuşan hizmetçilere rüyâsını anlatmış. Bütün erkek kısmının, o erkek güvercin gibi, katı yürekli ve merhametsiz olduğunu, aşk nedir, muhabbet nedir

bilmediklerini anlatmışlar. İşte o gün bugün, Dünya Hatun, artık babasından başka bir erkeğin yüzüne bakamaz olmuş. Onlara karşı derin bir nefret duymaya başladı. ‘Erkek!’ denmez mi, tepesi atar, sinirleri gerilir.”

Tâcülmülûk bu rüyâyı duyunca:

— “Aman anne, ne yapıp yap, bana bir saniye için bile olsa, Dünya Hatun’u göster. Tek onu göreyim, bu uğurda ölmeye de razıyım. Bu işin üstesinden yalnız sen gelebilirsin. Haydi, beni kırma!” diye yalvarmış.

İhtiyar kadın:

— “Oğlum, söylemeye ne hacet? Seni memnun etmek için nasıl canla başla çabalayıp uğraştığımı görüyorsun. Benim aklıma bir fikir geldi. Dünya Hatun’un köşkünün yanında ufak bir bahçe vardır. Bu bahçenin bir sokak kapısı, bir de Dünya Hatun’un köşkünden çıkan bir kapısı vardır. Dünya Hatun’un bir âdeti vardır. Her ay o bahçeye bir kere çıkar. Şimdi onun bahçeye çıkacağı zaman yaklaştı. Ben onun çıkacağı saati sana gelip haber veririm. Sen usullacık gizli gizli bahçeye girer, orada bir köşede Dünya Hatun’u beklersin. O sana doğru gelirken, yavaş yavaş meydana çıkar ve onu görmüş olursun. Bu sûretle hiç olmazsa muradının bir kısmına ermiş olursun, o da seni görmüş olur. Olur a! İster misin seni görünce, sana tutulsun! Senin ona yandığın gibi o da cayır cayır sana yansın! Olur mu olur. Maşallah senin yüzünü bir görürse, artık senden başka bir şey düşünemeyeceğini sanıyorum. Bir kere sana muhabbet sararsa, artık birbirinize kavuştuğunuzun resmidir.”

Tâcülmülûk, bu fikri beğenmiş:

— “Muvafık, yalnız bana haber vermeye geleceğiniz zaman, benim evime geliniz. Çünkü Dünya Hatun bahçeye geç çıkarsa ve o zaman dükkân kapanmış bulunursa, bizi nereden arayıp bulacaksınız? Geliniz de size evimi göstereyim!” diye cevap vermiş.

Tâcülmülûk, ihtiyar kadın ve Aziz konaklarına varmışlar, kadına konağı göstermişler. Kadın evin nerede olduğunu ve oraya nasıl gidileceğini öğrendikten sonra, Dünya Hatun’un sarayına dönmüş.

Tâcülmülûk ile Aziz, konakta baş başa kalmışlar. Tâcülmülûk arkadaşına:

— “Kardeşim” demiş, “biz çarşıdaki dükkânı Dünya Hatun’la münasebete girebilmek için açmıştık. Elhamdülillâh bu maksadımıza nâil olduk, münasebata giriştik. Vakıa muhabbetin hepsi benim tarafımda ve kinin hepsi onun tarafında, ama ne yapalım, kader ne yazmışsa, o olacak. Bu sözleri söylemekten maksadım şu ki, artık ne dükkâna, ne de içindeki mallara ihtiyacım kalmadı. Dükkân da, mallar da senin olsun. Sen benim için memleketten ayrıldın, bunca zahmetler çektin. Bana izin ver de, bu hizmetinin hepsini ödeyemezsem bile hiç olmazsa, bir kısmını ödeyeyim.”

Aziz, Tâcülmülûk’e teşekkür etmiş. Tam o sırada Vezir de yanlarına gelmiş. Tâcülmülûk ihtiyar kadının anlattıklarını Vezire de bildirmiş. Vezir:

— “Durun bakalım çocuklar” demiş, “şu bahçeye bir gitsek de onun nasıl olduğunu ve neresinden girilip neresinden çıkıldığını öğrensek!”

İki delikanlı ihtiyar Vezire hak vermişler. Üçü de en güzel elbiselerini sırtlarına alarak giyinip kuşanmışlar ve sokağa çıkarak bahçe tarafına doğru yürümeye başlamışlar.

Bahçeye varınca, orasının ağaçlık ve çiçeklik olduğunu görmüşler. Bahçenin bekçisi kapıda duruyormuş. Vezir bekçiye yanaşmış:

— “Biz buranın yabancısıyız. Bu gördüğün iki genç de benim iki oğullarımdır. Onları biraz eğlendirmek için buraya çıkardım. Şu yüz altını al da bize çarşıdan biraz yiyecek ve içecek getir.” demiş.

Bekçi yerlerden temennalar ederek parayı almış ve:

“Ben gelinceye kadar siz biraz bahçenin içinde eğleniniz.” diyerek ayrılmış.

Vezir ile iki delikanlı bahçeye girmişler. Biraz sonra bekçi çarşıdan dönmüş. Az kalsın ihtiyar adam, çarşıyı takımıyla bahçeye getirecekmiş. Oturmuşlar, yemişler, içmişler, ellerini kokulu sularla yıkamışlar. Vezir bekçiye:

— “Bekçi baba, bize bu bahçe hakkında mâlumat verir misin? Bu bahçe kimindir?” diye sormuş.

— “Efendim, bu bahçe padişahın kızı Dünya Hatun’un bahçesidir.”

— “Peki, sen burada bekçilik ve bahçıvanlık etmek için ne aylık alırsın?”

— “Ayda biricik altın alırım.”

Vezir bahçeye yine dikkatli dikkatli bakmış, bir yanda yıkılmak üzere bulunan koca bir köşk görmüş.

— “Bekçi baba” demiş, “ben burada hayırlı bir iş yapmak niyetindeyim.”

— “Yapmak istediğiniz hayırlı iş nedir ki efendim?”

— “Sen şu üç yüz parça altını al…”

Bekçi üç yüz altının sözünü işitince, kulaklarını kabartmış, hele üç yüz altının kendisini görünce, gözlerini fal taşı gibi açmış:

— “Aman efendim, bizim sual etmemiz münasebetsizlik, hayırlı dediğiniz iş neyse, onu istediğiniz gibi yapınız!” demiş.

— “Sen merak etme, yapacağımız iş, her hâlde hayırlı olacaktır.”

Vezir ile iki delikanlı bahçeden çıkarak konağa dönmüşler. O geceyi üçü de konakta geçirmişler.

Sabah olunca Vezir yanına bir boyacı, bir nakkaş ve bir de yaldızcı almış, bunlarla bahçeye dönmüş. Onlara viran köşkü göstererek onu hemen temizleyip boyamalarını ve duvarlarına türlü türlü resimler yapmalarını, yalnız köşkün cümle kapısına hiç dokunmamalarını tembih etmiş.

Bu iş bittikten sonra Vezir, bir ressamı yanına çağırarak cümle kapısının karşısındaki geniş duvara, kapan kuran bir kuşçu ve kapana da tutulmuş bir dişi güvercin resmi yapmasını söylemiş. Ressam istenilen resimleri çizip boyamış.

O zaman Vezir öbür duvara yine aynı kuşçunun resmini yapmasını, lâkin bu sefer kuşçuyu, kapanda tutulan dişi güvercini öldürür vaziyette tasvir etmesini rica etmiş.

Ressam[234] Vezirin bu ricasını da çarçabuk yerine getirmiş.

Vezir öbür duvara yapılacak üçüncü ve sonuncu resmi de tarif etmiş. Bu duvara da gagası ve pençeleri sivri koca bir akbaba resmi istemiş. Bu

akbaba, paçalı pençesinin tırnaklarını bir erkek güvercinin ciğerlerine geçirmiş bulunacakmış.

Ressam doğrusu çok becerikli bir adammış. İnsan gözünü açacak kadar bir zaman geçmeden akbabasını da, pençesini de, güvercini de hepsini, hepsini yapmış bitirmiş.

Bütün bu işler bittikten sonra Vezir, ressam, boyacı ve delikanlılar bekçiye:

— “Şimdilik Allah’a ısmarladık!” diyerek çekilip gitmişler.

Bir gün, iki gün geçmiş. Tâcülmülûk konakta ihtiyar kadını bekler dururmuş. Lâkin ne ihtiyar kadın, ne de mihtiyar kadın, hiç mi hiç kimse gelmemiş. Tâcülmülûk “Of!” dedikçe, yanan ciğerlerinin kokusu etrâfa vururmuş.

*
* *

Gelgelelim Dünya Hatun’a:

Onun çoktan beri hiç dışarı çıkıp şöyle bir hava aldığı yokmuş. Artık sarayın içinde kapalı kala kala, canı adam akıllı sıkılmaya başlamış. İçinden, “Yahu benim cennetler gibi dört başı mamur bahçelerim varken amma da avanakmışım ki, bu bahar mevsiminde çiçekler açılır ve bülbüller şakırken, bu izbe saray geçitlerinde tıkanıp küfleniyorum!” demiş. Bunu düşünmesiyle ihtiyar dadısını çağırtması bir olmuş. İhtiyar dadısı karşısına çıkınca:

— “Dadı, artık benim burada canım sıkıldı, haydi beraber has bahçeme çıkalım!” demiş.

— “Pekâlâ kızım, çıkalım; ama a yavrucuğum, ben oraya üstüm başım böyle nasıl çıkabilirim? Bana bir izin versen de sırtıma seninle beraber çıkacak olanlara lâyık olabilecek bir şeyler geçirsem!...”

— “Haydi, çabuk ol, giyin, kuşan da gel!”

Dadı izni alınca, soluğu Tâcülmülûk’ün konağında almış:

— “Gözün aydın beyim, istediğin nihayet olacak. Bugün Dünya Hatun bahçeye çıkacak. Bir saniye kaçırmadan üstüne başına çeki düzen ver ve doğruca bahçeye yollan!” diye müjde vermiş.

Vezir, Tâcülmülûk’e padişahların en büyüklerine ve en zenginlerine lâyık olacak bir elbise giydirmiş. Beline öyle bir kuşak bağlamış ki, deme gitsin. Kuşak som altın telden işlenmişmiş. Üzerindeki elmaslarla kıymetli taşlar ise, gökteki yıldızlardan çokmuş. Doğrusu Tâcülmülûk’e o hâliyle göz atan, onu cennetten düşme bir nur topu sanırmış. Şehzâde böyle giyinip kuşandıktan sonra bahçeye gitmiş.

Bekçi bahçe kapısında bekliyormuş. Tâcülmülûk’ü görünce, ona yerden selâmlar vermiş:

— “Safa geldiniz, hoş geldiniz, bahçeye giriniz de eğleniniz.” diyerek onu bahçeye gezmeye dâvet etmiş. Zavallı bekçi, o gün Dünya Hatun’un bahçeye geleceğini ne bilsin? Tâcülmülûk, bahçeye dalmış. Lâkin o gireli çok geçmeden, saray tarafından bir gürültü, bir patırtı, bir telaş, bir koşuşma olmuş.

Köleler, ağalar birbirlerine geçmişler. Bahçıvan bu kaynayışın sebebini merak etmiş, gidip saray kapısından “Ne oluyor yahu?” diye sorgu etmiş. Aldığı cevaptan o gün, hatta o saat ve o dakika bahçeye Dünya Hatun’un gireceğini öğrenmiş. Korkusundan eli dizi tutmaz olmuş. Bahçeyi fırıl fırıl dolaşmış. Tâcülmülûk’ü ta uzaklarda bulmuş:

— “Aman, şimdi ne edeceğiz, neredeyse Dünya Hatun bahçeye girecek. Sizi bahçede görürse, ‘Sen bekçiliği böyle mi edersin?’ diyerek başımı cellâda uçurur. Gel de bu çıkmaza bir çâre bul!” diye dert yanmış.

Tâcülmülûk:

— “Ah bekçi baba, bunu evvelce söylemeli değil miydin? Ben şimdi nasıl kaçabilirim? Kapı buraya çok uzaktır. Kaçamadan evvel beni Dünya Hatun görürse, ikimizin de boynu gider. Bunun doğrusu, kaçmaya uğraşmayıp münasip bir yerde saklanmaktır.” diye cevap vermiş.

Bekçi de:

— “Aman öyle yap! Fakat gençliğinin başı için, burnunun ucunu bile dışarı gösterme; çünkü işim yamandır.” demiş.

Bekçi, Tâcülmülûk’ü bahçede bırakmış, kendisi de ortadan sıvışıp gitmiş.

Dünya Hatun tellenip pullanmış, câriyelerini ve ihtiyar dadısını yanına alarak bahçe yolunu tutturmuş.

Lâkin on-on beş kadar iri yarı zenci kölesi, bu kalabalığa yol açıyormuş. İşte bu kapkara zenciler yok mu? Onlar asıl koca karının sinirine dokunuyormuş. Çünkü onların korkusundan Tâcülmülûk’ün gölgesini bile göstermeye cesaret edemeyeceğini ihtiyar kadın biliyormuş.

Vakıa Tâcülmülûk Dünya Hatun için canını da fedaya hazırmış; lâkin kör körüne değil, niyeti bu kış geceleri gibi upuzun ve kapkara cellâtlara pîr aşkına kendini öldürtmek değilmiş.

İhtiyar kadın bahçede yürür ve Dünya Hatun’un sözlerine cevaplar verirken, bir düzüye başını kaşır ve:

— “Ah, ne etsem de şu zebanileri ortadan def’ etsem?” diye düşünürmüş.

Nihayet kararını vermiş, Dünya Hatun’a:

— “A kızım, bahçede erkek nâmına kimse yoktur. Biz oraya eğlenmeye ve hava almaya gidiyoruz. Orada muharebe edip şehir zapt etmeye gitmiyoruz ya! Önümüze bu yalın kılıçlı siyah orduyu takıp da kendimizi kuşlara, çiçeklere gülünç mü edeceğiz?” demiş.

Dünya Hatun gülmüş ve:

— “İlahi dadı” demiş, “bazen ne doğru söz söylersin. Baş köle Mercan’a söyle de adamlarını alıp buradan çarçabuk savuşsun.”

Hemen kaşla göz arasında siyahlar kayboluvermişler. Dünya Hatun, naz ile salına salına zambakların arasında dolaşmaya başlamış. Tâcülmülûk saklı durduğu çalılıktan onun güzel yüzünün, güzel göğsünün, güzel kalçalarının ahenktâr hareketlerini seyrediyormuş. Dünya Hatun’un her oynayışında bayılıp ayılıyor, renkten renge giriyormuş.

İhtiyar dadı, Dünya Hatun’u bülbüller gibi şakıya şakıya, kanaryalar gibi diller döke döke köşkten tarafa götürmeye başlamış. Dünya Hatun, ihtiyarın ağzından çıkan baldan tatlı laf zincirine takılarak tâ köşkün içine kadar

sürüklenmiş. Orada bir de ne görsün? Senelerce evvel görmüş olduğu rüyânın tâbirini!... Ama lafla tâbirini değil, resimle tâbirini…

Dünya Hatun, son resmi uzun uzun süzdükten sonra dadısına:

— “Dadı, rüyâmın mânâsını şimdi anladım. Evet ben, dişi güvercinin öldürüldüğünü ve erkek güvercinin dişinin imdadına gitmediğini görmüştüm. Erkek güvercinin neden dişisinin imdadına koşmadığını, şimdi bu resimden anlıyorum. Kapkara kanatlı, kıpkırmızı gagalı hain bir akbaba, onu pençeleri arasında parça parça ederken zavallı erkek güvercin, nasıl eşinin imdadına uçabilirdi?” demiş.

Dadı hemen mal bulmuş mağribi gibi sevine sevine:

— “Ya, ya! Çok haklısın kızım!” diyerek Dünya Hatun’a yerden göğe kadar hak vermiş.

Neyse sözü uzatmayalım. Dünya Hatun yine dadısıyla[235] beraber köşkten dışarı çıkmış.

Dadı bu sefer Dünya Hatun’u Tâcülmülûk’ün gizli durduğu yere doğru sürüklemiş. Dadının bir işareti üzerine Tâcülmülûk meydana çıkmış. Onu görünce Dünya Hatun yüreğinden vurulmuş. Dadısına:

— “Aman dadıcığım, bu güzel delikanlı kim?” diye sormuş.

Dadı da:

— “Vallâhi bilmiyorum, yüzünün güzelliğine ve kıyâfetine bakılırsa, muhakkak bir sultanın evlâdı olacak.”

İşte bu görüşten sonra Dünya Hatun’un erkeklere karşı beslediği kinden eser kalmamış. Bilakis onun yüreği Tâcülmülûk’e karşı aşkla dolmuş. Bu sefer de Dünya Hatun, Tâcülmülûk’e kavuşmak arzusuyla yanmaya başlamış. Durur durur dadısına:

— “Şu delikanlı amma da yakışıklıydı ha!” dermiş.

Dadı da içinden gülerek Dünya Hatun’a:

— “Hakkın var kızım, kim bilir kaç dünya güzeli ona varmak için çırpınıp duruyor?” diye cevap verirmiş.

İhtiyar dadı çok yaşamış, çok güngörmüş bir kadınmış. Dünya Hatun'un bir bakışta fitili aldığını anlamış. Tâcülmülûk'e gizli bir işaret yapmış. Tâcülmülûk kendi konağı yolunu tutarak bahçeden çıkmış. Ne gördüğünü, ne yaptığını elifinden ye'sine kadar ihtiyar Vezire ve Aziz'e anlatmış.

İhtiyar Vezir:

— "İhtiyar kadın tecrübeli bir cadaloz galiba… Mademki sana evine dönmeyi işaret etmiş, demek ki istediğin hâsıl olmuş ve orada daha fazla kalmana lüzum kalmamıştır. Sen ondan çok hayırlı müjdeler bekle. Artık tilkiyi yüzdük, derisini burnuna getirdik. Sabırlı ol bakalım." diye nasihat etmiş.

*
* *

Gelelim Dünya Hatun'a:

Sarayına dönünce, bir türlü Tâcülmülûk'ün düşüncesini zihninden, hayâlini gözünden silememiş. Hayatının birdenbire değiştiğini ve gözü Tâcülmülûk'e ilişmezden evvelki Dünya Hatun arasında, hakikaten dünyalar kadar fark olduğunu anlamış. Tâcülmülûk'ü ne kadar unutmaya çalışmışsa da, tekmil gayreti boşuna gitmiş. Artık onsuz yaşayamayacağını anlamış. Dadısına güler yüzle yaklaşarak tatlı sesiyle:

— "Dadıcığım, ne yapsam da şu genç delikanlı ile bir görüşebilsem? Bu işin hakkından yalnız sen gelebilirsin. Canım dadıcığım, kuzum dadıcığım beni kırma, bu dileğimi yerine getir." diye yalvarmaya başlamış.

Dadısı içinden, "Seni gidi haspa seni! Evvelki perhiz neydi, bu turşu ne… Yola geldin mi şimdi?" diye söylenirken Dünya Hatun'a:

— "Sen merak etme yavrum, ben senin en ufak bir dileğini yerine getirmek için canımı feda ederim. Ben ne yapar yaparım, eviririm, çeviririm, istediğini istediğinden âlâ yaparım!" diye söz vermiş.

Artık cadaloz kadının sevincinden etekleri zil çalıyormuş. İşi adam akıllı becerdiğine aklı kesmiş. Bu iki taraflı âşıkların arasında kendisine bol bol dünyalık çıkaracağını kestirmiş.

Dünya Hatun'un yanından çıkınca, durmadan, dinlenmeden koşmuş ve soluğu Tâcülmülûk'ün konağında almış.

Tâcülmülûk merakından çıldıracak bir hâldeymiş. Bir yerde oturamıyor, bir yerde duramıyor, bir düzüye geziyormuş.

İhtiyar kadını görünce, fare üzerine sıçrayan kedi gibi üzerine atılmış, "Çabuk söyle! Çabuk söyle!" diye onu sıkıştırmış.

İhtiyar kadın olup biteni allandıra ballandıra anlatmış. Tâcülmülûk bu sevinçli haberi alınca:

— "Peki, onu ne zaman göreceğim?" diye sormuş.

İhtiyar:

— "Yarın!" diye cevap vermiş.

Tâcülmülûk öyle sevinmiş, öyle sevinmiş ki, o dakikada dünyada ondan daha ziyade mesut bir adam olamazmış. Bin altın dolusu bir keseyi ve bin altın kıymetinde bir elbiseyi ihtiyar dadıya hediye etmiş.

İhtiyar kadın Tâcülmülûk'ten çıkınca, doğru Dünya Hatun'a gitmiş:

— "Aman kızım çok güçlük çektim, ama nihayet o delikanlının kim olduğunu öğrenebildim." demiş.

Dünya Hatun, ihtiyar kadının bu sözlerini duyunca sevincinden rengi attı. Kulaklarına inanamıyordu. İhtiyar kadın:

— "Kızım yalnız onun kim olduğunu ve nerede oturduğunu anlamakla kalmadım. Hatta Allah izin verirse, yarın kendisini buraya getirmek çâresini bulacağım." diye ilâve etti.

Dünya Hatun ayıldı, bayıldı. Dadısına ağzına kadar bin altın parçasıyla dolu olan koca bir kese verdi, bir de bin altın değerli güzel bir entari hediye etti.

Sabah olunca, ihtiyar kadın Tâcülmülûk'e uğradı:

— "Aman oğlum çabuk hazırlan. Sırtına bir kız yaşmağı tak, yüzüne bir peçe çek, arkam sıra gel. Seni doğru Dünya Hatun'un yanına götüreceğim. Yürürken aman erkek gibi dik dik yürüme, şöyle nazla sağa sola salın.

Yolda sana laf atan olursa, hiç cevap verme, ses çıkarma, yüzünü öteye dön.” dedi.

İhtiyar kadın önde, Tâcülmülûk arkada, iki yolcu sarayın yolunu tuttular. Ne sağlarına, ne de sollarına baktılar. Düpedüz yürüdüler. Saray kapısının içine sanki orasının kırk yıllık aşinalarıymış gibi daldılar. Birçok kapılardan, birçok geçitlerden geçtiler. Nihayet kakmalı tezyinatlı kocaman bir kapının önüne vardılar. Orada ihtiyar kadın Tâcülmülûk’ün elini tuttu ve:

— “Artık Dünya Hatun’un kapısı önüne vardık. Kendini topla. Cesur ol. Erkek olduğunu hiç kimseye çaktırma. Dünya Hatun’un odasına evvelâ ben gireceğim. Sen kapının önünde beklersin. Ben sana içeriden, “Ey köle kızı odaya gel bakalım!” diye bağırırım, sen de o zaman odaya girersin!” dedi.

İhtiyar kadın büyük kapıyı çaldı. Bir câriye kapıyı açtı. Lâkin tam o sırada bir aksilik oldu. Sarayın baş kalfası, geçidin birinden çıkagelmesin mi! ihtiyar zenci koca karıya:

— “Bu getirdiğin kız kimdir?” diye sordu.

İhtiyar karı da:

— “Dünya Hatun’a getirdiğim yeni bir câriyedir. Onu şimdi Dünya Hatun’un huzuruna çıkaracağım.” diye cevap verdi.

Arap köle:

— “Yo… Olmaz! Saray âdetini bilmiyor musun? Saraya girecek her köleyi evvelâ ben muayene etmeliyim.”

— “Evet, saraya giren her câriyeyi muayene etmek vazifendir. Fakat câriye orta işleri için olursa!... Hâlbuki bu kız doğrudan doğruya Dünya Hatun’a hizmet etmek için getirilmiştir. Onu beğenip beğenmemek sana değil, Dünya Hatun’a düşer, çekil bakalım karşımdan!... Bir saniye bile yolumu kesersen, vallâhi billâhi seni Dünya Hatun’a şikâyet ederim de neye uğradığının farkına varmadan evvel takımını taklavatını toplayınca, kendini sokak ortasında bulursun!” diye bağırdı.

Bu sözleri duyan zenci kölesi “Selamet bir kenara çekilmektir.” diye düşünerek hızlı adımlarla oradan kayboluverdi.

Koca karı da aralıklaşan kapının aralığından odaya dalıverdi. Tâcülmülûk'ün yüreği tıp tıp atıyor, bir taraftan sevdâ, bir taraftan korku, bir taraftan da sevinç, onu meltem rüzgârına tutulmuş yapraklar gibi tiril tiril titretiyordu. Nihayet odanın içinden ihtiyar kadının sesi duyuldu. O:

— "Ey köle kızı içeri gir bakalım!" diye bağırıyordu.

Tâcülmülûk sendeleye sendeleye aralık kapıyı açtı. Karşısında Dünya Hatun'u gördü. Bu görüş bayağı başını döndürdü.

Dünya Hatun, dayanamayarak bir çığlık saldı. İki sevdâlılar, birbirlerinin göğüslerine düştüler. İkisinde de bet-beniz kalmamıştı.

O akşam, ta ertesi sabaha kadar Tâcülmülûk, Dünya Hatun'un odasında kaldı. İki âşık birbirlerine söylemedik tatlı laf bırakmadılar.

Ertesi gün, tanyeri ağarınca, Dünya Hatun'un hizmetine tayin olunan lalalar, câriyeler, hizmetçi kızları geldiler.

Dünya Hatun, Tâcülmülûk'ü küçük bir odaya kapattı. Hizmetçilerin, câriyelerin işleri bitince Dünya Hatun:

— "Bugün yalnız kalmak istiyorum, beni yalnız bırakınız!" dedi.

Hizmetçi ve câriyelerin hepsi, yerli yerlerine çekilip gittiler. Koca karı gelince, Dünya Hatun ve Tâcülmülûk için yiyecek ve içecek getirdi. İki sevdâlı o günü de hoşça geçirdiler ve ondan sonra da otuz gün beraber kaldılar.

*
* *

Gelelim ihtiyar Vezir ile Aziz'e:

Tâcülmülûk saraya gittikten sonra, günler geçtiği hâlde Şehzâde'nin geri dönmediğini görünce, merak etmeye başladılar. Koca karının da onlara uğradığı yoktu. Bu çok tuhaf bir hâldi. Vezirin aklından fena fena ihtimaller geçiyordu. Bu düşüncelerini bir gün Aziz'e açtı:

— "A oğul," dedi, "böyle elimiz kolumuz bağlı bekleyip durmaktan ne çıkar? Tâcülmülûk aramızdan ayrılalı bir ay oluyor. O sağ olsaydı, her hâlde şimdiye kadar sağlığı hakkında bir haber göndermesini ihmal etmezdi.

Korkarım ki çocuğun başına bir fenalık geldi. Bizim için burada daha fazla beklemek câiz değildir. Memlekete döndüğümüz zaman Tâcülmülûk'ün babasına ne cevap veririz bilmem? Artık geri dönmek zamanı çoktan gelip çattı."

Bu söz üzerine Aziz ile Vezir hemen yola çıktılar ve Gökil memleketinin yolunu tuttular. Gece demediler, gündüz demediler yürüdüler. Nihayet Gökil payitahtına vardılar ve Süleyman Şahın huzuruna çıktılar. Padişaha Tâcülmülûk'ün Dünya Hatun'un sarayına girdiğini ve lâkin aradan uzun müddet geçtiği hâlde, oradan bir daha çıkmadığını söylediler.

Padişah bunu duyunca, aklı başından gitti. Hiddetinden kükredi, gürledi. O gün önüne kim çıktıysa cayır cayır haşladı. Hemen tellâllar gönderildi. Askerlerin, orduların toplanması için emirler verildi. Memleketin dört bucağından seller gibi askerler akmaya başladı.

Süleyman Şah, candan sevildiği için, tellâlı duyan silahını kapıyor ve payitaht yolunu tutuyordu.

Süleyman Şah, otağını şehir dışarısına kurdurdu. Ordu toplandıktan sonra hareket emrini verdi. Ordu yürümeye başlayınca, yüz binlerce piyadenin ve bir o kadar da süvarinin yaptığı gürültü yeri göğü sarsıyordu.

*

* *

Gelelim Tâcülmülûk'e…

Dünya Hatun ile geçirdiği ay birken iki, hatta üç, dört oldu. Bir gün Tâcülmülûk, Dünya Hatun'u önüne alarak:

— "Canım!" dedi, "Ben sana kim olduğumu artık bildirmek mecburiyetindeyim. Ben, zannettiğin gibi, bir tüccar değilim; lâkin padişah oğlu bir şehzâdeyim. Hani hatırlarsın belki, seni Gökil memleketi padişahı Süleyman Şah, oğlu için istemişti ve bunun için babana bir vezir göndermişti. İşte ben, o Padişahın oğluyum ve babam sizi benim için istemişti. Mademki birbirlerimizle tanıştık, birbirimizi sevdik, artık birbirimizle evlenmeliyiz. Benim fikrim şudur: Yarın dosdoğru kendi memleketime döneyim. Aramızda olan biteni babama bildireyim. Babam babana yine bir vezir göndersin ve seni benim için istetsin. Elbette sen

benimle evlenmeye muvafakat edersin. O zaman birbirimize kavuşuruz ve zamanın sonuna kadar da yekdiğerimizden ayrılmayız.”

Dünya Hatun, Tâcülmülûk’ün söylediklerini kabul etti. O akşam yine sarayda beraber kalacaklar ve ertesi günü Tâcülmülûk yola çıkacaktı. Lâkin ertesi günü Tâcülmülûk erkenden uyanamadı. Güneş doğalı epeyce olmuştu.

Şahüzzaman tahta oturmuş, devlet işlerini görüşmek için vezirini vüzerasını etrâfına toplamıştı.

Tam o zaman, Padişahın baş mücevhercisi huzura çıktı. Mücevherci başı bir koca kutu taşıyordu. Kutuyu açtı ve içinden bir çift zümrüt küpe çıkardı. Ama ne küpeydi o! Bu küpeyi görenin gözleri kamaşıyordu. Padişah hemen baş kölesini çağırdı ve küpeyi Dünya Hatun’a götürüp göstermesini emretti.

Köle küpelerle beraber Dünya Hatun’un dairesine koştu. Gerek câriyeler, gerek hizmetçiler, Dünya Hatun’u epeyce zamandan beri yalnız bırakmaya alışkın olduklarından, Dünya Hatun’un dairesinde çıt bile yoktu. Köle, Dünya Hatun’un odasında bulunmadığını zannederek kapıyı vurmaksızın açtı ve odaya girdi. Dünya Hatun’u Tâcülmülûk’le beraber uyur görünce, aklı başından gitti. “Acaba yanlış mı görüyorum?” diye gözlerini ovuşturdu, ovuşturdu baktı. Lâkin ne yanlış, ne de rüyâ görüyordu. Dünya Hatun’un ta kendisi bir köşede yatıyor ve öbür köşede ise genç ve güzel bir delikanlı uyuyordu.

Tam bu sırada Dünya Hatun uyandı. Köleyi bir kendisine, bir de Tâcülmülûk’e bakar görünce şaşırdı, korktu, rengi duvar gibi soldu. Köleye:

— “Aman Kâfur (çünkü kölenin ismi Kâfur’du), Allah’ın şimdiye kadar herkesten gizlediğini sen kimseye bildirme. Sana çok yalvarırım!” diye ricalar etti.

Lâkin zenci başını sallar ve boyuna:

— “Bana hiç yalvarıp yakarma, çünkü nafiledir. Benim boynum kesilse, ben vazifemden şaşmam. Benim vazifemse ne görür ve ne duyarsam, gidip padişahıma bildirmektir.” diye cevap verdi.

Nitekim öyle de oldu. Köle durmadan, dinlenmeden dosdoğru Sultana gitti. Padişah:

— “Kâfur, Dünya Hatun küpeleri beğendi mi?” diye sordu.

Kâfur da:

— “Efendim, kendisine küpeleri göstermeye vakit kalmadı. Çünkü onları göstermek üzere odasına girdiğim zaman, Dünya Hatun’u genç ve güzel bir delikanlı ile aynı odada yatar buldum ve hemen buraya koştum ve gördüklerimi size bildiriyorum!” diye cevap verdi.

Şahüzzaman bu cevabı duyunca küplere bindi. Etrâfındaki veziri vüzerayı kastı kavurdu. Cellâtlara, “Şu iki haini hemen önüme getiriniz!” diye emir verdi.

Tâcülmülûk ile Dünya Hatun’u yaka paça Sultanın önüne getirdiler. Sultan cellâda Tâcülmülûk’ün kellesini kesmesini emretti.

Dünya Hatun, cellât ile Tâcülmülûk’ün arasına atıldı. Babasına:

— “Onun başını kestireceğine benim başımı kestir!...” diye ağladı.

Şahüzzaman, Dünya Hatun’un başka bir daireye götürülmesini emretti. Dünya Hatun ölgün, baygın sürüklenip götürüldükten sonra Padişah cellâda dönerek demincek verdiği emrin yerine getirilmesini söyledi. Cellât daha bir adım atmadan Tâcülmülûk, Padişaha doğru elini uzatarak:

— “Bir de beni dinleyiniz de sonra istediğinizi yapınız!...” dedi.

Padişahın canı sıkıldı:

— “Söyle bakalım!” dedi.

Tâcülmülûk:

— “Ey Padişahım! Ben, Gökil Padişahı Süleyman Şahın oğlu Şehzâde Tâcülmülûk’üm. Dilersen başımı kestir, dilersen kestirme. Lâkin şunu size söyleyeyim ki, siz başımı kestirirseniz, çok pişman olursunuz. Dökülecek olan bî-günah[236] kanımın intikamını almak için, babamın kuvvetleri bu memlekete bir salgın yapacak olursa, biliniz ki tebaanızın yedi yaşında olanlarından tutunuz da yetmiş yaşında olanlarına kadar hiçbirisinin başı yerinde kalmaz. Dört başı mamur memleketiniz baştanbaşa yıkılır, yanar ve kısa bir müddet zarfında, baykuş yuvası olur!”

Şahüzzaman, bu sözleri duyunca şaşırdı. Tâcülmülûk’ü öldürmekten vazgeçti. Ama kendi kendine “Dur, bir de ne yapacağımı vezirlerime danışayım!” dedi ve ne yapacağı hakkında vezirlerinin fikirlerini aldı.

Vezirlerin hepsi de Tâcülmülûk’ün kafasının kesilmesi lâzım geldiğini söylediler. Onun için Şahüzzaman yine Tâcülmülûk’ün başının kesilmesini emretti. Cellât elinde tuttuğu palayı yine havaya kaldırdı.

Tam o sırada bir kıyamettir koptu. Göklerin gürleyişi gibi bir[237] patırtı oldu. Müthiş tarrakalar etrâfı sarstı. Herkes “Aman ne olduk, neye uğradık?” diye etrâfına bakınıyorlardı.

Kalabalığın arasını yara yara, saf saf olmuş asker kitleleri ilerliyordu. Askerlerin başında da ihtiyar Vezir yürüyordu. İhtiyar Vezir, Şahüzzaman’ın önüne gelince:

— “Memleketinize gelen padişah, ey Sultanım, şimdiye kadar gelip geçmiş olan padişahların hiçbirine benzemez!” dedi.

Şahüzzaman:

— “O kimdir?” diye sordu.

Vezir de şöyle cevap verdi:

— “Memleketlerinize yürüyen padişah, Gökil memleketlerinin padişahı Süleyman Şahtır. Onun şanına dünyalar dar gelir. Orduları cihâna korku salar. Adaleti en endişeli yüreklere emniyet verir. Onun meziyetlerini sayıp dökmeye dünyanın bütün dilleri yetmez. Oğluna bir fenalık yapmak üzere olduğunuzu duyduğu için, orduları ile memleketinizi işgale karar verdi. Oğlunu nerede hapsettinizse, onu hemen salıveriniz! O zaman size zarar gelmez. Yok, inat eder de Şehzâde’ye bir fenalık etmeye kalkışırsanız, memleketiniz ıssız bir viraneye döner, vücudunuz da kargalara yem olur.”

Şahüzzaman bu sözleri duyunca, rengi attı. Tâcülmülûk’ün getirilmesi için emirler verdi. Tâcülmülûk’ü cellâdın önünden alarak Şahüzzaman’ın önüne götürdüler.

Vezir, Aziz ve öbür tanıdıkları Tâcülmülûk’ü sapa sağlam görünce, Allah’a şükürler ettiler. Sevincinden Aziz bayılarak yere düştü.

Tam o sırada Sultan Süleyman Şah, Şahüzzaman'ın önüne çıkageldi. Tâcülmülûk'ü sapa sağlam görünce, çok memnun oldu. İki sultan, olup biteni birbirlerine anlattılar. Şahüzzaman, Dünya Hatun'u Tâcülmülûk'e verdi. Etrâfı vurup kırmaya, yakıp yıkmaya gelen ordu, bilakis şenlik yapmak için kullanıldı.

Kırk gün, kırk gece düğün yapıldı.

Düğünden sonra yolculuk hazırlıklarında bulunuldu.

Dünya Hatun'un mücevheratını ve eşyasını kırk katar deve, kırk katar katır ve kırk katar hayvan taşıyamıyordu.

Alayla, oyunla yolcular yollarına çıktılar. Tâcülmülûk ile Dünya Hatun, Gökil payitahtına varınca, orada da kırk gün, kırk gece şenlik ve donanma yapıldı.

Aziz annesine kavuştu. Süleyman Şah, Aziz'e çok acıdığı için kızını Aziz'e verdi ve Aziz'i sarayına aldı.

Onlar erdiler muratlarına, biz de erelim muradımıza.

ALAEDDİN'İN GÜZEL ZÜBEYDE,

CÂRİYE KÛTULKULÛB, YASEMİN,

HIRSIZ AHMED VE HÜSNÜ MERYEM

SULTAN İLE SERGÜZEŞTLERİ

Ey saadetli Padişahım, bir varmış, bir yokmuş, âhir zamanda, kalbur samanda, Kahire'de Şemseddin adlı zengin bir tüccar varmış. Bu adam Kahire'nin en doğru sözlü, en doğru özlü bir tüccarıymış. Emrinin altında sayısız zenci köleler, câriyeler ve eli silahlı hizmetçiler varmış. Bu adam bütün Kahire'nin tüccarlarının şehbenderiymiş[238].

Sözü uzatmayalım, Hazreti Allah bu tüccara her şeyi bağışlamış. Fakat ondan yalnız bir şeyi esirgemiş. Esirgediği şey de evlâtmış.

Şemseddin, çok sevdiği bir kadınla, kırk seneden beri evliymiş. Lâkin bu kadın dünyaya ne erkek, ne de kız hiçbir evlât getirmemiş. Şemseddin çarşıya çıkıp da bütün dükkânlarda dükkân sahiplerinin bir veya birkaç evlâtlarının kendilerine yardım ettiğini gördüğü zaman, yüreği cız diye yanarmış.

Bir cuma günü Şemseddin, cuma namazına hazırlanmak üzere hamama gidip abdest almış. Rahat rahat yıkanıp keselendikten sonra, halvetten çıkıp giyinmiş. Eline orada duran bir aynayı alarak yüzünü seyre koyulmuş. Kendi yüzünü aynada görünce, yüreğini acı bürümüş. Çünkü gür sakalında artık beyaz kıllar, kara kıllardan daha ziyadeymiş. Sakalın ağarması ise, ölümün yaklaşması demek olduğu için, Şemseddin üzülmüş.

Şemseddin'in karısı da kocasını çok severmiş. Kocası sokağa çıkıp da eve dönme vakti yaklaşınca, yıkanır, giyinir, kuşanır, süslenir ve kocasını temiz ve süslü olarak karşılarmış.

İşte bu cuma da, kadıncağız üstüne başına ve yüzüne çeki-düzen vererek kocasını beklemiş.

Şemseddin, kapıyı çalınca, karısı gidip kapıyı açmış. Ona "Safa geldiniz efendim!" demiş.

Şemseddin, karısının "Hoş geldiniz!" demesine, her sefer güler yüz ve tatlı dille cevap verirmiş. Bu, kırk seneden beri böyle olagelmişmiş. Lâkin o gün Şemseddin kaşlarını çatmış, yüzünü buruşturmuş ve karısına cevap olarak:

— “Şimdiye kadar hiç safâ bulmadık ki!” demiş.

Kocasından beklemediği bu cevaba kadının canı çok sıkılmış. Lâkin kadıncağız, canının acısını hiç belli etmeden, yine kocasının etrâfında pervaneler gibi dolaşarak onun işini görmekte devam etmiş. Sofraya oturup yemek yemek vakti gelince, kadın kocasına:

— “Sofraya buyurunuz efendim!” demiş.

Lâkin Şemseddin yüzünü bozmuş, başını sofradan öteye çevirerek:

— “Hiçbir şey yemeyeceğim, iştahım yok!” diye cevap vermiş.

Bu hâl, kadının ârına gitmiş.

— “Aman efendim, kırk senedir, her gün bu saatte yemek yemek âdetiniz olduğu hâlde, bugün neden sofraya oturmuyorsunuz? Yoksa canınızı sıkan, sizi kederlendiren bir hâl mi oldu?” demiş.

Şemseddin:

— “Kederimin sebebi sizsiniz!” diye cevap vermiş.

Karısı:

— “Neden?” demiş, Şemseddin de:

— “Çünkü bugün, dükkânımı açmaya gittiğim zaman, bütün meslektaşlarımın dükkânlarında birer, hatta ikişer ve üçer oğulları bulunduğunu ve bu evlâtların babalarına ellerinden geldiği kadar yardım ettiklerini gördüm. Hâlbuki zavallı ben, değil bir erkek evlât, lâkin bir kıza bile mâlik değilim! Buna sebep hep sensin! Çünkü seninle evlendiğim zaman, senin üstüne evlenmeyeceğime ve hatta evime ne Rum, ne zenci, ne de başka bir milletten bir câriye almayacağıma dair bana yeminler ettirdin. Görüyorsun, ben yeminime sâdık kaldım. Hâlbuki, her kocanın karısından beklediği bir nimeti, bana bağışlayamaz bir vaziyete girdin. Her babanın, her evin şenliği olan evlâttan mahrum olarak hayattan göçüp gidiyorum da ona yanıyorum!” diye acı acı şikâyet etmiş.

Kocasının bu sözlerine karşı kadın öyle tesliyetkâr[239]sözler söylemiş ki, Şemseddin karısının yüreğini kırdığına bin kere pişman olmuş.

Aradan bir müddet geçtikten sonra, bir gün kadın, Şemseddin’e yanaşarak çoktan beri özlediği bir evlâda kavuşacağını[240], yakında baba olacağını müjdelemiş.

Nihayet beklenilen evlât dünyaya gelmiş; hem de tosun gibi bir erkek yavruymuş.

Ebe kadın, çocuğun kulağına tekbir alıp ezan okumuş, Muhammed adını üç kere tekrar etmiş.

Çocuk annesinin memesinden kana kana süt emdikten sonra kırmızı gül goncaları gibi kızarmış, rahat bir uykuya dalarak meleklere gülümsemeye başlamış.

Ebe kadın üç gün loğusanın yanında kalmış. Doğumun yedinci günü, dağıtılması âdet olan yemişlerin, tatlıların, şerbetlerin hazırlanmasına yardım etmiş.

Yavru yedinci gününe basınca, babası annesini ziyaret etmiş, sağ sâlim kurtulduğu için, karısını gözyaşlarıyla tebrik etmiş ve Allah’ın kendilerine emanet etmiş olduğu nur topu yavruyu görmek istemiş.

Anne de yüreği gururla şişe şişe Yaradan’ın özene özene yarattığı bebeği, babasının kucağına vermiş. Evlâdının güzelliğini görünce, Şemseddin’in göğsü karısınınkinden ziyade kabarmış. Doğrusu çocuk iftihar edilecek kadar varmış. Yüzü ayın on beşi gibi pürüzsüz, parlak ve güzelmiş. Yanağında da amberdenmiş gibi bir de ben varmış. Şemseddin:

— “Karıcığım, yavrumuzun adını ne koydun?” diye sormuş.

Kadın da:

— “Eğer kız olaydı, adını ben koyardım, lâkin erkek olduğu için, ona bir ad koymayı sana terk ettim.” diye cevap vermiş.

Şemseddin’in tam o dakikada aklından “Alaeddin” adı geçmiş ve aklından o dakika bu adın geçmesini bir hayra alâmet telâkki etmiş. Karısına dönerek:

— “Bu oğlun adını Alaeddin koyalım.” demiş.

Karısı da bu isme muvafakat etmiş. Yeni doğan çocuğa dadılar, lalalar ve hizmetçiler tutulmuş. Alaeddin iki sene annesinden süt emmiş.

İki seneden sonra çocuk boy atmış, evde öteye beriye pıtır pıtır yürümüş. Babası Alaeddin'i çok sevdiği için, fena gözden, nazara uğramasından çok korkarmış. Nazarlıklara da çok itimadı olmadığı için, çocuğu geniş bir odaya kapattırmış ve çocuğun sakalları çıkmaya başlayıncaya kadar o odadan dışarıya çıkarılmamasını emretmiş. Maksadı çocuğu kimsenin görmemesini temin etmek ve çocuğunu nazardan korumakmış. Oraya yalnız çocuğun dadısı ve lalası girermiş.

Çocuk biraz daha büyüyünce, babası onu sünnet ettirmiş. Büyük bir sünnet düğünü yapmış.

Çocuk öğrenmek çağına girince Şemseddin, Kahire'nin en âlim hocasını çocuğuna muallim almış. Fakat aksilik olacak ya! Bir gün lalası çocuğa yiyecek götürdükten sonra, oradan çıkarken kapısını açık bırakmış. Çocuk aralık kapıdan çıkıverince, koşa koşa annesinin odasına kaçmış.

Tam o sırada annesi de misafirlerini kabul ediyormuş. Kahire'de ne kadar büyük aileler varsa, hepsinin kadınları, Alaeddin'in annesinin yanında bulunuyorlarmış. Bu koca cemaatin içine nur topu gibi bir oğlan giriverince, kadınların hepsi oğlanın güzelliğine şaşa kalmışlar.

— "Dünyada bu kadar güzellik olur mu?" diye parmaklarını ısırmışlar.

Isırmışlar, ama sahte namus satmaktan da kendilerini alamamışlar. Şaşkınlıkları biraz geçtikten sonra hepsi, "A!.. Aa!..."lar çekerek yüzlerini gözlerini örtmüşler. Ev sahibesine dönerek:

— "Aman hanımcığım, bu yaptığın iş nedir? Hepimizin ırz ehli kadınlar olduğumuzu bilmez misin? Nasıl olur da aramıza böyle genç ve güzel bir erkeğin dalmasına izin verirsin?" diye şikâyetler etmişler.

Ev sahibesi de:

— "Hanımlar, bu gördüğünüz oğlan yabancı değildir, kendi evlâdımdır. Babası onu nazardan korumak için, evin bir odasına kapattırmıştı. Galiba hizmetçilerin biri, oda kapısını kapamayı unutmuş olacak ki, çocuk oradan kaçarak buraya geldi. Aranıza yabancı bir erkek sokmak, benim hiç

hatırımdan geçer mi? İsteyerek yapmadığım bu kusurumdan dolayı beni affediniz!” demiş.

Kadınların birçoğu:

— “Sizin bir evlâdınız olduğundan haberimiz bile olmadı. Hâlbuki bu koca delikanlıya evlâdım diyorsunuz!” diyerek ev sahibesinin bir oğlu olduğuna inanmamaya kalkışmışlar.

Kimisi de:

— “Ayol, Şemseddin’in oğluna sünnet düğünü yapıldığını duymadınız mı?” diyerek Alaeddin’in Şemseddin’in öz oğlu olduğunu tasdik etmişler.

Neyse, sözü uzatmayalım. Bazısı oğludur, bazısı değildir, diye epeyce münakaşa ettikten sonra, ortalarında gördükleri can yakıcı delikanlının Şemseddin’in oğlu olduğunda ittifak etmişler. Baş sedire oturtmuşlar.

Alaeddin, oturduğu sedirin yanındaki pencere kafesleri arasından sokağı seyrediyormuş. Tam o sırada hizmetçiler, eve donanmış ve süslenmiş bir eşek getirmişler. Alaeddin eve giren eşeğin kimin eşeği olduğunu sormuş. Babasının her zaman o eşeğe binerek çarşıya gittiğini ve hizmetçilerin eşeği sonra geri getirdiklerini söylemişler. O zaman Alaeddin babasının ne iş ve ne güçle meşgul olduğunu sormuş.

— “Baban bu memleketin tüccarlarının başbuğudur ve bu memleketin en büyük adamlarının en büyüğüdür. Tüccarların şehbenderidir. Onun binlerce kölesi ve hizmetçisi var, işlerini onlar görürler. Eğer bin parça altın veya bin parça altından ziyade bir mal satacak olurlarsa, o zaman gidip babanın fikrini alırlar. Değeri ondan daha aşağı olan bir mal için gidip sormazlar, kendiliklerinden satarlar ve satın alırlar. Ne yabancı memleketlerden Mısır’a, ne de Mısır’dan yabancı memleketlere, onun mâlumatı olmayınca, mal getirilip götürülmez.” demiş.

Alaeddin bu sözleri duyunca, annesine:

— “Anneciğim” demiş, “babamın bu kadar büyük adam olduğuna çok memnun oldum. Ona böyle yüksek bir makam ihsan ettiği için Allah’a bin şükürler ederim. Yalnız neden acaba beni bir odaya kapayıp orada mahpus bırakıyor? Bunan sebep nedir? Bunun hikmeti nedir?”

Annesi de:

— “Oğlum, baban seni odaya fenalık olsun diye kapatmadı, o seni o kadar sever ki, üzerine nazar değmesinden korkar. Onun için seni odaya kapattı. Seni kimse görmezse, o vakit kimsenin nazarı da değmez sanıyor.”

— “Pekâlâ anneciğim, lâkin babam kaderin yapmak istediğine insanların mâni olamayacaklarını bilmiyor mu? Dedemin canını alan Azrail, bir gün babamın da hayatına hâtime çeker… O zaman da bir odada tıkalı kalamam ya! Elbette dışarı çıkarım. Bir kere çıkınca da, beni görürler. Eğer nazar değmek mukadder ise, bana o zaman da nazar değebilir. Sonra farz et ki nazar değmedi, ben Şemseddin’in oğluyum diye meydana çıkınca, kimse sözlerime inanmaz. Onun için anneciğim, sana çok yalvarırım, bu söylediklerimi babama sırasıyla anlat. Bana da kendi dükkânı gibi bir dükkân açsın, yaptığı işi bana da öğretsin. Ben de o işi yapayım da, onun gibi büyük adam olayım.”

Annesi, evlâdının söylediklerini dikkatle dinledikten sonra, söylediklerini babasına söyleyeceğini vaat etmiş.

Akşam olunca, Şemseddin eve dönmüş. Yukarıki katta karısını Alaeddin ile oturur görünce, şaşırmış. Karısına telaşlı telaşlı:

— “Aman çabuk söyle, ne oldu? Bir kaza mı oldu? Nasıl oluyor ki, çocuk kapalı odadan çıktı? Onu neden odadan çıkardınız?” diye bin bir sual sormuş.

Karısı:

— “A kocacığım” demiş, “onu odasından kimse çıkarmadı. Yalnız hizmetçi odasından çıkarken dalgınlıkla kapıyı açık bırakmış. Çocuk da kapıdan çıkınca, benim yanıma koştu…”

Sonra, kocasına sabahleyin Alaeddin’in kendisine söylediği sözlerin hepsini birer birer tekrar etmiş.

Şemseddin, oğlunun bu sözlerine çok sevinmiş. Oğluna dönerek:

— “Pekâlâ oğlum” demiş, “istediğin gibi olsun. Yarın emir verir ve sana çarşının en kalabalık yerinde, en güzel dükkânı açtırırım. Yalnız dikkat et, terbiyeli davran!...”

Alaeddin o geceyi, güzel rüyâlar görerek geçirmiş. Babasının sözlerine çok memnun olmuş.

Ertesi günü, sabah olunca, Şemseddin oğlunu hamama götürüp tertemiz yıkatmış. Sırtına bir misli ancak padişahların üzerinde görülebilecek bir hil'at geçirtmiş. Yemek yemişler, şerbet içmişler. Şemseddin kendi eşeğine binmiş, Alaeddin'i de ayrı bir eşeğe bindirtmiş. Şemseddin önde, Alaeddin arkada çarşı yolunu tutmuşlar.

Çarşıdaki tüccarlar, uzaktan Şemseddin'i tanımışlar. Lâkin Şemseddin'in ardındaki on beş günlük ayı bile çirkinim diye utandıracak güzellikte olan Alaeddin'i bir türlü tanıyamamışlar.

Tüccarların şehbenderi çarşıya gelince, çarşı nakibinin bütün tüccarları toplayarak onlarla beraber bir Fatiha okuması ve sonra hep birden şehbenderin dükkânına giderek orada da ikinci bir Fatiha okumaları ve ondan sonra alış-verişe başlamaları âdetmiş.

O gün şehbender dükkânına gidip oturunca, tüccarlar âdetleri hilâfına Fatiha okumamışlar ve şehbenderin yanına yanaşmamışlar.

Şemseddin bu hâle şaşmış. Hemen çarşı nakibini yanına çağırtmış. Nakip, Simsim adlı ihtiyar ve fukara bir adammış. Ona tüccarların âdetleri veçhile neden yanına gelerek Fatiha okumadıklarını sormuş. Nakip de:

— "Efendim, tüccarlar bir münakaşadır tutturdular. Arkanızdan gelen genci tanımadıkları için, bazıları delikanlıyı karınızın akrabasından sanıyor, bazıları hizmetinize tayin edilen bin memlûk olduğu fikrini ileri sürüyor!" demiş.

Şemseddin:

— "Bu delikanlı ne benim karımın akrabası, ne de benim memlûkümdür; benim öz evlâdım, oğlumdur." diye cevap verince, nakibin gözleri hayretle açılmış:

— "Efendim, zât-ı âlilerinin bir erkek evlâdı olduğunu, şimdiye kadar hiç duymamıştık!" diye cevap vermiş.

Şemseddin gülerek:

— “Alaeddin’i tanımamakta haklısınız, kendisi oğlumdur. Yalnız onu çok sevdiğimden ve ona nazar değmesinden korktuğumdan, kendi eliyle kendi sakalını tutuncaya kadar, onu evin bir odasından çıkarmamaya ahdetmiştim. Lâkin ne çâre ki, onu bir odada kapalı tutmaklığıma annesi razı olmadı. Kendisi de çarşıda bir dükkân sahibi olarak alış-veriş etmek istedi. Onun için, onu buraya getirdim. Maksadım onu dükkâna yerleştirmektir.”

Şemseddin’in söylediklerini, çarşı nakibi gidip tüccarlara bildirince, bütün tüccarlar cemaat olarak şehbenderin dükkânına gelmişler. Yek-âvâz olarak Fatiha okumuşlar. Sonra hep birden:

— “Ya!... Demek sizin gizli kapaklı çok işleriniz varmış ha! Oğlunuz oluyor, büyüyor, koskoca bir delikanlı oluyor da, bizlerin böyle şeylerden haberimiz olmuyor. Hani ya çocuğun doğumu şerefine şerbetler, hani ya çocuğun sünnet alayı? Hep bunlardan vazgeçtik, yalnız bizi bir asîde[241] ziyafetinden vazgeçiremezsiniz. İlle asîde de asîde!” diye söylenmişler.

Şemseddin bu sözlere çok gülmüş, tüccarların ihtiyarlarına da, gençlerine de ertesi günü bir asîde ziyafeti çekmeyi vaat etmiş.

Ertesi günü, sabah olunca, şehir haricinde, çimenlik bir yerde, dâvetlilerin hepsi toplanmışlar. İki büyük sofra kurulmuş. Sofranın birisi ihtiyarlara ve birisi de genç tüccarlara mahsusmuş.

Alaeddin, gençlerin ihtiyarlardan ayrıldığına şaşmış. Babası:

— “Oğlum, bunda şaşılacak bir şey yok. Gençler babalarının önünde veyahut babaları çağında olan yaşını başını almış adamların yanında yemek yemekten utanırlar. Sıkılmasınlar diye, onları ayırttım.” demiş.

Alaeddin, babasının görgüsünü ve doğru düşünüşünü takdir etmiş. Ziyafet vakti yaklaşınca, tüccarlar sökün etmeye başlamışlar. Çimenliğin bir ucunda Alaeddin ve öteki ucunda babası, ayakta durarak misafirleri karşılamışlar. İhtiyarları Şemseddin, gençleri de Alaeddin kabul eder ve sofrasına götürürmüş.

Nihayet herkes yerli yerine oturmuş. İhtiyarlar ilimden, tefsirden ve bazen de alış-verişten bahsediyorlarmış. Gençler tarafında ise gürültü yolundaymış. Her genç, sırasıyla ticarete nasıl sülûk[242] ettiğini anlatıyormuş.

İçlerinden Hasan adlı birisi, mesleğe girişini şöyle nakletmiş:

— “Ben büyüyüp de kendi başımın çâresine bakarak kendi yağımla kavrulmak yaşına girince, babama gittim, “Babacığım, ben artık çocuk değilim. Tüccar olmak istiyorum. Bana biraz sermaye ver de mal alıp satayım!” dedim. Babam, “Çok âlâ söylüyorsun oğlum. Lâkin galiba benim ne züğürt bir adam olduğumu unuttun. Sizin iaşenizi[243] güç belâ temin ederken, nasıl olur da şimdicek sana alış-verişte bir sermaye olabilecek kadar bir para verebilirim? Sonra, o parayı nereden bulurum?” diye cevap verdi. Bu cevabı alınca, ben niyetimden döndüm mü sanıyorsunuz? Hiç de değil. Ben taş çatlasa kendi ekmeğimi kendim çıkarmayı aklıma koymuştum. Gidip derdimi zengin bir tüccara anlattım. Her şeyi apaçık söyleyişim, onun hoşuna gitti. Dolabını açarak bana hemen ödünç olarak bin altın verdi. O paralarla birçok eşya satın aldım. Bir dakika kaçırmadan denklerimle beraber Suriye yolunu tuttum. Suriye’de malları, bana mâl oldukları fiyattan bir misli fazlaya sattım. Bana ilk kâr o kadar kolay, o kadar tatlı geldi ki, durmadan, dinlenmeden boyuna kâr edip dünyanın en zengin adamı olmayı kurdum. Bağdat’ta çok istenilen ne gibi eşya varsa, hepsinden satın aldım. Abbas yine yolcu oldu. Tabanlarımı yağlayınca, eşya ile beraber soluğu Bağdat’ta aldım. Oraya götürdüğüm eşyayı kat kat kârla satmayayım mı? Artık efendim, gel keyfim gel! Durup durduğum yerde, dünyanın en zengini olmanın kolayını bulmuştum. İşte böyle uğraşa uğraşa, seyahat ede ede, nihayet on bin altınlık bir sermaye toplayabildim.”

Ticaret hayatına nasıl daldığını ve o hayatta nasıl muvaffakiyet kazandığını anlatmak sırası Alaeddin’e gelmiş. O da:

— “Arkadaşlarım, benim size nakledecek bir şeyim yoktur. Ben bu yaşıma kadar dünya yüzü görmedim. Ben mahpus gibi kapalı bir odada yaşadım. Şimdi de niyetim sabah evden dükkâna gelmek, akşam dükkândan eve gitmektir.” demiş.

Alaeddin bunu söyleyince, gençler bir kahkaha salıvermişler:

— “Sen evde kapanmaya alışık olduğunu söylemeseydin bile biz, onu hâlinden, kılığından, kıyâfetinden anlardık. Ticaret demek seyahat demektir. Bir seyahat edip turnayı tâ gözünden vurunca, artık ölünceye kadar rahat edersin. Ticaretin evveli de, âhiri de seyahatten ibarettir.” demişler.

Alaeddin:

— “Söylediğiniz çok doğru… Lâkin birçok tehlikeleri göze alarak yorucu seyahatlere kalkışmaya hiç mecburiyetim yoktur. Çünkü babam bu memleketin en zengin adamıdır.” demiş.

Tüccarlar yine gülmüşler. Birbirlerine:

— “Balığa benzemiyor mu yahu? Sudan çıkınca boğuluyor. Bu yaşına kadar kapalı odada oturmaya alıştıktan sonra, ona seyahat tavsiye etmek nafiledir!” diye eğlenmeye başlamışlar.

Bu sözler Alaeddin’in gücüne gitmiş. En candan[244]ahbabı olan bir genç tüccar da ona:

— “Arkadaşım, bu sözleri duyarak kalbin kırılmasın. Lâkin hakikaten ticaretin temeli, ticaretin ruhu, kazanç için seyahat etmektir.” deyince, Alaeddin herçi-bâd-âbâd[245]seyahate karar vermiş.

Ziyafet bitince, Alaeddin dosdoğru annesinin yanına gitmiş ve:

— “Anneciğim” demiş, “bugün canım çok sıkılıyor. Çünkü şehrin bütün delikanlı tüccarları, iş bilmediğim için benimle eğlendiler. Onların bu hâlleri, benim çok gücüme gidiyor. Onun için, seyahate çıkmaya ve başka tüccarlar gibi, el illerinde alış-veriş etmeye karar verdim.”

— “Nerelere gitmek istiyorsun?”

— “Bağdat’ı çok methediyorlar. Oraya mal götüren, malını değerinden dört-beş misli fazlaya satarmış.”

Alaeddin’in annesi, başını iki eline aldıktan sonra, derince bir düşünceye varmış. Sonra:

— “Oğlum, baban çok zengin bir adamdır ve isterse dükkânlarla mal bulabilir. Lâkin bil-farz baban buradan ayrılmana razı olmaz ve sana mal vermezse, ben elimden geldiği kadar yardım ederim. Benim kendime ait olmak üzere mahzende on denk kadar pahalı mallarım vardır. Şimdi emir vereyim, onları hazırlasınlar.” demiş.

Alaeddin, annesine sarılarak öpmüş, ona tâ yüreğinin dibinden teşekkür etmiş.

Akşam olunca, Alaeddin’in babası eve dönmüş. Şemseddin’in karısı, kocasını kapının önünde karşılamış ve genç tüccarların Alaeddin ile nasıl alay ettiklerini ve bunun üzerine çocuğun nasıl seyahate çıkmaya karar verdiğini elifinden ye’sine kadar birer birer anlatmış. Şemseddin eve girerek oğlunu yanına çağırmış:

— “Oğlum” demiş, “başından geçenleri demincek annen bana anlattı. Doğrusunu söyle, seyahate çıkmaktaki kararın kat’î midir?”

— “Babacığım, bugün gördüğüm muameleden sonra niyetim, daha fazla beklemeden hemen seyahate çıkmak ve uzak ellerde alış-veriş ederek sizin gibi zengin ve itibarlı olmaktır. Bunun için sermaye ve mal bulursam ne âlâ, eğer bulamazsam, yine seyahate çıkar, lâkin sırtıma bir derviş cübbesi, elime de bir derviş asası alır, gurbet ellerinde dolaşa dolaşa kısmetimi ararım. Dünyada hiçbir şey, hiçbir kuvvet, beni bu fikrimden döndüremez. Karşıma mezarımın taşı bile çıksa, yine seyahatten vazgeçmem.”

— “Oğlum hiç merak etme. Mademki seyahati aklına koydun, malları bulup hazırlamak bana düşer…”

Şemseddin, Alaeddin’i hazinesine götürerek orada yığılı ve bağlı duran kırk denk eşyayı göstermiş. Sonra:

— “Oğlum” demiş, “bu denklerin içinde, her memlekete göre eşya var. Her dengin içindeki eşyanın değeri de denklerin üstünde yazılıdır.”

Alaeddin bakmış, filvâki[246] her dengin üzerinde “bin altındır” sözleri yazılı bulunuyormuş. Demek ki, kırk dengin değeri kırk bin altınmış. Şemseddin:

— “Oğlum, kırk dengi beraberinde al, bu kırk denge annenin verdiği on dengi de ilâve et. Maksadın ticaretse, bu elli denk eşyayı kârla satarak dünyanın en zengin adamı olursun. Lâkin aklımdaki endişeyi sana, bırak da açayım. Memleket aşırı ticaret çok iyidir, çok kazançlıdır. Yalnız tehlikeleri de o nispette büyüktür. Mesela Bağdat’a giderken yolun Aslanlar Ormanı’na düşecek. O ormandan geçenlerden sağ ve sâlim kurtulanlar, parmakla sayılacak kadar azdır. Âh gözümün nuru evlâdım, orada senin de kurban gitmenden korkarım. Sana bir hâl olursa, ben ve annen ne yaparız? Bunu bir düşündün mü? Onun için mümkünse, gel sen şu seyahat

sevdâsından vazgeç! Benim servetim hem bana, hem de sana kifâyet eder.” diye yalvarmış.

Lâkin Alaeddin, gideceğim diye inatta devam etmiş. Babası da artık oğlunun seyahatine mâni olamayacağını iyiden iyiye anlamış. Gözünden damlayan acı yaşlar aksakalını ıslatmış:

— “Âh oğlum! Bu Aslanlar Orman’ı hakkındaki sözlerimi kulağına küpe et. Sen bizden ırak oldukça, hem benim, hem de anneciğinin yüreklerimiz tir tir titrer. Bu ormanda müthiş bir bedevi eşkıyası vardır, ismi Aclan’dır. Allah seni o adamla rast gelmekten ve onun şerrine uğramaktan korusun. Aman oğlum, kendine dikkat et. Kendi nefsinin, kendi indinde kıymeti yoksa, düşün ki, seni çıldırasıya seven bir anneciğin, bir de ihtiyar baban vardır. Gözümde benim ne servet, ne sâmân[247] vardır. Benim dünyada yalnız biricik oğlum, biricik Alaeddin’im vardır. Sakın o söylediğim ormana varınca orada yatayım, orada dinleneyim deme; ardına, yanına bakma, gece de olsa, gündüz de olsa yoluna devam et. Sen bir kere aramızdan ayrıldıktan sonra, bizim sana yapacağımız yardım, hepimizi yaradan Allah’ın seni korumasını dua etmekten ibaret kalır.”

— “Babacığım, beni erkek olarak dünyaya getirdin, ben de erkek olarak yaşamaya karar verdim. Böyle tehlikeleri göze alıp atlatmak, sanırım ki bizlerin şânındandır. Hem kendim, hem de sizin için, elimden geldiği kadar ihtiyatkâr davranacağım. Emin ol ki, bir tehlikeye maruz kalırsam, canımı kaldırıp kayaya çarpar gibi feda etmem. Sonra düşünün ki, bütün insanların hayatlarını idare eden bir kader vardır. Eğer nasibim ölmek, mahvolmaksa, evvelce kapalı bulunduğum odada ölür, mahvolurdum. Allah beni sıyanet eder! Merak etmeyiniz, ahmak değilim, beceriksiz değilim. Her hâlde tehlike arasında kurtuluş yolunu bulurum.”

Bu laflar üzerine baba oğul, eşeklerine binerek çarşı yolunu tutturmuşlar. Orada sürücü başısını yanlarına çağırmışlar. Sürücü başı, yaşlı başlı bir adam ve eskiden beri Şemseddin’in tanıdığı bir arkadaşıymış. Sürücü başı şehbenderin elini öperek:

— “Aman efendim, sizi hangi rüzgâr buralara attı! Çok zamandan beri buraya uğradığınız ve bizi ticari işlerinizde kullandığınız yoktu.” demiş.

Şemseddin, sürücü başı Mukaddem’e dönerek:

— “Seni doğrudan doğruya kendi işimde değil, lâkin şu gördüğün evlâdımın işinde kullanacağım. Onun işi de benim işim değil midir ya! Kendisi seyahate çıkacak. Böyle işlerde bu şehirde senin dengin olmadığını bilirim.”

Mukaddem Alaeddin’i görünce:

— “Allah ömrünü uzun etsin ve her daim size bağışlasın!...” diye dua etmiş.

Şemseddin, Mukaddem ile bir mukavele yapmış. Seyahat esnasında Mukaddem Alaeddin’e pederlik, Alaeddin de ona evlâtlık edecekmiş. Alaeddin çok tecrübeli olan Mukaddem’in sözü haricine çıkmayacakmış. Şemseddin, yolda sarf edilmek üzere Mukaddem’e yüz parça altın vermiş. Sürücü pazarından da denkleri taşımak için altmış tane ester[248], bir de Seyyid Abdülkâdir Geylanî ve Hazreti Ahmed el-Rufaî için bir pûşide[249] satın almış. Bu işler olup bittikten sonra, baba oğul evlerine dönmüşler.

Hâfızlar çağırılmış, seyahatin uğurlu ve kazasız olması için hatim indirilmiş. Fukaraya sadakalar dağıtılmış. Ayrılacağı zaman, Şemseddin, yaşlı gözlerini silerek cesaretli ve metin bir yüz göstermeye çalışmış. Oğluna on bin parça altını ihtiva eden koca bir para kesesi vermiş:

— “Evlâdım! Olur ki, Bağdat’a varınca, bu götürdüğün denk denk eşyalara hiç alıcı çıkmayıverir. Bu ticaret işi biraz da kumara benzer. Mal iki ay istenmez de, üçüncü ay kapışılır. Sen oraya varınca, mallarına talip çıkan olmazsa, sıkılmayasın diye bu parayı sana veriyorum. O zaman bu parayı sarf eder, fırsatı beklersin. Bir gün gelir, o mal senden istenir. O zaman turnayı tâ gözünden vurmuş olursun.” demiş.

Altmış estere mallar yüklenmiş, yola çıkmak üzere, her şey hazırlanmış. Baba, ana ve oğul birbirlerinin kucaklarına düşmüşler. Tatlı akrabalara, acıklı elvedalar edilmiş. Yaşlar dökülmüş, çığlıklar çınlamış, hıçkırıklar işitilmiş. Birbirlerine babalık, analık ve evlâtlık gibi bağlarla bağlı olanlar, sanki yürekleri göğüslerinden kopup parçalanıyormuş gibi, birbirlerinden ayrılmışlar, kopmuşlar.

Alaeddin’in sağ sâlim dönmesi için, arkasından kova kova sular dökmüşler, nihayet Alaeddin gözden kaybolmuş. Onun gözleri bunları,

bunun gözleri onları göremez olduğu zaman bile, sevgili yürekleri birbirlerini uzaktan görür ve duyar olmuşlar.

Kederli ve ağır yüreklerini, göğüslerinde birer kurşun parçası gibi taşıyan yolcular, vahşi ormanları, sarp dağları aşmışlar. Ateşlerle yanan ıssız çölleri geçmişler. Nihayet Şam'a varmışlar. Orada biraz istirahat ettikten sonra, ver elini Halep demişler.

Halep'te de epeyce konaklamışlar. Oradan yine yollarına düzülmüşler. Gece dememişler yürümüşler, gündüz dememişler yürümüşler, nihayet Bağdat'a yaklaşmışlar.

Yaklaşmışlar, ama Bağdat ile aralarında Aslan Ormanı varmış. Alaeddin çok yorgun ve üzgün bulunduğu için, orada konaklamak istemiş. Sürücü başı:

— "Aman evlâdım, bu yerlere Aslan Ormanı derler. Burada bir dakika beklemek câiz değildir. Sağ sâlim buraya kadar vardık; hiç durmayalım da, bir an evvel Bağdat'a varalım. Bağdat ile aramızda az yol kaldı. Biraz acele edersek, akşamdan evvel Bağdat'a varırız; Bağdat'ın kapılarını açık bulur, içeri gireriz. Gecikirsek, Bağdat'a gece varırız, o zaman Bağdat'ın kapılarını kapalı buluruz; çünkü orasının kapıları yalnız güneş kalktıktan sonra açılır ve akşamüzeri kapanır. Kapıların gece kapalı durmasına sebep, Rafızîlerdir. Bağdatlılar, Rafızîlerin apansızın gece şehre girerek şehri talan etmelerinden, Bağdat kütüphanelerindeki kıymetli kitapları Dicle nehrine atmalarından korkarlar. Onun için, hiç durmadan yolumuza devam edelim." demiş.

Alaeddin:

— "Ben Bağdat'a kadar yalnız ticaret etmek için değil, lâkin seyahat etmek ve tanımadığım yerleri görmek için geldim. Şimdi Bağdat'a kadar gitmek istesem bile, gönlümün arzusuna ayaklarım ve vücudum itaat etmez. Yorgunluktan bir adım atacak hâlim kalmadı. Mademki yorgunum, hem de etrâfı görmek, öğrenmek istiyorum, bırak şurada geceleyelim. Bugün Bağdat'a varsak bile, geç varırız. Herkes evlerine çekilmiş bulunacak. Getirdiğimiz denk denk eşyaların sokaktan geçtiğini kimse görmeyecek. Bunun âlâsı, bu gece burada dinlenip yarın Bağdat'a varmak ve Bağdat ahâlisine getirdiğimiz malları seyrettirmektir."

— “Oğlum, sen eşyalarını Bağdat’a göstermek için burada konaklamak istiyorsun. Hâlbuki burada konaklarsak, belki Bağdat’a hiç varamayız, varsak bile çırılçıplak varırız. Bağdatlılara gösterecek elimizde hiçbir eser kalmaz.”

Alaeddin’in Arap damarı tutmuş bulunuyormuş. Öfkelenmiş, ona sözün, nasihatin doğrusunu söyleyen Mukaddem’e:

— “Sen benimle bana hizmet etmek için mi geldin, yoksa bana emretmek için mi, bunu bilmek isterdim?” diyerek ihtiyar sürücü başının yüreğini kırmış.

Mukaddem, başını önüne eğmiş:

— “Ben sana doğrusunu söyledim. Keyfin nasıl isterse öyle yap! Ben vazifemi yapmak istedim. Gerek kendi başına, gerek bizim başımıza bir belâ gelirse, mesuliyeti senindir vesselâm!” diyerek esterlerin üzerindeki yüklerin yere indirilmesini emretmiş.

Münasip bir yerde çadır kurulmuş. Güneş batmış, yıldızlar çıkmış, etrâfı gecenin karanlıkları sarmış.

Gece ortasına az kala, sıcaktan çadırında uyuyamayan Alaeddin, biraz serin hava almak üzere dışarı çıkmış. Uzaklarda bir şeylerin parıldamakta olduğunu görmüş. Taaccüp etmiş. Mukaddem’i uyandırarak parıldayan şeyleri ona göstermiş. Mukaddem onların ne olduğunu hemen kestirmiş. Gözüken şeyler bedevi eşkıyasının ellerinde taşıdıkları yalın kılıçlarla kargılarmış.

Gelen eşkıya, Aclan Ebu Nâib’in çetesiymiş. Çete yaklaşıp da küme küme denkleri ve esterleri görünce, sevincinden hoplamaya başlamışlar. “Bu gece kısmetimiz amma da açıkmış, ganimetin böylesine çoktandır rast geldiğimiz yoktu!” diye birbirlerini tebrike koyulmuşlar.

Bedevi eşkıyasının bu sözlerini duyan Mukaddem:

— “Davranmayın ey sefiller!” diye haykırmış.

Aclan, elindeki kargıyı, zavallı ihtiyar sürücü başısının göğsüne saplamış. Kargı kanlı parıltılarla Mukaddem’in arkasından gözükmüş. Mukaddem, bî-ruh[250] olarak yere yuvarlanmış.

Kervanın sakası, bir silaha sarılarak kendini müdafaa etmek istemiş. Çete efrâdından birisi, ona bir pala çalınca, zavallı saka da bu dünyadan göçüvermiş.

Alaeddin'in ömründe böyle bir manzara gördüğü yokmuş. Şaşkınlığından, korkudan, durduğu yerde donakalmış. Gözleri bayağı patlayıp yüzünden fırlayacak gibi açılmış.

Eşkıya, bütün kervanın hizmetçilerini, sürücülerini birer birer kılıçtan geçirmiş. Nihayet durduğu yerde taş kesilmiş gibi duran Alaeddin'e dönerek, "Sen kurtulmak istiyorsan, üstünde başında ne varsa, hepsini çıkar ver!" diye bağırmışlar.

Ödü patlamak üzere olan Alaeddin, elbiselerini çıkarmış. Başıkabak, yalın ayak, yalnız bir don ve bir iç gömleğiyle kalmış. O soyunup dururken eşkıya öldürdükleri insanların üstlerini başlarını yoklamaya dalmışlar. Alaeddin bu fırsattan istifade ederek, Mukaddem'den akan kanların teşkil ettiği bir gölceğize yatıp ötesini berisini kana boyamış ve sanki yaralı ve ölüymüş gibi yerde serili kalmış.

Aclan arkadaşlarına dönerek:

— "Ey bedeviler, bu kervan Mısır'dan Bağdat'a mı gidiyordu, yoksa Bağdat'tan başka bir yere mi gidiyordu?" diye sormuş.

Eşkıya:

— "Bağdat'a geliyordu!" diye cevap verince Aclan:

— "Aman öyleyse dikkat ediniz, galiba bu kervanın sahibini öldüremedik. Onu muhakkak bulunuz ve hesabını görünüz…" diye emirler vermiş.

Bunun üzerine eşkıya evvelce öldürmüş bulundukları cesetlere yeni baştan kargılar saplamaya koyulmuşlar. Sıra Alaeddin'e gelince, ta yüreğinin dibinden, "Aman pîrim Abdülkâdir Geylanî, beni bu heriflerin şerrinden kurtar!" diye dua etmiş.

Ucu onun göğsüne doğru çevrilmiş olan kargıyı, meçhul bir el yana itmiş, bedevi farkına varmadan Mukaddem'i bir ikinci defa kargılamış. Bu iş

bittikten sonra eşkıyalar, şarkılar söyleyerek ve gülerek denkleri esterlerin sırtlarına bağlamışlar.

Alaeddin ayağa kalkarak koşup kaçmaya koyulmuş. Onun yaptığı patırtıyı eşkıya başı uzaktan duymuş. Çetesine, “Galiba birisini diri diri bıraktık!” diyerek etrâfın yoklanıp aranmasını emretmiş. Bedevinin birisi Alaeddin’i görmüş. Ona:

— “Behey ahmak herif, çıplak ayaklarla seni kovalayan atların önünden kaçacağını mı sanıyorsun?” diyerek atının kıçına bir kamçı şaklatmış.

At, yerinde şahlanınca Alaeddin’e doğru dörtnala koşmaya başlamış. Oralarda üzeri kapalı bir kuyu varmış. Alaeddin, şaşkınlıkla kuyunun kubbesi altına girmiş. Onun oraya girdiğini gören bedevi, kubbeye yanaşınca, atından inmiş. Alaeddin’in eli kolu titriyormuş. Ta yürekten bir “Âh!” çekmiş ve evliyalardan Kahire’de yatan Nefise’ye kurtarılması için dualar etmiş.

Alaeddin’i yakalamak üzere bedevi elini kubbenin içine sokunca, bir kızgın akrep çıkarak bedevinin elini öyle bir sokmuş ki, bedevi Alaeddin’i kovalamaktan vazgeçmiş. İnleye inleye arkadaşlarının yanına gitmiş. Kaçan adamı yakalayamayacaklarına akılları yatan eşkıya, onu yakalamaktan sarf-ı nazar etmişler. Atlarına atlayınca, cümbür cemaat inleri yolunu tutmuşlar.

Bedevi eşkıyasının defolup gittiğini görünce Alaeddin, sarnıcın bir duvarına dayanarak uykuya dalmış. Bin türlü fena rüyâlar görmüş. Uyandıktan sonra Bağdat yolunu tutturmuş. Yürüye yürüye oraya varmış.

Bağdat’ta bir tanıdığı bulunmuyormuş ki, gidip onun evinde misafir olsun. Hanın birisine gidip yatacak parası da yokmuş. Vakit geç olduğu hâlde, saatlerce yabancı şehri sokak sokak gezmiş. Artık ayakta duracak hâli kalmayınca, kapısını açık bulduğu bir câmiin avlusuna girerek bir köşeye sinip saklanmış.

Aradan biraz geçince, içeri, ellerinde iki fener tutan iki zenci kölesi girmiş. Zenci kölelerinin arkasından tüccar kıyâfetli iki kişi yürüyormuş. Bu adamların birisi ihtiyar, ötekisi de yakışıklı genç bir delikanlıymış. Bu iki adam şöyle konuşuyorlarmış:

— “Amca, ne yaparsan yap, karımı, yani kızını gerisin geriye evime getirin…” demiş.

İhtiyar da cevaben:

— “Ben sana bin kere, on bin kere kızı boşama demedim miydi külhanî?...”

Tam o sırada Alaeddin, ihtiyar tüccarın gözüne ilişmiş. İhtiyar, ayın on beşi gibi bir güzel delikanlı görünce şaşmış. Alaeddin’e selâm verip yanaşmış. Nereden ve niçin geldiğini, Bağdat’ta ne iş tutacağını sormuş. Alaeddin de ismini bildirmiş. Kahire tüccarının şehbenderinin oğlu olduğunu söylemiş. Başından gelip geçenleri minel-evvel vel-âhir anlatmış. İhtiyar:

— “Hah, tam işimizi bulduk. Sana bir iş teklif edeceğim, o işin başından gelirsen, sana bin altın paradan maada bir de bin altın değerinde bir kat elbise hediye edeceğim.” demiş.[251]

Alaeddin ihtiyarın dediklerini duyunca, merak etmiş:

— “Aman babacığım” demiş, “şu işi çabuk söyleyin, yapmaya çalışırım.”

— “Yanımda yürüyen genç adamı görüyor musun? Bu adam, benim yeğenimdir. Babasının bundan başka bir evlâdı olmadı. Benim de yalnız bir kızım dünyaya geldi. Bu genç, benim kızımı aldı. Kızımın adı Zübeyde Udiyye’dir. Babası olduğum için kızımı söylemiyorum, fakat güzellikte kızımın bir eşi daha yoktur. Bu genç, kızımı çok sevdi. Fakat nedense kız, kocasını seveceğine ondan nefret etti ve ona kin bağladı. Yeğenim bundan müteessir oldu ve kızımı talâk-ı selâse[252] ile boşadı. Kızım da örtüsünü başına geçirince yallah evime geldi. Kocası, kızı yine evine getirtmek için yapmadığını bırakmadı. Lâkin kız, mademki talâk-ı selâse ile eski kocasına varabilmek için evvelce başkasıyla evlenmesine razı olmuyor, bu sebeple bir çıkmazadır girdik.[253] Ama sizi görünce aklıma bir fikir geldi. Siz buranın yabancısı bulunduğunuz için, kızı sizinle evlendirirsek, iş dallanıp budaklanmaz. Onun için size nakden bin altın, bir de bin altınlık cübbe vereyim. Siz şimdi kızımla evleniniz. Bir gece için kızın kocası olur ve ertesi günü onu boşarsınız. Bu para ve bu malı kendinizin telâkki edebilirsiniz.”

Alaeddin düşünmüş taşınmış, içinden, “Bu yabancı şehirde serseri serseri dolaşmaktansa, şu bin parça altını almak, elbette daha hayırlı olacak!” diyerek ihtiyarın teklifine muvafakat cevabı vermiş.

İhtiyar tüccar, eski damadını ve yeni damadı olacak Alaeddin’i yanına alarak kadıya gitmiş. Kadı, Alaeddin’i görünce yüreğinde ona karşı bir sevgi uyanmış. İhtiyar tüccara:

— “Sebeb-i ziyaretinizi öğrenebilir miyim?” diye sormuş.

İhtiyar da:

— “Bu gördüğünüz gençle kızımı evlendirmek istiyorum. Çünkü eski kocası kızımı talâk-ı selâse ile boşadı. Bu genç yarın sabaha kadar kızımın kocası olacak, sabah olunca kızımı boşayacak. Siz kızımın nikahını, on bin altın diye yazınız. Eğer bu genç, kızımı yarın boşayacak olursa, biz kendisinden on bin altın nikah parasını almaktan vazgeçeceğiz. Hatta ona bin altın para ve bin altın değerinde bir kat elbise hediye edeceğiz. Yok, eğer kızımı boşamak istemezse, on bin altını verecek. Fakat bu on bin altını ödeyemeyeceği için, kızımla arasında nikah kalmayacak…” diye cevap vermiş.

Kadı nikah mukavelenâmesini ihtiyar tüccarın tarif ettiği gibi yazıp çizmiş. Kağıda imzalar, mühürler konulmuş.

Bu iş bittikten sonra, ihtiyar tüccar Alaeddin’i evine götürüp sırtına yeni bir elbise geçirtmiş. Oradan çıkıp kızın evine varmışlar. Eve evvelâ kızın babası girmiş:

— “Kızım, seni bu gece için genç bir delikanlı ile evlendirdim. Nikahınızı on bin altına kıydırdım. Eğer bu genç, yarına kadar seni boşamayacak olursa, on bin altın vermesi icap edecek. Eğer bu parayı veremezse, aranızdaki nikah bozulmuş olacak. Ben hesabımı sağlam tuttum. Ne de olsa, yarın sabah bu gençle olan nikahınız bozulmuş olacak!” demiş.

İhtiyar bunun üzerine Alaeddin’i eve sokmuş, kendi ayrılıp gitmiş.

Zübeyde’nin eski kocası, Alaeddin’in ne kadar yakışıklı ve güzel bir delikanlı olduğunu takdir etmiş bulunduğu için, karısının görür görmez bu gence tutulacağından korkmuş. İhtiyar bir dadısı varmış. Eve varınca bu korkusunu dadısına açmış:

— “Aman dadıcığım” demiş, “ne yaparsan yap, Zübeyde’nin bu gece kocasını görmemesini temin et. Çünkü Zübeyde bu delikanlıyı bir görürse, artık bir daha benim yüzüme bakmaz.”

İhtiyar dadı, başını öne eğerek uzunca düşünmüş, gence dönerek:

— “Hiç korkma oğlum” demiş, “ben şimdi öyle oyun çeviririm ki, kız genci, genç delikanlı da kızı görmekten vazgeçerler.”

Çarşafını giyince palas pandıras Zübeyde’nin evine koşmuş. Alaeddin’i evin iç avlusunda bekler bulmuş. Ona:

— “Âh oğlum, şu gençliğine, yakışıklılığına, boyuna posuna bakıyorum da senin için yüreğim kanlar ağlıyor, yavrucak!” diye inlemiş.

Alaeddin şaşkın gözlerle koca karıya bakarak:

— “Aman anneciğim, bende acınacak ne görüyorsun ki, bana bu kadar acıyorsun?” diye sormuş.

İhtiyar cadaloz:

— “Daha ne olacak! Bu kıza nikahlamakla, seni pek fena bir tuzağa oturttular. Kız söyledikleri kadar güzel olsaydı, ona gece yarısı tâ köşe bucakta koca mı arayacaklarını sanıyorsun? Kızda miskin hastalığı[254] var. Onun kimse yüzüne bakmak istemez, gelgelelim kız, aman koca isterim diye, dünyayı babasına dar etti. Sana yazık değil mi? Sen de bir ana-baba kuzusu değil misin?”

İhtiyar kadın, Alaeddin’i iyiden iyiye ürküttükten sonra, dosdoğru kızın yanına varmış. Kıza da Alaeddin’e söylediklerinin aynını söyleyerek onun da gözünü adam akıllı yıldırmış. Biçare kız:

— “Aman nineciğim! Sen beni onun yüzüne âşık mı sanıyorsun? Zaten uyuz köpeğin evde kalacağı yarın sabaha kadar. Yarın sabah ya beni kendi isteğiyle boşayacak yahut nikah paramı veremeyecek de benden boşanmış bulunacak. Sen babamı iyi tanırsın. O her işini sağlam kazığa bağlar.” demiş.

Sonra iki ellerini çırparak bir hizmetçi çağırmış. Hizmetçiye:

— “Aşağıda bekleyen genci sakın yanıma getirmeyiniz. Şimdi yemek zamanıdır. Bir tepsi içinde yemeğini götürünüz, o aşağıda yesin, uyusun. Sabah olunca erkenden onu kapı dışarı edersiniz!” diye emretmiş.

Hizmetçiler, emir mucibince hareket etmişler. Bir tepsi içinde Alaeddin’e yiyecek ve içecek götürmüşler.

Alaeddin açlıktan bayılmak üzereymiş. Tepsinin başına geçerek karnını bir âlâ doyurmuş. Ağzını, ellerini yıkayıp sildikten sonra, bir köşeye oturup Yasin-i şerif sûresini okumaya başlamış.

Alaeddin’in öyle güzel bir sesi varmış ki, memleketinde bir gazel okumaya başladı mıydı, yedi mahallenin gün görmemiş kızlarının yüreklerini yakarmış. Onu duyan, Hazreti Dâvut ilahî okuyor sanırmış.

Alaeddin’in sesi, gecenin durgun karanlıklarına sinip[255] uzaklaştıkça, yukarı katta bunu duyan Zübeyde Udiyye’nin yüreği de ud teli gibi titremeye başlamış.

Kız kendi kendine, “Hiç uyuz, kuduz yahut miskin bir adamdan böyle ses çıkar mı? Muhakkak eski kocamın dadısı, bu genç hakkında bana bir yalan uydurdu!” diye düşünmüş.

Alaeddin’in tatlı sesi, tatlı dolanışlarla genç kızın yüreğine dolandıkça, kız yerinde duramaz olmuş. Gözleri baygınlaşmış. Ta sinesinin en derin yerinden yanık ve uzun “Ah!...”lar çıkmaya başlamış. Alaeddin’in sesi durunca, kız elini uzatarak bir köşede asılı duran udunu almış.

Bu sefer de kızın sesi, şahane yükselişlerle gönüllere kadar bir süzülüş süzülmüş ki, gökteki melekler, kuşlar, bulundukları yerde duraklamışlar. Yerin dibindeki şeytan bile şeytanlığını unutmuş.

Bu sefer baygınlık sırası Alaeddin’e gelmiş. O da içinden, “Bu kadar güzel bir sese mâlik olan kadın, imkânı yok miskin ve uyuz olamaz. Muhakkak beni aldattılar!” diye düşünmeye başlamış.

Kız durdukça o söylemiş, o durdukça kız söylemiş. Cennet bahçesindeki bülbüller gibi birbirlerine ruh verip ruh almışlar. Bunların âvâzından ev sarsılmış.

İkisi de oturdukları yerden kalkmışlar, her birinin sesi, ötekisine koca konağın dolambaçlı geçitlerinde kılavuzluk etmiş. Yavaş yavaş o buna, bu ona yaklaşmışlar. Nihayet karşı karşıya gelmişler. Fakat ikisinin de birbirinden şüphesi olduğu için, yüzleri örtülüymüş. Alaeddin kızı örtülü görünce:

— “Hemşire” demiş, “sizin hastalığınızı biliyorum, onun için yaklaşmayınız, bana acıyınız. Hastalığınızı bana geçirmeyiniz…” diye yalvarmış.

Kız cevap vereceğine, bileğini örten örtüyü biraz aralıklamış. Örtünün altından has fildişinden de, hatta yeni yeni yağan karlardan da daha beyaz bir bilek ve bir kol görünmüş. Kol sanki etten ve kemikten değil de ayın aydınlığından, cennetlerin nurundan yoğrulmuş gibiymiş. Bu sefer kız söylemeye başlamış ve Alaeddin’e:

— “Ey genç, sen benden ürkme; çünkü ben hasta değilim. Sen asıl kendi hastalığını bana geçirerek büyük bir günah işlemekten kork!” demiş.

Alaeddin:

— “Benim hasta olduğumu sana kim söyledi?” diye sormuş.

Kız da:

— “Eski kocamın ihtiyar dadısı, bana her şeyi bildirdi!” diye cevap vermiş.

Alaeddin ses çıkarmadan kolunu göstermiş. Bu sefer meydana çelikten, çeviklikten, beyazlıktan yapılma bir erkek kolu meydana çıkmış. İkisi de aldatıldıklarının farkına varmışlar. O gece gelin-güvey olmuşlar.

Ertesi günü, sabah olunca, Alaeddin âhlar vâhlar çekmeye başlamış. Kıza:

— “Bu kadar büyük bir sevginin saadeti, ancak bir gün mü devam etmeliydi?” diye şikâyetler etmiş.

Zübeyde:

— “Ne demek istiyorsun? Canın neden sıkılıyor?” diye sormuş.

— “Canım nasıl sıkılmasın? Neredeyse ayrılık saati çalacak!”

— “Onu kim demiş?”

— “Zübeyde, bizim ne şartlarda evlendiğimizi bilmiyor musun? Ben bu sabah ya on bin altını vermeliyim yahut kadı beni hapsedecek ve aramızdaki nikahı bozacak. Benim bu dakikada cebimde bin altın değil, bir altın bile yok!...”

— “Bu nasıl laf? Nikah kıyıp bozmak, yalnız onun elinde midir? Bizim bu işte hiçbir sözümüz, hiçbir hakkımız yok mudur?”

— “Bizim nikah bağımız paradır. O da bende yok!”

— “Bu iş senin sandığın gibi güç değildir. Biz kadınların akılları birçok şeylere ermeyebilir; lâkin bazı şeyler vardır ki, o şeylerde sizin aklınızdan kat kat üstündür. Sen şu yüz altını şimdi yanına al. Benim daha fazla olsaydı, sana hepsini feda ederdim. Ama şimdilik bu para da işimizi bitirmeye yetişir. Babam eski kocamı, yani kendi kardeşinin oğlunu çok sever. Benim ne kadar malım, mülküm, mücevheratım varsa, hepsini ona verdi. Onun için elimde yalnız şu paradan başka bir şey kalmadı. Sen burada rahat rahat oturur beklersin. Kadı kendisine gidip beni boşamadığını görünce, buraya bir adam gönderir. Bu memur seni alıp kadı’nın önüne götürür. Sen oraya varınca, babamla kadı sana “Boşa!” derler. Sen onlara,

— “Bu nasıl iştir? İnsanların bir akşam evlendirilerek ertesi akşam boşandırıldıkları hangi memlekette, hangi kanunda görülmüş?” dersin.

“Bu sözleri der demez kadıya yanaşarak elini öper, eline de birkaç parça altın bırakırsın. Sonra sırasıyla şahitlerin, katiplerin ellerinden öper ve her birinin eline birkaç parça para koyarsın! O zaman hepsinin birdenbire senden taraf olacağını göreceksin. Eğer ısrar ederlerse de sana,

— “A oğul, neden boşamıyorsun? Neden boşamakla eline geçecek bin parça altınla bin parça altınlık elbiseleri kendi ayağınla tepiyorsun?” diyecek olurlarsa, sen de,

— “Karımın her bir kılı, nice binlerce altından daha kıymetlidir. İndimde o öyle kıymetlidir ki, onu ben dünyanın bütün parasına, malına, mülküne değişmem!” diye cevap verirsin. O zaman sana:

— “Öyleyse çık paraları bakalım!” diye emrederlerse,

— “Vallâhi verecek on param yoktur. Param olunca vereceğimi vaat ederim!” dersin.

“O vakit bu on bin altını götürüp kendilerine teslim etmen için, sana bir mühlet vereceklerdir.”

Alaeddin ile Zübeyde böyle konuşur, danışırlarken kapı “Trak! Trak!” diye hızlı hızlı çalınmış. Üst pencerelerin birinden aşağı bakmışlar. Kapıyı çalan, kadı’nın gönderdiği memurmuş. Gelin-güvey aşağı inip kapıyı açmışlar. Memur:

— “Şimdi kayınpederiniz kadıya geldi ve kızını daha boşamadığınız için, sizden davacı oldu. Kadı sizi huzuruna çağırıyor!” demiş.

Alaeddin:

— “Memur efendi yahu, hangi kanun, hangi âdet beni bir akşam nikahlar da o akşamın sabahı boşar?” diye sormuş.

Memur gülümsemiş:

— “Böyle dâvâları halletmek bana düşmez. Geliniz şimdi kadıya gidelim. Siz kanundan çakmıyorsanız, ben size yardım ederim.” diye cevap vermiş.

Neyse, sözü uzatmayalım. Memurla Alaeddin kadı’nın önüne varmışlar. Kadı:

— “A oğul, neden kızı boşayıp ba-mukavelenâme[256] sana ait olan paraları almıyorsun?” diye sormuş.

Alaeddin hiç sesini çıkarmadan kadı’nın yanına yaklaşmış, onun elini öperken Zübeyde Udiyye’nin tembihi veçhile, eline birkaç parça altın bırakmış, sonra sırasıyla katiplerin, şahitlerin de ellerini öperek ve her öptüğü elin avucuna beş-on altın koymuş. Sonra odanın ortasına dikilerek ve kadıya dönerek:

— “Ey muhterem kadı efendi, hangi kanundur ki, beni bir akşam birisine nikahlar da o akşamın sabahı beni karımdan ayrılmaya mecbur eder?” diye sormuş.

Kadı:

— “Vallâhi evlâdım, İslâmiyet’te zorla boşanmak yoktur!” diye cevap vermiş.

O zaman ihtiyar tüccar da söze karışarak:

— “Evet efendim, zorla boşanmak yoktur; lâkin bu genç, dün akşam kızıma nikahlanırken, on bin altın mihir vereceğini vaat etmişti. Vaadini tutsun da on bin altını versin!” diye bağırmış.

Alaeddin başını önüne eğmiş, kadıya:

— “Efendim, kayınpederim parayı istemekte haklıdır. Lâkin benim bugün param yoktur. Bana izin veriniz, üç gün sonra parayı hazırlar kendisine teslim ederim.” demiş.

Kadı:

— “Üç gün, kısa bir mühlettir. Haydi oğlum, parayı bulmak için sana on gün mühlet veriyorum. On gün sonra, on bin altını bulup bana, buraya getirirsin. Eğer bu müddet zarfında getiremezsen, o zaman kız senden boş düşer!”

Kadı’nın hükmüne itiraz etmek kolay değilmiş. Herkes gık demeden işlerine dağılmışlar.

Alaeddin dosdoğru çarşıya gitmiş; kuzu, yemiş, balık ve sair yemesi içmesi hoş olan ne varsa, hepsinden satın almış. Arkasına bir hamal takarak karısının evine varmış. Zübeyde’ye olup bitenleri bildirmiş. Zübeyde:

— “Hiç merak etme!” demiş. “On gün çok zamandır. Gün doğmadan bakalım meşime-i şebden[257] neler doğar. Hani bir söz vardır, “Öfkelendiğin zaman öfkeni tut, yavaş ol, sana bir belâ çattığı zaman şaşırma ve sabırlı ol. Çünkü gün doğmadan meşime-i şebden neler doğar!” derler. Bu analar babalar sözüne inan. Bakalım mühlet bitinceye kadar devran neler gösterecek?”

Karı-koca oturup dünya kaygısını bir tarafa savurmuşlar, yemişler, içmişler. Zübeyde Udiyye, udunu eline almış, öyle bir nevâ okumuş ki, onu duyan taşlar, katı kayalar bile yumuşayarak dile gelmiş gibi olmuşlar. Lisan-ı hâlleriyle bir şeyler anlatmışlar.

Alaeddin ile Zübeyde çalgı çalarak, oynaşarak, gülüşerek hoşça vakit geçirirlerken, “Çat çat!” diye kapı çalınmış. Alaeddin aşağı inerek kapıyı açmış. Kapının önünde ellerinde asa, sırtlarında aba dört derviş duruyormuş.

Alaeddin ne istediklerini sormuş. Onlar hep bir ağızdan:

— “Hu!... Destur!...” demişler. “Biz dört garip dervişiz, bizim gönlümüzün dilediği musikî ve ahenktir. Ancak onun için yeryüzünde diyar diyar gezeriz. Biz ancak şiir bulmak, şiir duymak için bu dâr-ı dünyada vücutlarımızı taşırız. Güzel sesiniz bizi uzaklardan size çağırdı. Bu akşam size tanrı misafiri olmasını dileriz. Sabah olunca, garip gönüllerimizde sizin tatlı hatıralarınızı taşıyarak çekilip gideriz. Allah size bu geceki misafirperverliğinizin mükâfatını versin. Müsaade ediniz, yanık bağırlarımızı, gönüllerimizi musikînizle şâd edelim. Biz de nice nice nevalar, nağmeler, ilahiler biliriz!” diye yalvarmışlar.

Alaeddin:

— “Durunuz, yukarıya bir danışayım, gelip size bir cevap veririm.” demiş.

Meseleyi gidip Zübeyde’ye anlatmış. Zübeyde:

— “A kocacığım, ne duruyorsun? Kapımıza uğrayan garipleri çevirmek yazıktır. Onları içeri al!” diye fikir vermiş.

Bunun üzerine Alaeddin aşağıya inerek dervişleri eve almış. Onları yumuşak minderlerin üzerlerine oturtmuşlar. Önlerine de üzerinde yiyecek ve içecek dolu bir tepsi koymuşlar. Lâkin dervişler, ağızlarına bir lokma bile koymamışlar. Alaeddin ve Zübeyde’ye:

— “Ey misafirperver kullar, yemek yemek âdetimiz değildir. Biz yüreğimizin içinden Hazreti Allah’ı düşünerek yaşarız ve bu düşünüşle tok dururuz. Bize yiyecek değil, musikî ikrâm ediniz. Bizim istediğimiz, candan insanlar sandığımız sizin gibilerin sohbetidir. Yemek içmek, bizim gibilere değil, hayvanlara yaraşır. Demincek kader adımlarımızı buralara doğru sürüklerken, uzaktan uzağa hoş bir nevâ işittik. Yüreklerimiz kapınızı aradı. Biz buraya varınca nevâ durdu. Ne olur, o nevâyı bize bir defa daha duyursanız!...”

Alaeddin, demincek şarkı söyleyen kızın kendi karısı olduğunu, Zübeyde ile nasıl evlendiğini dört dervişe anlatmış. Dervişlerin en yaşlısı:

— “Hiç mühlet biter de parayı bulamam diye korkma! Ben büyük bir tekkenin şeyhiyim. Benim kırk derviş müridim vardır. Onlar emrimden dışarı çıkmazlar. Onlara bir emir veririm, her birisi çarçabuk bu on bin parça altını toplarlar. Siz o parayı kayınpederinize verir ve karınızdan ayrılmak tehlikesini atlatırsınız. Mamafih zevcenize söyleyiniz de bir-iki şarkı söylesinler. musikî bazılarına gıda, bazılarına devâ gibidir; bazılarına da yelpaze vazifesini görür.”

Bu dört dervişin hiçbirisi de derviş falan değilmiş. Bunların birisi, yani Alaeddin’e on bin parça altını bulduracağını vaat eden, Halife Harun Reşid’in ta kendisiymiş. Birisi de Harun Reşid’in veziri Cafer Bermekî imiş. Ötekiler ise Ebu Nüvas el-Hasan ile Cellât Mesrur imişler.

Onların böyle dolaşmalarına gelince, o günün akşamı, Harun Reşid’in yüreği çok sıkılmış, yanına veziri Cafer’i çağırmış. Derviş kıyâfetine girmesini ve yanına da aynı kıyâfette Mesrur ile Hasan’ı almasını emretmiş. Kendisi bu üç kişinin başına geçerek sokak sokak dolaşmış. Alaeddin’in evine yaklaşınca Zübeyde’nin şarkısını duymuşlar ve güzel kızın güzel sesine hayran olarak onu yakından dinlemek istemişler.

Alaeddin, Zübeyde’yi çağırarak ona şarkılar söyletmiş, gerek Zübeyde, gerek kocası ve gerek Halife ile gelen arkadaşları gazeller okuyarak tatlı tatlı sohbetler ederek hayli vakit geçirmişler. Sabaha yakın Halife, seccadenin altına yüz parça altın bırakmış ve Alaeddin’e teşekkür ederek evden çıkıp gitmiş.

Halife ve arkadaşları gittikten sonra Zübeyde, odanın eşyasını düzeltirken Halifenin seccade altına bıraktığı yüz parça altını bulmuş. Kocasına göstererek:

— “Bak bize dervişler ne bıraktılar!” demiş.

Ertesi gün sabah olmuş, öğle olmuş, akşam olmuş; lâkin Halife bir türlü eve uğramamış. O zaman Alaeddin Zübeyde’ye:

— “Görüyorsun ya Zübeyde” demiş, “dört dervişin dördü de yalancı çıktı. Hani ya, bize bugün on bin altın bulup getireceklerdi?”

Lâkin Alaeddin ile Zübeyde Udiyye böyle konuşurlarken kapı çalınmış. Kapıyı çalanlar yine bir akşam evvel gelen dervişlermiş. Alaeddin kapıyı açıp misafirleri ağırlamış, havadan sudan bahsettikten sonra, dervişlerin en ihtiyarına, yani Halife Harun Reşid'e Alaeddin:

— "Vaat buyrulan on bin altını getirdiniz mi?" diye sormuş.

Halife:

— "Hayır! Şimdiye kadar bir para bile toplayamadık. Lâkin merak etmeyiniz; er-geç paranız toplanıp size getirilecektir. Bizim size ricamız, bizlere dün gece çektiğiniz musikî ziyafeti gibi bir ziyafet daha vermenizdir! Çünkü, bilirsiniz ya, dördümüz de güzel seslerin, güzel nağmelerin deli divâne âşıklarıyız!" diye cevap vermiş.

Alaeddin yine karısı Zübeyde Udiyye'yi çağırmış. Zübeyde mızrabı eline alıp udu çalmaya, aynı zamanda da sesiyle en yanık gazellerden birisini söylemeye koyulmuş.

Alaeddin ve dervişler kendilerinden geçmişler, gaşy olmuşlar. musikî faslı bitince yine Halife seccadenin altına yüz parça altın saklayarak Alaeddin'e "Allah'a ısmarladık!" demiş ve arkadaşlarıyla beraber çekilip gitmiş.

O akşamdan sonra, on akşam Halife gelmekte devam etmiş. Yine musikî dinler, yine seccadenin altına yüz altın bırakır gidermiş.

On birinci akşam ise ne Halife gelmiş, ne de arkadaşları. Halifenin on birinci akşam ziyarete gelmemesinin sebebi, kendisinin meşguliyeti imiş. Harun Reşid sarayında kalmış. Bağdat'ın en büyük tüccarını sarayına çağırtmış. Ona:

— "Şimdi eşya mahzenlerine gider, Kahire'den buraya gönderilmesi âdet olan eşyaların en kıymetlilerinden elli deve yükü eşya seçersin. Her deve yükü eşyanın kıymeti bin parça altın olacaktır. Her dengin üzerine, "Bu denkteki eşya bin altın kıymetindedir" diye yazı yazarsın. Bir de Habeşî köle bulursun. Bu işleri bitince gelip bana haber verirsin!" diye emretmiş.

Tüccar yedi yerden yeri öperek ve "Semi'nâ ve ata'nâ!"[258] diyerek Harun Reşid'in huzurundan çekilmiş. Halifenin emirlerini çarçabuk yerine getirmiş. Develeri katar ederek ve katarın başına da Habeşî köleyi yürüterek saraya dönmüş.

Halife, Habeşî köleye altından yapılma bir leğen ve bir ibrik vermiş; birçok da pahalı pahalı hediyeler teslim etmiş. Sonra eline kalemi alarak Alaeddin’in babası Kahire tüccarları şehbenderi Şemseddin’in ağzından uzun bir mektup yazıp köleye vermiş:

— “Bu mektupları, bu emanetleri ve elli yüklü deveyi al, Kahire’den, yabancı ellerden şimdicek Bağdat’a varmışsın gibi, şehirlerin sokaklarına dal, önüne gelen her adamdan “Bağdat tüccarları şehbenderi nerededir?” diye sorarsın. Tabiî sana ahâli sağlık verirler. Seni şehbenderin yanına götürürler. Şehbenderin önüne varınca, ona Kahire’den geldiğini ve Alaeddin’in babası Şemseddin tarafından oğluna eşyalar getirdiğini söyler ve Alaeddin’in nerede olduğunu sorarsın. Seni Alaeddin’e götüreceklerdir. Mektubu, emanetleri, eşyayı babası tarafından gönderilmiş gibi ona teslim edersin!”

Köle Halifenin emirlerini yerine getirmeye koyulmuş.

*
* *

Zübeyde Udiyye’nin eski kocasına gelelim:

Kadı tarafından Alaeddin’e verilen mühlet o gün bittiği için, kalkıp doğru eski kayınpederinin evine varmış. Kayınpederine:

— “Haydi babacığım! Ne duruyorsun? Bugün Alaeddin’in ya on bin altını vermesi yahut da karımı boşaması icap eder. Hâlbuki o züğürtte para ne gezer! Kalk da ona uğrayalım ve karımı boşamasını isteyelim.” demiş.

Kayınpederi ile eski damat birlikte sokağa fırlamışlar. Alaeddin’in evine yaklaşırken sokakta, elli yüklü deveye ve Habeşî köleye rast gelmişler. Zübeyde’nin babası, malın bu kadar bolluğuna ve bu kadar zenginliğine fal taşları gibi gözlerini açmış. Habeşî köleye:

— “A oğul, bu mallar kimin acaba?” diye sormuş.

Köle:

— “Bu malların hepsi, benim şanlı efendim Alaeddin’indir. Efendimin babası, kendisine birçok eşya vererek buralara gelmesine izin vermişti. Lâkin yolda eşkıyalar efendimi soymuşlar. Efendimin babası, oğlunun

soyulduğunu duyunca, kaybettiği malların yerine bu gördüğünüz deve yüklerini hazırlattı. Bunlardan başka kendisine teslim edilmek üzere bana elli bin parça altın, bir mektup, bir altın leğen ile bir ibrik, kırk tane samur kürk verdi. Ben şimdi efendim Alaeddin'in evini arıyorum." diye cevap vermiş.

Kayınpeder:

— "Aman evlâdım, ben Alaeddin'in kayınpederiyim. Şimdi de onun evine gidiyorum. Yanımıza takıl da seni oraya götürelim." demiş.

Sokaklardan acele adımlarla, çabuk çabuk geçe geçe Alaeddin'in bulunduğu konağın önüne varmışlar. Kapıyı çalmışlar.

Alaeddin, Zübeyde Udiyye ile beraber evin yukarı katında oturmuş ve ne yapacaklarını kumru gibi düşünüyorlarmış. Kapı çalınınca, Alaeddin meyus yüzünü kaldırarak karısına:

— "Ne olacak ya kadı'nın memuru yahut valinin adamıdır. Şimdi bana "Ya paraları bayıl, ya ortadan savul!..." diyecekler. Maşallah ve tebarekallah[259], bayılacak mangırım olmadığından, galiba bize ortadan savrulmak nasip olacak. Âh karıcığım, ben senden ayrılmaya nasıl dayanırım?" diye ağlamış.

Zübeyde kendi gözlerinin yaşlarını silerek ve güler yüz göstererek:

— "Korkma kocacığım!" diye onu teselli etmiş, "Allah'tan ümit kesme! İnsan bir şeyi kırk yıl bekler de, tam beklemekten usandığı ve bıktığı zaman, kırk yıl beklediği şey, o dakikada oluverir. Sen aşağıya git de kapıyı aç!" demiş.

Alaeddin aşağıya inerek kapıyı açmış. Kapının önünde kayınbabasını, karısının eski kocasını, bir de Habeşî köleyi bulmuş. Habeşî köle, hemen Alaeddin'in yanına koşarak ellerini öpmüş. Alaeddin:

— "Siz kimsiniz ve ne istiyorsunuz?" diye sormuş.

Köle de:

— "Ben, efendim, Mısır tüccarları şehbenderi Şemseddin oğlu Alaeddin'in kölesiyim efendim. Alaeddin'in babası, beni oğluna bir

mektup, birçok eşya ve birçok emanetlerle gönderdi. O emanetleri size teslime geldim. Mektubunuzu işte elinize veriyorum.” diye cevap vermiş ve mektubu koynundan çıkarmış, öpüp başına koyduktan sonra Alaeddin’e uzatmış. Alaeddin mektubu açarak şunu okumuş:

Oğlum Alaeddin,

Selâm eder ve iki gözlerinden öperim. Oğlum, Bağdat’a varmak üzereyken yolda eşkıya tarafından soyulduğunu ve adamlarının da öldürüldüğünü işittim. Hem ben, hem de anneciğin çok mahzun olduk. Ama ne yapalım, kader böyleymiş. Senin canın sıkılmasın, bir altınlık mal kaybettinse, ben sana, onun yerine, iki altınlık mal gönderiyorum. Sana elli deve yükü Mısır eşyası gönderiyorum. Her yükün kıymeti bin parça altındır. Bunlardan başka sana birçok samur kürkler, bir altın leğenle bir ibrik ve elli bin altın da gönderiyorum. Hem ben, hem de annenin ve bütün akrabanın sıhhat ve afiyetleri yerindedir. Orada Zübeyde Udiyye adlı bir kadınla evlendiğini de duyduk. Bu havâdise çok memnun olduk. Yalnız bu kadının eski kocası kendisini talâk-ı selâseyle boşadığı için, onu sana verirken, kıza on bin altın nikahlık vermeyi şart koşmuş. Senin hiç paran olmadığını bildiğimiz için, sana elli bin altını gönderdim. O paranın on bin altınını kızın mihri olarak verirsin. Mütebaki para ile de mesut yaşayıp mesut kalman için hepimiz dualar ederiz evlâdım.

Baban Şemseddin

Alaeddin mektubu okuyup da ardı arkası gelmeyen yüklü develere bir göz atınca, “Oh kurtuldum!” diye derin bir nefes almış. Kayınpederine dönerek:

— “İşte babacığım sana şimdi Zübeyde Udiyye’nin mihrini verebileceğim. Siz bu memleketin tüccarlarının şehbenderisiniz. Bu malları siz alın bunlarla alış-veriş edin. Alış-verişinizin kârı size kalsın, yalnız bu malların sermayesini benim için saklayınız!” demiş.

Kayınpederi de:

— “Oğlum, kızımın mihrini almak bana düşmez. Bu para ona aittir. Bu iş için sen onunla görüş. Mallara gelince, mademki bunlarla alış-veriş yapmaklığımı istiyorsun, peki, senin istediğin gibi olsun...”

Damat ve kayınpeder böylece konuşurlarken köle boş durmamış. Bütün yükleri develerden indirerek evin avlusuna taşımış.

Aşağı indikten sonra Alaeddin'in bir türlü yukarı dönmediğini gören Zübeyde, merak ederek aşağı inmiş. Avluda birçok deve yüklerini ve babasını görünce, şaşırmış. Babasına:

— "Bunlar da ne?" diye sormuş.

Babası da eşyanın nereden, nasıl ve kime geldiğini anlatmış. Zübeyde sevinçten ellerini çırpmış. Alaeddin karısının mihrini Zübeyde'ye vermiş. Altın leğenle ibriği, samur kürkleri de ona hediye etmiş.

Zübeyde'nin eski kocası, bir köşede donakalıp taş kesilmiş. Neden sonra kendine gelince:

— "Aman babacığım, benim hâlim ne olacak? Alaeddin'e söyle de Zübeyde'yi boşasın!" diye yalvarmış.

Fakat o:

— "Artık bu hak ve bu kuvvet benim elimde değil, Alaeddin kızın mihrini verdikten sonra evlilik bağı artık büsbütün onun eline geçti. Bizim bir laf söylemeye hakkımız kalmadı." diye cevap vermiş.

Her ne kadar eski koca, aman zaman diye bir sürü diller dökmüşse de, kuru lafın bir faydası olmamış. Nihayet artık Zübeyde'yi Alaeddin'den boşatıp kendisi evlenemeyeceğini anlamış. Yüreği cızz ederek evine dönmüş. Hastalanmış, yatağa düşmüş, biraz sonra da ölüp dünya kaygısından kurtulmuş.

O gün Alaeddin o kadar sevinmiş, o kadar sevinmiş ki, yanına bol bol para alarak çarşıya uğramış, "Şu güzel, şu daha güzel!" diyerek satın almadık eşya bırakmamış. Eve dönünce Zübeyde'ye:

— "Yalancı dervişleri gördün mü? Bugün mühlet bitti, onlar da parayı getirmediler. Eğer onlara kalsaydık, yaya kalacaktık. Neyse Allah'tan oldu. Şu babamın gönderdikleri Hızır gibi imdadımıza yetişti. Dervişler bugün gelirse, onlara kapıyı açmayacağım!" demiş.

Zübeyde'de:

— “Sen başkasına o kadar kusur bulma. Olur a, zavallı dervişler aramışlar taramışlardır da, sana getirecek kadar para bulamamışlardır. Düşün bir kere, sen koca Mısır tüccarlarının şehbenderinin oğlusun da, dün, hatta bu sabah senden istenilen on bin altını değil, bir altın bile bulamıyordun. Başkalarına çamur atmazdan evvel bir kere kendinden pay biç. Yine zavallı dervişler, ellerinden geldiği kadar yardım ettiler. Ya her akşam bıraktıkları yüz altını bırakmasalardı, şu on gün içinde hâlimizin ne olacağını bir düşünsene! Onun için bu akşam gelirlerse, kapıyı açmamazlık etme, sen iyiliği yap da denize at; balık yemezse, Hâlik sayar. İnsan bir yana bir iyilik eder de mükâfatını başka yandan görür. Bize gelen bu paralar, bu nimetler, belki de yine o dervişlere gösterdiğimiz misafirperverliğin mükâfatıdır.”

Akşam olunca, Alaeddin ile karısı, yan yana oturarak açlıklarını ve susuzluklarını nefis yemekler ve nefis içkilerle gidermişler. Sonra da musikî faslına geçmişler.

Onlar böyle eğlenirlerken “Çat çat!” kapı çalınmış. “Acaba kim geldi?” diye kapıyı açan Alaeddin, yine o eski dört dervişle yüz yüze gelmiş. Onlara:

— “Safa geldiniz, yalancı başılar, içeri teşrif buyurunuz bakalım!” diye dervişleri yukarı çıkarmış.

Alaeddin ve karısı onları ikrâm ve izâz etmişler. Hep bir arada yemişler, içmişler. Karınlarını doyurmuşlar. Dervişlerin en yaşlı başlısı Alaeddin’e:

— “Birader” demiş, “sizin için çok merak ettik, bugün yine bir mühletiniz vardı. Biz dün de size gelecektik, ama para aramakla meşgul olduk. İşimiz çok aksi gitti. Para bulamayınca utandık, size uğrayamadık. Hâlbuki bugün merakımız o kadar arttı ki, dayanamayarak size koştuk!”

Alaeddin de:

— “Merak etmeyiniz” demiş, “min-tarafullah[260] bize imdat yetişti. Babam soyulup soğana çevrildiğimi duymuş. Mısır’dan hemen yüklerle develer kaldırıp bana göndermiş. Paralar, altın ibrikler, samur kürkler, daha neler de neler göndermiş. Çarçabuk karımın mihrini verdim. Gözünü sevdiğimin parası, nasıl çabuk iş bitirir. Kaynatamla da barıştık, dost bile olduk. Artık karım tastamam benim oldu. Allah’a bin şükür bu belâyı da baştan savdık!” diye cevap vermiş.

Bu sözler üzerine Halife kalkıp aralarından ayrılmış. Cafer Bermekî de yerinden kalkarak Alaeddin'e hürmeten önünde eğilmiş ve kulağına eğilerek:

— "Alaeddin!" demiş, "Demincek büyük bir kusur işledin. Karşında yaşlı başlı bir derviş kıyâfetinde duran Halife Harun Reşid'den başkası değildir. Ona gösterilmesi lâzım olan hürmeti göstermeyerek büyük bir hata işledin!"

Dünya Alaeddin'in başına yıkılır gibi olmuş. Şaşkınlığından az kalsın aklını kaçıracakmış. Cafer Bermekî'ye:

— "Aman efendim, Halife Hazretlerine ne gibi bir kusurda bulunduk? Eğer kusur işledikse, bilmeyerek işledik. Affetmek büyüklüğün şânındandır. Yeter ki Halife Hazretlerinin aflarına mazhar olalım, her türlü fedakarlıktan zerrece çekinmem." diye yalvarmış.

Vezir Cafer:

— "Demincek konuşan ve demincek de aramızdan ayrılan adamın Halifenin ta kendisi olduğunu size bildirdim. Ben de Vezir Cafer Bermekî'yim. Diğer iki arkadaşımın birisi Mesrur, diğeri de Hasan'dır. Şimdi Alaeddin düşün ve bana cevap ver. Kahire'den Bağdat'a bir kervan kaç günde gelir?"

— "Kırk beş günde efendim!"

— "Sizin eşyanız, eşkıyalar tarafından alınalı, bugün on gün oluyor. Bu on gün zarfında felâketinizin babanız tarafından duyulması ve babanızın da size yüklü mallar hazırlatarak onları Kahire'den buraya göndermesi ve malların bugün size erişmesi, bu on gün içinde olup bitebilir mi? Hiç bunları düşünmediniz mi?"

— "Aman Vezir Efendi, merakımdan patlıyorum, peki bu mallar nereden geldi?"

— "Nereden? Halife Harun Reşid Hazretlerinden. Harun Reşid Hazretleri size karşı büyük bir muhabbetle bağlandı. Onun için size bu şeyleri bağışladı!"

Vezir ile Alaeddin böyle konuşurlarken Harun Reşid içeri girmiş. Onu görünce Alaeddin yeri öperek ayağa kalkmış:

— “Allah ömrünüzü uzun etsin! Sizin lütuf ve ihsanınız yeryüzünden eksilmesin! Size nasıl teşekkür edeceğimi, minnettarlığımı nasıl ispat edeceğimi bilemiyorum!” demiş.

Halife, “Biraz musikî dinleyebilirsek, borcunu ödemiş olursun!” diye emretmiş.

Zübeyde Udiyye eline udu almış, olanca maharet ve sanatını göstermiş. Tâ sabaha kadar sesi etrâfta çın çın ötmüş.

Tanyeri ağarınca, Harun Reşid arkadaşlarını yanına alarak çekilmiş. Giderken Alaeddin’e:

— “Yarın sabah sarayda büyükler toplanacaklar, toplananların arasında muhakkak seni de görmek isterim!” demiş.

Alaeddin:

— “Emriniz başım üzerine!” diyerek şanlı misafirlerini tâ sokağa kadar teşyî’ etmiş.

Sabah olunca Alaeddin, on tepsi dolusu hediyeler hazırlamış. Tepsileri güzel örtülerle örterek Halifenin sarayına varmış.

Harun Reşid, en mükellef tahtının üzerine oturmuş bulunuyormuş. İki tarafında iki kıt’a askerler, yedekte aslanlar tutuyorlarmış. Koca dairenin her tarafı, sırmalı ipek halılarla örtülü bulunuyormuş. Vezirler, büyükler iki taraflı el-pençe divan duruyorlarmış.

Alaeddin yedi yerden yeri öperek tahta doğru ilerlemiş, tahtın on adım ötesinde duraklayarak:

— “Ey büyük Halifemiz, her doğan gün şanınıza şan katsın, düşmanlarınızın da burunları toz toprağa sürünsün. Size aydın olan günler, düşmanlarınızın gözüne zindan kesilsin!” diye dua etmiş.

Halife Alaeddin’e:

— “Hoş geldin Alaeddin!” diye iltifat etmiş.

Alaeddin de hizmetçilere hediye dolu tepsileri getirtmiş ve Harun Reşid’e:

— “Vakıa hâk-i pâyinize[261] koyduğumuz şu hediyeler size yakışmaz, zaten dünyanın en kıymettar şeyi bile size takdim edilse, yine şân ve ânınıza kıyasen küçük düşer. Lâkin şu getirdiğim hediyeleri, size karşı yüreğimde kanayan derin şükran hislerinin birer zavallı nişanesi olarak lütfen kabul eyleyiniz!” diye rica etmiş.

Harun Reşid, hediyeleri kabul etmiş, Alaeddin’e bir hil’at giydirtmiş. Onu Bağdat tüccarları şehbenderliğine tayin etmiş. Tahtının yanı başındaki büyük makamların en büyüğünü vermiş.

Alaeddin teşekkürler ederek makamına geçmiş.

O öyle dururken, biraz evveline kadar bütün tüccarlar şehbenderi olan kaynatası içeri gelmiş. Alaeddin’in kendi yerine oturduğunu görünce şaşırmış. Etrâftakilere neden Alaeddin’in gidip oraya oturduğunu sormuş. Onlar da damadının kendi yerine tüccarlar şehbenderi tayin edildiğini söylemişler. Alaeddin’in kaynatası ses çıkarmamış. Başına gelene razı olmuş.

Bütün Bağdat sokaklarında tellâllar dört gün dört gece “Alaeddin tüccarlar şehbenderliğine tayin edildi, biliniz hey!...” diye bağırmışlar.

Alaeddin[262] ertesi günü çarşının en gösterişli yerinde, büyük bir dükkân açmış. Kendisi sarayda iken tüccarların işini gücünü vekaleten görsünler diye, birkaç vekil de tayin etmiş.

Bir gün Alaeddin dükkânında otururken, büyük memurlardan biri, Halifenin yanına giderek:

— “Ömrünüz uzun olsun efendim, lâkin has arkadaşlarınızdan birisi öldü!” diye haber vermiş.

Harun Reşid:

— “Alaeddin nerede?” diye sormuş.

Hemen koşuşmuşlar, Alaeddin’i çarşıdan alıp saraya getirmişler. Harun Reşid onu görünce:

— “Ölen has arkadaşlarımın birisinin yerine, seni has arkadaşım olarak tayin ettim!” demiş.

Artık değil yalnız Harun Reşid’in huzuruna çıkmak, lâkin onunla beraber bir masada yemek yemek şerefi bile Alaeddin’e bahşedilmiş bulunmuş.

Bir gün de büyük emirin biri elinde kılıç ve kalkan olarak Harun Reşid’in sarayına varmış, Halifenin önüne çıkmış:

— “Demincek onyedilerin reisi, sizlere ömür, Allah’ın rahmetine kavuştu!” diye haber vermiş.

Halife biraz düşündükten sonra:

— “Alaeddin’i onyedilerin başbuğluğuna tayin ettim!” diye emir vermiş.

Pek kısa bir zaman içinde Alaeddin, en büyük makamlara çıkabilmiş.

Ölen onyediler reisinin ne karısı, ne çocuğu, ne de kardeşi varmış. Alaeddin ondan kalan malın kime ait olduğunu bir türlü tayin edememiş.

Halife tahtı üzerinde, vüzera meclisine reislik yaparken Alaeddin içeri girerek halledemediği müşkülü Halifeye anlatmış. Harun Reşid:

— “Mademki varisi yoktur, onun konaklarını, emlâkini, köle ve câriyelerini hep sana bağışladım!” demiş ve bu sözleri bitirince, belindeki ipek mendili çıkararak sallamış. Bu mendili sallamak, meclisin dağılmasına işaretmiş. Bütün vezirler, yerleri öperek çekilip gitmişler.

Onyediler reisi olan, sokakta yalnız gezemezmiş. Ata bindikleri zaman, sağ taraflarında kırk süvari, sol taraflarında kırk süvari yürürmüş. Alaeddin’in sağ tarafında yürüyen süvarilerin zâbitinin ismi Ahmed Denef imiş. Sol kolunda yürüyenlere ise Hasan Şuman adlı bir zâbit reislik edermiş.

Böylelikle Alaeddin uzun zaman mesut yaşamış.

ALAEDDİN İLE YASEMİN[263]

Bir gün, kendi evinde, iş odasında otururken yanı başında pek acıklı bir çığlık duymuş. Yanındaki odaya girince, karısı Zübeyde Udiyye'yi yere serili bulmuş. Ne mümkünse yapmış, onu bir türlü ayıltamamış. Zavallı Zübeyde Allah'ın rahmetine kavuşmuş.

Alaeddin o kadar müteessir olmuş ki, bayılarak yere yuvarlanmış.

İki ev aşırı oturan kaynatası, Alaeddin'in evinde yükselen vaveylayı duyunca, telaşla damadının evine koşmuş. O da kızının öldüğünü görünce, müteessir olarak yere yıkılmış.

Biraz sonra, kaynata ile damat ayılarak birbirine metanet tavsiye etmeye ve birbirlerini teselli etmeye başlamışlar. Biçare Alaeddin'in gözüne dünya zindan kesilmiş. O günden sonra, ne dünya zenginliğine, ne de dünya makamlarına ehemmiyet vermez olmuş. Hatta birçok gün saraya bile uğramamış.

Harun Reşid, Alaeddin'in saraya gelmeyişine merak etmiş. Zübeyde'nin öldüğünü duyunca, veziri Cafer Bermekî'yi yanına alarak Alaeddin'i ziyaret etmiş. Onu teselli ve taziyeye kalkışmış. Lâkin Alaeddin'in kederi, teselli kabul etmeyecek kadar büyükmüş. Hatta kederini unutsun diye Harun Reşid'in Alaeddin'e gönderdiği Kûtulkulûb adlı en güzel câriye bile, onun duyduğu acıyı giderememiş. Onun için Kût, tekrar saraya götürülmüş.

Kût'un saraya götürüldüğü günün ertesi gün, Harun Reşid, hazinedarına on bin parça altın getirmesini emretmiş. Sonra Cafer Bermekî'yi çağırarak on bin altını Vezire vermiş ve:

— "Haydi, şu parayı al, doğru câriyeler pazarına git! Oradan on bin lira kıymetinde bir kız al. Kız, câriyelerin en güzeli, en yakışıklısı olmalıdır. Bu câriyeyi götürüp tarafımdan Alaeddin'e hediye edersin." demiş.

Vezir:

— "Baş üstüne efendim!" diyerek çıkmış, doğru Alaeddin'in evine varmış. Alaeddin'i yanına alarak câriyeler pazarına gitmiş.

Bağdat’ın Emir Hâlid adlı bir valisi varmış. Emir Hâlid’in Hatun adlı bir karısı varmış. Bu kadından da Bazaza adlı bir oğlu olmuş.

Bazaza, yüzüne bakılmayacak derecede çirkin bir şeymiş. Bu gencin yaşı yirmiye vardığı hâlde el’an doğru dürüst ata binemezmiş. Emir Hâlid ise son derece cesur, müdafaada metin, savaşta yıldırım gibi bir adammış.

Bazaza’nın annesi, evlâdının artık evlenmek çağına geldiğini görerek Emir Hâlid’e oğlu için gidip bir câriye satın almasını rica etmiş. Vali evlâdının ne kadar çirkin, miskin, pis olduğunu bildiği için karısına:

— “Peki hanımcığım, ona bir câriye arayıp bulalım. Lâkin acaba bulacağımız câriye, Bazaza ile beraber yaşamayı kabul eder mi?” diye cevap vermiş.

Karısı da:

— “A efendim, câriyenin oğlumu beğenip beğenmemesi mevzu-i bahis olamaz. Çünkü para ile satın alınmış bir câriyedir, bir esirdir. Onu isteğimiz gibi kullanmak, ona istediğimizi yapmak hakkımızdır!” diye söylenmiş.

Emir Hâlid, kadınlara laf anlatmanın boş bir gayret olduğunu bildiği için:

— “Peki! Şimdi gidiyorum.” diyerek yanına para almış, Bazaza ile beraber câriye pazarı yolunu tutmuş.

İşte Emir Hâlid, câriyeler pazarına vardığı zaman, Vezir Cafer de Alaeddin’le orada bulunuyormuş.

O gün, pazarda ayın on beşi gibi güzel bir kız satılıyormuş. Kızın saçları topuklarına kadar varıyormuş. Boyu, yüksek boylu serviler gibiymiş. Bakışı, gözünün gamzesi, âhûlara bile taş çıkartabilirmiş. Velhâsıl insan kızın başından ayağına kadar bir göz gezdirince, hiçbir yerinde ufacık bir kusur bile bulamazmış. Kızın hem de o kadar cana yakın bir kan sıcaklığı varmış ki, onu görüp de sevgisinden deli divâne olmamak değme yiğidin elinden gelir şey değilmiş.

Vezir Cafer Bermekî, kızı görünce, kızın sahibine:

— “Bu kız kimin üzerindedir ve kaç paradır?” diye sormuş.

Kızı satan adam:

— “Efendim bin altında birisinin üzerindedir!” diye cevap vermiş.

O zaman Vezir:

— “Bizden de bin bir altın daha!” demiş.

Kızın sahibi, kızı gezdirip fiyatı bin bir liraya arttığını ilan edip dururken Emir Hâlid ile oğlu Bazaza’nın önünden geçmiş.

Kızı görünce, Bazaza’nın göğsünden bin bir “Âh!” fışkırmış. Çirkin genç, birdenbire kıza tutulmuş. Babasına dönerek:

— “Babacığım, ne yaparsan yap, kaça mal olursa olsun, bu kızı bana satın al. Çünkü ben buna âşık oldum. Başka kızı istemem. Mutlak bunu isterim!” diye söylenmiş.

Oğlunun bu sözleri üzerine Vali, kızın sahibini çağırmış:

— “Yahu kız kaçadır?” diye sormuş.

Kızın sahibi:

— “Kızın adı Yasemin’dir ve değeri bin bir parça altında kaldı.” demiş.

Bazaza’nın babası oğluna:

— “Oğlum mademki bu kızı sevdin, sen de fiyatını artır ki, kız sende kalsın!” diye akıl vermiş.

Bazaza da kızın değerine bir altın daha ilâve etmiş. Kızın sahibi, kızın fiyatını bin iki parça altın diye bağıra bağıra kızı gezdirmekte devam etmiş.

Kız, Alaeddin ile Vezirin önüne gelince, Alaeddin:

— “Kız iki bin altında benimdir!” demiş.

Kızın fiyatı, bu sûretle iki bin altına çıkmış. Lâkin Bazaza, bir altın daha artırmış. Bazaza’nın bir altınına mukabil, Alaeddin bin altın daha artırmış. Kızın değeri üç bin altına çıkmış.

Bazaza, kızgınlıktan yumruklarını ısırmış, ağzı köpürmüş. O bir altın artırdıkça, Alaeddin bin altın koymakta devam ede ede, kız on bin altında Alaeddin’in üzerinde kalmış.

Alaeddin Yasemin’i çağırarak:

— “Seni Allah rızası için âzât ettim!” demiş.

Oracıkta kız ile kendisinin nikahını kıydırmış. Kızı öz karısı olarak evine götürmüş.

Kızın sahibi, kızı sattıktan sonra kendi evine dönerken, Bazaza’ya rast gelmiş.

— “Bana baksana, hani ya kız?” diye sormuş.

Herif:

— “Kızı on bine sattık! Satın alan da Alaeddin’dir. Alır almaz kızı âzât ederek onunla nikahlandı. Hatta çoktan evine götürdü bile…”

Bazaza bunları duyunca kudurmuş, aklı zıvanasından çıkacak gibi olmuş. Evine dönmüş. Hastalanarak yatağa yatmış. Oğlunun bu hâlini gören annesi:

— “Aman oğlum, sana ne oldu? Allah seni kazadan belâdan saklasın! Başına ne geldi ki, böyle hastalanarak yatağa düştün?” diye sormuş.

Bazaza:

— “Ama anne, ne yaparsan yap, bana Yasemin’i satın al!” demiş.

Kadın:

— “A… Üstüme iyilik sağlık, istediğin yasemin olsun, şimdi çiçekçiler sokaktan geçerken sana demet demet yasemin satın alırım. Şu ettiğin meraka bak!” diye cevap vermiş.

— “Anneciğim, istediğim çiçek değil. Pazarda Yasemin adlı bir kız vardı. Onu babam bana alamadı. İşte ben onu istiyorum.”

Annesi kızmış. Eteklerini toplayınca soluğu doğru kocasının yanında almış.

— “Yahu, neden oğlumuza Yasemin adlı kızı satın almadın. Bak oğlan hastalandı ve ölüm döşeğine yattı!”

Vali Hâlid:

— “Hanım ne tuhafsın! Mümkün olsaydı, satın almaz mıydım? Biz bir altın artırdıkça, Alaeddin bin altın artırıyordu. Hem de galiba Alaeddin bütün tüccarlar şehbenderi ve Halifenin has arkadaşıdır. Onyedilerin de başbuğu olduğunu unutuyorsun!” diye cevap vermiş.

Bunun üzerine Bazaza’nın hastalığı o kadar artmış ki, yatakta bir taraftan öbür tarafa dönecek mecali kalmamış. Annesi evlâdına artık ölmüş nazarıyla bakıyormuş.

Tam bu sıralarda ihtiyar bir kadın misafirliğe gelmiş. Bu ihtiyar kadın, hırsızlar başı Ahmed Kemakin’in annesiymiş.

Baş hırsız Kemakin öyle bir hırsızmış ki, onun için bir gecede on duvar delip yirmi yüksek duvar aşmak, göz yumup açıncaya kadar kısa bir zamanda, insanın gözünden sürmeyi çalmak işten bile değilmiş. Onun bu fena sanatındaki şöhreti, dünyanın dört bucağına dal-budak[264] salmış.

Onu evvelce gece bekçisi yapmışlar. Bekçi iken yaptığı ilk mârifet, hırsızlardan korumak mecburiyetinde olduğu bir evi soyup tamtakır kuru bakır bir hâle koymak olmuş. Evin kimin tarafından soyulduğu anlaşılınca, Vali, Kemakin’i Halifenin önüne sürükletmiş. Halife hemen o gün kafasının kesilmesini emretmiş. Lâkin Kemakin Vezire yalvarmış, yakarmış. Vezir nihayet gidip Harun Reşid’den affını rica etmiş. Harun Reşid, Vezirini kırmazmış. Mamafih ona:

— “Yahu sen aklını mı bozdun? Bana kimin için rica ettiğini bir düşün. Buldun buldun da gelip bu yılan için mi tavassut ediyorsun? Bu herif insaniyete bir lekedir. Bütün hemcinsleri şerrinden el-aman diyerek yaka silkiyorlar. Bu hınzırın idamı bir kere değil, yetmiş bin kere elzemdir!” demiş.

Vezir:

— “Efendim” demiş, “bu adamın hemen şimdi salıverilmesini rica etmiyorum. Lâkin başı kesileceğine, onu hapishaneye atınız demek istiyorum. Belki bir gün ahlâkı düzelir. Siz de bir sevap işlemiş bulunursunuz!”

Bunun üzerine Halife, idam emrini geri almış:

— “Kemakin hapishaneye konsun, ayaklarına ağır zincirler takılsın, zincirlerin üzerine, ‘Bu adam ölünceye kadar hapishaneden çıkmayacaktır!’ sözleri yazılsın!” diye irade etmiş.

Kemakin’i zindana atmışlar, ayaklarına pranga vurmuşlar. Prangaların ancak teneşir üzerinde ayaklarından çıkartılacağını da kendisine söylemişler.

Kemakin’in annesi, Hatun’un eski bir dostu olduğu için, ara sıra Hatun’un evine, yani Vali Hâlid’in evine uğrarmış. Hapishaneye ise Tanrı’nın günü gider gelir dururmuş. Oğlunu her görüşünde:

— “Hâlâ fena huyundan vazgeçmedin mi? Yaptıklarından pişman olup bir daha fenalık yapmayacağına tövbe istiğfar etmedin mi?” diye çıkışır, ona nasihatler edermiş.

Kemakin de sanki annesinden birkaç gün evvel doğmuş mâsum bir bebekmiş gibi, gözlerini mahmurlandıra mahmurlandıra:

— “Anneciğim” dermiş, “hiç hırsızlıktan vazgeçmez olur muyum? Her gün bin tövbeler ediyorum. Bir halt işleyerek seni bir kere üzdüm. İkinci bir kere daha üzmek istemem. Ahlâkımın değiştiğine emin olamıyor musun? Sen yalnız Valinin evine gidersen, Valinin karısını gör ve ona rica et. Kocasına söylesin de Halifeden affımı istesinler! Bak şu hâlime, acımıyor musun? Ben senin öz evlâdın değil miyim?” diye diller dökermiş.

İşte o gün ihtiyar kadın, oğlu Kemakin’in dileğini yerine getirmek için Valinin konağına varmış. Fakat Valinin karısının başında mâtem sarığını görünce:

— “A kardeşim, size ne oldu da o menhus sarığı sardınız?” diye sormuş.

Valinin karısı da:

— “Ne olacak? Oğlum sizlere ömür, ölü döşeğinde yatıyor. Ha öldü, ha ölecek diye yüreğim tir tir titriyor!” diye cevap vermiş.

İhtiyar kadın Bazaza’nın ne hastalığı olduğunu sormuş. Hatun da meseleyi baştan nihayete kadar anlatmış.

İhtiyar cadı:

— “Eğer oğlunuzun sıhhatini, âfiyetini yerine getirecek birisini bulursam, ne dersiniz?” diye sormuş.

Hatun:

— “Ne dilersen yahut o ne dilerse onu yaparım!” diye cevap vermiş.

O zaman cadaloz:

— “Benim oğlum Bağdat’ın baş hırsızıdır. Kendisi ölünceye kadar hapishanede zincirli kalmaya mahkumdur. Sizden ricam şudur ki, kocanız bugün eve gelince ona:

— “Bir erkek karısından bir şey istediği zaman karısına yalvarır, yakarır, emreder, çağırır, bağırır. Nihayet kadın bıkar ve koca ne istiyorsa onu yapar. Lâkin bir kadın kocasından bir şey isteyecek olursa, ne yapsa, ne dese beyhudedir. Kadınların yalvarışları, yakarışları kocalarının bir kulağından girer, öteki kulağından çıkar.” diye şikâyetler ediniz. O merak edecek:

— “Hayrola, ne o? Ne istiyorsun?” diye soracaktır.

“Siz sakın acemilik edip ne istediğinizi söylemeyiniz. Kocanıza evvelâ ne dileyecek olursanız, dilediğinizi yerine getireceği hakkında bir vaat alınız. Eğer dilediğinizi yapacağına kendi başı yahut Allah’ın ismi üzerine yemin ederse, sakın inanmayınız. Muhakkak sizi boşayacağına dair yemin alınız. Yemini alınca, kocanıza deyiniz ki:

— “Kocacığım, benim bir kadın ahbabım vardır. Onun oğlu Ahmed Kemakin, çok senelerden beri hapishanede yatıyor. Bu adam eski ahlâklarından vazgeçmiş, namusuyla yaşamaya karar vermiş. Hâlbuki Halife onu ölünceye kadar hapishânede kalmaya mahkum etmiş. Ne olur, çok sevaptır, Halifeye bu adamın affını iltimas ediniz!”

Bu sözleri işitince Hatun, cadaloza bol bol teşekkürler etmiş. Mâtem sarığını başından çıkarmış ve ihtiyar kadının ricasını yerine getirmek için hazırlanmaya koyulmuş.

Vali o akşam evine dönünce, karısı cadalozun tavsiye ettiği gibi idare-i kelâm eylemiş. Nihayet Vali de:

— “Dileğini yerine getirmezsem, benden boş ol!” diye yemin etmiş.

Yemini üzerine Hatun, meseleyi kocasına anlatmış. Ertesi günü Vali erkenden hamama gidip abdest almış, hamamdan dosdoğru hapishâneye varmış. Hırsızlar başı Kemakin'i yanına çağırtmış.

— "Kemakin, bana artık nedamet ettiğini ve ahlâkının düzeldiğini söylüyorlar. O söylenen sözlere inanayım mı?" diye sormuş.

Kemakin inleye inleye:

— "Vallâhi efendim, sabahtan akşama kadar Allah'tan günahlarımın affını diliyorum. Bilmem ki, yalvarışlarım Allah indinde makbul oluyor mu? Allah her şeyi bilir, yüreğimi görür ve orada hiçbir kara fikir ve fena niyet beslemediğimi bilir. Ne diyeyim efendim bilmem ki!"

Bunun üzerine Vali, Kemakin'i hapishâneden çıkartmış ve ayaklarına zincirler takılı olduğu hâlde saraya götürmüş. Evvelâ kendisi Halifenin önüne çıkarak yeri öpmüş. Halife ona ne istediğini sorunca, dışarıda bekleyen Kemakin'e işaret etmiş. Kemakin boynu eğik olarak zincirleri şangırdata şangırdata içeri girmiş. Halife onu görünce:

— "Vay Kemakin, sen daha ölmedin mi?" diye bağırmış.

Kemakin:

— "Ey Emirülmü'minîn, bî-çare ve mağdur olanların ömürleri uzun olur. Bir türlü ölüverip cefalarından kurtulamazlar!" diye cevap vermiş.

O zaman Harun Reşid, Vali Hâlid'e dönerek:

— "Hâlid, bunu neden buraya getirdin?" diye sormuş.

Vali:

— "Efendim bu adamın ihtiyar ve zavallı bir annesi vardır. Bu adam, bu âciz kadının biricik evlâdıdır. Kadın bize geldi ve oğlunun affı için size yalvarmamızı rica etti. Köleniz de, hem ihtiyar valideye hürmeten, hem de bu adamın artık ıslâh-ı nefs[265] ettiğini düşünerek gelip ayağınıza kapanmaya karar verdim. Ey büyük Halifemiz, artık emrediniz de bu adamın zincirleri çözülsün ve kendisini eskisi gibi bekçibaşılığa tayin buyurunuz." diye cevap vermiş.

Halife, Kemakin'e dönerek:

— “Kemakin, ıslâh-ı nefs ettiğine inanalım mı?” demiş.

Kemakin ağlar bir sesle:

— “Efendim, yegâne arzum, gece gündüz dua etmektir. Serbest kalmaklığı, serbest kalmak için değil, lâkin size ıslâh-ı nefs ettiğimi ispat için diliyorum.” demiş.

Bu sözler üzerine Halife emretmiş. Hemen bir demirci çağırtılmış. Halife zincirleri taktırırken “Zincirler ancak öldükten sonra kaldırılacaktır” diye hüküm verdiğinden, demirci zincirleri bir teneşir üzerinde kırmış.

Zincirler kırıldıktan sonra, Kemakin yine eskisi gibi bekçibaşılığa tayin edilmiş. Halife, vazifesine dikkat etmesi için ona nasihatlerde bulunmuş. Kemakin yerleri öpe öpe ve Harun Reşid’e teşekkür ede ede huzurundan çıkmış.

Kemakin hapishâneden çıktıktan bir müddet sonra, annesi Valiye misafir gitmiş. Valinin karısı onu görür görmez:

— “Allah’a çok şükürler et ki, oğlunu hapishaneden kurtardı. Darısı bizimkinin başına… Âh ne olurdu, senin evlâdın şeytan bir adamdır, bir oyun yapsa da Yasemin’i çalıp oğlum Bazaza’ya getirse. Oğlum Yasemin’i bir görsün, ne hastalığı, ne bir şeyi kalır.” demiş.

İhtiyar cadaloz:

— “Siz hiç telaş etmeyiniz! Ben şimdi gider kendisine söylerim. O her hâlde bir dolap çevirip işi istediğimizden âlâ becerir.” diye cevap vererek evden[266] çıkmış.

Dosdoğru oğlunun yanına varmış. Oğlu içtiği şaraptan zil-zurna sarhoşmuş. Ona güç belâ derdini anlatabilmiş:

— “A oğlum seni kurtaran Valinin karısıydı. O olmasaydı, sen şimdi hâlâ zindanda inleyecektin. Ona yardım etmek senin boynunun borcudur. Ne yapıp yap, yalnız Alaeddin’i temizle. Karısı Yasemin’i al ve Valinin oğluna götür!”

Şarabın dumanları, Kemakin’in başından şöyle biraz sıyrılınca:

— “Ben bu gece bu işi bitiririm!” diye cevap vermiş.

Hâlbuki o gece ayın ilk gecesiymiş. Her ayın ilk gecesi, bir câriye âzât etmek Harun Reşid'in âdetlerindenmiş. Akşam olunca Halife, Zübeyde Hatunun odasına uğrayarak onunla danıştıktan sonra bir câriye âzât edermiş.

Harun Reşid, o gece de Zübeyde Hatuna varmış. Üst cübbesini, hançerini, tespihini dış odada bırakmış. Halifenin bir de küçük lambası varmış. O lambadan hiç ayrılmaz ve ona büyük bir kıymet verirmiş. İşte o lambayı da cübbesi ve tespihi ile beraber dış odada bırakmış. Dış odada bekleyen köleler, Halifenin bıraktığı şeylere kimsenin dokunmamasına dikkat ederlermiş.

Ahmed Kemakin, gece ortasından sonraya kadar beklemiş. Bütün insanlar, inler, cinler derin uykuya daldıktan sonra, sağ eline kılıcını, sol eline dimdik duvarlara tırmanmaya mahsus âletini almış ve usullacık Halifenin bulunduğu dairenin dış odasına çıkmış. Orada duran kölelerin uyuduklarını görmüş. Hemen pencereyi çıt etmeden açmış. Yavaşçacık odanın içine dalmış. Harun Reşid'in cübbesini, tespihini, mendilini, mührünü ve mücevherli lambayı almış. Geldiği gibi sessizce inerek gecenin karanlığında kaybolmuş. Karanlık sokaklardan gölge gibi gürültüsüz geçerek Alaeddin'in evine varmış.

O gece Alaeddin'in Yasemin ile düğün gecesiymiş. Alaeddin, güveyi odasındaymış.

Kemakin hiç şüphe uyandırmadan Alaeddin'in evinin avlusuna varmış. Avlunun mermer taşını kaldırarak Halifeden çaldığı eşyaların bazısını bu mermerin altına koymuş. Kendi kendine, "Artık işi becerdim sayılır. Şimdi keyif ve safâ sırası geldi. Eve gider şu elmaslı, zümrütlü lambayı yakarım, onun aydınlığında, kafamı tütsüleyinceye kadar şarap içerim!" diye söylenmiş.

Sabah olunca, Halife, Zübeyde Hatunun yanından çıkmış. Dış odada bıraktığı cübbenin, lambanın, mührün ve hançerin yerlerinde yeller estiğini görünce kızmış.

Köleler daha uyuyorlarmış. Onları uyandırıp eşyanın nereye götürüldüğünü sormuş. Onlar cevap verememişler. Hık demişler, gık demişler ama eşya meydana çıkmamış. Onları kimin aldığı belli olmamış.

Harun Reşid öfkelenerek küplere binmiş. Sırtına kızdığı zaman giydiği elbiseyi giymiş. Bu elbise kırmızı renkteymiş. Harun Reşid, kızıl cübbe ile kurultayına varınca, bütün vezirler tiril tiril titremişler. Hepsinin dilleri tutulmuş. Dişleri çatır çatır ötmüş. Bacakları çarpmış. Halife:

— “Çok fena bir şey oldu!” diye gürlemiş.

Kurultay odasında bir çıt bile yokmuş. Halife:

— “Pek fena!...” diyerek cevap bekler bir tarzda sözlerini tekrar edince, bütün vezirler hep bir ağızdan:

— “Aman efendim, ne oldu?” diye sormuşlar.

Halife başına geleni anlatmış. Tam o sırada Hâlid’le beraber Ahmed Kemakin odaya girmişler. Harun Reşid, Valiye:

— “Ey Vali, Bağdat’ta asayiş nasıldır?” diye sormuş.

Vali de:

— “Efendim asayiş yerindedir. Sayenizde herkes, malından, canından emindir. Altın tabla içinde elmaslar gezdirilse, elmasların birine[267] göz diken olmaz.” diye cevap vermiş.

Harun Reşid’in gözleri şimşekler çakmış.

— “Yalan söylüyorsun!” diye bağırmış.

Vali:

— “Aman efendim nasıl olur? Yoksa kusur mu ettik?” diye mırıldanmış.

Harun Reşid, meseleyi ona da anlatmış ve eşyalarının hemen bir-iki saat içinde bulunup kendisine getirilmesini emretmiş. Vali:

— “Efendim hazretleri, peynirin kurdu kendindedir. Bu işi yapan da muhakkak saraydadır. Siz saraya bir yabancının girip bu eşyayı çaldığına ihtimal veriyor musunuz?” demiş.

Lâkin Harun Reşid:

— “Ben eşyayı ve hırsızı isterim. Eğer eşya ve hırsız bulunmazsa, senin başın gider!” diye bağırmış.

Vali:

— “Efendim benim başımı kestirmezden evvel Ahmed Kemakin’in başını kestir. Çünkü ondan başka kimse, eşyanın kimin tarafından çalındığını ve nerede bulunduğunu bilemez!” diye cevap vermiş.

Bunun üzerine Kemakin ilerleyerek:

— “Ey Emirülmü’minîn! Ben size vaat ediyorum, az zamanda her şeyi bulup hırsızları meydana çıkarırım. Yalnız yanıma kadı tarafından iki, Vali tarafından da iki memur veriniz. Çünkü bu fenalığı yapan adam Validen, hatta sizden korkmayan bir adamdır!” demiş.

Harun Reşid:

— “Söylediğin gibi olsun!” diye cevap vermiş. “Ve yalnız evvelâ benim sarayımı, sonra Vezirin sarayını, sonra da onyediler[268] meclisinde riyaset eden Alaeddin’in evini ara!” diye ilâve etmiş.

Kemakin:

— “Başım üstüne efendim!” demiş.

Kemakin kapıdan çıkarken Halife arkasından, “Bu işi kim yaptıysa, onun başını kestireceğim!” diye bağırmış.

Ahmed Kemakin, bu kadarla da iktifa etmemiş. Her istediği evin içine girmekte serbest olduğuna dair bir kağıt almış. Eline bir kısmı tunçtan, bir kısmı bakırdan, bir kısmı da demirden bir çubuk almış. Evvelâ Halifenin sarayına giderek sarayı baştan aşağıya aramış, taramış. Elindeki çubuğu her duvara, her tavana, her yere sokmuş.

Oradan çıkmış, Vezir Cafer Bermekî’nin evinde aramadık oda, köşe, bucak bırakmamış. Çubuğu her tarafa dokundurmuş, denemedik yer bırakmamış.

Sıra Alaeddin’in evine gelmiş. Ahmed Kemakin oraya Vali ve bir sürü kalabalıkla ihata edilmiş olarak varmış. Alaeddin, bir gürültünün yaklaşmakta olduğunu görünce, Yasemin’in yanından ayrılarak kapıya

koşmuş. Kalabalığın önünde Vali yürüyormuş. Vali, Alaeddin'e her şeyi anlatmış, Alaeddin de:

— "Mademki öyledir, içeri buyurunuz da evimi istediğiniz gibi arayınız." demiş.

Evvelâ Vali girmiş. Valinin arkasından kadı ile şahitler girmişler. Ahmed Kemakin içeri girer girmez, sağını solunu yoklamaya koyulmuş. Yoklaya yoklaya eşyaları sakladığı yere gelmiş. Elindeki ağır çubuğu mermerin üzerine şiddetle salıvermiş, mermer kırılmış. Mermerin çatlağı arasından bir şeyler parlamış. Kemakin:

— "Büyük Allah'ın izniyle burada bir hazine bulduk galiba. Durunuz mermeri kaldıralım da hazinede neler bulunduğuna bakalım!" demiş.

Kadı, şahitler ve orada duranların hepsi, merakla çatlak mermere bakıyorlarmış. Derken efendim, Kemakin Harun Reşid'in sarayından çalınan eşyayı çıkarmaya başlamış. O zaman kadılar, şahitler eşyanın Alaeddin'in evinde bulunduğuna dair bir kağıt yazmışlar, kağıdın altına da imzalarını, mühürlerini koymuşlar. Bundan sonra Alaeddin'i tevkif edip başından sarığını çıkarmışlar ve tekmil malını, mülkünü tesbit-i defter ederek[269] çıkıp gitmişler.

İşte o zaman Kemakin, Yasemin'i alıp annesine vermiş:

— "Anne, kızı al, dosdoğru Hatun kadına götür!" demiş.

Kemakin'in annesi, Yasemin'i alınca, yaka paça Vali Hâlid'in evine götürmüş, Valinin karısına teslim etmiş. Hatun kadın da onu alınca oğluna götürmüş.

Bazaza, Yasemin'i görür görmez vücuduna kuvvet gelmiş, hastalığı geçmiş. Zavallı kızın üzerine yürümüş. Kız koynundaki hançeri çıkararak:

— "Bana doğru bir adım yaklaşma, vallâhi billâhi hem seni, hem kendimi öldürürüm!..." diye bağırmış.

Gürültüye Hatun kadın koşmuş. Yasemin'i o hâlde görünce:

— "Vay gidi yosma vay! Koca Valinin oğlu seni sever de, onun sana yanaşmasını bile çekemezsin ha! Eli bayraklıya bak! Ayol Vali gelini

olacaksın!” demiş.

Yasemin de:

— “Siz nasıl insansınız, hangi âdet, hangi namus bir kızın iki koca almasına cevaz verir? Hem de kanun izin verirse, aslan yatağına köpek yaraşmaz!” diye cevap vermiş.

Yasemin’in bu hâli, Bazaza’nın yine iştahını kaçırmış. Güçten kuvvetten düşerek yine hasta döşeğine yuvarlanmış. Valinin karısı, evlâdının ne hâle girdiğini gördükçe, yummuş gözlerini, açmış ağzını… Zavallı Yasemin’e demedik fena laf bırakmamış. Bir gün:

— “Behey kaltak, evlâdıma bir bak, senin bir para etmez suratın için ne hâle geldi! Sen muhakkak cezanı bulacaksın; gelgelelim Alaeddin’e, onun da darağacında sallandığını göreceksin!” diye bağırmış.

Yasemin:

— “Zarar yok. O ölürse, ben de onu seve seve arkasından takip eder, ölür giderim!” diye cevap vermiş.

Bu cevap Valinin karısını pek sıkmış. Yasemin’in üzerine saldırıp üstünde başında kıymetli ne bulduysa almış. İpekli elbiselerini parça parça yırtıp atmış. Ona eski püskü bir eteklikle bir mintan giydirmiş, evin en alt katına yollamış. Ona orada mutfak temizlemek, bulaşık yıkamak gibi işler gördürtürmüş.

*
* *

Gelelim Alaeddin’e:

Onu Harun Reşid’in çalınan eşyasıyla beraber, yaka paça Halifenin önüne sürüklemişler. Harun Reşid:

— “Bu eşyaları nerede buldunuz?” diye gürlemiş.

Vali:

— “Alaeddin’in evinin içinde efendim!” diye cevap vermiş.

Harun Reşid’in hiddetten kanı başına hücum etmiş, ağzı köpürmüş. Getirilen eşyayı birer birer karşısına döktürmüş. Eşya içerisinde lambayı göremeyince:

— “Lamba nerede?” demiş.

Alaeddin zavallı ne cevap versin? Doğrusunu söylemiş:

— “Vallâhi efendim, bu eşyayı ben ne çaldım, ne gördüm, ne de lambanın nerede olduğunu biliyorum!” demiş.

Harun Reşid bu sözleri duyunca, büsbütün küplere binmiş:

— “Seni hiçten en büyük makamlara çıkardım, sarayımın kapısı önünden bile geçemezken, seni kendi has arkadaşım yaptım da bu iyiliklerime karşı sen hıyanet ettin ha! Alın şu adamı hemen götürüp icabına bakın!...” diye bağırmış.

Vali, Alaeddin’i alınca, çarşıya inmiş. Tellâllar şehrin dört tarafında, “Emirülmü’minîn’e karşı hıyanet edenlerin görecekleri en küçük ceza asılmaktır. Buna inanmayanlar, çarşıya gidip Alaeddin’in nasıl asıldığını görsünler hey!...” diye bağırmışlar.

Bütün ahâli sokaklara dökülmüş, her taraftan akıp gelen kalabalık, çarşı meydanında darağacının dikildiği yerde toplanmış.

O sıralarda Ahmed Denef, arkadaşları ve askerleriyle beraber şehrin kenarında bir bahçede oturup hoşça vakit geçiriyormuş. Her gün şehirden bahçeye gelip bahçe kuyusunun tatlı suyunu şehre taşıyan bir saka, o gün de bahçeye gelmiş. Ahmed Denef’i zevk ü safâsında görünce şaşırmış:

— “Yahu sen neler olup bittiğini duymadın mı?” diye sormuş.

Ahmed Denef de:

— “Yoo! Hayrola, ne oldu?” diye cevap vermiş.

Saka:

— “Daha ne olacak! Senin başbuğun Alaeddin’i şimdi asacaklar. Halifenin güya eşyasını çalmış ve çaldığı eşya evinde tutulmuş!”

Ahmed Denef, “Eyvah!” diye yerinden fırlamış. Hasan Şuman’ı çağırıp duyduklarını ona anlatmış. Hasan Şuman:

— “Biz de Alaeddin’i tanımazsak, onu kim tanır? Zavallı genç, muhakkak fena bir iftiraya uğramıştır. Onu ne yapıp yapıp kurtarmalı!” demiş.

Ahmed Denef:

— “Doğru söylüyorsun, fakat nasıl kurtarmalı? Vakit de pek dar. Ne yapacaksak, bir saat evvel yapalım ki, yapacağımız şeyden bir fayda hâsıl olsun.”

Hasan Şuman, başını iki elinin avucuna dayayarak derin bir düşünceye vardıktan sonra:

— “Sen burada dur, aklıma bir şey geldi. Ben şimdi dönerim.” diyerek çıkıp gitmiş. Dosdoğru hapishaneye varmış. Müdüre çıkmış:

— “Efendim, bana asılacak mahkumları gösterir misiniz?” diye yalvarmış.

Müdür ona asılacak olan mahpusları göstermiş. Şuman, içlerinden Alaeddin’e çok benzeyeni bir köşeye ayırmış. Onu yanına takıp evvelâ Ahmed Denef’e uğramış. Sonra onunla beraber çarşıya, darağacının yanına varmış. Hasan Şuman’ın verdiği akıl mucibince, gidip cellâdın ayağına basmış. Cellât:

— “Arkadaş, biraz çekil buradan, çünkü buraya şimdicek Alaeddin’i asacağız!” demiş.

Hasan Şuman:

— “Sen delirdin mi? Aklını mı oynattın! Alaeddin’i nasıl asarsın, adamın hiç suçu olmadığını bilmiyorsan, onu sana ben söyleyeyim. Sen şu caniyi görüyor musun? Al şunu da Alaeddin’in yerine onu as. Dünyada bir fenalık eksik, bir iyilik fazla işlemiş olursun!” demiş.

Cellâdın aklı, Şuman’ın sözlerine yatmış. Caniyi tutunca, onu Alaeddin’in yerine darağacına asıvermiş.

Ahmed Denef, Alaeddin’i gizli gizli evine götürmüş. Orada görüşmüşler, konuşmuşlar. Alaeddin’in Bağdat’ta kalması tehlikeli olduğu için

İskenderun’a gitmesine karar vermişler.

Dere dememiş, tepe dememiş, sabaha kadar yürümüşler. Sonra bir gemiye binerek aradan çok geçmeden İskenderun’a varmışlar. Çıkıp karınlarını doyurduktan sonra, çarşı içinde bir gezinti yapmışlar.

Tellâlların birisi, çarşının güzel bir yerinde bir dükkân satıyormuş. Alaeddin o kadar artırmış, o kadar artırmış ki, dükkân üzerinde kalmış. Gidip dükkânı açmış. Efendim orada neler de neler varmış. Kilimler, minderler, yastıklar, gemi yelkenleri, gemi direkleri, kangal kangal ipler, sandıklar, içleri boncuklarla dolu güderi torbalar, eyer takımları, kemer, harp baltaları, kargılar, oklar, yaylar, kılıçlar, bıçaklar, makaslar, daha başka birçok şeyler görmüş. Meğer o dükkân eski şeyler satan bir adamın dükkânıymış.

Ahmed Denef, üç gün Alaeddin ile kalmış, üçüncü günü sabahleyin Alaeddin’e:

— “Ben artık Bağdat’a dönmeliyim. Orada göz kulak olurum. Başına bu felâketi getirenin kim olduğunu anlarım. O zaman bittabi’ Harun Reşid seni affeder ve sen de yine eski makamını işgal edersin. İnşallah bu hayır müjdeleri ben getireceğim. Ben gelinceye kadar kimseye kim ve nenin nesi olduğunu çaktırmadan alış-veriş yap, ekmek paranı çıkar!” demiş.

Acıklı bir vedadan sonra atına binmiş, epeyce dere tepe gezdikten sonra, “Ver elini Bağdat!” demiş, Bağdat’a yetişmiş.

Bir gün Ahmed Denef, Harun Reşid’in sarayında iken Halife, veziri Cafer’i çağırtarak:

— “Cafer, şu Alaeddin’in ettiği haltı gördün mü? Köpeği besledim besledim de tam sayemde rahat yüzü göreceği zaman, ilk işi gözümü oymaya uğraşmak oldu!” demiş.

Vezir Cafer, Harun Reşid’in bu sözlerine karşı ne desin? Bir iki öksürdükten sonra:

— “Evet efendim, lâkin cezasını da bulmadı değil, şimdi hâlâ darağacında sallanmaktadır.” diye cevap vermiş.

Halife yerinden fırlayınca:

— “Haydi Cafer, arkama düş, gidip Alaeddin’in darağacından nasıl sarktığını görelim!” diye emir vermiş.

Harun Reşid önde, Vezir Cafer arkada darağacının dibine gelmişler. Harun Reşid sehpadan sarkan cesede bir göz atınca:

— “Yahu Cafer, bu adam Alaeddin değil ki!...” diye bağırmış.

Vezir Cafer:

— “Efendim, Alaeddin’in olmadığını nereden bildiniz?”

— “Nereden mi? Ayol görmüyor musun? Bu herifin boyu kısa, hâlbuki Alaeddin uzun boylu bir adamdı.”

— “Doğru söylüyorsunuz, ama asılalı günlerce vakit geçti, kurumuştur da boyu öyle kısalmıştır.”

— “Haydi diyelim ki kurudu da boyu kısaldı; ya rengine ne diyeceğiz? Alaeddin pembe beyazdı, hâlbuki burada asılı duran adam alabildiğine esmer!...”

— “Birinci iradenize karşı verdiğim cevap, bu şimdiki sualinize de uyar. Bu kadar gün güneşin altında asılı duruyor. Esmerleşmez de ne olur?”

Sorgular ve cevaplar üzerine Harun Reşid emir vermiş, asılı duran cesedi yere indirmişler. Halife ölüyü yakından muayene etmiş ve ölünün ayakları altında Hazreti Ömer ile Hazreti Osman’ın isimlerinin yazılı bulunduklarını görmüş. Sonra yine Cafer’e dönerek:

— “Haydi, öteki şeylerin hepsine birer kulp taktın; buna ne diyeceksin bakalım? Bu ölü Rafızî yahu! Hâlbuki Alaeddin Sünnî idi.” demiş.

Vezir Cafer:

— “Her şey ancak Allah’a bellidir. Burada bir saatten beri duruyoruz da şu cesedin Alaeddin olup olmadığını bir türlü kestiremiyoruz!” diye cevap vermiş.

Halife, cesedin gömdürülmesi için emirler vermiş. O gün, bugün Harun Reşid, Alaeddin’in ismini bir daha anmamış. Zavallı Alaeddin unutulmuş gitmiş.

*
* *

Gelelim Bazaza’ya:

Onun aşkı, hırsı o kadar artmış, o kadar artmış ki, günün birinde ölüvermiş.

Yasemin, Alaeddin ile evlendikten dokuz ay sonra, dünyaya nur topu gibi bir erkek çocuk doğurmuş. Yasemin loğusa yatağında yatarken, onun arkadaşları ve câriyeler etrâfına toplanmışlar. Doğan çocuğa ne ad takacağını sormuşlar. O da:

— “Eğer babası sağ olaydı, çocuğa babası bir isim koyardı. Lâkin şimdi o vazife bana düşüyor. Ben oğlumu Aslan ismiyle çağıracağım!” demiş.

Yasemin iki sene çocuğun üzerinde titremiş. Nihayet çocuk epeyce büyüyerek odanın şurasında burasında pıtır pıtır gezmeye başlamış.

Bir gün, Yasemin çok dikkatle yapılması icap eden bir işle uğraşırken çocuk, yavaş yavaş odadan çıkmış, sessiz sessiz merdivenlerden tırmanarak usulcacık yukarı kata çıkmış. Yukarı katın mükellef minderlerinin birine çıkıp oturmuş.

Vali Hâlid de o sıralarda odada minderin birisinde oturuyormuş. Hâlid melek yüzlü çocuğu görünce gidip çocuğu almış ve dizine oturtmuş. Yavrunun yüzüne yakından bakınca, güzelliğine hayran kalmış. Aynı zamanda da oğlanın babasına benzeyişinden kimin evlâdı olduğunu anlamış.

Yasemin işi arasında başını arkaya çevirmiş, oğlunu odada göremeyince, az kalsın aklı başından çıkıyormuş. Sağı aramış çocuk yok, solu aramış çocuk yok. Çıldırmak bir şey değilmiş. Yasemin son bir ümitle yukarıki kata fırlamış. Bir de ne görsün? Minderin üzerinde Vali oturmuş ve Valinin dizi üzerinde çocuğu. Çocuk Valinin yüzüne bakıyor ve gülümseyerek bir şeyler söylüyormuş.

Çocuk başını çevirip de annesini görünce, az kalsın kendisini kaldırıp annesinin kucağına atacakmış. Lâkin Vali, onu sıkı sıkı tutmuş. Yasemin’e:

— “Kızım, bu çocuk kimin çocuğudur?” diye sormuş. O da:

— “Benim oğlumdur efendim.” diye cevap vermiş.

— “Babası kimdir?”

— “Babası Alaeddin’dir. Lâkin artık şimdi sizin evlâdınız oldu.”

— “Alaeddin hain adamın birisidir!”

— “Allah bizi iftiradan saklasın, Alaeddin hiç de hain değildir. Belki dünyanın en sâdık adamlarından birisiydi.”

— “Çocuk büyüyüp de sana, ‘Ben kimin oğluyum?’ diye sorarsa, ona ne cevap vereceksin?”

— “Sen Vali Hâlid’in oğlusun diye cevap vereceğim!”

— “Teşekkür ederim kızım. Çocuğa sakın öksüz olduğunu bildirme. Ona benim olduğunu söyle. Ben de hakikaten onu öz evlâdım gibi seviyorum.”

Bundan sonra Vali, mini mini Aslan’ı sünnet ettirmiş. Onu Bağdat’ın en âlim hocalarına götürüp okutturmuş. Aslan büyüdükçe hukuk ve diyanet meselelerinde Bağdat ulemasının en âlimlerinden biri olmuş. Hele hüsn-i hattına, sülüs yazısına parmak ısırırlarmış. Kur’an’ı dört-beş defa hatmettikten sonra onu baştan aşağıya ezberlemiş ve hafız olmuş. Gerek annesi, gerek Vali Hâlid, gerekse etrâfındaki öteki insanlar Aslan’a öksüzlüğünü hissettirmemişler. O Vali Hâlid’i gördükçe, Vali Hâlid’e candan ve yürekten “Baba!... Babacığım!...” diye bağırırmış.

Vali Hâlid, süvarilikte ve süvari olarak muharebe etmekte tanınmış üstatlarındanmış. Küçük Aslan’a biniciliği öğretmiş, kalkan kullanmasını, at üzerinde kılıç sallamasını talim etmiş. Aslan’ın yaşı on dörde varınca, biniciliği her tarafta anılır ve methedilir olmuş. Hatta bu üstatlığından dolayı emirlik rütbesini kazanmış.

Boş vakitlerinde Aslan, Bağdat’ta, ötede beride gezinirmiş. Bu gezintilerde her cinsten insanlarla konuşur, onları tetkik edermiş. Bu insanların arasında Ahmed Kemakin de varmış.

Bir gün, Ahmed Kemakin, Aslan’ı bir meyhaneye götürmüş. Oraya varınca, cebinden bir lamba çıkarmış. Lamba Kemakin’in Harun Reşid’den çaldığı elmaslı yakutlu lamba imiş.

Ahmed Kemakin lambayı yakarak onun ışığında içmeye koyulmuş ve başını epeyce tütsülemiş. Lamba Aslan’ın çok hoşuna gitmiş. Hakikaten de hoşa gidecek şeymiş.

— “Yahu bu ne güzel şey, bunu bana hediye etsene?” diye yalvarmış.

Ahmed Kemakin:

— “Onu sana vermek değil, yanımdan bir dakika bile ayırmam. Bu lamba uğruna insanlar öldü. Büyük felâketler oldu!” diye cevap vermiş.

— “Bunun için kim can verdi?”

— “Alaeddin adlı birisi vardı, Bağdat’a gelmişti ve Harun Reşid onu onyedilerin başbuğu tayin etmişti. İşte bu lamba dolayısıyla o adam burada asıldı. Ama söylediklerim senelerce evvel oldu. Belki sen daha o zaman dünyaya bile gelmemiştin.”

— “Aman, merak ettim. Bana bu Alaeddin’in hikâyesini anlatsana?”

— “Senin bir ağabeyin vardı. Çirkin bir adamdı. Adı Bazaza idi. Ağabeyin büyüyüp de evlenmek çağına gelince, baban onu evlendirmek istedi.” diye başlamış ve Aslan’a, Bazaza ve Alaeddin’in başlarına gelenleri ta başından nihayetine kadar anlatmış.

Kemakin, anlatacaklarını anlattıktan sonra, Aslan’ın aklına bir şüphe girmiş. Kendi kendine düşünmüş, taşınmış. Nihayet Vali Hâlid’in değil, lâkin Alaeddin’in oğlu olduğunu anlamış. Kemakin’den o akşam ayrıldığı zaman Aslan çok düşünceli ve kederliymiş.

Aslan o gece hiç uyumamış. Ertesi sabah kendini sokağa atmış, nereye gittiğini ve ne için gittiğini bilmeyerek serseri serseri dolaşıp durmaya başlamış. O böyle öteyi beriyi gezerken Ahmed Denef’e rast gelmiş. Hasan Şuman da Ahmed Denef’in yanındaymış. Ahmed Denef, Aslan’ı görünce:

— “Evlâdı babasına benzer. Yaradan Allah’a bin şükürler olsun!” diye bağırmış. Sonra Aslan’a:

— “Sen evlâdım kimin oğlusun?” diye sormuş.

— “Ben Yasemin’in oğluyum. Annem Yasemin anılır!” diye cevap vermiş.

— “Aslan, sana bir şey söyleyeceğim evlâdım, ama sıkılma, üzülme! Sen Alaeddin’in oğlusun, şimdi dosdoğru annene git ve kimin oğlu olduğunu sor ve doğrusunu söylemesini rica et!”

Bu sözler üzerine Aslan, doğru annesine gitmiş, babasının kim olduğunu sormuş.

— “Sen babanı tanımıyor musun evlâdım? Baban Vali Hâlid’dir.”

— “Hayır anneciğim, benden doğruyu gizliyorsun. Ben Vali Hâlid’in değil, lâkin Alaeddin’in oğluyum!”

Zavallı Yasemin, evlâdının bu sözlerini duyunca hıçkıra hıçkıra ağlamış. Neden sonra gözlerini silerek:

— “Evlâdım, artık hakikati bundan böyle gizlemek faydasızdır. Sen Alaeddin’in oğlusun. Zavallı babacığın, bir hileye kurban gitti. Git Ahmed Denef’i bul. Ona babanın intikamını almayı unutmamasını söyle!” demiş.

Aslan annesinden ayrılmış, koşa koşa Ahmed Denef’e uğramış:

— “Sana çok teşekkür ederim! Babamın kim olduğunu bana ilk evvelâ bildiren sen oldun!” demiş. “Şimdi senden büyük bir ricam var; haksız yere kurban giden babacığımın intikamını almasını unutma!...”

Ahmed Denef:

— “Oğlum, senin söylemene hacet yok. Ben babanın intikamını çok almak istiyorum; lâkin babana hile yapan adamın kim olduğunu bir türlü bulamadım. Sen biliyorsan söyle de ben o hınzırın hakkından gelmesini iyi bilirim!...” demiş.

Çocuk da:

— “Babamın başına bu felâketi getiren Ahmed Kemakin’dir.” diye başlamış ve Kemakin’in kendi ağzından duyduklarını birer birer anlatmış.

Ahmed Denef:

— “Şimdi oğlum, sözlerime iyice kulak ver. Yarın Harun Reşid’in önünde harp talimleri yapılacak. Babalığın Vali Hâlid de bu talimlere iştirak edecek. Babalığının harp elbiselerini giydiğini görünce, ona git, seni de beraber

almasını ve senin de talimlere iştirak etmek istediğini söyle. Babalığın sana izin verecektir. Sen harp elbiselerini giyer talim meydanına gelir ve Harun Reşid'in önünde talimler yaparsın. Ben senin silah kullanmaktaki ustalığını bilirim. Harun Reşid, seni at üzerinde savaşır görünce şaşıracak ve sana,

— "Dile benden ne dilersen!" diyecektir.

"Sen de cevaben,

— "Babamı haksız yere öldürten adamdan babamın intikamının alınmasını isterim!" dersin.

"Halife sana,

— "Senin baban Vali Hâlid değil midir?" diye soracak. Sen,

— "Hayır!" dersin. "O babam değildir. Onun bende hakkı, beni küçük yaşımda evlâtlık olarak kabul etmesi ve beni bu yaşıma kadar büyütmesidir. Benim asıl babam Alaeddin'dir!" dersin.

"Bundan sonra seninle Ahmed Kemakin arasında geçenleri hep Harun Reşid'e anlatırsın. Sana izin versin, sen şahitlerle Ahmed Kemakin'i evinde bastır ve üzerinde sakladığı lambayı meydana çıkar."

Aslan:

— "Baş üstüne!..." diyerek çıkıp gitmiş.

Dosdoğru babalığına uğramış. Vali Hâlid, talimler için hazırlanıyormuş. Aslan, kendisini de beraber almasını rica etmiş. Babalığı razı olmuş. Onun da sırtına talim elbisesi geçirmişler.

Halife Harun Reşid, çok evvelden talim meydanına varmış ve otağını kurdurmuş bulunuyormuş. Talim edecek olanlar sınıf sınıf Harun Reşid'in önünde bir resm-i geçit yapmışlar. Dümbelekler, davullar, kösler, nakkareler, zurnalar, borular hep ayrı ayrı çalıyor, renk renk sancaklar da rüzgârda çalkanıyormuş.

Asker Harun Reşid'in önünden geçtikten sonra, at üzerinde top oynanmaya başlanmış. Süvariler ellerindeki uzun çomaklarla yerde yuvarlanan ağırca bir topu sağa sola fırlatıyorlarmış. Askerlerin arasına her nasılsa bir casus karışabilmiş. Elindeki çomakla Halifenin yüzüne bir nişan

almış. Çomağı çarpınca, ağır top Halifeye doğru yollanmış. Lâkin araya Aslan, Hızır gibi yetişmiş. Tam top Harun Reşid'in yüzüne çarparak parça parça edeceği zaman, elindeki çomağı öyle bir mârifetle kullanmış ki, havadaki topa çarparak yere düşürmüş. Mahmuzları atının böğürlerine basınca, hayvan bir şahlanmış, sonra yıldırım gibi casusun üzerine saldırmış. Casus işin sarpa sardığını görünce, atını dörtnala sürerek kaçmaya çabalamış. Lâkin Aslan ardından yetişmiş, iki kürek kemiklerinin arasına "Ya Fettah!" diyerek bir mızrak vurmuş. İri yarı casus, gık demeden cansız olarak yerlere yuvarlanmış. Harun Reşid, tahtı üzerinde oturduğu yerden:

— "Allah senden razı olsun ey Aslan! Gel yanıma bakalım…" diye bağırmış.

Aslan, Halifenin yanına varınca, Harun Reşid:

— "Dile benden ne dilersen?" demiş.

— "Ey Halifem, haksız yere kurban giden babamın öcünün alınmasını dilerim!"

— "Bu ne biçim dilek, baban elhamdülillâh sağdır ve bak işte meydanda sapa sağlam ayaklarının üzerinde durmaktadır!"

— "Babam kimdir, siz biliyor musunuz?"

— "A oğlum, senin baban Vali Hâlid değil midir?"

— "Hayır efendim! Evet, benim ona çok şükran borcum vardır. Çünkü küçüklüğümden beri bana babalık etti, beni besledi, büyüttü ve bu yaşıma getirdi. Lâkin o benim babam değildir. Benim asıl babam Alaeddin'dir."

— "O hâlde baban, hainin birisidir!"

— "Hayır efendim, hıyanet babamdan uzaktır. O size nasıl hıyanet etti?

— "Nasıl mı? Benim cübbemi, üstümdeki başımdaki kıymetli eşyayı gece saraya sinsi sinsi girerek çaldı götürdü."

— "Allah sizi haksız söz söylemekten korusun! Bunları Alaeddin çaldı diye size çalınan eşyaları getirdikleri zaman lambanızı da beraber getirdiler miydi?"

— “Doğrusunu söylemek icap ederse hayır!”

— “İşte ben o lambayı Ahmed Kemakin’de gördüm. Hatta o kadar hoşuma gitti ki, onu ondan istedim. Lâkin, ‘Bu lamba için ne canlar telef oldu?’ diyerek lambayı bana vermedi. Bana, Vali Hâlid’in oğlu Bazaza’nın Yasemin’i ne hırsla sevdiğini ve kendisinin nasıl hapishâneden salıverildiğini ve sizden çalınan eşyaları nasıl gece saraya girerek çaldığını ve onları babamın evine sakladığını hep, hep anlattı. İşte onun için Halifem, sizden babamın intikamının alınmasını dilerim.”

Harun Reşid, bu sözleri duyunca, tahtın üzerinde oturduğu yerde dimdik dikilmiş:

— “Hemen şimdi Kemakin’i yakalayıp getiriniz!” diye bağırmış.

Halifenin emri hemen yerine getirilmiş. Ahmed Kemakin, yaka paça Harun Reşid’in önüne getirilmiş. Üzeri başı aranmış. Mintan cebinden küçük lamba çıkmış. Harun Reşid:

— “Bu lamba senin eline nereden geçti?” diye sormuş.

— “Ben bunu paramla satın aldım.”

— “Kimden satın aldın ey hain? Yatırın şunu yere, vurun sopayı!...”

Hemen Kemakin’i oracıkta yere yatırmışlar, pata küte sırtına yüz değnek döşenmişler. Değnekler kalkıp indikçe Kemakin bildiklerini ve ettiklerini birer birer itiraf etmiş.

Harun Reşid:

— “Şu herifi hemen götürüp asıveriniz, Vali Hâlid’i de beraber asınız!...” diye emir vermiş.

Vali Hâlid, Halifenin önüne koşmuş:

— “Haksızlık ediyorsunuz efendim, beni hiç olmazsa bir defa dinlemeniz icap eder. Alaeddin’i astırmak için siz bana emirler verdiniz. Ben de astırdım. Ortada dönen dolaplardan, kurulan tuzaklardan, yapılan hilelerden benim hiç haberim yoktu. Haberim olsaydı, size söylemez miydim? Bütün bu işler Kemakin’in ihtiyar annesiyle benim karım arasında konuşulup hazırlanmış. Ben dönen fırıldaktan hiç haberdar değilim. Bana bak Aslan

oğlum, sana güveniyorum, sana sığınıyorum, sen doğrusunu söyle!...” demiş.

Aslan, babalığına ilişilmemesi için yalvarıp yakarmaya başlamış. Harun Reşid’in yüreği yumuşamış, Vali Hâlid’e:

— “Bu evlâdın annesini ne yaptın?” diye sormuş.

— “Evimdedir!”

— “Şimdi evine dön, karının en kıymetli eşyalarını, mücevheratını al, onların hepsini Aslan’ın annesine ver. En büyük rütbede bulunan kadınlara nasıl muamele edilirse, ona öyle muamele et. Alaeddin’in evindeki mühürleri sök, Alaeddin’in evini, mülkünü, hep oğlu Aslan’a ver. Annesini de evine gönder!”

— “Baş üstüne efendim!”

Bu emirleri alınca, Vali doğru evine gitmiş. Harun Reşid’in emri veçhile karısının sırtında ve sandığında kıymetli ne varsa, hepsini Yasemin’e vermiş, sonra gidip Alaeddin’in evindeki mühürleri sökmüş. Evin anahtarını Aslan’a teslim etmiş.

Halife o akşam, Aslan’ı saraya çağırtmış. Ona yine “Dile benden ne dilersen?” demiş. Aslan:

— “Beni babama kavuşturmanızı dilerim!” diye cevap vermiş.

Aslan’ın bu sözlerini duyunca, gözleri yaşarmış. İhtiyar adam bayağı ufak bir çocuk gibi hüngür hüngür ağlamış. Yaşları arasında:

— “Asılan adam, galiba Alaeddin idi. Lâkin eğer Alaeddin asılmadıysa ve hâlâ sağsa, onun sağlığı müjdesini bana getirene her ne isterse, bağışlayacağım!” demiş.

İşte o zaman Ahmed Denef, yerleri öpe öpe Halifenin tahtı ayağı ucuna yanaşmış:

— “Bana bir ceza vermeyeceğinizi vaat ediniz, ben size istediğiniz müjdeyi vereceğim!” demiş.

Halife:

— “Vaat ettim!” diye cevap vermiş.

— “Biliniz Halife Hazretleri ki, Alaeddin asılmadı, el’an sağ ve sağlamdır.”

— “Söylediklerinin doğru olduğunu nasıl ispat edersin?”

— “Efendim, onun asılmasını emrettiğiniz zaman, hapishaneye koştum. Oradan asılmaya en lâyık olan bir şakiyi alarak Alaeddin’in yerine onu astırdım. Alaeddin’i hemen o gün alarak İskenderun’a götürdüm. Ona orada bir dükkân açtım ve hakikat meydana çıkıncaya kadar orada alış-verişle geçinmesini tavsiye ettim. Onu İskenderun’da bıraktığım zaman, dükkânı açmış ve alış-verişe başlamıştı.”

Halife, Ahmed Denef’i dinledikçe keyfi gelmiş, yüzü gülmeye başlamış:

— “Şimdi emrediyorum, hazinemden on bin altın para al. Bu para senindir. Hiç beklemeden şimdicek doğru İskenderun’a git, Alaeddin’i alarak buraya getir!” diye emretmiş.

Ahmed Denef:

— “Baş üstüne efendim!” diyerek çıkıp İskenderun yolunu tutmuş.

HÜSNÜ MERYEM SULTAN[270]

Gelelim Alaeddin'e:

Dükkânda ne var, ne yoksa hepsini birer ikişer satmış. Kala kala dükkânda birkaç eski püskü ile bir deri torba kalmış. Torbayı açıp içindekileri yere silkmiş. İçinden bir büyük boncuk çıkmış. Bu boncuk, ince bir altın zincire bağlıymış. Boncuğun beş yüzü varmış. Her bir yüzünde başka başka yazılar ve işaretler varmış. Alaeddin bu boncuğun beş yüzünün beşini de avucuna sürtmüş; lâkin bir şey olmamış. Bunun üzerine onu alıp dükkânın duvarına asmış.

Aradan çok geçmeden dükkâna bir Frenk gelmiş. Dükkânda asılı gördüğü boncuğun satılık olup olmadığı sormuş. Alaeddin de:

— "Dükkânda ne görürseniz, hepsi satılıktır." diye cevap vermiş.

O zaman Frenk:

— "Bu boncuğu bana sekiz yüz bin parça altına satar mısınız?" diye sormuş.

Alaeddin:

— "Efendim, bunun kıymetini bilmeyecek kadar alış-verişte acemi değilim. Öyle bir fiyat söyleyiniz ki, malın kıymetine uysun." diye cevap vermiş.

— "Haydi öyleyse, bir milyon altın verdim."

— "Pekâlâ, parayı veriniz!"

— "Bu kadar parayı üzerimde nasıl taşıyabilirim? Benimle beraber gemimize geliniz de size paraları sayayım."

Bunun üzerine Alaeddin boncuğu cebine alarak dükkânının kepengini kapatmış. Dükkânının anahtarlarını komşu dükkâncıya vererek:

— "Ben şimdi geri döneceğim. Dönünceye kadar bu anahtarları yanınızda saklayınız. Eğer ben gelmekte gecikir veyahut hiç geri dönmezsem ve ben yokken Ahmed Denef adlı birisi buraya gelirse, satmış olduğum bir

boncuğun parasını gemi sahibi Frenk’ten almak üzere Frenk ile beraber gemiye gittiğimi, lâkin geri dönmediğimi kendisine söyleyiniz.” demiş ve yürümeye başlayan Frenk’in peşine düşmüş.

Frenk, Alaeddin’i gemiye aldıktan sonra, boncuğu da ondan almış. Ellerini çırpmış ve Alaeddin’e borçlu olduğu paraların getirilmesini emretmiş. Paralar getirilmiş ve Alaeddin’e verilmiş. Bu iş bittikten sonra Frenk:

— “Gemimize kadar gelerek yorulmuşsunuzdur; her hâlde bir bardak şerbetimizi veyahut bir lokma yemeğimizi reddetmezsiniz!” demiş.

Alaeddin, tok olduğunu, lâkin bir bardak şerbet içeceğini söyleyince, şerbet getirmişler. Hâlbuki şerbetin içinde uyutucu ve uyuşturucu bir zehir varmış. Alaeddin bir bardak içince, kendinden geçerek yere yuvarlanmış.

O zaman Frenk, geminin kalkmasını emretmiş. Geminin demirlerini çekmişler, yelkenlerini açmışlar. Rüzgâr o gün püfür püfür esiyormuş. Yelkenler dolmuş, gemi de engine açılmış.

Ertesi gün sabah olunca, Alaeddin’in bir gün evvel içmiş bulunduğu zehrin artık tesiri kalmamış. Alaeddin derece derece, yavaş yavaş uyanmış, nihayet kendine gelmiş. Frenk, Alaeddin’i çağırtmış.

— “Siz benim esirimsiniz!” demiş. “Sizi sevgilime götürüp göstereceğim.”

Alaeddin o kadar korkmuş ki, kendisini neden sevgilisine götüreceğini ve sevgilisine götürecek ondan başka adam bulamadı mı, diye Frenk’e sormuş.

Kaptan Alaeddin’e yukarıda naklettiğimiz sözleri söylerken Frenk gemisinin yanından bir Müslüman gemisi geçiyormuş. Müslüman gemide kırk tane tüccar varmış. Frenk, emir vermiş, gemisi gidip Müslüman gemisine çatmış ve onu zapt etmiş. Sonra arkasına takarak Cenova’ya götürmüş.

Oraya varınca Frenk, Alaeddin’i yanına alarak karaya çıkmış. Pek uzakta olmayan kocaman bir evin kapısını çalmış. Kapı açılınca, içerden üstü başı yerinde, yüzü örtülü bir kız peyda olmuş.

Kız Frenk’e, “Boncuğun sahibini bana getirdiniz mi?” diye sormuş.

Frenk:

— “Hem boncuğu, hem de boncuk sahibini getirdim.” cevabını vermiş.

Kız boncuğu istemiş, Frenk boncuğu vermiş. Ondan sonra kızdan ayrılarak gerisin geriye gemiye gitmiş.

Cenova’ya her gemi geldikçe, kazasız geldiğini şehre duyurmak için yüz parça top atması, o zaman âdetmiş. Onun için Frenk de gemisine girince, yüz parça top atmış.

Cenova Kralı, topların gürültüsünü duymuş. “Acaba hangi gemi geldi?” diyerek limana varmış. Frenk gemisini bulup çıkmış ve Frenk’e seyahatinin nasıl geçtiğini sormuş. Frenk de:

— “Seyahatimiz şeker gibi geçti. Hatta yarı yolda bir Müslüman kayığına rast geldik, onu yağdan kıl çeker gibi kolayca zapt ediverdik. İçinde kırk bir tane Müslüman tüccar vardı. Onları da esir ettik.” diye cevap vermiş.

Kral:

— “Şu esirleri hemen şimdi limana getir!” demiş.

Kırk bir tüccarı ayağında prangalar, boyunlarında zincirler olduğu hâlde karaya çıkarmışlar. Alaeddin de bunların arasında imiş. Bu zavallıları yürütmüşler, tâ liman dairesine götürmüşler.

Orada Kral bir mahkeme kurmuş. İlk esiri karşısına çağırtarak ona:

— “Sen nerelisin ey Müslüman?” diye sormuş.

Bî-çare tüccar:

— “İskenderunluyum!” diye cevap verince, Kral’ın gözleri kan fışkırmış, ağzı öfkesinden köpürmüş:

— “Kesiniz şunun kafasını!” diye cellâda bağırmış.

Cellâdın satırı havaya kalkmış, bir kütürtü, bir hışırtı olmuş, tüccarın gövdesi bir tarafa, kesik başı da kanlar içinde öbür tarafa düşmüş.

Derken sıra ikinci tüccara gelmiş. İkinci tüccar da İskenderunlu imiş ve oralı olduğunu söylemiş. İlk tüccar neye uğradıysa, ikinci tüccar da ona

uğramış. Öbür tüccarların hepsi de hemşeriymişler, İskenderunluyum diyenin başı gitmiş.

Nihayet kala kala Alaeddin kalmış. Kral ona bir sorgu sual sormadan cellâda dönerek:

— “Bunu da haklayıver! Nereli olursa olsun!” diye bağırmış.

Alaeddin’i örsün önüne getirmişler. Başını kurbanlık koyun gibi örsün üzerine yatırmışlar.

Cellât ellerine tükürüp baltanın sapına yapışmış, bu kadar cana kıymış bulunan kanlı satır, bir baş daha koparmak üzere havaya kalkmış. Alaeddin içinden, “Allah’a ısmarladık dünya!...” diye düşünerek kelime-i şahadet getirmiş.

Tam o sırada odanın kapısı açılmış, içeriye yüzünden asalet ve iyilik akan ak saçlı ihtiyar bir kadın girmiş. Kral, kadına hürmeten ayağa kalkmış. Orada bulunanların hepsi ona doğru eğilmişler.

Kadın Kral’a:

— “Kilisede hizmet etmek üzere bana birkaç esir alıkoyunuz diye tembih etmemiş miydim?” diye şikâyet etmiş.

Kral:

— “Ah anneciğim biraz daha erken gelmiş olsaydınız, kırk tane esir vardı. Onların içinden istediklerinizi seçebilirdiniz. Şimdi kala kala işte şu ayakta gördüğünüz esir kaldı. Onu alınız ve hizmetinizde kullanınız!” diye cevap vermiş.

İhtiyar kadın Alaeddin’e bakmış:

— “Sen oğlum, kilisede hizmet etmek mi, yoksa öldürülmek mi istersin?” diye sormuş.

Alaeddin içinden her hâlde sonra bir kaçamak yolunu bulurum diye düşünerek:

— “Kilisede hizmet ederim efendim!” diye cevap vermiş. Onun üzerine kadın Alaeddin’i mahkeme odasından çıkararak kiliseye götürmüş. Orada

Alaeddin, ihtiyar kadına dönerek:

— "Pekâlâ hanım valide, burada ne hizmet göreceğim?" diye sormuş.

Kadın da cevaben onun göreceği işleri şöyle saymış:

— "Sen sabah erkenden kalkacaksın. Bu kilisenin beş tane katırı vardır. O katırları ormana götüreceksin. Orada kuru odun kesip katırlara yükleyeceksin. O odunları kilisenin mutfağına getireceksin. Ocağı yakacaksın. Sonra kilisenin halılarını meydana çıkarıp onları döveceksin. Mermerleri silip süpüreceksin. Sonra o gün artık mercimek mi, fasulye mi, patates mi, ne yenecekse onu ayıklayıp pişireceksin. Bu işlerin çarçabuk bitti miydi, kuyudan kilisenin dört yüz kırk dört testisini dolduracak kadar su taşıyacaksın. Yemeği dört yüz kırk dört tabağa ayırıp dört yüz kırk dört papazın her birisine ekmeğini, yemeğini, su testisini götüreceksin…"

Kadın anlattıkça Alaeddin'in gözleri açılmış. Şaştıkça şaşmış. Sıkıldıkça sıkılmış. Kadın sözünü bitirince:

— "Aman hanım valideciğim" demiş, "buna iş, hizmet demezler, yavaş yavaş ölmek derler." diye şikâyet etmiş.

İhtiyar kadın:

— "Vallâhi sen bilirsin! İstersen bu işleri görür ve asılmaktan kesilmekten kurtulursun, ister görmezsin ve doğru cellâdın eline düşersin!" demiş kapatmış.

Kadın çekilip gittikten sonra Alaeddin yere çömelmiş. Başını iki avucuna alarak kumru kuşu gibi kederli kederli ve hâlinin neye vardığını düşünmeye koyulmuş. Kilisenin dört yüz kırk dört papazından başka o kilisede on tane kör, topal, sağır adam varmış ki, yerlerinden kımıldayamadıkları için, bunların en kirli, en müstekreh işlerini görmek Alaeddin'in başına kalmış. Akşam olunca ihtiyar kadın yine görünmüş:

— "Hani ya sana tembih ettiğim işleri görecektin?" diye çıkışmış.

Alaeddin de:

— "Kaç elim var ki bu kadar işi görebileyim!" diye cevap vermiş.

Kadın kızmış:

— “Ahmak herif ben seni buraya oturup keyif sürmen için mi getirdim?” diye bağırmış.

Biraz duraklayıp düşündükten sonra:

— “Şu köşede asılı duran tunç çubuğu al. Şehrin büyük meydanına git. Şehrin valisi gece evine dönerken muhakkak meydandan geçer. Vali geçerken bu çubukla önüne geç. Ona, ‘Ey vali, kilisenin hizmetini görecek adam yok, geliniz de kilisenin işlerini kendiniz görünüz!’ de. Vali hemen senin arkana düşer. Onu buraya getirir ve unu ona öğüttürüp hamur yoğurtturursun. Eğer bu döküp saydığım işleri el çabukluğu ile görmezse, ona basarsın dayağı. Haydi git, tam söylediğim gibi yap, kimseden korkma!” diye ilâve etmiş.

Alaeddin:

— “Baş üstüne!” diyerek ayrılmış. Kadının tembihi veçhile hareket etmiş. İşleri bitirmedikçe, sokağa fırlar, büyük küçük önüne kim çıkarsa, onları kilisenin işlerini görmeye mecbur edermiş.

Alaeddin tam on yedi sene kilise hizmetinde kalmış.

Bir gün, Alaeddin işlerini bitirip de kilisenin bir köşesinde yorgun argın uyuklarken, içeriye ihtiyar kadın girmiş:

— “Haydi, bugün kiliseden çık, ister meyhaneye git, ister arkadaşlarına misafirliğe git. Ne yaparsan yap, akşama kadar kiliseden eksil!” demiş.

— “Nedir? Ne var? On yedi sene kiliseden ayrılmamamı tembih edip duruyordunuz. Bugün ne var ki, beni kiliseden kovuyorsunuz?”

— “Kral Yuhanna’nın bir kızı vardır. Adı Hüsnü Meryem’dir. Bugün o kız, kiliseye gelecektir. O kiliseye gelince, burada kimsenin bulunmaması lâzım gelir!”

Bu izahat üzerine Alaeddin’e çekilip gitmek düşermiş. Fakat o, şimdiye kadar hiç kiliseden çıkmamış. Gider gibi yaparak kilisenin bir köşesine gizlenmiş. Saklandığı yerde kendi kendine, “Acaba bu Kral’ın kızları bizim kadınlar gibi midir, bizimkiler gibi mi giyinirler? Acaba bu kızlar bizim kızlardan daha mı güzel olurlar? Bu meraklarımı buracıkta gidermeyince,

vallâhi buradan şuraya bir adım bile atmam. Hiç yerimden kıpırdamadan bekler dururum!” diye düşünürmüş.

Nihayet çat diye bir kapı açılıvermesin mi!... Alaeddin, kapının açıldığı yere doğru bakmış. Bir de ne görsün? Canlar yakıcı güzellikte bir kız. Kızı görür görmez Alaeddin’in göğsünden birkaç derin “Âh!” çıkmış. Kıza öyle bir vurulmuş, yüreği o kadar büyük bir sevgi ile harıl harıl parlamış ki, deme gitsin.

Kral’ın kızının yanında, kız kadar güzel bir kadın daha yürüyormuş. Hüsnü Meryem, arada sırada ona dönerek:

— “Çok teşekkür ederim kardeşim. Sen olmasaydın, sıkıntıdan bayılacaktım. İyi ki seni yanıma çağırdım. Zübeyde bayağı sözlerin bana ferahlık verdi. Sağ ol, var ol Zübeydeciğim!” der dururmuş.

Alaeddin, Hüsnü Meryem’in Zübeyde diye andığı kadına dikkatli dikkatli bakınca, o kadının eski karısı Zübeyde Udiyye olduğunu, iki kere iki dört eder kadar kat’iyetle tanımış. Onu tanıyınca da taş gibi dona kalmış. Çünkü o Zübeyde’yi çoktan öldü biliyormuş. Zübeyde ölünce kefenleyip mezara götürmeye yardım eden o değil miymiş? Nasıl olur da dipdiri, sapasağlam bulunabilirmiş? Alaeddin az kalsın bağıracakmış. Lâkin yine kendisini toplamış. Dur bakalım, ne olacak, diye sabretmeye karar vermiş.

Kral’ın kızı yine konuşmuş:

— “Zübeyde, udu al da bir türkü söyle, canlarımıza can kat, kederli gönlümüzün kederini gider.” diye yalvarmış. Lâkin Zübeyde:

— “Hayır hanımım, vaat ettiğin şeyi yapmadan benden bir şey bekleme!” diye cevap vermiş.

— “Vallâhi Zübeyde, sana ne vaat ettiğimi unuttum. Bugün dalgınlığım var. Vaadim neydi ayol?”

— “Kocam Alaeddin’e beni kavuşturmayı vaat etmemiş miydin? Amma da çabuk unuttun!”

— “Ha, şimdi hatırladım. Pekâlâ, vaadim vaattir. Yakında ben de, sen de Alaeddin’e kavuşacağız. Sen şu tatlı nevâlarından bir tanesine başla hele!

Sözümde ne kadar sâdık olduğumu göreceksin! Alaeddin, hatta belki burada, yanımızdadır!...”

— “Amma da söyledin ha! Gözlerim kör değil ya; dört bir tarafa bakıyorum, burada Alaeddin değil hiç kimsecikler yok.”

— “Görmeyene göre kimse yok, hâlbuki görene Alaeddin buradadır. Şu köşeyi görüyor musun? O, işte o köşede gizli duruyor, hem bizi görüyor, hem de konuştuklarımızı duyuyor.”

Bu sözlere Zübeyde pek inanmamış, lâkin yüreğinde bir “Acaba?” doğmuş. İnkisar-ı hayâle[271] uğramamak için gidip köşeye bakmamış. Udu eline alarak bir musikî faslına başlamış. Zübeyde Udiyye’nin sesi yükseldikçe, Alaeddin’in yüreğinde de uyuşmuş yatan eski sevgiler süzülüp alevlenmiş. Nihayet dayanamamış, gizli durduğu yerden dışarı fırlamış. Zübeyde Udiyye’nin üzerine koşarak onu kucağına almış. İkisi birbirini tanımışlar, beraberce saadet yaşları dökmüşler.

Bu kadar senelik hasretin sıkıntısı ve üzüntüsü ikisinin de gönlünden birdenbire kalkıverince, ikisinin de memnuniyetten başları dönmüş, gözleri mahmurlaşmış, kararmış, ikisi de yere düşmüşler. Hüsnü Meryem Hatun cebinden çiçek suyu dolu bir şişecik çıkarmış, baygın âşıkların yüzlerine serpmiş. İkisi de ayılınca:

— “Allah sizi kavuşturdu, bundan sonra inşallah ayrılmazsınız!” demiş.

Alaeddin şaşkın gözlerle karısına bakarak:

— “A Zübeyde, sen ölmedin miydi? Hatta seni biz o kadar şatafatla, tantanayla gömmedik miydi? Nasıl oluyor da sen yeni baştan dirildin? Dirildikten sonra da buralara kadar geldin?” diye bağırmış.

— “Hayır Alaeddin, ben ölmemiştim, lâkin beni bir cin kaptı, havalara kalktı, kısa bir zaman içinde beni buralara taşıdı. Sizin gömdüğünüz kadına gelince, o bir dişi cindi. Benim kıyâfetimi ve yüzümün şeklini aldı. Siz onu gömdünüz. Hoca başında talkın verdi, sonra savuşup işine gitti. İşte o zaman dişi cin tabutu parçaladı, üzerini örten toprakları dört yana savurdu, toz dumana karışarak ortadan kayboldu. Ben gözümü açtığım zaman kendimi, tâ yanı başımda durmakta olan Kral’ın kızı Hüsnü Meryem Hatunun yanında buldum:

— “Siz kimsiniz ve beni neden buraya getirdiniz?”

— “Kader, beni senin kocana vardıracak. Bir gün gelecek, ben de senin gibi onun karısı olacağım. Ezelden böyle yazılmış. Bunun böyle yazılı olduğunu ben okudum. Kaderin yazısı hiç değişmez. Sen beni ortaklığa ve kapı yoldaşlığına kabul ediyor musun?” diye cevap verdi.

“Bunları o kadar tatlılıkla söyledi ki, yüreğimde bir türlü bir kıskançlık uyanmadı.

— “Ben seni ortaklığa kabul ediyorum, yalnız merak ediyorum, acaba kocam ne oldu? Onu biliyorsan bana söyle!” diye yalvardım. Bana:

— “Bir gün onunla kavuşmaklığımızı takdir eden mukadderat, onun alnına bir sürü yazılar yazdı. O alnının yazısını çekecek. Başından birçok şeyler gelip geçecek. Sonra buraya gelecek ve biz ona kavuşacağız. Olacak şeyleri kimse bozamaz. Âh da desen, vâh da desen fayda etmez. En iyisi ondan ayrı durdukça, ayrılık acısını güzel sesle, güzel sözle, güzel çalgıyla unutmaktır. Buna dünya dediler, bu ancak böyle gelir geçer kardeşim!” dedi.

“Ben de boyun eğerek Hüsnü Meryem’le beraber seni bekledik. Aradan aylar, yıllar geçti. Dağlar dağlara kavuşmadı, ama sonunda biz bize kavuştuk.”

Bu sefer Hüsnü Meryem Alaeddin’e dönerek:

— “Ey Alaeddin’im, beni kendine karı olarak alır mısın? Benim kocam olur musun?” diye sormuş.

Alaeddin, başını önüne eğerek kısaca düşünmüş:

— “Hanımcığım” demiş, “teklifine can u gönülden eyvallah diyeceğim. Lâkin sen Hıristiyan’sın, ben Müslüman’ım. İkimizin birleşmemiz nasıl mümkün olur?”

— “Hıristiyanlık benden uzak olsun. Ben çoktandır Hıristiyanlık’ı bırakarak gizli din güttüm. Ben elhamdülillâh Müslüman’ım. Müslümanlık’ı kabul edişim de dünkü bir iş değildir. On sekiz senedir Müslümanlığımla iftihar ederim.”

Alaeddin ezile büzüle:

— “Hanımcığım” demiş, “ben memleketime dönmek isterdim!”

Hüsnü Meryem de:

— “Alnında birkaç yazı daha vardır. Orada yazılı olan şeyler başına gelecek ve nihayet sen de memleketine gitmek hususundaki muradına ereceksin! Sana bir de müjde vereyim. Senin bir oğlun doğdu, büyüdü, anlı şanlı bir delikanlı oldu. Adı Aslan’dır. Tabiatı da adı gibidir. Bu dakikada Halifenin sarayında büyük bir makam sahibidir. Sürdüğü devlet büyüktür. Bundan başka, sana iftira eden, senin başına bu felâketleri getiren adamın hıyaneti meydana çıkmış, adalet yerini bulmuş, başı satır altına düşmüştür. Sana fenalık eden adamın adı, hırsızlar padişahı Ahmed Kemakin’dir. Senin evinde bulunan Halifenin eşyasını oraya getirip saklayan odur. Dükkânına boncuğu gönderen de benim. O boncuğu senden almak isteyen Frenk kaptanı da beni seven bir gavurdur. O benim aşkımla yanıp kavrulmaktadır. Fakat ona zerrece yüz vermedim. Bir gün bana,

— “Sana varmayı ümit edebilmek için ne yapayım söyle bana! Ayı göklerden yere indirip sana getireyim mi? Güneşi torbaya sokup hâk-i pâyine indireyim mi? İstediğin ne kadar güç olursa olsun, gönlünün dileğini yerine getirmekte zerrece titrer, tereddüt gösterirsem, kahrolurum!” dedi.

“Ben de ona cevap olarak,

— “Şöyle böyle bir boncuk vardır. Dünyayı ara, tara, o boncuğu bul, o boncukla beraber sahibini de bana getir!” dedim.

“O gitti, dünyada aramadık köşe bucak bırakmadı. Nihayet seni bulduğu yerde buldu ve buraya getirdi. Kral senin kırk arkadaşlarının kellelerini kestirdi. Sıra senin başına gelince, seni ölümden kurtarmak için bildiğin o mahut ihtiyar kadını mahkeme odasına gönderdim.”

Alaeddin:

— “Allah iyiliğinize karşılık size iyilik sağlık versin!” diye cevap vermiş.

Hüsnü Meryem, Alaeddin’in onun Müslümanlığına pek inanmadığını görmüş. Gidip önünde kelime-i şahadet getirmiş. Artık Alaeddin’in yüreğinde şüpheden eser kalmamış ve Hüsnü Meryem’e:

— “Peki, ama bir şeyi çok merak ediyorum. Bu boncuğun aslı, kuvveti nedir, o boncuk elinize nasıl geçti?” diye sormuş.

Hüsnü Meryem de şöyle anlatmış:

— “Bu boncuk sihirli bir hazinenin en sihirli bir taşıdır. Onda dört türlü kuvvet vardır. Benim babam tarafından ninem bu memleketin pek tanınmış bir sihirbazıydı. Onun yapamayacağı şey yoktu. En çetin muammaları, en güç bilmeceleri çözer, bulur, mânâlarını bildirirdi. Ninemin sihirli taşlardan mürekkep bir hazinesi vardı. İşte o boncuk, hazinenin belli başlı taşlarından birisidir. On dört yaşıma gelince İncil’i, Tevrat’ı, Zebur’u okudum, Kur’an’ı gözden geçirdim. En son ve en büyük peygamberin Hazreti Muhammed olduğunu anladım ve ona inandım. Allah’a iman ettim, Müslüman oldum. Derken ninem hasta oldu. Beni, ölüm döşeğinin yanına çağırarak bu boncuğu verdi ve bu boncuğun neler yapmak kudretinde bulunduğunu tarif etti. Ninem ölmezden evvel, odasına babam geldi. Ona rica etti:

— “Ama anne bir hesap et, yıldızlara sor da, ömrümün nasıl geçeceğini ve nasıl biteceğini bana bildir!” dedi.

“Ninem yıldızları gözden geçirdi, cinlerle görüştü, konuştu, perilerle danıştı ve babama,

— “Vallâhi oğlum, sonun kanlı bir ölümdür. Bu ölüm yakın değil, uzaktır. Hayatına İskenderiyeli yahut İskenderunlu bir Müslüman nihayet verecek!” diye cevap verdi.

“Babamı bir meraktır aldı. İskenderunlu veya İskenderiyeli deyince, tüyleri ürperir, gözleri kan çanağı gibi kıpkırmızı olurdu. İskenderiye’den veyahut İskenderun’dan kim gelirse, hepsini cellâda teslim eder ve kendi gözü önünde başlarını koparttırırdı. Hatta bu kadarla iktifa etmedi. Memleketin bütün gemicilerini, kaptanlarını bir araya topladı. Denizciler kurultayı kuruldu. Onlara,

— “Ey denizciler, ne yapıp yapacaksınız, gece gündüz uğraşacaksınız, İskenderiye’den veyahut İskenderun’dan Müslüman esir alacaksınız, o esirleri bana getirip vereceksiniz. En çok esir getireninizin alnını öperim. Hiç esir getirmeyeninse, alnını karışlarım!” diye bağır bağır bağırdı.

“İşte ondan sonra kaptanlar İskenderiyeli avına çıktılar. Bir yarıştır başladı. Artık yakalayan yalayana oldu. Yıl geçmezdi ki, bu şehrin sokaklarında İskenderunlu veya İskenderiyeli kanı oluk gibi akmasın. Siz buraya geldiğiniz zaman, işte bu sebepten dolayı size İskenderiyeli olup olmadığınız soruldu ve müspet cevap verenlerin başı uçtu. Ben ninemden sihir de öğrenmiştim.

“Ninem öldükten sonra beni bir meraktır aldı. Gece gündüz,

— “Acaba ben kime varacağım?” diye merak ederdim.

“Onun için yıldızlara danıştım. Perilere soruşturdum. Bir gün, Alaeddin adlı birisiyle evleneceğim bana bildirildi. Artık o günden sonra aklım fikrim senden ibaret oldu. Senin kim olduğunu, nereden geldiğini, nereye gittiğini, ne yapmakta olduğunu takip edip öğrendim. Seni yıllarca bekledim, bekledim. Başına birçok belâlar geldi. Sen belâya uğradıkça, ben burada yandım. Döndük, dolaştık, kaderin yazısı yerini buldu. İşte o gün, bugün, karşıma çıktın elhamdülillâh!...”

Bu kadar çırpınmaya, sararıp kızarmaya, titreyip kırıtmaya, bülbüller, çağlayanlar gibi ötmeye can mı dayanır? Alaeddin hemen oracıkta Hüsnü Meryem’le evlenmiş. Lâkin hemen memlekete dönmek şartıyla ha! Bu şartı yerine getirmek için Hüsnü Meryem, Alaeddin’i gizli gizli sarayına çekerek bir odacığa kapatmış. Ondan sonra babasının yanına gitmiş. Babası ona:

— “Evlâdım” demiş, “ne kadar zamandır gözükmedin. Bugün yüreğimde bir sıkıntı var! Gel, karşıma geç, içki takımını getir, seni seyir ede ede içki içeyim, sarhoş olayım da yüreğimi kemirmekte olan acıyı unutayım!”

Hüsnü Meryem, şarap şişesini, bardakları oraya getirmiş. Kendisi de babasının karşısına geçip oturmuş. Hüsnü Meryem doldurur, babası da içermiş. Herif başını şöyle bir tütsüleyip de Hüsnü Meryem’in ne yaptığının farkına varamayacak hâle gelince, kız bardağa biraz uyutucu ilaç atmış. Babası bardağı yallah deyip devirince, gözü kapanmış ve sırt üstü uzanmış. Kız hemen Alaeddin’in gizli bulunduğu yere koşmuş. Alaeddin’i odasından çıkarıp babasının bulunduğu yere götürmüş. Oraya varınca Alaeddin’e dönmüş:

— “İşte babam, işte sen! Artık sen ne istersen, öyle yap!” demiş.

Alaeddin Frenk’in elini ayağını sıkı fıkı zincirlerle bağlamış. Sonra burnuna uyandırıcı bir ilaç, bir ruh tutmuş. Herifin nefesi derinleşmiş, gözleri derece derece aralıklaşmış. Nihayet aklı başına gelerek tamamen uyanmış, ayılmış. Fal taşı gibi açılan gözlerini şöylece dört bir tarafına gezdirince, bir de ne görsün? Kızının ta kendisi, ama nerede? Alaeddin’in kucağında…

İhtiyarın başında saçları diken diken olmuş. Kırık bir sesle:

— “A kızım, bana böyle mi edecektin?” diyebilmiş. Kız:

— “Babacığım, ben senin öz kızınım; lâkin elhamdülillâh Müslüman oldum. Gel de sen de benim gibi Müslümanlığı kabul et. Bak ben doğru dini kabul ettim. Yüreğimde bir serinlik, bir hafiflik, bir ferahlık duyuyorum. Sen de inat etme, imana gel! Eğer iman edersen, seni sevgiyle, hürmetle yâd ederiz. Eğer imana gelmezsen, kaderin ancak ölüm olabilir. Çünkü yaktığın canlar artık haddi hesabı geçti. Ancak büyük dinin merhamet denizine dalarsan, temizlenmeyi ümit edebilirsin. Aksi hâlde, ben ki senin kızınım, ben bile senden tiksinir, ölümünü yaşamana tercih ederim.” diye konuşmuş.

Alaeddin de ihtiyarı kandırıp yola getirmek için ne söylemek, nasıl yalvarmak lâzımsa yalvarmış. Karı-koca onu iknaya uğraştıkça, herif söylemedik fena söz, etmedik küfür bırakmamış. Gerek Alaeddin, gerek karısı ihtiyarın yola gelmeyeceğini anlamışlar.

Alaeddin, hançerini çekmiş, Frenk’in boğazını sağ şahdamarından sol şahdamarına kadar ayırmış. Frenk ölürken bile Allah’ına da, babasına da, doğurana da savurmadık fena söz bırakmamış. Alaeddin “Kader böyleymiş!” diyerek karısını almış ve oradan çıkmış.

Sarayda yükte hafif, pahada ağır ne varsa sarmışlar, sarmalamışlar, bohça yapmışlar. Saraydan usullacık dışarı kaçarak kiliseye geçmişler. Hüsnü Meryem, cebinden tılsımlı boncuğu çıkarmış. Boncuğun bir yüzünde belli belirsiz bir yatak resmi çiziliymiş. Kız parmağını boncuğun o yüzüne sürüştürmüş. Birdenbire kilisenin ortasında koca bir minder peyda olmuş. Alaeddin’i bu minderin üzerine çıkardıktan sonra, gidip Zübeyde’yi gizli bulunduğu yerden getirmiş. Onu da mindere bindirmiş. Sonra kendi de onların yanına oturmuş. Mindere, “Yürü bakalım!” deyince, minder taht-ı

Süleyman gibi havalanmış, yükselmiş, yükselmiş, tâ gök kubbesine yaklaşmış. Sonra yanlamasına yol almaya başlamış.

Derken efendim, minder yeşilliklerle örtülü zümrüt gibi bir vâdinin üzerinden geçerken, Hüsnü Meryem, tılsımlı boncuğun bir başka yüzünü ovmuş. Minder yavaş yavaş inmeye başlamış. Minder inmiş, inmiş, rüzgârsız havada cam gibi suya konan bir tüy gibi gelip çimenlerin üzerine oturmuş.

Kız yine boncuğu çıkarmış. Boncuğun bir yüzünde de bir köşk resmi varmış. Hüsnü Meryem o resmi ellemiş. Vâdinin ortasında seyri bile gönüllere safâ veren bir köşk kurulmuş. Alaeddin, Hüsnü Meryem ve Zübeyde Udiyye bu güzel köşke girmişler. Köşkün etrâfındaki ağaçlar meltem rüzgârıyla fısıldıyor, kuşlar ötüşüyor, buz gibi soğuk, cam gibi berrak sular şırıldaya şırıldaya akıyorlarmış.

Üç yolcu, o sularda abdest almışlar, Allah’a şükürler etmişler.

Hüsnü Meryem yine boncuğu çıkarmış, yine elini bir yüzüne sürtmüş. Göz açılıp kapanıncaya kadar kısa bir zamanda çarçabuk bir masa kurulmuş. Masanın üzerine tabak tabak hindi dolmaları, tabak tabak balıklar, kurabiyeler, baklavalar, şeftaliler, kavunlar, portakallar sıralanmış.

Üç garip bu sofranın başına geçerek aç karınlarını doyurmuşlar, kana kana içmişler. Yorgunluklarını gidermişler.

*
* *

Gelelim, başı kesilmiş Frenk kralına…

Kral’ın oğlu, babasını sarayda aramış durmuş. Onun ölü bulunduğu odaya varınca, bir de ne görsün? Babası kanlar içinde yerde serili yatıyor. Onu ellemiş, ötesine berisine ilişmiş. Babasının ölü bulunduğunu anlamış. “Acayip! Acayip!” diye diye bu sefer kız kardeşi Hüsnü Meryem’i aramaya koyulmuş. Onu da bulamayınca, ihtiyar kadını bulmaya uğraşmış. Nihayet geçidin birinde ona rast gelmiş. Kardeşinin ne olduğunu ve nerede bulunduğunu sormuş.

Kadın:

— “Vallâhi epeyce zamandır onu gördüğüm yok, nerede olduğunu hiç bilmiyorum!” diye cevap vermiş.

Oğlan dosdoğru askerlere koşmuş. “Silah başına!” diye bağırmış. Askerler alt-üst olmuşlar. Süvariler atlarına koşmuşlar, piyadeler kargılarına sarılmışlar. Derhal şehirden dışarı uğramışlar ve Hüsnü Meryem’i aramaya koyulmuşlar. Dere tepe düz gitmişler, nihayet Hüsnü Meryem’in tılsımla kurduğu köşkün ta yanına varmışlar.

Binlerce atların takırdayışı, piyadenin rap rap rap yürüyüşü, göğün gürlemesi gibi bir gürültü yapıyormuş. Köşkte uyuyanlar uyanmışlar. Hüsnü Meryem pencereden bir bakınca, gelenlerin kim ve ne için geldiklerini hemen anlamış. Zaten onun anlamasına da kalmamış ya! Çünkü ordunun başında yürüyen Frenk Şehzâdesi:

— “Nereye kaçıyorsunuz bre hainler! Bilmiyor musunuz ki, nereye gitseniz, biz sizin peşinizdeyiz, cehennemin dibine de gizlenseniz, sizi yakalarız!” diye boğazını yırtarcasına bağırıyormuş.

Hüsnü Meryem, Alaeddin’e koşmuş:

— “Yahu senin silah kullanmakta hünerin var mı?” diye sormuş.

Alaeddin kederli bir yüzle:

— “Vuruşta ve kırışta cahilim!” diye cevap vermiş.

Hüsnü Meryem, yine boncuğu çıkarmış. Boncuğun bir yüzünde de bir silahşor resmi varmış. Kız onu ellemiş. Ordunun ilerlediği tarafın mukabilinden tozu dumana karıştıra karıştıra gelen bir süvari peyda olmuş. “Vur! Vur! Vur!...” diye gürleye kükreye dal-pala gavurların arasına dalmış, har vurup harman savurmuş. Pala bir çakıp bir inince, birkaç kelle havaya savruluyor, kanlı pala yedi kat yere geçiyormuş. Fırtınaya, boraya çatmış koyun sürüsü gibi gavur ordusu allak bullak, tuz buz olmuş, çil yavrusu gibi dağılıp ortadan kaybolmuş.

O zaman Hüsnü Meryem, Alaeddin’e dönerek:

— “Alaeddin, Kahire’ye mi, yoksa İskenderun’a[272] mı gideceksin?” diye sormuş.

Alaeddin:

— “İskenderun’a gidelim!” diye cevap vermiş.

Üç kişi, yine mindere binmişler. Hüsnü Meryem, bir şeyler fısıldar fısıldamaz, yine minderin ayakları yerden kesilmiş, gözlerin bir parlayışı kadar kısa bir zamanda İskenderun’a varmışlar.

Alaeddin, iki kadını bir mağaraya kapamış. Kendisi şehre inerek onlar için elbise ve örtü satın almış. Kadınlar giyinip kuşanmışlar. Alaeddin onları güzel, temiz bir hana götürüp bırakmış. Kendisi aşçıya giderek yiyecek-içecek satın almış. Hana dönerken sokakta kime rast gelmiş, bilir misiniz? Ahmed Denef’in ta kendisine. Hâlbuki Alaeddin’i aramak için Ahmed Denef Bağdat’tan ta İskenderun’a kadar gelmiş.

Ahmed Denef, Alaeddin’e bir oğlunun doğduğunu ve hatta o dakikada yirmi bir yaşına vardığını müjdelemiş. Alaeddin de başından gelip geçenleri hep birer birer anlatmış. Her biri ötekinin anlattıklarına şaşmış.

Alaeddin, Ahmed Denef’i hana götürmüş. O gece orada kalmışlar. Ertesi günü Ahmed Denef, Alaeddin’e, Harun Reşid’in kendisini görmek istediğini söylemiş. Lâkin Alaeddin, kaç seneden beri ana vatanını, anasını, babasını görmediği için, “Evvelâ Kahire’ye gidelim de sonra!” demiş.

Dördü birden minderin üzerine binmişler. “Ver elini Kahire!” demişler. Kahire’ye varmışlar, Darbu’l-Asgar mahallesine konmuşlar. Çünkü Alaeddin’in evi o mahalledeymiş. Alaeddin, yüreği titreye titreye minderden inmiş. Eh, kaç[273] senelik gurbet, kaç senelik ayrılık, kaç senelik hasretmiş bu? “Baban öldü, anan öldü!” diye cevap verirlerse, ne olacağını, ne duyacağını düşünerek yüreğindeki yağ eriyormuş.

Neyse, Alaeddin kapıyı çalmış. Hiç ölen, eksilen yokmuş. Öpüşmüşler, koklaşmışlar, birbirlerini tanımayanlar, birbirleriyle tanışmışlar. Alaeddin kırk gün, kırk gece ana-baba evinde, anasıyla, babasıyla kalmış.

Kırk birinci gün, ailesine “Allah’a ısmarladık!” diyerek iki karısı ve Ahmed Denef ile beraber Bağdat yolunu tutmuş.

Bağdat’a yaklaşınca Ahmed Denef, atını ileri sürmüş. Kafileden evvel Bağdat’a yetişip kimlerin gelmekte olduğu müjdesini Harun Reşid’e

ulaştırmış. Harun Reşid, sevinçten yerinde oturamaz olmuş, misafirlerini ağırlamak için, bütün memleketi ayağa kaldırmış.

Alaeddin ve karıları sarayda kalmışlar. Genç Aslan'ı Harun Reşid, onyediler başbuğu tayin etmiş. Hepsi zevk ü safâ ile ömürlerinin sonuna kadar yaşaya yaşaya muratlarına ermişler.

TEMBEL MEHMED’LE TILSIMLI MAYMUN

Bir gün, Harun Reşid, sarayında, tahtının üzerinde kurulu oturuyormuş. Harem dairesinden bir zenci kölesi girmiş. Kölenin elinde zümrütlerle, yakutlarla ve daha nice nice kıymetinde paha yetmez taşlarla bezenmiş bir taç varmış.

Köle, yerleri öptükten sonra Harun Reşid’in önünde durarak:

— “Halifem, kölenizi Zübeyde Hatun gönderdi. Elimde tuttuğum taç, kendilerinin yaptırdığı bir taçtır. Bunun her tarafı bitmiş, taşları konmuş; lâkin tepesi için münasip güzellikte ve büyüklükte bir taş bulunamıyormuş. Zübeyde Hatun tacın tepesine yaraşacak bir elmas bulmak için kendi hazinesini alt-üst etti. Lâkin bir türlü münasip bir taş bulamadı. Onun için tacı size gönderdi ki, lütfediniz, kerem ediniz ve bu taca yaraşır koca bir elmas tanesi bulunuz.” demiş ve eğilerek yeri öptükten sonra el-pençe divan durmuş, Harun Reşid’in cevabını beklemiş.

Halife ellerini çırpmış. İçeri birkaç zâbitle beraber sarayın hazinecibaşısı gelmişler. Harun Reşid kendi hazinesinin gözden geçirilmesini ve taca münasip bir elmasın bulunmasını emretmiş.

Zâbitlerle hazineci başı sarayın alt katına inmişler, Halifenin hazinesini aramışlar, taramışlar, lâkin tacın kıymetine, güzelliğine uyacak bir taş bulamamışlar. meyus meyus Halifeye dönerek münasip bir elmas bulamadıklarını söylemişler. Harun Reşid’in canı sıkılmış:

— “Nasıl olur?” demiş, “Ben halife olayım, dünyanın padişahlarının padişahı olayım da, hazinemde şu taca göre bir elmas bulunmasın! Sizlere yazıklar olsun! Haydi, önümden yıkılınız, dosdoğru çarşıya gidiniz ve bütün dükkânları arayıp istediğimi bulmayınca geri dönmeyiniz!...” diye bağırmış.

Gerek zâbitler, gerek hazine ağası, korkudan titreye titreye dışarı çıkarak soluğu çarşıda almışlar. Elmas bulmak için uğramadıkları yer, soruşturmadıkları tüccar kalmamış. Fakat bir türlü istedikleri taşı bulamamışlar. İhtiyar tüccarlardan bir-ikisi:

— “Yahu siz çarşıyı boşuna arıyorsunuz, biz buranın kırk yıllık kocamış kurtlarıyız, çarşıda ne var, ne yok biz bilmezsek, kim bilir? Aradığınız taşı

bulsanız bulsanız, ancak Basra’da Tembel Mehmed’de bulursunuz.” diye sağlık vermişler.

Zâbitler ve hazine ağası, bu taşı yaratacak değillermiş ya! Onun için tekrar saraya dönmüşler. Yaptıklarını ve duyduklarını Harun Reşid’e bildirmişler.

Halife, veziri Cafer’i çağırmış. Basra’da Vali Muhammed Zeynî’ye bir mektup yazarak Tembel Mehmed’in hemen Bağdat’a gönderilmesini tembih etmesini emretmiş. Vezir, Halifenin önünde mektubu yazmış ve Mesrur ile Basra’ya göndermiş.

Mesrur, Basra’ya varmış. Mektubu Vali Mehmed Zeynî’ye teslim etmiş.

Vali mektubu okuyunca, en büyük zâbitlerinden birkaçını Mesrur’un yanına katarak onları Tembel Mehmed’e göndermiş. Tembel Mehmed’in kapısını çalmışlar. Şatafatlı elbiselere bürünmüş bir köle kapıyı açmış. Mesrur ona:

— “Çabuk git, efendine haber ver. Harun Reşid onu istiyor!” demiş.

Köle gitmiş, biraz sonra Tembel’in kendisi gelmiş. Mesrur’un önünde yeri öpmüş:

— “Halifenin her emrini yerine getirmek boynumuzun borcudur. Onun emirlerini memnuniyetle telâkki ederiz. Maal-memnuniye Bağdat’a giderim. Yalnız ne olur fakirhâneyi bir teşrif buyursanız, içeri girip biraz dinlenseniz?” demiş.

Mesrur:

— “Efendim Halifenin emirleri pek kat’îdir. Son derece acele etmekliğimizi tekrar tekrar tembih etmişti. İnşallah başka bir vakit gelir, misafiriniz oluruz.” diye cevap vermiş.

Lâkin Tembel:

— “Acele ederiz efendim, lâkin bazı ufak tefek işlerim vardır. Buradan ayrılmadan evvel onları çarçabuk yoluna koymak icap eder. Siz içeriye buyurunuz ve hiç olmazsa bir dakika misafir kalınız. Sonra hep birden

kalkar gideriz!” diye yalvarmış. Daha ne diller dökmüş. Mesrur ile zâbitler kanmışlar. Tembel’in evine girmişler.

İlk geçitte bir de ne görsünler? Avluya kadar giden yolun iki tarafı kırmızı altınla işlenmiş. Tavanlardan yerlere kadar mavi perdeler asılmış. Büyük bir kapıdan avluya geçmişler. Birdenbire elli kadar köle koşmuşlar, misafirleri o büyük kapıdan istikbal etmişler. Meğerse orası hamammış.

Hamam, renk renk mermerlerden yapılmaymış. Her tarafında ince ince işlenmiş arabeskler varmış. Hele kurnaların böylesine Harun Reşid’in sarayında bile rast gelmemiş. Kurnalara sıcaklı soğuklu çifte musluklardan çiçek suları akmış. Derken efendim, hamama birçok tellâklar sökün etmişler. Ellerinde ipekli lifler, gülkurusuyla yoğrulmuş, temiz kum topları varmış. Misafirler üzerine ipek halılar serili göbek taşlarına yan gelmişler. Onlara şerbetler ikrâm edilmiş. Oğulmuşlar, yıkanmışlar, vücutlarına türlü türlü kokulu yağlar sürmüşler.

Mesrur ile zâbitler hamamdan çıkınca, bu sefer önlerine başka başka köleler çıkmışlar. Misafirlere elmaslı, incili elbiseler giydirmişler ve Tembel’in yanına götürmüşler.

Tembel, koca bir minderin üzerine yatmış. Minder diyoruz ama o minderin yanında padişahların tahtları, otağları kaç para edermiş? Minderin üstüne tavandan üzerleri inciler ve zebercetlerle işlenmiş perdeler sarkıyormuş. Bunların üzerindeki işlemeler o kadar ince, o kadar hünerliymiş ki, değme örümcek, ağını bu kadar ustalıkla öremezmiş. Hele minderin ötesine berisine atılan yastıkların güzelliğini saymaya insanın dili yetmezmiş.

Mesrur oraya girince Tembel, hürmetle ayağa kalkarak onu yanı başına, minderin üzerine oturtmuş. Herif bir elini çırpmış, elli tane köle yerleri öperek odaya dalmışlar. Tembel, yemek sofralarının getirilmesini emretmiş.

Derken efendim, birbiri arkasına odaya sofralar getirilmeye başlanmış. Her sofranın gelişinde Mesrur şaşırıp kalıyormuş. Yemek kaplarının her birisinin üstünde yüz binlerce altın kıymetinde taşlar varmış. Ya masaların yapılışlarındaki ve oymalarındaki hüner! Üzerlerindeki taşlardan kat kat daha kıymetliymiş. Mesrur, farkına varmadan parmaklarını ısırmış ve Tembel’e:

— “Vallâhi ben dünya gezmiş, güngörmüş, padişahlara misafir kalıp onlarla konuşmuş bir adamım. Lâkin dünyanın hiçbir tarafında burada gördüğüm nâdir şeylerin misline rast gelmedim!” diye hayret izhar etmiş.

Sofraların üzerindeki yemekler hep Çin fağfurundan çanaklar içindeymiş. İçkiler en berrak, en renkli tirâşîde[274] billur bardaklar ve kadehler içindeymiş.

Neyse, sözü uzatmayalım. Gerek Tembel, gerek misafirleri karınlarını doyurmuşlar, kana kana içmişler. Bu iş de olup bittikten sonra Mesrur, Tembel’e dönerek:

— “Efendim” demiş, “misafirperverliğinize karşı, size ne kadar teşekkürler etsek azdır. Yalnız burada artık daha fazla kalmaklığımız imkânsızdır. Bağdat’tan hareket ederken Harun Reşid pek acele etmekliğimizi bizlere tekrar tekrar tembih etmişti. Buraya geleli epeyce vakit geçmiştir. Artık bizim sizi teşyî’ etmemize müsaade buyurunuz!”

Tembel:

— “Dünyada en büyük emelim, Halife Hazretlerinin emrine itaattir. Lâkin kendilerini arzu ettiğim gibi memnun edebilmek için, buradan bazı şeyler tedârik etmek icap edecek. Bu eşya ise ancak yarın hazır olacak. Artık geciktiğimiz kadar geciktik. Bu gece de sabrediniz, yarın şafakla beraber çıkarız!” diye cevap vermiş.

Artık çar-naçar Mesrur, o geceyi Tembel’in evinde geçirmiş. Ertesi gün, gök ağarmaya başlayınca, evin önüne Tembel’in katırını getirmişler. Katırın üzerindeki eğer takımı bile incilerle bezenmişmiş.

Mesrur, bu katırı ve üzerindeki takımını görünce içinden, “Tembel bu kıyâfetle Bağdat’a gidiyor, ama Halife bu eşyaları görür görmez Mehmed’e bu kadar parayı ve bu zenginliği nereden kazandığını muhakkak soracak. Bakalım Tembel o vakit ne cevap verecek?” diye düşünürmüş.

Neyse, yolcular katırlarına bindikten sonra besmeleyle Bağdat yolunu tutmuşlar.

Seyahat iyi geçmiş. Yolcular da günün birinde Bağdat’a varmışlar. Tembel, Halifenin önüne çıkınca, Halife ona oturmasını emretmiş. O da edep ve terbiye ile minderin bir tanesine ilişmiş ve Harun Reşid’e:

— “Ey Emirülmü’minîn, size takdim etmek üzere Basra’dan bir hediye getirdim, izin verirseniz efendimize onu takdim edeyim!” diye yalvarmış.

Harun Reşid izin vermiş. Tembel, dışarıda duran hizmetçilerine işaret etmiş. Hizmetçiler koca bir sandık getirmişler. Tembel sandığı açmış, içinden birçok şeyler çıkarıp Harun Reşid’e vermiş. Bunların arasında yaprakları altından, yemişleri fındık gibi iri incilerden, zümrütlerden, yakutlardan yapılı bir ağaç varmış.

Halife, bu ağacı görünce, gerek taşlarının kıymetine, gerek üzerine teksif edilmiş bulunan hünere şaşmış. Hakikatte şaşılacak kadar varmış. Birinci sandığın içindeki hediyeler çıkarıldıktan sonra Tembel, uşaklarına bir işaret daha yapmış. Hizmetçiler bu sefer bir ikinci ve daha büyük bir bir sandık getirmişler. Tembel, o sandığı da açmış.

Onun içinden de bir çadır çıkarmış. Ama çadır deyip geçmeyin. Ân ü şânı dünyayı kaplayan saraylar, bu çadırın yanında kaç para edermiş! Çadırın ortasındaki direk kamilen ödağacından ve her tarafı altın ve gümüş kakmalıymış. Çadırın etekleri zümrütlerle işlenmiş. Üstü, dünyada ne kadar kurt, kuş ne kadar canlı hayvan varsa, onların nakışlarıyla örtülüymüş. Altın ve gümüş sırma inciler, elmaslar, yakutlar, zebercetler, kehribarlar, firuzeler, kantaşları, mercanlar çadırın her tarafını kaplamış bulunuyorlarmış.

Harun Reşid, çadırı görünce çok beğenmiş. Tembel, Halifeye:

— “Ey Padişahım, sakın bunları sizden bir şey beklediğim için getirdiğimi sanmayınız. Bunları kendimiz örüp yapmışızdır ve uzun zamandan beri evimizde saklamışızdır. Ben âcizleri ahâliden bir adamım. Bizlere öyle şeyler ne gerek. Bunlar olsa olsa halifelere yaraşır diyerek size takdim ediyorum. Bizim mârifetlerimiz yalnız bunlardan ibaret değildir. Müsaade ederseniz, yapmaya muktedir olduğum bazı şeyleri daha huzurunuzda teşhir edeyim.” demiş.

Harun Reşid izin verince, Tembel dudaklarını oynatıp sarayın duvarlarına bir işaret yapmış. Bütün duvarlar, ona doğru eğilmişler. Tembel bir işaret daha yapınca, duvarlar yavaş yavaş kalkarak eski vaziyetlerini almışlar.

Bundan sonra Mehmed, gözünün birisini kırpmış, önüne kocaman bir kuş kafesi gelmiş. Kafesin içinde çeşit çeşit renkte kuşlar varmış. Tembel bu kuşlarla konuşmuş, kuşlar da ona birer birer cevap vermişler.

Harun Reşid şaşırmış, gözlerini fal taşları gibi açmış. Mehmed’e:

— “Yahu sen bu hüneri nereden öğrendin? Bu kadar zenginliği nereden topladın? Sana tembel diyorlar, fakat bu yaptığın ve gösterdiğin mârifetler bir tembelin yapabileceği bir şeye benzemiyor. Biz babanın bir hamamda tellâklık ettiğini ve öldüğü zaman sana on para miras bırakmadığını duyduk. Şu hikâyeni bize anlat da zihnimizi gıcıklayan merak zâil olsun!” demiş.

Tembel de hikâyesini şöyle anlatmaya başlamış:

Ey Padişahım! Babamın tellâk olduğunu ve ölünce bana miras bırakmadığını söyleyenler, doğru söylemişler. Beni[275] tembel diye anmalarına gelince, küçüklüğümde ben hakikaten tembeller tembeli bir çocukmuşum. Tasavvur ediniz, eve kadar yürümeye üşenir, herhangi bir ağacın gölgesinde seriliverirmişim. Güneş göğün yüzünde çakılı durmaz a! Güneş yürüdükçe gölge üzerimden çekilir ve ben güneşin ateşiyle yanar, kavrulur, fakat yine tâ yanı başımda serin serin uzanan gölgeye kadar gitmeye üşenirmişim. İşte bunun için tembel demişler.

Yaşım on altı mı idi, on beş mi, iyice hatırlayamıyorum, babam birdenbire öldü ve bana bir mangır bile miras bırakmadı. Annem çok hamarat, çok işbilir bir kadıncağızdı. Çalışır, çabalar, hizmetçilik ve çamaşırcılık eder, hem kendi ekmeğini çıkarır, hem de ben evde bir yanımda serili yatarken beni yedirir, içirir ve giderdi.

Bir gün annem, bizim iaşemize yetecek olan paradan beş gümüş parçası fazla kazandı. Hemen gelip benim başucuma dikildi ve:

— “Oğlum!” dedi. “İşittiğime göre Şeyh Ebu Muzaffer, yakında ticaret etmek üzere Çin-i Maçin’e gidecekmiş. Ben bugün fazla olarak şu beş parça gümüşü kazandım. Bu para senindir; ama bu parayı ben sana vermeyeceğim. Şeyh Ebu Muzaffer’in fukarayı ne kadar koruduğunu bilirsin, gel beraberce Şeyhe uğrayalım, bu parayı ona verelim. Bu para ile senin için Çin-i Maçin’den bir şey satın alsın ve bize getirsin. Belki o şeyi burada satarak biraz kâr ederiz, felek yüzümüze güler, belki biz de gün görürüz.” dedi.

Ben anneme rahatımı bozduğu için darıldım, kızdım, söylendim, başımdan defolarak beni kendi hâlime bırakmasını istedim. Annem, öyle

üfürük üfürmekle savuşup gidecek takımdan değildi. Ayaklarını başucuma bir kere temel direği gibi saplamıştı. Sözlerime çok öfkelendi:

— “Rabbenâ hakkı için kalkıp benimle beraber gelmezsen, bu dakikadan sonra sana ne bir yudum su, ne de bir lokma ekmek veririm!” dedi.

Ben her ne kadar bir şey bilmez, bir şeyden anlamaz bir adam idiysem de, annemin dediğini der, koyduğunu kor bir kadın olduğunu bilirdim. İçimden, oldu olacak, kırıldı nacak diye düşündüm.

— “Beni kaldır!” dedim.

Annem beni kaldırdı.

— “Ayakkabılarımı getir!” dedim, getirdi.

— “Ayakkabılarımı giydir!” dedim, giydirdi.

— “Beni ayaküstü kaldır!” dedim, kaldırdı.

Ondan sonra olanca ağırlığımla anneme yaslandım. Üfleye püfleye yürümeye başladık.

Yürüye yürüye deniz kenarına vardık. Orada bir gemi duruyor ve hemen kalkmaya hazırlanıyordu. İskelede duran ihtiyarın birine:

— “Şeyh Ebu Muzaffer siz misiniz?” diye sordum.

— “Emrinize amadeyim!” diye cevap verdi.

Annemin oracıkta elime sıkıştırdığı beş gümüş parçasını Şeyhe uzatarak:

— “Şu beş gümüş parçasını yanınıza alınız ve benim için Çin Maçini’nden[276] bir eşya alınız. İnşallah alacağınız şey burada çok para eder de himmetinizle ben de biraz kâr etmiş olurum!” dedim.

Şeyh Ebu Muzaffer, yanındakilere döndü ve onlara:

— “Bu adamı tanıyor musunuz?” diye sordu.

Onlar da:

— “Nasıl tanımayız, buna Tembel derler. Mübarek tembellerin padişahıdır. Bugüne kadar sokağa çıkıp şuradan şuracığa yürüdüğü

görülmemiştir. Bugün nasıl olup da buraya kadar yürüdüğüne şaşıyoruz!" diye cevap verdiler.

Şeyh Ebu Muzaffer bana:

— "Ver oğlum paranı!" dedi. Paramı alınca, "Bismillâh!" diyerek ayrı bir cebine yerleştirdi ve yine bana:

— "Bu paradan beklediğin kazancı Allah sana nasip eylesin!" diye ilâve etti.

Şeyhe teşekkürler ve dualar ederek annemle beraber oradan ayrıldık ve eve döndük.

Şeyh Muzaffer, birçok tüccarlarla beraber Basra'dan[277] kalktı. Gemileri gece gündüz dalgalar üzerinde seke seke, kazasız belâsız Çin-i Maçin'e varmış. Orada almışlar, satmışlar, değme paralar kazanmışlar.

Herkesin kazanca gözü ve kesesi doyunca, yelkenleri yeni baştan açmışlar ve avdet yolunu tutmuşlar. Bir gün gitmişler, iki gün gitmişler, üçüncü gün, Şeyh Muzaffer, oturduğu yerden sıçramış. Kaptan ve tayfaya, "Dönünüz!" diye çağırmış. Yelkenler indirilmiş, gemi durmuş. Geminin neden durdurulduğuna herkes merak etmiş. Şeyh Ebu Muzaffer bu sefer:

— "Haydi, gerisin geri Çin-i Maçin'e dönünüz!" demiş.

— "Yahu neye dönüyoruz?" diye sormuşlar.

— "Tembel Mehmed bana beş parça gümüş vermiş ve Çin-i Maçin'den o parayla kendisine bir şey satın almaklığımı tembih etmişti. Ben parayı cebimde unuttum, ona bir şey almadım. Benim sözüm sözdür, geri döneceğiz ve beş parça gümüşle ona kâr edebileceği bir şey alacağız!..."

Bütün tüccarlar bu sözlere isyan etmişler. Hep bir ağızdan:

— "Yahu Şeyh Efendi, aklın başına gelsin! Üç günlük yol aldık. Buraya gelinceye kadar, bu kadar tehlikeler atlattık. Şimdi göz göre göre, o tehlikelere göğüs germek, başımıza gelmeyen belâyı başımıza dâvet etmek demektir. Sen bu sevdâdan vazgeç!" diye söylenmişler.

Lâkin Şeyh Muzaffer, "Mutlaka gideceğiz!" diye tutturmuş. Tüccarlar birbirlerine, "Çattık mı şimdi belânın sunturlusuna?..." diye şikâyet

etmişler. Aralarında konuşmuşlar, danışmışlar ve Şeyh Ebu Muzaffer’e:

— “Yahu şimdi dönmek istiyorsan, farz et ki döndün ve bu beş gümüşle Tembel’e bir şey satın aldın. Haydi diyelim ki, Mehmed de o şeyi Basra’da sattı ve şu kadar da para kazandı. Peki, biz bu kazancın kat kat fazlasını aramızda toplarız. Sana teslim ederiz. Sen de ‘Oğlum, paranın kazancı bu kadar oldu’ der ve Tembel’e verirsin!” diye teklif etmişler.

Şeyh Ebu Muzaffer razı olmuş. Tüccarlar aralarında birçok altınlar toplayarak paraları Şeyhe vermişler. Gemi yine yoluna devam etmiş.

Gide gide zümrüt gibi bir adanın yanına varmış. Gemi, geniş bir limana demir atmış. Adada insan doluymuş. Tüccarlar hep karaya inmişler ve adanın ahâlisinden nice nice inciler ve zümrütler satın almışlar.

Alış-veriş edenlerin arasında Şeyh Ebu Muzaffer de varmış. Öteyi beriyi dolaşırken, maymun satan bir yerliye rast gelmiş.

Bu maymuncunun satılık birçok maymunları varmış. Bunların arasında başı kel, kocaman biri varmış ki, görünüşe göre bütün öteki maymunlar, bu büyük maymunu kıskanıyorlarmış. Gelir gelir, onun kel başına bir şaplak indirirler, kıt kıllarının birkaçını daha tutarak yolarlarmış. Sanki hemcinslerine ettikleri bu işkence yetmiyormuş gibi arada sırada kel maymunu maymuncunun üzerine iterek düşürürlermiş. Maymuncu eşek değilmiş ya! Kel maymunu ötekilerin ittiğini görünce, onlara güzel bir sopa döşenirmiş. Ötekiler de “Sen bizim dayak yememize sebep oldun!” gibilerden gidip öçlerini kel maymundan alırlarmış.

Şeyh Ebu Muzaffer, kel maymuna çok acımış ve maymuncuya yanaşarak:

— “Yahu bu maymunu bana satar mısın?” diye sormuş.

Herif satmaya muvafakat etmiş. İş pazarlığa dökülmüş. Şeyh:

— “Yanımda beş parça gümüş var. Para fukara bir çocuğun olan biten parasıdır. Bana onunla bir şey satın almaklığımı rica etti. Sen bu maymunu, bu paraya verir misin?”

Maymuncu teklifi kabul etmiş. Parayı almış, maymunu vermiş. Şeyhe, “Bin bereket!” demiş. Şeyhin uşakları kel maymunu gemiye götürerek güverteye bağlamışlar.

Yine gemi demirini almış. Püfür püfür serin rüzgârlar esmiş, gemi denizler üzerinde beyaz bir güvercin gibi süzülüp gitmiş. Bu sefer bir başka adaya varmışlar.

Gemi burada da limana sığınmış. O adanın halkı pek meşhur inci dalgıçlarıymışlar. Gemideki tüccarlar, bu dalgıçlara para vermişler. Dalgıçlar dalar ve parayı verene denizin dibinden topladıkları midyeleri verirlermiş. Artık herkesin kısmeti neyse, o kısmet midyenin içinden çıkarmış. Bazıları binlerce altın kıymetinde tane tane inciler bulurlar, bazıları da midyede tuzlu su ile midyenin kendisinden başka bir şey bulmazlarmış.

Dalgıçlar böyle dalıp çıkarlarken, birdenbire maymun ipi koparmış, yallah deyince, kendini denize atmış. Şeyh Ebu Muzaffer:

— “Zavallı Tembelin kısmeti kıtmış. Ona ala ala bir kel maymun aldık, o da kaldırıp kendini denize fırlattı!” diye mırıldanmış.

Derken efendim, bu dalgıçlar birer ikişer yüze gelmeye başlamışlar. Onlarla beraber elinde birçok koca koca midyeler tutan maymun da çıkagelmesin mi?

Gerek Şeyh, gerek öteki tüccarlar bu işe şaşakalmışlar. Birbirlerine, “Bu maymunda muhakkak keramet var!” demişler. Gemi o limanda iki gün kalıp su aldıktan sonra yine engine açılmış.

Birkaç gün geminin burnu düz gitmiş. Kara, ufukta kamilen kaybolmuş. Nihayet bir gün, geminin pruvası hizasından bir ada belirmiş. Bu adaya Yunus Adası derlermiş. ahâlisi yamyamlardan ibaretmiş.

Gemi adanın yanına yaklaşınca, yamyamlar kayıklarla gemiye saldırmışlar. Gemiye çıkıp gemidekileri sıkı sıkı bağlamışlar. Gemiye demir attırdıktan sonra bağlı tüccarları padişahlarının önüne sürüklemişler. Tüccarların şişmanları padişahın önünden geçerken, padişah dudaklarını tatlı bir şey yiyormuş gibi şaplatır, ağzının suyunu akıtırmış. Onun emriyle en semiz tüccarlar kesilerek yenmişler. Tüccarların yenilmeyenlerini bir kapalı odaya tıkarak hapsetmişler. Zavallılar, ağlaşıp dururlarmış.

Gece olunca kel maymun, yattığı yerde yavaş yavaş zincirlerini çözmüş. Sonra Şeyh Ebu Muzaffer’in yanına gelerek usullacık onun da zincirlerini

çözmüş. Öbür tüccarlar Şeyh Ebu Muzaffer'i çözülü ve serbest görünce:

— "Ey Şeyhim, ne duruyorsun? Bizi de çözsene…" diye seslenmişler.

Şeyh:

— "Yahu ben kendi kendime çözülmedim. Beni evvel Allah, sonra maymun çözdü. Ben hürriyetimi maymuna bin altın vererek kazandım!" diye fısıldamış.

Bütün tüccarlar bir ağızdan:

— "Aman biz de hürriyetlerimizi bu maymundan bin altına satın almaya razıyız!" diye inlemişler.

O zaman maymun, gelip tüccarları birer birer çözmüş. Hep birden kapalı odadan çıt demeden sıvışmışlar. Deniz kenarında boş kayıklar bulmuşlar. Patırtı gürültü etmeden kayıklara binerek gemilerine çıkmışlar.

Yamyamlar gemideki eşyaya hiç dokunmamışlar. Onun için yenilen birkaç semiz tüccardan başka bir ziyan görmeden gemi yamyamlar adasından ayrılmış.

Gemi bir kere adadan iyiden iyiye açıldıktan sonra, Şeyh Ebu Muzaffer, tüccarlara dönmüş:

— "Ey arkadaşlar!" demiş. "İnşallah hürriyetlerimizi kaça satın aldığımızı unutmamışsınızdır!..."

Tüccarlar Şeyhe, "Haklısın!" diye cevap vererek her biri ayrı ayrı kesesinden bin altın çıkararak Muzaffer'e vermişler. Muzaffer de kendi kesesinden bin altın çıkarmış. Biriken paralarla beraber ayrı bir keseye koymuş.

Neyse, gemi yoluna devam ede ede Basra'ya varmış. Dışarı çıkar çıkmaz, Şeyh beni aramış. Şeyhin beni aradığını annem duymuş. Gelip beni uykumdan uyandırdı:

— "Ayol daha uyuyor musun? Şeyh Ebu Muzaffer şimdicek Çin-Maçin'den geldi, harıl harıl seni arıyor. Durma kalk, git bakalım, sana ne getirdi? Olura, belki kıyametler kadar para edecek bir şey getirmiştir, inşallah!..." diye bağırdı.

Anneme kendimi kaldırttım. Ona yaslanarak deniz kıyısına vardık. Şeyh beni görür görmez:

— “Parası bizim kurtulmamıza sebep olana hoş geldin!” diye bağırdı ve “Şu maymun senindir. Onu al da eve götür. Beni orada bekle, şimdi eve gelirim. Sana anlatacaklarım çoktur!” diye ilâve etti.

Ben maymunu yedeğime aldım ve ev yolunu tutturdum. Hem yavaş yavaş yürüyor, hem de içimden, “Ticaret, mal dediğin işte böyle olmalı! Bu Şeyh Ebu Muzaffer Hazretleri, buldu buldu da Çin-Maçin’den satın alacak bu keleş maymunu buldu!” diye düşünüyordum.

Eve varınca annemi buldum:

— “Ne zaman uyumaya kalkışsam, beni uyandırır ve haydi ticaret yap dersin. Gel de şu arkamdan sürüklediğim mala bak!” dedim.

Kadın keleş maymuna baktı. Ses çıkarmadan başını önüne eğdi. Ben yere serildim ve uyuklamaya başladım. Lâkin kapı çat çat vuruldu. Meğer Şeyh Ebu Muzaffer gelmiş. Ayağa kalktım, Şeyhin elini öptüm.

— “Haydi, bizim eve gidelim!” dedi.

Ben de:

— “Baş üstüne!” diyerek arkasına takıldım.

Onun evine girdik. Hizmetçilere:

— “Şu para dolu sandıkları getiriniz!” diye bağırdı.

Uşaklar, bulunduğumuz odaya birçok sandıklar taşıdılar. Şeyh Ebu Muzaffer, bunların birisini açtı. İçi çil çil altınlarla doluydu. Gözlerime inanamadım. Evet, doğru görüyordum. Önümde bir sandık dolusu altın vardı. Şeyh Ebu Muzaffer:

— “Oğlum, bu paralar hep senindir. Bunlar bana giderken verdiğin beş gümüşten hâsıl olma kârdır. Öbür sandıkları da görüyor musun? Onlar da bunun gibi altın doludur. Onlar da senindir. Bunları şimdi uşaklar yüklensinler. Sen onların önüne düş ve onlara evinin yolunu göster. Paranı ister evinde, ister başka yerde sakla!” dedi.

Sandıklarla eve vardım. Sandıkların içinde ne bulunduğunu annem duyunca, sevinçten aklı zıvanadan çıkıverdi:

— “A oğlum, gördün mü?” dedi. “Sana ticaret yap, kazanırsın demiyor muydum? Bayağı zengin olacağını Allah yüreğime belli etmişti. Onun için dilimde tüy bitesiye kadar sana ticaret yap, ticaret yap diye nasihat ederdim!...”

İşte o günden sonra, bende tembellikten eser kalmadı. Gidip çarşıda bir dükkân kiraladım. Mal satın aldım ve dükkâna doldurdum. Oraya sabah erken gider ve akşam geç vakte kadar alış-veriş ederdim.

Keleş maymunu dükkânın bir köşesine bağlamıştım. Onu seyre gelen herkes muhakkak benden bir şeyler satın alırdı. Onun için dükkânımdan müşteri hiç eksik olmazdı.

Her gün öğle olunca, maymun kaybolurdu. İki saat sonra, elinde bir kese tutarak gelir, keseyi bana verirdi. Her gün maymunun getirdiği keselerin içinden ne fazla, ne noksan, tam bin parça altın bulunurdu. Böylelikle çok zengin oldum. Seyredene parmak ısırttıran saraylar yaptırdım. Bahçeler, köleler, câriyeler, odalıklar satın aldım.

Bir gün, âdetim veçhile maymunla beraber dükkânda otururken, müthiş bir patırtı oldu. “Ne oluyoruz?” diyerek sokağa fırladım. Maymun da beraber geldi. Onun da benim gibi ödü patlamıştı. Korkuyla insan gibi konuşmaya başlamasın mı? Hey Allah’ım! Evvelâ korkudan bayılacağım geldi. Kaçayım dedim, ama elim ayağım kesildi. Yerli yerimde kaldım. Maymun:

— “Sana kim olduğumu bildireceğim!” dedi.

Ben de şaşkınlıkla, “Bildir!” diye cevap verdim.

— “Ben maymun değilim, maymun kıyâfetine girmiş bir cinim. Senin fakirliğini görüp acıdım da onun için sana geldim. Sayemde epeyce para sahibi oldun. Şimdi sana bir şey tembih edeceğim. Onu yaparsan, ömrünün sonuna kadar mesut olursun!”

— “Yapacağım şey nedir?”

— “Ben seni ayın on beşi gibi güzel bir kızla evlendireceğim. Onu bir görsen, ağzının balları şakır şakır akar!”

— “Aman deme!”

— “Öyle ya! Çarşıya gidersin, orada satılık bulacağın en güzel, en pahalı elbiseyi satın alır buraya gelir, giyinir kuşanırsın. Sonra katırına altın sırmalı bir eğer takımı satın alırsın. Elbiseni giyip katıra binersin. Beni yanına alıp saman pazarına varırsın. Oradaki satıcılardan Şerif’in dükkânının nerede olduğunu sorarsın. Onlar sana sağlık verirler. Dükkâna gider ve Şerif’in yanı başına oturursun. Ona,

— “Ben senin kızını istemeye geldim. Onunla evleneceğim!” dersin.

“Senin damdan düşercesine yapacağın bu teklife herif evvelâ gülecek, lâkin pinti bir adam olduğu için sana

— “Eyvallah, kızımı vereyim, ama senin paran pulun yok ki!” diyecek.

“Sen de ‘Nasıl yok?’ diyerek cebinden bin altın çıkararak herifin dizinin yanına koyarsın. O sana,

— “Yağma mı var? Bu söylediğin iş, öyle bin altınla olup bitecek şey değildir!” derse, ona bin altın daha peşkeş çekersin. O içinden, ‘Vay anasını, mirasyedi dediğin böyle olur. Durup durduğumuz yerde yağlı bir kuyruk gelip elimize yapıştı!’ diye düşünecek, senin teklifine muvafakat edecek.”

— “Yarın söylediğin gibi yaparım inşallah!”

Sabah olunca, en şatafatlı elbisemi giydim. Eyeri altın sırmalı katırıma bindim. Saman pazarına vardım. Şerif’in dükkânını sordum, soruşturdum, nihayet buldum. Şerif, dükkânının kereveti üzerine bağdaş kurup durmuştu. Ben katırdan inerek ona selâm verdim. Gidip yanı başına iliştim.

Yanımda zenci kölelerimin on tanesi vardı. Hepsi önümde el-pençe divan duruyorlardı. Şerif zengin olduğumu görerek ve içinden “Hah şöyle, yağlı müşteriye çattık!” diye düşünerek bana güler yüz göstermeye ve sırıtmaya koyuldu. Ellerini ovuştura ovuştura:

— “Galiba efendim, benimle bir iş yapmak için burayı teşrif buyurdunuz. Arzunuz nedir? Size ne veçhile hizmet edebilirim?” diye sordu.

Ben:

— “Evet!” diye cevap verince, merakla gözlerini açtı:

— “Nedir?” diye sordu.

Ben, damdan düşercesine:

— “Efendim, ben kızınızla evlenmek istiyorum. Sizden onu istemeye geldim!” dedim.

Herif böyle bir talep karşısında kalacağını hiç tahmin etmemiş olacak ki, şaşırdı ve sözlerimi bana tekrarlattı. Ondan sonra:

— “İyi ama oğlum, sizde asalet yok, rütbe, makam da yok. Ben kızımı neye vereyim?” dedi.

Ben cevap olarak cebimden bin altınlık bir kese çıkardım, herifin eline sıkıştırdım. Çatılmaya başlayan alnının pürüzleri hemen düzeliverdi. Gülümsedi, bana:

— “İyi ama bu kadarla istediğin olup bitivermez. Bu bine üç bin daha katmalısın ki, o zaman beni belki ikna etmiş olursun!” dedi.

Şerif’in istediği para üzerimde yoktu. Zenci kölelerinin birini hemen eve saldım. Gitti, bana üç bin altın getirdi. Onları da Şerif’e verdim. İşin rengi büsbütün değişti. Şerif, yerinden ayağa kalktı. Dükkânındaki adamlarına:

— “Dükkânı kapayınız!” diyerek emirler savurdu.

Beni arkasına takarak köşede bucakta ne kadar arkadaşı varsa, hepsini evine dâvet etti. Cumhur cemaat evine vardık. Hemen oracıkta kızıyla nikahımız kıyıldı. Nikahtan sonra beni bir kenara çekerek:

— “On gün sonra kızımla düğününüzü yaptıracağım!” dedi.

Eve dönerken gönlüm ferahtı. Yüreğim sevinçle tıp tıp atıyordu. O gün ne olup ne bittiyse, evde maymuna anlattım.

Maymun:

— “Çok âlâ etmişsin, âferin!” dedi.

On gün, bana asır gibi geldi. Ama vakit değil mi, bin asır da olsa, bir gün gelir, bin asır bitmiş olur. Tam dokuzuncu günü akşamı maymun bana:

— “Sana bazı nasihatler vereceğim. Onları tutarsan, her iş istediğin gibi yolunda yürür!” dedi.

Ben ona:

— “Aman çabuk söyle, ben harfi harfine nasihatlerini tutarım!” diye yalvardım.

Maymun kaşlarını çatarak bana:

— “Yarın zifaf gecesidir. Gelinin odası upuzun, koskoca bir odadır. Odaya girilen büyük kapının karşısında ufacık bir kapıcık vardır. Bu kapıcıktan küçük bir odaya girilir. O kapı kilitlidir. Ama anahtarlarının nerede olduğunu ben sana söyleyeyim. Kapının alt tarafında küçük bir pirinç halka vardır. O halkaya takılı duran ufak bir demir, kilidin anahtarıdır. Onunla kapıyı aç. Odacığın içinde bir demir sandık bulacaksın. Sandığın her köşesinde dört tane tılsımlı bayrak vardır. Sandığın üzerinde ve ortasında içerisi para dolu bir çanak bulacaksın. Çanağın etrâfında on bir tane yılanın gezmekte olduğunu göreceksin. Çanağın içinde de tepesi yırtık bir beyaz horoz vardır. Sandığın yanında ve yerde bir bıçak atılıdır. O bıçağı al. O bıçakla horozun başını kes. Bayraklar tekin değildir ha! Onları sakın sağlam bırakayım deme! Onları eline al ve didik didik yırt. Çanağın içindeki paraları dört yana saç. Sonra sandığın kapağını aç, işte o kadar. O sandık boştur. Bu işleri yaptıktan sonra gelinin yanına git!” diye anlattı. Ben de:

— “Hay hay! Tam söylediğin gibi yapacağım!” diye vaat ettim.

Maymun sözlerimin eri olduğumu biliyordu. Onun için cevabıma çok sevindi.

Bu sözler söylenip bittikten sonra, eteklerimi toplayıp yallah Şerif’in evini boyladım. Gelinin odasına vardım.

Vay şeytan maymun vay! Tarif ettiği ufacık oda, girdiğim büyük kapının tam karşısına düşüyordu. Beni odaya getirenler, teker tüker birer sudan bahane bularak odadan çıktılar.

Gelinle baş başa kaldım. Gelin hakikaten de güzeldi. İnsan onun bir tarafına hayran kalırken, onun öteki tarafı insanı hayret etmeye dâvet ediyordu. Yüreğimi aşk ateşi sardı. Öyle bir sevindim, öyle bir sevindim ki, demeyiniz gitsin. Öyle ya gelin dediğini bir kapalı kutudur. Ya önüme icl-i acayip, kapkara, kupkuru bir şey çıkaydı, hemencek "Ben bu yolun yolcusu değilim!" deyip sıvışamazdım ki! Hâlbuki çok şükür, karşımda gördüğüm müstesna kız, en tatlı rüyâlarımda gördüğüm peri kızlarından da güzeldi.

Nihayet gece ortası oldu. Temcit[278] okunmasına az vakit kaldı. Gelin mışıl mışıl uyuyordu. Ben usullacık yerimden kalktım. Küçük kapının anahtarını maymunun tarif ettiği yerde buldum. Çıt etmeden kapıyı açtım. Bıçak yerde yatıp duruyordu. Onu aldım. Horozun kafasını kestim.

Maymun, bayrakların[279] tekin olmadığını söylemişti. Yüreğim titreye titreye bayrakları birer birer yerlerinden koparıp parça parça yırttım.

Sıra çanaktaki parayı serpmeye geldi. Onu da kolaycacık açıverdim. Tam o sırada gelin uyandı. Ufak odanın kapısını açık görünce, oraya koştu. Bir bakışta yaptıklarımı anladı. Elleriyle göğsünü vurarak, "Lâ-havle ve lâ-kuvvete illâ bi'llâhi'l-azîm![280]Artık cin beni aldı!" diye bir çığlık salıverdi.

"Aman cin kim? Kimi aldı? Neden aldı?" demeye vakit kalmadan bir tarrakadır koptu. Az kalsın kulağımın zarıyla beraber ödüm de patlayacaktı. Tarrakadan sonra bir fışırtı, bir hışırtıdır başladı. Olduğumuz yeri kara duman bürüdü. Buğu açılınca baktım, filvâki benimle ev, olduğumuz yerde duruyoruz; lâkin gelinin yerinde yeller esiyor.

Olanı biteni anladınız mı? Cin bizim kızı kavrayınca, sırra kadem basmıştı. Aklımı başıma devşirmeye vakit bulmadan bizim kayınpeder odaya girdi. Saçını başını yoluyor ve bangır bangır bağırıyordu. Beni görünce:

— "Ey Mehmed, yaptığını beğendin mi? Sana yaptığım iyiliğin mükâfatı bu mu olacaktı? O tılsımlı oda ile bayrakları, horozu ben mahsus hazırlamıştım. Kızımı sevip onu kapmak isteyen bir cin vardı. O cin buraya yanaşamasın diye bu tılsımı yapmıştım. Altı sene bu tılsım sayesinde cin arzusuna nâil olamadı. Sen tılsımı bozunca, işte kızımı alıp götürdü. Artık senin burada işin ne? Haydi bakalım, defol şuradan!" diye bağırdı.

Mademki iş bu şekle dökülmüştü, bana defolup gitmekten başka bir şey kalmamıştı. Nitekim de öyle oldu. Pılıyı pırtıyı toplayınca savuştum. Herif değil beni kovmak, yaptığım mârifet için beni öldürse, yeriydi.

Oradan çıkınca doğru eve vardım. Maksadım maymunu bulmak ve bana yedirdiği haltın hesabını ondan sormaktı.

Hâlbuki evde ne maymun, ne de maymunun izi vardı. O zaman başıma hakikat tak etti. Demek gelini seven cin, maymun kıyâfetine girmiş olan bizim cindi. Maksadına nâil olmak için beni bir âlet gibi kullanmıştı.

Başıma gelen işin neresine yanaydım? Nur gibi karıcığımı kaybettiğime mi, ahmakçasına cine âlet olmaklığıma mı?...

Öfkeden üstümü başımı yırtıp duvardan duvara baş vurmak sırası bana geldi. Ne ettiğimi, ne edeceğimi, nereye ve niçin gittiğimi bilemez bir hâle girdim, yürüdüm, yürüdüm. Şehrin varoşlarını aştım. Ucu bucağı yok bir çölün ortasına vardım.

Akşam oluyordu. Başımı iki avuçlarıma almış acı acı düşünürken, tâ önümde bir fışırtı duydum. Bakınca bir de ne göreyim? Biri beyaz, biri esmer iki yılan birbirleriyle müthiş bir muharebeye tutulmuşlar.

Yanımdaki bir taşı kapınca, esmer yılanı öldürdüm. Çünkü esmer yılan, beyaz yılanı fena hâlde sıkıştırıyordu. Beyaz yılanın bakışlarında imdat isteyen bir hâl vardı.

Beyaz yılan kıvrana kıvrana uzaklaştı. Neden sonra, yanına on tane küçük beyaz yılan alarak tekrar döndü. Hep birden esmer yılanın ölüsü üzerine hücum ettiler. Onu öyle parçaladılar ki, leşinden eser bırakmadılar. Esmer yılanın kala kala ortada bir başı kaldı. Ben şaşkın şaşkın seyrediyordum. Bu iş de bittikten sonra, beyaz yılanların hepsi çekilip gitti.

Ben o kadar yorgundum ki, oturacak hâlim yoktu. Kumların üzerine serildim, gözlerimi göğe diktim. İşte o zaman, nereden geldiğinin, kimin tarafından söylendiğinin fakına varamadığım sözler duydum. Bana:

— “Ey garip, bırak zaman doludizgin koşup geçsin, sen başını yastığa koyunca, kaygısız uyu! İnsan gözünü kapayıp açacak kadar kısa bir zamanda neler olmaz?” diyordu.

Derken efendim, birdenbire o vahşi yerde, karşıma bir insan çıkıvermesin mi? Ona kim olduğunu sormaya vakit kalmadan adam:

— “Kardeşim, benden korkma! Ben insan değil, lâkin insan kıyâfetine girmiş bir cinim. Demincek sen bize iyilik ettin. İyiliğine karşı sana iyilik etmek için geliyorum. Biz şeytana uymuş olan cinlerden değiliz. Elhamdülillâh biz Müslüman ciniz. Dile ne dilersen, biz dileğini hemen yerine getiririz!” dedi.

Yüreğimde korku morku kalmamıştı. Hemen ayağa davrandım:

— “Geldiğine iyi ettin. Başıma pek büyük bir belâ geldi. Yardıma pek muhtacım. Allah’tan oldu ki, bana gözüktünüz. Büyük belâ diyorum, ona büyük demek bile azdır!” diye anlatmaya başladım.

O elini uzatarak sözümü kesti.

— “Siz Tembel değil misiniz?” diye sordu.

Ben şaşa şaşa:

— “Tam bildin!” dedim.

O devam ederek:

— “Demincek öldürdüğünüz esmer yılan, şeytana uyan cinlerin birisiydi. Kurtardığınız beyaz yılan, benim uzaktan kardeşimdir. Biz bir babadan bir anadan dört kardeş ciniz. Hepimiz size minnettar olduk. Sizi aldatıp elinizden karınızı kapan maymun kıyâfetindeki cin de şeytana uyanlardandır. Çoktan beri o, bu kızı istiyordu. Lâkin kızın babasının yaptığı tılsım, onun kıza yanaşmasına mâni oluyordu. Siz, bilmeden tılsımı bozdunuz. Biz varız ya, Allah’ın inayetiyle onun hakkından geliriz ve kızı kurtarıp size veririz. Bize yaptığınız hizmet boşa gitmeyecektir!” diye teminat verdi.

Onun üzerine öyle bir nara attı ki, yer gök sarsıldı, her taraf inim inim inledi. Vallâhi korkmadım desem yalan söylemiş olurum. Birdenbire çölün ortasında denizin dalgaları gibi kalabalık, acayip acayip mahlukât peyda oldu. Adam kıyâfetindeki arkadaş cin onlara:

— “Maymunun nerede olduğunu biliyor musunuz ey taife?” diye bağırdı.

İçlerinden birkaçı ileri gelerek:

— “Biz onun yerini biliriz” diye cevap verdiler.

Doğrusu işim tıkırında gidiyordu. İnsan kıyâfetindeki cin yine:

— “O yer neresidir?” diye sordu.

Öne atılanlar:

— “Güngörmez memleketi, tunç şehir!” diye bağrıştılar.

İnsan sûretindeki cin bana döndü:

— “Size en mârifetli cini vereceğim. Onun sırtına bineceksiniz, o sizi maymunun yerine götürecek ve kızı almak için ne yapmak icap ettiğini size anlatacak. Yalnız, yolda sakın ha, Allah’ın ismini anmayınız. Çünkü sırtına bineceğiniz cinin imanı daha pek kavi değildir. Olur da ism-i celâli duyunca ürker, sizi sırtından sarsarak atar ve kaçar!” dedi. Ben:

— “Semi’nâ ve ata’nâ”[281] diye cevap verdim.

Temennalar yapa yapa imanı kavi olmayan düzenbaz cinin sırtına bindim. Cin, döne döne havada yükseldi. O kadar ki, artık yeryüzünü göremez oldum. Git gide yıldızlara yanaştık. Meleklerin göklerde Allah’a ilâhî okuduklarını duyar gibi oldum.

Cinin ağzının durduğu yoktu. Bülbül gibi ötüyor, beni sözleriyle eğlendiriyor ve “Allah” ismini anmama böylece mani oluyordu. Lâkin birdenbire karşıma, baştan aşağı yeşillere bürünmüş, nurlu simalı bir ihtiyar çıktı. Elinde pırıl pırıl parlayan bir kargı tutuyordu.

— “Ey Tembel! Lâ ilâhe illallah, Muhammedü’r-resulallah de bakalım!” dedi.

Ee, ne de olsa dayanamadım, kelime-i şahadeti söyledim.

Vay, sen misin bunu söyleyen? İmanı kavi olmayan cin, tuzla buz oldu, bin bir kıvılcım şekline girerek dört tarafa savruldu. Bir düşüşe başlamıştım ki, dil onu tarife yetmez yerle gök arasında döne döne, alt üst ola ola düşüyordum. Bir gün düştüm, iki gün, hatta üçüncü ve dördüncü gün bile

düşmekte devam ettim. Dördüncü günü akşamı, koca deryanın içine cumbadak dalıvermeyim mi? Az kalsın aklım başımdan gidiyordu.

Ama neyse, bu kazayı da atlattım. Denize daldığım yerin biraz ötesinde bir gemi varmış. Gemiciler beni görünce gelip kurtardılar. Gemilerine götürdüler. Gelgelelim, ben heriflerin dilinden hiçbir şey anlamıyordum. Onlar patırdadıkça, ben yüzlerine “Ne diyorsunuz?” gibilerden ahmak ahmak bakıyordum.

Baktım ki, bu da olur iş değil, onların lisanlarından anlamadığımı, onlara işaretlerle bildirdim. Onlar artık bana bir şey söylemediler. Yollarına devam ettiler. Yolda giderken koca koca balıklar yakalıyor, pişirip yiyorduk.

Günün birinde, geminin varacağı yere vardık. Orası, bu gemicilerin memleketiymiş. Beni herifler, padişahlarının önüne götürdüler. Beni oracıkta muhafız-ı askerîye başbuğu tayin etti. Vezire de şehri bana göstermesi için emirler verdi. Vezir beni şehrin içinde dolaştırdı.

Meğer orası Çin-i Maçin’in sahiliymiş. Şehrin adı Hekad idi. Evvelce ahâlisi kafir olduğu için Allah, onları taş hâline getirmiş. Bu taşlaşmış insanlar, şehrin kıyısında bucağında heykeller gibi duruyorlardı. İşte orada gördüğüm yemiş ağaçlarını başka hiçbir yerde görmedim. Orada tam bir ay kaldım.

Bir gün, pınar başında düşünceye dalmış, yan gelmiştim. Yanıma bir süvari yanaştı:

— “Tembel siz misiniz?” diye sordu.

— “Benim” dedim.

— “Hiç korkma, yaptığın iyilik boşa gitmedi!” dedi.

— “Siz kimsiniz?” dedim.

— “Ben kurtarmış olduğunuz beyaz yılanın kardeşlerinden biriyim. Karınızın bulunduğu yer, buraya çok yakındır. Siz şimdi acele benim elbisemi giyin!” dedi.

Söylediği gibi yaptım. Hemen atına atladı. Beni arkasına alınca, atın böğürlerine mahmuzu bastı. At dörtnal üzere uçtu desem, doğru söylemiş

olurum. Sahramsı bir yere vardık. Önümüzde yan yana iki dağ görünüyordu. Cin atını durdurdu. Beni indirdi:

— “Şu iki dağı görüyor musunuz? İşte yürüye yürüye o iki dağın arasından geçersiniz ve tâ tunç şehri görününceye kadar, yolunuza devam edersiniz. Tunç şehri görününce durur ve beni beklersiniz. Ben geleceğim ve oraya girmek için ne yapmanız icap ettiğini size anlatacağım. Sakın ha, ben gelmezden evvel şehre gireyim demeyiniz!” dedi.

İtaat edeceğimi vaat ettim. O atını sürdü, ben de dağ yolunu tuttum. Yürüdüm, yürüdüm, nihayet tunç şehrini gördüm.

Karımın oracıkta olduğunu düşündükçe ayaklarım durmuyordu vesselam. Şehrin duvarları dibine kadar vardım. Şehrin duvarları çepe çevre tunçtu. Duvarlarda kapı falan yoktu. Acaba bir kapı, bir gedik bulabilir miyim diye etrâfında kaç kere dolaştım, bilmiyorum. Nihayet anladım ki, kıyamet gününe kadar dolaşsam, kapısız duvarda kapı yaratamayacağım.

Ben duraklayıp dururken atlı cin yanımda göründü. Bana tılsımlı bir pala verdi. O palayı elimde tuttukça, beni kimse göremiyordu. Cinin bana palayı vermesiyle, gözden kaybolması bir oldu. Elimde pala, şaşkınlıktan dona kalmıştım.

Birdenbire yanı başımda çığrışmalar, bağrışmalar duydum. Başımı dönünce, bağrışanların gözleri göğsünde birtakım tuhaf mahluklar olduklarını gördüm.

Meğer bunlar da bizim mahut beyaz yılanın taifesiymişler. Beni duvarın bir tarafına götürdüler. Duvarın altından su çıkıyordu. Bana o suya dalmamı ve duvarın iç tarafında, yani şehrin içinde sudan çıkmamı tembih ettiler.

Ben de tembih ettikleri gibi hareket ettim. Suya daldım. Tunç duvar, dışarıdan gözüktüğü kadar ince değilmiş. Ha bire gittim, gittim, başım sudan çıkmaz. Neyse, zar zor duvarı geçtim. Ama nefesimi tuta tuta az kaldı patlayacaktım. Sırsıklamdım. Lâkin karımın aşkı bana ne ıslaklığı, ne de kuruluğu duyduruyordu.

Hemen karımı aramaya koyuldum. Nihayet onu bir bahçenin ortasında buldum. Som altından yapma bir tahtın üzerinde oturuyordu. Tahtın bir tavanı vardı. O tavandan tahtın her tarafına işlemeli perdeler iniyordu.

Hele Bahçe!... Bahçeden ziyade cennete benziyordu. Ağaçları altındandı. Yemişleri de inci gibi, elmas gibi en kıymettar mücevherattandı.

Karım beni görür görmez tanıdı. Yüreği göğsünde hoplamış olacak ki, bayılır gibi oldu. Elini göğsüne koydu. Kendini topladı, yerinden kalkarak ilk evvelâ o selâm verdi:

— "Sen buraya nasıl geldin, seni buraya kim getirdi? Çabuk söyle!" dedi.

Ben, olup bitenleri çarçabuk kendisine sayıp döküyordum. Karım elimden tutarak:

— "Beni dinle" dedi, "kaybedecek vaktimiz yoktur. Bu cin beni o kadar seviyor, benim için o kadar deli divâne oluyor ki, bana bütün sırlarını anlattı. Kendisine hangi şeyden mazarrat, hangi şeyden fayda gelebileceğini bildirdi. O isterse, bu şehri bir saniyede kül ettirir ve ahâlisinin hepsini de öldürtebilirmiş. Bu işleri hep cinlere gördürtebilirmiş. Lâkin cinleri itaate mecbur etmek için bir tılsım varmış ki, o tılsıma müracaat etmesi icap edermiş. Tılsımın nerede olduğunu bana söyledi."

Ben sözünü kestim:

— "Aman, o tılsım nerede, çabucak söyle!" dedim.

Karım bana tılsımın yerini anlattı. Bu tılsım, bir kartal resminden ibaretti. Ortasında bazı okunması güç yazılar vardı. Ateşte biraz misk yakmalı, bu kartal resmini miskin buğusuna tutmalıymış. O duman bütün ifritleri onun çıktığı yere toplarmış. Ondan sonra siz ifritlere ne emrederseniz, onlar emirlerinizi hemen oracıkta yerine getirirlermiş.

Ben olduğum yerden fırladım. Dosdoğru tılsımın bulunduğu yere vardım. Karımın dediklerini birer birer yaptım. Derken efendim, birden gökten, üstümden, altımdan binlerce ifrit sökün ettiler. Gelip gelip önümde eğildiler:

— "Ey padişahımız, bize emrediniz, ne yapmak isterseniz, hemen yapıverelim!" dediler.

Ben onlara cevap verdim:

— “Bahçenin ortasında taht üzerinde oturan genç bir kız yok mu, işte o kızı buraya getiren cini yakalayınız, zincirlere bağlayıp bana getiriniz!” dedim.

Onlar, “Hay hay!...” diyerek kayboldular. Cini yakalayıp sıkı sıkı zincire vurmuşlar, yaka paça sürükleyerek önüme getirdiler.

Ben onlara teşekkür ettim ve dağılıp gitmelerini tembih ettim. Bana itaat ettiler. Hepsi yerli yerlerine savuştular.

Ben hemen karıma koştum. Ona yaptıklarımı anlattım ve benimle beraber gelip gelmeyeceğini sordum. Kendisi “Elbette!” diye cevap verdi. Şehre girdiğim yerden karımla beraber çıktım. Karşımda bütün imanlı cinleri buldum:

— “Memleketime gitmek için en kısa yol hangisidir?” diye sordum.

Onlar önüme düştü. Yürüdük, yürüdük, nihayet deniz kıyısına vardık. Orada bir gemi bulduk. Rüzgâr tam gemicilerin ve benim istediğim gibiydi. Gemi yelkenleri şişirince, kuş kesildi. Geniş denizleri çarçabuk geçti. Birçok adaları, kıyıları, burunları arkamızda bıraktık ve böylelikle Basra’ya vardık. Karım sağ sâlim babasının evine girince, gerek babası ve anası, gerek akrabaları şaştılar ve sevindiler.

Tılsımlı kartal resmi yanımdaydı. Onu yine tütsüledim. Yine ifritler el-pençe karşıda divan durdular ve kendilerine ne emrettiğimi sordular. Ben de tunç şehrinde mücevherat, altın, gümüş gibi kıymetli ne varsa, hepsini bana taşımalarını emrettim.

Birkaç dakika sonra, evimde yığın yığın elmaslar, zümrütler, yakutlar, zebercetler, inciler gördüm. Bunlar artık benim malımdı.

Maymunu zincire vurduktan sonra, onu ta Basra’ya kadar sürüklemiştim. Onu ne yapacağımı düşünüyordum. Şaka değil, cindi bu! Onu ne bıçak keser, ne ok delerdi. Yine tılsımlı resmi buğuladım. Toplaşan ifritlere, maymunu bir tunç şişe içine tıkmalarını emrettim.

Bu iş de oldu bitti. Şişenin ağzını münasip bir tıpa ile sıkı sıkı tıpaladım. Ondan sonra, karımla beraber, bugüne kadar keyif ve safâ sürdüm.

İşte bundan dolayıdır ki, ey Padişahımız, bende bulunan mücevherat ve altının ne haddi, ne de hesabı vardır. Eğer aradığınız büyük elmastan başka bir şey isterseniz, ben cinleri çağırır ve arzunuz neyse, onlara yaptırırım.

Harun Reşid bu hikâyeyi çok merakla dinledikten sonra, başkalarına bir ibret dersi olsun diye, bu hikâyenin altın yazılarla bir kitaba yazılarak kitabın da saray kütüphânesine konmasını emretmiş. Tembel'e teşekkür etmiş, Padişaha yaraşır birçok hediyeler vermiş.

ŞEHZÂDE KAMERÜZZAMAN VE BEDİR HATUN

Bir varmış bir yokmuş, evvel zamanda, kalbur samanda Şahüzzaman adlı bir padişah varmış. Bu Padişahın memleketi, Hâlidan Adaları'ymış. Bu adalar da Acemistan'ın ötesinde bulunurmuş.

Şahüzzaman, ayrı ayrı dört padişahın kızıyla evlenmiş. Hatta altmış tane de evlâtlık almış. Lâkin bir türlü evlâdı olmamış. Şahüzzaman'ın artık yaşı ilerlemiş bulunduğu için, bu evlâtsızlığından dolayı canı çok sıkılırmış. O kadar ki, bir gün dayanamamış, sevdiği vezirlerinin birisine derdini açmış:

— "Vakıa memleketimin dört başı mamur, Allah da bana her türlü inayette bulundu, ama bir erkek evlâdım yok. Artık da genç değilim, bir gün gelecek 'İnnâ li'llâh ve innâ ileyhi râci'ûn!'[282] diyecekler, beni musalla taşına koyacaklar. O zaman, benim boş bıraktığım tahta kim çıkacak? Kalan tâcı giyebilecek bir erkek evlât bırakabileydim, 'Adam sen de, herkes ölüyor, ben de ölürüm!' der geçerdim. Gelgelelim öyle bir evlâdım yok. İşte içimi yiyen, safâ ile devlet sürmeme engel olan koca dert bu!" demiş.

Vezir başını önüne eğerek:

— "Efendim" demiş, size nasihat vermek bizim gibi kölelerin haddi değil, lâkin Allah'a mütevekkil olunuz, yüreğinizi sıkıntı ile boğmayınız. Hazreti Allah, öyle hâdiseler halk eder ki, siz de muradınıza erersiniz. Mesela geniş yürekle bir abdest alıp bir-iki rekat namaz kılınız, Allah'a yalvarınız. Aynı zamanda meselâ fukaraya sadaka dağıtınız. Onlar da sizin için dua etsinler. Onların duaları her hâlde makbul olur. Hazreti Allah, size belki bir evlât ihsan eyler." diye fikir vermiş.

Padişah Vezirin nasihatini dinlemiş. Sadakalar dağılmış, fukaranın karınları doyurulmuş. Dokuz ay sonra da Padişahın bir erkek evlâdı olmuş. Padişah, oğluna Kamerüzzaman adını vermiş.

Padişah bir oğlu olduğuna o kadar sevinmiş, o kadar sevinmiş ki, bütün memleket yedi gün yedi gece şarkı, çalgı, oyun, düğün ile çalkanmış. Yani doğan çocuğa dadılar, dayeler[283] daha nice nice hizmetçiler tutulmuş. Çocuk on dört yaşına kadar bin naz ve bin nimetle büyütülmüş.

Bir fidan gibi boyunu serpen çocuk, hakikaten de güzelmiş. İnsan yüzüne, boyuna posuna bir göz gezdirince, “Yaradan’a kurban olsunlar!” demekten kendini alamazmış.

Babası onu o kadar severmiş ki, bir dakikacık olsun ondan ayrı kalmaya dayanamazmış. Onun üzerinde titrer dururmuş.

Padişah bir gün, vezirini vüzerasını etrâfına toplamış:

— “Ey kölelerim!” demiş, “Oğlumu çok sevdiğimi hepiniz bilirsiniz. Bu fazla sevgimden ürkmüyorum dersem, yalan söylemiş olurum. İçimi bir kurt yiyor, acaba, diyorum, bu çocuğu kaybedecek miyim? Yahut çocuğun başına bir felâket mi gelecek ki, ben bunu bu kadar seviyorum. Yoksa onu kaybedeceğimi yüreğim anlıyor da, onun için mi acaba, üzerine bu kadar düşüyorum. Yoksa yakında, acaba ben mi bu dünyayı terk edeceğim de, onun için, onu şimdi doya doya görmek, okşamak istiyorum! Bu endişeler yüzünden, bir türlü rahat ettiğim yok. Oğlum maşallah on dört yaşını bitirdi, ne dersiniz, onu şimdiden evlendirsem mi?” diye sormuş.

Vezirlerin hepsi:

— “Hay hay!... İzdivaç meşrudur. Mademki sizin de böyle endişeleriniz vardır, -endişelerinizde haksızsınız ya…- onun mürüvvetini dünya gözüyle görünüz!” diye cevap vermişler.

Padişah emretmiş, Kamerüzzaman’ı hemen çağırmışlar. Kamerüzzaman, babasının karşısına gelerek hürmetkâr bir vaziyet almış, boynunu bir tarafa bükerek babasının ne diyeceğini beklemiş.

Padişah oğluna:

— “Oğlum, Allah’a çok şükür, artık çocukluktan çıktın, delikanlı oldun. Bu dünyada hiç kimse ne kadar yaşayacağını ve ne zaman öleceğini bilemez; ölmeden evvel senin mürüvvetini görmek ve Hazreti Azrail yanıma geldiği zaman, kaygısız teslim-i ruh etmek isterdim!” demiş.

Kamerüzzaman, durduğu yerde bir irkilmiş, gözlerini bir hüzün sarmış ve babasına:

— “Babacığım!” demiş, “Ben evlenmek istemiyorum. Sayenizde epeyce kitap okudum, görmüş geçirmiş insanlarla sohbetler ettim. Benim

anladığıma göre, kadına hiç inan olmuyor. İnsanın saçı ağardı yahut kesesi boşaldı mıydı, onlar gözlerini ve gönüllerini başka yere çeviriyorlar. Mademki böyledirler, onlarla evlenmeye ne lüzum var? Evlenmezden evvel okuyacağım daha nice kitaplar, öğreneceğim daha nice şeyler var. Onun için evlenmemeye karar verdim.” diye cevap vermiş.

Padişah, oğlunun vezirler önünde verdiği bu cevaptan çok utanmış, çok üzülmüş, ama babalık bu ya, ses çıkarmamış. Tatlı sözlerle oğlunun yüreğini hoş etmeye dikkat etmiş.

Zaman geçmiş, gün geçtikçe Kamerüzzaman, daha güzelleşiyor, bilgisi de git gide artıyormuş. Onun nezaketine hayran olmayan yokmuş. Kamerüzzaman, bir yaşına daha girince, babası oğlunu çağırmış:

— “Oğlum” demiş, “sözlerimi dinlemeyecek misin?”

Bu sözleri duyunca, “Acaba babama ne itaatsizlik ettim?” diye Kamerüzzaman kederinden sendelemiş. Babasına:

— “Söyle babacığım da sözünü tutayım!” demiş.

— “Oğlum, bu ölüm dünyasıdır, er veya geç ecel şerbetini içmeyecek adam yoktur. Ölmezden evvel seni evlendirip kendi tahtıma oturtmak ve padişahlığını ilan etmek istiyorum.” deyince Kamerüzzaman, yerli yerinde dona kalmış. Doğrusu babasının böyle bir teklifte bulunacağını akıl ve hayâlinden geçirmiyormuş.

— “Babacığım” demiş, “her evlâda Allah babasının ve anasının sözünü tutmasını emretmiştir. Ama bizi Yaradan, evlâtlara da bir hak vermiştir. Sâyenizde birçok şeyler öğrendim, şimdiye kadar okuduğuma ve öğrendiğime göre, kadın baş belâsından başka bir şey değildir. Bizlerden evvel binlerce nesil insanlar doğup ölmüşler, onların söylediği de bu. Şimdi yaşayıp görgü kazanmış olanların da söyledikleri bu. Kadın yüzünden neler olduğunu, siz de duyup işitiyorsunuzdur. Bu böyleyken neden beni evlendirmekte bu kadar ısrar ediyorsunuz. Ben evlenmeyeceğimi size söyledim. Dün evlenmedim, bugün de evlenmeyeceğim, yarın da, hiç evlenmeyeceğim. Kadın melek yüzüyle, uzun saçları ve kırmızı kınalı parmak uçlarıyla üzeri yaldızlı bir belâdır. Ben o belâyı durup durduğum yerde başıma sarmak istemiyorum. Kıyamet kopsa, evlenmem vesselâm. Rahat rahat oturduğum yerde, neden başıma bir iş açayım? Dünyanın

fenalıklarının çoğu, hep onlardan gelir. Onun için babacığım, eğer beni severseniz, evlendirmekten vazgeçiniz!”

Zavallı ihtiyar Padişah, ellerini dizine bağlamış, boynunu bükmüş:

— “Nasıl istersen öyle olsun evlâdım!” demiş.

Kamerüzzaman’ı, yine eskisi kadar, hatta eskisinden ziyade sevmiş. Çocuğuna hiçbir şeyin eksikliğini duyurmamaya gayret etmiş. Ama yine ara sıra içinden derin bir ah çekip “Acaba evlâdımın mürüvvetini göremeyecek miyim?” dermiş.

Padişah bir gün, en sevdiği bir Vezirini yanına çağırmış, ona:

— “Bundan epeyce zaman evvel, hepinizi topladım ve “Çocuğu evlendireyim mi, evlendirmeyeyim mi?” diye fikirlerinizi sordum. Hepiniz, ‘hay hay meşrudur filandır, falandır’ diye cevap verdiniz. Gelgelelim işi çocuğa açtıkça, “Çocuk yar olmaz!” diye ayak diriyor, evlenmem de evlenmem diye inat ediyor. Sen baba olup evlâdını benim gibi candan sev de, mürüvvetini görmeden dünyadan ayrıl! Bu hiç olur şey mi? Söyle ne yapalım? Zorla nikah olmaz a!”

Vezir:

— “Vallâhi Padişahım ben de ne diyeceğimi bilemiyorum. Çocukta evlenmek arzusunu uyandırmak için, onun bir kadına âşık olması icap eder. En güzel kızları toplasak da, onun önünde bir resm-i geçit yaptırsak, diyeceğim geliyor, ama sonra düşünüyorum ki, bu da bir fayda veremeyecek. Çocuk kadın yüzü görmek istemiyor. Toplayacağımız en güzel kadınları saraydan, şehirden toplayacak değil miyiz? Çocuk zaten onları gerek sarayda, gerek sokakta bin kere görüyor da, şöyle bir bakmaya bile tenezzül etmiyor. Bilakis kendilerini ona göstermekte, bayağı kadınlar yarış ediyorlar. Onlar oğlanın üstüne vardıkça, çocuk onlardan büsbütün tiksiniyor. Haydi, naz etseler de kendilerini ona göstermeseler neyse; fakat iş böyle olunca, mesele hakikaten müşkül oluyor. Bana kalırsa, yapılacak biricik şey kalmıştır. Çocuk sizi sever ve size çok hürmeti vardır. Çocuğun hürmetinden istifade ederek ona istediğimizi yaptırabilirsek, bize ne mutlu! Fikrimce bir sene daha bekleyelim. Bir sene olunca, ne kadar vezir, emir, zâbit varsa, hepsini büyük bir kurultaya dâvet ediniz, en pişkin harp ve darp görmüş askerlerinizi de önünüze saf edersiniz. Bu heyetin ortasına geçerek

tahtınıza oturursunuz. Çocuğu oraya çağırır ve herkesin dinleyeceği bir sesle ona evlenmeyi bir daha teklif edersiniz. Bu kadar kalabalık içinde çocuk size "Hayır!" demeye utanır. Ama siz diyeceksiniz ki, "Yahu çocuğa sizlerin önünüzde böyle bir teklifte bulunmadım mı?" evet bulundunuz. Biz o kadar kalabalık değildik. Hem orada olanların hepsi çocukla yüz-göz olmuş insanlardı. Benim şimdi tavsiye ettiğim insanları toplarsanız, işin rengi değişir sanırım. Vallâhi benim aklıma başka bir fikir gelmiyor. En münasibi yine budur."

Padişah memnun olmuş, Vezire altın sırmalı bir kürk hediye etmiş.

Padişah "Güç olmasın da geç olsun!" diye, bir sene daha beklemiş. Bu bir sene içinde Kamerüzzaman'ın güzelliği büsbütün artmış. Genci görüp de ona esir olmayan kadın kalmamış.

Aradan bir sene daha geçince, Padişah Vezirin ona tavsiye ettiği gibi, koca bir kurultay kurmuş. Büyük vezirlerin, anlı şanlı askerlerin hepsi oradaymış. Atlar kişniyor, bayraklar rüzgârda titriyor, kösler gürlüyor, zurnalar ötüyormuş. Padişah oğlu Kamerüzzaman'ı çağırtmış.

Kamerüzzaman, üç yerden yerleri öpe öpe, babasının karşısına gelerek boyun kesmiş, el-pençe divan durmuş. Kıbleye dönen kıblenümâ[284] iğneleri gibi, bütün gözler, Kamerüzzaman'ın üzerine dikilmiş. Sözler ve sesler kesilmiş.

İşte o zaman Padişah, oğluna hitap etmiş:

— "Ey evlâdım, seneler geçiyor, artık ihtiyarladım, bacağımın birisi mezarın çukurundadır. Bu dünyadan ayrılmazdan evvel, seni evlendirmek ve senin saadetinle mesut olmak istiyorum. Bugün seni, bunun için buraya çağırdım!" demiş.

Kamerüzzaman, bu sözleri duyunca başını kaldırmış, delikanlılığın deliliklerinden olacak, ne yaptığını bilmeden el-pençe divan duran ellerini çözmüş. Kollarını ta dirseklerine kadar sıvamış, göğsünü kabartmış ve dimdik durarak:

— "Baba ihtiyar oldun! Yaşın çok, ama aklın kıt galiba!" diye bağırmış. "Kaç defadır size evlenmeyeceğimi söyledim. Kıyamet de kopsa, evlenmeyeceğim vesselâm!"

Bütün vezirler, emirler başlarını eğmişler, hepsi içlerinden “Keşke burada olmasaydık!” diye düşünmüşler.

Padişahın gözleri kararmış, yanakları alnına kadar kızarmış. Öfkesinden kükrüyor, utancındansa yedi kat yerin dibine geçmiş bulunmak istiyormuş.

Öyle ya, o teklif memleketin bütün büyükleri önünde yapılmış ve bu cevap yine onların önünde verilmişmiş. Bu hâli görenler, içlerinden neler demezler, ne düşünmezlermiş. Hele askerler?...

Padişah, tahtının üzerinden yay gibi irkilmiş. Oğlunu müthiş sûrette azarlamış. Kamerüzzaman’ın ödü kopmuş. Padişah askerlere emretmiş, Kamerüzzaman’ı onlara tutturmuş, ellerini kollarını sıkı sıkı bağlattırmış.

Kamerüzzaman da verdiği cevaptan utanarak pişman olmuş; lâkin ne etsin ki, ok bir defa yaydan çıkmış.

Padişah ona söylemedik laf bırakmamış:

— “Ey terbiyesiz evlât, hangi cesaretle, ordularımın, vezirlerimin ve askerlerimin karşısında bana böyle cevap veriyorsun! Şimdiye kadar seni hiç azarlamadım. Ceza nedir görmedin. Ama dur şimdi, senin hakkından nasıl geleceğimi görürsün!” diye bangır bangır bağırmış.

Kamerüzzaman’ı çözmelerini askerlerine emrettikten sonra, zindancıları çağırmış, Kamerüzzaman’ı zindana atmalarını tembih etmiş. Zindancılar Şehzâde’yi babasının önünden yaka paça sürükleyerek götürmüşler.

Kamerüzzaman’ın gireceği zindanı oranın bekçileri süpürüp silmişler, bir köşesine sedirimsi bir şey koymuşlar, onun üzerine bir de kaba saba ot minder yapmışlar. Zindanın bir köşesine de bir mum komuşlar. Çünkü zindan ne gece, ne gündüz aydınlık yüzü görmezmiş. Kamerüzzaman’ı işte buraya soktuktan sonra, kapıyı üzerine kapamışlar; kapının önüne bir de dilsiz ve sağır bir nöbetçi bırakmışlar, savuşup işlerine, güçlerine gitmişler.

El ayak çekildikten sonra Kamerüzzaman, minderin üzerine oturmuş. Yüreği kırık ve gönlü sıkıntı içindeymiş. Babasına verdiği cevaptan bin kere pişmanmış; ama iş işten geçtikten sonra, son pişmanlık kaç para eder?

Zavallı Şehzâde, kapkara zindanın içinde, kendi kendine, “Gördüğüm ceza bana müstahaktır, nasıl oldu da babama verdiğim cevabı verecek kadar

kendimi kaybettim!” diye söylenmiş. Kamerüzzaman, böylece zindanda kalmış.

*
* *

Gelelim Kamerüzzaman’ın babasına…

Padişah ne yapacağını, ne edeceğini bilemeyerek akşama kadar tahtının üzerinde otura kalmış. Akşam olunca, toplananların hepsine izin vermiş, onlar da yerlerine dağılmışlar. Yalnız Padişaha bir sene evvel şöyle yap böyle diye nasihat vermiş olan Veziri yanında alıkoymuş. Herkes çekilip gittikten sonra ona:

— “İşte beğendin mi ettiğini? Şu felâkete sen sebep oldun. Ben de seni aklı başında, başı yerde bir adam sandım da sana fikir danıştım. Şimdi söyle bakalım, ne yapalım?” diye çıkışmış.

Vezir de sıkılmıyor değilmiş. Padişaha:

— “Vallâhi efendim, Şehzâde’yi on beş gün zindanda bırakınız. O size verdiği cevaptan dolayı bin kere pişman olmuştur. Aradan on beş gün geçtikten sonra onu yeniden önünüze çağırırsınız ve ona evlenmesini emredersiniz. Bu sefer ‘Hayır!’ demeyeceğine iki kere ikinin dört ettiği gibi eminim. Çocuk genç değil mi, karşınızda bir cahilliktir etti. Ama artık yola gelmiştir!” diye yeni yeni nasihatler vermiş.

Padişah on beş gün beklemeye karar vermiş. Ama zavallı oğlu ne kadar üzülüyorsa, o da o kadar üzülüyormuş. “Acaba yavrum zindanın içinde ne yapıyor?” düşüncesi günlerini zehirliyormuş. Durduğu yerde iri iri yaşlar yanaklarının üzerinden kayarak aksakallarını ıslatıyormuş.

Kamerüzzaman biricik evlâdıymış ya! Padişah, Kamerüzzaman doğdu doğalı onunla beraber yatar, bir kolunu oğlunun başı altına yastık edermiş. Gece Kamerüzzaman’ı yanında bulmayınca, gözleri uyku yüzü görmemiş, sanki ateş üzerinde yatıyormuş gibi, bir yandan öbür yana döner dururmuş.

*
* *

Gelelim Kamerüzzaman’a…

Akşam olunca, zindancılar ona biraz yiyecek ve biraz içecek getirmişler. Kamerüzzaman’ın iştahı yokmuş; lâkin âdet yerini bulsun diye ağzına bir lokma ekmekle bir yudum su almış. Sonra yine sedirinin üzerine çıkarak kendi kendini azarlamaya devam etmiş. Kederinden yüreği, göğsünün ortasında yabancı bir kurşun parçası gibi ağırlaşmış. Sanki görünmeyen bir el boğazını sıkıyor ve onu boğuyor sanıyormuş.

Zindancıların bir köşeye bıraktıkları suyla abdest almış, sonra yine sedirin üzerine oturarak Kur’an okumuş. Yasin-i şerifi ve Rahmân Suresi’ni birkaç kere tekrar etmiş. Yüreği biraz ferahlamış. O zaman ellerini kaldırarak uzun uzun Allah’a dualar etmiş. Tanyerinin ağarmasına az kala, uyku göz kapaklarını ağırlaştırmış. Kamerüzzaman üst elbiselerini çıkarmış. İnce bir dokuma kumaştan ibaret olan iç gömleği ile kaldıktan sonra, başına da mavi mendilini sarmış.

Onu yattığı yerde gören, ayın on beşi sanırmış. Başucunda mum kızıl kızıl yanıyormuş. Kamerüzzaman öylece uyurken, başına daha neler geleceğini ve Allah’ın neler takdir ettiğinden bî-haber sakin ve müsterih uyumuş.

Kamerüzzaman’ın yattığı zindan, eski zamanda Romalıların yapmış olduğu koca bir kulenin bodrum katındaymış. Kule harap olduktan başka hiç de tekin değilmiş. Gece onun yanından geçenler orada tuhaf tuhaf sesler, patırtılar işitirlermiş.

İblisin çocuklarından cinler padişahı Dimiryat’ın kızı Meymune orada otururmuş. İstediğine gözükür, istediğine gözükmezmiş. Kamerüzzaman’ın zindana atıldığı gün, bu Meymune adlı dişi ifrit, kulenin kuyusuna inmiş. Gece her tarafı karanlık bürüyünce, kuyudan dışarı çıkmış. Maksadı yedi kat göğün son katına kadar çıkmak ve oradan gizli gizli melaikelerin şarkılarını, ilâhilerini dinlemekmiş.

Kuyudan çıkar çıkmaz, zindan tarafından gelen ışığı görünce, “Acaba zindana kimi attılar?” diye merak etmiş. Cin değil mi ya, zindanın duvarından geçerek içeri girmiş. Bir de ne görsün? Bir sedir, sedirin ucunda bir mum yanıyor, sedirin üzerinde de bir insan yatıyor. Doğrusu Meymune bu hâle çok şaşmış. Yavaş yavaş kanatlarını oynatarak tavana doğru yükselmiş. Sonra kanatlarını aşağı sarkıtınca, sedirin yanına konuvermiş. Usullacık uyuyan insanın üzerini örten örtüyü kaldırmış ve Kamerüzzaman’ın yüzünü görmüş.

Delikanlının yüzünü görünce, Meymune durduğu yerde taş kesilmiş gibi donakalmış. O güne kadar insanoğullarının bu kadar güzelini görmemiş. Kamerüzzaman'ın yüzünden çıkan nur, mumdan çıkan ışığı körletecek kadar parlakmış. Uyuyan mahmur gözleri, gazâlin gözleri gibi sağa sola süzülüp duruyormuş. Meymune o gözlere bayılmış.

Hakikaten de Kamerüzzaman'ın kara gözleri bayılacak kadar varmış. Hele o kaşlar, keman yayına taş çıkartabilirlermiş. Vücudundan ise misk ile ambere benzer güzel bir koku çıkıyormuş.

Meymune Müslüman cinlerden olduğu için "Yaradan'a kurban olsunlar!..." demekten kendini alıkoyamamış.

Aradan bir saat geçtikten sonra Meymune, Kamerüzzaman'ı seyre doyum olmayacağını anlamış. Onu hiç incitmemeye ve başkasının da onu incitmesine meydan vermemeye karar vermiş. Kanatlarını açınca, göğe doğru yükselmeye başlamış. Göğün birinci katına henüz varmış ki, uzaktan uzağa gökte bir kanat patırtısı duymuş. O patırtıya doğru ilerlemiş.

Bir de ne görsün, Dahnaş adlı bir ifrit, sanki babasının evinde geziyormuş gibi, göklerin ta yukarısında kanat işletiyormuş.

Yolunu şaşırmış kör baykuşun üzerine saldıran atmaca gibi Meymune Dahnaş'ın üzerine varmış. Dahnaş onu görüp de Meymune olduğunu tanıyınca, az kalsın korkudan ödü patlıyormuş. Meymune'ye:

— "Aman, sana yalvarırım, sana Allah nâmına, Süleyman'ın mührü üzerindeki büyük tılsım nâmına yalvarırım, beni incitme, bana bir fenalık yapma!" diye diller dökmüş.

Dahnaş'ın yalvarıp yakarması Meymune'ye tesir etmiş:

— "Mademki Allah ismini andın, sana bir fenalık etmeyeceğim; lâkin hiç olmazsa bana nereden geldiğini, bu gece ne mârifetler yaptığını anlat!" demiş.

Dahnaş da cevaben:

— "Ey padişahımızın kızı Meymune, ben bu gece tâ Çin-i Maçin memleketinin ötesindeki adalara vardım. Orada öyle bir şey gördüm ki, şaştım kaldım. İsterseniz sizi de oraya götüreyim ve gördüğümü

göstereyim. Eğer göreceğiniz şey şaşılacak kadar güzel ve nâdir değilse, bana ne isterseniz yapınız; yok eğer göstereceğim şey, benim tarif ettiğim gibiyse, bana bir kağıt yazınız, o kağıda sizin âzâtlı köleniz olduğumu ilan ediniz ki, ne havadaki, ne denizdeki cinler bana düşmanlık etmesinler!” demiş.

— “Bak Dahnaş, senin ne yalancı olduğunu bilirim,” demiş, “şimdi benim elimden kurtulmak için yalan atıyorsan, sonrasını düşün. Ne de olsa ve nerede olsan, ben seni bulur ve hakkından gelirim. İşte inanmıyorsan, bir de yemin edeyim. Dâvud aleyhisselâmın oğlu Süleyman aleyhisselâmın mührü üzerindeki büyük tılsım üzerine yemin ediyorum ki, eğer söylediğin sözler yalansa, seni arayıp bulacağım, derini yüzeceğim ve kemiklerini parça parça kıracağım!” diye yemin etmiş.

Meymune böyle tehdit ettikçe, Dahnaş bir renkten bir renge giriyormuş. Şaka değil, Meymune imiş o! Bütün cin ve ifrit taifesi, onun ismini duyunca tiril tiril titrerlermiş.

Neyse sözü uzatmayalım, Şemhuriş’in oğlu Dahnaş, Çin-i Maçin’in ötesindeki adalarda gördüklerini şöyle anlatmış:

Ben bugün Çin-i Maçin’deydim. Gece olunca, memleketin ötesindeki adalara gittim. Bilirsiniz ya, o adaların padişahı Gayur’dur. Hani ya şu yedi saraylar padişahı Gayur yok mu, işte o.

İşim gücüm olmadığı için, gideyim de şu yedi sarayların içini dışını gezeyim, dedim. Sarayları dolaşırken, Padişahın kızını gördüm. Onu görmekle, dünyanın en güzel insanını görmüş olduğuma eminim. Ben dünyanın hiçbir tarafında güzelliğin böylesine rast gelmemiştim. Hâlbuki bilirsin ya, şu koca kanatlarım sayesinde dolaşmadığım, varmadığım yer yoktur. İnsanoğullarının her çeşidini görmüşümdür.

Ben kızı size tariften vazgeçiyorum, çünkü o kadar güzelliği anlatmak, her babayiğidin kârı değildir. Yalnız sıfatlarını size sayayım:

Saçları simsiyah, ama nasıl siyah, hicran ve hasret geceleri gibi uzun ve siyah.

Yüzü aydın, ama nasıl aydın, visal günleri gibi nurlu. Hele burnu küçücük, mini minicik. O yanaklar, o mercan gibi ufacık dudaklar.

Onu gördüğüm zaman mehtap vardı. Kızın göğsü açıktı. Vallâhi, üç mehtap görüyorum sandım. Yan yana duran o iki mehtabın iki yanında öyle bir kollar gördüm ki…

İnce belinden sonra kalçaları öyle bir genişleyiş genişliyor ki, insanın aklını başından çeliyor.

Vallâhi benim dilim bu kadara yeter. Onun her güzelliğini birer birer sayacak olsam, kırk yıl burada uçar dururuz. Aman efendim, o küçücük ayaklar… Onlar ayak değil, Halik'ımızın bir şaheseri.

Kral Gayur çok cesur, çok kibirli bir padişahtır. Onun sayısız askerleri, süvarileri, harp gemileri ve gemicileri vardır. Gece demez, gündüz demez, ordularını, donanmasını sağdan sola, soldan sağa yürütür. Önüne gelen düşmanı parça parça eder. Onun oralarda fethetmediği memleket, esir etmediği padişah kalmamıştır.

Gayur kızını o kadar sever, o kadar sever ki, onun uğruna yapmayacağı şey yoktur. Hangi memleketleri talan etmişse, hangi padişahları esir etmişse, hepsinin mücevheratını, elmaslarını, yüzük, bilezik, halka ve küpelerini hep, hep kızına vermiştir.

Eline geçirdiği başka türlü ganimetle kendine yedi saray yapmıştır. Birincisi billurdan, ikincisi mermerden, üçüncüsü Çin-Maçin demirinden, dördüncüsü zebercetten, beşincisi gümüşten, altıncısı altından, hele yedincisi balgamî[285] taşlardan firuze, yakut ve zümrüttendir.

Bu yedi sarayın eşyasını insan tarife kalkışsa, muhakkak dilinde tüy biter. İnsanın hayâli ne gibi eşya tasavvur etse, orada vardır. Ondan başka insanın hayâlinin bile tasavvur edemediği şeylerden mevcuttur.

Sıkılmasın diye Kral Gayur, her iki-üç ayda bir, bir saraydan öbürüne göç ettiriyor. Kızın adı Bedir Hatun'dur. Bedir Hatun'un güzelliği, komşu memleketlerde duyulunca, bütün padişahlar, onu kendi şehzâdelerine gelin etmek istemişler.

Padişah Gayur, kızına evlenmek bahsini açınca, kız kızarmış:

— "Babacığım, benim evlenmeye ihtiyacım yoktur. Ben memleketler üzerine hükmünü yürüten bir padişahım. Nasıl olur ki, bir yabancı adamla evlenerek onun bana hükmetmesine izin veririm?" diye cevap verirmiş.

Mamafih, duyduğuma göre, kız evlenmemekte inat ettikçe, onunla evlenmek isteyenler artmış. Artık şimdi kızı isteyen isteyeneymiş. Ama bütün bu padişahlara ve şehzâdelere yüz verdiği yokmuş. Hatta birkaç gün evvel, Çin-i Maçin Kralı, babasına birçok hediyeler göndermiş, Bedir Hatun'la evlenmek istemiş. Babası işi kızına açmış. Bedir Hatun:

— "Baba, bana bir daha evlenmekten bahsedersen, sana yemin ediyorum ki, yalın bir kılıç alır, sapını yere dayar ve ucunu göğsüme tutarım, onun üzerine bütün kuvvetimle saplatır, öylece kendimi öldürürüm!" diye isyan etmiş.

İşte o gün, bugün artık babası izdivaç lafını kızına açmaz olmuş. Ama kendisine teklifi son derece nezaketle yapan Çin-i Maçin Padişahı'na ne cevap versin? Onun için, kızına saraylardan dışarı çıkmayı yasak etmiş. Her tarafta kızının delirdiğini ilan etmiş. Çin-i Maçin Kralı'na da, "Kızım artık deli olduğundan, onun evlenmesi meselesi mevzu-i bahis olamaz!" diye bir mektup yazmış.

İşte Meymune, benim gördüklerim ve duyduklarım bundan ibarettir. Ben hakikaten ne bir laf kattım, ne de hakikatten bir şey tenzil ettim. Söylediklerimin hepsi doğrudur. Ben onu gördüm göreli, her gece gizli gizli sarayına girer, uyurken onu seyrederim ve iki kaş arasından öperim.

Sözlerime inanmazsanız, geliniz beraber gidelim. O şimdi hâlâ uykudadır. Onu görüp seyredersiniz ve bana hak verirsiniz. Eğer söylediklerim yalansa, o zaman bana ne ceza reva görürseniz, cezama razıyım.

Sözünü bitirmiş. Meymune, Dahnaş'ın sözlerine inanmayan bir bakışla onu süzdükten sonra, bir kahkaha salıvermiş ve yüzüne tükürmüş:

— "Senin gördüğün kız, benim gördüğüm delikanlı yanında kaç para eder? Senin methettiğin hatun, benim sevdiğim delikanlının ayağının pabucu bile olamaz. Ben seni bu kadar zamandır dinledim ve bana hakikaten garip ve şaşılacak bir şey söyleyeceksin sandım. Allaya pullaya anlattığın bu kadar mıydı? Ben bu gece öyle bir delikanlı gördüm ki onu sen rüyânda göreydin, bir daha uykundan uyanmak istemezdin!" demiş.

Dahnaş, gözlerini fal taşları gibi açmış:

— "Sizin gördüğünüz delikanlının hikâyesini söyler misiniz?" demiş.

Meymune, Dahnaş'la görüşüp dururken, görünmez cinlerden bazıları gelip çok merak ettiği Kamerüzzaman'ın hikâyesini ona bildirmişler. Onun için Meymune:

— "Vallâhi Dahnaş, benim sevgilimin başına gelenler, biraz da senin sevgilinin başına gelenlere benziyor. Delikanlının babası ona birkaç kere evlenmesini emretmiş. Bizimki emir memir dinler mi, illâ evlenmem de evlenmem diye tutturmuş. Babası kızınca, onu benim oturduğum eski kulenin zindanına kapattırmış. Ben bu gece kulenin kuyusundaydım. Kuyudan çıkarken zindanda ışık gördüm, merak ettim. Zindana gidip baktım, onu orada gördüm." diye cevap vermiş.

Dahnaş:

— "Ey Sultanım, dünyada benim sevgilimden daha güzeli bulunmayacağına eminim. Ama sözlerinizle, benim merakımı uyandırdınız. Size yalvarırım, beni bu delikanlının yanına götürünüz. Görelim bakalım, sizin sevgiliniz, benimkinden daha mı güzeldir?" diye yalvarmış.

Bu sözlere Meymune kızmış:

— "Şeytanların en şeytanı, iblislerin en çirkini, yalan söylüyorsun! Benim sevgilimden daha güzelini Allah daha yaratmamıştır. Senin sevdiğini benim sevdiğime kıyas ettiğin için, sen muhakkak delisin!" diye bağırmış, bayağı ağlayacağı gelmiş.

Dahnaş, şöyle bir düşünceye vardıktan sonra, başını kaldırmış:

— "Durun Sultanım" demiş, "bunun kolayı var. Benimle beraber geliniz de Bedir Hatun'u görünüz. Sonra ben, sizinle beraber gelir ve delikanlınızı görürüm. O zaman hangimizin iddiası doğru olduğu meydana çıkar." diye devam etmiş.

Meymune onun sözünü kesmiş:

— "Sözü uzatıp durma! Haydi, bir bahis tutuşalım. Senin sevgilin benimkinden daha güzelse, sen bahsi kazanır ve bana ne istersen yaparsın. Eğer benim sevdiğim seninkinden daha güzel çıkarsa, o zaman sana dilediğimi yaparım. Bu pazarlığa razı mısın söyle?" diye haykırmış.

Dahnaş:

— “Hay hay, dünden razıyım. Haydi, durmadan Bedir Sultana gidelim de gör!” diye cevap vermiş.

Meymune:

— “Seninki buradan çok uzaktır, benimki tâ altımızdadır. Evvelâ gidelim, benimkini görelim de, sonra Çin-i Maçin’in ötesine uçar, o kadar pehpehlediğin Bedir Sultanını görürüz.” diye fikrini bildirmiş.

Dahnaş buna da razı olmuş. İki peri, mehtaplı ve yıldızlı gökten kanatlarını fışırdata fışırdata, çarpa çarpa aşağı inmişler ve kulenin yanına konmuşlar. Usullacık zindana girmişler.

Meymune, Dahnaş’ı sedirin yanına durdurmuş, Kamerüzzaman’ı örten çarşafı yavaşça kaldırmış. Kamerüzzaman’ın nurlu yüzü etrâfa nur saçmaya başlamış. Meymune, yüzünü birdenbire Dahnaş’a çevirerek:

— “Bak da gözün doysun! Sen hiç âdemoğullarının buna benzeyenini gördün mü? Ben bir kız oğlan kızım ve bir periyim, bir cinim, öyle olmakla beraber, ben bu delikanlıya meftun oldum. Onun sevdâsı bütün gönlümü bir yangın gibi sardı, bürüdü!” diye içini dökmüş.

Dahnaş, Kamerüzzaman’ı uzunca seyre dalmış. Ondan sonra yavaş yavaş başını kaldırarak:

— “Vallâhi Sultanım, delikanlıyı sevmekte haklısın. Çünkü her hâlde gördüğüm bu genç, insan evlâtlarının erkekleri içinde en güzelidir, hatta güzellikte benim sevgilimin en yakınıdır. Birindeki zarâfet, birindeki tatlılık ötekinde de var. Ama bu erkek olduğu için olacak, bundaki zarâfet ve tatlılık, benimkinden daha az!” diye cevap vermiş.

Dahnaş’ın bu sözleri, Meymune’yi büsbütün zıvanadan çıkarmış. Kaşları kara bulutlar gibi kararmış, gözleri yıldırımlar, şimşekler çakmış. Kanadının bir tanesini kaldırınca, Dahnaş’a öyle bir çarpış çarpmış ki, Dahnaş bir gün ölüm azabından neler duyacağını peşinen duymuş ve öğrenmiş.

Meymune, öfkesinden kalınlaşan bir sesle:

— “Şu nurlu yüz üzerine yemin ederim ki, şimdi hiç durmadan doğru Padişah Gayur’un memleketine uçacaksın, sevdiğin kızı yerinden kaldırıp buraya getireceksin. Sevdiklerimizi yan yana yatıracağız. Onlar öyle yan

yana uyurlarken, biz ikisini birden göreceğiz. O zaman hangisinin daha güzel olduğu kolaylıkla meydana çıkar. Eğer emrimi şimdi yerine getirmezsen, bütün kıvılcımlarımı üzerine öyle püskürtürüm ki, seni yakar, yırtar, bin parça eder, kül eder, dört rüzgâra savururum!” diye tehdit etmiş.

Dahnaş:

— “Sultanım, bundan tezi yok, şimdi dosdoğru Padişah Gayur’un memleketine gidiyorum!” diyerek göklere çarklar ede ede yükselmiş.

Lâkin Meymune, öyle hileye, oyuna gelir takımından değilmiş. Dahnaş’ın ne düzenbaz olduğunu bildiği için ve Dahnaş’ın gidiyorum diye kaçacağını anladığı için, onun yanına takılmış, bir saat içinde gidip gelebilmişler. Beraberlerinde Bedir Hatun’u getirmişler. Bedir Hatun ince bir Venedik gömleğine bürünmüşmüş.

Erkek ifritle dişi ifrit, Bedir Sultanı Şehzâde Kamerüzzaman’ın yanına yatırmışlar. İki genç de uyuyorlarmış.

İki cin, bu iki insan güzelini seyre dalmışlar. Hakikaten de bu iki genç birbirlerine çok benziyorlarmış. Hatta o kadar ki, onların kim olduğunu bilmeyenler, onları eş veyahut kız kardeş ve ağabey sanabilirmiş. İki cin bakmışlar, bakmışlar; ama böyle boyuna bakıp durmakla nihayet gençlerin biri değilse ötekinin uyanacağını anlamışlar. Bir taraftan da tutuştukları bahis hatırlarına gelmiş. Meymune ilk önce sükûtu kırmış:

— “Benim delikanlı daha güzel!” demiş.

— “Hâşâ ve kellâ! Beni değil kül, duman bile etsen, göz göre yalan söyleyebilmek için insanın kör olması icap eder. Artık cin sultanlığının da bir haddi vardır!” diye cevap vermiş.

Gidip Bedir Sultanın yanağını öpmüş.

Meymune, Dahnaş’tan geri kalacak değilmiş ya! İnce bir sesle Kamerüzzaman’ın iki yanağına iki öpücük kondurmuş.

Bu sefer Dahnaş, bir öpücük eksik öptüğünü görünce, Meymune ile denkleşmek, hatta onu geçmek için Bedir Hatun’un yanına gidip bir alnından, iki de iki yanağından, bir de çukur çenesinden dört tane öpücük almış. Sonra dilini bal yemiş gibi yalana yalana:

— “Vallâhi benim Bedir Sultanım, seninkinden bin kat daha tatlı!...” demiş.

Meymune:

— “Sen yalan söylüyorsun kahrolasıca ifrit oğlu ifrit! Dur ben sana boyunun ölçüsünü gösteririm. Benim delikanlım seninkinden bin değil, yüz bin kat, iki yüz bin kat daha güzeldir!” diye bağırmış.

İki sevdâlı, yok seninki güzel, yok benimki daha güzel diye epeyce dil yarışı etmişler. O kadar ki, az kalsın, birbirlerinin üzerine hücum edip birbirlerini parçalayacaklarmış. Lâkin Dahnaş, Meymune’den daha zayıf olduğunu biliyormuş. İşin de sapa sardığının farkına varıyormuş. Mesele şeker-renk almadan evvel, onu tatlılığa dökmeyi daha hayırlı saymış. Başlamış Meymune’ye dalkavukluklar etmeye:

— “İkimiz de sevgililerimizin deli divânesiyiz! İkimizin de iddiaları doğru olamaz. Çünkü her sevdâlıya, sevgilisinden başkası çirkin gözükür. Müşkülü biz halledemeyiz. İşin en doğrusu, bir hakem bulmaktır. Geliniz bir hakem bulalım, o hangisini daha güzel bulursa onun hükmünü kabul edelim.” diye bir teklif serdetmiş.

Meymune:

— “Pekâlâ!” diyerek topuğunun birini yere vurmuş.

Hemen yer yarılmış, içinden acip, garip, zebella gibi bir gulyabani çıkmış. Yedi kat yerden inleye inleye çıkan bu alâmet, meşhur bir cinmiş. Bir gözü körmüş. Derisi uyuz veyahut miskin imiş gibi hastalıklıymış. Kör olmayan gözüyse başında, insanların gözü gibi durmuyormuş, kapakları sağlı sollu açılıp kapanıyormuş. Alnında yedi tane dallı budaklı boynuz varmış. Başının iki yanından, kulakları üzerinden sağlı sollu ikişer büklüm saçlar, yerlere kadar sürünüyormuş. Ellerinin parmaklarında aslan ve kaplan pençelerindeki tırnaklar gibi hançerimsi tırnaklar varmış. Dizleri ve ayakları fil dizi ve fil ayakları gibiymiş. Fırın ağzı gibi kapkara esneyen ağzının içinde yanardağlarından çıkan kükürtlü dumanlara ve alevlere benzeyen duman ve alev çıkıyormuş.

Yerin dibinden fırlayan bu cin, Meymune’yi görünce, diz üstü gelmiş, yeri öpmüş ve sonra ayağa kalkarak el-pençe divan durmuş:

— “Ey padişahımızın kızı Meymune, işaretini ta yedi kat yerin dibinden duyup sana geldim. Emret de emrini hemen yerine getireyim. Çünkü bizler senin kulun köleniz!” demiş.

Meymune:

— “Bana bak Kaşkaş! Seni bir işte hakem yapacağız. Benimle bu kahrolasıca Dahşan’ın arasında bir ihtilaf var. Ben bir türlü, o bir türlü söylüyor. Sen hakem ol ve hangimizin haklı olduğunu bildir!” diye başladıktan sonra meseleyi mine’l-evvelü ile’l-âhir[286] anlatmış.

Kaşkaş, yan yana yatan gençlere bir göz salmış. İkisinin de güzelliğine şaşmış. Gençlere birer kaside okumuş. Meymune:

— “Ayol Kaşkaş, şu ağzından çıkanlara utanmıyor musun? Ben seni buraya maval okumaya çağırmadım, hani ya hakemlik edecektin?” demiş.

Kaşkaş, bu sözlerden utanmış, sıkılmış. Kimin önünde olduğunu hatırlayarak kendini toplamış ve:

— “Vallâhi efendim, ne diyeyim bilmiyorum! Bunların birisine ötekinden güzeldir demeye dilim varmıyor. Hem de birine ötekinden güzeldir demek haksızlıktır. İkisi de kadın veyahut ikisi de erkek olsaydı, o zaman bir hüküm verilebilirdi. Hâlbuki bunların cinsleri ayrı. Benim aklıma bir fikir geldi. Bunlar uykudadırlar. Bilmeyerek biri kolunu ötekisinin başı altına koymuş. Bunların ikisini birden uyandırırız. Biri ötekisini görünce, muhakkak birbirleriyle sevişeceklerdir. Eğer bunlar da sevişmezlerse, yeryüzünde sevdâ kalmadı demektir. Teklifim şu ki, hangisi ötekini daha fazla sever ve ötekisi için daha fazla yanarsa, işte o, berikisinden daha güzel demektir. Baktık ki, meselâ kız erkeğe, erkeğin kıza yandığından daha fazla yanıyor, o zaman erkek daha güzeldir diyeceğiz. Fikrimi anlatabildim mi bilmem?”

Gerek Meymune, gerek Dahnaş, Kaşkaş’ın bu fikrini doğru bulmuşlar. Hemen oracıkta Dahnaş ufalmış, ufalmış, mini minicik olmuş, küçücük bir pire kıyâfetine girmiş. Gidip Kamerüzzaman’ın ensesini öyle bir sokmuş ki, Kamerüzzaman bir süngü yemiş gibi yattığı yerden bir sıçramış, elini hemen ensesine götürmüş. İşte o zaman miskten de, amberden de, çiy taneleriyle dolu yeni açılmış gül goncasından da daha güzel bir kokunun, bir nefesin yanağı üzerine esmekte olduğunu ve tereyağından da, taze

ekmek içinden de daha yumuşak bir şeyin vücudu yanında uzanmakta olduğunu hissetmiş.

Kamerüzzaman, bu hâle şaşarak yan tarafına bakmış. Bir de ne görsün? Güneş gibi, iri inci tanesi gibi bir kız yanı başında yatıyor. Ama ne kız? Boyu sülün gibi, göğsü yüksek ve titrek, bir insan güzeli. Kamerüzzaman, uyuyan Bedir Hatun'a baka kalmış.

Evvelce dediğimiz gibi Bedir Hatun'un üzerinde Venedik dokumasından ince bir gömlek varmış. Başında hep altın sırmadan örülme bir baş örtüsü bağlıymış. Kar gibi gerdanında şah-dâneler[287] dizisi bir gerdanlık.

Doğrusu bu manzara, Kamerüzzaman'ın aklını başından çalmış. Başı bayağı girdaba tutulmuş gibi fırıl fırıl dönmüş. Hızlı hızlı çarpmaya başlayan yüreğinin üzerine elini koyarak tâ ciğerlerinin içinden sökülüp gelen bir feryat salıvermekten güç belâ kendini alıkoyabilmiş. Şaka değil, Bedir Hatun'u yekten boylu boyuna görmek, o kadar güzellikle karşılaşmak, şimşeğe çarpılmak gibiymiş.

Kamerüzzaman, "Aman bu rüyâ mı, yoksa hakikat mi?" diye düşüne düşüne ve titreye titreye elini uzatmış. Elini uzatırken korkmuyor da değilmiş. Ya hülyâ ise! Ama insanın gözü, insanı bu kadar aldatamazmış ya! Kamerüzzaman, Bedir Hatun'u okşayıcı bir temas ile ellemiş. Onu uyandırmaya çalışmış. Lâkin Bedir Sultan bir türlü uyanamıyormuş.

İfrit Dahnaş, onun uykusunu o kadar koyulaştırmış ki, değil öyle okşamakla, lâkin dürtmekle bile Sultanın mahmur gözleri açılamazmış.

Kamerüzzaman, Bedir Sultanın ellerini avucuna almış. Onu tatlı tatlı sıkmış. Ama ne gezer!... Bedir Sultanın uzun kirpikleri birbirlerine yapışık kalmış. Şehzâde neler de neler dememiş, ama hiçbir şey fayda vermemiş.

— "Uyan sevgilim!" demiş.

İki kapalı dudak, sessiz bir cevap teşkil etmişler.

— "Uyan güzelim, ben Şehzâde Kamerüzzaman, seni uyandırıyorum, niye uyanmıyorsun? Niye tatlı sesini duyurmuyor, âhû bakışlarını salmıyorsun?" demiş.

Pembe göz kapakları, kımıldamamışlar bile.

Şehzâde, kızı uyandıramayacağını anlayınca, gözlerini açarak gördüğü güzelliği, gördüğü manzarayı ruhuna akıtmaya, ona kanmaya, doymaya uğraşmış.

Ama bu, kanılır, doyulur şey değilmiş ki!... Hani ya denizin tuzlu suyu yok mu, ona benzermiş. İnsan içtikçe daha susar, daha susadıkça da içer ve nihayet aklı başından gidermiş.

Şehzâde içinden, “Âh, şu ettiğim ahmaklığa bak, babamın benimle evlendirmek istediği kız bu olacak. Babam onu mahsus, ben uyurken getirtip yanıma yatırtmıştır ki, üç-dört seneden beri ahmakçasına inat ederek kabul etmediğim kızın nasıl bir kız olduğunu göreyim. Vallâhi dayanılır şey değilmiş. Aman çarçabuk sabah olsa da babama haber salsam, dakika, saniye geçmeden beni sevgilimle evlendirse. Şimdiye kadar benim için ceza, beni evlendirmekti; lâkin bu cânânı gördükten sonra, beni evlendirmemek, bana bin kat daha ağır bir ceza olur. Âh babacığım, sözüne çarçabuk ‘Eyvallah” demediğime ne kadar pişman olduğumu bir bilsen!” diye söylenirmiş.

Nihayet Şehzâde bir silkinmiş, bir titremiş, yavaş yavaş Bedir Sultana doğru eğilmiş. Onu yanağından öpmüş. Şehzâde’nin yaptığını gören Meymune, durduğu yerden sendelemiş. Çünkü hem kıskanmış, hem de bahsi kaybedeceğinden korkmuş.

*

* *

Gelgelelim Dahnaş’a…

Az kaldı pirelikten vazgeçip fazla sevincinden durduğu yerde bir takla atacakmış.

Derken efendim, Kamerüzzaman bir daha eğilmiş. Meymune, öpücükler iki olacak diye sinirlenerek yumruğunu o kadar sıkmış ki, keskin tırnakları avuçlarına işleyerek avuçlarını kanatmış.

Tam öpeceği sırada Şehzâde geri irkilmiş. Çünkü içinden, “Dur Kamerüzzaman, bu yaptığın doğru değildir. Belki babam bu gelini mahsus yanıma yatırdı ve ona uyur gibi yatmasını emretti. Maksadı beni denemek olabilir. Belki babam bir yerdedir de beni oradan seyrediyordur. Ya öptüğümü görürse… Yarın bana ‘Hani evlenmek istemiyordun, zevceye

ihtiyacın olmadığını iddia ediyordun’ demez mi? O zaman ben ne yaparım? Yerlerin dibine geçerim. Lâkin kızdan bari bir hatıra alayım. Ondan ne alsam ki?” diye düşünmüş.

Kızın elindeki koca yüzük gözüne ilişmiş. Onu yavaşçacık parmağından çıkararak kendi parmağına geçirmiş. Aman ona baktığımı görmesinler diye, yine sedire uzanmış. Cinler onun gözlerine uyku serpmişler. Zavallı Şehzâde de uyku diyarına dalıp gitmiş.

Kamerüzzaman’ın zahiren Bedir Sultanla fazla alakadar olmadığına Meymune çok sevinmiş. İki ifrite dönerek:

— “Gördünüz mü benim Şehzâdeyi? İnsan dediğin böyle olmalı. Kıza baktı baktı, bir öptü, yüzüğü aldı, sonra uykuya dalmaya uğraştı. Kemâl dediğin, ahlâk dediğin böyle olur. Hangi delikanlı, acaba şu Bedir Sultanı gece ortası yanı başında görür de deli divâne olmazdı? Doğrusu sevdiğimin güzelliği, yalnız vücudunda, yüzünde değil, ahlâkı da o derece güzel! ” diye böbürlenmiş.

İfritlerden ikisi de başlarını sallayarak bir ağızdan:

— “Doğrusu öyle!” diye cevap vermişler.

Bu sefer Meymune, incelmiş, incelmiş, cıpcılız, ipince bir sivrisinek kıyâfetine girmiş. Keman çalarmış gibi vızıldaya vızıldaya Sultanın bileğine konmuş ve onu öyle bir sokmuş ki, az kaldı Sultan, bir çığlık salıverecekmiş.

Kapalı kirpiklerinin arasından Sultanın âhû gözleri parlamış, dört tarafa genişleye genişleye nur halkaları dağılmış. Bir elini öbür bileğine getirerek yavaş yavaş kalkıp oturmuş.

Bir de yanı başında ne görsün? Aslan gibi bir delikanlı, şanlı vücudunu upuzun sedirin üzerine uzatmış. Şehzâde’nin yüzüne bakmasıyla Bedir Sultanın gözlerinin kamaşması bir olmuş. Bir bakışta, Şehzâde’nin teselli kabul etmez âşığı kesilmiş. Ama kadın değil miymiş ya, içinden, “Eyvah! Bu nedir? Ben mahvoldum, bu yabancı delikanlı yanımda ne gezer? Nasıl olur da onunla bir yatakta yatmış bulunuyorum?” dedikten sonra, yine dayanamamış, göz ucuyla Şehzâde’ye hırsızlama bakıvermiş:

— “Doğrusunu söylemek lâzım gelirse, ben erkeğin bu kadar zarifini, bu kadar güzelini hiç görmemiştim. Aa!... İçimde doğan bu tatlı duygu, bu meyil nedir? Kitaplarda okurdum da inanmazdım. Demek aşk böyle doğarmış ha, acaba babam beni bu gence mi vermek istiyordu? Babamın bana bulduğu kocanın bu delikanlı olduğunu bileydim, hiç durmaz hemen evlenir ve onun güzelliğiyle mesut olurdum.” diye söylenmekte devam etmiş.

Genci uzun uzun süzdükten sonra, elini yavaşça ona doğru uzatıp uyandırmak istemiş:

— “Hayatım, yüreğim, canım, uyan bak, ben yanındayım! Gözümün nuru, neden uyanmıyorsun?” diye başlamış, neler de neler dememiş!...

Lâkin söylediği tatlı sözleri, sanki bir taşa söylemiş. Şehzâde, kıpırdamadan uyumakta devam etmiş; çünkü cinler ona öyle bir uyku vermişler ki, Şehzâde değil sesle, davul-zurnayla bile uyanamazmış.

Zavallı Bedir Sultan, Şehzâde’nin uyanamayışına ne mânâ vereceğini bilememiş. Biraz bekledikten sonra hıçkırıklı bir sesle:

— “Neden güzelliğe o kadar mağrursun? Neden gözlerini açmaya tenezzül etmiyorsun? Senin kadar ben de güzelim, böyle naz etmeyi sana kim tembih etti? Konuş, neden seslenmiyorsun? Seni uyandıran, seninle konuşan benim, Bedir Sultan!” diye yalvarmış.

Lâkin bu yürek yumuşatıcı yalvarıp yakarışlar, dört duvarı çınlata çınlata susmuş. Yalnız uyku arasında gördüğü bir rüyâdan olacak, Şehzâde’nin kirpikleri biraz aralıklanmış. Kirpikleri arasından kapkara gözleri gözükmüş.

Bedir Sultanın yüreğine ümit doğmuş. Kalbi daha hızlı çarpmaya, nefesi daha kesik kesik çıkmaya başlamış. Artık Kamerüzzaman’ın mecnun âşığı olmuş. Onun uğruna yapmayacağı şey yokmuş. Yanık yanık âhlar, birbiri ardı sıra beyaz gerdanını şişiriyormuş. İşte bu hâldeyken Şehzâde’ye yine:

— “A Sultanım, lütfet, kerem et! Sana yalvaran, senin esirin Bedir Sultandır. Ey tapındığım adam, ismin ne? Kimsin? Nesin? Neden bu kadar kibir gösteriyorsun? Bak ben ki, o kadar kibirliydim, senin ayaklarına sürünüyorum, saçlarımı ayaklarına örtü yapıyorum. Aklımı başımdan aldın.

Yüreğimi göğsümden çaldın. Bana, bundan fazla cefâyı nasıl revâ görebilirsin? Artık konuş ve üzüntüme bir nihayet ver!” diyerek goncaya âşık olan bülbül gibi şakramış, ötmüş.

Lâkin ırmaklar gibi şırıldaya şırıldaya akan sözlerine, yine cevap veren olmamış.

Bedir Sultan, bu sefer hırçınlaşmış, sinirlenmiş. Şehzâde’nin kolunu sarsmış, “Uyan!... Uyan!...” diyerek ağlamış ve uyanmayınca:

— “Ruhum, canım, sen de muhakkak beni seviyorsun! Beni sevmesen, hiç yanıma gelir miydin? Muhakkak beni seviyorsun? Gelgelelim, bu istiğna nedir? Kabahatim, kusurum nedir? Bana cefa etmek için mi uyurken yanıma geldin de beni deli divâne ettikten sonra, yanımda sâmit[288] bir kaya gibi yattın? A… Bak!... Benim yüzüğüm parmağında! Yüzüğümü neden aldın? Uyan, korkma! Ben de seni seviyorum. Ben başkasının değil, seninim. Yüzüğümü almayacağım. Onu parmağında görmekle seviniyorum, mesut oluyorum. Hatta dur, ben de senin yüzüğünü alayım. Görüyor musun, benim yüzüğüm sana yakıştığı kadar, seninki de bana yakıştı!” diye devam etmiş.

Lâkin o uyku Kamerüzzaman’da oldukça, Bedir Sultan âhirete kadar çığırsa, bağırsa, Şehzâde’nin uyanacağı yokmuş. Zaten Sultan da artık onu uyandırmaktan vazgeçmiş.

Şehzâde’nin yüzüğünü kendi parmağına takıp da kendi yüzüğünü onun parmağında bıraktıktan sonra, yavaşça eğilmiş, üzerinde bıyıkların yeni yeni terlediği nemli dudakları uzunca öpmüş. O kadarla kalmayarak Şehzâde’nin iki ellerini birçok kere öpmüş, okşamış. Sonra bir elini Şehzâde’nin başına yastık etmiş, öteki elini de Şehzâde’nin kolu altına koymuş, birdenbire bayılan insanlar gibi koyu, ağır bir uykuya dalmış.

Bu hâli gören Meymune’nin sevincinden çıldıracağı gelmiş. Galiplere mahsus bir tavır ve eda ile Dahnaş’a dönerek:

— “Gördün mü, benim sevgilimin Bedir Sultandan aldığı bir öpücüğe karşı Bedir Sultan Şehzâde’mi kaç kere öptü? Şimdi hangisi ötekini daha fazla seviyormuş? Bir de karşıma geçip öyle inat etme. Kız delikanlıyı, delikanlının kızı sevdiğinden daha fazla seviyor. Demek ki delikanlı, kızdan daha güzel. Sen bahsi kaybettin. Şimdi sana ne dilersem yaparım. İstersem

seni bir havana tıkar, biber dövermiş gibi döverim; istersem seni kıyma kıyarmış gibi kıyım kıyım kıyarım. Ama neyse, şimdi keyfim yerinde, iyiliğim üzerimde… Mahvedeceğime seni ihya edeceğim. Serbest olduğuna dair sana bir kağıt vereceğim. O kağıt sayesinde cin arkadaşlarının hiçbirisi sana fenalık edemeyecek!” demiş ve dediği gibi bir kağıt yazıp Dahnaş’a vermiş. Sonra dönüp Kamerüzzaman ile Bedir Sultana bakmış. Onları görünce, orada duran iki cine dönerek:

— “Yahu unuttum, Bedir Sultan burada kalamaz. Neredeyse şafak sökecek. Bak, sabahyıldızı ufuktan yükseldi. Gündüz olup da bunların ikisi birbirlerini burada bulurlarsa, işimiz yamandır. Dahnaş yorgundur, haydi Kaşkaş, sen ona yardım et, Sultanı yerine götürünüz!...” diye emretmiş.

Kaşkaş’la Dahnaş, Sultanın altına geçmişler, uyandırmadan onu bulutların arasına kadar yükseltmişler, sonra Çin-i Maçin yolunu tutmuşlar. Binlerce[289] defa kanat çarptıktan sonra Çin-i Maçin’in ötesine, Gayur Sultanın adalarına varmışlar. Neyse, tanyeri daha ağarmadan, Bedir Sultanı kendi sarayına götürüp kendi yatağına yatırmışlar. Ondan sonra oradan savuşup işlerine, güçlerine gitmişler.

İki cin, Sultanı havada taşırlarken, Kamerüzzaman’ın yanında Meymune, Şehzâde’yi seyre dalmış. Horozların sesleri Meymune’ye şafağın artık hemen sökmek üzere olduğunu bildirmiş. O da zindandan çıkarak kuyuya dalmış.

Sabah olunca, Kamerüzzaman uyanmış. Sağına bakmış, soluna bakmış, zindanın içine çepeçevre bakmış. Lâkin Bedir Sultanı bulamamış. Durmuş durmuş aramış. Zindanda kendinden başka kimsenin mevcut olmadığını görünce, kendi kendine:

— “Buna ne mânâ vermeli? Galiba babam bende evlenmek iştahını artırmak için zindana gizlice o kızı sokturdu, biraz sonra da onu buradan aldırdı ki, iştahım artsın!...” diye söylenmiş.

Kapıya giderek kapı dışındaki zindancıyı uyandırmış. Abdest suyu istemiş. Nöbetçi bir ibrikle bir leğen getirmiş. Şehzâde abdest aldıktan sonra, sabah namazını kılmış, sonra zindancıya dönerek:

— “Dün gece yanımda yatan kızı nereye götürdüler?” diye sormuş.

Zindancı bu suale şaşmış:

— “Hangi kız?” demiş.

— “Hangisi olacak, bu gece benimle beraber yatan kız!”

— “A… Üzerime iyilik sağlık! A sultanım, dün gece yanınızda kız yoktu. Hem de buraya dişi veya erkek kimse giremezdi ki, içeride kız görmüş olasınız. Ben dışarıda nöbetçi olarak yatıyordum. Kapı hem zincirli, hem de kilitliydi. Siz her hâlde yanılıyorsunuz!” diye cevap vermiş.

Kamerüzzaman kızmış, zindancıya:

— “Sen yalan söylüyorsun! Sen de mi kendini benim dengin sayıyorsun da benimle alay etmeye kalkışıyorsun? Düşün ki, ben bugün buradaysam, yarın muhakkak buradan çıkarım. Şehzâdeliğimi yine ele alarak senin haddini bildiririm. Bana kızın kim olduğunu, onu buraya kimin getirip kimin götürdüğünü söyle diyorum sana! Bilirsin ya, şakam makam yoktur. Ezmek istediğim insanı, ayaklarımın altında karınca ve tahtakurusu ezer gibi ezim ezim ezerim!” diye bağırmış.

Zindancı, “Acaba Şehzâde bu gece zindanda çıldırdı mı, aklını mı kaybetti?” diye sormaya başlamış:

— “Efendim, yemin ederim ki, bu gece ne zindana giren çıkan, erkek veya dişi kimse yoktur. Kapı sabaha kadar kapalıydı. Kapıyı ben şimdi açtım, içeriye girdim.” demiş.

Bu sözlere Kamerüzzaman büsbütün kızmış:

— “Sana tembih ettiler de böyle yalan söylüyorsun değil mi? Dur, ben sana şimdi gösteririm!...” diyerek zindancıyı boğazından tutmuş, vurmuş yumruğu.

Zindancının gözleri kararmış, kulakları uğuldamış, çın çın çınlamış. Şehzâde, bu kadarla kalmamış. Herifin boğazına bir ip bağlamış, onu kuyuya indirmiş. Daldırmış çıkarmış, daldırmış çıkarmış.

Zindancı “Aman, aman!...” diye haykırmaya koyulmuş. Kamerüzzaman:

— “Dün gece zindana girip yatağıma yatan kızın kim olduğunu ve onu buraya kimin gönderdiğini söyleyinceye kadar, annenden içtiğin sütü

burnundan getirmekte devam edeceğim, anladın mı?” diye bağırmış.

Nihayet zindancı:

— “Beni bu kuyudan çıkarın, size her şeyi anlatacağım!” diye söz vermiş.

Şehzâde onu dışarı çıkartmış. Soğuktan zindancının dişleri çatır çatır ötüyor ve kendisi de rüzgâra tutulmuş buğday çöpü gibi sendeliyor ve titriyormuş. Şehzâde’ye:

— “Efendim, ne hâlde olduğumu görüyorsunuz! Üşümekten laf söyleyemiyorum. Müsaade ediniz gideyim, şu ıslak elbiselerimi çıkarıp kurularını giyeyim ve gelip size baştan aşağı her şeyi anlatayım.” diye yalvarmış.

Şehzâde, zindancıya acımış:

— “Şimdiye kadar söylemekte neden bu kadar inat ettin de hem beni, hem kendini üzdün. Haydi git, çabuk elbiselerini değiştirip gel!” diye izin vermiş.

Herif rüzgâr gibi savuşmuş. Zindancı tabana kuvvet vermiş, durmadan koşmuş koşmuş, soluğu soluğuna Kamerüzzaman’ın babası Şahüzzaman’ın yanına varmış.

Padişah, sevgili Veziriyle Kamerüzzaman’dan bahsediyorlarmış. Padişah Vezire:

— “Vallâhi dün akşamdan beri gözlerim uyku yüzü görmedi. Kamerüzzaman’ı o eski kuleye hapsettiğimize pek fena ettik. Orası hiç tekin değildir. Çocuğa bir hâl gelmesinden çok endişe ediyorum. Keşke onu başka yere koyaydık!” diyormuş.

Vezir de:

— “Boşu boşuna kendinizi üzüyorsunuz; bırakınız da on beş gün kalsın. Nasıl adam olacağını görürsünüz. Hem de orada yalnız değil ki… Nöbetçiler, zindancılar, bekçiler var.” diye cevap veriyormuş.

İşte tam o zaman zindancı, üstü başı parça parça ve sırsıklam olarak paldır küldür içeri dalmış. Hızlı hızlı soluya soluya:

— “Ey Padişahım, Şehzâde delirdi! Dün akşamdan beri zindanın kapısı hem zincir, hem sürgü ile kapalıydı. Bana bu sabah, ‘Dün gece burada yatan kız kimdi ve onu, kim buraya getirdi, neden bu sabah onu yanımdan aldınız?’ diye sordu. Zindana kimsenin girmediğini söyledim. Vay sen misin bunu söyleyen!... Bakınız beni ne hâle soktu…” diye anlatmış.

Zindancının bu sözlerini duyunca Padişah ürkmüş:

— “Eyvah oğlum!” diye bağırarak bayılıp yere yıkılmış.

Padişahın yüzüne gül ve çiçek suları serpmişler, burnuna ruhlar koklatmışlar. Padişah ayılınca, hıncını Vezirden almış. “Oğlumun oraya kapatılmasına sen sebep oldun!” diye başlamış, ağzına geleni söylemiş. Nihayet:

— “Çabuk koş git, oğlan ne hâlde bak!” demiş.

Vezir eteklerini toplayınca, kuleye doğru koşmaya koyulmuş. Zindancı da onun arkasından koşuyormuş. İkisi de alınlarından ter damlaları dökerek kuleye varmışlar.

Kamerüzzaman, sedirinin üzerine çıkmış, tatlı bir eda ile Kur’an okuyormuş. Vezir selâm verip içeriye girmiş. Yavaşçacık sedirin üzerine, Kamerüzzaman’ın yanına ilişmiş. Şehzâde’ye:

— “Oğlum, bu menhus köle, senin hakkında gerek babanın, gerek benim canımızı sıkan bir havâdis getirdi!...”

Şehzâde:

— “Nasıl, nasıl?” demiş.

— “Yanımıza şu gördüğün kıyâfetiyle geldi. Bize öyle bir şey söyledi ki, onu burada tekrara bile dilim varmıyor!”

— “A canım, bu herif ne dedi, söylesenize?”

— “Ne diyecek? Sizin delirdiğinizi söyledi. Dün gece yanınızda bir kız yattığını ve bu sabah uyanınca kızın yanınızdan kaybolduğunu görmüş ve ona kızın nereye götürüldüğünü sormuşsunuz!”

Şehzâde bu sözleri duyunca, kan beynine sıçramış. Ama öfkesini yutarak Vezire:

— “Anladığıma göre zindancıya bütün bunları öğreten sizsiniz! Muhakkak siz, kızın kim olduğunu bildirmekten onu men’ etmişsinizdir. Lâkin siz bir zindancı değil, anlı şanlı, akıllı fikirli bir Vezirsiniz. Bittabi’ sözlerimi daha teenni[290] ile dinlersiniz. Şimdi size sorarım: Dün gece, bütün geceyi koynumda geçiren ve sabaha kadar yanımda uyuyan kız kimdi? Uykudan uyanınca, onu yanımda bulamadım. Şimdi nereye götürdünüz?” diye sormuş.

Vezir afallamış:

— “Ey aslanım efendim” diye başlamış, “Allah sizi fena gözden, fena hâllerden saklasın. Yemin ederim ki, dün gece buraya, yanınıza hiç kimseyi göndermedik. Bütün geceyi zindanda yalnız geçirdiniz. Şu kapı üzerinize kilitliydi. Kapının arkasında da bu zindancı nöbet bekliyordu. Zindana ne kadın, ne de başka bir insan girdi. Düşünün bir kere, size hakikati söylüyoruz. Aklınızı toplayınız! Hafızanıza müracaat ediniz! Kendinizi hayâlâtla[291] üzmeyiniz!”

Kamerüzzaman, dört duvarı çınlatan bir kahkaha salıvermiş:

— “Buraya ayak bastınız basalı sizden sorduğum kız, benim sevdiğim kızdır. Bütün gece, onu koynumda tuttum. Kara gözleri, sülün endamı vardı. Gözümle gördüm. Elimle elledim. Artık bu da hayâl olur mu? Yoksa siz beni çıldırmış mı sanıyorsunuz?” diye bağırmış.

Vezir yavaşça, “Anlaşıldı, bizimki bir deli oldu galiba!” diye mırıldanarak Kamerüzzaman’a:

— “A oğlum, gördüm, elledim diyorsun, kızı uykuda iken mi, yoksa uyanıkken mi gördün, elledin?” diye sormuş.

Kamerüzzaman:

— “Siz benimle alay etmeye mi geldiniz, yoksa şimdiye kadar söylediklerimi deli saçması mı telâkki ettiniz? Gördüm deyince, uyanıkken gördüm demek istediğim anlaşılır. Size rüyâdan bahsettiğim yok. Rüyâ tâbir ettirmeye de kalkıştığım yok. Ben size aklı başında olan bir adamın

soracağı suali soruyorum. Siz hâlâ beni deli sanıyorsunuz. Kızı uyanıkken ve gözlerim fal taşı gibi açıkken gördüm. Hem bir-iki dakika değil, epeyce seyrettim. Sonra onu uyandırmaya uğraştım, okşadım, öptüm, fakat uyandıramadım. Uyanmaz ya! Siz ona uyanmasın diye kim bilir neler yapmışsınızdır. O da ne yapsın, sizlerden korkarak uyuyormuş gibi hiç kımıldamadı, gözlerini bir kerecik için bile olsun, kıpırdatmadı. Uyandıramayınca, yanına yattım. Kendimden geçerek uyumuşum. Uyandığım zaman kız yanımda yoktu."

— "Oğlum, hep bunlar hayâl olsa gerektir. Muhakkak ya türlü türlü karışık yemekler yemiş ve rahat uyumamışsındır yahut bu gördüm dediğin şeyleri seninle alay etmek için şeytan sana göstermiştir."

— "Vallâhi Vezirim, yaşın ilerlemiş, ama başınız kalın, anlayışınız kıt kalmış. Ben size ne diyor ve sizden ne soruyorum siz bana hâlâ ne masallar okuyorsunuz. Siz meseleyi rüyâ telâkki ediyorsunuz; hâlbuki demincek şu zindancı gidip kızın kim olduğunu ve neden buraya getirildiğini soracağını ve gelip bana haber vereceğini bildirmişti. Bu da rüyâ ve hayâl değil a! Bağdat uzaksa, arşın burada. İşte kendisi önünüzde duruyor. Sorunuz, söylediğim yalan mı?" diye haykırmış ve elini uzatarak Veziri uzun sakalından tutmuş. Sakalını birkaç kere bileğine dolamış. Herifin süpürge sakalını olanca gücüyle, kuvvetiyle bir çekmiş ki, duyduğu acıdan az kalsın Vezirin gözleri çeşm-hânelerinden[292] fırlayıp çıkacakmış.

İhtiyar yere düşmüş. Kamerüzzaman, iyiden iyiye sinirlenmiş bulunduğu için, öfkesini bu kadarla alamamış. Herifi altına alarak ayaklarıyla öyle bir ezmiş ki, Vezir vücudunda sağlam kemik kalmadı sanmış.

İçinden "Yahu mademki şu ahmak zindancı şu delinin elinden bir yalan söyleyerek canını kurtardı, ben ki bu kadar akıllı tanınmışım, ben de bir yalan uydurmalıyım. Yoksa bu gidişle musalla taşını boylayacağıza benziyor!" demiş ve Kamerüzzaman'a dönerek:

— "Sultanım, canım, benim aslan kahramanım! Sözümü dinle de ondan sonra döv. Bana kızma, sana doğrusunu söyleyeceğim. Sana kız lafını açmamamı baban bana tembih etti. Ama artık senden bir şey gizleyemeyeceğim. Şu tokatlara bir fasıla ver de ben sana anlatayım!" diye yalvarmış.

Bunun üzerine Kamerüzzaman durmuş:

— “Doğruyu söylemen için niye dayak bitinceye kadar bekledin? Haydi bakalım, her şeyi ikrar et. Yoksa şimdi yine başlarım!” demiş.

— “Sen şu güzel yüzlü, güzel sözlü kızı mı soruyorsun?” diye işi uzatmaya uğraşmış.

Şehzâde:

— “Öyle ya! Demincekten beri onun için üzülüyor ve onun uğruna sana dayak atıyorum ya! Onu buraya kim getirdi? Neden yanımda yattı? Neden sabah götürüldü? Şimdi nerededir? Çabuk söyle de, gidip onu bulayım. Eğer babam bu oyunu bana, bende evlenme iştahını uyandırmak için oynadıysa, işte söz veriyorum, hemen evleneceğim. Ben anlamıyor değilim! Babam bunu mahsus yaptı. Bende kıza karşı müthiş bir aşk uyandırdı. Sonra da onu benden ayırdı ki, dik kafalılığımın cezasını göreyim. Cezaysa, işte âlâsını gördüm. Üzüldüm yattım. Artık babamın her dediğine ‘Evet!’ derim. Beni şimdi evlendirsinler. Ama dün gece burada yatan kızla ha! Git bunları babama bildir. Yola geldiğimi kendisine söyle ve bana babamın cevabını getir.”

Vezir zindandan çıkınca, koşu yarışındaymış gibi kaçmaya koyulmuş. Ara sıra arkasına dönermiş, kovalanıp kovalanmadığını anlamak istermiş. Kuleden epeyce uzaklaştıktan sonra artık selâmete eriştiğine inanmış. Üstü başı allak bullak, Sultanın yanına çıkmış.

Sultan Veziri o hâlde görünce, yerinden yay gibi kalkmış, helecanlı bir sesle:

— “Ne havâdis getirdin? Seni kim bu hâle soktu?” diye sormuş.

Vezir:

— “Size müjde getirdim!” demiş.

Padişah:

— “Aman, hafakanım kalkıyor, müjdeni çabuk ver!...” diye bağırmış.

Vezir, o kadar eziyet çekmiş ki, artık Padişaha karşı gösterilmesi icap eden hürmeti falan unutmuş:

— “Maşallah Şehzâdeniz zır deli oldu!” diye cevap vermiş.

Bu sözleri duyunca, Padişahın gözlerine dünya zindan kesilmiş. İhtiyar yaşına rağmen kendini kaybederek uzun bir çığlık salıvermiş. Sonra yine Vezire:

— “Ne duruyorsun, çabuk söyle? Nasıl, ne biçim deli?” diye birçok sualler sormuş.

Vezir cevaben ne gördüğünü, ne geçirdiğini anlatmış. Padişah ona:

— “Bu hâle sen sebep oldun. Utanmadan karşıma geldin de bir de oğlumun deliliği havâdisini, sanki iyi bir habermiş gibi, bir müjde isteyerek ilân ettin. Dur sen, eğer oğlum hakikaten senin iddia ettiğin gibi delirmişse, ilk yapacağım şey, seni kubbenin birine iki ellerinden ve iki ayaklarından çakmak olacak. Senin yüreksizce sözlerine uydum da bak başıma neler geliyor!” diye gürlemiş. Sonra:

— “Arkama düş!...” diye bir emir salmış.

Vezir arkada ve Padişah önde, kule tarafına doğru yürümeye başlamışlar. Padişah kuleye varıp da zindana girince, Kamerüzzaman sedirin üzerinde oturmuş olduğu yerden ayağa ihtiramen kalkmış, ellerini bağlamış. Başını önüne eğmiş ve babasına etmiş olduğu muameleler ve vermiş oldukları cevaplardan dolayı acı bir nedamet duyduğunu söylemiş ve affedilmesini dilemiş.

Babası, oğlunun üstü başı, duruş ve sözü sohbeti yerinde olduğunu görünce çok sevinmiş, Vezire dönerek:

— “İhtiyar kaltaban! Hani ya oğlum deliydi?” diye haykırmış.

Oğlunu sedirin üzerine, yanına oturtarak:

— “Söyle bakalım oğlum, bugün nedir?” diye sormuş.

— “Bugün cumartesidir, yarın pazar, öbürsü gün de pazartesi olacak babacığım.”

— “Seni koruyan Allah’a bin şükür! Hangi aydayız, onu da söyle oğlum!”

— “Zilkade[293] ayındayız. Zilkadeden sonra zilhicce gelir, ondan sonra da muharrem, safer, rebiyülevvel, rebiyyülâhir, cemaziyülevvel...” diye ayları sırasıyla saymış.

Padişah sevinçle gülmüş. Birkaç kere öksürdükten sonra, Vezirin yüzüne tükürerek:

— “Ey kocamış kakavan[294]! Deli dediğin böyle mi olur? Deliren birisi varsa, o da sensin!” diye bağırmış.

Vezir, cevap vermek için ağzını açacak olmuş, lâkin içinden, “Dur şimdi, ses çıkarma. İş kız meselesine gelsin, o zaman alay etmek sırası bana gelir!” diye düşünerek dişlerini sıkmış[295].

O zaman yine oğluna dönerek:

— “Oğlum, gerek zindancıya, gerek Vezire dün gece güzel bir kızla yattığını söylemişsin, mesele nedir? Onu bir de bana anlat bakayım?” demiş.

Kamerüzzaman’ın gözlerinden yaşlar gelmiş:

— “Âh babacığım, evlenmek istemeyerek sana karşı inat ettiğime bin kere pişmanım. Siz gizliyorsunuz, ama Allah hakkı için benden gizlemeyiniz. Dün gece yanıma gönderdiğiniz kızı gördüm, sevdim. Sabah olup uyanınca onu yanımda bulamadım. Demek ben uyurken onun zindandan çıkarılmasını emretmişsiniz. Babacığım, onu şimdi çıldırasıya seviyorum. O kadar ki, size karşı böyle sözler söylemekliğim münasip olmayacağını bildiğim hâlde, yine tekrar ediyorum, o kızın deli divânesiyim. Beni onunla evlendirin, yoksa hayatın bir mânâsı kalmaz. Ben ondan başkasıyla evlenemem. Artık gönlümü ona verdim!” diye yalvarmış.

Padişahın birden yüzü ekşimiş:

— “Aman oğlum sus, senden böyle sözler duymayım, yüreğimi yakıyorsun yavrucuğum! Sana evlenmeyi teklif edenin de, evlenmenin de Allah belâsını versin! Bu kaltaban Vezire uydum, sana öyle bir söz söyledim ve senin bu hâle girmene sebep oldum. Allah seni kazadan belâdan ve başka türlü fenalıklardan saklasın. Gece sana gönderdiğimi ve gündüz yanından aldırdığını iddia ettiğin kız hikâyesi nedir? Yemin

ediyorum ki, benim bu söylediğin meseleden hiç haberim yoktur. Oğlum Allah aşkına söyle! Sakın bu gördüğünü iddia ettiğin şeyler, üzüntüyle uykuya dalmış olduğundan dolayı gördüğün bir rüyâ olmasın? Sen kızı hayâlinde görmüşsündür de, hakikaten gördüm sanıyorsun. Bir kere aklını topla, düşün!... Söylediğim doğru değil mi?”

— “Babacığım, bana dün akşam bir kız göndermediğinize ve kızı sabah aldırmadığınıza yemin ediniz!”

— “Vallâhi oğlum, senin başın üzerine, namusum üzerine yemin ederim ki, dün akşam ben sana ne bir kız, ne de başka bir insan gönderdim ve sabah olunca yanından bir kız aldırdım!”

— “Pekâlâ babacığım, şimdi bir şey soracağım: Mümkün müdür ki, bir insan gece rüyâsında harp ettiğini görsün de ertesi günü elinde ve ötesinde berisinde kılıç yaraları bulsun?”

— “Hayır, mümkün değildir!”

— “Öyleyse şimdi beni iyi dinleyiniz, size anlatayım da sonra beraber düşünürüz. Dün gece ben uykuya dalmıştım. Uyandım. Yanımda bir kız gördüm. Kız uyuyordu. Onu uyandırmaya uğraştım, uyandıramadım. Onu fazla okşamaktan ürktüm. Çünkü beni denemek için kızı sizin gönderdiğinizi zannediyordum. Yalnız parmağından yüzüğünü alıp kendi parmağıma taktım, yine uykuya dalmışım. Uyandım. Kızı yanımda bulamadım. Fazla olarak parmağımda da kendi yüzüğüm yoktu. Kızın yüzüğünü parmağımda takılı buldum. İşte buyurun yüzüğü. Yüzüğe bakın… Artık bu yüzüğün ne büyük bir kıymette olduğunu tahmini size bırakıyorum. Bu yüzük olmasaydı, ben de kızı rüyâda görmüş olacağımı sanacaktım. Ama mümkün müdür ki, rüyâda yüzük alınsın da, uyanınca yüzük insanın parmağında bulunsun? Size sorarım, bu mümkün müdür?”

— “Hayır oğlum, mümkün değildir! Elhamdülillâh sen deli değilsin, aklın başındadır. Yalnız dün gece burada muammâ-engiz bir hadisenin cereyan etmiş olduğu muhakkaktır. Allah o hadiseyi, bu muammayı bize halledecektir. Onun için sabretmemiz lâzım gelir. Bu muammâyı ancak o halledebilir.”

— “Aman babacığım, gönlüm, yüreğim, ciğerlerim cayır cayır yanıyor. O kızın aşkından ölüp bitiyorum. Ne yaparsan yap, o kızı bana bul; çünkü

onun hasretine hiç dayanamayacağım. Sonra beni kaybedersin!...”

İhtiyar Padişah, elleriyle dizini dövmüş:

— “Âh evlâdım, işi Allah’a bırakmaktan başka bir çâre yoktur!” diyerek tatlılıkla elinden tutmuş, oğlunu saraya götürmüş.

Zavallı Kamerüzzaman hasta olmuş, döşeğe düşmüş. Babası gece gündüz yanından ayrılmaz, “Âh evlâdım!” diye inim inim inler, ağlarmış.

Günler, aylar geçmiş. Kamerüzzaman’ın zindanda yattığı gece gördüğü uzun boylu güzel kız, hiç gözükmemiş. Babası evlâdının yatağı başından ayrılmamış. Nihayet memleketin büyükleri toplanmışlar, gidip Padişaha şikâyet etmişler:

— “Ey Padişahımız, felâket büyük-küçük herkesin başına gelir. Yalnız büyüklerin küçüklerden şu farkları vardır ki, felâket onları çarptığı zaman, metanetlerini muhafaza ederler. Şimdi aylarca zamandır Şehzâde’nin yanından ayrılmıyorsunuz. Gelip ne bizim muhakemelerimizi görüyorsunuz, ne sürünüp duran başka devlet işlerini idare ediyorsunuz. Bütün memleket başsız ve öksüz kaldı. Çoğumuz babalığın ne olduğunu biliriz, ama siz baba olmakla beraber ayı zamanda da padişahsınız. Size yalvarır, yakarırız, bulunduğunuz sarayda devlet işleri görmek, şunun bunun şikâyetlerini dinlemek mümkün değildir. Şehzâde’yi denizin üzerindeki köşke naklediniz. Siz de orada oturursunuz. Haftanın üç gününü ahâliye ve memleket işlerine hasredersiniz. Haftanın öteki günlerini Şehzâde’nin yanı başında geçirirsiniz.”

Padişah, ahâlinin bu ricasını haklı bulmuş. Emirler vermiş, Kamerüzzaman, deniz üstündeki köşke nakledilmiş.

Bu köşk, denizin üzerindeymiş. Köşke uzun bir köprüden geçilerek gidilirmiş. Köprü elli arşın[296] enindeymiş. Köşkün dört tarafındaki pencerelerin hepsi denize açılırmış. Zemin somaki mermerdenmiş. Tavan mavi ve lacivert çinilerle ve altın yaldızla süslüymüş. Tavanın kenarlarında, pencerelerin saçaklarında öyle arabesk işlemeler varmış ki, insan bunların el eliyle işlenmiş olduğuna güç inanırmış, o kadar inceymiş.

İşte Kamerüzzaman’ın döşeği orada kurulmuş. Padişah ise haftanın üç gününü ahâlinin işlerine ve kalan dört gününü de Kamerüzzaman’a

hasredermiş. Böylece aylar, seneler geçmiş.

*
* *

Gelelim Bedir Sultana…

Cinler onu yerli yerine götürüp kendi döşeğine yatırdıktan biraz sonra sabahyıldızı yükselmiş, onun ardı sıra da şafak atmış, bütün kuşlar, balıklar, hayvanlar uyanmışlar, yeryüzüne nur serpilmiş.

Uyuduğu yerde Bedir Sultanın gözleri aralıklaşmış, bembeyaz kollarını germiş, gözlerini büsbütün açmış, mahmur gözleriyle sağı solu, baş ucunu, ayak ucunu süzmüş. Biraz evvel yanı başında, hatta koynunda yatan delikanlıyı göremeyince, keskin bir acı yüreğini cız diye dağlamış. Bedir Sultanın çığlığı sarayın uzun ve dolambaçlı geçitlerinde çınlamış. Her taraftan kafile kafile câriyeler, köleler Bedir Sultanın dairesine koşmuşlar:

— “Ne oldun sultanım, ne oldun meleğim, ne oldun efendim?” diye sualler sormaya koyulmuşlar. Güzel gözlü, uzun boylu Sultan, hepsine birden:

— “Sevgilim nerede? Yanımda yatan sevgilim nerede?” diye sorunca, kalabalık allak bullak olmuş, “Sultan galiba delirdi, ne olur ne olmaz bu musibetin bir ucu bize zarar getirebilir!” diyerek câriyeler, kuşlar gibi kaçışmışlar, dağılmışlar.

Yalnız Sultanın ihtiyar, güngörmüş dadısı odada kalmış.

— “Aman kızım, kulaklarım yanlış işitmiş olsun, bu ağzından çıkan sözler nedir?” diye yanına varmış. Sultanın uzun saçlarını okşamaya koyulmuş. Bedir Sultan:

— “A dadıcığım! Bana öyle yapma, bayağı sinirlerime dokunuyor. Ben çocuk değilim ki, abuk sabuk söyleneyim. Söylediğim sözü bilir, tartar da söylerim. Dün gece yanımda yatan, hatta ta sabah oluncaya kadar yanımda, koynumda kalan kara kaşlı, kara gözlü, tatlı yüzlü delikanlı nerededir? Sana işte onu soruyorum. Sen de sualime adam gibi cevap ver!...”

— “Aman kızım, vallâhi, sana yemin ediyorum, ben burada ne bir genç delikanlı, ne de bir insan gördüm. Hem senin odana bütün gece değil

başkası, hatta biz bile girmedik. Dışarıda nöbet bekledik. A kızım, sabah sabah alayı bırak! Bari alay edeceksen, başka bir söz bul. Eğer baban bu söylediklerini duyarsa, vay hâlimize, hepimize yazık edersin!”

— “Ben alay etmiyorum. Sana şakadan değil, sahiden soruyorum. Dün gece benimle beraber yatan güzeller güzeli delikanlı kimdi? Ve şimdi nerededir?”

— “Allah insan evlâtlarını böyle hâllerden esirgesin. Ben de vallâhi şaka etmiyorum. Dün gece yanında kimse yoktu. Şimdiye kadar benim yalan söylediğimi hiç gördün mü ki, sözlerime inanmıyorsun?”

Bedir Sultan, elinin parmağına bakmış. Kendi yüzüğünü orada görmeyince hatta onun yerinde Kamerüzzaman’ın yüzüğünü görünce dadısına dönmüş:

— “Sen nasıl utanmadan odamda kimse yoktu diye yalan söylüyorsun? Hem de üstelik yalan yere Allah adına yeminler ediyorsun! Haydi defol karşımdan!...” diye kovmuş.

Dadı, Bedir Sultanın dairesinden çıkınca, dosdoğru Sultan Gayur’a gitmiş ve ona kızının ne hâlde olduğunu bildirmiş.

Sultan Gayur’un etekleri tutuşmuş. Doğru Bedir Hatun’un dairesine koşmuş:

— “Kızım hayrola, sana ne oldu, derdin nedir?”

Bedir Sultan:

— “Ne olacak, hiçbir şey olmadı! Yalnız dün gece benimle beraber yatan delikanlıya ne oldu? Onu anlamak isterim!” diye suale sual ile cevap vermiş. Sonra teessürünün şiddetinden saçını başını yolmaya koyulmuş.

Kral, kızını o hâlde görünce, yüreğini büyük bir keder burkmuş. Kızının yakalanmasını emretmiş, hizmetçiler güzel güzel uzun boylu Sultanı yakalamışlar ve deli diye boynuna bir zincir bağlamışlar.

Sultan Gayur, memleket ve şehrin her tarafında tellâllar çağırtmış:

— “Kim Sultan Gayur’un kızı Bedir Sultanı iyi ederse, Padişah söz veriyor, kızını onunla evlendirecek. Kim Bedir Hatun’u iyi etmeye kalkışır

da iyi edemezse, Sultan onun başını kestirecek!...”

Herkes Bedir Hatun’un dünya güzeli bir kız olduğunu biliyormuş. Vakıa işin içinde kafayı da kaybetmek varmış; fakat kızı hastalığından iyi etmeye uğraşanlar çok olmuş. Ne kadar âlim, müneccim, sâhir[297] varsa, hepsi saraya koşmuşlar. Hiçbirisinin ilacı kâr etmemiş.

Başı kesilenlerin adedi kırkı aşmış. O kadar ki, artık Bedir Hatun’u iyi etmeye teşebbüs eden kalmamış. En ileri gelen âlimler, müneccimler nihayet:

— “Biz bu işi beceremeyeceğiz. Bedir Hatun’un hâli bir muammâdır. Olsa olsa min-tarafullah[298] iyi olur!” diye ilan etmişler.

Bedir Hatun, üç sene o vaziyette kalmış.

Bedir Hatun’un Marsivan adlı bir üvey ağabeyisi varmış. Bu Marsivan, Bedir Hatun’u bir kardeşin sevdiğinden çok daha fazla seviyormuş. İşte tam bu sıralarda Şehzâde Marsivan, uzun bir seyahatten memleketine dönmüş. Annesine ilk sorduğu şeylerin birisi de Bedir Hatun’un ne âlemde olduğuymuş.

İhtiyar annesi, Bedir Sultanın üç seneden beri deli olduğunu söyleyince, Marsivan’ın yüreği duracak gibi olmuş, rengi kül kesilmiş. Bir-iki gün, hatta üç gün yemek yiyememiş, uyku uyuyamamış. Nihayet üçüncü günü annesine:

— “Anneciğim duyduğuma göre kardeşimi iyi etmeye çalışanlar çok olmuş; lâkin teşebbüs edenlerin hiçbirisi muvaffak olamayarak muvaffakiyetsizliklerini canlarıyla ödemişler. Ben de bir teşebbüs edeceğim, belki kardeşimi iyi etmek benim nasibim olur.” diye fikrini açmış.

Annesi:

— “Oğlum boşuna yorulup üzüleceksin, üç senedir ona yapılmadık ilaç, okunmadık dua, edilmedik büyü kalmadı. Lâkin derdine de bir türlü devâ bulunamadı vesselâm.”

— “Anneciğim bir de ben uğraşayım. İnsanın ummadığı taş baş yararmış. Âlimlerin yapamadığını belki ben yaparım!”

— “A oğlum, iş senin istemenle bitmez. Bilmiyor musun ki, baban kız kardeşinle görüşmeyi yasak etti. Ona nasıl gidebilir ve onu nasıl görebilirsin?”

— “Anneciğim, ben seni tanımaz mıyım? Elverir ki sen isteyesin. Senin hakkından gelemeyeceğin iş yoktur. Ne kadar üzüldüğümü görüyorsun. Bana acı. Hatırım için bir uğraş.”

— “Ay yavrum, ben senin için ne yapmam! Sabret, gideyim de kızı bekleyenleri bir yoklayım. Belki bir çâre bulur da seni kardeşinle görüştürebiliriz.”

Baş örtüsünü başına örtmüş, doğru Bedir Sultanın mahpus bulunduğu sarayın kapısına gitmiş. Kapının nöbetçibaşılığını siyah bir zenci yapıyormuş. İhtiyar Sultan, zenci kölesine ağır ağır hediyeler vermiş. Köleye niyetini bildirmiş. Köle:

— “Olsa olsa bunu gece geç vakit yapabiliriz. Akşam olunca Sultan Gayur gelir, kızını görür ve birkaç saat onun yanında kalır. Sonra kalkar gider. Sen ona bir kadın elbisesi giydir ve rast geldiğin câriyeye, ‘Bu kız, Sultanın kız kardeşidir. Çoktan evlenip saraydan ayrılmıştı. Az zaman evvel kardeşi Bedir Sultanın delirdiğini duymuş, kardeşime ne oldu diye onu görmeye geliyor.’ dersin. Ve böylelikle Marsivan’ı Bedir Sultanın yanına sokabilirsin. Bu işin çıkarı budur. Başka türlü olmaz.” diye akıl vermiş.

İhtiyar kadın, kölenin tarif ettiği gibi hareket ederek oğlunu Bedir Sultanın yanına koyabilmiş. Sultan ağabeysini uzun uzun süzdükten sonra, kadın elbiselerine rağmen onu tanımış:

— “A kardeşim, böyle tuhaf elbiseler içinde niye saklanıyorsun? Ne kadar zamandır seni görmedimdi, çok göreceğim geldi!”

Marsivan tanındığını görünce işi açığa dökmüş:

— “Kardeşçiğim Bedir” demiş, “çoktan beri seyahatteydim. Buraya döneli ancak üç gün oldu. Maksadım, gelir gelmez yine seyahate çıkmaktı. Lâkin senin hasta olduğunu duyunca, seyahati sonraya bıraktım. Senin derdine acaba bir devâ bulabilir miyim diye, gizli gizli dairene kadar geldim!”

Bedir Sultanın gözleri yaşlarla dolmuş:

— “Beni muhakkak sana deli demişler. Sen de mi deli olduğuma inandın? Evet, ben deliyim, lâkin sevdiğimin delisiyim. Benim ilacım ancak sevdiğimle birleşmektir. Hastalığım ondan başka devâ kabul etmez!” demiş.

Bedir’in bu itirafı üzerine Marsivan, Bedir Hatun’un başından geçenleri birer birer kendisine anlatmasını istemiş. Bedir Hatun da her şeyi anlatmış:

— “Kardeşim, benim sevdiğim adamı bul!” demiş. “İşte bana dünyada yapılabilecek en büyük iyilik budur.”

Marsivan meselenin güçlüğünü kavramış. Uzun uzun düşünmüş. Nihayet başını kaldırarak:

— “Merak etme Bedirciğim! Ben senin için ölünceye kadar uğraşır, Allah’ın inayetiyle sevdiğin delikanlıyı bir gün bulurum. Yarından tezi yok, seyahate çıkacağım. Aramadık, uğramadık memleket bırakmayacağım. Yeryüzünün her köşesini, her bucağını yoklayacağım. Allah belki sevdiğinin bulunmasına beni vasıta etmiştir. Sen yalnız metanetini kaybetme, müteessir olma. Allah’a ısmarladık kardeşim!” diye veda ederek çıkıp usullacık annesiyle beraber dairesine dönmüş.

O gece dairesinde kalmış. Ertesi günü yol hazırlığında bulunmuş. Akşama doğru babası Gayur Sultanın payitahtından ayrılmış. Sırtında abâ, elinde asâ, çöl çöl, şehir şehir dolaşmaya koyulmuş. Her uğradığı yerde havâdis sormuş. Bir ay böylece gece gündüz yol almış. Her yerde Gayur Sultanın kızı Bedir Sultanın hastalığından bahsediliyor ve birçok dedikodu yapılıyormuş.

Böylelikle el-Turaf şehrine varmış. O şehirde Bedir Sultanın hastalığından bahsedilmiyor, yalnız Şehzâde Kamerüzzaman’ın hastalığından konuşuluyormuş. Ondan sonra uğradığı şehirlerde de boyuna Kamerüzzaman’ın hikâyesini dinlemiş.

Marsivan, Bedir Sultanın sevdiği delikanlının Şehzâde Kamerüzzaman’ın ta kendisi olduğundan şüphelenmiş. Kamerüzzaman’ın nerede oturduğunu sormuş. Kamerüzzaman’ın Padişah Şahüzzaman’ın şehzâdesi olduğunu ve el-Hâlidan memleketinde bulunduğunu söylemişler. Marsivan, oraya nereden ve ne kadar zamanda gidilebileceğini de tahkik etmiş. Karadan altı ayda, denizden bir ayda gidileceğini anlamış.

Vakit kaybetmeden o tarafa doğru giden bir gemiye atlamış. Rüzgâr müsait esmiş, gemi hatta bir aydan evvel el-Hâlidan'a varmış. Tam limana girip demir atacağı zaman, karadan bir kıyamettir kopmuş. Rüzgâr, zincirlerini koparan aslanlar, kaplanlar gibi kükreyerek, gürleyerek gemiye saldırmış. Koca tekne, tepetaklak devrilmiş. İçinde insan, mal, yük, ne var ne yok, denize serpilmiş.

Marsivan da onlarla beraber denizin dibine kadar batmış. Sonra yavaş yavaş denizin yüzüne çıkmış, şehre doğru kulaç atmaya koyulmuş. Saatlerce uğraşmış, çabalamış, nihayet Kamerüzzaman'ın deniz üzerindeki köşkünün yanına varabilmiş. Lâkin artık kuvveti de, nefesi de kesilmiş.

Tam o gün Sultan Şahüzzaman oğlunun köşkündeymiş. Hatta Kamerüzzaman, başını babasının dizine dayayarak kendinden geçmiş bir hâlde yatıyormuş. Kölenin biri, elindeki tavus tüyünden yelpazeyi hastanın üzerinde sallıyor ve Şehzâde'nin yüzüne sinek kondurmamaya gayret ediyormuş. Bazı vezirler de Padişahın önünde el-pençe divan durarak onun ne ferman edeceğini bekliyorlarmış.

İşte bunlardan birisi Marsivan'ı bitkin bir hâlde denizde yüzerken görmüş. Padişaha:

— "İzin veriniz Padişahım, köşkün alt katına ineyim, köşkün denize açılan kapısını açayım. Çünkü denizde bir insan boğuluyor. Onun hayatını kurtarmakla belki oğlunuz Kamerüzzaman'ın hayatını kurtarmış oluruz. Belki Allah oğlunuzun derdini iyi etmek için bu adamı bize gönderdi!" demiş.

Padişah Vezire izin vermiş. Vezir aşağıya inmiş. Marsivan'ı saçlarından tutarak denizden çekmiş. Marsivan neredeyse boğulmak üzereymiş. Gözleri şişmiş ve karnı su dolmuş. Vezir epeyce uğraştıktan sonra onu ayıltabilmiş:

— "Aman evlâdım, ben senin canını kurtardım. Burası Şahüzzaman'ın bir köşküdür. Kendisi yukarıdadır. Şehzâdesi Kamerüzzaman, çoktan beri hastadır. O da yukarıdadır. Şehzâde neredeyse teslim-i ruh edecektir[299]. Onun senelerce çektiği işkenceyi, hastalığı hakikaten dil tasvir edemez. Bu sebepten dolayı Şahüzzaman'ın canı pek sıkıktır. Şimdi Sultan ve Şehzâde'nin önünden geçeceğiz. Orada birçok da vezirler de göreceksin. Hepsinin hiç ses çıkarmadan put gibi durmakta olduklarını göreceksin.

Sakın sağa sola bakayım deme. Padişah olur olmaz şeye öfkeleniyor. Ayağını nereye koyacaksan yalnız oraya baka baka odadan çık git!” demiş.

Marsivan, tam Kamerüzzaman’ın köşküne uğradığını anlayınca, sevincinden yüreği hoplamış. “Pekâlâ efendim!” dedikten sonra Vezirin arkasına düşmüş. Yürümüşler, Şahüzzaman ve Kamerüzzaman’ın bulunduğu yere varmışlar. Vezir bir işaretle Marsivan’a kapıyı gösterdikten sonra gidip yerine oturmuş. Hâlbuki Marsivan kapıdan çıkıp gideceği yerde doğru Kamerüzzaman’ın başucuna varmış.

Zavallı Vezirin beti benzi kül oluvermiş.

Marsivan, Kamerüzzaman’a baka baka:

— “Hikmetine akıl erdirilmez! Güzellikte nasıl birbirlerine benziyorlar. Benzeyişleri yalnız güzellikte değil, lâkin hâlde de. Biri nasıl hastaysa, öteki de öyle hasta!” demiş.

Kamerüzzaman yavaş yavaş gözlerini açmış, babasına, “Bu genci yanıma oturtun” mânâsına gelen bir işaret etmiş. Kaç gündür, hatta kaç aydır Şehzâde’nin ne parmağını oynattığı, ne de gözünü araladığı varmış.

Şahüzzaman, oğlundaki bu değişikliği görünce sevincinden etekleri zil çalmış. Kendi ayağa kalkarak Marsivan’ı Kamerüzzaman’ın yanına oturtmuş. Şahüzzaman, ona nereli ve kim olduğunu sormuş. O da doğru dürüst cevap vermiş. Padişah gülümseyerek, “Oğlumun kurtuluşuna belki Allah sizi vasıta edecektir!” diye iltifat etmiş.

Marsivan, Kamerüzzaman’ın kulağına eğilerek yavaşça:

— “Sevdiğin kız hakkında merak etme! Metin ol, kendine gel, sen ne hâldeysen o da o hâldedir. O da senelerden beri senin uğruna hasta oldu. Mademki artık biriniz ötekisinin kim olduğunu, nerede olduğunu ve nerede bulunduğunu öğrenmiştir, artık kedere mahal yok: Kavuşmanız yakındır!” diye fısıldamış.

Marsivan, Kamerüzzaman’ın kulağına söyledikçe, Şehzâde’nin hâlinde mucize nevinden seri bir değişiklik oluyormuş. Sönük gözleri birdenbire parlamaya, soluk yanaklarına kan hücum etmeye başlıyormuş. Hele Kamerüzzaman babasına dönerek yatakta oturtulmasını söyleyince, Padişah da dâhil olmak üzere bütün vezir-vüzera hem şaşmışlar, hem sevinmişler.

Senelerden beri memleketin üzerine çökmüş yatan bu kapkara bir teessür bulutu, biraz kalkar ve birazcık neş’e aydınlığı serpilir gibi olmuş.

Padişah, şehirde donanma ve cümbüş yapılmasını emretmiş.

Marsivan’a yemek getirilmesini emretmiş. Hizmetçiler koşmuşlar, altın tepsiler içinde nefis nefis yemekler getirilmiş. Marsivan yemek yerken Kamerüzzaman da onun yediği yemekten yemeye başlamaz mı? Bu hâli gören Padişahın gözleri sevinçle parlamış. Haklı olarak artık evlâdının kurtulduğuna hükmetmiş.

Kamerüzzaman, Marsivan’ın bir dakika için bile yanından ayrılmasına izin vermezmiş. O gece Marsivan, Kamerüzzaman’ın odasında yatmış. İhtiyar Padişah da, oğlunun iyi olduğunu doya doya görebilmek için onların yanlarından ayrılmamış.

Ertesi ve müteakip günlerde Marsivan kim olduğunu, oraya neden geldiğini, Bedir Sultanın kim olduğunu, Kamerüzzaman’ı nasıl sevdiğini ve el’an ne hâlde olduğunu anlatmış. Marsivan anlattıkça Kamerüzzaman’ın iştahı açılmış, vücuduna kuvvet gelmiş. Nihayet Şehzâde’nin hiçbir şeyi kalmamış. Hamama girip çıkmış.

Babası çocuğunun kurtuluşu şerefine büyüklere hil’atler bahşetmiş, fukaraya sadakalar dağıtmış, yüzlerce esirleri, köleleri âzât etmiş, binlerce mahpusları salıverdirmiş.

Şehzâde’de hastalıktan eser kalmayınca Marsivan:

— “Artık bundan fazla beklemek câiz değildir. Bedir Sultana gitmeliyiz. Yalnız baban senin ayrılığına dayanamaz. Çin-i Maçin’in ötesinde Adalar Memleketi’ne gideceğini duyarsa, bu kadar uzun bir seyahat için sana izin vermez. Onun için bir hile düşündüm. Yarın babana gider ve ava çıkmak istediğini söylersin. İkimiz de bineceğimiz atlardan başka yedek atlar alarak yola düzülürüz. Yanımıza epeyce altın ve eşya almak icap eder. Onları hecin develerine taşıtırız.” demiş.

Şehzâde bu fikri kabul etmiş. Babasına giderek avlanmak için izin istemiş. Babası izin vermiş; lâkin yalnız bir gece avda geçirmek şartıyla. Onun üzerine Şehzâde gizli gizli yol hazırlıklarını yapmış, Marsivan’la

beraber atlara binince, Çin-i Maçin’in ötesindeki Adalar Memleketi yolunu tutturmuşlar.

Dört gün, dört gece yol almışlar. Beşinci sabah Marsivan Kamerüzzaman’a elbiselerini çıkarttırmış. Bir hayvan kesmiş, elbiselerini yırttıktan sonra, onları kesilen hayvanın kanına bulamış. Hayvanı da biraz ötede derin bir yere gömmüş. Bu işin hikmetini anlayamayan Şehzâde’ye:

— “Seni babanın ne kadar sevdiğini bilirsin. Saraydan çıktığımızın ertesi günü geri dönmeyince, baban artık merakından yerinde oturamayacak, arkamızdan yola çıkacak. Araya araya buraya kadar gelecek. Senin kanlı ve yırtık elbiselerini görünce, bir yabanî hayvan tarafından parçalandığını anlayacak ve artık seni aramaktan vazgeçecek. Vakıa seni ölü sanarak pek fena sıkılacak, ama adam sen de… Sıkılsa sıkılsa biz geri dönünceye kadar sıkılır. Sonra seni görünce, sevinir ve senin için çektiklerinin hepsini unutur.” diye ne için öyle yaptığını bildirmiş. Kamerüzzaman, Marsivan’ın sözlerini haklı bulmuş.

İki şehzâde günlerce, haftalarca yol aldıktan sonra deniz kıyısına varmışlar. Artık Padişah Gayur’un adaları görülmüş. Payitahtın bulunduğu adaya gemiyle geçmişler. Marsivan, Kamerüzzaman’ı hana koymuş. Onu hamama götürmüş. Sırtına zengin bir elbise giydirmiş. Elbise tüccar elbisesiymiş. Şehzâde’ye bir altın usturlap satın almış. Kamerüzzaman’a:

— “Artık her şey hazır ve her şey yolunda! Usturlabı al ve sarayın pencerelerinin dibine git. Orada avazın çıktığı kadar, “Ben kahinim, müneccimim, hekimim… Kimin derdi varsa, derdine devâ bulurum!” diye bağır. Sultan Gayur, sesini duyunca, seni muhakkak yanına çağırtacak. Ve seni kızını iyi etmeyi teklif edecektir. Sen Bedir Hatun’u elbette çarçabuk iyi edeceksin! Hâlbuki Gayur Sultanın yemini vardır. Kızı onu iyi edene vereceğine dair vaadi vardı. Sultan sözünün eridir. Kızını iyi edince, muhakkak Bedir Hatun’u sana verir. Sen de muradına ermiş olursun!” diye ne yapacağını anlatmış.

Kamerüzzaman da Marsivan’ın tarif ettiği gibi usturlabı ve başka âletleri elinde tutarak saray pencerelerinin dibine gelmiş. Güya müneccim ve hekim olduğunu bangır bangır bağırarak ilan etmiş. Oradan geçen insanların hepsi, Kamerüzzaman’ın üzerine üşüşmüşler. Onun ne yakışıklı bir delikanlı olduğunu görünce:

— “Evlât, kendi canına neden kendin kıyıyorsun, saray kapısının üzerinde kuruyup duran yüzlerce başı görmüyor musun? Bunlar da senin gibi kızı iyi edeceklerini sandılar. Vazgeç oğlum bu sevdâdan, senin gençliğine yazık!...” diye fikir vermeye savaşmışlar.

Ama Kamerüzzaman onlara hiç kulak asmamış. Nezaketen kendisini yalnız bırakmalarını yalvarmış. Ahâli, “Kendi düşen ağlamaz!” diye diye oradan uzaklaşmış. Lâkin tam o sırada Sultan Gayur, Şehzâde’nin sesini duymuş. Vezirin birisini çağırıp:

— “Şu aşağıdaki müneccimi hemen buraya getir!” diye emretmiş.

Vezir koşa koşa çıkmış, Kamerüzzaman’ı Gayur Sultanın önüne getirmiş.

Gayur Sultan, Şehzâde’nin ne yakışıklı ve tatlı yüzlü bir delikanlı olduğunu görünce, ona acımış:

— “Oğlum, müneccim olduğunu ilan ediyorsun! Gel sen şu müneccimlik sevdâsından vazgeç! Sana yazık olur. Benim kızımın hasta olduğunu biliyorsun, kim kendini hekim ve müneccim ilân eder de kızımı iyi edemezse, onun kafasını kestirmeye yemin ettim. Memlekette kafası kesilmedik müneccim ve hekim kalmadı. Eğer müneccimlikte ve hekimlikte dünyanın en ileri gelen adamı bile olsan, nene lâzım? Kendine o kadar güvenme! Olur da kızı iyi edemezsen, ben de yeminli olduğum için, istemeye istemeye seni cellâdın eline vermek mecburiyetinde kalırım. Bu sana söylediklerim baba nasihatidir. Sözlerimi dinlemez de, hayır hekimim, der ve üstelik kızı iyi edemezsen, sana peşinen söyleyeyim, başının uçtuğu gündür!” diyerek onu hekimlikten, müneccimlikten vazgeçirmeye çalışmış.

Lâkin Kamerüzzaman:

— “Efendim, kızınızı iyi edemezsem başımı kesiniz, razıyım. Ya iyi edersem ne olacak?” diye sormuş.

Sultan:

— “Ha unuttuydum! İyi edersen, kızımı sana vereceğim yavrum!”

— “Efendim can da benim, baş da benim. Ben bu pazarlığa dünden razıyım!” demiş.

O zaman Sultan Gayur, elini çırparak bir vezir çağırmış. Gelen vezire:

— “Bu genci Bedir Hatun’a götürünüz. Siz de şahit olunuz, Hatun’u iyi ederse, Hatun onundur; iyi edemezse, başını kesiniz, haydi gidiniz!” diye emir vermiş.

Vezir, Kamerüzzaman’la birlikte Sultan Gayur’un karşısından çıkmışlar. Harem tarafı kapısı önüne gelince, vezir Kamerüzzaman’ı bir zenci kölesine teslim etmiş. Zenci kölesi Şehzâde’nin önüne düşmüş, birçok loş ve dolambaçlı geçitlerden geçe geçe yürümüşler. Böylece giderken köle, Kamerüzzaman’a merhametli bir bakışla bakmış:

— “A oğul, sen deli mi oldun? Bedir Sultanı iyi eden bir müneccime şimdiye kadar rast gelemedik. Sen kendi ayaklarınla kendi mezarına gidiyorsun, haberin var mı?” demekten kendini alamamış.

Kamerüzzaman:

— “Nasihatine teşekkür ederim ağam! Lâkin emin ol, ben ne yaptığımı biliyorum. Hele Bedir Sultana yaklaşalım!...” diye cevap vermiş.

Nihayet kalın bir perdeyle örtülü bir kapının önüne varmışlar. Zenci köle:

— “İşte delikanlım, bu perdenin ötesinde bir oda vardır. O odanın içinde de Bedir Sultan oturmaktadır. Sen içeri girerek ve kendisini görerek mi onu iyi edeceksin, yoksa buradan mı efsun okuyacaksın?” diye sormuş.

Şehzâde içinden gülmüş. Köleye:

“Benim nefesim kuvvetlidir. Ben burada okur üflerim, ona bir dua yazıp gönderirim; o içeriden iyi olur. Hiçbir şeyi kalmaz! Sen yalnız bana kalem kağıt getir!” diye cevap vermiş.

Köle, istenilen kalemi kağıdı getirmiş. Kamerüzzaman hemen oraya çöküp kağıdı kalemi eline almış. Minel-evvel ila-âhir her şeyi kağıda yazmış. Kim olduğunu, Bedir Sultanı nerede gördüğünü ve nasıl hasta olduğunu, Marsivan’ın nasıl gelip onu bulduğunu, velhâsıl hepsini, hepsini yazmış. Bedir Sultanın sözlerine inanmaması ihtimalini de göz önüne alarak sözlerinin doğruluğunu ispat için Bedir Sultanın yüzüğünü parmağından çıkarıp mektuba kapamış. Mektubu köleye vererek onu Hatun’a götürmesini rica etmiş. Köle de Kamerüzzaman’ın ricasını yerine getirmiş.

Bedir Hatun, kölenin getirdiği mektubu almış. Evvelâ onu iştahsız iştahsız okumaya başlamış. Okudukça gözleri açılmış. Yanağına, yüzüne kan yürümüş. Elleri titremeye başlamış. Onu seyreden köle bile Bedir Sultandaki bu değişikliğe şaşmış. Hatun mektubu bitirip de bir de yüzüğü muayene edince, perdenin arkasında bekleyen adamın hasretini senelere çektiği delikanlının, Kamerüzzaman'ın ta kendisi olduğunu anlamış. Sevinçle öyle bir çığlık salıvermiş ki, bütün daireler çın çın ötmüş. Ayaklarıyla elleriyle duvara, yere dayanarak sevinç kuvvetiyle zincirleri çatır çutur kırmış, onları sürükleye sürükleye perdeye doğru yürümüş, perdeyi açmış. Kendisini Kamerüzzaman'ın açık kolları arasına atmış. Öpüşen kumrular gibi, dudak dudağa öpüşmüşler. Zavallı Bedir Hatun:

— "Aman canım, seni rüyâda mı görüyorum, yoksa uyanık mıyım, söyle? Bu kadar saadete inanamayacağım geliyor!" diye inlemiş.

Bu kadar uzun bir ayrılıktan sonra birbirlerine kavuştukları için Kamerüzzaman Allah'a şükürler etmiş. Bu manzarayı gören zenci kölesi şaşkınlığından parmağını ısırmış. Etekleri zil çala çala vermiş kuvveti tabana, soluğu ta Sultan Gayur'un önünde almış. Sultana acele acele, üst üste:

— "Efendim, bugün Hatun'a giden müneccim, emin olunuz, müneccimlerin en mârifetlisi ve en ustasıdır. Hatun'u çarçabuk iyi ediverdi. Hem de nasıl, onu görmeden, ona ilişmeden! Perdenin arkasında durdu, bir muska (nüsha) yazdı, bir de dua okuyup üfürdü, Bedir Hatun'un bir şeysi kalmadı. Gidip kendisini gencin koynuna attı!" diye anlatmış.

Sultan Gayur, bu havâdisi duyunca, tahtını unutarak sevincinden durduğu yerde göbek atacağı gelmiş. Şaka değil, babalık bu! Sedirinden inince, doğru Bedir Sultanın dairesine koşmuş. Kölenin doğru söyleyip söylemediğini bir de kendi gözleriyle görmek istemiş. Lâkin babasını görünce Hatun utanmış, kızarmış, ezilmiş, büzülmüş. Başka zamanda olsaymış, kızının böyle bir yabancı erkekle görüşmesine Sultan kıyametler koparırmış. Ama bu kadar üzüntü ve kederden sonra, elverir ki kızım iyi olsun, bu kadar bir yolsuzluğa Sultan memnuniyetle göz yumarmış.

Padişah, kızının yanına giderek alnından öpmüş. Sonra Kamerüzzaman'a dönerek adının ne olduğunu, kimin nesi ve nereli olduğunu sormuş.

Kamerüzzaman da cevap vermiş, ismini, kim olduğunu, nereli olduğunu, ne için ve nasıl oraya geldiğini hep birer birer saymış.

Gayur Sultan, Kamerüzzaman'ın anlattıklarına şaşmış. Gelecek nesillere ibret dersi olsun diye, onların kitaplara yazılmasını ve kitapların kütüphânesine konulmasını emretmiş.

Sonra kadıları, şahitleri çağırmış. Kamerüzzaman ile Bedir Sultanın nikâhlarını oracıkta kıydırıvermiş. Öyle bir şenlik, öyle bir şenlik olmuş ki, bütün memleket günlerce, cümbüşle çalkanmış.

Düğün, şenlik ve cümbüş bittikten sonra, Kamerüzzaman babasını hatırlamaya başlamış. Bir gece rüyâsında babasının, "A evlâdım bana karşı böyle mi hareket edecektin?" diye şikâyet ettiğini görmüş.

Ertesi günü uykudan uyanınca, canı pek sıkılmış. Babasını göreceği gelmiş. Neden mükedder olduğunu soran Bedir Hatun'a gördüğü rüyâyı anlatmış.

Gerek Kamerüzzaman, gerek karısı, ikisi birden Gayur Sultanın karşısına çıkarak Hâlidan eline seyahat için izin istemişler. Sultan müsaade etmiş. Lâkin onu tasa almış. Kızını sevdiği kadar da Kamerüzzaman'ı severmiş. Yolda başlarına bir felâket gelmesinden korkuyormuş.

Sultan Gayur, kızının ve damadının seyahat hazırlıklarını yapmalarını emretmiş. Binlerce hizmetçiler ve köleler, geceyi gündüze katarak harıl harıl uğraşmışlar. Yollara kurulacak çadırlar, otağlar, üstlerine yatılacak döşekler, yolda yenecek yemekler, katırlar, beygirler, develer velhâsıl her şey düşünülmüş, hiçbir şey ihmal edilmeyerek ipliğinden iğnesine kadar ne lâzımsa, derlenip toplanıp devşirilip denk edilmiş.

Derken ayrılık günü gelip çatmış. O zamana kadar ömründe gözyaşı nedir bilmemiş olan Gayur Sultanın elveda saatinde gözleri, oluk gibi akmış. Kızına, damadına "Allah'a ısmarladık!" demiş, ama dayanamamış, onlarla beraber ülkesinin sınırına kadar varmış. Artık ondan öteye gidemezmiş. Onun için istemeye istemeye geri dönmüş.

Bedir Sultanla Kamerüzzaman'ın, gözleri arkada kalmadı denilemezmiş. Kamerüzzaman ile Bedir Sultan günlerce, haftalarca yol almışlar. Gündüz

dememişler yürümüşler, gece dememişler yürümüşler, nihayet ucu bucağı bulunmaz bir çöle varmışlar.

Bir akşam, bir çimenliğin üzerine oturarak orada konaklamışlar. Çadırlar kurulmuş, yemekler pişirilmiş.

Bedir Sultanın uykusu, o akşam Kamerüzzaman'ınkinden evvel gelmiş. Çadırın uyumaya mahsus olan dairesine girerek yatmış.

Kamerüzzaman, olduğu yerden ayı seyre dalmış. Karısının yanına gitmekte gecikmiş. Çadırın yatak dairesine girince, Bedir Sultanın çoktan uyur olduğunu görmüş. Bedir Sultanın üzerinde kaysı renginde ince ipekli bir gecelik entari varmış. Siyah saçlarının taşkın ve uzun büklümlerini bin bir çeşit mücevherlerle işlenmiş bir baş örtüsü ile örtmüş.

Kamerüzzaman, karısının güzelliğini seyre dalmış. Birden Bedir Sultanın entarisinin eteğine dikili duran bir koca mercan parçasına gözü ilişmiş. Bu mercan parçasının üzerinde tuhaf şekiller çiziliymiş.

Kamerüzzaman kendi kendine, "Bu mercan parçasında bir hikmet var. Eğer pek kıymetli bir şey olmasaydı, onu Bedir Sultan eteklerine dikmezdi. Her hâlde bu taştan ayrılmak istemiyor ki, öyle sıkı fıkı eteğine dikmiş. Acaba bu taş nedir? Ve neden Bedir Sultan onu etekliğine bağlayacak kadar ona ehemmiyet veriyor? Bayağı merak ettim!" diyerek Bedir Sultanı uyandırmadan mercanı yavaşçacık çözmüş, eline alarak:

— "Acaba ay aydınlığında şunu bir iyi muayene etsem!..." diye dışarı çıkmış.

Dışarıda mercanı evire çevire muayene ederken, gökten çarklar çevire çevire koca bir kuş inmiş. Kamerüzzaman'ın elinde tuttuğu mercanı kapıverince havalanmış ve uçmuş, biraz ötede yere konmuş.

Kamerüzzaman öyle kuşa kurda mercan kaptıracak adam değilmiş, ama işte aksi şeytan, o sıralarda boş bulunuvermiş. Neyse, sözü uzatmayalım. Mercanı kuştan almak ümidiyle, kuşun üzerine koşmuş. Tam Kamerüzzaman kuşa el salacağı zaman, kuş kuyruğunu bir-iki sallamış, bir sekince biraz öteye konuvermiş.

Kamerüzzaman kuşun yine üzerine varmış. Ve tam "Hah yakaladım!" diyeceği vakit kuş, bir-iki adım daha ileri zıplamış.

Kuş, ne büsbütün uçup gözden kayboluyor, ne de tutuluyormuş. Kamerüzzaman, onu tutacağım ümidiyle ardını bırakmamış. Dere tepe dememiş, kuş hoplamış, o kuşun üzerine saldırmış, böylelikle konakladıkları yeri pek geride bıraktığının bile farkına varmadan bu kovalamaca oyunu akşama kadar sürmüş.

Gece kuş birdenbire havalanarak upuzun, sipsivri bir ağacın bulutlara karışan ince bir dalı üzerine konmuş. Açlık, susuzluk, yorgunluktan Kamerüzzaman'da takat ve derman nâmına bir şey kalmamış. Şaşkın bir hâlde, kuşa bakakalmış. Sonra durduğu yere yıkılıvermiş. Gözkapakları ağırlaşmış, düştüğü yerde derin bir uykuya dalmış.

Uyanınca çoktan sabah olduğunu ve güneşin gökte üç mızrak boyu yükseldiğini görmüş. Şaşkın şaşkın etrâfına bakınmış. Bir gün evvel mercanı elinden kapıp uçan kuşun ağaç tepesinden inerek ta yanı başında konaklamakta olduğunu görmesin mi?

"Hey Allah'ım!..." diyerek davranmış, bir gün evvelki kovalamaca oyunu yine başlamış. Kuş kaçmış, Kamerüzzaman koşmuş… Yine akşam olmuş, yine kuş yüksek bir ağacın tepesine konmuş. Nihayet Kamerüzzaman, bir ağacın altında uyuya kalmış.

Ertesi günü, kuş yine kaçmakla ve Kamerüzzaman kovalamakla vakit geçirmişler. Böylece günler tevali etmiş[300]. Bedir Sultandan ayrıldığının onuncu günü, çölün kenarında uzakta bir şehir görünmüş. Kuş yıldırım gibi uçarak şehre gitmiş.

Kamerüzzaman on günden beri dağ taş üzerinde koşmaktan, güneşte yanıp kavrulmaktan, açlıktan ve susuzluktan bezmiş, illallah demiş. Onun için, oracıkta akan serin bir ırmağın suyundan kana kana içmiş, yüzünü gözünü yıkamış ve şehre girmek için sabah olmasını bekleyerek su kenarında düşünceye dalmış. Kendi kendine, "Neydim, ne oldum?" diye diye uyuyakalmış.

Sabah olmuş. Kamerüzzaman, iştahsız iştahsız ayağa kalkarak ileride ağaran şehrin yolunu tutmuş. Nereye gittiğini, niçin gittiğini bilmeye bilmeye, şehrin kapısından içeri dalmış.

Kamerüzzaman, on günden beri başına gelen şeylere bir mânâ veremiyormuş. Onun için pek dalgın ve şaşkın bulunuyormuş. Lâkin

koskoca şehrin içerisinde hiç kimseyi göremeyince, az kalsın aklı başından gidiverecekmiş. Şehir kapısı önünde geniş bir sokak, dosdoğru uzanıp gidiyormuş.

İşte Kamerüzzaman, bu sokağın kaldırımları üzerinde taban tepe tepe, şehrin öteki ucundaki kapıya varmış. O kapının önünde bir de ne görsün? Deniz! Şehrin duvarları denizden epeyce uzak olduğu için, sahil boylu boyuna bağlık ve bahçelikmiş.

Kamerüzzaman, denizi önde görünce, rasgele bir yana dönmüş ve bağların arasına girmiş. Hele bir bağ varmış ki, onun güzelliğini görüp de parmak ısırmamak kâbil değilmiş.

Kamerüzzaman, bu bağın kapısı önünde duraklayarak bağı seyre dalmış. İşte tam o sırada, bağ sahibi iyi yüzlü bir ihtiyar kapıdan dışarıya çıkmış. Kamerüzzaman'ı önünde görünce şaşalamış, evvelâ selâm vererek:

— "A oğlum bu sapa, musibet yere neden uğradın? İyi ki şehir ahâlisi seni görmediler. Eğer göreydiler hâlin berbattı. Sen galiba buraya gelmekle mâruz kaldığın tehlikenin ne büyük olduğunu anlamıyorsun. Aman, çabuk bahçeye gir de seni görmesinler!" demiş.

Kamerüzzaman, bahçe kapısından içeri dalıvermiş. Kendini bahçe içerisinde emniyette görünce, biraz rahat nefes almış ve bahçıvana:

— "Bahçıvan baba, burası neresidir? Bu şehrin adı nedir ve ahâlisi ne biçim adamlardır?" diye sormuş.

Bahçıvan, Kamerüzzaman'ın sözünü keserek heyecanla:

— "Evlâdım bu şehrin ahâlisi hep kâfir oğlu kâfirdir. Sorgularına cevap vermezden evvel sen bana buraya nasıl geldiğini anlat, buraya gelmek değme yiğidin kârı değildir. Merak bayağı içimi kemiriyor. Sen hangi akla uydun da buraya kadar geldin? Hele bir onu söyle bakayım!" diye yalvarmış.

Kamerüzzaman, ihtiyara neler görüp neler çektiğini anlattıkça o, "Vah!... Vah!... Vah!..." diye bazen acıya, "Acayip! Tuhaf!..." diye; bazen şaşa şaşa dinlemiş. Kamerüzzaman her şeyi mine'l-evvelü ile'l-âhir anlattıktan sonra:

— “Evlâdım bu memleket, İslâm memleketlerinden tam dört aylık yol uzaktadır. Hem deniz aşırı yol ha! Dört ay diyorum ama, hava iyi eserse dört ayda gideceksin, bir fırtına, bir ters rüzgâr oldu muydu, o dört ay bir seneyi de, daha fazlasını da bulur. Karadan gidecek olursan, İslâm memleketlerinin sahiline kırk yılda da varamazsın! Senin buraya on günde nasıl gelebileceğine şaşıyorum. Her hâlde bunda bir hikmet vardır. Sonra denizden gidecek olsan bile, istediğin zaman gemi bulamazsın. Buraya her sene, o da bir defa olmak üzere topu topu bir gemi uğrar. Buraya en yakın Müslüman memleketi Hâlidan Adaları’dır. Yani denizden gidilirse, ilk varılacak yer orasıdır. O ülkenin padişahı Şahüzzaman’dır!” diye sağlık vermiş.

Kamerüzzaman başını önüne eğerek bulunduğu vaziyetin enini boyunu bir ölçmüş, epeyce düşünüp taşındıktan sonra, gemiyi beklemekten başka bir çâre olmadığını anlamış. Gemi gelinceye kadar bahçıvanla beraber bahçede çalışarak iaşesini temin etmeyi tasarlamış.

Fikrini bahçıvana söylemekte de gecikmemiş. İhtiyar, Kamerüzzaman’ın teklifini kabul etmiş. Ona her akşam bahçeyi nasıl sulayacağını, otları nasıl ayıklayacağını öğretmiş.

Kamerüzzaman, ihtiyarın iyiliğine karşılık, ona canla başla hizmet etmeye koyulmuş. Gündüz düşüncesinden, gece rüyâsından Bedir Sultanın hayâli hiç eksik olmaz, ona acı hasret yaşları döktürürmüş.

İşte Kamerüzzaman, bir eyyamı da böyle geçirmekte iken, Bedir Hatun’a da başka türlü çileler çekmek nasip olmuş.

Zavallı Bedir Hatun’u, Kamerüzzaman, çadırda uyur bırakmıştı ya, Hatun şöyle böyle uykuya doyunca gözlerini aralıklamış. Mahmur bakışlarını çepçevre gezdirerek gözünün nuru Kamerüzzaman’ı aramış. “Kalkayım da bakayım!” derken, etekliğindeki düğümün çözük bulunduğunu ve düğüme bağlı duran mercan parçasının yerinde yeller estiğini görmüş. Kendi kendine:

— “Acayip! Kamerüzzaman’dan başkası bana el sürmeye cesaret edemez, galiba yanımda yatarken düğümü gördü, merak etti, çözdü ve bağlı taşı aldı. Ah o taşta ne hikmetler olduğunu bilmez. Allah vere de başına bir belâ gelmese!...” diye söylenmiş.

Gamzeli çenesini sanki fildişinden tıraş edilmiş gibi beyaz, ince ve uzun parmakları arasına aldıktan sonra:

— "Gitti ama, acaba nereye gitti? Her hâlde başına bir felâket gelmiştir. O yarım saat kadar kısa bir zaman için bile benden ayrı kalmaya dayanamaz. Allah şu taşın da, taşın tılsımının da belâsını versin. Hangi şeytana uydum da onu yanımda taşıdım. Gördün mü şimdi derdin büyüğünü!" diye dövünmeye başlamış.

Yavaş yavaş ayağa kalkarak çadırın kapısına varmış, kapı aralığından sağa bakmış, sola bakmış, uzakları, yakınları hep gözden geçirmiş ve oralarda değil Kamerüzzaman, hatta ne inin, ne cinin bulunmadığını görünce, başına gelen felâketin büyüklüğünü birden kavramış. Çadırın ortasına gelerek döşeğinin üzerine yıkılmış. Kendi kendine:

— "Bedir Hatun, korktuğun başına geldi. Şimdi mârifet kendini kaybetmeden bu çıkmazdan çıkabilmektir. Eğer çadırdan dışarı çıkar da Kamerüzzaman'ın gitmiş olduğunu bildirirsem, Kamerüzzaman'dan korkan hizmetçilerim, onun burada olmadığını görünce şımarırlar, bana tecavüz etmeye kalkışırlar. Demek onlara Kamerüzzaman'ın benimle beraber olduğu kanaatini vermeliyim. Gelgelelim bunu nasıl becereceğim? Kolay iş değil doğrusu… Bir hileye müracaat etmeliyim. Dur! Dur! Aklıma bir fikir geliyor. Ben Kamerüzzaman'a epeyce benzerim. Kamerüzzaman'ın da burada kalan elbiselerini giyerim ve etrâfımdakilere kendimi Kamerüzzaman diye satarım. Öyle ama, kim Bedir Hatun olacak? Dur yahu! Onun da kolayı var. Şu benim sâdık câriyem yok mu, o uğruma canını da güle güle feda eder. Onu çadırın içine Bedir Hatun diye kapatırım. Zaten Kamerüzzaman burada iken beni kimsenin gördüğü yoktu ki, câriyenin ben olmadığını anlayabilsinler. Görüyor musun Bedir Hatun? Arayan Mevla'sını da bulur, belâsını da… Ben şu mercanla belâmı aradım, buldum. Şimdi de Mevla'mı aradım, o yardıma koştu!" diye düşünmüş.

Yerinden fırlayınca başına Kamerüzzaman'ın sarığını, sırtına da geniş cübbesini giymiş. Çadıra câriyesini çağırarak, kendi yerine onu oturtmuş. Sonra, sanki kırk yıllık erkekmiş gibi hiç kadın olduğunu çaktırmadan çadırdan dışarıya fırlamış. Seyisler Kamerüzzaman'ın küheylanını önüne getirmişler. Bedir Hatun küheylana kurulduktan sonra çadırların toplanmasını, denklerin bağlanıp develere ve katırlara yüklenmesini ve

Bedir Hatun’un da dört tarafı perdelerle örtülü tahtırevana bindirilmesini emretmiş.

Uşakların hiçbirisi efendilerinin değiştiğini anlamamışlar. Aldıkları emirleri yapmışlar. Kervan yola düzülmüş ve yoluna devam etmiş. Yürümüşler, yürümüşler, güneş batmış, gece olmuş, ay batmış, gündüz olmuş, lâkin kafile gittiği düz yoldan hiç sapmamış. Nihayet iki hafta sonra deniz kenarında bir şehre varmışlar. Şehir kıyısında çadır kurup yol yorgunluğunu gidermeyi tasarlamışlar.

Şehre girip çıkan şehirlilerden orasının neresi olduğunu sormuşlar. Şehirliler oraya Abanoz Adası dendiğini ve padişahının adının da Armatus olduğunu ve bunun da Hayatünnüfus adlı dünya güzeli ve çekik gözlü bir kızı olduğunu bildirmişler.

Çadırları kurduklarının ertesi günü, bir yolcu kafilesinin şehir dışarısında konakladığını duyan Padişah Armatus, adamlarını göndererek Bedir Hatun’u saraya dâvet etmiş. Padişah Armatus, zaten yolcunun bir şehzâde olduğunu ve Hâlidan iline, Hâlidan Padişahı Şahüzzaman’a gittiklerini duymuşmuş.

Bedir Hatun, yine Kamerüzzaman kıyâfetinde saraya gitmiş. Padişah ona “Hoş geldiniz!” demiş ve nice nice iltifatlar etmiş, hediyeler vermiş. Onu üç gün, üç gece sarayında misafir etmiş.

Üçüncü günü yol hazırlıkları yapılmış. Sarayın hamamı yakılmış. Bedir Hatun’a hamamı teşrif buyurmaları rica edilmiş. Bedir Hatun hamama girmese, bir hakaret sayılacağı için oraya gitmek mecburiyetinde kalmış. Lâkin hamama gitmezden evvel saçlarını kestirmiş. Peştamalını kadın olduğu belli olmayacak sûrette takınıp sarmış.

Padişah Armatus, ondan evvel hamama girmiş. Bedir Hatun’u görünce:

— “Yüzünü seyrederken Allah’ın olanca güzelliğini simanızda topladığına bakıp hayran oluyordum. Hâlbuki ise, Allah yüzünüze esirgemediği güzelliği endamınıza da esirgememiş. Evlâdım ben yaşını başını almış bir ihtiyarım. Bir ayağım çukurdadır. Bunadım desem, kendime iftira etmemiş olurum. Allah bana bir erkek evlât vermedi. Yalnız bir kızım vardır. O da sizin gibi, Allah’ın güzel yaratıp güzel yakıştırdığı kullarındandır. Eğer kızımla evlenmeye razı olursanız, ben artık devlet

kaygısından elimi eteğimi çekerim. Sizi evlât sayar ve tahtıma oturturum." demiş.

Bu teklifi duyunca, Bedir Hatun utancından saçlarının köklerine kadar kızarmış. Soğuk terler altında titremiş. Başı sert sağanağa rast gelerek kırılan seren direği gibi bir yana kayıvermiş. İçinden:

— "Eyvahlar olsun! Başıma gelenlere bir bak! Şimdi ne yapacağım? Eğer teklifini kabul etmezsem, şimdi hiç ses çıkarmaz ama, bir kere yola çıkıp da şehirden epeyce ayrıldım mıydı, arkamdan kıyamet kadar askerler gönderir ve beni köpek boğazlatırmış gibi öldürtür. Teklifini kabul edersem, belki sırrım meydana çıkar, âkibetim yine acı olur. Öylesi de fena, böylesi de fena! Sanki Kamerüzzaman'ı kaybetme tasası yetmiyormuş gibi, üste bir de şimdi bu çıktı. Ardı arkası kesildiği yok. Yine en hayırlısı, ihtiyarın teklifini kabul etmektir. Sırrım meydana çıkıncaya kadar, bakalım talih bu ya, olur ki, bugün olanca hiddetiyle bana somurtup dururken talihim, yarın birdenbire yüzüme gülüverir!" diye düşünmüş.

Başını yavaşça Padişaha kaldırarak:

— "Arzu ettiğiniz gibi olsun efendim!" diye cevap vermiş.

İhtiyar Padişahın sönük gözleri neş'eyle parlamış. Tatarbaşılarını tâ hamamın içine çağırtmış. Kızını evlendireceğini ve bu uğurda memleketin her tarafında kırk gün, kırk gece eğlence ve donanma yapılmasını emretmiş.

Haberciler havâdisi memleketin her tarafına yaymışlar. Her tarafta dümbelekler, zurnalar çalınmış, düğün, çenk ve çigane gırla gitmiş. Kıyametler kopmuş.

Ertesi günü vezir vüzera, paşalar, beyler, efendiler hep resmî elbiselerini takınmışlar, sürü sürü saraya koşmuşlar. Geniş dairelerde bir toplu iğne atsan, yere değmeyecek kadar bir kalabalık toplanmış.

Nakkâreler ötmüş, koca davullar, kösler gümbürdemiş, nevbetler[301] çalınmış.

Gökleri sarsan bir hay huy arasında Bedir Hatun, saltanat tahtına oturtulmuş. Başına da dokuz tuğlu murassa taç giydirilmiş.

Orada toplanan ihtiyar devlet adamları arasında sakalını devlet işlerinde karlar gibi ağartanlar da varmış. Bunların böyle genç bir çocuğun daha ağzı süt kokar bir hâlde padişah ilan edilmesine itiraz edeceklerinden korkulmamış değilmiş. Ama padişahlarının nur gibi pırıl pırıl parlayan güzelliğini görünce, yaş maş düşüncesini unutmuşlar, başları fırıl fırıl dönmüş, onlar da ötekiler ve bütün halkla beraber boğazlarını yırtarcasına "Yaşasın padişahımız!..." diye naralar salmışlar ve sevinçlerinden sanki beş yaşında çocukmuşlar gibi yerlerinde zıp zıp hoplamışlar.

Bedir Hatun'un tahta cülus işi hayırlısıyla bittikten sonra, eski Padişah ve saray halkı, var kuvvetlerini gelin hanımı hazırlamaya vermişler. Hayatünnüfus'u süslemişler, pullamışlar. O düğün gününden kırk yıl sonra bile, o günü görenler, gördüklerini unutmamışlar.

Gelinin güveyi odasına girdiğini seyredenler, iki parlak güneşin, ufkun mukabil iki tarafından birbirine karşı birden tulûunu seyrettiklerini sanmışlar. Herkesin gözleri, bu kadar güzellikten, bu kadar şaşaadan kamaşmış, başları girdaba tutulmuş gibi dönmüş.

Derken efendim, gelin güveyin odasına geçmiş. Gelinin yerlerde perişan perişan sürünen mücevherli saçları ve elbisenin uzun etekleri de kıvrana kıvrana oda kapısı içine kaymış ve kaybolmuş.

Orada duranlara artık gelin odasının kapısını kapamak ve iki genci odada baş başa kendi hâllerine bırakmak düşermiş. Nitekim ki, ağızlarında toplanan balları yutkuna yutkuna öyle yapmışlar. Hatta kapıyı kapadıktan sonra, dışarıdan içeriye, içeriden dışarıya ses ve söz sızmasın diye kapıyı kalın perdelerle örtmüşler. Artık odanın içi herkese bir sır, bir kapalı kutu olmuş.

Ama bizlere öyle değil! Odada yüzlerce kandiller yanıyor ve en kuytu köşeleri bile gün gibi aydın ediyormuş. Buhurdanlıklardan baş döndürücü kokular, göze hoş gelen ince esirî buğular dolanıyormuş. Yerde kat kat döşekler seriliymiş. Bunlar yumuşaklıklarıyla sanki insana, "Gel de üstüme yat, beni ez!" diyorlarmış.

Odanın içinde neş'eli bir hâl mi desem, bir şey varmış, ama bunların hiç birini Bedir Hatun'un gördüğü yokmuş. O, loş, mağmum bir uzaklıkta, Kamerüzzaman'ın hüzünlü hayâlini görüyormuş. Çekik uzun gözlerinden

ve uzun kirpiklerinden inci gibi yaşlar sızıyormuş. Hayatünnüfus'u yanı başında görünce, yavaş yavaş kalkmış, onun dudaklarını öptükten sonra kollarını, bacaklarını sıvayarak âdet olan namazı kılmak üzere abdest ibriğine yanaşmış. Abdest aldıktan sonra namaza durmuş.

Hayatünnüfus, Bedir Hatun'u görünce, güzelliğine şaşmış, kocasının sevgisi yüreğine sıkı fıkı dolanmış.

Bedir Hatun namaz kılarken Hayatünnüfus, gelinlere yakışacak bir uzaklıkta bir minderin köşesine ilişmiş, yüreği tıp tıp atıyor, ufacık bir kafese kapanmış, telaşlı bir bülbül gibi göğsünde ötüyor ve çırpınıyormuş. Uzun kirpiklerini yanakları üzerine yere eğmiş, lâkin ara sıra yüreği dayanamıyor, göz ucuyla namaz kılan Bedir Hatun'a hırsızlama bir bakış salıyormuş. İşte o zaman ruhu tatlı bir ısınışla ısınıyor, yanakları kızarıyor, uzun kirpikleri titreye titreye süzülüyor ve gözleri yarı kapanıyormuş.

Namazın bitmesini sabırsızlıkla bitmesini beklediği hâlde, aynı zamanda da namazın bitmesinden de korkuyormuş. Rekâtları saymış. Rekâtlar iki olmuş, üç olmuş, on olmuş, ama Bedir Hatun'un bir türlü sağa sola selâm verdiği yokmuş. Namaz o kadar uzamış ki, uzun boylu teravih namazına taş çıkarmış. Hâlâ Bedir Hatun ha bire el salar, el bağlar, yatar kalkar dururmuş.

Gençlik bu ya! Hayatünnüfus tatlı intizar hisleriyle beraber tatlı bir uykunun gelmekte olduğunu da sezmiş. O sezişten biraz sonra da sezdiğine uğramış. Başı yavaş yavaş, kuğu gerdanı gibi pürüzsüz ve beyaz kolunun üzerine yaslanmış. Sessiz ve rahat bir uykuya dalmış.

Bedir Hatun, Hayatünnüfus'un uyuduğunu görünce yatağın örtüsünü alarak yanına yatmış, kendisini de Hayatünnüfus'u da örttükten sonra, o da uyku memleketine göçmüş. Hayırlısıyla sabah olunca, gelin güveyi uyanmışlar. Yüzlerini, gözlerini yıkamışlar. Bedir Hatun selâmlık tarafına, Hayatünnüfus da harem tarafına geçmişler.

Bedir Sultanın kaynatasıyla kaynanası Hayatünnüfus'un başına üşüşmüşler, ona geceyi nasıl geçirdiğini sormuşlar. Hayatünnüfus babasına ve annesine işitip gördükleri anlatmış.

*

* *

Gelelim Bedir Hatun’a…

O, selâmlık dairesindeki tahtına oturmuş, orada ahâlinin şikâyetlerini dinlemiş. Kabahat işlemiş olanlara cezalarını vermiş. Alacaklı olanlara alacaklarını almış, verecekli olanlardan vereceklerini almış, Veli’nin hakkını Veli’ye, Ali’nin hakkını Ali’ye teslim etmiş, ufak tefek uygunsuzluklara göz yumuvermiş. Şuna mükâfat, buna mücazat[302] derken öğle olmuş. Nihayet akşam ezanı da okunmuş. Ahâli Bedir Hatun’un kız olduğundan hiç şüphelenmemişler. Hatta onu pek doğru, pek iyi yürekli bir padişah olarak bilmişler ve onun için de onu sevmişler.

Sular kararınca, Bedir Hatun yine harem dairesine yürüyerek odasında onu beklemekte olan Hayatünnüfus’un yanına gitmiş. Kızı iki gözleri arasından öpmüş, sırtını ve çenesini okşamış, sonra derin bir âh çekerek ayrılığına yandığı kocası için birkaç mısra okumuş. Eliyle dolan gözlerinin yaşlarını silince, bir gece evvel yaptığı gibi abdest alarak yine namaza durmuş.

O gece de namazın ardı arkası bir türlü gelmemiş. Âdet hükmünü icra etmiş, epeyce bekledikten sonra Hayatünnüfus yine uykuya dalmış. O zaman Bedir Hatun gidip Hayatünnüfus’un yanına yatmış.

Sabah olunca, gelin güveyi uyanmışlar. Bedir Hatun abdest alarak sabah namazını kılmış ve hükûmet işlerini çevirmek üzere, yine selâmlık dairesine geçmiş. O gün de akşama kadar şunun bunun işiyle uğraşmış.

Bedir Hatun, sabah harem dairesinden çıkınca, Sultan Armatus doğru kızının yanına koşmuş. Ondan havâdis istemiş. Kız:

— “Vallâhi babacığım, kocam kadar duygusu ince ve utangaç bir adam görmedim. Tâ-be-sabah[303] namaz kılıyor, uzun uzun âhlar çekip şırıl şırıl ağlıyor. İşte o kadar!” diye cevap vermiş. İhtiyar Kral, sakalını eline alarak:

— “Sabret bakalım kızım, hele bu gece de bekle. Bu gece de sana karşı göstermesi icap eden hürmette kusur ederse, onun hakkından nasıl geleceğimi ben bilirim. Ondan sultanlığı aldıktan başka, onu rezil eder ve memleket dışarısına sürdürürüm!” diye nasihat etmiş, teselli vermeye uğraşmış.

Bedir Hatun, o gece harem dairesine geçince Hayatünnüfus’u odasına oturur bulmuş. Selâmlık dairesinde şunun bunun hacetlerini görürken kederini dökmeye fırsat bulamadığı için, kendini odada yalnız bulunca, Bedir Hatun bağrını dağlayan yasa mukavemet edememiş, hüngür hüngür ağladıktan sonra, namaza durmak üzere abdest ibriğine yanaşmış. Lâkin Hayatünnüfus ayağa kalkarak onun eteğine sarılmış.

— “Ey efendim, artık nedir bu yaptığınız? Babamın bunca iyiliklerine karşı böyle muamele etmeye utanmıyor musunuz? Ona karşı hissetmeniz icap eden şükrandan dolayı mı, bana karşı bu kadar lakayt davranıyorsunuz?” diyerek ezile büzüle şikâyetler etmiş.

Bedir Hatun, Hayatünnüfus’a kederli kederli baktıktan sonra:

— “Âh ne söylediğinizi biliyor musunuz?” demiş.

— “Zannederim ki, ne söylediğimi bilir bir insanım. Kibrinizi, gururunuzu yalnız ben değil, lâkin herkes, hatta babam ve annem bile görüyor. Acaba her güzel insan böyle mağrur mu olur? Ben bu şikâyetleri kendim için değil, lâkin sizin için ediyorum. Çünkü babamın öfkelenerek size bir fenalık etmesinden korkuyorum. Bana karşı göstermeye vazifedar bulunduğunuz hürmette kusur ederseniz, Sultan Armatus sizi hal’ etmeye ve memleket dışarısına sürmeye karar verdi. Onun öfkesi belki bu kadarla da kalmayıverir ve size şimdi söylediklerimden daha korkunç bir âkibet hazırlayabilir. Ben size acıyorum, onun için sizi can ve gönülden seven birisi gibi, size nasihat ediyorum. Sözlerime gücenmeyiniz. Bunları size söylemeyim de kime söyleyeyim, bir düşününüz!”

Bu sözleri duyunca, Bedir Hatun’un dizlerinin bağı çözülür gibi olmuş. Az kalsın durduğu yerde bayılıp yere yıkılıverecekmiş. Lâkin çarçabuk kendisini toplamış. Düşünmeye bile çok vakti yokmuş. İçinden, “En hayırlısı, meseleyi Hayatünnüfus’a anlatmaktır. Bu kızın yüreğinde ümit ettiğim gibi merhamet varsa, kurtulurum. Yoksa artık alnımın kara yazısıdır, der gözümü yumar ve mahvımı beklerim. Ben şimdi Abanoz Adaları’nın padişahıyım. Kamerüzzaman nerede bulunursa bulunsun, babasına gitmek için buradan geçmek mecburiyetindedir. Ona kavuşmak için, bu bulunduğum yer kadar müsait bir yer daha yoktur. Allah’a sığınarak her şeyi Hayatünnüfus’a anlatmaktan başka çâre yok!” diye karar verdikten sonra, Hayatünnüfus’a her şeyi birer birer anlatmış, döküp saymış ve:

— “Aman kardeşim, sana her şeyi bildirdim, artık senden gizli bir şeyim kalmadı. Şimdi sana sığınıyorum. Sırrımı kimseye verme, çünkü beni mahvedersin. Bekle, kocama kavuşayım, bana edeceğin bu büyük iyiliği Allah mükâfatsız bırakmaz!” diye yalvararak sözünü bitirmiş.

Hayatünnüfus, Bedir Hatun’u dinledikçe şaşmış, bin bir çeşit duygunun hücumu altında ezilmiş, üzülmüş. Lâkin nihayet yüreğinde merhamet hâkim kalmış. Bedir Hatun’a o kadar acımış, o kadar acımış ki, gözlerinden birbiri ardı sıra koca koca yaşlar düşmüş. Bedir Hatun’a:

— “Korkma kardeşim, sen şimdiye kadar yaptığın gibi yine Allah’a mütevekkil ol. Çektiğin çileler alnının yazısıymış. Her saadet gibi, keder de geçicidir. Bir gün olur, bu çektiklerini unutursun ve o zaman bu cefanın safâsını sürersin. İnşallah sevdiğin adama az vakitte kavuşursun! Namuslu insanların bağırları, sırların mezarlarıdır. Bana verdiğin sır, emin ol benden çıkmaz.” diyerek onu epeyce teselli etmiş.

Ondan sonra yan yana yatmışlar. Başlarını aynı yastığa koyarak tatlı tatlı dertleşmişler. Edecekleri ve yapacakları için, birbirlerine danışmışlar. Vakit gecikince, iki melek gibi, yan yana uykuya dalmışlar.

Sabah olup da âdeti veçhile Bedir Hatun selâmlığa geçince, Hayatünnüfus’un annesi soluğu kızının odasında almış, geceyi nasıl geçirdiği hakkında kızın verdiği rapordan ihtiyar anne memnun ve müsterih, etekleri sevinçten zil çalarak kocasına koşmuş ve kızından duyduklarını Sultan Armatus’a anlatmış.

İhtiyar babanın da gönlü rahat etmiş, hatta bazı emektar arkadaşlarına ziyafetler bile çekmiş. Bedir Hatun, uzun zaman orada kalmış.

*
* *

Şimdi gelelim Şahüzzaman’a…

Kamerüzzaman av bahanesiyle Marsivan’la beraber saraydan ayrıldığının ikinci gecesi, Şahüzzaman meraktan yerinde duramaz olmuş. O gece gözüne uyku girmemiş. Döşekte bir sağa, bir sola döne döne sabahlamış.

Şafak sökerken, bir işkence âletine dönen yataktan dışarı fırlamış. Bütün süvarilerini, piyadelerini başına toplayarak Kamerüzzaman’ı dere tepe

aramaya koyulmuş.

Gece gündüz yürümüşler, gezmedik yer, aramadık bir mağara, bir çalı dibi bırakmamışlar. Nihayet üç gün sonra, Kamerüzzaman’ın kanlı ve yırtık elbiselerinin bulunduğu yere varmışlar. Oğlunun elbiselerini görünce, Şahüzzaman’da bet beniz kalmamış:

— “Âh oğlum!” diye yürekler paralayıcı bir feryat salıverdikten sonra elbiselerin üzerine kapanmış. Kederinden saçını başını yolmuş, göğsünü yumruklamış.

Onu o hâlde gören askerlerin de yürekleri yufkalaşmış. Şahüzzaman’ın bir padişah olduğunu unutmuşlar, önlerinde oğlunun ölümüne ağlayan bir baba görünce, onların da bağırları yanmış. Onlar da ağlamaya başlamışlar. Bin bir ağızdan birden müthiş bir vaveyla kopmuş. Dereler, tepeler inim inim inlemiş.

Geceye yakın Şahüzzaman ordusuyla beraber bağıra çağıra şehir yolunu tutmuş. Şehre varınca, emirler vermiş. Hâlidan ilinin her tarafında tellâllar Şehzâde Kamerüzzaman öldüğü için, herkesin yas tutmasını ve siyahlara bürünmesini emretmiş.

Şahüzzaman kendisine mâtem sarayı diye bir saray yaptırmış. Her perşembe ve pazartesi günleri tahtına oturur ve ahâliden bir diyecekleri olanların diyeceklerini dinler, devlet işlerine çeki-düzen verirmiş. Haftanın öbür günlerini ise, mâtem sarayında oğluna ağlamakla geçirirmiş.

Bedir Sultanın Abanoz Adaları’ndaki hayatı ise hiç değişmiyormuş. Bedir Hatun, Hayatünnüfus’la yalnız kalarak dertleşmek için akşam harem dairesine geçmeye can atarmış.

Bir kere Hayatünnüfus’la baş başa kalınca, artık Kamerüzzaman’ın ne kadar güzel olduğunu, ne kadar iyi yürekli olduğunu anlatmakla, saymakla tüketemezmiş.

Biçare Kamerüzzaman ise, bunca vakittir bahçıvanla beraber çalışır dururmuş. Kederli zamanlarda geçmiş saadetleri hatırlamak kadar acı bir şey olmadığını, kan ağlaya ağlaya duyarmış.

Kamerüzzaman bir gün, şehir halkının küme küme toplandığını görünce şaşırmış. Gördüğünü gidip bahçıvana bildirmiş. O da:

— “Oğlum, bugün kafirlerin panayır günüdür. Senede bir defa böyle toplanır, eğlenir, cümbüş ederler. Benim de şehre gitmekliğim lâzımdır. Sen bugün iş yapma, rahat et. Hem de şehre inmişken gemiyi de sorar ve hangi gün geleceğini anlarım. Çünkü artık geminin gelmesi zamanı da geldi. Neredeyse gelir.”

Kamerüzzaman yalnız kalınca, âhlar çeke çeke, ağlaya ağlaya, bahçede gezmiş.

Böyle gezerken, önündeki kesik bir ağaç kütüğünü göremeyerek yere kapaklanmış. Alnı, fena hâlde kütüğe vurarak yaralanmış. Başını bir bezle sararak dolaşmakta devam etmiş.

Böyle dolanıp dururken, bir ağacın üzerinde, birbirleriyle kavga eden iki kuş görmüş. Kuşun birisi gagasıyla ötekinin gözlerini öpmüş ve nihayet onu öldürüp kaçmış.

Ölü kuş ağaçtan yere düşmüş. Kamerüzzaman ona doğru koşmuş.

Lâkin gökten çarklar çevire çevire iki kocaman akbaba inmiş. Ölü kuşun yanına konarak ve kanatlarını mâtem çektiklerine işaret olmak üzere yere bırakarak insanlar gibi inim inim inlemişler, ağlamışlar. Oracıkta, gagalarıyla pençeleriyle çarçabuk bir çukur açarak ölü kuşu çukura gömmüşler. Sonra havalanarak uçup gitmişler.

Çok geçmeden gömdükleri kuşu öldüren öteki kuşu tutarak dönmüşler. Kuşa vermişler gagayı, vermişler pençeyi. Onu didik didik didiklemişler, parça parça ederek parçalarını evvelce öldürülen kuşun mezarı üzerine saçmışlar. Sonra yine havalanarak gözden kaybolmuşlar, bir daha dönmemişler.

Kuşlar arasındaki bu muharebeyi, bir ağaç arkasından dikkatli dikkatli seyreden Kamerüzzaman’ın gözüne, yerde bir pırıl pırıl parlayan bir şey ilişmiş. Merak ederek o şeyin yanına gidince, onun Bedir Hatun’un eteklerinden çözüp aldığı mercanın ta kendisi olduğunu görmüş. Sevincinden ne yapacağını şaşırmış.

Bir vakitler Bedir Hatun’dan ayrılmasına sebep olan taşın, şimdi onların kavuşmasına yardım edeceğine kanaat getirmiş. Diz üstü düşerek Allah’a

şükürler etmiş. Taşı sıkı sıkı cübbesinin yelesine bağlamış. Sonra ihtiyar bahçıvanı beklemek üzere bahçeyi dolaşmaya koyulmuş.

Lâkin bir türlü bahçıvan geri dönmemiş. O geceyi Kamerüzzaman bahçede yalnız geçirmiş. Sabah olunca, kalkarak eline bir balta almış ve her zamanki gibi bahçede odun kesmeye koyulmuş. Kestiği bir ağacın köküne baltayı vurunca, ağaç davul gibi gümlemiş.

Kamerüzzaman hemen bir kazma getirerek gümleyen yeri kazmaya başlamış. Çünkü toprağın altında bir boşluk, bir kovuk olduğunu anlamış.

Çok kazmamış ki, yerde bir taş kapağa rast gelmiş. Taş kapağı kaldırınca, önüne bir merdiven çıkmış.

Kamerüzzaman o merdivenden inmiş. Kendini geniş bir dairede bulmuş. Bu dairenin bir tarafında, duvara dayalı birçok da testi[304] bulmuş. Bunların içleri ta ağızlarına kadar çil çil altınlarla doluymuş.

Kamerüzzaman altınları eliyle elleyerek rüyâ görmediğini, lâkin hakiki altın gördüğünü anlayınca sevinmiş. Hatta:

— “Elhamdülillâh, artık çilemiz bitti ve saadet devresi başladı galiba!” diye bir nara atmış.

Bütün bu şeyleri keşfettikten sonra Kamerüzzaman, testilere dokunmadan girdiği yerden çıkmış. Mermer kapağı yine eskisi gibi yerine yerleştirmiş ve üzerini de toprakla örtmüş. Bahçeyi yine dolaşarak ihtiyarı aramış. Onu bulamayınca sebzeleri sulamaya koyulmuş.

Akşam olunca ihtiyar bahçıvan bahçeye dönmüş. Kamerüzzaman’a:

— “Oğlu sana bir müjdem var. Tüccarlar harıl harıl eşyalarını hazırlıyorlar. Abanoz Adaları’na gidecek geminin üç gün sonra geleceğini tahmin ediyorlar. Artık eşe dosta, babana ve annene kavuşacağın zaman yaklaştı.”

Kamerüzzaman da:

— “Ey babacığım, senin hayırlı müjdene karşı, ben de seni sevindirecek bir haber vereyim! Bahçede kıyamet kadar altın buldum.” demiş ve altını nerede ve nasıl bulduğunu anlatmış.

İkisi birden, altının bulunduğu yere giderek testileri saymışlar.

Kamerüzzaman:

— “Babacığım bu bahçe senin malındır. Onun için bahçede ne çıkarsa senindir.” demiş.

— “Yoo!... Öyle söyleme; ben kırk yıldır bu bahçede kazmadık bir yer bırakmadım da, bir altın değil, lâkin bir bakır parçası bile bulamadım. Bu para benim değil, bulanındır; senin öz malındır.”

— “Dur baba! Bu paranın bütünü ne senin, ne de benim olsun, bunu bölelim. Kaç testi var?”

— “Yirmi!”

— “Hah, öyleyse onu benim, onu senin!”

— “Eh, haydi öyle olsun, yalnız aklıma bir şey geldi. Sakın bu testileri gemiye böyle olduğu gibi götürme. Ya paralarını çalarlar yahut onları yağma etmek için seni öldürürler. Bizim bahçedeki zeytinleri biliyorsun ya! Sen elli tane testi al. Paraları elli testinin dibine azar azar döşe, üstüne de zeytinleri koy. Böylelikle hem paraları saklamış, hem de zeytinleri, yalnız bu memlekette çıktığı için, vardığın yerde onları satmakla epeyce paralar kazanmış olursun.”

— “Doğru söylüyorsun babacığım!”

Kamerüzzaman, ihtiyarın sözlerini dinleyerek, onun nasihati mucibince, elli testi satın almış. Diplerine altınları koymuş, üstlerine de zeytinleri döşemiş. Hafif yürekle ve gülümser yüzle geminin gelmesini beklemeye koyulmuş. Yüreği bin bir türlü sevinçle, bin bir türlü ümitlerle coşuyormuş. İçinden:

— “Acaba Bedir nerede? Yoluna devam ederek babamın memleketine vardı mı, yoksa beni kaybedince geri mi döndü? Artık kendim gider onu ararım, her neredeyse bulurum…” diye tatlı tatlı düşünürmüş.

Ertesi günü bahçıvan ağırca hastalanmış. Kamerüzzaman ihtiyara bir anne gibi bakmış, gece gündüz başucundan ayrılmamış. Üçüncü gün, yani

geminin seyahate kalkacağı gün, gemi kaptanı bahçeye gelerek bahçıvanı aramış ve:

— “Burada bir bahçıvan varmış, bahçıvanın yanında çalışan bir genç bizimle beraber Abanoz Adaları’na gidecekmiş. Beraberinde elli testi zeytin götürecekmiş. O bahçıvan ve o genç nerededir?” diye sormuş.

Kamerüzzaman:

— “Seyahate gidecek olan genç benim. Bahçıvan ise işte şurada yatan hastadır. Ben eşyayı gemiye taşıyayım. Sonra gelip bahçıvan babaya elveda edeyim.” diye cevap vermiş.

Kaptan:

— “Olur, ama rüzgâr sertleşmeye başladığı için işinizi çabuk bitiriniz. Çünkü geminin neredeyse denize açılması ihtimali vardır.” demiş.

Kamerüzzaman, testileri gemiye taşıdıktan sonra Allah’a ısmarladık demek üzere bahçıvana gelmiş. Bir de ne görsün, bahçıvan can çekişmek üzere… İhtiyarın çok iyiliklerini görmüş bulunduğu için, adamı ölüm döşeğinde bırakıp savuşmaya gönlü razı olmamış. Başı ucunda çömelerek ona su vermiş; ihtiyar, yavaş yavaş teslim-i ruh etmiş.

Kamerüzzaman ihtiyarın cenaze hazırlıklarını yaptırmış ve onu gömdürmüş. Bu işler bittikten sonra, gemiye binmek üzere limana gitmiş. Lâkin geminin çoktan kalkıp gittiğini söylemişler. Filvâki koca yelkenli, ufukta küçücük bir kara nokta gibi gözüküyormuş.

Geminin senede bir defa geldiğine göre, Kamerüzzaman için gemiyi kaçırmak, eni boyu ölçülmez bir felâketmiş. Ba-husus elli testi altını, Bedir Hatun’un eteğinden çözdüğü tılsımlı mercan taşı ve daha nesi var, nesi yoksa hepsi gemide bulunuyormuş.

Gemiye gelince…

Rüzgâr pek güzel estiği için, çarçabuk Abanoz Adaları’na varmış. Geminin oraya vardığı gün, Bedir Hatun serinlemek üzere sarayın denize bakan bir penceresinde oturmuş. Bir geminin şahane kıvrıntılarla limana girip gürül gürül demir attığını görünce, geminin nereden geldiğini ve ne gemisi olduğunu merak etmiş.

Yanına birkaç veziri alınca, limana inmiş ve gemiden çıkarılan eşyayı seyretmeye koyulmuş. Hatta kaptanı da çağırtmış ve ona gemi ve eşyası hakkında bazı sualler sormuş.

Kaptan, gemide baharat, kokular, yağlar, çeşit çeşit ipekli kumaşlar, dokumalar, halılar, kilimler, şallar hatta asafirî zeytinleri bile bulunduğunu söylemiş.

Bedir Hatun'da birden zeytin yemek iştihası uyanmış. Zeytin testilerinin önüne getirilmesini emretmiş. Zeytinleri görmüş ve hoşuna gitmiş. Kaptana zeytinleri kaça sattığını sormuş. Kaptan da:

— "Vallâhi Padişahım, bu zeytinlerin çıktığı memlekette bunların bir kıymeti yoktur. Bittabi' bunlar burada bulunmadığı için, pahaları yüksekçedir. Yalnız sizden ne isteyeceğimi bilemiyorum. Çünkü zeytinler bizim değil, fakir bir gencin malıdır. Genç zeytinleri gemiye taşıdı, bir işi için şehre gitti. Gemi kalkarken gemiye yetişemedi. Onun için geri kaldı. Siz ne münasip görürseniz onu veriniz." demiş.

Bedir Hatun zeytinlere elli parça gümüş vermiş, kaptan da kabul etmiş. Ondan sonra da testiler saraya taşınmış.

Akşam olunca, Bedir Hatun, yemekte testilerin bir tanesinin getirilmesini emretmiş. Hayatünnüfus da oradaymış. Testilerin bir tanesini getirmişler. Bedir Hatun testideki zeytinin bir kısmını büyücek bir tabağa boşaltayım derken, zeytinlerle beraber tabağa şıngır şıngır bir sürü altın dökülmesin mi?

Bedir Sultan bu altınlara şaşırmış. Hayatünnüfus'a:

— "A kardeşim, bu ne? Testiler zeytin değil, altın dolu!" diye yavaşça seslenmiş.

Yemeği çarçabuk yemişler ve hizmetçileri çağırarak bütün zeytin testilerinin boş bir odaya götürülmesini emretmişler.

Orada Bedir Sultanla Hayatünnüfus yalnız kalınca, testileri birer birer boşaltmışlar ve görmüşler ki, testilerde zeytinden ziyade altın var. Son testiyi de boşaltırken, altınların arasında ufak bir çıkın görmüşler.

Bedir Sultan çıkını açınca, bezlerin içinde bir de ne görsün, Kamerüzzaman'ın etekliğinden çözüp aldığı tılsımlı taş!...

Az kalsın ki Bedir Hatun'un nefesi kesilecek ve yüreği duruverecekmiş. Gözleri kararmış ve sevincinden bayılarak bir külçe gibi yere yığılmış.

Biraz sonra, Hayatünnüfus'un himmetiyle ayılınca, helecanlı helecanlı:

— "A kardeşim, bu taşı gördün mü? İşte başımıza gelen bunca belânın sebebi bu taştır. Bu taş Kamerüzzaman'daydı. Artık şehzâdemi bulmak işten bile değildir!" diye anlatmış.

Ertesi günü sabah oluncaya kadar Bedir Hatun, değil saatleri ve dakikaları, lâkin saniyeleri bile saymış. Tahta oturup herkesin işlerini görmek sırası gelince, mesâlih-i amme[305] dairesine geçmiş, makamına oturmuş ve gemi kaptanının çağrılmasını emretmiş.

Kaptan böyle acele çağrılmasından bir hayır ummadığı için, korkusundan tiril tiril titreye titreye erkek ve sultan sandığı Bedir Hatun'un huzuruna çıkmış. Bedir Hatun, kaptanın önünde zâbitlerin en büyüklerini çağırarak, gemiden ne kadar mal çıkmışsa ambarlara taşınmasını ve ambarların mühürlenmesini emrettikten sonra kaptana dönerek:

— "Görüyorsun ya, eşyanın hepsi mühür altına alındı. Bana dün sattığın zeytinlerin sahibini tanıdım. O adam müthiş bir âsidir. Onun getirilmesini isterim. Yoksa malları hep müsadere ettiririm. Sana bir ay izin, adamı getir, mallarını al!" diye bağırmış.

Kaptan ne yapacağını, ne diyeceğini şaşırmış. Soğuk soğuk terleye terleye Bedir Hatun'un huzurundan çıkmış. Bedir Hatun'un kaptana ne dediğini ve mallarını ne yaptığını duyan tüccarların etekleri tutuşmuş. Cümbür cemaat kaptanın etrâfına üşüşmüşler. Artı ona yalvaran yalvarana, ona para vaat eden edene olmuş.

— "Aman diyorlarmış, "ne yaparsan yap da başımıza bu koca belâyı açan bu musibet adamı al, gel. Biz sana bol bol para veririz. Zahmetin boşa gitmez. Hepimiz senin kulun köpeğin olduk! Aman ağam, şu müstebit Sultanın şerrinden bizi kurtar, bunu ancak sen yapabilirsin!" diye diller dökmüşler.

Oldu olacak diye kaptan, yeni baştan yol hazırlığı yapmış ve kâfirler memleketi yolunu tutmuş. Rüzgâr ardı arkası kesilmez bir sûrette sağanaklamış, gemiye dalgalar ve köpükler üzerinden hamleler attırmış.

Kısa bir zamanda yelkenli, Abanoz Adaları'nı kâfirler memleketinden ayıran koca ummanı boydan boya aşmış. Oraya vardıklarında gece vaktiymiş.

Kaptan yanına en çevik tayfasından birkaç kişi alarak dosdoğru bahçeye varmış. Destur demeden içeri girmiş.

Zavallı Kamerüzzaman, bahçenin bir kıyısında oturuyor ve başına gelenlere yanarak acı acı yaşlar döküyormuş.

Tam o sırada ne olduğunun farkına varmadan karga tulumba edilmiş, bir kıyamet, bir patırtı kopmuş ve kendini gemi içinde bulmuş. Gemi durmadan demir almış, yelken açmış ve yola düzülmüş.

Kamerüzzaman yolda kaptana:

— "Yahu bu nedir? Niye beni böyle apansızın yaka paça gemiye getirdiniz?" diye sormuş.

Kaptan çatılı kaşla:

— "Senin şu uysal hâlinle ne yaman âsi olduğun anlaşılmaz. Sen Abanoz Adaları padişahına etmedik fenalık bırakmamışsın! İşte onun emriyle şimdi seni ona götürüyoruz!" diye cevap vermiş.

Kamerüzzaman:

— "Eğer bu söylediğiniz padişahı gördümse ve onu tanıyorsam kahrolayım! Bunda bir yanlışlık olacak. Hele dur bakalım, oraya varınca anlaşılır!" demekle iktifa etmiş.

Zaten çektiği keder o kadar çokmuş ki, ondan biraz fazlası veya biraz noksanı ona tesir etmemiş. Gemi yolda bulundukça, o dalgın dalgın güvertede arşınlar dururmuş.

Sayılı günler, ne de olsa, bir gün gelir tükenir; ölçülü yolun sonuna da yolcu, bir gün muhakkak varır. Nitekim ki burada da öyle olmuş.

Günün birinde gemi Abanoz Adası payitahtı limanına demirini atmış.

Kaptan, Kamerüzzaman’ı Bedir Hatun’un huzuruna götürmüş. Bedir Hatun, Kamerüzzaman’ı görünce tanımış, hatta görmeye bile kalmamış, Kamerüzzaman saraya yaklaştıkça, Bedir Hatun yüreğinin ateşinden sevgilisinin yaklaştığını anlamış.

Fakat Kamerüzzaman, Bedir Sultanı o kıyâfette tanımamış. Bedir Sultan da zaten kim olduğunu birdenbire tanıtmak istemiyormuş.

Kaptana mükâfatlar, paralar ihsan etmiş, tüccarların mallarını kendilerine iade ettirmiş. Sonra Kamerüzzaman’ın hemen götürülerek pahası ölçülmez elbiseler giydirilmesini emretmiş. Kamerüzzaman hamama götürülürken Bedir Hatun harem dairesine geçerek odada yalnız bulduğu Hayatünnüfus’a:

— “Kardeşim, şimdiye kadar aksi giden talih, artık bana gülmeye başladı. Kaptanın kâfirler memleketinden getirdiği fakir genç, Kamerüzzaman’ın ta kendisidir. Onu şimdi önüme getirdiler ve gördüm. Vallâhi bağırmaktan ve sevinçle kolları arasına atılmaktan kendimi güç zapt edebildim. Benim kim olduğumu ona belli etmeyeceğim! Bu işin hayırlı bir sûrette bitmesi için bazı şeyler tasarladım. Tasarladıklarımı Allah’ın izniyle birer birer yapmaya muvaffak olurum.” demiş.

Bedir Sultanın nihayet sevgilisine kavuştuğuna Hayatünnüfus, Bedir Sultan kadar sevinmiş dersek, yalan söylememiş oluruz.

Ertesi gün Bedir Sultan, Kamerüzzaman’a büyük bir rütbe vermiş, ona bol bol aylık bağlamış. İhsanların, bahşişlerin, hediyelerin ardı arkası kesilmemiş.

Kamerüzzaman da ahâliye kendini o kadar sevdirmiş ki, artık efendisi de, kölesi de hep onun ismini anarak yemin eder olmuşlar. Gerek saraylarda ve konaklarda, gerek izbe kulübelerde onun methinden başka bir şey işitilmez olmuş.

Bu hâl aylarca devam etmiş. Yalnız Kamerüzzaman’ın yüreğini bir kurt yer dururmuş. O kendi kendine, “Ben ne iyilik ettim, ne hizmette bulundum ki, bu Padişah beni o kadar seviyor, rütbe, servet, makam, şan hepsini

üzerime yığıyor. Hep bu ihsanların arkasında sakın fena bir niyet gizli bulunmasın?” diye düşünürmüş.

Nihayet bir gün dayanamamış. Bedir Hatun’un önüne çıkarak:

— “Sultanım” demiş, “bunca ihsanlarınıza nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Ben kendimi bu kadara lâyık göremiyorum. Benim bir babam, aile ve akrabam vardır. Bedir Sultan adlı da bir karım vardır. Senelerce onların hasretleriyle yanıp kavrulmaktayım. Sizden izin istiyorum. Bana izin veriniz de lutf u kereminizden bana ihsan buyurduklarınızı size iade edeyim ve gidip çoluğumu çocuğumu göreyim!”

Bedir Hatun:

— “Ya! Bizden ayrılmak mı istiyorsunuz?...” dedikten sonra Kamerüzzaman’ı yanı başındaki tenha bir odaya çekmiş. Orada her şeyi aşikâr etmiş.

Bu kadar saadet Kamerüzzaman’a birdenbire çok gelmiş. Az kalsın aklını oynatacakmış. Nitekim bayılarak yere düşmüş. Lâkin Bedir Sultanın sözleri ve idaresi, onu aklını şaşırtmaktan kurtarmış.

Doğrusu Bedir Sultan yürekten, gönülden anlar ince duygulu bir kadınmış. Bedir Hatun, Kamerüzzaman’ı herkesin sevdiğine emin olduğu için, bütün meseleyi ilan etmekte bir beis görmemiş.

İhtiyar Padişah Armatus, kendi kızı Hayatünnüfus’u ve damadı sandığı Bedir Hatun’u ne kadar severse, Kamerüzzaman’ı da o kadar seviyormuş. Hakikati öğrenince müteessir olmamış. Bilakis memnun olmuş. Kamerüzzaman’ı çağırarak:

— “Kendi oğlum gibi sevdiğim Bedir Hatun’u artık kendi kızım gibi sevmeye mecbur kalıyorum. Gel evlâdım, kızım senin zevcen olsun da, seni de serbest yürekle kendi oğlum gibi seveyim!” demiş.

İhtiyar Padişahın dediklerini Kamerüzzaman, Bedir Hatun’a bildirince, Bedir Hatun, sevincinden ellerini çırpmış. O da Hayatünnüfus’u kız kardeşi gibi seviyormuş. Hayatünnüfus’un da kendisinin mensup olduğu aile ocağına dâhil olacağını anlayınca, sevinmez olur muymuş ya? Ba-husus ki, Hayatünnüfus’un Bedir Sultana ettiği iyilikler unutulur şeylerden değilmiş.

Ertesi günü sabah olunca, saraydaki koşuşmalardan, gidip gelmelerden halk o gün mühim şeylerin cereyan edeceğini sezmiş. Davullar ve tellâllar herkesi saraya dâvet edince, bütün şehrin evleri tam takır kuru bakır boşanmış.

Yürümeye kuvveti olan, soluğu saray meydanında almış. İhtiyar Padişah Armanus, titreye titreye ve asasına dayana dayana ahâlinin önüne çıkmış. Bedir Sultanın ve Kamerüzzaman'ın kim olduklarını ve başlarından neler geçtiğini ahâliye birer birer anlatmış.

İhtiyar Padişahı dinleyenler, iki sevdâlının başına gelen felâketleri veyahut gördükleri saadetleri duydukça, kâh sevinçlerinden gülüyorlar, kâh hıçkırıklarla ağlıyorlarmış. Sözünün sonunda Padişah:

— "Ey ahâli, kızım Hayatünnüfus'u Kamerüzzaman'a vereceğim. Kamerüzzaman'ı da yerime padişah ilan edeceğim. Siz buna razı mısınız? Buna ne dersiniz?" diye sorunca, bin bir ağızdan birden müthiş bir "Hay hay!..." gulgule şeklinde gökleri titretmiş.

Hemencecik o dakikada Kamerüzzaman tahta oturtulmuş, ahâli fevç fevç önünden geçerek ona biat etmiş.

Kamerüzzaman'ın saltanatı devresinde, ahâli mesut yaşamış. Kamerüzzaman'ın saadetine uç-bucak yokmuş. Gerek Bedir Sultana olsun, gerek Hayatünnüfus'a olsun müsavatla muamele edermiş. Bu kadar saadet içinde, babası Şahüzzaman'ı bile unutmuş.

ŞEHZÂDE EMCED İLE ŞEHZÂDE ES’AD MASALI

Sultan olduktan biraz sonra, birisi Bedir Sultandan, birisi de Hayatünnüfus’tan Kamerüzzaman’ın nur topu gibi iki oğlu dünyaya gelmiş. Bu evlâtların büyüğü, Bedir Sultanın oğluymuş. Bunun adını Emced koymuşlar. Küçüğü, yani ikincisi ise Hayatünnüfus’un oğluymuş, ona da Es’ad ismini vermişler.

Doğrusunu söylemek lâzım gelirse, iki oğlanın küçüğü, yani Es’ad, büyüğü Emced’den daha yakışıklıymış.

İki şehzâde, debdebe ve şan içinde büyümüşler. Birbirlerini o kadar severlermiş ki, çifte kumrular gibi, birbirlerinden ayrılmazlarmış.

On yedi yaşlarına basıp da ikisi de artık erkek denecek bir çağa gelince, şehirde onlara parmak ısırmadık kadın, göz atmadık yosma kalmamış.

Babaları Kamerüzzaman, tahsillerine çok dikkat eder ve dikkat ettirirmiş. Onlara devlet umurunu[306] nasıl çevirmeyi öğretmiş. O kadar ki, bir gün Emced tahta oturarak halkın ihtiyacını görür, ertesi günü Es’ad oturur ve şikâyetleri dileyerek adalet edermiş.

Saadet denilen şey, her zaman aynı minvalde devam etmez ya! Bir gün Kamerüzzaman’ın iki odalığı, birisi bir şehzâdeye, ötekisi de öbür şehzâdeye gönül vermişler. İki kadın, duydukları aşkla yanıp kavruluyorlarmış.

Bu haspaların ikisi de, sevdikleri şehzâdeleri kendilerine celp etmek için yapmadık şey, başvurmadık çâre bırakmamışlar. Şehzâdelerin yüzlerine gülmüşler, onlara sırnaşıklık, yapışkanlık etmişler. Neler de neler etmemişler; ama hep bu gayretleri boşuna gitmiş. İşte o zaman, pek fena kederlenmişler. Yemekten de, uykudan da olmuşlar.

Bir gün Kamerüzzaman, avlanmak üzere yakında bir ormana gitmeyi niyetlenmiş. Oğullarının ikisini de çağırarak, onun eksikliği esnasında, sırayla tahta oturup devlet işlerini sürüncemede bırakmamalarını tembih etmiş.

Kamerüzzaman ayrılınca, hükûmet etmek sırası evvelâ Emced'inmiş. Onun için Emced tahta oturmuş. Kamerüzzaman'ın eksikliğini fırsat bilen ve bu fırsatı da ganimet telâkki eden odalığın biri, hemen kâğıt kalemi ele alarak Emced'e ateşli bir sevdâ mektubu yazmış. Bütün niyeti, bütün emeli onunla birleşmek olduğunu apâşikâr yazmaya utanmamış.

Eh, şaka değil, sevdâ bu! İnsana utanmayı da, arlanmayı da unutturur.

Mektubun içine güzel kokulu bir de saçlarının ipek bağını koyarak bir zenci kölesi çağırmış ve mektubu Şehzâde Emced'e götürmesini emretmiş.

Emced, mektubu açıp okuyunca, bütün kanı başına sıçramış. Köleye:

— "Ey alçak herif, efendine sadakatsizliği teklif eden şöyle bir mektubu nasıl taşırsın?" diye bağırarak yanındaki kılıcı çekmiş ve hemen orada kölenin başını vurmuş.

Sonra, öfkeyle köpüre köpüre annesi Bedir Sultanın yanına gitmiş, aldığı mektubu ona göstermiş. Kadınlara karşı savurmadık küfür kalmamış. Hatta:

— "Sen de kadın değil misin anne? Hepiniz öylesiniz, aynı hâldesiniz! Eğer babama karşı hürmetim olmasaydı, dosdoğru şu kaltağın odasına varır ve orada başını keserdim!" diye söylenmiş.

Odalığa gelince…

Gönderdiği kölenin nasıl bir âkibete duçar olduğu öğrenince, kızgınlığından parmaklarını ısırmış. Emced'e karşı hissettiği sevdâ, birdenbire kine dönmüş. Onun için bir an evvel en tatlı emel, Emced'le birleşmekken şimdi, onu teneşirde serili görmeyi, onun gözlerini oyabilmeyi, etlerini didik didik yırtabilmeyi, yüreğini koparıp ısıra ısıra parçalayabilmeyi en büyük saadet saymaya başlamış. "İntikam, intikam!" diye inleye inleye döşeğinin üzerine serilmiş, kıvır kıvır kıvranarak çarşafları yırtmış, dişlemiş.

Emced de o gece, yatakta uyuyamamış. Bir kadının babasına sadakatsizlik etmeye kalkışması onun aklında, fikrinde rahat ve huzur nâmına ne varsa, hepsini mahvetmiş.

Ertesi günü, devlet sürüp hükûmet etmek sırası Emced'in küçük kardeşi Es'ad'a gelmiş. Onu seven kız da, Emced'i seven kız gibi hareket etmiş.

Sevgilisine bir zenci ile mektup göndermiş.

Bu zencinin de başını Es'ad kesmiş. Sonra gidip annesine şikâyetler etmiş.

Bu odalık da Emced'i seven gibi kabarmış, köpürmüş, küplere binmiş.

O akşam iki kardeş birbirleriyle görüşmüşler. İkisi de başlarına gelenleri birbirlerine anlatmışlar. Ve ikisinin de başına gelen musibetin aynı olduğuna şaşmışlar. Babalarının canı sıkılmasın diye, meseleyi ondan gizlemeye karar vermişler.

Ertesi günü sabah, Kamerüzzaman avdan dönmüş. Bütün saray halkı, onu sarayın kapısında karşılamış. Yalnız şu mahut odalıkların ikisi eksikmiş.

Bu eksiklik Kamerüzzaman'ın nazar-ı dikkatini celp etmiş. Kadınların nerede olduğunu sormuş ve kendi odalarında hasta yattıklarını duyunca, onların odalarına gitmiş.

Odalıkların ikisi de bir gece evvel birleşerek ve fiskoslar ederek şehzâdelerinden nasıl intikam alacaklarını tasarlamışlarmış. Onlar birbirlerine:

— "A kardeşim, nasıl olsa biz mahvolduk, gel şehzâdelere iftira atalım. Bu bir kumar oyunudur. Padişah inanırsa, onlar mahvolur, biz kurtuluruz. Hem de bu vesileyle öcümüzü almış oluruz. Yok, inanmazsa, zaten hiçbir şey yapmamakla başımıza gelecek ölüm değil mi?" diyerek birbirlerini ikna etmişler.

Kamerüzzaman, sırayla evvelâ birinin, sonra ötekinin odasına girince, her biri Kamerüzzaman'ın elini öpmüş ve şehzâdelerin tecavüzüne maruz kaldıklarını ve gerek kendilerinin, gerek Kamerüzzaman'ın namusu lekelendiği için, yaslarından hasta düştüklerini ağlaya ağlaya anlatmışlar.

Bu sözleri duyunca, dünyalar üç kere Kamerüzzaman'ın başında dönmüş, sonra bütün kâinat göğüyle, dağıyla, deniziyle başına yıkılır gibi olmuş. Gözleri öfkeden kızarmış. Yerinden kaplan gibi fırlayarak odadan çıkmış.

İlk aklına koyduğu niyet, doğru oğullarına varıp onlara gık dedirtmeden ikisini de kılıçtan geçirmekmiş.

Saray geçitlerinden birisinde, ihtiyar Sultan Armatus'a rast gelmiş. İhtiyar Sultan, Kamerüzzaman'ı gözleri fal taşı gibi açılmış, kaşları çatkı gibi çatılmış, sağ elinde palayı sallar hâlde görünce, telaşlı telaşlı:

— "Ne oldu? Bu hâlde nereye gidiyorsun?" diye sormuş.

Kamerüzzaman da câriyelerden duyup şahide, ispata lüzum görmeden inandığı martavalı, sanki tepeden tırnağa kadar hakikatmiş gibi harıl harıl anlatmış. Ve hikâyesinin nihayetinde:

— "İşte ayağımın tozuyla o iki alçağı bulmaya gidiyorum. Onları öyle bir geberteceğim ki, yıllarca evlât kısmı, babalarına onların yaptığı hakareti aklından bile geçirmesin!" diye bağırmış.

Ne kadar olsa ihtiyar Sultan güngörmüş, başını almış bir adammış. Vaziyeti öfkeye kapılmadan düşünmüş ve Kamerüzzaman'a:

— "Niyetin evlâdım fena değil, hakikaten öyle evlâtların müstahakkı köpek gibi boğazlanmaktır. Lâkin gelgelelim ki, ne de olsa onlar senin öz evlâtlarındır. Şimdiki hiddetinle belki elin varır da, onlara kendi elinle cezalarını verirsin, lâkin sonra bir gün, bu hiddetten eser kalmaz, onlar ölürken çekecekleri zahmet, o zaman gözünden hiç eksik olmaz. Hayatın zehirlenir. Gel sen askerlerinin birini çağır, iki haini ıssız bir sahraya götürsün de, orada haklarından gelsin. Onlar gözden ırak olurlarsa, sonra vicdanın o kadar azap çekmez!" diye nasihat vermiş.

Kamerüzzaman, kayınbabasının sözlerini haklı bulmuş. Onun için yavaş yavaş palasını kınına koymuş. Tahtın bulunduğu daireye giderek üzerine çıkmış, yan gelmiş. Hazinedar ağasını çağırmış.

İri yarı hazinedar ağası, ağırlığı altında taban tahtalarını gıcırdata gıcırdata içeri girmiş, yerleri öpmüş, el-pençe divan durmuş.

Kamerüzzaman:

— "Şu benim mahvolasıca iki oğlumu bilirsin, değil mi? Şimdi dosdoğru onlara gidersin, sıkı fıkı ellerini ayaklarını bağlar, ağızlarını da güzelce tıkarsın. Sonra onların her birisini birer sandığa kapar, sandıkları çiviler ve iki sandığın her birini, bir katırın iki tarafına bağlarsın. Issız bir sahra ortasına gidersin. Orada ikisini de öldürürsün. Yalnız giderken, yanına iki büyük boş şişe almayı unutma. Onların boğazlarını kesince, kanlarını o

şişelere doldur ve şişeleri bana getir. Eğer sözümü elifi elifine yerine getirmezsen, sana ne yapacağımı ben bilirim. Haydi bakalım, yürü!...” diye sert sert emirler savurmuş.

Hazinedar ağası, aldığı emri tamamı tamamına yapmış. Yüklü katırı çölün ortasına sürmüş. Şehzâdelerin ikisini de çıkarmış, onların gençliğini, civanlığını, güzelliğini görünce boğazlamaya bir türlü eli varmamış. Kılıcını bir yana savurarak oturup ağzı süt kokar bir çocuk gibi ağlamış:

— “Ah Allah’ım, emir kuluyum! Ne edeceğim? Nasıl yapacağım, hiç bu yapılır şey mi?” diye dövünmüş.

Onun o hâlini gören şehzâdeler, mahzun mahzun boyunlarını bükmüşler. Hazinedara bir ağızdan:

— “Ağlama! Ne yapalım, bizim dünyadan nasibimiz bu kadarmış. Sen söylediğin gibi bir emir kulusun. Aldığın emri yerine getireceksin. Emir haksızmış, değilmiş, sana ne! Mademki padişahımız öyle emretti, öyle yap! Kanımız sana helâl olsun!” demişler.

İki kardeş birbirlerinin boğazlarına sarılmışlar, birbirlerinin haklarını helâl etmişler, birbirlerine veda etmişler. Sonra Emced[307] hazinedara dönmüş:

— “Aman ağam, sana yalnız bir ricam var. Beni kardeşimden evvel öldür. Onun azabını bana seyrettirme. Onu o hâlde görmek, bana ölümden de ağır gelir!” diye yalvarmış

Lâkin Es’ad da diz üstü gelerek hazinedara:

— “Aman lalacığım, beni evvelâ öldür, onu sonraya bırak. Onun kederini bana niye tattıracaksın?” diye yalvarıp yakarmış.

Bu sözler üzerine iki kardeş ağlaşmaya koyulmuşlar ve yekdiğerine:

— “Bu belâ başımıza bu kaltaklardan dolayı geldi. Kadın yalanı, kadın iftirası bizi yaktı!” demişler.

Onları ağlar görünce, hazinedar büsbütün müteessir olmuş. Koca hazinedarın ömründe görmediği felâket kalmamış. Lâkin hepsini taş gibi yürekle karşılamış. Şimdi bu iki çocuğun onu o hâle soktuğuna hem kendi,

hem de şehzâdeleri şaşıyorlarmış. İki kardeş niye sen evvelâ öldürüleceksin, ben evvelâ öldürüleceğim, münakaşasına kalkışmışlar. Nihayet Emced:

— “Kardeşim bak, kederli aklıma ne geldi, gel birbirimizin koluna atılalım; başlarımız karşı karşıya durur, hazinedar ağa güçlü kuvvetlidir, ikimizin boynunu bir vuruşta keser!” demiş.

Öbürü:

— “Hakikaten öyle!” diye cevap vermiş.

İki kardeş birbirinin âguşuna[308] atılmışlar. Onları o hâlleriyle gören iki insan değil, bir insan sanırmış.

Hazinedar iki genci sıkı fıkı bağlamış. Atına binerek ve ağlamakta devam ederek palayı havada fırıl fırıl döndürmeye başlamış.

Yine gençler, “Evvelâ benim boynumu, hayır hayır olmaz, kılıcı benim boynumun bulunduğu tarafa vur!” diye yalvarmaya başlamışlar.

Onların bu yürekler acısı hâli, hazinedara büsbütün dokunmuş. Ama vazife vazife, emir emir olduğu için, hem de gerek kendi, gerek gençlerin işkencesini fazla uzatmamak için, artık vurmaya karar vermiş.

Pala havada korkunç bir şimşek çakmış. Tam palanın kenarı Emced’in boynuna dokunacağı zaman, at öyle bir şaha kalkmış ki, darbesi boşa gitmiş. Hattı pala hazinedarın elinden yere düşmüş.

At bir daha şahlanınca, hazinedar da toprağa yuvarlanmış. Hayvan süvarisini atınca, dörtnala koşmaya ve kaçmaya koyulmuş.

Bu kaza, hazinedarın canına minnetmiş ya! Çünkü yukarıdan beri söylediğimiz gibi, delikanlılara kıymaya eli bir türlü varamıyormuş. Gidip palayı alacağına, dörtnala giden beygirin arkasından koşmaya başlamış.

Hayvan bulutlarla tozu havaya kaldırarak, ayaklarından şimşekler ve kıvılcımlar saçarak, kişneye kişneye sahranın biraz ötesindeki bir ormanın yolunu tutmuş.

Derken efendim, hayvan ormana dalmış. Onun ardı sıra da hazinedar, ormana girmiş. Ama yoluna çok devam edememiş. Çünkü önüne, yelesini kabartmış dev gibi bir aslan çıkmış.

Aslanın kızıl bakışı, pek de hayra yorulacak şeylerden değilmiş. Sanki önüne mezar taşı çıkmış gibi, hazinedar olduğu yerde mıhlı kalmış. Kılıcını geride bıraktığı ve üzerinde başka silah taşımadığı için, artık yaşayıp yaşamayacağı, aslanın mürüvvetine bağlıymış. Geri gitmenin de ihtimali yokmuş. Çünkü bir adım geri alınca, kedi tabiatlı aslanın üzerine hoplayacağı muhakkakmış.

*
* *

Gelelim Es'ad ile Emced'e…

Artık gün, adam akıllı yükseldiği için, güneş otları cayır cayır yakmaya başlamış. Birbirlerine bağlı oldukları için, hiç kımıldanamıyorlarmış. Bir taraftan da müthiş bir susuzluk baş göstermiş.

İki genç, hazinedar veyahut başka birisi yanlarına, imdatlarına gelecek mi diye etrâflarına bakınıp durmuşlar. Lâkin koca çölün kaynayan, yanan vâsi boşluğunda ne in, ne cin görünüyormuş.

Es'ad:

— "Ağabeyciğim, keşke bizi hazinedar öldüreydi de şimdi çektiklerimizi çekmeseydik. Belâya bak, hazinedar gitti, onun nereye gittiğini bilmiyoruz. Üstelik de bizi kıskıvrak bağlı bıraktı!" diye şikâyet etmiş.

Emced:

— "Mütevekkil ol, sabırlı ol kardeşim!" demiş. "Emin ol, bu hayvanın kaçışı rasgele değildir. Ne kadar mâsum olduğumuzu, herkesten evvel, herkesten iyi Hazreti Allah bilir. Bu kaza, mahsus bizim kurtulmamız için böyle oldu. Bağlı bulunmasaydık ve bir yudum suyumuz olsaydı, şuracıkta oturur, hazinedarın dönmesini beklerdik!" diye ilâve etmiş.

Böyle konuşup dururken, iki kardeşin ikisi de sağa sola yaslanarak, çabalanarak iplerden kurtulmaya uğraşıyorlarmış.

Evvelâ Emced'in bağları çözülür gibi olmuş. Nitekim ki, biraz sonra Emced kurtulmuş. İlk işi Es'ad'ın iplerini koparmak olmuş.

İki kardeş serbest kalınca, bu sefer hazinedarı düşünmeye koyulmuşlar. Atın ve hazinedarın ayak izi apâşikâre belliymiş. İki kardeş, bu izlerin

üzerinden yürümüşler ve yukarıda bahsi geçen karanlık ormana dalmışlar. Orada bir de ne görsünler? Hazinedar yerde, üstünde de koca bir aslan!...

Emced hemen kılıcı çekince, aslanın iki gözü arasına, gücü yettiği kadar bir pala darbesi vurmuş.

Aslan cansız olarak yerlere yuvarlanmış. Hazinedar ise, güç belâ koca yırtıcı hayvanın altından kalkabilmiş.

Önünde Emced ile Es’ad’ı görünce, onların ayaklarına düşmüş ve:

— “Size kıymaya kalkıştım da, ondan başıma bu felâket geldi. Bundan sonra size kıyacak adamın gözleri kör olsun, canı çıksın!” diye bağırmış.

Kalkmış, iki şehzâdeyi şapır şupur öpmüş. Onlara nasıl teşekkür edeceğini şaşırmış. Üçü birden yürüye yürüye ormandan çıkmışlar.

Hazinedar:

— “Bakınız şehzâdelerim, ne yapacağız” demiş, “siz şimdi elbiselerinizi çıkarırsınız. İkinizin elbiselerini ben bir bohça yaparım. Benim üzerimde birkaç cübbe vardır. Onların birisini biriniz, ötekini diğeriniz giyersiniz. Sonra babanızın kanınızla doldurmak üzere bana verdiği şişeleri, şimdi öldürdüğünüz aslanın kanıyla doldururuz. Ben bohçayla kan dolu şişeleri alarak babanıza gider ve sizi öldürdüğümü söylerim. Sizse, serbest serbest istediğiniz yere gidiniz!” diye fikrini bildirmiş.

Gençlerin ikisi de hazinedarın fikrini beğenmişler. Elbiselerini çıkarıp hazinedara verdikten sonra, hazinedarın cübbelerini sırtlarına geçirmişler. Şişeleri de hazinedar, aslanın kanıyla doldurmuş. Şehzâdelere elveda ettikten sonra, şehir yolunu tutturmuş.

Şehre varıp Kamerüzzaman’ın huzuruna çıkmış. Hazinedar, aslanın altında parçalanmak üzere iken çok korku çekmiş bulunduğu için, benzi ölü benzi gibi solukmuş. Kamerüzzaman hazinedarın bu hâlini çocukları öldürürken hissettiği kedere atfetmiş. İçinden:

— “Oh!... Hınzırları idam etti!” diye sevinmiş.

Hazinedara:

— “Nasıl oldu?” diye sormuş.

Hazinedar, evvelâ Kamerüzzaman'ın önüne şehzâdelerin elbiselerinin bulunduğu bohçaları açıp yaymış, sonra içleri kan dolu şişeleri elbiselerin yanına koymuş:

— "Ey Padişahım, iki oğlunuz da ölürken haklarını helâl ettiler. Size selâm gönderdiler, hiçbir şeye müteessir olmadıklarını, lâkin kendilerini dinlemeden, mâsum olup olmadıklarını anlamadan kendilerine kıydığınızdan müteessir olduklarını söylediler!" demiş.

Kamerüzzaman bu sözleri duyunca, biraz evvel duyduğu memnuniyetten eser kalmamış. Müteessir olmuş. Başı bir yana kaymış. Kalkıp oğullarının elbiselerini yoklamaya başlamış. Emced'in cebinde odalığın Şehzâdeye gönderdiği mektubu ve saçının ipekli bağını bulmuş. Mektubu okuyunca, başından vurulmuşa dönmüş. Emced'in mâsum olduğunu ve bir kadın hilesine kurban gittiğini, kendisinin de o hileye âlet olduğunu tamamen anlamış. "Eyvah!" diye bağırmış. Lâkin iş işten geçmiş.

Emced'in elbiselerini yokladıktan sonra, Es'ad'ınkileri de araştırmış. Es'ad'ın camadanı[309] içinde de öteki odalığın Şehzâdeye gönderdiği mektubu bulup okumuş. Artık Kamerüzzaman'ın kederine hudut kalmamış:

— "Evlâdlarım evlâtlarım! Ben dünyanın en fena, en gaddar adamıyım! Nasıl oldu da size kıydım!" diye bağıra bağıra göğsünü dövmüş, saçını başını yolmuş.

Hemen saray memurlarına emretmiş, iki mâtem evi yaptırmış, her birinin içinde bir mezar yaptırmış. Mezar taşlarının birisine Emced'in ismini, ötekisine Es'ad'ın ismini oydurmuş. Kamerüzzaman, gece gündüz o mâtem evlerinden dışarı çıkmaz, boyuna dövünür dururmuş.

*
* *

Gelelim şehzâdelere…

Onlar o kızgın çölün üzerinde, günlerce yürümüşler, yedikleri yabanî ot ve içtikleri müteaffin[310] yağmur birikintileriymiş. Gece olunca, sırayla birisi uyanık kalıp nöbet bekler ve öteki şehzâde uyurmuş.

Hazinedardan ayrıldıklarının otuzuncu günü, çölün kenarına varmışlar. Önlerine kapkara kayalardan ibaret bir dağ silsilesi çıkmış. Dağın ötesinde

ne bulunduğu belli olmuyormuş. Çünkü silsilede hiçbir gedik yokmuş.

Dağın eteğindeki yoldan yürüye yürüye şehzâdeler, epeyce ilerlemişken yol birdenbire ikiye ayrılmış. Yolun birisi silsilenin iki tepesinin nispeten alçak olan aralığından geçiyormuş. Ötekisi ise kıvrana kıvrana göklere ser çeken bir tepenin tâ ucuna gidiyormuş.

Şehzâdeler evvelâ dağın tepesine çıkan yoldan gitmişler. Beş gün, beş gece yürümüşler. Lâkin bir türlü tepeye varamamışlar. Yorgunluktan kımıldanacak hâlleri kalmamış.

Hâlbuki tepeye ilk yürümeye başladıkları gün ne kadar uzaksa, yine o kadar uzak kalmış. Onun için dağa tırmanmaktan vazgeçmişler. Gerisin geriye dönerek iki dağ arasından geçen yol üzerinde ilerlemeye koyulmuşlar.

Bu yolun üzerinde bir gün bir gece taban tepmişler.

O günden evvel şehzâdelerin yol yürüdüğü hiç vaki değilmiş. O vakte kadar gidecekleri yere hep at sırtında giderlermiş. Yorgunluktan Es'ad'ın bir adım bile atacak hâli kalmamış, ağabeyine:

— "Kardeşim, benim değil yürümek, ayakta duracak hâlim bile kalmadı!" diye şikâyet etmiş.

Emced de:

— "Biraz daha gayret et, belki çektiğimiz çilenin sonudur. Aman kardeşim, bütün kuvvetini topla!" diye yalvarmış.

Bu sözler üzerine Es'ad birkaç saat daha sürüklenebilmiş. Artık gece, karanlık olmuş. Yolcular nereye bastıklarını hiç göremiyorlarmış.

Tam bu sırada Es'ad'ın ayağı bir kayaya çarpmış. Şehzâde yere yuvarlanarak incinmiş ve acı acı ağlamaya başlamış.

Kardeşinin artık yürümeye takati kalmadığını gören Emced, onu sırtına alarak taşımaya çabalamış. Bütün gece bu minval üzere yürümüş.

Derken, yavaş yavaş göğün şark tarafı ağarmaya başlamış. Artık yolcular etrâflarını seçebiliyorlarmış. İki dağın tam arasına yetişmişler. Önlerinde

şırıl şırıl akan bir su, suyun kenarında kırmızı kırmızı meyvelerle süslü bir nar ağacı, bir köşede zümrüt gibi çimenler üzerinde bir mihrap görmüşler.

Bu kadar vahşi ve sarp bir yerde, böyle güzel bir manzaraya rast gelebilmek gayr-i memul[311] bir şey olduğu için, şehzâdenin ikisi de gördüklerini evvelâ bir hayâl, bir rüyâ, bir serap sanmışlar. Gözlerini ovuşturup ovuşturup yine bakmışlar. İlk gördükleri şeylerin her ovuşturuştan sonra yine yerli yerinde durduğunu görünce, sevinmişler, yürekleri ferahlamış. Yorgunluklarına rağmen Emced adımlarını sıklaştırmış. Es'ad bile ağabeysinin sırtından inerek yürümeye koyulmuş.

Şehzâdeler su başına varınca yüzlerini gözlerini serin sularla yıkamışlar. Kaynaktan kana kana içmişler. Ağacın narlarından yemişler. Bütün gece, hiç göz yummadan yol almış oldukları için, karınları doyar doymaz ikisini de tatlı bir uyku basmış.

Neden sonra uykudan uyanınca, etrâfın alacakaranlıkta olduğunu görmüşler. Artık gece olmak üzereymiş. Gökte yıldızlar göz kırpar gibi kırpışmaktaymışlar. Yorgun argın yolcular, o hâlleriyle gece yürümektense, kaynak başında istirahat etmeyi tercih etmişler. O geceyi de, hatta ertesi gün ve geceyi de orada geçirmişler.

Es'ad'ın yürümekten şişen ayaklarının kabartısı biraz inmiş. İki gün sonra yine yola düzülmüşler. Kaynağa varmazdan evvel çekmiş oldukları sıkıntıları yeni baştan çekmişler. Çünkü suyun ötesi de berisi gibi kurak ve sarpmış. Yolda ayakları kabarıp yarılmış. Susuzluktan dudakları parça parça çatlamış.

Suyu bıraktıklarının üçüncü günü, uzakta hayâl meyâl bir şehir taslağı görmüşler. Buna o kadar memnun olmuşlar ki, birbirlerinin âguşuna atılarak hasret yaşları dökmüşler.

Artık ne sağa, ne sola sapmayarak dosdoğru şehir yolunu tutmuşlar. Şehre yaklaştıkça, Allah'a bin şükürler etmişler. Artık onlarla şehir arasında kısa bir mesafe kalınca, Emced küçük kardeşine:

— "Kardeşim" demiş, "sen daha fazla yürüyüp yorulacak hâlde değilsin. Ben de yorgun ve bitkinsem de senden daha halliceyim. Sen burada otur ve beni bekle. Burada seni kimse göremez. Ben şehre gideyim, bu şehrin ne biçim şehir olduğunu, orada ne biçim insanlar bulunduğunu görüp geleyim.

Ne olur ne olmaz, ikimiz birden sellemehüsselâm[312] şehre dalmayalım!” demiş.

Es’ad da:

— “A kardeşim, işte kendi ağzınla benden fazla dermanın olduğunu söylüyorsun. Sanki şehre kadar yürümek beni bitirir de burada bin türlü korku ve merak içinde seni beklemek bitirmez mi? Mademki senin dermanın fazladır, burada sen bekle. Burada korku çekmek, bana oraya gitmekten ağır gelir. Ne yapıp yapıp şehre kadar sürüklenirim!” diye cevap vermiş.

Emced:

— “Haydi, öyle olsun!” demiş.

Küçük Şehzâde şehre doğru yürümüş. Dağın eteğini yavaş yavaş inmiş. Cebinde birkaç parça altın varmış. Onların hâlâ yerinde olup olmadığını yoklamış. Paralar koyduğu gibi yerli yerlerindeymiş.

Şehrin kapısının iki kanadı da, esneyen bir ağız gibi açıkmış. Es’ad oradan içeri dalmış. Zengin elbiselere bürünmüş, sakalı göğsüne kadar inen bir ihtiyara rast gelmiş. Bu ihtiyar, elinde bir asa tutarak yürüyormuş. Başında davul gibi bir sarık varmış.

Onu görünce, Es’ad herifin hâline, kıyâfetine şaşmış. Lâkin hayretini hiç belli etmeden yanına yanaşmış. Nazikâne selâm verdikten sonra şehir çarşısının hangi tarafta olduğunu sormuş. Bu sorguya karşı ihtiyar gülümsemiş.

— “Senin buranın yabancısı olduğun anlaşılıyor oğlum! Buraya geldiğine çok isabet ettin! Çarşıyı niçin arıyorsun?” diye sormuş.

— “Vallâhi efendim, biz ağabeyimle beraber üç aydan beri yol yürümekteyiz. Burası uğrağımız oldu. Kardeşim şehir dışında beni bekliyor. Yiyecek ve içecek satın almak istiyorum. Çarşıyı onun için arıyorum.”

— “İsabet oğlum, isabet! Ben evde mükellef bir ziyafet hazırladım. Oraya birçok büyük adamlar dâvet ettim. Gel sen de ziyafete iştirak et ve kardeşin için ne lâzımsa evden al, ona götür. Alacağın şeyler için senden para isteyeceğimi sanma. Şehre girdiğin zaman ilk evvelâ bana rast geldiğin,

isabet oldu. Bu şehirde senin hatır ve hayâline sığmayacak felâketler olur. Sen Allah'ın sevgili kullarındanmışsın!"

Bu sözler üzerine ihtiyar yol göstermiş, Es'ad da yanı başında yürümüş. Yüz-yüz elli adım yürüdükten sonra, dar ve izbe bir yan sokağa dalmışlar. İhtiyar boyuna küçük Şehzâdenin yüzüne gülüyor ve konuşuyormuş.

Nihayet, büyük bir evin geniş kapısından içeri girmişler. Es'ad kendini mükellef bir dairede bulmuş. Dairenin etrâfında çömelmiş kırk aksakallı ihtiyar görmüş. Dairenin ortasında musanna[313] bir mangal üzerinde ateşler yanıyormuş. Ateş alev saldıkça, ihtiyarlar homurdana homurdana dualar okuyarak inliyorlar ve ateşe tapıyorlarmış.

Es'ad bunların kim ve ne olduklarını bilmediği ve anlamadığı hâlde, yüreği sarsılmış ve korkuyla titremiş, tüyleri diken diken ürpermiş.

Es'ad'ı oraya getiren davul sarıklı ihtiyar, ötekilere dönerek:

— "Bugün hayırlı bir günmüş, işimiz yolunda başladı. Ey ateş şeyhleri, kısmetimizin böyle gür olmasına dua ediniz!" dedikten sonra ellerini şırak şırak çırpmış:

— "Ey Gadban, neredesin!" diye çağırmış.

Sesin aksi geniş dairenin kasvetli karanlıklarında kaybolmazdan evvel kapkara bir zenci peyda olmuş. Herif ızbandut gibiymiş. İnsan yüzüne bakmaya iğrenirmiş. Davul sarıklı ihtiyar bu zebani bozmasına bir işaret etmiş.

Zenci Es'ad'ı kavrayınca, iplerle sıkı fıkı bağlamış. Sonra ihtiyar emretmiş:

— "Bunu al, hemen zindana at! Aman kaçmasın, kapıyı iyi kapa. Sonra git, köle kızı bul. Ona tarafımdan tembih et, bu piçe yapmadık eziyet ve işkence bırakmasın. Büsbütün öldürmesin, ama çektirsin. Sabah akşam biraz suyla biraz kuru ekmek versin. Mavi Deniz'e ve Ateş Dağı'na seyahat müddeti bitince, bunu o zaman alır, Ateş Dağı'na götürür ve orada ateşe kurban ederiz." diye korkunç emirler vermiş.

Zebani, Es'ad'ı sırtlayınca, götürüp zindanın içine atmış. Ardından da kapıyı vurmuş. Es'ad şangır şungur şıngırdayan zincir gürültüleri işitmiş.

Kapının arkadan zincirlendiğini anlamış.

Zavallı küçük Şehzâde’nin “Bu başıma gelen nedir?” demesine varmadan, müthiş gürültülerle kapı yine açılmış. Bu sefer içeri işkenceci karı girmiş. Demir tarakla derisini taraklamış, kerpetenlerle ötesini berisini çimdikleyip etlerini lime lime koparmış. Şurasına burasına kızgın şiş saplamış. Es’ad’ı kan-revan, yarı ölü bırakıp gitmiş.

Akşam olunca, ona biraz kuru ekmekle biraz su getirmiş. Es’ad ancak gece ortasına doğru ayılabilmiş. Her tarafı yara, her tarafı sızı içindeymiş. Kendini o hâlde zifiri karanlıkta, yere zincirli görünce, hüngür hüngür ağlamış. Saadet günlerini, şehzâdeliği sırasında gördüğü izzet ve niamı[314] hatırladıkça, yüreği kederle yırtılıyor gibi oluyormuş.

Şafağa kadar hıçkırmış. Lâkin ne kadar olsa genç bir çocukmuş. Karnı acıkmış. Kuru ekmeği yemiş, pis suyu içmiş.

İçmiş, ama kapı yine açılmış. Yine işkenceci karı içeri girmiş. Karının zindanda ne kadar kaldığının Şehzâde farkına varamamış. Çünkü karı oradan çıkarken Şehzâde bayılalı epeyce zaman olmuş.

*
* *

Gelelim Emced’e…

Kardeşini o gün öğleye kadar beklemiş. Dakikalar geçtikçe sabırsızlığı artmış. Nihayet koca delikanlının gözleri yaşla dolmuş. Hem dövünür, hem de “Hangi fikre uydum da kardeşimi şehre yalnız bıraktım!” diye inlermiş.

Nihayet dayanamamış. Kalkıp şehre doğru koşmaya başlamış. Yanaklarından yaşlar aka aka şehrin çarşısına varmış. Orada rast geldiği adamlardan şehrin ne şehri ve memleketin ne memleketi olduğunu sormuş. Ona:

— “Burası bir ateşperest şehridir. Burada Müslüman az bulunur.” diye cevap vermişler.

— “Abanoz Adaları’na buradan ne kadar zamanda gidilir?”

— “Denizden dört ayda, karadan bir senede… Abanoz Adaları’nın Armatus adlı bir sultanı vardı. O Sultan tahtından indi ve yerine damadı

Kamerüzzaman’ı oturttu. İşittiğimize göre bu Sultan çok adil, çok merhametli ve çok iyi bir padişahmış…”

Şehzâde babasının yâdını duyunca, kederi büsbütün koyulaşmış. Baba hasreti yüreğini sarmış. Gözleri oluklar gibi akmış. Nereye gittiğini ve nereye gideceğini bilmeden serseri serseri sokakları dolaşmaya koyulmuş.

Çarşıdan yiyecek satın almış. Nihayet bir köşeye sinerek ağzına birkaç lokma almış. Lâkin lokmalar boğazından geçmeyerek düğüm düğüm düğümlenmiş. Babasıyla beraber kardeşi de hatırına gelmiş. Daha fazla yemekten vazgeçerek kardeşini aramaya başlamış. Dolaşa dolaşa Müslüman bir terzinin dükkânı önüne gelmiş. Terziye selâm verip selâm almış ve ona bütün derdini yanmış. Terzi:

— “Evlâdım, eğer kardeşin ateşperestlerin eline düştüyse, onu bulmak biraz güç olur, hele aramak faydasızdır. Eğer Allah yine kavuşmanızı nasip etmişse, nasibine bir gün nâil olursun! Senin için en hayırlısı, benim yanımda kalmaktır. Biz burada İslam olarak pek az kişiyiz. Onun için birbirimize elimizden geldiği kadar yardım etmek borcumuzdur. Hem de kardeşin için göz-kulak olursun. Olur ki, hiç beklemediğin bir zamanda ona kavuşursun…”

Her ne kadar Emced kardeşini bulmak için yanıp kavruluyorsa da, çâresiz hâle ne çâre bulunur? Terzinin sözlerindeki doğruluğu kabul etmek mecburiyetinde kalmış. Onunla beraber kalmaya razı olmuş.

Terzi Şehzâde’yi hiç yalnız bırakmaz, onu sabah akşam teselli eder, eğlendirir, bazen de güldürürmüş. Emced terzinin yanında terzilik öğrenmiş. O kadar ki, az zamanda o sanatta usta olmuş.

Bir gün Emced deniz kenarına gitmiş. Deniz suyu ile elbiselerini yıkadıktan ve kuruttuktan sonra hamama gitmiş. Doğru dükkâna döneceğine şehrin sokaklarında ötede beride biraz gezinmeyi niyetlenmiş.

Dolaşır dururken, sokakta bir kadına rast gelmiş. Kadın hakikaten güzelmiş. İnsan gözü onda bir kusur bulamazmış. Kanı da pek sıcakmış. Kadın yan sokakların birisinde gül yanakları üzerine çektiği peçeyi şöyle bir aralayıvermiş.

Emced onu görünce, yüreği daha çok çarpmaya başlamış. Kadın ona gülerek gözüyle kaşıyla işaretler etmiş. Kadın Emced'e apâşikâr "Sana yandım, seninle görüşmek istiyorum!" demek istiyormuş. Şehzâde de işaretlerden anlar insanlardanmış. Kadına yanaşarak:

— "Sizi takip edeyim mi, yoksa size fakirhaneye doğru kılavuzluk mu edeyim?" demiş.

Kadının cevap vermeden boynunu büküşünden Şehzâde, kadının kendi evine değil, lâkin onun evine gitmek istediğini çakmış. Lâkin belâya bak ki, Emced'in kadını götürecek yeri yokmuş. Terziyle paylaştıkları ev iki odadan ibaretmiş. Hatunu oraya sokamazmış ya!

Neyse, Şehzâde "Allah kerim" diyerek kadının önüne düşmüş. Nereye gittiklerini bilmeden sokak sokak yürümüş. O kadar ki kadın yorulmuş. Emced'e:

— "Aman efendim, eviniz acaba daha çok sürecek mi?" diyerek şikâyette bulunmuş.

Şehzâde:

— "Eve birkaç adım yol kaldı. Biliyorum, sizi yordum. Lâkin orada rahat edebilmeniz için her şey hazırdır. Bu ciheti düşünerek sizi bu kadar yürütmeye cesaret ettim!" diye cevap vermiş.

Böyle söylerken, geniş bir yan sokağa sapmış. Birkaç adım yürüdükten sonra, sokağın öteki ucunun kapalı olduğunu, yani sokağın bir çıkmaz sokak olduğunu görmüş. Böyle olduktan sonra, atılabilecek bir yalan kalmamış. Emced tam çıkmazın dibindeki koca konağın önünde durmuş.

Konak hakikaten de şahane bir bina imiş. Kapısı koca bir takma kilitle kilitlenmiş. Şehzâde kilidi canına minnet bilmiş. Konağın kapısı yanındaki geniş binek taşına oturmuş. Kadın da onun yanı başına oturduktan ve biraz bekledikten sonra:

— "Efendim, neden burada, dışarıda bekliyoruz da içeri girmiyoruz?" diye sormuş.

Şehzâde şöyle bir düşündükten sonra:

— “Kapının anahtarı hizmetçidedir. Ben ona mükellef bir ziyafet hazırlamasını emretmiştim. Tembel herif dışarı çıkmış olacak. Belki bir şey satın almak üzere çıkmıştır. Biraz bekleyelim, her hâlde çok gecikmez, neredeyse gelir!” diye cevap vermiş.

Ve verdiği cevaba kendisi de şaşırmış. İçinden, “Şu hanım kız beklemekten çarçabuk usansa da, hayırlısıyla savuşup gitse, yoksa yaktığımız yalancı mumun neredeyse sönmesi muhakkaktır. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâhi aliyyi’l-azîm.[315] Bu derdi de başıma nereden aldım ya Rabbî!” diye düşünmüş.

Filvâki kadın beklemekten usanmış. Usanmış ama kalkıp da gitmemiş ki… Emced’e:

— “Efendim sizin hizmetçi hakikaten tembelmiş. Ne kadar zamandır onu burada bekleyip duruyoruz da, bir türlü geri dönmüyor. Bunun âlâsı şu kilidi kırmaktır!” demiş.

Yerden koca bir taş alıp kilidi kırmaya başlamış. Aksilik olacak ya, kilit kırılıvermiş, kapının kanatları da açılıvermiş. Emced kadına:

— “Hanımım ne yaptınız?” demiş.

— “Sizi burada bekletmek daha mı iyi olurdu? Ev sizin değil mi, ister kırar, ister yaparsınız!”

Öyle ya, ev Şehzâde’nin olduktan sonra, kadının sözüne verilecek karşılık yokmuş. Kadın babasının evine dalarmış gibi çalkana çalkana içeri girmiş.

Emced ise kapıda duraklamış. Biraz evvel kadına, evde büyük bir ziyafet hazırladığını söylememiş miydi ya! Ya evin içi tamtakır kuru bakır çıkarsa veyahut evde insan varsa! Böyle kilidi kırarak eve sellemehüsselâm iki yabancının girmesine ne demezlermiş? Şehzâde bunları düşünüp dururken kadın:

— “Ne duruyorsunuz, niye girmiyorsunuz efendim?” diye seslenmiş.

Emced:

— “Vallâhi bu musibet kölenin çabucak dönmediğini hayra yormuyorum. Ya çarşıda kavgaya tutulduysa ve benim ona tembih ettiğim ziyafeti

hazırlayamadıysa diye düşünüyorum. Bu köle kısmından çektiklerim canıma tak dedi!” diye cevap vermiş.

Kapının dışarısında daha fazla beklemesi, yalanını çaktırmak demek olacağından kadının arkasından o da içeri yürümüş. Ama yüreği doğrusu “Pat pat!” çarpıyormuş.

İçeri girince bir de ne görsünler? Koca bir daire. Dairenin dört tarafında yaldızlı ve kakmalı tavanlardan yerlere kadar ipekli örtüler sarkıyor. Yerlerde altın, gümüş ve renk renk, çeşit çeşit mücevherlerle işlenmiş minder altlıkları, onların üzerinde de Hint kumaşından minderler, yastıklar.

Dairenin zemini zebercet gibi, mozaik gibi taşlardanmış ve tersim edilen[316] arabeskler o kadar zarif ve o kadar inceymiş ki, bunları insandan ziyade karınca veya örümceklerin işlemiş oldukları zannedilebilirmiş.

Bu dairenin orta yerinde koca bir havuz varmış. Oradaki fıskiyelerden ta tavana kadar serin serin su şelâleleri fışkırıyormuş. Havuzun bir yanında koca bir masa, masanın ortasında som altın bir şamdan ve onun üzerinde yüzlerce mumlar yanıyormuş.

Masanın üzerinde sıralı duran çerezleri, nefaisten saymak değme babayiğit çaçaronun kârı değilmiş. Üzümler mi istersiniz? Şeftaliler mi? Narlar, muzlar, portakallar, armutlar, çilekler, daha neler, neler yokmuş?

Sonra elmastıraş billurdan yapılma renk renk bardakların içinde öyle şaraplar varmış ki, insan kırmızısını sevgilinin gülüşü, sarısını da cana yakın sarı yârin göz parıltısı sanırmış. Velhâsıl evde ne var ne yoksa, hepsi ev sahibinin zengin, pek büyük bir adam olduğuna delalet ediyormuş.

Emced’in şaşkınlığından dili tutulmuş. Ne düşüneceğini, ne edeceğini şaşırmış. Bir taraftan ev sahibinin gelmesinden korkuyor, bir taraftan da kadına karşı yalancı çıkmadığına seviniyormuş. Gözünün önünde yığılı duran bu servet ve şan eserlerine kadın da şaşmış, etekleri memnuniyetten zil çalmaya başlamış. Ellerini çırparak:

— “Gördünüz mü efendim, kölenize bühtan ettiniz, adamcağız hâlbuki her şeyi hazırlamış ve hiçbir şeyi unutmamış!” demiş.

Kadının bu sözlerine Şehzâde “ham hum şuru lob” kabilinden bir cevap vermiş. Kadın ne söylüyor, o ise ne düşünüyormuş?

Zavallı Şehzâde dalgın dalgın dururken, kadın yanına yanaşıp çekiçle ceviz kırıldığı zaman çıkan şakırtıya benzer bir gürültüyle şırakkadak yanağından öpmüş. Sonra:

— “Yahu bu dalgınlık ne? Yoksa bu ziyafeti başkası için mi hazırladınız da ben gelince canınız sıkıldı? Merak etme, eğer dâvetliniz gelirse, ben ona hizmet ederim!” diye bağırmış.

Emced cevap verememiş. Yalnız içinden, “Ev sahibi gelince, ilk işi kılıcını çıkarıp boynumu vurmak olur. Yapar a, herif yapsa da yerden göğe kadar haklı olur!” diye düşünmüş.

Bu esnada kadın, masanın başına geçmiş. Fıkır fıkır gülüyor, cıvıl cıvıl konuşuyor, Şehzâde’nin can sıkıntısına rağmen etrâfa neş’e saçmaya muvaffak oluyormuş.

Emced’in somurtmakta inat ettiğini görünce, ona birbiri arkasına birçok kadeh şarap içirmiş. Bin rica, bin minnetle ona birkaç lokma yemek yedirebilmiş.

Lâkin Şehzâde’nin dalgınlığı bir türlü geçmemiş. O an-be-an ev sahibinin eve sökün etmesini bekliyormuş. Mademki evde hazır bir ziyafet masası varmış, bunu ev sahibi cinler ve periler için hazırlatmamış ya! Tâ neredeyse, onun çıka gelmesi, iki kere iki dört ettiği kadar muhakkakmış. Onun için Emced’in gözleri kapıdan ayrılmıyormuş.

Nihayet, kadının tuttuğu kadehlerin birini tam dudaklarına götüreceği zaman, kapının perdeleri usullacık ayrılmış. Ev sahibi arz-ı endam etmiş. İri yarı bir adammış ve kıyâfetinden büyük bir memur olduğu anlaşılıyormuş. O akşam için sevdiği bir kadını eve dâvet etmiş ve evde görülen hazırlıklar hep o gelecek nazenin içinmiş.

Bu adamın ismi Bahadır’mış. Yüreğinin iyiliği, cömertliği, nezaketi ile mârufmuş[317].

O akşam evine yaklaşırken cümle kapısını açık bulunca, hayretler içinde kalmış. Hele dairenin perdeleri arasından yavaşçacık boynunu uzatıp sevgilisi için hazırlattığı ziyafete yabancı bir delikanlı ile yabancı bir kadının konduğunu görünce, ev sahibi alıklaşmış.

Emced ise dudağına götürdüğü kadehi bir türlü boşaltamamış. Durduğu yerde sanki taş kesilmiş, donmuş. Yüzünde renk nâmına bir şey kalmamış.

Ev sahibi, çarçabuk kendini toplamış. Güngörmüş bir adam olduğu için, hâlden anlarmış. Kıyametleri koparak içeri dalmaktansa, parmağını dudaklarına götürmüş ve Emced'e gelmesini işaret etmiş.

Kadın, içki, şarkı ve sözle o kadar meşgulmüş ki biraz yan tarafına düşen kapıya doğru başını çevirmeyi ve etrâfı tanımayı aklından bile geçirmiyormuş. Şehzâde'nin birdenbire yerinden kalkmasına şaşmış ve ona nereye gittiğini sormuş.

Şehzâde bir ihtiyacı için çıkıp hemen geri döneceğini söyleyince, daha fazla tahkikata lüzum görmeyerek gözlerini yine masadaki çerezlere çevirmiş.

Emced yerinden kalktıktan sonra, gölge gibi gürültüsüz yürüyerek dairenin kapısı dışarısında bekleyen ev sahibine kavuşmuş. Elini öpmüş:

— "Efendim, bana kızmazdan evvel, söyleyeceklerime bir kulak veriniz!"diye yalvarmış. Ve Bahadır'a her şeyi birer birer anlatmış. Kim olduğunu, memleketinde ne mevkide bulunduğunu ve nasıl bu yabancı yere geldiğini, velhâsıl her şeyi bildirmiş.

Emced'i dinledikten sonra Bahadır, feleğin pek yaman bir sillesine uğrayan bu Şehzâde'ye çok acımış. Emced sanki kırk yıllık dostuymuş gibi, onu sevmiş ve ona kanı ısınmış:

— "Dinle beni kardeşim" demiş, "sana bir şey söyleyeceğim, eğer söylediklerimi dinlersen, seni affedeceğim. Yok, ricamı yerine getirmezsen, canından olacağını muhakkak bil. Bana gelmezden evvel oturduğun minderin üzerine dön ve yine eskisi gibi kurul. Ben biraz sonra daireye gireceğim. Ben girer girmez bana savurmadık küfür bırakma! 'Neden bu kadar geciktin?' diyerek beni adam akıllı azarla ki, arkadaşın beni kölen sansın. Ben gecikmeme bir sebep uyduracağım. Sen sözlerime inanma. Kalk beni döv! Eğer beni dövmekte tereddüt edersen, sana şimdiden söyleyeyim de, sonra bana söylemedin deme, hâlin yaman olur. Bana dayağı attıktan sonra, yine yerine geç ve rahatına, zevkine bak. Sabaha kadar eğlen. Sabah olunca istediğin gibi, istediğin yere git. Yabancıları

kollamak, bizim boynumuzun borcudur. İşte senden istediğim budur!” demiş.

Emced’in yüreği şükranla taşmış. Eğilmiş Bahadır’ın ellerini birkaç kere öpmüş. Artık yüzüne renk, dizine derman gelmiş. Daireye dönerek o da kadının şen ve şakraklığına mukabele etmeye başlamış.

— “Vallâhi hanımefendi, bu ömrümde geçirdiğim en mesut günlerin birisidir. Bende uyandırdığınız neş’e için size nasıl teşekkür etsem azdır!”

Kız:

— “O o… Maşallah, bu neş’e size birdenbire nereden esti? Deminki perhiz neydi, bu turşu ne?” diye cevap vermiş.

Emced:

— “Deminceğe kadar yüreğimi bir şüphe kemiriyordu. Kölem Bahadır’ın benden bazı kıymettar mücevherler çaldığını ve onun için gözükmediğini sanıyordum. Şimdi gidip mücevherleri yerli yerinde görünce, artık endişem kalmadı.” diye bir yalan uydurmuş.

Kadın bu sözlere inanmış. İkisi beraberce oturarak saatlerce gülüşmüşler, eğlenmişler.

Aradan epeyce saat geçince Bahadır daireye girmiş. Elbiselerini kamilen değiştirmiş ve sırtına kölelerin giymesi âdet olan bir cübbe geçirmiş. Yerleri öperek ilerledikten sonra Emced’in karşısında el-pençe divan durmuş ve kabahatli olanlarda görülen bir vaziyet takınmış.

Şehzâde, Bahadır’a çatılmış kaş ve sanki öfkeyle alabildiğine açılmış gözlerle bakarak:

— “Şimdiye kadar neredeydin, ey kölelerin en köhnesi, en işe yaramazı?” diye bağırmış.

Bahadır:

— “Vallâhi efendim, çamaşırlarımı yıkıyordum. Zat-ı âlilerinin bu kadar erken teşrif buyuracağınıza ihtimal vermedim, çünkü âdetiniz eve çok geç dönmektir!” diye bir kulp takmaya savaşmış.

Şehzâde güyâ öfkeyle köpürmüş, kükremiş:

— “Yalan söylüyorsun kâfir! Sana bir dayak atayım da dayağın nasıl olduğunu öğren!” diye nara atarak kızılcık sopasına el salmış.

Bahadır’ı dövmeye başlamış. Ama çok yavaş vuruyormuş. Bu hâl kadının nazar-ı dikkatinden kaçmamış. Hemen fırlayarak:

— “Dayak dediğin öyle olmaz, böyle olur!” diyerek Bahadır’ı öyle bir dövmüş ki, Bahadır hakikat-i hâli ilan etmekten kendini güç belâ zapt edebilmiş. Her inen sopa, gözlerinden sahte değil, hakiki yaşlar döktürüyormuş.

Emced, “Bu kadar yapma! Artık yeter!” dedikçe, kadının hırsı artıyor ve Bahadır’ı Allah yarattı demeyerek gücü yettiği kadar dövüyormuş.

Bu insafsızca hâle bir nihayet vermek için Emced ileri atılarak kadının elinden değneği kapmak mecburiyetinde kalmış. Kadın da epeyce yorulduğu için, masa başına dönerek yine başını tütsülemeye devam etmiş.

Şehzâde ile arkadaşı yine saatlerce eğlenmekte devam etmişler. Bahadır ayakta durarak onlara hizmet ediyormuş.

Gece ortasına doğru gerek yediği dayaktan, gerekse alışmadığı hâlde saatlerce ayakta hizmet etmekten çok yorulduğu için Bahadır, dairenin ortasına yan gelerek âlâ bir şekerleme kestirmeye başlamış. Lâkin şekerleme diye başlayan uyuşukluk, biraz sonra düpedüz bir uykuya münkalib olmuş. Bahadır adam akıllı horlamaya başlamış. Bu horultuya kadın pek fena öfkelenmiş.

— “Bir uşak parçasının böyle göz göre göre seni tahkir etmesine nasıl tahammül ediyorsun? Kalk da şu edepsiz herifin başını vur!” diye Şehzâde’yi kışkırtmaya koyulmuş.

Emced:

— “Yahu aklını başına topla, bu kadar suça bu kadar ceza olur mu? Herifi uyandıralım, işine gitsin. Yarın ben onun payını veririm!” diyerek kadını yatıştırmaya uğraşmış.

Kadının ise damarı tutmuş:

— “Hayır olmaz! İllâ da illâ onun başını keseceksin. Sen kesmezsen ben gider keserim. Onun başı kesilmedikçe rahat edemem, işte o kadar!” diye inat etmiş.

Emced yapmayın softalar, etmeyin mollalar dedikçe, kadın çileden çıkmış, azgın bir kaplan gibi Bahadır’ın üzerine atılmaya kalkışmış.

Emced içinden, “Bu adam bize yabancı… Gelip evinin kapısını kırarak içeri girdik, dostuna hazırladığı ziyafete konduk, bu yaptıklarımıza karşı adam, kızacağına geldi kendini, bize kul köle etti, üstelik güzel de bir dayak yedi, kendisine borçlu bulunduğumuz şükranı şimdi gidip uyurken başını kesmekle mi ödeyeceğiz?” diye düşünmüş.

Kadınsa büsbütün ateşlenmiş. Emced kadını uslandırmanın ihtimali olmadığını anlayınca:

— “Onun başını kesmek lâzımsa o işi ben senden iyi beceririm!” diyerek kadının elinden kılıcı almış. Kaldırınca, kadının boynunu vurmuş.

Kadının başı yerde yuvarlana yuvarlana gidip Bahadır’a çarpmış. Bahadır uyanmış. Emced’i elinde ucunda kan sızan yalın kılıçla, yerde de kadının başından ayrılmış gövdesini görünce, bu hâlin ne demek olduğunu sormuş.

Şehzâde de kadının pek aşırı şımararak az kalsın onu öldüreceğini söyleyince, kalkıp Emced’in elini öpmüş, ona:

— “Kardeşim keşke kadını affedeydin! Neyse, oldu olacak. Şimdi bu kadını buradan çıkarmaya bakalım” demiş.

Kadının cesedini bir koca sepete yerleştirmiş, Emced’e:

— “Siz buranın yabancısısınız. Bunu nasıl ve nereye götürüp atacağınızı bilemezsiniz. Bunu şimdi bir sırtlayıp götürürüm. Fakat eğer yolda beni bu yükle yakalarlarsa idam ederler. Siz burada güneş doğuncaya kadar beklersiniz. Eğer güneş doğduğu zaman ben geri dönmemişsem, o zaman rahmet-i Rahmân’a kavuşmuş olduğumu anlayınız. Bu takdirde bu ev ve içindeki eşyanın hepsi sizin olsun. Eğer geri dönersem, iş yolunda cereyan etti demektir.” demiş.

Emced, her ne kadar onu gitmekten alıkoymaya uğraşmışsa, muvaffak olamamış. Müteessir müteessir bir köşeye çekilerek avdetini beklemeye

koyulmuş.

Bahadır ise sepeti başına koymuş ve çarşıya mal götüren hamalları taklit ederek deniz yolunu tutmuş. Lâkin aksi tesadüf, o gece vali birçok bekçilerle beraber şehir sokaklarını dolaşıyormuş. Bahadır’a rast gelmiş. Sepette ne taşıdığını görmek istemiş. Sepettekini görünce uzun uzadıya sorgu suale lüzum görmeden Bahadır’ı yaka paça ettirerek hapishaneye attırmış.

Sabah olunca Bahadır’ın boğazına, bacaklarına tomruk vurmuşlar, onu Padişahın önüne sürüklemişler. Bahadır’ın bir kadın öldürdüğünü ve kadını denize atmak üzereyken yakalandığını duyunca, Sultan öfkesinden yerinde oturamaz olmuş. Hiddetinden güle güle Bahadır’a:

— “Maşallah senin bu mârifetinin olduğunu bilmezdik! Kim bilir kaç insana böyle gizli gizli kıymışsındır. Söyle bakalım, saklama!” diye bağırmış.

Bahadır cevap vermeyerek boynunu eğmiş. Padişah büsbütün kızmış:

— “Sana söyle diyorum! Bu kadını kim öldürdü?”

Bahadır:

— “Ben öldürdüm efendim!” deyince:

— “Hemen götürün, şu haini sokak sokak gezdirin. ‘İnsan öldürenin hâli budur hey!’ diye tellâllar bağırsınlar. Sonra alıp rasgele ağacın birisine asın!” diye bağırmış.

Cellâtlar Bahadır’ın başına üşüşmüşler. Onu şehrin bütün sokaklarında teşhire koyulmuşlar.

Emced ise sabaha kadar Bahadır’ın konağında beklemiş. O gün söken şafak Şehzâde’ye göre pek soğuk, pek hazin bir şafak olmuş.

Gün ağardıktan biraz sonra Emced, tellâlların dışarıda bir şey ilan ettiklerini duymuş. Kulak kabartmış ve Bahadır’ın asılmak üzere olduğunu anlamış. Telaşlı adımlarla kendini dışarı atmış. Dosdoğru valiye gitmiş. Bahadır valinin önünde duruyormuş. Boğazına ilmiği geçirmişler. Zavallıyı ipe çekmek üzereymişler. Emced valiye koşmuş:

— “Kadını öldüren bu değildir. Bunu neye asıyorsunuz? Kadını ben öldürdüm, cezam neyse çekmeye razıyım!” demiş.

Vali:

— “Bu kadar karışık ve ehemmiyetli bir meselede ben hüküm veremem, hüküm Padişahımızındır. Ben ikinizi de şimdi onun önüne götürürüm. Kozunuzu orada paylaşırsınız!” diye cevap vermiş.

Emced’le Bahadır’ı Sultanın önüne götürmüşler. Orada Emced, mine’l-evvelü ile’l-âhir her şeyi anlatmış. O anlattıkça Padişah şaşa kalmış. “Çok garip!”, “Acayip!” diyerek sakallarını kaşımış.

Emced bütün diyeceklerini sayıp döktükten sonra, Sultan onu affetmiş. Naklettiği şeylerin kitaba yazılarak başkalarına ibret olmak üzere kütüphânesinde hıfzedilmesini[318] emretmiş. Sonra Şehzâde’ye dönerek:

— “Evlâdım sana vezaret rütbesini veriyorum, kabul eder misin? Hem bu sayede belki kaybolan kardeşini de bulursun!” demiş.

Şehzâde bu iltifata teşekkür etmiş. Rütbe, ihsan, servet hepsi Emced’in olmuş. Padişah Bahadır’ı da taltif etmeyi unutmamış.

Emced vezir olunca, sokak sokak tellâllar gezdirmiş ve kardeşi Es’ad’ı arattırmış. Lâkin Es’ad bir türlü bulunamamış. Değil kendisi, hatta bir iz bile elde edilmemiş.

Hep bunlar olup biterken, zavallı Es’ad’ın zindanda işkenceci karının elinden çekmedikleri kalmamış. Gün geçmezmiş ki zindanın duvarları, derisi yüzülen yahut kemikleri kırılan Es’ad’ın çığlıklarıyla inim inim inlemesin.

Derken ateşperestlerin bayramı yaklaşmış. Davul sarıklı Behram -çünkü bu adamın ismi Behram’mış-, artık Es’ad’ın Ateş Dağı’na götürülmesi ve orada kurban edilmesi vakti gelip çattığını arkadaşlarına söylemiş. Arkadaşları da ona bir gemi hazırlaması için izin vermişler. Behram gemiyi hazırlatmış ve geminin Ateş Dağı’na müteveccihen denize açılacağı günü Es’ad’ı bir sandığa kapayarak gemiye taşıtmış.

Sarayın yüksek bir odasından denizi ve limanı seyreden Emced, o dakikada gözü önünde bir sandık içinde o kadar aradığı kardeşi Es’ad’ın

taşınmakta olduğunu bileymiş, kim bilir dünyayı nasıl allak bullak edermiş.

Mamafih yürekten yüreğe yol var derler ya, Es'ad'ın içinde bulunduğu sandık sarayın yanından geçerken Emced, yüreğinde kardeşi için mütemadiyen hissettiği mutât tahassürden daha şiddetli bir şeyler duymuş. Hâlbuki sandıkta ne olduğunu, ne bilsin?

Sandık gemiye girdikten sonra, Behram gemicilere demir alınarak yelkenlerin açılmasını emretmiş. Gemi salına salına limandan çıkmış ve deryaya kanıksamış koca bir kuş gibi karadan ayrıldıkça yolunu arttırmış.

Tam memleketin sahili gözden kaybolunca, rüzgâr derece derece ıslık çalarak şiddetini arttırmış. Derken efendim, denizi göklere karıştıran bir fırtına kopmuş. Koca gemi nehir üzerinde sürülüp giden saman çöpü gibi dalgalara tâbi kalmış, yolunu şaşırmış.

İki gün sonra fırtına dinip de biraz evvel kıyametler koparan deniz sanki o değilmiş gibi sakinleşince gemi, Behram'ın tanımadığı bir sahile yanaşmış.

Orada etrâfı duvarlarla, kulelerle çevrili bir şehir varmış. Gemi kaptanı Behram'ı çağırarak:

— “Siz bilirsiniz arkadaşım, lâkin bu şehre uğrasak fena olmayacak. Gemide su kalmadı. Fırtınada taframızı da attık. Üstelik tayfa da pek yorgun. Bu şehrin limanına girersek, hem su, hem safra buluruz, hem de tayfa biraz dinlenmiş olur.” diye fikrini açmış.

Behram kaptanı haklı bulmuş. Gemi sahildeki şehrin limanına girmiş.

O şehrin sultanı Mercane adlı genç ve güzel bir kadınmış. Kaptan yine Behram'a yanaşmış:

— “Arkadaş sana söylemeyi unutmuştum. Burasının sultanı Mercane adlı güzel bir kadındır. Kadın pek Müslüman ve dindardır. Şimdi memurları bize gelir, geminin bir ateşperest gemisi olduğunu anlarlarsa, zapt eder, bizleri de cayır cayır ateşlerde yakarlar ha! Ona göre davran. Hatta belki Mercane'nin bizzat gelmesi de memuldür!” demiş.

Behram sakalını tutup uzunca düşünceye vardıktan sonra:

— “Bunun da çâresini buldum. Şu bizim esir Es’ad yok mu ya! Onun yüzünden gözünden Müslümanlık akıyor. Onu tutar memlûk kıyâfetine sokarız. Ben sultanın kendisine yahut göndereceği adamlara kendimi memlûk tüccarı ve esirci diye satarım. Sözlerimi ispat için elimde hatta bir memlûk olduğunu söyler ve icap ederse, Es’ad’ı gösteririm.” diye cevap vermiş.

Kaptan:

— “Âlâ olur!” diyerek işine gitmiş.

Gemi limana girmiş, yelkenler mayna edilmiş[319], demir atılarak palamarlar bağlanmış.

Derken efendim, Mercane Sultan bizzat sahile gelmiş. Zâbitleri, vezirleri etrâfındaymış. Kaptanı çağırtarak:

— “Siz nerelisiniz, nesiniz ve necisiniz?” diye sormuş.

Kaptan yerleri öperek ve temennalar ederek:

— “Efendim biz alelâde bir esirci gemisiyiz. Esirci tüccar da gemidedir. Esir sata sata bu kıyıları dolaşıyoruz.” demiş.

— “Âlâ, öyleyse hani ya esir tüccarı nerede? Şunu huzuruma getiriniz!”

— “Baş üstüne efendim, derhal çağırtalım!”

Bu söz üzerine arkasına Es’ad’ı takarak Behram ilerlemiş. Sultan ona da ne olduğunu sormuş. O da esir tüccarı olduğunu söylemiş ve arkasında memlûk kıyâfetinde yürüyen Es’ad’ı göstererek:

— “İşte esirlerimin birisi!” demiş.

Sultan Es’ad’a ismini sormuş. Şehzâde:

— “İsmim evvelce Es’ad’dı; lâkin şimdi el-Müteessir’dir.” dedikten sonra hüngür hüngür ağlamış.

Sultan Es’ad’ın ağlamasında bir fevkaladelik görmemiş. Öyle ya, esir olan sevincinden fink atmazmış ya! Lâkin gencin güzelliği, yüzünde parlayan asalet eseri, mûnisliği kalbine dokunmuş. Behram’a dönerek:

— “Sen bu esiri bana sat!” demiş.

Behram ellerini ovuşturarak:

— “Efendim, çok esir sattık, şimdi kala kala elimizde bir bu kaldı. Onu kendime ayırmıştım. Müsaade ederseniz, onu muhafaza edeyim!”

— “Ne söylüyorsun sen? Amma da şımarık herifmişsin! Alın şu çocuğu, doğru saraya götürün. Sen de buradan defol git. Bu gece ortasına kadar buradan ayrılmazsan, seni zindana attırır, zincirler içinde inim inim inletirim. Senin ne meta olduğun yüzünden gözünden belli, meymenetsiz herif!”

Derhal Es’ad’ı saraya götürmüşler. Behram davul sarığıyla alelacele gemiye dönmüş. Kaptana hâli anlatmış:

— “Bugün amma da uğursuz günmüş. Bunca yol aldıktan sonra, kurbanımızdan da olduk. Ah şu fırtınaya ne diyeyim. Bizi tam mantara bastırdı. Gemicilere söyle, yol hazırlıklarını yapsınlar. Evvelâ safra, sonra su alsınlar.[320] Başımıza daha büyük bir belâ gelmeden, buradan savuşmalıyız!” demiş.

— “İyi diyorsun kardeşim, ama ben denizin kırk yıllık kaptanıyım, rüzgâr olmayınca geminin yürüdüğünü hiç görmedim. Buranın rüzgârları, gece ortasına doğru başlar. O zamana kadar bekleyeceğiz.”

— “Mecburiyet olduktan sonra bittabi’ bekleyeceğiz. Lâkin ne edelim de gece ortasından evvel savuşalım!”

Es’ad’ı saraya götürdükten sonra giydirmişler, kuşatmışlar, Mercane Sultanın önüne götürmüşler. Mercane Sultan yemek yiyormuş. Es’ad’ı kendi masasına oturtmuş ve ona şarap vermiş. Şehzâde bir içmiş, iki içmiş, yanakları kızarmış, gözleri bayılmış. Üstelik bir de hararet bastığı için, yemekten sonra biraz serin hava almak üzere Sultanın izniyle saray bahçesine çıkmış. Orada bir havuzun şırıltısını dinleye dinleye havuzun kenarında uyuya kalmış.

Gece olunca, gemideki gemiciler, su tulumlarını sırtlamışlar ve su doldurmak üzere şehir duvarlarına yanaşmışlar. Duvarlar pek yüksek değilmiş. Güçlük çekmeksizin içeri atlamışlar, kendilerini havuzları fıskiyeli tenha bir havuzda bulmuşlar. Meğer burası sarayın bahçesiymiş.

Gemicilerin bir ikisi tulumlarına havuzdan su doldururken, yanı başlarında bir de kimi görsünler? Es’ad’ın ta kendisini. Onu kavrayınca kayığa götürmüşler.

Es’ad’ın geri getirildiğini görünce Behram sevincinden deli gibi olmuş. Onu getiren gemicilere[321] bol bol bahşişler vermiş. Gemi orada daha fazla beklemeden yelkenlerini açmış ve Ateş Dağı’na doğru yol almaya başlamış.

Mercane Sultan, Es’ad’ın geri dönmekte geciktiğini görünce, hizmetçileri bahçeye göndermiş. Köleler, câriyeler ellerinde meşalelerle, şamdanlarla bahçede aramadık yer bırakmamışlar; lâkin Es’ad’ı bir türlü bulamamışlar.

Mercane Sultan, hizmetçilerin Şehzâde’yi bulamadıklarını görünce, kendi kalkıp bahçeyi taharriye[322] koyulmuş. Her taraf yoklanmış, lâkin hiçbir tarafta Es’ad’a rast gelinememiş. Yalnız havuzun bir kenarında Es’ad’ın pabuçlarını bulmuşlar. Sonra o pabucun bulunduğu yerden duvara kadar su birikintilerini görmüşler. Duvarın o noktasının dış tarafında bazı evler varmış. Mercane Sultan o evdeki insanları getirterek birkaç saat evvel ne gördüklerini sormuş. Onlar da hep bir ağızdan:

— “Sahilde bir gemi duruyordu. Geminin tayfası boş tulumlarla duvarın yanına geldiler, duvarı aştılar, bahçeden su aldılar, sonra gemilerine döndüler.” diye cevap vermişler.

Mercane Sultan Şehzâde’nin bahçeden çalınıp kaldırıldığını anlamış. O kadar canı sıkılmış ki, hemen oracıkta kaptan paşasını çağırarak:

— “Ne kadar harp gemim varsa, hepsini şimdilik sefer için hazırla. Bu gece limandan çıkan bir esirci gemisi yok muydu, onu kovalayıp yakalayacağız. Ben de beraber geleceğim!” diye emir vermiş.

On tane koca harp gemisi hazırlanmış. Mercane Hatun en büyüğüne binmiş. Gemiler yelken-kürek açığa açılmışlar. Üçüncü günü, ufukta Behram’ın gemisini görebilmişler.

Ondan sonra bir yarıştır başlamış. Sultanın gemileri daha büyük ve rüzgâr da sert olduğu için harp gemileri git gide Behram’ınkine yanaşıyorlarmış. Nihayet harp gemileri ateşperest gemisini sarmışlar. Behram artık mahvolduğunu hesaplayarak:

— “Ben ölmezden evvel benim ölümüme sebep olan şu Müslüman piçini bari öldüreyim. Alınız şunu, hemen şimdi denize atınız!” diye bağırmış.

Gemiciler Es’ad’ı tutunca denize atmışlar. Şehzâde güm diye denize düşmüş. Kara denizler köpüre köpüre üzerine kapanmış.

Lâkin Es’ad’ın daha eceli gelmemiş olacak ki, karanlık diplere kurşun gibi indikten sonra, hızlı hızlı tekrar suyun yüzüne gelmiş. Yüzmek de biliyormuş. Birkaç kulaç atmış. Rüzgâr da yardım etmiş. Sağ sâlim sahile çıkabilmiş. Üzerindeki ıslak elbiseleri çıkarıp kurutmuş, onları giydikten sonra içeri doğru yürümüş. Günlerce yol almış. Lâkin ne bir şehre, ne bir insana, ne de bir köye rast gelmemiş.

Nihayet bir akşam, uzakta bir şehrin duvarlarını seçebilmiş. Şehre gelince, geç vakit kapıların kapalı olduğunu görmüş. Şehrin dışarısındaki mezarlığa giderek orada bulduğu kapısı açık bir türbeye sığınmış. Taşların üzerine kıvrılarak uyuya kalmış.

*

* *

Gelelim Behram’a…

Gemisi sarılır sarılmaz, birdenbire rüzgâr kesilmiş, deryayı kara bir duman bürümüş. Göz gözü görmez olmuş. Behram sisten bil-istifade Mercane Sultanın gemileri arasından sıvışıp kaçmış.

Birkaç gün yol aldıktan sonra, oralardaki bir ateşperest şehrine varmış. Behram’ın o şehirde bir evi, bir de Bostan adlı bir kızı varmış. Şehre gece geç vakit eriştiği için sur kapılarını kapalı bulmuş, o da Es’ad gibi sabahı mezarlıkta beklemeye karar vermiş.

Mezarlığa varınca, kapısı açık türbeyi görmüş. İçeriye dalmış. Yerde bir insanın uyumakta olduğunu seçmiş. Eğilip de dikkatli dikkatli bakınca, Es’ad’ın ta kendisi olduğunu tanımış. Onu uyandırarak:

— “Görüyorsun ya! Nafile bizden kaçmaya uğraşıyorsun. Nerede olsan gelip seni buluruz!” diye bağırmış.

Sonra gevrek gevrek kahkahalar koparmış.

Sabah olunca Şehzâde'yi gemicilerine taşıtmış, onu evinin bodrum katına hapsetmiş. Kızı Bostan'ı da çağırarak:

— "Ha seni göreyim kızım! Halis muhlis bir ateşperest kızı olduğunu göster, şu Müslüman'ın anasından emdiği sütü fitil fitil burnundan getir. Ona etmedik fenalık, yapmadık işkence bırakma!" demiş.

Kız cevaben kendisine havâle edilen işin üstesinden geleceğini babasına bildirmiş. Bildirmiş, ama eline kamçıyı alıp da bodrum katına inince ve âhû bakışlı, yakışıklı, nur parçası gibi delikanlıyı görünce, ona cefa etmeye yüreği razı olmamış. Bilakis Es'ad'a abayı bir âlâ yakmış. Uykudan, yemekten olmuş, durup durduğu yerde derin derin ahlar çekmeye başlamış. Cefâyı Şehzâde değil, asıl o çekiyormuş.

Bodrumun anahtarları kızdaymış ya, kız ikide bir de Es'ad'a cefâ çektireceğim diyerek kapağı bodrum katına atar, mahzun Şehzâde ile tatlı tatlı muhabbetler edermiş. Ona İslâmlığın ne olduğunu ve nasıl olduğunu sorar, Es'ad da ona bu hususta hocalık edermiş.

Kızın yüreğinde Şehzâde sevgisiyle beraber İslâmiyet'e bir meyil uyanmış. Günün birinde kız, kelime-i şahadet getirerek Müslüman olmuş. Bodrum katında Es'ad'la beraber namaz kılar, onun sözlerini can ve yürekten dinler, güzel güzel yemekler pişirip ona götürür ve saklı saklı yedirir, onu teselli edermiş.

Ölüyü diriden, diriyi ölüden halk eden Tanrı, davul sarıklı, süpürge sakallı Behram'dan Bostan gibi nazenin, zarif ve güzel bir kız yarattığına şaşılamazmış. Kız Müslüman olduktan sonra, zaten evvelce güzel olan yüzüne başka bir sevimlilik, başka bir halâvet yayılmış.

Bir gün kız, kapıda gelip geçenleri seyrederken tellâllerin bağırdıklarını işitmiş. Tellâller:

— "Kim Es'ad adlı bir Müslüman gencini bulup getirirse, ona Vezir Emced hatır ve hayâle sığmaz ihsanlarda bulunacak. Kim onun bulunduğu yeri bilir de gelip haber vermezse veya onu getirip teslim etmezse, kellesi vurulacak!" diye bağırıyorlarmış.

Hâlbuki Emced, Es'ad'ı memleket memleket araya araya geziyormuş. O gün de o şehre vararak tellâllere bağırdıkları gibi bağırmalarını emretmiş.

Bostan doğru Emced’e giderek hâl ü keyfiyet böyle böyle diye her şeyi anlatmış.

Emced, Behram’ın evine gelerek Es’ad’ı bodrum katından çıkartmış. İki kardeş birbirlerini görünce, birbirlerinin kucağına atılmışlar ve dakikalarca kendilerinden geçerek birbirlerinin göğsü üzerinde kalmışlar.

İki kardeşin birbirlerine anlatacakları çokmuş. Sözün, sohbetin, muhabbetin günlerce ardı arkası kesilmemiş. Bostan’ın Es’ad’a ne kadar iyiliği dokunduğunu öğrenince Emced, kıza fevkalade ihtiram etmiş ve onu kardeş gibi sevmiş.

İki kardeş günlerce birbirlerine dert yandıktan sonra, yol hazırlığı yapılmış, Es’ad’ın, Emced’in vezir bulunduğu yere gitmesi kararlaştırılmış. Bostan ile beraber babası da oraya götürülecekmiş. Lâkin Bostan bir tahtırevan içinde giderken babası zincirlerle yürütülecekmiş.

Nitekim ki öyle olmuş. Yolcular selâmetle yola çıkıp varacakları yere selâmetle varmışlar.

Orada Sultan, Behram’ı mahkemeye çekmiş. Onu kafasını koparılmaya mahkûm etmiş. Behram hükmü dinledikten sonra:

— “Demek beni öldürmeye karar verdiniz Sultanım?” demiş.

Sultan:

— “Hay hay! Ha şunu bileydin yezit kâfir!” demiş.

— “Bana niçin kâfir diyorsunuz, ben bakalım kâfir miyim?”

— “Nasıl değilsin? Keratanın yediği naneye bakın, ettiğin haltlar başını aştı be herif!”

— “Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden resulallah!”

— “Demek sen Müslüman oldun ha?”

— “Evet, efendim, Müslüman oldum. İsterseniz beni şimdi idam ediniz. Artık gam yemem. Son günlerde gönlüme hidâyet gelmişti.”

Bu sözler üzerine Sultan, Es’ad’a bakmış:

— “Sen ne dersin kardeşim, bu herifin herkesten ziyade sana fenalığı dokundu, senin onda çok hakkın vardır!” demiş.

— “Ben hakkımı ona helâl ettim ve kendisini affettim. Onu bana bağışlayınız ve Müslüman olarak yaşamasına müsaade ediniz!”

— “Pekâlâ, öyle olsun. Haydi, seni serbest bıraktım!”

İki şehzâde babalarına, Kamerüzzaman’a dönmeyi düşünmeye başlamışlar. Behram’ı da, Bostan’ı da beraber alacaklarmış. Yalnız iki şehzâdenin çektikleri çileler o kadar hadden aşırı olmuş ki, ikisinin de sinirleri bozulmuş. Olur olmaz şeyden müteessir olurlar ve oturup çocuklar gibi ağlarlarmış.

Gerek Bostan olsun, gerek Behram olsun, onları teselli için bin dereden su getirirler, neler de neler anlatırlarmış.

Yine şehzâdelerin böyle canları pek sıkık olduğu bir gün Behram:

— “A sultanlarım, bu hâliniz nedir? Bu kederiniz nedir? Sizin başınıza gelenler dünyada başka kimsenin başına gelmedi mi sanıyorsunuz? İnsanoğulları neler çekmişler, neler de görmemişlerdir. Metin olunuz bakalım. Artık elhamdülillâh merak edecek, müteessir olacak bir şeyciğiniz kalmadı. Bakınız ben size Nimet ve Naum’un hikâyesini anlatayım da size ibret olsun!” demiş.

— “Anlat bakalım!” deyince Behram söze başlamış:

SEVDÂLI NİMET'LE SEVDÂLI NAUM

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde Basra'da, Kufe şehrinde, eşrâftan[323] Hatem oğlu Râbia adlı bir zengin adam varmış.

Bu adam, bu yalancı ve cefâlı dünyada yaşayan insanların en mesudu sayılabilirmiş. Öyle ya, nâmerde muhtaç değilmiş. Çünkü parası varmış. Ailesinde bir uygunsuzluk yokmuş. Ev halkının hiçbirinde bir illet yahut bir hastalık yokmuş. Bu dünyada bundan fazla ne aranabilir?

Onun nur topu gibi Nimetullah adlı bir oğlu varmış.

Bir gün Râbia, esir pazarında dolaşırken, satılık bir esir kızının koynunda mini mini, yumuk yumuk, bembeyaz bir kız çocuğu görmüş. Yavru annesinin sütünü emiyormuş. Râbia ufacık çocuğa bayılmış. Annesini de, koynundaki çocukla beraber satın alarak eve götürmüş.

Râbia'nın karısı, kocasının getirdiği çocuklu kadını görünce, "Bu de ne?" diye taaccüp etmiş. Kocasına:

— "Yahu senin âdetin değildi. Şimdi durup dururken eve bir odalık getirmek fikri sana nereden esti?" diye sormuş.

Râbia da:

— "Aman karıcığım, ben kadını odalık diye almadım. Koynundaki çocuğu görmüyor musun? İşte onun için satın aldım. Hele git de haspaya bir bak. Tıpkı bizim oğlana benziyor. Hem onunla da yaşıt galiba? Şu kız bir büyüsün, güzeller güzeli olacak!..." diye cevap vermiş.

Râbia'nın karısı esir kadına:

— "Kızım adın ne?" diye sormuş.

— "Benim adım Bedia'dır."

— "Kızının adı ne?"

— "Onun da adı Saad'dır."

Sonra kocasına:

— “Peki kocacığım. Çocuğa yeni bir isim takmak lâzım gelecek, ona ne ad takalım?”

— “Adını sen tak!”

— “Naum adına ne dersin?”

— “Öyle olsun, adı Naum olsun!”

Naum ile Nimetullah’ı aynı beşikte yatırmışlar ve aynı sûrette bakılmışlar. İkisi de on yaşına basınca, insan hangisinin ötekisinden daha güzel olduğunu, bir türlü kestiremezmiş. İkisi de o kadar güzel, o kadar da birbirlerine benzerlermiş. Erkek kıza “kız kardeşim” der, kız da erkeğe “ağabeyciğim” dermiş. İki çocuğun birbirlerini böyle çağırdıklarını işiten Râbia bir gün oğluna:

— “A oğlum, Naum senin kardeşin değil, onu sen doğduktan biraz sonra satın almıştım. O bir köle kızıdır.” demiş.

Nimetullah da:

— “Öyleyse o benim eşim olacak, ben onunla evleneceğim!” demiş.

Hemen annesine koşarak babasının ne dediğini ve kendisinin ne cevap verdiğini anlatmış. Annesi:

— “Baban doğru söylüyor oğlum. Onunla evlenirsen iyi edersin!” demiş.

Bunun üzerine Nimetullah ile Naum birbirlerine varmışlar, karı koca olmuşlar. Bu onu, o bunu o kadar severmiş ki, dünyada birbirini bu kadar seven bir çift daha bulmak pek güç sayılırmış. İnsanın böylesine de bu kadar sevgi yaraşırmış ha! Çünkü Nimet hakikaten pek yakışıklı bir erkek olduğu kadar, Naum’un da bir eşi daha bulunmaz kız güzellerindenmiş. İkisi de tatlı huylu, nâzik yürekli, ince duygulu, uysal gençlermiş. O zaman ilim olarak, fen olarak öğrenilip bilinen ne varsa, hepsine âşina imişler.

Hele Naum bir uda el salınca, bir kanun üzerinde parmak gezdirince dağları taşları ağlatan yahut oynatan bir musikî sihirbazı olurmuş. Sesini bir salıverdi miydi dere tepe, ağaç, bulut, deniz hep kendinden geçer, sâmit ve sakin o lâhutî sesi dinlerlermiş.

Bir akşam Nimet, Naum’a biraz ud çalmasını yalvarmış. Naum sazı alarak fasla başlamış. Saza sesini de uydurmuş. Konu komşu, hep tepeden tırnağa kadar kulak kesilmişler. Lâkin çobana kavalını çaldırtan kuzunun meleyişi, kurtta kuzuyu boğazlamak iştihasını uyandırır.

Râbia’nın evinden iki taş atımı uzakta Kufe Valisi Haccac’ın konağı varmış. O gece, Haccac’ın ta kendisi o güzel sesi duymuş ve ne yapıp yapıp Naum’u ele geçirmeyi kurmaya başlamış. Zaten bütün şehir Naum’un güzelliği dedikodusuyla çalkanıyormuş.

Haccac da kızın ânını şânını duymuş. O içinden, “Anladığıma göre yeryüzünde güzellikte bu kızın bir misli yok! Sesine gelince, şahide ne hacet, dinleyip duruyorum. Ey Haccac, sana ne düşer bilir misin? Şu kızı kaçırmak düşer. Kaçırdıktan sonra hatunu Şam’daki Halife Mervan oğlu Abdülmelik’e göndermeli. Halife güzelin böylesine bayılır. Doğrusu, sonra kim bilir bana ne rütbeler, ne ihsanlar yağdırır. Boş vakit geçirmeye gelmez. Demir kızgınken dövülür. Hemen iş başına geçelim!” diye düşünüyormuş.

Hemen “Şırak, şırak!” diye ellerini çarpmış. Yoktan var olmuş gibi, karşısında bir köle peyda olmuş. Haccac ona:

— “İhtiyar cadı gelsin!” demiş.

Köle, bu ihtiyar cadının kim olduğunu biliyormuş ki, ses çıkarmadan ortadan kaybolmuş.

Biraz sonra Haccac’ın önüne, süklüm püklüm bir koca karı gelmiş. Vali cadaloza:

— “Rabia’nın oğlu Nimet’in karısı Naum’u bilirsin ya, onu buraya getirmeli. Sen gayret edersen, bu işin üstesinden gelirsin! Naum buraya gelmezse, sen âhirete göçersin! İşte bu kadar, haydi defol!” diye bağırmış.

Karı, fırtınanın önüne katıp altüst ederek sürdüğü bir paçavra parçası gibi, sapartayı[324] yiyince, soluğu kapı dışarısında almış. Şaka değilmiş bu, herkesi gadriyle[325] titreten Haccac imiş. Dediği dedik, ettiği ettikmiş.

Ertesi günü, sabah erken, ihtiyar kadın, üstünü başını hazırlamış. Bugün bir cübbe giymiş, boğazına iki binlik bir tesbihi dolamış, eline bir asâ almış, sokağa çıkmış. Her adım başında, dudaklarını, dua okur gibi kıpırdatır,

sağına soluna üfler, arada sırada kelime-i şehâdet getirir, “Allah! Allah! Allah!” diye inlermiş. Onu o hâliyle gören, “Amma da dindar, amma da muhterem bir kadıncağız!” dermiş; ağzıyla böyle bal döküp dururken onun arı gibi, akrep gibi sokabileceğini imkânı yok tahmin edemezmiş.

Öğle namazı vakti olunca, koca karı Râbia’nın evine gelmiş. Kapının tokmağını tutarak “Çat!... Çat…” diye vurmuş. Ama tekbire[326], tehlile[327] hiç fâsıla vermemiş. Bilakis kuru göğsünü lafza-i celâl[328] ile gümbür gümbür öttürüyormuş.

Râbia’nın kapıcısı kapıyı açıp da ihtiyar kadını görünce:

— “Kimi istiyorsunuz?” diye sormuş.

Cadı:

— “Evlâdım, dünyadan elini eteğini çekmiş, âhireti düşünür bir kadıncağızım! Sizin kapının önünden geçerken öğle ezanını duydum. Dizlerimde derman yok ki, namaz vaktini geçirmeden evime kadar sürüklenebileyim. Burasının Müslüman evi olduğunu bilirim. İzin ver de içeri gireyim ve öğle namazını eda edeyim!” diye mırıldanmış ve hemen kelime-i şahâdeti fısıldamaya koyulmuş.

Kapıcı:

— “A kadınım, evet, bu ev Müslüman evidir; ama evdir, câmi veya tekke değildir ki, her gelen geçen içeri girip namaz kılsın. Câmi buradan pek uzakta değildir. Artık oraya kadar bir gayret ediverin.” demiş.

Kadın, kapıcının kapıyı kapamasına vakit vermeden:

— “Bilirim oğlum bilirim, burası câmi değildir. Ama acaba câmiler Râbia gibi temiz pak bir Müslüman’ın evinden daha münasip midir ki, ben şu zavallı hâlimle oraya kadar debeleneyim?” diye ısrar etmiş.

Kapıcı, “Olmaz!” dedikçe kadın söylenmiş. Nihayet kapıcının yakasına sarılmış:

— “Ben emirlerin, vezirlerin evlerine istediğim gibi ve istediğim zaman girebilirken sen mi benim buraya girmemi yasak edeceksin!” diye bağırmış.

Gürültüyü yukarıdan Nimet duymuş. Aşağıya koşmuş. Koca karının öfkesini görünce gülmüş. Kapıcıya “Bırak girsin!” diye emretmiş.

Kadın Nimet’e hayır dualar ede ede içeri girmiş. Naum’u görünce, “Tüh tüh kırk bir kere maşallah, Yaradan’a kurban olsunlar!” dedikten sonra dudaklarını kıpırdatmış, ellerini dua vaziyetinde açmış, sonra Naum’un yüzüne üflemiş. Sanki fazla ihtiyarlığından yürüyemiyormuş gibi ıhlaya pıhlaya ve “Ya Allah, ya Muhammed!” diye inleye inleye odanın mihrabımsı bir köşesine giderek namaza durmuş. Bir rekat kılmış, iki rekat kılmış; akşam olmuş, cadı hâlâ, habire namaz kılar dururmuş. Onu seyreden Naum artık dayanamamış:

— “A hanım nineciğim, biraz oturup ayaklarını dinlendirsene!” demiş.

— “A hanım kızım, âhireti arayan bu dünyada kendini yormalıdır. Bu dünyada kendini yormadın mıydı, âhirette mesut olamazsın!”

Bu söz üzerine kız yerinden kalkmış, gitmiş, cadı için bir tepsi yemek hazırlamış. Tepsiyle odaya girerek:

— “Hanım nine, bizim gibi tembel insanlar, sizin gibi insanların dualarına muhtaçtırlar. Sana yemek hazırladım. Allah’ın bize dirlik düzenlik vermesi için dua et. Biz doğrusu ibadette biraz kusur ediyoruz. Bari sen Allah’a yalvar da kusurlarımızı affetsin.”

— “Ah kızım, niye zahmet ettin, gördün mü ya, oruçlu olduğum için bir şey yiyemeyeceğim! Neyse evlâdım, sanki yemiş gibi oldum. Sen üzülme yavrum, her duamda seni anmayı unutmam!”

Naum’la cadı karşı karşıya geçmişler ve bu minval üzerine konuşup durmuşlar. Artık gece olmuş. Nimet de odaya girmiş. Naum Nimet’e:

— “Kocacığım bu ihtiyarcık ne iyi kadın, ona bizim evde kalmasını teklif et. Ona bir oda veririz. Zavallının gece gündüz işi namaz, ibadetten ibaret. Böylelerinin hayır duaları makbul olur!” demiş.

Nimet bu teklife:

— “Yarına kadar düşünürüz. Nasılsa bu kadın bu gece buradadır. Bu saatte sokağa çıkamaz ya!” diye cevap vermiş.

Artık herkes kendi odasına çekilmiş. İhtiyar karı namaz kıldığı odada kalmış. Evin her tarafında duyulabilecek bir sesle sabaha kadar Kur'an okumuş.

Sabah olunca, Nimet'le Naum kadının geceyi geçirdiği odaya gitmişler. Koca karı evden gitmeye hazırlanıyormuş. Nimet'le Naum:

— "A… Nereye gidiyorsun nine? Biz sana evde bir oda hazırladık, orada istediğin vakit, istediğin kadar ibadet eder, namaz kılarsın."

— "Allah sizi berhudar etsin evlâtlarım. Doğrusunu söylemek lâzım gelirse, ben geceleri tekkede geçiririm. Ama sizi de kırmak istemem. Onun için evde kalmayı kabul ederim. Yalnız ikide birde zikr-i ilâhide bulunmak için, tekkeye gidip gelmekliğim lâzımdır. Kapıcıya tembih ediniz de, benim eve gelip gitmeme mümanaat etmesin[329]. Şimdi meselâ dergâha gideceğim."

Naum bu hacı kadını o kadar sevmeye başlamış ki, hacı kadın dergaha gidip gelmek üzere evden çıkarken oturup ağlarmış. Zavallı kız, bu hacı kadının koltuğu altında ne biçim bir plan taşıdığının farkında değilmiş.

İhtiyar cadı, evden dergaha gidiyorum diye ayrıldıktan sonra doğru Haccac'ın evine varmış. Haccac:

— "Ee… Ne yaptın?" diye sormuş.

— "Efendim Naum'un evine gittim, kızı gördüm. Hakikaten kız, kaçırılacak kadar, hatta uğrunda can feda eyleyecek kadar varmış. Ne gözler, ne kaşlar, ne vücut, ne endam, hey Allah'ım hey! Doğrusu kız dediğin böyle olmalı, seyrine vallâhi doyum olmuyor. Bal gibi, şeker gibi tatlı! Kıza baktıkça zevk-i seliminize hayran oldum. Kırk bu kadar sene bu sanatta saç-baş ağarttım, şimdiye kadar görmediğim güzel, ayartmadığım kadın kalmadı, ama bunun gibisine vallâhi ilk defa olarak şimdi rast geliyorum."

— "Haydi, gevezelenip durma! Onun ne fıstık olduğunu ben bilirim. Sana verdiğim vazifenin hakkından gelip gelmeyeceğini aklın kesti mi? Sen bana onu söyle!"

— "Hiç böyle şeyin üstesinden gelemez olur muyum? Kızın güzelliğini gördükçe, vazifemi özene bezene yapacağım. Yalnız sizden bir ay mühlet

isterim. Kız vakıa mâsum ve toy; fakat etrâftakiler ona dört gözle bakıyorlar.”

— “Pekâlâ, öyle olsun, bugünden itibaren sana tam bir ay mühlet veriyorum. Bir ayda kızı bana getirmezsen, senin içini dışına çevireceğim!”

Bu laflar üzerine hacı kadın, şeytanlığına var kuvvetini vermiş. Ev halkını eve girip çıkmasına alıştırmak için, olur olmaz vakitlerde girer çıkar durur, evde bulundukça namazla, zikirle ve Kur’an okumakla vakit geçirirmiş. Artık evdekiler ona öyle emniyet bağlamışlar ki, onun üzerine yemin ederlermiş.

İhtiyar kaltak herkesin, efendisinin, kölesinin de hürmetini, muhabbetini kazanmış. Bir gün evde Naum’la baş başa kaldığı zaman:

— “A kızım, benim gibi günahlı bir kulun duasından ne çıkar? Dergaha gittiğim zaman beraber gel de kulağın zikrullah ile dolsun. Onların duası, nefesi benimki gibi değildir. Yüreciğin açılır, gönlün ferahlanır, safâ nedir o zaman anlarsın!” demiş.

Naum da:

— “Vallâhi hacı nine, çok doğru söylüyorsun, ne olur, tekkeye gittiğin zaman beni de oraya götürsene…” diye yalvarmış ve sevinçle ellerini çırpmış.

Hacı kadın içinden, “İşim tıkırında!” diye düşünerek ellerini ovuşturmuş.

Ertesi gün Naum kaynanasına:

— “Aman anneciğim, ben utanıyorum, söyleyemiyorum, sen bari Nimet’e söyle de bana izin versin, hacı nineyle tekkeye giderek dervişlerin zikrini göreyim. Hatta sen de bizimle beraber gel!” demiş.

— “A kızım Nimet’in huyunu bilmez misin? Buluttan nem kapar. Ben ona söylerim. İnşallah izin verir.”

Akşam olup da işi Nimet’e açtıkları zaman, Nimet izin vermemiş. Ne kadar yalvarmış, yakarmışlarsa, olmaz demiş.

Nimet’in Naum’u dergaha götürmesine izin vermediğini koca karı duyunca, canı sıkılmış. Lâkin bu kadarcık bir mümanaat, tasarladığı planı

mevki-i fiile[330] koymaktan vazgeçecek değilmiş ya!

Dergâha gidiyorum diye evden çıkmış. Ertesi günü sabah yine eve dönmüş. Nimet işine gitmiş. Cadı Naum'u bir odada yalnız otururken bulmuş:

— "Ah kızım dün gece keşke geleydin. Aman görseydin, nasıl canla, aşkla zikrettik. Şeyhüşmeşayih efendi hazretleri de dergâhtaydı. Esma çektik. Buhurlar yandı, kudümler çalındı, naatlar okundu. Aşkullah[331] ile yandık. Bu sabah öğleye kadar yine zikir var. İstersen bir kaçamak yap. Dergâha kadar gideriz, dinler sonra çarçabuk döneriz. Biz eve geldiğimiz zaman kocan daha dönmemiş olur. Kendisine dergaha gittiğimizi hiç açmayız, Allah uğrunda yalan günah değildir kızım!" demiş.

Kızı kandırmış. Kız kaynanasına giderek:

— "Anneciğim ben hacı kadınla dergâha gidip kocam dönmezden evvel geri geleceğim. Sen Nimet'e bir şey söyleme olur mu!" demiş.

Naum'un kaynanası da hacı kadına:

— "Aman kadınım, sakın gecikmeyiniz! Çünkü Nimet, Naum'un kendisinden izinsiz çıktığını duyarsa, analarımızdan emdiğimiz sütü fitil fitil burnumuzdan çıkarır. Oğlanın öfkesi pek fenadır!" demiş.

— "A hanımcığım, gidip de geri dönmemiz bir olur. Hatta niyetim, hanım kızımızı hiç oturtmamak… Zikre şöyle bir kulak misafiri olsun, yeter. Koşa koşa geri döneriz. Sevabı çoktur böyle şeylerin!..."

Bu sözler üzerine Naum, en sıkı çarşafına bürünmüş. Hacı nine önüne düşmüş ve sokakta yürümeye başlamışlar. Ama sizin de kolayca anladığınız gibi, dergaha mergaha gittikleri yokmuş.

Hacı kadın, en kestirme yoldan Haccac'ın konağına doğru yürüyüvermiş. Nitekim ki, birkaç dakika içinde Haccac'ın konağının tokmağını vurmuş. Koca karı ve onun ardı sıra Naum içeri girmişler.

Hacı karı Naum'u, "Beni bekle!" diyerek bir odaya kapamış. Kendi yukarı kata, Haccac'ın yanına çıkmış. Haccac'a kızı getirdiğini ve kızın aşağıda bir odada kapalı durduğunu söylemiş.

Haccac yay gibi yerinden doğrularak aşağıya koşmuş. Naum’u görmüş, gözleri parlamış. “Hakikaten güzel parçaymış!” diye Naum’un güzelliğine parmak ısırmış.

Zavallı Naum, yılışık suratlı Valiyi görünce, neye uğradığını ve ne kadar fena bir tuzağa düştüğünü anlamış. Alnını buz gibi terler ıslatmış.

Haccac hemen birkaç köle çağırmış. Bir hecin katarı hazırlatmış. Kölelere kızı doğru Şam’a götürüp Halife Mervan oğlu Abdülmelik’e teslim etmelerini tembih etmiş, hatta Halifeye bir de mektup yazmış. Uşaklara:

— “Bu mektubun cevabını da getirmeyi unutmayınız ha, vallâhi gözlerinizi patlatırım!” demiş.

Kervan, Naum’la beraber, palas pandıras Kufe’den çıkmış. Kısa bir zamanda Şam’a varmış.

Kölelerin reisi, Naum’u Halifenin harem dairesine bıraktıktan sonra Halifenin huzuruna çıkarak Haccac’ın mektubunu Halifeye vermiş. Halife köleye cevap vermiş, köle çıkıp gitmiş.

Naum harem dairesine gelince, Halifenin kız kardeşi, Halifeye gönderilen yeni odalığı görmek istemiş. Naum’un kapalı bulunduğu odaya varmış. Kadın Naum’u görünce:

— “Vah kardeşim, değil bin altın, sen iki bin altın bile edersin!” demiş.

— “Aman hanımcığım, bu ev kimin evidir ve ben neredeyim?”

— “Seni Haccac’ın esir pazarından bin altına satın alarak Halife Abdülmelik’e gönderdiğini bilmiyor musun? Haccac mektubunda öyle yazıyor. Ben Halifenin kız kardeşiyim.”

— “Vallâhi hanımcığım hiç haberim yoktu.”

Naum bu sözlerden Haccac’ın ne gibi bir dolap çevirdiğini ve kendisi ne fena bir kapana kapandığını anlamış. Ama ses çıkarırsa, hakikati anlatsa, kimsenin ona inanmayacağına eminmiş. Hiçbir şey söylememiş. Yalnız acı acı ağlamış.

O gün Halifenin kız kardeşi Naum’un odasına bir daha gelmemiş. Ertesi günü gelmiş. Beraberinde ipek elbiseler, kıymetli küpeler, elmas bilezikler,

pırlanta gerdanlıklar getirmiş. câriyeler başına üşüşmüşler ve sanki Naum gelin olacakmış gibi onu allamışlar, pullamışlar.

O günün akşamı, Halife Hazretleri, Naum'un odasını teşrif etmişler. Halifenin kız kardeşi, Halifeyle berabermiş. Ağabeysine:

— "A kardeşim, Allah bu kızı yaratırken sanki kâinatta güzellik nâmına ne varsa hepsini toplayıp bu kızın üzerine yığmış!" diye Naum'u methe koyulmuş.

Zavallı Naum bu sözleri duyunca, renkten renge girmiş. Peçesini sıkı sıkı yüzüne çekmiş. Halife Naum'un elleriyle el bileklerinden başka bir yerini görememiş. Onun için ona:

— "Ey nazlı güzel, peçeni kaldır da yüzünü göster!" demiş.

Naum yüzünü daha sıkı örtmüş. Halife fena bir adam değilmiş. Kız kardeşine:

— "Galiba kız çok utangaç, onu ürkütmeyelim. Hem de yol yorgunluğunu da hesap etmeli. Onu üç gün sonra görmeye gelirim. O zamana kadar sen onunla konuş, onu teselli et ki, neş'esi yerine gelsin!" demiş ve Naum'a "Allah'a ısmarladık!" diyerek odadan çıkmış.

Halifenin bu sözleri üzerine, harem halkı, var kuvveti teselliye vermişler. Onlar teselli ettikçe, Naum'un kederi artıyormuş. O kadar ki, Halifenin kendisini ziyaret ettiğinin ikinci günü, ağır hasta olarak yatağa düşmüş.

Halifenin Naum'a gönül bağladığını anlayan saray halkı, sokak sokak hekim aramaya koyulmuşlar. Hekim, çıkrıkçı, üfürükçü kime rast gelmişlerse, çal-yaka ederek Naum'un başucuna götürmüşler. Lâkin ne hekimlerin ilacı, ne çıkrıkçıların mârifetleri, ne de üfürükçülerin üfürükleri Naum'un derdine devâ olamamış. Onun rengi solmuş, gözleri çökmüş, etleri erimiş.

*
* *

Gelelim Nimetullah'a…

Cadaloz kadının Naum'u evinden kaçırdığı günün akşamı, evine dönmüş. Odasına çıkmış. Naum onu her gün kapıda karşılarmış. Naum'un

gözükmeyişi, onu meraka komuş. Odada “Naum!... Naum!...” diye bağırmış. Hiç kimse cevap vermeyince, daha sert bağırmış. Lâkin yine Naum gözükmemiş.

İşte o zaman yerinden kalkarak doğru annesine gitmiş ve Naum’un ne olduğunu sormuş. Annesi ezile büzüle bütün hakikati anlatmış.

Nimet evden çıkınca, soluğu memleketin polis müdüründe almış. Derdini ona yanmış. Polis müdürü her şeyi biliyormuş. Lâkin Validen korktuğu için, sesi çıkmamış. Üstünkörü taharriyattan sonra “Kızı bulamadık!” diye cevap vermiş.

Nimet, bu sefer polis müdürünü Haccac’a şikâyet etmiş. Haccac polis müdürünü yalancıktan paylamış, azarlamış. Ama Naum bir türlü bulunamamış.

Bunun üzerine Nimet kederinden hasta olup yatağa düşmüş. Annesi olsun, babası olsun, eve getirmedik doktor bırakmamışlar, lâkin bir şey fayda vermemiş.

Bu sıralarda Kufe’de İranlı bir hekim varmış. Bu adamın işi gücü şehirde ne olur ne biterse anlamaya uğraşmakmış. Her söze kulak kabartır, koca karı lafı demez dinler, dedikodu demez dinlermiş. Ona “Yahu her şeyle niye bu kadar alakadar oluyorsun?” diyenlere, “Sakla samanı, gelir zamanı!” diye cevap verirmiş.

İşte bu İranlı, ne yapmış yapmış, Naum meselesinin hakikatini öğrenmiş. Herifin de hekim olarak ânı şânı her tarafa yayılmış bulunduğundan, bir gün Nimetullah’ın babası Râbia, onu alıp oğlunun yanına götürmüş.

Acem, Nimetullah’ı muayene ettikten sonra babasına:

— “Bunun hiçbir hastalığı mastalığı yok, bu bir kızı seviyor, onun hasretiyle yanıyor. Kız ise Şam’dadır. Bunun iyileşmesi, o kızla birleşmesine bakar!” demiş.

Râbia:

— “Çok doğru söylediniz. Eğer bunların kavuşması işini siz başarabilirseniz, benden ne dilerseniz, dileyiniz!...” diye cevap vermiş.

Acem, Râbia’ya bir kervan hazırlatmış. Nimet’i de yanına alarak Şam yolunu tutmuş.

Oraya varınca, çarşıda bir dükkân açmış. Kendisi hekim olmuş, Nimet’e de hekim muavini süsünü vermiş. Herkesin ağrısına merhem, hastalığına ilaç, velhâsıl derdine bir devâ bulmuş. Öyle ki, az zamanda Şam’da ustalığıyla şöhret bulmuş. Her derdi olan ona gelir ve ondan derman ararmış.

Bir gün saraydan bir koca karı gelerek Naum için Acem’den ilaç aramış. Acem saraydaki hastanın Naum olduğunu anlayınca, sevincinden takla atacağı gelmiş. Lâkin büyük âlimlere yaraşır bir somurtkanlığı elden bırakmak işine gelmezmiş. Muavinine ilaç yaptırıyorum diye, Nimet’e bir mektup yazdırmış. Mektubu muska gibi üç köşe bükerek Naum’a göndermiş.

Naum, Nimet’in mektubunu alır almaz canlanmış, hastalığından eser kalmamış. Cümle âlem, Acem’in maharetine parmak ısırmışlar.

Halife Hazretleri kesenin bağını çözmüş. Acem’in üzerine bol keseden ihsanlar yığdırmış.

Nimet bu yığılan ihsanların bir kısmını ihtiyar kadına devrederek ihtiyar kadının gönlünü almış. Ona sırrını açmış. İhtiyar kadın:

— “Demek onun efendisi, kocası sizsiniz ha?” demiş.

— “Evet benim, nereden bildin?”

— “Nasıl bilmem, senin ismin gece gündüz kızın dudağından eksik olmuyor ki!...”

İhtiyar kadın günlerce düşünmüş, taşınmış, nihayet iki sevdâlıyı birbirlerine kavuşturmak için bir plan kurmuş. Doğru Acem’in dükkânına gitmiş. Dükkânın arkasında izbe bir kiler varmış. Nimet’i odaya çekmiş. Nimet’e kadın elbiseleri giydirmiş. Kulaklarına küpe, zülüflerine inci, gerdanına gerdanlık ve bileklerine bilezik takmış. Nimet’i öyle bir otarmış, öyle bir kotarmış ki, imkânı yok onun erkek olduğu anlaşılamazmış. Bu iş bittikten sonra koca karı Nimet’e:

— “Şimdi arkamdan yürü! Ama erkek gibi, öyle oklava yutmuş gibi değil ha, şöyle biraz naz ederek yürü!” diye tembih etmiş.

Sokağa çıkmışlar. Nimet onun arkasından yürüyormuş. Onu sokakta gören:

— “Vay haspa kız, amma da nazlı şey ha!...” demekten kendini alıkoyamazmış.

Böylelikle ihtiyar kadın ve arkasından yürüyen Nimet saray kapısına varmışlar. Saray kapıcısı Nimet’i içeriye sokmamaya kalkışmış:

— “Emir emirdir, bana yabancı sokma dediler, ben de sokmam vesselâm!” demiş.

Koca karı:

— “Sen bu kızı biliyor musun? Halifenin sevdiği Naum Hatunun câriyesidir. Naum Hatun bugün hastalıktan kalktığı için, Halife Hazretleri ona bir yeni câriye satın aldılar. İşte o câriye de bu gördüğün kızdır. Onun girmesini yasak ettiğini Halife duyarsa vay hâline!...” diye diller dökmüş, kapıcıyı tehdit etmiş.

Nihayet kapıcı:

— “Öyleyse geçiniz!” diye bağırmış.

İçeri girmişler. Avluya girince koca karı Nimet’e:

— “Oğlum, buraya kadar sağ sâlim geldik, inşallah buradan çıkışımız da öyle olur. Naum’un odasına ikimiz birden girersek olmaz. Evvelâ sen gir. Şu geçidi görüyor musun? İşte o geçitten yürü, sağ taraftan beş kapı say, altıncı kapıya gir.” demiş.

Nimet’in yüreği küt küt diye atıyormuş. İhtiyar kadından ayrıldıktan sonra, heyecanından kapıların hesabını şaşırmış. Yedinci kapıdan sonraki sekizinci kapıyı açmış ve içeri girmiş. Kendisi zengin adam evlâdı olduğu hâlde, odanın bu kadar süslüsünü, o güne kadar görmemiş. Odada hiç kimse yokmuş. Naum’un gelmesine intizaren bir minderin üzerine çökmüş. Orada epeyce beklemiş.

Neden sonra kapı açılmış, lâkin içeriye Naum gireceği yere Halifenin kız kardeşi girmiş. Odasında yabancı bir kızın durduğunu görünce şaşırmış. Biraz düşündükten sonra kendi kendine “Muhakkak kardeşimin bir odalığı olacak!” diyerek Nimet’e kim olduğunu sormuş.

Nimet’in sesi pek kadın sesine benzemiyormuş. Taklitte de mârifeti biraz kıtmış. Erkek olduğu belli olmasın diye, Halifenin kız kardeşine cevap vermemiş.

Halifenin kardeşi sordukça soruyor, Nimet de cevap vermeyince küplere biniyormuş. Hanım o kadar kızmış ki, ellerini Nimet’in göğsüne uzatarak onu sarsmaya kalkışmış. İşte o zaman Nimet’in göğsünde kadınlara mahsus şişkinliği görmeyince, onun bir erkek olduğunu anlamış.

Hiddetlenmiş, oraya niçin ve nasıl geldiğini sormuş. nimet de hakikati daha fazla gizleyemeyeceğini anladığı için minel-evvel ilel-âhir[332] her şeyi elifinden ye’sine kadar saymış.

Halifenin kız kardeşi bu duyduklarına şaşmış. Nimet sözün arkasını getirince:

— “Korkma evlâdım! Hakikat senin anlattığın gibiyse, ben sana yardım ederim ve karıcığınla beraber kendi evine dönersen!” diye teminat vermiş.

Gelelim ihtiyar kadına…

O neden sonra Naum’un odasına uğramış. Nimet’i orada görmeyince etekleri tutuşmuş, Naum’a:

— “Yahu kocan buraya gelmedi mi?” diye sormuş.

Naum “Gelmedi!” deyince, “Aman Allah’ım, belânın büyüğüne çattık!” diyerek kapıya koşmuş. Kapı tokmağına o el sürmezden evvel tokmak kendiliğinden dönmüş, kapı açılmış. Halifenin kız kardeşi içeriye girmiş. Nimet de onun arkasından geliyormuş.

Halifenin kız kardeşi Nimet’i Naum’a göstererek:

— “Bu kimdir?” diye sormuş.

— “Kocamdır!” diye hıçkıran Naum, bayılarak yerlere düşmüş.

Hemen onu ayıltmışlar. Ondan daha iyi bir hâlde olmayan Nimet'in de yüzüne sular serperek başka bir odaya götürmüşler.

Akşam üzeri Halife, harem dairesine ayak basına kız kardeşi onu karşılamış ve Naum ile Nimet'in başlarından geçeni ona anlatmış. Halife Haccac'a bir kızmış, bir kızmış ki, öfkesinden sakalının her teli, ayrı ayrı titremiş. Naum ile Nimet'e develerle hediyeler vererek onları Kufe'ye göndermiş.

Naum ile Nimet'in Kufe'ye ayak bastıklarının ertesi günü, şafak sökerken, şehrin en büyük meydanında, cellât, Vali es-Sakafî oğlu Haccac'ın başını bir pala vuruşuyla gövdesinden ayırmış bulunuyormuş.

O günden itibaren, tâ ecelleri gelinceye kadar, Nimet ile Naum mesut ve bahtiyar yaşamışlar. Çektikleri çilenin acısını kat kat çıkarmışlar.

*

* *

Behram'ın bu masalına Emced ile Es'ad kahkahalarla gülmüşler. Tam o sırada, şehirde bir kıyamet kopmuş. "Davranın, vurun, kırın, kaçın!..." diye bağıran bağıranaymış.

Bu curcuna arasından memlûkün biri sıkı sıkı soluyarak saraya dalmış:

— "Aman Padişahım, şehrin ta kıyısına bir ordu yanaştı. Askerler denizin dalgaları gibi ilerliyorlar. Şehir halkı, 'Canını kurtaran sultandır!' diye önlerinde çil yavrusu gibi dağılıyorlar!" diye gördüklerini bildirmiş.

Emced Sultana:

— "Durunuz, gideyim de bakayım!" diyerek şehrin dışarısına çıkmış. Orduya kumanda eden sultanı aramış. Lâkin sultan diye karşısına akbaşlı bir ihtiyar çıkacağına nur topu gibi bir kadın çıkmış. Emced'e:

— "Benim ismim Mercane Sultandır. Ben buraya genç bir memlûkü aramaya geldim. Eğer onu şehrinizde bulursam, size hiçbir zararım dokunmaz. Lâkin onu burada bulmayacak olursam, yedinizden yetmişinize kadar, hepinizi kılıçtan geçirteceğim!" demiş.

Emced, Mercane Sultanın aradığı genç memlûkün ne biçim bir çocuk olduğunu sormuş. Mercane Sultan onu tarif etmiş, ismini de Es'ad diye

vermiş.

Emced, aranılan memlûkün kendi kardeşi olduğu anlamış. Mercane Sultanı şehrin Sultanının yanına getirmiş. Es’ad’ı burada görünce, Mercane Sultan çok sevinmiş. Artık harp darp tehlikesi kalmamış.

Mercane Sultanın geldiğinin üçüncü günü, üç gün evvel kopan kıyamete rahmet okutacak bir kıyamet daha kopmuş. Ucu bucağı görünmeyen koca bir ordu, şehri de, Mercane Hatunun ordusunu da her taraftan kara bulut gibi sarıvermiş.

Es’ad ile Emced, bu ordunun pişdarlarına doğru yürümüşler. Ordunun sultanının huzuruna götürülmelerini rica etmişler. Ricaları kabul olunmuş. Biraz sonra kendilerini Padişahın otağında bulmuşlar. Padişah:

— “Benim adım Gayur Sultandır. Senelerce evvel kızım Bedir Sultanla kocası Kamerüzzaman, babaları Şahüzzaman’a gideceğiz diye ayrıldılar. O zaman bu zamandır kendilerinden bir havâdis alamadım. Ben onları arıyorum!” demiş.

Emced ile Es’ad, Gayur Sultanın dedelerinin ta kendisi olduğunu anlamışlar ve Gayur Sultana her şeyi anlatmışlar. Gayur Sultan sevincinden ağlamış. İki şehzâdeye:

— “Siz merak etmeyiniz, ben sizi babanıza götürür barıştırırım!” diye teminat vermiş.

O da orada misafir kalmış. Ama o gece, ikinci kıyamete bile taş çıkaran bir üçüncü kıyamet daha kopmuş. At nallarının uzaktan gürültüsü gök gürleyişine benziyormuş. Koskoca bir ordu, tozu dumana karıştırarak yaklaşıyormuş. Yine el- Es’ad ile el- Emced sefir gönderilmişler. Kiminle karşılaşmışlar beğenirsiniz? Babaları Kamerüzzaman’ın ta kendisiyle…

Aman efendim, öpüşmelerin, koklaşmaların sonu, nihayeti gelmemiş. Kamerüzaman da şehirde misafir kalmış. belâların, çilelerin yalnız gelmedikleri gibi, artık mesut hâdiseler de toptan vâki olmaya başlamışlar.

Kamerüzzaman yol yorgunluğunu gidermezden evvel, bir kıyamet daha kopmuş. Artık herkes böyle kıyametlerin arkasından saadet geldiğini göre göre, kıyamete falan aldırmaz olmuşlar. “Ordu geliyor!” diye bağırıldıkça, mısırcı mısırları kaynatmaya, helvacı helvasını pişirmeye devam etmiş.

Ama devam etmekte de haklıymışlar ya! Çünkü bu sefer gelen padişah Hâlidan Adaları Sultanı Şahüzzaman'mış.

Artık ne cümbüş, ne şenlik olmuş bir tasavvur ediniz. Hasretli hasretlisine kavuşmuş, baba oğluna, oğul babaya, kız anasına, koca karısına, karı kocasına… Artık kavuşan kavuşana olmuş.

Es'ad'la Mercane Hatun birbirleriyle evlenmişler. Emced de Bostan kızla evlenmiş. Dokuz ay sonra Bostan, bir fidan salıvermiş. Es'ad da ağabeysinden geri kalmamış.

Velhâsıl-ı kelâm, herkes mesut ve memnun, ölünceye kadar bahtiyar yaşamışlar.

*
* *

Bu masalı bitirince, Şehrazat'a Şehriyar Sultan:

— "Şehrazat, bu hikâyen amma da güzeldi!" demiş.

Şehrazat da:

— "Evet, güzeldir; lâkin şimdi anlatacağım bundan da güzeldir Sultanım!" demiş ve anlatmaya başlamış:

TILSIMLI AT MASALI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, Acemlerin memleketinde, koca bir Padişah varmış. Bu Padişahın birbirinden daha güzel üç kızı varmış. Bir de nur topu gibi, delikanlı bir oğlu varmış.

Her yıl nevruz zamanı geldi miydi, memlekette şenlik yapılmasını emreder, nâ-şâd olanları şâd eder, fakir fukaraya tümen tümen sadakalar dağıttırırmış. Velhâsıl o gün, memleketinde de yüzü gülmedik adam bırakmazmış.

O gün, büyük küçük herkes fevç fevç[333] saray meydanına koşar, artık ulu Sultanı etekleyen etekleyene, ona uzun ömür dileyen dileyene olurmuş.

Yine böyle bir bayram günü, Sultan tahtına kurulmuş, memleketin her tarafından gelen murahhasları[334]dinliyormuş.

Tam o sırada Padişahın önüne üç büyücü çıkmış. Büyücülerin birisi, altın bir tavus kuşu; ikincisi, tunç bir boru; üçüncüsü de, fildişi ile abanoz ağacından yapılma bir at getirmiş.

Padişah bu üç adama getirdikleri mârifetlerin ne işe yaradığını sormuş. İlk büyücü:

— “Efendim, günün veya gecenin geçen her saatinde, bu tavus kuşu kanatlarını çırpar ve öter!” demiş.

İkinci büyücü:

— “Bu boru, bildiğiniz ve gördüğünüz borulardan değildir. Meselâ şehre bir düşman ordusu yanaştı değil mi, onlara karşı durup bunun ağzına bir üflediniz miydi, Hazreti İsrafil’in mahşer gününde öttüreceği surun gürültüsü gibi bir gürültü çıkar, düşmanların ödü patlayarak çil yavrusu gibi dağılırlar!” demiş.

Üçüncüsü ileri atılarak:

— “Efendim bu atın mârifeti çok büyüktür. Üzerine bindiniz miydi, göz yumup açıncaya kadar, kısa bir zamanda, istediğiniz memlekete gidersiniz!” demiş.

Ulu Sultan bir kahkaha salıvermiş, göbeği su tulumu gibi bıngıldamış:

— “Vay gidi köftehorlar vay!... Sizin sözlerinize inanıp hemen bahşiş vereceğim sandınız değil mi? Yağma yok! Şu ellerinizde taşıdığınız oyuncaklara bir kere gözümün önünde mârifetlerini yaptırınız bakalım. Ondan sonra size ne tahsis edeceğimi ben bilirim.” demiş.

Büyücülerin üçü birden, “Hay hay!” diyerek icat ettikleri şeylere mârifetlerini yaptırmaya koyulmuşlar.

O sıralarda meselâ saat üç idiyse, o saat bitip onun ardı sıra başka bir saat girmek üzereymiş. Altın tavus, değme azgın horozun kanat çırpıp çırpıp ötemediği gibi bir ötüş ötmüş ki, hazır bulunan vezir vüzera, “Fesuphanallah[335], min-tahayyürül-ukul![336]” diyerek sakallarını üçer kere sıvazlamışlar:

— “Doğrusu kuşun böylesini daha hiç görmediydik!” demişler.

Hem de haklıymışlar.

Sıra borunun ötmesine gelmiş. Boru sahibi hokkabaz, nefes alıp alıp yanaklarını şişirerek birdenbire boruyu öyle üflemiş ki, değil vezir vüzera, lâkin ellerini testi kulpu gibi dizlerine oturtan ulu hakan bile, az kalsın tahtından fırlayınca fare deliği aramaya koyulacakmış.

Herkesin korkusu geçip de aklı başına gelince, işi şakaya boğmuşlar. Gülüşmüşler, “Eh, o kadar da korkutmuyor ya! Neyse, düşman çok ödlek olursa korkutabilir!” demişler. Padişah da gülmüş, “Benim de fikrim öyle!...” demiş. İki büyücüye dönerek:

— “Dileyin benden ne dilerseniz?” diye gürlemiş. Büyücünün ikisi yerlere kapanıp Padişahın eteklerine sürünerek:

— “Bizim her birimiz sizden kızınızın bir tanesini isteriz!” diye cevap vermişler.

Sultan şaşalamış, “Dilek dediğin cübbe olur, kese kese altın olur, rütbe olur, böyle yekten kız mı istenir?” diye düşünmüş. Lâkin “Dileyin benden ne dilerseniz?” demiş ya, sözünü geri almayı erliğine yedirememiş. Çâresiz iki büyücünün her birine paluze[337] gibi kızlarının birisini evlendirmiş.

Sıra üçüncü büyücüye gelmiş. O da:

— “Efendim, ben de iki arkadaşımın dilediğini dilerim, üçüncü kerimenizle evlenmek isterim!” demiş.

Sultan:

— “Dur bakalım, bu ne acele? Göster bakalım mârifetini!” diye büyücünün doğru söyleyip söylemediğini anlamak istemiş.

Sultanın Şehzâdesi ileri atılmış:

— “Babacığım izin veriniz de ben şu ata bineyim. Bakalım bunun iddia ettiği gibi at yürüyecek mi?” diye yalvarmış.

Babası, “Olsun bakalım” deyince, Şehzâde ata atlayıvermiş. Başlamış atı kamçılamaya, mahmuzlamaya. Lâkin odun at şuradan şuraya kıpırdamamış.

O zaman Şehzâde üçüncü büyücüye dönerek:

— “Hani ya, göz açıp yumuncaya kadar bir memleketten öbürüne uçacaktı? Bu kadar mahmuz vuruyorum da hiç tınmıyor!” demiş.

Bu sözler üzerine, üçüncü büyücü ata yanaşmış. Atın sırtındaki bir düğmeyi Şehzâdeye göstermiş. O düğmeye dokununca, atın şahlanarak havaya kalktığını anlatmış.

Şehzâde düğmeye basınca, at birdenbire şaha kalkmış, sonra art ayakları kesilmiş, kuş gibi havalanmış. Habire, durmadan yükselmiş. Şehzâde sarayı da sarayın kubbesini de, minareleri de, dağ tepelerini de altında bırakmış.

Artık yükselmek istememişse de, bu kadarını dilemiş değilmiş. Atı durdurup yere kondurmak için aklına ne çâre gelmişse, hepsine başvurmuş. “Deh!” demiş olmamış, “çüş!” demiş habire yükselmiş. Ata bindiğine de bineceğine de yüz bin kere pişman olmuş.

O kadar yükselmiş ki, bulutların üzerinde uçarak çark eden akbabaları, kartalları tâ dipte bırakmış.

Atı başından kuyruğuna kadar sıkı fıkı muayene etmiş. Büyücünün göstermiş olduğu düğmeden başka atın omzunun sağında ve solunda serçe başı kadar iki çıkıntı görmüş. Sağdaki çıkıntıyı parmağıyla itmiş. Vay sen

misin iten! At yıldırım, şimşek kesilmiş. Evvelce bir yükseliyorsa şimdi bin yükselmeye koyulmuş.

Şehzâde, bu olmadı diye düşünerek düğmenin ötekisine el salmış. Bu sefer istediğine nâil olmuş. At âheste âheste inmeye başlamış. Yavaş yavaş dağlar, şehirler gözükmüş. Şehzâde kurtuluşu uğruna Allah'a bin şükürler etmiş.

Gelgelelim altında uzakta gördüğü şehirleri evvelce hiç görmediğinin farkına varmasın mı?

Şehzâde yabancı memleketlere düştüğünü anlamış. Ama ne çâre ki, artık olacak olmuş. Düğmeleri kullanmasını iyiden iyiye öğrendiği için, atı sağa sola fırlattırmış, ama ne sağda, ne solda, ne ileri, ne de geri de tanıdığı bir şehre rast gelmemiş.

Akşam olmak üzereymiş. Tâ garpta, güneş, kızıl bulutlar arasında kayarak batıyormuş.

Tam o sırada Şehzâde, o gün görmüş olduğu nice nice şehirlerin hepsinden güzel bir şehir görmüş. Zümrüt gibi yemyeşil ovaların, dağların, çağlayanların arasına gömülü duran bu şehir, hakikaten görülecek şeylerdenmiş.

Ama efendim, ne saraylar, ne evler, ne bağlar, ne bahçeler varmış!

Şehzâde içinden, “Bugün dünyalar kadar yer gezdim, lâkin bu kadar güzel bir yere rast gelmedim. Hazır akşam oluyor, bari burada konaklayım!” diye düşünmüş.

Atını şehrin etrâfında çark ettire ettire inmiş. Gördüğü en büyük sarayın damına konmuş. “Bu atı icat eden adam amma da hünerliymiş. İnşallah yakında memleketime, anama-babama kavuşurum da, şu büyücüye istediğini bağışlarım. Doğrusu bu at olur şey değil!” diye düşünmüş.

Attan inmiş, dama oturmuş. Beklemiş, beklemiş… Yukarıya kimse çıkmayınca, saray halkının uykuya dalmış olduğunu anlamış. Beklemekte devam etmiş.

Sular karardıkça kararmış. Batan güneşin son ışıkları da yeryüzünden ayrılmışlar.

Şehzâdeyi bir taraftan açlık, bir taraftan da susuzluk üzmeye başlamış. Nihayet dayanamamış. Bu kadar zengin yapılı koca bir sarayda her hâlde yiyecek ve içecek bir şeyler bulunacağını düşünerek damın sağını, solunu araştırmaya koyulmuş.

Damın bir tarafında bir merdiven bulmuş. Ondan aşağıya ine ine geniş bir mermer balkona inmiş. Sarayda çıt bile yokmuş. Sanki koca binada insanlar oturmuyormuşlar da cinler top oynuyorlarmış.

Şehzâde balkonun üzerine açılan pencerelerden usullacık içeri bakmış. Fakat zifiri karanlıkta bir şey seçmenin ihtimali yokmuş.

Zavallı delikanlı, bu hâle çok üzülmüş. Bilmediği, tanımadığı, yabancı bir yere dalmak olmazmış ya! İçinden, “Bunun en âlâsı dama gidip atın yanında sabahı beklemek ve sabretmektir!” diye düşünerek yine merdivenlerin yolunu tutmak üzereymiş ki, balkona çıkan geniş bir geçitte, birdenbire bir ışık peyda olmuş.

Şehzâde ışıktan tarafa bakınca, birçok kızların şamdanlar tutarak balkona doğru ilerlemekte olduğunu görmüş. Doğrusu kızların her birisi bir yıldız kadar güzelmiş. Hele ortalarında salına salına yürüyen hanımları, pırıl pırıl parlayan bu yıldızlar arasında ayın tam on beşine benziyormuş. Âhû gibi, mor hâleli, uzun ve kıvırcık kirpikli, kara gözlü bir dilbermiş.

İnsan dudağına baksa, yanağı “Beni beğenmedin mi? Birde bana baksana!” der gibi olurmuş. Yanağına baksa, kıvrılan kalçası, “Sanki o benden daha mı güzel, asıl bana bak!” diye bakışları dâvet edermiş. Öyle ki, insan neresini daha fazla beğeneceğini şaşırırmış.

İşte o kız, memleketin padişahının kızıymış. Babası onu çok severmiş. Onu el üstünde gezdirtirmiş. Hatta o koca sarayı onun için yaptırmış. Kızın canı sıkıldıkça, babasının sarayından kendi sarayına gelir ve keyfinin kahyası olmadığı için bir gün, iki gün, yani canı istediği kadar kendi sarayında kalır ve sonra babasının sarayına dönermiş.

İşte o gece, kızın yüreğine kendi sarayına gidip bir eğlenti yapmak hevesi doğmuş. câriyelerini etrâfına toplamış. Yanına yalın kılıç taşıyan bir zenci kölesi alarak göç etmiş.

Şehzâde, yalın kılıçlı zenci köleyi görünce, harp kokusu duyan harp küheylanı gibi solumaya başlamış. Burnunun delikleri kabarıp kapanmış. Yerinde duramamış. Herhangi palalı bir adamın kolunu sallaya sallaya önünde gezmesi sinirine dokunurmuş.

Kölenin üzerine saldırınca, elinden silahını alıvermiş. câriyeler çığlıkları salıvererek öteye beriye dağılmışlar. Sultanın kızı, nur topu gibi Şehzâdeyi görünce ona:

— “Galiba siz, dün babama gelen ve benimle evlenmek isteyen adamsınız. Bana babam sizi pek çirkin ve iğrenç diye bildirdi. Hâlbuki babamın yalan söylemiş olduğunu görüyorum!” demiş.

Çünkü bir gün evvel, Hindistan Sultanının oğlu, kızı babasından istemiş. Hâlbuki şehzâde pek icl-i acayip, zebella gibi bir şey olduğu için, kızın babası cevab-ı ret vermiş. Kız Hindistan şehzâdesini görmediğinden, önünde duran Şehzâdenin o olduğunu sanmış. Derhal Şehzâdeyi bir mindere götürüp oturtmuş ve kendi de yanına çökmüş.

İki genç tatlı tatlı konuşmaya koyulmuşlar. câriyelerin ürküntüsü geçince, teker teker genç Sultanın etrâfına toplanmışlar. Ona:

— “A Sultanımız, yanınızdaki şirin delikanlı, dün dest-i izdivacınızı babanızdan isteyen adam değildir. O yüzüne bakılmayacak kadar çirkindi. Buysa dünyalar güzeli bir gençtir. O adam, bu gencin ayağının pabucu bile olamaz. Hem de bunun kılığından, kıyâfetinden, terbiyesinden hânedan evlâdı olduğu belli. Dün sizi babanızdan isteyen, doğrusu size hiç yakışmıyordu. Bu size çok yaraşıyor!” diye diller dökmeye başlamışlar.

Eli palalı zenci kölesi, yediği silleden bunalarak yere yuvarlanmış; lâkin yavaş yavaş kendine gelip de delikanlıyı görmeyince, onun nerede olduğunu câriyelere sormuş. câriyeler de perde arkasında sultanın kızıyla görüştüğünü söylemişler. Zencinin gözleri fal taşları gibi açılmış. Onu Padişah, kızını korusun diye kızının maiyetine tayin etmiş. Zenci kalkınca kızın Şehzâdeyle beraber oturduğu yere sürüklenmiş. Perdeyi şöyle bir yana iterek iki genci seyretmiş. Öyle, Şehzâdenin güzelliğine şaşmış kalmış:

— “A sultanım sen cin misin, yoksa ademoğullarından mısın?”

— “Ey köle, sen beni, nasıl olur da cin tayfasından sayarsın? Senin durduğun yerde başını vurmak gerektir ki, senin gibi edep ve terbiyeden nasibi olmayanlara bir ibret teşkil edesin!”

— “Aman efendim, sizin gibi güzel bir Şehzâdeye insanoğulları arasında rast gelmedim de onun için sizi peri taifesinden sandım. Bu yanlışımızı edepsizliğime değil, lâkin görgüsüzlüğümüze bağışlayınız!”

— “Haydi, öyle olsun! Ben bu kızın kocasıyım. Bizi bu sabah onun padişah babası evlendirdi ve bu gece kendimi ona göstermekliğimi emretti!”

— “Vallâhi efendim, Padişahımız çok iyi etmiş. İsabet etmiş. Ben ömrümde şimdiye kadar sizin birbirinize yakıştığınız kadar birbirlerine yakışan bir çift görmedim.”

Bu sözleri köle, yalancıktan diyormuş. O Şehzâdeyi hakikaten cin ve peri takımından sanıyormuş. Yalnız cin, ona bir kere çarpıp da elinden palayı kopardığı gibi, ikinci bir kere çarpmasından korktuğu için, işi dalkavukluğa dökmeyi daha muvafık bulmuş.

Ses çıkarmadan, doğru Padişahın yanına koşmuş. Orada müthiş bir yaygara koparmış. Göğsünü dövmüş, saçlarını yolmuş, başına toz toprak dökmüş. Kendini yerden yere çarpmış.

Onu bu hâlde gören Padişah şaşırmış. Bu hâlin ne demek olduğunu, endişeli endişeli sormuş. Zenci kölesi, gördüklerini harıl harıl anlatmış ve sonra:

— “Padişahım ben yanılmam, bu şeytanın hâlis muhlis ta kendisidir. Yalnız insan kıyâfetine ve hem de kisra oğulları kılığına girmiştir. Bu da şeytanetini ispat eder. Hemen koşunuz ve kızınızı şerrinden kurtarınız!” diyerek sözünü bitirmiş.

Padişahın gözleri, evinden fırlayacakmış gibi açılmış:

— “A edepsiz köle, ben seni kızımın yanına bostan korkuluğu diye mi koydum? Onu korumak, senin vazifen değil miydi? Sen neden vazifeni yapmadın da, başıma bu belânın gelmesine sebep oldun? Dur, sonra ben senin hakkından gelirim!” diye haykırmış.

Eteklerini toplayınca soluğu kızının sarayında almış. Orada bekleşen câriyelere:

— “Hayrola… Ne var?” diye sormuş.

Onlar da:

— “Vallâhi efendimiz, olan bitenden biz de bir şey anlamadık. Buraya sultan hanımla beraber geldik. Birdenbire üzerimize genç ve çok güzel bir delikanlı yürüdü. Güya siz, sultan hanımı onunla evlendirmişsiniz. O öyle söylüyor. Hatta bu akşam sultan hanıma kendini tanıtmasını emretmişsiniz. Delikanlı güzel olmasına güzel, ama onun insan evlâtlarından mı, yoksa ecinni taifesinden mi olduğunu pek fark edemedik!” diye cevap vermişler.

— “Acayip, onlar şimdi nerede?”

— “Tâ şu ufak odada, bakın kapı açıktır. Kapının perdesini biraz aralarsanız, onları pekâlâ görürsünüz. Doğrusu çok terbiyeli adam. Ne bizim, ne de sizin haysiyetinize dokunmaya hiç yeltenmedi. Edebiyle terbiyesiyle konuşuyor.”

— “Durun bakayım!...”

Bunun üzerine Padişah, usullacık perdeyi aralamış. câriyelerin söylediklerinin ne kadar doğru olduğunu, kendi gözleriyle ayan beyan görmüş. İçinden, “Bizim kızın bu genci beğenmeye hakkı da varmış!” demiş. Ama ne kadar olsa evlât sevgisi, yüreğinde kıskançlık uyandırmış. Kılıcını çekince, gençlerin üzerine yürümüş. Şehzâde kıza:

— “Bu sizin babanız mıdır?” diye sormuş.

Kız, “Evet” yerine başını sallamış.

Yalın kılıca dille cevap vermeyi, erliğine muvafık bulmadığı için, Şehzâde de kılıcını çekmiş ve öyle bir nara atmış ki, az kaldı korkusundan Padişah, yüz üstü yere düşecekmiş.

Kendine gelince:

— “Siz insan mısınız, cin misiniz?” diye sormuş.

— “Fesuphanallah, kendi cinsinizden bir insanı nasıl olur da tanımaz olursunuz? Ben insanım, hem de kisraların ahfadındanım.”

— “Pekiyi oğlum, iddia ettiği gibi kişi evlâdı isen, nasıl olur da benim iznimi almadan bu saraya girersiniz? Sonra câriyelerime, kızımı size verdiğimi söylemişsiniz. Böyle bir yalan, ancak soyu sopu belirsizlere yakışır değil mi? Düşününüz ki, kızımı isteyen birçok sultanları ve şehzâdeleri öldürterek o sevdâlarından vazgeçirdim. Şimdi askerlerimi, cellâtlarımı çağırsam ve başıma toplasam, siz ne yapabilirsiniz. Gençliğinize yazık etmiş olmaz mısınız? Sizi elimden kim kurtarabilir?”

— “Ben size şaşarım! Siz kızınız için benden daha lâyık zevc[338] mi arıyorsunuz? Damadınızda ne gibi bir meziyet arıyorsunuz ki, bende bulunmasın?”

Sultan düşünmüş, taşınmış, sonra:

— “Pekâlâ, doğru söylüyorsun oğlum, seni damatlığa lâyık görüyorum. Yalnız kızımı herkesin önünde apâşikâre benden istemeni arzu ederim. Sizi el altından kimse duymadan, dinlemeden evlendirirsem, dedikodu olmaz mı? Bu dedikodular da benim haysiyetime dokunmaz mı?”

— “Efendim, bu evlenmek bahsinden evvel şu tehdit bahsini bitirelim. Siz askerlerimi, cellâtlarımı başıma toplar da onlara sizi öldürmelerini emretsem, benim hemencecik hesabımı bitireceklerini iddia ediyorsunuz değil mi? Böyle hareket etmek acaba sizin haysiyetinize dokunmaz mı? Ve o kadar korktuğunuz dedikodulara meydan vermez mi? Siz bu gibi fikirlerden, tehditlerden vazgeçiniz de, benim teklifimi kabul ediniz!”

— “Söyleyiniz bakalım!”

— “Ya benimle beraber yek başınıza harp edersiniz, ben sizi veya siz beni öldürürsünüz, kim ötekini öldürürse, bu memleketin padişahlığı ona kalır yahut ordunuz, cellâtlarınız, köleleriniz neyse ve ne kadarsa, hepsini bana karşı gönderirsiniz, ben onlarla harp ederim. Hangi taraf yenerse, padişahlık ona kalır. Sizin ordum dediğiniz insanlar, topu topu kaç kişidir acaba?”

— “Benim ordum kırk bin süvaridir. Ama kölelerim ve onların uşakları da ayrı olarak kırk bin asker çıkarırlar.”

— “Âlâ, şafak neredeyse sökecektir. Siz askerlerinizi toplarsınız ve benim yapayalnız onlarla harp etmeye razı olduğumu onlara bildirirsiniz. Ben ordunuzu yenersem, kızınıza lâyık olduğumu ispat etmiş olurum.”

— “Hay hay, öyle olsun!”

Sultan, doğrusu Şehzâdenin cesaretine parmak ısırmış. Bir insanın yek başına kocaman bir orduya meydan okuması, görülmüş şeylerden değilmiş.

Bu karar alındıktan sonra, Sultanla Şehzâde karşı karşıya geçerek dertleşmişler. Onları uzaktan seyredenler, “Şu iki insan, amma da birbirlerini seviyorlarmış. Bak baş başa vermişler ve birbirlerine dertlerini yanıyorlar.” diye düşünürlermiş.

Şafağın sökmesine yakın Sultan, vezirlerini yanına çağırtmış. Onlara ordularını hazırlamalarını, kendilerinin de silahlanmalarını emretmiş. Bir kıyamet kopmuş. Eli silah tutan silaha davranmış. Her taraftan askerler akın etmeye ve saray meydanında toplanmaya başlamışlar.

Sultan bu emirleri verdikten sonra, Şehzâdenin yanına dönerek onunla konuşmakta devam etmiş ve konuştukça genç Şehzâdenin aklına, dirayetine, terbiyesine hayran olmuş.

Nihayet gündüz olmuş, Sultan gidip sarayına oturmuş. Ahırlarındaki en güzel ve en kuvvetli atın üzerine en zengin eyer takımının koşulmasını emretmiş. Bu atı Sultanın önüne getirdikleri zaman Sultan Şehzâdeye:

— “Bu atı sizin için hazırlattım!” demiş.

— “Çok teşekkür ederim Sultanım, lâkin evvelâ toplanan askerlerinizi görmek isterdim!”

— “İstediğiniz gibi olsun evlâdım!”

Sultan önde, Şehzâde arkada, askerlerin toplandığı geniş meydana gitmişler. Askerler dizi dizi, sıra sıra saf tutmuşlar, safların ucu bucağı yokmuş. Padişah askerlerine:

— “Ey askerler, bu gördüğünüz Şehzâde, kızımla evlenmek istiyor. Pek âlâ siz de görüyorsunuz ki, Şehzâde hakikaten terbiyeli, asil, cesur, güzel, mâlumatlı bir gençtir. Yalnız kendisi, yek başına, sizlerin hepinizle harp

edeceğini ve hatta topunuzu birden yeneceğini iddia ediyor. Bu pek büyük ve tehlikeli bir iddiadır. O size, şimdi hücum ettiği zaman, onu keskin kılıçlarınızın, sivri mızraklarınızın ucuyla karşılayınız ve ona insanın başa çıkamayacağı bir işe, kör körüne atılmaması lâzım geldiğini anlatınız!” diye bir nutuk irat etmiş.

Sonra Padişah Şehzâdeye dönmüş:

— “İşte evlâdım, orduyu görüyorsunuz, istediğiniz gibi hareket ediniz!” demiş.

— “Ey Padişahım, bana istediğiniz gibi hareket ediniz diyorsunuz ama haklı değilsiniz. Çünkü önündeki ordunun kısm-ı a’zamı[339] süvaridir, hâlbuki ben yayayım!...”

— “İyi ya oğlum, demincek ben size bir küheylan hazırlattım, siz kabul etmediniz. Ne yapayım, işte süvariler burada, hangisinin atını isterseniz onu alınız!...”

— “Bu gördüğüm atların hiçbirisi hoşuma gitmiyor, ben binsem binsem, beni buraya getiren kendi atıma binerim.”

— “Pekâlâ, ona bininiz. Sizin atınız nerede?

— “Sarayın damında!”

— “Evlâdım, bu sözünüz aklınızın pek yerinde olmadığını ispat eder. Hiç at sarayın damına çıkabilir mi, hiç sarayın damına bağlanır mı? Belki bizimle alay ediyorsunuz! Neyse, şimdi oraya bir adam gönderirim, sözlerinizin yalan mı, sahih mi olduğu, çarçabuk meydana çıkar!”

Bunun üzerine Padişah, orada bekleşen büyük memurların birisine, sarayın damına çıkmasını ve orada bir at bulursa, hemen getirmesini emretmiş.

Şehzâdenin sözlerini duyanlar, hep birbirlerine bakışmışlar ve “Yazık, bu genç biraz kaçık galiba!...” demek isterlermiş gibi gülümsemişler.

Hakikaten o zamana kadar bir atın, bir sarayın değil, lâkin bir evin bile damına çıktığı işitilmemiş. Hatta askerlerin bazısı:

— “Haydi, diyelim ki, dama çıkan memur atı damda buldu, onu aşağıya nasıl indirir? Hiç sarayın dolambaçlı merdivenlerinden beygir aşağı iner mi?” diye söylenmişler.

Sarayın damına gönderilen memur içinden, “Bir deli bir yalan söyledi diye, elâlem rahatsız edilerek bu kadar taban teptirilir mi? Herif sarayın damında at var diyor! Zırdeli olduğuna, bundan büyük delil mi lâzım? Şimdi at yok diye geri döneceğim, bu sefer de ağacın tepesine balık konmuş diye, kim bilir beni nerelere kadar yollayacaklar!” diye mırıldana mırıldana dama çıkmış.

Bir de damda ne görsün? Koca bir at! Ama ne at, doğrusu atın öylesine değil binmeye, lâkin seyrine bile doyulmaz bir atmış.

Memur ata öyle baka kalmış bir vaziyette dururken, atın ne nal vurduğunu, ne kişnediğini, ne de kuyrukla yele savurduğunu görmüş. Atın put gibi durması, memuru atın güzelliği kadar, hatta daha fazla şaşırtmış.

Ürke ürke yanına yaklaşmış. Atın et ve kemikten değil, lâkin abanoz tahtasından ve fildişinden olduğunu görünce, dayanamayarak bir kahkaha salıvermiş:

— “Yahu atın böylesine binilip yol alınmaz, bunun üzerine sandalyeye oturur gibi kurulup rahat rahat kahve höpürdetmeli! Bizim alık şehzâdenin ‘Atım!’ diye tepin tepin tepindiği matah bu mudur?” diye bağırmış.

İnle inleye onu sırtına yüklenmiş ve doğru götürüp Padişahın önüne, dört ayağı üzerine durdurtmuş:

— “İşte efendim, Şehzâdenin dama bağladığı harp küheylânı!...” demiş.

Padişahla beraber orada bulunanların hem şaşacakları, hem de gülecekleri gelmiş. Şaşacakları gelmiş, çünkü atın üzerindeki işlemelere doğrusu diyecek yokmuş. Gülecekleri gelmiş, çünkü atın böylesine binip harp etmenin ihtimali olmadığını sanmışlar. Onların attaki mârifetleri bildikleri yokmuş ki…

Padişah Şehzâdeye:

— “Evlâdım, benim atım dediğin at bu mudur?” diye sormuş.

— “Evet efendim bu, ta kendisidir!”

— “Evlâdım bu atla nasıl muharebe edebilirsin? Hoş sen bilirsin ya!...”

— “Efendim, bu attaki mârifetleri şimdi görürsünüz!”

— “Haydi, istediğin gibi ve dediğin gibi yap bakalım!”

— “Evet, ama ben binerken askerin şöyle biraz uzaklaşması lâzımdır.”

Şehzâdenin bu sözleri üzerine Padişah emretmiş, askerler bir ok atımı öteye gerilemişler. O zaman Şehzâde:

— “Şimdi efendim, atıma bineceğim ve atımla ordularınızın üzerine saldıracağım, har vurup harman savuracağım. Askerlerinizin çil yavrusu gibi sağa sola kaçırtıp ödlerini patlatacağım!”

— “Benden evlâdım, sana bol bol izin, elinden ne gelirse onu yap, onlara hiç acıma; çünkü onlar sana acımazlar!”

Bu laflar üzerine Şehzâde, hayırlısıyla tılsımlı atının üzerine binmiş. Süvariler, mızraklarına davranmışlar. Piyadeler kılıçlarını kavramışlar. Bir hay huy kopmuş ki, göğün kubbesi inim inim inlemiş.

Bütün gözler Şehzâde ve atının üzerine döndürülmüşler. Şehzâde, atın çıkış düğmesine dokununca, koca at, sanki bir turna veya bir şahinmiş gibi, döne döne yükselmeye başlamış. Beygirin havalandığını gören askerlerin yürekleri, korkudan daha çabuk çarpmaya başlamış.

Şehzâde öyle bir çıkış çıkmış ki, hemen bulutlara karışmış. O zaman Padişah, ordusuna dönerek:

— “Bre kaltabanlar ben sizi düşmanla muharebe etmek için mi, yoksa hokkabaz seyretmek için mi yetiştirdim! Ne duruyorsunuz? Yakalayınız şu adamı, görmüyor musunuz, elinizden kaçıyor!” diye bağırmış.

Vezirlerin en yaşlı başlıları Padişaha:

— “Efendimiz öfkenize kapılmayınız. Herifler ne etsinler? Havada uçan kuşla çarpışamazlar ya! Bu Şehzâde midir nedir, insan değil, lâkin bir cin, bir sihirbaz olacak. Siz Allah’a şükrediniz ki, size bir büyü etmedi. Allah Padişahımızın ömrünü uzun etsin. Ama ya bu herif size bir fenalık edeydi,

ne olurdu? Onun şerrinden kurtulduğumuza bin şükür… Defolsun gitsin de, ister arş-ı âlâya, ister ta yerin dibine geçsin!...” diye meram anlatmaya savaşmışlar.

Padişah bu söylenen sözleri haklı bulmuş. Sarayına dönmüş. Orada kızı karşısına çıkmış. Olan biteni kızına anlatmış.

Kız babasından duyduklarına çok sıkılmış, sudan, yemekten kesilmiş. Zayıflaya zayıflaya iğne ipliğe dönmüş. Birkaç gün sonra yatalak hasta olmuş, genç yaşında ölüm döşeğine serilmiş.

Onu iyi etmek için, babasının başvurmadığı çâre kalmamış. Ne etmişse, fayda vermemiş. Onu öpmüş, onu okşamış, ona yavrum mu dememiş, evlâdım mı dememiş… O illâ da illâ Şehzâdem der dururmuş.

Babası bu Şehzâde sevdâsından kızı vazgeçirmek için, bir gün yatağı başına diz çökmüş:

— “A ruhum, sözlerime iyice kulak ver. Düşün bir kere, bu adam güzel falan ama adam değil, ya cindir, ya büyücüdür! İnsan olmadıktan sonra, güzel olmuş, kaç para eder? Hiç insan cin takımına, tekinsiz cadı, büyücü takımına gönül verir mi? Ona bir şey olmuyor, olanlar sana oluyor, kendine yazık ediyorsun! Bak aslan gibiydin, mum gibi eriyip gidiyorsun! A kızım, sen insanlar arasında, onun kadar güzel ve tatlısı yok mu sanıyorsun? Elbette senin bir gün kısmetin açılır. Sana bundan âlâ bir eş buluruz. Hele şu merak ettiğin şeye bak! Şu ciğeri on para etmez hınzır için, kendini mahvetmeye değer mi? Aklını başına topla! Bu söylediklerim baba sözüdür. Seni candan seven bir adamın sözüdür.” diye nasihat etmiş.

Lâkin ciğeri kara sevdâ ile yanana nasihat tesir eder mi? Padişah, bu minval üzere, “kâlu belâ”ya kadar gevezelenip dursa, kızın aşk derdine devâ olmazmış. Nitekim ki kız:

— “Babacığım, şu sıkıntılı zamanda, başımın ucuna çöküp bana maval okuma! Ben ne diyor ve ne düşünüyorum, sen oturup bana neler söylüyorsun! Değil cin, büyücü, lâkin şeytanın ta kendisi bile olsa, onun için yanıp çıldırıyorum. Onunla kavuşmadıkça, ne yemek yer, ne su içer, ne de uyku uyurum vesselam! Sen bildiğin gibi yap. Sözün kısası, bu söylediğimdir. Anladınsa anladın, anlamadınsa, kıyamete kadar sana anlatsam, bir şey anlayacağın yoktur.”

Zavallı Padişah, “Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâhi aliyyi’l-azîm![340] Allah’ım bu kızın hâli ne olacak?” diyerek başını sallamış, gözlerinden acı acı yaşlar akmış.

*
* *

Gelelim Şehzâdeye…

Adamakıllı havalanıp da şehri ta geride bıraktıktan sonra, yüreğini bir tasa almış. Padişahın kızının hayâli bir türlü gözünün önünden ayrılmıyormuş. Bayağı kızdan ayrıldığı için yüreği sızlıyormuş. İyi ki şehirden ayrılmadan evvel o memleketin ve şehrin ismini sormuş. Şehrin ismi San’a imiş.

Şehzâde içinden, “Kızın aşkı ağır basarsa, şehrin neresi olduğunu biliyorum, bu at bende olduktan sonra, istediğim zaman oraya varırım!” diye düşünerek biraz teselli buluyormuş.

At havada epeyce gitmiş ki, Şehzâde aşağıya bakınca babasının payitahtına vardığını görmüş. Hemen iniş düğmesine dokunmuş. At döne dolana aşağıya inmiş ve sarayın damına oturmuş.

Evlâdı göklere karıştıktan sonra, Padişahın duyduğu acıya uç-bucak yokmuş. Oğlu uzakta bulunduktan beri, uyku yüzü görmeyen Padişah, oğlunun geri döndüğünü görünce, sevinç yaşları dökmüş. Artık dünyalar onun olmuş. Şehzâdeyi göğsüne basmış, iki kara gözleri arasından oğlunu doya doya öpmüş. Oturmuşlar, baba-oğul dertleşmişler.

Bu arada Şehzâde babasına atı icat eden büyücünün ne olduğunu sormuş. Babası:

— “Allah öylelerini yeryüzünden eksik etsin oğlum! Bunca gündür çektiklerimize hep o herif sebep oldu. Sen havalara uçtuktan sonra onu yaka-paça zindana attım ve sen gelinceye kadar, ona gün ışığı göstermeyeceğime yemin etmiştim.” demiş.

— “A babacığım, haksızlık etmişsin. Şimdi artık sapasağlam geri döndüm. Onu zindandan çıkart da önümüze getirt!”

Şehzâdenin bu sözü üzerine Padişah irade etmiş. Büyücüyü zindandan çıkartmışlar. Ona zengin bir hil’at giydirip Sultanın önüne götürmüşler.

Büyücü, atın mâlik olduğunu iddia ettiği mârifetlerin artık tecrübe edildiğini ve at onun iddia ettiklerini tamamı tamamına yaptığını söyledikten sonra Padişahın üçüncü kızıyla evlenmek istemiş.

Padişah büyücüye kızını vermemiş. Vermemekte de haklıymış. Çünkü bu üçüncü büyücü berikiler gibi değilmiş. Yüzüne bakılır şey değilmiş. Sanki yeryüzünde ne kadar çirkinlik varsa, hepsi onun şahsında toplanmışmış. İcatla, ihtirayla vakit geçiren insanlarda olduğu gibi herif, baştan aşağı alın ve burundan ibaretmiş. Adamın böylesine, nur topu gibi, gün görmemiş, kız oğlan kız verilir miymiş?

Cevab-ı reddi alınca, büyücü öyle kızmış, öyle kızmış ki, vücudundaki kan kezzaba dönmüş. Ama diş sıkıp ses çıkarmamış. İçinden, “Durun, ben size Hanya’yı Konya’yı gösteririm. Yalnız işi bir çalımına getireyim de, bana çektirdiğiniz azabın bin beteriyle sizi kıvır kıvır kıvrandırmazsam adam değilim!” diye düşünmüş. Padişaha:

— “Eh öyle olsun, ömrünüz bereketli olsun efendim!” diyerek çekilip gitmiş.

Büyücü çıktıktan sonra Padişah oğluna:

— “Oğlum bu herifi kızdırdık galiba! Baksana herifin yüzünde meymenet kalmadı. Gözleri insana bakarken “velfecri”[341] okuyor.[342] Ben bu heriften ve icat ettiği attan korkuyorum. Gel bu atı bir köşeye çek, orada kalsın, kullanma. Belki sihirbaz, ata bildiğimiz mârifetlerden başka mârifetler yaptırır da, senin mahvına sebep olur. Nene lâzım, çürük tahtaya basma, attan vazgeç!...” demiş.

Şehzâde babasına ağzıyla “Evet efendim, söylediğiniz gibi yaparım!” derken yüreğinde, babasının verdiği nasihatin tam aksini yapmayı kuruyormuş.

O gece Şehzâde döşeğinde rahat uyuyamamış. Kızın aşkı, artık onun gönlünü adam akıllı sarmış. Sağa döner, onu sayıklar; sola döner, onu sayıklarmış. Bakmış ki bu iş böyle olmayacak, yataktan kalkınca atın sırtına geçmiş. Düğmeye dokununca, kendisini yerle gök arasında bulmuş.

Neden sonra Padişah, oğlunun ve atın yerlerinde yeller estiğini anlamış ve başını taştan taşa çarparak:

— “Keşke şu musibet atı parçalayaydım!...” diye dövünmüş.

Lâkin artık iş işten geçmiş, kuş kafesten uçmuş bulunuyormuş.

Şehzâde durmadan dinlenmeden uçmuş, San’a’ya varmış. İlk indiği yere, yani sarayın damına inmiş. Ses çıkarmadan, usullacık merdivenlerden aşağıya kaymış. Bu odaya, şu odaya bakmış, lâkin hiç kimseleri görememiş. Canı sıkılmış. Bir kat daha aşağıya inmiş. Dikkat etmiş, kendi isminin anıldığını işitmiş. İniltinin geldiği tarafa doğru ilerlemiş. Bir de ne görsün? Sevgilisi son nefesini vermek üzere, yatakta serili duruyor!

Kızın etrâfını câriyeler almış. Biri yüzünü yelpazelerken ötekisi başını tülbentlerle serinletiyor, berikisi dudaklarını berrak sularla ıslatıyormuş.

Şehzâde yavaş yavaş odaya girip selâm vermiş. Kız Şehzâdenin sesini duyunca bayağı değişmiş, yavaş yavaş karanlık ölüm çukuruna dalıp giderken, bir nur huzmesinin üzerine parladığını ve onun tesiri altında ölüm hafresinden[343] yavaş yavaş dışarı çıktığını sanmış. Yattığı yerden yavaş yavaş kalkmış ve Şehzâdenin âguşuna düşmüş. Şehzâde:

— “A sevdiğim, senin için bu kadar zamandır yandım kavruldum, ayrılığına dayanamayarak sana koştum!” demiş.

— “Hele ben, ne oldum sormuyorsunuz, eğer gelmekte biraz daha gecikeydiniz, artık bitmiştim.”

— “Ben şimdi size bir şey teklif edeceğim, onu yapar mısınız?”

— “Bana hiçbir şey teklif etmene lüzum yok, ne isterseniz söyleyiniz, hemen yapayım!”

— “Burada ne duruyoruz, benimle beraber geliniz, benim memleketime gidelim.”

— “Haydi, gidelim sevgilim!”

Kızın sözlerini duyan Şehzâdenin ne kadar mesut olduğunu, artık siz bir tasavvur ediniz. Kızı yavaşça elinden tutmuş, odada yerli yerlerinde dona kalan câriyelerin arasından alarak onu sarayın damına çıkarmış. Kızı atın üzerine sapa sağlam bağlamış. Kızın önüne de kendisi oturduktan sonra,

kıza kollarıyla kendisini kavramasını yalvarmış. Zaten kıza yalvarmaya ne hacetmiş! Kız, Şehzâde istemese de onu kavramış.

Bunun üzerine Şehzâde atın çıkış vidasını gevşetmiş. At sanki sırtında hiç yük yokmuş gibi havalanmış.

Şehzâde ile kız odadan çıktıktan sonra, câriyeler kendilerine gelmişler. Öyle bir çığlık salıvermişler ki, sarayın her tarafı çın çın çınlamış.

Padişahla karısı, çığlığın geldiği tarafa koşmuşlar. Neler olup bittiğini câriyelerden anlayınca, soluğu sarayın damında almışlar. Lâkin onlar dama çıkıncaya kadar at epeyce yükselmiş bulunuyormuş. Padişah boğazını yırtarcasına:

— "Ey padişah evlâdı Şehzâde, bir babanın feryadına kulak ver, beni ve karımı biricik kızımızdan ayırma, biz zavallı ana-babaya acı, kızımızı geri getir! Ayaklarını öpeyim, bize bu acıyı tattırma!" diye bağırmış.

Şehzâde bu bağrışa cevap bile vermemiş, lâkin içinden kızın kendisiyle beraber geldiğine pişman olduğunu sanmış. Kıza:

— "Sevgilim, daha vakit varken söyle! Seni babana ve anana iade etmekliğimi istiyor musun?" diye sormuş.

Kız:

— "Hayır, arzum o değildir. Arzum siz nereye giderseniz, sizinle beraber gitmektir. Beni yalnız duyduğum sevdâ cezbediyor. Başka bir şey değil. Onun uğruna babadan da, anadan da olmaya razıyım!" diye cevap vermiş.

Şehzâde bu sözlere çok sevinmiş. Kız rahatsız olmasın diye âheste âheste yol aldırmış. Böyle gide gide, zümrüt gibi yeşil bir çimenlik üzerine varmışlar. Çimenliğin ortasından serin bir çay akıyormuş.

Oraya inmişler. Biraz yemişler, susuzluklarını serin ve berrak sularla kandırmışlar. Orada epeyce dinlendikten sonra, Şehzâde yine atına binmiş, kızı yine kıskıvrak atına bağlamış. Çünkü belki düşer diye yüreği çarpıyormuş. Mâlum ya, sevilen şey çok kıymettar olur, kıymettar bir şeyi de insan mütemadiyen kaybedeceğini sanır.

Şehzâde atı yine uçurmuş. Dereler, tepeler altlarında birbiri ardı sıra ta gerilerde kalıyormuş. Nihayet Şehzâdenin babasının payitahtının önüne varmış.

O kızı damdan düşermiş gibi, birdenbire saraya sokmak istemiyormuş. Onun için atla şehrin varoşlarına inmiş. Orada babasının bir yazlık bahçesi varmış. Kızı bahçedeki küçük ve güzel köşke sokmuş. Atı köşkün kapısı dışarısında bırakmış. Kıza dikkat ederek atı şuna buna çaldırmamasını tembih ettikten sonra ona:

— “Ruhum, seni yapayalnız, merasimsiz, alaysız saraya götürmek istemem. Rütbene ve mevkiine münasip bir tarzda karşılandığını isterim. Onun için sen beni burada bekle. Ben sana haber gönderince gelirsin. Ben senin lâyığı veçhile karşılanman için gidip hazırlık yapacağım.” demiş.

Kız bu sözlere çok sevinmiş. Ne kadar olsa, şehre herhangi bir kadın gibi girmesini istemiyormuş.

Şehzâde kızı köşkte bıraktıktan sonra, acele acele babasına gitmiş. Babasına kızı getirdiğini söylemiş ve kızı karşılamak üzere hazırlıklar yapılmasını yalvarmış.

Babası oğluna kavuştuğuna o kadar sevinmiş ki, değil hazırlık yapmaya, lâkin durduğu yerde takla kılmaya bile razıymış. Oğluna, “Hay hay evlâdım!” demiş. Şehrin donanması için emir vermiş. Vezirini vüzerasını, askerlerini toplamış. Kendi de en zengin merasim elbiselerini giyerek onların önüne geçmiş, köşkün yolunu tutturmuş.

Şehzâdenin de boş durduğu yokmuş. Babasının hazinesinin en kıymetli eşyalarıyla kız için bir tahtırevan hazırlamış. Tahtırevanın kubbesinden aşağı inciler, yakutlar, elmaslar, zümrütler, bayağı bir şelâle gibi akıyor ve pırıl pırıl parlıyormuş. Hele tahtırevanın içi, dışına kat kat taş çıkartacak güzellikteymiş.

Orada Rum, zenci ve Hintli câriyeler taraf taraf el-pençe divan durarak sultan hanımın teşrifini bekliyorlarmış.

Bu koca heyet nihayet köşke varmış. Köşkün kapısında atı görmeyince, Şehzâdeyi büyük bir tasa almış. Köşke girip de kızı da orada bulmayınca,

başına büyük bir felâketin geldiğini anlamış. Dövünmüş, ağlamış, hıçkırmış:

— “Ben kıza atın nasıl kullanıldığını öğretmemiştim. Nasıl oldu da ata binerek düğmeyi buldu ve havalandı? Yoksa acaba atı icat eden büyücü mü buralara geldi de atla beraber kızı çaldı götürdü!” diye bağırmış.

Köşke komşu olan bahçıvanlardan köşke kimsenin girip girmediğini sormuşlar. Bahçıvanlar da bir ağızdan:

— “Efendim, köşkün bahçesine yalnız Acem büyücü girdi. İlaç otları arıyormuş. Onları bulmak için bahçeye uğradı.” demişler.

Bu sözleri duyan Şehzâde, neye uğradığını anlamış.

Filvâki Şehzâde, kızı köşke bırakıp da yanından ayrıldıktan biraz sonra, büyücü ilaçlı otlar bulmak için köşkün bahçesine girmiş. Köşkün yanında, burnu misk ve daha güzel kokular koklamış. Bu güzel rayihalar, hep köşkteki kızdan geliyormuş.

Şeytan sihirbaz, keklik peşine düşen av köpeği gibi, koklaya koklaya köşkün yanına sokulmuş. İcat ettiği atı orada yapayalnız görünce, sevincinden yüreği güm güm atmaya başlamış. Hemen atın yanına koşmuş. Onu baştan aşağıya gözden geçirmiş. Atın hiçbir tarafında bozukluk yokmuş. Büyücü, hele buna her şeyden ziyade sevinmiş.

İlk hareketi, hemen atın üzerine atlayıp atla beraber uzaklaşmak imiş. Lâkin kendi kendine, “Dur bakalım, acele etme! Şehzâde bu atı buraya ağaçları, çiçekleri görsün diye bırakmadı ya! Her hâlde bu atın sırtında buraya bir şeyler getirmiştir. Hele şu köşkün içine bir bakalım!” demiş. Ve attan inerek köşke girmiş. Melek yüzlü kızı orada görünce, işin içinde neler olduğunu çarçabuk kestirmiş:

— “Ha demek bizim toy Şehzâde, kızı bir yerden kapıp buraya getirdi ve kıza bir alay tertip etmek üzere şehre, padişah babasına gitti, öyle mi? Şimdi bak, ben ne yaparım? Ona öyle bir oyun yaparım ki, onu ömrünün sonuna kadar unutmasın!” demiş.

Yerleri öperek ve temennalar ederek kızın önüne ilerlemiş. Kıza:

— “Efendim, beni Şehzâde efendi gönderdi. Sizin resm-i kabulünüz[344] için ne lâzımsa, hepsini yapıp bitirmek üzeredir. Neredeyse gelecektir. Yalnız bu köşkün pek tekin olmadığı hatırına geldi. Onun için, başka bir köşke gitmenizi yalvarıyor. Beni sizi oraya götürmek için gönderdi!” demiş ve yılışık yılışık sırıtmış.

Kız iğrenç büyücüyü görünce:

— “Beni buradan başka bir yere götürmek için, sizden başka bir adam bulamadı mı ki sizi gönderdi?” diye sormuş.

Sihirbazın ağzı bir kulağından öbürüne vararak:

— “Efendim, benim çirkinliğimi gördüğünüz için, bu sözleri söylüyorsunuz, düşünmüyor musunuz ki, Şehzâde sizi çok seviyor ve sevdiğinden çok kıskanır; onun için size memlûklerden birini göndereceğine, çirkinliği meşhur olan beni gönderdi!” diye bir yalan uydurmuş.

Zavallı kız, büyücünün ne yaman şey olduğunu ne bilsin, onun sözlerine inanmış. Elini sihirbazın eline koyarak yürümesini ve yol göstermesini emretmiş. Hatta ona:

— “Pekâlâ, gideceğimiz yere yayan gidecek değiliz ya! Bizi oraya götürmek üzere Şehzâde bana ne gönderdi?” diye sormuş.

— “Efendim, siz tahta atla gelmediniz mi? İşte ona bineceksiniz.”

— “İyi ama ben o atı kullanmasını bilmiyorum ki!...”

— “Ben beraber binerek atı idare edeceğim.”

Evvelâ sihirbaz ata çıkmış, kızı arkasına bindirerek onu sıkı fıkı bağlamış. Zavallı kız, “Ne oluyoruz?” diye düşünerek şaşkın şaşkın bakınıyormuş.

Her şey hazır olduktan sonra sihirbaz, çıkış düğmesine basmış. At acele acele havalanmış, yükselmiş, yükselmiş, o kadar yükselmiş ki, koca şehir arkada bir iğne başı gibi ufak kalmış. Kız:

— “Bana baksanıza, siz her hâlde yanlış bir yola gidiyorsunuz! Beni başka bir bahçeye değil, şehirden uzağa götürüyorsunuz. Her hâlde

Şehzâde, size beni şehirden uzaklaştırmanızı emretmemiştir!” demekten kendini alıkoyamamış.

Sihirbaz:

— “Şehzâdenizin Allah belâsını versin! Meğer o çok alçak, çok fena bir adammış!” demiş.

— “Aman bu söyledikleriniz nedir? Yoksa ben mi yanlış duydum?”

— “Doğru duydunuz hanım kızım. Ben size, meselenin aslını faslını anlatayım da siz sonra bana hak verin. Bu atı ben icat edip yaptım. Lâkin sizin uğruna yanıp kebap olduğunuz Şehzâde, onu benden kahpece aldı. Neler çektiğimi, ne sıkıntılar duyduğumu ben bilirim. Niyetim, şimdi onun bana çektirdiklerinin aynını, kendisine çektirmektir. Ben intikamı sizden değil, ondan alacağım. Onun için siz merak etmeyiniz. Her hâlde ben size, Şehzâdeden ziyade faydalı olurum. Onu bana değişmekle kârlı çıktınız!” diye içini açmış.

Bu sözleri duyan zavallı kızın az kalsın aklı başından gidecekmiş. “Eyvah!” diye bir çığlık salıvermiş, bağlı durduğu yerde bayılıvermiş.

Sihirbaz aldırış etmeyip atı Rumların memleketlerine varıncaya kadar durdurmamış. Orada yeşil ve güzel bir vâdiye inmiş.

Tesadüfen o memleketin kralı da o gün, avlanmaya çıkmış, sihirbazın vâdiye indiği zaman, o da oralardaymış. Vâdide sihirbazı, atı ve kızı görünce, uşaklarına emir vermiş, uşaklar, seyisler sihirbazın üzerine saldırmışlar. Onu, kızı ve atı kıskıvrak tutarak cümbür cemaat kralın önüne götürmüşler.

Kral bir sihirbaza, bir de kıza bakmış. Birisinin çirkinliğine ne kadar şaşmışsa, ötekinin güzelliğine o kadar şaşmış. Evvelâ kıza:

— “A hanım kızımız, bu perhiz ne, bu turşu ne? Şu yanınızdaki hacı baba sizin neniz oluyor?” diye sormuş.

Kız cevap vermek üzere ağzını açmadan, cadaloz sihirbaz atılarak:

— “Efendim, o benim karımdır, hem de amcamın kızıdır!” demiş.

Kız, gürültüye pabuç bırakacak takımından olmadığı için:

— “Hayır efendim, yalan söylüyor! O benim ne kocam, ne de hiçbir şeyim değildir. Beni biraz evvel zorla buralara getirdi. Hilebaz herifin birisidir!” demiş.

Kral:

— “Kızın söylediği doğrudur. Zaten onun söylemesine ne hâcet? İkisinin yüzlerine bir bakınca, hakikat olduğu gibi okunuyor. Alın şu hilebaz keratayı, boynuzuna bin sopa vurun!...” diye emretmiş.

Hemen cellâtlar, falakacılar, sihirbazın üzerine çullanmışlar. Onu yere vurmuşlar, Allah yarattı dememişler, canı çıkıncaya kadar dövmüşler.

Dayak yedikçe, öküzler gibi böğüren sihirbazın elli altmış kadar değnek yedikten sonra, ses çıkaracak hâli kalmamış. Hele yüzüncü değnekten sonra, kaç değnek daha yediğinin farkına varamamış.

Dayak faslı bittikten sonra kral, sihirbaz, kız ve atla şehre dönmüş. Sihirbazı zindana, kızı saraya, atı da ahıra göndermiş. Lâkin seyisler ömürlerinde atın böylesini görmediklerinden, onu ahıra kabul etmemişler. Gerisin geriye krala göndermişler.

Kral da atı kullanmasını bilmediği için, onunla ne edeceğini şaşırmış, onun bir oda içine saklanmasını emretmiş.

*

* *

Gelelim zavallı Şehzâdeye…

O, garipler abasını sırtına, asasını da eline almış, diyar diyar yârini aramaya koyulmuş. Gezmediği, geçmediği yer kalmamış. Lâkin sevgilisini görmeye muvaffak olamadığı gibi, hakkında bir söz bile işitememiş.

Ne ümitle ne kapılar çalmış, şuna buna ne sorgular sualler etmemiş; ama hepsi boşa çıkmış. Ümitlerle doğan günler, hazin bir ümitsizlik içinde batmış gitmiş.

Bu hâlde iken içinden, “Bir de kızın babasına gideyim. Ümit etmedik taş göz çıkarır. Belki kızın izini orada bulurum!” diye düşünmüş.

Kızın babasının memleketine doğru giderken yolu Rumlar memleketine düşmüş. Orada bir akşam büyük bir hana inmiş. Hanın avlusunda bir köşede garip garip oturarak kumrular gibi düşünüp taşınırken, yanı başındaki bazı tüccarların dedikoduları, onun nazar-ı dikkatini uyandırmış. Bu tüccarlardan birisi ötekilerine:

— “Vallâhi duyduğum şey pek fevkâlâdedir. Size anlatayım da görünüz. Bu şehrin kralı avlanmak için bir ormanın kıyısına gitmiş. Orada vâdide genç ve çok güzel bir kız, ihtiyar ve çirkin bir sihirbaz ve bir de abanoz tahtasından bir ata rast gelmiş.”

Öbür tüccarlar:

— “Peki, kral bunlara ne yapmış?” diye sormuşlar.

— “Kral ihtiyara kızın onun nesi olduğunu sormuş. O da kızın karısı olduğunu söylemiş. Lâkin kız, ihtiyarın yalanını hemen yüzüne vurmuş. Kral ihtiyarın yalan söylemesine pek öfkelenmiş, ona verdirmiş dayağı, verdirmiş dayağı, öyle ki, herifin pestilini çıkarmışlar. Kral ondan sonra onu hapishaneye attırmış, kızı da saraya aldırmış. İşittiğime göre kız değil saraylara, cennetlere bile yaraşır, hazâ ayın on dördü gibi bir parçaymış.”

— “Peki, abanoz at neymiş ve ne olmuş?”

— “Kız, abanoz atın sırtında geldiklerini söylemiş, ama atın üzerine binmişler, deh-çüş etmişler, mahmuz vurmuşlar, at odundan değil mi ya, hiç oralık olmamış, onu da sarayın bir köşesine atıp bırakmışlar.”

Genç Şehzâde, bu sözleri duyunca gözleri parlamış, sevincinden birdenbire bağıracağı gelmiş, kendini toplayarak kemal-i edeble tüccarlara yanaşmış, yanlarına oturmuş. Onlarla konuşmuş, görüşmüş. Biraz evvel içlerinden birisinin anlattığı vak’ada mevzu-i bahis olan kralın ve memleketin isimlerini ve nerede olduklarını öğrenmiş. Hemen asayı eline alınca, yola çıkmış.

Gece dememiş, gündüz dememiş yürümüş, kuş uçmaz, kervan geçmez çöllerden kavrula kavrula geçmiş, dağlar aşmış, dereler yüzmüş, nihayet menzil-i maksûda varmış.

O memleketin padişahının bir âdeti varmış. Her ne zaman şehre bir yabancı girecek olursa, şehir surları kapıcılarına onu yakalattırır, onu önüne

getirtir, nereden geldiğini, niçin geldiğini, sanatı ne olduğunu, uzun uzadıya sorar anlarmış.

Şehzâde şehir kapısının önüne akşam geç vakit vardığı için, onun o saatte kral huzuruna götürülmesi mevzu-i bahis olamazmış.

Kapıcılar Şehzâdeyi yakalayınca, hapishane bekçilerine teslim etmişler, maksatları Şehzâdenin ertesi günü, sabah saraya götürülmesiymiş.

Hapishane bekçileri, Şehzâdenin güzelliğini, asaletini ve terbiyesini görünce, onu kaldırıp zindana atmaya kıyamamışlar. Onu, o gece için, kendi yanlarında misafir etmişler. Onunla yemeklerini paylaşmışlar.

Gece olunca, uyumazdan evvel, hep bir araya toplanarak hoşbeş etmek istemişler. Şehzâdeye nereli olduğunu sormuşlar. Şehzâde de Acemistanlı, yani kisraların memleketinden olduğunu söylemiş. Bekçilerin hepsi birden gürültülü bir kahkaha koparmışlar:

— “A… Sizin burada, zindanda bir hemşeriniz var. Biz yalancının türlüsünü gördük, ama bunun gibisini ömrümüzde görmedik! Bilirsiniz ya, hani tilkinin dönüp dolaşıp kürkçü dükkânına geldiği gibi, onlar da er-geç bizim ellerimize düşer. Onun için biz onların türlü türlüsünü görür ve biliriz, ama bu sizin hemşeriniz gibi yalancı, çirkin, hilebaz adama doğrusu şimdiye kadar hiç rast gelmemiştik.” demişler.

Şehzâde:

— “Sizlere ne gibi yalan söyledi?” diye sormuş.

— “Siz ne gibi yalan söylemedi diye sorunuz. Ona kalırsa dünyanın en âlim, en fazıl adamıymış. Yapmayacağı şey yokmuş, isterse ayı gökten indirir, ayın yerine bir kandil asabilirmiş. Aman efendim neler!... Onu bizim padişahımız, güzel bir kız ve bir de abanoz bir atla beraber buraya yakın bir vâdide yakaladı ve hemen zindana koydurdu. Kıza gelince, kızı biz görmedik, ama ânı şânı dünyaya yayıldı. Onu gören, ona çarçabuk abayı yakıyormuş. Yüzüne bakılmayacak kadar güzelmiş. Hatta bizim kral bile, onun için deli divâne oluyor. Onun hoşuna gitmek için yapmadık çılgınlık bırakmadı. Lâkin kızın kralından tutun da uşağına kadar kimseye yüz verdiği yoktur.”

Şehzâde ve bekçiler böylece konuşmuşlar. Geç olunca bekçilerin her birisi bir yana yatarak horul horul uyumuşlar. Şehzâden gözüne uyku girmemiş. “Yarın kralın karşısına çıkınca ne edeyim, ne yapayım yarabbi!” diye düşünmüş durmuş.

Hayırlısıyla şafak atıp da gün iyice yükselince, bekçiler Şehzâdeyi kralın önüne götürmüşler.

Kral gelince, âdeti olan sualleri sormuş.

Şehzâde, Acemistanlı olduğunu ve adının Hârice olduğunu ve âlim olduğunu, ilmini çoğaltmak için yeryüzünde yer yer gezdiğini anlatmış.

Kral:

— “Ey büyük âlim, tam vaktinde geldiniz! Bizim sizin gibi âlimlere pek ihtiyacımız vardır. Sarayda bir hasta var, ona ne yapsak, bir türlü iyi edemedik. Eğer siz onu iyi ederseniz, benden ne dilerseniz dileyiniz, dileğinizi derhal size bağışlarım!” demiş.

Şehzâde hastanın kim olduğunu sormuş ve hastanın güzel sevgilisi olduğunu duyunca, yüreği ağzına gelmiş.

İçinden, “Asıl bizleri buradan götürüp kurtaracak attır; onun nerede olduğunu ve ne hâlde olduğunu mutlaka anlamalıyım!” diye düşünmüş.

Krala at hakkında da bazı sorgular sormuş. Atın sarayda saklı olduğunu duyunca içinden, “Doğrusu artık felek yüzümüze gülmeye başladı!” demiş. Krala da:

— “Efendim, hastayı muayene etmezden evvel atı muayene etmem icap eder. Vakıa atla hasta arasında zâhiren bir münasebet yoktur; lâkin zâhiren birbirine münasebettar görünmeyen nice nice şeyler vardır ki, hakikatte birbirine sıkı sıkı bağlıdırlar.”

— “Hay hay evlâdım, hay hay!... Neyi isterseniz muayene ediniz. Tek şu kızın hastalığını iyi ediniz…”

Bunun üzerine kral, öne düşerek yol göstermiş, Şehzâde de ilmi büyük olanlara yaraşır, ağır ve yavaş bir yürüyüşle kralı takip etmiş.

Atın yanına gelmişler. Şehzâde atın düğmelerine, ötesine berisine bakmış. Atın her şeysi tamam ve yerli yerinde olduğunu görüne krala:

— “Atın muayenesi bitti efendim, bu atta çok şeyler öğrendik. Artık kızı iyi edeceğimize eminim. Şimdi hastayı bir göreyim!”

— “Peki evlâdım!...”

Bu sefer de kızın yanına gitmişler. Kız dövünüyor ve saçını başını yoluyor, kaldırıp kaldırıp kendini yerlere çarpıyormuş.

Şehzâde ona usullacık konuşmuş. Dolambaçlı sualler sorarak kendisini ona bildirmiş. Kız âlimin hakikatte kim olduğunu anlayınca, sevincinden bir feryat salıvermiş, bayılarak yere serilmiş.

Şehzâde yanına yaklaşmış, sonra krala:

— “Efendim, kulağına bir efsun okumak lâzım gelecek!” diyerek kızın kulağına eğilmiş, kralın duyamayacağı, lâkin kızın duyabileceği bir sesle:

— “Sevgili canım, ruhum sen hiç ses çıkarmadan, hiç belli etmeden beni dinle, metin ol, buradan ancak hileyle kurtulabileceğiz. Yapacağımız işi hiç çaktırmamak lâzım gelir! Eğer bizim kim ve birbirimize nasıl bağlı olduğumuzu anlarlarsa, mahvolduğumuzun resmidir. Kendine gel, aklını başına topla, birazdan kalk. Artık ağlamayı, dövünmeyi bırak, doğru otur. Ben krala seni iyi ettiğimi söyleyeceğim. Seni bir cin tuttuğunu iddia edeceğim. Seni kral uslu görürse, sözlerime inanacak ve bana itimadı artacak. Sonra ne yapacağımı ben bilirim!” demiş.

Krala dönerek:

— “Maşallah kız artık iyi oldu sayılır. Ama onu tutan cini daha yanından defedemedim. Ona da yakında muvaffak oluruz değil mi?”

Şehzâde krala bunları söylerken kız, kalkıp kralın eteğini öpmüş, sonra bir köşeye çekilip el-pençe divan durmuş.

Kralın etekleri sevincinden ziller çalmış. Şırak şırak ellerini çarpmış. Uşaklar, köleler koşuşmuşlar. Onlara kızı hamama götürmelerini ve sonra en zengin elbiselerle giydirmeleri ve kulaklarına, gerdanına hazinesinin en güzel mücevheratını takmalarını emretmiş.

Kızı hamam götürmüşler, giydirmişler, kuşatmışlar, donatmışlar.

Kız kralın önüne gelince, orada bulunanlar, kızın güzelliğine parmak ısırmışlar. Kız kralın önünde yerleri öptükten sonra, ellerini bağlayarak emrine amade bir vaziyet almış.

Kral Şehzâdeye dönerek:

— “Hakikaten pek büyük bir âlim ve bir hekim olduğunuza aklım erdi. Başkaları bunun üzerine nice emekler sarf ettiler de, ellerinden bir şey gelmedi. Maşallah nefesiniz kuvvetliymiş. Kulağına bir efsun okudunuz, hanım kızımızın hastalığının çoğunu defettiniz!”

— “Evet Sultanım, kendimi methetmek gibi olmasın, ama bu hastalığı iyi etmekte çok muvaffakiyetim vardır. Hanım kızımızın büsbütün iyileşmesi için, kendisini ilk bulduğunuz yere götürmeniz lâzımdır. Hem de oraya askerlerinizle, vezirlerinizle tam kafile ile gidiniz, abanoz at da beraber götürülmeli. Cin ilk evvelâ ona, orada çarptığı için, onu orada yakalar, mahveder, öldürürüz.”

Hemen Kral irade irade üstüne, ferman ferman üstüne salmış. Askerler, bekçiler, uşaklar toplanmışlar; Kral, kız, Şehzâde ve abanoz at önde, ordular da arkada olduğu hâlde vâdi yolunu tutmuş.

Oraya varınca, Şehzâde, rüzgârın hangi taraftan geldiğine bakmış. Atı rüzgârın geldiği tarafa koymuş. Kral ve ordusunu da rüzgârın gittiği tarafa dizdirmiş.

Atla Kral ve ordularının arasına, etrâftan küme küme çalı çırpı yığdırmış. Kızı atın üzerine bağlamış. Sonra kralın önüne giderek:

— “Padişahım bu çalı çırpının üzerine şu şişedeki ruhtan akıtacağım ve ondan sonra otlara ateş vereceğim. Kendim gidip kızın yanına oturacağım. Çalılardan çıkan dumanın tesiriyle cin bunalıp kızın vücudundan çıkacak. İşte o zaman, ben onu boğazından yakalayıp sıkacağım ve boğacağım. Bu iş de olup bittikten sonra, artık bu hatun kızımız ölünceye kadar size bağlı kalacak!” demiş.

Kral da:

— “Aman oğlum cini kaçırma, adam akıllı boğ; şöyle bir canını çıkar ki, bir daha şuna buna musallat olmasın. Haydi, göreyim seni, sözünün eri olduğunu ispat et!” diye bağırmış.

İçinden de, “Artık bu akşam kızla gelin-güvey olacağız!” diye düşünerek sevinmiş.

Şehzâde çalıların öte tarafına giderek çalıları ateşlemiş. Çalılardan öyle bir duman çıkmış ki, değme dayanıklı tilki, dumanın öylesine dayanamaz ve ininden dışarı uğrarmış.

Rüzgâr, dumanı kral ve ordusu üzerine götürdükçe öksürük mü istersiniz, aksırık mı istersiniz, bini bir parayaymış. Sanki başlarına büyük ve acıklı bir felâket gelmiş gibi, bütün oradakilerin gözleri kızarmış, gözlerinden şarıl şarıl yaşlar dökülmeye başlamış.

Az kalsın ki kral, “Aman artık dayanamıyorum!” diye bağıra bağıra duman mıntıkasının haricine çıkacakmış. Lâkin kızın hayâli gözleri önüne geldikçe, kendi kendine, “Dişini sık yahu! Bu cefanın safâsını, bu akşam, kızın odasına girince tadacaksın!” diyerek yerinde sebat etmiş.

Duman içinde ne kadar kalmışlar, farkına varamamışlar. Duman biraz seyrekleşip de atın durduğu yer seçilmeye başlayınca, bir de ne görsünler? Meydanda ne at, ne hekim, ne de kız var!

Kral kendi kendine, “Galiba cin zorlu geldi de onları kaçırdı. Ama o delikanlı bildiğim delikanlıysa, cinin değil, şeytanın kendisinin bile hakkından gelir, dur hele bekleyelim!” diye bağırmış.

Akşam olmuş, hiçbir taraftan ne kız, ne de oğlan gözükmüş. Sular kararınca, mantarın pek de şahanesine bastığını kralın aklı kesmiş. Hatta ordusundaki askerler bile:

— “Vay anasını, delikanlı verdi dumanı gözümüze, verdi dumanı, hatunu kapıp gitti!” diye söylenmişler.

Çalıları yakıp da dumanlar buram buram yükselmeye başlayınca, Şehzâde de atın çıkış düğmesine basmış, dumanlarla beraber yükselerek doğru babasının memleketinin yolunu tutmuş. Oraya kısa bir zamanda varmış.

Babası ve anası Şehzâdeyi görünce, gözlerine inanamamışlar. Bu kadar zamandan sonra, onun bir yerde ölüp kaldığını sanarak kanlı yaşlar dökmüşler.

Hemen şehirde şenlikler olmuş, Şehzâde ile sevgilisi evlenmişler, kırk gün kırk gece düğün olmuş.

Düğün bittikten sonra, Şehzâde, eline kalem-kağıt alarak kızın babasına güzel bir mektup yazmış. Kızla evlendiğini ve kızın el’an ne hâlde olduğunu uzun uzadıya anlatmış. Mektupla beraber kayınbabasına ve kaynanasına çok kıymetli hediyeler göndermiş.

Zavallı ihtiyar baba ile ana, kızlarının daha ber-hayat ve bundan maada mesut ve bahtiyar olduğuna, tatlı tatlı sevinç yaşları dökmüşler.

Birkaç sene sonra, Şehzâdenin ihtiyar babası ecel şerbetini içmiş. Şehzâde padişah olmuş. Tebaasını o kadar iyi idare etmiş, onlara o kadar iyi muamele etmiş ki… Tebaası gece gündüz padişahlarına dua eder dururlarmış.

Bu sûretle genç Padişah, sevgili karısıyla ölünceye kadar mesut yaşamışlar.

*

* *

ENİSÜLVÜCUD İLE GONCAGÜL HATUNUN MASALI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, şöhreti yeryüzünün her bucağına yayılmış koca bir Padişah varmış. Bu Padişahın da İbrahim adlı bir veziri varmış. O memleketin en güzel kızı da bu İbrahim adlı vezirin kızıymış. Gerek yüz, gerek endam, gerek ahlâk güzelliği, velhâsıl her türlü güzellik, bu kızda toplanmış bulunuyormuş.

Delikanlılar yüzüne, âlimler de ilmine bayılırlarmış. Babası kızın adını Goncagül koymuş.

Memleketin Padişahı, kızı çok severmiş. Ara sıra Vezirin evine gidip kızla konuşurmuş. Hakikaten kızın yüzü tatlı olduğu kadar da sözü, sohbeti tatlıymış.

Padişahın bir âdeti varmış. Her yıl, muayyen bir günde, memleketinin her tarafından en usta süvarileri toplatır, kendi gözleri önünde, onlara at oynatır, müsabakalar yaptırırmış.

Süvarilerin böyle at oynatıp da yarış yaptıkları bir gün, Goncagül Hatun, babasının sarayında, kafesin ardından onları seyre dalmış. At oynatanlar arasında, genç bir asker de varmış. Kızın gözleri, işte bu delikanlıya takılı kalmış.

Bu delikanlı, hakikaten de seyre lâyık bir erkek güzeliymiş. Yüzüne, gözlerine, endamına, geniş omuzlarına, velhâsıl hiçbir yerine kusur bulmanın ihtimali yokmuş.

Kız yanındaki câriyeye:

— “Acaba şu güzel delikanlının adı nedir?” diye sormuş.

— “Hangi güzel delikanlı hanımcığım? Gördüğümüz insanlar arasında çirkini yok ki, güzelin hangisi olduğunu fark edeli!”

— “Dur, şimdi onu sana göstereceğim, şuna dikkat et!...”

Bu sözler üzerine Goncagül, küçük bir elma alarak pencereden elmayı genç askerin üzerine atmış. Elma askerin yanına düşünce, “İşte o!” diye bağırmış.

Asker, üzerine bir elmanın atıldığının farkına varınca, elmanın geldiği tarafa bakmış, kafesin üzerinden kendisine tatlı tatlı bakan Goncagül Hatunu görmüş. Ona bakmasıyla, onu çıldırasıya sevmesi bir olmuş. Sanki aşk, onun yüreğini bir taraftan öbür tarafa kadar delivermiş.

Goncagül’ün yanında duran câriye, bu gencin ismini biliyormuş.

— “Bu gencin adı Enisülvücud’dur efendim.” diye cevap vermiş.

Goncagül de, Enisülvücud gibi, gence karşı içinde büyük bir sevgi duymuş. Oyun bitip de askerler çekildikten sonra, minderlere serilmiş, rüyâlı gözlerle ufuklara bakarak derin derin “Âh!”lar çekmiş.

Bazen de kalkar, kağıdı kalemi alır, yüreğinin ne gibi hislerle dolu olduğunu yazar, bu yazıları sevdiği yabancı gence göndermeye utandığı için katlar, devşirir, yatağının yastığı arasına saklarmış.

Bir gün, hâlden anlar dadısı, Goncagül’e ninniler okuyarak ve masallar söyleyerek uyutmuş. Goncagül’ün gündüzden yastığının altına bir şeyler sokuşturduğunu görmüşmüş. Goncagül Hatun uyuduktan sonra, yerli yerlerine koymuş.

Sabah olunca Goncagül’e:

— “A kızım, ben sana bir nasihat vereyim, senin bakışından, gözlerinin süzülüşünden, âhlar çekişinden, sevdâlı olduğunu anladım. Sana acıyorum. Sevdânın gizlenmesi, demiri bile eritir, insanı hasta eder, bazen de öldürebilir. Onun itirafındaysa bir beis yoktur!” demiş.

— “Pekâlâ dadıcığım, bu şiddetli sevdânın devâsı nedir?”

— “Devâsı ne midir? Devâsı bir mülâkattır.”

— “Mülâkatı nasıl etmeli de yapmalı?”

— “Mektuplarla, güzel, okşayıcı sözlerle, selâmlarla… Böylelikle sevdâlılar birbirlerine kavuşurlar. Güç olan işler kolaylaşır. Sen merak etme,

ben senin mektuplarını getirir götürürüm. Sırrını saklarım, arzularını yerine getiririm.”

Goncagül bu sözleri duyunca, çıldırasıya sevinmiş. Lâkin dadısına pek inanamadığı için, birdenbire sırrını ifşa etmemiş, kimi sevdiğini ona söylememiş. Dadısını daha fazla yoklamaya lüzum görmüş.

— “A dadıcığım, sevdâlı olduğumu gördüğünü iddia ediyorsun, kimi sevdiğimi bilebilir misin?”

— “Onu da bilirim ya! Bu gece uykumda bir rüyâ gördüm. Rüyâmda odama uzun, aksakallı, yeşil sarıklı bir pir girdi. Bana, ‘Senin kızın Goncagül Hatun, Enisülvücud’u seviyor. Onlara nasihat et, mektuplarını taşı ve sırlarını sakla!’ dedi. İşte ben sana rüyâda gördüğümü söylüyorum. Karar vermek sana düşer.”

— “Dadıcığım, hakikaten sırrımı kimseye açmayacak mısın? Sırrımı kimselere açmayacağına söz ver bakayım!”

— “A kızım, bir şüphelendiğine bak! Ben emzirip büyüttüğüm evlâdımın sırrını, hiç şuna buna söyler de dedikoduya meydan verir miyim?”

Goncagül daha fazla dayanamamış. Yastığı altında sakladığı mektupları çıkartarak dadısına vermiş ve onların Enisülvücud’a götürülmesini yalvarmış.

Dadı mektupları alınca, doğru gence gitmiş. Enisülvücud’a selâm verip eteğini öptükten sonra, diller döke döke, dalkavukluklar ede ede, koynundaki mektupları ona vermiş.

Mektuplara şöyle bir göz gezdirince, Enisülvücud’un az kalsın sevinçten aklı başından kaçıyormuş. O nerede, Sadrazam İbrahim’in güzel kızı neredeymiş? Biraz evvele kadar, hissettiği aşkın ilelebet karşılıksız kalacağını sanıyor ve derin bir teessür içinde yüzüyormuş. Mektupları görünce, dadının boynuna atılıp onu şapır şupur öpeceği gelmiş. Ama kendini zapt etmiş.

Oturmuş, uzun uzadıya aldığı mektubun cevabını yazmış.

Dadı bu mektubu kıza vermiş.

Bu sefer kız oturmuş, saatlerce yazdığı mektubu, delikanlıya götürmesi için dadıya vermiş.

Dadı mektubu koynuna koyup da sadrazam sarayının kapısından dışarı çıkacağı sırada, önüne ihtiyar saray bekçisi çıkmış. Dadıya sert sert:

— “Nereye gidiyorsun?” diye sormuş.

Dadı ürkmüş, durduğu yerde bayağı sendelemiş.

— “A, ilâhi hamama gidiyorum!” diye cevap vermiş ve yoluna devam etmiş.

Lâkin ürküntüsü esnasında koynunda taşıdığı mektup yere düşmüş de, onun hiç haberi olmamış.

Dadı çıkıp gittikten sonra, zenci kölelerin biri, mektubu yerde görmüş. Onu kaldırıp evire çevire muayene ederken, geçidin tâ baş tarafından Vezir İbrahim gözükmesin mi?

Zencinin üzeri yazı dolu koca bir fermana şaşkın şaşkın baktığını görünce, Vezir merak etmiş:

— “Nedir o yazılar, ver bakayım şunları bana!” demiş.

Mektubu almış, baştanbaşa okumuş. Dünya başına yıkılır gibi olmuş. Hemen gerisin geriye harem dairesine dönmüş. Aksakalı, gözlerinden akan yaşlarla ıslanmış. Doğrusu her felâkete katlanırmış, lâkin acının böylesini tadacağını hiç hatır ve hayâlinden geçirmezmiş.

Doğru karısının yanına gitmiş. Mektubu onun eline tutuşturarak:

— “Al oku da, başımıza gelene bak!” diye inlemiş.

Zavallı annesi mektubu almış. Bir kere okumuş, inanamamış. İki-üç kere okumuş, ama artık gözün gördüğü şeye inanmamazlık olunamazmış ya! Kızı Goncagül Sultanın Enisülvücud’u sevdiğini anlamış. Onun da kocası gibi hüngür hüngür ağlayacağı gelmiş. Lâkin yaşlarını zapt etmiş. Kocasına:

— “A kocacığım, ağlamaktan bir fayda çıkmaz! Kızın yaptığını gizlemek ve namusumuzu kurtaracak çârelere hiç durmadan başvurmak lâzımdır.”

diye başlayarak ihtiyar kocasını teselli edecek birçok okşayıcı sözler söylemiş.

Vezir:

— “A karıcığım, ben kızıma eminim. Gençlerin arasında namusumuza dokunacak bir şeyin cereyan etmediğine ve etmeyeceğine itimadım vardır. Gelgelelim benim korktuğum başkadır. Sultan Goncagül’ü çok seviyor. Bu meseleyi duyarsa, kıskancından çıldırır, bizim başımıza belâların daniskasını, birbiri ardı sıra yağdırmaya başlar. O zaman ne oluruz? İşte sen, asıl ona çâre düşün!” demiş.

— “Biraz sabret, iki rekât namaz kılayım da istihareye[345] yatayım. Belki Hazreti Allah, bize yapacağımız işi belli eder. Benim durduğum yerde başımda hiç akıl mı kaldı ki?”

Bunun üzerine kadın, kemal-i hulûsla[346] kıbleye dönmüş, can ü gönülden secdeye kapanmış. Sağa sola selâm verip namazını bitirdikten sonra, daha sükûnetli bir sesle kocasına:

— “Kunuz Deryası’nın ortasında bir dağ vardır. O dağın ismine Hicranlı Ana Dağı derler. Kızımıza orada bir yer hazırlayıp onu oraya götürmemiz lâzımdır. Bana şimdi namazda bildirilen budur!” demiş.

Vezir karısının tavsiyesini dinlemeye, Hicranlı Ana Dağı’nın üzerine içine girilmesi müşkül bir saray yaptırmaya, sarayın içine kızı söz ve sohbetleriyle eğlendirecek arkadaşlar komaya, saraya senede bir defa gitmeye, bir sene için yetişebilecek kadar çok zahire doldurmaya karar vermiş.

Şehirde ne kadar duvarcı, marangoz, taşçı, demirci, amele varsa, hepsini o dağa göndermiş. Bu işçiler elbirliğiyle az zamanda, dağın tepesine, her tarafı yüksek duvarlarla örtülü öyle bir saray yapmışlar ki, hakikaten şaşılacak şeymiş.

Bundan sonra Vezir, kızını oraya götürecek kervanı hazırlatmış. Katırlar, hecinler, atlar yükletilmiş. Kafile yola çıkmak için Vezirin bir “Haydi!” demesini bekliyormuş.

Vezir, gece ortası, kızının yatak odasına giderek ona orada, birdenbire meramını ve maksûdunu açmış.

Zavallı kız, yıldırımla çarpılmış gibi olmuş. Kervanın beklediği yere doğru yürürken, bayağı adımları geri geri gitmek istiyormuş gibi oluyormuş. İki gözünden yakıcı yaşlar, oluktan akarmış gibi akıyor, hıçkırıkları göğsünü paralıyormuş.

Ona mahsus hazırlanan hecin, önüne getirilinceye kadar, göz-kaş arasında bir-iki saniyelik vakit bulmuş. Sarayın kapısına, pek göze batmayacak bir köşeye, Enisülvücud'a hitaben birkaç elveda sözleri yazmış.

Onlar o kadar acıklı, o kadar dokunaklıymış ki, değil insan, lâkin onları duyan ve anlayan taş, demir bile olsa, o taş, o demir muhakkak erir ve akarmış. Yazıyı çarçabuk yazıp bitirinceye kadar, ona mahsus olan hecin önüne getirilmiş bulunmuş.

Biçare kız, ayıla bayıla hecinin sırtına tırmanmış. İhtiyar Vezir de kızdan daha iyi bir hâlde değilmiş. Zavallı ihtiyarda bet-beniz kalmamış, kırışık alnı, koca koca soğuk ter taneleriyle örtülüymüş. Ama ne yapsın?

Nihayet kervanbaşı hareket işaretini vermiş. Magmum[347] kafile yola çıkmış. Birbiri arkasına ne kızgın ve kurak çöller, ne sarp ve haşin dağlar geçmişler. Güneş batmış, doğmuş, yine ve yine batarak doğmuş, kervan cenaze alayı gibi, gidip durmakta devam etmiş.

Nihayet Kunuz Denizi'nin kıyısına varmışlar. Orada çadırlar kurulmuş, kervanla beraber gelen ustalar, yakınlardaki ormanlardan ağaçlar keserek var kuvvetlerini sarf etmişler, çarçabuk koca bir gemi yapmışlar.

Goncagül Sultanı maiyetiyle beraber gemiye bindirmişler, rüzgâr hazin hazin esmiş, ıslıklar çalmış, gemidekiler acı bir vâveylâ[348] koparmışlar. Tekne derya üzerinde yol almaya başlamış. Böylece hareket edilmesi, Vezir İbrahim'in emri muktezası imiş. Hatta Vezir, gemi gideceği yere varınca ve kızı dışarıya çıkınca, geminin parçalanmasını emretmiş.

Zavallı Goncagül Sultanın alnının kara yazısı bu yoldaymış.

*

* *

Gelelim Enisülvücud’a…

Kız ağlaya ağlaya saraydan ayrıldığı esnada, onu yatakta kara kâbus basmış. Hıçkırıklarla uyanmış. Sağa dönmüş, rahat etmemiş; sola dönmüş, rahat etmemiş. Bakmış ki olmayacak, elbiselerini giyince dışarı fırlamış.

Şafak göğün şark tarafını doldurmakla meşgulmüş. Enisülvücud, idraki hâricinde bir kuvvete, bir cazibeye tâbiiyet ederek Vezir İbrahim’in sarayı yolunu tutmuş.

Sabah pek erken olduğu için, daha şehirde kimse kalkmamış, bütün kapılar kapalıymış. Genç delikanlı, ıssız sokaklarda kendi adımlarının aksini dinleye dinleye Vezirin konağı önüne varmış.

Pencereleri hep kapalı bulmuş. Nedense, şen konağın üzerine kara bir sis çökmüş gibiymiş.

Delikanlı kapıya yanaşmış. O konağın duvarlarının tanımadığı yeri yokmuş. Kaç kere meraklarla yana yana konak önünden geçmiş ve konağın her penceresini, her deliğini, her kovuğunu sıkı fıkı gözden geçirmiş. Konağın kapısının yanında bir yazı görmüş. O yazıyı, hatta bir fersah uzaktan bile göreymiş, onu tanımakta gecikmezmiş.

Gözleri fal taşları gibi açılmış. Yazıyı okuyunca, müthiş bir acı, yüreğini burkmuş, gönlünü dağlamış. Ondan sonra, ne yaptığının artık farkına varmamış. Konağın önünden fırlamış, tâ ciğerinden vurulan âhûnun duyduğu sızıyı, yürüyerek hafifletmeye çalışması[349] gibi, oralarda serseri serseri gezmiş. Güneş batarken Enisülvücud, daha hâlâ sağa sola gitmekteymiş.

Gece olmuş, gece ortası olmuş, durup dinlenmeden yürüyormuş. Farkına varmadan şehrin dışarısına çıkmış. Şafak sökerken bir vâdiyi geçmekteymiş.

Kaç gün, kaç gece yol almış, hiç farkına varmamış.

Nihayet susuzluk, açlık ve yorgunluk vücuduna galebe çalmış. Oradan akan bir ırmağın yanındaki koca bir ağacın gölgesine çökmüş. Sudan içecek olmuş, lâkin su ağzına tatsız tuzsuz gelmiş. Yanakları, gözleri çökmüş, bacakları sıskalaşmış, tabanları da fena hâlde şişmiş. Serili durduğu yerde

hıçkırıklarla ağlamış. Saatlerce yaş döktükten sonra, yorgun argın kalkmış, yine çöller geçmiş, dağlar aşmış…

Oradaki ormandan geçerken, karşısına korkunç bir aslan çıkmış. Aslanın yelesi sık ve uzun, dişleri de fildişleri gibi iri, ağzı fırın ağzı gibi geniş ve karanlıkmış.

Onu görür görmez Enisülvücud içinden, “Allah bizim sonumuzu böyle takdir etmiş!” diye düşünerek kıbleye dönmüş ve imanıyla canını teslim etmek için kelime-i şahadeti tekrar etmiş.

Enisülvücud, çocukluğunda aslana tatlılıkla muamele edilir ve önünden kaçılmazsa aslanın insana bir fenalık etmeyeceğini duymuşmuş. O hatırına gelmiş. Aslana:

— “Ey sahralar şahı, ey merhametli aslan! Bana dokunma, ben kara sevdâya müptela bir garibim. Elime asayı alarak ve kendi derdime kendim yanarak böyle yer yer sürünüyorum. Yüreğimi hicran dağlıyor. Bana bir fenalık etme, bırak beni yoluma gideyim!” diyerek yalvarmış.

Aslan bittabi’ laftan anlamazmış, ama Enisülvücud’un anlatışı, hayvana tesir etmiş. Enisülvücud’a merhametli bakışlarla bakmış. Sonra yavaş yavaş ona doğru yürüyerek gelip yüzünü, ellerini yalamış. Arada sırada başını Enisülvücud’a döndürür ve lisan-ı hâlle ona:

— “Niye arkamdan gelmiyorsun?” der gibi olurmuş.

Bunun üzerine genç delikanlı, aslanın peşine düşmüş. Aslan yürümüş, nihayet tepesi bulutların arasına karışan yüksek bir dağa tırmanmış. Oradan aşağıya inmiş.

Bu sefer Enisülvücud, alabildiğine yayılıp giden bir çöl görmüş. Çölün orta yerinden yakında geçmiş bir kervanın ayak izleri ağarıyormuş. Nedense delikanlının yüreği, bu yolun sevgilisinin geçtiği yol olduğuna kâni olmuş.

Hemen yolun üzerine düşmüş. Aslan yoldaki izlerin hangi kervanın izi olduğunu Enisülvücud’un anladığını görünce, delikanlıya elveda makamında kuyruk sallamış ve dönerek gözden kaybolmuş.

Enisülvücud'un nasibi, günlerce yine yürümek, durmadan, dinlenmeden yürümek olmuş. Nihayet bir gün, kudurmuş bir denizin kıyısına varmış. Gece gündüz takip ettiği kervanın izi sahile kadar inerek orada bitiyormuş.

Enisülvücud, sevgilisinin bu noktada bir gemiye binerek deryaları aşmış bulunduğunu anlamış. Demek ki, bu kadar gün sevdiğine kavuşamayacağını görüp bilmek için bu kadar cefa çekmiş, dizinin dermanı kalmadığından oraya yıkılıvermiş.

Ne yapacağını bilmeyerek orada saatlerce serili kaldıktan sonra, "Acaba etrâfta ne var?" diyerek sağa sola bakmış. Çölün ve denizin göz alabildiği kadar yerinde ne bir insan, ne bir ağaç, ne de bir kulübe varmış.

Enisülvücud kendi kendine, "Mutlaka gece olunca vahşi hayvanlar gelip beni parçalarlar ve bu mânâsı kalmayan hayatıma ve cefâma bir nihayet verirler!" diye düşünerek yattığı yerde kıvrılıp gözlerini yummuş.

Meğer oralarda bir mutekif[350] varmış. Bu adam, senelerden beri dünyanın patırtı ve gürültüsünden ayrılıp bu ıssız yerlere gelerek bir mağara içinde otururmuş.

O gün, biraz su almak için mağarasından çıkıp deniz kenarına varınca, yapayalnız yatan Enisülvücud'u görmüş. Şaşırmış. Yanına gitmiş ve ona merakla bakmaya koyulmuş. Enisülvücud'un uyandığını anlayınca, ona kim olduğunu, neden ve nereye gittiğini sormuş.

Zavallı delikanlı, günlerce insana rast gelmemiş ve bir insanla konuşmamış olduğu için, hikâyesini bu garip dervişe anlatmayı canına minnet bulmuş.

O anlattıkça derviş ağlamış, o anlattıkça derviş ağlamış, nihayet onunla derviş arasında bir arkadaşlık duygusu uyanmış.

Derviş Enisülvücud'a:

— "Kardeşim, ben yirmi senedir burada yaşıyorum. Bu yirmi sene zarfında hiç insan yüzü görmedim. Yalnız sen gelmezden bir-iki ay evvel, buraya bir kervan geldi. Kervandaki bazı kadınların ağlayışlarını, âh u eninlerini[351] duydum. Çok merak ettim, ama doğrusu onlara yanaşıp da kim olduklarını sormadım. Onlar burada epeyce gün kaldılar. Kervanda

ustalar da varmış. O ustalar burada bir gemi yaptılar. Kadınları içine bindirerek bir yere gittiler. Ama nereye gittiklerini bilmiyorum. Gemiyi yapan ustalar gemiyle beraber buraya geri döndüler. Döndükleri zaman, yanlarında kadınlar yoktu. Ustalar karaya ayak basar basmaz, gemiyi parça parça kırdılar, sonra geldikleri yoldan yine gerisin geriye savuştular. Her hâlde o kafile, senin sevgilini götüren kafile olacak. Sen sabret. Ben bu gece istihareye yatayım ve senin için yapılması en münasip şeyin ne olacağını, Allah'tan sorayım. Bakalım min-tarafullah[352] cevap olarak ne duyar, ne görürüz?" demiş.

Enisülvücud, memnun olarak dervişe teşekkürler etmiş.

*

* *

Gelelim Goncagül Sultana…

Onu Kunuz Deryası içindeki Hicranlı Ana Dağı'na götürmüşler, orada onun için yapılan saraya kapatmışlar. Goncagül Sultan sarayı görünce saraya:

— "Çok güzel bir saraysın, ama ne çâre ki içinde sevgili yok!" diye ağlamış.

Hicranlı Ana Adası'nda birçok kuşlar varmış. Bazısının renkleri ve bazılarının da sesleri güzelmiş. Goncagül Sultan kölelerine emretmiş, bu kuşlardan tutturup kafeslere kapattırmış. Onlar öttükçe, Goncagül kuşların kendisiyle dertleştiğini sanır, kendi derdi artar, lâkin derdinin tesellisini yine o dertte bulduğu için, tesirini unutmak istemezmiş. Zavallı kız günlerini böyle âh ve ofla, ağlamak ve düşünmekle geçirir dururmuş.

O gece, Enisülvücud'dan ayrılıp istihareye yattıktan sonra, derviş, delikanlıya gelmiş ve ona:

— "Hemen şimdi, hiç vakit geçirmeden, sol tarafımızda uzakça bir vâdideki hurma ağaçlarından bana bir demet yaprak kes getir!" demiş.

Enisülvücud, hemen gidip hurma dallarını getirmiş. Derviş hurma dallarını birbirine öre öre koca bir torba yapmış. Ondan sonra gence yine:

— “Durmadan dinlenmeden, sağ tarafımızda uzakça bir vâdide yabani kabaklar vardır, onlardan taşıyabildiğin kadarını taşı, bana getir!” demiş.

Enisülvücud içinden “Acaba bu adam bu şeylerle ne yapacak?” diye düşüne düşüne sabahtan akşama kadar kabak taşımış.

Gece, derviş hiç ses çıkarmamış. Sabah olunca Enisülvücud’a:

— “Kardeşim, bu kabakları bu torbanın içine doldur, torbanın ağzını bağla, onu denize at, üstüne bin, rüzgâr seni, senin gönlünün dileği olan yere götürecek!” demiş.

Filvâki genç de dervişin tarif ettiği gibi yapmış. Derviş kıyıda onu seyrediyormuş. Rüzgâr estikten bir saat sonra, Enisülvücud dervişe, derviş de Enisülvücud’a ufukta ufak birer kara nokta gibi gözüküyorlarmış. Biraz sonra ne bu onu, ne o bunu artık göremez olmuşlar.

Delikanlı artık öyle bir yere varmış ki, çepçevre deniz gökten, gök de denizden başka bir şeye temas etmiyormuş. Bu uçsuz, kenarsız deryanın ortasında Enisülvücud, bir ürperti duymuş. Dalgalar onu kâh tâ tepelerine kaldırıyorlar, kâh aralarına, tâ aşağıya indiriyorlarmış.

Böylece üç gün denizde yol aldıktan sonra, artık delikanlı Hicranlı Ana Dağı’nın eteğinde karaya ayak basabilmiş. Orası hiç de fena bir yer değilmiş. Etrâfı yemiş ağaçlarıyla, ayağının altı çiçek ve çimenlerle örtülüymüş. Bin bir çeşit kuşlar, rüzgâr estikçe sallanan dallar arasında, birbirlerine aşk ilâhileri okuyorlarmış.

Enisülvücud, yemişlerden yemiş, oradan akan buz gibi soğuk ırmakların sularından içmiş. Biraz dizine, bacağına derman gelmiş. Kalkmış adanın içerisine yürümeye başlamış.

Epeyce yol aldıktan sonra, ta uzaklarda beyaz bir şeyin ağarmakta olduğunu görmüş. Lâkin o kadar uzakmış ki, o şeyin ne olduğu seçilemiyormuş.

Neyse, Enisülvücud o tarafa doğru hızlı hızlı yürümüş. Yaklaşınca, uzaktan ağaran şeyin, duvarlarla muhafazalı büyük bir saray olduğunu görmüş. Adımlarını sıklaştırmış. Nihayet sarayın kapısına varmış. Ama kapı kapalıymış.

Enisülvücud kapıyı çalmış, çalmış, lâkin ne cevap veren, ne de açan olmuş. Kapının önüne çökerek üç gün, üç gece orada beklemiş. Üçüncü günü bir köle tesadüfen kapıyı açmış. Delikanlıyı orada görünce, nereli olduğunu ve neden oraya geldiğini sormuş. Enisülvücud da:

— “Ben İsfahanlı bir tüccarım. Mallarımla bir gemide seyahat ediyordum. Tâ denizin ortasında büyük bir fırtına koptu. Gemi battı. Ben bir tahta parçasını tuttum. Rüzgâr beni bu kıyılara attı!” diye cevap vermiş.

Bu sözleri duyunca, köle hüngür hüngür ağlamış:

— “A kardeşim, sözlerinle eski bir yaramı canlandırdın. Benim de vatanım İsfahan’dır. Orada doğdum, orada büyüdüm. Amcamın kızını seviyordum ve onunla evlenecektim. Lâkin bizim milletimizden daha kuvvetli bir millet geldi. Bizimle muharebe etti. Biz mağlup olduk. Beni esir aldılar ve şimdi gördüğün gibi yüreği kırık, gönlü harap bir köleden başka bir şey değilim!...” diye derdini dökmüş.

Enisülvücud, saray duvarından içeriye dalmış. İçeride koca bir havuz varmış. Havuzun dört tarafındaki güzel güzel ağaçlara kafesler içinde türlü türlü kuşlar asılı bulunuyormuş. Kumrular hazin hazin “kuuu, kuuu!” diye ebedî kederlerine lisan verirken, öbür taraftan bülbüller, helecanlı helecanlı, çağlayanlar gibi çağlayıp çırpınıyorlarmış. Bu hazin ötüşler, zavallı delikanlının derdini uyandırmış. O da vatandaşı olan İsfahanlı kölenin omzuna dayanarak çocuk gibi ağlamış.

Keder sağanakları biraz aralıklaşınca köleye:

— “A kardeşim, bu ıssız yerde, bu koca sarayın mânâsı nedir? Bu saray kimindir, içinde kim oturuyor?”

— “Bu sarayı bir Vezir, kızı için yaptırdı. Kız uzak ellerden buraya getirildi ve kapatıldı. Âdetimiz kapıları senede bir defa açmaktır. Senede bir defa saray halkına bir sene yetişecek erzak getirilir. O erzakla bir sene idare oluruz.”

Bu sözleri duyunca, Enisülvücud’un yüreği ağzına gelmiş. İçinden “Hamd olsun ya Rabbî, çok şükür artık muradıma erdim!...” diye sevinmiş.

Goncagül Sultan, babasının sarayından çıkalıdan beri ne uykusu uyku, ne yemeği yemeğe benzermiş. Gün geçtikçe sıkıntısı fazlalaşıyor, muhabbeti

artıyormuş. Muhabbet ateşe ve hicran da rüzgâra benzemez miymiş ya? Muhabbet az olursa, esen hicran rüzgârı estikçe, onu git gide daha ziyade alevlendirirmiş. Kıza da öyle olmuş. Artık yerinde oturamaz olmuş. Gözlerinde koca sarayın kara bir zindandan farkı yokmuş.

Bir gün dayanamamış. Yatak çarşaflarını, baş örtülerini birbirine bağlayarak sarayın duvarından aşağı sarkmış. Üstünde başında en güzel elbiseleri, en kıymetli mücevherleri varmış. Onu şafak sökerken öyle gören, muhakkak sabahyıldızı doğuyor sanırmış. Goncagül Sultan, bu kıyâfetle duvarın dışına ayak basınca hiç dönüp arkasına bakmadan deniz kıyısına kadar yürümüş.

O gece rüzgâr sertçe esmiş bulunduğundan, zavallı bir balıkçıyı kayığıyla beraber Hicranlı Ana Adası'nın kıyılarına kadar sürmüş. Sabah olunca, yorgun kayıkçı bir deniz, bir de kıyıya bakarken, kıyıda bir de görsün, tepesinden tırnağına kadar pırıl pırıl parlayan, renkli şimşekler çakan elmaslar ve zümrütler arasında bir dünya güzeli…

Balıkçı gözlerine inanamamış. "Allah'ım bu hayâl mi, rüyâ mı nedir?" diyerek gözlerini ovmuş, yine bakmış. Gördüğünün hayâl olmadığını anlayınca, korkmuş. Çünkü etle kemikten, kandan yapılan insan evlâtlarında bu kadar güzelliğin toplu bulunmasına hâşâ ve kellâ ihtimal veremiyormuş. Onca, bu gördüğü, olsa olsa bir ecinni olurmuş.

Hemen küreklerine davranarak bir belâya çatmadan, kayığını uzaklaştırmaya bakmış. Lâkin kıyıdan, o yüreklere sıcak ve tatlı dolanışlarla dolanan sesiyle Goncagül Sultan, yalvarmış. Deniz adamına, sevdâlı bir insan olduğunu söylemiş.

Sözlerini duyunca, deniz adamının gözleri yaşarmış. O da insanmış. Onun da bir vakitler duyduğu bu dert, ezelden beri her insana az-çok nasip olan dert değil miymiş?

Zavallı ihtiyar balıkçı, genç ve mesut hanımının tatlı vekayiini[353] acı acı hatırlayarak kıyıya yanaşmış. Goncagül Sultana kırık bir sesle:

— "Kuzum sen insan mısın, peri kızı mısın? Nesin? Sözlerin yüreğime dokundu. Bin kayığıma da seni, nereye istersen oraya götüreyim!" demiş.

Goncagül Sultan kayığa binmiş:

— “Beni buradan kurtar da, nereye götürürsen götür. Karaya çıkarsam, bin yıl yürüsem, cânânımı bulurum. Kanadım yok ki, buradan denizi aşayım!” demiş.

Balıkçı yelkenleri açmış. Kayığın başını, en yakın kıyıya doğru çevirmiş. Rüzgâr ne çok sert, ne de çok hafif esiyormuş. Kayık güzel güzel gidiyormuş. Lâkin denize açıldıklarının ertesi günü, bir fırtına kopmuş. Rüzgâr kayığı önüne katınca günlerce sürmüş, götürmüş.

Nihayet ne balıkçının, ne de kızın tanımadıkları yabancı bir kıyıya varmışlar.

O memleketin de Sultan Dirbas adlı bir padişahı varmış. Kayığın kıyıya yanaştığı sırada, Padişah, oğluyla sarayın penceresinde oturuyor ve denizi seyrediyorlarmış. Kayığı görmüşler. Kayığın kendisinde ve kayıkçıda bir fevkaladelik yokmuş. Lâkin baştan aşağıya mücevherle bezenmiş ve kendi her mücevherden daha parlak Goncagül Sultanı görünce şaşırmışlar.

Sultan Şehzâdeye:

— “Oğlum, bu gelen kız pek ayak takımı halkın kızına benzemiyor. Bu soyu sopu belli bir insan evlâdı olacak. Haydi, gidelim de onu karşılayalım.” demiş.

Kalkıp sarayın rıhtımına inmişler. Kayıkçı, rıhtımın saray rıhtımı olduğunu, ne bilsin? Zaten de yorgunlukla gözü hiçbir şeyi gördüğü yokmuş. Kayığı kolayına gelen yere bağlayıvermiş.

Sultan kayığa yanaşmış. Goncagül Sultan, kayığın art tarafından uzanmış, bir kolunun üzerine başını dayayarak uykuya dalmışmış.

Padişah Goncagül Sultanı yavaşça uyandırmış:

— “A kızım sen kimsin ve niye buraya geldin?” diye sormuş.

Goncagül Sultan:

— “Ben Sultan Şamek’in Başveziri İbrahim’in kızıyım!” diye kendini bildirdikten sonra hikâyesini, başına gelenleri birer birer, ağaya ağlaya anlatmış. Padişah Goncagül’ün hâline çok acımış.

— “Korkma evlâdım! Biz de bir gün gençtik ve seni üzen şeyleri duyduk! Hiç cefâsız safâ olur mu? Sen de gün gelir, hep bunları unutursun. Unutmasan bile, tatlı tatlı hatırlarsın. Ben sağ oldukça, sana yemin ediyorum, sevdiğine seni kavuşturmak için elimden ne gelirse yapacağım!” diyerek hem babaca, hem padişahça nasihat vermiş.

Goncagül’ü elinden tutarak sarayına götürmüş, ona odalar, köleler vermiş. Sonra selâmlık tarafına geçerek vezirini vüzerasını başına toplamış. Onlara:

— “Şehirde kıymetli ne varsa, gerek halı, gerek elmas toplayıp katırlara yükletiniz, bir kervan hazırlayınız. Bu kervanı Vezir Ahmed’in emrine veriniz. Sen, vezirim Ahmed, bu kervanı alarak Padişah Şamek’e gidersin. Kervanda götüreceğin giran-baha[354] eşyanın hepsini, tarafımdan ona hediye diye verirsin ve ona söylersin ki, benim güzel bir kızım var, bu kızı, onun askerlerinden Enisülvücud adlı bir delikanlıyla evlendirmek istiyorum. Düğün alayının burada, yani kızımın memleketinde olmasını arzu ediyorum. Sana Enisülvücud’u versin. Al o genci, buraya getir. Bunları böylece söylemesini unutma!... Ben Padişah Şamek’e bir de mektup yazdım. Mektubumu da işte al, kendisine ver. O, bittabi’ arzumu yerine getirir. Ben de buna karşılık iki devletlerimiz arasında bir ittifaknâme akd ettireceğim! Eğer Enisülvücud’u getirirsen ne âlâ, getirmezsen, hiç buraya dönme. Çünkü ilk işim, seni azletmek olacak!” diye emirler vermiş.

Vezir Ahmed:

— “Semi’nâ ve ata’nâ[355] efendimiz!” diyerek huzurdan çıkmış.

Kervan çarçabuk hazırlanmış, Vezir yola çıkmış ve hayırlısıyla gideceği yere varmış. Padişah Şamek’i görmüş. Ona maksad-ı ziyaretini bildirmiş ve Sultan Dirbas’ın mektubunu da sunmuş.

Padişah Şamek, Veziri dinleyip mektubu okuduktan sonra, derin bir “Âh!” çekmiş. Çünkü Enisülvücud’u çok severmiş. Vezire:

— “Yahu Enisülvücud nerede? Çoktandır kaybolup gitti, izini belli etmedi. Siz bana Enisülvücud’u bulunuz, ben size padişahınız Sultan Dirbas’ın bana gönderdiği hediyelerin iki mislini hediye edeyim!” diye cevap vermiş.

Vezir Ahmed:

— “Aman efendim nasıl olur? Padişahımız, devletleriniz arasında bir ittifaknâme teklif ediyor. Durup dururken bu teklifi tepmek, sizin için ayıp olmaz mı? Sonra benim padişahım bana sıkı fıkı emretti. Bana, “Enisülvücud’u getirmezsen, seni azlederim ve bir daha da memleketime ayak bastırtmam!” dedi. Şimdi hangi yüzle gider de “Efendim, Enisülvücud kaybolmuş, yok vesselâm!” diyebilirim. Siz ki büyük bir hakansınız, isterseniz değil bir Enisülvücud’u, binini bile aratır bulursunuz!” diye yarı tehdit, yarı rica yollu bir cevap vermiş.

Sultan Şamek başını bir yana eğdikten sonra irkilmiş:

— “Çağırınız bana Vezir İbrahim’i!” demiş.

Vezir İbrahim gelmiş.

— “Bu karşımızda duran zat, Sultan Dirbas’ın Başveziri Ahmed’dir. Onunla beraber gidersiniz, Enisülvücud’u ararsınız. Memleketimde aramadığınız kovuk, yoklamadığınız ev kalmasın. Onu ne yapıp yapıp meydana çıkarmalı. Onu bulunca, Vezir Ahmed Hazretlerine teslim edersiniz!” demiş.

Bunun üzerine iki vezir, arayıp taramaya koyulmuşlar. Uğramadık bedevi, yoklamadık şehir bırakmamışlar. Her rast geldiklerine:

— “Siz Enisülvücud adlı ve şöyle boylu, böyle güzel bir genci gördünüz mü?” diye soruşturmuşlar.

Herkes, “Hayır, bilmeyiz!” diye cevap vermişler. Ne kırda, ne köyde, ne çadırda Enisülvücud’un izini bulamamışlar. Memleketi karış karış gezmişler. Nihayet deniz kıyısına varmışlar. Artık aranmadık yalnız Kunuz Deryası’ndaki Hicranlı Ana Adası kalmış.

Vezir İbrahim, Vezir Ahmed’e:

— “Artık burada Hicranlı Ana Adası’na uğrayalım, orada da aradığımızı bulmazsak, Enisülvücud’un yok olduğuna hükmetmeli!” demiş.

— “A kardeşim, bu söylediğin yer, neden Hicranlı Ana Adası diye anılır?”

— “Çünkü Çin-Maçin cinlerinden birisi varmış. Bir gün bu cin, güzel bir gence rast gelmiş. Oğlana öyle bir abayı yakış yakmış ki, deme gitsin. Hâlbuki Çin-Maçin cinlerinin ne kadar kıskanç olduklarını bilirsiniz. Cin, sevgilisini kendi veya onun memleketine götürse, onu öbür cinlerin göz ve kaş arasında parça parça edeceklerine eminmiş. Ne yapsın, ne yapsın? Dünyada öyle bir yer aramaya başlamış ki, oraya ne insan, ne de cin takımı uğramasın. İşte böylece arar dururken bu Hicranlı Ana Adası’na gelmiş. Adayı görünce, istediğini bulduğuna hükmetmiş. Hakikaten bu hükmü vermekte yerden göğe kadar haklıymış. Çünkü orası hilkat-i âlemden[356] beri ne in, ne de cin uğrağıymış. Cin hiç de çirkin değilmiş. Genç oğlan da ona yanıkmış. Onun için oğlan sevine sevine adaya gitmeye razı olmuş. Cin onu âguşlayınca[357] havalanmış. Günlerce uçmuş. Ada güzel bir adadır. Oraya götürüp bırakmış. Kendi taifesi ne yaptığını anlamasınlar diye, ara sıra Çin-Maçin’e gider, onlara gözükür, sonra sudan sabundan bir vesile uydurarak adaya uçar, sevgilisiyle doya doya görüşürmüş. Bu, senelerce böyle devam etmiş. Cin oğlandan birkaç kere hamile kalmış. Çocuklarını adada doğurmuş. Ne de olsa cin çocukları değil mi ya? Çocuklar ağladıkça, vâveylâları tâ denizlerin ortasında duyuluyor, hazin hazin her tarafa yayılıyormuş. Bu taraflardan geçen gemilerdeki insanlar, bu çığlıkları duydukça, “Acaba oralarda ağlayan bir hicranlı ana mı var ki?” diye birbirlerine sual ederlermiş. İşte ondan dolayı, bu adanın adı Hicranlı Ana Adası diye kalmış.”

Vezir Ahmed, İbrahim’in anlattıklarına şaşmış. Güç belâ kıyıda bir gemi bulmuşlar, Hicranlı Ana Adası’na ayak basmışlar. Saraya vararak kapısını çalmışlar. Kapıyı açan kapıcı efendisini, Vezir İbrahim’i tanımış, onu ve onun yanında gelenleri hemen içeri almış.

Vezir içeri girer girmez, avluda zayıf, fakir, üzeri eski püskü elbiselerle örtülü bir garip görmüş. İşte bu garip tâ Enisülvücud’un kendisiymiş. Gelgelelim keder onu o kadar değiştirmiş ki, onu babası da görse, imkânı yok tanıyamazmış. Vezir kölelerine:

— “Bu kimdir ve burada ne arıyor?” diye sormuş.

— “Efendim, yakınlara kadar hâl ve vakti yerinde bir tüccarmış. Mallarını bir gemiyle bu sulardan geçirirken fırtına kopmuş, gemi batmış, deniz onu

bu adaya atmış. Biz de merhamet ettik. Dışarıda açlıktan ölecekti, içeri aldık. Felâketi o kadar aklına dokunmuş ki, dünyadan bî-haberdir.”

Bu izahat üzerine vezirler, sarayın daha içerilerine girmişler. Vezir İbrahim, kızını aramış, lâkin bulamamış. câriyelere kızının nerede olduğunu sormuş. Bir ağızdan ezile büzüle:

— “Vallâhi efendim, buradan nasıl gittiğini bilemiyoruz. Bir sabah uykudan uyanınca, kendisinin sarayda olmadığını gördük. Aradık, taradık, lâkin hiçbir yerde izine rast gelmedik. O bizimle beraber pek az zaman kaldı. Her hâlde kendisine bir kaza gelmemiştir. Olsa olsa o buradan kaçabilmiştir. Ama nasıl kaçtığını ve nereye kaçtığını, bir türlü keşfedemedik!” diye Vezire pek kara bir haber vermişler.

Zavallı Vezir, beyninden vurulmuşa dönmüş. Durduğu yere çöküp başını iki elleri arasına alıp uzun uzun ağlamış. câriyelerin, kölelerin sözlerine inanmayarak, sarayın üstünü, altını aramış. Adanın da dolaşmadık bir yerini bırakmamış. Kızını bulamamış. Nevmid[358] ve mahzun saraya dönmüş.

Goncagül Sultanın aranmakta olduğunun farkına varan Enisülvücud, Goncagül Sultanın bulunamadığını anlayınca, ciğerler yırtıcı bir çığlık salıvermiş, cansız bir ceset gibi yere yıkılmış. Orada bulunanlar, ona yan gözle bakarak:

— “Yine sarası tuttu, şimdi iyileşir!” diyerek omuz silkmişler.[359]

İki vezirin bütün aramaları boşa çıkınca, geri dönmeye karar vermişler. Sarayda bulunan herkesi toplayıp gemiye götürmüşler.

Sultan Dirbas’ın veziri, baygın durumda yatan Enisülvücud’u beraberinde götürmeye karar vermiş. “Belki bu fakirin bereketiyle Sultan beni affeder.” diye düşünerek baygın halde yatan Enisülvücud’u da gemiye taşıtmış.

Enisülvücud ancak üç gün sonra kendine gelebilmiş. Gözlerini açınca nerede bulunduğunu sormuş. Çevresindekiler de ona anlatmışlar. Bu arada Vezir Ahmed’e garip kişinin kendine geldiğini bildirmişler. Vezir, kendini toparlayabilmesi için hemen ona yiyecek ve içecekler göndermiş. Fakat yolculuk meşguliyeti içinde görüşüp konuşmaları mümkün olmamış. Bu sebeple Vezir onun aradığı kişi olduğunu öğrenememiş; Enisülvücud da onun gerçekte kendisini aradığını.

Nihayet sağ salim sahile ulaşmışlar. Burada vezirler ayrılmışlar, maiyetleriyle birlikte kendi memleketlerine doğru yollarına devam etmişler.

Vezir Ahmed ve yanındakiler uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra Sultan Dirbas'ın payitahtına ulaşmışlar. Onların geldiğini öğrenen Sultan, Vezire haber göndererek Enisülvücud'u bulamadıysa şehre girmemesini, istediği yere gidebileceğini bildirmiş.

Vezir ne yapacağını şaşırmış. Üzüntü ve umutsuzluk içinde ne yapabileceğini kara kara düşünmeye başlamış. Bu durum maiyeti arasında da konuşulduğundan Enisülvücud'un da haberi olmuş. Hemen yanına çıkmış ve,

— "Efendimiz, niçin böyle bir muameleye maruz kaldınız?" diye sormuş.

Vezir Ahmed, içini dökmek amacıyla konuşmaya başlamış:

— "Oğlum, Sultan beni birisini bulmam için göndermişti. Aradığım kişiyi bulamadığım için şimdi beni kovuyor."

— "Sultan kimi bulmanızı istemişti?"

— "Enisülvücud adında bir delikanlıyı arıyor. Onu bulamadığım için bana çok kızgın."

— "Efendim telaş etmeyin ve korkmayın. Hemen beni Sultanın huzuruna götürün. Ben ona Enisülvücud'u bulmayı garanti ederim."

Vezir Ahmed buna çok sevinmiş,

— "Onu tanıyor musun sen?" diye sormuş.

Enisülvücud tanıdığını ve nerede olduğunu bildiğini söylemiş. Vezir onu yanına alarak hemen Sultanın huzuruna çıkmış. Sultan,

— "Yoksa Enisülvücud'u getirdin mi?" diye sormuş.

Enisülvücud, Vezirin konuşmasına fırsat vermeden söze karışmış:

— "Efendim, ben Enisülvücud'un yerini biliyorum, onu size hemen bulabilirim."

Sultan Enisülvücud'u yanına çağırarak sormuş:

— “Enisülvücud nerededir?”

— “Efendim çok yakın bir yerdedir. Ancak daha fazlasını baş başa kalırsak söyleyebilirim!...”

Sultan Dirbas huzurundakileri dışarı çıkarmış. Yalnız kalınca Enisülvücud, Sultana sormuş:

-Efendimiz, o kişiyi niçin arıyorsunuz? Lütfedip anlatırsanız, ben de size onun yerini söylerim.”

Sultan ona Goncagül’den söz etmiş; hikayesini başından sonuna anlatmış. Enisülvücud’u niçin aradığını da açıklamış. Bunun üzerine Enisülvücud,

— “Ey Şah-ı zî-şan! Beni hamama gönderin ve güzel giysiler giydirin, sonra da Goncagül Sultana gösterin. O zaman Enisülvücud’u bulursunuz!...” demiş.

Sultanın buyruğuyla hemen Enisülvücud’u hamama götürüp bir güzel yıkamışlar, güzel elbiseler giydirmişler. Yeni kıyâfetiyle Sultanın huzuruna getirilen Enisülvücud, aradığı kişinin kendisini olduğunu söyleyerek ona aşkını, sevgilisi uğruna çektiği sıkıntıları anlatan bir şiir okumuş. Sonra da,

— “Sultanım, Goncagül nerededir?” diye sormuş.

— “Benim yanımdadır.” diye cevap veren Sultan, hiç vakit kaybetmeden kadı ile birkaç şahit getirtip iki sevgilinin nikahlarını kıydırmış ve onların hasretlerine son vermiş.

Sultan Dirbas, Sultan Şamek’e, Goncagül ve Enisülvücud’un bulunduklarını ve onları nikahladığını bildiren bir mektup yazarak özel bir elçiyle göndermiş.

Haber Sultan Şamek’i de çok sevindirmiş. Zira Enisülvücud’u çok severmiş ve ortadan kayboluşundan büyük üzüntü duyuyormuş. Haberi önce Vezir İbrahim’e bildirmiş, sonra da tüm halka duyurmuş. Sadece Vezir İbrahim ve zevcesi değil, iki sevgilinin yürek paralayıcı ayrılık hikayesini bilen halk da bu buluşmaya yürekten sevinmiş ve sevgililerin kavuşmalarını sağlayanlar için can u gönülden dualar etmiş.

Sultan Şamek, Dirbas’a mektup yazarak “Mademki nikahları sizde kıyıldı, düğünleri de bizde olsun!...” diye cevap vermiş.

Mektubu alan Dirbas, iki sevgiliye değerli hediyeler vererek onları Şamek’in payitahtına göndermiş.

Goncagül ve Enisülvücud, şehre gösterişli bir törenle girmişler. Onlar için donanma ve şenlikler düzenlenmiş, kırk gün kırk gece süren bir düğün yapılmış.

Sultan Şamek onları güzel bir konağa yerleştirmiş. Muratlarına eren iki sevgili hayatlarının sonuna kadar saadet içinde yaşamışlar…

SENDİBAD’IN İLK SEYAHATİ

Babam öldükten sonra bana büyük bir servet bıraktı. Bu servetin büyük bir kısmını daha henüz pek gençken boş şeylere sarf ettim. Düşündüm ki, servet bitmek tükenmek bilmez bir şey değildir. Bundan maada gördüm ki, boş yere paramı çar-çur etmekle aynı zamanda o gençlik günlerimin çoğunu da boş yere geçirmişim.

Hâlbuki insanın yaşadığı her günün paradan daha kat kat yüksek bir değeri vardır.

Artık ne kalan paramı, ne günlerimi israf etmemeye karar verdim. Ne eşyam varsa bir araya topladım ve toptan münasip bir fiyata sattım. Evimi barkımı ve tarlalarımı da sattım. Gittim bazı tacirler buldum. Bu adamlar başka memleketlerden deniz yoluyla eşya getirip satarlar ve o para ile bulundukları yerden eşya alıp satılmak üzere deniz aşırı bir memlekete götürürlerdi. Bunlar bana nasihatlerde bulundular.

Eşya ile evimi barkımı satmaktan hasıl olan parayı ticaretle çoğaltmak için, bazı tacirlerle beraber bir gemi hazırlattık.

Basra’dan tacirlerle birlikte gemiye bindik. Yelkenleri açtık. Gemimiz denizin yüzünde cenup cihetine[360] doğru kayıp gidiyordu.

Gemi böylece cenuba doğru gittikçe bir taraftan ufukta bir ada gözden kayboluyor, önümüzdeyse yeni yeni adalar gözükmeye başlıyordu. Biz her rast geldiğimiz adaya çıkıyorduk ve gemi ile taşıdığımız eşyaların bir kısmını o adalar ahalisine satıyor ve bir kısmını da onların verdiği eşya ile mübadele[361] ediyorduk.

Böylece bir adadan öbürüne geçerken bir gün birdenbire rüzgâr kesildi, yelkenler sarktı. Gemi de denizin ortasında durdu. Geminin durakaldığı yere yakın küçük bir ada vardı. Bu adacık yamyassıydı ve denizden pek az yüksekti. Geminin kaptanı:

— “Kim isterse, adanın üstüne çıkıp gezsin.” dedi.

Hemen ben bu yamyassı adayı yakından görmek için adaya çıktım. Adada denizin yorgunluğunu gidermek için yiyip içiyor ve gülüşüyorduk.

Lâkin birdenbire ada altımızda sarsılmaya başladı. Ada o kadar çok sarsılıyordu ki, ta ötede gemide bulunup bizi seyredenler bile adanın sağa-sola, yukarı-aşağı gittiğini görerek bize kayıklarımıza binerek gemiye dönmemizi bağırdılar.

O meğer yemyeşil, yamyassı bir balina balığının sırtıymış. İçimizde en atik[362] olanlar, acele kayıklara, yetişemeyenler hemen denize atlayarak gemiye doğru yüzdüler.

Son olarak balinanın sırtında kalan bendim. Balina birdenbire denizin dibine doğru dalmaya başladı. Tam su dizkapaklarıma yükselirken, adada ateş yakıp yemek pişirmek için getirmiş bulunduğumuz koca bir kütüğü sımsıkı kollarımla kavradım. Lâkin tam o sırada rüzgâr da esmeye başladı. Kaptan rüzgâr eserken bari yol alalım diyerek yelkenleri açmış, kayıkta olanlarla denizde yüzenleri almış ve yola düzelmişti.

Ben balina ile biraz daha daldıktan sonra kütükle beraber suyun yüzüne çıktığım zaman, geminin artık uzaklarda bulunduğunu gördüm. Ben koca deryada yapayalnız kalmıştım.

O gün ve ertesi günün gecesi denizde kaldım. Ve hiç durmadan yüzdüm. Ertesi günü şafak atarken artık bende, değil yüzecek, kımıldayacak kuvvet kalmamıştı. Ne olursa olsun diyerek kendimi denizin dibine gitmek üzere bırakıvereceğim bir sırada dalgalar beni bir adanın üzerine atıverdi. Bu adanın kıyısı yüksek sarp ve kayalık idi.

Bu uçurum gibi kıyının üzerine çıkınca, yorgunluktan yarı ölü, yarı diri yerlere serilip güneşin büsbütün doğmasını bekledim. Biraz sonra güneş doğdu. Ben de hem yorgunluktan, hem de açlıktan dolayı yürüyecek hâl kalmamıştı. Sürüklene sürüklene yiyecek bir şey, içecek bir su aramaya çıktım. Epeyce öteye beriye sürüklendikten sonra yiyecek bazı otlar bulduğum gibi içinde temiz bir su akan temiz bir ırmak buldum. O sudan kana kana içince, aklım başıma ve dizlerime, kollarıma da kuvvet geldi.

Artık kalkıp adanın içlerine doğru yürüyordum. Nihayet bir yaylaya geldim. Bu yaylanın benim bulunduğum yere göre uzak bir noktasında bir hayvan otluyordu. Ben ata doğru ilerledim. Ben böyle yürürken yerin altından gelen bir insan sesi duydum.

O ses gitgide yaklaştı ve birdenbire karşıma bir adam çıktı. Bana kim olduğumu sordu.

Ben ona başıma gelenleri birer birer anlattım. Ben anlattıkça herif şaşırıyordu. Nihayet adam elimden tutup beni bir mağaraya götürdü. Mağaranın içinde de başka adamlar vardı. Ben bu adamları görmekle ne kadar hayret ettimse, onlar da beni görmekle o kadar hayret ediyorlardı.

Onlara böyle ıssız ve vahşi yerde nasıl yaşadıklarını sordum.

Sultan Mihrace'nin seyisleri olduklarını ve her sene Sultanın beygirlerini otlatmak için bu adaya getirdiklerini söylediler. Ve ertesi günü de artık avdet edeceklerini haber verdiler. Ben de kendileriyle beraber gideceğimi onlara söyledim.

Eğer ben adaya bir gün daha geç çıksaymışım, muhakkak açlıktan ölecekmişim. Çünkü seyislerin söylediklerine göre bu ada pek büyükmüş ve adanın ancak pek uzak tarafında insanlar varmış. Oraya kılavuzsuz gitmek mümkün değilmiş.

Ertesi gün seyislerle beraber Sultan Mihrace'nin payitahtına doğru yola çıktık. Oraya varınca seyisler beni Sultana tanıttılar.

Sultan, nasıl olup da buralara geldiğimi sordu. Ben de başımdan geçenleri anlattım.

Kral, çektiğim sıkıntıların hikâyesinden müteessir oldu. Ve her ne arzu edersem, arzularımı yerine getirmelerini vezirlerine, zabitlerine emretti.

Tüccar olduğumdan dolayı o memleketin tüccarlarını buluyordum ve onlarla görüşüyordum. Bir de şehre gelen yabancıları araştırıyordum. Çünkü o yabancılar arasında benim gibi bir Bağdatlının da bulunacağını ümit ediyordum. Bir de Bağdat'a geri dönmek için bir çare arıyordum.

Sultan Mihrace'nin payitahtı tam deniz kenarında idi. Şehir büyük bir limandı. Her gün oraya yüzlerce gemiler gelip gidiyordu. Bu gelip giden gemilerden dünyanın her köşesi, her bucağı hakkında mâlumat alınabilirdi.

Bir gün, limanda geziyor ve gemilerden çıkarılan eşyaları seyrediyordum. Ben böyle seyrederken bir gemi geldi. Demir atar atmaz birçok balyalar çıkmaya başladı.

Balyalara dikkat edince, bunların bazılarını benim Basra’dan gemiye yükletmiş olduğumu anladım. Hemen gemiye koştum ve geminin kaptanını tanıdım. Lâkin kaptan beni tanımadı.

Kaptanın beni boğulmuş zannettiğine emindim. Onun için kendisine başımdan geçenleri anlattım ve balyaların bana ait olduğunu söyledim.

Kaptan:

— “Allah’a şükür olsun ki kurtulmuşsun. Emin ol, boğulmadığına çok memnun oldum. İşte malların, balyaların; bunlar hep senindir. Bunlarla sen istediğini yap.” diyerek sevinçten bağırdı.

Ben, kaptana teşekkür ettim.

Balyaların içinde en pahalı, en kıymettar ne varsa, çıkarıp ayırdım ve onları Sultan Mihrace’ye takdim ettim.

Sultan Mihrace’ye denizlerden nasıl çırçıplak kurtulduğumu uzun uzadıya tarif ettim. Sultan şu talihin yarattığı güzel tesadüfe hem hayran oldu, hem de memnun oldu. Kendisine hediye ettiğim şeylerin kendi öz malım olduğunu gördükten sonra, onları kabul etti ve hediyeme mukabil o da bana pek kıymetli hediyeler verdi. Ben geri kalan mallarımı bizim Bağdat’ta mevcut olmayan mallarla mübadele ettim.

Yine eski gemimize binerek ve birçok güzel adalar yanından geçerek Basra’ya vardık. Orada malları yüz bin akçaya satarak Bağdat’a geldim ailem ve akrabam ile sevine sevine karşılaştık. Elimdeki para ile birçok köleler, birçok arazi satın aldıktan sonra, kendime de saray gibi bir ev inşa ettirdim. Artık işi gücü bırakarak güzel bir hayat geçirmeye ve böylelikle son sıralarda çekmiş olduğum sıkıntıları unutmaya karar verdim.

SENDİBAD'IN İKİNCİ SEYAHATİ

Evvelce anlattığım gibi ilk seyahatimden sonra ömrümün mütebaki[363] günlerini Bağdat'ta istirahat ederek geçirmeye karar vermiştim. Lâkin bu durgun hayattan çabuk bıktım.

Yine ticaret, yine mavi denizlerde gezmek iştihası uyandı. Yine kâr bırakması muhtemel birçok eşya satın alarak birkaç tacirle beraber bir gemiye bindik. Canlarımızı Allah'a emanet ettikten sonra rüzgâra yelken açarak enginlere doğru ilerlemeye başladık. Her rast geldiğimiz adada duruyor, bizdeki eşyadan adalar ahalisine veriyor ve adalar ahalisi de memleketimizde bulunmayan eşyalardan bize veriyorlardı. Bu suretle çok kâr ederek yolumuza devam ediyorduk.

Bir gün, üstü baştan aşağıya kadar yemiş ağaçlariyle örtülü bir adaya rast geldik. Adada ne insan, ne de hayvan vardı. Adanın şurasında burasında akan serin ırmakların kenarında biraz istirahat etmek üzere adaya çıktık.

Ben şarap şişemi alıp ırmak kenarında bir ağaç gölgesinde tenhaca bir köşeye yaslandım. Çok güzel bir yemek yedikten sonra uyku bastı. Ben de yan gelerek uykuya dalıvermişim.

Ne kadar zaman uyuduğumun farkında değilim. Lâkin uyanınca, adadan herkesin beni unutarak gitmiş olduklarını gördüm.

Artık benim ne hâlde kaldığımı, neler düşündüğümü siz tasavvur ediveriniz.

Kurtuluş ümidi verebilecek belki bir şey görürüm diye yüksek bir ağacın tepesine çıkarak, dört tarafı gözden geçirerek araştırdım. Deniz tarafında hiçbir şey yoktu. Deniz uçsuz bucaksız geniş bir mavi çarşaf gibi uzanıp gidiyordu. Ne bir yelkenli, ne de bir kayık gözüküyordu.

Kara tarafına bakınca, pek uzaklarda beyaz bir şey gördüm. Bu beyaz şey, o kadar uzaklarda idi ki, ne olduğunu tahmin etmek mümkün değildi. Hemen ağaçtan indim. Yiyecek içecek nem varsa, hepsini bir torbaya koyduktan sonra, beyaz şeye doğru yürümeye başladım.

Yürüye yürüye nihayet ona erişince, beyaz şeyin bir kubbe olmadığını gördüm. Bu koca bir gülle idi. Güllenin etrâfını dolaştım. Ellerimi güllenin üzerinde gezdirdim. Gülle o kadar düzdü ki, bunun üzerine tırmanıp tepesine çıkmak mümkün değildi. Çünkü pürüzsüz satıha tutunacak hiçbir çıkıntı yoktu. Hiçbir tarafında bir delik, bir kapı yoktu. Güllenin çevresi takriben elli adım kadardı.

Güneş daha batmamıştı; amma batmak üzereydi. Birdenbire göğün yüzünü büyük bir kara bulut örtüvermiş gibi, bulunduğum yer karanlık oluverdi. Bulunduğum noktanın apansızın gölgelenmesine şaştım. Göğe baktım, bir de ne göreyim, bulut değil, lâkin büyük bir bulut kadar kocaman bir kuş, benim bulunduğum yere doğru geliyor.

Gemilerde seyahat ederken gemicilerin “Ruh”[364] denilen bir kuştan bahsettiklerini işitmiştim. Havada gördüğüm kuş, işte o kuş olacaktı. Ve benim beyaz gülle zannettiğim şey de o kuşun yumurtası olacaktı.

Kuş indi ve yumurtasının üzerine oturdu. Kuş yaklaşırken ben yumurtanın dibine sinmiştim. Kuş oturunca ayağını benden üç adım öteye yere dayamıştı. Kuşun ayağı yüz senelik bir meşe ağacının kütüğü kadar kalındı.

Cebimde bulundurduğum uzun ve sağlam bir iple kendimi kuşun bacağına bağladım. Ümit ediyordum ki, kuş yiyecek bulmak için, ertesi günü başka bir yere doğru uçunca, beni de bu ıssız adadan başka bir yere götürür. Tekmil geceyi kuşun ayağına bağlı olarak ayakta geçirdim.

Ertesi günü şafak sökerken kuş, yumurtasının üzerinden kalkarak uçmaya başladı. O kadar yükseklere çıktı ki, artık ben ne adayı, ne karayı, ne denizi görmüyordum. Nihayet kuş bir yere indi. Kuş iner inmez ben ipi çözerek kuşun bacağından kaçtım. Ben kaçarken kuş gagasiyle koca bir yılan yakalayarak yine havalanıp gitti.

Kuşun beni bıraktığı yer, derin bir vâdiydi. Vâdinin iki tarafında o kadar yüksek dağlar vardı ki, bu dağların tepeleri bulutlara karışıyordu. Hem de dağların yamaçları o kadar dik, o kadar sarptı ki, bunların üzerinden tırmanarak vâdiden çıkmak imkânsızdı.

Hâlim pek fena idi. Kuşun bacağına sarıldığım ada ile bu içinde bulunduğum vâdi arasında bir fark yoktu. Vâdinin boyunca yürürken,

vâdinin dibinin boylu boyunca elmaslarla örtülmüş olduğunu gördüm. Bu elmasların bazıları pek büyüktü.

Bu elmasları avucuma alıyor ve onları sevinçle seyrediyordum. Ötede öyle şeyler gördüm ki, bende artık sevinç kalmamıştı. Ve korkudan titremeye başlamıştım.

Biraz ötede birçok yılan dolaşıyordu. Bu yılanlar o kadar büyük, o kadar uzundu ki, bunların en küçüğü bile kolaylıkla bir fili yutabilirdi. Bu yılanlar gündüzün deliklerinden çıkmıyorlardı. Çünkü düşmanları “Ruh” kuşundan korkuyorlardı. Lâkin karanlık basar basmaz artık hiçbirisi deliğinde durmuyor, vâdiyi dolaşıyorlardı.

Ben karanlık basmadan evvel vâdide dolaşa dolaşa nihayet beni içine alabilecek boş bir delik buldum. Deliğe girdikten sonra, buraya yılanlar da girmesin diye, ağzını büyük bir taşla tıkadım. Lâkin taşın bir yerindeki çatlağından bir gözümle dışarısını görebiliyordum.

Gece olunca yılanlar birer birer çıkarak, tüyler ürpertici ıslıklar çalarak sağa sola gezinmeye başladılar. Ben korkumdan o gece hiç uyuyamadım.

Ertesi gün yılanlar deliklerine girince, ben korka korka ve yavaş yavaş delikten çıktım. Epeyce zaman vâdide sağa sola gezdim. Vâdinin her tarafında yerler elmasla örtülü idi. Ne olursa olsun diyerek bir yere oturdum. Gece hiç uyuyamadığım için uyku bastı. Lâkin çok uyumamıştım ki, koca bir şey müthiş bir gürültü ile yanımdaki kayaların üzerine düştü. Ben de birdenbire uyandım. Bu düşen şey, bir koyun budu idi. Etrâfıma bakınca, sağa sola böyle butların düşmekte olduğunu gördüm.

Gemicilerin bu elmas vâdisinden bahsettiklerini işitmiştim. Hatta yılanlara yakalanmadan elmasları alabilmek için ne gibi hileler ve oyunlar yaptıklarını da duymuştum. Lâkin hep bunları yalan zannederdim. Hâlbuki işte kendi gözlerimle görüyordum ki, işitmiş olduğum rivayetlerin hepsi vâki idi. Vâdinin içine düşen koyun butlarının kimler tarafından ve neden atıldığını da anladım.

Elmasları vâdiden alabilmek için vâdiye inmenin iki sebepten mümkün olmadığını evvelce anlamıştım. Sebebin biri, yılanların korkusu idi; ikincisi de vâdinin iki tarafındaki yamaçların pek sarp oluşları idi. Onun için

vâdiden elmas almak isteyen tacirler, vâdinin iki tarafındaki yüksek dağlardan vâdinin ortasına ve öteye beriye koyun butları atıyorlardı.

Bu butları, oranın kartallarının yavru yattıkları mevsimde atıyorlardı ki, kartallar butları görünce vâdiye uçup butları pençeleriyle tutuyor ve uçarak yuvalarına götürüyorlardı.

Oranın kartalları çok büyüktü. Butlar yukardan elmasların üzerine düşünce, birçok elmaslar üzerine yapışıyordu. Kartallar butları yuvalarına götürürlerken, elmasları da yuvalarına götürüyorlardı. Kartallar butları yavrularına yedirmezden evvel, tacirler kartalların yuvalarına yanaşıyor ve tahta parçalarıyle, davullarla öyle gürültü yapıyorlardı ki, kartallar ürkerek kaçıyorlardı. O zaman tacirler yuvalarına gidip elmasları topluyorlardı.

Butların havadan düştüğünü gördüğüm dakikaya kadar, ben o derin vâdiden artık bir daha çıkacağımı hiç ümit etmiyordum.

Lâkin butların düşmeye başladığını görünce, artık o vâdiden kurtulmak için bir çare bulunacağını ummaya başladım. Vâdide yığılı duran elmasların en büyüklerini toplayarak yiyeceğimi taşıdığım torbanın içine tıka basa doldurdum. Sonra torbayı sıkı sıkı belime bağladım. Sarığımı çıkararak bir ucunu en büyük but parçasına bağladım, öbür ucunu da vücudumun etrâfına dolayarak, çözülmeyecek surette düğümledim. But sırtıma bağlanmıştı. Ben yüz üstü yatınca, sırtımda bağlı duran but beni örtüyordu.

Biraz sonra koskoca kartalların uçarken yaptıkları gürültüleri işittim. Büyük bir kartal gelip benim sırtımda bağlı olan budu kaldırarak havalandı. Bit-tabii but ile beraber beni de uçuruyordu. Kartal beni yuvasına götürür götürmez, yuvasının yanına gizlenen bir tacir, bir gürültü yapmaya başladı. Kartal korkup kaçınca, tacir yuvaya koştu.

Tacir beni görünce evvelâ çok korktu. Sonra kendini topladı. Bana oraya nasıl geldiğimi sormazdan evvel, dünyanın elmaslarını güya çalmışım diye, benimle kavga etmeye kalkıştı.

Biz böyle konuşurken öbür tacirler de etrâfımızı sardılar. Beni görünce, hepsi hayret ettiler. Tacirler vâdiden kurtulmak için düşündüğüm hileden ziyade benim cesaretime hayran oluyorlardı. Tacirler beni oturdukları yere götürdüler. Orada torbanın içindeki elmasları onlara da gösterdim. Hepsi

parmak ısırarak bu elmasların şimdiye kadar sultan saraylarında ve padişah taçlarında gördükleri büyük elmaslardan daha iri olduğunu söylediler.

Her tacirin bir kartal yuvası vardı. Kartalın beni getirdiği yuvanın sahibi olan tacire torbamdaki elmaslardan istediğini ve istediği kadarını almasını teklif ettim. O tacir yalnız bir elmas aldı. Aldığı elmas da torbadakilerin en küçüğü idi.

O geceyi tacirlerin çadırında geçirdim. İşitmeyenler varsa dinlesinler diye, başımdan geçenleri de bir-iki kere anlattım.

Ertesi gün orasını terk ederek yola düzeldik. Ve sağ-salim o memleketin bir limanına vardık. Limanda bir gemiye girerek Roha Adası'na gittik. Bu adada elmaslarımın bazısını güzel güzel mallarla değiştirdim. Roha Adası'ndan başka daha birçok adalara uğradık. Nihayet Basra körfezi'ne eriştik.

Basra'dan doğru Bağdat'a gittim. Elmaslarımın birçoğunu satarak kurtulduğum için, elmasların yarısını fakir-fukaraya sadaka olarak dağıttım. Bu kadar zahmetle toplamış olduğum büyük servetle rahat rahat yaşadım.

SENDİBAD'IN ÜÇÜNCÜ SEYAHATİ

Bir müddet böyle rahat rahat yaşayınca, evvelce çekmiş olduğum sıkıntıları ve zahmetleri, tesadüf ettiğim tehlikeleri he unuttum, hem de yaşım pek genç olduğu için böyle işsiz-güçsüz yaşamaktan da bıktım.

Rast gelebileceğim her muhataraya33 karşı kendimi hazırladıktan sonra Bağdat'ta tedarik ettiğim birçok kıymetli eşyalarla Basra'ya gittim. Basra'da yine birçok tacirlerle bir gemiye binerek denize açıldım. Uzun bir seyahat yaptık ve birçok limanlara uğradık. Her yerde alış-verişimiz yolunda gitti.

Bir gün, gemi açık denizde giderken, bir fırtına koptu. Deniz, rüzgâr kükredi, kabardı. Gemi yolunu şaşırdı. Rüzgâr günlerce esti. Nihayet ne tacirlerin, ne kaptanın hiç tanımadığı bir adanın önüne vardık. Adanın limanı gözüküyordu. Kaptan limana girmek istemiyordu. Lâkin yine fırtınalı havada denize açılacak değiliz ya, ister istemez limana girip demir attık, yelkenleri topladık.

Demir atalı çok zaman geçmemişti ki, bir alay iki-üç karış boyunda kırmızı kıllı vahşiler yüze yüze gelerek gemimizin dört tarafını sarmaya başladılar.

Bizi hayretlere düşüren bir çeviklik ve çabuklukla geminin her tarafından tırmanarak güvertenin üstüne çıkıyorlardı.

Vahşiler gemiye dolar dolmaz yelkenleri indirdiler. Geminin demire bağlı olan zincirini kırdıktan sonra, gemiyi karaya yanaştırdılar. Gemi karaya yanaşınca, hepimizi dışarıya çıkarttılar ve gemiyi alıp kendilerinin gelmiş bulunduğu başka bir adaya götürdüler.

Bizim çıktığımız adaya kimse uğramazmış. Çünkü o ada çok tehlikeli bir yermiş. Lâkin hiç başka çaremiz yoktu. Biz adaya çıkmaya mecburduk. Onun için başımıza gelecekleri tevekkül ile bekledik.

Adanın kıyılarında yiyecek-içek hiçbir şey yoktu. Onun için cümbür cemaat adanın içerlerine doğru yürüdük. Ve orada yiyecek ot ve yemiş bulduk.

İçeri doğru ilerlerken, uzaklarda bir şehri andıran birçok evler gördük. O evlere doğru yürümeye başladık. Oraya varınca, birçok evlerden mürekkep zannettiğimiz binanın koca bir saray olduğunu anladık. Sarayın kapısından geçerek büyük bir avluya ayak basınca, karşımızda büyük bir oda görünüverdi. Odanın bir tarafında bir sürü insan kemikleri yığılmıştı. Öbür tarafında da birçok kızartma şişleri dizilmişti. Bu hâli görünce, hepimizin ödü koptu.

Zaten uzun yoldan gelerek yorulmuştuk. Ayaklarımızın kuvveti kesilmişti. Titreyerek düştük. Ve epeyce zaman, hiç kıpırdamadan yere yığılakaldık.

Güneş battı. Biz böyle, acınacak bir hâlde yerlerde serli yatarken, büyük bir gümbürtü ile kapı açıldı. Hurma ağacı kadar yüksek, kapkara bir insan içeriye yürüdü. Bu devin yalnız bir gözü vardı. O gözü de tam alnının ortasında idi. Gözü kızarmış kor gibi kıpkızıl ışıldıyordu.

Ağzının ön tarafındaki dişleri kama kadar büyük ve keskindi. Bu dişler dudaklarını aşıyordu. Üst dudağı dişlerinin arasından geçerek göğsünün üstüne sarkıyordu. Kulakları fil kulaklarına benziyordu. Tırnakları yırtıcı kuşların tırnaklarından daha büyük, hançer gibi sipsivri, keskin ve kıvrıktı.

Bu korkunç devi görünce, hepimiz bayıldık. Ve artık ölü gibi durduğumuz yerde kalakaldık. Kendimize gelip gözlerimizi açtığımız zaman, devin kapının eşiğinde oturup bizlere baktığını gördük. Bizi tek gözüyle uzun uzun süzdükten sonra kalktı. Eliyle ensemden tutarak beni yerden kaldırdı.

Vücudumun etli olmadığını ve her tarafımın da bir deri ve kemikten ibaret olduğunu görünce, beni yine yere koydu.

Hepimizi böyle birer birer muayene etti. Kaptan hepimizin en şişmanı olduğu için, onu muayene ederken sırıttı. Koca bir şişi alıp başından aşağı soktu. Onu kızarttı ve akşam yemeği olarak yedi. Sonra yine avluya döndü. Orada yere yatarak uyumaya başladı. Uyurken gök gürültüsü gibi horluyordu.

Sabaha kadar uyudu. Bize gelince, uyumak, uyuklamak şöyle dursun, korkudan fal taşı gibi gözlerimizi açmış, birbirimize hiçbir şey söylemeden bakınıyorduk.

Sabah olunca dev uyandı. Kalktı ve kapıdan çıkarak gitti. Devin sesimizi işitmeyecek kadar uzaklaştığını tahmin edince, hepimiz hâlimizi düşünmeye başladık. Hâlimiz o kadar fena idi ki, arkadaşlarımızın birçoğu, bu kadar fena bir ölümle ölmektense, kendilerini denize atarak boğulmaya karar verdiler.

Fakat devi öldürmek için aklıma gelen bir çareyi arkadaşlarıma tarif ettim.

Benim fikirlerimi herkes kabul etti. Hemen deniz kıyısına koşarak bulabildiğimiz ağaç kütüklerinden sallar yaptık. Bu salların her biri üç kişiyi taşıyabilirdi. Akşama doğru saraya döndük. Ve dev yine arkadaşların birini yakalayarak kızarttı ve yedi. Yine eskisi gibi yattı ve uyumaya başladı.

Dev her zamanki âdeti veçhile adam akıllı horlamaya başlayınca, aramızda en cesurlardan dokuz kişi –ki bunlardan bir tanesi de bendim- dokuz sivri şiş alarak şişlerin uçlarını ateşte kıpkırmızı oluncaya kadar ısıttık. Sonra hepimiz birden koşup her birimiz ellerimizdeki şişleri devin kapalı olan tek gözüne sapladık. Dev kör olmuştu. Devin canı fena hâlde acıdı. Müthiş surette bağırarak yeri göğü titretti. Hiç olmazsa bir-iki tanemizi yakalayıp öldürmek için pençelerini sağa-sola götürerek birimizden birimizi yakalamaya uğraşıyordu. Biz kendimizi kaptırmamak için köşeye bucağa sinmiştik. Dev hiçbirimizi eline geçiremeyeceğini anladıktan sonra, elleriyle kapıyı araştırarak buldu, açtı ve bağıra bağıra kaçtı.

Dev çıkınca, biz de arkasından çıktık ve deniz kıyısına koşarak sallarımızı denize sürdük. Eğer dev bizi arayacak olursa, hemen binip denize açılmaya hazırlandık. Belki de devin başka arkadaşları vardı. Onun için ihtiyatlı davranıyorduk. Eğer sabaha kadar dev geri dönmez de bizim el’an işittiğimiz havlayışlarına da bir nihayet verirse, onun artık öldüğüne hükmedecektik. Dev eğer ölürse, adada kalıp bir geminin adaya yakın geçerek bizi almasını bekleyecektik.

Lâkin şafak sökmeye başlarken, uzaktan, gözünü çıkardığımız devin kendisi gibi büyük birçok başka devlerle gelmekte olduğunu gördük. Devlerin ikisi, gözünü çıkardığımız devin elinden tutup ona kılavuzluk ediyorlardı. Öbür devler önden ve arkadan koşa koşa gidiyorlardı. Bunu

görünce, biz hemen sallarımızın üzerine atlayıp gücümüz yettiği kadar evvelce hazırlamış olduğumuz kürekleri çekmeye başladık. Devler kaçmakta olduğumuzu görünce, deniz kıyısına koştular. Ve bellerine kadar suya girerek koca kaya parçalarını üzerimize atmaya başladılar. Benim bulunduğum sal çok uzaklara açılmış olduğundan, ona yetiştiremediler. Ben ve iki arkadaşım kurtulduk. Öbür sallarda bulunanların hepsi boğuldular.

Biz denize açılınca rüzgâr sertleşti. Denizin yüzü dalga dalga oldu. Rüzgâr ve dalgalar bizi bazen şuraya, bazen oraya itiyordu. Gece ve gündüz, âkibetimizin ne olacağını anlayamayarak salın üzerinde kaldık.

Nihayet dalgalar bizi bir adanın kıyısına attı. Biz boğulmaktan kurtulduğumuza sevine sevine karaya çıktık. Ada ormanlıktı. Ağaçların üzerlerin tatlı yemişler bulduk. Irmaklarda serin sular bulduk. Yemişlerden yedik, sulardan içtik ve kendimizi biraz toplayabildik.

Gece karanlığı basarken adanın kıyısında uykuya daldık. Lâkin çok uyumadık. Çünkü upuzun bir yılanın yaklaştığını duyduk. Yılanın üzerindeki pullar yerlere sürünürken büyük bir hışırtı yapıyordu. Bu gürültü bizi uyandırmıştı. Yılan gelip arkadaşımın birini yuttu. Arkadaşım çok çabaladı ve bağırdı, lâkin yılan onu birkaç kere havaya kaldırıp yere çarptı. Biz hemen kaçmaya başladık.

Yüksek bir ağaca rast geldik. Evvelâ ben, sonra arkadaşım ağacın üzerine tırmandık. Ağacın tepesine varınca, artık kendimizi emin yerde zannettik. Orada uyumaya hazırlanırken yılan ıslık çalarak ağacın dibine geldi. Sonra ağaca dolana dolana yukarı çıkmaya başladı. Benden daha aşağıda, ağacın kütüğüne sarılmış olan arkadaşımı alıp götürdü. Biraz sonra arkadaşımın feryatları kesilince, artık yılanın onu da yuttuğunu anladım.

Ta şafak sökünceye kadar ağacın tepesinde kaldım. Yılanı görmeyince ağaçtan indim. Boş durmamak için koca birçok dikenli ağaç dalları kestim. O dalları küme küme bağladım. Kümeleri, tepesinde bir gece geçirmiş olduğum ağacın kütüğünün dibine çepeçevre dizdim. Akşam olunca, bana geçit vazifesi görecek olan bir delikten girdikten sonra, o deliği de bir küme dikenli dalla kapattım.

Yılan yine uzaktan gelmeye başladı. Dikenleri aşıp bana varamayacağını anlayınca çekilip gitti.

Ertesi sabah uzaklarda, denizde, bir geminin adaya doğru yaklaştığını gördüm. Hemen başımdan sarığımı çıkartarak havada salladım. Aynı zamanda da boğazımın yettiği kadar bağırmaya başladım. Gemidekiler beni görmüş olacak ki, hemen adaya bir kayık gönderdiler.

Gemiye çıkar çıkmaz, gemide bulunan gemiciler o adaya nasıl olup da çıktığımı öğrenmek için etrâfıma toplandılar. Ben onlara her şeyi gördüğüm gibi anlattım.

Birçok adalara uğraya uğraya nihayet Salabat'a vardık. Limana girip demir attık.

Tüccarlar mallarını karaya çıkararak onları ya satıyorlar veya başka mallarla değiştiriyorlardı. Ben gemide duruyordum. Kaptan beni yalnız görünce, yanıma yaklaştı ve "Kardeşim" dedi, "vaktiyle bu gemiye bir tacir binmişti. O tacir öldü, gemide birçok malları kaldı." Ve güverteye getirilip önüme yığdırılan balyaları, denkleri göstererek, "İşte bunlar, o ölen tacirin mallarıdır. Siz bu malları karaya çıkartıp kâr ile satabileceğinizi satınız, kârı paylaşırız."

Bana iş görmek fırsatını verdiği için kaptana çok teşekkür ettim. Geminin katibi, her tacire kendi mallarını teslim ederken tacirin ismini bir deftere yazıyordu. Sıra benim satacağım mallara gelince, katip kaptana dönerek o malların kimin ismine kaydedilmesi lâzım geldiğini sordu. Kaptan da cevaben:

— "Seyyah ve gemici Sendibat nâmına kaydediniz!" dedi.

Ben kendi ismimin anıldığını görünce, helecandan yüreğim çarptı. Kaptanın yüzüne dikkatli dikkatli bakınca, onu tanıdım. Önümde duran kaptan, ikinci seyahatimde adada, pınar kenarında uykuya daldığım zaman beni bırakıp giden ve geri dönüp beni aramayan kaptanın ta kendisiydi.

— "Lâkin kaptan," dedim, "bu malların sahibinin ismi Sendibat mıydı?"

Kaptan cevaben:

— "Evet" dedi, "o tüccarın ismi Sendibat'tı."

— "Kaptan" dedim, "bana dikkatle bakınız. Benim Sendibat olduğumu tanıyacaksınız. Ben pınar kenarında uyuyakalmıştım. Uyandığım zaman

herkesin çoktan gitmiş bulunduğunu gördüm!” diye ilave ettim.

Kaptan beni dikkatle muayene etti ve beni tanıdı. Beni kolları arasına alarak öptü.

Eşyamı aldım. Ona teşekkür ettim.

Salabat Adası’ndan kalkıp başka bir adaya vardık. Son vardığımız adadan kimyon, biber ve baharat satın aldım. Nihayet Basra’ya vardık. Oradan hemen Bağdat’a gittim. O kadar para ve mal toplamıştım ki, birçok şeyler daha satın aldıktan başka, birçok saraylar daha yaptırdım. Fukaraya bol bol para dağıttım.

SENDİBAD’IN DÖRDÜNCÜ SEYAHATİ

Üçüncü seyahatimden sonra Bağdat’ta geçirdiğim günler her ne kadar tatlı iseler de beni dördüncü seyahate çıkmaktan men edemediler. Yine ticaret arzusunu hissediyor, yine yeni yerler ve insanlar görmek istiyordum. Onun için Bağdat’taki işlerimi yoluna koydum. Birçok mal satın alıp koca koca denkler hazırlattıktan sonra İran’a doğru yola çıktım.

İran’ın birçok vilayetlerini gezdikten sonra bir limana vardım. Oradan gemiye binerek denize açıldık. Yine birçok limanlara, birçok adalara uğradık. Gittiğimiz yolun üzerinde artık ada olmadığı için engin denizlere çıktık.

Bir gün rüzgâr dehşetle sağanaklamaya başladı. Bir fırtınadır koptu. Gemi batmasın diye kaptan yelkenleri topladı ve başka tedbirler de aldı. Fakat kaptanın bütün gayretleri faydasız kaldı. Bora yelkenlerimizi bin bir parça ederek yırttı ve dört tarafa savurdu. Gemi su almaya başladı. Yavaş yavaş küpeştelerin üzerinde çılgın dalgalar güverteyi silip süpürmeye başladı. Biraz sonra gemi büsbütün dalgaların arasına gömülerek kayboldu. Birkaç gemici ve tüccarla beraber ben bir büyük tahta parçasına tutunarak denizin dibinde boğulmaktan kurtulduk.

Rüzgâr sert estikçe tutunduğumuz tahtayı ve onunla beraber hepimizi bir adanın kıyısına kadar sürdü. Adaya çıktık ve etrâfı araştırınca adada bol bol yemiş ve içecek su bulduk. Açlık ve susuzluktan ölmeyecek kadar yiyip içtikten sonra, kıyının çıktığımız noktasına dönerek hep kederli kederli yan yana oturduk. Hiçbirimizin kurtuluş çarelerini düşündüğü yoktu. O kadar müteessirdik.

Ertesi gün, adanın daha içerilerine uğrayınca, birkaç eve tesadüf ettik. Biz evlerin arasına girince, simsiyah insanlar etrâfımızı sardılar ve kaç kişi isek, hepimizi kendi aralarında paylaştılar. Herkes kendi payına düşen insanları alıp kendi evine götürdü. Ben ve beş arkadaşım bir kara insanın payına düşmüştük. O kara insan bizi kendi evine götürdü. Hepimiz yere oturduktan sonra bizlere tuhaf bir ot verdi ve el işaretleri yaparak onları yememizi emretti.

Ben, bu işin içinde bir hile olduğunu anladım ve otun tadına bile bakmadım. Otu yemediğime çok iyi etmiş olduğumu sonradan anladım. Biraz sonra otu yiyen arkadaşlarımın hepsi deli divâne gibi oldular. Bir şeyler söyleniyorlardı; amma söylediklerinde bir mânâ yoktu. Onlar artık sayıklıyorlardı.

Bu otu benden başka herkese yedirdikten sonra, siyah adamlar, bize adanın bir nevi cevizinden çıkan güzel bir yağla pişmiş bir pilav verdiler. Akılları sapıtmış olan arkadaşlarım o pilavdan da bol bol yediler. Ben de o pilavdan yedim; amma pek az yedim. Bu siyah adamların bize o delirtici otlardan yedirmelerinin sebebi, bize ne yapacaklarını anlamamamız içindi. Zira bu adamların hepsi yamyam olduklarından bizi öldürüp yiyeceklerdi.

Filvâki bu yamyamlar arkadaşlarımdan evvelâ en şişmanını yediler. Zavallı arkadaşlarımın akılları başlarında değildi ki, neye uğradıklarını bilsinler. Arkadaşlarım şişmanladıkça ve yendikçe, ben onların bu âkibetlerinden çok müteessir oluyor, hem de kendim için korkarak zayıflıyordum. Nihayet üzüntüden hasta olarak bir deri bir kemik kaldım ve serçe parmağımı bile oynatamayacak hâle geldim. Lâkin bu hastalık beni yamyamlar tarafından yenmekten kurtardı. Çünkü arkadaşlarımın hepsini yiyip bitirmiş olan yamyamlar beni yemeye kalkıştıkça zayıf olduğumu görüyorlar ve şişmanlamamı bekleyerek birkaç gün sonra yemeye karar veriyorlardı. Ben yattığım yerde şişmanlamamaya dikkat etmekle beraber yürüyecek kadar kuvvet toplamak üzere her gün azar azar yiyordum.

Yamyamların bana pek o kadar dikkat ettikleri yoktu. Onun için bir gün, bulunduğum evden kaçarak uzaklaştım. Ben karanlık basıncaya kadar kaçtım. Bu suretle yedi gün-yedi gece yürüdüm. Uzakta ev gibi, çadır gibi bir şey gördüm. Onun pek uzağından geçiyordum.

Sekizinci günü deniz kıyısına eriştim ve orada kendim gibi birçok beyaz insanlar gördüm. Hiç korkmadan yanlarına vardım. Bu beyaz insanlar etrâfıma toplanarak bana kim olduğumu, nereden geldiğimi sormaya koyuldular. Arapça konuşuyorlardı. Onların da benim öz ana dilimi konuştuklarını duydukça, artık sevincime hudut yoktu. Gemimizin battığını ve nasıl yamyamların eline düştüğümüzü uzun uzadıya anlattım. Araplar yamyamları biliyorlarmış. Benim onların ellerinden kurtuluşumu bir mucize telakki ettiler. Size şimdiye kadar anlattıklarımı onlara da anlattım. Onlar şaşakalarak beni tebrik ettiler.

Sonra beni beraberlerine alıp kendi memleketlerine götürdüler ve kendi sultanlarının önüne çıkarttılar. Sultana başımdan geçenleri hikâye ettim.

Sultanın payitahtı çok kalabalık bir şehirdi. Ticareti de çok yolundaydı. O kadar felaketler çektikten sonra bu şehir çok hoşuma gidiyordu. Orada memnun memnun istirahat ediyordum. Sultanın da çok gözüne girdim. Hattâ o kadar ki, Sultan herkesten ziyade beni seviyordu. Onun için kimin Sultandan bir ricası, bir dileği varsa, evvelâ bana gelir ve tavassut etmemi rica ederdi. Herkes beni o kadar seviyordu ki, artık bana yabancı muamelesi etmeyip bir vatandaşmışım gibi davranıyorlardı.

Çok taaccüp ettiğim bir şeye dikkat ettim. Bu koca payitahttaki beygirlerin hiçbirisinin eğeri yoktu. Herkes beygirin çıplak sırtına biniyordu.

Sultana bir gün bunun sebebini sordum. Sultan bana cevaben:

— “Memleketimde hiç kimsenin ne bildiği, ne kullandığı bir şeyden bahsediyorsun!” dedi.

Ben hemen bir saraca giderek kendisine nasıl eğer yapıldığını tarif ettim. Saracın başında durarak eğeri istediğim gibi yapmasına dikkat ettim. Eğeri Sultana götürüp hediye ettim. Sultana eğeri nasıl kullanacağını anlattım. Sultandan sonra nazırlara da eğerler yaptırdım. Hem Sultan, hem de nazırlar bana çok hediyeler verdiler. Payitahtta zengin eşrafa da eğerler yaparak epeyce para kazandım.

Ben her gün saraya gidip Sultanı görürdüm. Bir gün, yine Sultanı görmek üzere saraya gittiğim zaman, Sultan beni bir kenara çekerek,

— “Sendibat, seni ne kadar sevdiğimi bilirsin. Bütün tebaam da seni çok severler. Senden bir ricam var. Seni burada evlendirmek istiyorum; çünkü artık senin kendi memleketine gitmeyerek burada kalmanı istiyorum. İstiyorum ki, artık buralı olasın.” dedi.

Ben ne cevap verebilirdim? Hayır diyemezdim ya, tabii “Evet!” dedim.

Sultan beni saraya mensup çok güzel, çok zengin, çok asil, hem de genç bir kızla evlendirdi. Düğün merasimi bittikten sonra zevcem ile beraber yaşamak üzere evimize çekildik. İlk zamanlarda mesut bir hayat yaşadık. Lâkin ben hâlimden çok memnun değildim. Onun için ta yüreğim içinden

fırsatı bulunca bu memleketten kaçıp Bağdat'a gitmeye karar verdim. Çünkü ne de olsa asıl vatanım Bağdat'ı unutamıyordum.

Ben böyle düşünür tasarlarken, pek çok sevdiğim arkadaşlarımdan birisinin karısı birdenbire ölüverdi.

Bu memlekette hüküm süren bir kanuna göre her ölen kadın kocasıyle beraber, her ölen erkek karısıyle beraber gömülür.

Filvâki zavallı arkadaşımın hısım akrabası geldiler. Karısına gelin olacakmış gibi en güzel elbiselerini giydirdiler. Kadının ne kadar mücevheratı varsa, onlarla cesedini donattılar. Sonra cesedi tabuta koyup kaldırdılar.

Böyle gide gide şehirden çok uzak olmayan yüksek bir dağa gittik. Dağın bizim tarafımızdaki eteğinde büyük bir mağara vardı. Mağaranın ağzı büyük bir taşla kapalıydı. Bu taşı kaldırdılar. Tabutu mağaradan içeri ittiler. Sonra başka bir tabut getirerek içine arkadaşımı yatırdılar. Onun tabutunun içine yedi tane büyük ekmekle bir testi su koydular. Tabutu kapayıp karısının tabutunun yanına sürdüler. Sonra ağır taşı güç belâ ite ite mağaranın ağzını kapadılar.

Ben bu hâli görünce, son derece müteessir oldum. Hem arkadaşım için müteessir oluyordum, hem de bu hâl benim de başıma gelir diye mükedder oluyordum. Bu pek vahşi bir kanun, pek vahşi bir âdetti.

Ben çok mükedder olarak eve döndüm. Karım azıcık hastalansa, ölecek diye merak ederdim. Lâkin aradan çok geçmeden korktuğum başıma geldi.

Kısa bir hastalıktan sonra karım öldü. Bence diri diri gömülmekle yamyamlar tarafından yutulmak arasında büyük bir fark yoktu.

Lâkin kanuna itaat mecburiyetindeydim. Sultan ve bütün nazırları cenaze alayına gideceklerdi. Karımı güzel elbiselerle, kıymettar mücevheratla donattıktan sonra tabuta kapadılar. Cenaze alayı yola çıktı. Karımın arkasından ben gidiyordum. Gözlerimin yaşı yanaklarımın üzerinden durmadan akıyordu. Bu şanssız ölüm, hiç hoşuma gitmiyordu. Mağaranın ağzını açtıktan sonra tabutu içeri ittiler. Mağaraya sürülmek sırası bana gelince, ben irkildim. Cenaze alayına dönerek:

— “Düşününüz ki, ben bir yabancıyım. Bağdat’ta başka bir zevcemle birkaç çocuğum vardır. Beni bu kanuna itaate mecbur etmeyin!” dedim.

Lâkin ricalarımı dinleyen olmadı. Bilakis beni mağaranın içine çabuk çabuk sokmak istediler. Hemen tabutu getirdiler. Tabutun içine yedi parça ekmekle bir testi su koydular ve kapağı kapadılar. Ben dayanamayarak ağlayıp bağırıyordum. Tabutu mağaraya sürüp mağarayı da kapadılar.

Mağaranın dışında ayak patırtıları uzaklaştıktan sonra tabutu kırarak çıktım. Bulunduğum mağara pek derin, pek uzundu. Mağaranın zemini ta ine ine denizin hizasına geliyordu. Karanlığa biraz gözlerim alışmıştı. Etrâfımı pek hayal meyal seçebiliyordum. Gidip bir köşeye çekildim ve saatlerce ağladım.

Birkaç gün tabutun içindeki ekmeği yiyip suyu içerek yaşadım. Sonra ekmeğim de, suyum da bitince, ölümü beklemekten başka çarem kalmamıştı.

Öyle bir köşede nasıl öleceğimi düşünürken, ta uzaktan mağaranın dibinde bir şeyin üfler gibi bir ses çıkardığını işittim. Hemen merak ederek sesin çıktığı yere doğru gittim. Ben sese yaklaştıkça ses susuyor, sonra biraz ötede “Püf! Püf!” ediyordu.

Ben sese yaklaştım, ses benden uzaklaştı ve epeyce zaman böyle yürüdüm durdum. Etrâfım zifiri karanlık olduğu için bir şey göremiyordum. Yalnız bazan önümde bir yıldızın parlar gibi olduğunu, sonradan söndüğünü hayal meyal görür gibi oluyordum.

Böyle gide gide nihayet bir kaya çatlağına girdim. Çatlağın arasında gitmeye devam edince, birdenbire dar bir delikten kendimi dışarı çıkmış buldum. Pek çok sevinerek hemen diz üstü düştüm ve oracıkta yüzümü yıldızlarla pırıl pırıl parlaya göklere kaldırarak Allah’a şükrettim.

Mağaranın yüksek bir dağın eteğinde olduğunu zaten yazmıştım. Ben mağaranın ötesindeki eteğinden dışarı çıkmıştım. Demincek üfleyen şeyin de bir balık olduğunu anladım. Galiba balık senelerden beri denizden mağaranın içerisine girerek oradaki suların içine düşen leşleri yemeye alışmış. Balık beni görünce korkup biraz uzaklaşıyormuş. Onun için üfleyişi bazan kesiliyor, bazan duyuluyormuş.

Ben artık mağaradan dışarı çıkılan yolu bulmuştum ya, yüreğimde keder, korku kalmamıştı. Hemen mağaradan çıktığım dar delikten gerisin geriye döndüm. Orada cenazeleri donatmak için cesetlere taktıkları mücevheratı hep toplayıp tabutların bağlanması için kullanılan iplerle büyük bir çıkın yaptım. Çıkını alınca, yine mağaradan dışarı çıkıp deniz kenarına oturdum.

Birkaç gün böyle bekledim. Önümden birçok gemiler geçti; lâkin bu gemiler yabancı gemiler değil, o yerin gemileriydi. Bu gemilerin içinde beni tanıyanların bulunabilmesi ihtimaline binaen o gemilere hiç işaret etmedim.

Üç gün sonra, dağın yanından yabancı olduğuna emin olduğum bir gemi geçerken hemen sarığımı çıkardım ve havada sallamaya başladım. Gemi bir kayık gönderip beni aldı. Kaptana hiç gömüldüğümden bahsetmedim. Birkaç gün evvel oradan geçerken dağın dibinde gemimiz batarak tayfadan yalnız benim kurtulmuş olduğumu söyledim. Kaptan inandı.

Birçok yerlere uğradıktan sonra yine Bağdat’a döndüm. Yanımda birçok mücevherat vardı. Onları sattım. Kendi ismime iki cami ve bir de mektep yaptırdıktan sonra fukaraya sadaka olarak birkaç para dağıttım. Artık ailem ve evlâdlarımla, ahbap ve arkadaşlarımla meskut bir hayat geçirmeye karar verdim.

SENDİBAD'IN BEŞİNCİ SEYAHATİ

Bağdat'a döndükten birkaç sene sonra dayanamadım, Basra'ya giderek bir gemi yaptırdım. Artık başkasının gemisine binmek istemiyordum. Geminin inşaatı bittikten sonra bir kaptan, bir serdümen ve birçok tayfa tuttum. Birçok mallar alarak gemiye yüklettim; lâkin yalnız benim mallarım gemiyi dolduramadığı için başka tüccarların da mallarını gemiye aldım. Gemide malları bulunan tüccarların da birçokları gemiye bindiler.

Nihayet Basra limanından çıktık. Rüzgâr karadan esiyordu, biz de son süratle dalgaların üzerinden kayıp gidiyorduk.

Yolumuzun üstüne bir hâlî ada düştü. Adada o kadar güzel çiçekler, yemiş ağaçları ve ırmaklar vardı ki, ne ben, ne de vapurda bulunan diğer tüccarlar dayanamayarak karaya çıktık. Bir ağaçlığa daldık. Ağaçlık az devam ediyordu. Ağaçlığı geçince, ağaçlar arasında büyük bir meydan vardı. Bu meydanın ortasında koskoca bir "Ruh" kuşu yumurtası duruyordu. Bu yumurtanın üzerinde Ruh kuşu epeyce kuluçka yatmış olacak ki, bu yumurtanın bir tarafını, içinde bulunan Ruh kuşu civcivi kırmış ve koca gagasının ucunu çıkarmıştı. Tüccarlar ve tayfalar büyük baltalar getirerek yumurtayı kırdılar. Yumurtanın bir tarafında baltalarla koca bir delik açtıktan sonra, yumurtanın içindeki civcivi baltalamaya başladılar. Civcivin kanadını baltayla birkaç parça ederek çıkardılar. Orada bir ateş yakıp pişirdiler.

Derken gökyüzünde iki büyük bulut belirdi. Ben ve kaptan başımıza ne büyük felaket geleceğini anlayarak herkese acele gemiye dönmesini söyledik. Çarçabuk yelkenleri açıp denize açıldık. Lâkin Ruh kuşları bize açık denizde yetiştiler. Bağıra bağıra üzerimizde dolaştılar ve sonra bir denize, bir karaya döndüler. Biraz sonra Ruh kuşlarının ikisi de gene geminin üzerine geldiler. Kuşların ikisi de ayaklarında taş parçaları taşıyorlardı. Taşıdıkları kaya parçaları o kadar büyüktü ki, bunlara dağ parçası demek daha doğrudur.

Ben ve gemide bulunanlar, neye uğradığımızı anlayamadık. Ruh kuşlarının birisi, gökte tam üzerimize gelerek koca dağ parçasını salıverdi. Serdümen usta olmayıp da gemiyi birdenbire sol tarafa çevirmemiş olsaydı, kaya üzerimize düşüp gemiyi bin parça edecekti.

İkinci Ruh kuşu nişanı birincisinden daha iyi aldığı için, kaya tam geminin ortasına çarptı ve koca gemi tuzla buz olarak dağıldı. Tüccarlardan ve tayfalardan hiçbirisi sağ kalmadı. Ben de denizin dibine gittim. Lâkin otuz kulaç kadar dibine gittikten sonra çabuk çabuk yüze çıkmaya başladım. Denizin yüzüne gelince, geminin parçalanan tahtalarından birine tutunarak ve bazan sağ elimi dinlendirip sol elimle yüzerek, bazan da solu dinlendirip sağ ile yüzerek bilmediğim bir adanın kıyısına çıktım. Çok yorulduğumdan dolayı karaya çıkar çıkmaz, çimenin üzerine uzanarak düşünmeye koyuldum.

İyice istirahat ettikten sonra, acaba adanın içerlerinde ne var diye, sahilden uzaklaşmaya başladım. Bu ada hakikaten güzel bir yerdi. Ağaçlarda güzel yemişler, zeminde çimenler, çimenlerin üzerinde bin bir renkte çiçekler vardı. Gece olunca bir köşeye çekildim ve çimen üzerine uzandım. Lâkin gözüme hiç uyku girmedi.

Ertesi sabah çimenin üzerinden kalktım ve adanın içerisine doğru yürümeye devam ettim. Böyle yürürken bir ırmağın kenarında oturan zayıf, hastalıklı bir ihtiyar adama rast geldim. İhtiyar adama selâm verdim; lâkin ihtiyar bana cevap vermedi, yalnız eliyle çok zayıf olduğunu, ırmağın öte tarafına geçmek istediğini işaret ederek anlatmaya uğraşıyordu.

Bu biçare ihtiyara yardım etmenin sevap olduğunu düşünerek yaklaştım. Onu arkama bindirerek nehrin ötesine geçirmek istedim. Pınarın suyu pek derin değildi. Onun için pınarı kolaylıkla geçerek öteki kıyıya varınca, zavallı ihtiyarın kolaylıkla inebilmesi için hem durdum, hem de yere doğru biraz eğildim. Fakat karşıya geçtiğimiz hâlde, bana son derecede ihtiyar ve zayıf gibi görünen bu adam bir türlü arkamdan inmiyordu.

İhtiyar sabahtan akşama kadar beni bırakmadı. Akşam olunca, ben biraz yorgunluk almak ve biraz da uyumak için yattığım zaman, o da beni salıvermeyerek benimle beraber yattı.

Her sabah göğsüme vura vura beni uyandırıyor, üzerime binmiş olduğu hâlde beni istediği yere yürütüyordu. Bir türlü omzumdan ve başımdan savamadığım bu yükten dolayı ne kadar müteessir olduğumu bir defa düşününüz.

Bir gün, ihtiyarı taşıya taşıya gezerken, yerde birçok boş hindistancevizi kabukları buldum. Bu kabukların içine birkaç üzüm salkımı sıkarak üzüm suyunu ceviz kabuklarının içine bıraktım. Ertesi gün kabukların içinde bir gün kalmış olan üzüm sularını dilimin ucuyla tadınca, o suyun güzel bir şarap olduğunu anladım ve sudan iyice içtim. neş’em geldi, kuvvetim geldi, ihtiyarı koşa koşa taşımaya, hatta şarkı söylemeye bile başladım. Şarabın üzerimdeki tesirini gören ihtiyar, kendi kuvvetinin de çoğalması için, benden biraz şarap istedi. Ona bir hindistancevizi dolusu şarap verdim. İçti, sarhoş oldu, yavaş yavaş ayaklarını, dizlerini, ellerini gevşetti. Ben hemen silkinerek onu yere fırlattım.

Artık bu inatçı yükten kurulmuştum. İhtiyar yerde yatıyordu. Koca bir taş alıp kafasına fırlattım. İhtiyarın kafası ezildi.

İhtiyardan kurtulduktan sonra hemen sahile koştum. Denizde bir gemi geziyordu. Gemiye bağırdım, gemidekiler beni aldılar. Geminin kaptanına ve yolculara başımdan geçenleri anlattım.

Gemi beni aldıktan sonra güzel bir adaya uğradı. Ruh kuşu gemiyi batırdıktan sonra bende ne mal, ne de üst-baş kalmıştı. Gemideki tüccarların birisi bana acıdığı için, son uğradığımız adada onun hesabına hindistancevizi toplamamı tavsiye etti. Birkaç kişi gidip ormanda hindistancevizi toplayacaktık.

O adanın hindistancevizi ağaçları o kadar yüksekti ki, onların ucuna insanın varabilmesi imkânsızdı. Ben hindistancevizlerini öyle göğe kadar yükseklerden nasıl toplayacağımızı düşünürken, bir sürü şebek maymunlarına rast geldik. Arkadaşlarım maymunlara taş atıyorlardı. Maymunlar da ağaçların üzerlerinde bize atacak taş bulamadıklarından, hindistancevizlerini koparıp koparıp taş yerine üzerimize atıyorlardı. Hâlbuki bu adada hindistancevizi böyle toplanırmış. Biz o defasında o kadar hindistancevizi topladık ki, çalışkanlığımızdan memnun olarak tüccar bana epeyce para verdi.

Gemi Basra’ya geri dönmek üzere yola çıktığı zaman Komarı Adası’na uğradı. Tacirin verdiği parayla Komarı Adası’nda birçok kâfuru satın aldım. Bir de Komarı Adası’nda dalgıçlar dalarak midye içinde inci çıkarıyorlardı. Ben de dalgıçlara para vererek birçok inci toplattırdım. Bağdat’a dönünce kâfuruyu, incileri o kadar büyük bir fiyata sattım ki, artık bir daha denize

açılmamaya karar verdim. Ve ömrümün sonunu hoş geçirmek üzere saraylarıma geldim.

SENDİBAD'IN ALTINCI SEYAHATİ

Beş kere denizlere batıp birçok felaket çektikten sonra bir adamın bir daha deniz seyahatine çıkmasını delilik addedersiniz değil mi? Ben de öyle zannediyordum ve son seyahatimden döndükten sonra artık bir daha denize açılmamaya yemin etmiştim. Lâkin insan büyük laf söylememeli. Zira insanın kalbinde büyük bir arzu olunca, onu, ölüm ve felaket korkusu bile arzusunu icra etmekten men edemiyor. Bunu nefsimde tecrübe ettim.

Arkadaşlarımın, evlâd ve akrabamın ricalarına kulak asmadan bir gün altıncı seyahatimi yapmak üzere gene yola çıktım.

Bu sefer doğru Basra körfezi'ne gitmedim, karadan İran'a geçtim. Birkaç gün Hemedan'da, birkaç gün İsfahan'da kaldıktan sonra, İran'ın Bahr-i Muhit-i Hindî[366] kıyılarındaki bir limana vardım. Orada uzun bir sefere çıkacak olan gemiye bindim.

Seyahatimizin ilk on günü pek tatlı geçti. Bir gün, gemi kaptanı çıldırmış gibi birdenbire "Aman mahvolduk, aman batacağız!" diye bağırmaya, saçlarını, sakallarını yolup başını, göğsünü yumruklamaya koyuldu. Hepimizi müthiş bir korku sardı.

Aradan beş dakika geçince, önümüze yüksek bir dağ çıktı. Akıntı, gemiyi bu dağın sarp kıyılarına doğru baş döndürücü bir hızla götürüyordu. Dağa yaklaştıkça yaklaştık. Nihayet gemi dağa çarpınca bin bir parça oldu. Gemideki insanların ancak yarısı kıyıya çıkabildi. Ben de onların arasında idim. Dağ o kadar sarptı ki, kıyıdan dağa çıkmak kabil değildi. Kıyıdan sağa sola da yürümek imkânsızdı. Çünkü sağdan soldan müthiş uçurumlar derin suların üstüne abanmışlardı.

Sahil kırılmış gemi direkleriyle, ölmüş insan kemikleriyle dolu idi. Burada parçalanan gemilerde bulunan mücevherat, elmaslar, firuze ve zümrütler sahilde yığınlar teşkil ediyorlardı. Bu altınlara, mücevherata baktıkça büsbütün kederleniyorduk.

Dağa gelince, dağ da billur bir dağdı. Billurun ötesinde berisinde kırmızı, yeşil taşlar güneşte pırıl pırıl parlıyordu. Bizi sürükleyip dağa çarpan akıntı, dağın eteğindeki büyük bir deliğin içine giriyordu. Deliğin dibi karanlık

olduğu için, deliğe girdikten sonra akıntıların ne olduğu görülmüyordu. Dağın tepesinden kıyıya katran gibi simsiyah bir su akıyordu. Bu su denize girince, balıklar geliyor ve katran gibi kara kara parçalarını yutuyorlar, sonra yuttukları katranları ak amber olarak istifra ediyorlardı. Onun için sahil boyu ak amberle dolmuştu.

Karaya çıkanlar on beş-yirmi kişi kadardık. Elimize geçen yiyeceği, içeceği aramızda kardeş payı yaptık. Çok yemek yiyip ekmeklerini çabuk bitirenler açlıktan ölmeye başladılar. Ben pek az yiyor, ekmeğimi idare ediyordum. Öbürlerine de benim gibi yapmalarını tavsiye ettim. Nihayet arkadaşlarımın hepsi açlıktan öldüler, ben adada yapayalnız kaldım. Benim de sonum uzak değildi. Çünkü elimde pek az ekmek vardı. Kıyıda bir kayanın üzerine yattım ve artık ölümü bekledim.

Sonra aklıma bir fikir geldi. Kendi kendime, “Sendibat sen nasıl olsa öleceksin, bari ölmezden evvel şu akıntının aktığı deliğin içine bir salla gitsen ne olur? Eğer bu akıntı dünyanın başka bir yerinden dışarı çıkıyorsa, sen de dışarı çıkar kurtulursun. Eğer çıkmıyorsa, boğulup ölürsün. Zaten burada açlıktan ölecek değil misin?” diye söylendim.

Bu fikrimi beğendim. Kalkıp gemi tahtalarından çok sağlam bir sal yaptım. Kıyıdaki mücevheratı toplayarak torbaların içine koydum. Torbaları da salın üzerine koyarak sıkı sıkı bağladım.

Salın üzerine oturarak salı ite ite akıntının içine kapıp koyuverdim. Sal hemen şimşek gibi ilerlemeye başladı. Evvela deliğin tavanı pek yüksekti ve sal da daha delikten pek uzakta olmadığı için etrâfımı görebiliyordum. Lâkin sonraları delik zifiri karanlık oldu. Deliğin tavanı alçaldıkça alçaldı. Hatta bir yerde tavan o kadar alçalmıştı ki, az kaldı başım parçalanacaktı. Ben başımı vurmamak için sala yattım. Tahminime göre böyle üç gün-üç gece akıntının üzerinde yıldırım gibi gidiyordum.

Nihayet açlıktan kendimden geçmiştim. Artık ne olduğumu bilmiyordum. Bir de gözlerimi açtım, etrâfımda birçok zencilerin bana baktıklarını gördüm. Ben yerde, bir nehrin kenarında yatıyordum. Nehrin kıyısında da torbalarımla beraber sal duruyordu. Zencilere Kur’an’ın bir suresini okudum. Onlar da Müslüman imişler. İçlerinden birkaç tanesi Arapça biliyorlardı. Onlara başımdan geçenleri anlattım. Hayret ettiler. Beni alıp Sultanlarının karşısına götürdüler. Sultanın hâlinden pek iyi yürekli bir

adam olduğu anlaşılıyordu. Şaşa şaşa beni dinledi. Hikâyemin sonuna gelince, mücevherat torbalarını önüne getirdim. Ve “İşte o müthiş dağın kıyısında bulduğumuz mücevherat bunlardır. Bunlar sizindir, bu mücevheratla ne isterseniz yapınız…” dedim.

Sultan mücevheratı kabul etmedi ve bilakis bana bir hediye vereceğini söyledi.

Benim çıktığım yer Serendip’miş. Sultan da Serendip’in sultanıymış. Hazreti Adem cennetten kovulduktan sonra buraya gelmişti.

Serendip’te bir ay kadar kaldıktan sonra Bağdat’a geri dönmek için Sultandan izin istedim. Sultan bana izin verdi ve Bağdat’ta Halife Harun Reşid’e de kendi tarafından bir mektupla bazı hediyeler götürmemi rica etti. Sultan bana da birçok hediyeler verdi.

Basra’ya gitmek üzere emanetleri ve kendi torbalarımı alıp gemiye bindim. Basra’ya vardıktan sonra oradan develerle Bağdat’a geldim. Ailem, akrabam beni gözyaşlarıyla karşıladılar. Bağdat’a vardığımın ertesi günü, Serendip Sultanının emanetlerini ve mektubunu alarak Harun Reşid’e teslim ettim. Harun Reşid Serendip’e nasıl gittiğimi sordu. Ben de anlattım. Çok hayretler etti.

Harun Reşid bana birçok hediyeler verdi ve ben izin alıp huzurdan çıktım. Kendi kendime evime gittim ve artık bu defadan sonra bir daha ailemden ayrılmamaya karar verdim.

SENDİBAD'IN YEDİNCİ SEYAHATİ

Size artık bir daha seyahat ememeye karar verdiğimi söylemiştim. Lâkin çok geçmeden yedinci bir defa seyahate çıkmak mecburiyetinde kaldım. Bu defa seyahati ben istemedim. Halife Harun Reşid beni çağırdı ve Serendip Sultanına cevap vermek mecburiyetinde olduğunu ve cevapla Serendip Sultanına göndereceği hediyeleri benimle göndereceğini söyledi. Artık bana gitmek düşerdi.

Harun Reşid'in hazırlattığı gemiye binerek sağ salim Serendip'e vardım. Serendip Sultanı beni görünce çok sevindi. Ona Harun Reşid'in gönderdiği hediyeleri verdim.

Serendip Sultanı hem hediyelere, hem de mektuba memnun oldu. Bana gene birçok hediyeler verdi. Artık vazifem bittikten sonra Sultandan izin aldım, Basra'ya dönmek üzere gemiye bindim.

Gemide dört gündür denizde gidiyordum. Beşinci sabahı bir korsan gemisi üzerimize hücum etti. Gemidekilerin yarısını öldürdüler, ben ve başka birkaç kişiyi esir olarak satmak üzere öldürmeyip kendi gemilerinde hapsettiler.

Korsan gemisi iki hafta kadar seyahat ettikten sonra bir adaya vardı. O adada beni zengin bir tüccara sattılar.

Ertesi gün tüccar bana büyük bir yay ve birçok büyük oklar verdikten sonra bir ormana gönderdi. Ormanın ağaçları minarelerden daha yüksekti. Tacir bana ormanda bulacağım ağaçların birisinin tepesine çıkıp aşağıdan gelip geçen fillere ok atarak öldürmekliğim lâzım geldiğini tembih etmişti.

Yüksek bir ağacın tepesine çıktım. Bir saat kadar bekledim, aşağıdan ne fil, ne de başka bir hayvan geçmedi. Lâkin bir saat sonra dehşetli gürültüler yaparak binlerce filler, üstünde bulunduğum ağacın altından koşarak geçmeye başladılar.

Ben birbiri arkasına yüzlerce oklar attım. Lâkin yalnız bir fil öldürebildim. Öldürdüğüm fil cansız olarak yere yıkıldı. Öbür filler hep sürüyle kaçıp kayboldular. Fillerin uzaklara kaçtıklarına emin olduktan sonra, ağaçtan inerek tüccara koştum ve bir fil öldürdüğümü haber verdim.

Kendisi hayretle yüzüme baktı ve ölen fili görmek üzere benimle beraber ormana geldi. Başkalarının yardımıyla orada büyük bir çukur açıp fili gömdük. Filin vücudu çürüdükten sonra tüccar filin gömülü bulunduğu yeri kazdırıp filin dişlerini alırmış.

Ertesi gün gene bir fil vurdum. Bir ay kadar her gün bir fil öldürdüm. Sonra üç gün birbiri arkasına filleri boşuna bekledim. Hiçbir fil gözükmedi. Üç gün sonra filler o kadar büyük gürültülerle geldiler ki, ağacın üzerinde korkumdan titremeye başladım. Filler ağacın dibine toplandılar. İçlerinden en büyüğü, hortumunu ağacın kütüğüne sararak ağacı bir yukarı çekince, köküyle, topraklarıyle yerden söktü. Ben de ağaçla beraber yere düştüm, bayıldım.

Biraz sonra ayılınca, filin birisi hortumuyla belimden tutarak kaldırdı ve yavaşça arkasına koydu. Sonra fillerin hepsi ormanın içine doğru koşmaya başladılar.

Ben filin üstünde oturuyor ve acaba bu fillerin beni ne yapacaklarını düşünüyordum. Filler ormanın ortasına bir ağaçlığa geldiler. Beni taşıyan fil hortumuyla beni kaldırıp yere koydu. Sonra fillerin hepsi koşarak kaçtılar. Ormanın açıklığında yalnız kalmıştım. Etrâfıma bakınca yerde, sağda-solda, her tarafta fil kemiklerinin yığınlarını gördüm. Fillerin kemikleriyle dişleri de vardı. Bu hâlin ne mânâya geldiğini düşündüm, düşündüm, nihayet böyle hareket edişlerinin mânâsını buldum ve fillerin akıllarına hayran oldum.

Hemen oturduğum yerden kalktım, tüccarın evine doğru koşmaya başladım. Varınca, başıma gelenleri anlattım. Tüccar bana döndü ve “Kardeşim” diye söze başladı. “Sana kardeşim diyorum, çünkü seni artık kölelikten azat ediyorum ve seni bir kardeşim sayıyorum.” dedi.

Ben tüccara teşekkür ettim. Bana verdiği servetten yalnız Bağdat’a dönmek için lâzım gelen yol masrafına tekabül edecek kısmı kabul ettim. Hemen gemiye atlayarak sağ ve salim Bağdat’a vardım. Hemen Harun Reşid’e gidip mektup ve hediyeleri yerlerine teslim ettiğimi ve başımdan geçenleri anlattım.

Harun Reşid, başımdan geçenlerin hikâyesini o kadar beğendi ki, hemen katibini çağırıp bu hikâyeleri kıymettar kağıt üzerine altın yazıyla yazmasını ve yazıları hazinesine koymasını emretti. Harun Reşid bana

birçok hediyeler verdi. Saraydan hemen evime gittim ve artık ömrümün sonuna kadar ailem, akrabam ve ahbaplarımla beraber yaşadım.

SEYFÜLMÜLÛK VE CİN SULTANI

BEDİATÜLCEMAL SULTAN

Eski zamanda Mısır'da Saffan oğlu Âsım adlı bir padişah varmış. Pek cömert, pek âdil bir Padişahmış. Bütün tebaası onu can ve gönülden severmiş. Bu büyük Padişahın memleketlerinin ucu bucağı yokmuş. Ordusu ve askerleri ise denizin dalgaları gibi kalabalık imiş.

Bu Padişahın Salih adlı emektar ve sâdık bir veziri varmış. Bu insanların yegâne kabahati doğru dine iman etmeyip ateşe tapmaları imiş.

Padişah senelerce zevk ve safâ ile devlet sürmüş; ama seneler geçtikçe saçı sakalı ağarmış, dizlerinin kuvveti azalmış, sırtı kamburlaşmış.

İhtiyarlık Sultana vız gelirmiş; ama gelgelelim erkek evlâdı yokmuş. Bir gün Sultan sarayda büyük bir kurultay kurmuş, bütün kodamanları oraya dâvetli imiş. Hepsi en zengin elbiselerini giyerek ve birer ikişer yetişkin delikanlı oğullarını peşine takarak Sultanın önüne gelip diz çökmüşler. Bu nur topları gibi evlâdlar karşısında Sultan kendi evlâdsızlığını acı acı duymuş. Kendi kendine "Hâlim neye varacak? Yaş ilerledi. Nerde ise Azrail ecel şerbetiyle önüme dikilecek. Ben bu dünyadan ayrılınca, tacım tahtım el ellerine düşecek ve yeryüzünde benden bir nişan kalmayacak. Dünyada taç ve taht, devlet ü dârâta[367] nail oldum. Ama kaç para eder ki. Felek bir çöpçüden, bir ameleden esirgemediği evlâdı benden esirgedi. Keşke bu taht o rençperin olsaydı da, o evlâd da benim öz evlâdım olsaydı!" diye düşünmüş.

Bu kara fikirlerin tesiri altında çocukmuş gibi tahtın üzerinde hüngür hüngür ağlamış, acı bir çığlık salıvererek tahtından düşmüş, yere yuvarlanmış. Vezirler derhal,

— "Aman efendimiz rahatsız oldu, savulunuz!" diyerek orada toplananları dağıtmışlar. Yalnız ihtiyar ve sâdık Vezir Salih, Sultanın yanında kalmış.

Sultan biraz kendine gelir gibi olunca, yerleri öptükten sonra ona:

— "Ey zamanın ulu hakanı! Bu keder nedir?" demiş.

Sultan hiç cevap vermemiş. Vezir yine yerleri öpmüş, Sultana:

— "Efendim, sizi böyle sıkıntı içinde çırpınır görmektense, ölmeyi tercih ederim. Eğer sizi üzen şeyin ne olduğunu bana söylemezseniz, şimdi sizin gözünüz önünde canıma kıyarım!" diye bağırmış.

Bunun üzerine Sultan Asım, başını kaldırmış, gözyaşlarını silmiş:

— "Yaşım yüz seksene vardı. Biliyorsun ki, ne bir erkek, ne de bir kız evlâdına mâlikim. Genç yaşımda bu mahrumiyet bana bu kadar dokunmuyordu. Hâlbuki, vallahi bu yük altında yüreğim ezilmiyor, parçalanmıyor dersem, yalan söylemiş[368] olurum. Yarın yahut öbürüsü gün öleceğim. Burada ne nâm, ne nişan bırakmayacağım. Unutulup gideceğim. Bu insana ağır gelmez de, bu hâle insan ağlamaz da neye ağlar?"

— "A!.. Sultanım senin yüreğine ağır gelen bu yoksunluk beni de ezip durmaktadır. Benim ne kız, ne de erkek evlâdım yoktur. Baş vurmadık çare bırakmadım. Hepsi boşa çıktı. Şimdi artık son bir çare var. Onu da tecrübe edeceğim. Hatta bu son çareyi beraber tecrübe edelim. Davut aleyhisselâmın oğlu Süleyman aleyhisselâm diye birisi varmış. Bu adamın ânı, şânı dünyanın dört bucağına yayılmış. Bu adamın tapındığı bir Allah varmış ki, bütün bizlerin tapındığımız putlardan da daha üstünmüş. Bu dünyaları, gökleri, yıldızları yaratan o imiş. Şimdi ona müracaat etmeyi düşünüyorum. O Allah'ına yalvarsın, belki bu sayede biz de birer evlâd babası oluruz."

Bu sözleri duyunca, nedense Sultanın yüreğine ümit doğmuş. Vezirine emir vermiş, büyük bir kervan hazırlatmış. Vezir Salih, Davut aleyhisselâmın oğlu Süleyman aleyhisselâmın memleketine doğru yol almış.

Süleyman aleyhisselâm tahtının üzerinde oturmuş ve bu dünyanın yalancılığı hakkında uzun uzun tefekküre dalmış bulunuyormuş. O anda göklerden bir melek inmiş. Süleyman aleyhisselâma:

— "Mısır Padişahının ve Vezirinin evlâdları olmuyormuş. Onun için Mısır Padişahı sana Vezirini gönderiyor. Vezir büyük bir kervan ve birçok hediyelerle yoldadır. Sen kendi vezirin Barkiye oğlu Asaf'ı onlara gönder. Vezire, "Sizin ne sebepten Hz. Süleyman'a gittiğinizi Hz. Süleyman bildi. Beni sizi karşılamak için yolladı. Sizlerin istediğiniz olacak, lâkin bir şartla

ki, siz doğru din olan Din-i İslâm'ı kabul edesiniz." desin. Hem Vezir, hem de Sultan senin teklifini kabul edeceklerdir. Çünkü onlara mintarafillah[369] hidayet yetişmiştir." demiş.

Süleyman aleyhisselâm da veziri Barkiye oğlu Asaf'ı çağırarak ve ona iş şöyle böyle diyerek her şeyi anlatmış, onu yola çıkarmış. Vezir Asaf, Mısır Sultanının gönderdiği Veziri yarı yolda karşılamış.

— "Gelen misafirlere selâm olsun! Hoş geldiniz, size büyük müjdeler getirdim. Hz. Süleyman'a bir dileğinizin yerine getirilmesi için gidiyorsunuz. İşte o dileğiniz hasıl oldu, biliniz." demiş.

— "Acayip, bizim geleceğimizden ve bizim ne istediğimizden kim sizi haberdar etti?"

— "Hz. Süleyman aleyhisselâm."

— "Peki bu şeyleri ona kim haber verdi?"

— "Seni, beni, cümle kainatı yaratan Hz. Allah bildirdi."

— "Doğrusu tapındığınız Tanrı, ulu Tanrı imiş."

— "Öyle ya!... Mademki ulu Tanrı olduğunu kabul ediyorsunuz, neden ona iman etmiyorsunuz da kendi ellerinizle yaptığınız putlara tapınıyorsunuz?"

— "Biz güneşe taparız."

— "Güneş Hz. Allah'ın yarattığı yıldızlardan bir tanesidir. Bazan göktedir, bazan da gökten eksilir. Hâlbuki bizim Allah'ımız her zaman ve her yerde hâzır ve nâzırdır ve her şeye kaadirdir."

İki vezir, böylece konuşa konuşa yol almışlar. Nihayet Hz. Süleyman'ın şehrine varmışlar. Mısır Veziri ve halkını Hz. Süleyman misafirler sarayında misafir ettirmiş. Onlara üç gün, üç gece ziyafetler çektirmiş. Yol yorgunluklarının giderilmesi için ne yapmak lâzımsa, hepsini yapmış.

Dördüncü günün sabahı, Mısır Padişahının Veziri ve halkı, Hz. Süleyman'ın huzuruna çıkarılmışlar. Vezir hemen yerlere kapanmış ve Hz. Süleyman'ın eteğini öpmeye davranmış. Hâlbuki Süleyman aleyhisselâm tahtından inip onu elinden tutarak ayağa kaldırmış. Ona:

— “Hiçbir insanın diğer bir insanın önünde yerlere kapanması caiz değildir. İnsan gerek sultan, gerek köle olsun insandır. O ancak hâlikı bulunan Hz. Allah’ın karşısında yerlere kapanır veyahut eğilir. Onun için hiçbirinizin önümde eğilmesine izin vermem. Eğer durmaktan içinizde hoşlanan varsa, hoşuna giden şeyi yapsın ve ayakta dursun. Yoksa, bana el-pençe divan durulmasına izin vermem.” demiş.

Bu sözler üzerine Mısır Veziri şaşa şaşa bir mindere oturmuş. Mısır halkının bazısı oturmuşlar, bazısı da ayakta durmuşlar.

Hz. Süleyman,

— “Sizin buraya neden geldiğinizi biliyorum. Mısır Sultanı padişahınızın yaşı ilerlemiş olduğu hâlde bir evlâdı olmamıştır. Siz ona teselli verdiniz ve benim belki ikinizin de imdadıma yetişebileceğimi söylediniz. Onun için sizi buraya gönderdi. Böyle olmadı mı, söyleyiniz?” diye minel-evvel ilel-âhir[370] her şeyi sayıp döküvermiş.

Vezir:

— “Ey ulu Peygamber! Söylediklerinizin hepsi doğrudur. Yalnız ben Sultanla görüşürken yanımızda kimse yoku. Bütün bu şeyleri size kim anlattı?” diye sormuş.

— “Benim tapındığım ulu Tanrı bana her şeyi bildirdi.”

— “Öyleyse ben sizin ulu Tanrı’nıza iman ettim. Allah yalnız ve ancak O’dur. O’ndan başka Allah yoktur, inandım.”

Vezirin İslâmiyet’i kabul etmesi üzerine Vezir ile gelen bütün Mısır halkı fevç fevç İslâm olmuşlar. Hz. Süleyman’ın sarayında büyük şenlik olmuş. Mısır Veziri, Mısır Sultanının Hz. Süleyman’a gönderdiği hediyeleri ona takdim etmiş.

Ertesi günü, Hz. Süleyman onu erkenden çağırtmış ve ona:

— “Siz şimdi memleketinize döneceksiniz. Padişahınızla beraber ikinizin de hani ya şu çok sevdiğiniz hurma ağacına çıkarsınız. Ne konuşursunuz, ne de gürültü edersiniz. Öğle ile ikindi arasında ağaçtan ininiz. Ağacın altında iki yılan göreceksiniz. Bu yılanların birisinin başı maymun başına, ötekininkisi ise ifrit başına benzeyecektir. Siz hemen onların üzerine

beraberinizde getirmiş olacağınız okları atınız ve ikisini de öldürünüz. Sonra iki yılanın da baş ve kuyruk taraflarından birer karış uzunluktaki kısmı kesip atınız. Mütebaki kısmını pişiriniz ve o yılanları iki karınıza yediriniz. Dokuz ay sonra ikisinin de birer erkek evlâdı olacaklarını görürsünüz.” diye tembih etmiş.

Ellerini çırpmış, gelen bir köleye, bir mühürlü yüzük, bir kılıç, bir de işlemeli cübbe getirtmiş. Onları Vezire göstererek:

— “Allah’ın izniyle evlâdlarınız doğup da delikanlı oldukları zaman, bu üç hediyeyi onlara verirsiniz. Onların ikisi de bu üç şey içinden beğendiklerini alsınlar.” diye ilave etmiş.

Mısır Veziri Hz. Süleyman’ın elini öptükten sonra ona dua etmiş ve vatan yolunu tutmuş. Mısır’a varmış. Vezir olanı biteni anlatmış ve Sultana İslâmiyet’i teklif etmiş. Sultan hemen oracıkta İslâm olmuş ve tebaasının da İslâm olmalarını emretmiş.

Ertesi günü Padişahla beraber oklarını ve yaylarını alarak hurma ağacının üzerine çıkmışlar. Hz. Süleyman’ın tembih ettiği saat gelince inmişler. Yerde yılanları görmüşler. Yılanların boyunlarında pırıl pırıl parlayan altın bilezikler varmış. Vezir ile Sultan yılanları öldürüp de baş ve kuyruk kısımlarından birer karış keserek ahçılara pişirtmişler. İkisi de ayrı yollardan giderek karılarına o yılanları yedirmişler. Gerek Sultan, gerek Veziri o gece karılarının yanından ayrılmamışlar.

İşte o günden sonra üç koca ay geçmiş. Sultanın karısı, bir gün karnında bir sancı duymuş. Artık nerde ise ana olacağını anlamış. Kölenin bir tanesini çağırarak:

— “Git, Sultan nerede olursa olsun, onu hemen bul ve ona validelik alametleri duyduğumu söyle.” diye emir vermiş.

Sultan haberi alınca çok sevinmiş ve üç hafta geceli gündüzlü eğlenceler tertip ettirmiş.

Sultanın karısı dokuz ayını ikmal edince, dünyaya nur topu gibi bir erkek evlâd getirmiş. Sultan oğlunun adını Seyfülmülûk koymuş.

Aynı günde de Vezirin bir oğlu olmuş. O da oğluna Suat ismini vermiş. İki çocuk yan yana büyümüşler. Sevimli, güzel delikanlılar olmuşlar. Bir gün

Sultan, Veziri çağırmış:

— "Artık ikimiz de adam akıllı ihtiyarladık. Oğlum Seyfülmülûk, Allah'a şükür istediğim gibi yetişti. Harpte cesurdur, zekada da dengi yoktur. Ahlâkını ben çok iyi görüyorum. Zannedersem devleti herhalde benim idare edeceğimden bin kat daha iyi idare eder. Onu yerime oturtmayı düşünüyorum. Bana gelince, artık dünyada dilediğim, hevesim kalmadı. Şöyle bir köşeye çekilip rahat rahat eceli bekleyeceğim. Fikrime ne dersin?"

— "Vallahi doğru düşünmek eski âdetinizdir. Hatta ben de sizi taklit edeceğim. Ben de bir köşeye çekilip kendi kendime kalmakla vakit geçireceğim. Sizden bir ricam var. Madem ki ben de çekileceğim, oğlumu bilirsiniz, onu yerime vezir tayin ediniz. Biz şöyle bir köşede dururuz. İcap ederse, onların yardımına koşuveririz."

— "Öyle ise, sen hiç durma, memleketin büyüklerine yaz. Muayyen bir günde buraya toplansınlar."

Vezir hemen dışarıya çıkmış, katiplerin başına geçmiş. Katipler geceli gündüzlü kalem çalmışlar. Bu mektupları tatar ağaları memleketin dört bucağına ulaştırmışlar. Her taraftan emirler, vezirler, paşalar, beyler fevç fevç[371] payitahta akmaya başlamışlar. Kurultay günü dâvetlilerin hepsi gelmiş bulunuyormuş.

Sultan şehrin en geniş meydanında otağını kurmuş. Otağın içine büyük taht konulmuş. Padişah tahta çıkıp oturmuş. Meydan göz alabildiğine uzanıyor ve bakan bir insan da göz alabildiğine insan başlarından başka bir şey görmüyormuş. Nihayet Padişah kurultayı açmış:

— "Ey ahali! Yaşım ilerledi. Sizi idarede kusur ederim diye korkuyorum. Ben şimdi bir köşeye çekilerek Allah'a dua etmekle vakit geçirmek istiyorum. Oğlum Seyfülmülûk'ü tanırsınız. Onu oğlum olduğu için değil, lâkin sizi idareye lâyık olduğu için kendi yerime sultan ve üzerinize padişah yapmak istiyorum. Bana bir diyeceğiniz var mı? Bu münasip midir?" diye sormuş.

Hazır olanlar bir ağızdan:

— "A! Sevgili padişahımız, sen kölelerin bir tanesini başımıza padişah tayin edeydin, madem ki onu sen tayin ettin, biz ona sevine sevine baş kesip

boyun eğerdik. Şehzâdenizi başımızda padişah görmenin bizi ne kadar sevindirdiğini bir anlayınız.” diye bağırmışlar.

Bunun üzerine ihtiyar Sultan tahtından inmiş, Seyfülmülûk’ü yerine oturtmuş. Biraz sonra Vezir Salih yerinden kalkmış. Ahaliye dönerek,

— “Ey ahali! Ben yüz yirmi seneden beri size vezirlik ettim. Aranızda bir memnun olmayan var mı? Eğer bir kimseye bir haksızlık ettiysem, bile bile olmamıştır. O hakkını bana helal eder mi?” diye sormuş.

Ahali:

— “Şu vezirimizin dediğine bak! Hiçbirimizin sende bir hakkı yok ki, sana helal edelim.” diye çığırmışlar.

Vezir, yine sesini yükseltmiş:

— “Ben de Padişah gibi artık ihtiyarladım, çürüdüm. Ben de çekilmek istiyorum ve oğlum Suat’ı yerime büyük vezir tayin etmek istiyorum. Onu vezir olarak kabul eder misiniz?” demiş.

Bin bir ağızdan, “Ederizzzz!” cevabı çıkmış.

O zaman Vezir Salih başındaki vüzera kavuğunu çıkararak yanı başında duran Suat’ın başına koymuş.

Resmi geçitler, şenlikler yapıldıktan sonra ihtiyar Sultanla ihtiyar Vezir oğullarını alıp saraya gitmişler. Baş haznedarı çağırarak Hz. Süleyman aleyhisselâmın yirmi şu kadar sene evvel bir cübbe, bir mühürlü yüzük, bir de kılıçtan ibaret olan hediyelerinin hazineden çıkartılıp onlara getirilmesini emretmişler.

Haznedar başı emanetleri getirmiş. İhtiyar Sultan üç emaneti iki gence göstererek, “Bunların içinden istediklerinizi alınız.” demiş. Evvela Seyfülmülûk beğenmiş. Mühürlü yüzükle işlemeli cübbeyi almış. Suat da kılıcı almış. İki genç, iki ihtiyarın ellerini öptükten sonra yerli yerlerine çekilmişler.

İki genç, bir vakitler ufak iki yumurcakken beraber yatmayı âdet etmişler. Büyüdükten sora bu âdetten vazgeçememişler. İkisinin ayrı ayrı yatakları bir odaya serilmiş. İşte delikanlılar oraya gitmişler.

Seyfülmülûk yorgun bulunduğu için cübbenin sarılı bulunduğu bohçayı hiç açmamış, bir köşeye koyarak yatağına çekilmiş. Gece ortasına kadar deliksiz bir uyku uyumuş. Gece ortasından biraz sonra uyanmış. Sağa dönmüş, sola dönmüş, ama bir türlü dalamamış. Böyle dönüp dururken, minderin üzerine bıraktığı bohça gözüne ilişmiş. Suat daha uyuyormuş.

Seyfülmülûk kalkıp bohçayı almış. Yanı başına da bir şamdan koyarak bohçayı açmış. İçerisine cinlerin işlemiş olduğu bir işlemeden bir cübbe görmüş. Ama ne cübbe imiş o! Örümcekler bile işin bu kadar incesini yapamazlarmış. Doğrusu Seyfülmülûk şaşa şaşa cübbenin ötesini berisini muayene ederken, cübbenin göğsü üzerine işlenmiş bir resim görmüş. Bu resim uzun gözlü, uzun kirpikli bir peri ve cin dilberinin resmi imiş. Onu görür görmez, Seyfülmülûk'ün aklı başından kaçmış. Aşk, dâvet beklemez ya! Genç padişahın aklını, fikrini, gönlünü, yüreğini öyle bir sarışla sarmış ki…

Nihayet Suat Vezir uyanmış. Seyfülmülûk'ü o hâlde görünce, yatağından fırlamış.

— "A kardeşim, bu hâlin nedir? Aman çabuk söyle, sana ne oldu?" diyerek Seyfülmülûk'ün kolunu sarsmış.

— "A kardeşim, hâlimi sana açmaya utanıyorum." demiş.

— "Allah aşkına, benden derdini gizleme. Ben senin hem kardeşin, hem kölen, hem de vezirinim. Benden utanmak mı olur?"

— "Öyle ise şu resme bak!"

Suat resme bakmış ve bakmasıyla beraber hayran olmuş. Onu uzun uzun şamdanın titrek ışığında seyrettikten sonra altındaki yazıyı okumuş:

"Bu resim, cin ve peri sultanı Bediatülcemal Sultanın resmidir. Kendisi Babil'de Bağ-ı İrem'de ikamet eder."

Bu yazıyı okuyunca Suat, Seyfülmülûk'e:

— "Arkadaşım, bu kadının kim ve nerede oturduğunu biliyor musun ki, gidip onu arayalım." demiş.

— "Hayır bilmiyorum."

— “Gel de şu yazıyı oku öyle ise.”

Seyfülmülûk yazıyı okuyunca birkaç kere ayılıp bayılmış.

Sabah olunca Seyfülmülûk tahtına çıkmış. Cübbe yanında imiş. Çünkü resme göz attığı dakikadan beri, cübbeyi ne giymeye kıyıyor, ne de onu yanından ayırabiliyormuş.

Lâkin o hâliyle kimsenin davasını dinleyemeyeceğini aklı kesmiş. Veziri Suat’ı çağırarak ona:

— “Ahaliye hasta olduğumu söyle. Davalarını iyi olur olmaz göreceğimi vaat ederim.” demiş.

Suat da aldığı emri ifa etmiş. Ahali yeni Sultanın birdenbire hasta olduğuna şaşa şaşa dağılmışlar.

İhtiyar Sultan, oğlunun tahtına çıktığının ilk günü, rahatsızım diyerek ashâb-ı mesalihin[372] işlerini yüz üstü bıraktığını duyunca, kulaklarına inanmayacağı gelmiş. Oğluna gitmiş. Onu o hâlde görünce, etekleri tutuşmuş. Memlekette ne kadar âlim, sihirbaz, müneccim, hekim varsa, hepsini saraya çağırarak var kuvvetlerini, marifetlerini evlâdının iyi olmasına hasretmelerini emretmiş.

Sihirbazlar sihirlerini, hocalar üfürüklerini, müneccimler tılsımlarını, hekimler bakmalarını, ilaçlarını yapmışlar. Üç ay gece dememişler, gündüz dememişler uğraşmışlar.

Lâkin Seyfülmülûk’ün hâlinde iyiliğe doğru bir değişiklik görülmemiş.

Bunun üzerine ihtiyar Padişah, büyük dairenin yanı başındaki bir tenha odacığa çekilmiş, Seyfülmülûk’ü oraya çağırtmış, sesini alçaltarak:

— “Oğlum, benden gizleme, duyduklarım doğru mudur? Sen bir resme âşık olmuşsun. O resim nerede, onu bana göster. Hem bunu evvelce neden haber vermedin? Belki ben sana yardım edebilirdim.” demiş.

— “Babacığım sizden çok utanıyorum. Nasıl size gelip de, ben bir resimde gördüğüm kızı seviyorum ve onun için yanıp hasta oluyorum, diyebilirim!”

— “Oğlum bu cin kızını ne yapacaksın? Maşallah gençsin, güzelsin, biraz aklını başına topla, ava çık, oyna, eğlen, gül, yemek ye, rahat rahat uyku uyu, kız istedikten sonra ondan bol ne var.”

— “Babacığım, ben o resimde gördüğüm kızı seviyorum. Başka bir kız, dünya güzeli de olsa, bana güzel gözükmüyor.”

— “Pekâlâ, sen söyle, vaziyet böyle olunca, ben ne yapayım? Sana nasıl yardım edeyim?”

— “Emir verelim, memleketin içinde ne kadar garip, ne kadar seyyah, ne kadar tüccar varsa, hepsi burada toplansınlar. Belki birisinden birisi bu Bağ-ı İrem’in nerede olduğunu bilir. Yahut bilmese bile hiç olmazsa duymuş olabilir.”

— “Öyle yapalım bari. Gemi kaptanlarını da çağıralım. Olur a, belki bu Bağ-ı İrem deniz aşırı bir yerdedir.”

Bunun üzerine memleketin dört tarafına salınan tellallar memlekette ne kadar seyyah, garip, tüccar ve gemi kaptanı, ihtiyar gemici varsa, hepsinin payitahta toplanmasını çığırmışlar.

Her taraftan asasına dayanan payitaht yolunu tutmuş. Karmakarışık bir kalabalık itişe kakışa, dürtüşe koşuşa payitahta girmişler. Bu sayısı belirsiz insanlar arasında Bağ-ı İrem’i bilen ve duyan bir kişi bile yokmuş.

Yolcular kafile kafile çekilmişler. Toplanış yeri olan şehrin at meydanında biricik garip kalmış. İhtiyar Sultanı etekledikten sonra:

— “Efendim, bendeniz Bağ-ı İrem’in nerede olduğunu ne biliyorum, ne de duydum. Mamafih orasını bir bilen olsa olsa Çin payitahtında olur. Çünkü Çin payitahtına dünyanın her tarafından seyyahlar gelir. Eğer Bağ-ı İrem’i orada da bilen yoksa, onu hiç nafile aramayınız. Çünkü, insanoğulları orasını bilmiyorlar demektir.” diye fikir vermiş.

Seyfülmülûk, bu sözler üzerine, babasına bir gemi hazırlatmasını, çünkü bizzat kendisi Çin’e gidip uzun gözlü, uzun saçlı peri kızının oturduğu yeri araştıracağını söylemiş.

Emirler verilmiş. Seyfülmülûk için kırk tane gemi hazırlattırılmış. Gemilere pür-silah bin tane memlûk bindirilmiş. Çin padişahına da gidecek

hediyeler unutulmamış.

Seyfülmülûk gemilerin en büyüğüne bindikten sonra ipekli yelkenler açılmış. Rüzgâr serin serin sağanaklıyormuş.

Gemiler gece-gündüz dalgalar üzerinde seken martılar gibi yol almışlar. Nihayet Çin payitahtına varmışlar.

Çin payitahtı halkı, şehir duvarları üzerinden, saff-ı harp[373] teşkil ederek kırk harp gemisinin gelmekte olduklarını görünce, düşmanlar geldi sanarak kapıları kapamışlar. Silahlanıp burçlara koşmuşlar. Oklar, sapanlar, kargılar hazırlamışlar.

Seyfülmülûk, şehirdekilerin kendisini harp etmeye gelen bir donanma sandığını anlayarak gemilerinin içinden en ufağını şehre doğru ilerletmiş. Bu gemideki iki memlûk sefir vazifesini göreceklermiş. Bunlar karaya çıkmışlar. Çin padişahının sarayına gitmişler ve baş mabeyinciye, gelen donanmanın Sultan Asım'ın oğlu Sultan Seyfülmülûk'e ait olduğunu, Seyfülmülûk'ün bizzat gemilerin birinde bulunduğunu ve buraya harp etmek için değil, gezmek için geldiğini ve kendisine inanılmayacak olursa, şehir halkını rahatsız etmemek için karaya çıkmadan geriye döneceğini söylemişler.

Çin Sultanının adı Fağfur[374] Şah imiş. Fağfur Şah, gençliğinde Seyfülmülûk'ün babası Sultan Asım'ı tanımışmış. Gelen adamın bu eski tanışık Asım Şahın oğlu Sultan Seyfülmülûk olduğunu duyunca, sefirlere kıymetine baha biçilmez hediyeler vermiş. Kendi gemilerine binerek Seyfülmülûk'ün donanmasını açık denizde karşılamış. Biri ihtiyar, ötekisi genç iki sultan kucaklaşmışlar. Seyfülmülûk'e ayrı bir saray, Vezir Suat ile memlûklara da ayrı bir saray tahsis etmişler.

Misafirler şerefine şehirde şenlik olmuş. Davullar, kösler çalınmış, nöbetler vurulmuş, gülbanklar söylenmiş. Seyfülmülûk ile takımı böylece kırk gün eğlenmişler. Kırk birinci gün, Fağfur Şah, Seyfülmülûk'e:

— "Evlâdım, sen buraya gezmek için değil, her hâlde bir iş için geldin. O iş ne ise söyle de elimizden gelirse hemen yaparız."

— "Ah! Benim hikâyem acıklıdır. Ben Bediatülcemal Sultana âşıkım."

Bediatülcemal adını duyunca, Fağfur Şahın beti benzi kül gibi sararmış. Yaşlar gözlerine gelmiş. Seyfülmülûk’e acır bir bakışla bakıp bir “Ah!” çektikten sonra:

— “Pekâlâ, istediğin nedir evlâdım?” diye sormuş.

— “Benim sizden bir ricam var. Bu payitahtta ne kadar seyyah, garip ve gemici varsa, hepsini bir araya toplayarak onlardan bu resmin aslı hakkında mâlumat toplamaktır.”

— “A, evlâdım bundan kolay ne var!”

Bunun üzerine seyyahlar, garipler, gemiciler şehrin en büyük meydanında toplandırılmışlar. Seyfülmülûk bunlardan her birisine birer birer Bediatülcemal, İrem Bağı, Babil şehri hakkında sorgular sormuş. Hiç kimse ne cin kızını, ne de bulunduğu yeri biliyormuş. Nihayet ihtiyar bir gemici ileri gelmiş:

— “Padişahım!” demiş, “Bu yeri olsa olsa Hindistan’ın ötesindeki adalarda bilirler. Oraya gidip bir sorsanız fena etmezsiniz.” demiş.

Seyfülmülûk gemilerin sefere hazırlanmasını emretmiş. Fağfur Şahla vedalaşmışlar. Gemiler denize açılmış. Dört ay rüzgâr pek müsait esmiş ve gemiler kazasız belâsız yol alıp durmuşlar.

Lâkin dördüncü ayın sonuyla beraber rüzgâr kudurmuş, dalgalar dağlar gibi yığılmış, yağmur bardaktan boşalırmış gibi şarıl şarıl akmış. Gökler gürlemiş, şimşekler çakmış. Bu kıyamet arasında gemileri kullanmak ihtimali yokmuş. Yelkenler parça parça yırtılarak ta göklere savrulmuş. Direkler çatır çutur kırılarak denize düşmüş. Gemiler birbirlerine çarpa çarpa tuz ile buz olmuşlar.

Bu kıyametten, biraz ileride giden Seyfülmülûk’ün gemisinden başka kurtulan olmamış. Rüzgârlar kesilip de deniz cam gibi apışınca Seyfülmülûk etrâfına göz gezdirmiş. Göz alabildiğine kadar gök ve denizden başka bir şey görünmüyormuş.

Denizin yüzünde yalnız kendi gemisi tek ve tenha durmakta imiş. Gemi boyuna gidiyormuş. Ama nereye gidiyormuş?... Orasını bilen yokmuş. Rüzgâr ve dalgalar onu önlerine katmış bulunuyor ve istedikleri gibi götürüyorlarmış.

Gemi böylece günlerce gitmekte devam etmiş. Güneşle yanan güvertenin üzerinde açlıktan ve susuzluktan kıvrım kıvrım kıvranıyorlarmış.

Neden sonra ufukta bir ada görünmüş. Zaten rüzgâr gemiyi oraya doğru itiyormuş. Sahile yaklaşınca demiri atmışlar. Palamarı kıyıya uzatmışlar. Ada ağaçlıklarla örtülü imiş.

Ağaçlar cıvıldaşan kuşlar, çiçekler ve yemişlerle dolu imiş. Gemiciler kendi içlerinden birisini gemide nöbetçi bıraktıktan sonra karaya çıkmışlar. Sulu ve tatlı yemişlerden doya doya yemişler. Lâkin birdenbire bir bağırış duymuşlar.

Bağıran ak saçlı, ak sakallı, ihtiyar mı ihtiyar bir adammış. Bu adam onlara:

— “Evlâdlarım bu yemişlerden yemeyiniz. Bunların manzarasına ve tadına aldanmayınız. Bunlar size zarar getirir. Çünkü hepsi daha hamdır. Geliniz de ben size olgun yemişlerden ikram edeyim.” diye ünlüyormuş.

Gemiciler bu bunak ihtiyarı görünce, onu kendi batan gemilerinden her nasılsa kurtulan ve aklını kaybederek bu adaya düşen bir adam sanmışlar.

Gemicilerden birisi ihtiyara yaklaşmış. İhtiyar, gemicinin adam akıllı geldiğini görünce, bir sıçrayışta onun omzuna binmiş. İki diz ve ayağını beline kilitlemiş. Hâlbuki bu ihtiyar bir cin imiş. Zavallı gemiciye:

— “Artık sana ölünceye kadar yürümek düşer. Artık sen benim katırım, eşeğim oldun. Kıyamete kadar sırtından inmem. Topuklarımla yanlarını mahmuzlaya mahmuzlaya seni istediğim yere yürütürüm.” demiş.

Biçare gemici yalvarmış, yakarmış, diller, yaşlar dökmüş. Lâkin ha bir taşa, ha bu cine yalvarmış, hiç farkı yokmuş. Eşek vaziyetine giren biçare, cinin şerrinden kurtulamayacağını kestirince arkadaşlarına bağırmaya, çağırmaya başlamış.

— “Hey arkadaşlar,” demiş, “bu gördüğünüz ihtiyarlar insan değil, cindir. Burada bir sürü daha var. Onların maksadı sırtlarınıza binip ölünceye kadar sizi eşek gibi kullanmaktır. Sakın burada bir saniye daha durayım demeyiniz. Çünkü başıma çatan belâya siz de çatar, mahvolursunuz. Çabuk, aman çabuk kaçınız!”

Biçareyi gören ve böyle bağırdığını duyan tayfa hemen var kuvvetlerini tabanlarına vererek soluğu kayıklarında almışlar. Bütün güçleriyle küreklere yapışmışlar. Seyfülmülûk da aralarında imiş. Kayığı can korkusuyla bayağı uçurmuşlar, gemiye alelacele binerek yelkenleri açınca savuşmuşlar.

Bir ay müddetle denizin yüzünde yol almışlar.

Nihayet ufak bir ada daha görmüşler. Yine acele acele karaya çıkmışlar. Bu ada da ağaçlarla örtülü imiş. Ağaçların üzerlerindeki yemişlerin bolluğundan, iriliğinden dalları yerlere kadar eğiliyormuş. Gerek gemiciler, gerek Seyfülmülûk ellerine geçen meyvayı gövdeye atmışlar. Açlığın kabası çabuk yutulan birkaç yemişle giderildikten sonra gemi halkı etrâfına merakla bakınmaya başlamış. Ağaçlıklar arasından ağıra ağıra adanın içlerine doğru bir yol gidiyormuş. Ta uzaklarda yolun üzerinde upuzun bir şeyin yatmakta olduğunu görmüşler.

Merak ederek yolun üzerinden yürümüşler. Bunun yol üzerine yatmış cehennem zebanisi kıyâfetli bir gulyabani olduğunu görmüşler. İçlerinden biri, yabaniyi tekmelemiş. Gulyabani gök gürlemesine benzer bir inilti ile ayağa davranmış, kendisine en yakın bulunan tekme atıcı ukalayı kapınca adanın içlerine doğru yürümeye başlamış. Gulyabaninin saldığı nara bütün adayı sarmış. O gürültüyle ötede beride birçok gulyabaniler daha kalkmışlar. Gemiciler pek korkunç bir yere ayak basmış bulunduklarını anlamışlar.

“Canını seven ayaklarına güvensin!” diye bağıra bağıra kayıklara doğru koşmuşlar. Neyse, gulyabaniler yetişememişler.

Seyfülmülûk ve gemiciler gemiye binince, yine yelkenleri rüzgâra açmışlar, yine açık denizler üzerinde kaymaya koyulmuşlar. Gitmişler, gitmişler, geride bıraktıkları ada tam ufukta kaybolacağı sırada başka bir ada gözükmüş.

Adaya varmışlar. Kıyıdan pek ayrılmayarak orada buldukları yemişleri yemeye koyulmuşlar.

Lâkin ne olmuş? Birden bire bir kıyamet kopmuş. Ağaçların, çalıların arasından ızbandut gibi simsiyah insanlar fırlamışlar. Bunlar kazma dişli, kızıl gözlü, alamet gibi şeylermiş. Ne Seyfülmülûk, ne de gemicilerin

yerlerinden kıpırdanmasına vakit kalmadan onları sıkı fıkı tutmuşlar, kaldırıp adanın içerlerine doğru götürmüşler.

Adanın ortasında vahşi kayalardan ibaret bir tepe varmış. İnsanları oraya sürüklemişler. O kayanın üzerinde kaba saba bir taht varmış. Tahtın üzerinde yamyamların kralı kurulmuş bulunuyormuş. Etrâfında da yamyamlar saf tutmuşlarmış.

Seyfülmülûk ve arkadaşlarını padişahlarının önüne getiren yamyamlar:

— “Efendim, bu kuşları, ağaçlar arasından yemiş yerken yakaladık ve getirdik.” demişler.

Kralları:

— “İyi ettiniz, karnım çok açtı ve av eti istiyordum. Hemen ikisini kesiniz ve pişiriniz:” diye inlemiş.

Kendilerini ne gibi bir âkibet beklediğini anlayan gemiciler olsun, Seyfülmülûk olsun, ciyak ciyak bağırmaya, ağlamaya, yalvarmaya koyulmuşlar. Zebellalar insanoğullarını tutunca kafeslere tıkamışlar.

Bu zebellalar kralının bir kızı varmış. Kız yeni evlenmişmiş ve adanın başka bir kıyısında bir şehirde oturuyormuş. Babasının hoş sedalı kuşlar tuttuğunu duyunca, zebella kızı olmakla beraber kadın değil mi ya! O da birkaç kuş istemiş ve babasına haber göndermiş. Babası “Hay hay!” diyerek kızına bir kafes göndermiş. Bu kafesin içinde Seyfülmülûk ile birkaç memluk varmış. Kız kuşları görünce bayılmış. Oturduğu odanın tavanına asmış.

Günler geçtikçe bu kuşların uçmadığını, küçücük elleri ayakları bulunduğunu gören kralın kızı, onları bazan serbest bırakır, oda içinde gezdiklerini seyredermiş. Sonraları artık kuşların eve alıştıklarına ve kaçmayacaklarına kanınca, onların bahçeye çıkmalarına bile, hatta dışarıya, kırlara çıkıp kendisine çiçek toplamalarına bile izin vermiş. O kadar ki, bazan Seyfülmülûk ve memluklar birkaç gün kırlarda gezerlermiş. Bir gün, böyle kırda otururken, bir sal yapıp hep birlikte buradan kaçmayı kararlaştırmışlar.

Hemen işbaşına geçmişler. Yığın yığın ipler bükerek çalılar arasına saklamışlar. Her gün kralın kızına biraz çiçek toplayıp götürmüşler. Günün

öteki saatlerini de sal yapmaya hasrederlermiş.

İpler bükülüp bittikten sonra, kütükleri güç belâ keserek kuytu bir yerde toplamışlar. Kütükleri iplere bağlamışlar. Kıyıya birçok da yemişler biriktirmişler. Her şey hazır olunca, gecenin karanlığını beklemiş, karanlık basınca salı denize sürmüşler. Yemişleri yükleyip kendileri de binmişler, adaya “Allaha ısmarladık” diyerek denize açılmışlar.

Dört ay denizde yavaş yavaş yol almışlar. Bir gün salın yanındaki deniz köpürmüş. Sular altüst olmuş, suların içinden dev gibi bir timsah çıkmış. Salın üzerindeki memlûklerin birini alınca denizin dibine gitmiş. Biraz sonra suyun yüzün cam gibi olmuş.

Seyfülmülûk ile öteki iki memlûkün gözleri korkudan fal taşı gibi açılmış. O gün timsah bir daha gözükmemiş.

Bu vak’adan birkaç gün sonra saldakiler uzakta bir ada görmüşler. Çok sevinmişler. Salı idare edebildikleri kadar idare ederek ada yolunu tutmuşlar. Tam adaya dokunacakları zaman su yine bulanmış, köpürmüş, çalkalanmış, yüze koca bir timsah çıkmış, elini uzatınca salın üzerinde kalan iki memlûkün ikisini de denize atmış, onları denizde yakalayarak dibe götürmüş. Seyfülmülûk yalnız olarak adaya varmış.

Ada sipsivri bir dağdan ibaretmiş. Seyfülmülûk bu ıssız ve sarp dağın kaba yamaçlarını terleye inleye tırmanmış. Yukarıya varınca yaylamsı bir yerle karşılaşmış. Burada yemiş veren ağaçlar yok değilmiş. Seyfülmülûk onlardan doya doya yemiş. Şırıl şırıl, buz gibi akan ırmaklardan da kana kana içmiş.

Derken efendim, karşısına yirmi-otuz tane kadar maymun çıkmış. Bunların her birisi bir katır boyunda imiş. Seyfülmülûk bunları görür görmez irkilmiş, ödü patlayacak gibi olmuş.

Lâkin munis yüzlerine, tatlı bakışlarına dikkat edince korkusu azalmış. Maymunlar başlarıyle işaret etmişler ve Seyfülmülûk’e “arkamızdan gel” demek istemişler.

Seyfülmülûk maymunların peşine düşmüş. Epeyce yürüdükten sonra duvarları kale duvarları gibi yüksek güzel bir sarayın önüne varmış. Kapısından içeri girmişler. İçerde ne yokmuş, her taraf ipekliler, zümrütler,

inciler, elmaslar, yakutlar, firuzelerle donanmış imiş. Doğrusu debdebenin böylesini Seyfülmülûk ne babasının, ne de Fağfur Şahın sarayında görmemişmiş. Şaşa kalmış; ama ses çıkarmadan maymunları takip etmiş. Nihayet maymunlar Seyfülmülûk'ü genç bir çocuğun karşısına çıkarmışlar. Bu tatlı sözlü, tatlı yüzlü bir insanmış. Daha yanaklarında tüy bitmemiş. Lâkin boyu fevkâlâde uzunmuş.

Seyfülmülûk konuşabilecek, danışabilecek, dert yanacak insanoğullarından bir arkadaş bulduğuna çok sevinmiş. Genç çocuk Seyfülmülûk'ü görür görmez:

— "Adınız nedir? Hangi memlekettensiniz? Ve buraya nasıl geldiniz? Benden bir şeyi gizlemeyerek her şeyi anlatınız. Çünkü bu sorduğum şeylerin cevaplarını alamazsam, size burada yardımım dokunamayacak." diye sormuş.

— "Ben Mısırlıyım. Adım Seyfülmülûk'tür. Ben Saffan oğlu Sultan Asım'ın oğluyum." diye başlayarak başına gelenleri birer birer anlatmış.

Genç adam:

— "Ben buranın sultanıyım. Bu adanın ucu bucağı yoktur. Adada vakıa insan yoktur; ama bu gördüğünüz maymunların elinden her iş gelir. İsterseniz kendi yerime sizi bu adaya sultan yapayım."

Yemek vakti gelmiş bulunduğu için adalı genç maymunlara bir işaret etmiş. Biraz sonra bellerinde ipek peştemaller sarılı birçok maymunlar sökün etmişler. Sofralar kurulmuş, yemekler yenmiş, vakit biraz daha gecikince, bu sefer üzerlerinde buz parçaları yığılı sulu ve soğuk yemişler getirmişler. Ayrı ayrı iki dairelerde iki gence kat kat döşekler yapmışlar.

Seyfülmülûk bir ay kadar bu adalı gençte misafir kalmış. Lâkin Bediatülcemal'in hayali artık onu yerinde oturamaz etmiş. Adalı gençten izin istemiş, gurbet asasını ve abasını alıp çöllere düşmüş. Adalı maymunlar onu adanın öteki ucuna kadar götürmüşler. Adayı karadan ayıran dar bir boğaz varmış. Seyfülmülûk'ü bir küçük kayığa bindirip boğazın ötesine geçirerek kendileri geri dönmüşler.

Oradan öte Seyfülmülûk yalnız gitmiş. Ne kızgın güneş demiş, ne aşılmaz dağ demiş, ağlaya inleye yürümüş. Bazan aç kalmış, susuz yatmış, nihayet

neden sonra çölün ta ucundan bir şeyin kararmakta olduğunu görmüş.

Ne kadar zamanmış ki, ne ine, ne de cine rast gelmişmiş. Adımlarını sık sık ata ata uzaktan kocaman, kara bir leke gibi görünen bir şeye yaklaşmış. Yaklaştıkça buranın kara bir mermerden yapılma büyük bir saray olduğunu görmüş. Lâkin saray viranmış.

Meğer bu saray Hz. Nuh aleyhisselâmın oğlu Yafes'in binlerce sene evvel yaptırdığı saraymış. Seyfülmülûk yüreğinde bir ürperti hissede ede sarayın kapısından dalmış. Bir kapıdan geçmiş, iki kapıdan geçmiş; lâkin kimseye rast gelmemiş. Böylelikle yedi kapıdan geçip de kimseyi bulamayınca dizleri titremeye başlamış.

Sol tarafta üzeri zengin bir perde ile örtülü bir kapı varmış. İleri yürümüş, perdeyi bir yana çekmiş, kapıyı açmış, içeriye girmiş. Kendisini büyük bir dairede bulmuş. Bu dairenin ortasında altın mücevher basamaklar yükseliyor, yükseliyor, nihayet geniş bir tahtın ayak ucuna birleşiyormuş. Bu tahtın üstünde yüzüne bakılmaya kıyılmayacak kadar güzel bir kız oturuyormuş. Kızın üzerinde dünyanın en büyük şehinşahlarına yaraşacak elbiseler varmış. Ziynete gelince, gelin gibi ziynetli imiş.

Onu görünce Seyfülmülûk'ün gözleri kamaşmış. Gözlerini yere eğmiş, lâkin içinden, "Acaba hayâl mi gördüm?" diye düşünerek gözlerini yine kaldırmış; kız yine oturduğu yerde oturuyormuş.

Seyfülmülûk durduğu yerde akılsız, fikirsiz, lisansız mıhlı kalmış. Kız:

— "Siz cin misiniz, insan mısınız?" diye sormuş.

— "Ben insanım. Padişah oğlu padişahım."

— "Dileğiniz nedir? Ama belki yorgunsunuzdur. Evvela arkanızda kurulu duran sofradan yemek yiyiniz, sonra bana hikâyenizi ve buraya nasıl geldiğinizi anlatırsınız."

Bu emir üzerine Seyfülmülûk arkasındaki bir masaya giderek sıkıla sıkıla birkaç lokma yemek yemiş ve birkaç yudum da su içmiş. Onun üzerine ayağa kalkarak kızın yeni bir emir vermesini beklemiş. Kız:

— "Buraya çıkınız ve yanıma oturunuz!" demiş.

Utancından ayakları birbirine geçerek Seyfülmülûk merdivenleri çıkmış, kızın yanına ilişmiş. Kız yine:

— “İsminiz nedir? Hikâyeniz nedir? Sizi buraya kim getirdi?” diye sormuş.

— “Hikâyem uzun olduğu kadar acıklıdır.”

— “Peki nerelisiniz ve sizi buraya kim getirdi? Bir dileğiniz vardır elbette, o nedir?”

— “Evvelce tenezzül edin, kerem edin de bana kim olduğunuzu, sizi buraya kimin getirdiğini ve neden burada yalnız kaldığınızı anlatınız.”

— “Peki. Ben size söyleyim öyle ise. İsmim Devlet Hatundur. Ben Hindistan Padişahının kızıyım. Babam Serendip’te oturur. Orada onun büyük ve güzel bir bahçesi vardır. O bahçenin yer yüzünde bir misli daha yoktur. Bahçenin ortasında kocaman bir mermer havuz vardır. Bir gün câriyelerimle beraber bahçeye indim. Hava sıcak olduğu için soyunarak hepimiz birden havuza daldık.

“Birbirimize su çırparak, gülüşerek, oynaşarak eğleniyorduk. Böylece hoş bir vakit geçirirken kara bulut gibi bir duman beni bürüdü, doladı, suyun içinden çırçıplak alarak yer-gök arasına yükseldi. Saçlarımdan, vücudumdan sular şırıl şırıl akıyordu. Bulutun ortasından bir tarraka koptu, kuvvetli bir ses bana, “Korkma ey Devlet Hatun, yüreğini keder üzmesin güzelim!” diye bağırdı. Kısa bir zaman içinde birçok memleketleri aştım. O adam getirip beni buraya bıraktı.

“Önümde girdap gibi döndü, döndü, lâkin döndükçe toplandı, hayal meyal bir insan şeklini aldı. Nihayet gözümün önüne, yüzüne bakılmayacak kadar güzel bir delikanlı dikilmiş bulunuyordu. O kadar güzeldi ki, ona kızmak, yaptığı iş için onu paylamak elimden gelmedi. Delikanlı bana gülümser bir yüzle bakarak ‘Korkma Devlet Hatun! Ben kimim biliyor musun? Ben cin padişahı Gök Sultanın oğlu ve şehzâdesiyim. Babam Kulzum kalesinde oturur ve altı bin uçucu cin ile altı bin dalıcı cine kumanda eder. Sizi havuzda yıkanırken gördüm. Ben gökyüzünden geçiyordum. Duman şekline girerek sizi bürüdüm, kaldırıp buraya getirdim. Ben burada otururum. Gerek ben ve gerekse onun emri altındaki cinler, elhamdülillah imanı yerinde Müslüman cinlerdeniz. Onun için benden endişe etmenize mahal

yoktur. Buraya kimse uğramaz. Yani insan uğramadığı gibi, taifemizden hiçbiri de buralara gelmez. Burasıyla babanızın memleketi arasında yüz yirmi senelik bir mesafe vardır. Onun için buradan oraya dönmenizin ihtimali yoktur. Burada kalırsanız, burada aşk yuvamızı kurarız. Ben size ne lâzımsa, her ne isterseniz, buraya getiririm.' dedi. Bunun üzerine geldi, kollarıyla beni sardı, beni koynuna alarak öptü, okşadı. Sonra uçup gözümden kayboldu. Aradan birkaç saat geçince, burada gördüğünüz şeyleri taşıyıp getirdi. Her salı günü bana gelir ve benimle üç gün kalır. Cuma günü öğle olunca, uçar gider. Sonra ertesi salıya kadar gözükmez. Salı olunca yine bana koşar. Buraya geldikçe benimle beraber yer, içer. Bana neler, neler anlatmaz. Beni öper, okşar. Söylemesine utanıyorum, lâkin söyleyeyim, bütün bunlara rağmen ben onun el'an karısı değilim. Babamın adı Tacülmülûk'tür. Zavallı babamın benden hiç haberi yoktur. Ne olduğumu daha hâlâ bilmiyordur. İşte size benim hikâyem bundan ibarettir. Şimdi sizinkini anlatınız."

— "Ey sultanım, benim başıma gelenler sizin başınıza gelenlerden daha çoktur. Anlatması da pek uzun olur. Korkarım ki, sözümün sonu gelmeden sizi kaçıran cin buraya gelmesin!"

— "Hayır, hayır, korkma! Bugün cuma ya, siz gelmeden biraz evvel o burada idi. Demincek yanımdan ayrıldı. Onun gelmesine günlerce vakit var daha. Siz korkmadan anlatınız."

— "Pekâlâ öyle ise" diyerek başlayan Seyfülmülûk çektiği çileleri ve feleğin ona reva gördüğü cilveleri teker teker anlatmaya başlamış. Bediatülcemal Sultana olan aşkını anlatırken Devlet Hatunun birden gözleri dolmuş, bir "Ah!" göğsünü yakmış.

— "Ah Seyfülmülûk, ben kendi yerimde, kendi sarayımda olmalı idim. Senin istediğini yerine getirmek işten bile olmazdı. Zira Bediatülcemal benim süt kardeşimdir. Gelgelelim ben burada mahpus kaldım. Annem, babam, memleketin ahalisi benim ne olduğumu bildikleri yok. Eğer benim buralarda olduğumu bilselerdi, beni muhakkak kurtarırlardı. Şimdi ellerinden bir şey gelmez."

— "Ama Devlet Hatun, azmin elinden bir şey kaçmaz. Ne duruyorsun, haydi firar edelim."

— “İmkan mı var? Bırak ki, ifrit üç gün sonra gelecek ve biz ancak o zamana kadar yalnız üç günlük yol almış bulunacağız. Lâkin bu üç günde kırk yıllık yol dahi alsak o göz açıp yumuncaya kadar dünyaları fırıl fırıl dolaşır. Bizi nerede isek bulur, mahveder.”

— “Durunuz, başka bir şey düşündüm. Ben burada münasip bir yerde saklanırım. O size gelince onu kılıcımla keserek öldürürüm.”

— “Onun da ihtimali yok. Çünkü onu öldürebilmek için canının nerede olduğunu bilmelisin. Bu insan değil ki, ifrit ve cin.”

— “Peki canı nerede saklı bu şeyin?”

— “Ben ona canın nerede diye kaç kere sordum. Lâkin bir türlü canının nerede olduğunu bana itiraf etmedi. Bir gün onu suallerimle, sorgularımla sıkıştırdım da kızdı, bana çıkıştı.

— “Canımın nerede olduğunu bana kaç kere soracaksın? Elverir artık. Bırak, nerede olursa olsun. Senin nene lâzım? Hem canım hakkındaki bu merakın nedir, onu anlat bakayım!” diye bağırdı. Ben işi tatlılığa boğdum:

— “Ruhum Hatim (cinin adı Hatim), bir düşün! Yeryüzünde bir Allah ve bir senden başka kimsem var mı? Ya canına -Allah esirgesin- bir şey olursa, bu yaban yerde benim hâlim ne olacak? Onun için boyuna sana canının nerede olduğunu soruyorum.” diye yalvardım. Bunun üzerine biraz yumuşadı:

— “Ben doğduğum zaman sihirbazlar ve müneccimler, babama, ölümümün bir insan evlâdı elinden olacağını söylemişler. Hem de bir padişah evlâdı beni öldürecekmiş. Onun için ben canımı alıp bir serçe kuşunun yüreğine soktum. O serçeyi ufak bir kafesin içine hapsettim. Kafesi bir demir kutuya kapadım. O kutuyu da bir yer içine koydum. Yedi tane tunç sandığa soktum. Sonra kocaman ve kalın bir mermer tabut yaptırdım. Sandıkları onun içine yerleştirdim. Mermer tabutun kapağını su sızmayacak surette örttüm. Gidip kıyısı bu topraklara ulaşan ummanın ortasına attım. Bu denizlerde zaten ne in, ne cin gezer. Onun için hayatımın bulunmayacağına eminim. Lâkin ne olur, ne olmaz; bu sırrı kimseye söyleme ha!” dedi.

“Ben sanki onun benden şüphe etmesine çok hayret ediyormuşum gibi “Allah Allah!...” diyerek başımı salladım ve ona:

— “Ayol, bırak ki, başımı kesseler sırrını kimseye bildirmem. Haydi bildirecek olsam, kime bildirebilirim? Buradan ne kuş uçar, ne kervan geçer. Taşlara mı, toprağa mı, göğe mi sır açayım? Bazan çok müsevvis[375] ve çok da tuhafsın. Artık şüphelenmenin böylesi de fazla!” diye söylendim.

“O bana uzun uzun baktı,

— “İşi bu kadar sağlama bağladığımı çok görme” dedi. Ben:

— “Çok görürüm ya, bayağı benden şüphelenmekle beni tahkir ediyorsun!” diye serzeniş ettim.

— “Haşa” dedi ve “muradım hiçbir zaman seni tahkir değildir. Lâkin insanoğullarının birinde eğer Hz. Süleyman aleyhisselâmın mührü varsa, bu mermer tabutun içinde bile, canım sağlam ve tehlikesiz yerde sayılmaz. Çünkü o mühür insan evlâdlarının birisinin elinde ise ve mührü şöyle şu denize dokundursa ve “Mühür üzerindeki isimler yüzü suyu hürmetine, Hatim’in canı nerede ise buraya gelsin!” diye bağırsa, bizim mermer tabut, denizin dibinde yattığı yerden ayağa kalkar, taş değil, hafif bir tahta imiş gibi yüzer gelir ve o mühür sahibinin yanına varır. O zaman, o adam tabutu da, tunç sandığı da, kutuyu da kırar açar. Yüreğinde canımı saklayan serçe kuşu seke seke meydana çıkar. O adam, serçeyi tutunca boğarsa, o zaman, ben durduğum yerde, ister gökte, ister denizde olayım, ölür giderim. Onun için bu kadar tertibat aldığıma, bu kadar ihtiyatlı davrandığıma şaşma. Vallah billah seni tahkir hatır u hayalimden bile geçmedi.” diye ilave etti.

“Ben onun aklını daha fazla deşmek için ‘İncindim, gücendim!’ diyerek ağız yaptım; ama artık söyleyecek bir şey kalmamıştı.”

— “Aman Devlet Hatun, söylediklerin yüreğimi memnuniyetle doldurdu. Cinin söylediği padişah oğlu, insan evlâdı benim. Bahsettiği Hz. Süleyman aleyhisselâmın mührü de işte parmağımda gördüğün mühürdür. Haydi hiç boş yere vakit sarf etmeyelim. Denizin kıyısına giderek ifritin doğru mu, yalan mı söylediğini tecrübe edelim.”

Bu sözler üzerine Devlet Hatun ile Seyfülmülûk dışarı çıkıp denizin kenarına koşmuşlar. Seyfülmülûk beline kadar denize girmiş, elindeki

mühürlü yüzüğü suya dokundurarak heyecanından kalınlaşan Davudî bir sesle:

— “Bu mührün üzerindeki isimler yüzü suyu hürmetine ve Süleyman aleyhisselâmın lütfu ve keremiyle cin padişahı Gök Sultanın oğlu Hatim’in canı nerede ise buraya gelsin!” diye ünlemiş.

Birdenbire durgun denizin yüzü allak bullak olmuş. Seyfülmülûk’ün battığı yer sanki kaynıyormuş gibi duman ve habbeler fırlamış. Birdenbire koca bir mermer tabut yüze gelmiş. Seyfülmülûk, onu sanki tüy imiş gibi kolayca kıyıya çekmiş. Kaya parçalarını kaldırıp mermer kapağın üzerine vurmuş. Kapak tuz ve buz olarak etrâfa dökülmüş. İçerden tunç kutular çıkmış. Seyfülmülûk onları tutunca taşlara çarpmış. Onlar da evvela bükülüp sonra kırılmışlar. Derken içinden serçenin mahpus bulunduğu kafes çıkmış. Seyfülmülûk kafesin ağzını bin bir ihtimamla açmış, kuşu kaçırmamak için elini içine sokmuş, kuşu avucu içinde sapasağlam kavrayınca, Devlet Hatunla beraber viran saraya dönmüşler.

Tam o sıralarda da gökler gürler gibi inlemiş, yerler müthiş bir zelzele ile sarsılmış. Sarayın üzerinde çarhlar yaparak[376] kapkara bir duman toplanmış. Duman bir kabus gibi Seyfülmülûk ve Devlet Hatunun bulunduğu odanın üstüne çökmüş. Bu dumanın içinden müthiş bir ses çıkmış. Bu ses:

— “Aman beni öldürmeyiniz. Ben size vaat ediyorum, ne isterseniz yapınız!” diye inliyormuş.

Seyfülmülûk bayağı şaşırmış, ahmak ahmak bakmaya başlamış. Devlet Hatun, Seyfülmülûk’ü kolundan sert sert sarsmış.

— “Aman kendine gel, sakın sözlerine inanma, daha yaklaşmasına meydan verme. Elinden serçeyi kaparsa, ilk işi seni parça parça etmektir; sonra da beni mahvetmek olur. Ne duruyorsun be adam! Serçeyi boğsana! Boğsana yahu!” diye çın çın öten bir çığlık salıvermiş.

Seyfülmülûk’ün hemen aklı başına gelmiş. On parmağının kuvvetiyle serçenin boğazını sıkmış, onu adam akıllı boğmuş. Hem Devlet Hatunu, hem Seyfülmülûk’ü, hem de viran sarayın duvarlarını zangır zangır titreten bir tarraka kopmuş. Birden bire yerlere siyah kömür gibi bir toz akmaya başlamış. Bu ölen ve kül olan cinin külü imiş.

Kül kamilen yerde durup da Devlet Hatunla Seyfülmülûk birbirlerinin yüzlerini seçmeye başlayınca Devlet Hatun:

— “Elhamdülillah bu lânet şeyin elinden kurtulduk. Gelgelelim şimdi ne yapacağız?” diye sormuş.

Bunun üzerine Seyfülmülûk, viran sarayın tahta kapılarını yoklayıp muayene etmiş. Bu kapılar pek kalın imişler. Seyfülmülûk bu kapıları birer birer menteşelerinden çıkarmış. Denizin kıyısına taşımış. Perdelerin ipek bağlarını sökmüş, onlarla kapıları birbirine bağlayarak geniş bir sal uydurmuş. Salı denize sürdükten sonra, onu bir iple kıyıya bağlamış. Sonra Devlet Hatunla beraber sarayda altın, elmas, inci, zümrüt gibi pahada ağır, yükte hafif ne varsa, hepsini salın üzerine taşımışlar ve salı kıyıya bağlayan ipi çözmüşler. Denizin akıntısı koca salı sanki hafif bir çöpmüş gibi sürüyerek açığa götürmüş.

Gece olunca Seyfülmülûk salın bir kıyısına yatmış ve kılıcını kınından çekerek arkasına uzatmış ve Devlet Hatunu salın en rahat yerine, yani kılıcın yerine yatırmış.

Böyle dört ay denizin yüzünde gitmişler. Biraz açlık ve susuzluk çekmemiş değiller; ama azimkâr yürekler bu kadarcıkla meyus olacak değiller imiş ya!

Bir gece Devlet Hatunla Seyfülmülûk uyurlarken, uykusu arasında Devlet Hatun bazı sesler duymuş. Etrâfına bakınmış, etrâfında birçok gemiler görmüş. Gelen sesler de onların sesleri imiş. Hâlbuki denizin yüzünde kaya kaya sal gece vakti bir limanın içine girmişmiş.

Devlet Hatun, Seyfülmülûk’ü dürterek uyandırmış. Ona müjdeyi vermiş. O da sevine sevine gemicilerin birisine:

— “Yahu burası neresidir?” diye sormuş.

Gemici şen bir kahkaha koparak:

— “Zozun, yalancıya bak! Mademki burasının neresi olduğunu bilmiyordun, neye buraya geldin? Yoksa alay edecek vakit bulmadın da gece ortası benimle mi gönlünü eğlendirmeye kalkışıyorsun?” diye bağırmış.

— “Vallahi arkadaş, alay etmiyorum. Karanlık olduğu için sen görmüyorsun, biz bir gemide değil, sal üzerindeyiz. Ticaret için geminin biriyle giderken fırtınaya yakalandık, gemimiz battı. Bir sal yaparak üzerine bindik. Akıntı bizi buraya getirdi. Burasının neresi olduğunu bildiğimiz yok. Onun için soruyoruz.”

— “Vay, deme! Öyle ise geçmiş olsun arkadaş. Ne ise, sahil-i selâmete erdiniz. Sizi tebrik ederim. Buradaki şehrin adı Emareyek’tir; limanın ismi de Gemi Nilbahir’dir.” demiş.[377]

Devlet Hatun bu ismi işitince sevinmiş:

— “İşte Hak tealâ hazretleri inayet buyurup bizi halas eyledi. Zira bu beldenin padişahı benim amcamdır. İsmi de Âliyyülmülûk’tür. Sen gemiciden Âliyyülmülûk’ün sağ ve hâlâ tahtta olup olmadığını sor.” demiş.

Seyfülmülûk gemiciye seslenmiş:

— “Buranın padişahı hâlâ Âliyyülmülûk müdür?”

Gemici yine kızmış:

— “Behey herif, sen garip olduğunu söylüyorsun, bu şehri bilmediğini söylüyorsun, sonra da padişahını soruyorsun. Bu nasıl iş? Hem niçin soruyorsun?”

Devlet Hatun gemicinin konuşmasından amcasının sağ olduğunu anlamış. Hatta sesinden gemiciyi de tanımış. Bu kaptanın ismi Muineddin imiş ve Devlet Hatunu aramakla görevlendirilen kaptanlardan biriymiş. Aramalarından bir sonuç alamayarak bu şehre gelip limana demir atmışmış.

Devlet Hatun, Seyfülmülûk’e, ona Muineddin olup olmadığını sormasını söylemiş. Oda sormuş:

— “Arkadaş, sen Muineddin misin?”

İyice öfkelenen kaptan bunları görmek için yanlarına gelmiş. Öfkeli bir sesle,

— “Sen beni nereden biliyorsun?” diye sormuş.

Sala ve Seyfülmülûk'ün haline hayretle bakarken arkada oturan Devlet Hatunu görmüş:

— "Bu arkanda oturan kimdir?" diye sormuş.

— "Bu Devlet Hatun nâmında bir kızdır."

Kaptan durumu öğrenince koşarak saraya gitmiş. Padişahın huzuruna girerek müjdeyi vermiş:

— "Efendim, kardeşinizin kızı Devlet Hatun bulundu ve şehrinize geldi. Getiren de çok güzel yüzlü bir delikanlıdır."

Padişah, kaptana müjdelikler vermiş ve Devlet Hatun ile Seyfülmülûk'ü hemen saraya getirtmiş. Onlara hususi bir konak tayin etmiş. Sonra da kardeşine müjdeciler göndermiş.

Devlet Hatunun babası haberi alınca, birkaç bin süvari ile kardeşinin memleketine gelmiş. Baba-kız gözyaşlarıyle birbirlerine sarılmışlar, hasret gidermişler. Devlet Hatun başına gelenleri ve Seyfülmülûk'ün kendisini kurtarışını birer birer hikâye etmiş. Padişah Seyfülmülûk'e teşekkürler etmiş. Onun da hikâyesini dinlemiş. Hayretler içinde kalmış, delikanlıya hayran olmuş.

Bir hafta burada misafir kaldıktan sonra hep birlikte payitahta gitmişler. Şehre büyük bir alayla girmişler. Devlet Hatunun kurtuluşu için günlerce şenlikler düzenlenmiş, ziyafetler verilmiş.

Devlet Hatunun babası, Seyfülmülûk'e özel bir konak tahsis etmiş, hizmetine köleler, câriyeler vermiş. Hâlini tavrını o kadar beğenmiş ki, bir gün ona,

— "Kızımın kurtuluşuna sebep sensin. Bu iyiliğini unutmama imkân yoktur. Şayet burada kalmayı düşünürsen, taht ve tacımı size bırakırım. Ben de hayatımın kalan kısmında ibadetle meşgul olurum." demiş.

Seyfülmülûk, Padişaha teşekkür etmiş,

— "Efendimiz benim mülk ve saltanatta gözüm yoktur. Allah'tan tek niyazım, beni maksuduma nail etmesidir." diye cevap vermiş.

Padişah, yine de ona her istediğini yapabilme izni vermiş:

— “Oğlum, işte malım, işte hazinem. Hepsi senin emrindedir. Her istediğini yapabilirsin, bana danışmana da gerek yok.”

Seyfülmülûk, Padişaha teşekkürler ve hayır dualar etmiş. Padişahın yanından çıkınca, şehri gezmek istemiş. Güzel elbiseler giymiş, bir ata binerek gezmeye başlamış. Padişahın görevlendirdiği asker ve hizmetliler de arkasından gidiyorlarmış.

Çarşıları gezip dolaşırken veziri Suad’a[378] benzer birisini görmüş. Sırtındaki hırkayı çıkarmış, satması için bir tellale veriyormuş. Emin olamadığı için, maiyetindekilere delikanlıyı saraya götürmelerini emretmiş. Onlar, delikanlının Seyfülmülûk’ün firar etmiş kölesi olduğunu zannederek götürüp hapse atmışlar.

Gezip tozmakla, saraydaki ziyafetlerle meşgul olan Seyfülmülûk, Suad’ı unutmuş. Bir ay sonra ancak hatırlayabilmiş. Maiyetindekilere sorunca, zindana atıldığını söylemişler. Hemen getirilmesini emretmiş. Delikanlıyı getirip önüne dikmişler. Tanınmayacak haldeki delikanlıya sormuş:

— “Ey civan kimsin, hangi diyardansın?”

— “Ben Mısır ahalisindenim. İsmim Suad’dır. Babam hâlen Mısır Şahının veziridir.”

— “Vay, sen benim kardeşimsin!...”

Seyfülmülûk, yerinden kalkıp Suad’ı kucaklamış. Her ikisi de diğerinin öldüğünü sanıyormuş. Yeniden buluşmanın heyecanını atlatınca Seyfülmülûk, Suad’ı hemen hamama göndermiş, güzel elbiseler giydirerek yanına oturtmuş.

Seyfülmülûk, kendi macerasını başından sonuna anlatmış Suad’a. Sonra da ondan hikayesini anlatmasını istemiş. O da şöyle anlatmış:

Efendim, gemimiz parçalanınca bendeniz, maiyetimden birkaç kişiyle birlikte bir tahtaya yapıştık. Dalgalar arasında sürüklenerek bir adaya düştük. Sahilde biraz dinlenip kendimize geldikten sonra yiyecek aramaya başladık.

Dolaşırken ifrit suretli bazı şahıslar çıktı karşımıza. Yanımıza gelince, sıçrayıp sırtımıza bindiler. Bacaklarını bellerimize sarıp sıktılar. Çektiğimiz

zahmetlerden ve açlıktan kurtulacak hâlde değildik. Bendeniz, ayakta duramayarak yere yığıldım. Açlığımı anlayan ifrit beni meyveli bir bahçeye götürdü. Doyana kadar yedim. Doyunca yeniden sırtıma binerek beni hayvan gibi koşturmaya başladı. Ben koşarken o mesrur oluyor, kahkahalarla gülüyor ve “Ben bunun gibi hızlı bir eşek görmedim!” diyordu.

Etrâfımızda bol miktarda üzüm vardı. Maiyetimdeki adamlarla birlikte, belki biraz teselli buluruz diye üzüm toplayarak şarap yaptık. Şarap içtikçe neş’elendiğimizi gören ifritler de bizimle içmeye başladılar. Sonunda hepsi sarhoş olup sızdılar. Hemen büyük bir ateş yakarak ifritleri içine attık ve hepsini yok ettik. Sonra da oradan uzaklaştık.

Gide gide çok güzel meyve ağaçları olan bir bahçeye vardık. Meyvelerle karnımızı doyururken, yanımıza, sürüsüyle birlikte bir çoban geldi. Fakat bu çoban insana benzemiyordu. Kavak gibi uzun bir boyu vardı. Sakalı yerde sürünüyordu ve kulakları da uzun mu uzundu.

Selâm verdi. Mukabele ettik ve konuşmaya başladık. Bize iltifatlar ederek mağarasına dâvet etti. Size bir koyun keserek yedireyim dedi. Sevindik. Mağarasını göstererek bizim oraya gitmemizi, orada başka misafirler de olduğu için yalnızlık çekmeyeceğimizi söyledi. Kendisi sürüyü yerine götürecek, bir koyun boğazlayarak arkamızdan gelecekti.

Bizi oyuna getireceğini nereden bilelim. Mağaraya gittik. İçeri girince gözleri kör birkaç kişi gördük. Sesimizi işitince, her biri bir bahâneyle bizden uzaklaşmaya çalıştı.

— “Ey insanlar, size ne oldu?” diye sorduk.

Sorumuza soruyla karşılık verdiler:

— “Sizler kimlersiniz?”

— “Bizler misafiriz, çoban bize kebap yedirecek.” dedik.

— “Yazık size!...” dediler, “Sizi bu devin eline kim düşürdü? Zira bu mel’un insan etiyle beslenir. Önce kör eder, sonra yemek yedirerek semizlendirir, arkasından da birer birer boğazlayıp kebap yaparak yer!...”

— “Sizi nasıl kör etti?” diye sorduk.

— “Süt ile” dediler. “Şimdi bir nevi süt getirip buyurun için der. Siz o sütten içtiğinizde derhal gözleriniz gider.”

Hemen aramızda bu hususu görüştük. Her birimiz yanımıza küçük birer çukur hazırlayarak oturduk. Biz bu hâlde otururken çoban geldi. Elinde bir koca kova dolusu süt vardı.

— “Sevgili misafirlerim” dedi, “siz yorgunsunuz, susuzluğunuz da vardır. Buyurun bu sütten için. Kebap da birazdan hazır olur.”

Her birimize birer kadeh süt verdi. Biz de içiyor gibi yaparak ona fark ettirmeden sütü yanımızdaki çukurlara boşaltıp üzerini kapattık. Sonra da ellerimizi gözlerimize götürerek “Eyvah kör olduk!...” diye ağlayıp haykırışmaya başladık.

Çoban dev bu hâlimizi görünce keyiften gülmeye başladı. Bizi birer birer yoklayarak semiz bir adam aradıysa da bulamadı. Hepimiz çektiğimiz sıkıntılardan ve doğru dürüst bir şey yiyememekten iğne-ipliğe dönmüştük. Çaresiz eski avlarından birini yakaladı, bir koyun gibi boğazladı, kebap yaparak yedi ve üstüne de bir miktar şarap içerek uyumaya başladı.

Hemen bir araya gelerek devi nasıl öldürebileceğimizi konuştuk. Aklımıza büyük kebap şişleri geldi. İki şişi ateşte kızarttıktan sonra birdenbire devin gözlerine soktuk.

Dev gök gürültüsünü andıran çığlıklarla fırladı yerinden, can havliyle bizleri yakalamak için sağa sola saldırdı; lâkin her birimiz bir tarafa gizlendiğimiz için hiç kimseyi eline geçiremedi. Bu arada elimize bir kılıç geçti. Onunla hücum ederek devi öldürdük ve böylece şerrinden kurtulduk.

Canımızı kurtarmanın sevinciyle mağaradan çıkıp adada dolaşmaya başladık. Yakaladığımız koyunları kesip yiyerek karnımızı doyuruyor, üstüne güzel meyvelerden yiyorduk. Adada dolaşıyorsak da zamanımızın çoğunu deniz kenarında geçiriyorduk.

Günlerden bir gün, beklediğimiz oldu. Deniz kenarında otururken uzakta bir gemi göründü. Ateş yaktık, şallarımızı bayrak gibi salladık bizi görmeleri için. Nihayet bizi gördüler; lakin bu adayı ve devi biliyorlarmış. Bu sebeple karaya yanaşmak istemediler. Onları devi öldürdüğümüze ikna ettikten sonra karaya çıktılar ve bizi gemiye götürdüler.

Bindiğimiz gemiyle güzel bir havada ve uygun bir rüzgârla üç gün yol aldık. Fakat dördüncü gün büyük bir fırtına patladı. Gemimizi bir kayaya çarpıp parça parça eyledi. Ecelim gelmemiş olmalı ki bir tahta parçasına tutunarak ölmekten kurtuldum. İki gün denizde sürüklenip durdum. Üçüncü gün bir sahile düştüm. Dolaşırken bu şehri buldum. Hiç param olmadığı için sırtımdaki abayı satmak istedim, çıkarıp bir tellale verdim. İşte tam o sırada siz geldiniz. Ötesini biliyorsunuz.

Yeniden bir araya gelen iki arkadaşın günleri eğlenceli geçiyordu. Ama Seyfülmülûk, muradına nail olamamıştı. Her görüştüğünde Devlet Hatun'a bu hususta verdiği sözü hatırlatıyor, ama ondan sabır göstermesi ve biraz beklemesi tavsiyesi alıyordu. Kendisinin kurtulduğunu duyduklarında Bediatülcemal'in mutlaka ziyarete geleceğini, işte o zaman, elinden geleni yapacağını söylüyordu.

Nihayet bir gün, Devlet Hatun'un söylediği ziyaret gerçekleşti. Devlet Hatun'un kurtuluşunu duyan Bediatülcemal, babasından izin alarak göz kamaştırıcı hediyelerle ziyaretlerine geldi. Devlet Hatun büyük bir sevinçle karşıladı misafirini, onu sarayına götürerek orada misafir etti.

Devlet Hatun, Bediatülcemal'e cin padişahlarından Ezrak'ın oğlunun kendisini kaçırışından başlayarak yaşadığı macerayı hikâye etti. Sözün Seyfülmülûk'e geldiği her seferinde, delikanlının yakışıklılığını, yiğitliğini, iyi huyluluğunu ballandıra ballandıra anlatıyor, süt kardeşinin dikkatini çekmeye çalışıyordu. Hikâyesini bitirdikten sonra,

— "Ey Bediatülcemal, Seyfülmülûk'ün gurbete çıkış hikâyesini de sana anlatmak isterim; fakat senden utandığım için anlatmaya mecalim yok!..." diye ekledi.

Bediatülcemal tam aksine rahat ve açıktı:

— "Aramızda utanacak bir şey yok, niçin böyle diyorsun!... Hemen anlat!..."

Devlet Hatun söyleyeceklerini toparlamak için bir süre durduktan sonra söz başladı:

— "Sevgili kardeşim, bu ademoğlu, pederinizin Süleyman aleyhisselâma hediye gönderdiği aba üzerine işlenmiş suretinizi görmüş ve size can u

dilden âşık olmuş. Söz konusu abayı Süleyman aleyhisselâm da, Seyfülmülûk'ün babasına, veziri Asım bin Safvan ile hediye göndermiş. Hem de doğacak çocukları için. İşte Seyfülmülûk, yıllar sonra bu hediyeyi alınca, sizin resminizi görmüş ve tacını tahtını bir yana bırakarak sizi aramaya çıkmış. Gezip dolaşmadığı yer bırakmamış, türlü felaketlere uğramış, dayanılmaz mihnetle göğüs germiş. En sonunda da, yine Süleyman aleyhisselamın gönderdiği mühür sayesinde Ezrak'ın oğlunu öldürerek beni kurtardı. Şimdi burada sizin gelişinizi beklemektedir."

Utanmak şöyle dursun, bunları duyan Bediatülcemal'in yüzü gül gibi açıldı. Fakat hiç de umut verecek gibi değildi.

— "Kardeşim" dedi, "ins taifesi ile cin taifesinin ülfet etmesi mümkün değildir. Onunla bir araya gelmemiz, evlenmemiz imkânsızdır."

Devlet Hatun, Seyfülmülûk'ün niteliklerini bir defa daha anlatarak onun başka insanlara benzemediği, rahatlıkla bir araya gelebilecekleri konusunda Bediatülcemal'i ikna etmeye çalıştı. Hiç değilse bir kez buluşarak görüşmelerini, kararını ondan sonra vermesini rica etti. Bediatülcemal de bu teklifi kabul etti.

Devlet Hatun hemen bahçedeki köşkte bir ziyafet sofrası hazırlamalarını emrederek Seyfülmülûk'ün yanına gitti. Ona müjdeyi verdikten sonra,

— "Hemen Suad'ı yanına alarak benim bahçeye git. Bahçede dolaşarak oyalanın ve benden gelecek haberi bekleyin." dedi.

Seyfülmülûk en güzel elbiselerini giydi, yanına Suad'ı alarak Devlet Hatun'un bahçesine gitti. Gezinerek, ağaçlardan meyveler yiyerek beklemeye başladılar. Fakat beklemeye tahammül edemiyor, her dakika, ona işkenceyle geçen bir saat kadar uzun geliyordu.

Sonunda tahammül mülkü yer ile yeksan oldu. Suad'ı bir ağacın gölgesinde bırakarak köşke doğru yürümeye başladı. İki gözünden iki çeşme gibi yaşlar akıyor, bir yandan da aşkını ve hasretini ifade eden bir şiir okuyordu.

Bu sırada Devlet Hatun ile Bediatülcemal köşkün bir odasında, pencere önünde oturmuş sohbet ediyorlardı. Seyfülmülûk'ün okuduğu şiiri duyunca

dışarıya baktılar. Bediatülcemal, Seyfülmülûk'ü görünce ihtiyarı elinden gitti, derun-ı dilden delikanlıya aşık oldu. Devlet Hatun'a dönerek,

— "Kardeşim, bu peri-suret delikanlı kimdir?" diye sordu.

Devlet Hatun,

— "Kardeşim, bu melek-suret delikanlı sana sözünü ettiğim Seyfülmülûk'tür. Ne dersin, yanımıza çağıralım mı?" dedi.

Bediatülcemal'in,

— "Evet, mümkünse gelsin" cevabı üzerine Devlet Hatun pencereden seslendi:

— "Ey Şehzâde, bize gel!..."

— "Hemen geliyorum." diyen Seyfülmülûk, hızla köşke girip yanlarına çıktı. Bediatülcemal'in güzelliği karşısında kendinden geçti, aşkının şiddetinden bayılıp yere düştü.

Devlet Hatun hemen gülsuyu getirterek Seyfülmülûk'ün yüzünü yıkadı. Delikanlı bin bir güçlükle kendine gelebildi. Devlet Hatun, Bediatülcemal'e döndü:

— "İşte bu gördüğün zat, Seyfülmülûk'tür ki, senin aşkından tacını ve tahtını terk ederek gurbeti ihtiyar etti ve nice mihnetlere, felaketlere göğüs gerdi."

Bediatülcemal elinde olmadan güldü, inanmaz bir tavırla:

— "İnanayım mı? İnsanoğulları ahde vefanın ne olduğunu bilirler miymiş? Zira onların sevgileri hiçbir zaman tam değildir. Bilmez misiniz ki, Süleyman aleyhisselâm bile Belkıs'ı sevip ona bağlandığı halde, ondan daha güzel bir hatun bulunca, hiç tereddüt etmeden onu terk eyledi."

Seyfülmülûk, söze karışmak zorunda kaldı:

— "Ey dünyalar güzeli, böyle bir vefasızlık kulunuzda yoktur. Ben kendimi biliyorum. Yaptıklarım da bunu ispat eder."

— "Madem öyle diyorsun, sana inanabilmem için, sözünün doğruluğuna yemin edebilir misin?"

Seyfülmülûk elini onun elinin üstüne koyarak onların âdetince yemin etti. Bediatülcemal, daha fazla direnemedi, Seyfülmülûk'e teslim oldu. Birlikte sofraya oturup yediler, içtiler, sohbet ettiler.

Vakit geçmiş, saraya dönme zamanı gelmişti. Bediatülcemal, ayrılmadan önce,

— "Seninle evlenebilmem için" dedi "büyüklerimin de seni kabul etmeleri lâzım. Bunun için seni Babil'e, İrem Bahçesi'ne göndereceğim. Bahçenin ortasında atlastan bir otağ vardır. İçeri girince kırmızı altından yapılmış ve değerli taşlarla süslenmiş bir taht üzerinde oturan ihtiyar bir kadın göreceksin. O benim babaannemdir. Hiç konuşmadan yanına yaklaş, ayağındaki pabucu çıkar, öp ve sağ kolunun altına koy, sonra elini bağlayarak önünde divan dur. Sana niçin geldiğini, oraya kimin getirdiğini, ne istediğini soracaktır. Hiç cevap verme. Cariyemin gelmesini bekle. O gerekli açıklamaları yaptıktan sonra konuşmaya başlarsın."

Konuşmasını bitiren Bediatülcemal, Mercâne adlı bir câriyesini çağırdı:

— "Ey Mercâne, Seyfülmülûk'ü İrem Bahçesi'ne götür ve babaannemin otağını göster. O içeri girip pabucunu öperek koltuğunun altına koyana kadar içeri girme. Bunu yapınca içeri gir ve 'Efendim, bu delikanlı Mısır Padişahının oğludur. Devlet Hatunu Melik Ezrak'ın oğlunu öldürerek kurtaran kişi budur. Onu size bu durumu müjdelemek için getirdim. Ayrıca Bediatülcemal'in de selâmlarını ve bir dileğini getirdim. Size, kendisini evlendirme hususunda ne zaman karar vereceğinizi soruyor.' dersin. Sana, 'Sen ona söyle, aklında birisi varsa evlendirelim.' diyecektir. O zaman, 'Onun meramı bu delikanlı ile evlenmektir.' dersin. Bu delikanlının suretimi, kendisinin Süleyman aleyhisselâm gönderdiği abada görerek âşık olduğunu ve beni bulabilmek için gurbete çıkıp nice mihnetlere, felaketlere katlandığını anlatırsın."

Talimatı alan Mercâne, "Başım gözüm üstüne!" diyerek Seyfülmülûk'ü aldığı gibi havalara yükseldi ve bir saat sonra İrem Bahçesi'nde büyük ve güzel bir otağın önüne indirdi.

Seyfülmülûk, Bediatülcemal'in söylediği gibi içeri girdi, yaşlı hanımın pabucunu öperek sağ kolunun altına aldı, el bağlayarak divan durdu. Yaşlı hanım ona,

— “Sen nereden geldin, isteğin nedir?” diye sordu.

Fakat Seyfülmülûk, cevap vermedi, sessizce bekledi. Bu sırada içeri Mercâne girdi. Edeble selam verdikten sonra, Bediatülcemal’in söylediklerini ona nakletti. Söz evlilik hususuna gelince, yaşlı fena hâlde öfkelendi:

— “Bir peri kızı ile insanoğlu bir araya nasıl gelebilir? Bu ne olmayacak bir şeydir!...” diye bağırdı.

Mercâne’nin yatıştırma çabasının işe yaramadığını gören Seyfülmülûk, söz sırasının kendisine geldiğini anladı:

— “Anneciğim, ben bildiğin insanlardan değilim. Vefalı, muhabbet ve meveddetimde[379] sabit-kararım. Yalan ve ihanet benden uzaktır. Tanıyanlar beni, asalet ve kerem sıfatlarımla anarlar.” dedi ve sözlerini birkaç defa yeminle tasdik etti.

Yaşlı hanım bir süre düşündükten sonra,

— “Mademki sen böylesin ve mademki Bediatülcemal de seni istiyor, muradınıza nail olmanız için gayret ederim. Fakat oğlum Melik Şehbal’in de bunu kabul etmesi gerekir. Sen şimdi bahçeye çıkarak biraz oyalan. Ben oğlumu çağırarak konuşayım. İnşallahu tealâ hayırlı olur!...” dedi.

Sonra Mercâne’ye döndü:

— “Git oğlum Şehbal’e haber ver, hemen gelsin!”

Seyfülmülûk, bahçeye çıktı ve dolaşmaya başladı. Bu sırada bahçede onun gibi gezinen başka yabancılar da vardı. Bunlar, Seyfülmülûk’ün öldürdüğü cin şehzâdesinin babası Melik Ezrak’ın adamı beş cindi. Cinler Seyfülmülûk’ü görünce, kim olduğunu anladılar. Fakat emin olmak için yanına gelerek onu konuşturmak istediler. Amaçlarına da ulaştılar. Cinler sözü ustaca dolaştırıp bu öldürme meselesine getirip bunu nasıl başardığını sordular. O da başına geleceklerden habersiz, bu işi parmağındaki yüzükle başardığını anlattı. Bunun üzerine cinler onu kaptırdıkları gibi kendi beldelerine götürüverdiler.

Seyfülmülûk, göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir sürede kendini Melik Ezrak’ın huzurunda buldu. Onu kaçıran cinler:

— “İşte efendim” dediler, “oğlunuzu katleden insanoğlu!...”

Oğlunun intikamını almak için can atan Melik Ezrak, Seyfülmülûk’ü sorguladı. O da inkâra tenezzül etmedi, hiçbir şeyi gizlemeden dosdoğru cevap verdi. Bunun üzerine Ezrak vezirini çağırdı. Kararını uygulamadan önce onun düşüncesini almak istedi.

Yapılacak işleri enine boyuna değerlendirmesini bilen akıllı vezir, bir süre tefekküre daldıktan sonra fikrini şöyle açıkladı:

— “Efendim, intikam ateşiyle nasıl yanıp tutuştuğunuzu biliyorum. Fakat, eğer benim sözümü dinlerseniz, bu hususta acele etmeyelim derim. Zira bu âdemoğlu Bediatülcemal ile anlaşmış ve İrem Bahçesi’ne misafir gelmiştir. Eğer Melik Şehbal bunun intikamını almaya kalkışırsa, onunla baş etmemiz mümkün değildir. Bu adamı şimdilik hapse atalım. Şayet arayan soran olmazsa, o zaman öldürmek kolaydır.”

Melik Ezrak bu fikri beğendi. En doğrusu, bir süre beklemekti. Seyfülmülûk’ün zindana götürülmesini emretti.

Biz gelelim beri tarafa:

Mercâne’nin dâveti üzerine Melik Şehbal, hemen annesinin yanına gitti. Meseleyi aralarında konuştular. Bu arada Seyfülmülûk’ün de yanlarına getirilmesini istediler. Fakat Seyfülmülûk ortada yoktu. Sanki yer yarılmış, onu yutuvermişti. Fakat biraz soruşturunca mesele anlaşıldı. Bahçedeki görevlilerden, Seyfülmülûk’ün Ezrak’ın adamları tarafından kaldırıldığını görenler olmuştu.

Haberi alan büyük anne küplere bindi:

— “Bu da ne demek oluyor!... Bizim bahçemizden misafirimizi nasıl kaçırabilirler!... Buna nasıl cesaret edebilirler!...”

Sonra oğlu Şehbal’e emretti:

— “Hemen Melik Ezrak’a git, misafirimizi geri getir. Eğer intikam için öldürtmüşse, kendisini, çocuklarını ve akrabalarını esir ederek buraya getir!...”

Annesinin yanından çıkan Melik Şehbal, hemen askerlerini toplayarak esen yeller, fırtınalar gibi Melik Ezrak’ın sarayını kuşattı. Kısa süren bir çatışmadan sonra sarayı ele geçirdi. Askerleri Melik Ezrak’ı, ailesini ve bütün akrabalarını yakalayarak huzuruna getirdiler. Melik Şehbal, Ezrak’a sordu:

— “Ey Ezrak, benim misafirimi nasıl kaçırabilirsin? O şimdi nerededir?”

— “Ey Şehbal, o benim oğlumu katletti. Misafirini onun için kaldırttım. Senin bana karşı onu koruman ayıp değil midir? Zira o bir âdemoğludur, bizim hem-cinsimiz değildir…”

Melik Şehbal’in bu tür laflara karnı toktu. Sert bir sesle emretti:

— “Eğer öldürtmedinse, misafirimi hemen getir. Fakat onu öldürttünse, bunun cezası senin, ailenin ve bütün akrabalarının canları olacaktır!...”

— “Hayır, onu öldürtmedim, sadece hapse attırdım. Şimdi zindandadır.”

Melik Şehbal’in emri üzerine Seyfülmülûk’ü zindandan çıkararak getirdiler. Şehbal, aradaki düşmanlığın sürmemesi, daha fazla kan dökülmemesi için, Seyfülmülûk ile Melik Ezrak’ı barıştırdı. Sarayda büyük bir ziyafet verildi. Yapılan barış böylece pekiştirildi.

Ziyafetten sonra Melik Şehbal, Seyfülmülûk’ü alarak İrem Bahçesi’ne geri döndü. Ayaklarının tozuyla, annesinin huzuruna girdiler. Seyfülmülûk onlara, bütün hikâyesini başından sonuna anlattı. Seyfülmülûk’ün güzelliğine, yiğitliğine ve asaletine hayran olan Şehbal de kızının isteğini kabul etti.

— “Mademki” dedi, “kızım onu ihtiyar etmiş ve bu delikanlı da onun için bunca mihnetlere göğüs germiş, öyleyse bunları evlendirelim.”

Hep birlikte kalkıp Serendip ülkesine, Devlet Hatun’un bahçesine gittiler. Bir araya gelince Bediatülcemal’e, Melik Ezrak ile olan vukuatı hikâye ettiler. Sonra Serendip’in bütün devlet erkanını toplayarak iki sâdık âşığın nikahlarını kıydılar.

Bu sırada Seyfülmülûk, Devlet Hatun’un babasına,

— “Ey kudretli Padişah, sizden bir ricam var, umarım bu kulunuzu kırmazsınız!...” dedi.

— “Hayrola, ricanız nedir? Senin ricanı asla geri çeviremem!...”

— “Efendim, kerimeniz Devlet Hatun’u, mânevî kardeşim ve vezirim olan Suad’la evlendirmenizi rica ediyorum!”

Devlet Hatun’un da uygun görmesi üzerine Padişah, bu ricayı kabul etti. Hazır olan meclis önünde onların da nikahları kıyıldı. Yedi gün yedi gece şenlik yapıldı, şölenler verildi.

Seyfülmülûk, kırk gün kadar sevgilisiyle bir arada kalıp murat aldı, murat verdi. Sonra eşi Bediatülcemal’e,

— “Efendim, ben her meramıma nâil oldum. Ancak anne ve babam, merak ve sıkıntı içindedirler. Müsaade ederseniz, varıp yanlarına gideyim, halimden haberdar edeyim. Onlar da saadetimi öğrensinler, mesut olsunlar.”

— “Başım ve gözüm üzere!...”

Bediatülcemal, durumu babasına bildirdi. O da birkaç cini görevlendirdi. Cinler Seyfülmülûk ve Suad’ı kaptıkları gibi soluğu Mısır’da aldılar.

İki delikanlı anne-babalarıyla buluşup hasret giderdiler. Gözlerini ve gönüllerini şenlendirdiler. Sonra yeniden kalkıp Serendip’e Bediatülcemal ile Devlet Hatun’un yanına döndüler. Hayatlarının kalan kısmını dertsiz tasasız, saadet içinde yaşadılar.

FENTLİ DELİLE İLE CIVA ALİ

Halife Harun Reşid zamanında hilekârlıkta şeytana bile taş çıkartacak derecede iki mahir kişi vardı. Biri Sıska Ahmet, öteki Uğursuz Hasan!

Bu iki arkadaş öyle acayip vak'alar icat ederler, öyle inanılmaz kurnazlıklar yaparlardı ki, herkes parmak ısırırdı. Hatta bu yüzden Halife, kendilerini saraya "Böcekbaşı" tayin etmiş, maiyetlerine kırk hademe vererek bol maaşla bir de mükellef konak ihsan etmişti.

Bu rağbet ve itibar, pek tabii olarak birçok kimselerin gözüne battı; birçoklarının haset damarlarını oynattı. Bilhassa Bağdat şehrinde Fentli Delile lakabıyla meşhur bir kocakarı ile hilekârlıkta ondan aşağı kalmayan Zeynep ismindeki kızı hasetten çatlıyorlardı.

Buna sebep şuydu: Delile'nin kocası, vaktiyle Bağdat'ta "Böcekbaşı" vazifesini görmüş, Halifenin hususi mektup güvercinlerini beslemeye memur edilmişti. İşte ana ile kızın Sıska Ahmet'le arkadaşına besledikleri payansız haset bundan doğuyordu.

Bir gün Zeynep annesine dedi ki:

— "Anneciğim, biz böyle kollarımızı bağlayıp ne duruyoruz. Kendi kendimizi yiyip bitireceğimize bu adamlara karşı bir hile düşünsek olmaz mı? Onlara öyle bir oyun edelim ki, Halifenin gözünden düşsünler; biz de babamın eski mevkiine konalım."

Annesi şeytanca gülümseyerek cevap verdi:

— "Sen hiç merak etme kızım… Bana adıyla, sanıyla Fentli Delile demişler. Onlara bir oyun edeyim ki, Allah da beğensin, kul da!..."

Ve derhal, sırtına kırk yerinden yamalı bir derviş kadın feracesi geçirdi, başını yaşmakladı, eline su ile dolu bir ibrik aldı, ibriğin ağzına ustalıkla üç altın sıkıştırdıktan sonra, öteki elinde binlik bir tesbihle evinden çıktı. Fentli Delile bu suretle tebdil-i kıyâfet edip tanınmayacak hâle gelmişti. "Allah!... Allah!..." diye zikrederek sokaklarda dolaşmaya başladı. Aynı zamanda düşmanlarına yapacağı oyunu tasarlamakla meşguldü. Böylece gide gide Çavuşbaşı'nın konağına kadar gelmişti.

Meğer o günlerde vezir vüzera ve büyük devlet memurlarının kaffesi yanlarına çocuklarını alarak Halifenin eteğini öpmeye gidiyorlar. Çavuşbaşı'nın ise hiç evlâdı olmadığı için fevkâlâde mahzun… Aynaya bakıyor: Saçı sakalı ağarmış, alnı buruşuklardan katmer katmer olmuş… İhtiyarlığını düşündükçe daha ziyade kederleniyor… Hâlbuki karısı güzellikte emsali az bulunur tazelerden. Mal, mülk, para ve saire dersen, istediğin kadar.

Fakat neylemeli ki, her çareye başvurduğu hâlde bir türlü çocuğu olmuyor.

Çavuşbaşı Halifenin huzurundan çıkar çıkmaz, kafası bu düşüncelerle yüklü ve kalbi kırık, evine yollanmıştı.

Karısı merdiven başına kadar koşup bin cilveyle onu istikbal etti[380].

— "Efendim hoş geldiniz, safâlar getirdiniz… Akşam-ı şerifleriniz hayır olsun!..."

Kocası suratını bir karış asarak cevap verdi:

— "Çekil karı, gözüme görünme! Ben seni aldım alalı hayır yüzü görmedim ki…"

Kadıncağız bu sebepsiz haşlanmanın mânâsını anlayamadı. Sordu:

— "Niçin?"

— "Zira sen benim câriye alıp odalık kullanmama mâni oldun. Üstüne evleneyim dedim, bırakmadın. Sakalım ak-pak oldu, görüyorsun. Hâlbuki mirasımı bırakacak bir halefim yok… Bugün bütün devlet erkanı[381] oğullarını Halifenin huzuruna getirip ayak öptürdüler. Ben tek başıma kalakaldım, yerin dibine geçtim. Benim kuru ağaç gibi kalmama, hep senin kısırlığın sebep değil midir?..."

Kadın, kısırlık meselesi ortaya atılınca, haykırıp bağırmaya başladı:

— "Allah beni böyle bir dertten korusun… İlaç yapa yapa havanların dibini deldim de yine fayda etmedi… Asıl kısırın daniskası sensin be herif!..."

Sensin-bensin diye kavgayı azıttılar. Nihayet Çavuşbaşı pür-hiddet şöyle bir ültimatom verdi:

— “Ben birkaç gün için sefere çıkacağım. Bu sefer gelişimde ya evlenir yahut da odalık peyda ederim, bilmiş ol!”

Ve çıkıp gitti. Kadıncağız mahzun ve perişan bir hâlde kalakalmıştı. Can sıkıntısını defetmek için pencereye oturdu. Belki gelip geçene bakarak gönlümü avuturum, diyordu.

İşte, tam bu esnada da Fentli Delile sokaktan geçmesin mi? Baktı: Pencerede ipekli elbiseler giymiş, mücevheratını takmış takıştırmış güzel bir nazenin! Esasen o da böyle bir tesadüf kolluyordu.

Aklı fikri hep çocuk meselesiyle uğraşan genç kadına gelince, sokaktan geçen “sofu nine”yi görür görmez, hemen kapıcıya haber göndermiş:

— “Şu mübarek hatunu derhal yanıma getirsin!” diye emretmişti.

Kapıcı koştu, sofu kadının ellerine sarıldı. Fentli Delile, yalancıktan geri geri çekiliyor:

— “Benden uzak ol!” diyordu, “Abdestimi bozma! Ne istiyorsun?”

— “Bozmam nineciğim, bozmam, korkma! Hanımefendi seni yanına çağırıyor. Hayır duanı alacak...”

Sahte sofu, bunun üzerine, dâvete icabetle konağa girdi. Kocakarının kerametine inanan safdil kapıcı ise feracenin eteğini bir türlü bırakmıyordu:

— “Aman nine, ibriğinden bana bir yudum su...”

İbrik havada birkaç defa sallandı ve şıngırrr altınlar yere!...

Herifin ağzı bir karış açık durakalsın, sofu nineyi hanımefendinin yanına aldılar.

Nineye izzet ikram gırla… Baş sedire oturttular, ellerini eteklerini öptüler…

— “Kızım görüyorum ki, biraz kederlisiniz… Saklamayın, söyleyin... Beni buraya Cenabı Hak gönderdi... Kederiniz bana mâlum oldu...”

Kadın, Çavuşbaşı ile geçen vak'ayı olduğu gibi nakletti:

— "Korkuyorum ki" dedi, "seferden dönünce üstüme evlenecek!..."

Acuze gözlerini kapayıp bir müddet düşünceye daldı. Sonra derin bir uykudan uyanır gibi silkinerek cevap verdi:

— "Kızım seni şeyhime götürmekten başka çare yok... Kendisi evliyaullahtandır. Birlikte şeyh efendiyi ziyaret edelim. O sana bir yol nefes etsin… Kocan gelinceye kadar gebe kalacağına şüphen olmasın…"

Genç kadın sevinçten deliye dönmüştü:

— "Aman nine" diye yalvardı, "beni hemen bugün o şeyhin yanına götür!"

Derhal yaşmaklanıp kocakarı ile çıktılar.

Fentli Delile yolda şöyle düşünüyordu:

— "Bu kızı nerede soyup da eşyasını alabilsem?"

Çarşıya vardılar. Delile, tacirlerden Hasan nâmında gayet yakışıklı bir delikanlının dükkânına girdi. Genç kadına da kapıda beklemesini tembih etmişti.

Tacire hitaben:

— "Oğlum Seyyid Hasan" dedi, "kapıda gördüğün taze benim kızımdır. (Delikanlı esasen kapıdaki dilberi görür görmez abayı yakmıştı.) Merhum babası çok zengindi. Şimdi kapımızı açan bir erkeğimiz yok. Maksadım kızımı evlendirmektir. Sizin eskiden beri methinizi işitirim. Damadım olmayı kabul ederseniz…"

Delikanlı bu umulmadık teklif karşısında yerinden hopladı:

— "Hay hay hanım valide, ne demek, emredersiniz, başımla beraber. Ben de Allah'tan böyle bir gelin isterdim. Her sözünüz[382]makbulümdür…"

— "Öyleyse buyurun konağımıza gidelim. Orada her meseleyi hallederiz. Haydi arkama düş, yalnız biraz uzaktan gel ki, elâlem dedikodu yapmasın."

Şimdi, önde Fentli Delile ile genç kadın, arkada tacir Hasan olduğu hâlde yürüyorlardı. Bir müddet sonra Hacı Mehmet isminde zevk-perest bir boyacının dükkanına vardılar. Gençleri görünce boyacının aklı başından gitmiş, gözleri şehvetle parlamaya başlamıştı.

Delile dedi ki:

— “Şu delikanlı ile kız benim evlâdımdır. Konağımız bugünlerde tamir ediliyor. Taşınmak için ev arıyoruz. Sizin evde münasip yer varsa…”

— “Münasip yer ne demek valide… Hepimiz Müslümanız, kardeş sayılırız… Ben onların babası yerindeyim. Siz anahtarları alın da gidedurun…”

Ve kendi kendine şöyle düşündü:

— “İşte bedava tereyağı ile pişmiş kadayıf buna derler!...”

Fentli Delile ile iki genç anahtarları aldıktan sonra boyacının evine vardılar.

Kocakarı odanın birini açtı:

— “Kızım” dedi, “şeyh efendinin evi burasıdır. Buyurun durun, ben şimdi gelirim…”

Hemen dönüp tacir Hasan’ı buldu:

— “Oğlum, sen selâmlık odasına gir otur, ben şimdi gelirim!”

Gene koşup kızın yanına gitti:

— “Kızım, ben seni şeyh efendimizin huzuruna şimdi götürürüm. Lâkin onun bir deli oğlu vardır, çırılçıplak oturur ve kim ziyarete gelirse, üstlerine saldırıp elbiselerini yırtar, mücevherlerini koparır. Sen ipekli elbiselerinle mücevherlerini şu bohçaya koyup burada bıraksan çok iyi edersin.”

Bohçayı merdivene bıraktı. Yallah oğlanın yanına:

— “Ah oğlum, bizim hasetçi komşular, senin için neler uydurmuşlar biliyor musun? Kızıma demişler ki, bu delikanlı cüzam illetine müpteladır. Kızcağız da ne bilsin. Yemin etti, seni çırılçıplak görmedikçe yanına kabul etmeyecek. Hani hatırına bir şey gelmesin ama, sen şöyle esvaplarını bir

güzel soyun, anadan doğma çırılçıplak ol, billur gibi vücudun meydana çıksın. Hiç utanıp sıkılayım falan deme; zira kızım da donsuz gömleksiz seni bekliyor.”

Delikanlı “Peki!” deyip samur kürkünü ve Lahor[383] şalını çıkardı, yanındaki bin altınla beraber minderin üstüne bıraktı.

— “Haydi oğlum, şimdi seni öbür odaya geçireyim…”

Ve öbür odada tacir Hasan dildadesini[384] bekleyedursun, bizim Fentli kocakarı onun da eşyasını bohçalayıp sokağa fırladı. Bohçaları Hacı Mehmet’in dükkanına yakın bir attara[385] emanet ettikten sonra, boyacının yanına vardı.

— “Nasıl, hanım valide, evi beğendiniz mi?”

— “Gayet makbule geçti evlâdım. Lâkin çocuklar evde aç. Al şu altını, çarşıdan birkaç okka kebap tedarik et. Birlikte afiyetle yiyin. Ben de gidip eşyamızı taşıtayım…”

Esasen boyacının da Allah’tan istediği buydu. Dükkanı çırağa ısmarladı, kebap pişirtmeye gitti.

Fentli Delile, bu sefer de çırağa dedi ki:

— “Sen ne duruyorsun? Koş ustana yetiş. Kapının yanında bekle. Eşya gelince gel, bana haber ver. Ben seni burada beklerim. Çabuk ol, hamallar yolda gidiyorlar.”

Çırağı da savdıktan sonra bir eşekçi buldu:

— “Ey eşekçi, sen bu dükkanın sahibini bilir misin?”

— “Evet, bilirim. Boyacı Hacı Mehmet derler.”

— “İyi bildin, ta kendisi. Zavallının başında pek büyük bir felaket var. Evvelce birkaç defa iflasa yüz tutmuştu da borçlarını ben ödemiştim. Bu sefer bütün bütün top attı, kaçıp saklandı. Borcu da pek çok. Benim meramım onu borçlarından kurtarmak. Bunun için de bir çare düşündüm. Sen ilkin şu kase ile boya küplerini birer birer yere boşalt. Sonra küplerin hepsini kırıp sakatla. Bu suretle kadı keşfe geldiği zaman dükkanda para edecek hiçbir mal bulamasın. Zavallı Hacı da borcundan kurtulsun…”

Eşekçi budalanın birisiydi:

— “Hacı ağanın doğrusu çok iyiliğini gördük” dedi, “ben Allah rızası için bu işi üstüme alırım.”

— “Hay Allah razı olsun evlâd! Şimdi bir ricam daha var. Sen dükkanda bu dediğimiz işle uğraşırken eşeğini de bana bir saat için kirala ki, müşterilerin boyanmış kumaşlarını yerli yerine teslim edeyim. Al şu altını. Ben gidiyorum, göreyim seni!”

Aptal eşekçi, aşk u şevk ile boyaları döküp küpleri kırmakta olsun, Fentli Delile de attara bıraktığı bohçaları eşeğe yükletip evinin yolunu tuttu.

Gelelim Boyacı Mehmet’e: Çarşıdan kebap ve şarap düzüp çırağının başına yükleterek evine gidecek… Dükkanının önünden geçiyor. Bir de ne görsün:

Eşekçi nara atarak kemal-i gayretle küpleri kırıyor.

Hacı Mehmet, deli gibi dükkana atıldı, eşekçinin kollarından tuttu:

— “Ne yapıyorsun be herif? Ellerin kırılaydı… Bu ne hâl? Yoksa çıldırdın mı?”

Eşekçi alık alık cevap verdi:

— “Geçmiş olsun! Allah’a şükür ki, selâmetle kurtuldun!”

— “Abuk sabuk söylenme herif! Ne geçmiş olsunu? Bana ne oldu ki?”

— “Ne mi oldu? Vah zavallı vah!... Demek ne olduğunu da bana soruyorsun? İflas edip de üstüne iflas hücceti yapılan sen değil misin?”

— “İflas hücceti mi? Bunu sana söyleyen kim?”

— “Kim olacak, validen! Bana da yalvardı, ‘bu küpleri kır, boyaları dök ki, kadı keşfe geldiği zaman haczedecek mal bulamasın.’ dedi. Ben de Allah rızası için bu işi üstüme aldım, vesselâm!...”

Derken kalabalık toplandı. Meselenin oyun olduğu anlaşılmıştı. Eşeğini çaldıran eşekçi ile sermayesi mahvolan boyacı sakallarını yolup dövünmeye, ağlaşıp bağrışmaya başladılar.

Eşekçi boyacının yakasına sarıldı:

— “Eşeğimi validen götürdü. Ben eşeğimi senden isterim. Validen olmayaydı, dükkanı ona teslim edip gitmezdin. İlle de eşeğimi isterim, ille de…”

Toplananlar boyacıya sordular:

— “Sen bu ihtiyar kadını tanıyor musun?”

— “Hayır, henüz bugün kızı ve oğlu ile beraber evime kiracı geldiler.”

— “Mademki senin evinde oturuyorlar, öyleyse bul bu adamın eşeğini!...”

Münakaşa uzadı. Nihayet boyacı, eşekçi ve peşlerine takılan halk kocakarıyı bulmak üzere eve yollandılar.

Biz daha evvel varıp delikanlı ile kızın hâlini görelim:

Kız odada bekledi, bekledi, ne gelen var, ne giden! “Bari tek başıma şeyh efendiyi ziyaret edeyim.” diyerek öteki odaya girdi. Bir de ne görsün? Anadan doğma bir delikanlı.

Tacir Hasan’ın da beklemekten canı sıkılmıştı. Kızı görünce, ona doğru koştu:

— “Sevgilim, aziz zevcem!” dedi, “valideniz hanım teşrif buyurmadılar mı?”

Kız şaşırdı:

— “Ben evliyim” diye cevap verdi, “hem de annem öleli çok oluyor!”

O zaman dolandırıldıklarının farkına vardılar, aralarında kavga başladı:

— “Ben mücevherlerimi senden isterim!”

— “Ben onu tanımam, çık bin altınımı!”

İşte bu sırada idi ki boyacı, arkasındaki cemaatle eve girdi. Ne görsünler? Kızla oğlan çırılçıplak karşı karşıya geçmişler, kavga ediyorlar.

— “Yahu, sonra kavga edersiniz, nineniz nereye gitti, onu söyleyin!”

Tacir Hasan’la Çavuşbaşı’nın karısı başlarına geleni anlattılar. Bunun üzerine boyacı ve eşekçi de dahil olduğu hâlde, başladılar saç-sakal yolmaya, başladılar feryad ü figana!...

Bir müddet sonra bu fasıl da bitti. Genç kadına bir elbise bulup konağına yolladılar. Üç davacı da doğru Valiye…

Yana yakıla dertlerini anlattılar. Neticede Vali şu cevabı verdi:

— “Koskoca şehir bu… Binlerce ihtiyar kadın var. Hangisi olduğunu ben ne bileyim. Bulun, getirin, cezasını vermek benden!...”

Davacılar çar ü naçar boyunlarını büküp dışarı çıktılar, hilekâr acuzeyi aramaya koyuldular.

*

* *

Bu esnada Fentli Delile, evde başka bir oyun düşünüyordu. Zeynep, her ne kadar anasının tekrar iş karıştırmasına muhalif idiyse de Delile dinlemedi. Arap câriyelerin esvabını giyip sokağa çıktı.

O gün Bağdat Şehbenderinin konağında düğün vardı. Konağın kapısında bir câriye, câriyenin kucağında kıymetli elmaslar ve incilerle süslü bir oğlan çocuğu…

Fentli Delile, hemen câriyenin yanına sokuldu. Koynundan bir altın çıkarıp dadıya verdi:

— “Kızım” dedi, “hanımefendiye git. Ümmülhayr isminde bir kadın kapıdan geçti, selâm ediyor, inşallah düğünün üçüncü günü kızlarıyle beraber gelecektir, de.”

Dadı, kucağındaki çocuğu gösterdi:

— “Bunu kime bırakayım?”

— “Bende kalsın, sen çabuk git, gel!”

Dadı çocuğu Delile’ye teslim edip içeriye koştu. Delile ise tenha bir sokakta çocuğun üstündeki mücevheratı çıkardıktan sonra bir kuyumcu

dükkanına girdi. Kuyumcu Şehbenderin çocuğunu tanıyordu. Çocuğu Delile'nin elinde görünce, ne istediklerini sordu.

— "Ablasının bugün düğünü var. Annesi beni size gönderdi. Bir çift bilezik, bir çift elmas küpe, bir dizi inci istiyor. Götürüp göstereceğim, beğenirlerse alacaklar. Lâkin çocuk burada kalsın ki ağırlık olmasın!..."

Kuyumcu Yahudi, bu alış-verişten fevkâlâde memnun, ellerini ovuşturadursun Fentli Delile de mücevheratı koynuna yerleştirip soluğu evde almıştı.

*
* *

Gelelim düğün evine: Dadı, hanımına,

— "Ümmülhayr'ın selâmı var!..." der demez kadın meseleyi çaktı:

— "Çocuk nerede?" diye bağırdı. "Kahpe! Koş, çabuk çocuğa bak!"

Dadı kapıya koştu, sağa-sola bakındı, nafile! Koydunsa bul!... Yabancı kadınla çocuğun yerinde yeller esiyordu.

Bu hadise üzerine düğün mateme döndü. Çocuğun anası düşüp bayıldı. Şehbendere haber gönderdiler. O da oğlunu aramaya çıktı. Bir aralık kuyumcular çarşısından geçerken baktı ki, oğlu Yahudi'nin dükkanında durup duruyor. Hemen çocuğuna sarıldı.

Kuyumcu dedi ki:

— "Devlethâneye bin altın değerinde mücevherat göndermiştim. Mahdumunuzu rehin bırakıp da elmasları götüren kadın hâlâ dönüp gelmedi. Bu ne hikmettir?"

Ve işin içinde bir dolandırıcılık olduğunu anlayınca, kıyametleri kopardı:

— "Oğlunuzu bilmemiş olaydım, o mücevheratı hiç verir miydim!..." diye bastı yaygarayı, bastı yaygarayı.

Onlar kavga ededursunlar boyacı, eşekçi ve Tacir Hasan da Fentli Delile'yi aramak maksadıyle oradan geçiyorlardı. Gürültüyü duyup dükkana girdiler. Başlarından geçeni anlattılar. Anlaşıldı ki, bu işi de yapan

Delile'dir. Yahudi, diğer davacılara iltihak etti. Şehbender evine dönmüştü. Dört davacı kocakarıyı aramaya çıktılar.

Bir müddet gezip dolaştılar. Nihayet kuyumcu arkadaşlarına şu nasihati verdi:

— "Biz böyle cemaatle gezip dolaşırsak, sittin sene o acuzeyi ele geçiremeyiz. İyisi mi hepimiz bir tarafa dağılalım. Sonra yine Mağribî Berber Mes'ud'un dükkanında buluşuruz."

Bu tedbir cidden muvafıktı. Dört davacı birbirlerinden ayrıldılar.

Eşekçi, tesadüf bu ya, köşe başında ansızın Fentli Delile ile burun buruna gelmesin mi? Derhal kocakarının yakasına yapıştı.

— "Eşeğimi ver kaltak! Yoksa gebertirim!"

— "İstediğin eşek olsun oğlum. Hemen şimdi veririm. Yalnız ötekilere söyleme. 'Eşeğimi yolda buldum.' de. Eşek na şuracıkta, bir Mağribî berberin dükkanındadır. Haydi beraber gidelim de eşeğini al!..."

Dükkana varınca Delile eşekçiye dedi ki:

— "Sen kapıda biraz bekle. Ben meseleyi tatlılıkla anlatayım. Sonra seni çağırırım, eşeğini alırsın!"

Eşekçiyi dükkanın karşısında bıraktı, içeri girdi. Başladı ağlayıp sızlamaya. Berber ve çırakları etrâfına toplandılar:

— "Kadın, ne oluyorsun? Neden ağlıyorsun?"

— "Ah sormayın evlâdım. Benim dünyada bir tanecik sevgili oğlum vardı. Bugünlerde aklını oynattı, zıvanadan çıktı. Vaktiyle bir eşeği ölmüştü. Şimdi nereye gitse, 'Eşeğim, eşeğim!...' diye tutturuyor. Ne ilaç ettikse fayda vermedi. Nihayet hekimin biri dedi ki, 'Azı dişlerini çıkarıp kafasından damgalarsanız, şifa bulur!' Al şu altını, onu çağır, 'Gel, eşeğini vereyim!' de. Gelince zorla tutup azı dişlerini sök ve kafasından ateş ile yak. Olmaz mı!..."

— "Hay hay, hanım valide, siz hiç merak etmeyin!... Şimdi biz onun aklını başına getiririz!..."

Berber kapıya çıktı, eşekçiye seslendi:

— “Gel de eşeğini al!”

Beriki sevine sevine koştu. Fakat dükkana adımını atar atmaz çıraklar üstüne çullandılar. Elini kolunu sımsıkı bağlayıp bağırta bağırta azı dişlerini söktüler; ateşte kızmış demirle kafasına bir de damga vurup koyuverdiler.

Fentli Delile tabiatiyle aralıkta sıvışıp gitmişti. Çok geçmedi, meselenin iç yüzü meydana çıktı. Kavga başladı. Halk toplandı. Eşekçi dişlerinin diyetini berberden istiyordu. Derken boyacı, Tacir Hasan ve kuyumcu sökün ettiler. Vak’a onlara da anlatıldı. Berber dükkanını kapayıp davacılar tekrar Valinin huzuruna çıktılar.

Vali bunların yanına on kavas[386] tayin etti:

— “Yaka-paça bana getirin!” diye emir verdi.

Şehri arayıp taradılar. Gece de taharriyata[387] devam edildi. Ertesi gün sabahleyin erkenden acuze ele geçmişti.

Kocakarıyı sürükleyerek Valinin konağına kadar getirdiler. Vali henüz uyanmamıştı. Dehlizde beklemeye başladılar. Lâkin çok yorgun düştükleri için, bir müddet sonra uyuyakalmasınlar mı?

Fentli Delile bu fırsattan istifade ederek hemen aralarından sıyrıldı.

Valinin haremine girdi. Valinin karısının ellerini öptü:

— “Vali efendimiz nerde?” diye sordu.

— “Dün gece çokça eğlendiğinden daha uykudan uyanmadı. Hayır ola?”

— “Efendim, benim kocam esircidir. Taşraya gitti. Bana satılmak üzere beş esir bıraktı. Vali Beyefendi, bin iki yüz altına bu esirleri pazarlık etmişler iki yüz altını peşin vermişler. Bunun için esirlerin getirilmesini emretmişler. Esirleri getirdim. Dehlizde emrinize muntazırdırlar, efendim.”

Filvâki o günlerde Vali, karısına bin altın bırakıp “Bunlar sende kalsın, ben bu para ile esir alacağım.” demişti. Buna binaen kadıncağız Fentli Delilenin yalanına kandı:

— “Esirler nerde?” diye sordu.

— “Dehlizde uyumuşlardır efendim. Arzu ederseniz pencereden bakınız.”

Hanımefendi pencereden uzandı. Hasan ve arkadaşları orada yatıyorlar!

Düşündü ki, yalnız Hasan bin altın değer! “İhtimal kocam uyanır da bu alış-verişi bozar!” diye korkarak hemen sandığı açtı ve bin altını çıkarıp Delile’nin eline teslim etti.

Şimdi mesele kapıdan çıkıp gitmeye kalıyordu. Davacılar selâmlık kapısının iç tarafında oldukları için, oradan çıkıp gitmeye imkân yoktu. Ancak gizli harem kapısından çıkılabilirdi. Delile hanımefendiye yeni bir yalan uydurdu:

— “Efendim” dedi, “köleler beni çok sevdikleri için ayrılmak istemezler. Onlara görünmeden gitmek daha muvafık olacak. Müsaade ederseniz, ben harem kapısından gizlice çıkıp gideyim.”

Delile çıkıp gittikten sonra Vali uykudan uyandı. Karısı hemen yanına koşup esirlerin satın alındığını müjdeledi. Adamcağız şaşaladı:

— “Ne esirleri? Benim esirden mesirden haberim yok!...”

— “Şaka etme kocacığım… İki yüz altını peşin vermişsin. Sandıktaki bin altını da ben teslim ettim. Beş esir emrinize amade bekliyorlar.”

Bu sözleri işitince, Valinin ayakları suya değmişti. Davacıları uyandırdılar. Vali bunlara çıkışmaya başladı:

— “Be adamlar! Bu acuzeyi konağıma getirip de bin altınımın dolandırılmasına siz sebep oldunuz. Ben paralarımı sizden isterim! Zıbarıp sızmanın sırası mıydı, sersem herifler!...”

Vali haykırıp bağırmakta iken, seferden dönüp de karısının başından geçeni öğrenen Çavuşbaşı da şikâyet için huzura girdi.

Davacı beşken altı olmuştu. Vali bunların yanına beş-on kavas daha verdi. Tekrar kocakarıyı aramaya çıktılar. Bu sefer Valinin emri dehşetliydi: Kocakarı, Dicle kenarındaki darağacına saçlarından asılacaktı.

Filhakika gece vakti Delile'yi yaka-paça Dicle kenarına sürükleyip saçından asmışlardı. Darağacının dibinde on tane nöbetçi bıraktılar.

Kocakarının kaçmasına imkân olmadığı için, nöbetçiler, gece yarısı, kaygısızca uykuya daldılar.

Bu sırada oradan iki bedevi geçiyordu. Ortalık karanlık olduğu için bedeviler ne darağacındaki kocakarıyı, ne de uyuyan nöbetçileri görmemişlerdi. Birisi ötekine dedi ki:

— "Ben Bağdat'tan geliyorum. Orada balla pişmiş kadayıf yedim, tadı damağımda kaldı."

Delile bu sözleri işitince, derhal zihninde bir plan tasarladı:

— "Ey bedevi!" diye seslendi.

Bedevi sesin geldiği tarafa doğru yürüdü. Başını kaldırdı baktı ki, ihtiyar bir kadın saçlarından darağacına asılmış, sallanıyor.

— "Kadın, seni böyle asmalarına sebep nedir?"

Fentli Delile, derin bir "Ah!" çektikten sonra cevap verdi:

— "Benim Bağdat'ta bir kadayıfçı düşmanım var. Geçen gün dükkanından geçiyordum. Kadayıf pişirdiğini gördüm. Canım kadayıf istemediğinden üzerine tükürdüm. O da beni tutup astırdı. 'On batman kadayıf yemedikçe, bu hatunu salıvermeyin!' diye kölelerine emretti. Kadayıf sevmediğim için, bu belâya sabrediyorum, neyleyim!..."

Bedevi, ahmak bir adamdı. Delile'nin hilesine aldandı. Ağzının suları akarak dedi ki:

— "Ben aşiretimden Bağdat'a sırf kadayıf yemek için geldim. Acaba sana yedirecekleri kadayıfı ben yesem olmaz mı?"

— "Olmaz ne demek, mis gibi olur!"

Bedevi hemen Delile'yi çözdü ve kendi onun yerine asıldı.

Fentli Delile, bedevinin mişlahını[388] sırtına geçirip atına atladığı gibi evini boylamıştı.

*
* *

Muhafızlar uykudan uyanıp da kocakarının yerinde saçlı-sakallı bir bedevinin asılı olduğunu görünce apışıp kaldılar.

— “Ey bedevi, seni buraya kim astı?”

— “Siz on batman kadayıfı getirdiniz mi?”

— “Biz sana ne soruyoruz, sen bize ne söylüyorsun!”

— “Siz bana on batman kadayıf yedirecek değil misiniz?”

Anlaşıldı ki, bedevi anlamazın birisidir ve Fentli kocakarının tuzağına düşmüştür. Nöbetçiler korkudan titremeye başladılar. Ya şimdi Vali çıkıp gelirse, ne cevap vereceklerdi!... Ne diyeceklerdi!...

Hakikaten o sırada ortalık ağarmaya başlamış, Vali maiyetiyle beraber çıkagelmişti.

Vali, darağacında Fentli Delile’yi bulacağını ümit ederken saçlı-sakallı bir bedevi görünce, küplere bindi. Bağırdı, çağırdı.

Nihayet bedeviyi indirdiler. Bu sefer de o feryadı tutturmuştu. Elbisesiyle atını Validen istiyordu. En sonunda dedi ki:

— “Malımı bulup vermezseniz, Halifeye şikâyet edeceğim!...”

Bu fikir, öteki davacıların da işine geliyordu.

— “Hepimiz Halifeye şikâyet edeceğiz!” dediler.

*
* *

Halife davacıları dinledikten sonra Valiye döndü:

— “Ne dersin?”

— “Efendimiz, o mel’un acuze bendenizin de bin altınımı dolandırmıştır.”

Halife köpürdü:

— “Ben boş laf dinlemem!” diye gürledi. “Ya bu kocakarıyı bulursun yahut da kelleni kesilmiş bil!...”

Vali, rüzgâra tutulmuş yeşil bir yaprak gibi titriyordu. Kekeleye kekeleye cevap verdi:

— “Efendimiz, boynum kıldan incedir. Beni hemen idam edebilirsiniz. Yalnız müsaade buyurursanız bir şey söyleyeyim. Kulunuz o Fentli kadının hakkından gelemem. Onun hakkından gelse gelse Böcekbaşı Sıska Ahmet gelebilir!...”

Halife derhal emretti. Sıska Ahmet’i huzura getirdiler. Fentli Delile’yi yakalamak işi ona havale edildi. O da maiyetindeki adamlara meseleyi anlatarak her birini bir tarafa gönderdi. Yalnız, Uğursuz Hasan bu işe karışmamıştı. Sebep de bu meselede onlara dargın olması idi.

Sıska Ahmet’in adamları kocakarıyı arayadursunlar, Fentli Delile de işi haber almış ve kızı Zeynep’le istişareye başlamıştı.

Doğrusunu söylemek icap ederse Fentli Delile, Böcekbaşından korkmuyor değildi. Kızına dedi ki:

— “Ben sana bir şey söyleyeyim mi kızım, ben bu Sıska Ahmet’ten korkuyorum. Ona oyun etmek benim karım değil…”

Zeynep alaycı bir kahkaha bastı:

— “Sana yemin ederim ki, anne” dedi, “Sıska Ahmet’le adamlarının elbiselerini aşırıp onları çırılçıplak ortada bırakmak benim için işten bile değildir. İnanmazsan şimdi görürsün…”

Böyle söyledikten sonra güzelce süslendi, mücevheratını taktı, takıştırdı, sokağa çıktı.

Doğruca iki kapılı bir attar dükkanına gitti. Dükkan sahibinin eline birkaç altın tutuşturup evini bir gün için kiraladı ve anahtarları teslim aldı. Mükellef bir sofra düzdü, sonra kapının önüne çıkıp yüzünü açtı, beklemeye başladı.

O sırada Sıska Ahmet’le adamları oradan geçiyorlardı. Zeynep bin naz ve şive ile kırılıp dökülerek Böcekbaşıya doğru ilerledi:

— “Fakirhâneye tenezzül buyurulup da birlikte taam buyurulmaz mı?” dedi.

Sıska Ahmet böyle enfes bir kadının bu umulmadık dâvetini reddedecek kadar enayi değildi. Büyük bir meserretle[389] dilber kızın teklifini kabul etti.

Sofraya oturdular. Şarap kadehleri dolup boşalmaya başladı. neş’e ve keyif payansızdı. Fakat aradan biraz geçince Böcekbaşı ile adamları uyuyakaldılar. Çünkü Zeynep şaraba gizlice uyutucu ilaç dökmüştü…

Fettan kız uyuyanların hepsini çırılçıplak soydu. Elbiselerini eşeğe yükletip evinin yolunu tuttu.

*

* *

Aradan bir hayli zaman geçip de ilacın tesiri zail olunca, bizimkiler uyandılar. Sıska Ahmet baktı ki, ne baksın, hepsi çırılçıplak!

— “Eyvahlar olsun!” dedi. “Avcı iken tuzağa düştük.” Ve arkadaşlarına dönerek ilave etti:

— “Bu hâldeyken hiçbir yere kımıldayamayız. Uğursuz Hasan’a rastlasak bize yuh çekip alay edeceği muhakkaktır. İyisi mi geceyi bekleyelim. Karanlıkta kimseye görünmeden sıvışır gideriz!...”

Gece, ortalığa karanlık basınca, evden çıktılar, bin ihtiyatla yürümeye başladılar.

Uğursuz Hasan’a gelince, arkadaşıyle maiyetinin bütün gün ortadan kayboluşlarına merak etmiş; onları aramak için sokağa çıkmıştı. Derken karşılaştılar. Sıska Ahmet vak’ayı anlattı. Arkadaşı kahkahalarla gülüyordu:

— “Şimdi Halifeye ne cevap vereceksiniz bakalım?” dedi. “Bana kalırsa, siz bu işten vazgeçin, bana havale edin!...”

Ertesi gün, Halifenin huzuruna çıktılar. Sıska Ahmet hikâyeyi anlattı. Sonunda:

— “Efendimiz” dedi, “kulunuz bu işin hakkından gelemem. Gelse gelse Uğursuz Hasan gelebilir!”

Halife, Uğursuz Hasan’a sordu:

— “Ey Hasan! Sen bu kocakarıyı bulabilir misin?”

— “Evet efendimiz… Ancak müsaade buyurulursa, bir şey arz edeyim. Kulunuz, Fentli Delile denilen bu kocakarıyı yakından tanırım. Onun maksadı halkı dolandırmak ve şunun bunun malını çalmak değildir. Hilekârlığını göstermek, zekasını ispat etmek istiyor. Kocası vaktiyle saray-ı hümayununuzda Böcekbaşı ve mektup güvercinlerinin muhafızı idi. Karısı da şimdi hünerini göstermekle o makama kesb-i liyakat ettiğini anlatmak istiyor. Şayet cezasını affederseniz, derhal huzurunuza getiririm…”

Halife muvafakat etti, Uğursuz Hasan doğru Delile’nin evine koştu. Tak tak kapı… Meseleyi kısaca izah etti:

— “Halife kabahatlerini affetti. Halkın malını geri vereceksin, o kadar. Düşünme!...”

Halifenin huzurunda davacıların malları birer birer geri verilmişti. En sona eşekçi kalmıştı:

— “Efendim” dedi, “benim dişlerim gitti ve kafamdaki ateş damgası iyi olmadı. Bunları nasıl verecek, acuzenin dişi yok ki söküp versin!...”

Halife gülmeden katılıyordu. Eşekçiye ve boyacıya yüzer altın verip gönüllerini hoş etti. Delile’yi de Güvercinbaşı yaptı. Güvercinler için yeniden üç katlı bir han yaptırıp ana ile kızın maiyetine kırk arap ve kırk köpek tahsis etti; bir de zenci ahçı verdi. Geceleri hanın kapısını kapatıp kırk köpeğin zincirlerini çözüyorlardı.

Fentli Delile kızı ile beraber oraya taşındılar, han kapısının üstündeki odaya yerleştiler. Sıska Ahmet’le arkadaşlarının elbiselerini de makam-ı iftiharda duvarlara astılar.

*

* *

Bunlar bu hâlde kaladursunlar, biz de Mısır diyarında şöyle bir cevelan[390] yapalım:

Mısır’da Cıva Ali nâmında fevkâlâde hilekâr ve kurnaz bir delikanlı vardı. Öyle ki, hangi tuzağa düşerse düşsün, derhal kurtulabiliyordu. Bu

sebepten kendisine Cıva lakabını takmışlardı.

Bir gün Cıva Ali çarşıda dolaşırken sakaların birine rast gelip su istedi. Saka su kasesini doldurup uzattı. Cıva Ali suyu içtikten sonra bir altın vermişti. Saka kahkahalarla güldü, alay etti. Delikanlı öfkelenip hançerini çıkardı.

— “Bir yudum su için bir altın verdim!” diye bağırdı, “Az mı? Sen ömründe bir yudum suya bir altın veren adam gördün mü de alay ediyorsun?”

Saka hiç istifini bozmadan cevap verdi:

— “Evet, senden cömerdini gördüm!”

— “Benden daha cömerdini mi?”

— “Evet… Anlatayım da bakın…”

Ve saka hikâyesini şöyle anlattı:

Babam Mısır’da sakalar kahyası idi. Öldükten sonra bana birkaç deve ile pek çok mal bıraktı. Aradan zaman geçti. Hicaz’a gitmek istedim. Param yetişmediği için ödünç alıp yola çıktım. Yolda bedeviler kervanımızı soydular. Alacaklılardan korktuğum için tekrar Mısır’a dönmedim. Şam’a gittim. Oradan Halep’e, Halep’ten de Bağdat’a vardım. Sakalar kahyasına çıkıp hâlimi anlattım. Hizmet için müsaadesini alıp sakalığa başladım.

Bir gün sokakta dolaşıp su satarken büyük bir tantana ve debdebe ortasında bir adamın geldiğini gördüm. “Kimdir?” diye sordum. Ahali dedi ki:

— “Buna Sıska Ahmet derler. Halife kendisini çok sever. Halifenin Böcekbaşısıdır.”

Bu sırada Böcekbaşı önümüzden geçiyordu. Durup benden su istedi. Üç defa yere döküp dördüncüsünü de içti. Nereli olduğumu sordu. Başımdan geçen macerayı anlattım. Bunun üzerine bana beş altın vererek maiyetindekilere de birer altın vermelerini söyledi. Bana da her gün yanlarına uğramamı tembih etti.

Artık Tanrı'nın günü onun yanına uğruyordum. Bu suretle bin altın kadar biriktirdim. Memleketimi pek çok göreceğim geldiği için hareket etmeden evvel Sıska Ahmet'e vedaa gittim. Mısır'a azimet edeceğimi söyledim. Bana yüz altınla bir katır verdi:

— "Seninle bir mektup göndereceğim." dedi. "Mısır'da Cıva Ali isminde bir adam vardır, ona teslim et. 'Ustan selâm ediyor, Halife Harun Reşid'in yanındadır.' dersin…"

Ben de mektubu alıp Mısır'a geldim. Borçlarımı ödeyip yine sakalığa başladım.

Cıva Ali, mektup lakırdısını işitince:

— "Ey saka" dedi, "aradığın Cıva Ali'ye şu mektubu ver bakalım!"

Mektubu açtı. Ustası Bağdat'ta nasıl şöhret alıp Halifenin Böcekbaşısı olduğunu anlatıyor; onu da, hünerlerini gösterip mevki sahibi olmak üzere Bağdat'a, maiyetine çağırıyordu.

Cıva Ali mektubu okuduktan sonra hemen yol hazırlığına koyuldu ve bir kervana katılarak Bağdat yolunu tuttu.

Bağdat'a varınca, sokakta çocukların oynadıklarını görüp yanlarına sokuldu. Akıllıca birisini arıyordu. Maksadı da ustasının evini öğrenmekti. Baktı ki, içlerinden birinin gözleri velfecri okuyor. Piç Ahmet dedikleri bu çocuk, sahiden cin gibi kurnazdı. Delikanlı Piç Ahmet'in yanına yaklaştı:

— "Gel oğlum, sana helva alayım!" dedi.

Çocuk helvayı alıp içine baktı ki, ne baksın, sapsarı bir altın yapışık duruyor.

Derhal cevap verdi:

— "Ben sana istediğin fahişeyi bulamam!"

Cıva Ali gülümsedi:

— "Fahişe falan istediğim yok. Sen bana Sıska Ahmet'in evini göster, kafi…"

— “Haaa… O başka!... Öyleyse arkama düş. Hangi kapıya ayağımla taş atarsam, aradığın adamın evi orasıdır…”

Cıva Ali, çocuğun ayağıyle taş attığı kapıyı çaldı. Ustası, kapı çalındığını duyunca, yanındakilere dedi ki:

— “Bu Cıva Ali’nin kapı çalışıdır. Kapıyı açın!”

O gece Cıva Ali’nin şerefine mükellef bir ziyafet verildi. Yiyip içtiler. Ertesi sabah ustası delikanlıya dedi ki:

— “Sen hemen dışarı çıkayım deme. Henüz memleketi tanımıyorsun. Olur da sana bir oyun ederler.”

Cıva Ali, bu söz üzerine birkaç gün kadar evde oturdu ise de nihayet canı sıkıldı; çarşıda şöyle bir dolaşıp hava almaya çıktı. Fentli Delile de o gün yanına birkaç arap alıp çarşıya çıkmıştı. Cıva Ali’yi görünce, gözlerinden ve şekl ü şemailinden kurnaz ve hilekâr bir adam olduğunu anlayıp hana varır varmaz derhal bir remil açtı ve anladı ki çarşıda rast geldiği civan, Sıska Ali’nin çırağı Mısırlı Cıva Ali’nin ta kendisidir. Aynı zamanda remilde göründüğüne nazaran bu delikanlının talihi gerek kendinin, gerek kızı Zeynep’in talihinden daha kuvvetli.

Meseleyi kızına da açtı:

— “Bu delikanlının talihi bizimkinden daha kuvvetli. Ustasına ettiğimiz oyunu haber alırsa, korkarım ki, hepimize bir iş çıkarır!...”

Zeynep müstehzi ve şakrak bir kahkaha bastırdı:

— “Bu adam kim oluyor ki, o kadar korkuyorsun? Ona bir oyun oynayayım da gör!”

Bu sözleri söyledikten sonra büyük bir itina ile süslendi, sokağa çıktı.

Fettan kızın sülün gibi süzülüşünü, kırılıp dökülerek cilve edişini görüp de gönül kaptırmamak kabil değildi. Bu aşüfte, insanı veliyullah olsa, baştan çıkarırdı. Yetmişlik ihtiyarların bile yüreğinden ahlar koparken, bu dilber kız, hiç şüphe yok, sevdalı bir bakışla herhangi bir delikanlıyı esir edebilecekti.

Hakikaten de öyle oldu. Cıva Ali, Zeynep’e rastlayınca, genç kızın gözlerindeki mıknatıstan kurtulamadı. Fettan kızın sihirli güzelliği, delikanlıyı ağ gibi sarmıştı. Cıva Ali’nin aklı başından gitti. Derhal kızın yanına sokuldu. Gayri ihtiyari ağzından şu kelimeler döküldü:

— “Sen kimsin!...”

Fettan kız, bülbül nağmesini andıran tatlı sesiyle cevap verdi:

— “Ben senin gibi nazenin delikanlıların aşkıyle sarhoş olan bir biçareyim!...”

Cıva Ali sevincinden deli olmuştu. İçinden “Okum tam avını buldu!” diyerek göz işareti yaptı:

— “Size mi, bize mi?” demek istiyordu.

Zeynep gülümseyerek cevap verdi:

— “Kocam ticaret maksadıyle sefere çıkmıştır. Evde kimsecikler yok. Sofrayı da evvelden hazırladım. Buyurun bize gidelim.”

Gide gide büyük bir konağın kapısına vardılar. İçeri girince soyunup dökündüler. Delikanlının sabr ü sâmânı tükenmişti. Hemen kızın beline sarılıp yanağından öpmek istedi. Zeynep ürkek ceylan gibi silkindi:

— “Yooook civanım! O fasıl geceye kalacak. Acele işe şeytan karışır. Evvela yiyip içip safâmıza bakalım da sonra…”

Delikanlı ister istemez yutkundu. Zeynep o aralık yemek sofrasını kurmuştu. Su çekmek için kuyuya gitti. Biraz sonra da ağlaya ağlaya içeri girdi:

— “Parmağımda rehin olarak beş yüz altın değerinde bir yakut yüzük vardı. Su çekerken kuyuya düştü. Çok rica ederim, beni iple indirin de yüzüğü çıkarayım…”

— “Aman sevgilim, ayıp değil mi? Ben buradayken sizin kuyuya inmenize nasıl razı olabilirim? Ben iner, çıkarırım.”

Delikanlı bu sözleri söyledikten sonra soyundu, beline ip bağlayıp kuyuya indi. Tam suya dalacağı sırada Zeynep yukarıdan ipi kestiği gibi, yallah!...

Tabii kaçarken delikanlının elbiselerini de sırtlamayı ihmal etmemişti.

Akşam oldu. Ev sahibi, Hasan Bey isminde bir adamdı. Her gün sabahleyin erkenden işine gider, akşam dönüp gelirdi. O gün gelip de sokak kapısını açık görünce, eve hırsız girdi zannederek tavan arasından bodrum katına kadar her tarafı arayıp taradıysa da ne hırsıza, ne de çalınmış eşyaya tesadüf etmeyince, yüreğine su serpildi.

Aradan bir-iki saat geçti. Uşak kuyudan su çekecek oldu. Bir de ne görsün? Kuyunun içinde çırılçıplak bir adam!...

Derhal efendisine koştu:

— “Efendim, bizim kuyuda cin var!...”

— “Ne cini?”

— “Basbayağı cin efendim!... Hem de çırılçıplak…”

— “Öyleyse git, dört tane hoca getir, okusunlar…”

Uşak koşa koşa gitti; dört hoca bulup getirdi. Hocalar kuyunun ağzına çepçevre oturdular; okuyup üflemeye başladılar. Bu sırada Cıva Ali, uşağın korkudan sarkık bırakıp kaçtığı kovanın ipine tırmanıp usul usul yukarı çıkmıştı. Birdenbire hocaların ortasında görünüverince, berikiler bastı feryadı:

— “İfrit var!... İfrit var!...”

Cıva Ali gülümseyerek cevap verdi:

— “Be mübarek adamlar… Görmüyor musunuz ki, ben ifrit mifrit değilim; tıpkı sizin gibi bir insanım. Sabahleyin gusletmek için Dicle nehrine gitmiştim. Şiddetli bir su akıntısı beni çekip yerin altına soktu ve bu kuyuya sürükledi. Mesele bundan ibaret…”

Hocalar Cıva Ali’nin kıvırdığı bu yalanı çabuk yutmuşlardı. Fakat ev sahibi öyle her martavala kanacak takımdan değildi. Delikanlıyı sıkıştırdı. O da işin doğrusunu baştan nihayete anlattı.

— “Yaa… öyle mi? Haydi bakalım, çek arabayı!...”

— “Aman efendim, hiç olmazsa bir kat elbise lütfetseniz. Bu hâlde eve nasıl gidebilirim?”

— “O kendi bileceğin iş… Nasıl istersen öyle git!...”

Cıva Ali ister istemez çıplak olarak sokağa çıktı, koşa koşa doğruca Sıska Ahmet’in evini boyladı.

— “Oğlan, bu ne hâl?”

— “Mesele böyle böyle!...”

— “Ben sana demedim mi? Bağdat kadınlarının fendi, erkekleri işte bu hâle sokar!... Bundan sonra olsun, aklını başına al da, ayağını denk at emi!...”

Cıva Ali bu sözlere cevap vermiyor; öfkesinden âdeta kuduruyordu.

Bu sırada Uğursuz Hasan da söze karıştı:

— “Sen o kadını tanıyor musun?”

— “Hayır.”

— “Ona Fentli Delile’nin kızı Zeynep derler. Anası Halifenin Güvercinbaşısıdır. Zeynep senden başka hem ustanı, hem de adamlarını soymuştur. Ne fentlidir o bilsen!...”

Cıva Ali bir müddet derin derin düşündü. Sonra Uğursuz Hasan’a hitaben:

— “Ben bu kıza âşıkım” dedi, “onunla behemehal evleneceğim. Acaba nasıl etsek?”

— “Nasıl mı etsek!... Dur hele, ben sana yolunu göstereyim. Sen evvela bir soyun bakalım…”

Delikanlı derhal soyundu. Hasan bir küp siyah boya getirdi. Cıva Ali’yi tepeden tırnağa kadar bir güzel boyadı. Delikanlı hâlis muhlis siyah arap olmuştu.

— “İşte şimdi Fentli Delile’nin ahçısına benzedin. Doğru o ahçının yanına git. Ben senin hemşerinim, misafir geldim, de; oturup konuşurken odasında ağzını yokla, o gün ne yemek pişireceğini öğren. Bir aralık ahçının

bardağına uyutucu ilaçtan dökersin. Uyudu mu, uyudu. Elbisesini giy ve git onun işini gör. Tabii pişirdiğin yemeklere de uyutucu ilaç katarsın. Fentli Delile, Zeynep, hizmetkâr araplar ve köpekler de bu suretle ölü gibi serilip kalırlar. Artık hiç vakit geçirmeden elbiselerimizi alır gelirsin. Şayet dediğin gibi Zeynep'le behemehal evlenmek niyetinde isen, Halifenin mektup güvercinlerini de beraber alıp gelmelisin. Anlaşıldı mı?"

Delikanlı Uğursuz Hasan'ın dediklerini noktası noktasına tatbik etti. Pişirdiği yemeklere kocaman filleri bile uyutacak bir ilaç koymuştu. Köpeklerin yiyeceğine de zehir kattı.

Köpekler ölmüş, Fentli Delile, kızı ve hizmetkârlar uyuyakalmışlardı.

Cıva Ali elbiseleri ve mektup güvercinlerini aldı; han kapısını açık bırakıp ustasının evine yollandı.

*
* *

Gelelim Fentli Delile'ye:

Fecir vakti ayılıp da etrâfındaki manzarayı görünce, ne yapacağını şaşırdı. Elbiseleri kaptırdığına mı yansın, köpeklerin öldüğüne mi? Ya çalınan terbiyeli güvercinler? Çıldırmak işten değildi…

Derhal yaşmaklanıp Sıska Ahmet'in evine koştu.

— "Tak, tak, tak, tak!..."

Kapı açıldı. Kocakarı nefes nefese yukarı çıktı:

— "Bu oyunu bana kim oynadı?"

Sıska Ahmet, müstehzi bir kahkaha bastırarak cevap verdi:

— "Benim çırağım…"

— "Aman, Allah için söyle, bana Halifenin güvercinlerini versin…"

Uğursuz Hasan, Halifenin güvercinleri lafını duyar duymaz sahte bir hayretle bağırdı:

— “Neeee? Halifenin güvercinlerini mi? Demek onlar Halifenin güvercinleriydi ha!... Vay anası!... Olur iş değil… Yahu biz onları pişirip kebap ettik be… Ahçıbaşıya söyleyin de pişirdiği güvercin kebabını getirsin. Anlaşılan kadıncağız görmeden inanmayacak!...”

Biraz sonra, ahçıbaşının pişirdiği güvercin kebabı, sahanların içinde ve ortada duruyordu. Lâkin bunlar Halifenin mektup güvercinleri değildi. Çarşıdan bil-iltizam satın alınmış adi güvercinlerdi.

Fentli Delile bunların etinden bir lokma tadar tatmaz işin farkına vardı:

— “Bunlar Halifenin güvercinleri değildir. Bunların etinde benim yedirdiğim şeylerin tadı yok!...” dedi.

Uğursuz Hasan güldü:

— “Güvercinler için hiç merak etme valide hanım!” dedi. “Onlar rahatlarına bakıyorlar. Yalnız bir mesele var. Şayet sen güvercinleri geri istiyorsan, Cıva Ali’nin işini gör. Bu delikanlı senin kerimeye abayı yakmış, behemehal onunla evlenmek istiyor.”

— “Çok iyi söylüyorsun oğlum; ama ben Zeynep’in işine karışmam. Eğer hakikaten izdivaç arzusunda ise, kızın dayısı olan Usta Sıddık’tan istesin.”

Fentli Delile güvercinleri alıp kızının yanına dönünce, evlenme teklifini ona da açtı. Genç kız bu haberi büyük bir sevinçle karşılamıştı. Esasen o da delikanlıya âşıktı.

Bunlar neticeye intizarda olsunlar, Cıva Ali de diğer taraftan Usta Sıddık’ın kim olduğunu sorup soruşturuyordu.

Tahkikatının sonunda öğrendi ki, hilekârlıkta bu adamın karşısında aşık atacak kimse yoktur. Irak diyarında bundan kurnazı yetişmemiştir. O kadar ki, gökteki yıldızları eliyle toplayıp yutar da kimse farkında olmaz ve sürmeyi gözden kapabilir…

Delikanlıya bu mâlumatı veren adam ilave etti:

— “Fakat çoktan yankesiciliğe tövbe etti. Balıkçı dükkanı açtı. Kazandığı bin altını bir kese içinde her gün dükkan kapısının önüne asar. Altın kesesine ufak çanlar da asılıdır. Sabahları dükkanını açıp keseyi yerine

asarken yüksek sesle böyle bağırır: ‘Ey Irak diyarının kurnazları! Ey İran’ın meşhur hilekârları! Ey Arabistan’ın hırsızları, Mısır’ın yankesicileri! Balıkçı Sıddık altın kesesini dükkanın dışına astı. Gelin, alın!...’ Ve kim keseye elini uzatırsa, kurşun çubuklarla eline vurur.”

Cıva Ali, bütün bu tafsilatı öğrendikten sonra, mükemmel bir kadın elbisesi tedarik etti. Ellerine kına, kaşlarına rastık yaktı; gözlerine sürme çekti, yanaklarına düzgün sürdü. Göğsüne de pamuktan iğreti memeler bağladı. Bu suretle gayet güzel bir kadın olmuştu. Süslü bir eşek kiraladı. Balıkçının dükkanından geçerken baktı ki altın kesesi asılıp duruyor. Burnuyla havayı bir-iki defa kokladı:

— “Amanın!” dedi. “Burnuma balık kokusu geldi. Gebeyim de… Sahibi kimse, çabuk bir lokma versin.”

Eşekçi dükkana daldı:

— “Hanımefendi gebe. Balık pek koktu. Sevabınıza bir parça istiyor.”

Usta Sıddık, balıkların henüz pişmediği, biraz beklemeleri icap ettiği cevabını verince, Cıva Ali, doğum sancıları başlamış gibi çığlıklar atarak “Ay!... Ay!... Uy!... Uy!...” diye bağırmaya başladı. Etrâftaki ahali hemen başına üşüştü. Ortalık ana-baba gününe dönmüştü.[391] Cıva Ali, fırsattan bil-istifade elini altın kesesine uzatmıştı. Çanlar derhal ses verdi. Balıkçı dışarı fırladı; fakat kadını bulamadı. Cıva Ali, saniyede sırra kadem basmıştı.

Aradan biraz zaman geçti. Bu sefer de seyis kıyâfetinde çıkageldi. Bir elinde para, öteki elinde tabak dükkana girdi; sıcacık taze balık istedi ve usta balığı kızartırken keseye saldırdı. Yine çan sesi… Balıkçı bu sefer süratle dönmüş ve delikanlı köşeyi dönmeden arkasından kurşun çubuğu fırlatmıştı.

Tesadüfe bakın ki, Kadı da oradan geçiyormuş. Kurşun çubuk delikanlıya isabet edeceğine Bağdat Kadısının kocaman sarığını düşürüp geçmesin mi?

Bu yüzden bütün çarşı esnafı da bir temiz azar işitmişti. Kadı balıkçıya fena hâlde çıkışıyordu:

— “Siz ne biçim esnafsınız? Bu ne kepazelik! Kapının önüne altın kesesi asmak da ne oluyor canım! Alimallah hepinizi falakaya sokar, yüzer sopa

attırırım. Bir daha görürsem, vay hâlinize!...”

Usta Sıddık pişkin bir adamdı. Hay hay, falan diyerek Kadıyı savdıktan sonra yine bildiğinden şaşmadı.

Diğer taraftan Cıva Ali de bir-iki defa daha keseyi aşırmaya teşebbüs etmiş, fakat becerememişti. Bir defasında bezirgan kıyâfetine girdi, bir defasında da Rufaî kisvesine bürünüp yılanlarla dolu sepetini dükkana boşalttı. Lâkin bütün bu hilelerine rağmen altın kesesini kapmaya muvaffak olamadı.

Uzatmayalım, yedi defa türlü türlü hileye başvurdu. Yedincisinde Usta Sıddık kendi kendine şöyle düşündü:

— “Bu adam bana musallat oldu. Keseyi dükkanda bırakmak doğru olmayacak. İhtimal ki, gece duvarı delip keseyi aşırır. İyisi mi, evime götürüp saklayayım.”

Cıva Ali, ihtiyar ve a’mâ bir dilenci kıyâfetinde dükkanı mütemadiyen gözetlediği için balıkçının altın kesesini yanına aldığını görmüş ve gizlice evine kadar takip etmişti.

Balıkçının arkasından o da evin içine girip saklandı. Meğer o gün mahallede bir düğün varmış. Balıkçı düğüne giderken karısını çağırdı:

— “Ey Ümmü Abdullah, sen şu keseyi al, iyice sakla. Herifin biri bana musallat oldu, yedidir kapmaya savaşıyor. Ben düğüne dâvetliyim, gecikmeyeyim.”

— “Yok canım gecikmezsin. Daha erken. Gel biraz yatak safâsı yapalım da sonra git.”

Ve keseyi kocasının elinden alıp dolaba koydu.

Cıva Ali, kapının aralığından bütün bunları görüyor ve karı-kocanın arasındaki muhavereyi işitiyordu.

Berikiler dalar dalmaz şeytan gibi içeri girdi. Dolaptaki keseyi kaptığı gibi yallah!...

Derken Sıddık uyandı:

— “Karı sen keseyi nereye koydun?”

— “Dolaba…”

— “Bana kalırsa, sandığa koyup kitlesen daha muvafık olur.”

— “Öyle olsun. Sandığa koyup kitleyeyim.”

Dolabın kapağını açtı…

— “Aaaaa! Kese yok!...”

Balıkçı çuvaldız yemiş gibi sıçradı.

— “Kese yok mu! Eyvahlarım olsun… Bu oyunu yapan muhakkak Mısırlı Cıva Ali’dir. Eyvahlar olsun… Eyvahlar olsun!...”

Balıkçı bir müddet sakallarını yoldu. Şimdi de karısı tutturmuştu. Bangır bangır bağırıyor, tepindikçe evin camlarını titretiyordu:

— “Ben o parayı Abdullah’ımın düğününe saklayacaktım. Kim dedi sana git de dükkanın önüne as diye. Beğendin mi yaptığını! Sen de bu gece bu keseyi getirmezsen, hem vallahi hem tallahi sana kapıyı açmam, bilmiş ol!”

Usta Sıddık beyhude vakit kaybetmekten bir şey çıkmayacağını anlayarak ani bir kararla sokağa fırladı. Kestirme yollardan yıldırım gibi geçerek delikanlıdan evvel Sıska Ahmet’in evine vardı. Duvardan dama çıktı. oradan da evin içine kaydı. Baktı, herkes uykuda. Usulca aşağı indi, sokak kapısının arkasında beklemeye başladı.

Bu intizar pek uzun sürmemişti. Zira Cıva Ali biraz sonra “tak tak tak!” kapıyı çaldı.

Usta Sıddık, içerden sesini değiştirerek:

— “Ali, keseyi getirdin mi?”

— “Evet, getirdim. Hayır ola… Kapıyı neden açmıyorsun?”

— “Biz Usta ile konuştuk. Keseyi getirmediğin takdirde seni kapıda bırakmaya karar verdik. Keseyi görmedikçe kapıyı açmayız.”

Delikanlı neş’eli neş’eli güldü:

— “Vay canına… Demek keseyi getirmeseydim, burada sabahlayacaktım… Olur şey değilsiniz doğrusu… Al keseyi göster, kör gözleri görsün. Yalnız çabuk ol, bekletme.”

Usta Sıddık kapı aralığından keseyi alır almaz doğru dama çıkmış, duvardan sarkarak düğün evine yollanmıştı.

O düğün evinde eğlenedursun, gelelim Cıva Ali’ye:

Delikanlı kapıda bekledi, bekledi… Ne gelen var, ne giden!... Hayırdır inşallah!...

— “Tak tak!...”

— “………..”

— “Tak tak tak!...”

— “……….”

— “Tak tak tak tak!...”

Kapıyı yıkacak gibi çalıyordu. Nihayet evdekilerden biri uyandı, kapıyı açtı. Ali sordu:

— “Kese kimde?”

— “Ne kesesi? Sen çıldırdın mı? Biz kese mese görmedik!...”

Delikanlının ayakları suya değmişti. Derhal geldiği yoldan düğün evini boyladı. Baktı Sıddık orada. Doğru balıkçının evine. Duvardan dama, damdan yatak odasına. Sıddık’ın karısı ile oğlu horul horul uyuyorlardı. Sokak kapısının arkasına inip bekledi. Biraz sonra Sıddık düğünden dönüp kapıyı çaldı. Cıva Ali içerden karısını taklit ederek:

— “Keseyi getirdin mi?”

— “Evet, getirdim.”

— “Öyleyse şu aralıktan uzat bakayım. Keseyi bana teslim etmedikçe kapıyı açmamaya yemin ettim.”

— “Al!”

Cıva Ali, keseyi alır almaz merdivenleri dörder dörder çıkmış, küçük Abdullah'ın burnuna ilaç koklatıp sırtına aldıktan sonra, geldiği yoldan evini boylamıştı. Orada, olup bitenleri ustasına anlattı. Gülüştüler.

*
* *

Usta Sıddık, keseyi karısına verdiğini zannederek bir müddet beklediyse de nihayet kapıyı şiddetli şiddetli çalmaya mecbur oldu.

Karısı uyanıp kapıya geldi:

— “Adam, keseyi getirdin mi?”

— “Keseyi demin verdik ya, gene ne kesesi?”

Kadın içeri girip oğlunun yatağına baksın ki, ne görsün, ciğerparesi yok!

Aklı başından gitti. Kocasının yakasına yapışarak başladı feryada:

— “Ben oğlumu senden isterim!... Ya oğlumu getirirsin, yahut…”

Usta Sıddık cümlenin sonunu dinlemeden karının elinden kurtuldu. Doğru Sıska Ahmet'in evine…

Sıska Ahmet'le maiyeti balıkçıyı kahkahalarla karşıladılar.

— “Bu ne hâl yahu!... Sana ne oldu böyle?...”

— “Ne olduğunu bırakın… Keseden de vazgeçtim… Aman evdeki şu acuzenin çocuğunu verin!...”

Tekrar ortalık kahkahalarla çınladı.

— “Hiç merak etme, altınlarını da, oğlunu da veririz. Lâkin sen de Fentli Delile'nin kızı Zeynep'i Cıva Ali'ye verir misin?”

Usta Sıddık'ın heyecanı yatışmıştı:

— “Vermesine veririm” dedi, “fakat Zeynep'in bir ahdi var: Her kim Sihirbaz Yahudi'nin kızı Kamer'in elbisesini getirirse onunla evlenecek… Elbiseyi getirsin, kızı alsın…”

Usta Sıddık altın kesesi ile çocuğunu alıp gittikten sonra, Cıva Ali, bir müddet düşünceye daldı.

— “Ali, ne düşünüyorsun?”

— “Ben de o mel’un Yahudi kızının elbisesini almazsam, yuh olsun ervahıma…”

— “Delikanlı büyük söyleme!... Sen bu sihirbaz Yahudi’nin hakkından gelemezsin. Bu Yahudi ilm-i simyada yektadır. Şehrin haricinde büyük bir sarayda oturur. Şehre gelince de sarayı gözden kaybolur. Şimdiye kadar her kim onun penceresinden sarkan elbiseye dokunduysa, sihirli eşek veya maymun olmuştur. Söz dinle, gel şu sevdadan vazgeç!...”

Cıva Ali nasihat dinleyecek hâlde değildi. Doğruca Yahudi’nin dükkanına gitti, karşısına geçip oturdu.

Yahudi dükkanda gündüzleri kuyumculuk işler, akşam oldu mu cevahirleri torbasına doldurup bir katıra binerek evine dönerdi.

O gün Cıva Ali, Yahudi’nin peşine düştü. Şehirden çıktılar. Yahudi koynundan bir sihirli toz çıkarıp havaya serpti. Derhal meydana muhteşem bir saray çıktı. Sarayın kapıları açıktı. Yahudi’nin katırı merdivenlerden çıkmaya başladı. Cin taifesinden olan katır yukarıya çıkıp da üstünden heybesi alınır alınmaz ortadan kaybolmuştu. Sihirbaz Yahudi mahut elbiseyi getirip pencereye astı:

— “Hile ile bunu alabilecek babayiğit varsa, gelsin!...” diye bağırdı.

Sonra efsunlu bir dua okudu. Havadan mükellef bir sofra indi. Sihirbaz altın şarap kaselerini birbiri ardı sıra yuvarlarken Cıva Ali de fırsat bu fırsat diyerek elbiseyi aşırmaya kalkıştı. Fakat ansızın sağ eli ve sağ ayağı kuruyakaldı.

Bundan sonra sihirbaz bir tas su getirip efsun okudu; delikanlının üstüne serperek onu uzun kulaklı bir eşek suretine soktu.

Ertesi gün heybesini onun üstüne yükleyip kendi de bindi, dükkanına gitti.

O günlerde büyük bir tacir iflas etmiş, karısının bileziğini satılığa çıkarmıştı. Maksadı o parayla bir eşek satın almak ve sakalık yapmaktı.

Yahudi bunu öğrenince eşeği tacire sattı.

Tacir eşeği ahıra bağladıktan sonra tulum vesaire satın almak için çarşıya giderken karısına şu tembihi verdi:

— “Ben gelene kadar sen de eşeğin yemini verirsin, olmaz mı?”

— “Baş üstüne kocacığım!...”

Kadın eşeğin yemini götürür. Fakat, hayırdır inşallah!... Bu eşek amma da garip mahluktu ha!... Uslu uslu yemini yiyecek yerde kadının üstüne saldırıp cima etmeye kalkışmasın mı?

Kadın bağırıp haykırmaya başladı. Komşular yetiştiler, kadıncağızı azgın eşeğin elinden zor kurtardılar.

Derken kocası geldi.

— “Aman kocacığım, başıma neler geldi bilsen!... Meğer aldığın eşek cin taifesindenmiş. Benim ırzıma tecavüz etti… Hemen bunu geri götür…”

Tacir eşeği sihirbaza iade etti.

Yahudi bu sefer de delikanlıyı bir ayı suretine soktu. Daha sonra da köpek yaptı. Zavallı delikanlı, köpek suretinde Sihirbaz Yahudi’nin peşi sıra gidip geliyordu.

Bir gün, dükkana giderken, sokak köpekleri Ali’ye saldırdılar. O sırada bir kasap hücuma uğrayan köpeğe acıdı ve koşup kurtardı; evine götürdü.

Kasabın kızı köpeği görünce, babasına dönerek:

— “Baba” dedi, “sen neden yabancı erkekleri evimize getiriyorsun?”

Babası bu sözlerden hiçbir şey anlamamıştı:

— “Ne erkeği kızım!... Erkek nerede?”

Kız güldü ve köpeği göstererek:

— “İşte” dedi, “bu getirdiğin köpek Mısırlı Ali’den başkası değildir. Sihirbaz Yahudi efsunla onu köpek suretine soktu.”

Böyle söyleyerek köpeğe döndü:

— “Sen Mısırlı Cıva Ali değil misin?”

Ali, başıyla “evet” diye işaret etti.

Kasap merak ederek sordu:

— “Sihirbaz acaba bu delikanlıyı neden bu hâle sokmuş?”

— “Kızı Kamer’in elbisesini almaya kalkıştı da ondan. Mamafih ben onu kurtarıp tekrar insan yapabilirim…”

Kasabın kızı bu sözleri henüz söylemişti ki, gök gürültüsünü andırır birtakım korkunç sedalar işitildi ve ansızın yanlarına bir câriye geldi. Kıza hitaben:

— “Biliyorsun ki, seninle ahdettik. Bana danışmadan hiçbir iş yapmayacaksın ve sen kiminle evlenirsen, ben de onunla evleneceğim. Neden bana danışmadan bu köpeği sihirden kurtarmaya kalkışıyorsun?” dedi.

Kasap bunun üzerine kızına sordu:

— “Sen sihirbazlık ilmini kimden öğrendin?”

— “Bu câriyeden öğrendim. O kimden öğrenmiş, bilmiyorum…”

Cariye:

— “Ben de Sihirbaz Yahudi’den öğrendim.” dedi. “Vaktiyle ben onun câriyesi idim… Gizli gizli yaptığı sihirleri görüp öğrendim. Bir gün Yahudi beni yatağa çağırdı, gitmedim. Bana fena hâlde kızdı ve size sattı. Ben de sihir ilmini kızınıza öğrettim. Kendisiyle sözleştim ki, bana danışmadan bir şey yapmayacak ve her kiminle evlenirse, ben de o adama varacağım…”

Cariye sözünü bitirdikten sonra bir kadeh su alıp efsunladı ve köpeğin üstüne serpti. Bir anda köpek ortadan kaybolmuş, yerinde Cıva Ali kalmıştı.

Kasap, delikanlıya başından geçenleri sordu. O da birer birer hepsini anlattı. Bunun üzerine kasap dedi ki:

— “Kızım ve câriyem sana yetmez mi? İkisini birden seninle evlendirelim.”

Cıva Ali cevap verdi:

— “Hayır, ben behemehal Zeynep’le evleneceğim…”

Bu esnada sokak kapısı çalınmaya başladı. Gidip açtılar. Bu gelen Sihirbaz Yahudi’nin kızıydı.

Kız derhal Cıva Ali’ye doğru yürüdü:

— “Ben Müslüman oldum. İşte aradığın elbise ile babamın kellesi!...” dedi.

Hazır bulunanların hepsi hayret içinde kalmışlardı.

— “Sebep?...”

— “Babam seni köpek suretine soktuğu gece bir rüyâ gördüm. Bir adam bana İslâm olmamı emretti. Babama da teklif ettim, kabul etmeyince, kellesini kestim…”

Söz sırası Cıva Ali’ye gelmişti:

— “Ben hepinizi zevceliğe kabul ediyorum!” dedi. “Lâkin nikahımız Halife Harun Reşid’in huzurunda olacak. Yarın divan-ı hümayuna varın, beni bekleyin…”

Sihirbaz Yahudi’nin kellesi ile elbiseyi alıp ustasının evine yollandı.

Ertesi sabah Sıska Ahmet’i de yanına alarak Halifenin huzuruna çıktılar.

Cıva Ali, Halifenin huzurunda yeri öptükten sonra Sihirbaz Yahudi’nin kellesini takdim etti.

Halife Sıska Ahmet’e sordu:

— “Bu delikanlı kimin nesi?”

— “Efendimiz bu delikanlının ismi Mısırlı Cıva Ali’dir. Kulunuzun büyü çıraklarındandır. Din düşmanı olan Sihirbaz Yahudi’yi öldürüp kellesini huzur-ı hümayununuza takdim etti. Ferman efendimizin…”

Halife, Yahudi’nin kesik başına dikkatle baktıktan sonra dedi ki:

— “Ben bu sihirbazın katledildiğine bir türlü inanamıyorum. Hemen gidip sarayını arasınlar!...”

Biraz sonra Sihirbaz Yahudi’nin laşesi Halifenin huzuruna getirilmişti. Halife irade etti:

— “Melunun gövdesi ihrak olunsun!...”[392]

Bundan sonra, Yahudi’nin ve kasabın kızlarıyle câriyenin hikâyelerini dinledi. Üçü de Cıva Ali’nin ile izdivaçlarına ferman buyurulmasını istirham ettiler.

Halife gülümsedi:

— “Arzu-yı şahânem de bu merkezdedir.” dedi. Sihirbaz’ın sarayını da ayrıca zevcenize ihsan ediyorum!...”

Ve delikanlıya hitap ederek sordu:

— “Senin de bir dileğin varsa söyle!”

— “Efendimiz Fenli Delile’ye emir buyurunuz, kızı Zeynep’i bana nikahlasın!...”

Halife buna da ferman buyurdu ve Cıva Ali’ye sarayda büyük bir rütbeyle mesnet, bol maaş tahsis etti.

Bir müddet sonra delikanlı, Mısır’daki adamlarını Bağdat’a aldırttı. Hepsi sarayda birer memuriyet aldılar. Cıva Ali de birbirinden güzel dört karısının ortasında, ömrünün sonuna kadar bahtiyar yaşadı.

UMMANLI EBUL-HASAN’IN HİKÂYESİ

Şevketli Padişahım! Bundan evvelki hikâyelerimden bazılarında Halife Harun Reşid’in tebdil kıyâfetle şehri dolaştığını söylemiştim.

Yine bir gün, Harun Reşid’in canı sıkıldı. Veziri Cafer’le kölesi Mesrur’u yanına alıp saraydan tebdil çıktılar. Dicle kenarına varınca Halife kayığa binmek istedi. Maiyetiyle beraber kayığa girdiler. Bir müddet nehrin suları üstünde süzülüp gittikten sonra, ansızın durakladılar; mephut ve hayran kalmışlardı. Sahildeki konaklardan birinde gayet güzel sesli bir kız şarkı söylüyordu.

İşittiği şarkının letafetiyle[393] mest olan Harun Reşid vezirine dönerek:

— “Cafer!” dedi, “İşitiyor musun? Ömrümde bu kadar tatlı bir ses dinlemedim.”

— “Cafer kulunuz da keza...”

— “Şu konağa girip de câriyeden birkaç şarkı daha dinlesek!”

— “Ferman efendimizin!...”

Vezir derhal kayıktan çıktı; konağın kapısını çaldı. İçerden yakışıklı ve kibar bir delikanlı çıktı ve arzularını öğrenince fevkâlâde ikram ve iltifatla hepsini konağa aldı. Pek mükellef döşenmiş bir odada önlerine sofralar kuruldu. Yiyip içtikten sonra da onlara dedi ki:

— “Aziz misafirlerim! Her ne kadar isminizi ve kim olduğunuzu bilmiyorsam da sohbetinizden çok hoşlandım. Asilzâde olduğunuz her hâlinizden belli. Size ne derece izaz ve ikram etsem yine azdır. Canınız ne isterse emir buyurun, getireyim.”

Ev sahibinin bu teklifine Vezir Cafer cevap verdi:

— “Dışardan gayet güzel sesli bir kızın şarkı söylediğini işittik de zat-ı âlilerini onun için rahatsız ettik. Lütuf buyurun da emrederseniz o hanım gelsin; burada bize bir-iki şarkı okusun...”

Ev sahibi bu sözler üzerine derhal bir siyah câriyeye seslendi:

— “Git hanımını çağır!” dedi.

Biraz sonra gökteki ay kadar güzel ve genç bir kız, elinde cevahir kakmalı giranbaha[394] bir udla odaya girmişti.

Bir sedire oturdu. Hem ud çaldı, hem şarkı söyledi. Bu nağmeler o kadar yanık, o kadar hüzün verici idi ki, hazır bulunanların hepsi, Halife de dahil olmak üzere hüngür hüngür ağlamaya başladılar.

Harun Reşid, okuduğu şarkılardan kızın aşk acısı[395] çektiğini anlamıştı. Ev sahibine sordu:

— “Öyle sanıyorum ki, bu güzel sesli kız birine âşıktır?”

Delikanlı doğruyu söylemedi:

— “Hayır efendim, annesi babası pek yakında irtihal ettiler[396] de onun için bu kadar hazin şarkılar söylüyor.”

Harun Reşid buna pek inanmadı. Ev sahibinin yüzüne dikkatlice baktı. Garip şey! Bu delikanlının yüzü çok yakışıklı ve güzel olmakla beraber limon gibi sapsarı idi. Bunun üzerine Halifenin büsbütün merakı uyandı:

— “Ey delikanlı” dedi, “bizim birer birer kim olduğumuzu bilmek ister misin?”

— “Elbette efendim, canıma minnet!...”

Halifenin işareti üzerine Vezir Cafer, kim olduklarını birer birer söyledi.

Delikanlı “Emirülmü’minîn” ismini işitir işitmez, ok gibi yerinden fırladı, Halifenin ayaklarına kapanıp pabuçların ucunu öptü.

— “Delikanlı! Senden bir sualim var. Hiç çekinmeyip dosdoğru cevap vermeni istiyorum. Yüzündeki sarılığın menşei nedir? Doğarken böyle limon sarısı mı doğdun, yoksa bu iş sonradan mı başına geldi? Anlat bakalım!...”

Delikanlı bunun üzerine şöylece söze başladı:

Efendimiz, bu gayetle garip ve acayip bir hikâyedir. Anlatayım da bakın:

Kulunuz Umman şehrinin tacirlerindenim. Babam bu şehrin en büyük bezirganı idi. Malı mülkü hesapsızdı. Yalnız deryada sefere çıkan otuz gemisinden her sene otuz bin altın kazanırdı.

Babam ihtiyarlayıp da Hakk'ın rahmetine kavuşunca, bütün serveti bana kaldı. Babamın biricik oğlu olduğum için yegâne mirasçısı da bendim.

Bir gün, selâmlıkta otururken, dostlarımdan birkaç tacir misafirliğe geldiler. Hediye olarak da bizim memlekette bulunmayan nadide meyvalardan bir sepet dolusu getirmişler. O zamana kadar o çeşit meyvalardan hiç tatmadığım için taaccüp ettim:

— "Bu meyvaları hangi şehirden getirdiniz?" diye sordum.

— "Bağdat'tan!..." dediler.

Ve Bağdat'ı ballandıra ballandıra öyle bir methettiler ki, behemehal bu şehri görmeye karar verdim.

O günden tezi yok, emlak ve akarlarımın hepsini birer birer satılığa çıkardım. Bütün servetimi altın ve cevahire tahvil ederek Basra'ya giden bir gemiye bindim. Oradan da Bağdat yolunu tuttum.

Şehre vardıktan birkaç gün sonra, beldenin güzelliklerini seyr ü temaşa için evden çıktım. Çarşıdan geçip büyük bir meydana vardım. Baktım, fevkâlâde kibar giyinmiş bir ihtiyar, yanında dört câriye ve beş köle, meydanın ortasında duruyor. Yanımdakilere:

— "Bu aksakallı ihtiyar kimdir?" diye sordum.

— "Bu ihtiyar adamın adına Şeyh Tahir derler. Kim arzu ederse, ona müracaat eder ve para mukabilinde ıyş ü işret edip dilber câriyelerden hangisini isterse, onunla istediği gibi eğlenir…"

Doğrusu ya bu da benim canıma minnetti. Para cihetinden düşünecek değildim. Avuç dolusu altın sarf etsem bile servetim kolay kolay tükeneceğe benzemiyordu. Derhal ihtiyarın yanına sokulup selâm verdim. Selâmımı aldı:

— "Ne istiyorsun evlâd?" dedi.

— “Kabul buyurulursa, devlethânenizde misafir olmak isterim…” diye cevap verdim.

— “Hay hay oğlum,” dedi, “başımın üstünde yeriniz var. Cariyelerin hangisiyle eğlenme arzusunda iseniz, bana evvelden haber verin. Zira kızlarımız çeşit çeşittir, ucuzu var, pahalısı var. Bir geceliği on altından yüz altına kadar câriyelerimiz emrinize amadedir. Hatta bir gecesi iki yüz altınlık dilberlerimiz varsa da, pek yıkım olur diye size teklif etmeyi münasip görmüyorum. Şimdi söyleyin bakayım delikanlı, hangisinden istiyorsunuz?”

Pek fazla israf etmiş olmamak ve kızların güzelliği hakkında bir fikir edinmek maksadıyle dedim ki:

— “Gecesi on altın olan câriyelerden bir tanesini ayırırsanız memnun olurum.”

Ve bir aylık ücret olan üç yüz altını peşin olarak eline teslim ettim.

Şeyh Tahir parayı aldıktan sonra kölelerinden birine, beni konağa götürmesini emretti.

Köle önde, ben arkada muhteşem bir konağa girdik. Hamamı kızdırmışlar. Yıldız gibi iki câriye beni ovuştura ovuştura bir güzel yıkadıktan sonra ipek elbiseler giydirdiler; koltuklarıma girip süslü bir odaya götürdüler. Biraz sonra da beklediğim kız odaya girdi. Çehresi o kadar güzeldi ki, bir güneş gibi gözlerimi kamaştırdı. Teklifsizce geldi, kucağıma oturdu. Öpüştük, koklaştık…

Bu sırada halayıklar önümüze gümüş bir sofra getirdiler. Sofrada güvercin kebabı ve şarap vardı. Kemal-i afiyetle içtik ve gece sabaha kadar cümbüş yaptık.

Uzatmayalım, bir ay, hep böyle zevk ü sefa içinde geçti. Otuz gün hitama erince, tekrar Şeyh Tahir’i buldum.

İhtiyar beni görünce gülümsedi:

— “Aziz yavrum” dedi, “nasıl bari, memnun oldunuz mu?”

— “Memnun da söz mü efendim? Bana tamamıyle mesut günler yaşattığınız için size çok müteşekkirim.”

— “Başka bir emriniz?”

— “Estağfurullah! Gecesi yüz altın olan câriyelerden birini de görmek istiyorum.”

— “Müsterih olunuz delikanlı! Hemen bu geceden tezi yok, câriyeyi koynunuzda bilin.”

Üç bin altını ihtiyarın eline saydım. Filhakika o gece eskisinden bin kat daha güzel bir kızla yattık. Bir ay da onunla yaşadım. Fakat bu bir ay bana bir gece gibi geldi. Yine Şeyh Tahir’i aramaya başladım. Baktım meydanda müthiş bir kalabalık.

— “Bu nedir, ne oluyor?” diye sordum.

— “Gel, sen de bizim gibi etrâflardaki damlardan birine çık da ne olduğunu görürsün!” dediler.

Hakikaten bütün halk damlara çıkmışlardı. Ben de çıktım. Bir de ne göreyim:

Ortada etrâfı kırmızı perdelerle çevrilmiş bir muntazam sahne, sahnenin ortasında, geniş bir sedir üstünde çırılçıplak dilber bir kızla bir delikanlı sarmaş dolaş olmuşlar, öpüşüp oynaşıyorlar…

Kız o kadar güzeldi ki, bir türlü tasvir edemem. Ömrümde bu kadar dilberini hayalimden bile geçirmemiştim. Elhasıl peri kızı gibi bir şeydi.

Gördüğüm manzara karşısında ağzım açık kalmıştı; kızın güzelliğine hayran olmuştum.

Damdan inip de bir aydan beri beraber yaşadığım câriyenin yanına varınca, gördüğüm şeyleri birer birer kendisine anlattım. Cariye sözlerimi nihayete kadar dinledikten sonra gülümsedi:

— “Ey Ebul-Hasan” dedi, “o gördüğün dilber kız efendimiz olan Şeyh Tahir’in kerimesidir. Biz hepimiz onun câriyeleriyiz. Onun bir gecesi beş yüz altındır.”

Yaaa!... Demek aklımı başımdan alan o dilberin de visaline nail olabilecektim. Kendi kendime düşündüm:

— “Böyle müstesna bir mahluka kavuşmak için değil beş yüz altın, hatta bütün servetimi bile versem azdır.” dedim.

Sabahı iple çektim. Tan yeri ağarıp da horozlar ötmeye başlayınca, derhal sokağa fırladım. Doğru bir hamama gittim. Yıkanıp paklandıktan sonra ipekli ve sırmalı elbiselerimin en iyisini giyip Şeyh Tahir’in yanına vardım.

— “Esselâmün aleyküm evlâd!”

— “Ve aleyküm selâm şeyh babacığım…”

— “Hayrola? Böyle erken erken teşrifinize sebep ne olsa gerek?”

— “Aman baba, gecesi beş yüz altınlık bir kız!”

Böyle söylerken kuşağımdaki keseleri de çıkarmıştım. Biner altından on beş kese!...

Şeyh Tahir bir aylık ücreti peşinen alınca kölelerden birini çağırdı:

— “Bu delikanlıyı hanımefendiye götür!” diye emretti.

Köle beni bu sefer eskilerinden bin kat daha muhteşem bir saraya götürdü. Şeyh Tahir’in kızı ile baş başa bıraktıktan sonra çekilip gitti. Hakikaten umumî meydanda kırmızı perdelerle çevrilmiş sahnede çırılçıplak görüp de âşık olduğum dilber buydu.

Şaşkınlığımdan ne diyeceğimi bilemiyor, onun nazirsiz güzelliği etrâfında pervâne gibi dönüyordum.

Bir ay müddetle, gece gündüz, bir saniyecik olsun birbirimizden ayrılmadık. Ay başı gelince ben tabii doğruca babasına koştum ve altınları saydım.

Günler, haftalar, aylar bir nehir gibi akıp geçiyordu ve biz zevk ü sefa içinde puyandık…[397]

Nihayet bir gün geldi ki, bütün servetim tükenip bitti. Başımı ellerimin içine alıp pis pis düşünmeye başladım. Şimdi ne yapacaktım? Altınlar

suyunu çektikten sonra sevgiliden ayrılmak zarureti hasıl olacaktı.

Hâlbuki onsuz yaşayamayacağımı pekâlâ biliyordum. Bir gün, yine bu acı kuruntularla ağlayıp hıçkırırken kız ansızın beni bastırdı:

— “Sana ne oldu?” dedi. “Neden ağlıyorsun?”

— “Ben ağlamayayım da kimler ağlasın!” diye cevap verdim. “Ey güzel peri, sen de bilirsin ki, şimdiye kadar babana her gece için beş yüz altın veriyordum. Hâlbuki şimdi altınlar suyunu çekti; fülüs-i ahmere[398] muhtaç vaziyete düştüm. Senden ayrı nasıl yaşayabilirim? Sensiz hayat bana zindan olur. Şimdi acı gözyaşları dökmemin sebebini anladınız sanırım!...”

Bu sözleri hıçkıra kıçkıra söylemiştim. Sevgilim hemen boynuma atılıp iki yanaklarımı öptü:

— “Ey gözümün nuru!” dedi. “Babamın bir âdeti vardır. Hangi delikanlı onun yüzünden servetini tüketip de iflas ederse, onu üç gün daha misafir eder, para pul aramaz. Üç gün de geçti miydi, derhal kapı dışarı eder, hiç dinlemez.”

“Bunun için, sen sakın ona paranın bittiğini sezdirme. Mesele gizli kalsın. Ben sana bir hile göstereceğim; zira ben de seni çıldırasıya seviyorum. Senden ayrılmaya takatim yok…

“Babamın bütün anahtarları bende durur. Şimdi anlaşıldı ya, iş gayet basit. Ben her gün sana beş yüz altın vereceğim, sen de onları götürüp babama teslim edeceksin; babam da getirip bana yatıracak. Bu kurnazlık sayesinde altınlar devr-i daim oladursunlar, biz de safâ-yı hatırla cümbüşe devam edeceğiz…”

Artık sevincime payan yoktu. İş tıkırında gidiyordu. Her akşam sevgilimden beş yüz altını alıyor, Şeyh Tahir’e teslim ediyordum. Bir sene bu hile ile yaşadık, daha da kim bilir kaç yıl yaşayıp gidecektik; fakat günün birinde sevgilim nasılsa has câriyelerinden birine darıldı; öfkesini yenemedi, kızcağızı bir güzel dövdü. Bunun üzerine câriye:

— “Ya, öyle mi? Dur ben senin sırrını babana açayım da gör!” diyerek doğruca Şeyh Tahir’in yanına koştu ve meseleyi anlattı.

Bunun üzerine Şeyh Tahir, kızının dairesine geldi; bizi orada buldu. Sevgilimin önünde bana dedi ki:

— “Ey Ebul-Hasan! Sen benim âdetimi bilmiyor musun? Hangi adam bizim yanımızda servetini bitirip de iflas etse, onu üç gün misafir alıkorum ve para pul istemem. Fakat üç günden sonra da kapı dışarı edip bir daha kabul etmem. Sen ise beni aldattın; servetin bittiği hâlde bir sene bedavadan zevk ü sefa sürdün…”

Kölelerine dönüp sert bir sesle şu emri verdi:

— “Şu adamın üstündeki elbiseleri soyun; yırtık pırtık bir dilenci elbisesi verin, giysin…”

Köleler Şeyh Tahir’in dediğini yaptılar. Sonra da elime üç-beş kuruş verip:

— “Haydi bakalım” dediler, “çek arabanı! Görüyorsun ki, yakayı ucuz kurtardın; ne dayak yedin, ne işkence çektin. Yalnız unutma ki seni bir şartla serbest bırakıyoruz: Bir daha bu şehre adım atmayacaksın. Aksi takdirde iyi bil ki, kellen derhal uçacaktır; Bağdat’a ayak basar basmaz katledileceksin!...”

Böyle dedikten sonra saraydan dışarı çıkarıp bırakıverdiler. Sefil, sergerdan[399] sokak ortasında kalakalmıştım. O kadar meyus[400] oldum ki, dilim bunu anlatmaya muktedir değildir. Bir milyon altından ibaret servetimin hepsini bu ihtiyara kaptırmış, sonra da sevgilimin kollarından koparılarak sokağa fırlatılmıştım. Çıldıracak gibi oluyordum. Fakat elimden hiçbir şey gelmiyordu.

Üç gün üç gece, aç aç Bağdat sokaklarında dolaştım durdum. Sonra, Basra’ya giden gemilerden birine girip Basra şehrine vasıl oldum.

Çarşıda gezerken eski ahbaplardan bir tacir yanıma geldi:

— “Vay Ebul-Hasan, sen burada mısın? Çoktan beri senden hiçbir haber alamamıştık. Çok şükür görüştüğümüze. Ne var, ne yok?”

Dostumun yanına oturdum ve başımdan geçenleri birer birer hikâye ettim. Dostum hikâyemden cidden müteessir oldu:

— “Yaptığın iş akıllı işi değil!” dedi. “Şimdi ne yapmak niyetindesin?”

— “Vallahi azizim, doğrusunu istersen hâlâ aklım başımda değil; ne yapacağımı, neye karar vereceğimi ben de bilmiyorum.”

— “Sana bir şey teklif etsem, bilmem gücüne gider mi? Hani hatırına bir şey gelmesin diye söylüyorum. Benim dükkanımda oturup alış-veriş hesaplarına baksan nasıl olur? Sana münasip bir maaş bağlarım. Bakalım Allah ne gösterir…”

Eski dostun bu teklifini teşekkürle kabul ettim ve hemen o günden itibaren işe başladım.

Aradan bir sene daha geçti. Benim de yüz altın kadar ihtiyat param olmuştu.

Bir gün, deniz kenarındaki evimde oturuyordum. Baktım, büyük bir gemi geldi. Şehrin bütün tüccarları mal almak için gemiye gittiler. Ben de onların arasına karıştım. İhtimal ufak-tefek alış-veriş ederim, diyordum.

Gemiden iki bezirgan çıkıp yere bir halı serdiler ve halının üstüne ufak bir çekmece içindeki mücevherleri döktüler. Halının üstüne saçılan elmaslar gözlerimi kamaştırmıştı.

Tüccarlar artırmaya başladılar. Yüz, iki yüz, üç yüz, dört yüz altın! Müzayede devam ediyordu. Ben de bu sırada bir kenara büzülüp mahzun mahzun boynumu bükmüştüm.

Bezirganlardan biri, benim bu hâlimi görünce sordu:

— “Siz ne duruyorsunuz? Tüccarlarla beraber neye artırmıyorsunuz?”

Bu sual karşısında büsbütün utandım. Gözlerimden gayri ihtiyari yaş akmaya başladı:

— “Bende ancak yüz altın var” dedim, “böyle kıymetli emtiayı nasıl artırabilirim?”

Meğer bu bezirganlar eskiden babamı tanıyorlarmış. Vaktiyle onun pek çok iyiliklerini, ihsanlarını görmüşler. Beni de kolayca tanıdılar.

— “Sen merhum falancanın mahdumu Ebul-Hasan değil misin?”

— “Evet…”

Bunun üzerine hazır bulunan tüccarlara dönerek:

— “Ey cemaat!” diye bağırdılar. “Biz bu gördüğünüz zî-kıymet taşların kaffesini yüz altın mukabilinde bu delikanlıya sattık. Her ne kadar bu mücevherat yüz altından kat kat fazla ederse de, merhum babasının hatırına binaen bu fiyat üzerinden ona bırakıyoruz. Bu delikanlı nasılsa feleğin gadrine uğramış bir devlet düşkünüdür. Lütfen reddetmeyip hediye olarak bizden kabul etsin…”

Takdim edilen mücevheratı minnetle kabul ettim ve elmasçılar çarşısında bir kuyumcu dükkanı açtım.

Alış-verişim, hamd olsun, yerinde gidiyordu. Bir gün, mücevherleri tatbik ederken baktım, akikten mamul adi bir yüzük. Yüzüğü evirdim, çevirdim, gördüm ki, üzerinde karınca ayakları gibi satırlar hakkolunmuş. Okuyup mânâ vermek istedim, kabil değil. Hiçbir işe yaramayacak böyle adi bir yüzüğü dükkanda teşhir etmeyi muvafık bulmadığımdan tellala verip dolaştırdım; fakat kimse yirmi kuruştan fazla vermeyince, dükkanda alıkoydum.

Aradan bir sene geçti. Bir gün yabancı bir adam dükkana girip selâm verdi.

— “Ve aleykümselâm! Buyurun, oturun!...”

Yabancı müşteriye yer gösterip ikram ettim. Müşteri bir taraftan da dükkandaki mücevheratı tetkik ediyordu. O sırada gözü nasılsa akik yüzüğe ilişmiş. Hemen yerinden fırladı, ellerime sarılıp şapır şupur öptü.

— “Elhamdülillah, elhamdülillah! Ey Rab, kadir-i mutlaksın!...” diyerekten Allah’a hamd ü sena etmeye başladı.

Ben afallamıştım. Acaba bunun sebebi ne olsa gerek? Bu sırada yabancı müşteri duasını bitirmiş, bana soruyordu:

— “Bu yüzüğü satar mısınız?”

— “Elbette satarım. Satmayacak olduktan sonra dükkanda işi ne?”

— “Mademki öyle, yirmi altın versem, verir misin?”

Alay ediyor sandım; kulak vermedim.

— “Yüz vereyim?” dedi.

Yine aldırış etmedim. Alay olursa böyle olmalı. Yüz altın mı? Hiç o kadar kıymetsiz bir yüzük yüz altın eder mi?

Cevap vermediğimi görünce, yabancı müşteri teklif ettiği yüz altını bine çıkardı.

— “Canım, bin altın veriyorum işte, naz etme!...”

Artık iyiden iyiye kafam kızmaya başlamıştı. Alayın bu derecesine tahammül edemezdim:

— “Behey adam! Sen benimle istihza mı ediyorsun?”

Müşteri bin altını da az görüyorum zannederek:

— “O hâlde iki bin altın olsun?” dedi.

Sustum.

— “Üç bin?...”

— …

— “Beş bin?...”

— …

— “On bin?...”

— …

— “Yirmi bin?...”

Yirmi bin der demez beynim attı; herifin gırtlağına yapıştım.

— “Defol kerata!... Yoksa şimdi seni boğarım. Ulan sen divâne misin? Böyle bir yüzüğe yirmi bin altın verilir mi? Görülmüş şey mi bu?...”

Hem avazım çıktığı kadar bağırıyor, hem de yabancıyı ite-kaka dükkandan dışarı çıkarmaya çalışıyordum.

Gürültüyü işiten komşu kuyumcuların hepsi, başımıza birikmişti. Kavganın sebebini sordular. Müşteri cevaben dedi ki:

— “Ben şu akik yüzüğe yirmi bin altın veriyorum. Sahibi ise az görüyor, vermiyor, siz ne dersiniz?”

Komşular:

— “Canım” dediler, “meseleyi uzatmaya mahal yok. Yirmi beş bin ver de pazarlığı bitirin…”

Ağzım açık kalmıştı. Hakikaten o divâne herif yirmi beş kuruş bile etmeyen yüzüğe yirmi beş bin altını şıkır şıkır saydı. Sonra da boynuma atılıp yanaklarımdan öptü:

— “Azizim” dedi, “sana ne kadar teşekkür etsem azdır. Bana binlerce altın kazandırdın. Zira yüz bin altın dahi isteseydin, behemehal verip yüzüğü alacaktım…”

Ey Emirülmü’minîn, işte o vakit kan yüzümden çekildi; derhal gördüğünüz bu sarılık çehreme arız oldu. Yabancı müşteriye dönüp dedim ki:

— “Bunun hikmeti nedir; bana anlat ki, hiç olmazsa meraktan kurtulayım.”

— “Hay hay!...” dedi ve anlattı:

Hint Padişahının kızı sar’a illetine tutulmuştu. Hiçbir ilaç kâr etmedi. Bir gün Padişah büyük bir divan kurdu. Kızının hastalığını iyi etmek için ne gibi çarelere başvurmak icap ettiğini sordu. Vezir vüzeranın cümlesi dilsiz kaldılar ve başlarını eğdiler. Yalnız ben büyük bir cesaretle yerimden kalkıp tahtın önüne kadar ilerledim. Yere kapanıp tahtın saçaklarını öptükten sonra:

— “Padişahım, Babil ikliminde Sadullah nâmında bir şeyh bilirim ki, ulum-i hikemiye ve simyada[401] dünya yüzünde naziri yoktur. Eğer ferman-ı hümayununuz sadır olursa, kulunuz gidip ondan ilaç getireyim.”

Padişah derhal irade etti:

— “Bugünden tezi yok, hemen sefer tedarikine başla. Hazine-i hassadan da yanına yüz bin altın verilsin!...”

— “Padişahım, bir de akik parçası lütuf buyursanız…”

— “Hay hay!... Bir de akik parçası verilsin!...”

Hemen o gün yol hazırlığını gördüm; yüz bin altınla akik parçasını hamilen Babil’e giden büyük bir kervana iltihak ettim. Babil’e varır varmaz, doğru o mübarek şeyhin yanına koştum.

— “Aman şeyhim, medet senden!... Keramet senden!...”

Şeyh arkamı sıvazladı. Sonra o akik parçasından bir yüzük yapıp üstüne karınca ayakları gibi incecik tılsımlar hakketti[402]. Yüz bin altını bırakıp tılsımlı yüzüğü alarak Hindistan’a avdet ettim.

Padişah, tılsımlı yüzüğü kızının parmağına takar takmaz, zincirlere bağlı olan deli kız, derhal sükunet bulup gülümsedi. Kızının böyle birdenbire şifa bulduğunu gören Padişahın sevincine payan yoktu. Ne çare ki, bu sevinç de pek uzun sürmedi.

Bir gün Sultan Hanım, câriyeleriyle beraber denizde sandal safâsı yaparken, nasılsa yüzüğü denize düşürmüş. Yüzük düşer düşmez de ağzından kanlı köpükler saçarak bayılıp hastalanmış.

Bunun üzerine Padişah babası beni tekrar huzura celbedip o şeyhin yanına gönderdi. Gittim; fakat şeyhi bulamadım; ben gelmeden bir hafta evvel ölmüş.

Dönüp Padişaha keyfiyeti arz ettim. Padişah, bu sefer de maiyetime on kişi vererek kızına ilaç aramak için beni gönderdi. Tesadüfün şu büyük lütfuna bakın ki, kaybolan yüzüğü sizde buldum.

Böylece anlattıktan sonra yüzüğü aldı, veda ederek çıkıp gitti. İşte ya Emirülmü’minîn, yüzümün limon sarısı renginde olmasının sebebi budur.

Bu vak’adan sonra malımı toplayıp paralarımı tahsil ettim ve Bağdat’a döndüm.

İlk gittiğim yer, doğru Şeyh Tahir’in konağı oldu. Fakat ne göreyim, eski şenliklerden hiç eser yok. Her taraf cenaze evine dönmüştü. Hâlbuki

eskiden her saat düğün evinden farksızdır.

Komşulardan sordum.

— “Bilmiyor musun?” dediler, “Birkaç sene oluyor ki Şeyh Tahir’e Ummanlı Ebul-Hasan nâmında bir delikanlı misafir olmuştu. Bu delikanlı Şeyhin kızıyle uzun müddet zevk ü sefa sürdü ve milyonlara varan servetini hep bu uğurda sarf edip tüketti. Bunun üzerine Şeyh Tahir kendisini sefil ve perişan bir hâlde kovmuştu. Meğer kız Ebul-Hasan’a âşıkmış. Delikanlı Bağdat’ı terk ettikten sonra kız hastalanıp yatağa düştü; ölüm derecelerine geldi. Babası her şeyi yüz üstü bıraktı ve delikanlıyı bulup getirene yüz bin altın vaat etti ve bütün câriyelerini sattı…”

Sevgilimin ölüm derecesinde hasta olduğunu ve beni fırıl fırıl aradıklarını öğrenince komşulardan birine dedim ki:

— “Git, Şeyh Tahir’e söyle. Ummanlı Ebul-Hasan kapıdadır!”

Adamcağız ok gibi fırlayıp müjdeyi Şeyhe götürdü. Biraz sonra Şeyh Tahir koşarak beni karşıladı ve kızının yatak odasına aldı. Kızcağız balmumu misali sararmış yatıyordu.

— “Sevgili kızım, kalk bak, Ebul-Hasan geldi!”

Sevgilim bu sözleri duyunca hemen gözlerini açtı ve aniden sıçrayıp boynuma atıldı. Ağlaşa ağlaşa kucaklaştık. Sevgilim o vakte kadar yiyip içmekten kesilmişken tekrar iştihası açıldı, kebap ve şarap emretti.

O gece kadı ve şahitlerin huzuriyle nikahımız kıyıldı; dokuz ay on gün sonra da nur topu gibi bir oğlumuz dünyaya geldi…

SEVGİLİSİNİ SATAN

BAĞDATLI MUSİKİŞİNASIN HİKÂYESİ

Evvel zamanda, Bağdat şehrinde gayet zengin bir musikişinas vardı. Bu zat günün birinde, fevkâlâde güzel ve çok genç bir câriye satın aldı. Seviştiler, dünyayı unutup zevk ü safâya daldılar. Musikişinas bir taraftan sevgilisine saz ve musiki hünerlerini öğretiyor, onu da kendi gibi sanatkâr yapmaya çalışıyordu.

Fakat hazıra ne dayanır? Bir gün geldi ki, musikişinasın bütün serveti suyunu çekti, fülüs-i ahmere muhtaç oldular.

Artık hayatlarının tadı kalmamıştı. Ne yapalım, ne edelim diye dertleşirlerken câriye dedi ki:

— “Ben bir çare düşünüyorum. Sen beni esir pazarına götürüp sat. Ben nasıl olsa kolayını bulup tekrar sana kaçarım. Paraları da tıkır tıkır yeriz. Ne dersin?”

— “Doğrusu iyi akıl!... Hemen bugünden tezi yok seni pazara çıkarayım.”

Pazarda Haşimîlerden zengin bir adam câriyeye bin beş yüz altın verip satın aldı. Musikişinas da altınları keseye koyup evine döndü. Fakat kapıdan içeri adımını atar atmaz nedamet, zehirli bir ok gibi kalbine saplandı. Bu bomboş evin karanlık bir zindandan farkı neydi?

Zavallı adamcağız anladı ki, sevgilisinden ayrı bir saat bile yaşamasına imkân yok. Derhal gerisin geriye döndü; zengin Haşimîyi buldu:

— “Azizim, al şu bin beş yüz altının hepsi senin olsun. Bana câriyemi ver!...”

Haşimî gülümsedi:

— “Geç kaldın delikanlı” dedi, “aramızdaki alış-veriş biteli hani bir asır oluyor!... Bin beş yüz değil, üç bin de versen, bende satılık câriye yok…”

Eyvah!... Şimdi ne yapsın? Ağlayıp dövünmekten başka çare kalmamıştı…

Musikişinas da öyle yaptı, saçlarını yolup yakasını yırtarak, akılsız başını duvarlara vura vura yürümeye başladı. Evine dönüp yaralarını büsbütün deşmektense yoluna düşen mescitlerden birine girdi. Sevgilisinin hasretiyle mecnun gibi gözyaşları dökerek altın kesesini başının altına koydu, o hâlde uyuyakaldı.

Uyku arasında başının altındaki kesenin usulca çekildiğini sezer gibi olmuştu. Sıçrayıp ayağa kalktı. Baktı ki, hırsızın biri altın kesesini aşırmış kaçıyor. Derhal peşinden seğirtti. Fakat seğirtmesiyle yüzükoyun kapanması bir oldu. Çünkü usta hırsız daha evvel zavallının ayağını pencerenin demirine sıkı sıkı bağlamayı ihmal etmemişti. İpi çözünceye kadar da hırsız kim bilir nereleri boylamış bulunuyordu.

Musikişinas, sokaklarda bir müddet oraya buraya koştu. Hırsızı koydunsa bul!...

Adamcağız şimdi ne yapsın? Sevgilisinin hasretine mi yansın, çaldırdığı altınlara mı?... Düşündükçe aklını oynatır gibi oluyordu. Gözlerinin önüne siyah bir perde çekildi. Şuursuz bir hâlde doğru Dicle’nin kenarını boyladı:

— “Böyle yaşamaktansa ölmek evlâdır!” diyerek kendini kaldırıp cumbadak nehre attı.

Bereket yakında balıkçılar vardı da, nehre ağır bir cismin düştüğünü duyar duymaz o tarafa koştular. Bedbaht adamı şalvarının paçalarından sular sızarak nehirden çıkardılar.

— “Be adam, sana ne oldu da tatlı canına kıydın? Neden bu genç yaşta intihara kalkıştın?” dediler.

Musikişinas hem ağladı, hem de hikâyesini başından nihayetine kadar anlattı. Hazır bulunanlar hâline pek acıdılar. Vah vah diyerek zavallıyı teselli etmeye çalıştılar ve koltuğuna girip bitap bir hâlde evine kadar götürüverdiler…

Kuru teselliden ne çıkar? Bahusus teselli ettiğimiz adam, câriyesini satmış ve altınlarını çaldırmış bir âşık olursa!...

Ahali kapıdan çıkar çıkmaz o da tekrar sokağa fırladı. Ne yapacağını, nereye gideceğini bilmiyordu. Kime başvursun? Derdinin devasını nerde

arasın? Güzelim câriyeyi kendi elceğiziyle götürüp sattıktan sonra, şimdi ne halt etsin?

Bunları düşüne düşüne yine Dicle kenarını boylamıştı. Orada baktı ki, bir gemi sefere hareket etmek üzere hazırlanmış duruyor. “İhtimal seyahat biraz olsun derdimi dağıtır ve gönlümü avutmaya vesile olur…” diyerek geminin kaptanına çıktı. Kendisini de beraber götürmelerini rica etti.

Kaptan dedi ki:

— “Sizi de beraber alırdım; fakat gemiyi bir Haşimî bezirgana kiraladım. Onun maiyetinden başka hiç kimse gemiye giremez…”

Bu sözler üzerine musikişinas kaptanın ellerine sarıldı, yalvarıp yakarmaya başladı. Kaptan iyi kalbli bir adamdı:

— “Pekâlâ, seni alalım; ama” dedi, “bu kıyâfetle olmaz. Elbiselerini değiştirip gemici kisvesine gir, bizim tayfaların arasına karış. Bu suretle bezirgan seni de gemici zanneder ve seyahatine müdahale etmez.”

Hemen esvabını çıkarıp gemici kıyâfetine girdi.

Aradan bir saat geçti. Geminin içinde aşağı yukarı işe koşarken bir de ne görsün, sevgili câriyesi yanında iki halayıkla kamarada oturup duruyor.

Sevincinden az kalsın küçük dilini yutacaktı. Talihi imdada yetişmişti. Sevgilisine bu kadar yakın bulunmak ona kafi geliyordu; şimdilik ötesini aramıyordu…

Derken, bezirgan süslü bir katır üstünde, arkasında köleleriyle göründü. Gemiye çıktılar. Derhal yelken açıp hareket ettiler.

Bezirgan şarap sofrasını kurdurdu. Iyş ü işrete başlandı. Cariyenin eline de bir ud verdiler:

— “Haydi bakalım, biraz çal ve şarkı söyle!...”

Fakat kızcağız hıçkıra hıçkıra ağlamaktan saz çalıp şarkı söylemesi ne mümkün?

Udu bir tarafa fırlattı, hüngür hüngür bir ağlamadır tutturdu…

Musikişinasa gelince, o da bu hazin sahnenin karşısında dayanamamış, düşüp bayılmıştı.

Bezirgan kaptana çıkıştı:

— “Böyle mecnun tayfaları ne diye gemiye alırsınız, anlamam ki!...”

— “Hiddet buyurmayınız efendim… ilk iskelede derhal karaya çıkarıp bırakırız… Siz keyfinize bakın!...”

Hakikaten de öyle oldu. Zavallı musikişinas nehir kenarında, uzaklaşan geminin arkasından bakakaldı.

Bu sırada bir büyük gemi geçiyordu. Alaca karanlıkta, sahilde bir tayfanın tek başına durduğunu görünce dümeni çevirdiler:

— “Heeey gemici! Orda yapayalnız ne arıyorsun?”

Beriki cevap verdi:

— “Abdest bozmak için çıkmıştım. Arkadaşlar zilzurna sarhoştu, beni bırakıp gitmişler.”

Bunun üzerine kaptan onu da gemisine aldı ve Basra’ya götürdü.

Zavallı âşık yine meteliksiz ve sevgilisinden uzaktı. Üstelik yabancı bir şehirde bulunuyordu. Yer ve yurt bilmez, kimsesiz bir garibin derdini kim dinler? Zavallı boynu bükük, sokaklarda serseriyâne dolaşmaya başladı.

Dolaştı, dolaştı, nihayet bir bakkal dükkanına girdi. Bir divitle bir tabaka kağıt istedi. Bakkal yazısının güzel olduğunu görünce, nerden geldiğini ve kimin nesi olduğunu sordu. Musikişinas şöyle cevap verdi:

— “Kimsesiz ve fakirim” dedi, “nasıl bir iş olursa olsun, yapmaya hazırım…”

Bakkal biraz düşündü:

— “İstersen benim yanımda kal.” dedi. “Dükkanda oturur, defterlerimi tutarsın. Boğazına ve üst-başına baktıktan başka ayrıca para da veririm.”

Musikişinas bu teklifi büyük bir memnuniyetle kabul etti. Canla başla ve sadakat dairesinde iş gördüğü için bakkalın kazancı pek çok artmıştı.

Bakkal bunu görünce aylığına zam yaptı ve kızını nikahla ona verdi.

Bununla beraber gönlündeki hayali bir türlü silemiyordu. Aradan iki sene geçtiği hâlde câriyeyi düşündükçe kalbi parçalanıyor, gözlerinden kanlı yaşlar boşalıyordu.

Günlerden bir gün, bütün şehir halkı mesirelerde eğlenirken o da şöyle bir deniz kenarına çıkıp dolaşmayı arzu etti. “İhtimal ki” diyordu, “câriyenin izine tesadüf ederim.”

Fakat akşama kadar dolaştığı hâlde sevgilisine benzer hiçbir kadına rast gelmedi. Nevmit ve meyus evine döneceği sırada câriyeyi satın alan bezirganla karşılaşmasın mı?

Hemen koşup selâm verdi. Bezirgan:

— “Ve aleykümüsselâm” dedi. “Doğrusu ya, sizin câriye çok garip bir mahlukmuş. Sizden ayrıldıktan sonra elbiselerini yırttı, ağlayıp sızlamaktan, ah ü figan etmekten bir dakika bile hâlî kalmadı. Ne saz çaldı, ne şarkı söyledi. Allah şahidim ya, gözyaşlarına merhamet edip elimi bile sürmedim. Basra’ya geldikten sonra da ne yapsa beğenirsiniz? Bahçede bir mezar kazdı, mezarın yanından ayrılmıyor, gece gündüz orada ağlayıp saçını yoluyor. Ölünce de vasiyeti mucibince oraya gömülecekti. Çok şükür ki, talih sizi bugün nasılsa benim karşıma çıkardı da zavallının felaketten kurtulmasına imkân hâsıl oldu. Sizden para falan istemem. Cariyenizi kurtarın yetişir…”

Musikişinası görünce câriye, öyle müthiş bir çığlık koparıp bayıldı ki, hazır bulunanlar, canı da beraber koptu sandılar. Neden sonra ruhlarla[403], kokularla kendine geldi, musikişinasın boynuna atılıp hüngür hüngür ağlamaya başladı. Şimdi ikisi de ağlaşıyorlardı. Fakat bu dökülen gözyaşları hasret senelerinin acı, zehirli yaşları değildi. Kavuşmadan doğan tatlı sevinç yaşlarıydı. Rikkati uyandıran bu manzara karşısında oradakilerin hepsi de gözyaşlarını tutamadılar.

Musikişinas, kayınpederinden özürler dileyerek karısını boşadı ve câriyeyle nikahlanıp Bağdat’a döndü.

Artık ölünceye kadar beraber yaşamaya, yekdiğerinden hiçbir suretle ayrılmamaya yeminler ettiler. Mesut ve bahtiyar bir ömür sürerek

ihtiyarladılar. Ölünce de vasiyetleri mucibince, cenazeleri bir kabirde yan yana gömüldü.

Şehrazat kadınların aşkta vefakâr olduğunu gösteren bu hikâyeyi bitirince bir sevda masalına başladı.

BEDİR ŞAH İLE SEMENDEL MELİKESİ

GEVHER SULTANIN MASALI

Padişahım, evvel zamanda İran'da büyük bir Şah vardı. Debdebe ve tantana içinde saltanat süren bu Şah, her cihetle mesuttu. Yalnız evlâdı olmadığı için mahzun oluyordu. O zamana kadar birçok câriyeleri istifraş ettiği[404] hâlde hiçbirinden çocuğu olmamıştı.

Günlerden bir gün, tahtında otururken esircilerin biri, bir câriye getirip huzura takdim etti.

Şah câriyenin güzelliğini görünce bin bir can ile âşık oldu. Esirciye sordu:

— "Bu câriye için kaç altın istiyorsun?"

Esirci cevap verdi:

— "Şahım, kulunuz bu câriyeyi uzak memleketlerden birinde, tüccardan iki bin altına satın aldım; fakat buraya getirinceye kadar üç bin altına mal oldu. Kabul buyurulursa, hediyeten takdim etmek isterim."

Bunun üzerine Şah esirciye on bin altın vererek câriyeyi alıkoydu ve harem sarayında denize nazır bir daire tahsis etti.

Şah hakikaten câriyeye meftun olmuş[405], aşkının ateşiyle yanıp kavrulmaya başlamıştı. Hiçbir hizmetinde kusur etmemelerini kalfalara sıkı sıkı tembihledikten sonra, akşamı iple çekti ve karanlık basar basmaz doğruca câriyenin dairesine gitti.

Fakat işin garip ciheti şu ki, Şah odaya girdiği hâlde câriye ne yerinden kımıldadı, ne de en küçük bir ihtiramda bulundu!...

Şahın hayretten ağzı bir karış açık kalmıştı. Ne demek olsun!... Onun gibi kuvvet ve kudret sahibi haşmetli bir hükümdar odaya girsin de bu câriye inanılmayacak bir cüretle yerinden kalkmasın!...

Fakat bu mülahazalar daha uzun sürmedi. Kızın güzelliği Şahın öfkelenmesine mâni olmuştu. Şah kendi kendine şöyle dedi:

— “Anlaşılan bu körpe fidan, saray âdâbına vakıf olmasa gerek. Her hâlde mürur-ı zamanla[406] terbiye ve nezaket öğreneceğine hiç şüphe etmiyorum. Bu seferlik kusurunu affetmek münasip olacak!”

Ve gidip câriyenin yanına oturdu. Yakından dikkat edince, kızın güzelliği büsbütün gözlerini kamaştırıyordu.

Şahın sabra pek de mecali kalmamıştı. Cariyeyi kucağına alıp sevmeye, okşamaya başladı. Öpüp kokluyor, derin “Oh!”lar çekerek âşıkâne sözlerle kızın gönlünü almaya çalışıyordu. Fakat câriye laf etmek şöyle dursun, gülümsemedi bile!...

Yemek sofrası geldi. Şah kendi eliyle güvercin besler gibi câriyenin ağzına yemek verdi ve kızı konuşturmak için türlü şaklabanlıklar yaptı. Lâkin bu tedbirlerin hiçbiri fayda vermedi. Cariye ağzını açıp da bir kelime bile söylemiyordu.

Hayret edilecek şey!... Yoksa dilsiz olmasın?... Öyle ya ihtimal anadan doğma dilsizdi.

Şahı bir meraktır sardı. Bu kadar dilber bir câriye dilsiz olduktan, bülbüller gibi ötmedikten sonra neye yarar?

Derhal ufak bir bahâneyle dışarı çıktı; kalfaları, halayıkları huzuruna celbetti.

— “Siz hanım sultanla geldi geleli hiç konuştunuz mu?”

— “Hayır haşmetli Şah! Biz her ne kadar kendilerine hitap ettik ise de, o cevap vermek şöyle dursun, yüzümüze bile dönüp bakmadı.”

— “Fesuphanallah!... Fesuphanallah!...”

Şah başını sallayarak tekrar câriyenin yanına girdi. O gece beraber yattılar. Şah câriyenin bakire olduğunu görünce, sevgisi büsbütün arttı, onu diğer gözdelerinden fazla sevmeye başladı.

Elhasıl bir sene onunla beraber yaşadı; artık diğer kadınların yanına yanaşmaz olmuştu.

Bir gün, yine bir arada otururlarken câriyeye dedi ki:

— “Seni ne kadar sevdiğimi, aşkından nasıl yanıp kavrulduğumu görüyorsun. Sarayımdaki bütün kadınları senin uğruna terk ettim, hiçbirisinin dairesine uğramaz oldum. Hemen Cenabı Hak’tan niyaz ederim ki, senden bir oğlan çocuğum dünyaya gelsin de benim taç ve tahtıma varis olsun. Senden de ricam şu ki, niçin konuşmadığının sebebini söyleyerek beni bu dertten kurtarmandır.”

Cariye bu sözler üzerine başını yere koyup bir müddet düşündü; sonra gözlerini kaldırıp gülümseyince Şah, odada şimşek parladı zannetti. Cariye:

— “Şahım” dedi, “Tanrı senin duanı kabul etti. Ben senden hamile kaldım; doğurmam da pek yakınlaşmıştır.”

Şah sevincinden çıldıracak gibi olmuştu. Bir taraftan câriye konuşmuş, diğer taraftan gebe olduğunu müjdelemişti. Hemen memleket dahilindeki fakir fukaraya ve bütün dervişlere sadakalar dağıttı; geceli gündüzlü donanma ve şenlik yapılmasını emretti. Sevgili câriyenin yanına dönünce, ona dedi ki:

— “Ey sevgili cananım! Bir sene geçti. Bir arada yiyip içtik; yattık kalktık, bir kelime söylemedin. Bunun sebebi nedir?”

— “Haşmetli Şahım! Şimdi bunun sebebini söyleyeceğim. Çünkü bir senedir gurbet acısı beni harap etmiş ve daüssıla[407] kalbimi mahzun bırakmıştı. Zira benim ismim Gülnar Sultandır. Babam deniz padişahlarındandı. Vefat edince saltanat ve devleti bize bıraktı. Bir zaman sonra civar hükûmetlerden biri, üzerimize hücum ederek memleketimizi zaptetti. Benim Salih isminde bir kardeşim ile bir de annem var. Onlarla biraz çekişip yeryüzüne çıktım. Deniz kenarında otururken, yanıma bir adam gelip beni aldı, evine götürdü. Otururken içime kuruntu bastı; adamcağızın başına ansızın öyle bir tekme vurdum ki, zavallı ölüm derecesine geldi. Bunun üzerine öfkelenip beni esirciye sattı. Esirci de sizin sarayınıza getirdi. Şayet sizden de o kadar şiddetli bir aşk ve muhabbet görmeseydim, burada da bir saat durmazdım; hemencecik şu pencereden denize atılıp giderdim. Daha sonra hamile olduğumu da anlayınca, sizin yanınızda kalmaya karar verdim. Zira karnımda çocukla beraber gidecek olsam, aile ve akrabam, çocuğun babasını tanımadıkları için, beni de kabul etmezler, reddederler. İşte şimdi ne için konuşmadığımı anladınız mı?”

Şah câriyenin bu sözlerini büyük bir merak ve heyecanla dinlemişti. Cevap olarak dedi ki:

— “Ey gözümün nuru! Senin ayrılığına nasıl takat getirebilirim. Sen dünyada benim nasibimsin. Bundan böyle de aramızda ayrılık mevzu-ı bahis olamaz.”

— “Çok doğru söylüyorsunuz efendim! Fakat vaz’-ı haml edeceğim[408] zaman yaklaştı. Annem ve akrabam doğururken başımda bulunmalıdırlar. Zira deniz kızları, yeryüzündeki kadınlara benzemez. Akrabam hazır bulunurlarsa, ben hiç ağrı çekmeden rahat rahat doğurabilirim. Hâlbuki onlar başımda bulunmayacak olurlarsa, doğururken başıma bir felaket gelmesi yüzde yüzdür.”

— “Allah göstermesin! Böyle bir felakete hiç meydan bırakır mıyız? Siz hemen bana söyleyin. Muhterem valideniz sultanla aziz akrabalarınız yeryüzüne nasıl çıkabilirler?”

— “Efendim, biz denizin üstünde, sizin karda yürüdüğünüz gibi yürürüz ve kat’iyen ıslanmayız. Bundan başka gözlerimizi su içinde açınca güneşi, ayı ve yıldızları görürüz. Akrabam gelince, ben onlara ne söylersem, sen sözümü tasdik et.”

Şah:

— “Hay hay!...” diyerek neticeye intizar etti.

Bunun üzerine Gülnar Sultan, iki parça öd ağacı çıkarıp buhurdanlığa attı ve anlaşılmaz birtakım kelimeler söyleyerek bir şeyler okumaya başladı. Henüz bir lâhza geçmemişti ki, denizde büyük bir duman peyda oldu.

Gülnar Sultan Şaha dedi ki:

— “Şahım, kalk bir tarafa gizlen ki, birdenbire seni görmesinler. Sen gizlendiğin yerden onları istediğin gibi seyredebilirsin.”

Şah kalkıp gizlendi. Eli ayağı da korkudan zangır zangır titriyordu.

Derken deniz dalgalandı. İçinden tıpkı Gülnar’a benzeyen ayın on dördü gibi bir delikanlı ile bir ihtiyar kadın ve beş güzel kız çıktı. Hepsi de

Gülnar’ın yanına geldiler. Beriki ayağa kalkıp sevinçle onları karşıladı. Öpüşüp sarmaştılar. Bir taraftan da gözlerinden sevinç yaşları dökülüyordu.

— “Ey Gülnar, sen ne yaptın, neden bizi terk edip gittin ve o kadar zaman hiç görünmedin? Sensiz dünya başımıza zindan oldu. Gece gündüz hep seni düşündük, hep seni andık.”

Bu acıklı sözler üzerine Gülnar da hıçkıra hıçkıra ağladı ve hikâyesini baştan nihayete kadar anlattıktan sonra:

— “Şimdi” dedi, “büyük bir Şahın yanındayım ve ondan hamileyim. İkimiz de birbirimizi seviyoruz.”

Bunun üzerine erkek kardeşi dedi ki:

— “Sevgili hemşireciğim, gel seni memleketimize götürelim!...”

Gizlendiği yerden bu sözleri işiten Şahın aklı başından gitmişti. Ya Gülnar onlarla beraber gitmeye kalkarsa!... Fakat Gülnar’ın verdiği cevap yüreğine su serpti:

— “Aziz biraderim, benim zevcim bu memleketin padişahıdır. Şimdiye kadar hiç evlâdı olmamış. Benden doğacak çocuk, onun tahtına varis olacak. Bu takdirde onu nasıl bırakabilirim.”

Biraderi cevap verdi:

— “Ey Gülnar, biz senin rahatını isteriz. Mademki rahat ve safâ içindesin, biz seni bundan mahrum etmeyiz.”

Bu sırada Gülnar, sofraların kurulmasını emretti. Yemekten sonra akrabaları dediler ki:

— “Ey Gülnar! Biz kocanın sarayına haberi olmadan girdik; sofrasına oturup yemeğini yedik; fakat yüzünü görmedik. Aramızda tuz ve ekmek hakkı geçti. Neden onu yanımıza çağırmıyorsun? Çağır da bizimle görüşsün!...”

Gülnar derhal kalktı ve Şahın gizlendiği yere vardı:

— “Efendim, bilmem konuştuklarımızı işittiniz mi?”

— “Evet, hem de hiçbir kelimesini kaçırmamak şartıyle.”

— “Haydi öyleyse beraber gidelim, akrabalarım sizinle görüşmek istiyorlar…”

Şah, “Pekâlâ!” diyerek kalktı, misafirlerin yanına girdi. Her iki taraf yekdiğerine fevkâlâde ihtiramda bulundular. Gülnar’ın akrabaları biraz sonra çekilip gitmek üzere müsaade istediler; fakat Şahın rica ve ısrarı üzerine misafirliği kabul ettiler.

Aradan bir ay geçmişti. Bu esnada Gülnar Sultan nur topu gibi bir oğlan çocuğu doğurdu. Şehzâdenin adını Bedir koydular.

Şehzâdeye isim koyduktan sonra Gülnar’ın erkek kardeşi Salih, çocuğu kucağına alarak ansızın pencereden denize atıldı ve suların üstünde yürüyerek gözden kayboldu.

Şah bu manzara karşısında fena hâlde korkmuştu. Karısına bakarak:

— “Aman!” dedi, “Çocuk boğulacak!”

— “Oğlumuz için hiç merak etmeyin Şahım! Onun kılına bile bir zarar gelmez. Şimdi nerdeyse sağ salim döner gelir.”

Sahiden, bir saat geçmişti ki, deniz dalgalanmaya başladı ve Salih’le kucağında tuttuğu Şehzâde Bedir dalgaların içinden uçarak saraya geldiler.

Salih, Şahın yüzüne baktı ki ne baksın, bet-beniz kül kesilmiş…

— “Ey Şah!” dedi, “Küçük Bedir’in denizde boğulacağını mı zannettin?”

— “Evet, doğrusu ya çok korktum…”

Salih gülümsedi:

— “Ey Şah! Ben onun gözlerine öyle sihirli bir sürme çektim ki, bundan sonra Şehzâde-i civan-baht[409] hazretlerinin ne suda boğulmak, ne de ateşte yanmak korkusu kalmamıştır.” dedi.

Sonra, yanında beraber getirdiği mühürlü bir çekmeceyi açarak içindeki göz kamaştırıcı mücevheratı ortaya saçtı. Hakikaten bu mücevherlerin her birisi güneş gibi parlaktı ve beheri bir devlet hazinesi değerindeydi. Devekuşu yumurtası kadar inciler, zümrütten ve yakuttan dallar ve bir sürü rengarenk elmas…

Salih dedi ki:

— “Ey hükümdar-ı zî-şan![410] Her ne kadar takdime cüret ettiğim bu cevahir hazinelerinize lâyık olacak derecede değilse de pek ufak bir armağan olarak kabul buyurulursa, minnettar olacağız…”

Şah hayretten hayrete düşüyordu. Zira kayın biraderinin pek ufak bir armağan dediği bu misilsiz hazinenin bir taşı, kendi hazinesindeki bütün mücevherata bedeldi.

Artık ziyafetler birbirini takip ediyordu. Şehzâdenin tevellüdü[411] şerefine yapılan şenlikler kırk gün, kırk gece sürdü.

Kırk günden sonra Gülnar’ın akrabaları Şahtan ve hemşirelerinden izin istediler. Memleketlerindeki işlerinin yüz üstü kalması, her hâlde iyi olmayacaktı. Şah bunun üzerine dedi ki:

— “Siz bilirsiniz, nasıl münasip görürseniz… Fakat bundan sonra sık sık bekleriz. Vakıa iade-i ziyaret bize düşerse de su içinde yaşamak imkânsızlığı, benim bu husustaki bütün arzularıma set çekiyor. İnşallah pek yakında yine kudumunuzla[412] müşerref oluruz.”

Hâsılı, uzatmayalım, daha birçok muhabbetkâr sözler sarf edildi ve Gülnar’ın akrabası gözyaşları içinde veda ederek saraydan ayrıldılar.

Aradan seneler geçiyordu. Bu seneler zarfında Gülnar Sultanın akrabası birçok defalar Şahın sarayına misafirliğe geldiler. Her gelişte türlü türlü cevahirlerle dolu sandıkları da beraber getiriyorlardı.

Bu esnada Şehzâde Bedir de bin naz ve nimetle büyümüş, on beş yaşına girmişti. Genç Şehzâde âkil-baliğ olunca büsbütün güzelleşti. Bir taraftan da devrin en meşhur âlimlerinden ilim, fen, felsefe, tarih ve siyasiyat tahsil ediyordu. Zekâ ve hâfızası da o derece kuvvetli idi ki, birkaç sene zarfında bütün bu saydığımız ilimlerde yed-i tula[413] sahibi oluvermişti.

Şah babası ise tabiatiyle bundan fevkâlâde memnun ve mağrur oluyordu. Bilhassa yaşının ilerlemesi hasebiyle taç ve tahtını oğluna terk edip ibadetle meşgul olmayı muvafık buldu. Bütün devlet erkanını, vezir vüzerayı topladı, büyük bir divan kurdu:

— “Ben artık ömrümün son senelerini yaşıyorum. Şimdiye kadar dünya umuriyle[414] meşgul oldum. Bundan sonraki günlerimi dua ve ibadetle geçirmek niyetindeyim. Şehzâde Bedir benim yerime tahta geçecek. Kendisine biat etmenizi arzu ederim.”

Bütün vezirler ve devlet erkanı derhal Şehzâde Bedir’e biat[415] ettiler. Şah da ibadetle meşgul olmak üzere itikafa[416] çekildi.

Şehzâde Bedir, filhakika büyük bir dirayetle devleti idare ediyor, tebaasına karşı gayet âdilâne muamelede bulunuyordu. Böylece aradan birkaç sene geçti. Babası hastalandı, bir hafta kadar yattı yatmadı, vefat etti.

Gerek saray halkı, gerek memleket ahalisi sabık Şahın vefatına pek müteessir oldular. Bilhassa Gülnar Sultanla Şehzâde Bedir’in hüzünlerine payan yoktu. O sırada felaket haberini alan Gülnar’ın akrabası da saraya geldiler. Baktılar ki feryat ve figan ortalığı kaplamış; herkes matem elbiseleri içinde. Şehzâde de babasının ölümüne gözyaşları döküp ipek saçlarını yoluyor.

Dayısı Salih, bunu görünce Bedir’i bir odaya çekti; ona uzun boylu bir nasihat geçti:

— “İşte şöyle olur, işte böyle olur!...” diye başladı, “Ölüm Allah’ın emri, hepimiz bir gün öleceğiz. Saç yolup yaka yırtmak delikanlılara yakışmaz. Olsa olsa kadınların kalbi zayıf olduğu için ağlamak onlara düşer. Vs… Vs…”

Bunun üzerine Şehzâde Bedir matem libasını[417] çıkardı, hamama gitti. Sonra da saltanat tacını giyip babasının tahtına bu sefer asil olarak oturdu. Her gün muntazaman divana çıkıp halkın şikâyetlerini dinlemeye, devlet işlerini idare etmeye başladı.

Bir gün yine divandan çıkmıştı. Dayısı Salih’le beraber hareme, valide sultanın yanına gittiler. Akşam yemeği hazırlandı; yemekten sonra şerbetler içildi ve sohbete daldılar. Bu esnada gündüzki yorgunluktan olacak, Bedir derhal oracıkta uyuyakaldı. Annesi oğlunu rahatsız etmemek için uyandırıp da yatağına göndermeye kıyamadı. Biraz kestirsin de uyandığı zaman dairesine gider, diyordu.

Bedir uyuyadursun, Gülnar Sultanla biraderi Salih yavaş sesle konuşmaya başladılar.

Salih, kız kardeşine dedi ki:

— “Sevgili hemşireciğim, sana bir şey söylemek istiyorum. Oğlumuz Bedir’in yaşı yirmiyi buldu. Artık evlenme çağına geldi demektir. Kendisine küfüv[418] olarak deniz padişahlarının kızlarından birini almalıyız; zira bir hükümdar zevcesiz olmaz. Vaktiyle evlensin ki, dünyaya gelecek şehzâde, ilerde onun taç ve tahtına varis olsun.”

Gülnar cevap verdi:

— “Aziz biraderim, vakıa buyurduğunuz çok doğru, çok lüzumlu; fakat bilmem ki sen deniz padişahlarından hangisinin kızını münasip görüyorsun? Bana bir tanesini söyle bakalım. Zira bilirsin ki, hepsini ayrı ayrı ve yakından tanırım.”

Bunun üzerine Salih, deniz padişahlarının kızlarını birer birer saymaya başladı. Lâkin hemşiresi bunların hiçbirini beğenmiyordu. Nihayet dedi ki:

— “Aziz hemşireciğim, sana bir kız daha söyleyeceğim; fakat evvela oğlunu bir yokla. Sakın uyanık filan olmasın; çünkü anlatacağım kızın vasfını işitirse, kulaktan âşık olur. Delikanlının başını beyhude yere yakmayalım…”

Bunun üzerine Gülnar Sultan oğlunun yanına varıp yokladı ve uykuda olduğunu gördü. Hâlbuki Bedir kat’iyen uyumuyordu. Annesi ile dayısı daha konuşmaya başlar başlamaz gözlerini açmış; fakat meselenin kendisine taalluk ettiğini ve aşktan, izdivaçtan bahsedildiğini işitince, kendini uyuyor göstermişti.

Annesiyle dayısı da onu sahiden uyuyor sandılar.

Salih dedi ki:

— “Bu bahsettiğim kız Semendel Padişahının kızı Gevher Sultandır. Belki sen de görmüş veya işitmişsindir ki, güzellikten yana bu kızın misli-menendi yoktur.”

Gülnar tasdik etti:

— “Evet aziz biraderim, vaktiyle ben kendisini görmüştüm. Hakikaten nazirsiz bir dilberdir. Doğrusu oğluma lâyık bir kız. Fakat nasıl istesek? Ya reddederlerse!...”

— “Hemşireciğim, sen de bilirsin ki Semendel Padişahı ahmak mı ahmaktır. İhtimal ki bu budala hükümdarın aklına eser de kızını vermeyeceği tutar. Artık bahtımıza. Biz bir defa gidip isteyelim de kısmetse ne âlâ, yok kısmet değilse, nasibimizi başka yerde arar, oğlumuza başka bir padişah kızı buluruz. Ne dersin?”

İki kardeş böyle konuşadursunlar, Bedir çoktan Semendel Padişahının kızı Gevher Sultanı hayalinde tecessüm ettirmiş, ona çıldırasıya âşık olmuştu.

Sabah olunca kalktı. Dayısıyla beraber bahçeye çıktılar. Bin bir türlü kokulu çiçeklerle süslenmiş tarlaların arasında bir müddet gezip dolaştıktan sonra, bir mermer havuzun kenarında, ağaçlardan birinin gölgesine oturdular.

Salih baktı ki, delikanlı ara sıra gayri ihtiyari derin ahlar çekiyor ve yanık yanık aşk gazelleri okuyor. Derhal meseleyi anladı:

— “Dün gece annenle aramızda geçen sözleri işittin mi?” diye sordu.

Bedir Şah cevap verdi:

— “Evet dayıcığım, hepsini işittim ve o bahsettiğiniz kıza can u gönülden âşık oldum. Siz hemen derdime derman aramaya başlayın, yoksa…”

Salih genç aşığın sözünü kesti:

— “Derman kolay!” dedi, “Meraklanma. Fakat her şeyden evvel kalkıp annenin yanına gidelim; kendisinden izin alalım, sonra seninle beraber kızın bulunduğu deniz memleketine hareket ederiz. Zira şayet valide sultana haber vermeden gizlice gidecek olursak, muhakkak bize darılır. Esasen memleketi de birdenbire şahsız bırakmak münasip değildir. Devlet işlerini idare için yerinize bir de vekil lâzım…”

Bedir cevap verdi:

— “Aziz dayıcığım, doğru söylüyorsunuz; ama ben valideme gidip de sizinle beraber hareket etmek için izin istesem, kat’iyen vermez, eminim.

Bilakis mâni olmaya kalkışır. İyisi mi, biz kimseye sezdirmeden usulca sıvışalım…”

Salih:

— “Mademki öyle istiyorsun, öyle olsun!” dedi ve parmağından yüzüğünü çıkarıp genç âşığın parmağına taktı.

— “Bunu parmağına tak ki, sen de bizim gibi rahatça suyun içinde gidebilesin.”

Böyle dedikten sonra, ikisi beraber denize daldılar. Suların içinde yürüdüler, yürüdüler, nihayet büyük annesinin sarayına vardılar. Bedir’in Semendel Melikesi Gevher Sultana âşık olduğunu, padişah babasından kızı istemek için geldiklerini söyledi.

Bunun üzerine ihtiyar ve tecrübeli kadın oğluna darıldı:

— “Semendel Melikesi Gevher Sultanın adını bu delikanlının huzurunda ağzına almayacaktın!” dedi, “Zira sen de pek iyi bilirsin ki, Semendel Padişahı ahmağın birisidir, aklı kıttır, cebbar ve zâlimdir; aynı zamanda son derece mağrur bir padişahtır. Deniz padişahlarından pek çokları kızını istediği hâlde kibrinden kimseye kızını vermedi; bütün namzetleri geri çevirdi. Korkarım ki, kızını istediğimiz takdirde, bizim de başımıza aynı hâl gelecek!...”

Salih:

— “Anneciğim” dedi, “ne yapalım bilmem ki! Bedir sevdaya uğradı. Bu dertten behemehal onu kurtarmak lâzım. Bunun için de ne olursa olsun, gidip kızı isteyelim. Esasen Bedir hâl-i hazırda taç ve taht sahibi haşmetli bir hükümdardır, güzellikte de mümtaz bir delikanlı oluşu inkâr edilemez. Elhasıl ben karar verdim. Bu hususta icap ederse, canımı dahi onun nâmına feda edeceğim…”

— “Pekâlâ! O hâlde Semendel Padişahına gayet kıymettar hediyeler götürüp tatlılıkla gönlünü almaya çalışmalısın…”

Salih, annesinin dediği gibi yaptı. Yanına kıymettar hediyelerle birkaç köle alıp Semendel Padişahına gitti.

Kendisini derhal huzura kabul ettiler. Semendel Padişahı Salih'e fevkâlâde ikram ve iltifat etti, takdim edilen hediyeleri büyük bir memnuniyetle kabul etti, sonra misafirine sordu:

— "Ey Salih, benden isteğin nedir?"

Salih, Semendel Padişahına uzun ömürler temenni ettikten sonra:

— "Kudretli Melik Hazretleri!" dedi, "Sizden bir hacetim var. Umarım ki müsaade buyurup bu kulunuzu minnettar bırakırsınız."

— "Söyle ey Salih! Bakalım hacetin neymiş, görelim!..."

Salih ayağa kalktı ve tahtın saçaklarını öpüp:

— "Ey haşmetli hükümdar!" dedi, "Allah'ın emri, Peygamber'in kavliyle kerimeniz Gevher Sultanı yeğenim Bedir Şaha istiyorum. Yeğenim çok akıllı ve dirayetli bir padişah olduğu gibi güzellikte de nazirsizdir."

Semendel Padişahı böyle bir teklif karşısında kalınca fevkâlâde öfkelendi:

— "Sen aklını mı oynattın?" diye bağırdı. "Yeğenin benim kerimeme nasıl küfüv olabilir? Sen nasıl oluyor da huzur-ı hümayunumda böyle hezeyanlara cesaret ediyorsun!..."

Salih gayet mülayim bir lisanla cevap verdi:

— "Ey şevketli hükümdar!" dedi, "Yeğenim Bedir Şah, gerek devlet ve saltanat, gerek gençlik ve güzellik cihetinden kerime-i ismet-vesimenizin[419] küfüvvüdür."

Fakat galiba Semendel Padişahı bu sözleri sonuna kadar dinlemedi:

— "Bre köpek!" diye gürledi, "Huzurumda ne haddine böyle sözler söylemeye kalkışıyorsun?"

Ve maiyetine emretti:

— "Alın şu köpeği, gebertin!"

Fakat Padişahın maiyet zabitleri[420] Salih'in üzerine atılıp yakalayacakları sırada hiç beklenilmeyen bir hâdise oldu.

Genç ve çevik olan Salih, kapıya doğru firar etti. Tam bu esnada kendi adamlarından pür-silah bin muharip saray kapısına varmışlardı. Bunları hazırlayıp gönderen de Salih'in annesi olmuştu. Semendel Padişahının mecnun ve gaddar olduğunu bilen ihtiyar kadın, ne olur ne olmaz diye, arkadan bu muharipleri göndermeyi muvafık bulmuştu.

Salih derhal bu bin cengaverin başına geçti ve Semendel Padişahının dairesine hücum etti. Padişah ve maiyeti, ansızın neye uğradıklarını bilmediler. Hassa askerleri bu nagihani[421] baskın karşısında çil yavrusu gibi dağıldılar, Padişah esir düştü.

Babasının esir düşüp zincire vurulduğunu haber alan Gevher Sultan hemen câriyeleriyle beraber saraydan kaçtı, uzak hâlî adalardan birinde bir ulu ağaca çıkıp saklandı.

Gelelim Bedir Şaha:

Semendel Padişahının sarayındaki vak'a patlar patlamaz Salih'in askerlerinden birkaçı derhal meseleyi haber vermek için geri dönmüşlerdi.

Bedir Şah bunlara rast gelince, ne olup ne bittiğini anlamak istedi.

Askerler:

— "Efendim" dediler, "Semendel Padişahı dayınızı katletmek üzere iken yetiştik. Sarayda hassa askeriyle bizimkiler arasında dehşetli muharebeler oluyor. Neticenin ne olacağını beklemeden meseleyi büyük annenize haber vermeye geldik."

Bedir Şah kendi kendine düşündü:

— "Bizimkiler topu topu bin kişi" dedi, "Yabancı bir memleket hükümdarının sarayında birkaç saat içinde mağlup olacakları ise pek bedihi… O takdirde ben büyük annemin karşısına ne yüzle çıkayım! Bütün bunlara sebebiyet veren aslında ben değil miyim? İyisi mi buradan tası tarağı toplayayım, memleketime kaçayım!..."

Bu mülâhaza üzerine hemen sulara dalarak saraydan ayrıldı. Fakat aksiliğe bakın ki, İran'ın ne tarafa düştüğünü bir türlü tahmin edemiyor, gideceği yolu bilmiyordu.

Rasgele ilerlemeye başladı.

Talih bu ya… çıka çıka hangi adaya çıksa iyi!... Semendel Melikesi Gevher Sultanın kaçıp saklandığı adaya…

Bedir Şah yorgun argın bir ulu ağacın altına yatıp uzandı. Bir de baktı ki, ne baksın? Ağacın üstünde peri kızı gibi bir hatun durup duruyor. Acaba kim olsa gerek? Eğer zannımda yanılmıyorsam, bu her hâlde Semendel Padişahının kızı Gevher Sultan olacak…

Delikanlı ayağa kalktı, ağaçtaki dilbere hitaben dedi ki:

— “Ey güzeller güzeli!... Sen kimsin ve bu hâlî adaya seni kim getirdi?”

Gevher Sultan, kendisine seslenen delikanlıyı yukarıdan şöyle bir süzdü. Genç adam hakikaten güzeldi ve kaşları yaya benziyordu. Kız derhal gönlünü bu güzel delikanlıya kaptırdı.

— “Ben” diye cevap verdi, “Semendel Padişahının kızı Gevher Sultanım. Deniz meliklerinden Salih isminde biri, askerleriyle beraber babamın sarayına hücum ederek onu esir aldı. Ben güç hâl ile canımı kurtarıp buraya kaçabildim.”

Bedir Şah, kızın bu izahatına şaşakalmıştı. Demek onun tahmin ettiği gibi dayısı Salih mağlup olmamıştı; bilakis Semendel Padişahını, hem de kendi memleketinde ve sarayı içinde esir etmişti.

— “Ey dünya güzeli!” diye başladı, “Senin şimdicek bahsettiğin Melik benim dayımdır. Kulunuzun da ism-i acizisi, İran hükümdarı Bedir Şahtır. Dayım Salih mahza[422] sizin dest-i izdivacınızı[423] benim nâmıma talep etmek için padişah babanızın sarayına gitmişti. Maksadı hiçbir zaman onunla harp etmek veya onu esir etmek değildir. Allah’ın hikmetine bakın ki, bizi burada buluşturdu. Haydi birlikte gidelim de padişah babanızı düştüğü elim vaziyetten kurtaralım ve düğün dernek yaparak muradımıza nail olalım. Kaybedecek bir saniyemiz bile olmadığını siz de takdir buyurursunuz, zannederim!...”

Gevher Sultan, bu sözleri işitir işitmez bir anda delikanlıdan soğumuştu. Daha demin gönlünü verdiği gence, şimdi müthiş surette düşmandı. Kendi kendine, “Ya!...” diye düşündü, “Demek padişah babamın rezil rüsvay olmasına, zincirlere bağlanıp esir düşmesine sebep bu oğlanmış. Koskoca

bir hükümdarın dünyaları tutan şan ve şerefi onun yüzünden mahvoldu. Ben ondan öyle bir intikam alayım ki, felek de beğensin!... Dur sen hele…”

Gevher Sultan bunları aklından geçirmekle beraber simasında kat’iyen en ufak bir öfke alameti bile sezdirmemişti. Bir kuş gibi cıvıldayarak:

— “Ey gözümün nuru!” dedi, “Demek siz Gülnar Sultanın oğlusunuz? Hakikaten çoktan beri rüyâlarımda gördüğüm ve o kadar şiddetle arzu ettiğim Bedir Şah siz misiniz?”

Delikanlı hayran hayran cevap verdi:

— “Evet sultanım, bendenizim… ve canım yolunuza feda olsun!...”

Gevher Sultan ağaçtan indi. Bin işve ile Bedir Şahın boynuna sarıldı. Delikanlı kızın yanaklarından ve dudaklarından öpmeye başladı. Fakat tam buselerin en hararetli faslına gelmişti ki, Semendel Padişahının kızı, onu birdenbire göğsüne bastırıp bir efsun okuduktan sonra yüzüne tükürdü:

— “İnsan suretinden çık da beyaz, kırmızı gagalı ve ayaklı bir kuş ol!...” dedi.

Filhakika bu efsunun tesiriyle Bedir Şah bir anda insan suretinden çıkmış, beyaz, kırmızı gaga ve ayaklı bir kuş olmuştu.

Bunun üzerine kız yanında getirmiş olduğu câriyelerden birine dönüp:

— “Al şu kuşu, Susuz Ada’ya götür ve orada bırak, gel!...” dedi.

Bu Susuz Ada, cidden berbat bir yerdi. Ne bir damla su, ne bir tutam yeşil ot…

Cariye kuşu aldı ve Sultan hanımın emrini yerine getirmek üzere yola çıktı; fakat yolda Bedir Şaha acıdı:

— “Yazık değil mi ki böyle bir Şah o hâlî adada açlıktan ve susuzluktan ölsün!” diye düşündü, “İhtimal iyi kalpli Gevher Sultan, öfkeyle verdiği bu emre sonradan pişman olacak; iyisi mi ben bu kuşu Susuz Ada’ya götürmeyeyim de başka bir yere bırakayım…”

Ve beyaz gagalı, kırmızı ayaklı kuşu cennet gibi güzel bir adaya götürüp bıraktı.

Hakikaten bu ada cennetten bir nazireydi. Her yerinde billur nehirler akıyordu. Zümrüt gibi yeşil çemenzarlarda ergin meyvalarla bezenmiş türlü türlü yemiş ağaçları vardı.

Bedir Şah, beyaz, kırmızı gagalı ve ayaklı bir kuş suretinde bu adada oturadursun, biz gelelim dayısı Salih'e:

Melik Salih, Semendel Padişahını esir ettikten sonra bizzat Gevher Sultanı aramaya başladı. Sarayın her tarafını dolaştı; adamlarını etrâfa saldırdı. Fakat bütün köşe bucaklara bakıldığı hâlde Gevher Sultanı bulmak mümkün olmadı. Sanki yer yarılmış, padişahın kızı içine girmişti.

Bunun üzerine Melik Salih esir ettiği Semendel Padişahını sarayın bir dairesine hapsetti, kapıya muhafızlar dikti ve yerine memleketi muvakkaten idare edecek bir vekil tayin ettikten sonra annesinin yanına döndü.

Annesi merak içinde onu bekliyordu. Salih olup biten işleri minel-bâb ilel-mihrâb[424] annesine anlattı. Sonra dedi ki:

— "Anneciğim, hemşirezâdem Bedir Şah nereye gitti? Kendisini ortalıkta göremiyorum."

Annesi bu sual üzerine derin derin içini çekti:

— "Ah evlâdım, sorma!..." diye cevap verdi. "Yeğenin ansızın kayıplara karıştı."

— "Kayıplara mı karıştı?"

— "Evet, siz Semendel Padişahının sarayında cenkleşirken askerlerimizden bir-ikisi buraya acele haber getirdiler ve sizin tehlikede olduğunuzu bildirdiler. Ben derhal size gönderilecek imdat kuvvetlerini hazırlamaya koştum. Sizi felaketten kurtarmak kâbil olmasa bile hiç değilse intikamınız alınmış olacaktı. İşte bu telaş ve kargaşalık esnasında hemşirezâden ansızın ortadan kayboldu; sırra kadem bastı. Her tarafa baktırdım, yok!..."

İhtiyar kadın tekrar içini çekti. Oğlu sordu:

— "Acaba ne oldu dersiniz?"

— “Vallahi evlâdım, doğrusunu bilemem. Fakat öyle tahmin ediyorum ki, sizin tehlikede olduğunuzu haber alınca, fena hâlde ürkmüş ve kendi vaziyetini de emniyette görmediği için firar etmiştir.”

Annesinin bu sözleri Melik Salih’i fevkâlâde müteessir etti. Yeğenini Gülnar Sultandan izinsiz böyle bir maceraya sürüklediğine bin kere pişman olmuştu.

— “Ne ettim de anasından izinsiz buralara getirdim? Akıllı işi mi bu?...” diye dövünmeye başladı.

Şimdi ne yapsın? Hemşiresine ne cevap versin?

Tekrar etrâfa adamlar gönderildi; her yer arandı tarandı, nafile! Demek o kadar uğraşıp tahakkuk ettirmeye çalıştığı izdivaç suya düşüyordu. Melik Salih işlerin gidişatından çok müteessir olmuştu. Bir müddet için tekrar Semendel memleketine gitmeye karar verdi.

Tesadüfe bakın ki, onun hareket ettiği gün Bedir Şahın annesi Gülnar Sultan da validesinin yanına geldi.

Gülnar Sultan oğlunun ilk gece gelmeyişine o kadar hayret etmemişti. Öyle ya av merakı bu… İhtimal bir ceylanın peşine düşüp uzaklaşmış ve saraya dönememiştir. Esasen evvelce de birkaç defa avdan dönmediği olmuştu. Yarın nerdeyse gelir.

Fakat aksiliğe bakın ki, ne ertesi gün, ne de daha ertesi gece Bedir Şah görünmedi.

Acaba Şahın başına bir felaket mi geldi ki? Olabilir ya, insan hâli bu… Ya ormanda canavarlar paraladıysa?... Ya haydutların, haramilerin eline düştüyse?... Ana bu, aklına bin türlü fena şeyler geliyordu…

Gülnar Sultan için, bu vak’adan sonra uyku, durak kalmadı. Etrâfta kaybolan Şahla dayısının izini aramaya giden saray adamları elleri böğründe döndüler. Filvâki Bedir Şahla dayısı Melik Salih’in binek atları payitaht civarında başıboş bulunmuştu; fakat kendilerine dair en ufak bir emare bile ele geçirilememişti.

Hassa zabitleri tekrar Şahı aramakta olsunlar, Gülnar Sultan câriyelerine yalnız bırakılmasını tembih ettikten sonra hiç kimseye sezdirmeden usulca

deniz kenarına gitti. Etrâfta onun harekatını gözetleyebilecek kimseler yoktu. Gülnar Sultan buna emniyet getirdikten sonra suların içine daldı.

Yolda, dalgalar arasında ilerlerken şöyle düşünüyordu: “İhtimal biraderim Bedir Şahı alıp kendi memleketine götürmüştür!...”

Ve bu ümitle annesinin karşısına çıktı. Annesi, Gülnar Sultanı görünce niçin geldiğini anlamakta güçlük çekmedi:

— “Sevgili kızım” dedi, “pekâlâ anlıyorum ki, ziyaretinizden maksat beni görmek değildir. Oğlunuz Bedir Şahtan mâlumat istemeye geldiniz. Fakat pek büyük teessüf ve teessürle şunu söyleyeyim ki, size bu hususta vereceğim mâlumat kederinizi artırmaktan başka bir işe yaramayacak… Dayısı ile beraber sarayıma geldikleri zaman fevkâlâde sevinmiştim; fakat bu sevincim çok sürmedi. Çünkü sizden izinsiz yola çıktıklarını anladım.”

Gülnar Sultanın annesi bu sözleri söyledikten sonra kızına o zamandan beri olan biten bütün işleri ber-tafsil[425] hikâye etti. Melik Salih’in Semendel Padişahının kızı Gevher Sultanın yed-i izdivacını yeğenine talep etmek için nasıl cenkleştiğini, Padişahı nasıl esir ettiğini, sonra da Bedir Şahın ortadan nasıl kaybolduğunu birer birer anlattı. Nihayet:

— “Peşinden bir sürü adam gönderdim.” diye ilave etti. “Salih de maiyetini etrâfa saldırttı; fakat çok yazık ki, şimdiye kadar sarf edilen bütün emekler heba oldu ve sadra şifa hiçbir netice alınamadı. Bana sorarsan kızım, öyle zannediyorum ki, Bedir Şah kendisini hiç beklemediğimiz bir zamanda ansızın çıkıp gelecektir. Bana öyle mâlum oluyor…”

Bedbaht Gülnar, annesinin bu ümidine iştirak edemiyor, aziz oğlunu ebediyen kaybettiğini düşünerek kederleniyordu. Artık döktüğü kanlı gözyaşlarına payan yoktu. Bu işte bütün kabahati biraderi Melik Salih’te buluyordu. Bu fikrini annesine de söyledi:

— “Bütün kabahat kardeşimde!” dedi.

Annesi ise boyuna ona teselli vermeye çalışıyor, bu kadar üzülmemesini, bu derece tasalanmamasını tavsiye ediyordu:

— “Hakkın var kızım.” diyordu, “Salih delikanlının yanında Gevher Sultanın güzelliğinden bahsetmekle ihtiyatsızlık etmiş, bu bir. İkincisi, senden izinsiz alıp kaçırmış. Bu da büyük bir hata. Fakat kazadan başka

elden ne gelir ki… Bir şey ki, olan oldu. Ne yapsak boş… Fakat şurası da muhakkaktır ki, Bedir Şah yüzde doksan dokuz hayattadır. Kat'î bir haber almadan meyus olmaya lüzum yok… Beni dinlersen sen derhal memleketine dön; olur ki Şahın ve senin yokluğundan istifade ederek bazı mefsedet erbabı payitahtta fitne çıkarırlar. Sen behemehal sarayda bulunmalısın. Şahın da akrabasında misafir olduğunu ahaliye ilan edersin. Elbette o zamana kadar bir hayırlı haber çıkar."

Gülnar Sultan, annesinin bu nasihatlerini pek makul ve mantıki bulmuştu. Hiç vakit kaybetmeden annesine veda etti; süratle sarayına döndü ve yine saraydaki câriyelerinden gizli, dairesine giriverdi.

İlk işi vezir vüzerayı çağırıp Şahın kaybolmadığını, akrabalarında misafir olup pek yakında geleceğini ve taharriyata[426] lüzum kalmadığını haber vermek oldu. Şehre tellallar çıkarıp meseleyi ahaliye ilan etti ve kendisi vekaleten memleketi idareye başladı. Her gün muntazaman divan-ı hümayun kuruluyor, halkın şikâyetleri dinlenip hiçbir haksızlığa meydan verilmiyordu. Elhasıl ortalık sütlimandı, her iş tıkırında gidiyordu.

Gelelim Bedir Şaha:

Gevher Sultanın câriyesi kendisini adaya bırakıp gittikten sonra yapayalnız kalmıştı. Şaşkın bir hâlde ne yapacağını bilmiyordu. Acaba burası neresiydi ve bulunduğu ada İran'a kaç aylık mesafedeydi? Kuş suretine giren zavallı Şah, bunların hiçbirisini bilmiyor ve pek büyük bir yeis içinde bulunuyordu.

Farz edelim ki, kanatlarının kuvvetiyle denizleri aşarak İran'a kadar gitsin. Şahlığına kavuşamadıktan, hatta insan olduğunu bile ifade edemedikten sonra bu zahmet neye yarayacaktı?

Zaruri olarak yapılacak bir iş kalıyordu: Bu adada oturmak, bir kuş gibi taayyüş[427] etmek ve ağaçlardan birinde yuva kurup barınmak.

Bedir Şah birkaç gün bu minval üzere yaşadı. O günlerde avcılardan biri onun bulunduğu adaya çıkmıştı. Avcı ömründe görmediği böyle nadir ve güzel bir kuşa rastlayınca derhal ağını attı ve kuşu yakaladı.

Artık avcının sevincine payan yoktu. Öyle ya, bu aciz ve latif kuşa nasıl olsa yağlı bir müşteri çıkardı. Bu beyaz, gagası ve ayakları kırmızı kuş,

diğer kuşların yüz tanesine bedel değil miydi?

Çarşıda kuşa derhal müşteri çıkmıştı. Kılığı kıyâfeti yerinde bir adam olan bu müşteri, kafesteki kuşu görünce sordu:

— “Bu kuş satılık mı?”

— “Evet…”

— “Kaça veriyorsun?”

— “Fiyatını söylemeden evvel senden bir şey sormak isterim. Bu kuşu satın alıp da ne yapacaksın?”

Müşteri güldü:

— “Ne mi yapacağım? Kuş ne yapılır ayol? Kızartıp kebap yapacağım… sanra da kemal-i afiyetle gövdeye indireceğim!...”

Bu sözler üzerine avcı dedi ki:

— “Pişirip kebap edeceğinize göre beş-on kuruştan fazla vermeyeceğiniz anlaşılıyor. Nerde kaldı ki, bir altın bile verseniz, satmam. Bunca yıldır avcılık ediyorum, bu kuşun emsaline tesadüf etmedim. En iyisi onu götürüp Padişaha hediye etmek olacak. Zannederim ki, padişah onun kıymetini lâyıkıyle takdir eder ve bolca bir ihsan da verir.”

Avcı etrâfına toplanan müşterilerin arasından güç hâl ile sıyrılıp kurtulduktan sonra doğru Padişahın sarayına yollandı.

Tesadüf bu ya, Padişah da o esnada sarayın balkonundan gelip geçenleri seyrediyordu. Baktı ki bir avcı, süslü bir kafes içinde acayip bir kuş getiriyor. Hemen nedimlerinden birini gönderdi:

— “Çabuk git, şu kuşu satın al. Kaç para isterse ver!...”

— “Baş üstüne şevketlim!...”

Bu sırada avcı da saray kapısına gelmişti. Padişahın gönderdiği adamla karşılaşıp da meseleyi anlayınca avcı dedi ki:

— “Zat-ı şahânenin bu naçiz hediyeyi kabul buyurmaları bile köleleri için en büyük şereftir. Bendenizin para filan istediğim yok. Hediyemin lütfen

kabul buyurulmasını istirham ve niyaz ederim. Hemen Cenab-ı Hak, ömr-i şahânelerini müzdat[428] buyursun, amin!...”

Padişahın nedimi kafesi saraya götürdü ve huzura takdim etti.

Padişah kar gibi beyaz vücutlu bir kuşta kan kırmızı gaga ve ayak bulunmasına şaştı:

— “Aman ne güzel, ne acayip!...” dedi. “Saray-ı hümayunumun kuşhânelerinde bile böylesi yok. Getiren kim ise kendisine hassaten yüz altın ihsan ediyorum!...”

Avcı yüz altını alınca, âdeta kanatlanmıştı. Padişaha dualar ederek sevine sevine saraydan ayrıldı.

Kuşa gelince, onu da Padişahın emriyle bir altın kafese koydular. Kuşun yemliği ve su kasesi de altın ve cevahirle işlenmişti. Padişah o gün ava çıkacağı için kuşu uzun uzadıya temaşaya fırsat bulamamıştı. Avdetine kadar kuşa iyi bakılmasını sıkı sıkı tembih ettikten sonra maiyetiyle beraber ava çıktı.

Avdetinde hemen kıymetli kuşunu görmek istedi. Kafesi getirdiler. Padişah kuşu daha yakından tetkik edebilmek için kafesin kapısını açtı ve kuşu eline aldı.

Kuş sahiden çok güzeldi; o kadar ki, Padişah seyretmeye doyamıyor, baktıkça hayran oluyordu. Kuşa nezaret eden başağaya sordu:

— “Nasıl, biz yokken yeminden yedi mi bari?”

Başağa cevap verdi:

— “Şevketlim” dedi, “zat-ı şahâneniz de müşahede buyuruyorsunuz ki, yemliği ağız ağza dolu duruyor. Koyduğumuz yemlere gagasını bile sürmedi.”

— “O hâlde yemi değiştirilsin. Çeşit çeşit yem koyunuz. İhtimal bu yemden hoşlanmadı.”

— “Baş üstüne şevketlim!...”

Padişahın kuşla meşgul olduğu sırada yemek sofrası da kurulmuştu. Sahanlar sofraya getirildi. Kuş sahanlardaki yemeklerin kokusunu alır almaz pırrr diye uçup da sofraya konmasın mı?

A, a, aaa!... Hayırdır inşallah!... Bu nasıl kuş böyle? Sahandan sahana dalarak yemeklerden yemeye başladı.

Padişah bu manzara karşısında o kadar hayret etti ki, derhal harem ağasını çağırdı:

— “Doğru hareme koş, Kadınefendiyi çağır, gelsin!...”

Biraz sonra harem ağası ile Kadınefendi içeri girdiler. Fakat Hanım Sultan sofranın üstündeki kuşu görür görmez, derhal yaşmağını yüzüne çekti.

Padişah, Sultan Hanımın bu hareketine bir mânâ verememişti. Öyle ya, odada harem ağalarından ve câriyelerden başka kimseciler yoktu. Nâmahrem yokken Kadınefendi acaba neden yüzünü kapamaya lüzum hissediyordu?

Padişahın hayret ve merakı uzun sürmedi. Sultan Hanım dedi ki:

— “Padişahım, hayretinizin sebebini anlıyorum. Nâmahrem olmadığı hâlde yüzümü niçin örttüğüme hayret buyurdunuz. Mâlum-ı şahâneniz olsun ki, bu kuş, kuş değil insandır ve bir erkektir!...”

Padişahın hayreti büsbütün artmıştı. Ağzı bir karışken bir karış daha açıldı:

— “Şakanın sırası değil!” dedi, “Hiç insan kuş olur mu?”

Sultan Hanım gülümseyerek cevap verdi:

— “Emin olunuz şevketlim, şaka değil!... Arz ettiğim gibi bu kuş bir erkektir. Hatta size kim olduğunu da söyleyebilirim: Derya melikelerinden meşhur Gülnar Sultanın[429] oğlu ve İran hükümdarı Bedir Şah budur. Dayısı Melik Salih’le Semendel Padişahının kızını istemeye gittiler. Kendisini efsunlayıp bu hâle sokan da işte o kız, yani Semendel Melikesi Gevher Sultandır.

Padişah hâlâ şüphe ve tereddüt içindeydi. Bunun üzerine Kadınefendi, kendisine Bedir Şahın hikâyesini başından nihayetine kadar nakletti.

Semendel Padişahının Melik Salih tarafından nasıl esir edildiğini, Gevher Sultanın intikamını almak maksadıyle bu işi nasıl yaptığını anlattı.

Padişah karısının dünyanın en meşhur sihirbazlarından biri olduğunu biliyordu. Hatta evvelce kaç defa komşu devletlerin hücumunu vaktinden evvel kendisine bildirmiş, muharebelerde ordunun galebesini temin etmişti. Bu sebepten onun hikâyesine itimat etti. Aynı zamanda Bedir Şaha karşı da derin bir merhamet hissetti.

Böyle meşhur bir hükümdarın sihirle kuş suretine girip o hâlde kalması çok yazıktı.

Padişah düşüncesini Sultan Hanıma açtı.

— “Sizden niyazım şudur ki,” dedi, “şu zavallı kuşu efsunla tekrar eski suretine iade edin!”

— “Hay hay, şevketlim, ferman efendimizin!...”

Sultan Hanım böyle söyleyerek kuşu bir dolaba koydu. Bir kase su getirip üstüne efsun okuduktan sonra kuşun üstüne serpti:

— “Ne şekilde yaratıldı isen, gene o şekle gir!” dedi.

Filhakika Sultan Hanım henüz bu sözleri bitirmişti ki, Bedir Şah kuş suretinden çıkıp eski hâlini aldı. Padişah baktı, kuşun yerinde güzel bir delikanlı; hem de asil olduğu simasından belliydi.

Bedir Şah tekrar insan suretine girdiğini görünce, evvela secdeye kapanarak Cenab-ı Hakk’a şükretti. Sonra da Padişahın ellerine sarılıp minnet ve şükranla ellerini öptü. Padişah da rikkatinden gözyaşları dökerek onu kucaklamıştı.

Beraber sofraya oturdular. Yemekten sonra Padişah, Bedir Şahtan başından geçen garip hikâyeyi anlatmasını rica etti.

Genç hükümdar başından geçenleri ber-tafsil anlattı. Gevher Sultanın kendisini nasıl olup da böyle kuş suretine tahvil ettiğini hikâye etti. Padişah, hikâyeyi dinledikçe müteessir oluyor, genç bir delikanlıya bu derece gadreden Gevher Sultanın kalpsiz bir mahluk olduğunu söylüyordu:

— “Hiç şüphe yok” diyordu, “pederine karşı yapılan muameleden muğber olması doğrudur; fakat intikamını bu kadar ileriye vardırıp asil bir hükümdarı kuş suretine tahvil etmeyi hangi vicdan kabul eder? Her neyse, olan olmuş. Şimdi yapılacak işi kararlaştıralım. Bu hususta herhangi bir emriniz varsa, derhal bildirmenizi rica ederim. En ufak arzunuzun bile tıpkı kendi sarayınızdaki gibi yerine getirileceğinden emin olabilirsiniz!...”

Bedir Şah bu derece iltifata karşı mahcup olmuştu:

— “Ey şevketli hükümdar!” dedi, “Beni tekrar hayata kavuşturduğunuz için size karşı o derece minnettarım ki, ömrümün sonuna kadar yanınızdan ayrılmamak bana farz oldu. Fakat mâlum-ı şahâneleridir ki memleketim, gaybubetim esnasında padişahsız kaldı; devlet işleri kim bilir ne hâlde? Lâzım gelir ki, bir an evvel oraya varıp işleri tanzim edeyim. Lutf ve kerem-i şahânenize payan olmadığını bildiğim cihetle istirham ve niyazım şudur ki, minnettarınıza donanma-yı hümayundan bir gemi tahsis buyurulsun. Şayet suret-i mümküne ile İran’a dönmezsem, korkarım, zavallı valideciğim beni öldü zannederek kederinden vefat etmesin!...”

Bedir Şah bu son sözleri söylerken o kadar müteessir olmuştu ki, gözlerinden inci gibi iki damla yaş süzüldü. Padişah da içini çekti:

— “Hiç merak etmeyiniz!” dedi. “Pek yakında, inşallah hem memleketinize, hem de hasret çektiğiniz sevgili validenize kavuşursunuz. Zat-ı asalet-penahinize yelkenleri ipekten, direkleri gümüşten bir gemi tahsis edilmesini ferman ediyorum. Bu gemi sizi sağ salim İran’a götürecektir. Maiyetinize de kaptanlarımın en tecrübelisiyle en cesur gemicileri veriyorum. Artık hiçbir hususta endişeye mahal kalmamıştır.”

Padişahın fermanı derhal yerine getirildi. Bedir Şaha tahsis edilen gemi muvafık rüzgârlara intizaren limanda demir attı.

Bir-iki gün beklediler. Sarayda ziyafetler ve eğlenceler birbirini takip ediyordu; fakat Bedir Şah bunların hiçbiriyle gönlünü avutamıyor, bir an evvel memleketine kavuşmaktan başka bir şey düşünemiyordu.

Nihayet, bir sabah, geminin yelkenleri tatlı bir rüzgârla doldu. Padişah, Bedir Şahı sahile kadar teşyi’ etmişti. Veda çok acıklı oldu. Hükümdarın gözlerinden sel gibi yaşlar boşanıyor, saray erkanı hüngür hüngür ağlıyordu.

Uzatmayalım, Bedir Şah birçok kıymettar hediyelerle denize açıldı.

Havalar gayet iyi gidiyordu. On gün muntazaman yol aldılar. On birinci gün ufukta bulutlar belirmeye, rüzgâr sertçene esmeye başladı. Ertesi gün hava büsbütün şiddetlendi; akşamına da fırtına koptu. Gemi devasa dalgaların ortasında ceviz kabuğu gibi çalkalanmaya başladı. Aksiliğe bakın ki, fırtına yatışacağı yerde gittikçe azgınlaşıyordu. O kadar ki, geminin yelkenleri parçalandı, direkleri çatır çatır kırıldı. Bedir Şah, kaptan ve tayfalar ambara iltica ettiler. Fakat nafile!... Deniz gemiyi içindekilerle beraber yutmaya karar vermişti. Son defa olarak müthiş bir çatırtı işitildi. Gemi bir kayaya çarpıp paramparça olmuş, hepsi denize dökülmüştü.

Bereket Bedir Şah akıllı davrandı da suyun üstünde yüzen bir tahta parçasına sımsıkı sarıldı. Gemicilerin çoğu boğulmuş, bir kısmı yüze yüze uzaklaşmıştı.

Artık talihin lütfuna kalmıştı. Dalgalar tahta parçasını nereye atarsa, o da beraberce sürüklenecekti.

Böylece bir müddet akıntılara tâbi olarak dalgaların içinde çırpındı durdu. Bir taraftan da kollarının dermanı kesiliyordu, açlıktan bayılacak gibi oluyordu. Ne kadar yüzdü, farkında mı ya!... Can korkusundan vakti hesap etmek ne mümkün?...

Nihayet çok şükür sahil görünmüştü. Büyük bir şehrin sarayları belirdi. Bunun üzerine kazazedenin kalbi tekrar ümitle doldu ve delikanlı son gayretini sarf ederek sahile doğru kulaç açmaya başladı.

Sahil güzel bir kumsaldı. Fakat Bedir Şah karaya ayak basar basmaz fevkâlâde garip bir manzara karşısında kaldı. Her taraftan atlar, develer, katırlar, öküzler, eşekler, inekler, boğalar ve daha birçok hayvanlar çıkmış, deniz kenarını boydan boya kaplamıştı.

Garibi şu ki, bu hayvanların hepsi ayaklarıyle ona âdeta “Gelme, geri git!...” gibi işaretler yapıyorlar karaya çıkmasına mani olmak için önünü kapamaya çalışıyorlardı.

Bedir Şah, hayvanların bu hareketine mânâ verememiş, şaşırıp kalmıştı.

Aralarından kendine bir yol açıp da geçinceye kadar zavallı akla karayı seçti. Civardaki kayıkların arasına oturup biraz dinlendi ve ıslak elbiselerini

güneşte kurutmaya başladı.

Bir müddet sonra şehre girmek için ilerlemeye başlayınca, tekrar aynı hayvanlar yolunu kestiler. Sanki onu bir tehlikeden haberdar etmek istiyorlardı.

Bedir Şah, güç hâl ile şehre girebildi. Sokaklar geniş ve muntazamdı. Binalar muhteşem bir manzara arz ediyordu. Dükkanlar, mağazalar pek zengindi. Fakat işin garibi şu ki, ortada insan nâmına kimsecikler yoktu. O zaman, hayvanların kendisine ihtar etmek istedikleri şeyi anlar gibi oldu. Demek onların o kadar inat etmeleri beyhude değilmiş. Meğer işin içinde bir iş varmış.

Bedir Şah ne yapacağını kestiremiyordu. Geri dönüp de ne yapsın? Bir tahta parçasıyle tekrar denizlere açılmak imkânsızdı. Bu korkunç uzlet[430] içinde yaşamak da keza…

“Dur hele, şu şehri baştan başa bir dolaşayım, belki bir-iki kişiye rastlarım.” diyerek önüne çıkan yoldan ilerlemeye başladı.

Filhakika şehir ilk nazarda zannedildiği kadar boş değildi. Bazı dükkanlar açıktı. Bedir Şah, tertemiz bir manav dükkanının önünde durdu. Ak sakallı, nurani yüzlü bir adam sepetlere iştiha açıcı meyvaları yerleştirmekle meşguldü. Selam verdi. İhtiyar hayretle başını kaldırdı:

— “Ve aleykümüsselâm evlâdım! Halinizden yabancı olduğunuz anlaşılıyor. Sizi buraya hangi rüzgâr attı?”

Bedir Şah, macerasını kısaca ihtiyara da anlattı. Hikâyesini bitirince ihtiyar kendisine dedi ki:

— “Yolda hiç kimseye rast geldiniz mi?”

— “Hayır! İlk defa sizi görüyorum. Bu kadar mamur ve güzel bir şehir olsun da içinde ahali bulunmasın, doğrusu hayretteyim!...”

İhtiyar büyük bir endişe ile:

— “Aman, çabuk içeri girin, kapıda beklemeyin.” dedi. “Maazallah başınıza bir felaket gelebilir. Ben sonra size meseleyi anlatırım.”

Bedir Şah derhal dükkana girdi. İhtiyarın yanına oturdu. Açlıktan da gebermek raddelerine gelmişti hani. İhtiyar bunu anladı, kazazede delikanlıya sofra çıkardı.

Genç adam bir taraftan lokmaları atıştırıyor, bir taraftan da ihtiyara sualler sormakta devam ediyordu.

İhtiyar dedi ki:

— “Dur, hele biraz sabırlı ol. Yemeğini afiyetle ye bakalım. Nasıl olsa konuşacak vakit buluruz…”

Bedir Şah yemekten kalktı. O zaman beyaz sakallı ihtiyar kendisine anlattı:

— “Allah’a bin kere şükredin ki” dedi, “benden evvel hiç kimseye rastlamadınız. Yoksa, vaydı hâlinize!....”

Bedir Şah şaşırdı ve korktu:

— “Nasıl vaydı hâlime?”

— “Şunu biliniz ki delikanlı, bu şehrin adına Sihirli Belde derler. Beldenin hükümdarı da sihirbazlıkta yekta bir kadındır. Aynı zamanda bir peri kızı kadar güzeldir de. Güzelliği nispetinde tehlikeli olan bu sehhar[431] kadın, aslan gibi delikanlıları işte o gördüğün hayvanların suretine sokar. Hangi güzel civan bu beldeye ayak basarsa, Melikenin adamları derhal kendisini tutarlar. Gitmem diyecek olsa, yaka-paça zorla götürürler. Sihirbaz kadın, ağına düşen delikanlılara fevkâlâde iltifat eder; ikametlerine şahâne bir saray ayırır, şereflerine ziyafetler verir, şenlikler yapar. Bu suretle onları kandırır. Delikanlılar da sanırlar ki, Melike kendilerine âşıktır. Fakat bu saadet çok sürmez. En fazla kırk gün geçer geçmez, sihirbaz kadın onları efsunlar; deve, öküz, eşek veya kuş suretine sokar. Demin bana demiştiniz ki, karaya çıkmak üzere iken bir sürü hayvan önünüze çıkıp şehre girmenize mani olmak istemişler. Bundan maksatları, size tehlikeyi haber vermekti. Fakat konuşmak imkânından mahrum oldukları için ancak bu suretle meramlarını anlatmaya kalkıştılar. Şimdi meseleyi anladınız mı?”

Beyaz sakallı, nurani yüzlü ihtiyarın bu sözleri genç İran Şahını fevkâlâde müteessir etti:

— “Heyhat!...” diye bağırdı, “Ne talihsizim ki, felaketten bir türlü yakamı kurtaramıyorum. Efsunun tesirinden henüz çıktığım hâlde daha müthiş âkibetlere maruz kaldım. Eyvahlar olsun!...”

Genç adam bir taraftan dövünüyor, bir taraftan da ah ve of çekiyordu.

İhtiyar bunun üzerine kendisinden daha fazla izahat istedi:

— “Demek sizi evvelce de efsunladılar öyle mi?”

— “Evet, muhterem peder!... Bundan evvel de efsunlandım, gagası ve ayakları kırmızı beyaz bir kuş oldum. Nihayet Allah’ın inayetiyle merhametli bir padişahın sarayına düştüm de Sultan Hanım beni tekrar insan suretine tahvil etti.”

Bedir Şah bundan sonra ihtiyara da çok açıldı. Aslını, neslini, kim olduğunu söyledi. Semendel Melikesi Gevher Sultana âşık olduğunu, kendisini kuş suretine sokup ıssız bir adaya gönderen gaddar kızın işte bu Gevher Sultan olduğunu anlattı.

İhtiyar bütün bu sözleri dinledikten sonra, Bedir Şahın endişesini izaleye çalıştı:

— “Sihirbaz Melike hakkında söylediklerim doğru olmakla beraber” dedi, “beyhude endişe edip üzülmenize mahal yoktur. Beni bütün şehir sever, Melike bana fevkalâde ihtiramda bulunur. Şimdiye kadar hiçbir hususta benim gönlümü kırmamıştır. Talihinize şükredin ki, başkasına değil, bana tesadüf ettiniz. Benim evimde hiçbir şeyden korkmaya mahal yok… Tamamıyle müsterih olabilirsiniz. Benim sözlerimi tutar da yanlış bir yola sapmazsanız, burada rahat rahat yaşarsınız. Yalnız, dediğim gibi, sözümden dışarı çıkmamalı. Aksi takdirde, maazallah, korktuğunuz başınıza gelir…”

Bedir Şah, kendisini bu kadar mülayemetle karşılayan ve misafirliğe kabul eden ihtiyarın ellerini öptü, çok çok teşekkürler etti.

Biraz sonra, içerde canı sıkılmıştı; çıktı, dükkan kapısında oturdu.

Gelip geçenler, dükkan kapısında bu kadar güzel bir delikanlı görünce, durakladılar. Bedir Şahın seyrine bir türlü doyamıyorlardı. Hatta içlerinden bazısı ihtiyar manavın yanına girip kendisini tebrik ettiler. Öyle ya, bu derece güzel ve tüvana[432] bir köle ele geçirmek, cidden bahtiyarlıktı. Bir

kısmı da bu emsalsiz delikanlıyı nasıl olup da Melike görmemiş diye hayrete düştüler.

Fakat ak sakallı ihtiyar kendilerine şu izahatı verdi:

— “Bu delikanlıyı kölem zannediyorsanız, aldanıyorsunuz. Bilirsiniz ki, ben çok zengin bir adam değilim. Böyle bir köle satın alacak para bende ne gezer? Bu delikanlı benim yeğenim oluyor, ölen biraderimin çocuğu. Benim de çocuğum olmadığı için biraderin vefatından sonra kendisini yanıma aldırdım.”

— “Oh oh, maşallah!... Gözün aydın öyleyse. Ancak korktuğumuz şu ki, şayet Melike bu delikanlıyı görürse, iki bir demez, harem-saraya aldırır. Canım uzun söze ne hacet, siz de pekâlâ bilirsiniz ya!... Numunelerini az mı gördük? Maazallah, aziz yeğeninizin başına da öyle bir tehlike gelirse, hâliniz neye varır?”

İhtiyar cevap verdi:

— “Hakkımda gösterdiğiniz dostluğa ve kardeşâne nasihatlerinize teşekkür ederim. Eksik olmayın. Allah sizden razı olsun. Ancak öyle ümit ediyorum ki, Melike Hazretleri, şimdiye kadar bana karşı fevkâlâde lütufkâr muamelede bulundu, müteaddit defalar ihsanlarına, atiyelerine nail oldum, hiçbir hususta kalbimi incitmediler, gönlümü kırmadılar. Zannetmem ki, bu yüzden aramız açılsın. Biraderzâdem hakkında herhangi bir fikir beslediğini farz etsek bile, bana olan karabeti öğrenir öğrenmez, derhal emelinden vazgeçecektir.”

Filhakika ihtiyar böyle düşünüyordu. Sihirbaz Melikenin delikanlıyı görüp de âşık olmaması imkânsızdı. Fakat onun tavassutuyla nasıl olsa gençten vazgeçecekti.

Aradan günler geçiyor, ihtiyar manav has evlâdı gibi baktığı Bedir Şahın kemalâtına gittikçe hayran oluyordu.

Böylece birkaç ay geçti. Bir gün, Bedir Şah dükkanın kapısında otururken, Sihirbaz Melike, maiyetiyle beraber debdebe ve tantana içinde oradan geçmesin mi!...

Bedir Şah, daha ta uzaktan mızıkaları işitip de saltanat arabasını görünce dükkana girmişti. Lâkin ihtiyar kendisine dedi ki:

— “Çekinip korkmaya mahal yok. Melike geçerken otur, seyret…”

Bu sözlerden cesaret alan delikanlı çıkıp kapıya oturdu. Alay hakikaten pek muhteşemdi. Hassa süvarileri, erguvani, sırmalı elbiseler içinde dört sıra geçtiler. Hepsinin de kılıçları selâm vaziyetinde idi. Arkadan altı harem ağası sökün etti. Bunların peşi sıra da elmaslar ve inciler içinde parıl parıl yanan ve ellerinde kısa mızraklar tutan dilber câriyeler göründü. Melike bunların ortasında altın eğerli bir atın üstünde ağır ağır ilerliyordu.

Tam dükkanın önünden geçecekleri sırada Melike birdenbire atını durdurdu. Bedir Şahı hayran hayran süzdükten sonra dükkan sahibine hitaben dedi ki:

— “Ey Abdullah, bu güzel köle sizin mi? Ne zaman satın aldınız?”

Beyaz sakallı ihtiyar cevap vermeden evvel Melikenin önünde secdeye kapandı, sonra tekrar ayağa kalkarak:

— “Ey haşmetli Melike!” dedi, “Bu delikanlı benim yeğenimdir. Merhum pederi, kulunuzun biraderiydi. Kölenizin de mahdumum olmadığından onu evlâd edindim. Kendisini yanıma aldırmaktan maksadım, hem ömrümün son deminde yalnız kalmamak, hem de vefatımdan sonra arkamda hayırlı bir varis bırakmaktır.”

Melike ihtiyarın bu sözleri üzerine derin bir düşünceye daldı. Şimdiye kadar bu derece güzel endamlı ve yakışıklı bir delikanlıya tesadüf etmediği için derhal can u gönülden âşık olmuştu. Nasıl bir kurnazlık etse de şu dilber civanı sarayına alabilse!...

Nihayet ihtiyara dedi ki:

— “Babacığım, sizden bir ricada bulunmak isterdim. Bu delikanlıyı bana hiç olmazsa bir gececik vermez misiniz? Emin olunuz ki, kendisine hiçbir fenalığım dokunmayacak. Bilakis onu dünyanın en yüksek mevkilerine çıkaracağım. Herkese karşı yaptığım muameleden onu istisna edeceğime söz veriyorum. Öyle zannederim ki, benim arzumu yerine getirmek, sizin için de bir saadet olacak… Şimdiye kadar birçok ihsanlarıma, hediyelerime nail oldunuz. Bundan sonra da hakkınızda beslediğim hüsnü zan zail olmaz kanaatindeyim.”

Abdullah, Melikenin bu sözleri üzerine ne cevap vereceğini bilemedi. Bir iki defa yutkundu, nihayet dedi ki:

— “Haşmetli Melikem, yeğenime karşı izhar buyurduğunuz teveccüh-i şahâneden dolayı ebediyen minnettarınızım. Ancak, endişe ettiğim nokta şudur ki, biraderzâdem gibi edna bir kul, huzurunuza lâyık değildir.”

Sihirbaz Melike, ihtiyarın bu cevabından müteessir göründü:

— “Ey Abdullah” dedi, “senden bunu memul etmezdim. Korktuğunuzun sebebini anlıyorum. Fakat mukaddes ateş ve ziya nâmına yemin ederim ki, biraderzâdenizin kılına bile halel gelmeyecektir. Kendisini hemen bu gece misafir etmek istiyorum.”

İhtiyar bu sözler üzerine tekrar secdeye kapandı. Melikenin ayaklarını öptükten sonra dedi ki:

— “Kulunuzun da bir tek istirhamı var. Yeğenimi bugün değil de yarın saraya göndermeme müsaade buyurulur mu?”

— “Hay hay!... Yarın gelsin!...”

Sihirbaz Melike, bu sözleri söyledikten sonra âlâyıvâlâ[433] ile hareket etti. O zaman ihtiyar, Bedir Şahı dükkanın içine alarak karşısına oturttu:

— “Oğlum” dedi, “sen de gördün ya, ne kadar çalıştım. Melikeye karşı daha fazla ısrar etmek mânâsız ve tehlikeli olacaktı. Maazallahu tealâ intikam damarını tahrik etseydik, sihirbazlığının kudretiyle, kim bilir başımıza ne çoraplar örerdi. Öyle ümit ederim ki, kendisi bana verdiği sözde duracaktır. Bu takdirde sana hiçbir fenalık gelmeyeceğinden emin olabilirsin. Bana karşı ne kadar mültefit davrandığını bizzat sen de gördün. Şayet bana karşı da yemininde hanis[434] olursa, Cenab-ı Hak ondan intikam alacak, ceza-yı ilâhî onu çarpacaktır.”

İhtiyarın bütün teminatı, Bedir Şahın korkusunu bir türlü izale edememişti:

— “Evvelce bana bu sihirbaz kadın hakkında söylediklerinizi hatırlıyorum da” dedi, “fena hâlde endişeleniyorum. Onun yanına sokulmak, bence zehirli bir yılanla koyun koyuna yatmaktan bin kat daha korkunçtur. Zira başımdan geçti de biliyorum. Dünyada efsunlanıp hayvan

suretine girmekten daha büyük felaket tasavvur edilebilir mi? Gevher Sultanın bana yaptığını henüz unutmadan yeni bir sihirbazın ağına düşmek doğrusu beni ürkütüyor. Ne kadar kara bahtlı bir adammışım!...”

Delikanlı bu son cümleyi söylerken o derece müteessir olmuştu ki, gözyaşlarını zapt edemedi, hüngür hüngür ağlamaya başladı.

İhtiyar Abdullah’ın da bu hazin manzara karşısında yüreği parçalandı:

— “Aziz evlâdım”, dedi, “bu kadar üzülüp müteessir olmayınız. Filvâki ben de itiraf ederim ki, böyle sihirbaz bir kadının verdiği söze pek fazla itimat caiz değildir. Ancak şunu da bilmelisiniz ki, Melikenin kudret ve kuvveti bana karşı hükümsüz kalır. Kendisi de bunu pekâlâ bilir ya… Esasen hakkımda gösterdiği teveccüh ve iltifatların sebebi de budur. Buna binaen zannetmem ki, size bir fenalık yapmaya kalkışabilsin. Siz işi bana bırakın ve kalben müsterih olun. Yalnız hiçbir suretle sözümden dışarı çıkmamalısınız. Aksi takdirde felaket yüzde yüzdür.”

Bedir Şah ihtiyarın ellerini öptü, hiçbir suretle sözünden çıkmayacağına dair yemin etti.

Ertesi gün, Sihirbaz Melike, gene âlâyıvâlâ ile dükkanın önünden geçerken Abdullah yerinden fırlayıp atına doğru koştu ve ancak ikisinin işitebileceği kadar hafif bir sesle dedi ki:

— “Oğlum gibi sevdiğim biraderzâdemi size teslim ediyorum. Hiçbir suretle sihir ve tılsım ilmine müracaat etmeyeceğinize eminim. Aksi takdirde mâlum-ı şahâneleridir ki, son derece meyus olacağım ve ihtimal ki, bu yeisin şiddetiyle…”

Sihirbaz Melike ihtiyarın sözünü kesti:

— “Size tekrar tekrar vaat ediyorum işte.” dedi. “Yemin ederim ki, yeğeninizin kılına bile halel gelmeyecektir. Ona hakiki çehremle görüneceğim, hiçbir suretle kendisini aldatmayacağım.”

Ve böyle söyleyerek bir ay parçasına benzeyen yüzünü Bedir Şaha gösterdi. Fakat delikanlı bu harikulade güzellik karşısında hiçbir heyecan duyamadı. Kalbindeki korku, her çeşit muhabbet hislerine galebe çalıyordu. Kendi kendine şöyle düşündü: “Yalnız yüz ve vücut güzelliği neye yarar?

Asıl güzellik insanın kalbindedir. Bu sihirbaz kadının, içi yılanlarla dolu bir altın havuzdan farkı ne!...”

Delikanlı aklından bunları geçirirken gözlerini de melikeden ayırmamıştı. Bu sırada ihtiyar babalığı kendisine doğru döndü, elinden tutarak Melikenin önüne götürdü:

— “Haşmetli Melike!” dedi, “İşte size biraderzâdemi takdim ediyorum. Müsaade-i devletinizle kendisini tekrar görebileceğimi ümit ederim!...”

Sihirbaz Melike başıyla tasdik işareti yaptı. Bu sırada saray-ı hümayun hazinedarı ihtiyara bin altınlık bir kese vermişti.

Bedir Şahı muhteşem bir küheylana bindirdiler. Sihirbaz Melike, Abdullah’a sordu:

— “Az kalsın unutuyordum, yeğeninizin ismi nedir?”

— “Bedir!”

Sihirbaz Melike gülümsedi:

— “Yanılmışlar” dedi, “bedir[435] değil, şems!...[436]”

Saltanat alayı hareket ettiği zaman Bedir Şah, Sihirbaz Melikenin solunda ve yanında idi. İşin garâbeti şu ki, ahali hükümdarlarına karşı hürmet ve muhabbet asarı göstereceği yerde, bilakis o geçerken suratlarını asıyorlar, gizli gizli homurdanıyorlardı. Hatta bazıları işi daha ileriye vardırarak yüksek sesle Melikeyi tahkir ettiler. Söylenen sözleri Bedir Şah aynen işitmişti:

— “Ah mel’un sihirbaz!... Kim bilir ne mefsedetler yapacak!... Ya Rabbi, kurtar bizi bunun zulmünden!... Çektiğimiz yetmedi mi?...”

Bir kısım halk da şöyle bağırıyordu:

— “Zavallı delikanlı!... Seni aldatmışlar ayol!... Bu saadet çok uzun mu sürecek sanıyorsun?... Bu ikbal ve debdebenin sonu, bilmiş ol ki, uçurumdur… Yazık, yazık!... Bu yabancı delikanlıya çok yazık!...”

Bedir Şah, halkın bu sözlerini işitince, ihtiyar Abdullah’a büsbütün hak verdi. Şimdi ne yapacaktı? Geriye dönmek veya kaçmak imkânı da

kalmamıştı. O hâlde?... O hâlde, kazaya rızadan başka çare kalmıyordu. Allah'a mütevekkil olup neticeye intizar. İşte yapılacak yegâne iş buydu…

Bedir Şah bu kuruntularla meşgul iken Melikenin sarayına vardılar. Sihirbaz Melike atından indi. Bedir Şahın elinden tuttu, beraberce saraya girdiler. Cariyeler ve harem ağaları da peşleri sıra geliyordu.

Melike genç misafirine bizzat mihmandarlık etti; sarayın bütün dairelerini gezdirdi. Bu sarayda altın, elmas, cevahir ve inci o kadar mebzul idi ki, gözlerin kamaşmaması imkânsızdı.

Her tarafı gezdirdikten sonra Melike, delikanlıyı hususi dairesine götürdü. Bir müddet balkonda istirahat ettiler. Ayaklarının altında ucu bucağı bulunmayan bir bahçe… Kuşlar cıvıldaşıyor, havada tatlı bir gül kokusu dalgalanıyordu. Fıskiyelerin, havuzların güzelliğine ise doyum olmuyordu.

Melike ile Bedir Şah bu latif manzara karşısında bir zaman sustular. Sonra aralarında havai bir sohbet başladı.

Bu sırada câriyeler sofranın hazır olduğunu haber verdiler. Sofra ve tabaklar kâmilen altındandı. Yemekler yendi, nefis şaraplar içildi ve çalgıcı kızlarla hânendeler musiki faslına başladılar. Zevk ü safâ, ahenk ve tarab emsalsizdi.

Bedir Şah, ihtiyar Abdullah'ın sözlerini değil beyaz sakallı hayalini bile unutmuştu. Yanındaki dilber kadının müthiş bir sihirbaz olduğunu aklına bile getirmiyordu. Keyif ve neş'e içinde yüzüyor, dünyadan bî-haber görünüyordu.

Nihayet şarap ve musiki ile adam akıllı sarhoş oldu. Bunun üzerine Melike, câriyelere işaret etti, hepsi ayaklarının ucuna basarak usulca çekildiler. Bedir Şahla sihirbaz kadın halvethânede yalnız kaldılar.

O gece koyun koyuna yatmışlar, sabaha kadar cümbüş yapmışlardı. Ertesi gün sabahleyin, doğruca hamama gittiler. Hamamdan sonra ipekli ve sırmalı elbiseler giyip tekrar dairelerine döndüler. O gün hep bahçe safâsı ve türlü türlü eğlencelerle geçti.

Uzatmayalım, her gün başka başka zevkler, başka başka eğlenceler icat ediyorlar, mesut ve bahtiyar yaşıyorlardı.

Kırk gün bu suretle geçti. Esasen Sihirbaz Melike âşıklarıyle kırk gün böyle yaşardı. Kırkıncı gece, yatağa girdikten sonra kadın Bedir Şahın uyumasını bekledi. Delikanlı Melikenin uyumadığını sezmiş, mahsus horlamaya başlamıştı. Kendi kendine, “Bakalım ne olacak?” diyordu. “Bunun uyumamasında her hâlde bir hikmet var!...”

Melike, âşıkının horultularını işitince, onun derin uykuya daldığına hükmetti. Usulca yorganı kaldırıp yatağın içinden sıyrıldı. Bedir Şah, kirpiklerinin arasından onun bütün hareketlerini gözetliyor, aynı zamanda, uyanık olduğunu bildirmemek için boyuna horlamakta devam ediyordu.

Sihirbaz kadın odanın köşesinde duran küçük bir çekmeceye doğru yürüdü. Çekmeceyi açtı. Ufak bir kutu çıkardı. Kutunun içinden bir tutam sarı toz aldı ve havaya serpti. Hayret!...

Bu sarı toz, bir anda berrak bir nehir hâline inkılab etmesin mi? Bu nehir odanın içinde gürül gürül akıyor!...

Bedir Şah, korkudan titredi. Uyanıklığı belli olmasın diye horultusunu bir perde daha yükseltti.

Melike bu esnada ortaya bir hamur teknesi çıkarmıştı. Teknenin içine biraz un koydu. Tılsımlı nehirden birkaç kase su alarak unun içine kattı ve hamur yoğurmaya başladı. Hamur biraz ele gelmeye başlayınca, kutulardan çıkardığı küçük küçük birtakım acayip tozları ilave etti. Sonra bu hamurdan çörek yaptı ve kapalı bir tavanın içinde güzelce pişirdi, dolaba koydu.

Artık işi bitmişti. Efsunlu bazı kelimeler okudu. Bütün ortadaki eşya ve koskoca nehir derhal kayboluverdi…

Bunun üzerine, gene hiç ses etmeden, usulca yatağın içine, Bedir Şahın koynuna kaydı.

Delikanlı o kadar maharetle hareket etmişti ki, sihirbaz kendisinden zerrece şüpheye düşmedi.

Bedir Şah ise bu hadiseden sonra ilk defa olarak babalığı ihtiyar Abdullah’ı hatırlıyordu. Filvâki, o zamana kadar sürdüğü zevk ve safâ âlemi içinde adamcağızı hiç düşünmemişti. Kendi kendine, “Hele gidip ihtiyara bir danışayım.” dedi. Geceleyin gördüğü şeyleri ona anlatacak, akıl danışacaktı.

Sabahleyin uykudan uyanınca, Melikeden amcasını görmek için müsaade istedi.

Sihirbaz Melike, delikanlının gitmesini hiç istemiyordu. Sitemkâr bir tavırla dedi ki:

— “Demek benden çarçabuk bıktınız öyle mi? Sizi ne kadar âteşîn bir aşkla sevdiğimi bilmiyor musunuz? Ben sizden ayrı bir dakika bile yaşayamazken, siz nasıl oluyor da benden uzaklaşmak istiyorsunuz? Muhakkak benden bıktınız, muhakkak!...”

— “Bıkmak mı? Allah göstermesin!... O nasıl laf öyle?... Hiç sizin gibi bir peri-peykerden[437] bıkılır mı?... Ömrümün sonuna kadar beraber yaşasam, sizden gene bıkılmaz sevgilim. Ancak siz de teslim buyurursunuz ki, bunca gündür ihtiyar amcamın hatırını sormadım. Kim bilir zavallı ne kadar gücenmiştir. Hiç şüphesiz kırk gün içinde beni göreceği de geldi. Artık mesele lütfunuza kalıyor. Kerem ve inayet buyurulursa, amcamın ziyaretine gideyim…”

— “Pekâlâ, mademki bu kadar arzu ettiniz, dediğiniz gibi olsun. Yalnız misafirliği çok uzamayın. Unutmayın ki, sizden uzak geçen her dakika, benim için bir cehennemdir!...”

Bedir Şah bu müsaadeyi koparttıktan sonra şahâne bir atın sırtına atladı, soluğu doğru ihtiyar Abdullah’ın dükkanında aldı.

Abdullah onu görünce hemen koştu, sarılıp öpüştüler.

İhtiyar:

— “Ah evlâdım” dedi, “senin için o kadar üzüldüm, o kadar üzüldüm ki… Hiç insan kırk gün içinde bir defacık olsun gelip görünmez mi? Kim bilir mel’un sihirbazın elinden neler çekmişsindir.”

Delikanlı başını salladı:

— “Hayır” dedi, “Melike bana karşı bilakis gayet mültefit ve muhabbetkâr davrandı. Beni tam mânâsıyle sevdiğini ispata çalıştı. Hayatında benden ayrı bir dakika bile yaşayamayacağını tekrar etti durdu. Lâkin bu gece bir şeye dikkat ettim ve gizlice gördüklerimden anlıyorum ki, bana beslediği aşk sahtedir. Daha doğrusu böyle bir şüphe içimi kemiriyor.

Anlatayım da bakın: Ben yatakta uyanıktım, fakat kendimi uykuda gösterdim. Melike benim horultularıma kanarak usulca yataktan çıktı. Bunun üzerine büsbütün şüphelendim. Kirpiklerimin arasından onun bütün harekatını takip ettim ve neticede gördüm ki…”

Bedir Şah hikâyesine devam ederek sihirli çöreğin nasıl pişirildiğini tafsilatıyle anlattı. Nihayet dedi ki:

— “O ana kadar, itiraf edeyim ki, sizi hiç mi hiç hatırıma getirmemiştim; sihirbaz Melike hakkında söylediklerinizi hemen kâmilen unutmuştum. Fakat gece yarısı gizliden gizliye yaptığı işi görünce, ayaklarım suya değer gibi oldu. Düşündüm ki, bu sihirbaz kadın yemininde durmayabilir, vaadinde hilaf eder. Derhal siz aklıma geldiniz, kendisinden izin istedim. Çok şükür ki, fazla müşkülat göstermeden razı oldu da hemencecik yanınıza koştum.”

İhtiyar Abdullah gülümsedi:

— “Şüphenizde yanılmıyorsunuz” dedi, “hakkınız var. O mel’un sihirbaz sanatından ölse vazgeçmez. Fakat hiç korkmayınız. İttihaz edeceğim tedbir sayesinde kazdığı kuyuya kendisi düşecek. Geceki vak’adan şüphelenip de bana koştuğunuz çok iyi olmuş. Bu sihirbaz kadın, esasen hiçbir âşıkıyle kırk günden fazla eğlenmez. Ormanlarını, bahçelerini ve bütün ovayı dolduran hayvanlar, hep onun aşkı yüzünden felakete uğramıştır. Lâkin artık bıçak kemiğe dayandı. Bu canavar, lâyık olduğu muameleyi görmelidir.”

Abdullah bu sözleri söyledikten sonra Bedir Şaha iki çörek verdi:

— “Sihirbazın dün gece pişirdiği çörekleri kat’iyen yemeyin!” dedi. “Fakat belli de etmemeli. Ağzınıza götürüyor gibi yapar, koynunuza sokuverirsiniz. Onun yerine size verdiğim çöreklerden birini yiyin. Melike, sizin çöreği yediğinize zahip olarak derhal sizi efsunlayıp hayvan şekline sokmak isteyecektir. Hiç korkmayın. O işi şakaya bozacak, çöreği yoğururken bazı tozların ilavesini unuttuğunu zannedecektir. Bu sefer siz ona benim verdiğim ikinci çöreği yedirin. Yedi mi, yedi; avucunuza biraz su alın ve yüzüne serperken şu sözleri söyleyin: İnsan suretinden çık, falan hayvanın suretine gir! Sonra da hayvanı alıp benim yanıma getirin.”

Bedir Şah ihtiyarın ellerini öptükten sonra saraya döndü. Sihirbaz bahçede, sabırsızlıkla kendisine intizar ediyordu. Delikanlıyı görür görmez

hemen boynuna atıldı:

— “Ah sevgilim” dedi, “ne kadar beklettiniz!... Hasretinizin ateşiyle dakikalar yıl gibi geldi. Az daha gelmeseydiniz, sizi aramaya çıkacaktım.”

Bedir Şah, kalbinden geçenleri belli etmeden cevap verdi:

— “Emin olunuz, ben de derhal yanınıza dönmek için can attım. Fakat mâlum ya, ihtiyar amcanın da gönlünü kırmak olmuyor. Çabucak döneyim dedim, bırakmadı. Neyse, zorla yakayı kurtarabildim. Hatta aceleden hazırladığı yemekleri bile yemek nasip olmadı. Yalnız bir çörek pek hoşuma gitti de alıp size getirdim.”

Bedir Şah böyle söylerken ihtiyarın verdiği çöreklerden birini Melikeye uzattı. Sihirbaz kadın, bu hediyeye teşekkür ettikten sonra:

— “İyi aklıma getirdiniz” dedi, “ben de size bir çörek hazırlamıştım. Buyurun!...”

Bu esnada ikisi de yan yana yürüyerek bir havuz başına gelmişlerdi. Bedir Şah, hiç sezdirmeden sihirbazın çöreğini değiştirdi ve ihtiyardan aldığını yemeye başladı:

— “Oh, oh!...” diyordu, “Ne kadar da lezzetiymiş!...”

Vakta ki çöreği bitirdi, sihirbaz kadın derhal havuzdan bir avuç su alıp delikanlının yüzüne serpti:

— “İnsan suretinden çık, kör ve topal bir beygir ol!...”

Sihirbazın sözleri tesirsiz kalmıştı. Kadın kıpkırmızı kesildi. Hemen delikanlının boynuna atıldı:

— “Ah sevgili Bedirciğim!” dedi, “Korktunuz mu yoksa? Şaka ettim canım!... Sizi tecrübe etmek istedim. Hiç yeminimi bozar mıyım? Sakın kalbinize bir şey gelmesin, alimallah gücenirim…”

Bedir Şah sükunetle cevap verdi:

— “Gücenmeye ne hacet” dedi, “bunun şakacıktan yapıldığını bilmeyecek ne var?”

Ve böyle söyleyerek ihtiyarın verdiği ikinci çöreği Melikeye uzattı. Sihirbaz lokmasını henüz çiğneyip yutmuştu ki, kaskatı dikili kaldı. Bedir Şah derhal havuzdan biraz su avuçladı, sihirbazın yüzüne serpti:

— "Mel'un karı!" diye bağırdı, "İnsan suretinden çık ve bir kısrak ol!..."

O anda Melike, gayet güzel bir kısrak oluvermişti.

Bedir Şah kısrağı aldı, ahıra götürdü; fakat aksilik bu ya, hiçbir gem kısrağın ağzına uymuyordu. Nihayet onu yedekte götürmeye mecbur oldu.

İhtiyar Abdullah ise sabırsızlıkla onların yolunu gözetlemeye başlamışı. Delikanlının yedeğinde kısrakla geldiğini görünce:

— "Çok şükür ya Rabbi!..." diye ellerini açtı, "Bu mel'un sihirbaz nihayet cezasını buldu!..."

Bedir Şah ihtiyara vak'ayı hikâye etti:

— "Yalnız" dedi, "kısrağın ağzına gem uymadı…"

İhtiyar Abdullah da herhangi bir hayvanın ağzına uyabilecek bir gem verdi. Sonra dedi ki:

— "Oğlum, artık bu beldede durmaya gelmez. Hemen bu kısrağın üstüne atlayıp doğru memleketinize… Size nasihatim olsun, sakın kısrağı gemli olduğu hâlde satmayın!..."

Genç Şah, ihtiyara veda ederek şehirden çıktı, üç gün yol aldı. Dördüncü gün, büyük bir beldeye vardı. O sırada yoldan geçen bir ihtiyar kendisine selâm verdi, nereden gelip nereye gittiğini sordu.

Bunlar konuşadursun, aralıkta bir de kocakarı peyda olmuştu. Kocakarı kısrağı görünce derin derin içini çekti ve ağlamaya başladı.

İhtiyar adamla Bedir Şah başlarını çevirip kocakarıya baktılar:

— "Hayrola valide, neden ağlıyorsun?"

— "Ah, sormayın evlâdım, benim de tıpkı buna benzer bir kısrağım vardı da o aklıma geldi, onun için ağlıyorum… Bu kısrağı bana satsanız keşke. Kaç altın isterseniz veririm…"

Bedir Şah, kocakarının yırtık ve yamalı elbisesine bakıp gülümsedi:

— “Valide” dedi, “kısrağım satılık değil.”

Bu cevaba rağmen kocakarı ısrar etti.

— “Canım valide, beyhude ısrar etme. Zaten satılık da olsa alamazsın. Bu kısrağın fiyatı bin altındır. Sende bu para ne gezer!...”

— “Senin nene lâzım evlâd… Parayı verecek ben değil miyim?”

Bedir Şah başını salladı:

— “Çattık!...” dedi, “çık öyleyse paraları…”

Bunu, mahza kocakarıyı başından defetmek için söylemişti. Fakat acuze elini kemerine sokup da bin altınlık bir kese çıkarınca şaşırdı:

— “Nineciğim” dedi, “şaka ettim, kısrak satılık değil…”

Fakat bu sefer de ihtiyar adam söze karıştı:

— “Oğul” dedi, “bu memleketin bir âdeti vardır: Hangi hususta olursa olsun, bir kimsenin yalan söylediği, sözünde durmadığı sabit olursa, derhal kellesini keserler. Siz bu hatuna kısrağınızı bin altın mukabili sattınız. Şimdi isteseniz de vazgeçemezsiniz!...”

Bedir Şah afalladı. Bu esnada kocakarı çarçabuk kısrağın gemini çıkarmış, yakındaki ırmaktan aldığı bir avuç suyu hayvanın yüzüne serpmişti:

— “Kızım, kısrak suretinden çık, eski hâline dön!”

Meğer bu acuze, sihirbaz Melikenin annesiymiş. Derhal bir ıslık çaldı, minare boylu korkunç bir cin göründü. Bedir Şah ise korkudan bayılmıştı. Cin delikanlıyı bir omzuna, kocakarı ile kızını diğer omzuna aldı ve göz açıp kapayıncaya kadar az bir zamanda, onları Sihirli Belde’deki saraya götürüp bıraktı.

Sihirbaz Melike öfkesinden kuduruyordu:

— “Sizi gidi hainler sizi!... Sizi gidi alçaklar sizi!...” diye bağırdı, “Dur hele, ben size bir oyun oynayayım da görün!...”

O öfkeyle delikanlıyı derhal bir baykuş yaptı. Cariyelerden birine de emretti:

— “Bu menhus kuşu bir kafese kapat… Ne yem, ne su…”

Cariye baykuşu kafese hapsetti; fakat merhametli bir kızcağız olduğu için, Melikeden gizli yemini ve suyunu vermeyi ihmal etmedi. Bundan başka, ihtiyar Abdullah’a da haber gönderip yeğeninin düştüğü vaziyeti ve Melikenin zâlimâne tasavvurlarını bildirdi.

Abdullah baktı ki vaziyeti fena, artık son kozu oynamaktan başka çare kalmamıştı. Odasının kapısını kilitledikten sonra, kuş gibi cıvıldamaya başladı. Derhal dört kanatlı, heybetli bir ifrit göründü.

İhtiyar, ifrite emretti:

— “Şimşek!” dedi, “Gülnar Sultanın oğlu Bedir Şahın hayatı tehlikededir. Hemen sihirbaz Melikenin sarayına git ve kafesin muhafazasına memur edilen câriyeyi İran payitahtına götür. Orada meseleyi Gülnar Sultana anlatsın. Cariyeyi sakın ürkütme!...”

Şimşek, bir saniyede saraya gitmiş, câriyeyi omzuna bindirip İran payitahtına götürmüştü. İfrit câriyeyi taraçanın üstüne bırakıp kayboldu. Kızcağız da taraçadan inip Gülnar Sultanın huzuruna girdi. O sırada Gülnar Sultan annesiyle beraber konuşup dertleşiyordu.

Cariye meseleyi olduğu gibi hikâye etti. Gülnar Sultan, oğlunun ölmediğini anlayınca, fevkâlâde sevindi. Derhal yerinden kalkarak câriyenin boynuna sarıldı ve maiyetine emretti:

— “Davullar çalınıp ahaliye ilan edilsin ki, Şahımız yakında geliyor!...”

Derken biraderi Melik Salih de geldi. Gülnar Sultan kardeşine dedi ki:

— “Oğlum Bedir’i Sihirli Belde’de baykuş suretine sokup bir kafese hapsetmişler. Aman, bir çaresini bulup kurtaralım. Kaybedecek bir saniyemiz bile yok!...”

Melik Salih derhal faaliyete geçti. Deniz memleketinin sakinlerinden büyük bir ordu hazırladı. Bundan başka müttefik olan cinleri de imdada

çağırdı ve kendisi her iki ordunun birden kumandanlığını eline aldı. Hemşiresi ile annesi de yanında idi.

Bu heybetli ve muazzam ordu havalandı. Mesafeleri süratle aşarak Sihirli Belde'ye vardı ve saraya baskın verdi.

Sihirbaz Melike ile annesi ve bütün ateşperestler, bu umulmadık taarruz karşısında şaşırdılar. Melik Salih, bu şaşkınlıktan istifade ederek hepsini kılıçtan geçirdi.

Bu kargaşalık esnasında câriye kafesi muhafaza etmiş ve getirip Gülnar Sultana teslim eylemişti.

Gülnar Sultan baykuşu kafesten çıkardı, üstüne bir avuç su serpti:

— "Aziz oğlum, şu çirkin şekilden çık, tekrar insan suretine gir!"

Filhakika bu sözler aniden tesirini göstermiş, baykuşun yerinde Bedir Şah görünmüştü.

Gülnar Sultan oğlunun boynuna atıldı. Gözlerinden sevinç yaşları boşanıyor; heyecanı, söz söylemesin mani oluyordu.

Böylece doya doya ağlaştılar.

Gülnar Sultan, ihtiyar Abdullah'ı yanına çağırttı:

— "Oğluma karşı yaptığınız iyiliklere o kadar minnettarım ki" dedi, "herhangi bir arzunuzu yerine getirmek benim için en şerefli bir borçtur. Dileğiniz neyse, hiç sıkılmadan söylemelisiniz…"

İhtiyar cevap verdi:

— "Ey haşmetli Melike!" dedi, "Sizden iki istirhamım var. Biri, size gönderdiğim câriye ile evlenmemize müsaade etmeniz; diğeri, madamel-hayat[438] sarayınızda yaşayıp duacınız olmaktır."

Gülnar Sultan bu talepleri kabul etti ve hemen düğünlerinin yapılmasını emir buyurdu.

Düğün gecesi Bedir Şah, bir münasebet düşürerek annesine dedi ki:

— “Anneciğim, bu izdivaca ben de sizin gibi pek çok memnun ve mahzuzum. Bundan sonra bir kişinin daha düğünü lâzım geliyor ki…”

Bedir Şah cümlesini bitirmedi, sadece gülümsemekle iktifa etti.

— “Maksadınızı anladım” dedi, “hay hay, çok münasip olur.”

Ve vezirlere dönerek emretti:

— “Dünyanın her bucağını dolaşın, en güzel kızı bulup bana getirin. Zira oğlumun dünya güzelinden başka hiç kimseyle evlenmesine razı değilim…”

Gülnar Sultan sözünü bitirince oğlu atıldı:

— “Anneciğim” dedi, “bu kadar zahmete ne hacet? Siz de biliyorsunuz ki, ben kalbimi Semendel Melikesi Gevher Sultana verdim. Evvela ona kulaktan âşık olmuştum; sonra kendisini gördüm ve anladım ki, o tasvir edildiğinden bin kat daha güzel… Hiç şüphesiz dünyada ondan daha güzel bir kız yoktur ve olamaz. Filvâki kendisine ilân-ı aşk ettikten sonra bana pek zâlimâne muamele etti. İhtimal bu muamele, başka bir gencin kalbindeki sevda ateşini söndürmeye kâfi gelebilirdi; fakat ben Gever Sultanı öyle derin ve nihayetsiz bir aşkla seviyorum ki, onun bu hareketini bile affediyorum. Kendisi bu işte mazurdur. Babasının esir düşmesine velev istemeyerek, ben sebep olmadım mı? Gevher Sultan babasının intikamını almakla ancak evlâdlık vazifesini yapmış sayılır. Asil bir melikzâdeye düşen de budur sanırım. Her ne hâl ise, şimdi, mesele babasının gönlünü almaya kalıyor. Kız nasıl olsa razı olacaktır.”

Annesi cevap verdi:

— “Aziz çocuğum” dedi, “mademki dünyada sizi mesut edebilecek yegâne kız Semendel Melikesi Gevher Sultandır, o hâlde onunla evlen. İşte hazır dayın da burada. Semendel Melikini[439] meclisinize getirsin; kendisine bir daha teklif edelim…”

Filvâki Semendel Melikine esareti müddetince fevkâlâde hürmet gösterilmiş, hiçbir arzusu reddedilmemişti. Bu kadar izzet ü ikram ise tabiatiyle onda mülayim bir tesir bırakmıştı.

Melik Salih ortaya bir mangal getirdi; ateşe birtakım tütsüler attı ve esrarengiz birtakım dualar okudu.

Tütsü yavaş yavaş odayı kaplıyordu. Nihayet odanın her köşesi dumanla dolunca, saray temellerinden sarsıldı, akabinde Semendel Meliki ile Melik Salih'in zabitleri odaya girdiler.

Bedir Şah, derhal gelen Padişahın ayaklarına kapandı ve dizi yerde olduğu hâlde dedi ki:

— "Ey haşmetli hükümdar! Kerime-i ismet-vesimenizin dest-i izdivacını talep eden işte bu hakir kulunuz Bedir Şahtır. Mâlum-ı âliniz olsun ki, Gevher Sultanla izdivaç edemezsem, derhal hayata veda edeceğim!..."

Semendel Meliki, İran Şahının diz üstü durmasından ve söylediği sözlerden fevkâlâde müteessir olmuştu. Genç hükümdarı elinden tutarak kaldırdı:

— "Kızım sizin gibi asil bir hükümdara yakışır!..." dedi. "Zat-ı haşmet-penâhilerini[440] damad-ı şehriyari görmek, bence en büyük şereftir…"

Gevher Sultan hâlâ o adada bulunuyordu. Kendisine derhal bir heyet gönderildi ve pek mutantan[441] bir surette istikbal edildi[442].

Semendel Padişahı, kızı Gevher Sultanın boynuna sarılıp gözlerinden hasretle öptükten sonra:

— "Sevgili kızım" dedi, "dünyanın en güzel ve akıllı hükümdarı olan Bedir Şah, senin dest-i izdivacına talip oldu. Ben muvafakat ediyorum. Sen de razı ol!..."

Gevher Sultan cevap verdi:

— "Padişah baba" dedi, "şimdiye kadar hiç sözünüzden dışarı çıktım mı? Her hususta emirleriniz başımla beraberdir. Yalnız Şah Hazretlerinden bir istirhamım var: Haklarında irtikap ettiğim çirkin ve gayri lâyık muameleyi mazur görmek ve maziyi unutmak!..."

Bedir Şahla Gevher Sultanın düğünleri Sihirli Belde'de emsalsiz bir surette tes'id edildi. Sihirbaz Melikenin ölümünden sonra tekrar insan suretine dönen bedbaht âşıkların kaffesi de bu düğüne iştirak ettiler.

Şenlikler kırk gün, kırk gece sürdü. Sonra her melik maiyetiyle beraber kendi memleketine döndü. Bedir Şah, zevcesi ve annesiyle beraber İran'a

avdet etmişti. Payitahtta yeniden şenlikler tertip edildi. Bedir Şahla Gevher Sultan, ölünceye kadar mesut ve bahtiyar yaşadılar.

İFTİRAYA UĞRAYAN ŞEHZÂDE

Evvel zamanda, ihtiyar bir Padişah vardı. Ömründe hiç çocuğu olmayan bu Padişah, taç ü tahtını bırakacak kimsesi bulunmadığı için, son derece mahzun ve meyustu. Bir gece rüyâsında ak sakallı bir pir gördü. Pir kendisine dedi ki:

— "Saltanat varisinden mahrum kalacağım diye endişe etme! Kırk gün itikafa çekil; fakirlere, dervişlere sadakalar dağıt. Cenab-ı Hak sana nur topu gibi bir erkek evlâd ihsan edecektir!..."

Padişah, ak sakallı pirin nasihatlerini aynen yerine getirdi. Filhakika zevcesi hamil müddeti tamam olunca, nur topu gibi bir şehzâde doğurdu.

Şehzâdeye hususi süt nineler tutuldu; hizmetine câriyeler, lalalar tayin edildi. Çocuk bin türlü naz ve nimet içinde büyüyordu. Nihayet on beş yaşına bastı. Bunun üzerine Padişah, genç Şehzâdenin terbiyesini Vezir-i Azama tevdi etti.

Çocuk o kadar zeki ve akıllı idi ki, pek az zamanda bütün ulûm ve fünûnu ikmal etti. Bundan başka biniciliği, kılıç kullanmasını da mükemmelen öğrendi. Artık her hususta, tam mânâsıyle sahib-i kemalât[443] olmuştu.

Günlerden bir gün, Vezir-i Azam remil atarak Şehzâdenin talihine baktı ve neticede şunu buldu: Şehzâde falan vakitten falan vakte kadar, yedi gün yedi gece, ağzından öfkeli bir söz kaçırırsa, derhal ölecektir.

Hemen Padişahın huzuruna koştu, meseleyi anlattı.

Padişah hayret ve dehşet içinde kalmıştı. Bir müddet sakalını karıştırdıktan sonra vezirine dönerek:

— "Bu işin çaresi nedir?" diye sordu.

— "Efendimiz!... İttihaz edilecek tedbir gayet basittir. Şehzâde-i civan-baht hazretlerini cennet gibi güzel ve ferahfeza[444] bir bahçeye götürürüz. Maiyetine bir sürü hânende ve sâzende veririz. En dilber câriyeleri de hizmetine tahsis ederiz. Yedi gün-yedi gece orada cümbüş yapıp eğlenirler. Tehlike de bu suretle ber-taraf edilmiş olur.

Padişah bu hakimâne tedbiri işitince o derece memnun ve mahzuz oldu ki, hemen yerinden kalktı Vezir-i Azamın boynuna sarıldı:

— “Aşk olsun benim akıllı vezirim, aşk olsun!...” diye bağırdı. “Dünyanın bütün hükeması[445] bir araya toplansa, eminim, böyle bir tedbir bulamazlardı. Sen akıllara hayret veren bu tedbirinle Şehzâdemi ölümden kurtarmış oldun!...”

Vezir-i Azam ihsanlara, atiyelere gark olmuştu. Diğer taraftan Padişah, has câriyelerinden en dilberini yanına çağırdı:

— “Şehzâdeyi yedi gün, yedi gece bilâ-fasıla[446] güldürüp eğlendireceksiniz!...” diye emretti. “Bu müddet zarfında sakın yanından ayrılayım demeyin ve kendisini hiçbir surette öfkelendirmeyin!...”

Cariye tahtın saçaklarını öptü:

— “Ferman efendimizin!...” diyerek çekildi.

Şehzâde o günden itibaren hususi bir sarayda yaşamaya başladı. Bu sarayın bahçeleri, havuzları o derece güzeldi ki, gören hayrette kalırdı. Hânendelere, sâzendelere gelince, hepsi tamamdı; ıyş ü işret, keyf ü safâ yerinde…

Padişahın has câriyesine gelince, daha ilk günden genç Şehzâdeye âşık olmuş, gönlünü kaptırmıştı. Hâlbuki afif[447] ve namuskâr olan Şehzâde, Padişah babasının helal malı telakki ettiği bu câriyeye karışı kat’iyen şehevî bir his beslemiyordu.

Fakat sen gel de câriyeye meram anlat. O, çoktan şeytana uymuş, ne olursa olsun, gencin visaline kavuşmaya karar vermişti.

Bir gece, Şehzâde dairesine çekildikten sonra, sevdalı câriye usulca onun yanına girdi ve kollarını gencin boynuna dolayarak dudaklarından öpmeye başladı.

Şehzâde, hiç beklemediği bu hareket karşısında şaşalamıştı. Öyle ya, vakıa diğer câriyelerle her veçhile ülfet edebilirdi, bu onun hakkıydı. Fakat sırf kendisini eğlendirmek maksadıyle babası tarafından gönderilen bir has câriyeye el uzatmayı havsalası bir türlü almıyordu.

Bu sebepten câriyenin arzusuna karşı gayet soğuk davrandı ve dairesinden kovdu.

Cariyenin aklı başından gitmişti. Şehzâde gidip de babasına şikâyete kalkışacak olursa, hâli neye varırdı!... Derhal bir tedbir düşündü, “Ondan evvel ben gidip Padişaha şikâyet etmeliyim!...” dedi, ağlaya sızlaya huzura girdi:

— “Şevketli Padişahım, başıma gelenleri sormayın… Şehzâde diğer câriyelerle iktifa etmeyerek bana da tasalluta kalkışmaz mı?... Kendisine ram olmazsam beni öldüreceğini söyledi. Ben de adaletinize iltica ettim. Beni bir daha onun sarayına göndermeyiniz Padişahım!... Onun yanına gidip namusumun payimal[448] olduğunu görmektense, ölmeyi bin kere tercih ederim…”

Padişah bu sözleri işitince âdeta kudurdu:

— “Vay hain evlâd!...” diye kükredi. “Hay mel’un hay!... Demek öyle ha… Bu küstahlığının cezasını kellesiyle ödeyecektir!...”

Derhal vezirlerini yanına celbetti:

— “Benim bundan böyle Şehzâdem yoktur. Gidin, o hainin kellesini kesin!...”

Padişah fermanı bu. İtiraz kimin haddine. Vezir vüzera etek öpüp çekildiler, bir araya toplanıp meşverete koyuldular:

— “Ferman fermandır, katledelim…”

— “Doğru ama, farz edelim ki fermanı üzere Şehzâdenin kellesini kestik. Ya sonra öfkesi geçer de pişman olursa?...”

— “Evet, bu ihtimal de var. Öfkesi geçtikten sonra behemehal nedamet getirir…”

— “Şehzâdenin, yegâne varis-i saltanat olduğunu ve senelerce intizardan sonra dünyaya geldiğini de unutmamalıyız…”

— “Ben kellesinin kesilmesine taraftar değilim. Padişah sonradan bizi muaheze[449]edecek, nasihatlerle bu işin önüne geçmediğimiz için bizi cezalandıracaktır.”

Vezirlerden her biri bir mütalaa serdediyordu. Nihayet Şehzâdeyi hemencecik katletmemeye karar verdiler.

— “O hâlde ne yapalım?”

Bu suale Birinci Vezir cevap verdi:

— “Ben bugünlük Padişahın öfkesini yatıştırmayı üstüme alıyorum. Yarına kadar da, ümit ederim ki, başka bir çare bulabiliriz.”

Diğer vezirlerin kaffesi bu fikri musib[450] buldular ve Birinci Vezir doğruca huzur-ı hümayuna girerek tahtın saçağını öptükten sonra el-pençe divan durdu:

— “Ey Padişah-ı zî-şan!... Bin şehzâdeniz olsa, onlardan birini bile bir câriyenin sözüyle idam etmek lâyık değilken, biricik Şehzâdenize nasıl kıyabileceksiniz? Ya câriye yalan söylediyse? Mâlum-ı şahânenizdir ki, kadınlar pek kurnaz, pek hilekâr mahluklardır. Onların tedbirlerine akıl, sır ermez…”

Padişah sakalını tutup bir müddet düşündü:

— “Acayip!...” dedi, “O hâlde bana kadınların tedbirine dair bir hikâye anlat ki, sözüne inanayım…”

Bunun üzerine Birinci Vezir, Padişaha şu hikâyeyi anlattı:

PADİŞAHLA VEZİRİN KARISI

Vaktiyle kadınlara fevkâlâde düşkün, şehvetperest bir padişah vardı. Bir gün, sarayın balkonunda otururken, civardaki konaklardan birinin şahnişininde[451] gayet güzel bir kadın gördü. Aklı başından giderek hemen tahkik ettirdi. Anladı ki, bu kadın, vezirlerden birinin zevcesidir.

Bunun üzerine, o Veziri herhangi bir bahâne ile payitahttan uzaklaştırmayı düşündü. O sırada uzak memleketlerin birinde isyan çıkmıştı. Padişah bu isyanı bastırmak için bir ordu tertip etti, Veziri de ordu kumandanı yaptı.

Bu suretle arzusuna nail olacağını ümit ediyordu.

Vezir, ordunun başında hareket ettikten sonra Padişah, saniye kaçırmadan, tebdil-i kıyâfetle konağa gitti.

Vezirin karısı Padişahı tanımakta gecikmemişti. Hükümdar hakkında lâzım gelen ihtiramda bulunduktan sonra:

— “Şevketli Padişahım” dedi, “teşrif-i hümayununuz, câriyeniz için en büyük şereftir. Fakat câriyeniz zannetmem ki, böyle bir şerefe istihkak kesbetmiş bulunsun!...”

Padişah derin bir “Ahhhh!” çekti:

— “Beni buralara getiren senin aşkındır!” dedi ve eskisinden daha yanık bir “Ahhhh!” daha savurdu.

Vezirin karısı korku ve heyecan içindeydi:

— “Sultanım!” diye cevap verdi, “Cariyeniz padişahlara lâyık değilim. Ancak, hizmetinizde kusur etmemeye çalışmak vazifemizdir.”

Padişahın boş laflara tahammülü yoktu. Hemen kadına sarılmaya teşebbüs etti. Fakat kadının kurnazca davranmaya karar verdiği anlaşılıyordu:

— “Şevketli Sultanım!” dedi, “O kadar aceleye ne lüzum var… Evvela müsaade buyurunuz da size ikram edeyim. Zira siz bugün bize misafirsiniz…”

Böyle söyleyerek Padişahın elinden sıyrıldı. Bir dakika sonra da tekrar odaya girdi. Elinde meşin kaplı ve yaldızlı, eski bir kitap vardı.

Kitabı Padişaha takdim etti:

— “Cariyeniz gelinceye kadar canınız sıkılmasın diye getirdim…” dedi.

Bu kitap meşhur bir hakîm[452] tarafından ahlâk ve âdâba dair yazılmış kıymettar bir eserdi. Padişah kitabı okumaya başladı. Okudukça yaptığı işin çirkinliğini anlıyor, bu münasebetsiz harekete nedamet ediyordu.

Nihayet Vezirin karısı sofranın hazırlandığını söyledi ve Padişahı yemeğe dâvet etti.

Tuhaf şey!... Sofradaki yemekler çeşit çeşit olduğu hâlde lezzetleri bir!...

Padişah buna hayret etti:

— “Görüyorum ki” dedi, “yemekler çeşit çeşit olduğu hâlde hepsinin de lezzetleri bir. Bunun sebeb-i hikmetini bir türlü anlayamadım!...”

Vezirin karısı cevap verdi:

— “Cenab-ı Hak, Padişahımız efendimiz hazretlerinin ömr ü şevketlerini müzdat [453] buyursun. Cariyeniz bu yemekleri temsil kabilinden hazırladım…”

— “Ne gibi?”

— “Sultanım, saray-ı hümayununuzda doksan câriye vardır; her birinin renkleri ve güzellikleri başka başkadır. O hâlde doksan birincisine lüzum kalır mı?”

Padişah bu sözlerden fevkâlâde utandı. Kadına dokunmayarak derhal çıkıp gitti. Giderken de aceleden terliğini yastığın altında bıraktı.

Gelelim Vezire:

İsyanı yatıştırdıktan sonra payitahta dönen adamcağız, yastığın altında Padişahın sırmalı terliğini görür görmez az kalsın çıldıracaktı. Demek o kadar namuskâr tanıdığı karısı kendisini aldatmıştı!...

Vezir terliği usulca koynuna koydu ve öfkesinden tam bir sene karısının yanına varmadı.

Kadına gelince, bu ayrılığın sebebini bir türlü izah edemiyor, günden güne kederinden sararıp soluyordu.

Nihayet babasına meseleyi anlatmaya mecbur oldu. Kocasından şikâyet etti. Babası da doğru Padişahın huzuruna çıktı. Damadı da oradaydı:

— “Padişahım” dedi, “ben bu adama ağaçlarını elimle diktiğim bir sulak meyva bahçesini emaneten teslim ettim. İstediği meyvalardan yedi, sonra da bahçeyi terk edip bakımsız bıraktı. Acaba sebebi nedir?”

Padişah Vezire dönerek sordu:

— “Bu adamın sözü doğru mu?” dedi.

Vezir cevap verdi:

— “Evet efendimiz. Ben o bahçeyi gözüm gibi saklayıp bakıyordum. Fakat bir gün bahçede aslan izi gördüm ve korkudan bahçeyi terk ettim…”

Padişah bu sözleri üzerine terliği Vezirin konağında bırakıp çıktığını hatırladı ve dedi ki:

— “Ey Vezir! Sen gene eskisi gibi bahçeye gir ve ağaçlarına iyi bak. Gönlünde en ufak bir endişe bile kalmasın. Zira her ne kadar aslan oraya girdiyse de ağaçlarına yaklaşmamış, meyvalarından yememiştir…”

Padişahın bu sözleri Vezire hakikati öğretmişti. Bir senedir karısından ayrı yaşayan Vezir, derhal konağa dönerek barıştı.

Birinci Vezir, hikâyesini burada bitirmişti. İlave etti:

— “İşte Padişahım, bu hikâye de gösteriyor ki, kadınlar cidden akıllı ve tedbirli mahluklardır. Cariyenizin de Şehzâdeniz aleyhinde herhangi bir sebeple böyle bir tedbire başvurmadığı ne mâlum!... Kulunuzun fikrine kalırsa, câriyenin sözüne uyarak biricik Şehzâdenizi katletmemelisiniz…”

Padişah kendi kendine düşündü: “Doğru” dedi, “ihtimal câriye oğluma iftira ediyor. Saltanatıma varis olacak yegâne Şehzâdemi bu kadının sözüyle idam etmemeliyim.”

Ve oğlunun idamından vazgeçti.

Diğer taraftan câriye, vezirlerin aleyhinde ittifak ettiklerini ve Şehzâdeyi ölümden kurtarmaya karar verdiklerini haber almıştı. Gece olur olmaz hemen Padişahın dairesine girip yeri öptü:

— “Haşmetli Padişahım” dedi, “benim hakkımın ayaklar altında çiğnenmesine gönlünüz nasıl razı oldu? Ferman buyurduğunuz şeyden vazgeçtiğinizi duysalar ne derler! Şayet benim hakkımı almazsanız, Cenab-ı Hakk’ın gerek sizi, gerek Şehzâdeyi cezaya çarpacağından korkarım. Nitekim kumaş yıkayıcı ile oğlunu da cezaya çarpmıştır.”

Padişah merak etti:

— “Şu kumaş yıkayıcı ile oğlunun hikâyesini anlat bakalım!...” dedi.

Bunun üzerine câriye şu kısa hikâyeyi anlattı:

KUMAŞ YIKAYICISI İLE OĞLUNUN HİKÂYESİ

Bir adam her gün Dicle kenarına gidip kumaş yıkardı. Bu adamın bir de oğlu vardı ki, yüzmeyi pek sevdiği için babasıyle beraber her gidişinde nehre girerdi.

Babası, çocuğun bu arzusuna hiç mani olmuyordu ve oğlu yüzerken sadece kenardan seyrediyordu.

Bir gün, çocuk gene suya girdi; nehrin derin yerlerine doğru açıldı. Derken ansızın akıntıya kapılmasın mı? Bir müddet akıntıya karşı çabaladı. Baktı ki olacak gibi değil, kollarının takati kesiliyor, derhal:

— “İmdat!... İmdat!...” diye bağırmaya başladı.

Babası oğlunu kurtarmak için kendini Dicle’ye atmakta gecikmemişti. Fakat nehrin akıntısı o kadar kuvvetli idi ki, çocuğunu kurtarmak şöyle dursun, kendisi de boğuldu.

İşte Padişahım, sen de bu adam gibi hareket ediyorsun. Eğer benim hakkımı almazsanız, gerek Şehzâdenizin, gerek zat-ı şahânenizin ceza-yı ilahiye çarpılmaları muhtemeldir.

Cariyeniz öyle hissediyorum ki, bu hususta sizi vezirleriniz iğfal ediyor. Mâlum-ı şehinşahinizdir ki, erkek kısmı fevkâlâde hilekâr ve kurnaz olur. Hatta buna dair birçok hikâyeler de vardır.

Padişah, bunun üzerine câriyeye dedi ki:

— “Öyleyse bu hikâyelerden bir tanesini anlat bakalım!...”

Bunun üzerine câriye aşağıdaki hikâyeyi anlattı:

HİLEKÂR ÂŞIKIN HİKÂYESİ

Padişahım, vaktiyle bir delikanlı güzel bir kadına âşık olmuştu. Fakat kadın ehl-i namustandı. Kocasına ihânet etmek istemiyordu. Tabiatıyle delikanlıya yüz vermedi. Hâlbuki âşıkı hiçbir surette ondan vazgeçmek niyetinde değildi. “Ne yapsam, ne etsem?” diye bir hile aramaya başladı. Nihayet kadının uşaklarından biriyle ahbap olup eve girmeye karar verdi. Hediye ve para göstererek uşağın gönlünü yaptı, pek az zamanda uşakla kırk yıllık ahbap oldu.

Bir gün, dereden tepeden konuşurlarken uşağa dedi ki:

— “Yahu, bak ben seni kaç defa evime çağırdım. Hanımefendi evde olmadığı bir gün sen de beni dâvet edip bir ziyafet çeksen fena mı olur?”

Uşak safderun[454] bir adamdı:

— “Hay hay!...” diye cevap verdi. “İyi akıl ettin. Tesadüf, hanımefendi yarın hamama gidiyor. Sabahtan buyurun da bol bol sohbet edelim…”

Filhakika kadın ertesi gün hamama gidecekti. Delikanlı erkenden evin yolunu tuttu. Cebine bir de çiy yumurta saklamayı ihmal etmemişti.

Uşak, misafirin yapacağı hileden bî-haber olduğu için, delikanlıyı meserretle karşıladı:

— “Buyurun efendim, buyursunlar!... Hoş geldiniz, safâlar getirdiniz!...”

Ve evin her tarafını gezdirdi. Hatta hanımefendinin yatak odasına kadar soktu. Delikanlı da esasen bu böyle bir fırsat arıyordu. Uşağa sezdirmeden usulca cebindeki yumurtayı kırdı ve beyazını yatak çarşafına bulaştırıverdi.

Sonra da alelusul yemek yediler, kahve içip sohbet ettiler ve misafir çıkıp gitti.

Aradan bir saat geçmemişti ki, kadının efendisi çıkageldi.

— “Hanımefendi nerede?”

— “Hamama gitti efendim.”

— “Ya öyle mi? Pekâlâ, pekâlâ…”

Adamcağız fevkâlâde yorgun olduğundan, hemen yatağa uzanıp bir miktar istirahat etmeyi düşünmüştü. Bir de baksın ki ne baksın, çarşafta koskoca bir meni lekesi!...

Kan beynine sıçradı:

— “Hay kaltak hay!...” diye bağırdı. “Yabancı erkekle zina işlemiş de yıkanmak için hamama gitmiş!...”

Ve uşağına haykırdı:

— “Çabuk git, hanımı hamamdan al getir!...”

Uşak palas pandıras kadını getirdi. Zavallının hiçbir şeyden haberi yok:

— “Hayrola kocacığım, beni neden kirimle hamamdan çağırdın? Biraz daha sabretsen olmaz mıydı?”

Fakat kocası söz dinleyecek ve cevap verecek hâlde değildi. Öfkesinden ağzı köpük içinde kalmıştı. Kadıncağızı direğe sımsıkı bağladı, bastı sopayı, bastı sopayı. Allah yarattı demiyordu…

— “Mel’un karı… Elimden kurtuluş yok… Bu evden bugün senin ölün çıkacak… Alçak!... Rezil!... Namussuz!... Kaltak!...”

Bir taraftan o bağırıyor, bir taraftan da kadının vâveylâsı[455] göklere çıkıyordu. O derecede ki, bütün mahalleli başlarına üşüştü.

— “Ne oldu?”

— “Ne oluyor?”

— “A efendi, bu ne insafsızlık… Hatunu öldüreceksin!...”

— “Allah’tan korkmaza bak… Nerdeyse kadını haklayacak…”

— “Ne yaptı bu kadın? Kabahati ne?...”

— “Öyle ya canım, geçinmeye meramın yoksa, boşa vesselâm… Beyhude işkence etme…”

Bütün mahalleli kadını müdafaa ediyordu. Herifin kollarından tuttular, kadıncağızı çözüp kurtardılar.

— “Canım, size ne oldu? Bu derece hiddet etmenize sebep nedir? Zevcenizin ırz ehli, namuslu bir kadın olduğuna hepimiz kalıbımızı basarız. Zavallının ne suçu var ki?...”

Adam cevap verdi:

— “Ne suçu mu var? Gelin de gözünüzle görün…”

Ve mahalleliyi doğru yatak odasına götürdü:

— “İşte, şu çarşafa bakın… Bu meni lekesinin burada işi ne?...”

En öndekiler şöyle eğilip bir baktıktan sonra kahkahayı koyuverdiler. Adam şaşaladı.

— “Bunda gülecek ne var?...” diye bağırdı.

Hazır bulunanlar cevap verdiler:

— “Ayol bu erkek menisi değil, yumurta akı!...”

— “Yumurta akı mı?...”

— “Evet, hâlis muhlis yumurta akı. İnanmazsan bir kap, bir de mangal getir de ispat edelim…”

Filhakika yumurta akı ateşte pişirilince meni olmadığı derhal sabit olmuştu.

Bunun üzerine adam yaptığına pişman oldu ve karısından özürler diledi. Tekrar barıştılar. Hilekâr âşığın planı suya düşmüştü. Fakat az kalsın zavallı kadıncağız tamiri gayri kabil bir felakete uğrayacaktı.

İşte padişahım, erkeklerin hilekârlığına bundan büyük delil olamaz.

Padişah câriyenin hikâyesini dinledikten sonra ona hak verdi ve oğlunun katlolunmasını emretti.

Fakat sabah olunca, bu sefer de İkinci Vezir huzura girip yeri öptü:

— “Ey şevketli Padişah!... Şehzâdenin idamı hususunda acele buyurmayınız. Dünyaya gelinceye kadar yıllarca intizar içinde yaşadınız. Taç ve tahtınıza varis olacak ondan başka evlâdınız da yok. Evvela bir kere istintak[456] buyursanız nasıl olur? Korkarım ki, sonradan pişman olmayasınız. Nitekim meşhurdur, “bezirgan yaptığına nedamet ettiyse de faydası olmadı.”

Padişah, bezirganın hikâyesini merak etmişti:

— “Şu hikâyeyi anlat bakalım!...” dedi.

Bunun üzerine İkinci Vezir, Padişaha bezirganın hikâyesini anlattı:

NEDAMET EDEN BEZİRGANIN HİKÂYESİ

Vaktiyle çok nazik ve kibar bir bezirgan vardı. Bir gün, ticaret maksadıyle uzak bir şehre gitti. Çarşıda gezerken elinde iki ekmek satan bir kocakarıya tesadüf edince:

— “Nine, ekmekler satılık mı?” diye sordu.

Kocakarı cevap verdi:

— “Evet satılık… Hem de gayet ucuz…”

Bezirgan ekmeklerin fiyatını öğrenince derhal ikisini de satın aldı.

Ertesi gün, yine aynı yere gelen bezirgan, kocakarıyı elinde iki ekmekle orada bulmuştu. Ekmekleri ucuzca satın aldı.

Uzatmayalım, bu yirmi gün kadar sürdü. Bezirgan her gün çarşıya uğruyor, kocakarının ekmeklerini satın alıyordu.

Nihayet bir gün kocakarıya tesadüf etmedi. Sorup soruşturdu. Hiç kimse ihtiyar kadının nerede olduğunu bilmiyordu.

Aradan bir hayli zaman geçmişti. Bir gün, bezirgan şehrin sokaklarında dolaşırken ansızın kocakarıya rastlamasın mı?

Selâmlaşıp konuşmaya başladılar.

Bezirgan dedi ki:

— “Nineciğim, çoktan beri pazarda size tesadüf edemiyorum. Yoksa ekmek satmaktan vaz mı geçtiniz?”

Kocakarı bu sual karşısında şaşalamıştı. Kem-küm etmeye başladı. Bezirgan anladı ki satılan ekmeklerde bir hile var. Esasen o kadar ucuz oluşu da böyle bir şüpheye yol açıyordu.

Bunun üzerine ısrar etti. Kocakarı hâlâ müspet bir cevap vermiyordu.

Nihayet hiçbir suretle kendisinden şikâyet etmeyeceğine dair bezirgana yemin ettirdikten sonra, meselenin hakikatini anlattı.

— “Ben şirpençe[457] illetine müptela zengin bir adama hizmet ediyordum. Hastayı tedavi eden hekim, unla yağı karıştırıp ilaç yapar ve yaranın üstüne kordu. Ben de her defa, ilaç değiştirdikçe, o yağlı unu atmaz, biraz maya katıp ekmek yapardım. Çarşıda uzun müddet bu ekmekleri ucuz ucuz sattım. İşte benden aldığın ekmekler bunlardı. Bir gün o adam öldü ve ekmeklerin de arkası tabiatiyle kesildi…”

Bezirgan, kocakarının sözlerini büyük bir dehşet ve nefretle dinlemişti. Derhal kadıya şikâyet etmek istediyse de kocakarı kendisine yeminini hatırlattı. Adamcağız da bunun üzerine davadan vazgeçti. Fakat günlerce kay ederek[458] hastalandı, yataklara düştü.

Bezirgan düşünmeden yaptığı işe nedamet etti; fakat iş işten geçmişti. Olan olmuş, giden gitmiş, adamcağız azaplar içinde kalmıştı.

İşte Padişahım, görüyorsunuz ki, son pişmanlık fayda vermiyor. Eminim Şehzâde-i civan-baht hazretlerinin idamı meselesinde siz de pişman olacaksınız.

Esasen câriyenin bu işte bir hile yapmadığı ne mâlum? Olabilir ki bir kast-ı mahsusla Şehzâdeye iftira ediyor. Kadın kısmının ne kadar hilekâr ve kurnaz oldukları mâlum-ı şehinşahileridir. Nitekim “kocasını aldatan kadın”ın hikâyesi de bunu ispat eder.

Padişah bu hikâyeyi de merak etti:

— “Öyleyse anlat bakalım şu hikâyeyi!...” dedi.

Bunun üzerine İkinci Vezir, Padişaha şu hikâyeyi anlattı:

KOCASINI ALDATAN KADININ HİKÂYESİ

Vaktiyle padişahlardan birinin cellatbaşısı evli bir kadına âşık olmuştu. Bir gün, cellatbaşı kölesini sevdiği kadının evine gönderdi. Maksadı kadının evde yalnız olup olmadığını anlamaktı.

Genç ve güzel köleyi gören kadın, derhal niyeti bozdu. Delikanlı ile şakalaşıp oynaşmaya başladı. Biraz sonra da işi büsbütün azıtıp yatağa girdiler.

Fakat o ne?... Kapı yıkılırcasına çalınıyor. Filhakika cellatbaşı kölesinin dönüp gelmediğini görünce fena hâlde öfkelenmiş, daha fazla sabredemeyerek kapıya dayanmıştı.

Kadınla delikanlı deli gibi yataktan fırladılar. Köle zangır zangır titriyordu.

— “Vay başımıza gelenler!... Şimdi ne yapacağız?... Efendim ikimizin de kellesini uçuracak!...”

Kadına gelince, metanetini zerre kadar kaybetmeden cevap verdi:

— “Korkma, korkma!... Gel seni bu dolaba saklayayım…”

Ve hemen delikanlıyı dolaba sokup üstünden kilitledi, palas pandıras merdivenlerden inip sokak kapısını açtı.

Cellatbaşı, cidden pek korkunç bir hâldeydi. Bıyıkları pala gibi dimdik olmuş, ağzından köpükler saçılmaya başlamıştı; gözlerinden kıvılcımlar fışkırıyordu.

Fakat kadın bu dehşetli manzara karşısında bile soğukkanlılığını bozmadı. Sahte bir hayretle:

— “Buyurun aslanım!...” dedi. “Buyurun koç yiğidim!... Nerede kaldınız? Saatlerden beri pencerede yolunuzu bekliyorum. Köleniz gideli hayli oldu. Nerdeyse kocam gelecek. Haydi çabuk olun da safâmıza bakalım…”

Cellatbaşının şüphesi derhal zail olmuştu:

— “Yaaa!...” dedi, “Demek köle çoktan gitti. O hâlde neden bana cevap getirmedi acaba?...”

— “Kim bilir, belki yolda ansızın hastalanıp düşmüştür… Belki başına fevkâlâde bir vak’a geldi…”

Cellatbaşı kadının yalanına çabucak kanmıştı. Beraberce yukarı çıkıp zevk ü sefaya başladılar.

Tam keyifleri kıvamına gelmişti ki, çat çat kapı çalındı.

Cellatbaşı heyecanla yataktan fırladı:

— “Şimdi ne yapalım?... Kocan beni yakalarsa, elâleme rezil olacağız!...”

Kadın hiç istifini bozmadı:

— “Hiç korkma!...” dedi, “Sen kılıcını çek ve merdiven başında dur, bana bağır, çağır, küfret, ‘Seni şöyle öldüreceğim, böyle geberteceğim!...’ diye gürle. Ben kocama kapıyı açıp da onu içeri alınca, sen kılıcını savura savura çık git ve ötesine karışma!...”

Cellatbaşı maşukasının dediği gibi yaptı. Kılıcını sıyırıp merdiven başında durdu, kadına sövüp saymaya başladı ve kapı açılıp da adam içeri girince, doğruca sokağa çıktı.

Adamcağızın ağzı bir karış açık kalmıştı.

— “Karı bu ne?” dedi.

— “Sorma efendiciğim, sorma!... Ben dama çamaşırları sermeye çıkmıştım. Bir de ne göreyim… Padişahın cellatbaşısı kölesini öldürmek kastıyla yalın kılıç arkasından koşuyor. Bizim kapı da, Allah’tan olacak, aralık kalmış. Zavallı köle korkusundan eve iltica etti. Bir taraftan da avaz avaz bağırıyordu: ‘Can kurtaran yok muuu!... Yetişin ey ümmet-i Muhammed!... Yetişiiin!...’ Dayanamadım, zavallı adamcağızı alıp şu gördüğün dolabın içine sakladım, üstüne, ne olur ne olmaz diye bir de kilit vurdum. Derken efendiciğim, o Cellatbaşı olacak herif, hiç utanmadan evin içine hücum etmesin mi!...

— “Burada ne işin var? Ne hakla evimize giriyorsun?” diye sordum.

“Nezaketle cevap vereceği yerde sövüp saymaya başladı:

— “Buraya giren köleyi çıkar!...” diye tepiniyordu.

— “Hayırdır inşallah!” dedim. “Burada köle möle ne gezer ayol?... Aklını oynattıysan, git kendini Pabucubüyük’e okut!...”

“Fakat Cellatbaşı benim sözlerime hiç kulak asmadı, evin dört bucağını arayıp taradı. Sonunda hiçbir şey bulamayınca, öldürmek maksadıyle bana doğru saldırmak üzere idi ki… hamd olsun, Hızır gibi siz yetiştiniz. Yoksa vaydı hâlime…”

Kocası bu sözlerin hepsini kemâl-i âfiyetle yutmuştu. Esasen biraz da safçana bir adamdı.

— “Geçmiş olsun sevgili karıcığım!” dedi, “Kim bilir o zavallı köle dolapta korkudan ne hâle gelmiştir. Şunu açalım bakalım…”

Kadın dolabın anahtarını kocasına uzattı:

— “Al, sen aç!...”

Adam dolabı açtı. Delikanlıya hitaben:

— “Korkma evlâdım!” dedi, “Bir şey yok… Sen gidinceye kadar efendinin öfkesi de geçer, kurtulursun… Haydi selâmetle… Güle güle…”

Sonra karısına döndü:

— “Allah senden razı olsun!...” dedi, “Bir Müslüman’ı ölümden kurtardın!...”

Ve karı-koca arasındaki muhabbet ve itimat eskisinden bin kat daha fazlalaştı.

Vezir hikâyeyi bitirmişti:

— “Şevketli Padişahım!” dedi, “İşte kadınların ne kadar kurnaz ve hilekâr oldukları bununla da sabit oluyor… Kadın kısmının sözüne itimat etmek kat’iyen caiz değildir…”

Padişah İkinci Vezirin anlattığı hikâyelerden sonra Şehzâdeyi öldürmekten vazgeçmişti. Fakat geceleyin câriye huzura girdi, yer öptü:

— “Şevketli Padişahım” dedi, “işittiğime göre Şehzâdenin katli hususundaki ferman-ı hümayunu geri almışsınız… Hâlbuki vezirlerin sözüne itimat etmek hiçbir zaman doğru olamaz. Sonra siz de vezirine itimat eden padişah gibi pişman olursunuz… Şehzâdeyi öldürmek için ava götüren bu vezirin hikâyesini elbette dinlemişsinizdir…”

Padişah cevap verdi:

— “Hayır, dinlemedim…”

— “O hâlde müsaade buyurulursa…”

— “Hay hay… Anlat bakalım dinliyorum.”

Bunun üzerine câriye şu hikâyeyi anlattı:

ŞEHZÂDEYİ ÖLDÜRMEK İSTEYEN

VEZİRİN HİKÂYESİ

Vaktiyle büyük bir Padişah vardı. Bu Padişah, biricik şehzâdesini çok severdi ve çocuk ne isterse, reddetmezdi.

Bir gün, genç Şehzâde ava çıkmak için babasından izin istedi. Padişah gözbebeği gibi sevdiği Şehzâdesinin başına bir felaket gelebileceğini düşündü:

— “Aziz evlâdım” dedi, “ben seni yalnız gönderemem. Maazallah başına bir felaket gelir. Seni ancak en emniyetli vezirlerimden birinin refakatinde gönderebilirim. Nasıl, razı mısın?”

Şehzâde, babasının bu teklifini büyük bir memnuniyetle kabul etti.

Günlerce av hazırlığı görüldü. Şehzâde ile Vezir ve maiyetleri halkı bir sabah güneş doğarken saraydan çıktılar.

İki-üç gün yol aldıktan sonra cennet gibi ferahlı bir çemenzara geldiler. Etrâfta türlü türlü meyva ağaçları vardı ve bu ağaçların serin gölgeliklerinden akar sular geçiyordu.

Şehzâde burasını pek beğenmişti. Derhal çadırların kurulmasını emretti.

Her gün atlara binip tazılarıyle beraber ava çıkıyorlar, güneş batana kadar avlandıktan sonra çadırlarına dönüyorlardı.

Günün birinde, büyük bir ormanda avlanırken Vezir, bir ceylanı kovalamak bahânesiyle Şehzâdeyi maiyetindeki zabitlerden ayırdı. İkisi beraber ceylanın arkasından atlarını sürdüler. Bir hayli açılmışlardı. Ormanın sık bir yerinde Vezir atının gemlerini kastı.

Şehzâde sordu:

— “Dönecek miyiz, yoksa ben takip edeyim mi?”

Vezir cevap verdi:

— “Ben pek yoruldum, fazla gidemeyeceğim… Sen ceylanın peşini bırakma ve dönüşte beni burada bul…”

Şehzâde, saniye fevt etmeden atını mahmuzladı, kuş gibi uçup sık ağaçların arasında kayboldu.

O zaman hain Vezir müstehzi bir kahkaha koparıverdi:

— “Sağ dönebilirsen aşk olsun!...” diye bağırdı. “Cadılar insanoğlunu kolay kolay bırakmazlar.”

Filhakika yolun ondan ötesi cadılar memleketi denilen vahşi bir ülkeydi. Kazara yolunu şaşırıp da cadıların eline düşenlerin vay hâline!...

Ve işte ihtiyar Vezir, bunu pek iyi bildiği içindir ki, zavallı Şehzâdeye böyle bir tuzak kurmuştu. Maksadı Şehzâdeyi bu suretle ortadan kaldırmak ve padişah ölünce veliahtsız kalan memlekette kendisini hükümdar ilan etmekti. Padişaha vereceği cevabı ise şimdiden tasarlamıştı: “Şehzâde söz dinlemedi, bir ceylanın peşine düşüp bizden ayrıldı ve helâk oldu!...” diyecekti.

Vezir içten içe sevinerek çadırına dönedursun, biz gelelim Şehzâdeye:

Akşama kadar ceylanı kovaladıktan sonra, karanlık basınca nereye gideceğini bilemedi. Yolu büsbütün kaybetmeyeyim diye düşündü ve atının üstünde sabahladı.

Nihayet sabah oldu, ortalık ağardı. Fakat bütün gece uykusuz, aç ve susuz kalan genç Şehzâde, karargahın yolunu bulamadı.

Şimdi ne yapsın? Arkasında kocaman bir orman bırakmıştı. Önünde ise nihayetsiz bir kuru çöl vardı.

Tekrar ormana dalsa mahvolacağı muhakkak olduğu için, belki bir şehre tesadüf ederim diye çölü geçmeye karar verdi.

Atını sürdü, akşama kadar yol aldı. Geceyi yine uykusuz geçirdi ve şafakla beraber tekrar yola çıktı. Hakikaten pek bitap bir hâle gelmişti. Nihayet öğleye doğru büyük bir şehir harabesine vardı. Etrâfta ne yeşil bir ağaç, ne de bir çeşme!... Sıcak da o kadar şiddetli ki, ortalığı fırın gibi yakıp kavuruyor…

Şehzâde öteye beriye bakındı. Suya benzer bir şey bulamayınca, yıkık duvarlardan birinin gölgesine oturdu.

Bu ıssız ve harap yer cidden insanın içine korku veriyordu. İn-cin top oynuyor…

Genç Şehzâde çok yorgundu. Fazla düşünmedi, başını duvara dayadı, uyuyakaldı.

Aradan ne kadar zaman geçtiğini tahmin edemiyordu. Bir hıçkırık sesi gibi bir sesle uyanmıştı. Sakın rüyâ olmasın?...

Hayır, bu sesi rüyâda işitmiş değildi.

Filhakika biraz ötedeki duvarın dibinde, ayın on dördü gibi güzel bir kız hüngür hüngür ağlıyor, gözlerinden sel gibi yaşlar akıtıyordu.

Genç Şehzâde, büyük bir hayret içinde kalmıştı. Bu kız burada ne arıyordu? Acaba kimin kızıydı ve bu beyabana[459] nasıl düşmüştü?...

Kızın yanına sokuldu, büyük bir nezaketle selâm verdikten sonra:

— “Siz kimsiniz?” diye sordu. “Ve sizi buraya kim getirdi?”

Güzel kız gözlerini kaldırıp Şehzâdenin yüzüne hayran hayran baktı. Sonra cevap verdi:

— “Ben Şehba Melikinin kızıyım. Bir gün sarayın bahçesinde dolaşırken, korkunç bir ifrit beni ansızın kapıp kaçırdı. Havaya doğru uçmaya başladık. Fakat o sırada bir yıldırım ifriti yaktı ve yere inmeye mecbur etti. Ben de kurtulup buralara düştüm. Lâkin hamd olsun ki, sana rast geldim de taze hayat buldum. Yoksa korkumdan ölüp gidecektim.”

Şehzâde kızın sözlerini işitince ona çok acıdı:

— “Gel” dedi, “seni de beraber alıp götüreyim.”

Ve kızı atının terkisine bindirdi:

— “Sen hiç korkma” diye ilave etti, “inşallah yakında Padişah babamın memleketine varırız da seni de sağ-salim pederine gönderirim…”

Bir müddet yol aldılar. Kız Şehzâdeye dedi ki:

— “Beni lütfen biraz yere indirir misiniz? Hâşâ min-huzur abdest bozacağım geldi de…”

Şehzâde bunun üzerine genç kızı attan indirdi. Kız bir ağacın arkasına gitti. Biraz sonra gayet çirkin suratlı, koca burunlu, çapa dişli bir acuze heyetinde çıkagelmişti.

Şehzâdenin aklı başından uçtu. Kendi kendine, “Eyvahlar olsun!...” dedi, “Meğer o peri gibi güzel kız hâlis-muhlis bir cadıymış!...” Ve korkusundan şaşırıp telaş asarı göstermeye başladı.

Cadı karı ise ihtiyar görünmesine rağmen çevik bir delikanlı gibi bir sıçrayışta atın terkisine binmişti. Şehzâdeye sordu:

— “Ey aziz Şehzâdem… Çehrenizde korku ve endişe alametleri seziyorum. Bunun sebebi nedir?”

Şehzâde sükûnetini muhafazaya çalışarak cevap verdi:

— “Aklıma korkunç bir mahluk geldi de ihtimal onun için biraz sarardım…”

— “Ya öyle mi?... O hâlde askerinle ve Padişah babanın bütün ordularının kuvvetiyle o düşündüğün şeyi helak et bakalım!...”

— “Benim düşündüğüm şey” dedi, “askerden ve Padişah ordularından korkmaz…”

— “Mademki ordular ve asker kuvveti fayda etmiyor, o hâlde, pederinin hazineleriyle defet!..”

Şehzâde:

— “Hayır” dedi, “Padişah babamın hazineleri de bu hususta işe yaramaz…”

Cadı, baykuş sesini andıran bir kahkaha koyuverdi:

— “Demek hazineler de işe yaramıyor!” dedi, “O hâlde her şeye kâdir zannettiğin semadaki Tanrı’ya iltica et… Bakalım o seni kurtaracak mı?...”

Şehzâde büyük bir imanla dua ettikten sonra arkasındaki cadı karısını şiddetle itti. Cadı karı yere düşer düşmez derhal yanıp kül olmuştu.

Şehzâde işte bu suretle cadının elinden kurtuldu ve kalbinde taze bir ümitle atını sürerek bir-iki gün içinde memleketine kavuştu.

Görüyorsunuz ki, Padişahım, zavallı gencin başına gelen belâyı yanındaki Vezir hazırladı. Zira Vezirin maksadı Şehzâdeyi öldürmek ve neticede saltanat tahtına oturmaktı. Esasen vezirlere hiçbir zaman körü körüne itimat etmek caiz değildir. Sizin vezirleriniz Şehzâdenin suçlu olduğunu bildikleri hâlde, onun idamına mani olmaya kalkışıyorlar. Acaba bunun sebebi nedir? Ya maazallah hainâne bir maksatları var da sizi hal'etmeyi[460] tasavvur ediyorlarsa?... Aksi takdirde Şehzâdeyi bu derece muhafaza etmemeleri lâzımdı. Mamafih yine zat-ı şahâneniz vaziyeti daha iyi takdir buyurursunuz. Cariyenizin maksad-ı hâlisânem sizi tehlikelere karşı ikaz etmekten ibarettir…

Padişah câriyeyi çok sevdiği için onun sözüne inandı ve Şehzâdenin katlolunmasını tasmim etti[461].

Fakat sabah olunca Üçüncü Vezir huzura girdi. Yere kapanıp secde ve tazim ettikten sonra:

— "Ey Padişahım!..." dedi, "Kulunuzun reyine göre Şehzâde-i civan-baht hazretlerini haksız yere idam etmiş olacaksınız. Zira câriye meseleyi gözünüzde büyütüyor, gayri kabil-i af[462] bir cinayet şekline sokuyor. Bazı ahvâl vardır ki, az-buçuk şeyden iş büyür; fakat yangın saçağı sardıktan sonra da iş işten geçmiş olur. Vaktiyle işitmiştim, hâlâ da hatırımdadır: İki köy ahalisi bir damla bal yüzünden birbirlerini ifna[463] etmişlerdi. Sonra pişman olmuşlar, ama çi-faide!..."

Padişah vak'ayı merak etti:

— "Anlat bakalım şu hikâyeyi!..." dedi.

Bunun üzerine Üçüncü Vezir hikâyeyi şöylece nakletti:

BİR DAMLA BAL

Vaktiyle bir avcı vardı. Bu avcı, bir gün avda gezerken, dağın birinde bir mağara buldu. İçeri girdi, baktı: Balla dolu bir çukur…

Dağarcığını o baldan doldurdu; omzuna yükleyip köye gitti. Yanında köpeği ile beraber bir bakkala girip balı gösterdi.

Bakkal tulumu açarken yere kazara bir damla bal düşmüştü. O sırada mini mini bir kuşcağız pırrr diye uçup bal damlasının üstünü konmasın mı?

Bakkalın da canı gibi sevdiği bir van kedisi vardı. Kedi derhal kuşa saldırdı. Avcının köpeği de kedinin üstüne sıçrayıp hayvanı öldürdü. Bakkal sevgili kedisinin öldüğünü görünce sopayı kaptığı gibi köpeğin kafasına!...

Zavallı köpek yıldırımla vurulmuş gibi yere yıkıldı. Bu sefer de avcı dayanamamıştı. Sadık ve emektar köpeğinin yerde cansız yattığını görünce bıçağını çekip bakkala hücum etti.

Bir dakika sonra, bakkalın cesedi de al kanlar içinde yere serilmişti. Avcı ise çoktan kaçmıştı.

Köylüler koşuştular. Hemşehrilerinin intikamını almak için silahlandılar ve doğru avcının köyüne!...

Hâlbuki o zavallıların henüz hiçbir şeyden haberleri yoktu. Ansızın baskına uğrayınca onlar da baltalarını kapıp müdafaaya kalkıştılar. Canlar telef oldu, kanlar döküldü.

Bu suretle iki köy halkı bir damla bal yüzünden mahvoldu.

İşte Padişahım, en ehemmiyetsiz bir şey, acele edilirse, böyle büyür ve önüne geçilemeyecek bir felaket hâlini alır…

Esasen kadın kısmının hilekârlığını bütün dünya bilir. Hem uzun lafa ne hacet Padişahım, “pirinç hikâyesi” bunu pek güzel ispat eder sanırım.

Padişah bu hikâyeyi de dinlemek arzusunu izhar etti:

— “Bana şu hikâyeyi söyle bakalım!” dedi.

Vezir de hikâyeyi şu suretle anlattı:

PİRİNÇ HİKÂYESİ

Adamın biri pirinç satın almak için karısını bakkala gönderdi. Kadın parayı alıp bakkala gitti ve pirinç istedi.

Bakkal bir bakışta kadına abayı yakmıştı. Pirinci tartıp verdikten sonra şakalaşmaya başladı:

— “Güzel hanımcağızım” dedi, “hiç pirinç şekersiz pişer mi? Eğer bedava şeker isterseniz, içeriye buyurun da bir saat kadar sohbet edelim…”

Kadın da esasen bakkalı gözüne kestirmişti, o da bu işe fitti. Binaenaleyh teklifi derhal memnuniyetle kabul etti ve içeriye girdiler.

Bakkal kadına dedi ki:

— “Sevgilim, bir dakika müsaade et, gidip çırağa söyleyeyim de şekeri hazırlasın…”

Ve dükkanda, içerdeki odadan kadının işitebileceği kadar yüksek ber sesle çırağına emretti:

— “Hanımefendinin torbasını âlâ cinsten kesme şekerle doldur!...”

Sonra da çırağın kulağına eğilerek fısıldadı:

— “Torbadaki pirinci yerine boşaltıp torbayı da toprakla doldur!...”

Bakkalla kadın içeriki odada bir saat kadar meşgul oldular. Nihayet işleri bitince kadın çıkıp torbasını aldı ve evine döndü. Torbanın içinde pirinç ve şeker var sanıyordu. Hâlbuki torba ağzına kadar toprakla doluydu. Çırak ustasının dediğini yapmıştı.

Kadın, “Oh ne âlâ, hem ziyaret, hem ticaret!...” diyerek sevine sevine evine döndü. Torbayı efendisinin önüne bıraktı, kendisi de tencere getirmeye gitti.

Kocası torbayı açınca, az kalsın küçük dilini yutuyordu. Bu ne?... Pirinç yerine taş toprak!... Yoksa hatun aklını mı oynatmıştı?...

Kocası müstehzi bir tavırla dedi ki:

— “Karıcığım ben sana, ‘Bizde yapı var, git taş-toprak getir!...’ demedim; seni pirinç almaya gönderdim. Bu ne?...”

Kurnaz kadın torbadaki toprağı görünce derhal intikal etmişti. Hiç bozuntu vermeden hemen cevap verdi:

— “Ben de amma akılsızım ha!... Elek getirmeye gitmiştim, telaşımdan tencere getirmişim!...”

Kocası büsbütün şaşaladı:

— “Canım karı” dedi, “sen çıldırdın mı? Elekle ne yapacaksın?”

Kadın mazlum bir eda ile başını iki tarafa sallayarak cevap verdi:

— “Sorma efendiciğim, sorma!... Başıma tuhaf bir şey geldi… Şimdiye kadar hiç para kaybettiğimi bilmem… Çarşıya çıkınca parayı elimden düşürmeyeyim mi? Hay kör şeytan hay!... Eğilip aramaya da utandım. Hemen oradan birkaç avuç toprak alıp torbaya doldurdum… Düşürdüğüm para her hâlde toprağın içinde olacak… Fakat bir defa iyice elemek lâzım…”

Kadın böyle söyleyerek mutfaktan bir elek getirdi ve kocasının eline tutuşturdu:

— “Al şu eleği de toprağı ele!...” dedi. “Senin gözün benimkinden keskindir.”

Adamcağız karısının sözlerine derhal inanmıştı. Büyük bir gayretle toprağı elemeye başladı. O kadar ki saçı sakalı toz toprak içinde kalmıştı.

İşte Padişahım, kadınların hilesine bundan büyük delil olamaz… Onlar kurnazlıkta şeytana bile taş çıkarırlar. Bu sebepten, hiçbir veçhile sözlerine inanmak caiz olamaz…

Padişah Üçüncü Vezirin anlattığı bu hikâyeden büyük bir hisse almıştı. Kadınların kurnazlığı ve hilekârlığı hakkındaki fikri kuvvet buldu; ihtimal has câriyesi de hile ediyordu. Bunun üzerine Şehzâdeyi öldürmekten vazgeçti.

Gece oldu. Cariye, mutadı veçhile Padişahın dairesine gelince:

— “Şevketli Sultanım” dedi, “anlıyorum ki, vezirler sizi aldatmak için ellerinden gelen bütün gayreti sarf ediyorlar. Fakat ‘kız olan şehzâdenin hikâyesi’nde gaddar Vezir nasıl mağlup olduysa, sizin vezirleriniz de benim karşımda öyle perişan olacaklardır!...”

Padişah hikâyeyi merak etmişti:

— “Anlat bakalım şu hikâye nasıl şeymiş!...” diye emretti.

Cariye, bunun üzerine hikâyeyi şu suretle anlattı:

KIZ OLAN ŞEHZÂDENİN HİKÂYESİ

Evvel zaman içinde bir Padişah vardı. Bu Padişahın bir erkek evlâdından başka zürriyeti olmamıştı. Onun için bu Şehzâdeyi gözbebeği gibi seviyordu. Şehzâde büyüdü, büluğa erdi; evlenecek çağa geldi.

Padişah, Şehzâdeyi evlendirmek için civar memleket hükümdarlarının kızları içinde en güzelini aradı. Nihayet inci gibi bir Sultan bulundu ve Şehzâdenin nikahı kıyıldı.

Fakat diğer tarafta bütün bu saadeti kıskanan biri vardı ki, o da kızın amcazâdesi idi.

Sultan Hanımın aşkıyle yanıp tutuşan bu delikanlı, muradına ermek için şöyle bir melânet[464] tasavvur etti:

Bir kocakarı bulup gayet kıymettar ve giranbaha[465] hediyelerle Şehzâdenin Vezirine gönderdi ve şayet Şehzâdeyi herhangi bir suretle öldürmeye muvaffak olursa, daha pek çok hediye ve altın vereceğini vaat etti.

Vezir de esasen servete düşkün ve para canlısı bir adam olduğu için, bu teklifi derhal kabul etti; kocakarı ile şu cevabı gönderdi:

— “Hiç merak etmesin, bir çaresine bakarım…”

Düğün hazırlıkları tamamlanmıştı. Şehzâde kayınpederinin sarayında güvey girecekti.

Şehzâde, Vezir ve maiyetlerindeki bin atlı, Padişahın sarayından âlâyıvâlâ ile çıktılar, büyük hediyeleri hamilen yola revan oldular.

Birkaç gün böylece yol aldıktan sonra, yüksek bir dağa vardılar. Vezir tam mânâsıyle tecrübe görmüş eski bir kurt olduğu için, bu dağın yamacında ve bir mağara içinde tılsımlı bir çeşmenin mevcudiyetini biliyordu. Esasen kafileyi bu yoldan geçirmekteki maksadı, Şehzâdeye o çeşmenin suyundan içirmekti. Zira her kim o tılsımlı çeşmenin suyundan içerse, erkekliği gider, kız olurdu.

Kafile dağın eteğine geldiği zaman, Şehzâdeyi fevkâlâde hararet basmıştı. Vezire sordu:

— “Acaba” dedi, “buralarda serin bir pınar var mı?”

Vezir cevap verdi:

— “Var mı ne demek Şehzâdem? Belki dünyanın en tatlı suyu denilebilecek bir çeşme şuracıkta, dağın yamacında akıp duruyor… Arzu buyurursanız birlikte gidelim.”

Şehzâde bu kadar yakında böyle bir suyun bulunuşuna memnun olmuştu:

— “Hay hay!” dedi, “Buyurun gidelim…”

Ve süvarileri yolda bırakıp dağa tırmandılar.

Filhakika kuytu ve serin bir mağarada tatlı şırıltılarla akan bu çeşmenin suları billur gibi berraktı.

Şehzâde dayanamadı, hemen iki avucunu açıp tılsımlı çeşmenin suyundan kana kana içti…

— “Oh, oh!...” diyordu, “Su değil, ab-ı hayat!...”

Fakat bir dakika sonra abdest bozmak icap edince, hayret ve dehşet içinde donakaldı: Erkekliği gitmiş, basbayağı kız olmuştu.

Bunun üzerine Şehzâde saçlarını yolmaya, başını yumruklamaya başladı:

— “Eyvahlar olsun!... Eyvahlar olsun!...”

Vezir de yalancıktan telaş ediyor, sahte gözyaşları döküyordu:

— “Kim bilir ne günah işledik ki, Cenab-ı Hak başımıza bu belâyı getirdi!... Şimdi ne yüzle gideceğiz!...”

Şehzâde cevap verdi:

— “Ben ölsem, şuradan şuraya kımıldayamam!...”

— “O hâlde ne yapalım?”

— “Sen Padişah babama git, başıma gelen felaketi anlat. Ben burada bekleyeyim…”

Ve babasına bir mektup yazarak başına geleni anlattı.

Vezir, Şehzâde ile maiyetini orada bırakıp atına bindi ve rüzgâr gibi uzaklaştı.

Padişahın huzuruna çıktığı zaman için için seviniyor; fakat zahirde son derece mahzun ve mükedder görünüyordu. Velinimetinin ayaklarını öptükten sonra hüngür hüngür ağlamaya başladı ve koynundan çıkardığı mektubu titrek bir elle Padişaha uzattı.

Padişah Şehzâdenin başına gelen felaketi öğrenince, yıldırımla vurulmuşa döndü; düşüp bayıldı. Kendine gelir gelmez de derhal bütün hükemanın çağrılmasını ferman buyurdu.

Fakat ne çare ki, hükemanın kaffesi bu meselede izhar-ı acz ediyorlardı.

Hain Vezir ise bu esnada Sultan Hanımın amcazâdesine mufassal bir mektupla vak’ayı yetiştirmişti. Mektubu alan âşık, muradına ereceği için sevinedursun, biz gelelim Şehzâdeye:

Zavallı Şehzâde, üç gün üç gece gözünü kırpmadan tılsımlı çeşmenin yanında oturmuştu.

Dördüncü gün, güneş doğarken, sırmalı elbiseler giymiş ve cins bir ata binmiş bir delikanlı ona doğru geldi. Atından inip selâm verdikten sonra:

— “Aziz Şehzâde!” dedi, “Burada mahzun mahzun ne oturuyorsun?”

Şehzâde gözlerinden sel gibi yaşlar akıtarak başına gelen felaketi olduğu gibi anlattı.

Delikanlı dedi ki:

— “Başına bu felaketi getiren, Padişah babanın Veziridir. Zevcenin âşıkından aldığı hediye ve altın mukabilinde bu işi yapmıştır. Zira bu tılsımlı çeşmeyi ondan başka kimse bilmez. Lâkin sen mahzun olma. Kalk, atına bin, beraberce gidelim. Bu gece bizde misafir kalırsın…”

Şehzâde bu teklif karşısında tereddüt eder gibi göründü:

— “İyi ama” dedi, “sizin kim olduğunuzu öğrenebilir miyim?”

Delikanlı cevap verdi:

— “Korkacak, endişe edecek bir şey yok. Benden hiç çekinme. Ben de senin gibi büyük bir hükümdar oğluyum. Ben de bir şehzâdeyim. Sıkılma, sonu hayırlı olur inşallah!...”

Bu esrarengiz delikanlı, sahiden cin padişahının oğlu idi.

İki şehzâde at üstünde akşama kadar yol aldılar.

Cin padişahının oğlu, Şehzâdeye sordu:

— “Ne kadar yol gittik, biliyor musun?”

Şehzâde cevap verdi:

— “Hayır!... Bilmiyorum…”

— “Tam bir senelik yol gittik!...”

Şehzâdenin ağzı açık kaldı:

— “Bir senelik yol mu!... Ya ben şimdi memleketime nasıl döneceğim?”

— “Sen hiç merak etme, bir defa tekrar erkekliğini iktisap et de memleketine dönmek meselesi kalsın. O nihayet bir saatlik iştir…”

Şehzâde tekrar erkek olacağını düşündükçe, sevincinden âdeta kanatlanıyordu. Hatta bir iki defa gözlerini ovuşturdu, kendi kendine, “Acaba rüyâ mı görüyorum?...” diye sordu.

Fakat hayır, bu gördüğü rüyâ falan değildi.

İki şehzâde sabaha kadar yola devam ettiler.

Şafakla beraber karşılarına büyük bir saray çıktı. Sarayın etrâfında emsalsiz bahçeler ve ucu bucağı bulunmayan koruluklar vardı ve bahçedeki ağaçlarda kuşlar ötüyordu.

İki şehzâde bu sarayda bir gün kaldılar ve geceleyin beraberce ata binip yollarına devam ettiler. Sabahleyin zemini katran gibi siyah ve havası ateşe benzeyen bir memlekete varmışlardı.

Cin Padişahının oğlu Şehzâdeye sordu:

— “Burası ne memleketidir, biliyor musun?”

Şehzâde cevap verdi:

— “Hayır!...” dedi, “Ne bileyim!...”

— “Burası cin padişahlarından birinin memleketidir. Hiç kimse buraya izinsiz giremez. Sen burada dur, ben gidip izin isteyeyim…”

Cin Padişahının oğlu, böyle söyleyerek Şehzâdeden ayrıldı. Bir saat sonra dönüp gelmişti:

— “İzin aldım” dedi, “haydi gidelim…”

Şimdi siyah dağların arasından ilerliyorlardı. Nihayet bir akar çeşmeye vardılar.

Cin Padişahının oğlu Şehzâdeye dedi ki:

— “Hiç durma, hemen bu sudan iç!...”

Şehzâde bu çeşmeden avuç dolusu içti ve büyük bir sevinçle gördü ki, tekrar erkek olmuş…

Filhakika bu tılsımlı çeşmenin suyundan içen kızlar ve kadınlar derhal erkek olurdu.

Şehzâde kendine bu büyük iyiliği yapan delikanlının ellerine sarıldı ve bu feci vaziyetten kurtulduğu için Tanrı’ya şükretti.

Sonra beraberce cin Şehzâdesinin sarayına gittiler. Fakat Şehzâde misafirliği fazla uzatmak niyetinde değildi. Bir an evvel kayınpederinin memleketine varmak, zevcesine kavuşmak istiyordu. Bu fikrini cin Padişahının oğluna açtı:

— “Sizde aylarca, hatta senelerce kalmak, sizden hiç ayrılmamak isterdim. Fakat o küstah âşık, ihtimal benim yokluğumdan istifade ederek bir halt karıştırır. Bunun için bir an evvel sevgili zevceme kavuşmak azmindeyim.”

Cin Şehzâdesi de bu fikri doğru buluyordu. Derhal cinlerden birini huzuruna çağırdı.

Bu cin o kadar korkunç bir mahluktu ki, zavallı Şehzâde korkudan az kalsın aklını oynatacaktı. Cin Padişahının oğlu kendisini teskin etti:

— “Sen hiç korkma!” dedi, “O senin kölendir, sözünden dışarı çıkmaz. Sen hemen omzuna binmeye bak!...”

Ve cine lâzım gelen tembihlerde bulunduktan sonra Şehzâdeyi bu korkunç mahlukun omzuna bindirdi.

Derhal havalandılar. Gece yarısına doğru kayınpederinin sarayına varmışlardı.

Cin, Şehzâdeyi sarayın taraçasına indirdikten sonra ortadan kayboldu.

Şehzâde taraçanın üstünde sabahı beklemişti. Güneş doğunca doğru saraya girdi ve kayınpederi olan hükümdarın huzuruna çıktı.

Hükümdar hayretler içinde kalmıştı:

— “Aziz damadım” dedi, “herkes kapıdan girer, sen gökten indin!...”

Bununla beraber uzun bir intizardan sonra damadına kavuştuğu için fevkâlâde mesrur olmuştu. Hemen düğünlerinin yapılmasını ferman buyurdu.

Yedi gün-yedi gece düğün yapıldı. Şehzâde ile Sultan Hanım güvey girdiler. Bir iki ay sonra da âlâyıvâlâ ile Padişah babasına misafir gittiler.

Kıza âşık olan amcazâdesi hastalanıp ölmüştü. Hain Veziri de diğerlerine ibret olmak üzere idam ettiler.

İşte Padişahım, vezirlerin ne yaratılışta oldukları bu hikâyeden anlaşılıyor. Artık ümit ederim ki, o hainlerin sözlerine itimat buyurmaz ve Şehzâdenin katli hususundaki ferman-ı hümayununuzu geri çevirmezsiniz…

Padişah bu hikâyeyi dinledikten sonra Şehzâdeyi katletmeye karar vermişti. Fakat sabah olup da Dördüncü Vezir tekrar huzura girince, Padişahın içine tekrar şüphe düştü:

— “Ya câriye beni aldatıyorsa?...” diye düşündü.

Zira Dördüncü Vezir Padişaha kadınların hilekârlığına dair şu hikâyeyi söylemişti:

KOCASI SEYAHATE ÇIKAN KADININ HİKÂYESİ

Vaktiyle son derece güzel ve zarif bir kadın vardı. Aynı zamanda fevkâlâde iffetli olan bu genç kadını komşulardan bir delikanlı sevmişti. Fakat kadın kendisine âşık delikanlıya hiçbir suretle yüz vermiyordu.

Bir gün, kadının kocası, beray-ı maslahat[466], seyahate çıktı. delikanlı sevdiği kadının evde yalnız kaldığını öğrenince, komşusu olan bir kocakarıya gidip derdini anlattı:

— “Ah valideciğim sorma” dedi, “sevdiğim dilber bana hiç mi hiç yüz vermiyor. Bense onun aşkıyla yanıp kavruluyorum. Medet senden!... Artık sen bilirsin…”

Kocakarı cevap verdi:

— “Sen biraz sabırlı ol. Ben elimden geleni yapar, seni muradına erdiririm…”

Delikanlının gönlü biraz ferahlamıştı. Kesesini açtı, kocakarıya birkaç altın verdi.

O günden itibaren kocakarı genç kadının evine dadandı. Gece gündüz hep orada… Ve fırsat düştükçe genç kadının aklını çelmekten, onu kandırmaya çalışmaktan geri durmuyordu. Elhasıl ahbaplığı iyiden iyiye ilerlettiler.

Kocakarı kendi kendine düşünüyordu: “Acaba nasıl etsem de şu fettan kadını kafese koysam!...”

Ve bir hile tasarladı. İçine acı biber konmuş ekmek parçalarını genç kadının kapısında tesadüf ettiği bir kancık köpeğe yedirdi. Köpek açlığından ekmeği yedi; fakat biberin acısından gözyaşları döktü.

Ertesi gün, daha ertesi gün keza…

Artık dişi köpek alışmıştı. Kocakarıyı görünce hemen yanına koşuyor, kuyruğunu sallayıp yaltaklanıyordu.

Bir gün kocakarı ekmeğin içine pek çok biber koydu ve köpeğe yedirdi. Köpek ekmeği yedikten sonra kocakarının arkasından koşmuş, evin içine kadar girmişti.

Genç kadın baktı ki, misafirin arkasında bir dişi köpek gözyaşları döküyor!... Ömründe ilk defa böyle bir hâdiseye tesadüf ettiği için merak etti:

— “Hanım teyze” diye sordu, “bu dişi köpek neden böyle ağlıyor?...”

Kocakarı cevap verdi:

— “Kızım” dedi, “bu senin zannettiğin gibi alelade bir köpek değildir. Bu dişi köpeğin gayet acayip bir hikâyesi vardır…”

Genç kadının merakı büsbütün alevlenmişti:

— “Aman” dedi, “şu hikâyeyi bana anlatın…”

Kocakarı bunun üzerine şu uydurma hikâyeyi anlattı:

Sevgili kızım, bu gördüğün dişi köpek, yaşı benzemesin senin gibi gayet dilber ve zarif bir kızdı. Delikanlılardan biri, nasılsa bu kızın aşkına tutuldu ve peşine düştü. Fakat kız ona hiç yüz vermiyordu. Nihayet delikanlı sararıp solmaya, mum gibi erimeye başladı; hastalanıp yatağa düştü. İğne-ipliğe dönmüş, ölüm raddelerine gelmişti. Tekrar vefasız sevgilisine haber gönderdi:

— “Ben ölüyorum; hâlâ merhamet etmeyecek misin!...” diye.

Fakat genç kadın bu haberi de boş çevirdi.

Bunun üzerine delikanlının akrabaları ve dostları bir yere toplandılar, taş kalpli kızdan intikam almaya karar verdiler. Bir sihirbaza gidip meseleyi anlattılar ve kızı afsunlayıp hayvan suretine soktular. İşte şimdi yaptığına bin kere nedamet edip gözyaşları döken bu dişi köpek, o dilber kızın ta kendisidir.

Genç kadın, kocakarının bu sözlerinden fevkâlâde korktu, eli ayağı zangır zangır titremeye başladı.

Kocakarı bilmemezlikten gelerek sordu:

— “Neden korktun kızım? Ne oldu sana? Nen var, hazan yaprağı gibi titriyorsun?”

— “Nasıl korkmam! Bana da mahallemizden gayet güzel bir delikanlı âşık oldu ve birkaç defa visalimi istediyse de ben razı olmadım. Korkuyorum, o kızın başına gelen şey, benim de başıma gelmesin!...”

Ve ilave etti:

— “Bilmem ki, ne yapsak da bu felaketin önünü alsak?...”

Kocakarı başını salladı:

— “Vah vah kızım!...” dedi, “Vah vah!... Neden böyle yaptın? Ya maazallah şimdiye kadar başına bir felaket gelseydi? Gençliğine, güzelliğine yazık değil mi kızım?... Ben de doğrusu çok korkuyorum. Sen o delikanlının yerini biliyorsan bana söyle yahut da kendisini tarif et, gidip sana getireyim. Hem de sana ana nasihatim olsun, bundan böyle kimsenin hatırını kırma!...”

Kocakarı sokağa çıkar çıkmaz doğru delikanlının evini boylamıştı. Havâdisi kapıdan müjdeledi:

— “İşin oldu” dedi, “yarın falan vakitte falan yerde beni bekle, seni alıp sevgilinin yanına götüreceğim…”

Delikanlı bu havâdise o kadar sevindi ki, hemen kesesini çözüp meyâneci[467] kocakarıya on altın verdi:

— “Şimdilik lütfen şunu da kabul buyurun da…”

Kocakarı tekrar genç kadının yanına dönmüştü:

— “Sevdalı delikanlıyı buluncaya kadar başıma hâl geldi.” dedi. “Bulduktan sonra da gönlünü edinceye kadar akla karayı seçtim, emdiğim süt burnumdan geldi. Sana fena hâlde öfkelenmiş, behemehal sihirbaza müracaata karar vermiş. Neyse, yalvardım, yakardım, gönlünü ettim. Yarın öğle vakti size gelecek…”

Genç kadın, başına bir felaket gelmeden bu işin içinden çıktığına fevkâlâde memnun olmuştu. Kocakarıya on altın da o verdi.

Ertesi gün, genç kadın erkenden kalktı, giyinip kuşandı, işret sofrasını hazırladı ve âşıkını beklemeye başladı.

Kocakarı ise kararlaştıkları yerde delikanlıyı bulmaya gitmişti. Fakat aksi tesadüf bu ya, delikanlıyı bulamadı. Acaba ansızın hastalanmış olmasın? Yoksa bir kazaya mı uğradı? Bak sen şu aksiliğe, bak sen!... Hazır hazır genç kadının gönlü olmuşken, şimdi de delikanlı ortada yok…

Kocakarı oraya koştu, buraya seğirtti, avare âşıkı koydunsa bul!...

Şimdi ne yapsın? Gidip doğrusunu haber verse, kadın kızacak ve tabiatiyle vaat ettiği altınları da vermeyecek…

O hâlde!...

O hâlde, kocakarı başka bir hile düşündü: "Başka bir müşteri bulup götüreyim!..." dedi ve sokaklarda dolaşıp yakışıklı bir delikanlı aramaya başladı.

O sırada karşısına seyahatten yeni geldiği anlaşılan gayet güzel ve yakışıklı bir delikanlı çıkmaz mı?

Kocakarı derhal bu delikanlıya yanaştı:

— "Civanım" dedi, "kurulmuş şarap sofrası ve dilber bir kadın emrinize amadedir. Nasıl, niyetiniz var mı?"

Delikanlı gayri ihtiyari sordu:

— "Nerede?"

— "Nerede olacak, bizim evde. Buyurun gidelim aslanım!..."

Kocakarı ile zenpare[468] yan yana yürüdüler. Kocakarı seferden dönen delikanlının evde âşıkını bekleyen tazenin zevci olduğunu kat'iyen bilmiyordu.

Kapıyı çaldılar. Genç kadın helecanla pencereye koştu, kafesin arkasından gelenlere baktı.

Hayret!... Hem de bin kere hayret!... Bu nasıl iş? Kocakarının yanındaki delikanlı kendi kocası!...

Fakat hiç bozuntu vermedi, derhal hile yoluna saptı. Terliğini çıkarıp yüzüne gözüne vurmaya başladı, saçlarını yolup entarisini yırtmaya kalkıştı. Kocasına dönerek:

— “Vay hain vay!...” diye bağırdı. “Vay alçak herif vay!... Demek sefere gidiyorum diye beni aldatıp fahişelerin koynunda yaşıyorsun. Nerde kaldı o yemin billah edişlerin? Hani benden başka kimsede gözün yoktu? Hani dünyanın en sâdık kocası sendin? Tuuu!... Senin kalıbına, kıyâfetine!... Utanmadan evde gül gibi taze karını bırakıp da zenpareliğe çıkarsın ha!... Ben seni tecrübe için bu işi yaptım, bu kocakarıyı yolda beklettim. Seni gidi hain seni!... Seni gidi alçak seni!...”

Ve yalancıktan şarkadak düşüp bayıldı.

Zavallı adamcağız fenersiz yakalanmış, ne yapacağını, ne diyeceğini şaşırmıştı. Limon, ruh eline ne geçtiyse koklatarak karısını güçbelâ ayıltabildi. Bir taraftan kadının bileklerini, şakaklarını ovuyor, bir taraftan da yalvarıyordu:

— “Vallahi billahi karıcığım, senden başka kimsenin koynuna girdimse… Bugün nasılsa şeytana uydum...”

— “İnanmam!...”

— “Vallahi, billahi ve tallahi!...”

— “İnanmam herif, inanmam!...”

Adamcağız karısının ellerini ayaklarını öptü, af diledi. Nihayet kocakarının da müdahalesiyle kadının gönlünü alabildi.

Genç kadının hilesine, o şeytan kocakarı bile parmak ısırmıştı.

İşte Padişahım, kadın kısmının ne tıynette olduğu bu hikâyeden de ayan beyan anlaşılıyor. Artık câriyenin sözüne inanıp inanmamak arzu-yı şahânenize kalmıştır. Kulunuzun bundan başka bir diyeceğim yoktur...

Padişah, Vezirin sözlerini dinledikten sonra, bir müddet sakalını eline alıp düşündü:

— “Vezirimin hakkı var” diyordu, “kadın kısmı çok hilekâr ve düzenbaz oluyor. En münasibi Şehzâdenin katlinden vazgeçmektir…”

Ve Şehzâdeyi öldürmekten vazgeçti.

Fakat gece olunca, câriye elinde zehirle dolu bir kadeh olduğu hâlde huzura girdi:

— “Padişahım” dedi, “hakkımı çiğnerseniz bu zehri içip kendimi telef edeceğim… Günahım sizin boynunuza… Ben meseleyi biliyorum. Vezirleriniz beni hilekârlıkla ittiham[469] [470] ediyorlar, Şehzâdeye iftira ettiğimi ileri sürüyorlar. Fakat emin olunuz ki, asıl hilekâr kendileridir. Şevketlim, siz ‘kuyumcu ile câriye’ hikâyesini bilmiyor musunuz yoksa!...”

Padişah cevap verdi:

— “Hayır!...” dedi, “Şimdiye kadar böyle bir hikâye dinlemedim… Anlat bakalım şu hikâye de nasıl şeymiş!...”

Bunun üzerine câriye elindeki zehir kadehini bırakarak Padişahın dizinin dibine oturdu ve hikâyeyi anlattı:

KUYUMCU İLE CÂRİYE

Vaktiyle zenpare ve ayyaş bir kuyumcu vardı. Bu kuyumcu, bir gün, dostlarından birine misafirliğe gitti. Oturup şarap içerken kuyumcunun gözü tesadüfen duvara ilişmesin mi? Bir de ne görsün!... Bir dünya güzeli, mışıl mışıl uyuyor…

Kuyumcu bu resmi görür görmez derin bir ah çekerek bayıldı ve o günden itibaren de hastalanıp yatağa düştü.

Zavallı sevdalı gün geçtikçe sararıp soluyor, ateşe gösterilen balmumu gibi eridikçe eriyordu.

Bu sırada bazı dostları kuyumcunun ziyaretine geldiler. Hastalığının sebebini sorup soruşturdular. Fakat biçare âşık bunların hiçbirine sırrını açmadı.

Bir gün, en aziz dostu, yalnız başına onu ziyarete geldi:

— “Canım” dedi, “sana ne oldu böyle? Eskiden içimizde en şen, en neş’eli sendin. Yataklara düşüp hastalanmana sebep nedir? Sırrını bana açmaktan çekinme. Şunu da iyi bil ki, derdini saklayan derman bulamaz…”

Dostunun bu samimi sözleri hastanın hâlet-i ruhiyesi üzerinde lâzım gelen tesiri yapmıştı. Bunun üzerine bedbaht âşık derdini döktü:

— “Ahbaplardan birinin ziyaretine gitmiştim. Duvarda bir dünya güzelinin tasvirini gördüm. İşte beni bu hâle sokan onun aşkıdır…”

— “Sen delirdin mi Allah aşkına?... Hiç insan aslı faslı olmayan uydurma bir resme âşık olur mu?...”

— “Uydurma olduğunu nereden biliyorsun? Yemin ederim ki, kat’iyen uydurma değildir. Onu yapan ressamın mutlaka hakiki bir örneği vardı… Buna eminim…”

— “Hiç de değil!... O çeşit resimlerin ekserisi muhayyile mahsulüdür. Gel sen bu sevdadan vazgeç. Ben bunun sonunu hayırlı görmüyorum…”

Dostu buna benzer birçok nasihatlerde bulunduysa da bunların hiçbirisi kuyumcuya kâr etmedi. Zavallı âşıkın kafasına bir tek fikir saplanmıştı:

— “Biliyorum” diyordu, “ben bu aşk yüzünden öleceğim… Ne yapalım, benim de kaderim böyleymiş… Allah’tan şunu temenni ediyorum ki, o dünya güzelini ömrümde hiç olmazsa bir defacık olsun göreyim…”

Kuyumcunun dostu baktı ki, olacak gibi değil, zavallı âşık mum misali eriyip gidiyor, hemen o günden itibaren tahkikata başladı. İlk evvel yapılacak iş, ressamı bulmaktı. Fakat aksilik olacak, ressam başka bir memlekete seyahate çıkmıştı. Bunun üzerine kuyumcunun sâdık dostu ressama bir mektup gönderdi. Bu mektupta falan zatın evindeki resmin sırf muhayyile mahsulü olup olmadığını soruyor ve şayet bir insanı model ittihaz ederek yaptıysa, o dilber kızın nerede bulunduğunun bildirilmesini istirham ediyordu.

Ressam bu mektuba kısaca cevap verdi:

“Resmini gördüğünüz dünya güzeli, Keşmir Padişahının vezirine mensuptur; Vezirin konağında sâzendelik eden bir câriyedir ve el-yevm[471] ber-hayattır[472].”

Kuyumcu bu mektubu okuyunca ok gibi yerinden fırladı. Bir iki saat içinde derhal hazırlık görüp İran’dan Keşmir’e giden bir kervana katıldı.

Kervan aylarca yol aldıktan ve birkaç defa haramilerin baskınına uğradıktan sonra, nihayet Keşmir şehrine varmıştı.

Kuyumcu hanların birine indi ve birkaç gün şehrin temaşaya değer yerlerini gezip dolaştı. Fakat gönlü sevda ateşi içinde yandığı için gözleri hiçbir şey görmüyordu. Aklı fikri hep resmine âşık olduğu dilberdeydi.

Bir gün, câriyeye dair mâlumat toplamak maksadıyle bir attar dükkanına girdi. Beş-on kuruşluk alış-verişten sonra, dükkan sahibiyle baş başa sohbete koyuldu.

— “Bendeniz” dedi, “İran’dan geliyorum. Memleketinizin methini küçükten beri işitirdim. Doğrusu çok şirin memleket. Ahalisi de, yüzünüze söylemek gibi olmasın, son derece nezaketli ve kibar insanlar… Maksad-ı

âcizânem daha bir müddet şehrinizde kalmak, camileri ve türbeleri ziyaret etmektir.”

Attar, İranlı seyyahın bu sözlerini işitince büyük bir tefahur[473] ve gurur hissetti. Koltuklarını kabarta kabarta cevap verdi:

— “Hakkımızda gösterdiğiniz teveccüh, emin olunuz, hiçbir zaman zail olmayacaktır. Kendimizi methetmek gibi olmasın; ama, doğusu buranın halkı çok müstakim4 ve namuslu insanlardır. Burada hiç kimse yalan söylemez, hile etmez. Hele başımızda bir Padişah var ki, adalet hususunda belki dünyada naziri yoktur.”

Kuyumcu, karşısındakini sahte bir hayret ve takdirle dinliyordu:

— “Yaaa!...” dedi, “Aşk olsun… Padişah dediğin böyle olur…”

Attar büsbütün coşarak devam etti:

— “Ne diyorsunuz efendim, Padişah-ı zî-şan efendimizin icraatını anlatsam, hayrette kalırsınız…”

— “Ne gibi?”

— “Ne gibi olacak, Zat-ı şahâne sihirbazlara fevkâlâde düşmandırlar…”

— “Yaaa!...”

— “Evet… Bu sebepten bu memlekette, hamd olsun, hiç sihirbaz ve büyücü yoktur. Hatta fala bakmak da yasaktır.”

Kuyumcu makam-ı takdirde elini dizine vurdu:

— “Ne muazzam icraat!...” diye bağırdı. “Demek oluyor ki, burada falcı, bakımcı, remilci vs. gibi erazile[474] ekmek yok. Doğrusu tebrike şayansınız.”

Attar gülümseyerek devam etti:

— “Hele bir sihirbaz yanılıp da Padişah-ı zî-şan efendimizin eline geçsin, yok mu ya, alimallah…”

Kuyumcu karşısındakinin sözünü kesti:

— “Tabii derhal idam!...” dedi.

— “Hayır hayır, yanılıyorsunuz… Derhal idam değil… Evvela işkence, sonra ölüm… Anlatayım da bakın. Şehri çepeçevre kuşatan surların haricinde cesim ve boş bir sahranç[475] vardır. Yakalanan sihirbazlar işte bu sahranca atılır. Günlerce aç ve susuz bırakılır… O lânetleme mahluklar da böylece geberip giderler…”

— “Oh olsun… Canları cehenneme… Öylelerine müstahaktır…”

Kuyumcu böyle söyledikten sonra sözü vezir vüzeraya intikal ettirdi:

— “Bendenizin hatırımda kaldığına göre vezirlerden birinin gayet güzel bir sâzendesi varmış… Acaba sahiden dedikleri kadar güzel midir?...”

Attar bunun üzerine izahat verdi. Dünya güzeli câriyenin hangi Vezirin konağında olduğunu söyledi, konağın yerini tarif etti.

Kuyumcu aldığı izahattan fevkâlâde memnun olmuştu. Attar dükkanından ayrıldıktan sonra başını avuçlarının içine alıp düşünmeye başladı.

Şimdi ne yapacaktı? Yapılacak iş gayet tehlikeli bir işti. Gece yarısı Vezirin konağına gizlice girmek icap ediyordu.

Kuyumcu birkaç gün sabretti. Tasarladığı planı tatbik edebilmek için kendisine yardım edebilecek iki meşhur hırsız buldu ve altınla kendisine bendetti[476].

Bir gece fırtına, gök gürültüsü ve yağmur ortalığı kıyamete çevirmişti. Kuyumcu bunu fırsat bildi ve zifiri karanlıkta yanındaki hırsızlarla beraber Vezirin konağına yollandı.

Duvara ip merdiven takıp dama çıkmak beş dakika bile sürmemişti. Damdan da usulca câriyenin yattığı odaya kaydılar.

Cariyenin uykusu çok hafifti, ayak seslerinden hemen uyanmıştı. Gözünü açıp baktı ki, ne baksın:

Yalın kılıç bir adam başucunda heykel gibi duruyor. Arkasında da haydut kılıklı iki herif…

Cariye korkudan az kalsın aklını oynatacaktı:

— “Mal için geldinizse” diye yalvardı, “işte mücevheratım. Hepsi sizin olsun, tek canıma dokunmayın, tek beni incitmeyin!...”

Ve böyle söyleyerek kuyumcunun eline mücevherat kutusunu uzattı.

Kuyumcu kutuyu aldı; fakat derhal savuşup gideceği yerde câriyenin üstüne saldırdı. Maksadı bu bahâne ile onu oda içinde koşturmak ve kılıcın ucuyla sırtını hafifçe yaralamaktı.

Filhakika câriye korkudan kapıya doğru kaçmaya teşebbüs etmişti.

Kuyumcu hemen arkasından seğirtti, kılıcın ucuyla kızın arkasını hafifçe çizdi.

Cariye korkusundan düşüp bayılmıştı. Kuyumcu ve maiyeti geldikleri yerden çıkıp gittiler.

Ertesi sabah kuyumcu en mükellef elbiselerini giyip Padişahın huzuruna çıkıyordu.

Tahtın saçaklarını öptükten sonra, elindeki mücevherat kutusunu Padişaha takdim etti:

— “Şevketli hükümdar!” dedi, “Haddim olmayarak zat-ı şahânenize bazı hususâtı arz etmek istiyorum. Kulunuz Horasan ahalisindenim. Benim dünyaya yayılan şöhretiniz ve adalet sahasındaki harikulâde icraatınız, bendelerinin de kulağına erişmişti. Sırf payitahtınızı ziyaret maksadıyle seyahati ihtiyar ettim. Dün akşam geç vakit şehre vardım; şehrin kapıları kapalı idi. Surların haricinde tenha bir yerde uyumaya karar verdim. Henüz uykuya dalmıştım ki, birisi ayağıyle beni dürterek uyandırdı. Gözlerimi açıp baktım ki, ne göreyim: İkisi süpürgeye, ikisi de yelpazeye binmiş dört cadı karısı! Hemen kılıcı çektim ve içlerinden birini arkasından yaraladım. Sihirbazların dördü de havalanıp kaçtılar ve bu kutuyu yere düşürdüler. Açıp baktım, en kıymetli mücevherat ile dolu olduğunu gördüm. Bu kadar kıymetli mücevheratın ancak padişah saraylarında bulunacağını düşünerek doğruca huzur-ı şahânenize çıkmak cesaretini gösterdim. Kulunuz seyyah bir adamım, böyle mücevheratta gözüm yoktur.”

Padişah kutuyu açıp mücevheratı gözden geçirmeye başladı. Bu sırada eline bir inci tesbih geçti. Hayret!... Bu tesbihi vezirlerinden birine kendisi hediye etmişti.

Padişah tesbihi evirip çevirdi; evet, yanılmıyordu. Bu kendisinin Vezire hediye ettiği tesbihti.

Derhal Vezirin celbini emretti. Adamcağızı palas-pandıras huzura dâvet ettiler.

Vezir yeri öpüp elpençe-divan durdu. Padişah gürledi:

— “Bu tesbihi sana ben hediye etmiştim. Sen kime verdin?”

Vezir korkudan zangır zangır titriyordu. Kekeleyerek cevap verdi:

— “Şevketli Padişahım, kulunuz câriyelerden birine vermiştim.”

Padişah câriyenin derhal huzura getirilmesini ferman buyurdu.

Cariyeyi getirdiler. Çırılçıplak soyup muayene ettiler. Filhakika kızın arkasında hafif bir kılıç yarası vardı.

Padişah yarayı görünce, hiç tereddüt etmedi. Horasanlı seyyahın sözlerine inanarak câriyenin shirbaz olduğuna hükmetti. Zavallı kızcağızı sihirbazları attıkları sarnıca aç-susuz bıraktılar.

Kuyumcuya gelince: Yaptığı hileden fevkalâde memnun kalmıştı. Sabırsızlıkla geceyi bekledi. Ortalığa karanlık basınca sarnıcın başına gitti. Yanındaki ip merdiveni kuyuya uzatarak câriyeyi kurtardı ve bir dakika bile oralarda durmayarak kendisine minnettar kızla beraber memleketine döndü.

İşte Padişahım, bu hikâyeden pek güzel anlaşılıyor ki, erkekler her hususta kadınlara taş çıkarırlar. Hele hilekarlıkta kadınlardan bin kat ileridirler. Adaletinize iltica ediyorum. Benim hakkımı almazsanız, yarın âhirette sizden davacı olurum.

Padişah has câriyesinin telkinlerine kapılarak fikrini değiştirdi ve Şehzâdenin katlini ferman etti.

Fakat sabah olunca Beşinci Vezir huzura girip secdeye kapandı:

— “Şevketli Padişahım” dedi, “Şehzâde-i civan-baht hazretlerinin idamı için ferman buyurduğunuzu öğrendik. Adaletinizden zerre kadar şüphe etmek kimsenin haddi değildir. Ancak her hususta olduğu gibi, bunda da istical buyurulmaması münasib-i akl ü hikmettir. Acele eden sonra pişman

olur. Son pişmanlık ise hiçbir zaman fayda vermez. Nitekim bir adam yaptığı işe pişman olmuş ve bu nedamet yüzünden ömründe bir daha hiç gülmemiştir.

Padişah ömründe gülmeyen adamın hikâyesini merak etti:

— “Anlat bakalım şu hikâyeyi!...” dedi.

Bunun üzerine Beşinci Vezir, Padişaha şu hikâyeyi anlattı:

ÖMRÜNDE GÜLMEYEN ADAM

Vaktiyle çok zengin bir asilzâde vardı. Bu zat bir gün hastalanıp öldü; biricik oğluna büyük bir servet bıraktı. Aradan seneler geçmişti. Çocuk büyüdü, delikanlı oldu. Az bir zaman içinde dalkavuklar bu tecrübesiz ve toy gencin etrâfını sardılar. Zevk ü safâ, ıyş ü işret aldı yürüdü ve bu sefahat hayatı, birkaç yılda bütün o sayısız emlâkin, hesapsız malın köküne kibrit suyu ekti. Delikanlı bütün servetini birer birer elinden çıkardıktan sonra, binlerce kölesini ve câriyelerinin hepsini sattı.

Nihayet alacaklıları, oturduğu konağı da haczedince fülüs-i ahmere[477] muhtaç bir vaziyette sokak ortasında kalakaldı.

Düşenin dostu olmaz derler. Delikanlı bu hakikati ancak sefalet ve felaket içinde kaldıktan sonra anlayabilmişti. Artık dost görünen o eski dalkavukların hiçbirisi semtine bile uğramıyor, çoğu da yolda tesadüf edince, görmemezlikten geliyordu.

Zavallı delikanlı ekmeğini çıkarmak için ırgatlık etmeye mecbur olmuştu. Günün birinde bir yapıda çalışırken yoruldu, bir duvarın gölgesinde oturup dinlenmeye karar verdi. Bu sırada yanına güzel yüzlü ve üstü başı temiz bir delikanlı sokuldu ve genç ırgata selâm verdi:

— “Öyle sanıyorum ki,” dedi, “bu iş sizin asıl mesleğiniz değil. Asilzâde olduğunuz çehrenizden belli.”

Öteki içini çekti:

— “Evet” diye tasdik etti, “ben esasen ırgat değilim. Kaza ve kader beni bu hâle soktu. Ben de memnun değilim; ama ne çare!...”

— “Size daha rahat bir iş bulsam nasıl olur?”

— “Ne gibi iş?... Şayet teklif edeceğiniz iş namuskârâne ise, derhal ve büyük bir minnettarlıkla kabul ederim…”

— “Teklif edeceğim işin kimseye zararı dokunmayan namuskârâne bir iş olduğuna emin olabilirsiniz. Benim konağımda on ihtiyar oturur. Bunlara hizmet edecek bir adama ihtiyacımız var. Yiyeceğin, içeceğin kâmilen bize

ait olduğu gibi, üstüne başına da biz bakacağız. Konakta yatıp kalkacaksın. Ayrıca da münasip bir maaş vereceğiz. Nasıl, işine geliyor mu?...”

Devlet düşkünü delikanlı bu teklifi teşekkürlerle kabul etti.

Bunun üzerine karşısındaki sözüne devamla:

— “Ancak” dedi, “bir şartımız var!...”

— “Ne gibi şart?”

_”Şartımız şu ki, bizim sırrımızı kimseye yaymayacaksın, ağladığımızı görünce de sebebini sorma!...”

Devlet düşkünü delikanlı bir müddet düşündü:

— “Pekâlâ!...” dedi, “Şartınızı kabul ediyorum. Sırrınızı dışarıya çıkarmam ve ağladığınızı görünce de sebebini sormam.”

— “O hâlde mesele kalmadı. Buyurun beraber gidelim.”

Zengin efendi böyle söyleyerek yeni hizmetkârını yanına aldı ve evvela hamama sokup temiz elbise giydirdikten sonra konağına götürdü.

Yüksek duvarlarla çevrilmiş bir bahçeye girdiler. Bahçenin ortasında pencereleri mermer fıskiyeli havuzlara nâzır mükellef bir köşk vardı. Yaldızlı ve nakışlı bir divanhâneden geçtiler. Ev sahibi odalardan birinin kapısını açtı ve genç hizmetkârı içeriye dâvet etti.

Burası duvarları ve tavanı yaldız ve mine ile işlenmiş, ipekle döşeli geniş bir odaydı. Sedirlerde sırmalı elbiseler giymiş ak sakallı on ihtiyar a’mâ hüngür hüngür ağlayıp dövünüyorlardı.

Devlet düşkünü delikanlı, bunları görüne şaşakaldı; fakat niçin ağladıklarını soramadı.

Zengin efendi içinde otuz bin kese altın bulunan sandığın anahtarını kendisine verdi:

— “Bu sandıktan istediğin kadar para al” dedi, “ve bu para ile lâzım gelen masrafı gör…”

Ve çıkıp gitti.

Delikanlı o günden itibaren ak sakallı ihtiyar a'mâların hizmetine bakmaya başladı.

Aradan bir yıl geçti. İhtiyarlar bütün gün hıçkıra hıçkıra ağlamaktan başka bir şey yapmıyorlardı. Delikanlı birçok defalar bunun sebebini sormak ve merakını defetmek istediyse de verdiği sözü hatırlayınca bundan vazgeçmişti. İhtiyar a'mâlara gelince, onlar da ağızlarını açıp bir tek kelime söylemediler. Derken ihtiyarlardan biri öldü. Cenazeyi gül fidanlarıyle süslenmiş ve kabristan olarak ayrılmış küçük bir bahçeye gömdüler.

Şimdi köşkte dokuz ihtiyarla delikanlı kalmış oluyordu. Bu dokuz ihtiyar, yine eskisi gibi her gün, sabahtan akşama kadar ağlayıp sızlamakta devam ettiler. Bir müddet sonra ikinci ihtiyar da öldü ve diğerinin yanına gömüldü.

Delikanlı hâlâ sabrediyor, ak sakallı ihtiyar a'mâlara niçin ağladıklarını sormuyordu.

Uzatmayalım, diğer ihtiyarlar da birer birer öldüler. Yalnız onuncu ihtiyar kalmıştı. Derken o da hastalandı, ölüm döşeğine düştü. Delikanlı ise meraktan çatlayacak hâle gelmişti. İhtiyarın başucunda bütün gece bekledi. Nihayet sabaha karşı dayanamayarak sordu:

— "Muhterem babacığım" dedi, "on iki senedir elimden geldiği kadar hizmetinize bakıyorum ve zannederim, size karşı hiçbir kusur irtikap etmedim. Sizden bir istirhamım var. Ömrünüzün sonuna kadar niçin bilâfasıla[478] ağladığınızı bana söyler misiniz?"

Can çekişen ihtiyar a'mânın yüzünü derin bir keder bulutu kapladı:

— "Aziz evlâdım" dedi, "keşke bana böyle bir sual sormasaydın. Beni pek müşkül mevkide bıraktın. Senelerden beri bize pek çok hakkın geçti. Sana hakikati söylemek mecburiyetini hissediyorum. Cenab-ı Hak'tan niyaz ederim ki, bizim başımıza gelen belâ, kimseye gelmesin. Eğer sen bizim felaketimize uğramak istemiyorsan, şu kapıyı açma!... İhtiyar böyle söylerken duvarda küçük bir kapıyı işaret etmişti. Bizim gibi bütün ömründe hiç gülmemek istiyorsan, o kapıyı aç. O zaman niçin ağladığımızın sebebini anlamış olursun. Fakat şunu da unutma ki, o kapıyı açınca pişman olacaksın ve pişmanlık fayda vermeyecek!..."

İhtiyarın son sözleri bunlar olmuştu.

Delikanlı onu da diğerleri gibi yıkayıp kefenledi, güllerle bezenmiş küçük kabristanda diğer arkadaşlarının yanına gömdü.

Artık koca köşkte tek başına kalmıştı.

Aradan birkaç hafta geçti. Yalnızlıktan canı sıkılmaya başladı. Köşkün köşe bucağını gezdi, dolaştı. Nihayet o ihtiyarın açma dediği küçük kapının önüne geldi.

Bu, gayet sanatkârâne işlenmiş mini mini bir kapıydı. Üstünde dört kilit asılı duruyordu ve örümcek ağları kapıyı tamamıyle örtmüştü. Delikanlı ilkin kapıyı açmak arzusuna kapıldıysa da ihtiyarın nasihatini hatırlayınca, bu fikrinden vazgeçti ve dönüp odasına çekildi.

Lâkin aklı fikri hep o kapı ile meşguldü. Bir hafta açayım, açmayayım diye tereddüt ve helecan içinde yaşadı. Nihayet sekizinci gün dayanamadı:

— "Ne olursa olsun" dedi, "bu işin ucunda ölüm bile olsa, gam yemeyeceğim. Meraktan çatlamaktansa, açıp kurtulurum vesselâm."

Kapıyı açtı, içeri girdi. Karşısına uzun bir dehliz çıkmıştı. Üç saat kadar bu uzun dehlizde yürüdü, büyük bir nehir kıyısına vardı. Hayran hayran nehrin etrâfını temaşa ederken, havadan gayet büyük bir kuş gelip kendisini kaptı, gökyüzüne uçurdu. Sonra, denizin ortasında bir adaya götürüp bıraktı.

Delikanlı uğradığı hâle şaşıp kalmıştı. Adanın orasını burasını dolaştı, sahile indi.

Bu sırada uzakta, pırıl pırıl yanan bir sandal peyda oldu. Sandal gittikçe adaya yaklaşıyordu. Nihayet delikanlının bulunduğu sahile yaklaştı. Sandal ödağacından ve abanozdan yapılmıştı ve kürekleri altın kaplama idi. Sandalın içinde ayın on dördü gibi güzel on câriye oturmuştu.

Cariyeler delikanlıyı görünce el çırparak alkışa tuttular ve sahile çıkıp büyük bir ihtiramla önünde eğildiler. İzzet ü ikram ile kollarına girip sandala oturttular.

Cariyelerin en güzeli, sırmalı bir bohça açtı. İçinden muhteşem bir hükümdar elbisesi ile murassa[479] bir taç çıkardı.

Hükümdar elbisesini delikanlıya giydirdiler, elmas tacı başına koydular. Kayık atlas yelkenlerini açıp denizde rüzgâr gibi yol almaya başladı.

Delikanlı bütün bu olup bitenleri rüyâ sanıyor, mütemadiyen gözlerini ovuşturuyordu.

Bir-iki saat sonra, karınca gibi kaynaşan askerlerle dolu bir sahile vardılar.

Delikanlının önüne derhal altın eğerli bir küheylan çekildi; başının üstüne sırma ile işlenmiş ipek bayraklar açıldı. Bir taraftan da mızıkalar çalınıyordu.

Geçeceği yola boydan boya halılar serilmiş, sağa sola askerler dizilip selâma durmuştu.

Delikanlı âlâyıvâlâ ile bu yoldan ilerledi. Zümrüt gibi yeşil bir bahçenin ortasına yerleştirilmiş mutantan[480] bir sarayın önünde durdular. Saray kapısında delikanlı büyük bir ihtişam ve debdebe ile karşılandı. Bizzat padişah ve maiyeti karşıcı çıktılar.

Padişah delikanlıyı büyük bir ihtiramla selâmladıktan sonra:

— “Hoş geldiniz, safâlar getirdiniz aziz misafirimiz!...” dedi.

Delikanlı hayretten hayrete düşmekten kendini men edemiyordu.

Padişahla beraber saraya girdiler. Padişah altın bir taht üzerine oturdu, misafirini de yanına aldı. Sonra başından tacını çıkarınca uzun saçları omuzlarına dökülüverdi.

O zamana kadar padişahı erkek zanneden delikanlı, bu uzun saçları görünce, büsbütün hayrete düştü. Bunun üzerine Melike gülümseyerek dedi ki:

— “Ben bu memleketin hükümdarıyım. Bütün maiyetim ve gördüğün askerlerin hepsi de kadındır. İçlerinde hiç erkek yoktur. Zira erkekler bizde çiftçilik ve zanaatkârlıkla uğraşırlar. Saltanat ve hükûmet işleri kâmilen kadınların elindedir…”

Melike delikanlıya bu izahatı verdiği sırada veziri huzura girmişti. Bu, yüz yaşında, vakar ve heybet sahibi bir kocakarı idi.

Melike Vezire dedi ki:

— “Git, kadıyı ve şahitleri getir!...”

Sonra delikanlıya dönerek mültefitâne gülümsedi:

— “Bilmem” dedi, “câriyenizi zevceliğe kabul buyuracak mısınız?...”

Delikanlı derhal yerinden kalkıp Melikenin ayaklarını öptü:

— “Kulunuza dünyada en büyük şerefi bahşetmiş olursunuz. Bendeniz size hademelik etmeye bile lâyık değilim…”

Melike yerinden fırladı, delikanlıyı yerden kaldırdı:

— “Sultanım!” dedi, “Bütün saraylarım ve hazinelerim size aittir. Ordularımın hepsi emrinizi bekliyor. Bugünden itibaren hükümdar sizsiniz… Ancak sizden pek büyük bir istirhamım var…”

Melike böyle söyleyerek eliyle kapalı bir kapıyı işaret etti:

— “Şu kapıyı sakın açmayınız… Sonra çok pişman olursunuz!... Fakat pişmanlık fayda vermez…”

Bu esnada ihtiyar Vezir, arkasında kadı ve şahitlerle huzura girmişlerdi. Bunlar da Vezir gibi ihtiyar kadınlardı.

Melike nikah kıyılmasını emretti. Nikah kıyıldıktan sonra, kırk gün-kırk gece düğün yapıldı. Delikanlı Melike ile güvey girdi ve memleketin hükümdarı oldu.

Yedi sene büyük bir saadet ve bahtiyarlık içinde yaşadılar.

Bir gün Hükümdarın canı sıkıldı. Aklına Melikenin yasak ettiği kapı geldi. Kendi kendine, “Her hâlde” diye düşündü, “bu kapının arkasında şimdiye kadar görmediğim bir şeyler olacak. Aksi takdirde Melike bu kapıyı açma demezdi. Hele bir açayım, bakalım ne çıkacak!...”

Kilidi çevirip kapıyı açtı ve açar açmaz acı bir çığlık kopardı: Kendisini kapıp adaya götüren büyük kuş karşısında duruyordu.

Kuş meş’um ve müstehzi bir kahkaha koyuverdi:

— “Ey talihsiz adam” dedi, “bu kapıyı açtığına pişman olacaksın!... Gel bakalım…”

Beriki her ne kadar kaçıp kurtulmak istediyse de kuş arkasından yetişti, biçareyi keskin pençesiyle yakalayıp havalandı ve nehrin kenarına getirip bıraktı.

Zavallı adamcağız saçını başını yoladursun, kuş bir lâhzada ortadan kaybolmuştu.

Bahtsız adam kaybettiği taç ü tahtına mı, yoksa canından çok sevdiği dilber Melikeye mi yansın, ne yapsın…

Ne yapacağını o da şaşırmıştı. Aylarca nehrin kenarından ayrılmadı. “İhtimal, kayık tekrar gelir beni alır!...” diye düşünüyordu.

Fakat aradan aylar geçince, bu ümit de mahvoldu. İster istemez o da köşke döndü ve ihtiyarlardan boş kalan odada sedirlerden birinin üstüne çöktü.

Sabahtan akşama kadar kaybettiği saadetin hasretiyle hüngür hüngür ağlarken, ölen ak sakallı a’mâ ihtiyarları hatırladı ve anladı ki, onlar da tıpkı kendisi gibi, kaybettikleri ve ebediyen kavuşamayacakları bir saadet için bütün ömürlerinde gözyaşı dökmüşlerdir. Kendisi de ağlaya ağlaya kör oldu ve ölünceye kadar hiç gülmedi…

Beşinci Vezir hikâyeyi bitirdikten sonra dedi ki:

— “Padişahım, görüyorsunuz ki, son pişmanlık fayda vermiyor. Artık Şehzâdenin katli meselesinde emr ü ferman efendimizindir.”

Padişah, bu hikâyenin tesiri altında kalınca, pişman olmak korkusuyla Şehzâdenin katlinden vazgeçti.

Gece oldu. Cariye elinde kılıç, ağlaya ağlaya huzura girip Padişahın ayaklarına kapandı:

— “Şevketlim” dedi, “eğer Zat-ı şahâneniz, vezirlerin sözüne uyarak benim hakkımı almazsanız, bu kılıçla kendimi derhal öldüreceğim. Emin olunuz ki, erkekler hilekârlıkta kadınlardan baskın çıkarlar. Şehzâde ile tacirin karısı hikâyesi de iddiamı ispat edecek mahiyettedir.”

Padişah hikâyeyi merak etti:

— “Pekâlâ, öyleyse anlat bakalım şu hikâyeyi!...” dedi.

Bunun üzerine has câriye Padişaha şu hikâyeyi nakletti:

ŞEHZÂDE İLE TACİRİN KARISI

Vaktiyle pek zengin bir tacirin harikulâde güzel ve emsalsiz bir karısı vardı. Tacir karısını çıldırasıya seviyor, onu rüzgârlardan bile kıskanıyordu. Hatta o kadar ki, şehirde bile oturmasına razı olmayarak şehir haricinde duvarları kale gibi yüksek ve demir kapılı bir köşkte yaşatıyordu. Her gün, kendisi atına binip şehre inerken, köşkün anahtarlarını da yanına alıyor ve karısını kimseye emniyet etmiyordu.

Günlerden bir gün, Şehzâde ava çıkmıştı. Bir müddet ormanlarda avlandıktan sonra, uzakta müstahkem bir kale gibi yükselen köşkün kime ait olduğunu merak ederek, atını o tarafa sürdü.

Yüksek duvarların dibine gelince hayrette kalmıştı. Çünkü uzaktan müstahkem bir kaleyi andıran bu bina, ikamete mahsus bir köşkten başka bir şey değildi.

Acaba bunu hangi asilzâde, hangi zengin yaptırmıştı? Böyle tenha ve şehirden uzak yapılmasındaki hikmet neydi?...

Şehzâde bu suallerin cevabını aramakla meşgul olduğu sırada, tesadüfen başını kaldırmış, demir kapının üstüne isabet eden kulenin pencerelerinden birinde peri kızı kadar güzel ve emsalsiz bir dilberin kendisine baktığını görmüştü.

Şehzâde ilk bakışta gönlünü kaptırdı. Aklı başından gitti. Hemen iki satırlık bir aşk mektubu yazıp okunun başına bağladı ve oku kuleye attı.

Tacirin zevcesi, mektubu okuyunca sevincinden çılgın gibi oldu. Zira o da genç ve güzel Şehzâdeyi görür görmez kalbinden vurulmuştu. Hemen bir tezkere yazıp pencereden attı. Bu tezkerede şöyle diyordu:

“Bana âşık olduğunu yazıyorsun. Ben de seni görür görmez âşık oldum. Ne çare ki kocamın kıskançlığı yüzünden burada mahpusum. Birbirimize kavuşmamız için, sen hemen bir çare bulmaya bak…”

Şehzâde mektubu okuyunca, derhal koynundan bir sandık anahtarı çıkardı ve kadına uzun bir ip sarkıtmasını işaret etti. Kadın ipi sarkıtıp anahtarı aldıktan sonra Şehzâde, atını sürüp uzaklaştı. Sarayına döndü. Başını

avuçlarına alıp düşünmeye başladı. Kilitli bir sandık içinde köşke girmekten başka yapacak bir iş yoktu. Kadında anahtar bulunduğu için kilitli sandığı kolayca açabilecekti.

Şehzâde lalasını çağırdı:

— "Lalacığım" dedi, "aşk ateşi içinde yanıp kül olacağım. Sabrım çoktan tükendi. Bu işte medet senden!... Himmetine kaldım…"

Lala düşündü:

— "Acaba nasıl etsek?" dedi.

Şehzâde cevap verdi:

— "Sen beni bir sandığın içine koy ve tacirin köşküne götürüp emanet bırak. 'İçinde fevkâlâde giranbaha eşya bulunduğu için sizden başka kimseye emniyet edemedim!' dersin. Yedi gün sonra da sandığı tacirden iste…"

Lalası genç Şehzâdenin bu tedbirini pek beğendi. Şehzâdeyi büyük bir sandığın içine sokup üstünden kilitledi ve sandığı tacirin oturduğu köşke naklettirdi.

Tacir saraydan büyük bir nüfuz sahibi olan bir zatın kendisine bu derece emniyet ve itimat edişine memnun olmuştu:

— "Hakkımda ibraz buyurduğunuz teveccüh ve itimada minnettarım." dedi. "Emin olunuz ki, emanetiniz yıllarca yanımda kalsa, olduğu gibi iadeye muktedirim…"

Lala da tacire teşekkür etti:

— "Bir hafta-on gün içinde sandığı aldıracağımı ümit ederim." dedi.

Tacirin hizmetkârları sandığı hususi bir odaya naklettiler. Lala da veda ederek şehre döndü.

Ertesi sabah tacir kapıdan adımını atar atmaz, karısı derhal sandığın başına koştu. Yanındaki anahtarla sandığı açtı ve Şehzâdeyi çıkardı.

İki sevdalı hasretle sarılıp kucaklaştılar, ıyş ü işrete, zevk ü safâya koyuldular. Tacirin geleceği zaman yaklaşınca, kadın Şehzâdeyi tekrar

sandığa kilitliyordu.

Bu suretle yedi gün cümbüş yaptılar. Sekizinci gün, lala tacirle beraber gelip emanet bıraktığı sandığı aldı. Bütün bu olup biten işleri zavallı tacirin ruhu bile duymamıştı. Şehzâde de kurnazlığı ve hilekârlığı sayesinde muradına ermiş oluyordu.

İşte Padişahım, erkeklerin hilekârlığını bu hikâye pek güzel ispat ediyor. Hele köle ile hanımının başından geçen hikâyeyi dinleseniz, câriyenize büsbütün hak verirsiniz.

Padişah merak etti:

— “Anlat bakalım nasılmış o hikâye…” dedi.

Bunun üzerine câriye Padişaha şu hikâyeyi anlattı:

KURNAZ KÖLE İLE HANIMININ HİKÂYESİ

Vaktiyle kibar ve zengin bir adam vardı. Bu adam bir gün esir pazarından genç ve güzel bir köle satın aldı. Köleyi evine getirdi, karısına dedi ki:

— “Bu köleye güzel bak… Çalışkan bir delikanlıya benziyor.”

Günlerden bir gün, karı-koca şehir haricinde bir bahçede akşama kadar oturup eğlenmeye karar verdiler. Kocası:

— “Sevgili karıcığım” dedi, “benim sabahleyin çarşıda ufak bir işim var. Siz köle ile önden gitseniz nasıl olur? Ben de çarçabuk yetişirim.”

— “Hay hay kocacığım… Biz gideduralım da sen arkadan yetiş…”

Genç köle efendisinin bu sözlerini işitince derhal bir kurnazlık düşündü. Geceleyin gizlice çarşıya gidip şarap, yiyecek ve meyva satın aldı ve bahçeye yollandı. Yemekleri bir ağacın altına, şarabı başka bir ağacın altına, meyvaları da diğer bir yere gizledi. Sonra eve döndü.

Sabah oldu. Hanımla kölesi sepetlerini alıp bahçeye vardılar.

Kadın biraz oturdu. Henüz kocası gelmemişti. Kalkıp dolaşmaya başladı. Bu sırada karganın biri gag gag etti. Köle bu sese derhal cevap verdi:

— “Baş üstüne!...”

Kadın, genç kölesinin karganın gag gagına cevap verdiğini görünce şaşıp kalmıştı. Kölesine dönerek:

— “Sen kargaların dilinden anlıyor musun?” diye sordu

Kurnaz köle şöyle cevap verdi:

— “Tabii hanımefendi!... Küçükten beri kargalarla ülfetim vardır…”

— “Yaaa!... Karga sana ne dedi öyleyse?...”

— “Falan ağacın altında nefis yemekler var; gelin, yiyin, dedi!...”

Kadıncağızın hayreti arttı:

— “Acaba sahi mi söyledi? Bir gidip baksak!...”

Gidip baktılar. Hayret!... Karga doğru söylemişti. Ağacın altında nefis yemekler onları bekliyordu…

Hanım yemeklerden tattı, pek lezzetli buldu.

O sırada karga tekrar gag gag etti. Genç köle buna da derhal aynı cevabı vermekte gecikmedi:

— “Baş üstüne!...”

Kadın merakla atıldı:

— “Ne dedi, ne dedi?...”

— “Falan ağacın altında aliyyülâlâ cinsinden eskimiş şarap vardır. Onu kemal-i afiyetle içiniz, diyor!...”

— “Yaaa!... Haydi gidip bakalım… Karga bu sefer de doğru mu söyledi acaba?...”

Gidip baktılar. Sahi be… Vay canına… Karganın tarif ettiği ağacın altında iki sürahi dolusu şarap!...

Hanımla kölesi bu şarabı da içtiler.

Derken karga tekrar gag gag etti.

Kadın atıldı:

— “Ne diyor?”

— “Falan ağacın altında taze meyva var. O da sizin nasibiniz, diyor!...”

Karga bu sefer de doğru söylüyordu.

Hanımla kölesi meyvaları yediler…

Aradan biraz geçti. Karga gene gag gag etmeye başladı. Fakat köle bu sefer, “Baş üstüne!...” diyeceği yerden bir taş alıp da kuşa atmasın mı!...

Kadın genç kölesinin bu öfkesine bir türlü mânâ verememişti:

— “Neden taş attın?” dedi. “Kargaya neden kızdın?”

Genç köle cevap verdi:

— “Pek fena şeyler söyledi efendim. Siz de olsa kızardınız!...”

— “Ne gibi fena şeyler?”

— “Sizden hicap ederim efendim, söyleyemem!...”

Hanım ısrar etti:

— “Söyle canım, söyle diyorum…”

— “Aman efendim, söylenecek gibi değil ki… Dilim bir türlü varmıyor…”

Fakat kadının da inat damarı tutmuştu. İlle söyleyeceksin diye dayattı. Bunun üzerine genç köle karganın sözlerini hanımına aynen tekrar etmeye mecbur oldu:

— “Efendim, karga diyor ki… Şey diyor…”

— “Canım söyle diyorum sana. Benden utanacak ne var?...”

Delikanlı baktı ki olacak gibi değil, kargadan işittiğini söyleyiverdi:

— “Diyor ki efendim, hanımınla sarmaş-dolaş olup yat ve kocası geceleri ne yapıyorsa, onu yap!...”

Kadın bu son cümleyi işitir işitmez kahkahayı koyuvermişti:

— “Ondan kolay ne var!...” dedi, “Zor bir iş mi sanki!... Haydi şu ağacın gölgesine gidelim…”

Hanımla genç kölesi el ele tutuşup ağacın altına gittiler. Yere yumuşacık bir halı seccade serildi ve uzatmayalım, bunlar başladılar işe…

O aralık efendi de çıkıp gelmesin mi?... Adamcağız uzaktan manzarayı hayal meyal fark eder etmez deli gibi oldu:

— “Aman aman!...” diye düşündü, “Bizim hanıma ne oldu ki!... Acaba neden sırt üstü yatmış?... Köle üstünde ne arıyor?... Yoksa bizim hatunu altınlarına tama ederek boğazlamaya mı kalktı?...”

Ve koşa koşa ağaca doğru geldi. Kurnaz köle ise kıpırtıyı sezer sezmez doğrulmuş ve kadının uçkurlarını bağlamıştı.

Efendisinin sualine meydan vermeden atıldı:

— “Sormayın efendim” dedi, “hanımefendi büyük bir felaket geçirdiler. Meyva koparmak için şu ağaca çıkmışlardı. Kazara yere düştüler, nazik belleri incildi. Bendeniz onu ovuşturmakla meşguldüm. Hamd olsun, ehemmiyetli değilmiş. Bir şeycikleri kalmadı. Verilmiş sadakanız varmış. Geçmiş olsun!...”

Kölenin sahte bir heyecanla söylediği bu kuyruklu yalana yerde yatan kadın da iniltilerle iştirak edince, adam hiç şüphe etmedi:

— “Vah vah!...” dedi, “Geçmiş olsun sevgili karıcığım… Durup dururken ne diye ağaçlara tırmanırsın?... Allah’tan olacak, şu sâdık kölemiz yanında bulunmuş. Yoksa vaydı hâline!...”

Elhasıl, herifi tamamıyle inandırdılar.

İşte Padişahım, erkeklerin ne derece hilekâr oldukları bu naklettiğim hikâyeden pekâlâ anlaşılıyor. Şayet Zat-ı şehinşahiniz de o kurnaz ve dessas vezirlerin sözüne itimat eder de…

Has câriye sözünü bitirmedi. Heyecandan sarsılarak hüngür hüngür ağlamaya başladı…

Padişah, câriyesini pek seviyordu. Onun böyle hıçkıra hıçkıra harap olmasına dayanamadı; Şehzâdenin katlini emretti.

Fakat ertesi gün, Altıncı Vezir, şafakla beraber huzura dahil oluyordu.

Vezir tahtın saçaklarını öptükten sonra el-pençe divan durdu:

— “Şevketli Padişahım” dedi, “Şehzâde hakkında tekrar idam kararını ferman buyurmuşsunuz. Hepimizin hayatımız yolunuza feda olsun… Ancak şu kadar var ki, ihtimal sonradan bunun haksızlık olduğu meydana çıkar da pişman olursunuz. Bahusus kadınların hilekârlığı mâlum-ı cihandır… Hatta Kur’an-ı Kerim’de bile buna dair âyetler mevcuttur. Hem uzağa gitmeye ne hacet, Padişahım, zat-ı şahânenize buna temas eden bir hikâye anlatsam, kanaat getirirsiniz…”

Padişah sordu:

— “Ne hikâyesi o öyle?”

— “Valiyi, kadıyı, veziri ve padişahı dolaba sokan hatunun hikâyesidir şevketlim…”

Padişah merak etti:

— “Anlat bakalım şu hikâyeyi!...” dedi.

Bunun üzerine Altıncı Vezir şu hikâyeyi anlattı:

VALİYİ, KADIYI, VEZİRİ VE PADİŞAHI

DOLABA SOKAN HATUNUN HİKÂYESİ

Vaktiyle çok zengin bezirganın güzel bir karısı vardı. Kocası seyahate çıkarken onu evde bırakırdı.

Bir defasında bezirgan yine seyahate çıktı. Kadın bunu fırsat bilerek komşularından güzel bir delikanlı ile mercimeği fırına vermekte gecikmemişti. Delikanlı da mütekabilen genç kadına âşıktı.

Bunlar her gece cümbüşlerine devam ededursunlar, günün birinde, delikanlı çarşıda bir adamla kavga etti. Zaptiyeler derhal kavga edenlerin ikisini de yaka-paça Valinin huzuruna sürüklediler. Vali çok sert bir adamdı. Hiç tereddüt etmedi, çarşının asayişini ihlâl maddesinden dolayı, her ikisini de hapse attırdı.

Kadın, âşıkının zindanda olduğunu haber alır almaz, az kalsın çıldıracaktı. Fakat hiç şaşırmadı. Derhal en güzel elbiselerini giyinip bütün mücevheratını takıp takıştırdıktan sonra bir arzuhal yazıp Valinin huzuruna çıktı.

Arzuhal şu mealde idi:

“Çarşı esnafından falan adamla kavga ettiğinden dolayı kardeşimi hapse mahkum buyurmuşsunuz. Hâlbuki zavallı, meselede tamamıyle masum ve bî-günahtır. Hasmın dinlettiği şahitlerin kaffesi para ile tutulmuş yalancı şahitlerdi. Kardeşim bir haksızlığa kurban gitmişti. Cariyenizin ise ondan başka kapımı çalacak erkeğim yoktur. Halime merhameten kardeşimin serbest bırakılmasını istirham eylerim. Emr ü ferman hazret-i men lehü’l-emrindir.[481]”

Vali bir arzuhali okudu, bir döndü kadına baktı ve dizleri titremeye, kalbi çarpmaya başladı.

— “Kardeşiniz için hiç merak etmeyin. Yalnız içeri salona teşrif etseniz de uzun uzadıya konuşup meseleyi tetkik etsek!... Hem de istirahat etmiş olursunuz. Uzak yoldan geldiğiniz belli…”

Kadın kırıttı:

— “Zat-ı devletlerinin bu dâvetini maal-memnuniye[482] kabul ederdim. Ancak vaktim müsait olmadığı için bu saadetten mahrum kalacağım. (Ve utanır gibi başını önüne eğerek ilave etti:) Bilmem ki yarın bizim eve kadar zahmet buyurulur mu? O takdirde akşamlara kadar konuşur eğlenirdik. Tebdil kıyâfetle geleceğiniz için, hiç kimse tarafından teşhis edilmek korkusu da kalmayacaktır…”

Vali pek memnun olmuştu. Kadından mahallesini ve evini sordu:

— “Yarın saat üçte gelirim…” dedi.

Kadın Valinin yanından çıktıktan sonra doğruca Kadı Efendinin dairesini boyladı.

— “Aman Kadı Efendi…” dedi, “medet senden!...”

Kadı Efendi, genç ve güzel kadını tepeden tırnağa süzdükten sonra, büyük bir alâka ile sordu:

— “Hayır ola hanımefendi, şikâyetiniz nedir?...”

Kurnaz kadın sahte bir eda ile boynunu büktü:

— “Sormayın efendim” dedi, “derdim pek büyük. Benim bir erkek kardeşim var. Ondan başka kimseciğim yok. Bütün işlerime o bakar. Çarşıda bir kavga olmuş, zavallı kardeşim tamamıyle masum olduğu hâlde iftiraya uğradı. Valinin önünde yalancı şahit dinletmişler. Vali de kardeşimi suçlu zannedip hapse attırmış. Aman Kadı Efendi, bu iş olursa, sizden olur. Lütfen Vali Beyefendi Hazretlerine bir tezkere gönderin de kardeşimi serbest bıraksınlar…”

Kadı Efendi bir-iki defa sakalını sıvazladı:

— “Buyurun içerde biraz oturalım da sonra bir kolayına bakarız… Pek fazla heyecan ve teessür göstermeye mahal yoktur… Kardeşinizin serbest bırakılması, yarım saatlik bir meseledir… Beyhude endişe etmeyiniz…”

Kadı Efendi bir taraftan bunları söylüyor, bir taraftan da gözlerini baygın baygın süzüyordu. Kadın anladı ki, adamcağız dizginleri bırakmıştır; hemen şöyle bir cevapla onu da bağladı:

— “Maksadınızı anlamadım sanmayın” dedi, “câriyeniz de içimden aynı şeyleri geçirmiştim. Yarın sabah bizim eve teşrif buyurursanız nasıl olur? Hem akşama kadar rahat rahat zevk ü safâmıza bakarız. Tebdil kıyâfetle geleceğiniz için, herhangi bir rezalete de meydan verilmemiş olur. Ne dersiniz?...”

Kadı Efendi sevincinden kanatlanmış gibiydi:

— “Baş üstüne!... Emredersiniz!...” dedi, “Devlethâne hangi semte düşüyor? Saat kaçta geleyim?”

Genç kadın evini tarif etti:

— “Saat dörtte gelseniz çok münasip olur efendimiz…”

— “Hay hay!... Saat dörtte gelirim.”

Kadın bu sefer de doğruca Vezirin makamını boyladı; Valinin yaptığı zulümden şikâyet etti.

Vezir bir müddet düşünceye daldı. Bu kadar oynak ve cilveli bir güzeli kaçırmamak, her hâlde muvafık olmasa gerekti:

— “Meseleyi bir defa tetkik ve tahkik ettirmek icap ediyor!” dedi. “Şayet sahiden kardeşinize karşı haksız bir muamele yapılmışsa, kendisinin derhal tahliyesi için emir veririm.”

Böyle söyleyerek genç kadını baygın baygın süzdü, sonra ilave etti:

— “Sizin gibi bir dilberin bu derece şiddetli teessürüne nihayet vereceğimden emin olabilirsiniz… Bilmem ki, içeri teşrif buyurup biraz istirahat etmez misiniz?...”

— “Aman efendimiz, iltifatınız, câriyeniz için aynı şereftir. Ama şimdilik arzunuzu is’af[483] edemeyeceğim. Yarın saat beşte tebdil kıyâfetle eve teşrif ederseniz… Bütün geceyi beraber geçiririz…”

Ve evinin yerini tarif etti. Bu umulmadık teklif karşısında Vezirin duyduğu sevince ise payan yoktu.

Vezir konağından sonra da Padişahın sarayını boyladı ve bir müddet intizardan sonra huzur-ı şahâneye kabul buyuruldu. Orada da ber-mutad

biraderinin masumiyetinden ve Valinin zulmünden bahsetti.

Padişah, esasen kadını görür görmez pusulayı şaşırmıştı. Filhakika haremi dolduran yüzlerce câriye arasında bile böyle müstesna bir güzele tesadüf müşküldü.

— "Ey hatun" dedi, "sen harem sarayına giredur. Ben şimdi kardeşinin serbest bırakılması için irade ederim."

Fakat fettan kadın, Padişaha da bin dereden su getirdi ve ertesi günü saat altıda tebdil kıyâfetle evine gelmesini temin etti.

Sarayın kapısından çıkarken şeytan gibi gülüyordu. Çarşıdan geçerken bir marangoza uğradı. O gece teslim edilmek ve parası da ertesi günü saat yedi sıralarında ödenmek[484]şartıyle beş gözlü koskocaman bir dolap ısmarladı; her gözün kapısı ve anahtarı da ayrı olsun diye tembih etti.

Marangoz gece yarısına varmadan dolabı hazırlamış, kadının evine getirip teslim etmişti. Fettan kadın marangoza, ertesi günü saat yedide parasını almak üzere gelmesini sıkı sıkı tembih etmeyi unutmadı.[485]

Sabah oldu. Kurnaz kadın çarşıdan türlü meyvalar ve çiçekler satın aldı, mükellef bir şarap sofrası düzdü ve aynanın karşısında saatlerce kendine çeki-düzen verdi.

Saat üçe doğru "tak… tak…" kapı!... Bu gelen Vali idi. Kadın bu sözde âşıkını izzet ü ikram ile yukarıki odaya aldı, ipek sedirlerden birine oturttu:

— "İstirham ederim rahatınıza bakınız…"

Böyle söyleyerek bir atlas bohça açtı, ipekli gecelik entarisi çıkardı.

Vali soyunup dökündü, şarap sofrasının başına geçip ıyş ü nûşa[486] başladılar… Bir aralık kadın, zindandaki biraderinin(!) tahliye-i sebiline dair bir tezkere imzalatmayı da ihmal etmemişti. Derken kapı gene "tak… tak…"

Vali şaşkın şaşkın ev sahibesinin yüzüne baktı:

— "Acaba kim geldi?..."

— "Kocam!..."

— “Kocanız mı?... Eyvahlar olsun!... Şimdi ne yapacağız? Eyvahlar olsun, rezil olacağız!... Bu kocanız da nereden çıktı?...”

— “Beray-ı ticaret seyahate çıkmıştı. Ansızın avdet etti…”

Vali odanın içinde öteye beriye koşuyordu:

— “Eyvahlar olsun!... Eyvahlar olsun!... Bütün dünyaya kepaze olduk gitti…”

— “O kadar telaşa mahal yok a canım!... Siz çabuk şu dolabın içine girin. Ben bir hile ile kocamı derhal savarım…”

Vali gülümsedi:

— “Âlâ, âlâ!...” dedi, “Nasıl da buldunuz!...”

Ve saniye kaybetmeden kocaman dolabın bir gözüne girip oturdu.

Kadın anahtarla dolabı bir güzelce kilitledikten sonra, aşağı inip kapıyı açmıştı. Baktı ki Kadı Efendi teşrif buyurmuşlar.

— “Buyurunuz!... Hoş geldiniz… safâ getirdiniz…” diyerek ve bin cilve ile kırıtarak önüne düştü, yukarıki odaya çıkardı ve bir atlas bohça açtı.

Kadı Efendi de soyunup dökündükten sonra ıyş ü nûşa başlamıştı. Aradan bir saat kadar geçti. Kadı Efendinin de artık sabr ü sâmânı tükenmişti:

— “Kerem ediniz de” dedi, “bu hasret nihayete ersin…”

Ve kolunu genç kadının beline dolamak istedi. Fakat o ne?

“Tak… tak!...” Kapı çalınıyor!... Hay aksi şeytan hay!...

Kadı Efendi şaşkın şaşkın sordu:

— “Kapı çalınıyor!... Acaba kim olsa gerek?...”

Kadın sahte bir heyecanla pencereye koşmuştu:

— “Eyvahlar olsun!...” dedi, “Kocam ansızın seferden dönmüş… Hemen siz şu dolaba girin. Ben onu şimdicik başımdan savarım!...”

Ve şişman Kadı Efendi Hazretlerini dolabın ikinci gözüne kilitledi. Sonra çarçabuk kapıya koştu, Veziri karşıladı:

— "Cariyeniz için ne büyük şeref!..." dedi. "Lütfen, mürüvveten tenezzül buyurmakla câriyenizi ihya ettiniz!..."

Böyle söyleyerek Vezir-i meal-i semiri izzet ü ikram ile yukarı kata çıkardı.

Vezir de diğer zenpareler gibi soyundu, dökündü. Iyş ü işrete başladılar.

Aradan bir zaman geçti. Vezir üst üste yuvarladığı şarap kadehlerinin tesiriyle iyiden iyiye sarhoş olmuştu.

Maşukasına dönerek peltek peltek:

— "Eh… Artık yatağa girsek nasıl olur?..." diye sordu.

— "Biraz daha eğlenelim de efendim… Nasıl olsa bütün gece beraberiz…"

Fettan kadın henüz cümlesini bitirmişti ki, "çat… çat…" kapı çalındı.

Vezir yerinden sıçradı:

— "O ne?... Kapı çalınıyor!..."

Kurnaz kadın aynı nağmeyi Vezire de tekrarladı:

— "Kocam ansızın seyahatten avdet etmiş… Siz şu dolaba giredurun, ben o budalayı şimdicik başımdan savarım…"

Vezir-i meal-i semir de bu suretle dolabın üçüncü gözüne hapsedilmiş oluyordu.

Kadın süratle merdivenleri indi, kapıyı açtı.

Bu gelen bizzat Padişahtı. Esnaf kıyâfetine girmişti. Genç kadın yere kapanıp Padişahın ayaklarını öptü. Yalancıktan sevinç yaşlarıyle gözlerini ıslatarak:

— "Şevketli Padişahım" dedi, "Cenab-ı Hakk'a binlerce şükür ki, câriyenize bugünü gösterdi. Dünyada bundan daha büyük saadet tasavvur

ve tahayyül edilebilir mi?...”

Böyle söyleyerek ve bin cilveyle kırıtarak Padişahı yukarı kata çıkardı. Üstündeki elbiseleri soydu. Hükümdar bir don, bir gömlek kalmıştı. Kadın da yarı çıplak kalmak için üstündeki entarisini çıkardı ve padişahın kucağına oturdu.

Öpüşüp koklaşmaya başladılar. Bir taraftan da şarap içiyorlardı.

Dolabın içindekilere gelince, hepsi de hayretten afallamışlardı. Hay fettan kaltak hay!... Demek bizzat Padişah da bu kadının zenpareleri meyanında idi… Dolaptakiler aynı zamanda fena hâlde korkuyorlardı da… Ya Padişah onların mevcudiyetini hissederse!... Kellelerinin uçtuğu gündü…

Bu sırada Padişahın şehveti kabarmıştı, kadını yatağa sürüklemeye çalışıyordu. Fakat o aralık şiddetli şiddetli kapı çalındı.[487]

Padişah, öfkeyle sordu:

— “Bu münasebetsiz de kim?”

Fettan kadın pencereden bakarak cevap verdi:

— “Zevcem efendim, beray-ı ticaret için çıktığı seyahatten aniden dönmüş!...”

— “Eyvahlar olsun!... Ne yapacağız şimdi?...”

— “Siz merak buyurmayınız efendim, siz şu dolapta biraz istirahat buyurunuz, bendeniz onu hemen evden uzaklaştırırım!...”

Padişah çaresiz dolaba girdi. Kadın da hemen kilidi vurdu.

Sonra aşağıya inerek kapıyı açtı. Gelen marangozdu. Kadın hemen onunla kavgaya tutuştu. Dolabın istediği gibi yapılmadığını, gözlerine adam sığmadığını söyleyerek bağırıp çağırıyordu.

Sonunda birlikte yukarı çıktılar. Marangoz dolabı istediği ölçülerde yaptığını, her gözüne rahatlıkla bir adamın girebileceğini söyleyerek ispat etmek üzere boş göze girdi. Kadının istediği de buydu. Hemen kapağını kapayıp kilitleyiverdi. Marangozun feryatları bir işe yaramadı.

Kadın vakit geçirmeden Valinin yazdığı tezkereyi alarak hapishâneye gitti. Tezkereyi vererek maşukunu tahliye ettirdi. Beraberce eve döndüler. Bu esnada kadın, başından geçenleri birer birer hikâye etti ve:

— “Artık buralarda duramayız. Hemen yükte hafif, pahada ağır her şeyi alıp buradan firar etmeliyiz!...” dedi.

Padişah ile diğerlerinin giran-baha elbiseleriyle evde bulunan kıymettar eşyayı alıp süratle şehri terk ettiler.

Biz gelelim dolaptakilere:

Padişah ve diğerleri işin encamı neye müncer olacak diye sabırla beklerken, onlardan haberi olmayan marangoz bağırıp çağırmaya devam ediyordu. Bu arada iyice de sıkışmıştı. Hiç tereddüt etmeden dolabın içine bevletti[488]. Bevli altında bulunanların üzerine akmaya başladı.

Kadı Efendi, sabra mecal bulamadı, “Sırrımız mutlaka fâş olacaktır.” diye düşünerek konuşmaya başladı:

— “Nedir bu feryat ü figan, üzerimize necaset akıttığın kifayet etmiyor mu?” dedi.

Vali de söze karıştı:

— “Kadı Efendi, senin ecr ü sevabın çok olsun!... Üzerimize niçin tebevvül ediyorsun?”

Kadı Efendi, Valinin de orada bulunduğunu anlayınca:

— “Vay efendim, sen de mi buradasın!...” dedi.

Vezir de söze karıştı:

— “Ey Vali, bu tuzağa nasıl düştük?...”

Padişah da çaresiz kendini belli etmek zorunda kaldı. Vezire:

— “Nasıl edelim, buradan nasıl kurtulalım?” diye sordu.

Hep beraber, dolabın kırılmasına karar verdiler. Fakat dolap muhkem yapıldığından, kırmaya muktedir olamadılar.

Dolabı kırmak için uğraşırken çıkardıkları gürültüyü duyan komşular, eve hırsız girdiğini zannederek geldiler. Ortalıkta kimse görünmüyordu. Nihayet gürültü ve konuşmaların dolaptan geldiğini anladılar. İçine cin girdiğini düşünerek dolabı yakmaya karar verdiler.

Kadı Efendi, komşuları cin olmadıklarına ikna etmek için Kur'an'dan âyetler okudu. Kim olduklarını ve buraya nasıl düştüklerini hikâye etti. Nihayet ona inanan komşular bir marangoz getirerek dolabı açtırdılar.

Gecelik kisveleriyle dolaptan çıkan zevat, birbirlerine gülerek evlerine dağıldılar. Hilekâr hatunu bulmak için yaptırdıkları bütün taharriyat[489] da boşa gitti.

İşte ey Padişahım, kadınların hile ve tuzakları böyledir; bu hikâye de bunun ispat etmektedir. Bundan hissemend olmayan niceleri, kadınların pençe-i gadrlerine[490] giriftar olmaktadır[491]. Nitekim Kadir gecesini gören adamın hikâyesi de bunu anlatır.

Padişah meraklandı:

— "Nasıldır bu hikâye anlat da görelim!..." diye emir buyurdu.

Bunun üzerine Altıncı Vezir aşağıdaki hikâyeyi anlattı:

KADİR GECESİNİ GÖREN ADAMIN HİKÂYESİ

Hikâye ederler ki, bir vakitler bir adam vardı. Daima Cenab-ı Hakk'a dua ederek Kadir gecesinin kendisine gösterilmesini niyaz ederdi.

Bir gece, kadir gecesi ona gösterildi. Sema kapılarının açıldığını ve cümle mahlukâtın Allahu zül-celale secde ettiklerini gördü. Hemen yanında yatan zevcesini uyandırdı:

— "Hatun, ben eskiden beri Allah'tan Kadir gecesini görmeyi niyaz eder, gördüğümde üç şey için dua etmeyi taahhüt ederdim. Şimdi Kadir gecesi bana gösterildi, o şeyleri isteyeceğim. Ne dersin?" dedi.

Kadın:

— "Senin erkeklik âletin pek ufak, dua eyle de Allah onu büyütsün!" diye cevap verdi.

Adam da bu maddeyi talep etti. Bunun üzerine âleti büyüdü, uzun bir kabak kadar oldu. O kadar ki, zevcesi görünce korkudan kaçmaya başladı. Adam,

— "Bunu sen istedin, şimdi ne edelim?..." dedi.

Kadın, şaşkınlık içinde:

— "Ben bu kadar şey istemedim. Sen Allah'tan bu belâdan kurtulmayı niyaz eyle!..." diye cevap verdi.

Adam, kendisini bu belâdan kurtarması için Allah'a niyaz etti. Bunun üzerine âlet bütün bütün küçüldü, âdeta kaybolma derecesine geldi. Adam karısına:

— "Bütün bu şeyler senin şomluğundan, uğursuzluğundan neş'et etti. Ben Allah'tan dünya ve âhiretimiz için faydalı olacak üç şey talep edecektim; şimdi ikisi havaya gitti. Ne edelim?" dedi.

Kadın:

— “Sen Allah’tan evvelki hâlini niyaz eyle!...” diye cevap verdi.

Adam yeniden dua etti ve evvelki hâline döndü. Böylece karısının kötü fikirlerinin kurbanı oldu.

İşte şevketli Padişahım, kadınların sözlerine uyanlar, böyle fenalıklara duçar olurlar. Siz de bir câriyenin sözüne uyarak taç ü tahtınızın yegâne varisi olan ciğerpareniz Şehzâdeyi idam ettirirseniz, sonunda pişman olursunuz. Fakat son pişmanlık fayda etmez. Yine de her hususta emr ü ferman efendimizindir…

Padişah dinlediği hikâyelerin tesiriyle câriyesinin bir tuzak kurmuş olma ihtimalini düşünerek idam kararından vazgeçti.

Akşam oldu. Cariye feryat ü figanla Padişahın huzuruna girdi. Ateşle kendini yakmış, bütün vücudu berbat olmuştu.

Padişah hayret ve teessürle:

— “Niçin kendine böyle yaptın?” diye sordu.

Cariye:

— “Ben kendimi öldüreceğim. Hatta vasiyetimi bile yazdım. Fakat biliyorum ki, ben öldükten sonra, çamaşırcı câriyesine ettiği işkenceden pişman olan o Melik gibi, siz de pişman olacaksınız…” diye cevap verdi.

Padişah, Melikin hikâyesini merak etti:

— “O Melik nicedir, anlat hikâyesini de bakalım!...” dedi.

Bunun üzerine câriye şu hikâyeyi anlattı:

ÇAMAŞIRCI CÂRİYENİN HİKÂYESİ

Hikâye ederler ki, bir vakitler bir Padişahın çamaşır hizmetine bakan son derece dindar ve âbide bir câriyesi vardı. Bütün saray halkı bu câriyeyi çok severdi.

Günlerden bir gün, Padişahın zevcesi, hamama gireceği sırada, gayet nefis ve kıymetli gerdanlığını boynundan çıkarıp bu çamaşırcı câriyeye teslim etti ve:

— “Ben hamamdan çıkana kadar sende kalsın.” diyerek gitti.

Cariye, gerdanlığı bir yastığın üzerine bıraktı. Bir iş için başka bir odaya geçti. Bu esnada pencereden bir kuş gelip gerdanlığı kaptığı gibi götürdü. Yiyecek bir şey olmadığını anlayınca da saray duvarındaki bir kovuğa bıraktı. Bu olaydan câriyenin haberi olmamıştı.

Padişahın zevcesi hamamdan çıkınca, gerdanlığı istedi. Cariye gerdanlığı koyduğu yerde bulamayınca gelip hanımına söyledi.

Olayı duyan Padişah küplere bindi. Gerdanlığı câriyenin çaldığını düşünüyordu. Cariye yeminler ederek gerdanlığı çalmadığını söylediyse de inandıramadı. Padişah gerdanlığı ortaya çıkarana kadar câriyeye işkence edilmesini emretti.

Zavallı câriyeye döverek, dağlayarak ve daha başka şekillerde günlerce işkence ettiler. Fakat câriye, suçunu kabul etmiyor, gerdanlığı geri vermiyordu. Kendisinde olmayan bir şeyi nasıl versin ki?...

Nihayet işkenceden usanan Padişah, câriyenin hapse atılmasını ferman eyledi.

Günlerden bir gün, Padişah, zevcesiyle beraber şadırvanın yanında otururken, saray duvarlarının birinde, bir kuşun kaybolan gerdanlığı sürüdüğünü gördüler. Padişah, hemen bir câriye çağırarak kuşun bulunduğu yere gönderdi.

Cariye duvarın üzerine çıkarak gerdanlığı alıp getirdi. Gerdanlık gelince, çamaşırcı câriyeye yapılan işkencelerin haksızlığını anladılar. Derhal hapishâneden çıkarılarak getirilmesini buyurdular.

Padişah ve zevcesi, özürler dileyerek affedilmelerini istediler. Kendisine çeşitli hediyeler verdiler, mallar bağışladılar. Fakat câriye verilen hediyeleri, malları kabul etmeyerek saraydan ayrıldı. Tüm mallarını tasadduk ederek tenha bir yerde ibadetle meşgul olmaya başladı.

Cariye hikâyeyi bitirdikten sonra,

— “Kadınların doğruluk ve yiğitliklerine, erkeklerin hilekârlıklarına dair bundan daha meraklı bir hikâye vardır.” diye ilave etti.

Padişah:

— “Nasıl bir hikâyedir, anlat da görelim!...” buyurdu.

Bunun üzerine câriye aşağıdaki hikâyeyi anlattı:

İĞFAL EDİLEN SİLAHŞOR PRENSESİN HİKÂYESİ

Hikâye ederler ki, bir vakitler, büyük hükümdarlardan bir Padişah vardı. Bu Padişahın da Detma nâmında bir kızı vardı. Detma'nın, zamanında eşi ve benzeri yoktu. Hüsn ü cemâlde asrının yegânesiydi. Güzelliği gibi silah kullanma sanatında da üstüne yoktu.

Detma silahşorlukta kendisine öyle güvenirdi ki, cümle âleme, "Beni almak isteyen şehzâdeler, yiğitler, önce er meydanında bana galip gelmelidirler. Talibim beni er meydanında yenerse, onunla evlenmeyi kabul ederim. Eğer ben onu yenersem, esvabını soyup alır, alnına da zafer damgamı basarım!..." diye ilan etmişti.

Detma'nın şöhreti, bütün cihana yayıldığı için, her yerden şehzâdeler, büyük silahşorlar akın akın gelip şanslarını deniyorlardı. Er meydanına çıkan yiğitler, önce onun güzelliğiyle büyüleniyor, arkasından harikulâde bir maharetle kullandığı silahlarının esiri oluyorlardı. Detma, yendiği her yiğidin elbiselerini, silahlarını ve atını alıyor, alnına da "Detma'nın azatlı kölesi" mânâsına gelen "Atikü'd-Detma" damgasını vuruyordu.

Güzellikteki şöhretini ve silah kullanmaktaki maharetini duyan İran Padişahının Şehzâdesi de, Detma'nın aşkıyla yanıp tutuşuyordu. Onu er meydanında yenerek zevcesi yapmak ve böylece akranı bütün şehzâdelere de üstünlük sağlamak istiyordu.

Bir gün, bu İranlı Şehzâde, azim hediyelerle Detma'nın ülkesine gelerek babasının huzuruna çıktı. Hediyelerini takdim ettikten sonra kızıyla evlenmek istediğini arz etti.

Padişah, bu uzak diyardan gelen ve babası büyük padişahlardan olan Şehzâdeye hüsnü kabul gösterdi. Ona lâyık bir muameleyle izaz ve ikram etti. Talebine karşılık:

— "Ey oğul, sen benim Detma adındaki kızımı istiyorsun. Lâkin benim hükmüm onun üzerinde geçmez. O, evlenmek için, tâlibin, er meydanında kendisini yenmesini şart koşmuştur. Şayet bu şartı kabul edersen, yarın onunla er meydanında karşılaşırsın!..." cevabını verdi.

Şehzâde bu şartı zaten biliyordu, hemen kabul etti. Gece geçti, sabah oldu. Padişah, Detma'ya İran Padişahının oğlunun kendisiyle evlenmeye talip olduğunu ve şartını da kabul ettiğini, er meydanında karşılaşmak istediğini bildirdi.

Detma, derhal savaş elbiselerini giydi, silahlarını kuşandı ve atına binerek meydana çıktı.

Şehzâde de silahlarını kuşanmış, meydandaki yerini almıştı.

Bu karşılaşmanın haberini alan belde halkı, akın akın gelerek temaşa için meydanda toplandılar.

İki padişahzâde karşı karşıya geldiler. Hâl ve tavrından yiğitliği ve ustalığı belli olan Şehzâdenin galip geleceği hissediliyordu. Detma da bunu anlayınca, önce yalnız savaş silahlarını kullanmaya niyet etmişken, karar değiştirerek câzibe silahını da kullanmaya karar verdi. Bu sebeple, meydana yüzü peçeli olarak çıkmışken, Şehzâde ile karşılaşınca peçesini kaldırarak yüzünü ona gösterdi.

Detma'nın güzelliği bir sihir etkisiyle genç Şehzâdeyi büyüledi. Adeta sarhoş olmuş, bütün güç ve kuvvetini kaybetmişti. Kılıcını bile elinde zor tutuyordu. Detma, savaşacak kuvveti kalmayan Şehzâdeyi kolaylıkla atından düşürerek ona galebe etti. Mutad üzere Şehzâdenin atı ve silahları alındı, elbiseleri soyuldu ve alnına Detma'nın damgası vuruldu.

Şehzâde duyduğu utanç ve üzüntüden kendini kaybetti, bayılıp yere yığıldı. Maiyeti onu hemen kaldıkları hana taşıdılar. Güç belâ kendine gelebilen Şehzâde, uzun uzun tefekkür ettikten sonra birtakım kararlar aldı.

Maiyetindeki adamları hemen İran'a geri gönderdi. Babasına bir mektup yazarak muradına ermeden bu gurbet diyarından ayrılmayacağını bildirdi.

Mektubu alan babası, fena hâlde öfkelendi. Ordusuyla gelerek memleketini yakıp yıktıktan sonra Detma'yı zorla almayı düşündü. Lâkin sonra, bunun doğru olmayacağını düşünerek bir süre beklemeyi uygun buldu.

Şehzâdeye gelince:

Yalnız başına kalan Şehzâde, uzun uzun Detma'ya nasıl sahip olabileceğini düşündü. Hileye müracaat etmekten başka çaresi yoktu. Ne yapabileceğini kararlaştırmak için saray çevresinde dolaşarak araştırmalar yaptı. Sarayın büyük ve görkemli bahçesini görünce, aklına bir fikir geldi ve hemen hana dönerek hazırlıklarını yaptı.

Evvela tebdil-i kıyâfet ederek yaşlı bir çiftçi kılığına girdi. Sonra saray bahçesinin yolunu tuttu. Bahçıvanı bularak ona kendisini, ömrünü çiftçilik ve bahçıvanlıkta geçirmiş bir garip olarak tanıttı. Emir buyurursa, kendisine hizmet etmek istediğini bildirdi.

Bahçıvan bilgi ve tecrübelerinden istifade edebileceğini düşünerek Şehzâdenin talebini kabul etti. Bahçede çalışanlara da ona iyi muamele etmelerini, hürmette kusur etmemelerini emretti.

Şehzâde, kısa sürede bahçıvanlıktaki maharetiyle hepsinin hürmet ve hayranlıklarını kazandı. Artık bahçede istediği gibi hareket ediyor, gezip dolaşıyordu.

Bir gün, bahçeye saraydan bazı köle ve câriyeler gelerek ortalığı kolaçan ettiler, hazırlıklar yaptılar. Şehzâde onlarla konuşarak Detma'nın bahçeye geleceğini öğrendi. Hemen kaldığı hana giderek altın ve çeşitli mücevherlerden imal edilmiş harikulâde güzel takılar alıp geldi. Bir ağacın gölgesine oturdu, takıları önüne koyarak beklemeye başladı.

Halayıklarıyla bahçeye gelen Detma, bir müddet oturup dinlendikten, leziz meyvalardan yedikten sonra dolaşmaya başladı. Bir ağacın gölgesinde oturan pir-i fâniyi görünce yanına geldi. İhtiyar, önünde bulunan harikulâde takılarla oynuyordu. İhtiyarın hâli, merakını celbetti,

— "Hayır ola ihtiyar, bu takıları ne yapacaksın?" diye sordu.

İhtiyar, takıları avuçlayıp göstererek,

— "Bu takıları, evleneceğim kıza mihir[492] olarak vereceğim!" cevabını verdi.

Detma hayrette kalmıştı:

— "Ey pir, bu hâlde evlenip de ne yapacaksın?" dedi.

İhtiyar cevap verdi:

— “Yanağından bir buse aldıktan sonra hemen geri boşayacağım!...”

Prenses ve halayıklar bu söz üzerine kıkır kıkır gülüştüler. Detma, bir câriyeyi elinden tutup ona göstererek:

— “Pekâlâ öyleyse, işte bu câriyemi sana verdim!...” dedi.

İhtiyar, titreye titreye ve bir asaya dayanarak güç belâ ayağa kalktı, takıları câriyeye verdi, güçlükle yanağından bir buse aldıktan sonra da onu üç talakla[493] boşadığını söyledi.

Eşsiz güzellikte takılara sahip olan câriyenin keyfine, sevincine diyecek yoktu. Hep birlikte bu garip hâli konuşup gülüşerek saraya döndüler.

Ertesi gün, Detma, halayıklarıyle bahçeye yine geldi. Yine ağacın gölgesinde oturan ihtiyarın yanına gittiler. İhtiyarın önünde, yine birbirinden güzel ve giran-baha takılar vardı. Detma, bu defa da ona başka bir câriyesini verdi. O da dünkü gibi, takıları câriyeye verdi, bir buse aldıktan sonra boşadı.

Saraya dönen Detma, hayran kaldığı takıların ancak kendisine yakışacağını düşünerek elinden kaçırdığına müteessir oldu. Ertesi günü, ihtiyarın yanına yalnız başına giderek elindeki takıları almayı kararlaştırdı. Altı üstü bir buse verecekti, ne çıkardı bundan; üstelik kimse de görmeyecekti.

Gece geçti, sabah oldu. Detma, bir câriye kılığına girerek erkenden bahçeye, ihtiyarın yanına gitti. İhtiyarı aynı ağacın altında otururken buldu. Ona, önceki câriyeler gibi kendisiyle de evlenip evlenmeyeceğini sordu.

Şehzâde, kılık değiştirse de Detma’yı tanımıştı. İşte beklediği fırsat buydu, avı kendi ayağıyla gelmiş tuzağa düşmüştü. Hemen kalktı, yanağından buse alacakmış gibi yaklaşarak birden boynuna sarılıp yere yatırdı. O pir-i fani gitmiş, yerine yırtıcı bir vahşi hayvan gelmişti sanki. Prenses daha ne olduğunu anlamadan, Şehzâde muradına nail olmuştu.

Şehzâde işini bitirdikten sonra, yüzündeki takma sakalı çıkarıp atarak Detma’ya,

— “Beni bildin mi?” diye sordu.

— “Hayır” cevabını alınca, kendisinin İranlı Şehzâde olduğunu açıkladı.

Detma Şehzâdenin altından kalkarak saraya koştu. Hayret ve şaşkınlık içindeydi. Biraz kendine gelir gibi olunca, hemen Şehzâdeyi öldürtmeyi düşündü. Fakat onun öldürülmesi, lekelenen namusunu temize çıkarır mıydı? Uzun uzadıya düşündükten sonra, Şehzâde ile gizlice memleketine giderek onunla evlenmekten başka hâl çaresi olmadığı sonucuna vardı.

Şehzâdeye haber göndererek kararını bildirdi ve hazırlanmasını istedi. Bir gece kimseye görünmeden beraberce şehirden çıkıp İran’ın yolunu tuttular.

İran payitahtına yaklaşınca, bir kervansarayda konakladılar. Şehzâde hemen babasına bir haberci göndererek Prensesle birlikte geldiklerini bildirdi. Padişah hemen bir alay hazırlayarak Şehzâde ve Prensesi karşılamaya gönderdi. Şehirde şenlikler yapılmasını emretti.

Şehzâde ile Detma, büyük bir alâyişle şehre girdiler. Kırk gün-kırk gece süren bir düğünden sonra da gerdeğe girdiler.

Aradan bir vakit geçtikten sonra Padişah, Detma’nın babasına kıymetli hediyelerle bir heyet gönderdi. Yazdığı mektupta ahvâli beyan ve izah ettikten sonra Detma’nın cehizini göndermesini istiyordu.

Detma’nın babası, kızının aniden kaybolmasından dolayı hayretten hayrete düşmüş ve teessüründen hastalanıp yataktan kalkamaz hâle gelmişti. Gelen mektupla olan biten kendisine mâlum olunca, birden iyileşti. Taze bir hayata kavuştu. Kızının İran Şehzâdesiyle evlenmesinden de ayrıca memnun olmuştu.

Kızıyla damadının yanlarına gelmesini, payitahtında da bir düğün yapmak istediklerini bildiren bir mektup gönderdi. Detma ve Şehzâdenin gelmesi üzerine, burada da şenlikler yapıldı, yedi gün-yedi gece eğlenceler düzenlendi. Düğün töreni sona erince, gelin ve damad, çeşitli hediyelerle yeniden İran’a döndüler.

Hikâyeyi bitirdikten sonra câriye sözlerini şöyle hitama erdirdi:

— “Ey şevketli Padişahım, bu hikâye de erkeklerin ne kadar hilekâr olduğunu ispat etmektedir. Eğer vezirlerin hilelerine uyarak benim hakkımı

vermez, hain Şehzadeyi idam ettirmezseniz, ben kendi canıma kıyarım. Vicdanınız buna razı olur mu?...”

Padişah, çok sevdiği câriyeyi kaybetmek istemiyordu. Hikâyelerin de etkisiyle Şehzâdenin sabah olur olmaz idam edilmesini ferman etti.

Sabah olur olmaz, Yedinci Vezir, Padişahın huzuruna girdi. Kapanıp yeri öptü, yüzünü ayaklarına sürdü. Sonra kalkıp saygıyla konuşmaya başladı:

— “Ey Padişah-ı âli-kadr![494] Size sadece bir nasihatim vardır: Sabrediniz. Zira bu câriyenin Şehzâdeye isnat ettiği suç, büyük bir iftira olabilir. Kulunuz, efendimin en yakın ve nimetleriyle beslenen kullarındanım. Bu sebeple eğer bildiğimi, düşündüğümü arz etmezsem, ona karşı nankörlük etmiş olurum. Kadınların hilekârlıklarını, düzenbazlıklarını gösteren birçok hikâye biliyorum. Bezirganın oğlunun bir kocakarının düzeniyle nasıl muradına nail olduğunu anlatan hikâye bunlardan biridir.”

Padişah merak etti:

— “Nasıl bir hikâyedir o hikâye, anlat da dinleyelim!” dedi.

Bunun üzerine Yedinci Vezir şöylece anlattı:

BEZİRGANIN OĞLU İLE KOCAKARININ HİKÂYESİ

Evvel zaman içinde, memleketin birinde, gayet zengin ve itibarlı bir bezirgan vardı. Bu bezirganın da gayet makbul ve mahbub bir oğlu bulunuyordu.

Günlerden bir gün, oğlu gelerek babasına:

— “Babacığım, senden bir isteğim var.” dedi. “Eğer bu konuda bana müsaade buyurursan, içimde yerleşen dertten beni kurtarmış olursun.”

Bezirgan, o zamana kadar, sevgili evlâdının isteklerini yerine getirmekten hiçbir şekilde imtina etmemişti:

— “Ey gözümün nuru, matlubunun[495] ne olduğu söyle bana. Gözümün bebeğini bile istesen, onu çıkarıp sana vereceğimi bilirsin.”

— “Seyyah tacirlerden hilafet merkezi olan Bağdat’ın çok methini ve güzelliklerini dinledim. Bana biraz para ve mal ile ticaret yaparak Bağdat’a gitmeme izin vermeni rica ediyorum. Varıp Bağdat’ı göreyim, gezip dolaşayım, seyr ü temaşa edeyim. Zira bu hususa karşı dayanılmaz bir iştiyak duyuyorum.”

— “Ey oğul, senin firakına[496] biz dayanabilir miyiz? Sana nasıl izin vereyim!...”

— “Babacığım, ben söyleyeceğimi söyledim. Bu yolculuğu yapmak hususunda kararım kat’îdir. Gerek rızan olsun, gerek olmasın!... Zira bu hususa şiddetli bir iştiyak duyuyorum.”

Bezirgan, oğlunun kararlılığını görünce, çeşitli ticaret mallarıyla otuz bin altın verdi ve onu güvendiği tüccarlara katarak yolcu etti.

Delikanlı geceyi gündüze katarak ve menzilleri aşarak Bağdat’a ulaştı. İlk işi, oturacağı bir ev kiralamak oldu. Kısa bir araştırmadan sonra çok güzel bir ev buldu. Kocaman bir bahçe içinde büyük bir konaktı bu. Duvarları itinayla nakışlanmıştı. Bahçesini bin bir renkli çiçekler süslüyor,

ağaçlarında bin bir çeşit kuş ve bülbüller şakıyordu. Çok beğendiği evin kirasını sordu.

Kapıcı:

— “Aylık kirası sadece on altındır.” dedi.

Delikanlı kiranın bu kadar ucuz olmasına şaşırdı:

— “Sen şaka mı ediyorsun?” diye sordu.

Fakat kapıcı ciddiydi. Açıkladı:

— “Vallahi doğru söylüyorum. Lâkin bu evin bir kusuru var. Bu eve her kim oturmuşsa, bir-iki hafta içinde hastalanmış, ya hasta hâlinde ya da ölü olarak bu evi terk etmiştir. Bu keyfiyetle şöhret bulduğu için, burada ikamet etmek isteyen yoktur, kirası da bu sebeple bu kadar düşmüştür.”

Delikanlı taaccüp etti.

— “Burada oturanların hastalanmalarının veya ölmelerinin bir sebebi olmalıdır, evi itham etmek doğru değildir. Aslında her şey Allah’tandır. Bu tür inanışlar doğru değildir.” diyerek evi kiraladı ve oturmaya başladı.

Delikanlı bir yandan alış-verişle uğraşıyor, bir taraftan da şehri gezip dolaşıyor, güzel yerlerini seyr ü temaşa ediyordu. Bu şekilde iki ay geçti.

Günlerden bir gün, evinin önünde otururken, elinde koca bir tesbih, dilinde zikir, yel yepelek bir kocakarının geldiğini gördü. Kocakarı, delikanlıyı görünce, şaşkınlık ifade eden hareketler yaptı. Bunu gören delikanlı:

— “Valide, beni tanıyor musun, yoksa birisine mi benzettin?” diye seslendi.

Kocakarı delikanlının yanına geldi, selâm verdi ve sordu:

— “Sen bu evde ne zamandır oturuyorsun?”

— “Bir-iki aydır oturuyorum.”

— “İşte bundan dolayı şaşırdım. Yoksa ben seni tanımıyorum, kimseye de benzetmiş değilim. Bu eve her oturan, bir-iki hafta içinde hasta veya ölmüş

olarak çıkar. Zannedersem sen, dam üzerindeki köşke çıkmadın ve pencerelerinden etrâfı seyretmedin!...”

Bunları söyleyen kocakarı, hızla uzaklaştı.

Delikanlı meraklandı, düşünmeye durdu. “Doğru, ben o köşke çıkmadım. Üstelik dam üzerinde böyle bir köşk olduğundan bile haberim yok!...”

Kalktı, içeriye girdi. Evin etrâfını dolaştı. Ağaçların arasında örümcek ağıyla kapanmış bir kapı gördü. Acaba örümcek ağlarıyla süslenen bu kapının arkasında ne vardı? Yoksa evin tüm o eski sakinlerini hastalığa ve ölüme götüren sır mı?

Daha fazla düşünmedi, besmele çekerek kapıyı açtı. Önüne çıkan merdivenle yukarıya çıktı. Bir odaya ulaştı. Burada gayet mükellef bir sedir vardı. Üzerine oturdu, pencereden etrâfı seyre koyuldu.

Tam karşıda güzel bir ev gördü. Evin kocaman penceresi, güzel bir odayı gösteriyordu ve süslü bir divanda oturan, cennet hurilerini kıskandıracak kadar güzel bir kadını.

Kadının güzelliği, delikanlının gözlerini kamaştırdı. Karşı konulmaz bir arzu, aklını ve kalbini istilâ etti. Bu arzu, onu bütün dünyadan kopardı ve derin bir hüzne boğdu.

Delikanlı, içine düştüğü şaşkınlıktan biraz kurtulur gibi olunca, “İşte bu evde oturanları helâk eden büyük belâ!... Ben bu belâdan nasıl kurtulabilirim acaba?” diye düşünerek köşkten aşağı indi. Evde oturmak istediyse de, bunu yapmak gelmedi elinden. Kapının önüne çıktı ve şaşkın bir vaziyette oraya çöktü.

Bir müddet sonra, o kocakarının elindeki koca tesbihi çevirerek geldiğini gördü. Hemen ayağa kalkarak önüne çıktı, büyük bir saygıyla ellerine sarıldı.

— “Valideciğim” dedi, “ben huzur içinde yaşarken, sen beni uykudan uyandırdın. Bana köşkten söz ettin; ben de oraya çıktım ve aklıma dehşet, fikrime hayret veren şeyi gördüm. Bu illet ve derde senden başka tabip ve derman da bilmiyorum. Kurtuluşum, senin ellerinde!...”

Kocakarı kahkahalarla güldü.

— “İnşallahu tealâ seni kurtarırım!...” dedi.

Delikanlı hemen eve koştu, bir keseye yüz altın koyarak getirdi.

— “Valideciğim” dedi, “bunları al ve bana bir efendi, kuluna nasıl lütufla muamele ediyorsa, öyle muamele et! Fakat elini çabuk tut ki, ben de evin önceki sakinleri gibi telef ve helâk olmayayım. Eğer ölürsem, benim kanımın bedeli, hesap gününde senden alınır!...”

Kocakarı, altınları cebine yerleştirirken bir yandan da delikanlıyı dinliyordu. Sözlerini bitirince,

— “Oğlum, bu iş benim için çok kolay, kısa bir zaman içinde hallederim. Yeter ki sen söylediklerimi aynen yap!...” cevabını verdi.

Delikanlı sabırsızlıkla atıldı:

— “Ne istiyorsan emret, hepsi başım üstüne!...”

Kocakarı bir süre düşündükten sonra,

— “Senden şunu istiyorum” dedi: “Hemen İpekçiler Çarşısına git. Orada Ebülfeth bin Kaydan’ın dükkanını sor. Sana gösterirler. İçeri girip ‘Ey Ebülfeth, sende sırma işlemeli yazmalar varmış, onlardan bir tane almak istiyorum.’ de. Onun dükkanında ucuz ve harc-ı âlem bir mal yoktur. Yanına çok para al. Sana göstereceği yazmalardan birini alarak evine gel ve beni bekle!...”

Kocakarı, bunları söyledikten sonra ayrılıp yoluna devam etti. Delikanlı ise hemen eve girdi, yanına bin altın alarak İpekçiler Çarşısı’nın yolunu tuttu.

Çarşıda Ebülfeth’in dükkanını bulmakta zorlanmadı. Zira Ebülfeth, çarşının en büyük ve itibarlı tüccarlarından biriydi. Dükkana girdi, selâm verdi ve Ebülfeth’e isteğini bildirdi. Tacirin emri üzerine adamları bir bohça getirerek önüne bıraktılar. Tacir bohçayı özenle açarak yazmaları delikanlıya gösterdi.

Delikanlı birbirinden güzel yazmalardan birini seçti, elli altın ödeyerek satın aldı ve sevinç içinde evine dönerek kocakarıyı beklemeye başladı.

Kocakarı delikanlıyı fazla bekletmedi. O daha soluklanmadan kocakarı da damladı. Delikanlı onu ayakta karşılayarak elini öptü, başköşeye oturttu. Sonra aldığı yazmayı çıkarıp ona verdi.

Kocakarı, bir mangal getirmesini söyledi. Mangalı getiren delikanlının şaşkın bakışları arasında yazmanın bir ucunu ateşe tutarak yaktı, sonra da katlayarak koynuna soktu ve evden çıktı.

Kocakarı soluğu Ebülfeth'in evinde aldı. Tacirin genç karısının annesiyle eskiden beri süren bir tanışıklık ve dostluğu olduğu için, zaman zaman bu evi ziyaret ederdi.

Kapıyı açan genç kadın, kocakarıyı sevinçle içeriye aldı. Bu kadın, delikanlının pencereden gördüğü dilberden başkası değildi.

Genç kadın kocakarının ellerini öptü:

— “Çoktan beri görünmüyordunuz” dedi, “nerelerdeydiniz teyzeciğim? İyi ki bizi de hatırlayabildiniz!... Lâkin annem burada değil, kendi evine gitti.”

Kocakarı nefesini toplamaya çalışarak cevap verdi:

— “Kızım, annenin burada olmadığını biliyorum. Ben onun için gelmedim. Buradan geçiyordum, baktım ki namaz vakti geçecek, hem seni görmek, hem de namazımı zamanında kılabilmek için geldim. Hemen abdest alarak namazı kılmam gerekiyor.”

Genç kadın hemen bir ibrikle leğen getirdi, kocakarıya abdest aldırdı. Kocakarı, bir köşeye çekilerek mübalağalı bir dindarlık gösterisiyle namazını kıldı. Namazı bitirdikten sonra tedirgin bir hâlde genç kadına seslendi:

— “Kızım namazı kıldım; ama vesveseye düştüm. Burası ayak altı olduğu için namazım içime sinmedi. Bana girilip çıkılmayan bir yer göster de namazımı yeniden kılayım.”

Kocakarının titizliğine duyduğu hayranlıkla genç kadın,

— “Sizi” dedi, “kocamın oturduğu odaya götüreyim. Oraya kimse girip çıkmaz. Namazınızı gönül huzuruyla kılabilirsiniz.”

Genç kadın, kocakarıyı, söylediği gibi kocasının odasına götürdü ve işleri için oradan ayrıldı. Kocakarı, herkese duyuracak kadar yükselttiği sesiyle namazını kıldı, dualarını yaptı. Bu arada koynundan çıkardığı yazmayı Ebülfeth'in oturduğu minderin yastığının arkasına bıraktı. Sonra, yine yüksek sesle dualar okuyarak odadan çıktı, genç kadına teşekkür ederek evinin yolunu tuttu.

Akşam olunca Ebülfeth evine geldi. Odasına çekilerek her zamanki yerine oturdu. Hemen sofra kurup yemeğini getirdiler. Yemeği bitirdikten sonra arkasına doğru yaslandı. Rahat edemeyince yastığı düzeltmek istedi. Bu sırada kocakarının bıraktığı yazmayı da görüverdi. İnceleyince, o gün kendi sattığı yazma olduğunu anladı.

Hemen zevcesini çağırdı. Yazmayı göstererek bunu yastığın arkasına kimin koyduğunu sordu. Genç kadın yazmayı hiç görmediğini, odasına da kimsenin girmediğini söyledi. Bu inkâr, kocasını şüpheye düşürmekten başka bir işe yaramadı.

Ebülfeth, kendi eliyle bir rezalete meydan vermemek için susmayı yeğledi. Çünkü yalnız büyük ve itibarlı bir tüccar değil, aynı zamanda Halifeye yakınlığı olan birisiydi. Çıkacak rezaletin her bakımdan itibarını sarsacağı şüphesizdi. Buna karşılık kendisini aldattığı kesin olan karısının bu davranışını görmezden gelmesi de mümkün değildi. Öyleyse aklını kullanmalı, meseleyi sessiz sedasız halletmeliydi.

Sabahleyin hiçbir şey yokmuş gibi işine giden Ebülfeth, her zamankinin aksine eve erken döndü. Karısına, annesinin hastalandığını, birkaç kadının başına toplanıp ağlaştıklarını duyduğunu, gidip bakmasının iyi olacağını söyledi.

Genç kadın feracesini giyerek annesinin evine koştu. Annesi hasta falan değildi. Buna sevinmekle birlikte, içine de bir kurt düştü. Acaba kocası böyle bir bahâneyle kendisini niçin annesinin yanına göndermişti? Yazma olayını düşününce, iyice korkmaya başladı. Bunda haksız da sayılamazdı. Zira aradan birkaç saat geçmeden, hamallar, özel eşyalarını getirip kendisine teslim ettiler. Bunun anlamı açıktı. Kocası kendisini boşuyordu…

Genç kadın, olayın şaşkınlığı içindeyken, bir yandan da telaşa düşen annesinin sorularını cevaplamaya çalışıyordu. Zavallı kadın bu

beklenmedik boşamadan duyduğu üzüntüyle ağlayıp sızlanmaya başlamıştı. Genç kadın ise kendisinin bile anlayamadığı bir konuda, annesini teskin etmeye uğraşıyordu.

Biz gelelim kocakarıya:

Kocakarı bu olaydan birkaç gün sonra, ana-kızın yanına geldi. Hiçbir şeyden haberi yokmuş, ilk kez duyuyormuş gibi onlarla birlikte hayretlere gark oldu, onlarla birlikte üzüldü, onlarla birlikte gözyaşı döktü. Kadim dostu, ondan kızı için dua etmesini rica etti. Gündüzleri oruçla, geceleri ibadetle geçiren bu mübarek kadının duasının makbul olacağını umuyorlardı. Kocakarı, bu konuda hiç nazlanmadı, dua edeceği, birkaç hafta içinde kendisini kocasına geri çevireceği sözünü vererek yanlarından ayrıldı.

Gideceği yer belliydi. Kocakarı dosdoğru delikanlının evine koştu. Derhal bir ziyafet sofrası hazırlamasını söyledi ve hemen bu akşam sevgilisini getireceği müjdesini verdi.

Delikanlı hemen çarşıya koştu. Sevgilisine lâyık bir ziyafet için gereken yiyecek ve içecekler alarak eve taşıttı. Akşama doğru, sofrayı hazırlayarak kocakarıyı beklemeye başladı.

Kocakarı akşama doğru genç kadının annesinin evine gitti. Sadece onların iyiliğini düşünen biri sûretinde,

— “Hemşireciğim” dedi, “akrabalarımdan bir hanımın düğünü var. Bağdat’ın bütün ileri gelenlerinin kızları, bu akşam orada toplanıp eğlenecekler. Sözümü dinlersen, kızını da oraya götüreyim. Zavallı biraz sıkıntısından uzaklaşır, eğlenerek kendine gelir. Üzüntünün insanı nasıl dertlere düşürdüğü mâlumdur. Kızınızı sabahleyin kendim getirir, size teslim ederim.”

Kadın bu hayırhah dostunun isteğini kabul etti. Kızını çağırdı, giyinip kuşanmasını ve kocakarı ile birlikte düğüne gitmesini söyledi.

Kocakarı, düğün için süslenip püslenen genç kadının önüne düşerek onu dosdoğru delikanlının evine götürdü. İçeriye girip ziyafet odasına çıktılar.

Onlar içeriye girer girmez delikanlı hemen ortaya çıkarak genç kadının boynuna sarıldı. Onu bir mindere oturtarak ellerini ayaklarını öpmeye, bir

yandan da ona duyduğu aşkı anlatmaya başladı.

Genç kadın bu saldırı karşısında neye uğradığını şaşırmıştı. Dehşet ve hayret içinde kalmış, elleri kolları tutmaz olmuş, duyduğu utançtan yüzü laleler gibi kıpkırmızı kesilmişti.

Kocakarı hemen yanına gelerek onu yatıştırmak için dil dökmeye başladı:

— “Sevgili kızım” dedi, “korkmana gerek yok. Ben de burada oturacağım. Sen bu delikanlıya ne kadar lâyıksan, bu delikanlı da sana o kadar lâyıktır.”

Kocakarı, söze böyle başlayarak bütün iğfal gücünü kullandı ve sonunda, genç kadını aldatmayı başardı.

Genç kadın, onun hilesine aldanarak rahatlamış, utanma duygusundan biraz kurtulmuştu. Sofraya oturdu; yiyip içmeye başladılar. Delikanlı da gönül alıcı sözleriyle onu kendisine ısındırmayı başardı. Genç kadın giderek açıldı, hatta şarkılar söylemeye bile başladı.

İşlerin yoluna girdiğini gören kocakarı, onları baş başa bırakarak evinin yolunu tuttu. İki genç de, ne yaptıklarını bilmez bir sarhoşluk içinde gülüp eğlenerek geceyi birlikte geçirdiler.

Kocakarı sabahleyin erkenden gençlerin yanına geldi. Kadına,

— “Halin keyfin nasıl, nasıl oldun?” diye sordu.

Genç kadın:

— “Himmet ve inayetinle, lütuf ve kereminle çok iyi!...” diye cevap verdi.

— “Peki öyleyse, buyurun gidelim, validen seni bekliyordur.”

Bu sözleri duyan delikanlı kalktı, kocakarıya yüz altın vererek,

— “Annesini ikna et, bugün de bizde kalsın.” dedi.

Kocakarı altınları alarak genç kadının annesinin yanına gitti.

— “Kızınız ellerinden öpüyor.” dedi. “Düğün evine gidişinden çok memnun. Gelinin annesi de kızınızı çok sevdiği için bırakmadı. İzniniz

olursa bugün de kalsın. Zira bu vesileyle üzüntü ve sıkıntılarından da kurtulmuş olur. Allah korusun, çektiği sıkıntıyla hastalanırsa, çare bulamazsınız!...”

Kadın kızının biraz açılmış, kendini toparlamış olmasına sevindi.

— “Var, selâmımı söyle” dedi. “Orada istediği kadar kalsın, istediği zaman da çıkıp gelsin. Ben de burada onun kahrolmasından korkarım…”

Hâsıl-ı kelâm, kocakarı gün-be-gün hileler düzerek ve her gün için yüz altın alarak yedi gün genç kadını delikanlının yanında tuttu. Yedinci gün annesi sabırsızlandı:

— “Artık kızımı getir.” dedi kocakarıya, ileri geri konuştu.

Kocakarı darılarak oradan ayrıldı. Delikanlının evine geldi. Delikanlı uyurken, genç kadını alıp annesine götürdü.

Annesi kızını güler yüz ve sevinçle karşıladı; ama biraz yakınmaktan da kendini alamadı:

— “Kızım nerelerde kaldın? İyice kaygılanmaya başlamıştım. Hatta hemşireme bile bu yüzden kötü konuştum, onu incittim.”

Genç kadın, önce annesinin endişesini gidermeye çalıştı, sonra da payladı:

— “Anneciğim, vallahi o beni çok iyi bir yere götürdü. Ben de oradan gayet hoşlandım. Üzerimden üzüntü ve sıkıntılarımı attım. Şimdi sen onun gönlünü kırdın. Ne yap yap, onun gönlünü al, onu hoşnut et. Zira bana çok hizmet eyledi. Eğer sözümü dinlemezsen, ben senin kızın değilim!...”

Annesi, kızının bu sözleri üzerine kocakarıya varıp özür diledi ve gönlünü aldı.

Biz gelelim delikanlıya:

Uykudan kalkınca sevgilisini yanında bulamayan delikanlı, üzüldüyse de isteğine kavuştuğu için kendini teselli etmekte güçlük çekmedi.

Bu arada kocakarı da çıkageldi. Durumu izah ettikten sonra,

— “Halin nicedir?” diye sordu.

Delikanlı ona teşekkür ve dualar ettikten sonra, kendisi için yaptıklarının hepsinin iyi ve güzel olduğunu söyledi.

Kocakarı,

— “Öyleyse artık bozduğumuzu yapmanın zamanı gelmiştir. Artık genç kadını kocasına geri çevirelim. Çünkü onun boşanmasına biz sebep olduk.”

— “Bunu nasıl yapacağız?”

— “Sen kalkıp Ebülfeth’in dükkanına git, orada otur. Benim geçtiğimi görünce hemen kalkıp beni yakala ve sövüp sayarak benden yazmayı iste. Ebülfeth’e de ‘Birader senden aldığım yazmayı hatırlıyor musun? Evime gidip onu zevceme verdim. Nasıl ettiyse, bir ucunu yaktı. Örücüye götürüp yaptırması için bu kocakarıya verdik. Fakat bu, o günden bugüne gözden kayboldu.’ diyerek benden şikâyet et. Sonrası kendiliğinden gelir.”

Delikanlı kalkıp Ebülfeth’in dükkanına gitti. Selam verip oturdu. Hal hatır soruşurlarken, kocakarının elindeki koca tesbihiyle oradan geçtiğini gören delikanlı, hemen koşup onu yakaladı, bağırıp çağırmaya, sövüp saymaya başladı.

Kocakarı itidalini hiç kaybetmeden tatlı bir dille delikanlıya laf anlatmaya çalışıyordu:

— “Oğlum” diyordu, “senin hakkın var, bu sebeple böyle davranmakta mazursun…”

Bu sırada çevredeki halk da başlarına toplandı. Delikanlıya,

— “Bu kadıncağız sana ne yaptı?” diye sordular.

Delikanlı da anlattı:

— “Ben şu zattan elli altına sırmalı bir yazma aldım, götürüp zevceme verdim. Zevcem kaza ile yazmanın bir ucunu yaktı. Ördürmesi için bu karıya verdik. Yazmayı alıp kayıplara karıştı. O günden sonra bir daha görünmedi.”

Kocakarı söze karıştı:

— “Oğlum, söylediklerinin hepsi doğrudur. Ama bir de beni dinle. Ben malınızı çalmadım. Yazmayı aldıktan sonra, uğradığım evlerden birinde unuttum. Lâkin hangi evde unuttuğumu bilemedim. Ben fakir bir kadınım. Senden korktuğum için, yanınıza da gelemedim.”

Bütün bu anlatılanları dinleyen Ebülfeth, evde bulduğu yazmanın sırrını çözdü!... “Allahu ekber!... Bütün günahlarımdan dolayı Allah’a sığınıyorum!... Elhamdülilllah, bütün hakikat bana aşikâr oldu!...” diyerek kalktı, kadının yanına geldi. Her şeye rağmen olayı tahkik etmek için kadına sordu:

— “Sen bizim eve de uğrar mısın?”

— “Ben gerek senin, gerek başkalarının evine, bana sadaka vermeleri ve ihsanda bulunmaları için uğrarım.”

— “Peki, kaybettiğin yazmayı bizim evden de sordun mu?”

— “Efendim, sizin eve de gittim. Hanımı sordum, sizin onu boşadığınızı söylediler. Bu sebeple ona soramadan geri döndüm.”

Ebülfeth delikanlıya döndü:

— “Sen bu kadının yakasını bırak. Zira kaybolan yazman bendedir.”

Sonra dükkana girdi, yazmayı getirerek delikanlıya verdi. Arkasından da hemen zevcesine koştu. Özürler dileyerek, armağanlar vererek gönlünü aldı ve güç belâ, geri dönmesini sağladı.

Yedinci Vezir hikâyeyi bitirdikten sonra Padişaha hitap etti:

— “Ey şevketli Padişahım, bu hikâye kadınların ne kadar hilekâr ve düzenbaz olduklarını ve onların sözlerine güvenilemeyeceğini göstermektedir. Eğer câriyenizin sözüne uyarak Şehzâdenizi katlettirirseniz, sonra çaresiz pişmanlıklara duçar olabilirsiniz!... Kadınlar bizleri değil cinleri, ifritleri bile aldatıp muradlarına nail olurlar. Nitekim ifriti aldatan kadının hikâyesi de bunu ortaya koymaktadır.”

Padişah hikâyeyi merak etti:

— “Nasıldır o hikâye, anlat da dinleyelim!...” diye buyurdu.

Bunun üzerine Yedinci Vezir, şöylece anlattı:

İFRİTİ ALDATAN KADININ HİKÂYESİ

Bir zamanlar büyük bir Padişahın genç bir Şehzâdesi vardı. Bu Şehzâde avlanmayı çok sever, bütün zamanını av peşinde geçirirdi.

Günlerden bir gün, Şehzâde, yine av peşinde koştururken, güzel bir bahçeye tesadüf eyledi. Ağaçları meyveli, içinden sular akan bu bahçede hem dinlenmek, hem de bir şeyler yemek için, atından inerek bir ağacın gölgesine oturdu.

Kahvaltısını yaparken, ansızın yerin altından bir dumanın yükseldiğini gördü. Korku ve dehşete kapılarak hemen bir ağaca tırmandı ve ağacın dalları arasına gizlendi.

Duman bir ifrit suretine girdi. Başında da bir sandık vardı. İfrit sandığı indirdi, kapağını açtı ve içinden bir kız çıkardı. Bu, hiçbir gözün eşini benzerini görmediği güzellikte bir kızdı. Kızı kucağına oturttu, onunla biraz oynaştı, sonra da başını onun dizlerine koyarak uyudu.

İfrit derin uykuya dalınca kız, onun başını usulca yere indirerek kalktı, bahçede dolaşmaya, ağaçlardan meyvalar toplayarak yemeye başladı. Böyle böyle Şehzâdenin saklandığı ağacın altına kadar geldi. Meyva koparmak isterken, dalların arasındaki Şehzâdeyi gördü. Onun hemen yanına gelmesini istedi.

Şehzâde ifritin korkusundan inmek istemedi. Fakat kız, inmezse ifriti uyandırarak kendisini öldürtmekle tehdit etti. Bunun üzerine Şehzâde çâresiz, kızın isteğine boyun eğerek aşağı indi.

Kız hemen Şehzâde ile cilveleşmeye, oynaşmaya başladı. Arzusuna nail olup alacağını aldıktan, vereceğini verdikten sonra, Şehzâdeden parmağındaki yüzüğü çıkararak kendisine vermesini istedi. Aldığı yüzüğü, cebinden çıkardığı ve içinde seksen kadar yüzük bulunan bir kesenin içine attı.

Şehzâde hayret içinde,

— “Bu yüzükleri ne yapacaksın?” diye sordu.

Kız gururla anlattı:

— “Bu ifrit beni babamın sarayından kaçırdı. Bu sandık içine koyup üzerime kilit vurdu. Nereye giderse, beni hep beraberinde götürür. Bütün bunları bana olan aşkından ve beni kıskandığından yapar. Beni öyle sever ki, bir saat bile görmemeye dayanamaz. Bu şekilde benim insanlarla ilişki kurmamı engellemeye çalışır. Ben ondan bu muameleyi görünce, bulduğum her fırsatta insanlarla birlikte olmaya ve onu aldatmaya yemin ettim. İşte bu yüzükler, şimdiye kadar beraber olduğum kişilere aittir. Şimdi, sen de o insanlara dahil oldun. Artık hiç korkmadan yoluna devam edebilirsin. Zira ifrit daha uykudan kalkamaz.”

Şehzâde yola düşerek sağ salim babasının sarayına vasıl oldu.

İşte efendim, kadınların hile ve düzenbazlıkları ifritleri bile aldatacak bir derecededir.

Padişah Vezirinin bu sözlerini makul buldu ve Şehzâdeyi affettiğini ilan eyledi.

Yedinci Vezir, Padişahın huzurundan çıkarak diğer vezirlerin yanına gitti. Yedi gün dolduğu için Şehzâdeyi ve hocası Sendibad’ı yanlarına getirttiler. Sonra hep birlikte Padişahın huzuruna çıktılar.

Şehzâde yere kapanıp babasının ayaklarını öptükten sonra ayağa kalktı ve onun meth ü senasına dair öyle bir konuşma yaptı ki, bütün hazirun hayretlere gark oldu.

Padişah da konuşmasıyla asalet ve hünerini ortaya koyan Şehzâdeyi gözlerinden öperek takdirlerini ifade etti. Sonra hocasına döndü:

— “Ey Sendibad, niçin bugüne kadar oğlumu yanıma getirmedin?”

— “Efendimiz, size daha önce arz etmiştim. Talihi muktezası, Şehzâdenin yedi gün sükut etmesidir. Eğer bir söz söyleseydi, helak olması muhakkaktı. Şimdi o tehlikeli günler geçti. Ben bu keyfiyeti doğduğu günden biliyordum. İşte huzurunuza getirmeyişimin sebebi budur.”

Padişah bu tedbirinden dolayı Sendibad’ı bir kere daha tebrik ettikten sonra vezirlerine döndü:

— “Eğer Şehzâdemi katlettirmiş olsaydım, günahı kimin boynuna olurdu? Benim mi, câriyenin mi, yoksa hocası Sendibad’ın mı?”

Huzurda bulunanlar sükût ettiler, soruya cevap veremediler. Bunun üzerine Sendibad Şehzâde'ye,

— "Babana sen cevap ver!..." dedi.

Şehzâde sözü alıp konuşmaya başladı:

— "Bu durum, zehirli süt hikâyesindeki durum gibidir."

Padişah hemen sordu:

— "O hikâye nasıldır?"

Şehzâde anlatmaya başladı:

ZEHİRLİ SÜT HİKÂYESİ

Ravilerin rivayet ettiklerine göre, bir tacir hastalanmış, konağında yatıyormuş. Canı süt istemiş. Cariyesini çağırarak gidip bir miktar süt almasını emretmiş.

Cariye bir kap alarak sütçüye gitmiş. Sütü alarak eve dönmüş. Ama bu arada olan bir şeyden hiç haberi yokmuş. O sırada bir kuş, bir yılanı kapmış, yuvasına götürüyormuş. Tam câriyenin üzerinden geçerken, sıktığı yılanın ağzından bir damla zehir, ağzı açık kaptaki sütün içine düşerek karışmış.

Bundan habersiz câriye, sütü eve getirmiş. Efendisine ve misafirlerine bu sütten ikram etmiş. Sütü içenler, yılanın zehrinden helâk olmuşlar.

Ey Padişahım, şimdi suçlu kimdir?

Padişah, huzurundakilerin yüzlerine bakarak cevap vermelerini bekledi.

Mecliste bulunanların her biri bir şey söyledi. Kimileri tedbirsizlikleri yüzünden içenleri, kimileri de süt kabını örtmediği için câriyeyi suçladı.

Sendibad sordu:

— “Ey Şehzâde, sen ne dersin, suçlu kimdir?”

— “Bu konuda konuşanlar hataya düştüler. Cariyenin götürdüğü kap kapaksızsa, niçin suçlu olsun? İçenler de suçlanamaz. Kim, evine gelen sütün zehirli olup olmadığını tahkik edebilir? Ben derim ki: Sütü içenlerin ömürleri tükendiği için, bu şekilde dar-ı bekaya[497]intikalleri mukadder olmuştur. Bir suçlu aranacaksa, bu ancak onların kaderleri olabilir.”

Mecliste bulunanların cümlesi Şehzâdenin cevabını beğenerek âferin dediler, Padişah ile Şehzâdeye dualar ettiler ve:

— “Sen zamanın en bilgili ve en zeki kişisisin. Bu cevap, zekanın derecesini göstermeye yeter!...” dediler.

Şehzâde alçakgönüllü bir şekilde itiraz etti:

— “Ben kamil bir âlim değilim. Hatta ihtiyar bir kör ile üç ve beş yaşlarındaki iki çocuk bile benden daha bilgili ve zekidirler.

Padişah ve vezirler, bu kişilerin keyfiyetlerini anlatmasını rica ettiler. Bunun üzerine Şehzâde anlatmaya başladı:

AKILLI KÖRÜN HİKÂYESİ

Anlatırlar ki, zenginliği ile ün yapmış bir bezirgan vardı. Ticaret için hep farklı ülkelere gider gelirdi.

Yine ticarî bir yolculuk düşündüğünde, daha önce hiç gitmediği bir memleketi seçti. Sonra da bu ülkede hangi malların revaçta olduğu hakkında bilgi topladı. Düşündüğü ülkede sandal[498] ağaçlarının çok değerli olduğunu, yüksek fiyatlarla alınıp satıldığını öğrendi.

Hemen hazırlıklarını yaptı. Topladığı sandal kerestesini bir gemiye yükleterek yola çıktı.

Gemi limana akşama doğru girdi. Mallarını taşıtamayacağı için, o gece gemide kalacaktı. Ama sahile çıkıp şöyle bir etrâfı dolaşmak istedi.

Liman çevresinde dolaşırken, koyunlarını otlatan yaşlı bir kadınla karşılaştı. Kadın ona kim olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini sordu. Oda ticaretle uğraştığını, bu beldeye ticaret için geldiğini anlattı. İhtiyar kadın, bu garip kişiyi uyardı:

— “Oğul, bu beldenin ahalisinden kendini koru. Zira bunlar hile ve tuzaklarla yabancıları dolandırırlar. Eğer fırsat bulurlarsa, seni de soyup sovana çevireceklerdir. İşte ben sana nasihat ediyorum: Kendini gözet, kimseye fırsat verme!...”

Sözlerini bitiren yaşlı kadın yoluna devam etti. Bezirgan da limana, gemisine geri döndü.

Sabah olunca şehre çıktı. Yabancı olduğunu anlayan biri yanına yaklaştı ve sordu:

— “Efendim nereden geldiniz ve satmak için ne getirdiniz?”

Bezirgan cevap verdi:

— “Ben falan memlekettenim. Satmak için beldenize sandal kerestesi getirdim. Zira bu beldede bu ağacın revaçta olduğunu, yüksek fiyatlarla alınıp satıldığını duydum.”

— “Hayır, yanlış yapmışsın. Bunu sana kim söylediyse, yanlış söylemiş. Zira bizde sandal ağacının fiyatı düşüktür. Biz onu yalnız yemek pişirmekte kullanırız.”

Bezirgan bu habere üzüldü. Ama artık yapacak bir şey de yoktu. Bir han bularak yerleşti ve sandal kerestesini de oraya taşıttı. Kerestenin taşındığını gören birisi yaklaşarak müşteri oldu. Teklifi de ilginçti:

— “Bu ağaçları bana satarsan, karşılık olarak getireceğin bir kileyi, istediğin şeyle doldururum!...”

Bezirgan bu teklife memnun oldu. Hemen de kabul etti. Adama götüreceği kileyi altınla doldurmasını söyleyebilir, böylece iyi bir para kazanabilirdi. Adam hiç zaman kaybetmeden ağaçları taşıttı.

Bezirgan geceyi handa geçirdi. Sabah olunca rahat rahat şehri dolaşmaya başladı. Fakat çok geçmedi ki, tek gözü patlak bir adam önünü keserek yakasına sarıldı. Bir yandan da bas bas bağırıyordu:

— “Benim gözümü çıkardın, ya kısası kabul edeceksin ya da gözümün diyetini vereceksin. Aksi hâlde seni hiçbir yere bırakmam!...”

Adamın bağırtısı üzerine halk hemen başlarına üşüşüverdi. Zavallı bezirgan, hiç beklemediği bu olay yüzünden pusulayı şaşırmış, ne yapacağını bilemez hâle gelmişti. Birileri,

— “Davanı yarın görürsün, adamın yakasını bırak” diye rica ettiler.

Patlak gözlü adam, içlerinden birini kefil tutarak bezirganı bıraktı.

Bu kargaşa sırasında, bezirganın ayakkabılarından biri yırtılmıştı. Bir tamirciye giderek ayakkabıyı bıraktı,

— “Bunu tamir et, istediğini vereyim!...” dedi ve yoluna devam etti.

Bezirgan dolaşırken birkaç kişinin kumar oynadıklarını gördü. Can sıkıntısından yanlarına yaklaşarak seyretmeye başladı. Bir süre sonra adamlardan biri,

— “Sen kumar oynar mısın?” diye sordu.

Bezirgan “Oynarım!” diye cevap verince aralarına aldılar ve kolayca mağlup ettiler. Oyun bitince de,

— “Ya denizi içersin ya da malından geçersin!...” dediler.

Bezirgan kararını vermek için ertesi güne kadar mühlet aldı. Üst üste gelen bu belâların verdiği sıkıntıyla yürüyerek şehrin dışına çıktı. Bir ağacın altına oturarak kara kara düşünmeye başladı.

Bu sırada ilk gün karşılaştığı yaşlı kadının koyunlarıyla ileriden geçmekte olduğunu gördü. Hemen kalkarak yanına koştu. Onu gören yaşlı kadın,

— “Hâlinden anlaşılıyor ki, şehir halkı sana yapacağını yapmış. Anlat bakalım, neler oldu?” diye sordu.

Bezirgan başından geçenleri birer birer anlattı. Hâlâ olanların şaşkınlığından kurtulamamıştı.

Yaşlı kadın, dikkatle dinledikten sonra konuşmaya başladı:

— “En başta sandal kerestesinin satışında aldatılmışsın. Sana bir kile altın verse bile, kendisi ondan on kat fazlasını kazanacaktır. Zira bizde sandal kerestesinin batmanı2 on altına satılır. Ben sana bir yol göstereyim. Belki bu yolla belâlardan kurtulabilirsin. Şöyle ki: Falan yerde, falan kapıya git. Orada iki gözü görmeyen kötürüm bir yaşlı adam oturur. Çok akıllı, her şeyi bilen birisidir. Buranın halkı, önemli işlerinde hep ona başvurur. Bilmediği hile, düzen, dolandırıcılık yoktur. Akşam olunca şehirde ne kadar arsız, hırsız ve dolandırıcı varsa, onun yanında toplanır. Sen oraya git ve bir yere saklan. Hasımların da mutlaka oraya gelip yaptıklarını anlatacak, akıl danışacaklardır. O da işin sonunda galip mi geleceklerini, yoksa mağlup mu olacaklarını söyler. Yaptığı izahlar, belki senin kurtulmanı sağlayacak birer hüccet olacaktır…”

Bezirgan, yaşlı kadının anlattığı güzergahı takip ederek kör ve kötürüm ihtiyarı buldu. Yakın bir yere saklanarak beklemeye başladı.

Çok geçmeden arsız, hırsız ve dolandırıcı güruhundan ne kadar adam varsa, birer birer dökülmeye, körün yanında toplanmaya başladı. Gelenler arasında kendi hasımları da bulunuyordu.

Kör adam bunlara yemek verdi. Kahveler de içildikten sonra, sırasıyla her biri yaptığını anlatmaya koyuldu. O da teker teker cevap veriyor, yol gösteriyordu. Nihayet sıra bezirganın hasımlarına geldi.

Önce sandal kerestesini satın alan adam anlattı:

— “Ben dün çok ucuza sandal ağacı aldım. Bedelini de, getireceği bir kileyi, bezirganın isteyeceği şeyle doldurarak ödeyeceğimi söyledim.”

Kör daha fazla beklemeden söze karıştı:

— “Ya o bezirgan kileyi yarısı erkek, yarısı da dişi pire ile doldurmanı isterse ne yaparsın?” diye sordu.

Herif:

— “O vakit mağlup olurum!... Zira istediğini veremem… ” deyip savuştu.

Arkasından, patlak gözlü herif söze başladı:

— “Ben bugün bir garip adamla karşılaştım. Yakasına yapışarak, ‘Sen benim gözümü çıkardın!’ diyerek gözümün diyetini istedim. Orada bulunanlar yarına kadar davamı görmek için mühlet istediler. Birini kefil alarak adamı bıraktım. Ne Dersiniz?”

— “Adam sana galip gelecektir. Zira o garip kişi, ‘Sen bir gözünü çıkar, ben de bir gözümü çıkarayım, ikisini de tartalım. Eğer tartıda eşit gelirlerse, sen doğrusun!’ deseydi, ne yapardın? Zira kabul etmen hâlinde sen bütün bütün kör olurdun. Oysa diğeri bir gözüyle görmeye devam ederdi!...”

Patlak gözlü adam da mağlup olacağını anlayarak çekilip gitti.

Ondan sonra sözü ayakkabı tamircisi aldı:

— “Efendim, bugün birisi ayakkabısını tamir etmem için getirdi, ‘Sen bunu yap, istediğini vereyim!’ dedi. Ben ondan bütün malını isteyeceğim, ne dersiniz?”

— “Sen de mağlup olursun. Zira eğer isterse senden ayakkabısını ücretsiz olarak alabilir. Şöyle ki: Sana, ‘Padişahımızın düşmanları kırıldı, ordusu bozuldu, halkı ve malları çoğaldı, bu müjdeye razı mısın?’ dese ne

yaparsın? Eğer razıyım dersen, ayakkabısını alır gider. Hayır değilim dersen, pabucu alır, yüzüne çarpar!... Halk da seni param parça eder.”

Ayakkabı tamircisi de mağlup olacağını anlayıp gitti. Onun arkasından kumarcılar anlattılar:

— “Biz bir adamla kumar oynadık. Mağlup olunca, ‘Ya denizi içersin, ya malından geçersin! Bu ikisi arasında muhayyersin.’ dedik. Buna ne dersin?”

— “Siz de mağlup olursunuz. Zira, “Ben denizi içerim, lâkin önce siz bana onun ağzını verin!’ derse ne yaparsınız?”

Bunlar da mağlup olacaklarını kabul ederek çıkıp gittiler.

Bezirgan böylece bütün hasımlarına karşı izleyeceği yolları öğrenmiş oldu. Kimseye görünmeden kalkıp hana döndü.

Sabahleyin önce kumarcılar geldiler, kararını sordular.

— “Ben denizi içeceğim, lâkin önce siz bana onun ağzını getirin!...” dedi.

Kumarbazlar bunu yapamayacaklarını söyleyerek mağlup olduklarını kabul ettiler. O da bunlara yüz altın vererek kendini ellerinden kurtardı.

Arkadan ayakkabı tamircisi geldi. Bezirgan hemen kör adamdan öğrendiği kelimeleri söyleyerek “Buna razı mısın?” diye sordu. Herif naçar kalıp “Razı oldum!” demesiyle, bezirgan ayakkabısını alıp adamı defetti.

Patlak gözlü adamın şerrinden de körün gösterdiği yolla kurtuldu.

En son sandal kerestesini alan adam geldi.

— “Kileni ne ile doldurayım?” diye sordu.

Bezirgan hemen kör adamdan öğrendiklerini sıraladı:

— “Kilemi yarısı erkek, yarısı dişi pire ile doldurmanı istiyorum. Bunu yaparsan satışı kabul ederim, eğer dolduramazsan, alış-verişimiz geçersizdir!...” dedi.

Adam çaresiz kaldı, satış işleminin geçersiz olduğunu kabul etti ve götürdüğü ağaçları geri getirdi.

Bezirgan ağaçları istediği fiyatla satarak umduğundan fazla kâr yaptı. Sonra da limandan kalkmak üzere olan bir gemiye binerek şehri terk etti.

Şehzâde hikâyeyi bitirince, Padişah,

— "Üç yaşındaki çocuğun hikâyesi nasıldır?" diye sordu.

Bunun üzerine Şehzâde şu hikâyeyi anlattı:

ÜÇ YAŞINDAKİ ÇOCUĞUN HİKÂYESİ

Anlatırlar ki, bir zamanlar memleketin birinde günahkarlığıyla meşhur, haramları işlemekte gözü kara bir adam vardı. Bu adam, nerede güzel bir kadın bulunduğunu duyarsa, hemen oraya koşar, parayla veya hileyle o kadını kandırır, yoldan çıkarırdı.

Bu adam bir gün, oturduğu şehre bağlı köylerden birinde çok güzel bir dul kadın olduğunu öğrendi. Yanına birçok hediyeler alarak avânesiyle beraber yola çıktı. Çetin bir yolculuktan sonra köye ulaştı.

Köyde bir eve yerleştikten sonra, kadına bir mektup döşendi. Bu mektupta ona duyduğu aşkı, onun için katlandığı sıkıntıları ve bu köye sırf onun için geldiğini anlatıyordu. Mektubu, değerli hediyelerle birlikte kadına gönderdi.

Hediyelerden gözleri kamaşan kadın, biraz da bu tür ilişkilere teşne olduğundan, adamın isteğini kabul ve onu evine dâvet etti. Zampara, büyük ziyafet sofraları düzenlemeye yetecek kadar çok yiyecek ve içecekle kadının evine gitti.

Kadının üç yaşında bir çocuğu vardı. Annesi misafire hizmetle meşgul olduğu için çocukla ilgilenemiyordu. Çocuk bir köşede meraklı gözlerle olan-biteni izliyordu.

Zampara herifin her fırsatta yatağa götürmek istediği kadın, çocuğu öne sürerek isteğini geri çeviriyor, “Bize bakıp dururken olur mu? Bekle, uyusun!...” diyordu.

Zampara, “Bu çocuk çok küçüktür, hiçbir şeyden anlamaz!” diye itiraz ediyorsa da kadın, “Eğer sen onun bildiklerini bilseydin, böyle konuşamazdın!...” karşılığını veriyordu.

Herif çocuğa basbayağı düşmanlık duymaya, ona nefret dolu gözlerle bakmaya başlamıştı.

Derken kadın yemekleri pişirdi. Çocuk ağlayarak sade yağla yağlanmış pirinç pilavından biraz istedi. Kadın bir tabağa pilav doldurarak verdi. Çocuk hemen arkasından yeniden başladı ağlamaya. Bu defa da pilavın

üzerine koymak üzere zerde istiyordu. Ağlamadıkça annesi kendisine bakmadığı için, çocuk ister istemez isteklerini ağlayarak bildiriyordu.

Çocuğun ağlamaları, bir an önce onun uyumasını bekleyen adamın iyice canını sıkmıştı. Kendini alamayarak,

— “Vallahi çok uğursuz bir çocuk bu!...” diye homurdandı.

Bunu duyan çocuk yemeyi bırakarak adama şu cevabı verdi:

— “Vallahi senin gibi bir uğursuz daha dünyada yoktur. Ben karnımı doyurmak için gözümden birkaç damla yaş akıtarak yiyecek istedim. Bunu yapmakla bir günah da işlemedim. Fakat sen, sırf günah işlemek için beldeden beldeye sefer ediyor, halkın sahipsiz kadınlarını yoldan çıkarıyorsun. Söyle bakalım, aramızda uğursuz olan kimdir?...”

Zampara herif, çocuğun bu sözlerinden öylesine mahcup olmuş, vermek istediği ders öylesine içine işlemişti ki, bir anda yaptığından utanç ve pişmanlık duymaya başladı. Hemen kalkarak evden çıktı, avânesini de toplayarak şehrin yolunu tuttu.

Şehre dönen adam, artık o günahkâr zampara değildi. Tövbe etmiş, bütün kötülüklerden uzaklaşmıştı. Hayatının sonuna kadar da iyi bir insan olarak yaşadı.

Şehzâde bu hikâyeyi bitirince Padişah,

— “Ya beş yaşındaki çocuğun hikâyesi nasıldır?” diye sordu.

Bunun üzerine Şehzâde söze başlayarak aşağıdaki hikâyeyi anlatmaya başladı:

BEŞ YAŞINDAKİ ÇOCUĞUN HİKÂYESİ

Bir zamanlar, memleketin birinde dört arkadaş bezirgan vardı. Bunlar aralarında bin altın toplayarak ortaklık kurdular. Parayı içlerinden birine teslim ettikten sonra mal almak üzere bir şehre doğru yola çıktılar.

Yolda çok güzel bir bahçeye tesadüf ettiler. Hem dinlenmek, hem de karınlarını doyurmak için bahçeye girdiler. İçeri girerken, ne olur ne olmaz diye altınları kapıdaki bekçi kadına emanet ettiler ve dördü birden gelmedikçe paraları kimseye vermemesini tembih ettiler.

Dört arkadaş bahçeyi gezdiler, dinlendiler, yiyeceklerini yiyip içeceklerini içtiler. Tam çıkacakları sırada insanların içine girip yıkandıkları havuzu görüp kendileri de yıkanmak istediler. Fakat hiçbirinde sabun ve yıkanırken saçlarını tarayacak bir tarak yoktu. Bir arkadaşlarını bekçi kadından sabun ve tarak almak üzere gönderdiler.

Kadının yanına giderken adamın aklına şeytanca bir fikir geldi. Altınları alıp gidebilirdi. Bekçi kadının yanına varınca, sabun ve tarak yerine altınları istedi. Kadın şartlarını hatırlatarak dördü birden gelmedikçe altınları veremeyeceğini söyledi. Fakat adam,

— “Beni arkadaşlarım gönderdi. Kendileri havuzun başındalar. İstersen gel, soralım!” diyerek kadını arkadaşlarını görebilecekleri bir yere getirdi. Sonra arkadaşlarına,

— “İstediğimi bana vermiyor!...” diye seslendi.

Arkadaşları da kadının sabun ve tarağı vermek istemediğini düşünerek bağırdılar:

— “Ver, ver, inat etme!...”

Bunun üzerine kadın altınları çıkarıp adama verdi. O da kapıdan çıkarak kayıplara karıştı.

Beklemekten usanan üç arkadaş, kadının yanına gelerek,

— “Niçin bir sabun ve tarak vermedin de arkadaşımızı başka yere gönderdin?” diye payladılar.

Kadın şaşırdı:

— “Arkadaşınız benden sabun ve tarak değil, altın kesesini istedi. Ben de vermek istemedim. Fakat siz vermemi isteyince çıkarıp verdim.” dedi.

Adamlar düştükleri tuzağı anlayınca, kadını suçlamaya ve onu sorumlu tutmaya başladılar. Kadının kendini savunma çabası işe yaramadı. Onu tuttukları gibi mahkemeye götürüp Kadı Efendinin huzuruna çıkardılar.

Kadı Efendi, davacıları haklı buldu ve kadını bin altını ödemeye mahkum etti. Zaten yoksul olan, çocuklarını doyurabilmek için bahçede bekçilik yapmak zorunda kalan kadın, bu parayı nasıl ödeyecek, bu belâdan nasıl kurtulacaktı? Mahkemeden iki gözü iki çeşme çıktı.

Ağlaya ağlaya evine doğru giderken yolda beş yaşındaki bir çocukla karşılaştı. Çocuk kadının gözlerinden akan çaresizlik yaşlarını görünce sordu:

— “Anneciğim, niçin ağlıyorsun?”

Kadın, küçüklüğü sebebiyle ciddiye almadığı çocuğa cevap vermedi. Fakat çocuk öyle bir ısrarla tekrar etti ki sorusunu, zavallı kadın açıklamak zorunda kaldı:

— “Bekçilik yaptığım bahçeye dört kişi geldi. İçeri girerken ortak malları olan bin altınlık bir keseyi bana emanet ettiler ve hepsi birden gelmedikçe keseyi kimseye vermememi şart koştular. Bahçede gezerlerken, içlerinden birisi gelip altınları istedi. Vermedim. Fakat diğerleri de vermem için seslenince, çıkarıp verdim. Herif altınları alıp gitti. Onun gelmediğini gören arkadaşları yanıma gelip ‘Sen arkadaşımıza niçin sabun tarak vermedin?’ dediler. Ben de, ‘O benden sabun ve tarak değil, altın kesesini istedi. Siz de vermemi isteyince, verdim.’ dedim. Beni mahkemeye götürdüler, dava ettiler. Kadı Efendi de beni suçlu bularak bin altını ödememe karar verdi. İşte ağlamamın sebebi budur.”

Çocuk, önemli bir mesele değilmiş dercesine küçümser bir tavırla,

— “Sen şimdi bana bir dirhem ver, helva alayım; sonra sana bu belâdan nasıl kurtulacağını söyleyeyim!...” dedi.

Kadın gerçekten derdine deva olacağını düşünmese de çıkarıp bir dirhemi verdi:

— “Şimdi söyle bakalım, bu belâdan nasıl kurtulacağım?”

Çocuk hiç düşünmeden konuştu:

— “Şimdi dön, Kadı Efendiye git. Ona, ‘Davacılar, dördü birden gelmedikçe keseyi kimseye vermemeyi bana şart koştular. Şimdi dördü birden gelsin, keselerini teslim edeyim’ de.”

Kadın dönüp yeniden Kadıya gitti. Çocuğun öğrettiği gibi söyleyeceklerini söyledi. Kadı hemen davacıları çağırtarak onlara böyle bir şart koşup koşmadıklarını sordu.

— “Evet, doğrudur, bu şartı koşmuştuk.” cevabını verdiler.

Bunun üzerine Kadı,

— “Öyleyse gidin, arkadaşınızı bulup getirin, kesenizi alın!...” diye hükmetti.

Zavallı kadın, beş yaşındaki çocuğun zekası sayesinde belâdan kurtuldu.

İşte hayranlık duyulacak akıl ve kemâl bunlardadır.

Şehzâde hikâyeyi böylece bitirdi. Mecliste hazır bulunanların cümlesi Padişaha ve Şehzâdeye hayır dualar ettiler.

Padişah, daha sonra Şehzâdeye, kendisine iftira atan câriye hakkında ne düşündüğünü sordu. Şehzâde affedilmesini, ancak başka bir memlekete sürgün edilmesinin uygun olacağını söyledi. Babası da öyle yaptı.

Padişah ve Şehzâde, ömürlerinin kalan kısmını bir arada ve saadet içinde yaşadılar.

[1] YK Yayınları, 1. cilt, İstanbul 2004, s. 19.

[2] Metni adıyla andığımız için bu sonuçtan Alim Şerif Onaran'ın sorumlu olduğu düşünülmemelidir.

Çünkü o, kaynak metni kelimesi kelimesine aktarmış; üstelik bunu, kimi tercihleri tartışılabilse de, büyük bir başarıyla gerçekleştirmiştir.

[3] Kitaptaki “Cüce ve cücenin cânileri” masalı.

[4] Metinde “Şah Şehriyar”.

[5] Metinde “karşılamış”.

[6] Ağırlama, saygı gösterme.

[7] Uğurlama.

[8] Zenginlik.

[9] Dönüştürürken.

[10] Sanmış.

[11] Çiftçilerin.

[12] Dönüştürdü.

[13] Metinde “avlayışları”.

[14] Metnin burasında fazladan bir “der” sözcüğü vardı, atıldı.

[15] “Allah’ı her tür kusur ve eksiklikten tenzih ederim” demektir, şaşkınlık belirtmek için kullanılır.

[16] Allah'a tevekkül ettim.

[17] Metinde "Yunan Padişahı". Oysa, aşağıda belirtildiği üzere söz konusu olan İran'ın Yunan adlı padişahıdır. Bu nedenle metindeki "Yunan Padişahı" ifadesini, yanlış anlamalara yol açacağı için, "Yunan Padişah" biçimine dönüştürdük.

[18] Metinde “hekiminin”.

[19] Yıldızbilim. Yıldızların insanlar üzerindeki etkilerini inceleyen ve bunlardan sonuçlar çıkaran uğraşları belirtir.

[20] Kimya bilimi. Metin bağlamında daha çok büyüye ilişkin bilgi ve uygulamaları belirtmektedir.

[21] Mâtematiksel bilimler.

[22] Sabahleyin, sabahla birlikte.

[23] Haset eden, çekemeyen.

[24] Boğulmuşuz.

[25] Anlatımın gereği olarak biz ekledik.

[26] Metinde, “etti”.

[27] Sorgulama.

[28] Sağlamlaştırma, yineleme, pekiştirme.

[29] Daha çok mezarlıklarda yaşayan ve ölü etiyle beslenen korkutucu masal varlığı.

[30] Metinde yanlışlıkla “ettiği”.

[31] Sözcüğü biz ekledik.

[32] Kılık değiştirerek.

[33] Sakinleri, oturanları.

[34] Metinde yanlışlıkla “hamallara”.

[35] Sorgulamaya.

[36] Delici ve parçalayıcı bir araç.

[37] Metinde “adamlar”.

[38] Metinde yanlışlıkla “Zeynep”.

[39] Metinde, “hikâyesi”.

[40] Geçimimi.

[41] Matematiksel yasalar.

[42] Yıldızbilim, astroloji.

[43] “kadının yanına”yı biz ekledik.

[44] “onu” sözcüğünü biz ekledik.

[45] Nikahlamış.

[46] Metinde “uzun”.

[47] Sorgulayıcı.

[48] Gel-git.

[49] Metinde, “Bağdatlı Hanımların Hikâyesi”

[50] Çarşaf.

[51] Burada fazladan bir “demiş” vardı, atıldı.

[52] Sözcüğü biz ekledik.

[53] Üzüntüyle, üzüntülü olarak.

[54] Sözcüğü biz ekledik.

[55] Metinde yanlışlıkla “Bedreddin’in”.

[56] Mezarlıkta.

[57] Anlam tutarlılığını sağlamak için metindeki “ve” yerine bu iki sözcüğü biz ekledik.

[58] Yıldız, göktaşı.

[59] Metinde yanlışlıkla “sultanın”.

[60] Metinde yanlışlıkla “Musul’daydım”.

[61] Başından sonuna.

[62] Mezar.

[63] Metinde yanlışlıkla “bir sene”.

[64] 10. Kendinden geçirme.

[65] Uyurgezer.

[66] Sözcüğü biz ekledik.

[67] Metinde, “gördüğünü”.

[68] Davul.

[69] Büyük davul.

[70] Dümbelek.

[71] Zenci.

[72] Yararlanarak.

[73] Günahsız, suçsuz.

[74] Duygulandırdı.

[75] Metinde “sarılmış”.

[76] Memnuniyetle.

[77] Doğrulukla.

[78] Dolunay.

[79] Suskun.

[80] Gökkuşağı.

[81] Sözcüğü biz ekledik.

[82] Toplam olarak.

[83] Yarı.

[84] Delik, pencere.

[85] Seçti.

[86] Metinde “bin”. Tutarlılığı sağlamak için değiştirdik.

[87] Süre.

[88] Sabahleyin.

[89] Büyüledikten.

[90] Bekleyişime.

[91] Evlenmemiz.

[92] Burada, yemek tepsisi.

[93] Metinde, “yıkamasını”.

[94] Okuyucu, ses sanatçısı.

[95] Kucağıma.

[96] Bundan sonra, bundan böyle.

[97] Kesilme, ara.

[98] Macera, serüven.

[99]Karşılaştırma.

[100] Kahya, yönetici.

[101] Güzel, neŞs şeyler.

[102] Birbirini tutmayan, çelişik.

[103] Etkisi altında.

[104] Sorguladı.

[105] Subay.

[106] Kötü görmek.

[107] Şimdi, daha, hâlâ.

[108] Kederli, üzgün.

[109] “Başından sonuna kadar” anlamında deyim. Sözcük anlamıyla “kapıdan mihraba kadar”.

[110] Metinde, “görüşürdüm”.

[111] Haberleşme.

[112] Doğuş.

[113] Metinde “günü”.

[114] Âlemlerin Rabbi’nin Resulü hürmeti için.

[115] Hayırlı safer. Arap aylarının ikincisi.

[116] Kum falı.

[117] Acele şeytandan, yavaş ve dikkatli davranmak Tanrı'dandır.

[118] Hızlı yürüyenin eteği ayaklarına dolaşır. Beytin tamamı şöyle: Erişir menzil-i maksûda âheste giden/Tiz-reftâr olanın pâyine dâmen dolaşır.

[119] Nedenlerini.

[120] Aynı adı taşıyan ağacın güzel kokulu reçinesi.

[121] Dans.

[122] Kalabalık toplulukla.

[123] Az konuşan.

[124] Zorluk.

[125] İşlendi.

[126] Kumluk.

[127] İşin başlangıcında.

[128] Suçüstü.

[129] Allah’a tevekkül ettim.

[130] İzlemiş.

[131] Metinde “vazifeleri”.

[132] Büyüleme.

[133] İki sözcüğü biz ekledik.

[134] Kap kacak.

[135] Dansçı.

[136] Metinde “olursun”.

[137] Korumuş.

[138] Uğursuz, kötü.

[139] Uygulamasını, işini.

[140] İlaçsız, burada çaresiz.

[141] Karşılama.

[142] Abbasiler döneminde vezirlik yapan İran asıllı bir aile.

[143] Alçakgönüllülük.

[144] Özel olarak.

[145] Akdeniz.

[146] Oturan.

[147] Metinde “bin”.

[148] Sarf ve nahiv: dilbilgisi.

[149] Cezalandırmaktan.

[150] Aşağılama, küçümseme.

[151] Rezil etme, itibarını düşürme.

[152] Kötümser.

[153] Sakınca.

[154] Çığlık.

[155] Başsağlığı dileği, teselli.

[156] Konuşmasını.

[157] Yardım.

[158] Sözcüğü biz ekledik.

[159] İşin sonunda.

[160] Defalarca.

[161] Korunma.

[162] Merkezi, başkenti.

[163] Ayrılan, öne çıkan.

[164] Çepeçevre.

[165] Çeşme.

[166] Fıskiyeler.

[167] Sözcüğü biz ekledik.

[168] Alışılmışın tersine.

[169] Yitirmeden.

[170] Azarlama.

[171] Tutulma.

[172] Sessiz ve suskun.

[173] Ayyüzlülerin.

[174] Eğlencesiz ve müziksiz.

[175] Metinde “denizden”.

[176] Allah'ın arzı geniştir. Nisa Sûresi 97. âyete gönderme.

[177] Mektup.

[178] İnsanların gözü önünde.

[179] Bırakırsınız.

[180] Oturtursunuz.

[181] Bundan önce.

[182] Şimdi de.

[183] Aşağılayıcı, küçümseyici.

[184] Yün.

[185] Gösterişli.

[186] Değerli kaftan, aynı zamanda ödüllendirmenin, görevlendirmenin simgesi.

[187]Keder, tasa.

[188] Duyduk ve boyun eğdik.

[189] Ayakta.

[190] Her şeye burnunu sokan.

[191] Gözetimi altında.

[192] Dostlara.

[193] Yaradılışım.

[194] Gerektiğinde.

[195] Sonsuza kadar.

[196] Metinde “Sultan”.

[197] Metinde “olduğunu”.

[198] Saygı gereği.

[199] Metinde “diye”.

[200] Görüş birliği.

[201] Sözcüğü biz ekledik.

[202] Kan dökücü.

[203] Dönüş.

[204] İstenilen yer.

[205] Cümle metinde aynen böyle. Belli ki bir dizgi yanlışının kurbanı.

[206] Ne fayda?

[207] Başından sonuna.

[208] Etkisi altında.

[209] Metinde “yasasını”.

[210] Çeyreği.

[211] Allah'a tevekkül ettim.

[212] Metinde “onun”.

[213] Bütün gelecek yakındır.

[214] Tıka basa.

[215] Estetik.

[216] Şükran borçluyum.

[217] Allah en iyi bilir.

[218] Metinde “tekrar ettim”.

[219] Metinde “etmesini”.

[220] Ziyaretçi.

[221] Son ağaç. Sınır çiğdesi. Yaratılmış evrenin son, tanrısal evrenin başlangıç noktasını belirtir.

[222] Kazıdıktan.

[223] Çarşafa.

[224] Boşanma ve ölüm hâlinde kız tarafına verilmesi nikah sırasında kararlaştırılan para.

[225] Nikahta erkek tarafından kıza verilen ağırlık, para.

[226] Peşin olarak.

[227] Hz. Muhammed’in sünneti gereğince.

[228] Etkisi.

[229] Öncüleri.

[230] Artçıları.

[231] Onurlandırma nedenini, geliş nedenini.

[232] Başından sonuna.

[233] Güzel.

[234] Metinde kuşçu”.

[235] Metinde “bacısıyla”.

[236] Günahsız.

[237] Sözcüğü biz ekledik.

[238] Tüccarlar arası anlaşmazlıkları çözmekle görevli memur, yönetici.

[239] Teselli edici, avutucu.

[240] Sözcüğü biz ekledik.

[241] Taze bamya, un, etsuyu ve tereyağı ile pişirilen bir yemek.

[242] Girdiğini, başladığını.

[243] Geçiminizi.

[244] Metinde “hayattan”.

[245] Ne olursa olsun, ister istemez.

[246] Gerçekten de.

[247] Zenginlik.

[248] Katır.

[249] Örtü.

[250] Cansız.

[251] Sözcüğü biz ekledik.

[252] Üç boşama. Geriye dönüşü imkansız kılacak kesin boşama.

[253] Cümlede bir kopukluk var. Anlatılmak istenilen, üç boşamadan sonra, eşlerin yeniden evlenebilmeleri için, kadının bir başkasıyla evlenip boşanmasını gerekli sayan anlayışın ortaya çıkardığı sorundur.

[254] Bulaşıcı bir deri hastalığı olan cüzam.

[255] Bu sözcükten önce yer alan gereksiz bir “yine” atıldı.

[256] Sözleşme gereği.

[257] Gecenin dölyatağı.

[258] Duyduk ve boyun eğdik.

[259] Allah mübarek etsin, Allah ne ulu.

[260] Allah tarafından.

[261] Ayak toprağınıza, huzurunuza.

[262] Sözcüğü biz ekledik.

[263] Başlığı biz ekledik.

[264] “dal” sözcüğünü biz ekledik.

[265] Kendini düzeltme, kötülüklerden uzaklaşma.

[266] Metinde “işten”.

[267] Metinde “yerine”.

[268] Metinde “onaltılar”.

[269] Bir deftere yazarak.

[270] Başlığı biz ekledik.

[271] Hayâl kırıklığına.

[272] Metinde “İskenderiye”.

[273] Metinde “birkaç”.

[274] Yontulmuş.

[275] Metinde “bana”.

[276] Maçin. Çin’in güney bölgesi. Genellikle Çin sözcüğüyle birlikte kullanılır.

[277] Metinde “Bağdat”.

[278] Sabah namazı vaktinden önce okunan niyaz ilahisi.

[279] Metinde “yaprakların”.

[280] Güç ve kudret, yalnız ulu Tanrı’dadır.

[281] Duydum ve boyun eğdim.

[282] “Allah içiniz ve yine O’na döneceğiz.”

[283] Bakıcı, sütnine.

[284] Pusula, kıbleyi gösteren araç.

[285] Damarlı, dalgalı renkli, yarı saydam taşlar.

[286] Başından sonuna.

[287] İri inci taneleri.

[288] Sessiz, suskun.

[289] Metinde “değme”. Belli ki cümlenin başlangıç bölümü, bir dizgi yanlışı nedeniyle anlamsız duruma gelmiş. Zorunlu olarak anlama uygun bir sözcük değişikliği yaptık.

[290] Dikkatli, akıllıca.

[291] Metinde “hayaletle”.

[292] Yuvalarından.

[293] Arap aylarının on birincisi.

[294] Budala.

[295] Metinde “kısmış”.

[296] Bir kol boyu, 68 cm.

[297] Sihirbaz.

[298] Allah tarafından.

[299] Ölecektir.

[300] Birbirini izlemiş.

[301] Bando, mızıka.

[302] Ceza.

[303] Sabaha kadar.

[304] Metinde “sepetler”. Daha sonra hep “testi” sözcüğü kullanıldığı için, bu da değiştirildi.

[305] Devlet işleri.

[306] İşlerini.

[307] Metinde “Es’ad”.

[308] Kucağına.

[309] Çapraz düğmeli, ipek ya da sırma işlemeli bir tür kısa yelek.

[310] Kokuşmuş.

[311] Umulmadık.

[312] Rasgele.

[313] Sanatkârâne yapılmış.

[314] Nimetler.

[315] Güç ve kudret ancak yüce ve ulu Tanrı’dadır.

[316] Resmedilen, işlenen.

[317] Tanınırmış.

[318] Saklanmasını.

[319] İndirilmiş.

[320] Metinde yanlışlıkla “atsınlar”.

[321] Metinde “yolculara”.

[322] Araştırmaya.

[323] İleri gelenlerden.

[324] Azarlanmak, terslenmek.

[325] Zulmüyle.

[326] “Allâhu ekber” diyerek Tanrı’yı yüceltme.

[327] “Lâ ilâhe illallah” sözüyle zikir.

[328] Allah adı.

[329] Engel olmasın.

[330] Uygulamaya.

[331] Tanrı aşkı.

[332] Başından sonuna.

[333] Dalga dalga.

[334] Belirli bir iş için görevlendirilmiş yetkili kişiler, temsilciler.

[335] Tanrı’yı tüm kusurlardan tenzih ederim. Şaşma ve beğenme anlatmak için de kullanılır.

[336] Akılları hayrete düşürecek şey.

[337] Şeker ve nişastayla yapılarak soğuk yenen peltemsi tatlı. Beyaz ve dolgunluk belirtmek

[338] Koca.

[339] Çoğu.

[340] Güç ve kudret ancak yüce ve ulu Tanrı’dadır.

[341] “Ant olsun günün ağarışına” (Fecr, 89/1).

[342] Gözleri velfecri okumak: Kurnazlığı gözlerinden belli olmak.

[343] Çukurundan.

[344] Kabul töreni.

[345] Bir sorunun çözüm yolunun rüyâ yoluyla bildirilmesi dileğiyle uyuma.

[346] Tam bir içtenlikle.

[347] Kederli.

[348] Çığlık.

[349] Metinde “çalışmış”.

[350] İbadet amacıyla kimsesiz bir yere çekilen kişi.

[351] İnlemelerini.

[352] Allah tarafından.

[353] Olaylarını.

[354] Değerli, çok pahalı.

[355] Duydum ve boyun eğdim.

[356] Dünyanın yaratılışından.

[357] Kucakladığı gibi.

[358] Umutsuz.

[359] Binbir Gece Masalları’nın eski harşerle yayımlanan son kitapçığı (22), masal tamamlanmadan burada bitiyor. Yeni harşerle yayınlanan ilk kitapçık ise yeni bir masalla başlıyor. Masalın devamını biz, Ahmed Nazif çevirisinin dört ciltlik baskısının (İstanbul Matbaa-i Mekteb-i Sanayi, tarihsiz) ikinci cildinden (s. 250-252) yararlanarak tamamladık.

[360] Güney tarafına.

[361] Değiştirme.

[362] Çevik.

[363] Kalan.

[364] Kuşun adı burada Revk, beşinci gezide ise Rok olarak geçiyor. Biz Ahmed Nazif'e uyarak Arapçada efsânevi bir kuşu belirten Ruh kelimesini kullandık.

[365] Özgün metinde “muhtıraya”.

[366] Hint Okyanusu.

[367] Debdebe, gösteriş.

[368] Özgün metinde “söylememiş”.

[369] Allah tarafından.

[370] Başından sonuna kadar.

[371] Akın akın.

[372] İş sahiplerinin.

[373] Savaş düzeni.

[374] Özgün metinde “Faghfoor”.

[375] Vesveseli, kuşkucu.

[376] Dönerek.

[377] Resimli Ay çevirisinde hikâye tamamlanmadan burada kesilmektedir. Hikâyenin devamını Ahmed Nazif çevirinin dört ciltlik baskısının (İstanbul, Matbaa-i Mekteb-i Sanayi, tarihsiz) dördüncü cildinden (s. 25-3) yararlanarak tamamladık.

[378] Ahmed Nazif çevirisinde “Said”.

[379] Bağlılığımda.

[380] Karşıladı.

[381] İleri gelenleri.

[382] Sözcüğü biz ekledik.

[383] Hindistan’da bir kent. Orada üretilen şala Lahor şalı, Lahorî şal denir.

[384] Sevgilisini.

[385] Aktar, güzel koku ve iğne iplik gibi eşya satan dükkan.

[386] Kavvas, oklu asker.

[387] Araştırmaya.

[388] Maşlah, pelerin.

[389] Sevinçle.

[390] Dolaşma, gezinti.

[391] Özgün metinde düşen bölümü olayın akışına uygun biçimde biz tamamladık.

[392] Yakılsın.

[393] Güzelliğiyle.

[394] Çok değerli.

[395] Sözcüğü biz ekledik.

[396] Öldüler.

[397] Koşuyorduk.

[398] Bakır sikke.

[399] Şaşkın.

[400] Umutsuz, üzgün.

[401] Sihir ve felsefe bilimlerinde.

[402] İşledi.

[403] Esans, parfüm.

[404] Yattığı.

[405] Tutulmuş.

[406] Zaman geçtikçe.

[407] Yurt özlemi.

[408] Doğuracağım.

[409] Talihli.

[410] Şanlı hükümdar.

[411] Doğumu.

[412] Gelişinizle.

[413] Geniş bilgi, uzmanlık.

[414] İşleriyle.

[415]Bağlılık yemini.

[416] İbadet amacıyla bir yere çekilme.

[417] Elbisesini.

[418] Denk.

[419] İffetli kızınızın.

[420] Subayları.

[421] Nâgehanî, ansızın, birdenbire.

[422] Sırf, yalnızca.

[423] Evlenmenizi.

[424] Başından sonuna kadar.

[425] Ayrıntılı olarak.

[426] Araştırmaya.

[427] Yaşamak.

[428] Uzun.

[429] Özgün metinde “Gevher Sultan”.

[430] Yalnızlık.

[431] Büyüleyici.

[432] Güçlü kuvvetli.

[433] Bütün gösterişi.

[434] Yemini bozmak.

[435] Dolunay.

[436] Güneş.

[437] Peri yüzlü.

[438] Ömrüm oldukça, yaşadıkça.

[439] Özgün metinde “Melikesini”.

[440] Heybetli sığınak olan zatınızı.

[441] Gösterişli.

[442] Karşılandı.

[443] Olgunluklar sahibi.

[444] İç açıcı, safâlı.

[445] Bilge kişileri.

[446] Ara vermeden, aralıksız.

[447] İfftli, günahlardan sakınan.

[448] Paymal, ayak altında kalmış, mahvolmuş.

[449] Azarlama, paylama.

[450] İsabetli, doğru.

[451] Evin ön cephesinde üç yanı pencereli çıkma.

[452] Bilge, Şlozof.

[453] Artırma, çoğaltma.

[454] İçi temiz, kolay aldanan.

[455] Feryat ve çığlıkları.

[456] Konuşturma, sorguya çekme.

[457] Kızılyara, aslanpençesi de denilen tehlikeli bir çıban.

[458] Kusarak.

[459] Çöle.

[460] Tahttan indirmeyi.

[461] Kararlaştırdı.

[462] Affedilmesi imkansız.

[463] Yok etme, öldürme.

[464] Lanetlenmeyi hak eden iş.

[465] Pahalı, değerli.

[466] İşleri için.

[467] Ara bulucu.

[468] Zampara, kadın düşkünü ahlâksız.

[469] Suçlamak, itham etmek.

[470] Halen, bugün.

[471] Hayattadır.

[472] İftihar etmek.

[473] Doğru, hilesiz.

[474] Reziller, şarlatanlar.

[475] Yağmur sularını toplamak amacıyla yer altında yapılan mahzen.

[476] Bağladı.

[477] Bakır sikke.

[478] Aralıksız.

[479] Değerli taşlarla süslenmiş.

[480] Gösterişli, şatafatlı.

[481] Eskiden büyüklere yazılan yazılarda kullanılan “Emir sizindir” anlamında klişeleşmiş ifade.

[482] Memnuniyetle.

[483] Kabul etme, yerine getirme.

[484]Cümlenin paranın ödenmesiyle ilgili bölümünü biz ekledik.

[485] Bu cümleyi biz ekledik.

[486] Yiyip içmeye.

[487] Resimli Ay'ın son kitapçığı burada bitiyor. Hikâyenin devamını biz, Ahmed Nazif çevirisinin dört ciltlik baskısının (İstanbul, Matbaa-i Mekteb-i Sanayi, tarihsiz) üçüncü cildinden (s. 148-170.) yararlanarak tamamladık.

[488] Sidikledi.

[489] Araştırma.

[490] Zalim pençelerine.

[491] Tutulmakta, yakalanmaktadır.

[492] Nikah bedeli.

[493] Üç boşama, geri dönüşü olmayan kesin boşama.

[494] Yüce, yüce değerli.

[495] İsteğinin.

[496] Ayrılığına.

[497] Âhirete, sonsuzluk yurduna.

[498] Kerestesi sert ve kokulu bir ağaç.